

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA
BRÉF OG GJÖRNÍNGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT
AF
HINU ÍSLENZKA BÓKMENTAFÉLAGI.

FJÓRÐA BINDI
1265—1449.

KAUPMANNAHÖFN.
Í PRENTSMIÐJU S. L. MÖLLERS.
1897.

Formáli.

Registr við þetta bindi höfum við gert þrír: cand. philos. Þorlákr Jónsson, cand. philos. Ólafr Davíðsson og eg. Þorlákr hefir safnað öllu um áhöld kirkna og auk þess gert nokkur drög til hluta og orðaregistrs annars kostar, en þau drög öll hefir Ólafr Davíðsson yfirfarið og safnað að öðru leyti alveg til hluta og orðaregistrsins. Auk þess hefir Ólafr í þetta sinn gert út undir prentun eptir registrsseðlunum alt *N*-ið og *S*-ið, og *K*-ið, nema um búnað kirkju. Það hefi eg sett saman. Staða- og mannanafna registrið hefi eg gert eins og áðr, og hefi að öðru leyti, en nú var talið, sett registrið saman eins og það nú er. Dálítið hefir verið breytt til frá hinum fyrri registrum í ýmsu til styttingar, en þó ekkert felt niðr, sem nauðsyn var að hafa.

Um útgáfuna af Vilchinsmáldaga vil eg geta þess, að eg veit ekki annað en að hún sé áreiðanleg í öllu því, sem á ríðr. En stafsetningin er ekki elt út í yztu æsar í sumum atriðum, enda er hún svo marklaus í handritunum í heild sinni og sjálfri sér svo ósamkvæm, að það hefði eingin eptirsjón verið í því, þótt henni hefði verið breytt gjörsamlega. Eg hefi tekið eptir því, að eg hefi stundum leyst n̄ upp í nn, en stundum látið það standa óhaggað (n̄), einkum þegar það var í þolfallsendingu kvenkynsorða. Þó þori eg ekki að segja að full samkvæmni sé í því. Ekki þori eg heldr að ábyrgjast, að alstaðar sé farið sjálfu sér samkvæmt í útgáfunni með ij og y handritanna, sem þar er mjög á reiki og auk þess opt erfitt að greina að, einkum af því að eingin föst regla er í rithættinum. Optast er þó farið svo með þessa stafi, að ij er látið vera þar sem í skyldi standa í góðum rithætti, og y heldr þá velli þar sem það skyldi standa.

Eg hefi hér um árið getið þess, að um 1600 hafi menn á Íslandi verið farnir að rugla saman eignarfalli af mannsnafninu Björn og Bjarni[1]), og er það að vísu rétt, en þá var mér ekki jafnljóst og nú, að menn voru farnir til þess þá fyrir hér um bil 200 árum. En því get eg þessa hér, að það hefir verið mér til mikils trafala í registrsgerð við þetta bindi, að ekkert hefir verið að marka rithátt bréfanna um þessi nöfn. Sami maðrinn er hvað eptir annað ýmist kallaðr Bjarnason eða Bjarnarson, svo að ómögulegt er að vita hvort rétt er, eða jafnvel hvort það er einn og sami maðr, sem við er átt, og gætu menn þrætzt um það til eilífðar, ef maðr fyndi hann þá ekki líka kallaðan Björnsson, sem stundum ber við, og tekr það af öll tvímæli; en sú mynd er býsna gömul, og kemr fyrst fyrir í frumrituðu skjali 1396 (Dipl. Isl. III, 611) og síðan 1398 og 1399 (DI. III, 626 og 642) og úr því öðru hverju. Hvort mér hafi tekizt að sigla fyrir öll andnes í þessu, veit eg ógjörla, en hinu veit eg að menn ættu að hætta nú á Íslandi, og það er að skæla nafnið sitt í Bjarnarson úr Björnsson, því að menn verða ekki vitund betri Íslendingar fyrir það, en sú skæling getr orðið að miklum ruglingi síðar meir.

[1]) Rit mitt um kveðskap á Íslandi á 15. og 16. öld. Kh. 1888 bls. 461—462.

Kaupmannahöfn 4. Febrúar 1897.

Jón Þorkelsson.

Röð og efni bréfanna.

---

[1]) Hér er alstaðar í þessu registri sett árið 1397 við máldagana úr Vilchinsbók, þótt þeir kunni að vera frá 1394—1396, sé ekki annað ártal beint nefnt í máldögunum sjálfum.

[1] Rómverska talan hér í útgáfu Vilchinsbókar kemr að því leyti heim við skjalaröðina, að í skjalaröðinni eru Hvammsmáldagar í Norðrárdal taldir sem tvö skjöl (þó ekki sé þeir hér prentaðir), og Viðeyjarmáldagarnir sem þrjú skjöl, þótt sumir sé þeir prentaðir annarstaðar.

DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

*1. 1265. á Alþingi.

Alþingissamþykt um hnífaburð, félausa óskilamenn, konur, sem ósæmdar verða af lausum mönnum og um eiða.

Samþykt þessi er áðr prentuð í II. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 3, en eptir öðrum handritum en hér og öllum yngri en þeim, sem hér er prentað eptir undir **A** og **B**, og þykir því sjálfsagt að prenta hér þessa texta, að það eru elztar heimildir fyrir samþyktinni, er nú þekkjast, og eru auk þess hvergi til, nema á Bretlandi, svo að ekki er auðhlaupið í þá. **C** og **D** eru og tekin eptir handritum í brezkum söfnum og þykir því réttast að láta þá texta og fylgja með.

A.

Add. British Museum 11, 250 (FMagn. 405), blöð úr skinnbók í 4to, og stendr fyrir ofan þær klausur, sem þetta er úr: »Annotationes ex marginib. legisterij Thoruardi legiferi quæ non transtuli in meum legisterium», og er þetta með hendi Gizurar biskups Einarssonar (d. 1548), en Þorvarðr lögmaðr Erlendsson, sem hefir skrifað þetta inn í lögbók sína, dó 1513, og er þetta því langelzta heimildin fyrir þessari samþykt, er nú þekkist.

Þetta var samþykt j laugrettu a alþingi oc dæmt af laugrettumonnum a audru ære eptir frafall virduligs herra hakonar kongs hins koronada

at eingi skal bera uppbundinn hnif þann sem skockr eda hiaullt uæri æ skapti enn ef borinn er suare þriggia aura sekt oc hnifurinn upptækur oc at alþingismanna domrofi [sekr] .iiij. morkum.

B.

I.

Add. British Museum 11,242. (FM. 206). 4to bl. 36 a. Syrpa(«Dægradvöl», «Sópdyngja») séra Gottskálks Jónssonar, skr. 1543—93, og er þetta því önnur elzta afskript þessarar samþyktar, er nú þekkist.

Samþyckt almvga.

Þetta var samtekit i lavgretto. a alþinge oc dæmt af lavgrettvmonnvm a avdrv are epter frafall virdvligz herra hakonar konvngz enz koronada.

at eingen skal bera upp bvnden hnif þann skockur edur hiavllt væri a skapte en ef boren er svare þriggia avra seckt oc hnifuren vpptækr oc at alþingis manna domrofe sekur iiij morkvm.

II.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 23b. Syrpa séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—93.

Þeir menn sem felauser ero oc oskil giora sem kaupa at monnum godz eda gripe. take aptur huer uid sinu þott ei hafe sier aptr skilid suo framt sem þeir fa vitne til at þeir attu þat er þeir selldu.

en þær konur sem osæmdar eru af lausum monnum skulu eigi gefa peninga til frelsis þeim er þær osæmde til osæmdar aurfum. R. B. h. K.[1])

III.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 74a. Syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ, skr. 1543—93.

---

[1]) þ. e. Réttarbót Hákonar konungs, og vill handritið því halda þetta réttarbót. Í Syrpu séra Gottskálks bl. 51b stendr svo látandi klausa, sem nefnist þar réttarbót:

R. B.

þa skipan hofvm vier a giort vm lienzmenn at þar skulu vera tekner til skilriker bændr þeir sem hier [ero] ættader oc reynder j bygdarlage at godum medferdum oc lavgum oc rettindum vilia svara vid almugan. Enn handgeingner menn vorer vilium vier ei at hafi þui at þat er þeirra starf sem agiarner ero oc prettviser at liggia um kotkarlen þann sem annat hvort kann litid til edur allz ecki.

vr kirkiunar logum oc landzens.

Yngre madr enn xiiij uetra skal ei eid uinna æn f[rænda radi].

Eingin husfreyia utan lof bonda sinz.

Eingin [klerkr] utan formadr hanz lofi.

Eingin nema fastandi.

Eigi [j svivirdi]ligum stodum.

Ei hrapurliga[1]) nie med ordkrokum.

Ei fra IX uikna fostu fram um paska.

Ei fra jol[afôstu] fram um geisladag.

ei æ jmbrudogum.

ei a gagndogum.

enn ef [sver] rangan eid eda ologligan suare sem firir einfalldan hordom.

C.

Advoc. Library Edinb. 17. 8vo (21, 8, 5) bl. 33 skr. c. 1620 eða fyrr.

Alþingis samþyckt
[vm konur þær sem leggia vt peninga firir þa sem osæma þær.[2])

[Þ]essu var jatad oc samþykt j logrettu æ alþingi og dęmtt af logrettumonnum. æ odru ari epter frafall virduligs herra herra hakonar noregs konvngs hinns koronada.

ad eingin skuli bera vppbundinn knif. þann er skockur edr hiollt vęri ad skepti. Enn ef borinn er suari .iij. aura sekt. og knifurinn vpptękur ad alþingismanna domrofi. sekur .iiij. Ꝏorkum.

Jtem þeir fielauser menn sem oskil giora. sem kaupa ad monnum goz manna edr gripi. taci aptur hver vid sijnu. þott eigi hafi ser aptur skilt. suo frammt sem þeir fa vitni til ad þeir attu þat er þeir selldu.

Jtem þær konur sem osæmdar ero af lausum monnum skulu eigi gefa peninga til frelsis þeim er osęmdu þær. ser til osęmdar. oc sijnum ørfum.

---

[1]) svo, hdr.; [2]) [þetta með annari og nokkru yngri hendi.

D.

Add. British Museum 11,092. 4to (FM. 94), bók á pappír skr. um 1750 með góðri fljótaskriptarhendi. Klausur þessar eru á bl. 5b, 26b, 30a—b.

I.

Eida hverier meiga vinna.

Samþyckt a alþingi epter frafall[1]) herra Haconar konungs hins coronada yfer noregs konungs Riki.

ad yngri madur enn 16 vetra skal ei Eid vinna án frænda Ráds.

eingin husfreyia án Bónda sins leifis.

eingi lærdur madur nema formadur hanz leifi.

Eingi nema fastandi oc ei i svivirdilegum stødum edur hraparlega edur med ordkrokum.

Ei fra nijuvikna føstu oc framm um páska.

ei fra Jolaføstu oc framm um Geisladag edur a Jmbridøgum.

ei a Gagndøgum.

Enn ef sver Rangan Eid edur oløglegan. svari sem firir einfalldan hordom.

II.

Køp oskila manna.

Samþykt a alþingi á ødru ári epter frafall Haconar Noregs konungs.

ad þeir feløser menn sem oskil gera oc køpa ad monnum gotz manna edur gripi. taki afftur huor vid sinu þo ei haffi sier afftur skilid so framt þeir fa vitnizburd ad þeir attu þad þeir selldu.

III.

Kon[u]r leysi ei fylgiumenn sina med peningum.

Á ødru ári epter fráfall Haconar konungs dæmt a alþingi.

ad þær kon[u]r sem osæmdar eru af løsum monnum skuli ei gefa þeim peninga til frelsis er þær osæmdu ser til osæmdar oc sinum aurfum.

---

[1]) þannig.

*2. 1265. á alþingi.

Alþingissamþykt um ljóstolla, legkaup og líksaungseyri.

Samþykt þessi er prentuð áðr sem Nr. 4 í II. bindi Fornbréfasafnsins, en eptir öðrum handritum en hér, og er hér farið eptir: Add. British Museum 11,092. 4to (FM. 94) bl. 6 b, 34 b, skr. c. 1750, með góðri fljótaskriptarhendi.

I.

Eindægi a Liostolli og Liksangseyri.

Dæmt á alþingi á ödru ari efter frafall Haconar konungs.

Eindægi á Liostolli friádaginn langa. sekur 12 ørum hvor hann lykur ei.

Eindægi á Legkøpi oc LíksøngsEyri er fimtudagur í fiordu viku sumars so sem Tijundar Eindægi og liggur iij^ia ora sekt vit hvert Legkøp oc Lijksøngs Eyrer sem ei er lukt.

II.

Legkøps og Liksøngs eiriz Eindægi.

Alyktadiz á audru ari epter frafall Haconar konungs a alþingi.

ad Eindagi á Legkøpum oc Liksøngs eiri svari Tiundar Eindaga. sem er fimtudagurinn i fiordu viku sumars oc liggi þryggia øra sekt vit hvort sem ecki er lukt.

---

*3. [um 1285].

Rekaskrá Grundar í Eyjafirði um Tjörnes.

AM. dipl. afskrr. Nr. 230, staðfest afskript: «Svo hliodande mäldaga sem hier firir framan og ofan skrifadur stendur, höfum vier underskrifader menn sied og lesed ritadann nedan ä blad ur gamallre lätinskre messusaungsbok, og var þad burt skored sem þesse mäldage kann hafa leingre vered. Skriften þar ä var ecke riett forn, helldur (sem oss virdtest) hier um 100 ära gömul, og ad visu eigi nyrre. Til sannendamerkis setium vier vor nöfn hier under med eigen höndum i Skälhollte þann 17 Decembris Anno Christi 1710. Arne Magnusson. — Þordur Þordarson. — Ormur Dadason». Um frumritið skrifar Árni svo: «Originalenn (so ad kalla) feck eg til läns hia Odde Jonssyne i Gröf. Eignadist sidan þetta Lappari. Er nu eydilagt». AM. Fasc. LVIII, 13 α, transskript á pappír gert ä

Grund 4. Apríl 1584 (afskr. þar af meðal fornbréfaafskripta AM. 246). Eg hafði ekki gefið gætur að þessum afskriptum skrárinnar, þegar eg lét prenta hana í Dipl. Isl. III Nr. 4 eptir afskript séra Vigfúsar í Hítardal í Landsbókas. 122. 4to. En þessar afskriptir fylla hver aðra þar sem í vantar, og læt eg því skrána koma hér í fullri mynd eptir þeim.

Þessa reka æ grund j eyafirdi æ tiornesi sem hier seiger.

firir hringuers jordu fiordung j vidreka oc j hualreka [oc allt þat er rekur[1]) oc betra er at hafa enn æn æt vera.

J tungu reka ytri helming huals huort sem heldur er fluttur eda rekur med ollum gognum ok skotmans hlut.

allan reka oc flutningar[2]) firir hallbiarnarstodum med ollum gognum oc skotmans hlut nema alnar kefli.

firir isholfsstodum[3]) attung i hualreka oc vidreka med ollum gognum.

firir holi attung med ollum gognum oc i odru lagi .ij. hluter attungz med ollum gognum oc skotmanzhlut oc vidreka.

J haluik[4]) oc i diupavik halfa flutninga oc suo hualreka[5]) oc vidreka[6]) med skurdum oc skothlut.

[J þara[7]) vik oc skipavik firir holi fiordung i hualreka oc vidreka oc flutningar med skurdum oc skothlut.

J furuvik helming o[skierdann. er Jon logman hafde af aurnolfe og halfann helming og fiordung vr fiordunge med ollum gognum og skotmans hlut og vidreka.

J Sandholareka half flutning og halfur hvalreki og vidreki med skurdum og skothlut.

hafde eg Jon logmadur þessa reka alla med kaupe af Halli Jonssyni lögmanne.[8])

---

4. 1300.

Máldagi milli Kví(g)andafells og Laugardals í Tálknafirði.

Eptir afskript gerðri á Hólum í Hjaltadal 14. Júlí 1704 staðfestri af Jóni Einarssyni og Marteini Arnoddssyni, og er hún gerð eptir transskripti sex manna gerðu í Laugardal á Vincenciusdag

---

[1]) [sl. 122; [2]) flutning 122; [3]) Isolfsstodum 122, Isholstodum LVIII; [4]) Kalvijk 122; [5]) hualreki 230, LVIII; [6]) vidreki 230, LVIII; [7]) [eyða í 122; [8]) [vantar aptan af 230, logmans LVIII.

(22. Jan.) 1557, og kalla þeir þetta «gamallt máldaga Bref laugardals kirkiu i talttnafirdi». Er það auðséð á bréfinu að það er fornt, en að það sé frá árinu 1200, eins og í afskript þessari stendr, getr þó tæplega staðist; er hin fyrsta ástæða móti því sú, að skjal þetta er árfært, því að eingin dæmi eru til þess á Íslandi, að menn hafi sett ártal á skjöl svo snemma sem um 1200; til þess finnast ekki rök fyrri en laungu seinna, í byrjun 14. aldar. Annað er það, að hér er nefndr Þorleifr Eyvenda(r)son, og þekkist einginn maðr um 1200, sem það geti átt við. Þar á móti er um 1300 uppi maðr með þessu nafni einmitt á þessum stöðvum, en það er Þorleifr hinn hagi, sem dó 15. Mai 1315, sonr Eyvindar prests Þórarinssonar í Selárdal, og getr varla hjá því farið, að það sé hann, sem hér er getið um. Eignir þeirra Seldæla stóðu mjög um þær slóðir og hefir Þorleifr átt Laugardal og búið þar. Er því ekki annað sýnna en að síðasta c-ið í ártalinu hafi gleymzt annað hvort hjá þeim, sem afskrifuðu bréfið 1557 eða þeim, sem gerðu það 1704, svo að það, eigi að réttu lagi að vera mccc (1300). Um Þórð Jónsson á Kví(g)andafelli vita menn ekkert með vissu.

Abb incarnacione Domini mcc(c) var þessi máldagi i millum laugardals oc kuiandafels. þa er Þordur Jonsson keypti land oc syner hans. Enn Þorleifur Eyuendason Bio i laugardal. ad kyrkia a halftt annad hundrad j fells landi. Enn land skal vera firer xxx hundrada. suo i Reka sem odrum landzgiædum. Enn Þorleifur hiet ad færa eigi fram̄ lands hlutann firir sijna hǫnd. meir enn leigt uæri firir atian alner medañ þeir fedgar ætti land. Ecki skilldi þessa land(s) selia. med þui Laugardalur a selgiord i fagradal og manadar Beit nott og dag. Enn tueggia manada ef annad huortt er beitt.

afrett i kuijsl oc dal þrimur kuijildum enn kuikfellingar odrum þrimur oc leifa huoruttueggiu annara manna fie ef vilia ef eigi Eijga sialfir fie til.

Laugardaler[1]) skulu hallda vpp haga firir innan ꝍ. Enn kuickfellingar firir vtan.

fiskveide skulu hvorer hafa ad heimelu ur fagradalsꝍ. sem veida til suo langt sem fiskar ganga leingst vpp epter henni.

huoruger skulu hafa i afrett hross nie suijn nema huorttueggiu leyfi.

Kyrkiañ i Laugardal a land firir jnnann a þar i Laugardal oc halft an(n)ad hundrad i kuiandafells landi og kluckur tuær.

[1]) þ. e. Laugardælir.

*5. [1307].

VITNISBURÐR þriggja manna um reka staðarins í Görðum á Álptanesi fyrir Grindavík.

JSig. 143. 4to bls. 209. skr. 1600 í Skálholti fyrir Odd biskup. Bréf þetta er prentað í II. bindi Fornbréfasafnsins eptir afskript í safni Árna Magnússonar, en þessi afskript hér mun gerð eptir frumritinu, og þykir því réttast að prenta bréfið hér aptr eptir henni, því að hún er frumrit bréfsins nú.

Vtskript af gomlum vitnisburde.

In primis so felldann vitnisburd baru þesser menn er so heita.

Ormur Ejnarsson.
Tejtur Glumsson.
Sigurdur Asgeirsson.

ad stadur i gordum ä Alftanese ætte allann vidreka og hvalreka fra Rangagiogre. og lejtukvennu bäsa: ad Kalftiorninga fioru. soru hier epter fullan bokar ejd firir herra Hauke. er þa hafde syslu. enn Þordur sonur sera Jons Þordarson[ar] hafde vmbod faudur sijns. og krafde hier vmm riettar. Enn þar komu ä land .IX. hafurhvaler. Og hofum vier alldrei annad heyrtt enn gardar ætte ejn vid sig og vorer fedur sogdu oss so ad þeir hefde aldrej annad heyrtt og biuggu þeir langa æfe i Grindavijk. Einar og Asgejr og Glumur.

So latande vitnisburdarbrief var ä gordum ä Alftanese innsiglalaust þo med gamallre skrift Anno 1600. og liet herra Oddur Ejnarsson skrifa þetta epter þui til minnis.

---

6. 3. Júli 1308. á alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKT, að útlægir menn sæki landsvist sína innan þriggja ára, en sé síðan rétt-tækir utan kirkju ef þeir «sigldi ekki.»

Add. British Museum 11,242 (FM. 206.) 4to bl. 63 b. Syrpa séra Gottskálks í Glaumbæ, rituð á árunum 1543—1593 á pappír. Jón Sigurðsson getr þessarar samþyktar í Safni II, 6, nótn 2., og hefir þar sjálfsagt einungis farið eptir því, sem Finnr Magnússon hefir ritað upp úr þessari syrpu á spássíu við þetta ár í eintak sitt

af Espólíns Árbókum, sem Jón eignaðist seinna. Samþykt þessi finst nú hvergi, nema í syrpu Séra Gottskálks.

War þat dæmt oc samþyckt af badum logmonnum oc logrettomonnum ollum a alþinge at hver vtlægi skylldi sækia sina landzvist sialfr jnnan þrenna xij manada forfallalavst en sidan rett fangen vtan kirkiu ef hann sigldi ecki.

Þetta sama brefit var logtekit j logretto a jslande arum epter gudz burd. ꝏ. ccc. oc viij ar a midwikodagen einne nott epter suiptungz uoku at hiauerundum þessum logmonnum Snore logman narfason oc guttorm biarnarson oc ollum odrum logrettomonnum.

---

*7. 1311.

Skrá um skattbændr á Íslandi.

Add. British Museum 11,242. 4to (= FM. 206. 4to) bl. 45 a á pappír. Dægradvöl (Sópdyngja) séra Gottskálks í Glaumbæ Jónssonar ritað á árunum 1543—1593. Skrá þessi er prentuð áðr í II. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 205 eptir afskript Finns Magnússonar, ekki í öllu áreiðanlegri, og er því sjálfsagt að prenta hér frumritið að afskriptinni úr því að það er fundið.

vm mantal a islandi skattbændr.

Anno domini[1]) ꝏ. ccc. xj a xij are rikis vorz herra hakonar noregz konungz magnussonar. var svo micit mantal a islande.

j nordlendinga fiordungi. ıxc. manna oc .lxx.

þar af lavkz konvngenum j skatt nivtiger hvndrvd oc .vc. oc tietiger alna.

j avstfirdinga fiordungi .cccc. lxxx. oc .iiij. menn.

skattr .xlc. oc .vijc.

j svndlendinga fiordungi .viijc. xxx. oc .viij. menn.

skattr .lxxxc. oc .ijc. oc .xx. alner.

vestfirdinga fiordungi .dxxxx.[2]) oc .xx. menn.

skattr .lxxx. c. [halft annat[3]) .c.[4]) oc .xx. alner.

---

[1]) domine, hdr.; [2]) þannig; [3]) [halfc ā at, hdr.; [4]) FM. hefir lesið úr þessu s., en það er rangt.

ꝏ sama are j millum hrvtafiardar ar oc siglu fiardar .d. manna oc .xx. manna.

mille siglufiardar oc helkvnduheidar .cccc. oc lx. manna.

Mille helkvnduheidar oc lonsheidar .cc. oc .xl.

mille lonzheidar oc jokulzar .ccxx. oc .iiij. menn.

millum jokvlsar oc þiorsar .cc. xx. oc .viij. menn.

millum þiorsar oc bozar .d. oc .lx.

millum bozar oc langar halft þridia .c. manna.

millum langar oc þorskafiardar ar .d. xl. menn.

millum þorskafiardarar oc hrvtafiardarar .cc. oc nivtiger.

---

8. 1344.

Máldagar nokkurra kirkna í Hólabiskupsdæmi eptir «Registrum Egils biskups».

A.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206). 4to bl. 16 b. Dægradvöl (Sópdyngja) séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. á pappír 1543—1593. Það, sem þektist áðr en eg fann þetta brot (1890) af «Registri Egils biskups», er prentað í II. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 465 og 509. Það virðist auðsætt, að séra Gottskálk hefir slept miklu úr máldögum þeim, sem hér eru ritaðir.

Registrvm eigils biskups. Datum ꝏ .ccc. xl. iiij.

[I].

Kirkian a holltastodum er helgud med gudi enum heilaga nicolaj.

hvn æ hvam. kirkiuskard. hamra hol halfan et cetera.

þar er tueggia presta skylld. takaz heima fiorar merk[r] i leigu. at skardi .iiij. merkr. at tueim halfkirkium .iiij. merkr.

[II].

Kirkiann a kvlu ꝏ allan reka a hafa mel oc land j slettadal.

[III].

Kirk[i]an æ hialltabakka ꝏ allt land at klifum. oll rutey. selfor j savdadal. avll fiski at helmingi j laxa. alla selueidi j hunauazose vpp til brandanes. allan reka fra blonduose oc til

moz uid giliarmenn. alla þa halfa ueidi j blonduose er liggr til klifa.

[IV].

Kirkian æ marstodum.

hun æ halfa alftueidi ꝏ hunauatne til moz uid þingeyra.

[V].

Kirkia a tiorn ꝏ vaznesi [æ] fiordung j hualreka oc vidreka j spakonu arfi en xvj hlut. af hveriu.

[VI].

[H]uamz kirkia [æ] halfan hualreka at þingeyrasandi oc fiordung uidreka.

[VII].

Vndonfellz kirkia [æ] halfan hualreka at geitafelli. uidreki. iiij. bænhus half mork.

[VIII].

Spakonvarfr er fra vor enni fornu oc vestur til deilldar hamarz.

þa næst mille laxar oc fossar.

þa er [fra ra]udu skridu til hʀamusar.

þa fra hellis uic til markz uid finstadi.

firir finzstodum [er] fimdeilld oc huerfa iij hlutir til spakonu arfs en ij til finstada.

firir arbacka er spakonu [arfr] at aullum hluta en ecki milli finzstada oc arbacka.

þa næst jnn fra þorlaugardys j [midia] seluic.

j spakonu arfi ꝏ hoskulldstader fimtunge mina en helming.

[IX].

[Vid]evalla kirkia [æ] reka a skaga a keflabacka.

[X].

kirkia a silfrastodum a reka ꝏ skaga fra latrtanga oc til hamarz j sanduic[1]) allt ed rekr.

[1]) eða: sauduic.

B.

AM. dipl. afskr. Nr. 505, skýring Björns á Skarðá yfir skipting á Spákonuarfi, með hendi Árna Magnússonar. Það er til sönnunar því að séra Gottskálk hafi ekki ritað máldagana upp eins og þeir stóðu í «Registri Egils biskups» án þess að sleppa úr þeim, að Björn getr hér um hluta Márssstaðakirkju í Spákonu arfi, sem ekki stendr hjá séra Gottskálk. Eru því líkindi til að máldagabókin hafi verið nokkurnveginn heil til um daga Björns á Skarðsá. Sbr. **A** VIII.

J registre Eigils biskups um kirkiu eigner seiger og hvar spakonuarfur er, sem saman ber vid þingeyraskrā, þad registrum samanskrifad MCC[C] xliiij. ar. þar seiger:

J spakonuarfi a Höskulldzstader fimtungi minna enn helming.

ad skilia þetta hefr mörgum bägt veitt. Ecki vill þessu og bera saman vid þingeyra rekaskrā, i hvörugu þessu, sem adur er skipt, fā höskulldzstader xlviij. vætter ur c. vættum, sem eru fiorer hluter ur fimtungenum helmingsens, og monnum skilst nær komist höskulldzstader eigi. Enn xij af hundradi.

Eigels biskups Registur seiger og eirnenn ad kirkian a Marstodum eigi i Spakonuarfi hinn xvj. hlut. vill og ecki saman bera. þad er ur c. vættum vij. vætt og iij. fiordungar. Enn hier seigia ǫnnur skipti viij. enn ǫnnur viij. þvi skinia eg ecki (af minni bernsku) hvad riettast er.

---

9. [1378].

Máldagi Álptamýrar kirkju í Arnarfirði [er Oddgeir biskup Þorsteinsson setti].

Landsb. 268. 4to bl. 94 b—95 a skr., 1601. Þessi máldagi er eldri en sá, sem stendr í Vilchinsbók, nema hvað Nauthús eru þar ekki talin eign kirkjunnar, og gæti það hafa gleymzt af ógáti afskrifara.

Alftarmyre.

Mariukirkia a alftamýri ā heimaland allt. stapadal oc nauthus.

viij kyr. kirkia a jnnann sig. ij bækur [breferi brefar[1]) fra

---

[1]) [þannig.

paskum thil jolaföstu. psalltarabækur þriar oc biollur þriār. silfurskrijn. kross med lykneski. mariuskript. jonzskript baptiste. eina kerttistiku. glodarker. sæekapa[1]) fornn.

jtem hundradz ross.

---

10. [eptir 14. Febrúar 1381].

Kaupmálabréf Ólafs Sigurðssonar og Jórunar Brynjólfsdóttur.

MSteph. 27. 4to bls. 221—222, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, c. 1730. Brynjólfr ríki Bjarnarsson dó 14. Febrúar 1381; bréfið er því yngra, úr því að Björn Brynjólfsson er giptingarmaðr systur sinnar.

Suofellt fiekaup stadfestist i mille Olafs Sigurdssonar og Jorunnar Bryniolfsdottur[2]):

J fyrstu ad Sigurdur Gudmundsson jatadi Olafe syne sinum til eignar og kaups med nefnda Joruni jarder er svo heita:

Selärbacke firir xxc.

Reistarä sidre half firir xxc.

skal Sigurdur þar ur reisa[3]) halft þridia hundrad sem i stendur.

Midskriduland i Oxnadal firir xxc.

þvilijk eign i jordumm og rekumm sem fader hanz Sigurdur vard fremst eigandi ad i grundar Rekum.

J fyrstu er þad fyrst þridiungur i Gunnolfsä.

þridiungur i Jtra latra landi og þvilijkt i rekumm sem hann ätti motz vid adra menn og skrarnar votta. og er þetta allt samt .lxxxc.

þar til .xxxx. kugillde og xxc i bus buhlutum og gripum vöruvirdum.

hier til ätti Olafur adur xxc jord er Bitra heiter. xx kugillde og xxc i virdingarfie.

Jatadi greindur Sigurdur ad brullaupskostnadur xxc skilldi halldast Olafs vegna ä sitt gotz og skierda ecki hans peninga.

---

[1]) sarkapa (!) hdr.; [2]) Brijnerd:, hdr.; [3]) svo í hdr.; réttara mundi: leysa.

skilldi Biorn Jorunni sistur sinne til eignar effter logum af þessum tijutijgum annars hundradz hundrada halfan[1]) siotta tug hundrad(a) i tilgiof af sogdu gotsi og þar til vc i loggiafer Olafs og sæmilega bekkiargiof effter fiarvexti. skal hun og hennar erfingiar eiga obrigdanlega. hversu sem misdaude þeirra kann ad verda. og Biorn kiosa ä a brullaupsdeige hvert hann vill helldur tilgiafarkaup edur helmingarfielag.

Hier i mot jatar Biorn med Jorunne sistur sinne þvilijkt gots sem hennar verdur effter logum og reiknast ä brullaupsdeige.

Jatar Olafur og Biorn ad hallda ad helminge hennar sæmilegt festarol heima a Økrum fyrir næstu fardaga.

---

11. [1387].

Máldagi Maríukirkju á Breiðá [er Michael biskup setti].

AM. 259. 4to bl. 108 b með hendi Odds biskups Einarssonar 1592. AM. 263. Fol. bls. 96. skr. 1598. Þessi máldagi er auðsjáanlega miklu yngri en máldagi Jóns biskups Sigurðarsonar frá 1343 (Dipl. Isl. II, 497). Hann kynni að geta verið frá tímum Michaels biskups og getr þó verið yngri.

Breida [gamall maldagi[2]).

Mariukirkia a breida a heimaland allt med gognum oc giædum. med fiorum oc skogum. þeim er fylgia oc fylgt hafa at fornu oc nýu. oc hun a holafioru er sijra fiolsuinnur gaf vijc.

hun a helle hinn eystra oc holaland.

kirkian a halfa windass fioru oc er oll samt hundrat fadma.

helle hinum eystra fylgir ɪxc fioru er liggur fyrir sallthofda.

Finis[3].)

---

12. 28. December 1388. á Urðum.

Arnfinnr Þorsteinsson kaupir fimm hundruð í jörðunni Hálsi í Svarfaðardal af Kristínu Oddsdóttur, er hún hafði erft eptir Odd föður sinn.

---

[1]) halfre, í hdr.; [2]) [b. v. 263; [3]) sl. 263.

AM. Fasc. IV, 16. Frumbréfið á skinni. Aptan á bréfinu stendr ártalið 1388.

Kaupbref firir fimm hundrudum̄ j halse j suar[f]adardal[1]).

Jn nomine domini Amen.

var þetta kaup þeirra Arnfinz þorsteinssonar af einne halfu en kristinar oddzdottur af annaʀe ath nefndur arnfinnr keypte ath henne jardar part j halse j svarfadardal er hun hafde erft epter odd faudur sinn þau fim haundrud er hun atte þar j epter godra manna uirding med aullum þeim gognum ok gædum sem jordunne hafua fylgt ath forno ok nyio ok oddr heittin fader adr greind(r)ar kristinar uard fremz eigande ath. Her j mot gaf Arnfinnr adr nefndre kristino æsaudar kugillde ok ku ok þridia kugillde bufiargillt ok cc[2]) j flytiannda eyre fellt huorke til frids ne uðro ok lauka[3]) uth huort er arnfinnr vill æ ij arum eda einho en standa med xij alna leigu þat arnfinnr lykr eige æ hino fysta are huort þat uard helldr j flytannda[4]) eyre eda kugillde med þeim skilmala ath titt nef(n)dr arnfinnr skyllde hallda skiladom fyrir greindum iardar part en þratt nefnd kristin skyllde suara laugriptingum æ græindre iordo ok aullum skada þeim sem æ hefer uordit medan j hennar æbyrgd uar. skilde arnfinnr ser aptr sua margha peningha af fyr nefndre kristin[4]) med sama fridleika sem hann uth greidde fyrir sagda iord ef riftist. skyllde opt nefndr arnfinnr eigha þat er æ reka bære greind(r)ar iardar huort er þat uære uidur eda hualr upp fra þeim deghe er þau kauptu[4]). for þetta kaup fram ath urdum j suarfadardal hin fiorda dagh iola þessum monnum hiauerande berghe elldiarnssöne. þorfinne einnarsone. grimr[4]) ara sone. ok til sanninda her um settu uærr fyrr nęfnder menn uor insigle fyrer þetta kaupbref er giört uar ath urdum j suarfadardal æ sama dege ok fyrr seger æ atta are rikis uors uirdulegs herra herra olafs medur guds nad noreghs. dana ok gota kongs.

Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

---

[1]) Með yngri hendi aptan á bréfinu; [2]) Eiginl. skr. «jjcc»; [3]) þannig, skbr. = lúka; [4]) þannig.

13. **24. Febrúar 1391. í Vík i Sæmundarhlíð.**

Jón Sighvatsson selr Benedikt Brynjúlfssyni alla jörð á Bessastöðum í Sæmundarhlíð með tilgreindum ítökum og landamerkjum fyrir jarðirnar Mörk, Hvamm og Litla-Vatnsskarð í Laxárdal og þar að auki tíu kúgildi og þvílíkan grip, sem Benedikt vildi til láta.

Eptir kopíu staðfestri af Skapta Jósephssyni og Jóni Steingrímssyni 16. Júlí 1704 við Öxará, en sú kopía var gerð eptir vidisse Gísla Sigurðssonar, Teits Hrólfssonar og Jóns Vigfússonar gerðu á Hofi á Höfðaströnd 5. Marts 1695, en það vidisse var gert eptir transskripti séra Thomasar Þorsteinssonar og Odds Thomassonar gerðu á Sólheimum í Blönduhlíð 16. Apríl 1585, en það var gert eptir frumritinu.

Øllum monnum sem þetta vort bref siä edur heira senda þorvalldur Jonsson. Hoskaulldur þorsteinsson. þorfinnur Einarsson. Christiforus þorkielsson og Jon þordarson k(vediu) g(uds) og sijna. kunnugt giörande ad vier vorum i hiä säum og heirdum ä ad Gili i Skagafirde þridia dag Joola[1]). ad Jon Sighvatsson sellde Benedickt Brinjulfssyne med handabande til fullrar eignar alla Jörd Bessastade i Sæmundarhlijd med ollum þeim gognum og giædum sem nefndur Jon vard fremst eigande ad med fornu og nyu medur þeim ummerkium. ad gardur rædur firer utann og sunnann frä Sæmundaraa og vestur ä fiall. og þadann med ummerkium vestur i Vatnadalsaa og Jord firer austann ä. rædur þar sinn gardstadur hvoriu megenn ur Sæmundaraa og yfer Vatn. Jtem Teig yfer aa myrum firer sunnann Solheimateig med ummerkium.

Hier i mot gaf Benedickt nefndum Jone Jarder er so heita mork. Huamm og Litla Vatnsskard i Laxärdal med öllum þeim gognum og giædum og ummerkium sem greindur Benedickt vard fremst eigande ad effter Brinjulf fodur sinn. og hier til .x. kugillde. og þujlijkann grip sem Benedickt villde til lata.

skilldi huor nefndra manna hallda sijnum Jordum til Laga en (sä) suara Lagarifftingum firer þær er sellt hefde. Benedickt ganga afftur ad þeim eignum er hann sellde suo miked sem rifftist i Bessastada Jord.

[1]) þ. e. 27. Dec. 1390.

Og til sannenda hier um setium vier firnefnder menn vor Jncigle firer þetta bref giort i Vijk i Sæmundarhlijd. Sunnudag næstann effter matthiasmessu postula þa er lided var fra hingadburd vors herra Jesu Christi M. iijC. lxxxx. og .j. är.

---

14. 29. Mai 1391. 27. Febrúar 1393. á Grenjaðarstöðum.

Afhendingarskrá Grenjaðarstaða, þegar séra Þorsteinn (Jónsson) lét laust, en séra Steinmóðr Þorsteinsson tók við.

MSteph. 27. 4to bls. 121—126, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns þorsteinssonar, skr. c. 1730.

Greniadarstadar Maldage.

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heira senda Jon Thorgeirsson. Jörundur Eyreksson. lofftur þorsteinsson. Biarne Arnorsson. Höskulldur Hakonarson og Sigmundur Gudmundsson. Prestar. kvediu gudz og sina kunnugt giorande ad sub Anno gratiæ ꝏ° ccc° xc° primo Manadagenn i fardagaviku a Greniadarstodum i Rejkiadal vórum vier til nefnder af vórum verdugum herra herra Jone med gudz näd godrar minningar biskupe a Holum ad skoda og innvirdulega ad reikna gotz Greniadarstadar kyrkiu fast og laust. frijdt og ofrijdt. innstædu og stadarspioll. þa er sijra þorstejrn liet laust enn Steinmodur þorsteinsson tok vid. hvert ed reiknadest allt samt so miked og so frijdt sem hier seiger.

J firstu heimaland allt med um̃erkium. Brualand. Asgeirsstader. Byrnustader. hrysaland. Klambrarland. Sijlalækur. Eyarland. Geitafell. Breidavijk med ollum gognum. votey. knappey. Arngerdarey. odeiluholmar. torfkrokz holmar. graslauksholmar og smaholmar aller. lækiarteigur. desiarteigur. gardhverfa. krakuvöllur. Breidavollur. soleyarteigur. kietelsteigur. finsteigur. þorunnarey. holmurenn mikle. husabacke. Eingemyre. eskey.

selför til kringluvatns. selför half i Skarde uppe.

sex hrossum̃ hage ä efre Mela enn fiorum̃ ä nedre Mela.

afriett i nattfaravijk halfu fiorda hundrade sauda.

helmingur i þingey vidur Einarstada og backa land.

þridiungur ur hvalreka firir alla nattfaravijk og öll flutning firir istabol. enn firir Midbol half og so vidun og fiskever ad helminge þar og so firir Skaalä.

reke ä sande tolf hundrud fadma med ollum̄ fridendum.

halfur tungureke med ollum̄ fridendum.

þridiungur ur hvalreka a hiallanese.

fiordungur ur langareka.

attungur hvalreka a Kallback med flutningum̄.

laxveidur i ose tveir hluter uns sex hundrud eru. þadann fra öll.

halft eggver i ose.

selveidur öll i fliote.

Reke med ollum gognum̄ a sande. er gudmundur gaf.

vidreke a sande er filgt hefur gardzlande.

fiordungur j hvalreka enn fluttning halfu minne i litlu fioru og ut til svijnär.

Rekar þesser hafa filgt Klifshaga enn nu eiga staderner bader saman. Greniadarstadur tvo hlute þeirra allra enn Mulastadur þridiungenn.

sex vætter i Kleifareka ef ä eru tuttugu vætter. þriar ef minna er. ecke ef minna er. enn niju[1]) vætter af hluta þeim. er att hafde Einar Prestur Hoskulldsson.

Gyarhorn skal liggia vid gnupinn. þad er Rekamark.

sia afreidsla er þar hvert sem fluttur er edur Rekur.

J Holareka sex vætter ef ä eru tuttugu vætter. þriar vætter ef minne er enn ecke ef minna er enn tiju vætter hvert sem rekur edur er fluttur.

J leirhofn attunge minna enn halfur hvalur ef rekur. ecke ef fluttur er.

J griotnes(reka) halfur hvalur hvert sem rekur edur fluttur er. afreidsla tolf vætta ut fra hofdaskäla af oskifftu ef rekur ella ecke. sa reke geingur ut i giä i Raudagnup.

J vellande kotlu vestri halfur hvalur ef fluttur er. enn ef rekur fiordunginn og sex vætter.

Enn i Eistre vellankotlu halfur hvalur hvert sem rekur edur er fluttur. af oskifftum hval skal reida tolf vætter.

---

[1]) tiu, Pétrsmáldagi, Dipl. Isl. III, 579.

a hestanese sex vætter ef adur hefur Mulastadur helming sinn. og sieu þa effter tuttugu vætter edur meira. enn þriār vætter ef minna er. ecke ef minna er enn x vætter.

J straumlone Reka og fluttning med ollum gognum̄ og so fyrer Sigurdarstodum þui staderner eiga londenn bæde og so þorbiarnarstade.

Þesse reke er austur fra straumlons ose og til ossens forna. hier filger og eggver. half flutning medal osa.

a rifsreka sex vætter ef ā eru xx vætter. 3 ef minna er.

so i skinnalone.

so ad tiornum̄ hvert sem rekur [eda er[1]) fluttur.

a Hardbak 20 vætter ef fluttur er. og sie ā hundrad vætta hinum̄ firsta hval enn sex vætter þadann i fra. þriar vætter ef rekur. skotmanshlutur er ad helminge med þeim reka.

A Asmundarstodum fiordungur hvals ef rekur.

J órfyriseyu fimtungur hvert sem rekur edur er fluttur. og af oskifftum þeim fiordungi siottung. enn giallda af hinn sextanda hlut ef rekur af oskifftum hval.

J Raufarhofn helmingur ef rekur og giallda af attung af ollum samann og fiorar vætter og tuttugu.

a hundsnese tolfte hlutur ef rekur.

J Krossavijk sex vætter ef ā eru 20 vætter. þriar ef minna er. ecke ef minna er enn 10 vætter. hvert sem rekur eda er fluttur.

J Kollavijk[2]) slijkt ed sama.

slijkt og i flautafells Reka.

slijkt i Heriolfsvijk ef rekur. af þeim hlut er Einar Prestur atte.

Jtem a Greniadarstadar kyrkia liotstade. hraun. Rauf. Brecku. hol. 24c i Myre ellegar skogarland til leiguburdar.

Anno & die supra scripto reiknadest so miked og margt jnnann kirkiu a Greniadarstodum̄.

J Bokum. 2 bækur fra Jolum og til Paska De Tempore & de sanctis.

2 bækur fra Paskum̄ og til Adventu de Tempore & de sanctis.

Commune suffragium.

[1]) [er eda, hdr.; [2]) Skollavijk, hdr.

Graduale med seqventijs og annar grallare sæmelegur. þridie vondur j tvejmur bokum.

seqventiu skrär tvær ofullar.

lagasaungvabok sæmeleg og onnur vond.

Gudspiallabok med Pistlum per Anni circulum.

Collectarius vondur de Tempore og annar de sanctis.

Commune Missalis de sanctis.

Corporalius sæmelegur.

Ƴalltarar tvejr.

Himnarius vondur.

Ordo. martirilogium hvertveggia vondt.

Martini saga a Latinu og onnur a Norrænu.

Passiones Apostolorum.

Miracula beatæ virginis.

Dialogus.

omelia(e) Gregorij a tvejmur bokum.

sermones Augustjnj.

saugur[1]) heilagra Manna a þremur bokum.

Processionale.

Historia Martinj ä kvere vondt.

Handbok. Artidaskrä.

Jtem Aspiciensbækur tvær og enn flejre skrär Aunguu nejtar.

lesbækur 7 de sanctis & de Tempore allar ofullar.

Þetta j Messuklædum.

Siô manna Messuklæde ad ôllu. fiôgur betre. enn þrenn liettare.

5 betre hoklar og 4 liettare.

Balldeskins kapur tvær.

pellsköpur tvær og 5 kapur liettare.

þriu alltarissklædi betre og þriu liettare og þo ôll slitenn.

ejtt brijkarklædi betra og tvô vond.

alltaressdukar jafnmarger Messuklædum.

blæiur tvær slitnar.

tvejr lectaradukar vonder.

Dalmadikur tvær.

hoklar tvejr. sloppar tvejr.

---

[1]) saungur, hdr.

dukur vondur yfer Martino.
handklæde 2 liett.
paxspiolld .ij.
sacrarium Munnlaug.
vatnskietill.
fontur med ummbunade vondum.
lectarar fiorer.
kirkiu kola.
koparstikur 3. Jarnstikur 3 og hin fiorda stor.
elldbere liettur. glodarkier.
Almarium og Messufata hirdsla.
kalejkar 5. aller lester utann ejrn.
Corporalia 7 i fimm husum.
propitiatorium og annad innann j lijted.
silfurkross lijtell.
skrijn. Textar tvejr.
krossar sex og hinn siounde med understôdum.
Mariulijkneske.

Marteins lijkneske og smalikneske þriu og enn Mariulijkneske sliett pentad[1]).

salltkall. baxturjarn.
gluggar 5 og vóru 2 brotner.
kluckur 5 i stople. siotta j kor og hin siounda bialla.
Biarnfell 2 fanyt.
kista stor jarnud hia sira Kara.
5 alner lerefft.
Corporalius.
Merkisslitur.
Paskablad.

Jtem eodem Anno Eodemqve die Reiknadest so miked lausafie Greniadarstadar kirkiu.

J firstu 40 asaudar kugillde.
halfur fiorde tugur kua.
68 gielldfiär kugillde.

nijutijger og þriu hundrud j vadmälum og virdinga[r]fie. Eru hier (til) 40 hundrada sem luktust j stadarspioll effter sira Biarna heitenn og 50 hundrada er sira Þorsteirn lukte j

[1]) peinad, hdr.

stadarspiõll og ej sijdur 8 hundrada Jlag er þorsteirn leiste ur Andorstodum.

Og til mejre sannenda hier umm settum vier firrskrifader menn vor Jnnsigle fyrer þetta Jnventarium. giort a Greniadarstodum 3 cal. Martij tvejmur ãrum sijdar enn firr seiger.

---

15. 29. Marts 1392. í Ósló.

Réttarbót Margrétar drottningar Valdemarsdóttur, með samþykki ríkisráðsins, um öreigavíg, um útlegðarverk, um hórdóm, um það ef maðr festir sér konu og veit þó að kona sín er á lífi, um sveinahald og um kaupskap.

Það er víst að þessi skipan hefir að réttu lagi aldrei gilt sem lög á Íslandi, en á 16. öld finnast rök til þess að Íslendingar hafa farið að taka hana inn í lagasöfn sín og síðan hafa þeir beinlínis farið að styðjast við hana, svo sem hún væri góð og gild lög, og í fjölda íslenzkra handrita finst hún allar götur ofan frá 16. öld á íslenzku. Eg hefi enda handleikið eintak af Jónsbókarútgáfunni frá 1707, þar sem kaflar úr þessari skipan voru ritaðir með samtíða hendi (c. 1707) á spassíum sem uppfylling Jónsbókar og vísað inn í textann. Af þessum rökum er skipanin tekin hér, því það getr verið gott að hafa hana við hendina, úr því að henni hefir verið blandað við íslenzka löggjöf um langa tíma, og er hún prentuð hér í tvennu lagi: **A** eptir frumritinu og **B** eins og hún kemr fram í íslenzkum handritum.

A.

Eptir frumritinu á skinni í Ríkisskjalasafni Dana N. S. 2den Afd. Fasc. II, 1. En til er réttarbótin í fjölda afskripta frá 16. öld. Prentuð áðr í Suhms Historie of Danmark XIV, 566—69; Dipl. Norv. VI, 338.

Marghareta med gudz naadh Noregs oc Swerikis drothnengh ok Danmarks rettar ærfuingæ ok þæs fyrstinna Sændir ollum monnum þæim sem þetta bref sea ædar høyra q. g. ok sina.

Veer gerom ydar kunnikt at anno domini ᗰ°. ccc°. nonagesimo secundo a freadaghen nest firir kærslosunnodagh skipadom veer oc gerdom med allu rikissens raade j Noreghe samþykt at þæir lutir ok þaw maal sæm her æftir fylghia skulu swa vera sæm her æftir sæghir.

Fyrst vm øræighande værdhar slæghin sæm marghar skuldir aa at luka hwat þæt er j giolð sarabøtar kaup vidhar-

skiptj barna fe ædhar adra lute þa skula giolden vændatzst till bota oc hans skulda lausnar en þo at gioldæn dømætzst oc metetzst ærfuingionom. oc var þæt swa wtskyrt at likamer þæn sæm slæghin var attæ þæær skuldir af sik vinna medhan æi var fee till þy skulu giolden sæm firir likama manzens lukas. vændas till botar hans oc skuldalausnar sæm fyrsæghir. En ef flæire ero skuldir en giolden till rækkia allar at luka. þa minke firir hworium sæm tala rænnar till.

Jtem hwarvæthna þær sæm men værda wtzlægher j kristnum rettæ þa skal fee þæs wtzlæga skiptas till hælfningar mellum konongs oc biscops. Oc af þui at vond værk ero hittandæ oc myuklæikar ræfstar gefuar morghum taum till syndar þy var samþykt at hwar sæm gerer till wtslægdar j cristnum rette þa minkar þo æi rettar konongs þo at þæn man gangæ till scripta oc ifuirbota fyr en han værdhar lagdar ædar lystar wtzlæghar þui at þæn er af sialfuum værkum vorden wtzlæghar ok vare sik hwartwæggia vmbodzmadar at hwargen take godzet firir adrum. En ef nokor tækar þa læggi after till iamfnadhar. En ef madhar værdhar tækin vtan fridh konungsens þa ræfsi konongs vmbodzmadhar honom æftir laghum.

Jtem hwat manne sæm afswær horkono ædhar þa adra kono sæm han i mæinbughum hafde oc gerer han þær j motæ æidhæ sinom þa sware þuiliko firir konongsdomenom sæm loghbook vattar vm mæinswøre bædhæ vm sækt oc wtzlægdh ok biscope swa mykit sæm kristinrettar vaattar vm vloghlegho samuero ok æidrof. En vil han fyr hafua fridh en loghbook vattar þa kaupe sik af kononge.

Jtem ef madar fæstir seer kono til æighnar kono ok byr med hænnæ vtan doom hæilagre kirkiu vitande at hans fæstarkona þæn fyrre lifuir þa gerer han j þui wtzlægdar værk. þa aa konongar ok biscopar fe hans alt ef han vil æi aflata sidhan døømft er.

Jtem ængin hafue flæiræ herra swæina oc ængin skærdhæ mæira konongs læidhaugar en han ma med laghum.

Framlæidhes skula landkaup oc strandkaup allulæidhes æftir þy blifua sæm þaw fyrre veret hafua. Skal ok ængin kaupa ædar sælia j kaupstadum vtan a retto torghæ. mistroor oc konongs fowte nokon vm þæt þa skal þæn sæm mistrodhar

værdhar swæria þær firir siælfuar þridhi at han ækki j annan stadh køypte en aa retto torghe ællæghar late samstundes fowtanom kaupet firir swa mykit sæm han þæt køypte ok honom þarfuatzst þær af till konongs behof.

Þænnæ skipan skal standa till þæs er konongen komar till sinnæ ara oc her med er konongdomens rettar ængin ifuirgefuen vtan skal vera vforsømadh wt j allan sin ret.

Ok alla þæssa fyrsagda lutj hafuum veer
Vinaldar med gudz naadh erkibiscopar j Niðaros.
Jacob j Bergwin.
Øystein j Oslo.
Sighurdar j Hamre ok
Halgæir j Færøyium. med samre naadh biscopar.
Gaute Eiriksson.
Jon Marteinsson.
Otte Romar.
Bendikt Niklesson.
Alfuar Haraldzson.
Ogmundhar Bærdhorsson.
Bryniulfuar Jonsson.
Jon Darræ.
Hakon Stampe.
Jæppe Fastalsson.
Nicles Gallæ.
Finnar Gyurdzson ok
Hærlæikar Asulfsson

samþykt med fyrnæmfde waræ kæræ frw drothnengh Marghræte j swa mata sæm fyrsæghir. Oc þy sætium veer vaar jncighlæ med fyrnæmfdre varræ kæræ drothnengh Marghrete jncighli firir þetta bref er gort var j Oslo a dæghi ok are sæm fyrsæghir[1].

---

[1]) Aptan á bréfinu stendr: «Jtem eet myn frwes stadga breff gifwet theim i Norghe vm there priuilegie. — Jtem eet stadhga breff som drotnyng Margrete giorthe met righesens radh j Norghe før æn myn herre konungen war komen til laghe aar.»

B.

AM. 345. Fol. bls. 169—170, skb. skr. c. 1570 (lögbók Einars Ísleifssonar á Reykjum). Gl. kgl. saml. 1159. Fol. bls. 517—518 á pappír skr. c. 1640 (bók höfuðsmannanna á Bessastöðum). Landsbókasafn 100. 4to bl. 79bff., skr. c. 1700. Réttarbót þessi er til í fjölda íslenzkra handrita, sem hér eru ekki notuð, þar á meðal í skinnbók í Stockholmi C 8. 4to (skr. c. 1608) og lögbók séra Sigurðar Jónssonar á Grenjaðarstað í safni háskólans í Uppsölum í Svíþjóð De la Gardie 9. 4to skr., c. 1587, sem og er skinnbók.

Riettar Bætur margrietar drottningar valldimars dotter anno 1392.[1])

Skipadi[2]) og giordi hogborin̄ frv og forstinna Drottning margrieta drottning[3]) med gvdz nad noregs og sviarikis drottning med rikisins rad og samþyct ad þeir hlvter og mal skvlv halldast vmm alldvr og æfi sem hier seiger.

Fyrst ef oreigi verdur sleiginn sæ sem margar skullder æ ad lvka hvort sem erv manngiolld. sarabætur. kavpa vidskipti. barnafie edur adra hlvti. Þa skulu giolldin þav fyrir þa[4]) koma. verndast til bota og hans skvlldvm til lavsnar og þo ad giolldin̄ dæmist og metist erfingivm. Og var þad svo utskirt ad likami[5]) þess[6]) sem sleiginn var [atti þær skvllder[7]) af sier vinna medann ei var fie til þœ skvlv giolldin̄ fyrir likama mannsins lvkt verndast til bota mannsins og skvlldalavsnar sem fyrr seiger. Ef[8]) fleiri erv skvllder enn giolldin̄ til hrockva avllvm ad lvka þa minkar fyrir hverivmm sem tala rennur til.

Jtem hvervetna þar[9]) sem menn verda vtlæger j kristnumm rietti þa skal fie þess[10]) vtlæga skiptast j helminga þvi ad miog lijtt refstvr giefur morgum[11]) tavm til sinda. Þvi var þad samþickt ad hver sem [giorer til vtlegdar[12]) j kristnum retti þa minkar ei riett kongsins þo sa madur gangi til skripta og yferbota ef hann vard utlægur edur lystur utlægur þvi hann er utlægur af [sins verkum sialfs[13]) og vari sig hvortveggi vmmbodsmadur ad hvorgi taki fie[14]) fyrir avdrvm. Enn ef

---

[1]) 44. 92, (!)345.; 1492, 1159. Riettarbot Margrietar Drottningar Waldemarsdottur 100, og setr á spássiu: «Drottning Margrét deyði 1412, fædd 1353»; [2]) Anno 1392 skipadi, 100; [3]) sl. 1159; [4]) hann 1159; [5]) likann 345; [6]) hins 1159; [7]) [skylldi þær skullder giallda edur 1159; [8]) Enn ef 1159; [9]) sl. 1159; [10]) hins 1159; [11]) sl. 1159; [12]) [giorist vtlægur 1159; [13]) [siaalffs sijns verkum 1159; [14]) gots 1159.

nockur tekur leggi aptvr til jafnadar. Enn ef madur verdur tekinn vtann frid kongs þa refsi kongs vmmbodzmadur honum eptir lavgvm.

Jtem hvad man sem af sver sier horkonv edur þa adra konv sem hann j meinbugi[1]) hafdi og giori[2]) hann j moti eidi sijnvm þa svari slijkv fyrir kongdominvm sem lavgbok vottar bædi sekt og vtlegd og biskupinumm svo mijkid sem kristinn riettvr vottar. Sama er og eidrof. Enn ef hann vill hafa frid sem lavgbok vottar þa kavpi sig j frid[3]) af kongdominvm.

Jtem ef madur fester sier konv til eignar konv og byr med henni vtann domi[4]) heilagrar kirkiu vitandi ad hans festarkona sv hin firri lifer. þa giorer hann vtlegdarverk og eigi kongvr og biskup allt goss hans til helminga ef hann vill ei aptur venda[5]) þa dæmt er.[6])

---

16. 2. Mai 1395. i Vik [i Sæmundarhlið].

Ólafr Sigurðsson gefr Benedikt bónda Brynjólfssyni til fullrar eignar með handsölum þá reka parta, sem Ólafr átti fyrir norðan Öxnadalsheiði og þriðjung í Látrajörðu.

MSteph. 27. 4to bls. 222, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, skr. c. 1730.

Ollum monnum sem þetta bref sea edur heyra senda Eijrekr Prestr Oddason. Þorgeijr Sigurdsson. Arne Petursson. Þorfinnur brandsson. onundur Biarnarson. Jon þorsteinsson og Einar [. . . . . kvediu guds og sina kunnigt giorandi ad[7]) þridiudag næstan fyrir Jonsmesso Baptistæ a Eyrunum firir nedan Hieradzdal vórum vier i hia. säum og hejrdum ä ad

---

[1]) meinleikum 1159; [2]) giorer 1159; [3]) aptur, b. v. 1159; [4]) dom 1159; [5]) sl. 1159; [6]) Hér kemr í handr. 345 sem áframhald, en nokkru síðar í 1159 (bls. 530):

R. B.

þad barn er ei alid til arfs er madur a vid þeirri konv er hann fester ad sinne konv lifandi ef þav erv ei lavgliga skilin. hann ä a hvorugri riett medann hann breiter suo.

[7]) [vantar í hdr., og lítr út fyrir, að hlaupið hafi verið yfir eina línu í afskriptinni.

Olafur Sigurdsson gaf Benedicht bonda Briniolfssyne til fullrar eignar med handsölumm alla þa reka parta sem nefndur Olafur atti firir nordan Oxnadalzheyde. og þridiung i latra Jordu. effter (þvi) sem hann vard fremst eigandi ad. effter þvi sem þesse Rekaskrā vottar sem hier er medbundin.[1]) ad fra teknum þeim þridiungi ur halfum Gunnolfsär Reka. sem hann hafdi ädur sellt Þorstejnj svart.

Og til sannenda hier umm setium vær fyrnefnder menn vor Jnnsigle firir þetta bref giort i vijk sunnudaginn nærstann effter Tveggia Postula messo Philippi og Jacobi þa er lidid var fra hingadburd vorz herra Jesu Christi M. ccc. Lxxxx og v är.

17—300. 1397.

MÁLDAGAR Vilchins biskups fyrir kirkjum í Skálholtsbiskupsdæmi (Vilchinsmáldagi, Vilchinsbók).

Máldagar þeir, sem kendir eru við Vilchin biskup, eru hið elzta alsherjar safn af máldögum fyrir Skálholtsbiskupsdæmi, er nú er til. Þótt mart sé enn til af einstökum máldögum, eru hinar eldri máldagabækr allar glataðar, nema ágrip það úr máldagabók Oddgeirs biskups (1366—81), sem prentað er í II. bindi Fornbréfasafnsins bls 215—235 eptir því, sem Oddr biskup Einarsson lét rita upp 1607 eptir máldagabók, sem hann fékk léða 1606 frá Hítardal. Máldagabók Michaels biskups, sem gerð hefir verið um 1385—1388, fórst á dögum Ögmundar biskups, þegar Skálholtskirkja brann 1526 (sbr. Fornbréfasafn II, 676; Biskupas. II, 266—67; Esp. Árb. III, 84), og það sem þá var eptir af fornum máldagabókum í Skálholti fórst gjörsamlega í staðarbrunanum í Skálholti 1630 á dögum Odds biskups, nema nokkur örmul af máldagabók Stephåns biskup Jónssonar. Vita menn með vissu að til voru enn í Skálholti 1612 og 1615 «tvö afgömul máldagakver lítil» og «máldagaskræða stór» (Fornleifafélagsárbók 1886 bls. 65), auk þess sem getið er um máldagabók Jóns biskups Haldórssonar frá 1326 (Fornbréfasafn II, 676). Í Skálholtsbrennunni 1630 fórst og frumritið að máldagabók Gísla biskups Jónssonar frá 1575—79 og frumritið að sjálfri Vilchinsbók. Hennar er getið þar 1612 og 1615 «í spjöldum með einum spenli» (Fornleifafélagsárb. 1886 bls. 65), en nú er svo um hana eins og nær hreint alla þa máldaga úr Skálholts biskupsdæmi, sem til eru fyrir þann tíma, að hún er nú einungis til í afskriptum,

---

[1]) Sbr. Dipl. Isl. III, 385 og 386.

er stafa frá afskript, er Oddr biskup var búinn að láta gera af henni áðr en frumritið brann.[1]) Allar þessar afskriptir, sem nú eru til af Vilchinsbók í heild, og eru þær margar, eru með einu marki brendar, en það er því, að þær eru allar gerðar hver eptir annari, og stafa allar frá að eins einni afskript, sem gerð hefir verið eptir frumritinu, svo að það, sem þeim ber á milli, er að eins afskriptamunr, sem kemr ýmist af skeytingarleysi afskrifaranna, mislesningu eða því, að þeir hafa ætlað að lagfæra það, sem þeim virtist rangt. Því, sem ein afskriptin hefir hlaupið yfir í frumritinu, sleppa þær allar venjulega. Í Kirkjubæjarklaustrsmáldaga (CCXCVII) sleppa t. a. m. Vilchinsbækrnar orðunum: «jtem iiij gradualia . . . per anni circulum». En í máldagabókinni AM. 263. Fol., sem skrifuð er 1598, eru margar sjálfstæðar afskriptir úr Vilchinsbók eptir frumritinu, og þar á meðal afskript af þessum máldaga, og hún ein hefir þessa klausu, sem hinar fella niðr. Þar með lesa allar Vilchinsbækrnar í sama máldaga «af Dálki» í staðinn fyrir «af Dalbæ», sem rétt er og stendr í 263 einni. Út úr þessari villu «af Dálki» hafa menn svo smíðað þá getgátu, að til hafi verið bær í Skjaldbreið á Síðu, sem Dálkr hefði heitið (Eldrit séra Jóns Steingrímssonar). Vilchinsmáldaga afskriptirnar eru hver annari svo líkar, að þegar búið er að bera saman nokkrar þeirra helztu, þá er búið að bera þær saman allar, því eingin tekur annari verulega fram; aptr eru aðrar til lakari og fullar af afbökunum og ánákvæmni og er því samanburðr við þær einungis til að villa. Afskript sú sem Oddr biskup lét gera af Vilchinsbók eptir frumritinu var «handskriptuð» (þ. e. undirskrifuð til staðfestingar) af honum og Gísla

---

[1]) Oddr biskup hafði sent séra Sveini Símonarsyni í Holti í Önundarfirði 1596 afskript af Vilchinsmáldaga, og getr Árni Magnússon hennar við eitt af skinnblöðum þeim, sem nú eru í safni hans 238. Fol. á þessa leið: «Þesse blöd voru utan um Vilkinsmaldagabok er Snæbiörn Palsson liedi mier 1710. tok eg þau þar utan af, og liet annad i stadenn. Vilkinsmaldaga þessa hafde herra Oddur Einarsson biskup sent Sira Sveine Simonarsyne 1596 (sem aptan ä þä var ritad med hendi sialfs herra Oddz). Sidan hafde þä eignast Are Magnusson, sem siä var framan ä þeim. Sidan hafde þä ätt Sira Jon Jonsson i Hollte sem og var af qverenu ad siä. Snæbiörn hefur þä feinged med konu sinne, enn hvad leinge þetta pergament hafe þeim fylgt, er ovist. Enn firir laungu voru þeir innfester. Þo (so sem mier virdist) epter þad þeir hafa komed ä Vestfiordu, þvi i sama volumine var meira af Sira Sveins Simonarsonar chartequm». Árni virðist hafa skilað bókinni aptr. Það er mjög líklegt, að afskript séra Jóns Arasonar í Vatnsfirði frá 1655, sem nú er í JSig. 147. 4to sé gerð eptir þessari bók séra Sveins. Jón Sigurðsson hefir og ætlað, að handrit hans 377. 4to með hendi séra Magnúsar sonar Snæbjarnar Pálssonar, sé og gert eptir þessari bók, og er það mjög sennilegt.

biskupi Oddssyni, og var hún enn í Skálholti 1643, en nú er hún ekki til, og eingin er afskript nú eldri til af bókinni í heild en frá dögum Brynjólfs biskups og því á aðra hönd eða leingra frá frumritinu, og nær allar stafa þær afskriptir, sem nokkurs er um vert, frá Brynjólfi biskupi, og skal eg nú gera nokkra grein fyrir handritum af máldagasafni þessu.

I. Handritið AM. 260. Fol., sem er afskript af Vilchinsbók á pappír ritað um 1640 á að gizka, af séra Jóni Erlendssyni í Villingaholti fyrir Brynjólf biskup Sveinsson, er höfð að grundvelli útgáfu þessarar, en við þessa afskript eru borin saman þessi handrit og eptir þeim teknar ýmsar leiðréttingar og orðamunr:

II. AM. 259. Fol., afskript af Vilchinsbók gerð um sama leyti og sú næsta hér á undan fyrir Brynjólf biskup Sveinsson, og er með hendi séra Jóns í Villingaholti.

III. AM. 256. 4to afskript af Vilchinsbók á skinni gerð 1640 fyrir Brynjólf biskup; aptan af þessari afskript vantar mikið og hættir hún miðja vega í Gufudalsmáldaga (CLXXXII). Afskript sú sem hér er af Bakkamáldaga í Hrútafirði (CXLVII). Kálfanesmáldaga (CLI) og Snjófjallamáldaga er staðfest 28. Február 1640 í Skálholti af Jóni presti Daðasyni, Þórði presti Guðmundssyni og Hákoni Ormssyni, og segjast þeir ýmist fara eptir «gömlu Vilchinsbók», «gamalli máldagabók», eða að sé «borið saman við Vilchinsbók Hítardalskirkju».

IV. Landsbókasafn 350. 4to, sem er afskript af Vilchins og Gíslamáldaga með hendi séra Bjarna Gizurarsonar í Þingmúla 1643, þá biskupsskrifara, og er afskriptin gerð fyrir Brynjólf biskup. Bók þessi er komin til safnsins frá frú Herdísi Benediktsen í Reykjavík ásamt öðrum handritum Brynjólfs Benediktsens manns hennar. Aptan við þessa afskript Vilchinsbókar stendr svo látandi staðfesting með eiginhandar nöfnum þeirra, er undir rita:

«Anno 1643. 26. Junij. Samanlesid og samhlioda giort vid Vilchins mäldagabok sem i Skälaholltti er handskrifftud af herra Oddi Einarssyne og herra Gijsla Oddssyne til vitnis vorar eigin hendur.

Brynolfus Svenonius Scalholtinus mppa	Finnus Jonas Studiosus mppa
Hallus Arnerus past. Templi Cath. m. ppa	Biörn Þorvalldsson Byskups s(mä) sueirn e h.
Petrus Gissurius schol. cath. colleg. m. ppa	Gunnar Magnusson. Biarne Gissursson biskupz skriffare e h.»

Þetta er því sú eina afskript, sem til er staðfest eptir staðfestri afskript af frumritinu.

V. Skjalasafn biskupsdæmisins á Íslandi 2. 4to, mest megnis ritað á 17. öld. Á þessari bók, sem bundin er af Páli stúdent Pálssyni, er þetta:

1. Vilchinsbók með góðri settri hendi frá 17. öld (nema tvö fyrstu blöðin, sem eru skrifuð á öndverðri 19. öld með góðri hendi; gömlu blöðin hafa verið dottin sundr af fúa). Afskript þessi er óstaðfest og í aungu betri en hinar aðrar skárri afskriptir máldagabókarinnar. Aptan við máldagabókina eru hér tveir vitnisburðir:
   a) Vitnisburðr Ögmundar Jónssonar um reka Skálholtskirkju með norðaustrströndum. Svalbarði í þistilfirði 20. Júní 1614.
   b) Vitnisburðr Magnúsar Óblauðssonar um sama. Eydölum 10. Júní 1597.
2. Gísla máldagi með fljótaskriptar hendi, og virðist afskriptin gerð í Skálholti 1685 á dögum þórðar biskups þorlákssonar. Aptan við Sunnlendingafjórðung er hér með yngri hendi:
   a) Tveir vitnisburðir frá 1716 um reka Skálholtskirkju á Langanesströndum.
   b) Brautarholtsmáldagi (ártalslaus).
   c) Brautarholtsmáldagi 1692.
   Aptan við máldagabókina sjálfa:
   d) Michaelsmáldagi fyrir Hofskirkju í Öræfum frá 1387 (Dipl. Isl. III, 345).
   e) Bréf Magnúsar biskups Eyjólfssonar um Hof frá 1482 í ódagsettu transskripti, og það transskript transskriberað á Eiðum í Útmannasveit 16. Aug. 1585, og enn aptr í Oddgeirshólum 8. Júní 1652, og enn að síðustu í Skálholti 25. Febr. 1752 af Einari skólameistara Jónssyni, sem segist færa þetta inn í bók eptir lausum blöðum frá séra Benedikt Jónssyni í Bjarnanesi, og hafi Jón biskup Árnason skipað sér það fyrrum.
3. Registr yfir prestagarða í Skálholtsstipti 1583, með sömu hendi og Gísla máldagi (bl. 113—140).
4. Máldagar eptir bréfabók Sigurðar lögmanns Jónssonar, bl. 141—145.
5. Registr og reikningar kirknanna í Skálholtsstipti 1685, þórðar biskups þorlákssonar. «Skälhollte d. 8. Septembris Anno 1685.» Alls. 223 máldagar.
6. Registr yfir bókina. þetta handrit er nefnt hér Bp í orðanum.

Í erindisbréfi biskupanna 1. Júlí 1746 § 16 mun sérstaklega miðað við þessa afskript, þar sem Vilchinsmáldagi er löggiltr sem áreiðanlegt sönnunarskjal fyrir eignum kirkna í Skálholtsbiskupsdæmi.

VI. Safn Jóns Sigurðssonar 147. 4to, sem hefir inni að halda Vilchins og Gísla máldaga ásamt synodalia 1561—1647 með hendi séra Jóns Arasonar í Vatnsfirði 1655. Afskript þessi er nokkuð víða raung, en leiðréttir þó sumt. Hún mun vera gerð eptir afskript þeirri, er Oddr biskup sendi séra Sveini Símonarsyni 1596.

VII. Bók í 4to með hendi Þórðar Jónssonar 1665, þess er mest skrifaði fyrir Magnús Jónsson digra í Vigr. Léði mér hana 29. Nóv. 1892 Björn kaupmaðr Sigurðsson í Flatey. Var þar á: Vilchinsmáldagi, bls. 1—374.
Gísla máldagi (Vestfirðingafjórðungr) bls. 375—476. Aptan við Vilchins máldaga var þetta ritað:

«Skrifad og Endad ad Lætrum vid Mioafiörd Anno Salutis 1665 þann 21. februarij, med mesta Hast ä 14 dögum mille annara verka. Bidiande alla goda menn ad Leidrietta og Lesa i mäled misstöfun og ivöntun hvar hun kann að vera, Befalande fromann lesara Gude, Vale.
Thordur Jonsson.»

Þetta handrit er kallað Látrabók eða Látrab. eða Látr. í orðamun. Afskript þessi kynni og að stafa frá Vilchinsbók séra Sveins Símonarsonar.

VIII. Handrit, sem Dr. Björn Magnússon Ólsen í Reykjavík á, er haft hér og hvar til samanburðar. Er það í 4to og ritað með góðri og gerðarlegri hendi um miðja 17. öld. Á því er Vilchins og Gísla máldagi og eru afskriptirnar af báðum af betra tagi. Aptan við Gísla máldaga steudr þar með annari en ekki miklu yngri hendi:

«Anno 1643 27 Junij: samanlesid og samhlioda giort vid visitatiubok herra Gijsla Jonssonar sem i Skälahollti er handskrifftud af herra Oddi Einarssijne og herra Gisla Oddsijne till vitniss vorar eiginn hendur Skalahollti ut supra

Brÿnolfur(!) Suenonius Scalholt.	Finnus Jonas S. Theolog. Stud.
Hallur Arnerus past: Templi cath.	Biörn torvaldsson bishop S. Sueiu
Petrus Gissurius scol. Cathed. colleg.	Biarne Gissursson bishops Shriffare og
	Gunnar Magnusson.»

Ekkert af þessum nöfnum er hér með eiginhöndum þeirra, er undirskrifa, enda er þessi klausa öll einungis ónákvæm afskript af staðfestingunni aptan við Gísla máldaga í Landsbókasafni 350. 4to. Framan á handriti Dr. Björns stendr: «E libris R. M. Olsonii 1850».

IX. AM. 263. Fol. máldagabók skrifuð fyrir Odd biskup Einarsson 1598. Á þeirri bók er meðal annars, eins og fyrr var getið, mart af máldögum úr Vilchinsbók, og hafa þessar afskriptir það til mætis sér, að þær eru gerðar beint eptir frumriti Vilchinsbókar meðan það enn var til; eru þær og sumstaðar réttari en aðrar afskriptir. Þær hafa allar verið bornar nákvæmlega saman við það, sem hér er nú prentað, og sumstaðar prentað eptir þeim. Á bókinni eru þessir Vilchinsmáldagar, og er venjulega «Vilchinsmaldage» haft að fyrirsögn í handritinu við þá máldaga, sem úr Vilchinsbók eru teknir:

1. Möðrudalr bls. 1.
2. Skeggjastaðir bls. 2.
3. Refstaðir 2.
4. Gröf (í Árnessýslu) 49.
5. Miðfell 49.
6. Langholt 49.
7. Einiholt 50.
8. þrándarholt 50.
9. Reykir 50.
10. Hjálmholt 50.
11. Skálmholt 50.
12. Oddgeirshólar 50.
13. Sandvík 50.
14. Hæringsstaðir 51.
15. Gegnishólar 51.
16. Egilsstaðir 52.
17. Kolsholt 52.
18. Efri Brú 52.
19. Laugarvatn 52.
20. Apavatn 52.
21. Árbær 52.
22. Ferja 52.
23. Auðsholt 52.
24. Torfastaðir 52.
25. Bilzfell 52.
26. Öndverðsnes 53.
27. Vaðnes 53.
28. Gnúpar 53.
29. Breiðabólstaðr (í Ölfusi) 53.
30. Nes í Selvogi 53.
31. Ölfusvatn 55.
32. Hamrar 57.
33. Vetleifsholt 57.
34. Hvammr á Landi 57.
35. Fellsmúli 57.
36. Flagbjarnarholt 57.
37. Lúnansholt 57.
38. Hlíðarendi 58.
39. þorvarðsstaðir 58.
40. Lambey 58.
41. Ey 58.
42. Fíflholt (Maríukirkja) 58.
43. Fíflholt(Stephanuskirkja)58.
44. Kirkjulækr 58.
45. Hof 59.
46. Kirkjubær (á Rangárv.) 59.
47. Snjallzhöfði 59.
48. Kirkjuból (syðra) 61.
49. Hólmr 61.
50. Bíasker 61.
51. Vogar 61.
52. Galmatjörn 61.
53. Vatnsleysa 62.
54. Njarðvík 62.
55. Bessastaðir 62.
56. Hólmr 63.
57. Varmá 63.
58. Reykir 63.
59. þerney 63.
60. Hof 63.
61. Mýdalr 63.
62. Eyjar 63.
63. Hvammr 63.
64. Ingunarstaðir 64.
65. Varmilækr 69.
66. Kroppr 69.
67. Skáney 69.
68. Skarð 69.
69. Lækr 69.
70. Heynes 69.
71. Hólmr ytri 69.
72. Sygnaskarð 69.
73. Hítarnes 73.
74. Saxahvoll 73.
75. Öndverðareyri 73.
76. þykkvaskógr 73.
77. Miðhlíð 79.
78. Kirkjuból 79.
79. Kálfanes 79.
80. Kirkjubæjarklaustr 86.
81. Flaga (í Skaptárt.) 93.
82. Hlíð (í Skaptárt.) 93.
83. Hrífunes 93.
84. Ytri Ásar 93.
85. Holt á Síðu 93.
86. Hraunsmúli 93.
87. Breiðibólstaðr (á Síðu) 93.
88. Keldugnúpr 93.
89. Reynivellir 93.
90. Borgarhöfn 93.
91. Geithellur 97.
92. Bessastaðir 97.
93. Arneiðarstaðir 97.
94. Víðivellir 97.
95. Krossavík 97.
96. Torfastaðir 97.

97. Bustarfell 97.
98. Fossvellir 98.
99. Ketilsstaðir 98.
100. Kóreksstaðir 98.
101. Þórarinsstaðir 98.
102. Sómastaðir 98.
103. Helgafellsklaustr 101-103.
104. Viðeyjarklaustr 105-106.

X. Safn Jóns Sigurðssonar 143. 4to bls. 281—286. Þar er ágrip ýmsra máldaga úr Vilchinsbók, meðan frumrit hennar enn var til, með hendi Odds biskups ritað um 1600. Kallar hann það »Registur vpa halfkirkna eigner j Skalholltzstiktti epter gömlu maldögunum«. Er það hér alt haft til samanburðar.

XI. AM. 59. 8vo bls. 165—182. Þar er ágrip af 22 máldögum úr Vilchinsbók, meðan frumrit hennar enn var til, með hendi Hallsteins Jónssonar 1593 og er gert fyrir Odd biskup Einarsson, en máldagarnir eru þessir:

1. Staðr í Grindavík 169—71.
2. Krýsivík 171—72.
3. Strönd í Selvogi 173 (sbr. Dipl. Isl. III. 180).
4. Arnarbæli 173.
5. Reykir 173—74.
6. Hjalli 174.
7. Þorlákshöfn (eyða) 174—75.
8. Kaldaðarnes 175—76.
9. Vogr 176.
10. Hvalsnes 177 (sbr. Dipl. Isl. III. 206).
11. Kirkjuból 177.
12. Útskálar 177 (úr Hvalsnesmáldaga, Dipl. Isl. III, 206).
13. Galmatjörn 178.
14. Bessastaðir 178.
15. Garðar 178.
16. Seltjarnarnes 178—179.
17. Eingey 179 (sbr. Dipl. Isl. III, 281).
18. Viðey 179—81.
19. Laugarnes 181.
20. Varmá 182.
21. Reykir 182.
22. Þerney 182.

Hafa þessir útdrættir verið hafðir hér til samanburðar.

XII. Afskriptir (transscripta) bæði á skinni og pappír af einstökum máldögum, sem gerðar hafa verið eptir frumriti Vilchinsbókar áðr en það brann, og er þeirra getið sérstaklega við hvern máldaga. Er stundum prentað hér eptir slíkum afskriptum, þar sem þær voru til.

Auk þessara handrita og afskripta, er nú hefir verið getið um og hér er notað, eru til allmargar aðrar afskriptir af Vilchinsbók, einkum frá seinni tímum, allar mjög misjafnar að gæðum, og skal eg nú geta um það helzta af því tagi, sem fyrir mér hefir orðið.

AM. 910. 4to er brot úr Vilchinsbók frá c. 1750, að eingu liði.

Gl. kgl. Saml. 1282. Fol. í Kongsbókasafni í Kaupmannahöfn er afskript frá c. 1770—80 af Vilchinsbók, gerð eptir AM. 259. Fol. og er því alveg ónýt.

ÍBfól. Kh. 59. 4to er brot úr Vilchinsbók allmikið, ritað c. 1750 eða nokkru fyrri, til lítilla brigða.

Landsbókasafn 104. 4to hefir inni að halda afskript af Vilchins og Gísla máldaga, og er hún gerð seint á 18 öld; er hún með

registri eptir Steingrím biskup, sem hefir átt bókina. Bók þessi kallast «Klerkatitta», og hefir Finnr Magnússon ritað framan á hana:

«Þessa Klerkatittu í lausri ræðu á prófastr herra Steingrímr Jónsson með öllum rétti: Vitnar að Odda þann 18da Julii 1816.

F. Magnússon.»

En þetta ritar Steingrímr biskup framan á bókina:

«Séra Ólafr Einarsson prófastr í Múlaþingi skrifaði út úr máldagabókum í Skálholti máldaga kirkna í Múlaþingi . . . .[1]) árum áðr en herbergin brunnu Anno 1630.

Eptir eiginhendi séra Jóns Haldórssonar.

St.»

Landsbókasafn 105. 4to hefir inni að halda ágrip úr Vilchins og Gísla máldaga, gert hér um bil 1750—60. og er það alveg ónýtt. Þar með eru afskriptir af nokkrum rekaskjölum Skálholtsstóls, mest eptir frumritum í Biskupskjalasafni.

Landsbókasafn 332. 4to hefir inni að halda afskript af Vilchins og Gísla máldaga; er sú afskript gerð snemma á 19. öld og virðist stafa frá afskrift séra Jóns Arasonar í Vatnsfirði (JSig. 147. 4to); hefir séra Ásmundr Jónsson í Odda átt þetta handrit og er það komið frá erfingjum hans gegnum Pál málfærslumann Melsteð til Landsbókasafnsins. Það er ekki til mikils.

Í safni Jóns Sigurðssonar 146. 4to er afskript af Vilchinsmáldaga og nokkrum hluta Gísla máldaga, gerð seint á 18. öld. Á handritið skrifar Jón Sigurðsson: «Frá séra Guðmundi E. Johnsen í Arnarbæli $^{10}/_{11}$. 69; hefir verið eign séra Jóns í Möðrufelli». Á því er ekki mikið að græða.

Í Jóns safni Sig. 148. 4to er enn afskript af Vilchins og Gísla máldaga frá 1673, rituð af Þórði Jónssyni á Strandseljum hinum sama, er skrifað hefir Látrabók 1665, sem áðr er getið, að hér sé höfð til samanburðar.

Í JSig. 377. 4to er ennfremr «Wilchinsmáldagi ritaðr að mestu með hendi Magnúsar Snæbjarnarsonar prófasts í Ísafjarðarsýslu» eptir því, sem Jón Sigurðsson segir, og ætlar hann það handrit stafi frá afskript þeirri, sem Oddr biskup sendi séra Sveini Símonarsyni 1596. Séra Magnús dó 1783. Þessa afskript, sem ekki er góð, rangfærir mart og hleypr stundum yfir heila máldaga, hefir Jón Sigurðsson borið saman við Nr. 2. 4to í Biskupsskjalasafni og Nr. 350. 4to í Landsbókasafni meðan það enn var í eigu frú Herdísar Benediktsen; þar með hefir Jón og ritað nokkurar athugasemdir við handritið.

JSig. 413. 4to er afskript, ekki stafrétt, er Jón Sigurðsson hefir látið gera eptir AM. 260. Fol. og ætlað að nota við útgáfu máldagans.

---

[1]) eyða fyrir tölunni.

Við útgáfu þá, sem hér birtist, er eins og fyrr var getið, haft að undirstöðu handritið Nr. 260. Fol. í safni Árna Magnússonar, en orðamunr við það allr sá, er máli skipti, tilfærðr eptir þeim handritum, sem borin hafa verið saman við það og nefnd eru hér áðr; er og leiðrétt eptir þeim það, er þau sýndust hafa réttara. Ritbætti þessa handrits er og haldið nokkurn veginn svo sem þörf er á, þar sem ekki er prentað eptir öðru, og er hann þó miklu líkari því sem tíðkaðist á 17. öld heldr en um 1400. Aðgreiningarmerkjum handritsins er að eins fylgt þar sem þau mátti til sanns vegar færa; annars er þeim ekki gefinn gaumr, heldr sett málsgreinamerki þar sem þurfa þótti til þess að gera skilning máldaganna sem auðveldasta. Eg hefi og sett máldagatal við hvern máldaga með rómverskum tölum, eins og gert er við útgáfurnar í safni þessu af Auðunarmáldaga, máldaga Jóns skalla og máldaga Péturs biskups Niknlássonar.

Þótt máldagasafn það, sem fer hér á eptir, sé kent við Vilchin biskup og hann hafi látið rita þessa máldaga alla á eina bók 1397, er því þó aungvan veginn svo varið, að hann hafi sjálfr sett alla þá máldaga frá stofni, er hann hefir látið rita á bókina, heldur hefir hann látið færa inn í hana máldaga hinna fyrri biskupa suma óbreytta og með litlum eða aungum viðbótum, suma uokkuð aukna og suma margaukna, og bætt þá sjálfr við því, sem framar var að greina um hans daga. Sumt er jafnvel svo fornt í bókinni, að það er frá hér um bil 1186, svo sem kafli úr Helgafellsmáldaga (cxcix, Dipl. Isl. I, 69), eða að heimfæra verðr til tímanna kringum 1200, eins og ferjumáldagann á Ölfusá (xxvii; Dipl. Isl. I, 86) og fyrra hluta Bessastaðamáldaga í Fljótsdal (ccLiv, Dipl. Isl. I, 92). Annað er nokkru yngra, og þó fornt, svo sem frá dögum Staða-Árna, Árna biskups Helgasonar, og mart í máldögum þessum stafar frá Jóni biskupi Haldórssyni, Gyrð biskupi, Þórarni biskupi og Oddgeiri biskupi, en langmest virðist vera stuðzt við máldagabók Oddgeirs og Michaels biskups. Það kemr svo opt fyrir hér í bókinni: «Kirkjan á auk þess, sem skrifað er í máldaga herra Michels» eða því um líkt, að það sýnist nær deginum ljósara, að Vilchin biskup hafi beinlínis látið skrifa upp máldagabók Michaels biskups og lagt hana til grundvallar fyrir siuni bók, að minsta kosti um Árness og Rangárþing[1]), og aukið svo aptan við máldagana, og mun það vera hvorttveggja, að hinir fornu máldagar sé komnir inn í Vilchinsbók gegnum bók Michaels, og að Vilchin hafi sjálfr látið innfæra í bók sína máldaga beint úr söfnum fyrri biskupanna, því hann nefnir forna máldaga er hann byggir á, t. a. m. á Torfastöðum (xvii), á Breiðabólstað (Lxi) og víðar. Ýms forn skjöl hafa og verið færð inn í bókina. En hins vegar er mart í Vilchinsbók, sem er yngra en frá hans dögum, því biskuparnir eptir hans daga hafa látið rita

[1]) Í Rangár og Árness þingi eru yfir 30 máldagar hjá Vilchni bygðir á máldögum Michaels biskups.

mart inn í bókina til aukningar máldögunum; sumt af því er erfitt um að segja, hvaðan stafar, þótt auðsýnt virðist að yngra sé en Vilchins tíð. Annað getr maðr með vissu deilt og stafar sumt af því frá Jóni biskupi Gerrekssyni, Goðsvin biskupi, Gottskálki Hólabiskupi Kænekssyni, Sveini biskupi, Stepháni biskupi, Ögmundi biskupi og enda frá dögum Marteins biskups. Öllu slíku, bæði eldra og yngra, sem hægt hefir verið að marka bás, hefir verið kipt út og fært til þess tíma, sem það átti heima á eða virtist eiga að heimfærast til, en vandlega er þess getið hér í bókinni hvervetna, hvar þess sé að leita, sé það prentað, eða verði að leita, ef það er yngra og enn óprentað.

Um Vilchin biskup er þess að geta, að hann er sagðr danskr að kyni, og segir Lögmannsannáll að hann hafi vígzt í Róm 1391 til biskups í Skálholt, þegar Michael biskup sagði af sér, en ekki kom hann út fyrri 1394, og reið þá í vísitazíu vestr um land, og sagt er, að hann hafi vísiterað á hverju ári (sbr. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 134); aðra vísitazíuna gerði hann 1395; 1396 og 1397 reið hann yfir Austfjörðu. Við bréfagerðir kemr hann lítið á Íslandi aðrar en máldaga, og er þar einna helzt að geta skipanar hans frá 27. Júní 1396 (Dipl. Isl. III, 512). Árið 1400 eða 1401 hefir hann farið utan, því 27. Aug. 1401 er hans getið í Helsingjaborg (Dipl. Isl. III, 559), en 1403 kom hann út aptr, og kemr hann síðast við bréfagerðir 1. Apríl 1405 (Dipl. Isl. III, 577); fór hann utan hið sama sumar í Hvalfirði með Birni Jórsalafara, og andaðist um haustið í Björgvin. Þótti hann hafa verið einn hinn merkilegasti og gagnlegasti maðr. Máldagabók hans er og, þótt þar ægi saman bæði fornu og tiltölulega nyju, stórmerkileg í alla staði, og er eiginlega það eina, sem menn altaf verða að flýja til, þegar rannsaka á aldr alls þess aragrúa af öðrum lausamáldögum frá fyrri tímum, sem til eru úr Skálholtsbiskupsdæmi.

Í safni þessu hefir hér opt áðr verið getið um máldagabók, sem til hafi verið í Hítardal á 16. öld og fram á 17. öld, og er mest frá henni sagt í III. bindi Fornbréfasafnsins bls. 214—235. Bókar þessarar er fyrst getið í Bessastaðabók (AM. 238. 4to), sem er rituð að miklu leyti um 1580 af Vigfúsi sýslumanni Jónssyni á Kalastöðum. Ritar hann inn í sína bók ýmsa máldaga og getr þess við suma þeirra, að þeir sé teknir eptir «Hítardalsmáldagabók» (sbr. Saurbæjarmáldaga á Kjalarnesi, Dipl Isl. III, 287). 1606 fékk Oddr biskup þessa máldagabók frá Hítardal léða og lét 1607 rita upp það, sem Vilchinsbók og henni bar á milli og þar með marga máldaga, sem Hítardalsbók hafði framar en Vilchinsbók og enda sumt, sem var máð af hjá Vilchni, svo sem Hofstaðamáldaga í Miklaholtshrepp (Dipl. III, 250). Fyrir öllu þessu er gerð grein á áðr nefndum stað hér í Fornbréfasafninu (III, 214—235), þar sem afskript sú, er Oddr biskup lét gera, er prentuð. Það, sem menn vita síðast til þessarar Hítardals máldagabókar að segja, er það, að hún er enn til 1640, þótt lasin væri hún orðin þá fyrir nær 40 árum, þegar Oddr biskup hafði hana 1606—1067. Er

hún þá 1640 enu í Skálholti, því þá er þar borinn saman við hana Bakkamáldagi í Hrútafirði (AM. 256. 4to; hér: cxLviii), og segja Skálhyltingar svo: «Borið saman vid gamla Wilchinsbok Hijtardalskirkiu og er ej greinarmunur að ridum». Er á því auðséð það, að Skálhyltingar (Brynjólfr biskup) hafa baldið, að þessi Hítardalsbók væri máldagabók Vilchins biskups, og er það að nokkru leyti rétt, því að bæði við Galmanstungumáldaga (Fornbréfas. III, 224) og Bjarnarhafnarmáldaga (Fornbr. III, 226) er það tekið skýlaust fram í Hítardalsbók, að þeir sé settir í vísitazíu Vilchins biskups 1394, svo að auðsætt er að Vilchin biskup hefir látið rita máldaga í þessa bók. Hins vegar eru óræk merki þess, að í Hítardalsmáldagabók eru máldagar frá dögum Oddgeirs biskups, sem ekki eru teknir upp í Vilchinsbók, svo sem Kirkjulækjar í Fljótshlíð 1371 (Fornbr. III, 216, 263) og Lundar í Reykjadal 1368 (Fornbr. III, 222, 248—249), sem báðir eru tilfærðir með ártali í Hítardalsbók, auk fjölda annara máldaga og annars, sem þeim bókum ber á milli. Af því að nær alt það, er bækr þessar skilr á um og í Hítardalsbók stendr, virðist með vissu stafa frá Oddgeiri biskupi Þorsteinssyni (1366—1381), þá hafa menn ætlað að bók þessi hafi upphaflega verið máldagabók hans og kemr það vel heim við það, að Oddr biskup segir 1607: «Virðist mér Vilchinsbók í Skálholti muni vera skrifuð seinna en hin, því Hítardalsbókin er fornskrifuð og víða rotin og útgerð» (Fornbr. III, 231 - 32). Það gæti enda verið umtalsmál, hvort stofn bókarinnar hefði ekki verið enn eldri, og Oddgeir biskup hefði svo einungis aukið aptan við eldri máldaga og bætt nýjum máldögum inn í bókina. En það, sem Vilchin biskup á í Hítardalsbók, ætla eg sé að skilja svo, að fyrst í stað hefir hann á vísitazíum sínum haft með sér og notað máldagabók Oddgeirs biskups og fært inn í hana það, sem framar reyndist að kirkjurnar ætti, hvort sem það var í meira hlut eða minna, og þar með aukið aptan við máldaga þeirrar bókar og svo bætt nýjum máldögum við, þegar svo bar undir. En síðar hefir hann séð að hentugra væri, og handhægara að safna bæði sínum og öðrum máldögum, er honum hefir þótt mestu varða, á bók fyrir sig, og hefir þá látið rita í eitt safn máldaga þá, er nú köllum vér Vilchinsbók. En hvernig máldagabók Oddgeirs biskups hefir orðið innligsa í Hítardal er óvíst, en hitt er víst, að hún er enn til 1640, eptir að Vilchinsbók þá er brunnin fyrir 10 árum, en á dögum Árna Magnússonar og séra Jóns Haldórssonar hefir hún verið glötuð.

Anno Domini Millesimo. ccc.° xc.° vij.°
Factum est registrum istud sub fratre Wilchino
[Episcopo Schalholtensi[1]).

I. Middalur.

Mariu kirkia j midium dal a heimaland allt med gognum oc giædumm.

Hun a ix. kyr oc viij ær oc xx. saud veturgamlann. eitt Ross oc hundrad vadmāla.

Hun a innann sig krossa tvo med lykneski. Mariuskript. kaleik. messuklæde. alltaraklædi tvo. alltarisdvkar ij. kiertistikur ij litlar med kopar. Glodarkier. psalltari oc bok de sanctis. Missale. pistlar oc Gudspioll per anni circulum. skijrnarsār. fonts vmmbuningur. Brykarklædi. kantarakāpa slitiñ. kluckur fiorar. kirkiukola.

kyr. xj. asaudur xxx. j ross.

c. vadmala.

forn portio iij merkur.

portio Ecclesiæ vmm ix ar næstu cc. oc halfur atti eyrer.

Giefist til sydann Herra Michels maldagi var giôr.

cc. vorugilld oc[2]) kugillde. fellur nidur firir kirkiu vppgiaurd er sira Biorn liet vppgiera kirkiuna epter þvi sem metiñ var ad auk þess vidar er[3]) adur var j kirkiunne vc. er þad portio Ecclesiæ oll oc c. oc mork af tillaga gozse.

II. Hlyd.

Mariu kirkia j Hlijd a heimaland halft med gognum oc giædumm.

xiij. kyr oc naut tuævett. eina ā oc xx.

halft annad hundrad vôru.

x aura j vaxe.

messuklædi þrenn. kaleik. klukkur iiij ok ij biollur. alltaraklæde v. iij dvkar. tiolld vmhverfis sig vtan ei vtar vm þvert. silfurkross buinn. Mariuskript. merki ij. glodarkier ok elldbera·

[1]) [Schalholtensi episcopo 256, 259, 350, 147, Lâtrab., Bp, BÓ.; [2]) .i. b. v. 350, BO.; [3]) sem, Bp.

kertistikur iij litlar oc ein jarnstika stor. mvnnlaugar ij. messingarkier. messufatakistu.

Tuo hundrud j bokum.

þangad liggia vij bæer ad tiundumm oc lysetollumm.

þar skal vera prestur oc diakn.

ein[1]) sierdeilis diaknaklædi. vtan dalmatika. þollaks skriptt. [merki. psalltare[2]). sloppar ij. [mvnnlaug. stolar ij[3]).

portio Ecclesiæ vmm. v. ãr iijc[4]).

Mariukirkia i Hlyd a yfer[5]) þad framm sem j maldaga herra Michels er skrifad.

tuær kyr oc xij ær oc hest.

Bryk yfer[6]) alltari sæmileg.

communisbok[7]). missale oc matutinale.

portio Ecclesiæ vmm næstu vj[8]). ar medan sira Oddur hefr buid cc oc xij alnar.

vmm iiij ar þar fyrer næstu c ok ix aurar.

forn portio halft þridia hundrad. fiell nidur þar af hunndrad er Jon heitinn liet giora veggi vmm kirkiuna oc rietta hana.

tvær kantarakapur. tvenner fordukar med alltarisklædumm. bialla lijtel.

III. Haukadalur.

Kirkia[9]) j haukadal efra j biskupstungumm a fiordung j heimalande.

Lx asaudar oc ij ær. ix. kyr. iij hross.

þangad skal giallda fra Gyiarhvole hvort haust tvo saude veturgamla.

fra felle saud veturgamlann.

vr Einiholti[10]) saud veturgamlann.

fra Holumm annadhvort xx. alner vadmals edur saud tuævetrann a vorid.

vr Bratthollti ein ær hvert vor.

---

[1]) Jtem 256, 259, 350, 147, Látrab. Bp., BO; [2]) psalltari m̃e̊n(!) Bp.; [3]) [sl. 256; [4]) iijc, Bp.; [5]) allt, b. v. 256, 350; [6]) fyrir 259; [7]) communie bók, Bp.; [8]) xj, Bp.; [9]) hér stendr í máldagabókinni klausa frá 1541 um eign Haukadalskirkju, þegar Ögmundr biskup fór frá; [10]) Einhollti 256, 259, Bp.

vr Hafi vætt miôls edur v. aurar vôru.

Hier med liggur til kirkiunnar tiund af ellefu bæiumm. vtann vr Einihollti[1]) er heima tiund heimamanna. og i nedra haukadal half kirkiutiund oc halfur lysetollur.

fimm rossa beit j Kelldnahollti.

þar skal vera prestur og diakn oc syngia annan hvern dag helgann. syngia eingann helgann dag þar aptansông nie ottusông vtann bondi i Haukadal vilie. vtan þollakzmessu.

J nedra Haukadal skal syngia enn fiorda hvern dag sem hlijtz til bænhvss.

Sôngur er j mvla. j Brattholltt[2]). hola. kelldnahollt. drumboddzstadi[3]).

Kirkiañ a ein messuklædi. tuær kantarakapur. en þridia brunniñ oc rotiñ. tvo alltaraklædi oc annad med pell. Textar ij buner[4]). merki.

Jtem laus stola oc handlyn.

Jtem a kirkiañ vijc. j metfie oc ijc. sierdeiliss er Þorgeir var skylldugur kirkiunne fyrer jarn oc adra smahlute.

portio Ecclæsiæ vmm iiij är mork hins fiorda hundradz.

Kirkia j Haukadal a yfer þat framm sem adur er skrifad j maldaga herra Michels v. kyr oc c vôru.

portio Ecclesiæ vmm x är c a hveriu äre edr þar nærre so leingi sem þorgeir heitinn hefr buid.

IV. Tvnga.

Andres kirkia j Tungu æ so mikid j heimalande sem prestskylld heyrer.

ij. kyr oc xij ær.

messuklædi þrenn. kantarakäpu. haukul lausann med pell. iij alltaraklædi. Mariuskript. Andresskript. tiolld vmmhverfis sig. slopp. kiertistikur ij. munnlaugar ij. glodarker. elldbera. kluckur iiij. biollur iij. dukar iij. kross oc bryk yfer alltare. merki ij. vatzkietill. fonts vmmbuning. glerglugga[5]). kaleika tuo.

þangad liggia. iij. bæer ad tiundumm oc lysetollumm.

Sôngur er j Skiphollt. takast þadann[6]) ij merkur.

þar skal vera prestur.

---

[1]) Einhollti, Bp.; [2]) Brattholite Bp.; [3]) dramboddzstadi 256; [4]) bruner 256(!); [5]) glerglugg 350, Látrab., BO.; [6]) af b. v. Bp.

kirkiañ a hundrad vðru.
portio Ecclesiæ vmm x. ar vijc.
reiknadist[1]) aptur cc fyrer kirkiubot.
Jtem cc. i portionem vmm ij ār.
Hun a sijna portionem vmm næstu xx. ar xvc.
forn portio medann Biorn bondi hefr buid adur viijc[2]) og þat meira sem lagdist fyrer þad er hann hafde ad kirkiunne giora lāted.

V. Reykiardalur.

Mariu kirkia j Reykiardal[3]) a heimaland allt.
skogartwft j Luciuhofda.
v. kyr. xxx. asaudar. ij ross.
halft þridia hundrad vðru.
ij merkur vax.
kantara kapu. ein messuklædi oc lausan hokul. kaleik. glodarkier. artijdaskrā kluckur iiij. alltaraklædi v[4]). ij alltarisdukar. iij[5]) krossar. Luciuskript. tiolld vmm kirkiu og messufata kista. vatzkietill. kiertistikur ij. skrijn med [helgumm domumm[6]). munnlaug[7]). fonts vmbuning. iij bækur fornar.
þar liggia til v. bæer ad tyundumm oc lysitollumm.
þar skal vera prestur heimilisfastur.
Reiknadist portio Ecclesiæ medann sira Helgi hafde[8]) halldit kirkiuna vmm x är iij hundrud. fiellu[9]) þar af ij fyrer kirkiu adgiord.
Lagdi sira Helgi til ij. kiertistikur med kopar oc elldbera. er hann nv kvittur af portione Ecclesiæ slyk[10]) sem fallid hefr [til hier[11]) j annare vmferd herra Otthgeirs.
Þetta hefur sijdann aukist sem hier seiger ok reiknad var j fyrstu visiteran herra Wilchins biskups.
ad Mariu kirkia j Reykiardal [æ oc[12]) syna portionem vm næstu xij är fyrerfarandi v. aurar æ hveriu äre.
Jtem forn portio adur cc.
fellur nidur oll portio fyrer [atbot oc vppgiord[13]) æ

---

[1]) reiknast 350, BO.; [2] viij ár, Bp.; [3]) Reykjad. 147; [4]) og, b. v. Bp.; [5]) iiij, Bp.; [6]) [helga doma Bp.; [7]) mundlaug, Bp.; [8]) hefur Bp.; [9]) fiell 256; [10]) slíkt 256, 147; [11]) [hier til Bp.; [12]) [á í BO, 350; í, Bp., Látr.; [13]) uppbot og adgiord, Bp.

kirkiunne er sira Odkell hafde lated giora vpp og var metid af vj monnumm þat hann hefde hætt fyrer halft siounda hundrad.

VI. Tungufell.

Kirkia j Tungufelli a so mikid i heimalandi sem prestskylld heyrer til.

kyr ij. eina a oc xx.

messuklædi. kaleik. krossa iiij. tiolld vmmhverfis sig. sloppkantara kapv[1]. kluckur iiij[2]. kietil. merki. mvnnlaug. kiertistiku. glodarkier. alltaraklædi iiij[3]) med dvkum. paxspialld[4].) x. aura j bokumm.

iij merkur allt samann vax oc reykelsi.

fontklæde. Andres skrift.

þangad liggia vnder ij hæer.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

Reiknadist portio ecclesiæ vmm viij ar halft þridia hundrad. oc fiell nidur fyrer kirkiu vppgiörd[5]).

VII. Hrune.

Kirkia j Hruna a heimaland allt oc kalldbak oc þorarinsstadi og Forsiä og skal þar greida af ij merkur fatækumm monnumm hinum skylldustum af ætt Arnsteins. Skal Hrunastadur fa til vidu vr skogum stadarins til fiarhwsa. enn ef norrænn vidur er til lagdur þorarinstada þa falli af landzleigv.

Grafarkirkia liggur til saungs j Hruna oc Langhollt hid efra. Hrafnkielstader oc Hellisholt. Backi og Brydiuhollt oc Berghylur. kalldhakur. Hörksholt[6]). laxardalur. Soleimar[7]).

Tiunder liggia til Hruna af þessum fyrnefndum bæium. nema Grof oc langhollti half.

Af þessum bæiumm er oc tiund j Hrunaselium badumm oc Jsahacka.

Lysitollar aller eru til Hruna vr heimaþijngumm oc af Backa. og aller vr Grafar þingumm.

Groptur er i Hruna af ollumm þessumm bæiumm sem

---

1) kapa, Bp.; 2) vij Bp.; 3) sl. Bp.; 4) paxspiölld, Bp.; 5) uppbót, Bp.: 6) hörtsholt, Bp.; 7) Solheimar 256, 147.

fyrr eru nefnder. og þessum til logdum Kogsvatn oc Laugar tuennar. Skipholt. Haukhollt. Eta oc þorarinsstader.

kirkia j Runa a fiogra vetrunga eldi j Langholt. skal sa vid taka er þar byr ad Michaelsmessu oc annast til fardaga oc abyrgiazt sem log votta.

Runa kirkia a veide j Laxæ hina litlu tuo daga j hverri viku vt i Laxäros fra vppsprettumm. skal sa er Runa kirkiu æ kiosa[1]) Mariumessu sydare hveria daga hann vill hafa þau missere.

Stadurinn j Runa æ torfskurd j Backaland a Torfmyri so sem hann þarf til elldividar oc fiogurra hesta beit medann torfverk eru hofd.

Stadurinn a oc beit j Haurghollt ij manadi ollu fie j annad mäl sydan lomb eru færd fra saudumm.

þessa æ Runi skoga. Hellisskoga. Alftavollu. þorsteinshaufda. Mariuhrijs oc Knosa med ollumm fornumm vmmerkium.

Þessi er kiennimanna skylld j Hruna. presta tveggia oc messudiakns.

þetta æ Hrunakirkia j kvikfie. xiij kyr. lxx. asaudar oc ij ær. xc. j hrossumm.

Kirkia j Hruna a vjc innann veggia i bvhlutumm. ma þad greida j Reckiuklædumm mat edur heyumm. bvsbunadi[2]) oc audru þvi sem þarf ad hafa oc virda til frijdz.

Þetta er[3]) j kirkiuskruda. fimm prestum messuklædi. ij. Dalmatikur. sloppar iij. kantarakapur ij. viij alltaraklædi oc dvkar ij glitader. kaleikar ij. oc stendur annar vj. aura enn annar tuær orttugar hins týunda eýris oc gylltur. vj merkur vax oc Reykelsis.

Aspiciensbækur tvær er taka xij manudi. iiij lesbækur er taka xij manudr[4]). [Gudspiallabækur ij er taka xij manudi[5]). Gradall oc collectarius oc sequentiubok er taka xij manudi. hymnarius. commune suffragium oc capitularius. alltarisbok. rijm ij. artijdaskra. Davidspsalltare oc Mariupsalltare oc Mariu saga oc Kross sögur badar. vppreistar saga oc Jons saga postula oc Clemens saga. formæli. Ceciliu saga. Maria jardteikner a Latinv.

---

[1]) ä ä kiosa 256; [2]) husbunadi 256, 259, 350, 147, Bp. Látrab.; [3]) ä hun Bp.; [4]) manude, Bp.; [5]) [sl. 259.

Glodarkier. glergluggar iij. kiertistikur iiij. rodukrossar ij smelter. oc iij hiner. Mariuskript ein gyllt oc onnur skript steind. fonts vmbunadur oc lysikier. skrijn[1]) oc tiolld vmmhverfis sig. Jnnan kirkiu jarñstika stor. iij lectarar. ij merki. klukkur vij. pascha kierti af trie. Ampli. kirkiu munnlaug. einn stoll. vatskietill. elldberi. kiertastikur. oblatubudkar iij. handklædi iiij. messuklædakista. krismakier. slykisteinn.

Þetta gaf Þorarinn Hrolfsson til Hrunastadar. Laxargliufur oll nordur j frã Kalldbakslandi. skal sa þo er j Haurkshollti byr fa ij menn til safns med Hrunamonnum a Kalldbaksheijdar huert haust til allra logrietta.

Enn slyka peninga sem sira Svarthofdi tok j stadarspiöll logdust til ad giaura ad stadnum. er hann nv kvittur fyrer þa bot sem hann hefur lagt a stadinn.

portio Ecclesiæ oreiknad vijc oc xv aurar.

Þetta hefr aukist vmm þat framm sem j Maldaga herra Michels stendur.

gafst hestur oc kyr medann sira Oddur var. fiell nidur firir stadarbot oc iijc af stadarspiollumm. er metinn var [vij hundrada[2]) bot æ stadnum. er hann hafdi bata[3]) lãtid.

medan sira Þordur hiellt gafust vj ær oc kyr. hundrad j haustlagi.

Jn ornamentis Pæls lykneski. kross steindur med vnderstôdumm oc bryk yfer alltari er Svarthøfdi prestr lagdi til· Dvkur yfer Pæls lykneski.

Mariu jardteikner nyar.

portio Ecclesiæ vmm næstu ix ar[4]) fyrerfarandi[5]) xj. hundrad.

VIII. Grøf[6]).

Pieturs kirkia j Grøf æ eina kv. kluckur iiij. einn slopp. kantara kapa. glodarkier. ij krossar. Pieturs skript. þollakz skript forn.

---

[1]) b. v. 259, 350, 147, Látr., Bp.; [2]) [vijc hundrada, Bp.; [3]) bæta 256, 259, 350, 147, Látr., Bp.; [4]) 147, BO; sl. 260, 256, 259, 350; [5]) [fyrirfarande ár, Bp., en ár bætt inn með hendi Páls Pálssonar; [6]) Vilchinsmaldage 263.

portio Ecclesiæ su sem falled hafde vmm xx är reiknadist xvij aurar.

fiell nidur af portione viijc firir kirkiu vppgiaurd.

Þetta til aukist sydann gierdizt maldagi herra Michels.

vj ær oc kv.

Jnnann kirkiu. Mariuskript væn. kiertistika med jarn tinud. vattskall.

portio Ecclesiæ vmm næstu ıx är vij hundrud oc mörk.

forn portio medann Jon Biarnarson hafdi buid vmm xx är ıx hundrad.

IX. Midfell[1]).

Jons kirkia postula j Midfelli æ eina kv. eitt alltaraklædi. eina kiertistiku. ein klucka. einn kross. Mariuskript. Jacobsskript.

Þetta hefer tillagizt[2]) sydann maldagi herra Michels var skrifadur.

ein kyr. kross smelltur. alltarisklædi. kiertistika. paxblad. sacrarium munnlaug.

portio Ecclesiæ vmm xvj ar næstv ccc oc x aurar.

Jtem lagde byskupp Gottskalk j sinne visitatione eitt kugillde fra Runa[3]) oc sira Jon Jonsson af hennde[4]).

X. Hoolar.

Þessi er kirkiumaldagi ad Holumm j Hrunamannahrepp.

hun a heimaland allt med gognumm oc giædumm. Backaland.

xx kyr. lx asaudar. vj hross.

xiij hundrud j bvshlutumm[5]) oc vöruvirdumm eÿri:

Skog æ Steinastodumm oc j Aslákstungumm.

hrutahöfn i Hagaeÿ fra veturnottum til hrutmäls[6]).

Soleimingar skulu einer hallda gardi medal landa.

alls fiar afriettur j Sandafell[7]) oc annar til þorarinsstada.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) tillagzt, sum; [3]) Hruna 143; Runa 256, 147, Látr., BO.; Runo, hin; [4]) þessi klausa er frá c. 1452; [5]) buhlutum 256; búsbúhlutum 350, BO.; [6]) hrutsmals 256, 259; [7]) Sandafell 260, 256, 259, 350, 147, Bp., BO.; Saudafell, Látr.

Eingiar æ Skeidumm j Seydissholumm.

Messuklædi fern. kluckur fiorar. biollur ij. tiolld vond. smelltur kross oc iij krossa adra. pells alltaraklædi oc iij onnur. glodarkier. lioskier ij. langstolar ij. kiertistikur tuær. sacrarium mvnnlaug. skyrnarsær. Gudspiallabok per anni circulum. glerglugg. iiij merkur vax oc reykelsis.

þar skulu vera prestar tveir oc diakn.

þangad liggur tiund af v. bæiumm oc lysitollar.

halfur[1]) lysitollur vr Midfelli oc Langhollti nedra oc Vnnarhollti.

Groptur af ollumm þessumm bæiumm.

kaleik. hwslkier med silfur. Olafsskript. sloppar ij. budkur[2]) med helgum domum. font[3]) klædi. [dvkur glitadur[4]). dvkur yfer Olafsskriptt. merki ij. messingarkietill. kiertaklofi.

kirkiañ æ beit æ Galltafell[5]) xx kvm oc hundradi asaudar .ij. manudi j annad mäl er Gunnar Nikulasson gaf kirkiunne.

Reiknadist portio Ecclesiæ medann sira Biarne hiellt vmm viij ar vc.

þetta hefur til aukist vmm þat framm sem j maldaga herra Michels stenndur.

iij kyr oc eitt hross er giefist hafa til medann sira Asgrijmur hefur buid.

portio Ecclesiæ vij hundrud wmm næstu xij är.

Jtem forn portio vc.

fiell nidur xc. af portione epter godra manna mäte firir þat er sira Asgrijmur hafdi läted vppgiaura kirkiuna.

er hann nv skylldugur cc kirkiunne i portionem[6]).

---

[1]) sl. 259; [2]) budkar 350, BO.; [3]) fonts 350, BO.; [4]) [dukur fatadur, Látrab.; [5]) um máldaga Hrepphóla, sem gerðr er 1440, er það tekið fram, að þar sé ekki getið beitar á Galtafelli; er því annaðhvort, að hér hafi verið autt bil í frumriti þessarar máldagabókar (Vilchins og Michaels), og þessi klausa um gjöf Gunnars á beitinni á Galtafelli hafi síðar (á 15. öld) verið skrifuð þar inn, ellegar þá að þessi beit hafi einhvern veginn verið geingin undan kirkjunni 1440; [6]) Hér aptan við er í máldagabókinni klausa um Langholts kirkju neðri frá tímum Gottskálks Hóla biskups (1452).

XI. Gnvpur.

Olafskirkia ad Gnvpe a so micid j heimalandi sem prestz skylld oc diakna heyrer til.

xj. kugillde.

iiij merkur vax.

smelltann kross. alltaris[1]) klædi ij oc einn dvk. Mariu-skript. Olafsskript. messuklædi. kaleik. glodarkier. kantarakapv. kiertistikur ij. alltarissteinn. kluckur iiij. slopp. kolu. fontklædi.

þar liggia vnder xj bæer ad tiundumm oc lysitollum.

Reiknadist portio Ecclesiæ mǫrk hins þridia hundradz vmm vj ar.

Jtem hundrad vm ij ar.

Jtem reiknadist j annare visitatione[2]) herra Oddgeirs. sira ormur lauk ijc vadmala.

hun a hokul.

Wmm næstu xvj är xijc oc xij alner.

Jtem forn portio viijc oc xv aurar.

Jtem hefur giefizt kirkiunne xiiijc. fellur hier nidur af xiijc fyrer vppgiaurd kirkiunnar er Halldor Helgason hafdi giaura latid epter māti.

Lagdi Halldor þetta til kirkiunnar. messuklædi sæmileg ad ollv. slopp. vatsskall med kopar. Mariuskripter ij oc onnur med alabastrum. Olafsskript. kiertistikur ij med jarn fyrer lykn-eskiumm oc ein med kopar. fontsvmbuningur med krosse. spiolld ij. refuil nyiann med nyium dvk xiiij alna langur. var þetta allt samann meted firir c oc xx. enn hann nv skylldugur kirkiunne xvij aura. enn kvittur vmm allt annad.

Þetta a kirkiañ ad fornv þat ei er skrifad. bryk yfer alltari. kross. sacrarium mvnnlaug. bokastoll. lectare. spialld. Jtem ij hross.

XII. Steinshollt.

Mariukirkia i Steinshollti a so micil[3]) kuikfie. viij kyr. xij ær. iiij hross. eitt gielldfiar kugillde[4]).

Jtem skog j Dimuni er lokinn var fyrer[5]) hundrad.

---

[1]) alltara Bp.; [2]) visitatiu Bp.; [3]) mikid 256, 147 Látr. Bp., BO.; [4]) hundrad 256; [5]) j., b. v. 256.

Jtem hundrad vadmala.

hun a tvenn messuklædi. onnur vond. alltarisklædi ij med dvkumm. kross yfer alltari oc silfurbuin stông vnder. Mariuskripter ij. rodukross. Thomas skript. merki. kluckur ij. biollur iij. sacrarium mvnnlaug. kiertistikur iij. paxspialld. glodarkier. lectari. bokastoll. fontklædi oc kross. skyrnarsär. lysikola. ij psalltarar vonder.

ccc j wirdingarfie.

XIII. Hof.

Mariukirkia ad Hofi j eystra hrepp a heimaland allt. Skammbeinstadi.

vj kyr. halft fiorda kugilldi i asaud.

hefur gefist til medan sira Eyolfur bio. ij kyr. ij hross. hundrad voru gilld.

Hun a jnnann sig kross smelltann. Mariuskripter ij. þollaks lykneski. paxspialld. Magnus lykneski. kiertistikur ij. sacrarium mvnnlaug. fonts vmbuningur. skyrnar sär. glodarkier. kluckur ij. þridia brotiñ kolflaus. messuklædi tvenn oc onnur dvklaus. alltarisklædi oc dvkur. sloppur. kantarakâpa. hvorutveggia fahæft. seqventiubok. Gudspiallabok oc pistla. De sanctis per anni circulum.

portio Ecclesiæ vmm iiij ar oc xx. cc.

var[1]) sira Eyolfi gior cccc firir kirkiu vppgiaurd.

þetta lagde til sira Eyolfur. kantarakâpv. alltaraklædi steint med dvk oc fordvkumm oc tvo alltara klædi. onnur med dvkum oc med audru fordvkar. Brijk yfer alltari sæmilig med brijkarklædi. fonts vmbuningur med kross. Mariuskript buin[2]) sæmiliga. merki steint. Magnus lykneski. pentadur kor framann. lectare a alltari. steintiolld half ellefta aliñ tvibreid.

var þetta allt samann virdt firer viijc.

portio Ecclesiæ oll cc. oc vc þad goz er gefist hefur til sydan sira Eyolfur kom til. er kyrkiañ honumm nv skylldug vc.

kirkiañ æ skog a Tungunne fyrer ofann Biarnargôtv oc eingi æ Skeid j Blesastada jordu.

---

[1]) er. Bp.; [2]) sl. 256.

XIV. Länghollt[1]).

Mariukirkia j Langhollti æ iij[2]) kugillde. ij hundrad j metfie.

biollur tvær. krossa ij. oc Mariuskript. Pieturs lykneski. sacrarium mvnnlaug.

portio Ecclesiæ vmm fimmtye ära v huñdrad. enn vj hundrad fiellu nidur firir adgiord æ kirkiu oc bot. olukt ixc.

Hun æ sijna portionem vmm næstu firirfarandi x är tvo hundrud.

XV. Einihollt[3]).

Kirkia j Einihollti æ kv oc vj ær.

Hun a jnnann sig einn kross med koparlykneski gylldu oc ij krossar adrer. Mariuskript forn. alltarisklædi ij. oc einn dvkur med. glodarkier. paxspialld. sacrarium munnlaug. kluckur ij. tiolld vm kor vond. dvkur yfer krosse.

portio Ecclesiæ vmm næstv iij ar vj. aurar oc ij alnar. vmm næstu xviij ar þar fyrer ijc oc xiiij aurar.

XVI. Þrandarhollt[4]).

Þollakskirkia j þrandarhollti a xxc i heimalanndi. vij ær.

Hun ä jnnann sig kross. Mariuskript. þollakslykneski. klucka ein. kiertistikur ij med kopar. paxspialld. alltarisklædi. dvkur. glodarkier. mork vax.

portio Ecclesiæ vmm xv är næstu cc.

fiellu nidur xviij aurar er Eirekur liet bva þollakslykneske oc giaura paxspialld oc hlada veggi vmm kirkiu oc þekia.

XVII. Torfastader.

Mariukirkia a Torfastôdumm a heimaland allt med gôgnum oc giædum.

skogharteigh i Sandvatzhlyd. afriett firir nordann vôtn. iiij kyr. iiij ær oc xx.

messuklædi ij. kaleik. smelltann kross oc Textum Evange-

---

1) Vilchins maldage 263; 2) iiij, 256; 3) Vilchins maldage 263; 4) Vilchins maldage 263.

liorum. alltaraklædi iij oc tvo dvka. kiertistikur iiij. kluckur v. oc biôllur ij. mvnnlaugar ij. tiolld vmm kor oc vtar audrumeiginn. brykarklædi tvo. glodarkier. elldbera. iiij merkur j bokumm oc pund vax.

þangad liggia vnder xj bæer.

Til fells er sungid hinn fiorda hvern dag oc tekst heima half mork tiundar oc halfer lysitollar. skal syngia fyri nichulasmessu. tekur prestur mork.

j Myklahollti vj aura.

ad Watnlausu halfmork.

þar skal vera prestur oc diakn.

Þetta hefur[1]) aukist vmm þat framm sem kirkiunnar maldagi forn vottar.

kvijga tuævetur. vj ær. eitt hross. c. ofrijtt vôruvirdt. ix merkur vax.

portio Ecclesiæ vmm næstu tvo âr er sira Biorn hefr verid xij. aurar. Enn vmm viij ar þar fyrer er Eysteinn prestur hiellt stadinn half mork æ hveriu âre.

XVIII. Olafsveller.

Andreskirkia æ Olafsvollum a heimaland allt med gognum oc giædum.

viij. kŷr. ein ær oc .xx. tvo hross. gielldingur tvævetur.

tvenn messuklædi. kaleik. alltaraklædi med dvkumm. glodarkier oc elldberi. sacrarium mvnnlaug. vatzkietill[2]). merki. kantarakapa. sloppar .ij. krossar .iij. skryn med helgum domumm. Andriesskript. Mariuskript alllitil[3]). Hundradzlag i Bokumm. kista .ij. kiertistikur .ij. kluckur .ij. biollur. viij. merkur vax.

Skogur j Rossatungumm.

ccc. j Busbuhlutumm[4]).

portio Ecclesiæ .xiij. aurar.

Þetta hefur til aukist sydann Maldagi Herra Michels var giôr. kirkiu tialld[5]) .v. alnar. Skogarteig æ[6]) Bvrfellshâls.

---

[1]) til b. v. 259, 147, Látr., BO.; [2]) vatzkall 256; [3]) alllitid 256; alltt til(!) Bp.; [4]) bwshlutum Bp.; [5]) tiolld 350, BO.; [6]) i, 256.

portio Ecclesiæ .vc. oc .x. aurar vmm fyrerfarandi .x. ãr. var metid sira Bessa fẏrer vppgiord oc bot æ kirkiunne vijc.

XIX. Reyker[1]).

Mariukirkia a Reykiumm a .ij. kẏr oc hest. kluckur .ij. biollur .ij. alltaraklædi .ij. med dvkumm. kiertastika. Jtem ein klucka litil. tiolld vmmhverfis kirkiu. krossar .iij. og[2]) Mariuskript. paxspialld.

portio Ecclesiæ vmm .iij. ãr medan Einar hefur buid .iij. merkur. enn .v. aurar vmm þau .ij. ar sem fader hanz bio.

Þetta hefur til aukist vmmframm Maldaga herra Michels. jnnan sig glodarkier oc paxspialld steint.

portio Ecclesiæ vmm þat framm sem hann hafdi ad kirkiunni giort til þriggia marka. var nv oll samt med þeim .ix. aurum oc hundradi er fyrr var reiknud. cc. oc .xv. aurar.

XX. Hialmholltt[3]).

Jonskirkia j Hialmhollti æ .ij. kyr oc .vj. ær. saud veturgamlann. kross smelltann. alltaraklædi [.ij. kluckur[4]). Bartholomæus skript.

Jtem ein ær.

slyk portio sem fallid hafdi lagdist til kirkiu vppgiordar. takast heima aller lysetollar.

XXI. Oddgeirsholar[5]).

Mariukirkia j Oddgeirsholumm a land ad Reykium. halfa Hafnarferiu til[6]) reka.

fiogur kugilldi.

Þar tekst heima oll tiund oc lysitollar og fra Reykiumm.

kluckur .ij. kiertistikur .ij. alltaraklædi .ij. krossar .ij. Mariuskript. alltarisbrijk.

---

[1]) Reyker æ skeidum j Olafsvallasokn 143; Vilchinsmaldage 263; [2]) b. v. 263; [3]) Vilchinsmaldage 263; [4]) [kluckur ij, 350, BO; ij. klucku 147, Látr.; [5]) Vilchinsmaldage, 263; [6]) z, 259; í 350 hefir fyrst verið skrifað «og», en það svo strykað út.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ār arliga .xiiij.[1]) aurar. enn mork arliga medan Einar bio. huad reiknadizt in summa. ccc. oc .xx. oc half mörk. enn firir halld æ kirkiu oc firir þa hluti sem hann hafdi til lagt messuklæda. kaleik. watzkietil[2]). bokfell. fiell aptur. xiijc. oc half mork. oreiknad .xc. sem kirkian æ j hans gardi.

Hun a j sijna portionem vmm næstu fyrerfarandi. x. ār. vij. hundrud oc .x. aurar.

Jtem jordina a Laugumm sette Snorre Jonsson j portionem.

XXII. Skalmhollt[3]).

Mariukirkia j Skalmhollte a einn kross. vorrar frv lykneski. paxspialld. kluckur .ij. glodarkier. alltarisklædi oc dvk. sacrarium mvnnlaug .v. kyr. oc .iij. ær.

fellur nidur oll portio firir vppgiaurd æ kirkiunne.

XXIII. Hraungierde.

Pieturskirkia j Hraungierdi ā hálfa heimajord.

xiij. kyr oc .ix. ær .ij. hross.

kluckur .v. kross smelltur oc tveir adrer. messuklædi tvenn. hokul lausann. stolu oc handlijn. corporalia. kantara käpa. sloppur. kaleikur. kiertistikur .iiij. tvo alltaraklædi. Bryk yfer alltari. pieturs skript. vatskietill. sacrarium mvnnlaug. ampli. paxspialld. [fonts vmmbuning[4]). glodarkier. De sanctis bok oc onnur messubok[5]). psalltari vondur. Hymnarius. Lesbok oc annad pieturs lykneski.

þangad liggia .xvij. bæer ad tyundumm oc lysitollumm oc groptur ad auk vr Hialmhollti. Oddgeirsholum oc Reykium.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ār .xc.

Jtem eitt hundrad fornt. fiell aptur[6]) firir halld æ kirkiu[7]) .vjc. olukt .vc.

þar er tveggia presta skylld.

---

[1]) Bp., 263; hin: xiij; [2]) vattzkall, Bp.; [3]) Vilchins maldage 263; [4]) [fonts umbuningur BO, 350, 147; [5]) [sl. Látr.; [6]) nidur 256; [7]) kyrkiunne, Látr.

Hun a ad auk þess er maldagi Herra Michels vottar .ij. kyr oc hundradz hross. tvo spiolld steind.

portio Ecclesiæ vmm .x. är næstu .v. hundrad oc .x. aurar oc .v. hundrat forn.

XXIV. Laugardælur.

Kirkia[1]) j Laugardælumm er helgud Gudi oc vorri frv. oc helgu Agatthæ.

hun ä .xj. kyr oc heimaland allt med gognum oc giædum .vj. ær .vij. hross .ij. naut tvævetur.

messuklædi oc kaleik .ij. krossar. trieskrijn. sacrarium mvnnlaug. alltaraklædi .iij. slopp. kantarakäpa. merki. kluckur .iiij. oc hin fimta kolflaus. Mariuskript. fonts vmmbuningur vondur.

Kirkiann a tveggia manada beit ollu fie j Amot eystra j annad mäl. enn sä sem ad[2]) Amoti byr ma läta giaura tvituggann torfkost j stadarjaurdunne þar sem sa vill er stadinn helldur. Solvahollt a beit j Brydiuhollt j annad mal bvsmæla fra þui er lomb eru fra færd oc til Olafsmessu. Enn stadurinn j Selshola a .vj. stodhrossa beit j mýrina. af svarfholi beit j folallda[3]) holma j[4]) annad mal fra þvi er .viij. vikur eru af sumri til fiogurra vikna. enn þorishola j annad mäl og lata sitia ad vmm nætur eda[5]) tiodra ella.

portio Ecclesiæ vmm .ij. är oc .xx. þrettan hundrud oc half mörk. Reiknadist aptur firir kirkiu vppgiord oc þa bot sem hann hefur æ hana lagtt framar enn skylldu .v. hundrad.

Jtem reiknadizt apttur fyrer þa hluti sem hann hafde lagt kirkiunni innan sig .iiijc. Jtem reiknadizt aptur .iijc. fyrer .iij. hundradz hross er hann lagdi til kirkiunnar. Oluktar. .iij. merkur[6]).

portio Ecclesiæ vmm næstu .x. är .v. hundrad.

Jtem eigur kirkiann Svartbol oc Vppsale.

Jtem aukist eitt kugilldi.

---

[1]) Kirkian, Bp.; [2]) ä b. v. 350, 147, Bp.; [3]) Fallanda (!) Látr.; [4]) j 350, 147, Látr., BO.; hin: og (!); [5]) en, Bp.; [6]) Einungis það, sem eptir fer mun vera Vilchins; hitt líklega Michaels eða eldra, nema niðrlagið sé yngra en Vilchin.

XXV. Sandvijk[1]).

Kirkia j Sandvijk er helgud Gudi oc hinum heilaga petro postula.

Hun æ eina kv .iij. biollur. alltaraklædi .ij. kross yfer alltari. glodarkier. pieturs lykneski. ein kiertastika.

þar skal syngia annan hvern dag helgann. luka[2]). ij. merkur presti.

portio Ecclesiæ vmm .ij. ar oc .xx. fiogur hundrad oc mork.

hun a kross oc Jonshöfud Baptistæ er Loptur hefur tillagt og hann hefur þar giort vpp kirkiuna firir forna tiund sem stendur skrifud[3]) j mäldaga herra Michels.

portio Ecclesiæ vmm .x. är næstu .c. og .xiij[4]). aurar.

XXVI. Kalldadarnes.

Krosskirkia j Kalldadarnese a. xx$^{c.}$ j heimalandi.

skipshøfn vmm vertyd j Ellidahøfn oc garda skipverium oc naustgiaurd.

skipshofn j Herdijsarvyk oc skreidargard j Skolagierdi.

vidarhogg j Gielldinga steini[5]).

fioru j[6]) kieflavijk ad helmingi vid krysuvykur stad ad ollum reka.

Saudhofn j krysevyk oc hvzrum manne ad geyma þar sauda. fa kietil oc elldivid oc tvo menn til safna a vorid med þeim er sauda giæter.

Selför j Breidamýri til Sveinaskala oc manadar beit.

torfskurd j Audzholltz land so micinn sem þeir vilia er j Kalldadarnesi bua.

Skog j Sandafelli[7]).

---

[1]) Vilchins maldage 263; [2]) liuka 260; [3]) skrifad, sum; [4]) xij, 260; xx, Látr.; [5]) 59, BO; Geldingastein, Látr.; Geldingasteins fjöru 350; hin hafa: Geldingaskardi steini(!), nema hvað Bp. og 256 stryka undir orðið skardi til merkis um, að það eigi að falla úr; [6]) og, Látr.; [7]) Sandafelli 256, 350, Bp.; Saudpoll, Látr.; Sandapolli 259, 260; í 59 hefir fyrst verið ritað Sandafelli, en það svo strykað út og sett Sandapolli. Af skránum yfir skógana í Þjórsárdal, sem prentaðar eru í II. bindi Fornbréfasafnsins (sjá bls. 866, 868), má sjá, að hér á að standa Sandafelli.

tiolld vmmhuerfis sig. sotdriptt yfer heilogumm krosse. rodukrossa .iij. plenarium. kaleika .ij. oc annar gylltur. er vegur .vj. aura. kluckur .vij. med biollum. merke .ij. sacrarium munnlaug. kirkiukola. kiertastikur .iiij. jarnstika stor. brykarklædi eitt. alltaraklædi .iiij. messuklædi .v. oc hokull laus. dvkur. stola laus oc veigad handklædi. stola laus. kantarakapur .iij. sloppar .iij. glodarkier. [glergluggar .ij[1]). fontklædi. [fontkross[2]) buinn med silfur. Dalmatica. hvslkier med silfur. bryk gyllt med silfur. Tabulum gyllt fyrer alltari. pund vax oc reykelsi. Baksturjarn.

Þar skal vera heimilisprestur og messudiakn.

Þar skal syngia messu hvern fostudag De cruce. ef ei ber annad festum a.

Hun a .xiiij. kyr. eina kistu olæsta .xij. manada tydabækur og ad auk songbok De Tempore oc De sanctis til paska oc Graduale.

Portio Ecclesiæ arliga sydan Jon bondi bio eitt hundrad oc .iij. aurar.

Hun a j sijna portionem vmm næstu .x. ār .c. a sierhveriu. Lagdi til Helga husfreya songbok De sanctis og De tempore frā paskum og[3]) til Jolafostu. bok adra Missale De tempore ad pistlum oc Gudspiollumm vmm .xij. manudi. capitularium. Hymnarium. paxspialld steint. alltarisbok. Katrinar lykneski med alabastrum.

Þetta allt samann var virdt firir .ccc. j portionem. eru oreiknud .vijc.

var vird kirkiann sialf firir .vc. er herra Wilchin biskup visiteradi.

XXVII. Aulfusā.

[Sjá Dipl. Isl. I, 319—320, Nr. 86: Ferjumáldagi á Ölfusá frá c. 1200].

XXVIII. Stockseÿre.

Mariukirkia ā Stockseyri ā land j Medalhollti .xiiij[4]). kyr .xvj. oc .xx. ær .v. hross. halftt þridia hundrad j vadmālum.

---

[1]) [glergluggur 256; [2]) [kross, Bp.; [3]) b. v. 350, Látr.; [4]) 256, 350, 147, Látr. BO., Bp.; xiij hin.

tvenn messuklædi. tuo kaleika .iij. alltarisklædi[1]) med dvkumm. tvær kantarakāpur. slopp. kluckur .vj. Mariuskript oc tuær adrar. krossa .iij. fontklædi oc skijrnarsā. glodarkier. merki .ij. kiertastikur .iij. sacrarium mvnnlaug. lysikolu. vatzkietill. stolur .ij. budkur med helgum domum. paxspialld. brijkarklædi.

þar skal vera prestur heimilisfastur.

portio Ecclesiæ vmm .xx. ār .xviij. aurar[2]) hvert ār.

summa .xvijc.

Jtem reiknadist forn portio su sem ei er utlukt .xj. hundrad.

Hun a ad auk þess j maldaga herra Michels stenndur.

Jn primis .vj. kyr. er giefist hafa til kirkiunnar .ıx. merkur vax .x. aurar j vadmalumm. glergluggar .ij.

portio Ecclesiæ vmm .x. ar næstu .vijc.

Hefur Jon heitinn lagt til kirkiunnar Olafs lykneski. bryk yfer alltari. messingar kiertistikur tuær. allt samt[3]) þetta fyrer. ccc.

Var forn kirkiutiund er j maldaga Michels biskups stenndur .ıx. hundrud oc .xx. var virdt af .vj. skynsomumm monnum er Jon bondi Jonsson hafdi ad giort kirkiunni fyrer .xvjc. er nv portio epter .xvijc[4]).

Jtem hefur so micid aukist sydann Jon Brandsson tok med. [Jn primis .vij. kugilldi[5]).

portio Ecclesiæ a .xvij. ār .xijc.

XXIX. Gaulveriabær.

Mariukirkia j Gaulveriabæ ā Heimaland allt med gögnum oc giædum. Haug. leiga .cc. Hella. leiga .iij. merkur. Gerdar .iij. morkumm leiga.

forn messuklædi oc ad auk .ij. hoklar lauser. alltaraklædi fiogur. dvkar .ij. oc einer fordvkar. kantarakapur .ij. sloppar .ij. kaleik oc tvenn corporalia. messuklæda stock[6]). fontklædi.

---

[1]) alltaraklædi 350, Látr.; [2]) ä, b. v. 256, Látr., Bp., BO.; [3]) saman, Bp.; [4]) það sem eptir fer er, ef til vill, yngra en Vilchin; [5]) [sl. 259; [6]) stack 256, 259, BO.; stackur 350.

skyrnarkietill. kiertistikur .iij. glodarkier. kluckur .v. oc ein[1]) korbialla. krossar fiorer. vatzkietill. skryn med helgumm dommumm. Mariuskript oc þollaksskript .ij. merki. tiolld vmm kor oc eitt fornt steintialld. Messubækur ad ollu og tydabækur nockrar fornar.

Kirkiann a akurland vnder sællding korns ã Loptstodumm ãrliga oc þara med sem nægist.

Gaulveriar eiga veturbeit j Loptstadalannd verkhestum tveimur oc fololldumm oc vnghryssum oc saudum firir vestann gôtv. Skal beit þessi hefiast er saudur geingur fra Riettumm og til þess er lomb fara fra saudumm. nautabeit til þess .vj. vikur eru af sumri.

Halfann hvalreka vmm allar fiørur eiga Gaulveriar vid Loptstadamenn. og so ad fara ad veidum. enn fiara skipttizt ad veturnattum. og eiga adrer austur frã hvsumm. enn adrer vestur vidreka. enn fiskreki skiptist ad Kasaskieriumm. og eiga Gaulveriar sijn missere hvora fiôru.

Sølvanam eiga Gaulveriar oc þangskurd. þeir eiga oc skipshôfn. naust oc fios oc korngard ad giôra. þeir skulu rada firir beit er j Gaulveriabæ bua æ mýri. og a Vôllur vid þa er sambeit eiga. alpta[2]) reidur oll hvar sem finnast j Galltastada landi oc Vallar lanndi. Selfôr ã nedra vôll og skal þar þeim fa er j bæ bua hross studul oc kviar. fertugann kôst j Gerdaland. aller þeir menn sem sambeit eiga vpp a vôll skulu hafa j trôd fie sitt vpp fra Olafsmessu.

Eitt trie skal fa til bryggiu a Gardalæk.

J Nes er stodhrossa beit. enn æ Hamri tueggia gielldhesta beit. tueggia gielldhesta beit a Galltarstaudum j ãlôgumm.

So micil kuikfie sem hier seiger. halfur þridie tugur kua. halfur sioundi tugur asaudar .vij. naut a annann vetur. ix. a firsta vetur .vj. hross roskinn. halfur þridie tugur lamba j fodur. .iij. rutar a annann vetur.

portio Ecclesiæ arliga .xv. aurar vmm .vj. ar hinv næstu.

Mariukirkia j Gaulveriabæ (a) ad auk þess sem adur

---

[1]) j 256; [2]) lata 256, 260, 259, 350, 147, Lâtr., Bp., BO.; eg hefi leiðrétt þetta eptir máldaga Jóns biskups Haldórssonar 1331 (Dipl. Isl. II, 412).

stendur j maldaga Herra Michels .xj. kalfar. kyr hefur gefist til medann sira Hrafn var .xc. j virdingar fie.

portio Ecclesiæ vmm .iij. ār er sira Hrafn hefur verid .ij. merkur oc .iiij. alnar a hveriu āre. [Enn vm firirfarandi .vij. ār næstu. xv. aurar ā huoriu āre[1]).

Hefur sira Hrafn tekid .iiij[2]). merkur j Spitalstoll.

XXX. Hæringstader[3]).

Þorlakzkirkia a Hæringstodum a .xjc. j heimalanndi .iij. kyr oc .iij. ær. rodukross. kiertistikur .ij. oc onnur brotiñ. tuær kluckur. sacrarium mvnnlaug. glodarkier. alltaraklædi oc dvkur med. paxspialld. Þorlaks lýkneski.

portio Ecclesiæ vm .iij. ar .v. aurar[4]).

og vmm .x. ar eyri a hveriu are. fellur nidur oll samtt[5]) firir kirkiu adbot.

XXXI. Giegnisholar[6]).

Mariukirkia j Giegnisholumm a .x. hundrad j heimalandi. iij. kýr.

.ij. krossar. Mariu lykneski oc Johannis. kluckur .ij. biollur [tuær[7]). Glodarkier. kiertistika ein.

þar skal syngia annann hvern dag helgann oc Katrinar messu vr bæ. luka .ij. merkur presti. tekst heima tiund oc lysitollar allra heimamanna.

Reiknadist portio Ecclesiæ vmm .vij. vetur oc .xx. ccc. er Jon Palsson tok ad sier af Skeggia[8]).

Jtem tialld j Sônghvsi

Jtem Mariuskript oc ein kiertistika.

Hun a j sijna portionem vmm .xj. ār hundrad oc .x. aura.

Jtem sacrarium munnlaugh.

---

[1]) [sl. 260; [2]) 259. 350, 147, Látr., Bp., BO.; hin, iij; [3]) Vilchins maldage 263; [4]) Einungis það sem eptir fer mun vera Vilchins; hitt liklega Michaels; [5]) sl. 147; sama 259; summa 350, Bp.; [6]) Vilchins maldage 263; [7]) [. tuo 263; [8]) Hingað að mun vera Michaelsmáldagi, og mun það, sem eptir fer vera Vilchins, nema seinasta línan mun vera yngri en Vilchin.

XXXII. Willingaholl t.

Pieturskirkia j Willingahollti a heimaland halft. x. kyr oc .xxx. asaudar. eitt hross.

ein messuklædi. ij. hoklar. kaleikur. iij. alltaraklædi. sacrarium munnlaugh. ij. krossar. glodarkier. alltarisdvkur ovygdur. kiertistika med kopar. psalltara .ij. tiolld vmm Songhvs. klockur .iiij. Mariuskript. Pieturs lÿkneski. messingarkietill litill. fontklædi. skyrnarkietill .v. merkur vax. kantara käpa. hunndrad j vidi.

þar skal vera heimilisprestur oc kuenngilldur omagi.

Portio Ecclesiæ vm .xx. ar .xv. hundrad.

Hun æ yfer þat framm sem skrifad er j mäldaga herra Michels. kv.[1]) og adra kv er kom firir vid er adur er skrifadur.

[Portio Ecclesiæ vmm .x. är .v. hundrud[2]).

Hefur Eyolfur bondi bætt nu kirkiuna til .vij. hunndrada.

XXXIII. Eigilstader[3]).

Nicholaskirkia æ Eigilstodum a .xc. j heimalandi. iij. kyr oc .xij. ær.

Skal gefa tvo daga j hverri viku miolk undann einni kv. kiertistika. slopp. iiij. kluckur. glodarkier. sacrarium munnlaugh. alltaraklædi .ij. oc dvkur[4]).

Portio Ecclesiæ vmm eitt ar half mørk. enn oll onnur fiell nidur firir kirkiu vppgiord[5]).

Hun a vmm þat framm sem adur er skrifad kugilldi er Halldor gaf.

XXXIV. Kolshollt[6]).

Mariukirkia j Kolshollti a .x. hundrud j heimalandi. iij. kyr oc .iij. ær. alltaraklædi .ij. oc dvk. kirkiukola. glodar-

[1]) kyr 259; [2]) [sl. 259; [3]) Vilchinsmaldage 263; [4]) duk, Bp.; [5]) alt hingað að mun vera eldri máldagi. Einungis það, sem eptir fer mun vera viðbót Vilchins; [6]) Hálfr Kristfiar jörd 350, BO., (á spássíu með sömu hendi); Vilchinsmaldage 263.

kier. lectari forn. elldbera. kiertistika. kluckur .ij. psalltara fornann.

portio Ecclesiæ vmm .xx[1]). ār halft þridia hundrad.

Hun a j portionem vmm .x. ar fimmtan aura[2]).

XXXV. Kalfhollt[3]).

Olafskirkia j Kalfhollti a heimaland allt.

x. kýr oc .lxx. asaudar. viij. ær .v. hross.

messuklædi tvenn. slopp. tuenn alltaraklædi med dvk. tueir kaleikar .iij. kluckur .ij. biollur. kantara kāpa. fonts vmmbuningur. Olafssaga[4]). Mariuskript. Olafsskript .iiij. krossar. forn bok. alltarisbok. glodarkier. sacrariū munnlaug. kista olæst. lectari oc stoll. kirkiukola. þriu hundrud j metfie. paxspialld .ij. koparstikur .ij. jarnstikur.

Jtem ny bryk yfer alltari.

messubok De tempore fra .ix. vikna fôstu til pāska.

fiell nidur oll portio su sem sira Jon hafde tekid firir þau þing sem hann keypti kirkiunni jnnann sig.

olukt. c.

XXXVI. Hamrar[5]).

Thomaskirkia Erchibiskups ad Hômrumm a .xc. j heimalandi.

vj. ær oc kýr.

krossar .ij. Mariuskript oc Thomasskript. bryk yfer alltari .ij. kluckur. alltarisklædi oc dvkur. sacrarium munnlaug oc glodarkier. kiertistikur .ij. paxspialld[6]) oc hanndklædi.

Hun a .ccc. er þat kugilldi oc annad hross oc hid þridia hundrad.

portio Ecclesiæ vm .xix. ār mork oc hundrad.

---

[1]) xxx, 143; [2]) Einungis þessi klausa mun vera frá Vilchni. Hitt mun vera eldra, líklega frá Michael; [3]) Kálfholtsmáldagi er seinna í bókinni, Lxx, og er öðruvísi; þetta er eflaust sá eiginlegi Vilchinsmáldagi; [4]) Olafz likneski 256; [5]) Vilchinsmaldage 263. Hamramáldagi stendr í Látrabók næst á undan Haga og getr afskrifarinn þess: «Hamrar ättu med riettu ad standa mille Kälfhollts og Vettleyfshollts, enn skrifadest sijdar af ogäte»; [6]) paxblad, 350, 147, Bp., BO., 263.

XXXVII. Wettleifshollt[1]).

Thorlakskirkia j Wettleifshollte ä .xij. ær oc .iiij. kyr. rodukross. Mariuskript oc Þollaksskript. Þorlakssaga .ij. kluckur. slopp. kiertistika oc alltarisklædi slitid. sacrarium munnlaug. vattzkietill vondur. glodarkier festalaust. Jtem a kirkiann fornann refil vmm kor. dvkur[2]) yfer þollaks lijkneski.

Portio Ecclesiæ vmm .xix. är .ıxc. fiell nidur firir kirkiu uppgiord oc bräd .viij. hundrad.

XXXVIII. Äs.

Mariukirkia oc hins heilaga Olafs kongs j Äse a .iij. kugilldi.

kaleik sæmiligann. brijk. krossa .ij. oc glitadann dvk. alltaraklædi .iij. kiertistikur .iiij. refla .iij. Mariuskript. Olafs skript. þrenn messuklædi. slopp. kantarakäpu. vatskietill. lagasongvabok.

þar skal greida presti .iiij. merkur[3]).

kluckur .iiij. oc biollur .ij. sacrarium munnlaug. Katrinar skriptt med steini. sprangadur dvkur yfer Olafs skript. Nichulas skript[4]).

Jtem hefur so micid aukist. þriu kugilldi.

Jtem Peturs kýr.

Jtem Olafs kýr. oc gefa vndann miolkina j bædi mäl.

Jtem .vj. Peturs ær.

Kirkiann a reka er Kolbeinn bondi gaf henne oc liggur fyrer Þyckuabæ[5]).

Jtem gaf Þuridur Kolbeinsdotter kaleik forgylltann er vegur .ix. aura. glitadann alltarisdvk med .xvij. penningumm[6]) smelltum oc gylldumm. gullborda breidann æ alltarisdvk. buning ä alltarisklædi med sma silfurpeninga[7]) gyllda xxx. stortt

[1]) Vetleifsh. 263 og setr á spassíu: Vilchinsmaldage; Viettleifsh., Bp.; [2]) dukar 256, Látr.; duk 147; [3]) Hér sýnist elzti hluti máldagans enda; [4]) Hér virðist enda fyrsta viðbót við elzta hlutann, sem mun vera viðbót frá Vilchni. þá kemr yngri viðbót; [5]) Kyrkiubæ 256(!); [6]) 256, 259, 350, 147, Látr., Bp., BO.; pennigum 260; [7]) 256, 259, 147, Látr., Bp., BO.; penniga 260.

hängande gler .iij[1]). merkur vax[2]) oc mörk reykelsis. fimm perlu-knappa oc vnder hlad .viij. alna refil nÿann vmm korinn. vats-kieralld. kiertistiku er stannda mega fiögur lios (j).

fiordung j ollumm skogum þeim er fylgia Næfrahollti.

XXXIX. Sottartunga.

Marteinskirkia j Sottartunngu a .vj. kÿr. vij. ær oc .xx. tvituga vod.

vj. merkur vax.

kluckur .iij. oc fiorda bialla. messuklædi. kaleik. oc lausann hökul. alltaraklædi .ij. formælabok. Marteins lykneski. mvnnlaugar .ij. glodarkier. slopp oc kantarakäpu med raudt sæi.

þangad liggia .ix. bæer ad tÿundumm. enn .x. ad lÿsitollumm.

þar skal vera heimilisprestur oc hafa .iiij. merkur j Tyda offur. oc litla kistu.

kirkiann æ prests skylld j heimalandi.

Jtem lagdi Torfi Teitsson til kirkiunnar .ij. koparstikur oc .ij. jarnnstikur. alltaraklædi oc dvk glitadann. wattskall til vigds vatns oc brijk yfer alltari .ij. krossa. fontsvmbuningur. paskakierti steint[3]). handklædi tvo. Mariuskript litla med tønn.

fiell nidur oll portio Ecclesiæ firir þa hlute sem hann hefur giefid i kirkiunni jnnann sigh.

Jtem nÿ sotdrift hringofiñ yfer Martino oc fordukar yfer alltari af þui sama.

Jtem bokarstoll litill a alltari.

Jtem .vj. ær er Margriet husfreya Torfa gaf til oc messuklædi [hokullaus[4]).

Jtem gefur Torfi epter sinn dag .vj. ær.

Jtem hefur gefist sydann biskup Michel reiknadi eitt hundrad vadmäla.

Jtem lagde biskup Michel til klucku fra Skammbeinstodumm.

Jtem lagdi virdiligur herra Herra Wilchin biskup j Skalhollti til Mariuskript.

---

[1]) iij, 256; [2]) vax, b. v. Látrab. (rétt); [3]) 256, 259, 350, 147, Látr., Bp., BO.; stemt(!) 260; [4]) [hokull laus 259, 147, Látr.

portio Ecclesiæ vmm .xj. ār halft atta hundrad. fiell nidur oll fyrer kirkiu vppgiaurd.

er kirkiann nv skylldug honumm halft þridia hundrad.

XL. Hage.

Pieturskirkia j Haga a prestskylld j heimalandi.

ıx. kyr. ein ær. oc .xx. ij. hross.

halft annad hundrad j vadmālum.

messuklædi. kaleik. alltaraklædi .ij. med dvkumm. krossar .iij. Mariuskripter .ij. Petursskript oc Thomas. kiertistikur .ij. med kopar. kluckur .ij. glodarkier.

portio Ecclesiæ vm .vj. ār .vc[1]).

Hefur giefist til kirkiunnar sydann Justinus tok med .vj. kugilldi. hestur oc tuævetur hestur oc tvitug vod.

portio Ecclesiæ vmm .xij[2]). ār sydann biskup Michel reid .vijc. var hann skylldugur adur kirkiunne eitt hunndrad[3]).

XLI. Skard.

Michaelskirkia j Skardi a heimaland halft med skogum. kluckur .vj. glerglugga .viij. v. manna messuklædi. sloppa .ij. kantarakāpur .iij. oc kaleikar .iij. alltarissteinn. skryn med helgumm domumm. Mariuskripter .ij. Michaelisskript. kistill. budkar .ij. kiertistikur .iij. glodarkier. elldbera. baksturjarn. munnlaugar .ij. horn. biarnfell oc tiolld vmmhuerfis sig. alltaraklædi .iiij. lās oc merki. krossa .iiij. texta med tǫnn. fonts vmmbuning.

xc. j bokumm.

Kirkia j Skarde a tynnd fra Hellumm oc fra A og .xviij. alner vmm framm tiund a Yrium [oc Skarfanesi[4]). Eskihollti og fra Galltarlæk.

Hun a kistu oc stol.

---

[1]) Hvort Michaelsmáldagi endar hér eða við næstu greinaskipti er óvíst, og er máldaginn því ekki leystr sundr; [2]) xi, sum; [3]) 256 sleppir Hagamáldaga; [4]) [256, 259, 350, Bp., BO.; Skarpanesi 260; Skarfanese og grof, Hítardalsbók (xxxı).

þar skulu vera .ij. prestar og diakn.

Kirkiann a .xvj. kýr. hundrad asaudar og einn hestur.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. är tuær merkur arliga.

Jtem a kirkiann sierliga j þann reikning sem .vj. skynsamer menn meta epter skipan virduligs herra Otthgeirs biskups godrar minningar .vijc. oc .xl. hundrada.

oreiknud oll Mortuaria þau sem fallid hafa kirkiunni fra þui er Sæmundur bondi atte jordina j Skardi oc til þess er sira Jon tok.

j Skardi reiknadist j portio Ecclesiæ .xviij. aurar.

XLII. Hvammur[1]).

Thomaskirkia j Hvammi a .xc. j heimalandi. xxx. asaudar.

Jtem ein ær oc hrutur tuævetur.

Jtem messuklædi sæmilig. alltaraklædi .ij. sloppur. alltarisbok. Graduale vmm .xij. manudur[2]). brijkarklædi. Thomas saga. kiertistikur .ij. krossar .iij. oc fiordi smelltur. Thomas lykneski. Mariuskriptt. þriu blôd med vppkast. lectari. kista. preststoll. sæmilig tiolld med dvkumm. kluckur .ij. lysikola. handklædi tvo. kiertaklofi. glodarkier oc elldberi. merki[3]). vpphalldz kierti .ij. glergluggur sæmiligur. Smabækur nockurar. lampi oc bvdkur. sacrarium munnlaug og einn glitadur dvkur.

portio Ecclesiæ vmm [.vij. ar .vijc[4]).

J Hvammi hefur aukist ein kyr. vantar þad sem adur seiger j maldaga Herra Wilchins. ein kista oc brijkar klædi. preststoll.

reiknadist portio .x. aurar vmm .iiij. ar oc fiellu þeir[5]) af firir kirkiubot er Þorsteinn Magnusson giordi vpp.

er kirkiann skylldug honum hundrad.

XLIII. Fellsmvle[6]).

Jonskirkia ad Fellsmvla a .xxc. j landi .iiij. kyr. tuenn messuklædi og þridiu vond. alltaraklædi .iij. kluckur .ij. iiij.

---

[1]) Hvammur austur a Landi 143; Vilchinsmaldage 263; [2]) manvdi 263; [3]) b. v. 263; [4]) [350, Bp.; vij. (. . . .) 260; aar(!) vijc, BO.; vm̄ .vij. hvndrad 263, 259, 147, Látr. Hér munu vera samskeyti í máldaganum; [5]) 263: þar, hin; [6]) Vilchinsmaldage 263.

biollur. krossa .ij. Jons lykneski. tiolld vm kirkiu. vatskietill. skyrnar sär. kista olæst. messuklædi .ij. merki. glerglugg. alltarisstein buinn. bokastoll.

þar skal syngia hvern dag helgann oc liuka .iiij. merkur presti.

þar er heimamanna grôptur oc biskups gýsting[1]).

Jtem glodarkier festalaust.

Jtem asaudar kugilldi.

portio Ecclesiæ vmm .xij. är .iij. hundrud.

A Fellsmvla vantar skyrnarsär .ij. merki. glerglugg[2]). forn tiolld vmm kirkiuna.

XLIV. Weller.

Olafskirkia a Wollumm a fiordung j heimalandi. kyr viij. oc. lxx. asaudar oc .ij. ær. kirkiutiolld slijk sem eru. brvner .ij. oc brykartiôlld tvenn. v. manna messuklædi oc einn hokull laus. alltaraklædi .iiij. sloppa .ij. kantarakapur .ij. kaleika .ij. krossa[3]) .ij. smellta litla. skryn .ij. med helgum domum. alltarasteina .ij. oc annann bvinn. Mariuskript oc Olafsskript. kluckur .iij. oc ein brotiñ. liggur nidri bialla. ein kiertistika stor med jarn oc .ij. med kopar litlar. sacrarium mvnnlaugh. kola. pund vax oc half mork reykelsi .ij. merkur frijdar firir kiertistikur[4]) er Biarni lauk. Baksturjarn. glodarkier oc elldbera. kiertaklofar .ij.

Þangad liggia vnder .xj. bæer ad tiundum oc lysitollumm. þadann er songur j Flagbiarnarhollt hvern dag helgann og dagh j ymbrodugumm ollumm. þar skal syngia messu Vigiliudaga alla þa er fyr er sungid epter vmm daginn. þar skal syngia ad Vincula Petri og Sebastianusmessu. Blasiusmesso oc taka .iiij. merkur kaups. Sôngur æ Kýraugastôdumm oc Launanshollte oc syngia annann hvern dagh hal(f)t oc taka .ij. merkur hvort. Syngia skal allar tijder efstu vikv oc paskaviku j Flagbiarnarhollti ef þeir vilia er þar bva. enn ef þeir vilia eij. þa skal j Launanshollti oc æ Kyraugastôdum half mork

---

[1]) Hér mun eldri máldaginn enda, sem mun vera Oddgeirs biskups frá 1371 (sbr. Hítardalsbók); [2]) sl. 263; [3]) sl. 256; [4]) —stiku, Bp.

takast huortt. heimillt skal þeim ad eij sie sungit ef þeir vilia.

Vaxtollur liggur til Walla af þessum þremur kirkium ef ei eru svngnar tijder Jolanott þar sem prestur syngur fyr helga daga vmm langaföstv. þar skal nonmessa fyrer. og so þar sem hann sýngur sijdar þar skal salumessa epter vmm daginn. þar er tveggia presta skýlld oc diakns[1].

portio Ecclesiæ wmm .vij. ár .xc. fiell apttur. .vc. firir käpu oc onnur ornamenta er Jon lagde til kirkiunnar. Jtem batt Jon sig vnder ad lata giora kaleik kirkiunne firir onnur .vc. skal hann þa vera kvittur[1].

portio Ecclesiæ vm .x. ár sijdan herra Michel visiteradi .xxc. oc eitt hundrad og fiell nidr oll firir kirkiu vppgiord. hokul oc alltaraklædi oc kaleik. er Jon Biarnarson lauk kirkiunni j greinda portionem. er kirkiann nv skylldug Jone .ijc.

Jtem gaf herra Vilchin kirkiunni vatskietil oc litla mvnnlaug.

Hefir aukist .ij. kyr oc asaudar kugilldi oc .ij. ær. vantar .ij. brykartiolld til kirkiunnar. tvenn manna messuklædi ad ollu. fiorer hoklar. sloppur vondur. vantar ein kola[2]) oc pund vax. half mork reykelsis. kiertiklofar .ij.

portio Ecclesiæ medann Þorsteinn Andriesson hefr buid a .iiij. ár .xij. aurar hvert ár.

XLV. Flagbiarnarhollt[3]).

Kirkia hins heilaga Thorlaks j Flagbiarnarhollti a kyr .iij. kluckur .ij. glodarkier festalaust. sacrarium mvnnlaug. einn kross. kiertistikur .ij. þollaks lykneski. Pals lykneski. alltarisklædi er til fieck Bessi.

Syngia hvern dag helgann. luka[4]) .iiij. merkur presti.

XLVI. Lunansholtt[5]).

Olafskirkia j Lunanshollti[6]) a .xij. ær.

---

[1]) A öðrum hvorum þessum stað mun þessi máldagi hafa endað í Hítardalsbók (xxxii); [2]) eina kolu, Bp.; [3]) Vilchins maldage 263; [4]) livka 260; [5]) 143; Vilchins maldage 263; hin: Launanshollt; [6]) Lunanshollti 143, 263; hin: Launanshollt.

iiij. kluckur. Olafsskript. Mariuskript. krossar .ij. sacrarium mnnnlaug. alltarisklædi. refvill vm þvert yfer alltari vondur.

portio Ecclesiæ vmm .vj. är .xij. aurar.

Jtem a kirkiann .c. er Hreinn tok j forna portionem.

XLVII. Leirubacke.

Pieturskirkia a Leirubacka a prestskylld j heimalandi oc taka .iiij. merkur. hun æ .v. bufiar kugilldi .cc. j Bokumm er Arni gaf. messuklædi ein. kaleik. kantarakäpu oc slopp. glerglugg oc kross. Jonsskript Baptistæ oc Pieturs lykneski. Mariuskript. kluckur .iij. tiolld vmmhverfis kirkiu. glodarkier. elldbera. mvnnlaugar .ij. kirkiukola. alltaraklædi .ij. brijkarklædi sæmiligt. kiertistikur .iiij. texti. merki[1]).

Jtem hunndrads hest.

portio Ecclesiæ vmm so langann tijma sem Magnus bio .vj. hundrad.

Hun ä yfer þat framm sem forner maldagar votta .ij. kugillde. er Hrafn Magnusson gaf. hest einn.

portio Ecclesiæ vmm .vj. är sijdan Hoskulldur kom til jardarinnar .iiij. merkur. fiell nidur oll firir vppgiord kirkiunnar. er[2]) kirkiann nv skylldug honumm .vj. hundrad oc mörk.

XLVIII. Klofe.

Ad þollakskirkiu j Klofa skal vera prestskylld j heimalandi. hun ä .ij. kýr oc .xviij. ær. hross. þangad liggur Bænhvs j Mörk. Hun a messuklædi oc kaleik. kross. Thorlaks lykneski. Olafs lykneski. koparkier med helgum domum. Tabulam yfer alltari. kiertistikur .ij. med kopar. slopp oc glerglugg. alltarissteinn bvinn. kluckur .vj. glodarkier. mvnnlaugar .ij. tiolld slijk sem eru oc Þorlaks sögu.

portio Ecclesiæ vm .ıx. är .ijc. er Þorsteinn tok af Kotlv enn .iijc. fieck hann ecke[3]).

Hun ä yfer þat framm sem j fornumm maldogumm er

---

[1]) Hér mun enda máldagi Oddgeirs biskups frá 1371 og tekr þá við fyrsta viðbót; [2]) 259, 350, 147, Látr. BO.; hin: enn; [3]) Hér mun enda Michaelsmáldagi frá 1387.

skrifad oc herra Wilchin biskup lagdi til hennar .xviij. ær oc .iiij. kyr.

portio Ecclesiæ vmm .x. är fra þui er herra Michel visiteradi eyri fatt j .ccc. fiell nidur halft annad hundrad af adurgreindri portione fyrer elldbera oc .ij. kiertastikur med jarn[1]) sem Krakur lagdi thil.

Þesse þijng gaf herra Wilchin kirkiunni j Klofa. Jn primis messuklædi ad ollu. kaleik. alltaraklædi med pell oc gullhlodum storum sæmilegt. kantarakapu. sacrarium[2]) mvnnlaug. j[3]). alltarissteinn bvinn.

XLIX. Eystraskard.

Nicholaskirkia j Eystraskardi a halft heimaland oc lx asaudar oc .vj. ær. v. kyr.

þrenn messuklædi oc vmm framm messuserk oc hofutlijn. fontur. kantarakapur .ij. kiertistikur .ij. oc hin þridia jarnstika. tiolld vmm kor oc halfa frammkirkiu. merki eitt. kluckur .iiij. Mariuskripter tuær oc krossar .iij[4]).

portio Ecclesiæ vmm .vij. ar .iij. merkur. fiell aptur .vj. aurar af portione firir psalltara er lagdur var til kirkiunnar.

L. Næfurhollt.

Pieturskirkia j Næfurlosti[5]) a prestskylld j heimalandi.

xxx. asaudar oc .iij. kýr og giefa vndann friadag. laugardag oc Drottinsdag. sinn dag vnder hverri j hverri viku.

kluckur .v. tiolld vmmhverfis kirkiu. glerglugg. glodarkier .ij. munnlaugar. vattzkietill. vattzkall. kiertistikur .vj. krossar .iij. skrijn oc Mariuskriptt. kaleik. alltarisklædi fiogur. messuklædi. tuær kantarakapur oc slopp. fiorar merkur vax oc .xij. aurar reykelsis. font med vmmbuningi. merki. hundrad j bokumm. tekur prestur .iiij. merkur.

---

[1]) af jarni, Bp.; [2]) sl. 256; [3]) b. v. 259; [4]) Hér hefir líklega endað máldagi sá, sem stóð í Hítardalsbók, og sem þar segir, að beri «nær» saman við Vilch.; [5]) svo öll.

[Anno 9⁰. Kirkian a Breidabolstad a .lx. malnytukugilldi. oc .xviij. kugilldi oc .xx. j ollumm gielldumm fienadi. portio obitalad wmm .xvj. ār .vc. oc .xx[1]).

Ll. Hlijdarende[2]).

Þollakskirkia ad Hlijdarenda a .xxc. j heimalandi .iij. kugilldi .xx. merkur vax oc reÿkelsis. kluckur .v. oc stoll. alltaraklædi .iiij. mvnnlaugar .ij. oc kietill. kiertistikur .iij. oc .ij. nÿar oc stola .iij. Mariuskript. þollaks lykneski oc Katrinar skript. hægindi tvo. langvængi oc kistu. lectara. þollaks sogu. elldbera. glodarkier. tiolld vmmhverfis[3]) kirkiu. kaleik.

Þar skal syngia hvern helgann dag oc annann hvern dag ottusong tuo daga rumhelga j hverri viku vmm langafôstu.

portio Ecclesiæ .xc.[4])

Hun a j syna portionem sijdann Þolleifur tok jordina .cc. oc halfur sietti eÿrer þat sem Þolleifur a til ad svara. er olukt kirkiunni .xx. merkur vax. oc reykelsis. glitadur dvkur. alltaraklædi. mvnnlaug. psalltari.

Olukt oll portio af fiordungi jardarinnar sijdann Olafur Benediktsson anndadist.

LII. Odde[5]).

[Hér er prentað eptir mjög trosnuðu transskripti á skinni, gerðu 5. Febr. 1548, meðal frumbréfa í safni Árna Magnússonar Fasc. Lxvii, 13. Á miða. sem liggr við bréfið, segir Árni: «Þennann Odda kirkiu maldaga hefi eg so vel afskrifadann sem þad verdur, og accurate confereradann, skal eg þar ur lata giöra eitt transscriptum — eingin mun voga þad ad transscribera, nema eg og Þordur — adur enn eg þessu skila, in gratiam Ecclesie, og þvi bihelld eg þessu, ut inspici possit a transscribentibus». «Odda kirkiu skiol

---

[1]) [Þetta stendr hér áfast við Næfrholts máldaga, en á þar í raun réttri ekki heima, og mun auk þess vera yngri viðbót. En Næfrholtsmáldagi þessi er orðrétt samhljóða máldaga Jóns biskups Haldórssonar 1332. Viðbót þessi mun vera frá c. 1590; 147 sleppir þessari viðbót; [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) alla b. v. 256; [4]) Hér munu vera samskeyti í máldaganum; [5]) Vilch.; Gamall mældage kirkiunnar j Odda á Rangaruollum 2131; eingin fyrirsögn í transscripto.

eru ölldungis klár, eg ætti annars ad registrera þau adur enn þau burt fara. Jtem lāta transsumera maldagann epter minu accurato apographo in gratiam Ecclesiæ.» Afskript Árna, sem er Nr. 2135 meðal fornbréfaafskripta hans, er hér höfð jafnhliða frumritinu, sem skemzt hefir síðan hún var gerð; er hún með hendi Þórðar Þórðarsonar, og kallar Árni hana: «Apographum Transscripti membranacei, qvod asservatur apud templum Oddense Rangarvall.» Við afskriptina segir hann meðal annars um transskriptið: «Originale transscriptum esse omnino videtur, licet nulla nunc sigilla adsint. gőt eru á plica. accurate hoc Apographum exaratum est. membrana þesse er nu æred lasleg og vida til skiemda trosnud, sumstadar og ur henne burtu smästycke.» Til samanburðar eru hér hafðar Vilchinsbækr hinar sömu og notaðar eru við útgáfur hinna máldaganna, og svo Nr. 1131 meðal fornbréfaafskripta Árna: «Originallenn (so ad kalla) heyrdi mier sialfum til og er nu eydelagdur» (AM.). «þesse firir framan og ofanskrifadur mäldage er riett ritadur epter gomlu papp-irs Exemplare med hende Sira Stephans Gislasonar. Og stod þar nedan under medkenning nefnds sira Stephans ad maldagenn være svo ord fyrir ord sem hier skrifad stæde, enn ecke var tillagt epter hveriu copieradur være. Var þesse hans uppäskript daterud j Odda a Rangarvöllum 19. Martij Anno 1592. med aþrycktu signete» (AM.)].

Nikulas kirkia j Odda ꝍ heimaland allt.
frodholft tvo.
OxaRygg.
Langagerdi.
yrstann gardsuika halfuan[1]).
helluvad.
Mulaland.

kirkiann ꝍ halft annad hvndrat asaudar.
halfvann þridia tvgh kua.
vij. hundrut j Rossvm.
ix. hundrat j metfe og .ix. merkur wax.

Suo margar iskyllder a kirkiann i Odda i annara manna iarder[2]).

Jn primis. ad Fellzmula gelldingur tvæuetur.
ad ꝍ gelldingur gamall.

---

[1]) halfft, Látr.; [2]) «þessar allar jskylldur eru nu (1592) burt fra Odda kirkiu», ritað á spássíu í 2131.

a Waullvm hinvm ytrvm gelldingur tuæuetur.
a Vaullum hinvm eystrvm gelldingur gamall.
j Klofua gelldingur gamall.
ꜳ Rolfstaudvm gelldingur tuæuetur.
ꜳ Torfuastaudvm gelldingur gamall.
j FlagbiaRnarhollti gelldingur gamall. og annaR tvæuetur.
j Ostuadshollte gelldingur gamall.
[i Sniallzhaufda gelldingur gamall.
ad ꜳ gelldingur gamall[1]).
ad Ægissidv gelldingur gamall.
ad Rafntoftum gelldingur gamall.
ad Raudalæk hinvm ytra gelldingur gamall.
ad Raudalæk eystra gelldingur tvæuetur.
ad Breckv g(elldingur) tvæuetur.
j Tvngu hinne litlu gelldingur gamall.
i Þiodolfshaga gelld(ingur) tvæuetur.
ad Haumrvm g(elldingur) tvæuetur.
ad Gꜵsahusum gelldingur tvæuetur.
i Kalfhollte g(elldingur) tvæuetur.
i Kroke gelldingur gamall.
a Heidi gelldingur tvæuetur.
a Lytingsstaudvm g(elldingur) tvæuetur.
j Reidri gelldingur veturgamall.
j Gvtthormshaga gelldingur gamall.
j Kalladarhollte[2]) gelldingur tvæuetur.
ad ÞueRlæk gelldingur tvæuetur.
a Skambeinsstaudvm g(elldingur) veturgamall.
j Nesi gelldingur tvæuetuR.
j Hallzmula g(elldingur) tuæuetuR.
j Kalldakinn gelldingur tvæuetuR.
j Akbrautarhollte gelldingur gamall.
a Tialldastaudvm g(elldingur) gamall.
j Skardi hinv eystra g(elldingur) gamall og annar tuæuetur.
ad Steinkrossi g(ellingur) gamall.
j Sandgile g(elldingur) gamall.
vnder Rauni gelldingur gamall.

---

[1]) [sl. 256, Látr.; [2]) kalldadarh., Bp.

a þoʀleifsstaudvm g(elldingur) gamall.
ad Hofe hinv nedra g(elldingur) gamall oc annar tuæuetur. oc hinn þridie veturgamall.
j Lambhaga gelldingur gamall.
ad Reydarwatni gelldingur gamall og annaʀ tuæuetur.
ad Gelldingalæk g(elldingur) tuæuetur.
ad Statalæk g(elldingur) gamall oc annaʀ tuæuetur.
ad Uikingslæk gelldingur gamall.
ad Helluvade g(elldingur) gamall oc annaʀ tvævetuʀ.
A Gaddstaudvm[1]) g(elldingur) tuævetuʀ.
[ad Selialæk[2]) gelldingur tuæuetur.
ad Waʀmalæk g(elldingur) tuævetur.
j Gʀof gelldingur gamall.
j Galltarholltte gelldinguʀ veturgamall.
j Fʀodhollti eystra gelldingur tuæuetur.
ad Moeidarhuole g(elldingur) tuæuetuʀ.
ad Berguadi gelldingur tuæuetur.
j diupadal g(elldingur) tvæuetur.
a Welli hinum efra g(elldingur) gamall.
ad Vppsaulvm g(elldingur) gamall.
i Lambeẏ gelldingur tuæuetur.
a Straund gelldingur gamall.
ad Bergþorshuole g(elldingur) tuævetur.
ad Arnarhuole g(elldingur) tuæuetuʀ.
ad Foʀsæti g(elldingur) gamall og .ij. tuæuetriʀ.
ad Strandarhaufdi gelldingur vetuʀgamall.
A Womulastaudum g(elldingur) veturgamall.
j Næfuʀloste[3]) gelldingar .xij. vetuʀgamler. og skal þa giallda fimta dag hinn fyrsta j sumre og skulu aller wera suo holldugeʀ[4]) ad þeiʀ anne a deigi ofuan j Odda.
j Hœfue uett matar.
j Þyckabæ vett matar.
a Grimsstaudvm uett matar.
a Skumstaudvm vett matar.
a Klasbarda halfuett mataʀ.

---

[1]) «ita evidenter» (AM.); [2]) Selalæk 147; [3]) «loste clare legitur, non hollte» (AM.); — holltti, Bp.; [4]) holld', transskr. og flestar Vilch.

a Strandarhala fiorðunguʀ matar.
a Arngeirsstaudvm[1]) uett matar.
j Kollabæ vett matar.
ad Moshuole hinvm eystra .vj. fioʀdungaʀ matar.
a Griotɑ vett mataʀ.
ad Hofui hinv nedra wett osta.
j Sandgile half uett osta.
j Stvfhollte half wett osta.
a Aʀnkotlustaudvm half uett osta.
ad (æ) halfwett osta.
a Kalfstaudum ostfioʀdungur.
j Gardsuika hinvm vestazta .ij. fiordungar osta.
j Langagerdi fiordvnguʀ osta.
j Dufþakshollte[2]) æʀ lodin oc lembd. oc aunnur alsgelld[3]).
ɑ Skambeinsstaudvm fiordvngur osta.
j Sniallzhaufda fiordungur osta.
a Merkihuole ostleifuʀ.
a Tialldastaudum ostleifur.
j Skarde hinu eystra ostleifuʀ.
ad Uikingslæk ostleifuʀ.
vnder Hʀaune ostleifur.
ad Eyvindarmula ostleifur.
ɑ Heradarstaudvm fiordungur osta.
j Hvamme fiordvngur osta.

j Dynskogum tueiʀ hluter hins ellifta fiordungs smiors oc færa j Skoga vnder Eyiafiaull[4]) ad Michialsmessu.

hueʀ skattmadr j millvm Þiorsɑʀ og Jokulsɑʀ a Soleimasande skal luka fiordung osta ɑ hveʀium tolf manudum og eigi siduʀ prestar þeir sem bvnad hafa j fẏʀsaugdu takmarke.

Jtem i Gutthormshaga sex aura wauru.
ɑ Vakurstaudum .xij. alner vadmals.
ɑ Vesturholltvm .xxx. letorfs.

---

[1]) ærigsstodum 256, 259, 350: Arygstodum, Bp., 147; Erigsstodum, Látr.; [2]) Dupþaksh., Bp.; [3]) allz gelld 2131; [4]) «deest (í Lxvɪɪ) exigua vocula, forte fiaullum; exiguæ spatium voculæ; um synest of lited i eyduna. Eg vil til geta fiaull hafi verid tviskrifad ovarlega og þvi standi þad ei i copium» AM.

ꜳ Ǫxahʀygg .xviij[1]). alner saulnvodar.

ꜳ Kirkiubæ firir ofann leiti hundrad skreidaʀ. iiij. salltbelger oc flytia inn a land.

kirkiann a skog j[2]) þoʀsmork. i[3]) Eingidal.

annan skog a Burfellzhalsi firir vtann þiorsꜳ. og þridia skog framm hia Sandꜳʀtvngum[4]).

Tolf hvndrut fioʀu eʀ liggur firir[5]) Grimsstaudum.

viijc. fiauʀu eʀ liggur firir Beʀgþorshvale.

[kirkiann ꜳ iardar part er liggur med nedri straund millvm þessara takmarka: er merkigardur firir ofan torfrima firir austan. Biaun[6]) firir vestann. tvngardr ꜳ Strond firir nedan.

Svo margann skruda a kirkiann j Odda.

Jn primis .xj. manna messoklædi. eru þrenn af þessum slitin oc wond oc uantar til .iij. hofudlin.

Jtem fimm hanklar lauser oc fodurlauseʀ.

þriu alltaraklædi med vigdum dukum oc fordukum oc eitt vont.

fioʀer dukar glitader.

vj. coʀporalia.

iij. kalekar oc hinn fioʀdi sa er[7]) vndan er stettinn.

ıx. kantarakapur. eʀu þriaʀ lettar.

tuær suartar kapur.

fioʀar dalmatikur lettar.

messostackur vondur.

tueiʀ sloppar.

Jtem .ij. smellter krossaʀ og hinn þridie gylltuʀ. og vnder stallurinn med kopar.

iiij. kertistikur smelltar .ij. med kopar.

ij. iarnstikur storar[8]).

---

[1]) 2135. 2131; xiij 256, 259, 350; xij, Látr.; [2]) sl. 2131; [3]) sl. 2135, 2131; [4]) Sauðártungum, Bp. (rangt); [5]) hia 256, 259, 350; [6]) svo í öllum handritum; Arni Magnússon segir í afskript sinni: «ita clare, forte legendum hraun». Það gæti þó verið umtalsmál, hvort þetta orð væri ekki misskrifað á þann hátt, að annað hvort hefði í frumritinu gleymzt úr *r* á undan *n*-inu eða gleymzt að setja stryk yfir *n*-ið (= n̄), svo að þetta örnefni héti biaurn eða biaunn = Björn; [7]) sl. transskr.; [8]) sl. 256, 259, 350, Bp.

Jtem[1]) tabulum firir[2]) alltare og annad vppi yfer.

ÞRiu glodarkeR med kopar. er þar af eitt festarlaust. og fiorda med sylfur og gyllt.

skrin med helgum domum oc litill kistill med helgum domvm.

einn texti.

tuo merki.

MaRiuskript stor.

Nicholꜷs skript.

heimrams[3]) skript.

Jons likneski postula og MaRiu magdalene.

Jtem ein skript yfer litla alltare med þrimuR likneskium.

fonz umbuninguR.

elldbeRi og vatzketill.

Sacrarium munnlaug.

lysikoluR tuæR.

v. klockuR oc hin .vj. klucka Rifin. oc or kolfurinn.

ij. biulluR[4]) litlaR.

huslker litid med sylfur og um vtan med kopar.

basiliscus med kopar.

alltarissteinar tueiR.

tuo[5]) alltarisklædi til litla alltaris.

tueiR formar olæster.

tuæR bruner litlar firir framann koR.

eitt steintialld foRnt.

messuklæda kista læst.

litill vatzkall.

baksturiaRn.

keRtaklofui.

likakrakuR[6]).

flutning ad SandholafeRiu leigulausann af aullu sinu godzi og allra þeiRa manna sem ꜷ stadarins kosti eRu.

kirkiann æ mark syllt hid hægra. enn heilt hid vinstra.

annad mark. af bædi eẏRu.

halfuann afRett j midia mork[7]).

---

[1]) b. v. Bp.; [2]) yfer 350, Bp.; [3]) Heinrams 260; Heimrās 259; [4]) þ. e. biðllur; [5]) tuenn, Bp.; [6]) [vantar í 2131; [7]) Nú tekr við kafli frá dögum Michaels biskups.

[Porcio ecclesie slik sem fallid hefiʀ i mortuaria þau sem gefuizt haufdu til kirkiunnaʀ sidan heʀa Ottgeir godrar minningar liet Reikna næst. fiell nidur aull porcio firir þa hlute sem Siʀa Ole hafdi lagt til kirkiunnaʀ. enn kirkiann vard honum skylldug .xxx. hundrada[1]).

Anno domini ꝏ°. ccc°. lxxx°. v°. jn festo sanctorum Crispini et Crispiniani[2]) lagdi siʀa Ole til.
vij. messuserki.
vj. hofudlin.
þrennar stolur med handlinvm.
eitt corporale[3]).
propiciatorium.
kalek.
kluckur tuæʀ hinar stærstv.
Tolf manada tidabækuʀ per auni circulvm.

Jtem ꝏ kirkiann i Odda yfer þat framm sem forner maldagar votta.

Jordina a straund nedri. og þar til .v. kyʀ oc xxx asaudar sem gaf sira Oli og Halla moder hans Jonsdotter. med þeim skilmala. ad þar skal syngiazt tuæʀ messur i hueʀi uiku. salumessa firir sꝏl allra kristinna manna. aunnur de sancto Thoma. adra hueria uiku. enn de sancta Katherina adra hueʀia og lukazt prestinum ꝏrliga þeim sem uppi helldur messosaunginum. fiorar merkur epter skipan biskups i Schalhollte.

Jtem half iaurd i Gardsuika er gaf Kolbeinn Petursson[4]). xij. æʀ og .ij. kyr. med þeim skilmala ad þar skal syngiazt .xxx. salumessna i Odda ꝏrliga firir hans sꝏl oc allra annara kristinna manna. luka .x. aura prestinum i sina ʀentu frida.

Porcio ecclesie vmm .x. ꝏʀ næstu sidann heʀa ꝏichael visiteʀadi .xx. hvndrut[5]).

LIII. Eẏvindarmvle.

Jonskirkia postula ad Eyvindarmvla a prestskylld j heimalandi.

---

[1]) [sl. 2131; [2]) þ. e. 25. okt.; [3]) corporalia, transskr.; [4]) sl. transskr.; [5]) Einungis þessi síðasta klausa mun vera frá Vilchni.

xij. ær oc kv.

messuklædi tvenn¹) vtann stolu oc handlijn skorter til annara. alltaraklædi .iij. kantarakäpur .ij. slopp einn. kross sæmiligann med lykneskium. Mariuskript. Jons skripter .ij. mvnnlaugar .ij. glodarkier. elldbera. merki eitt. halft annad hundrad j bokumm. vattzkietill. fonts vmbunad. kluckur .iij. texta bunad med silfur. paxspialld. alltarissteinn. tiolld vmmhverfis kirkiu.

þangad liggia .ij. bæer ad tiundum oc lysitollumm. syngia annann hvern dag helgann til Hlydarenda oc takast .ij. merkur²).

Kirkiann a kaleik oc kiertistikur .ij.

Jtem .ij. kvgilldi vmm framm þat sem stendur j maldaga Herra Michels.

Portio Ecclesiæ vmm .xij. ar .vijc. hefer þar af nidur falled .ccc. firir þat er Hallsteinn liet giora vpp kirkiuna.

LIV. Teigur.

Mariukirkia j Teigi a þridiung j heimalandi³). þridiung j Butralldastodum.

vj. kyr oc .xij. ær.

Salld korns.

hundrad vadmala.

halfa fiordu mork vax.

þrenn messuklædi. kaleika .ij. annar gylltur sæmiliga gior. tvenn corporalia. kluckur .iiij. alltaraklædi .iij. kiertistikur .ij. glodarkier. mvnnlaug. slopp. kantarakapu. alltarisdvkar. iij. kross sæmiligann steindann. Mariuskript. Andriesskript. bryk sæmiliga. tiolld vmm kirkiu. skryn litid.

---

¹) Hér endar 143 en bætir við þessari athugasemd:
«Hier ber allt saman vid Wilchinsbok. þangad sem nefner kertestikur ij. þui ma allt skrifa eptter Vilchinsbok».

²) Fyrri hlutinn mun vera Michaelsmáldagi (sbr. Dipl. Isl. III, 349);

³) 143 hættir hér, en bætir við:
les Wilchins maldaga þui þetta ber nær samann vtann j þessum forna Hytardalsmaldaga stendur
ij salld korns
og Wilchins maldage er langtum fyllre.

þangad liggia vnder .vij. bæer ad tiundumm oc lysitollumm. eru af þessumm .iij. Bænhvs. oc tekst half mork af hveriu.

Kirkiann a alltarisstein buinn med reliqvijs.

þar skal vera prestur oc diakn. tekur prestur .iiij. merkur[1].

Þar hefur aukist vmm framm maldaga Herra Michaels.

In primis .vj. kugilldi. tvær voder tvitugar. half þridia mork vax .ij. salldr[2]) korns.

portio Ecclesiæ vmm .xiij. ar .xvc.

Hefur allt nidur fallid firir þat er Gudmundur Þorgeirsson liet giaura vpp kirkiuna. brotnadi þar klucka þann tijma sem hann hiellt kirkiuna og var þar lukt fyrer halft fiorda hundrad. skal[3]) Gudmundur eignast þav. enn hann leggur til kirkiunnar þar fyrer alltarisklædi med silki oc er þar æ kross med gullhlad oc miott hlad vmm þvert. nýa[4]) brun .vij. alna. refvill .vij. alna. alltaraklædi glitad. alltarisdvkur oc er þar a gullhlad. Jtem glitadur dvkur oc tvenner fordvkar. fontklædi. vattzkietill. dvkur yfer Andries lykneski og ein kiertistika.

Hefur aukist j Teigi sijdann Solmundur oc hanz hustrv vidtokv .v. kugilldi.

reiknadist portio .xiij. aurar oc .xiijc.

Jtem lagdi hvstrv Þvridur til kirkiunnar messuklædi nýsæmileg ad ollu oc .ij. lykneski med alabastrum oc sacrarium mvnnlaug nya oc liet giaura vpp kirkiu. fiell nidur epter. vj. presta mäti firir þetta allt samann .viijc. oc .xiij. aurar. enn epter stendur .vc. olukt.

Jtem a ad lvkast haustsaudur arliga fra Þorunvpi.

LV. Þorvardstader[5]).

Mariukirkia æ Þorvardzstodumm a .xc. j landi.

kluckur .ij. rodakross. kiertistikur .ij. glodarkier. alltaraklædi .ij.

þar skal syngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad. lvka presti .ij. merkur.

---

[1]) Hér mun enda Michaelsmáldagi (sbr. Dipl. Isl. III, 348); [2]) salldz 260, 256, 259, 350, Bp., BO.; [3]) en, Bp.; [4]) ein, Bp.; [5]) Vilchins maldage 263.

LVI Lambeý[1]).

Kirkia j Lambeý a .xc. j heimalandi.

vj. ær.

Mariuskript. rodukross. paxspialld. alltaraklædi eitt. dvk einn. glodarkier. sacrarium munnlaugh. kluckur .iij.

þangad skal syngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad[2]). luka presti .ij. merkur.

portio[3]) vmm .ij. är oc .xx. tuo hundrud oc half mörk. fiell þad allt nidr firir vppgiord kirkiu. er kirkiann nv honum skylldug. ccc.

LVII. Eý[4]).

Pieturskirkia j Eý a .xc. j heimalandi.

vj. ær oc .ij. kýr.

kluckur .v. tiolld vmmhverfis kor. rodakross. Pieturs lykneski. kiertistikur .iij. alltaraklædi eitt. glitadann dvk sæmiligann oc tvo liettare[5]). ij. spiolld. sacrarium mvnnlaug. kiertastock.

þar skal syngia annann hvern dag helgann af Breidabolstad. lvka presti .ij. merkur.

portio hefur þar[6]) oll nidur fallid firir kirkiu vppgiord er[7]) Einar liet giora.

LVIII. Fijflhollte[8]).

Mariukirkia j Fyflhollti a .ij. kyr oc .vj. ær.

kiertistiku eina. krossa .ij. alltarisklædi eitt med dvki. kluckur .iij. paxspialld. glodarkier. sacrarium mvnnlaug.

þangad skal syngia annann hvern dag helgann.

portio Ecclesiæ vmm .vij. ar .ij. kugilldi er Ormur Haflidason lauk firir sig oc Hollu Biarnardottur. enn Loptr Þo(r)-

---

[1]) Vilchins maldage 263; [2]) og b. v. 350, 147, Látr.; [3]) hefr þar oll nidur fallid, er fyrst bætt hér við (í 260), en svo dregið undir það til merkis um, að það eigi að falla burt; [4]) Vilchinsmaldage 263; [5]) lectare, 263(!); [6]) sl. 350; [7]) 263; sl. hin; [8]) Vilchinsmaldage 263.

steinsson tok ad sier ad svara ollu þui sem meira er ad svara kirkiunni.

Jtem alltaraklædi er Ormur lagdi til oc sacrarium bandklædi.

LIX. FiflholIt[1]).

Stephanus kirkia j Fiflhollti a kv eina .iij. ær oc .c. vadmala.

iij. bækur.

kross med lykneskium. Stephanusskript. glodarkier. kluckur .iiij. oc hin fimta kolflaus. paxspialld. tialld vmhverfis kor. alltaraklædi tvo. dvkar[2]) .ij. oc annann glitadann. sacrarium munnlaug. kiertistikur .ij.

þangad skal syngia annann hvern dag helgann.

LX. Skvmstader.

Olafskirkia ä Skvmstodum a prestskylld j heimalandi.

vj. kugilldi.

þrenn messuklædi. alltaraklædi .iij. kantarakapur .ij. slopp. glerglugg sæmiligann. kluckur .vj. glodarkier .ij. kiertistikur .iiij. med kopar oc ein med jarn. skryn med helgum domum. alltarissteinn bvinn. kaleika .ij. krossa .ij. med lykneskium oc enn adra .ij. Mariuskript. Olafsskript oc Thomasskript. tiolld vond[3]) vmmhverfis kirkiu. mvnnlaugar .ij.

þangad liggia .xj. bæer ad tiundumm oc lysitollumm[4]).

Jtem vattzkietill oc skýrnarsæ(r).

xiij. kyr. xl. asaudar heima.

med jordum[5]) xxx. kugillda.

ccc. j koplumm.

halft fiorda hundrad ofrijdt vtlagt til frijdz.

ix. naut gomul. veturgomul[6]), tvo tvævetnr.

xxx. saudi veturgamla.

ij. hrutar tuævetrer[7]).

---

[1]) Fijflholt annad, Látr.; Vilchinsmaldage 263; [2]) duka 263; [3]) sl. 256, 259; [4]) Hér endar hinn elzti stofn máldagans, og er því annaðhvort, að þetta er Vilchins máldagi ellegar þá að þetta sé eldra, og næsti kafli sé Vilchins viðbót, og það er líklegra; [5]) jörðunni, sum; [6]) Hér mun eitthvað fallið úr og er svona í öllum afskriptum; [7]) Hér kemr viðbót, sem er yngri en 1472, og verðr hún prentuð við það ár.

LXI. Breidabolstadr.

Mariukirkia a Breidabolstad j Fliotshlyd a heimaland allt.
Samstadi hina ytri.
Konungsmvla allann.
Þorugnvp.
Borgarkot.
Skalmhollt.
xvj. kyr.
nyutigi asaudar.
xxc. j metfie.
vij. hross roskiñ. eitt tuævett. tuo þrevetur. tuo veturgomul.
yxn tuo fiogra vetra oc ein(n) .v. vetra .iiij. kalfa.
xvj. saudi tuævetra oc .xl. veturgamallt.
.iij. naut tuævetr .vij. veturgomul.

Jn summa halft fimta kugilldi oc xl.

þriar vætter smiors oc .ccc. skreidar.
xxx. fiordunga skyrs oc .xx. fiordunga kiöts.

Hun a .ix. manna messuklædi oc .ij. hokla lausa. vij. kantarakapur .iiij. alltaraklædi med dvkumm. ij. Dalmatikur oc einn subtill .iiij. sloppa. iiij. kaleika. fontsvmmbuningur. vattskier. glodarkier .iij. smellta krossa .ij. sæmilega. skryn med helgumm domumm oc Textum Evangeliorum bvinn. kluckur .vj. oc biollur .ij. Mariuskript oc Jacobsskriptt. kross storann med trie oc steindur vel. messuklæda kista oc sacrarium mvnnlaug. tiolld slijk sem eru.

Þangad skal giallda fra Kirkiulæk giellding gamlann oc halfa vætt matar:

vr Langagierdi a lodna oc lembda enn adra snogga oc giellda.

vr Lambeý a giellda.

fra Vppsolum giellding tvævetr oc halfmork.

vr Eý giellding tvævetrann.

fra Tialldastodum giellding gamlann.

Heitleifur vr Skardi.

vr eystra Skardi tveir gielldingar tuævetrer.

Heitleifur a Breckulandi[1]).
giellding tuævetrann fra Gielldingalæk.
giellding tvævetrann af Þorleifsstodum.
giellding tuævetrann fra Giætslumm[2]).
g(amlan) giellding oc annann veturgamlann fra Womnlastodumm.
gamlann saud og annann veturgamlann[3]) vr Wattzdal.
[gamlann saud[4]).
tvævetr gielldingur fra Bergþorshvoli.
gielldingur tuævetur fra Reynifelli.
vætt miols vr hăfi.
vætt miols vr Þyckuabæ.
fra Arngeirstodumm gielldingur tvævetur.
xij. hrossa hofn j Fiflhollti eystra vmm weturinn.
Stodhrossa beit j Kirkiulækiar land oc riettarhalld ad Hundzmel.
vj. aurar voru j Vlfstodumm oc halfann fiorda eyri j westri Fit.
Hônd hins heilaga Johannis Holensis med armleggium.
iiijc. j Bokum.
Jtem[5]) jarnstikur .ij. storar. Tabulum yfer alltari.
þangad liggia .vj. oc .xx. bæer ad allri skylldu.
þar skulu vera .iij. prestar oc .ij. diaknar.
Ad auk þessa lagdi sira Haflidi til .iiij. kyr oc .xxx. asaudar .v. hross gomul.
land halft ad Kongsmvla.
ccc. fioru er liggur vid Mariufiôru.
Skogur er liggur hia Stapa.
Jtem ein messuklædi. kiertistikur .ij. med kopar. ein kapa. alltaraklædi .ij. eina klucku. kaleik er stendur .xij. aura. skyrnar kietill. lyka krăkur. elldberi. glitadann dvk.

---

[1]) í máldaganum 1332 er osthleifr talinn frá Skarði og tvævetr geldingr frá Brekkulandi, en máldaginn 1371 telr eins og hér, og annað getr varla komizt saman eptir þessum máldaga; [2]) gæilum, máld. 1371 (Dipl. Isl. III, 269); geilum, máld. 1332 (Dipl. Isl. II, 688); [3]) tvævetran 147; [4]) [svo hdrr. og á þetta annaðhvort að falla burtu eða þá að hér vantar í bæjarnafn; [5]) b. v. 256.

Jtem a hun yfer þat framm sem forner maldagar votta jordina ad Gnvpi med ollumm gognumm oc giædumm.

bok er Kolbâsa heiter.

portio Ecclesiæ medann sira Oddur hiellt stadinn .vjc.

Jtem hafa fallid j Mortuaria sijdann sira Oddur oc sira Hoskulldur[1]) hielldu stadinn .viij. hundrud.

LXII. Kirkiulækur[2]).

Þorlakskirkia ad Kirkiulæk a .xc. j heimalandi.

rodukross steindann. Þorlaks lykneski. Mariu lykneski sliett pentad med hurdum. kirkiukietill oc glodarkier .ij. alltarisklædi. einn glitadur dvkur oc hvijtur. jarnkiertistikur .ij. kluckur. tiolld kringumm korinn.

Þar skal syngia annann hvern dag helgann.

portio Ecclesiæ vmm .xj. ar .cc. oc .vj. aurar.

LXIII. Nedra hvole.

Mariukirkia oc hins heilaga Olafs ad Nedra Hvole a prestskylld j heimalandi. Dufþackshollt[3]).

viij. kugilldi.

Heimamanna tiund oc grôptur oc lysitollur oc af .xij. bæium odrum. oc[4]) allri skylldu. Enn vr Langagierdi ônnur hver misseri.

Jtem gaf Jon fra Efra Hvoli .c. vôru j salugiôf.

Hun a .v. manna messuklædi oc .vij. hokla .v. alltaraklædi med dvkumm. kantara kapur .iij. oc ein med silfur flijngiu. fontklædi. sacrarium mvnnlaug. Glodarkier oc vattzkietill. sloppa .ij. kaleika .ij. Textum Evangeliorum buinn med silfur. cc. j bokumm. kluckur .vj. oc biollu eina. krossa .iij. lykneski .vij. oc Mariuskript. tiolld vm alla kirkiu. glergluggar .v. wattzkall rifinn. jarnstiku stora oc krokstikur .v. tuær med kopar. bryk yfer alltari. baksturjarn.

þadan skal syngia annann hvern dag helgann til Efra Hvóls.

---

[1]) dó 1402; [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) Dupþaksh., Bp.; [4]) j 259, 350, 147, Látr.

LXIV. Ad Hofe.[1]

Heilog kirkia ad Hofi er helgud hinum heilaga Þorlaki biskupi.

hun a .iiij. kyr. giefa skal nyt vndann tveimur ad morni Laugardaga edr Drottinsdaga.

Hokul oc messuklædi. kapu. slopp oc stolu. alltarisdvk vygdann. Gradal. Þollaks song oc les med. Jtem Þorlaks sögv a Nor[r]ænv. vatnkietil af messing. alltaraklædi tvenn. mvnnlaug. kiertistiku. glodarkier. Mariuskript oc Þollaks lykneski .ij. brykvr[2]) og kross. alltaraklædi med glitudum dvk.

Kirkia ad[3]) Hofi a heima ad laka tijund syna oc af þrem bæiumm audrum halfann vaxtoll oc annann huern dag helgann saung og fiorda hvern ottusöng. og þessa daga yfer ef eij hlytst kirkiumessa.[4]) Þollaks messur badar allar tijder.[5]) kyndilmessu oc paskadag.

kirkiann a mörk vax. eyri reykelsis .ij. merkur ad giallda presti og fædi med hverri messu mann edr hest millum veturnatta oc sumarmäla.

Jtem jordina a Draflalausu þa er Olafur Þollaksson oc Pall Jngialldsson logdu til fyrer refla oc tyunda Reikning.

ij. kluckur oc biollu oc lysikolu.

LXV. Kirkiubær.[6])

Mariukirkia j Kirkiubæ er helgud vorre frv.

Hun a .iiij.[7]) kugilldi.

alltaraklædi. Mariuskript oc kross .ij. kluckur litlar oc .ij. munnlaugar.

LXVI. Gunnarshollt.

Pieturskirkia j Gunnarshollti a fiordung j heimalandi oc Kotbreckum[8]) med ollum gognum oc giædum þeim sem þar liggia til.

---

[1]) Hof j Rangarvalla syslu 143; Vilchinsmaldage 263; [2]) Bp, hin: brijk; [3]) 263; a, hin; [4]) 147; hin: kirkmessu(!); [5]) 263 og Bp með nýrri hendi á spássíu; hin: tiunder; [6]) Vilchinsmaldage 263; [7]) iij, 143, 256, 259, Látr., Bp.; þriv, 263; [8]) kotbrecku 256, 350. 147.

xvij. kugilldi.

halft þridia hundrad j Bokum.

Þangad liggur vnder kirkia ad Giellldingalæk. Bænhvs a Heidi med tiund oc .iiij. bæer adrer ad skylldum ollum.

Þar eru fern messuklædi oc einn serkur ad auk. hokul lausann. kaleika .ij. tuo corporalia. kantarakapur .iiij. alltara klædi .iij. skrijn oc messingar kross litill. Tabulum. messingar kiertistikur .iiij. oc ein med jarnn. glodarkier nytt. kola oc kiertahialmur. kross stor med lykneskium oc annar kross steindur. Mariuskript .iiij. kluckur. glerglugg sæmiligann. bordar .ij. vatzkietil. fonts vmmbuningur.

ccc. vôru er Þorsteinn gaf.

c. j vadmälum. er giefid var med lyke Walgierdar.

Hefur aukist j Gunnarshollti sydann Snorri Jonsson keypti jordina eitt asaudar kugilldi oc .iij. hundradz hestar.

vppa. .ix. ar sydann kirkiann var metiñ reiknadist portio Ecclesiæ .xiij. aurar a hvert år.

So micid atte kirkiann j Gunnarshollti firir jnnann sig er Pietur Þorsteinsson slepti. enn Snorri Jonsson tok med.

Jn primis. Ein messuklædi god. onnur vond. hokul. hamettu.[1]) corporale .ij. alltarisklædi. ein kapa god .ij. vondar .ij. kaleikar oc læst patina ad odrum .iiij. koparstikur. jarnstika stor .iiij. kluckur. glodarkier festarlaust. fontklædi .iij. krossar. ein Mariuskript. Pieturs lykneski. skrijn brotid .ij. vnderstôdur.

x. bækur vondar oc nockrar skrar.

Gaf Snorri Jonsson kirkiunni Jons lykneski med alabastrum. Jngibiorg kvinna hanns Pieturs lykneski med alabastrum.

LXVII. Kielldur.

Pals kirkia a[2]) Kielldum̃ a fiordung j heimalandi oc halft Sandgil.

vjc. j Bvsgagni oc eina kv.

messuklædi fern oc .ij. hokla lausa .ij. sloppa. alltarisklædi .iiij. med dvkum. kantara kapur .iiij. oc lectaradvk. kaleika .ij. tiolld vmmhverfis kirkiu. mvnnlaugar .ij. oc klofa. kiertistikur.

---

[1]) hamhettu 256; [2]) ad 350.

v. oc hin sietta stor med jarn. skryn med helgumm domumm. krossa .iiij. oc lectara. Mariuskripter .ij. einn glerglugg. Pieturs skript oc Pæls skript. kluckur .vij. xiij. merkur vax oc mörk reykelsis. glodarkier .ij. oc elldbera. baksturjarn. messuklæda kistu olæsta. merke tvö. fontsvmbuningur. cccc. j Bokum.

Sira Oli lagdi til .ij. kyr. kross smelltann oc kaleik gylltann vegur vel. x. aura.[1])

Hun a vmm þat framm sem j maldaga hennar er skrifad. jord er Reynifell heiter sem er .xxc. og .iiij. kugilldi med sem gaf Salgierdur heitiñ.

Jtem .v. kugilldi oc .ij. hestar.

Torfskurd æ hun j Strandar jörd nedri. fertuga grof.

Hellunãm j Kirkiubæiar jörd eystri.

vjc. fiöru er liggur firir Krossi oc Hallgeyrsey.

fitiaskog firir nordann Mogil.

afriett j nordurkinn.

Þesse ornamenta. messuklædi ad ollu vtann hokul. ad auk höfudlyn med gullhlad. dvkur med brvn. sæmiligann skyrnar kietil.

portio Ecclesiæ vmm næstu .xvij. är .iij. merkur æ hveriu are. fellur[2]) nidur oll firir kirkiu vppgiord.

var kirkiann vird firir xxc.

LXVIII. Sniallshøfde.[3])

Olafskirkia j Sniallshøfda[4]) a prestskylld j heimalandi.

Hun a kaleik oc messuklædi ein oc bokaskref .iij. rodukross. ein kiertistika. alltarisblæiu oc alltarisklædi. mvnnlaug. wattzkietill oc glodarkier. kluckur .iij. tiolld vond vm songhvs.

kyr .ij. oc .vj. ær.

---

[1]) Hér endar eldri hluti máldagans og mun það vera Oddgeirs frá 1371; [2]) féll 350 Bp.; [3]) Vilchinsmaldage 263; Snialsh. Bp.; Þessi máldagi er alveg samhljóða máldaga Jóns biskups Haldórssonar frá 1332; [4]) Sneallshofda Bp.; Sneallzhofda 263 (= Snjáldshöfða).

LXIX. Ad A.

Mariukirkia ad A oc Johannis Baptistæ a prestskylld j heimalandi.

.vj. kyr oc .vj. ær.

messuklædi oc kaleik .vij. merkur vax oc mörk reykelsis. kluckur .v. kiertistikur .ij. alltarisklædi iij. oc alltarisstein. glodarkier og elldbera. smelltann kross. Mariuskriptt. kirkiann a glerglugg. Jtem .ij. hesta.

Þar liggur til tiund heimamanna fra Raudalæk hinum efra oc vr litlu tungv. af Brecku.

gropttur af þessum bæium. Raudalæk hinumm nedra og af Arnkotlustodum oc vr meiri tungv oc þadann halfur lysitollur.

prestur fra A skal þar syngia j Tungv oc taka þar .ij. merkur. Til Raudalækiar Efra oc taka þar .v. aura. J litlu Tungv oc taka þar halfa mork æ hveriu are.

af ollum þessum bæium sem hier eru nefnder. skulu menn sækia skriptt oc þionustv oc adrar naudsyniar til þess prestz sem ad A syngur.

Þetta a hun vmm framm þad sem adur er skrifad j fornum maldogum.

hefur Jon Haralldsson tillagt dvk glitadann .v. alna langann. vattzkall. sacrarium hanndklædi.

Hafa logd verid messuklædi firir tiolld.

Jtem bvinn steinn med helgumm domumm er Herra Wilchin biskup lagdi til.

Jtem kaleikur er vegur .vj. aura er gaf Kolbeinn Pietursson.

jtem slopp oc kantarakäpa. kirkiu kola. Pals lykneski.

Portio Ecclesiæ wmm .xix. är .vijc. oc fimm aurar.

LXX. Kálfholt.

[= Oddgeirsmáldagi 1371, Dipl. Isl. III, Nr. 222; sbr. xxxv.]

LXXI. Amwlastader.

Peturskirkia ad Amvlastodum a prestskylld þar j landi. ein messuklædi.[1]) hokul oc stolu. [ad auk[2]) kaleik. slopp.

[1]) auk, b. v. 256; [2]) [sl. 256.

kantarakāpv. krossa .ij. alltarisbrijk. blystikur .ij. kluckur .ij. biôllur .ij. Mariuskript. Petrsskript.

Hun a .viij. merkur vax.

þar fylgia .xij. ær oc .ij. kyr.

þar liggia vnder .iij. bæer firir austann affall ad tiundumm oc lysitollumm oc odrum skylldumm. nema j fiflholltumm. þar taka bændur heima tiund syna þuiat þar eru vtkirkiur.

Portio Ecclesiæ vmm .x. ar .viij. hundrad.

LXXII. Kross.

Kirkia ad Krossi er helgud Gudi. Mariu Drottningv. Jone postola oc Olafi konge.

Þar er prestskylld oc .iiij. merkur kaups oc skyllt ad syngia hvern dag messv. wmm Jolafôstu oc Langafôstu. og hvern dag hina helgu viku og so[1]) þa er .ıx. lectiur eru j ottusaung. hversdagliga skal messu syngia tvo daga j viku.

Kirkiann a jnnann sig tuenn messuklædi .ij. alltarisklædi med dvkumm oc annad med miovmm hlôdumm. ettusøng.[2]] sloppur oc kantara käpa oc vont fornt fontklædi. skyrnarsteinn. alltaris bryk steinda oc smelltann kross oc annann steindann. Mariuskript. Olafsskript oc Jons lykneski postola. merke oc triekross. glodarkier med kopar. kiertistikur .ij. med kopar. vattzkall oc sacrarium mvnnlaug med kopar. kaleik. lysimvnnlaug. kluckur .iij. tuær biollur. vond stika.

Þar fylger .xvj. bvfiar kugilldi. halftt hvort kyr oc asaudur. c. voru oc .c. j hafnarvodumm oc hundradz hross.

Jtem halfur fiordungur vax.

Þangad liggia .xviij. bæer ad tiundum oc lysitollumm oc .vj. Bænhvs. half mork kaups af hveriu. og kirkiann a Liotastodumm liggur þangad oc skal syngia annann hvernn dag oc hinn fiorda hvern ottusaung. nema prestur sa er þar byr eige landid.

ad Krosse er leyfdur allra manna grôptur.

Þar skal avallt kirkia vera oc sa abyrgist ad alldri farist þat er hun ā.

---

[1]) sa, 256(!); [2]) þannig.

Vigiliudaga alla skal þar messu syngia.
J kirkiu partt .x. hundrad.[1])

LXXIII. Mosfell.

Mariukirkia ad Mosfelli a heimalannd allt med gognum oc giædum.

viij. kyr oc .viij. ær oc .xx.

viijc. wöruvird oc einn hest.

messuklædi. kaleik. kiertistikur .ij. glodarkier. alltaraklædi .iij. sloppur. kantarakāpa. kluckur .v. merki .ij. dukar lauser. sacrarium mvnnlaug. kross smelltann litinn oc .iiij. krossar adrer.

Slijka portionem sem fallid hefur hingad til hefur kirkiann haft sier til vpphelldis oc adgiordar.

Hun æ j sijna portionem vmm .x. ar næstu .cc. oc .x. aura. fellur nidur oll firir vppgiord kirkiunnar er Andres prestur hafde latid vpp giaura fyrr oc ei peninga adur firir tekid.

iij. biollur lestar þær er j maldaganumm[2]) eru skrifadar olestar.[3])

LXXIV. Sniofuglstader.

Mariukirkia a Sniofuglstodumm a heimaland allt.

x. kugilldi.

ij. hundradz hross.

ein messuklædi. kaleik. kiertistikur .ij. sacrarium mvnnlaug. glodarkier. fontklædi. skyrnarsar. alltaraklædi .ij. oc einn dvkur. merki. kluckur .iiij. sloppur.

xx. kugillda beit j Hestfiall. tvituga torfgrof j Neslannd.
Portio Ecclesiæ ärliga half onnur aliñ.

Hun a yfer þad framm sem maldagi Herra Michels seiger.
ij. kugilldi .cccc. ofrijd vöruvirdt.

Jnnann sig. Mariuskriptt. krossar .iij. lectari oc dvkur yfer. kantarakāpa. alltaraklædi med dvk oc fordvkumm.

---

[1]) Hér aptan við kemr máldagi Jóns biskups Gerrekssonar frá 1430; [2]) maldagonum 259; [3]) Hér eptir kemr afhending séra Jóns Einarssonar á fjám Mosfellskirkju frá 1552.

Portio Ecclesiæ vmm .x. är næstu .xij. aurar. fiell nidur firir kirkiu vppgiörd er sira Jon liet vppgiaura.

LXXV. Bvrfell.

Kirkia ad Bvrfelli a heimaland halft.
iij. kyr .x. ær oc .xx.
eitt hross.
cc. vadmāla.
messuklædi ein. kaleik. slopp. kantarakāpv .ij. mvnnlaugar. smelltur kross. kiertistika. alltaraklædi .iij. alltaradvkar .ij. glodarkier. elldberi. kluckur .v. Mariuskript. Basiliusskriptt. merki. fontklædi.
portio Ecclesiæ arliga mörk.

Hun a ad auk þess er stendr j maldaga Herra Michels .ij. kyr .iij. ær oc .iiij. hross.
portio Ecclesiæ vmm .vj. ar næstu medann Gudmundr hefr buid .cc. oc mork. var honum metid firir vppgiord kirkiunnar .vjc.
Jtem lagde hann til kirkiunnar jnnann sig bryk yfer alltari. paxspialld steint oc spiolld steind onnur.
Jtem liet hann bæta kaleik kirkiunnar oc lagdi þar til eyri silfurs oc kluckur .ij. lestar liet hann bæta.
allt samt þetta .cc.
a hann nv ad kirkiunni .ij. hundrud.

LXXVI. Holar.

Kirkia ad Holumm j Grymsnesi a .xxc. j heimalandi.
viij. kugilldi.
.xx. bækur.
þrenn messuklædi. alltaraklædi .iij. dvkur sprangadur. oc annar glitadur .ij. sloppar. glodarkier .v. kluckur. kiertistikur .ij. kaleikar .ij. smelltur kross. oc rodukross. fontklædi. kirkiukola. sacrarium mvnnlaug. Mariuskriptt oc Jons lijkneski.
portio Ecclesiæ vmm .v. ar medann Hallur hefr bued .cc. fiell nidr hundrad firir kirkiu vppgiord.

Hun a ad auk þess er j maldaga herra Michels er skrifad .iij. kugilldi .c. ad haustlagi oc .c. j vadmalumm .ij. hundradz hross.

Jtem hefr gefizt til .ij. kyr .cc. vorugilld.

Olukt hundrad epter Kalf prest. brestur kirkiunni kaleik. sloppur. alltarisklædi.

portio Ecclesiæ vmm vj. är næstu .cc. oc half mørk.

LXXVII. Efribru[1]).

Nichulaskirkia ad Efri Brv a .xc. j heimalandi oc jnnann sigh kross. Nichulas lykneski. alltarisklædi. sacrarium mvnnlaug. kluckur .ij. litlar. alltarisdvkur.

portio Ecclesiæ vmm .viij. är næstu .iij. merkur.

LXXVIII. Laugarvatn[1]).

Blasiuskirkia ad Laugarvatni a j heimalandi .xc. ij. kyr .ıx. ær.

Jnnan sig .ij. krossar. Mariuskriptt. Blasius lykneski .iij. alltarisklædi. alltarisdvkur oc annar glitadur. glodarkier oc kluckur. ij.

portio Ecclesiæ vmm .x. är .xij. alnar æ hveriu äre.

LXXIX. Apavatn[1]).

Mariukirkia ad Apavatni a innann sig. Mariuskriptt. krossa. ij. Þollaks lykneski. kluckur .ij. kiertistikur .ij. med kopar. ein med jarn. alltarisklædi vont oc dvkur. kirkiann æ .ij. kyr.

portio Ecclesiæ forn .c. oc eÿrer.

j[2]) ny(a) tiund medan Ellendur hefr buid vmm .vj. ar .xiiij. aurar.

war metiñ kirkiañ þad er Ellendr hafde ad giort fyrer tvo hundrud.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) og 350, Bp.

LXXX. Arbær[1]).

Kirkia ad Arbæ a .iiij. kyr.

Jnnan sig kluckur .iiij. Mariuskriptter tuær. krossar .ij. kiertistika med kopar. paxspialld. sacrarium mvnnlaug.

portio Ecclesiæ vmm næstu .x. ār .xvij. aurar oc iij. alnar.

LXXXI. Kirkiuferia[2]).

Ad Kirkiuferiu fylger kyr oc ein ær.

Hun a jnnann sig krossa .ij. crucifixum j hvsi med vnderstodumm. paxspialld. kluckur .ij. alltarizklædi oc dvkur.

portio Ecclesiæ vmm .x. ār næstu .ijc.

fellur nidr .ij. merkur af portione firir vppgiord a kirkiunni.

LXXXII. Audshollt[3]).

Heilog kirkia j Áudzhollti a .ij. kýr.

Hun a innann sig kross. alltarisklædi oc dvkur. kluckur .ij. paxspialld.

portio Ecclesiæ vmm .ij. ar næstu .vij. aurar.

forn tiund oll samann .ccc.

fellur nidr .cc. firir vppgiaurd kirkiunnar er Lytingur[4]) liet vppgiaura.

LXXXIII. Torfastader[5]).

Mariukirkia oc hins heilaga Þorlakz biskups a Torfuastodumm j Ölfusi ā .xc. j heimalanndi.

vj. ær. [Jtem ku og hross[6]).

alltaraklædi .ij. kross[7]) oc annann med latun. paxspialld litid. handklædi. tvær kiertistikur.

þangad skal syngia fra Vlfliotzvatni annann hvern dag helgann.

portio Ecclesiæ arliga .xij. alnar.

---

[1]) j ölvesi b. v. 143; Vilchinsmaldage 263: [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) j ölvesi b. v. 143; Vilchinsmaldage 263; [4]) Lyting 256; [5]) Vilchinsmaldage 263; [6]) [b. v. 143; [7]) krossa 263.

Hun a ad auk þess er j maldaga herra Michels vottar. kyr oc hross.

portio Ecclesiæ vmm x är næstu .xj. alnar a hveriu äre.

fellur nidur oll portio forn oc ny fyrer kirkiu vppgiörd sem Nichulas liet vppgiöra.

LXXXIV. Bilsfell[1]).

Kirkia heilags Nicholai ad Bilsfelli[2]) a .ij. kyr.

jnnann sig a kirkiann kross. Nichulas lykneski .ij. dvkur. brijk yfer alltari. paxspialld .ij. stikur med kopar. sacrarium mvnnlaug. glodarkier. alltarisklædi .ij. annad med [pell[3]) oc kross a med gullhlad. dvkur oc kluckur .ij.

portio Ecclesiæ vmm fiogur är næstv mork enn vmm vj ar fyrer .xij. aurar.

LXXXV. Vlfliotzvatn.

Mariukirkia oc hinz[4]) heilaga Pieturs ad Vlfliotzvatni a .x. kyr .iiij. kugilldi j asaud. gielldfiar kugilldi .ij. hross.

kirkiann æ Willingavatn oc vc ofrijd.

Hun a innann sig Mariuskriptt. Pieturskriptt. smelltur kross litill oc annar kross forn. bryk yfer alltari. kaleik. merki. kluckur .ij. alltarisklædi med dvk oc fordvkumm. messuklædi. Dvkur yfer Pietri. kantarakapa. sloppur .ij. alltaraklædi vond. vattzkietill. sacrarium mvnnlaug. kirkiukola. kiertistika litel med kopar .ij. stikur firir lykneskiumm med jarn. psalltari. Bok de sanctis. Missale. fonts vmbuningur oc skijrnar sär.

Portio Ecclesiæ vmm næstu .x. är .xij. alner a hveriu.

var metinn kirkiann firir .viijc. er Nichulas bondi liet vppgiaura.

LXXXVI. Þyngveller.

Kirkia hins heilaga Olafs konungs æ Þyngvelli a .xiiij. kyr oc .L. asaudar. iiij saudi tvævetra .iiij. veturgamla.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263: [2]) Bilzfelli 263; [3]) [pells, Bp.; [4]) b.v.Bp.

vj. hross.
cc. j haustlagie.
x. aurar j kosti.
viijc. j virdingarfie.
vjc. j Brvsastadajord.

Jnnann kirkiu Mariuskriptt. Olafsskriptt. krossar .iij. Andres lykneski. paxspialld. kiertistika med kopar. jarnstika vid alltari. sacrarium mvnnlaug. kirkiukola. glodarkier. elldbera. stor klucka lest. onnur klucka litil af holldinn[1]) .ij. biollur. þrenn messuklædi. sloppar .ij. kapur .iiij. alltaraklædi .iij. oc tvenner fordvkar med. einn glitadur dvkur oc annar vondr. gefist .ij. kugilldi oc .c. ofrijdt sijdann sira Ormur kom.

Portio Ecclesiæ vm næstv .ıx. ar .xij aurar.

LXXXVII. Aundverdsnes[2]).

Kirkia hins heilaga Stephani j Ondverdznesi æ .ij. kýr. tvo stackseingi j Floamyri nærre Bär.

Hun a innan sig. Mariuskript. Stephanus lykneski. krossa .ij. Johannis lykneski baptistę. kluckur .ij. biollur .ij. glodarkier. alltarisklædi oc dvkur. sacrarium mvnnlaug. kiertistika med jarn. dvkur yfer Stephanus lykneski. kirkiustoll.

portio Ecclesiæ vmm .ıx[3]). ar næstu er Pall hefur buid .xviij. aurar.

Jtem vmm næstu .vj. är .xviij aurar[4]).

var vird kirkiann er Pall hafdi giora lated firir .vc. med þeim tveim hundradumm er[5]) ädur voru virder forner kirkiu vider.

LXXXVIII. Aulversvatn[6]).

Olafskirkia ad Aulfversvatni a halft heimaland. Sandey. Kirkiurid[7]).

vj. kyr oc kugillde er Herdijs gaf.

kantarakapu[8]). messuklædi. alltarisklædi. kluckur .ij.

---

[1]) halldinn 256(!); [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) iiij 263; [4]) 147; sl. hin; [5]) eru, 260; [6]) Vilchinsmaldage 263; [7]) Kyrkiuvid 256, 350; [8]) — kapa 263.

glodarkier. elldberi. kaleikur. smelltur kross oc annar steindur. Olafsskriptt. skrijn[1]). Mariuskriptter .iij. kiertistikur .ij. med kopar. sacrarium mvnnlaug[2]). skyrnarsär. fonts vmbuningur vondur.

portio Ecclesiæ vmm .xij. är firirfarañdi .c. oc .x. aurar fiell nidur oll firir kirkiu vppgiaurd.

LXXXIX. Hroarshollt.

Olafskirkia j Hroarshollti a þridiung j heimalandi.

iiij. kyr oc .xviij. ær.

gafst til kyr.

krossar .ij. kaleikur. klockur .ij. komu vr Ase. paxspialld. alltarisklædi oc dvkur. messuklædi ad ollu oc hokull ad auk. glodarkier. sacrarium mvnnlaug. Olafs lykneski.

portio Ecclesiæ vmm .vij. ar næstv .c. oc mork.

fellur nidur oll samtt firir adbot ad kirkiu og þad er Jon hefur til hennar lagtt.

XC. Wadnes[3]).

Kirkia Gudz modur Mariæ j Wadnesi a .ij. kyr oc .viij. ær.

iiij. merkur vôru.

ij. merkur vax.

þar er innann kirkiu Mariuskriptt. ij. krossar. ij. kiertistikur med kopar .ij. kluckur oc .ij. biollur .ij. alltarisklædi. dvk. sacrarium mvnnlaug. glodarkier.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. ar næstv .xj. aurar og .ij. alnar.

Jtem vmm .vj. ar adur .xij. aurar.

XCI. Gnwpar[3]).

Kirkia ad Gnupumm hins heilaga Þollaks a .xc. j heimalandi.

viij. ær.

---

[1]) skyrn(!) 263: [2]) Olafs lykneski, bætir 260 hér við, en strykar undir eins og það eigi að ganga út; [3]) Vilchinsmaldage 263.

rodukross oc annann til. kluckur .ij. oc er onnur brotiñ. kiertistikur .ij. alltaraklædi oc bryk. dvk. paxspialld eitt.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. ar .ıx. aurar oc .iiij. alnar.

Hefur Gudrydr[1]) oc Þorallr[2]) bondi hennar lated vppgiora ad ollu kirkiuna a fyrr greindum ārum.[3])

Hun a syna portionem vmm .vij. ar næstu halfur atiandi eyrer medann Þormodur hefr bved.

Þar fylger Andres lykneski vmm þat framm sem adr er j maldaga hennar oc alltarisdvkur.

XCII. Reẏker.

Kirkia heilags Laurentij ad Reykium a land a Wollum firir .xxc.

Þar skal vera heimilisprestur.

Kirkia a .xv. kẏr. þriggia stacka eiñgi er heita Kirkiuholmar[4]) .xxx. letorfs arliga j Saurbæar land. tvenn messuklædi oc hokul med pell .ij. alltarisklædi. annad med pell. kaleik. kiertistikur .iij. sacrarium mvnnlaug. glodarkier. krossar .ij. Mariuskriptt. Laurentiusskriptt oc tiolld vmm kor. fontklædi .xiij. bækur. kantarakapa. merki. glerglugg.

Jtem .c. er Erlingur Jonsson lagdi til kirkiunnar firir fyrnd messuklæda epter skipan Herra Þorarins.

Portio Ecclesiæ vmm .v. ar .v. aurar oc .vc. medan sira Pall hefr bued.

Jtem medann Sturli bio vmm .vj. ar .xij. aura a hvoriu are.

Hun a ad auk þess er stendur j maldaga Herra Michels biskups kvgilldi er sira Pall gaf .cc. voru .ij. hross. halftunnu tiðru. hross .x. aura j vidi er Sturli gaf. Jtem .c. er Halldora gaf oc .c. er Jon Gilsson gaf oc hestr er gafst eptir Jon Jvarsson. lagdi Sturli til kirkiunnar alltaraklædi oc dvk. hokul. paxspiðlld .ij. oc pentan frammi firir kor. þetta allt saman firir halft þridia hundrad. fellur nidur af portione þeirri er reiknadist medann hann var .xıx. hundrad oc .xviij. ālner.

---

[1]) gudryd 263; [2]) Þorhallur 147, 263; [3]) Hér mun enda eldri hluti máldagans, og þá tekr við viðbót Vilchins; [4]) Kẏrholmar 256.

portio Ecclesiæ vmm .iiij. år næstv medann Þo(r)steinn bio .cc. oc .xij. aurar oc .vj. ar fyri[1]) næstu .ccc. oc .xij. aurar.

Jtem forn tyund er i maldaga Herra Michaels er skrifad .viijc. og .xvij. aurar.

XCIII. Hialle.[2])

Kirkia hins heilaga Olafs kongs ad Hialla j Olvesi a landid a Backa.

xij. kyr.

iij. hundradz hross.

vidreka j Kieflavijk.

biargfesti edur hvd.

lykakrak. kaleik. alltaraklædi .ij. kantarakåpur .ij.[3]) dvkar med liereptt. merki .iiij.[4]) kluckur. ein messuklædi ad ollu. sacrarium mvnnlaug .ij. krossa. glerglugg. glodarkier. Graduale per Anni circulum. Mariuskriptt. Olafsskriptt. vattzkietill. paxspialld. fonts vmbuningur med skyrnarså.

Þar skal vera heimilis prestskylld. kross yfer alltari med vnderstodum. tialld vmm kor. dvk yfer Olafs lykneski. messuklædi. ny bryk yfer alltari. tuær kiertistikur med kopar.

Hun a ad auk þess sem skrifad er j maldaga herra Michæls .ij. kyr. glodarkier. elldbera. messuklædi ad ollu. alltarisklædi .iij. med dvkum. lagdi þetta til Nichulas bondi allt samann .vjc.

portio Ecclesiæ vmm næstu .x. år .xiijc. oc .x. aurar.

XCIV. Arnarbæle.

Kirkia j Arnarbæli j Aulfvesi er helgud hinum heilaga Nicholao.

Þar er heimilisprestskyld oc diakns.

Hun æ .xvj. kyr.

---

[1]) fyrri 350; fyrr 147; [2]) Hér er og hôfð til samanburðar afskript frá 1624 í AM. 261. 4to bls. 104—105; [3]) tveir 261; [4]) fiorar 261.

fiordung j Skeidi.

fiordung j Skierdingaholmi.

tiolld vmm kirkiu. messuklædi tvenn .iij. alltarisklædi .ij. kantarakapur. psalltara oc .ij. Bækur adrar. kaleik. kiertistikur .ij. sacrarium mvnnlaug. krossar .iij. Nichulasskriptt. merki. glodarkier. vattzkietill. Mariuskriptter .ij. kluckur .v. fonts vmmbuning .iiij. merkur vax.

Reiknadist portio Ecclesiæ vmm .vj. är med(an) Erlingur[1] sat .c. oc .xij. alnar a hveriu äre.

Hun a ad auk þess sem j maldaga herra Michels er skrifad .v. hross.

vc. er Biarni gaf kirkiunni i sitt Testamentum og þar j eitt hross.

portio Ecclesiæ vmm .ij. är næstu medann Jon hefr bued .c. oc .ix. alnar.

Enn vmm .iij. är medann Arnvidur bio .ij. merkur a hveriu äre.

vmm næstv .v. ar fyrr er Sturli atti .xij. aurar a hveriu are.

gaf Jon kirkiunni gridungh.

XCV. A Breidabolstad.[2])

Mariukirkia oc hins heilaga Olafs kongs a Breidabolstad j Olfusi a .xc. j heimalandi.

iij. kluckur. rodukross. ein kiertistika med kopar. glodarkier. paxspialld. kirkiann a eina kv.

portio Ecclesiæ vmm .viij. ar oc .xx. tiu hundrad oc mork.

Hun a vmm þat framm sem herra Michels maldagi vottar .iij. kyr er Andres gaf.

Jnnann kirkiu. bryk yfer alltari. Laurentius lykneski. paxspialld steintt.

portio Ecclesiæ vmm. vj. ar næstu medan Jon hefr bued halfur fimtandi eyrer oc .xij. aurar af jordunni heima þar.

---

[1]) Erlindr 256; [2]) Vilchinsmaldage 263,

fiellu nidur .xij. aurar er hann liet hlada veggi vmm kirkiuna oc gaf til alltarisklædi med liereptt.

forn tiund adr vmm .iiij. ar hundrad oc .xij. alnar.

XCVI. Nes.[1])

Mariukirkia j Nesi j Selvogi oc Magnus Eyiajarls. Thorlaks biskups oc Katerinę a .xxc. j heimalandi.

iij. kyr oc .vj. ær.

tiolld vmm frammkirkiu med dvkumm. smelltann[2]) kross oc annann kross storann yfer dyrum med Mariulykneski oc Jons postula oc tuo rodukrossa. Mariuskriptter .ij. Pieturs lykneski. kluckur .v. ij. alltaraklædi med pell oc þridia med silki. messuserkur. hofudlyn. tvo brykarklædi. þridia firir Mariu med pell oc annad med fornt liereptt. vattzkietill. stockull. kirkiu läs stortt[3]). kiertistikur .ij. kaleikur er vegur .xij.[4]) aura. sotdriptt yfer Pietursskriptt. paxspialld. sacrarium mvnnlaug. lysikola. læstan kirkiustol. corporals[5]) hvs silkisaumad. glodarkier. glergluggar .iij. austann a kirkiunni. glitadur alltaradvkur. .ij. handklædi.

Þar skal syngia hvern [helgann dag[6]) midvikudaga oc föstudaga vmm langaföstv oc ymbrudaga. lvka .iiij. merkur presti oc sækia hann iafnann med hesti fra weturnottum til sumars oc reida hann heim apttur.

lofadur gropttur heimamonnum oc fatækum monnum j Nesi.

tyund liggur þar til heimamanna oc af Biarnastodum.

Hun æ j syna portionem sydann Arni heitinn kom þar oc atti jordina oc bunad æ .xxc. oc .cc.

Erlingur Jonsson (sagdi) ad kirkiann j Nesi skylldi eiga .vjc. j þwfulandi[7]) þar til sem hann leisti vr .ij. kugilldi .cc. vadmala .ijc. j vide. enn .xij. alnar fyrer .c. j leiguburd þar til sem leist er vr jordunni.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) smellta 256; smelltu 259, 350; [3]) þannig 260, 256, 259, 350, 263; stor 147; [4]) xj, 263; [5]) corporalis Bp.; [6]) [dag helgan 263; [7]) þivfulandi 256, 259, 350; þufulande 147, Bp.; þvfvlande 263: þiofulandi 260.

XCVII. A Strônd j Selvoge.[1])

Kirkia Mariæ Gudz modur oc hins blessada Thomas Erchibiskups ä Strond j Selvogi a refil er tekur vmm frammkirkiu alla vtann yfer dyrunum. brestur storann kross med lykneski .ij. smellta krossa oc rodukross. Mariuskriptt. Thomasskriptt erchibiskups a Strônd. messuklædi oc .v. hoklar ad auk .vj. kantarakapur .vj. alltaraklædi. brykarklædi med bastard oc silki oc annad rentt huersdagligtt. skrijnklædi med silki raudt .iiij. fordukar .iij. glitader dvkar. Jtem ein brun oc lagdur a borgarbunadur gylltur med silfur og annar dvkur med rautt skinn framann. Jtem .ij. dvkar hversdagliger glitader framann .v. alltaraklædi firir krossi oc Marualltare .ij. raud klædi med sæi oc .ij. græn oc .ij. forn .iiij. smadvkar .ij. med raudt skinn oc .ij. forner .iiij. sloppar. messustackur. tvenn corporalia laus .xv. alnar med rent[2]) klædi pitalsett .v. kiertistikur med kopar. enn sietta med jarn .ij. katlar. ein mvnnlaug. sacrarium handklædi. glodarkier .ij. stolar. slykisteinn .ij. litil paxspiolld. paskaspialld. paskatrie. fontklædi. kirkiustigi. kiertastockur. Dymbill. merki .iiij. glergluggar. hvslkier .xij. manada tydabækur. vtan songbok vmm sumarid ad Dominicum oc ad auk .ij. Gudspiallabækur ä vetrinn fra Jolafostv oc til paska oc brestur j De sanctis. Gudspiallabok fra paskum oc til Jola oc med De sanctis. Graduale med seqventiu per Anni circulum. Seqventiubok litil. Liber pastoralis. Mariusaga. Thomassaga .iij. psalltarar. Postulasogur j Latinu. artijdaskrā. Martyrilogium. pund vax. ampli med tin .iij.[3]) kluckur .iij. smabiollur. kista olæst.

Kirkiann a .xij. kyr. vxa þrevetrann oc einn hest.

So micid hefr Jvar bondi tillagt.

Jn primis. Tabulam firir alltare oc annad lited yfer alltarabryk .iij. steinklædi. merki .ij. þrir dvkar med rautt skinn oc hinn fiordi laus .ij. alltaraklædi græn.

Jtem liet hann giaura kaleik er stenndr .xij. aura. atte kirkiann a Strond þar j adur mork vegna oc kostadi a syna

---

[1]) Hér er og borið saman við afskript frá 1624 í AM. 261. 4to bls. 105—106 (ágrip); [2]) remt 260; [3]) ij, 259.

peninga giord oc gylling. og annann kaleik liet hann giora er stenndr halfann fimta eyri. atti kirkiann þar j adur halfa mork vegna.

ij. glerlampa oc .ij. ampla med tin.

Nota.

Kirkiann j Fialli a tuær kluckur ad kirkiunni a Strond.

Jtem er þar biskups lykneski er herra Grymur[1]) hafde ætlad til Bænhvssins j Herdysarvijk.

Jtem gaf Jvar bondi kirkiunni a Strond .vjc. og Halla Jonsdotter gaf .vc. ijc. oc .v. aura firir skreidar tiund. sierdeilis firir heitfiska so marger sem þeir verda.[2])

XCVIII. Krijsuvijk.[3])

Anno Domini ꝏ⁰. ccc⁰. xc⁰. v⁰. j visiteran Herra Wilchins med Gudz nād biskups j Skalhollti Reiknadist so micid goss kirkiunnar j Krýsuvijk ad auk fornra maldaga .vc.

portio vmm .ij. ār hālf .xiiij. aliñ.

XCIX. Stadur j Grindavijk.

Kirkia ad Stad j Grindavijk er vijgd med Gudi sælli Mariu oc Jonæ postula. Stephano. Olafi kongi. Blasio biskupi. Þollaki biskupi oc heilagri Katerino meyo fiorum nottum epter allra heilagra messo.

hun[4]) a halftt heimalannd oc halftt annad[5]) mælisland ad Hvsatopttum og mork vadmāla af Jarngierdarstodum.[6]) alldri skal minna gialldast þott sa hafi eingi fie er þar byr. giallda skal oc alla kirkiutiund þott hann giori meiri oc aller heimamenn. þadann skal oc eigi giallda legkaup vnder heimamenn. gialldi þo presti legsaungskaup.

Hun a grasnautnar hualreka oc[7]) iiij vætter oc settung

---

[1]) Grímr lögmaðr Þorsteinsson? [2]) Hér kemr bréf frá 13. Maí 1367 (Dipl. Isl. III, 180); [3]) Hér stendr sem fyrsti kafli máldagans í Vilchinsbók máldagi Árna Helgasonar frá c. 1307 (Dipl. Isl. II Nr. 193, bls. 360—361), en þar á eptir Oddgeirsmáldagi 1375 (Dipl. Isl. III Nr. 236 bls. 290—291) og þá kemr þetta; [4]) b. v. 59; [5]) annars 350, 147; [6]) Jarngerdast., sum hdrr.; [7]) b. v. 256.

vr þeim hluta er Hvsatopttvm fylger. enn sa hvalreki er fra Valagnvpum til Biarnargiär. enn ef hvalur er meire enn fiorar vætter þa skal skiptta j helminga oc skal hafa Grindavijk oc Jarngierdarstader[1]) oc Hvsatoptter helming.

Þar skal vera heimilisprestur. sa er kirkiu vardveiter. ska abyrgiast hana ad aullu oc allt kirkiufie.

Kirkia a reka fra Gardzbiargs enda [oc til Gardzenda[2]) er geingur firir vestann Arfadali.

[Hœlfur vidreki milli biarnargiœr og marcks œ arfadalsnesi.[3])

Halfur vidreki a Oddbiarnarkielldu.

Kirkia ä Skogfell.

Hun a vj. kyr. hest oc xviij ær[4]) oc xx. fimm hundrat i bvsbvhlutum[5]) med skipi.

Hun a innann sigh iij kluckur oc ij biollur. ij. krossa oc einn eirkross. kaleik. kiertistikur ij. alltaraklædi ij. alltarisblæiur ij. kantarakapu oc slopp. Mariuskriptt. tiolld vmmhverfis sig. messuklædi god med pellshokli. glodarkier. xij manada bækur per usum. Dominicale oc Commune de sanctis. mvnnlaugar ij. baksturjarn.

giallda[6]) skal til Skalhólltz vjc skreidar hvert är oc flytia til Hialla.

Hun a fiordung j Lonalandi. og skal sa hafa leigu af þeim sem kirkiu vardveiter slijka sem settist vid þann er þar býr.

Hun a halfa þridiu mork vax.

Skalhollt a helming j hvalreka ollum vid Stad j Grindavijk ef meire er enn iiij vætter millumm Rangagiogurs oc Valagnvpa, þar eiga fleire j. enn þad verdur attungur skipttingarhvals er hlytst j þessu takmarke j Skalhollti. og þvi eiga Staderner fiordung vr aullum hval.

vmm framm æ kirkiañ or Grindavijk settung vr Hvsatoptta hlut.
aukist ij kýr oc iij ær. ij hvs. iij hundrad.
Jtem gefist [sidan[7]) sira Ormur tok med einn hestr.[8])
portio vm iij ar xvij aurar.
Jtem v aurar.

---

[1]) Jarngerdast., sum hdrr.; [2]) [sl. 260; [3]) [b. v. 59; [4]) är(!) 260; [5]) Buhlutum 147; [6]) gialldast 59; [7]) 259, 147; sl. 260, 256, 350, Bp.; [8]) hest 260, 256.

C. Vogur.

Mariukirkia j Voghi a þridiung j heimalandi.
halft Geirfuglaskier.
x kyr .ij hross kugilldi.

Hun a vidreka aunnur hver misseri millumm Klaufar oc Osa .v. alna trie oc þadann af stærre. oc þridiung j Walagnvpa fiorumm.

Hun a Rodukross oc med lykneski. Mariuskript. Pieturs-skriptt. Tabulum firir alltari oc bryk forna.

Jtem messuklædi. kantarakapur ij oc hin þridia forn. alltaraklædi iij. kiertistikur ij. glodarkier. glergluggur. kluckur iiij. kaleikur brotinn oc annar nyr minni. sloppur. Bok er tekur xij manada tijder allar nema seqventiur oc sierdeilis song vmm Langaföstu. formælabok. Lectare. sacrarium munnlaug .ij merkur vax. kola.

portio Ecclesiæ sierliga mörk.

Jtem gafst kyr fra Galmatiorn ath Kirkiuvoghi.

Portio xvc so langann tijma sem Svartthöfdi atti jordina.

CI. Hvalsnes.

[= Oddgeirsmáldagi 1370, Dipl. Isl. III Nr. 206, bls. 256—257.]

CII. Kirkiubol.[1])

Pieturskirkia a Kirkiuboli a xlc j heimalandi.
fiordung j geirfuglaskeri.
vidreka allann a Skardavrd.[2])
xv kyr.

þrenn messuklædi. iij Alltaraklædi. Tabulum. glodarkier. kaleik. bryk yfer alltari sæmilega.[3]) ein kiertistika. Sacrarium mvnnlaug. fontklædi. ij sloppar. ij kantarakapur. tiolld vond vmm kirkiu. Pieturssskript. Mariuskript. v kluckur. xij manada bækur allvondar. merki ij. annad med silki oc annad med

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) -vrd 256, Bp., 263. 59; Skarde(!) 147; hin: Skardavid(!); [3]) sl. 263.

lierept. kross med lijkneskium oc ij adrer. ij dvkar glitader lectarar ij. stoll. lysikola. kista olæst. läs. vattzkietill.

þar skal vera prestur oc diakn edr kvenngilldur omagi vr kyne Svarthofda. iij merkur vax. paxspialld.

Jtem gaf Olafur bondi til kirkiunnar vc. oc hustru Salgierdur messuklædi ad ollu.

Portio Ecclesiæ medann Olafur bondi bio halft xiiijc. enn sijdan hann deide vj merkur.

CIII. Vtskälar.

Þessar voru[1]) bækur ad Vtskälumm þa er sira Ormur tok med.

ij Gradualia per Anni circulum oc þridie veturhluti. Aspiciensbok. Sumarbok oc onnur De Sanctis. messubækur iiij per Anni circulum. Sequentiubok. alltarisbok. Textar ij buner. ij Lesbækur. psalltarar ij forner. Communisbok ad song oc lesi. Ymnarius forn. Handbok. Lesbok vond æ sumarid. Nidaros orda.

xj merkur vax og glýs[2]) er vegur xix merkur.

þrenn messuklædi oc fiordu ovygd vtann stolu oc handlyn. iij sloppar oc messusloppur. stackur. iiij alltarisklædi. ij alltarisdukar glitader oc hniadvkur glitadur. alltarisdvkur sprängadur. Lekttaradvkur glitadur. fordvkar ij. Textadvkur med typping.

fontur med katli oc vmmbunadi. fostutialld. Steintiolld[3]) forn hid efra vmm kirkiu. ferskeptta oc forn tiolld hid nedra. hokull grænn med hlodumm oc annar med balldurkinn. þridie med pell. fiordi raudur med silki. fimti med skynanda klædi. ij Dalmatikur. kapur iiij. Huorsdagshoklar iij. hvijtur. raudur oc svartur. kiertistikur iij oc elldberi. kaleikur med vijravirkium algylldur og annar gullkaleikur med gylldum smisum[4]) oc fimti ogylldur.

---

[1]) Bp.; hin: eru; [2]) þannig 260, 256, 259, 350, Bp.; glis 147; á líklega að vera: lýsi; [3]) Steintialld, sum; [4]) þannig 260, 256, 259, 350, 147; Jmisum Bp., en sett með yngri hendi á spássín »smisum«.

CIV. Holmur.[1])

Mariukirkia oc hins heilaga Thorlaks biskups ad Holmi á steindann kross med tueimur lykneskiumm. Mariuskriptt. þollaksskriptt. eitt merki. glergluggar v. Tabulum firir alltari [oc brijk yfer alltari.[2]) Thomasskriptt erchibiskups.

tvenn messuklædi. Alltaraklædi iij. messustack einn. Hokull laus. tiolld vmmhverfis kirkiu. ij. dvkar glitader. lierep(t)s dvkur vondur. sprangadur dvkur. kluckur ij. biollur iij.[3]) paxspialld. glodarkier. wattzkietill. Sacrarium Handklædi. kaleikar ij. Sacrarium munnlaug.

kirkiann a ij kýr.

alltarisbok. De Sanctis bok. forna þollaks sôgu med Legendu.

lectarar ij. Biarnfell lited. kirkiukola. kertistikur ij.

portio Ecclesiæ v hundrod oc xx oc xij aurar.

CV. Ad Biaskerium.[4])

Kirkia hins heilaga Olafs kongs ad Biaskerium á innann sig kross med ij lykneskiumm. Mariuskriptt. Olafs lykneski.

Jtem forn kross. messoklædi ein ad aullu oc hokul lausann med hvijtt fustan. alltarisklædi ij med einum dvki. kluckur iiij. bryk yfer alltari. glodarkier. vattzkietill. Sacrarium mvnnlaug. kiertistikur ij med kopar. paxspialld. glerglugg. kirkiulâs.

portio Ecclesiæ olukt so langann tijma sem Andres bio vij hundrad.

Jtem þar til sem Andries bondi andadist fra þui sem reiknad var xvj c. enn sijdann halftt sietta hunndrad oc v aurar. er nv oreiknad þat sem hann hefr tillagt kirkiu.

CVI. Kvijguvogar.[4])

Mariukirkia oc hins heilaga Þorlaks biskups j Kvyguvogum a.xc. i Heimalandi.

vj ær. ij saudi tvævetra.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) [sl. 256; [3]) ij. 259; [4]) Vilchinsmaldage 263.

kluckur iiij. rodukross. alltarisklædi eitt med fornum dvke. tialld innar vmm kirkiu.

portio Ecclesiæ vmm iiij ar. iiij. merkur þau sem Andries Magnusson a ad svara.

þar skal takast heimatiund heimamanna.

CVII. Galmatiorn.[1])

Pieturskirkia ad Galmatiorn a Heimaland allt oc Backa oc Fleckuvijk oc fiara a Hraunnesi.[2])

ein messuklædi ad ollu oc hokul ad auk. kaleik oc iij alltarisklædi med dvkumm. kantarakapur[3]) ij. sloppur einn. kluckur iiij oc eina litla biollu. smelltann kross oc bokaskrar[4]) nockrar. ein kista olæst. glodarkier. kiertisstikur ij litlar. fontklædi oc skyrnarsar oc kietill. eitt merki. munnlaugh. vygdz vattz kietill. tinkrossar ij litler.

kirkiann a vij kyr. eina oc xx. a. gridungur þrevetur.

ccc j metfie.

portio Ecclesiæ vm næstv iiij[5]) är firirfarandi xi aurar arliga.

CVIII. Vatnleÿsa.[6])

Allra Heilagra kirkia ad Vatnleÿsu a xvc. i Heimalandi.

kluckur ij. Sacrarium mvnnlaug. eina kiertistiku. paxspialld. glodarkier. alltarisklædi oc med dvkur. Sacrarium Handklædi. einn kross. Mariuskriptt.

portio Ecclesiæ vmm x är .c. oc xiij aurar. brestur kirkiunni iij kugilldi.

CIX. Niardvijk.[6])

Mariukirkia oc hins Heilaga þorlaks j Niardvijk a eina kv.

alltarisklædi ij. ein kiertisstika. glodarkier. brutsongvabok. kross med lykneski. Mariulykneski pentad. Þollaks lykneski oc dvkur yfer. läs fyrer kirkiu.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) Hraunnesi 256, 259, 350, 147, 263, 59; hin: Hrannnesi; [3]) kapur, sl. öll, nema 147; [4]) bokarskrar 263; [5]) iij, sum; [6]) Vilchinsmaldage 263.

fiell nidur portio firir kirkiu vppgiörd oc jatadi Helgi ad giora þilid vnder.

CX. Bessastader.[1])

Nichulæs kyrkia a Bessastodum a þridiung j heimalandi. þrenn messuklædi. iij kantarakæpur. ij Hauklar lauser. alltaraklædi fiogur. og a einu stort gullhlad. og annad minna. og kross med hlodum. ij dukar buner. lektaradukar ij. sprangadvr dukur og annar rotinn. corporale. Laus sloppur. Messostackvr. kaleikar ij. og rifin patenan a audrum. kross uænn med likneskivm. Mariuskrift. krossar ij. Nichulas likneski og tomas likneski. Fontklædi. lijkaabreizsl. reflar forner um kor og ij um framkirkiu. merki ij. stijgi. stoll. messufata kista ulæst. skijrnarketill. sacrarium munlaug. trieskrin med helgum domum.

sequentiubok sæmilig. Psalltarar iij. xij bækur adrar fornar. kyrkiukola. kluckur v. vazketill. lektarar ij. huslker med tonn. kertistikur iij. paxspialld. sacrarium handklædi ij.

Porcio ecclesie um fiogur ar medan vigfws bondi bio vij hundrat og half mork.

fiell nidur allt samann firir bot a kyrkiu.

CXI. Gardar.[2])

Peturskyrkia j Gordum a æltanesi æ heimaland allt. Havsastader. selskard. hlid. backi. dysiar. hraunshollt. hiallaland.

---

[1]) Hér er prentað eptir AM. Fasc. Lx, 5, sem er pappírsafskript af Garða og Bessastaðakirkju máldögum »so sem þeir standa Ord eptter Ord i Wilkens Bok i Skalhollte 1591.« — 263 ritar við þenna máldaga »Vilchinsmaldage«; [2]) Hér prentað að nokkru eptir AM. Fasc. Lx, 5. sem er pappírsafskript af Garða og Bessastaða máldaga »so sem þeir standa Ord eptter Ord i Wilkens Bok i Skalhollte 1591«. Árni ritar á hjálagðan miða »Gardastadar ä Alftanese, komid fra þordi þorleifssyni 1704. Eg skal lata þad copiera og fä þad so kirkiunne aptur, hvadan þad med oriettu komid er«. Árni hefir og haft aðra afskript af Garðamáldaga gerða eptir Vilchinsbók í Skálholti 1. Júní 1609, undirskrifaða af Oddi biskupi Einarssyni og Ólafi Jónssyni (Fornbréfaafskrr. 1869). Meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 1869 er og afskript með hendi Árna sjálfs »Ex charta quadam«.

afriett j mulatuni.

xviij kyr. xxx asaudar. vij naut tuæuetur. vj naut veturgaumul. ij arduryxn gamler.

vj hross roskin.[1])

xvj hundrud j metfie.

x sæld nidur færd.

Sex manna messuklædi. vtan eitt corporale brestvr. ad auk eru[2]) ij hauklar lauser. annar med skynanda klædi. enn annar[3]) med huitt[4]) fustan.[5]) iij[6]) kantarakæpur. ij alltarisdukar buner. vj alltaraklædi. og er eitt skinanda[7]) af þeim. ij dukar sprangader og ij fordukar. [skrijnklædi litid.[8]) iij sloppar. smelltann kross og annann steindan fornan.[9]) koparskrin gyllt. huslker med silfur[. gylltan[10]) kross litinn. paxspialld steint. brijk yfer alltari. kertistikur þriar med kopar. jarnstikur ij. baksturjarn vond. jtem baksturjarn sæmilig til efs. ampli. kluckur v. kaleikar iij. ij lester[11]) oc hinn þridie forgylltur. Mariuskript. Petursskrift. merki eitt. sacrarium munlaug. j[12]) stoll. ij pallkoddar. fontklædi og skirnarsær. tiolld uond um kor og dukalaus. og ij reflar uonder um framkyrkiu. Glodarkier.

Graduale per anni circulum. Lesbækur wt xij manadi. þar til pistlar og gudspioll per anni circulum med collectario. Liber Evangeliorum. Omilie Gregorij. Actus Apostolorum. Apocalypsis. Passionarius Apostolorum et aliorum sanctorum. Alltarisbok. Psalltari. Saungbok de sanctis et de tempore fra paskum til adventu. processionale. saungbok de tempore fra paskum til Aduentu. forn sequentiubok.

messufatakista olæst.

[Hér kemr næst á eptir í Vilchinsbók bréf um Útskála frá 17. Dec. 1340, prentað í Dipl. Isl. II, Nr. 475, bls. 733—34.]

CXII. Seltiarnarnes.

Nichulaskirkia i Seltiarnarnesi a vj manna messoklædi. smelltann kross. rodukross fornann oc hinn þridia litinn

---

[1]) fullroskin, upphaflega í Lx, 5, en full svo skafið út til hálfs; [2]) er Lx, 5; [3]) annad 260, 259; [4]) rautt 147, Bp.; [5]) fystan 1869; [6]) vj, Lx, 5; [7]) skinande 1869; [8]) [skirnklædi lint(!) Lx, 5; [9]) 1869, Lx, 5; Vilchinsbækr hafa: fornar(!); [10]) [gýllt. tañ Lx, 5; 256, 259; [11]) Lx, 5; 1869; 260 og Vilchbb.: læster; [12]) Lx, 5; sl. hin.

sæmiligann. Texta. Mariuskriptter ij. Nichulas lykneski oc lykneski Sanctæ Annæ. kluckur iiij oc hin fimmtta su brotinn er vr keingurinn. kantarakapur iij. alltaraklædi iiij med dvkumm oc hid fimta [dvklaust.[1]) sprangadur dvkur. fordvkar iij. kaleikar iij. silfurkier fornt brotid med helgum domumm. glodarkier. fontz vmmbuningur med skyrnarkatli. [watzkietill. sacrarium munnlaug. sloppar .ij. kirkiukola. messufata[2]) kista olæst. tiolld vmm kor med dvkumm.

xj norrænu bækur. lesbækur per Anni circulum. Graduale med Sequentium. songbækur[3]) de sanctis et de tempore per Anni circulum.

glergluggar ij. þridie brotinn.

kirkiann a xiiij kyr. lx asaudar.

fiordung veida j Ellidaaum.[4])

þridiunginn i Heimalanndi med rekumm skogumm oc afriettumm. Eidzlandi. Backa oc Byggardi.

Half Krossvyk ad vidreka.

Herkistader ad vidreka ollumm.

Arland[5]) nedra.

Þar skal vera prestr oc diakn.

CXIII. Vijk.

Jons kirkia postula j Wijk a lanndit ad Seli.

xij kyr. xij ær.

tvenn messuklædi. hokull laus. kantarakāpu. slopp. alltaraklædi. v. med dvkumm þremur. Mariuskriptter ij. krossar ij. Blasius lykneski. kluckur ij. biollur ij. kiertistika ein. glodarkier. Sacrarium mvnnlaug. kirkiukola. stolar ij. lekttari.

xviij tijdabækur.

þar skal vera heimilisprestur.

portio Ecclesiæ sijdann Þorlakur bio ccc oc xij alner. enn er portio vjc.

CXIV. Eingey.

[= Oddgeirsmáldagi 12. Maí 1379. Prentaðr áðr í Dipl. Isl. III Nr. 281, bls. 338—339.]

---

[1]) [med dukum oc hid fimta duklaust 256(!); [2]) [sl. 260; [3]) saungbok 256; [4]) Ellidaam 256, 350, 147; [5]) ærland 59.

[CXV—]CXVII. Viðeyarklaustur.

[Hér kemr:

1. Máldagi Oddgeirs biskups 17. Maí 1367, Dipl. Isl. III, Nr. 181, bls. 212—214.

2 a). Um kvikfé á jörðum Viðeyjarklaustr 1395, DI. III Nr. 503, bls. 597—598.

b) Skrá um þær jarðir, er klaustrið hefir feingið síðan Páll ábóti kom til, frá 1395, DI. III Nr. 504, bls. 598.

3. Skrá um ítök staðarins í aðrar jarðir c. 1284, DI. II, Nr. 119, bls. 147—248. Þá kemr bókatalið].

So micid a Stadurinn i Bokumm.
In primis De sacra scriptura moralia.
Iob in tribus Voluminibus.
Jtem Omiliæ Gregorij.
Jtem Veritas Theologiæ.
Jtem Summa incoꝝ.[1]
Jtem Ysidorus ethimologiarum non plenus.
Aug*ustinus* super Johannem[2] i einni bok.
Gregorius super Ezechielem.
Jtem Alanus.[3]
Ysidorus de summo bono.
Flores beatæ Virginis.
Jtem xij. prophetæ minores.
Jtem liber Sermonum[4] stor bok i selskinni.
Summa Virtutum hia sira Þollaki Bibliæ[5].
Psalltari.
Vitas patrum.
Martiriologium.
Epistolæ Pavle.
Sermones Augustini.
Cura pastoralis in duobus voluminibus.
Jtem Sermones de corona anni.

---

[1]) nicoꝝ 256, 259; nicorum 350; mcoꝝ 263; [2]) in Johannem 256, 350; super Johannem 259, 263; se Johanne 260; Aug' Johm̄, Bp.; [3]) Alarius 256; [4]) Sermones 259, 350: [5]) Biblia 147.

Jtem Chronica.

Jtem Breviarium Augustini.

Jtem Liber Josuæ. Ruth[1]) et Hester. Judith og Paralippomenon[2]) a einni bok.

Lucidarius.

Gloria psallterij.

Jtem Quæstiones Avgustini et Orosij[3]).

Passio Pavli.

Jtem Actus Apostolorum.

Jtem Gemma Animæ.

Liber Macchabæorum.

Sermones Leonis.

Sermones Innocentij tertij.

Avg*ustinus* de doctrina christiana.

Jtem liber Hugonis de abusibus[4]) clavstri.

Jtem constitutiones clavstrales.

Vitæ sanctorum in duobus Voluminibus.

Jtem tuær Reglubækur.

Jtem Omiliæ diversorum patrum.

Jtem declaratio Regulæ a fornri bok.

Þetta er j Norrænu bokum.

In primis miracula Sanctæ mariæ.

Vppreistar saga.

Dialogus a storri bok.

Jtem Mariusaga og postulasögur oc Sermones oc ij Annales forner ā x bokumm oc Logbok þar j.

Jtem j Skolabokumm.

In primis Doctrinale. Græcismus. Avrora.

Alexander Magnus.

Tobias Glosatus[5]).

Cato med Glosa.

Jtem ıx versabækur adrar.

Miracula sanctæ Mariæ et Vita sanctæ Margrietæ a sinne bok hvor.

Jtem ij messuBrever.

---

[1]) Ruts 256; [2]) paralipomenon 263; [3]) 263; Orolij, hin; [4]) abusionibus 263; [5]) Glostatus 260.

CXVIII. Laugarnes.

Kirkia j Laugarnesi var vijgd af Herra Otthgeiri tueim nottumm fyrer Hallvardzmesso Gudi til lofs oc dýrdar vorri frv Sanctæ Mariæ. Petri postula. heilogumm Nicholao. Sancto Urbano et beatæ Margaretæ.

Hun a Heimalannd halftt.

x. kugilldi oc v hross.

fimta hvern lax af veidi þeirre er Videyingar eiga i Ellida am. firir utann þann part er Hallotta þorsteinsdotter gaf klaustrinu j Wideý. er þat reiknad vc.

Jtem x. c. j metfie.

Jtem xiij bækur er a eru xij mānada tijder allar.

tvenn messuklædi. iij alltarisklædi. einn kaleikur. ij kiertistikur. kantarakapu oc slopp. ij kluckur storar. glodarkier oc sacrarium munnlaug. kross. Mariuskriptt. Nichulas skriptt.

CXIX. Holmur.[1]

Ad Holmi Jons kirkia postula a v kýr oc hross.

Jons lykneski postula. kross. Margrietar lykneski. biollur ij. eydikot.

CXX. Warma.[1]

Pieturs kirkia ad Varma a x. c. i Heimalandi oc iiij kyr. veidur[2]) j Wlfarsā a fiordung fra sio oc til Astu[3]) stiflu.

Krossar ij. alltaraklædi eitt. biollur ij. kiertistika ein. Sacrarium munnlaug. alltarisdvkur. paxspialld.

portio Ecclesiæ arliga halfmork.

sydan Kietill Jfarsson atte aukist ij kugilldi.

CXXI. Ad Reýkium.[1]

þollaks kirkia ad Reykiumm a land ad Wlfarsfelli.

iij kyr.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) veidi 263; [3]) Asta 256, 259, 147, Bp., 263.

rodukross. Þollaks lykneski. alltaraklædi. sacrarium mvnnlaug. ij biollur. paxspialld.

portio Ecclesiæ vmm vij ar xij alner oc cc.

Jtem vijc er fallit hafa af jordu kirkiunnar sijdan Olafur tok jôrdina.

portio half mork oc iiij alner vm iiij âr.

CXXII. Þerneý.[1])

Mariukirkia j Þerney oc Þollaks biskups a þessar eigner. halfa Þerney. Alfsnes. Hafa[2]) Heidi. Vidnes.

liggur af þessumm bæiumm grôptur. tiund oc lysitollur til.

kirkia[3]) a ad helmingi selfor j Stardal oc so Afriett og þess hlutar[4]) fioru er Þerney fylger j Krossvijk.

Skog i Skoradal.

v kyr.

iiij biollur. ein klucka. messuklædi tvenn. eitt alltarisklædi. slopp. kantarakapu. glodarkier. kross yfer alltari. Mariuskriptt. Nichulas lykneski.

vij bækur.

þar skal vera heimilisprestur oc lvka honum cc.

kirkiann a kiertistikur ij.

portio Ecclesiæ olukt .v. aurar oc ccc.

CXXIII. Brautarhollt.

Nichulaskirkia j Brautarhollti a lannd j Myrarhollti.

x kýr.

v manna messoklædi. kantarakapur iij. tabula oc bryk oc iij alltarisklædi. kross sæmiligur med tveimur lykneskiumm oc þar yfer typpingsdvkur v alna. glergluggur. tiolld vmhverfis kirkiu. vij kluckur oc ein bialla. baksturjarn .ij. kiertistikur med kopar. sprangader dvkar ij.

Jtem lagdi Sveinn bondi til sæmiligann kross. iij kiertistikur Flæmiskar.[5]) glitadann dvk.

Jtem a kirkiann skyrnarkietil. fonts vmmbuning. vattz-

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) 263, 59; hin: halfa; [3]) kirkiv 263; [4]) hluta 59; [5]) flæmskar 256, 147, Bp.

kietil. sacrarium munnlaug. ampli. kaleikur. paxspialld. bækur viij oc niunda artijdaskra. lekttaradvkar iij. messustackur. messofatakista olæst.

jtem aukist iij kyr oc vj ær oc iijc.

portio Ecclesiæ vmm vij ar vijc.

hafdi Jon lated bræda kirkiu med fiorum tiðru tunnumm.

CXXIV. Hof.[1])

Andres kirkia ad Hofi a iiij kyr.

xiiij bækur.

kaleik oc messoklædi. v kluckur. kantarakapu. slopp. v alltaraklædi. iij dvkar. ij[2]) brykarklædi. glodarkier. elldberi. merki. lyka abreidsl. kiertistikur ij[3]). litil bialla. munnlaug. ampli. kross oc annar litill. Mariuskriptt. Andresskriptt. paxspiðlld iij. stockull.

portio cccc. sijdann Sveinn bondi atti.

Jtem gefist[4]) ij hross.

portio Ecclesiæ vmm vij ar medan Þordijs atte c oc einn eẏrer.

Jtem giefist[4]) kugilldi.

CXXV. Saurbær.

Pieturskirkia i Saurbæ a Kialarnesi a x kyr. xv ær. gridungur tvævetur. Saudur tvævetur.

hundrad i haustlagseyri.

c. kietil.

iij hestar.

xij manada tijdabækur.

þrenn messoklædi. gylltur silfurkaleikur stendr ix aura. alltaraklædi iiij. sloppur. kantarakapa. skrijn med kopar gyllt. smelltann kross litinn. ij krossar oc lykneski vnder odrumm. glodarkier. elldberi forn. kiertisstikur ij. sacrarium munnlaug. skyrnarsär. vattzkietill. lectarar ij. tialld vmm kor. ein brun. glergluggur. kluckur iiij. hin fimta brotiñ. hoklakista lęst.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) iij, 263; [3]) iij, Bp.; [4]) gefid 263.

Mariuskriptt. Pietursskriptt. merki. lektaradvkur. hanndklædi ij. budkur. lykakräkur.

Kirkiann a xxxc i heimajordu. epter þui sem soru sira Gudmundur Gilsson oc sira þorkell Haflidason oc dæmtt haufdv. vj. prestar epter bodi herra Gyrdz og þorkiell sem þa atti jordina var þar þa fyrer kalladur.

Bru skal hallda a Blikdalsa þar millumm fialls oc fioru er sa[1]) vill er j Saurbæ byr þa er medalmadur meigi bera halfa vętt. hafa fatækann omaga þar sem bruiñ er a gior. enn ef wotn taka af Bruna edur fellur af fyrer fyrnsku saker. þa skal gefa halfa mork en fyrstv misseri enn mork onnur. xij aura hinu[2]) þridiu. enn sijdann skal hafa kuenngilldann Omaga þar til sem a er gior.

Þar liggia tiunder millumm Blikdalzar oc Eilijfsdalsär nema af Eyri oc vr Ꝺydal.[3]) ef þar bua landeigendur þa skulu þeir taka sijna tiund heima oc allra hiona sinna.

portio Ecclesiæ arliga xvij aurar.

Jtem gefid cc voru gilld.

Portio medañ Narfi logmann eignadist jordina viijc. fiell þar af nidur vc fyrer þad er Narfi hafde lagt til kirkiu.

CXXVI. Ꝺýdalur.[4])

Ꝺariukirkia i Mydal a x^c j landi oc viij ær.

þar skal syngia annan hvern dag helgann oc hinn fiorda hvern ottusong.

xvij[5]) aurar skulu lvkast j tijdaoffur og skal heima takast tiund Heimamanna.

lysa skal fyrer loghelga messudaga svo Mariumesso vns lydur.

CXXVII. Medalfell.

A Ꝺedalfelli j Kios er kirkia vijgd med Gudi Mariæ drottningu og hinumm heilaga krossi. Joni postula. Olafi kongi. þollaki biskupe oc Mariu Magdalenæ.

---

[1]) þa 256; [2]) leiðr.: hina, hdrr.; [3]) Myrdal 259; [4]) Vilchinsmaldage 263; [5]) xviij, 260.

Hun a xxc j heimalandi. leiguland þat er ad Hurdarbaki heitir.

vij kyr. xxx ausaudar. cc hross.

mannshlut j Laxä.

kluckur ij keiptar ıxc. vtiklucku eina. ij smakluckur. iij alltarisklædi oc ij brijkarklædi. kross med lykneskiumm. Mariuskriptt. Olafsskriptt. þollakzskript. ein mvnnlaug. glodarkier oc songhvstialld.[1]) elldberi. messingar kietill. messoklædi ein med tveimur hoklum.

þar skal vera heimilisprestur og messa hvern helgann dag og j ollumm ıx lestra holldum. Hvern dag vmm Langafostv oc Jolafostv oc ij daga j viku þess i millumm.

þar liggia vnder tiunder af Hurdarbaki oc Karanesi oc lysitollar. so gropttur.

kirk(iu) messa krossmessv a haustid.

Jtem aukist iij kyr. hross oc eitt hundrad.

Jtem giefinn einn[2]) kietill.

portio Ecclesiæ vmm xiiij ar ıxc. fiell þar nidur af cc.

CXXVIII. J Eÿumm.[3])

Mariukirkia i Eyumm a x^c j landi oc skog j Svijnadal.

alltarisklædi. steindann kross. Mariuskriptt. steintialld lited. einn alltarisdvk. glodarkier.

xij ær oc kv.

þar skal syngia annann hvern dag loghelgann af Reynivollumm. paskadag oc kyndilmessv.

þar skal lvkast c presti.

tekzt heimatiund.

lysa vmm vetrinn vmm nætur þa er sungid er oc firir allar hatijder.

CXXIX. Reyniveller.

Mariukirkia a Reynivollumm j Kios a heimaland allt.

Sornsland.

þridiung j Laxfossi.

---

[1]) -tiölld, Bp.; [2]) enn 350; [3]) Vilchinsmaldage 263.

Siofarfoss allann.

Kiosarskier.

Bollstædingahylur.

tuær skogartoptter j Skoradal oc ein j Svijnadal.

kastarskurd j Vindäs landi. annars j Þorlaksstada land. þridie kastarskurdur j Valldastadi.[1])

tveggia manada beit ollu saudfie a vetrinn j Sandfellzhlijd oc skiolgard j Vindas land.

xL sauda høfn j Mvlafiall og skiol j Mariuhelle og skal sa telia eptter hveria hrijd er j[2]) Mvla byr.

ellefutigi lamba rekstur j Lambatungur j Eilijfsdal.

xij hrossa beit æ vetrinn j Þvfv lannd.

vj hrossa beit j Eyrar lannd.[3])

Skrudi innan kirkiu.

vij manna messoklædi oc brestur eitt hofudlijn. iij sloppar. x alltarisklædi. iij glitader dvkar. ij med typping. iij kantarakäpur. iij kaleikar oc lest patinann med einumm. iij kiertistikur med kopar. v kluckur. ij litlar biollur. fiordungur vax. fontklædi. Tabulum firir Alltari. brijk. smelltur kross. skrijn gyllt med kopar. ij kistur vondar. baksturjarn. glodarkier. vond tiolld. hvslkier med kopar. þelahögg.

er æ þessu fie tveggia presta skylld og diakns.

Jtem so micil kvikfie.

xij kyr oc xx.

Lx asaudar.

xij hross.

halftt niunda hundrad voruvirt.

ıx hundrad ofrijdtt.

xiij bækur. Jtem Psalltari. Capitularius. Hymnarius oc messubok.

Portio medann sira Finnur hiellt halftt atta hundrad. enn medann sira Vigfus hiellt ccc. oc xiiij aurar.

Jtem a kirkiann hunndrad.

Jtem hefur sira Finnur lagtt til kirkiunnar halft þridia hundrad.

---

[1]) Vallastadi 259; [2]) ad 350, 147; [3]) Eyarland 256, 259, 350, 147;

CXXX. Hvammur.[1]

Lucaskirkia j Hvammi i Kios æ Hvamsey oc vj kugilldi. smelltann kross. Mariuskriptt forn. Lucasskriptt. paxspialld. alltarisklædi glitad oc forn dvkur einn. kluckur ij litlar hangandi.

Jtem bialla kolflaus oc a ij boror.[2])

Jtem onnur kolflaus minne. glodarkier. ein kiertistika med kopar.

var alltarisklædid oc dvkurinn med metinn[3]) firir halfa mork þad sem adur er skrifad.

CXXXI. Jngunnarstader.[4])

Kirkia heilagrar Agathæ a Jngunnarstodumm a heimaland allt oc settung j Eyalanndi.

vij kyr oc xxx asaudar. iiij kugilldi i gielldfie.

halftt annad hundrad i bvsgognumm oc j hvsbuningi.

hestur gielldur lastalaus.

xij manada tijder per usum noterat oc messuföt. silfurkaleik. rodukross. alltaraklædi oc blæia. brijkarklædi. glodarkier. altarissteinn og glodarjarn. kirkiustoll oc baksturjarn. lijnslopp. kiertistika. mvnnlaugar ij. biollur v.

Sia[5]) er skylld af [fie þessu[6]) ad þar skal vera setuprestur ef sa vill er þar býr med biskups rade.

heimamanna tiund allra a kirkiann.

Þar er skyllt ad syngia annann hvern dag oc fiorda hvern ottusong. lvka presti ij merkur. og ef ei fæst prestur. þa skulu Reynivellingar fyrst eiga kost ad lata syngia til þess kaups ef þeir vilia.

biskups handsol eru æ þessum kirkiufiam ollumm þar til þurdar oc miklanar[7]) sem hann vill.

CXXXII. Ad lunde.

[Hér kemr fyrst máldagi Oddgeirs biskups frá 1368, prentaðr í Dipl. Isl. III, Nr. 199 bls. 248—249. Þá kemr þetta að niðrlagi.]

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) borur 263; [3]) metith 263; [4]) Vilchinsmaldage 263; sbr. DI, I, Nr. 56; [5]) su 263; [6]) [þessv fie 263; [7]) miklanar 263; minklanar eða minklaner, hin.

Anno Domini ₥°. ccc°. xc°. vij°. j annare Visitatione Herra Wilchins biskups æ kirkia þetta vmm framm forna mäldaga.

ij kyr. hundradz hest .ijc vadmala.

portio vmm .iij. ar sijdan ₥agnus bondi kom til vjc.

CXXXIII. Fitiar.

Kirkia heilags Nicholai a Fitium j Skoradal a þridiung j heimalanndi .xxc.

ıx kyr.

reflar vmm frammkirkiu. v kluckur. alltaraklædi iij oc er eitt med hlodumm. alltarisdvkar ij. lysikolur[1]) ij. alltarissteinn bvinn. vattzkietill. fontur ad ollu. glodarkier. elldberi. Mariuskriptt. Nichulas skriptt. paxspialld. merki ij. kross yfer alltari med lijkneskium oc annar Gudspiallskross.

x aura i bokumm fornum. sacrarium mvnnlaug.

ıx kyr oc asaudar kugilldi. hundradz hross.

þangad liggia vnder vij bæer ad tiundum oc lysitollumm.

þar skal vera heimilisprestur.

Jtem lagdi Jon til Bænhvs af Sarpi kv oc. vj. ær. skal þar lukast af vj aurar j offur.

kirkiann a .vjc. j Digranesi.

Jtem gaf Sumarlidi Einarsson ij asaudar kugilldi.

Jtem æ kirkian c. vöruvirt oc ein baksturjarn.

CXXXIV. Reykiahollt.

Pieturskirkia j Reykiahollti a Heimaland allt. Breidabolstade bäda.

Nordur reyki.

Häf.

Hæginde.

Kiolvararstadi.

Hrijs half.

Geitland alltt med skogi.

Pietursskog j[2]) Nordurardal millum Slakkagils oc Klofa.

---

[1]) lysiskolur, Bp.; [2]) flest handrr. sleppa: j.

Selfôr i Kiôr med skoge.

Afriett a Hrutafiardarheidi.

torfskurd j Steinþorsstada jord.

tueggia manada beit j Faxadal.

vnder ytra felli a strondumm halfann vidreka oc þridiung Hualreka oc halftt landed.

vnder jnnra felli fiordung Hvalreka oc slykt agoda sem vnder ytra felli. þridiung hvortt.

a Ɱunadarnesi fiordung Hvalreka.

ad Kambi fiordung i hvalreka.

j Byrgisvijk fiordung j hvalreka.

xx kyr. lxx asaudar oc ij ær. iij naut veturgomul. gridungur tvævetur. xij veturgamler sauder oc hrutur tvævetur. vj hross.

xviijc j metfie.

kirkiann a innann sig xxx boka oc ij bækur virdar fyrer xc.

ıx manna messoklædi oc hokul lausann. Dalmatiku eina. käpu med balldurkinn. iij kapur med pell oc eina abreizlkapv. sloppar uij[1]). alltarisklædi v af pelli oc ij onnur. brijkarklædi ij. alltarisdvk glitadann oc annan dvk til.

kaleika iiij. kiertisstikur vj. vijgdz vattz kietill. sacrarium munnlaug. kirkiukola. glodarkier. elldbera. messufatakista. iiij kluckur obrotnar oc vpphaldzklukka .ij rifnar oc ein er af eru lyckiurnar. ıx merkur vax.

Jtem firir lykakräk oc klucku cccc.

Jtem yfer þat framm sem forn maldagi seiger. v kyr .c. hestur. cccc ofrijd.

Portio Ecclesiæ vmm iij är næstu viijc.

[Jtem forn portio er fiell medan sira Olafur hiellt vc. Jtem cccc.[2]) oc mork medann sira Asbiorn hiellt.

CXXXV. Varmalækur.[3])

Kirkia ad Warmalæk er helgud hinum heilaga Thomasi erchibiskupe.

Hun a land j Þordysarhollti. tekst leiga af iiij[4]) merkur.

---

[1]) iiij, í hdrr,; [2]) [sl. 259(!); [3]) Vilchinsmaldage 263; [4]) iij, 350, 147, 263.

Thomas lijkneski. kross oc ij biollur. ij alltarisklædi. dvkur oc alltarissteinn vygdur.

CXXXVI. Kroppur.[1])

Þollakskirkia oc hinnar heilogu Katerinę ad Kroppi a x^c i heimalanndi.

Mariuskriptt og kross med vnderstodumm. alltarissteiu vijgdann oc Katrinar[2]) lykneski. kluckur iiij. alltarisklædi. alltarisdvk oc glodarkier.

CXXXVII. Skaneý.[1])

Mariukirkia ad[3]) Skaney a x^e j heimalandi. eina kv oc fornan psalltara. kluckur ij. Margrietar lykneski af Nordnesi. kross yfer alltari. sacrarium munnlaug. alltarisklædi oc dvkur.

CXXXVIII. Gilsbacke.

Nicholaskirkia ad Gilsbacka a heimaland allt. Lambatungur og skog j Hvsafellzhraun.

kyr xiij. xx asaudar oc hrutur tvævetur. gridungur oc forustugielldingur. hestar iij. hundradz virdi hver.

alftveidarskip.

cccc j bvsgognum.

v manna messoklædi. kantarakapa af Gudvef oc onnur vefiarkapa oc hin þridia fustanskapa.

kaleikar ij.

sloppar iiij.

cc j reflum.

vc i bokum.

kluckur v. oc biollur ij. glodarkier ij. elldbera oc glerglugg einn og messufata kistur ij. kiertistikur iiij oc kirkiu mvnnlaug. smelltann kross. alltaraklædi .v. onnur enn þau sem hvern dag ero hofd. Nichulasskriptt oc Laurentiusskriptt. Skrijn med helgum domumm.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) katerinar 263; [3]) i, Bp.

Jtem lagdi sira Petur Marteinsson til kirkiunnar krossa ij oc alltarisbrijk. lagasongvabok. paxspialld. Sequentiubok sæmiliga oc messubok ad pistlum oc Gudspiollum. Secretis oc orationibus fra Jolafostv til Trinitatisviku.

þar skulu vera prestar ij oc diakn.

kirkiann a skoga alla fyrer nordann fliot þat er fellur næst Tungu oc upp ad Hāfa Hrauni gegnt Seliatunngv.

Fiskveidi j Wlfsvatni ad Helmingi oc Langä. Skammæ. Vlfvatzæ[1]) oc flodzlæk. austurlæk.

Grunnavotn oll oc Lambæ allt ofan til Kiarrar.

Gasatiarner[2]) fyrer nedan Lambæ og oll vôtn þadann vestur.

Kvyslavotn oc Reidartiorn oc allar þær tiarner er þangad falla læker vr.

Alfttveidi alla firir vestann Gnvpdalagotu[3]) til Hvannstodz hinns micla. Sionhending fra stodinu oc i[4]) floa hinn[5]) eẏstra.

ein tiorn nordur fra Austurfloa.

Westurfloe nordast.

Alftveidur a floa hvorum tveggia oc fiskveidi.

oll votn firir sunnann a þa sem fellur vr Vesturfloa oc ofan j brattagil. fra brattagili med Hrutafiardardal til Nordurardals. med Nordurardal firir sunnann til Dôgurdarär eẏar oc Gysla vatn nedast[6]) firir sunnan Nordurärdal.

[tiarner allar[7]) i Hellisdal.

Þverarvotn oc tiarner allar j Lambadal.

laxveidur j Glennunar[8]) fosse j Norduræ oc alfttveide æ Breidavattni.

Holltavorduvatn oc Reipavatn a Hrutafiardarheidi oc [æ[9]) hvorutveggiu[10]) alfttveidi. Laxveidi j Kiarrä ofann ad grof þeirre er vt er fra seli Haukagilsmanna vt fra Merkigrof oc til fiskilækiar.

---

[1]) Vlfzvattnä 256; [2]) sbr. máldagann 1306 (Dipl. Isl. II, 191); öll handritin hafa: Gusatiarner; [3]) Gnvpadalagotu 256, 350; Gnúpdælagötu, máld. 1306; [4]) sl. afskrr. (sbr. máld. 1306); [5]) hins, afskrr. (sbr. máld. 1306); [6]) nedst 147; [7]) tvískrifað í handrr., en merkt með punktum í Bp. á síðara staðnum, sem það skyldi fella úr; [8]) svo hdrr.: Glennrar, máld 1306; [9]) [sl. afskrr.: leiðrétt eptir máld. 1306; [10]) hvorritueggiu, afskrr.

Vidarrif j selialandi Samstadamanna.

Hualreka allan a Bordeyri oc halfann ad Kolla.

xij vætter i[1]) tuitugumm hval[2]) oc meira a Hegstodumm a Midfiardarnesi.

Jtem hefur þetta tillægist til kirkiunnar.

iiij kyr.

einn hestur.

iijc j stadarspioll þa er sira Pall tok med oc var þar j ein kýr.

cc voru.

Kirkiann a oc jord er heiter æ Biarnarstodum j kirkiu reikning.

CXXXIX. Hvsafell.

Kirkia ad Hvsafelli æ heimalannd allt.

vj kyr oc v asaudar kugilldi. iij kugilldi j gielldfie. einn eykur.

iiij[3]) c j bvshlutumm.[4])

Hun a innann sig[5]) tvenn messuklædi. kaleik oc tiolld vmmhverfis sig. tvenn corporalia. alltarisklædi iij. kiertistikur ij. [krokstikur ij[6]) med jarn.[7]) sacrarium mvnnlaug. iij kolur. kluckur iiij oc hin fimmta brotinn. tabulum sæmiligt firir alltari. Mariuskriptt. bryk oc Ceciliuskriptt. elldberi. glodarkier. Alltarisdukar ij. merki ij[8]). ij merkur vax. einn stoll. lectari. sloppur oc kantarakäpa. kistill med helgum domum.

c i bokumm.

þar skal vera kvenngildur omagi iafnann.

Jtem alltarisdvkur veigadur[9]) oc huslkier med silfur.

Jtem vj kýr oc iiij asaudar kugilldi.

v hundradz hross.

halft þridia hundrad vadmäla oc einn alltarisdvkur ovijgdur.

Portio Ecclesiæ vmm iij är medann sira Olafur hiellt xviij. alner.[10])

---

[1]) i, Bp.; a, 260, 256, 259, 350, 147; [2]) sl. 256; [3]) halft fiorda 259, Bp.; iiijc. 147; [4]) busbuhlutum 256, 350, Bp.; [5]) sl. afskrr.;) [sl. 259; [7]) [sl. 256; [8]) b. v. Bp.; [9]) reiga dur 260; [10]) sl. 260.

CXL. Galmastunga.

Þetta er goss kirkiunnar j Galmastungv þa er Brandur Hallsson liet laust enn Svarthofdi[1]) son hanz tok vid j messvklædum hinum bestv med pellshokle fordvkumm oc hlodumm. onnur med hvijtum buckrams hokli oc brestur þar med hofud lynid. tuenn messoklædi med fvstans hôklumm raudum oc einn hokull laus. ij alltarisklædi med pell. er annad med gullhlodumm. iij lektarar. kantarakäpa oc fontklædi. tiolld vmm alla kirkiu. salun. merki oc dvkur laus oc stola laus. dvkar iij glitader oc einn ovijgdur sloppur. kaleikur. skrijn lijtid. Mariuskriptt forn. Pieturs lykneski nytt oc þollaksskriptt. krossar iiij. kiertistikur ij. med messing oc ein stor med jarn oc iiij litlar med jarn. kola. vattzkietill. mvnnlaug oc iiij kluckur oc bialla. paxspiolld iij. messoklæda kista olæst.

xviij bækur vondar oc fornar.

v merkur vax.

stolar tueir. lektarar ij. þielahogg. glerglugg. alltarisstein.

Jtem land ad Vellankotlu.

asaudar kugilldi oc iiij kýr. v hross oc jarnfestur. glodarkier oc elldberi.

CXLI. As.[2])

Kirkia j Asi er helgud Gudi almatkum oc Mariæ drottningv. Andresi postula oc Blasio episcopo oc ollumm Gudz helgum[3]) monnum.

þridiungur i Heimalanndi liggur þar til[4]) kirkiu oc heimamanna tiund oll. iiij kugilldi oc tiund af vij bæiumm. Af Angastodumm. fra Gilium oc Kollslæk. Halsi oc Watni. af Sigmundarstodumm oc Refstodumm. Af þessum bæium ollum er oc ad giallda vj alner til kirkiu a hveriu äre oc halfer lysistollar. enn halfer til Gilsbackakirkiu.

---

[1]) Hallr Svarthöfðason selr Kalmanstungu 28. Febr. 1398 (Dipl. Isl. III, 520) og 1399 er hans getið í Norðtungu (Dipl. Isl. III, 539). Hann hefir liklega verið sonr þessa Svarthöfða, og ætti þá þessi máldagi að vera frá c. 1330 eða þar um bil; [2]) sbr. Dipl. Isl. I, 593—94; [3]) heilogum, Bp.; [4]) sl. afskrr.

Þar er skyllt ad syngia hvern helgañ dag af Gilsbacka oc alla ymbrodaga. Jolatijder oc hinv efstu viku. paskaviku. alla hina helga viku. enn bondi sa sem þar byr skal giallda iiij merkur kaups presti þeim er þangad sýngur oc fæda annadhvort mann edur hest med honum þegar vetur kiemur.

Heimilisprestur skal þar vera ef bondi vill sa er þar byr. edur eigi hann þridiung i bui[1]) kirkiu hluta.

þenna maldaga sette Sigvardur[2]) biskup þa er hann vygdi kirkiuna tveim nottum epter Bartholomeus messo og skyllt ad halda af ollumm þeim bæiumm sem vnder liggia firir utan naudsyn.[3])

kirkiann a kluckur ij. sacrarium munnlaug. alltarisklædi ij forn. Blasius lykneski. kiertistika.

Jtem lagdi Gisl[4]) bondi til kirkiunnar Andres lykneski. kross[5]) oc kiertistiku.

CXLII. Sijdumvle.

Mariukirkia i Sydumvla a land æ frodastodumm. leiga ccc. xvij kyr oc vj ær oc hest.

veidi j Kiarra ad helmingi vid stadinn j Reykiahollti millumm þverlækiar og Skialldmeyargils.

tiund heimamanna liggur þar til oc af iiij bæiumm ǫdrumm.

iiij Bænhus ero þar j þyngum.

Lykafærsla oc lysetollar liggia þar til epter landsid.

kirkiann a kaleik. alltaraklædi v. messuklædi tvenn. smelltann kross. Mariuskript. mvnnlaugar ij. bokakista. glodarkier. elldberi. tiolld vmm kirkiu. kiertistikur ij oc kluckur v. þielahogg oc messingarkietill oc veidi vnder Brv Sydumvla meiginn til lækiar þess er næstur fellur Brv.

Corporalia tvenn og glerglugg.

vjc j bokumm.

slopp oc kantarakapu.

Jtem þa er Arne tok ix kyr oc ij hross. cc vadmäla.

---

[1]) því 259; [2]) Sigurdur, Bp(!); [3]) hér endar forni máldaginn Sigvarðar biskups frá 1258; [4]) Gils 350; Gijsle 147; [5]) sl. 260.

enn sijdann hann tok gafst iij kyr oc iij hross.
portio Ecclesiæ xiiij[1]) hundrud voruvird.

CXLIII. Nordtunga.

Katrinar kirkia j Nordtungv a land allt a Hognastodumm.

vj kyr. vc voru. ij hesta.

alltarisklædi iij. ein messoklædi. kross oc Mariuskriptt. Katrinar skriptt. kluckur iiij oc biollu eina. glodarkier oc elldbera. tiolld vmmhverfis sig. merki. glerglugg. kiertistikur ij. fornann psalltara. kantarakapu. slopp.

J Kirkiuhollti skog nordur a Hälse.

vatzkietil.

Katrinar sögu.

Þangad liggia vnder xij bæer ad tiundum oc lysitollumm.

portio Ecclesiæ ij merkur hinns fiorda hunndrads sijdan herra Þorarinn reid yfer.

Kirkiann a Ornolfsdal halfann.

Jtem halft tiunda hundrad j portionem oc j onnur þyng kirkiunnar er hana vantade innan sigh.

CXLIV[—CXLVI.] Hvammur.

[Sjá: 1. Oddgeirsmáldaga 1375; prentaðr í Dipl. Isl. III, Nr. 248, bls. 304—305.
2. Jóns máldaga Gerrekssonar 1432.
3. Stephánsmáldaga 1508 (Skarðshamrar)].

CXLVII. Backe.

Kirkia æ Backa j Hrutafirdi er helgud Gudi oc Gudz modur oc hinum heilaga[2]) Joni postula.

Hun æ halftt heima land.

vj kyr. eitt asaudar kugilldi.

ij hundrada hross[3]).

vjc woruvirdtt. [oc half mork[4]).

---

[1]) xiij 147; [2]) b. v. 350; [3]) hross, Bp.; hin: kross; [4]) [sl. 260, 259, 147.

Þetta æ hun innann sig. Mariuskriptt forna. kross med lykneskium standondumm. ij. yfer alltari. kross yfer kor. Gudspialla kross. Jons lykneski postula sæmiligt. ij kluckur. merki. alltarisklædi oc dvkur.

Þangad liggia tiunder milli Borgarhals oc Sæluar af ollumm bæiumm.

Þangad liggur til af þessum bæiumm æ sumarid mœls miolk þa er bv best er og af Melumm.

bondi er skylldur ad ala presti hest fra krossmesso a hausted oc til krossmesso a vorid til allra naudsynia [j þyngin[1])so ad hann sie vel fær.

Jtem lagde Hiallti til kirkiunnar epter Gudmund prest faudur sinn c j bokumm. c j messoklædumm oc hid þridia hundrad lykakrak oc elldbera.

Jtem c j bokumm er Hiallti lauk j portionem Ecclesiæ.

Olafur Oddsson gaf kirkiunni epter konu sijna ij merkur so ad hann skal kaupa kirkiunni innann sig eitthuertt[2]) i skruda eda odrum sæmilegum hlutumm.

gefizt til ij kyr. hundrads hross oc cc voru.

portio vmm iiij ar medann Benedikt hiellt cc oc halfmörk. enn vmm næstu iij ar ädur portio halft fiorda c. oc er þat ecke lukt.

Oreiknud portio vmm x ar[3]).

CXLVIII. Eyre.

[Fyrri hluti þessa máldaga í Vilchinsbók er máldagi Árna biskups Helgasonar frá 6. Aug. 1317, og er prentaðr í Dipl. Isl. II, 231].

Þetta hefur lagist til kirkiu sijdan vygd var.

vc voru. iij hross oc enn cc med þessumm frijdleika.

kirkia a innann sig messuklædi ein. slopp oc kantarakäpu. kiertistikur ij med jarnn litlar. merki ij. fonts vmm-

---

[1]) [jnnan þinga, 256 (orðam.), 350; j þijngum 147; [2]) eitthuad 147; hin öll: eitthuert; [3]) Neðan við máldagann í 256: «Borid saman vid gamla Wilchinsbok Hijtardalskirkiu og er ej greinarmunur ad ridum. Skalhollte 1640. 28. februarij. Jon p. Dadason eigin H. Þordur p. Gudmundzson med E. H. Haakon Ormsson egh».

buning. lektarar ij. Mariuskriptt. Jons lykneski postula. Jons lykneski Baptistæ. alltarisklædi ij. glodarkier. paxspialld. ij pitals spiolld[1]). sacrarium med bly. iij bækur. brykarklædi. tiolld vmm kor. glerglugg einn.

Jtem gefist iij kÿr.

CXLIX. Fell.

Olafs kirkia vnder Felli j Kollafirdi æ halfann vidreka med Tungukirkiu j[2]) þorpum millum Holslækiar oc Hafnarness[3]).

iiij kyr oc vc vðru.

Hun a innann sig kross. Olafs lykneski oc tiolld fielitil vm alla kirkiu. alltarisklædi ij. kaleik. Hokul einn. iij kluckur. kiertistikur ij. glodarkier oc munnlaug.

Þangad er ad lvka hvertt vor saud veturgamlan vr Steinadal.

Annann fra Livfustodumm.

þridia af Fiardarhorni.

fiorda vr Broddanesi.

fimta vr audru Fiardarhorni.

setta vr Trudadal.

Lambeldi af ollum bæiumm milli Enneshofda oc Kollafiardarness.

Halfvætt skreidar af hveriumm bæ millum Lidar oc Kárhafnar.

Þangad er ad lwka vj alnar vadmals vr Hlyd hvertt ár.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af aullumm (bæium) millum Ennishofda oc Karhafnar.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur j tijdarenntu hvertt ær[4]).

Þadann er songur til v Bænhvsa oc takast vj aurar af hveriu.

Jtem gefizt kugillde.

Portio Ecclesiæ[5]) vmm ij ar medan Haukur Ejlijfsson hiellt iiij merkur.

Oreiknud portio vmm xv ăr.

---

[1]) tiolld 350; [2]) og (z) Bp., en leiðr. á spássíu; [3]) Bp.; Hrafnarness, hin; [4]) ær, sl. ðll, nema 147; [5]) sl. Bp.

CL. Tunga.

[= Máldagi Árna biskups Helgasonar frá 1317, prentaðr í Dipl. Isl. II, 230].

CLI. Kalfanes[1]).

Hinn Heilagi Þollakur vygdi kirkiu j Kalfanesi Gudi [til lofs oc dyrdar[2]) jungfrv[3]) Mariæ. Joni baptista. Petro postula oc heilogum[4]) Olafi kongi[5]).

Hun a land allt ad Skeliavyk med ollumm[6]) gognumm oc giædum. Hun ä Sandnesholm allann. Hun a fiordung[7]) vr Hualtiund j Skialldabiarnarvyk[8]).

[eitt[9]) asaudarkugilldi.

Mariu lykneski. krossar iij. tiolld forn vmm kor oc vmm frammkirkiu halfa. merki ij. glodarkier. alltarisklædi iij. oc dvkar ij. oc kiertistika.

Þar tekst heima kirkiutiund oll bonda oc allra heimamanna.

Jtem kirkiutiund oll af Skeliavyk [oc[10]) lysitollar aller heima[11]) oc vr Skeliavijk.

Þar skal syngia annann hvern dag helgann oc paskadag. Mariumesso fyrri. Þorlaksmesso firir Jol. Petursmesso oc Jonsmesso baptistæ. Olafsmesso fyrre[12]). Allraheilagra messo. Atta dag Jola og[13]) Vppstigningardag. [kirkiudag[14]).

Þar hafa oc iafnann verid born skyrd. leiddar konur i kirkiu og[15]) vygd samann hion.

ij. merkur presti oc fædi mann med honumm vmm vetrinn.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) [sialfum til lofs og dyrdar b. v. 350 og hanz heilogum monnum til heidurs fyrst vorre fru sancte 256 (á spássíu); [3]) b. v. 259, 263; [4]) heilaga 256; hinum heilaga 256 (var. á spássíu), 350; [5]) sl. 350; [6]) sl. Bp.; [7]) þridiung 256 (spássíu); [8]) 263; hin: Skalldabiarnarvijk; [9]) [hun ä 256 (var.), 350; [10]) [suo oc 256; so hid sama 256 (var.), 350; [11]) þar b. v. 256 (var.), 350; [12]) fyrre b. v. 256 (var.), 350, Bp.; [13]) og b. v. 256; [14]) [kirkiudag b. v. 256 (var.), 350; [15]) b. v. 263, Bp.

portio vmm iiij ar v aurar[1]. enn vmm ij ar xij aurar. oreiknath portio vmm xi ar.

Jtem x aurar giefist.

CLII. Stadur.

Mariukirkia oc allra heilagra ad Stad j Steingrijmsfirdi æ heimaland allt. Kleppustade. Kirkiubol. Hola. Widewollu. Grænanes. Kolbiarnarstade[2]. Asmundarnes. Asparvijk. eyar ij.

Hun a xxiij kyr oc iiij ær oc xx. ij hross oc xiiijc voruvird.

Hun a iij kluckur oc Dýnbiollv[3]. adra brotna. Mariæskriptt oc iij rodukrossa. kiertistikur ij godar oc ij vondar. merki. font med fornu klædi. Skrijn med helgumm domumm. ij paxspiolld. ij lektarar. ij stolar bader brotner. tvenn messoklædi. tiolld dvklaus vmmhuerfis kirkiu miog rotiñ. iij alltarisklædi yfer haalltari. v yfer frammalltare. v dvka alls oc ij þar j bvna[4]. annar med hlad. annar med raudt silki oc v peninga oc enn hid setta dvkslitre og enn ij. alltarisklæda slitre. lited hlad fornt oc fölt. iij hokla [oc kier j jordu[5]. slopp oc kantarakapur ij.

messubok. lesbok. Seqventiubok.

ij glodarkier. elldberi. glerglugg oc vyda stockinn. baksturjarnn. kaleik oc eitt corporale.

Voru aull herbergi metin ä stadnum firir utann kirkiuna fiorum tigum hundrada.

Stadurinn a Liotardal til[6]) vm̄merkia vid[7]) Hroberg[8]) oc Geirmundarstade oc þa dale er þar gäuga af.

Kolbiarnarstade. Hvannadal oc Selardal tveimmeiginn til vmmerkia vid Bolstadi oc Gilstadi.

---

[1]) «Hijngad til vard lesid saman eptter gamallre maldagabok sem nu er skrifut. J Skalhollte Anno 1640. 28. februarij. Jon p. Dadazon Myn Hnd. Jon Halldorsson E. H. þordur p. Guðmundsson E. H. Haakon Ormsson megh», 256; [2]) Kollbiarnarstadi 256, 350; [3]) dymbiollu 259; [4]) bruna 256; [5]) [j jordu oc kier, hdrr. (!); [6]) leiðrétt; oc, hdrr. (!); [7]) leiðrétt; vm, hdrr.; [8]) leiðrétt; hdrr. hafa: Herberg (!).

Odzey oc Þordarey a Biarnarfirdi med ollumm gôgnum oc giædum. gras oc eggver. selvers. hualreka oc vidreka oc agoda.

Asparvijk med ollumm gognumm oc giædumm nema settung oc attung hvalreka.

ad Brvaræ fiordung j reka ollumm bædi hualreka oc vidreka.

a Reykianesi allann halfann hualreka oc vidreka.

lysitollar af ollum monnumm þeim (er) giallda eigu milli Roofa oc Selâr ad frateknum logheimilis monnumm i Kalfanesi oc Skeliavyk.

xij merkur smiors af hveriu bvi innann taldra takmarka.

Þar a ad fæda prest og diakn. ala lijkmenn oc barnmenn ef þarf.

Jtem gefid til c. oc annad c j lierepti.

portio vmm vj är medann sira Andres hiellt stadinn v hunndrut.

CLIII. Kalld(ad)arnes[1]).

Kirkia i Kalld(ad)arnesi[2]) er helgud Gudi oc heilagri Mariæ oc Michaeli Archangelo. Hinumm blessada Þollaki.

Þangad skal vera tydasokn af bæiumm þeim ollumm sem eru firir vtann Selär oc nordur til Saurär.

Kirkiutiund. nema hualtiund af Kalldbak.

Af ollumm bæiumm til Selâr liggia tiunder til Kalldadarness oc so lysitollar oc fiskitollar. halfvætt af bæ oc halfvætt af hueriumm fiskimanni af Eyumm. nema Kalldbak oc Kleifumm skal greidast þridiungur vętter.

lamb skal ala a bæ huerium. abyrgist sa ad [helminge vidur ollu[3]) er elur.

A Kalldadarnesi skal vera heimilisprestur sa sem þar syngi tijder oc til þriggia Bænhvsa. ad Hamri. j Bæ oc Kalldbak. taki vj aura af hveriu. enn iiij merkur af heimakirkiu.

---

[1]) Kalldärnes 256; [2]) Kalldadarnese 259, 147, Bp.; [3]) [ollu vid helminge 260.

Kirkia a land er Hrafn gaf til hennar er heiter Biarnarnes. kýr ij. og c voru. kluckur iij. oc slijkt sem þar la adur til bænhvsskylldar.

Lyk skal færa af þessumm bæiumm hvortt sem helldur vill til Stadar edur Kalldadarness oc skulu taka helming hvorer þad er med lijkumm giefst.

CLIV. Arnes.

Kirkia j Arnesi a .v. lykneski. messuklædi forn. bækur[1]) ij. alltarisklædi ij. kiertistikur ij. oc onnur lest. kaleik. kross. alltarisdvk výgdann. refil fornann. kluckur iiij.

kyr vj. ix ær.

cc j voru.

j hvalreka fiordung oc ad auk so micid sem Gudmundur skälld gallt milli Spors oc Äross oc allur vidreki i þessu takmarki. tiundi hlutur af ollumm hualfluttningumm huort sem flutter eru med skipe edur a skipe millum Geiralfsgnvps oc Kalldbakskleifar.

Halfann vidreka a Drangavrd er Jon Sveinsson gaf til mille Skumuhellis oc Drangatänga.

Þridiungur vættar skreidar af huerium bonda[2]) oc af hverium fiskimanni ef hann er til fiskiar halfann manud edur leingur.

[viderif[3]) j Naustvijk.

halfa tiund a Kalfanes kirkia i Sk(i)alldabiarnarvijk.

Jtem giefist ij kugilldi. iiij bækur. er virdar voru firir c.

portio Ecclesiæ vm xiiij är medann Marteinn Petursson hiellt xx hundrud.

CLV. Kirkiubol[4]).

Kirkia hins heilaga laurencij a kirkiuboli j langadal. a heimaland halft.

---

[1]) b. v. 256, 147, Bp.; [2]) bondi, hdrr. öll, nema 147; [3]) [sl. hdrr. sbr. Arnesmáldaga frá 1327 (Dipl. Isl. II, bls. 617, 864); [4]) Hér er prentað eptir AM. dipl. afskrr. 2343, sem er staðfest afskr. 16. Febr. 1708 eptir transskripti á skinni frá 11. Maí 1486 gerðu í Hítardal.

iiij. kyr. ix. ær ok .iij. hundrut frid.

xij. aura afgialld af brecku. uj. aurar arliga af sandeyre.

kirkia ꝏ krossa .ij. laurencius skript. pals skript. alltarisklædi .ij. med duk einum. kertistikur .ij. glodarker. sacrarium munlaug. tiolld .iij.

Þagat[1]) liggia tiund ok lysitollar af ollum bæium milli[2]) kalldalons ok jsafiardar.

Þar skal uera heimilisprestur ok luka honum .iiij. merkur.

Þagat[1]) liggia .ij. bænhus laugabol ok melgrass[3]) ok syngia. xx. messor til huors.

kluckur .ij. ok biollur .ij.

jtem aukizt .iij. ær oc c.

corporale eitt. merke med silke. glodarker. paxspialld. alltarisbrik. baksturjarn. kalekur. iij. psalltarar. sloppur[4]). kantarakapur .ij. likakrakur. kertistikur .ij. med kopar ok .ij. med iarn.

porcio ecclesie um [vij. ꝏr halft .xj.ta hundrat.

hafa gefizt til .ij. kugilldi ok .cc. oskorud.

porcio um[5]) .uij. ꝏr medan amundi bio. halft ellefta hundrat. [en .xu[6]). hundrut[7]) medan gudmundur fader hans bio um .x. ꝏr.

fiell þar nidur halft .vj.ta hundrat firir brik. kross ok uorar fru skript ok þat fleira sem hann hafdi til lagt kirkiunnar.

CLVI. Vattsfiordur.

Kirkia j Wattzfirdi a heimaland halftt. Borgarey[8]) halfa. Þwfnaland. Eyri j Miofafirdi halfa[9]). Hestland allt. Heidarlond bædi.

xijc oc xx oc halfmörk i kvikfie oc lausagozi.

ıxc vadmäla.

Þessa reka alla ā kirkiann ad halfu med heimalannd.

Settung j ollum Reka j Rekavijk a Baklatrumm.

---

[1]) þangad, Vilch.; [2]) millum, Vilch.; [3]) Melgraseyre 147; [4]) oc, b. v. Vilch.; [5]) [fallið úr í 259; [6]) xij Bp.; [7]) [2343, Bp.; sl. hin; [8]) Borgey 260; [9]) halfa b. v. 350, 147, Bp.

allan reka a Teigh vnder Hvestu.

Or halfum hual j Flioti fimmta hlut meir enn helming.

tuo hluti oskerda i[1]) Kagadarvijk [og a Griotleiti og[2]) j Sandvijk[3]). enn grasnautnar giædi oll.

j Kiarransvijk oc Hlôduvijk vj[4]) vætter af hueriu hundradi vætta.

j Helarvijk[5]) allann hualreka oc oll giædi onnur.

Sulnastapa.

j Hofn fimmtung oc settung hualreka.

j Bardzvijk hinumm eystra meiginn fiordung i hualreka med agoda enn attungur firir nordann.

j Sæbols reka j Reÿkiarfirdi fiordungur j[6]) hvalreka.

j Sigluvijk tolfttungi minna enn þridiung (i) hualreka. enn þridiung j vidreka.

kirkiann a xl vætta j hverium hval er kemur a Almenninga enn ein[7]) ef minna er.

J Bolungarvijk tolfftung j hualreka med agoda.

þangad skal hver madur bvfastur oc sa er af landi hefur ala lamb oc abyrgiast eda giefa ella j milli Jsafiardarbotns oc Kleifa j Seydisfirdi.

þangad skal gefa a or Ædeÿ hvert vor.

attfedming torfs skal giefa hvert sumar vr Vnadzdal oc fa eyki til ad færa til sioar þa er soktur er.

Skogarhôgg æ Tiarnarnesi so sem vill.

Skogarhogg i Jsafiardarbottnni so sem vill oc gielldfiar hagar þar ollu fie.

Fiôrunÿtiar allar frä Giorvidalsæ oc (til) Meiginnär j Jsafiardarbotni.

Sädjord j Reykianesi sem vill oc þaranytiar.

torfskurd i Halshvsaland sem vill.

iij vætter fiska skarpra hvertt misseri j Skälavijk.

vj hrvta hofn j Rvtaey til brundtijdar.

Skier ad ollumm nytiumm.

Reki under Eyiarhomrumm.

---

[1]) Bp.; vr, hin; [2]) og b. v. 256, 259, 147; [3]) [sl. 147 (hér. kemr neðar); [4]) 350, 147, Bp.; vij, hin; [5]) Heliarvijk 259; Hælarvijk 147; [6]) wr, Bp.; [7]) ein 147, 260; einn, hin.

Heimil selveidur j Skiersundi.
Kolgiörd j Jokulkielldunskog.
skogarhogg j Skeidarmvla sem vill.
stodhrossa hage j Bersadal.
laxveidi hid þridia hvert sumar j Laugardalsa.

Kirkiann æ innan sig fern messoklædi ad ollu oc vmmframm ij pellshokla. ij sloppar. iij kantarakapur. ij pells alltarisklædi oc hid þridia huersdagligtt med gudvef. iiij kluckur. ij biollur. sacrarium mvnlaug. eitt alltarisklædi a Marialltari oc þar med silkidvkur. klædi med[1]) dyru verki. glodarkier eitt. elldberi. v krossar yfer haalltari oc ij adrer. Mariu lykneski. Olafs lijkneski. Sesseliu lykneski. Þollaks lykneski. tiolld vmm alla frammkirkiu med dvkumm vtann vmm dýrinn. fonts ymmbuningur. messuklæda kista. ij kaleikar. hinn þridia senndi Sveinbiorn til Noregs er stod halfmörk. Baksturjärn þrenn. Biarnfelld. lyka abreidsl.

xv bækur metnar fyrer haift fimmta hunndrad.

Jtem xij manada songbækur iij. Matutinale oc diurnale. bædi de tempore et de sanctis. er Herra Eirekur gaf til. er med worhlutanum legenda.

glergluggar vij. oc aller sæmiliger. iij messingar kiertistikur oc v jarnstikur. iij kolur. einn ampli oc klakahögg. paxspialld.

Þangad liggia tiunder af xv bæiumm. enn af xvj lýsitollar.

þar skulu vera prestar ij oc diakn.

Jtem a kirkia fimmtiu kugillda oc iiij kugilldi.

hundradz hest oc gridungur.

Eyri j Mioafirdi alla. Halshvs.

slijka hvalreka sem Einar Eiriksson oc fader hans atti j Fliote.

brijk oc kaleikur er stendur ij merkur gylltur. kiertistika med kopar.

Oreiknuth portio vmm .xvij. är.

---

[1]) med 147; sl. hin.

CLVII. Eÿre.

Pieturskirkia a Eÿri j Seydisfirdi a þridiung j heimalandi. land a Eidi.

ij kÿr. ccc frijd.

Afriett a westurheidum med Hestfirdi so morgu gielldfie sem sa a er a Eyri býr.

fiordung i hualreka j Bardzvijk firir nordan Rekamark. enn attung firir austann.

Graduale. Sequentiubok sumarhluta. ottusongvabok oc messoklædi. virdtist þetta firir vc.

Kluckur iij. ij rodukrossar. alltarisklædi ij. fontklædi ij.[1]) tiolld vmm frammkirkiu dvkalaus.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af xiiij bæiumm.

Jtem a kirkiann haustlags c og ad Þorsteini[2]) hundrad.

portio xiij hunndrad.

CLVIII. Augur.

Kirkia j Augri er helgud Gudi oc Mariæ drottningv oc heilaga Petro postula.

Hun a Strandsel.

iiij kugilldi oc xx.

hinu fiorda hvern sel j þernuvijk oc attung j hualreka.

hinn fiorda hvern sel i Huallatrumm.

Gelldneyta afriett a fialleyar j Skötufiörd so morgum nautum sem sa a er kirkiu helldur.

kirkiu messudagur er tveim nottum epter Olafsmesso fyrri.

Hun a innann sig ij krossa. ij alltarisklædi med dvkumm. Mariuskriptt og Peturs lykneski. lykakrak. elldbera. kaleik. ij kluckur. merki. Sacrarium mvnnlaug. psalltara.

Jtem kyr ad erfingium Langa Bardar.

Jtem steindur kross. alltaris brijk oc paxspialld [allt nytt.[3])

Þetta hefur Sigurdur bondi tillagt kirkiunnar. xij manada tijdabækur.

Jtem gefist ein kýr.

---

[1]) b. v. Bp. með nýrri hendi; [2]) Þorfsteini(!) 256; Þorsteinn(!) 260; [3]) [allnytt 260.

portio vmm iiij är medann þordur Sigurdarson hiellt.[1])

Jtem gaf Gudine[2]) Oddsson jordina j Smidiuvijk kirkiunne j Augri.[3])

CLIX. Sniofioll.

Kirkia vnder Sniofiollumm er helgud Gudi oc Gudz modur oc hinumm heilaga Petro postula.

Hun a heimaland allt.

x kýr. iij ær. hest. cc. frijd.

Þetta a kirkia innann sig. Pieturs lykneski oc ij krossa. Mariæskript. Olafslijkneski. [forn ðll.[4]) ij kluckur sæmiligar. messoklædi. alltarisklædi oc dvkur. fontklædi oc bok. las firir kirkiu. slaghamar. linrefill dvklaus. glodarkier. sacrarium[5]) handklædi. baksturjarn.

þangad liggia tijunder oc lysitollar milli Lons og Biarnargnwps oc lambeldi af sögdu takmarki.

þessi a kirkia jtôk. attfedming(s) torfskurd oc stadarteig i Sandeyar land.[6])

portio Ecclesiæ .ij. merkur hins fiorda hundradz.[7])

CLX. Adalvijk.[8])

Mariukirkia i Adalvijk oc hins heilaga Peturs postula a heimaland halftt med ollum gognum oc giædumm. Kagadarvijk oc Sandvijk. halfar þessar eigner med bonda.

tolfttung hualreka oc vidreka med agoda j Rekavijk.

iiij kyr oc eitt asaudar kugilldi. hest.

c ofrijdt.

---

[1]) Hér virðist vanta upphæð porcionis; [2]) Gudni 147, Bp.; Gudnie(!) 260; [3]) Guðni Oddsson gaf Ögrskirkju Smiðjuvík í testamenti sínu 3. Dec. 1431. Er þessi klausa því ekki eldri en frá dögum Jóns biskups Gerrekssonar; [4]) [b. v. 256 (á spássíu); [5]) b. v. 256 (á spássíu); [6]) Sandeyrarland 256 (á spássíu); Saudeyarland 147; [7]) Neðan við máldagann setur 256: «Riett eptter gomlu Wilchinsbok 1640. 28 februarij j Skalhollte. Jon p. Dadazon M. E. H. þordur p. Gudmundsson med E. h. Haakon Ormsson med egh.»; [8]) Stadur i Adalvijk 147.

kirkia æ innann sig krossa ij. annar med lijkneskium. Mariuskriptter ij. Petursskriptt. alltarisklædi tvo. kantarakäpu oc slopp. glodarkier. kluckur iiij. bækur ij. merki. biarnfelld.

þangad liggia tiunder af ij bæiumm oc xx.

þar skal vera heimilisprestur.

Jtem ij kyr. c ofrijdt.

Jtem kugilldi.

portio halftt tiunda hundrath.

CLXI. Grunnavijk.[1])

Mariukirkia j Grunnavijk. Michaelis. Johannis Baptistæ. Olavi. Thorlaci oc Mariæ Magdalenæ a heimalannd allt. Faxastadi j olldugil. Svartabvder. Lonafiord hinumm eystra meiginn med ollum giædum og þeim meiginn Hraf(n)sfiord til vrdar inn fra Meleyri. enn Selver inn j Svidinsstadaloon.

Hun a oc reka allaun fra Skoraræ til Landzdeilldarhola oc veidar allar.

fra Landzdeilldarholumm til mots vid Leiruland veidar allar þær sem j notumm veidast.

Hun a oc settung j Smidiuvijk oc ij hluti Bergstolls j Bolungarvijk.

tolftungur j hvalreka millum äros oc Bardzvijkur.

land allt j Lauduvijk oc vidreka allann. enu halfann hualreka ad fratekinne tuttugustu vætt Vattzfiardarkirkiu. J Kiaransvijk tolftungur j vidreka oc hvalreka oc ollum giædum.

j Rekavijk ä Baklætrum tolftungur i hualreka oc xvj[de] hlutur. tolfttungur j vidreka oc i ollumm giædumm.

Kirkia a x kyr. xviij ær oc ij naut tuævetur.

psalltara oc merki.

vôru hunndrad.

lambselde a bæ hverium innann þinga. enn tveggia þar sem tuibyli er. taka med ad vetur enn skila heim ad sumri.

Hun a attæring.

kluckur iiij oc er ein brotiñ. messoklædi ein. alltarisklædi ij. krossar ij. Mariuskript forn. merki. glodarkier. fonts vmbuningur allur med fonti.[2])

---

[1]) Stadur i Grunnavijk 147; [2]) 350, Bp.; hin: font.

þängad liggia tiunder [allar af strondum[1]) milli Geirolfs[2]) oc Hornsteina. So oc firir sunnann Skorarheidi milli Nordurfiardar[3]) gnvps oc ärinnar j midium Biarnargnvpi.

Jtem skip fyrer ccc. bord.

Jtem gaf Einar Eiriksson fiordung hvalreka j Hloduvijk.

þetta lagde Gudmundur Arason[4]) til kirkiunnar. vj bækur. paxspialld gyllt. kiertistikur ij med jarn tinadar fyrer ccc j Testamentum modur sinnar.

Jtem kross med vnderstodum gylldann. kaleik. Katrinar lykneski. kiertistiku med kopar. alltarisbrijk gyllta. dvk glitadann. sotdriptt med lierept yfer alltari. slopp. krismakier. alltarisstein. bokastol. skyrnarsä. lyka abreidsl. silfurkross. alltarisklædi med tefling.

Jtem gaf Þorbiorg Ormsdotter ij dvka glitada.

Jtem gaf sira Gudmundur Mariuskriptt edur ccc. stolu oc Handlijn. Corporal med hvse gullsaumudu. Hämettu og Handbok.

portio Ecclesiæ xij hundrud.

CLXII. Kirkiubol.[5])

Mariukirkja a Kirkiuboli j Skutilsfirdi oc hins heilaga Jons postula æ þuilijkann maldaga. ad þar skal syngia annann hvern dag helgann. og hinn fiorda hvern ottusong.

greida presti ij merkur.

Þar er kirkiu messu[6]) dagur a Olafsmesso sydari. þar skal þa hallda heilagt. og af Fossum og Eingidal.

Herra Jon biskup gaf til kirkiunnar Gudi til heidurs oc þeim til syndalausnar sem þangad sækia xx daga afgiptt æfinnliga æ kirkiudaginn a Mariumessur fiorar og bada messudaga Jons postula.

þar skal grafa lyk heimamanna oc fra Forsum oc þeirra sem þar andast heima edur j landeigninne.

---

[1]) [af Strondum allar, Bp.; [2]) þannig 260, 256, 259, 350, 147, Bp.; [3]) Nordurzfiardar Bp.; [4]) Sé það Guðmundr ríki á Reykhólum, sem hér er nefndr, þá er það sem nú fer á eptir frá c. 1440; [5]) Vilchinsmaldage 263. þessi máldagi er nær alveg samhljóða máldaga Jóns biskups Haldórssonar frá 1333 (Dipl. Isl. II, 446); [6]) sl. 259, 147.

þar tekst heima tijund oc lysitollur heimamanna og so fra [Forsum[1]) oc tiund vr Eingidal enn ei liostollar.[2])

Hun a land ad Forsum.

ij kugilldi oc cc voru.

Jnnann sig a hun ij krossa oc Mariulykneski. refuil vmm kor audrumeiginn. merki.

þeir menn eru ei skyllduger ad hallda kirkiudag a Eyri sem hallda a boli og af fyrrnefndum bæiumm þangad lvka tiunnd.

þangad liggia tiunder þeirra manna er ei[3]) giora skiptetiunnd af sögdumm bæiumm.

CLXIII. Eýre.[4])

Mariukirkia a Eyri j Skutilsfirdi oc hins heilaga Jons postula æ heimaland allt.

kyr xiij oc lx asaudar. gelldneyta[5]) kugilldi.

cc voru.

Pallbord. ij storkierolld j jordu.

þangad liggia tiunder af ollum bæium mille Brudarhamars oc Ofæru oc lysitollar ad frateknu Kirkiuboli. Forsum oc Eingidal.

[kirkia æ[6]) innann sig Mariuskriptt. Jons lykneski postula er þorkell prestur gaf .iij kluckur. ij alltarisklædi og Dvk. fontklædi. merki. glodarkier oc elldbera. kiertistikur ij med jarn oc ein med kopar. hin fiorda tinud med jarn.

Graduale .ij psalltarar. ij Dominicalia fra Paskum til Jolafosto. Legenda de tempore a sumarid tekur til ad Dominus omnium[7]) oc til Adventu. Liber Genesis a wetrinn j selskinni. Handbok sæmilig oc proprium de sanctis ad song fra[8]) Jonsmesso baptistæ oc endist[9]) j Annunciatione beatæ Mariæ. messubok fra[8]) paskumm de tempore til Jolafostv. og þar med Lagasongvabok. Dominicobok fra Trinitatisdeigi ad ottusaung.

---

[1]) [147 og maldaginn 1333; fiordum, hin; [2]) lysitollar 256, 147; [3]) ecki 147; sl. 260; [4]) sbr. Dipl. Isl. II, 447; [5]) -nauta 256; [6]) [Bp.; kyrkian æ 147; hin: sl. æ; [7]) [350; Ds oñn Bp., 260, 256, 147; Ds omn 259; [8]) fyrer 260; [9]) endast Bp.

Skogur j Tungulandi. firir[1]) ofann þveræ. torfskurd ij hluter attfedmings.

Almenningsskogur er þorkell prestur gaf slijkt sem Tungv bar vid Kirkiubolsmenn.

CLXIV. Holl.

Mariukirkia a Holi j Bolungarvijk æ land ad Lifurkierstodum j änne hia Ose. teig j Geirsbreckuskoga. Stodhrossa haga edur grijsagylltar j Raunsdal.

ix kyr. xiijc oskorud.

Kirkiann ꝍ innann sig Andres lykneski. Mariæskriptt. kluckur iij. alltarisklædi ij. oc alltarisdvk. sacrarium munnlaug oc glodarkier. kolur ij. krossa ij.

Þar skal vera prestur oc lvka honumm iiij merkur.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af xv bæiumm.

Jtem gefizt kugilldi.

portio vmm xij är medann Arni Palsson bio ixc og x aurar.

CLXV. Hollt.

Kirkia hins heilaga Laurentij j Hollti j Ønundarfirdi a heimaland allt. Arnkelsbrecku. Vadla. Þorolfsstadi. Kirkiubol oc Kalldä.

Halfann settung j hualreka a Saudanesi.

Settung hvalreka j Keflavyk. enn tolfttung j Reykiarfirdi bædi j hvalreka oc vidreka med grasnautn allt til Hvanneyra.

Skog j Dyrafiardarbotni a medal Gilia tveggia firir ofann Þijngmannaʀiodur a hinu vinnstri[2]) hond er a Glämu rijdur.

v kugillda höfn j Nesdal.

beit j Hiardardal vj vikur i annad mäl hinn idra fra þui er[3]) vr Seli er komit til Tvimanadar.

Settung i hualreka fra Dalsä oc til Raufar a Saudanesi.

þridiung i hualreka i Rekavijk hia Höfn.

---

[1]) og b. v. Bp., en er strykað undir með rauðu sem það eigi að falla úr; [2]) vinstru, Bp.; [3]) sl. 260.

attungur i hvalreka i Lauduvyk.

Tolfttung i hualreka j Flioti.

J Sigluvijk tolfttung i hualreka.

ij attfedminga torfs j Tradarland. einn attfedming i Kalldárland oc riett at rijda thil og lata hross hafa haga vtann todu oc eingiar. þva vmm torf sem vill og lata standa sem vill. med slijkumm skilmala er attfedmingur j Wijfilsmyraland.

Kirkiann æ xij kyr. ij kugilldi i gielldum nautumm. xijc oc xx vöruvird.

kirkiann æ innann sig v manna messoklædi firir utann einn alltarisdvk. xij manada tijdabækur. einn slopp. iiij kanttara kapur. iij alltarisklædi forn. viij kluckur oc ein lest. Mariuskriptt. Laurentius lykneski. skrijn oc krossa ij. glerglugg oc glodarkier. vattzkonnv.

kirkiann a eyristoll af[1]) hverium þeim sem þyngfararkaupi giegner milli Kleyfa j Seydisfirdi oc Kialkafiardar.

tiunder oc gröpttur liggia til kirkiu j Hollti milli Saudaness oc Rafnaskalagnvps.

Þar skulu vera prestar ij.

Hun a lekttara ij[2]). sacrarium munnlaug. klædakistv.

allann vidreka a Teigi j Bolungarvijk milli [Audna[3]) oc Aross og niunda hlut i hualreka a þeim sama teigi.

Jtem v kiertistikur. ij merki.

Portio medann Sira Sæmundur hefur halldid vjc.

Jtem hafa tillagist ein messuklædi oc kaleikur.

kirkiann a nv viij kýr oc xx oc iiij asaudar kugilldi. og iiij saudi tuævetra oc einn hest. halftt atta hundrad oc xx.

CLXVI. Sæbol.

[= Máldagi Árna biskups Helgasonar 1306. Prentaðr í Dipl. Isl. II, 192].

CLXVII. Gnvpur.

Kirkia hins heilaga Johannis Baptistæ vnder Gnvpi a þridiung j heimalanndi.

---

[1]) 147; hin hafa: a (!); [2]) ij, b. v. 256, 147, Bp.; [3]) [Aud a (!) 260.

skogarhogg a Kleifum fyrer vestann j Dýrafiardarbotni oc hina[1]) tiundu vætt j Sæbolshluta [i hvolumm. oc tiunda part i Brecku hluta[2]). tiundu vætt j Breidaboli j Skälavijk. og tiundu vætt j Dali j Arnarfirdi.

fiordung j Reka ollum milli Hvarfs oc Haukalækiar.

Selveidar sem vill hier i milli.

fimm kugillda beit vndann Gnvpi j Nesdal.

skipshofn a Skaga tolllaust oc eiga inster reit a Melum[3]) oc skalagiord a Brecku.

Hun a innann sig alltarisklædi ij. oc ij dvka. silfurkaleik lestann. kiertistikur ij. refla iiij.

vij kugilldi.

vc frijd.

v pund malms.

krossar ij. annar smelltur. skrijn oc munnlaug. bok ad lese de sanctis.

þangad liggia tiunder af v bæiumm.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

So mikid lagdi Brigida til kirkiunnar.

In primis messoklædi sæmilig. kantarakapu. glodarkier og alltarisklædi med salun. glerglugg oc bryk. steindakross med lijkneski. paxspialld. sequentiubok. sumarbok ad Dominicum et de sanctis. Aspiciens bok a vetrin.

Jtem gaf Þordur Sigmundarson epter Solveigu konu sijna kugilldi oc hundrad j bokumm.

CLXVIII. A Myrumm.

Sia er maldagi Myralandz kirkiu ad hun a iiij oc xx kugilldi oc ij hesta.

xxc j landi.

eins prestz skylld.

skyllt ad ala lykmenn oc barnmenn.

kirkia a kaleik oc messuserk fornann. hokul oc handlijn. iij alltarisklædi. ij alltarisdvka. kiertistikur ij. tvo glodarkier. tiolld vm alla kirkiu. gref oc þielahogg.

---

[1]) hinu 256, 350; [2]) [sl. 260; [3]) Môlum 350, 147.

allar fiorunytiar ad helminge fra Haukslæk og til þess er sier mann vr skaladyrumm j fiôru j Nesdal ad halffollnumm sio. firir utann reitisøl.

Heimil selveidur af Myrumm ad ollumm hluta sem (þeir) gieta veitt. enn ad fiordungi ef eingi veider. [þeirra[1]) er a[2]).

xv kugillda høfn j Nesdal. ad þridiungi jskipan j Miofadal vpp fra gardlagi þui sem giert er firir gielldfie. Rett er stodhross oc svijn til jskipanar.

torfskurdur i Garda land suo micill sem vill.

Skalagiord a Fiallanes. Hafa skip i fiski hvortt helldur sem vill sexærtt edur attærtt og taka sialfur toll af þeim skipverium ef adrer roa a skipi enn heimamenn. eiga skäla yster oc reit a môl.

Nautbeit vndann Felli a Nautahialla oc reka so ad feli syn hinnar sijdustu kyr.

Jtem gefist ij kugilldi.

Jtem gaf Brigida Bodvarsdotter[3]) ccc oc eru ecke lukt.

portio Ecclesiæ xvijc.

CLXIX. Hraun.

Þollakskirkia ad[4]) Hrauni a halftt land ad Saurumm.

skog a Kleifumm j Dýrafirdi.

Reka halfan[5]) i Keflavijk.

kyr x. hunndradz hestur. kluckur iij godar og hin fiorda lest. refil einn[6]). munnlaug ein. glodarkier. skýrnarsā oc fontklædi. alltarisklædi eitt. kiertistikur ij. oc þridia med jarnn firir Þorlaki.

þar skal vera heimilisprestur oc gialldi iiij merkur.

Þangad er gropttur oc tiund vr Medaldal oc vr Selvogum og af ollum bæium þar j milli.

vnder Hrauni giefist ein kyr.

portio Ecclesiæ vmm ıx är medann Þorvalldur[7]) hiellt ıxc.

---

[1]) Bp.; þetta, hin hdrr. og í Bp. hefir svo verið ritað í fyrstu, en leiðrétt með gamalli hendi; [2]) [þetta er auk 147; [3]) Kodransdotter, Bp. á spássíu með hendi frá 18. öld, en hefir Böðvarsdóttir í textanum; [4]) ä, 256; [5]) Bp.; halfa, hin; [6]) ein, 256 (!); [7]) Þorvalldi, Bp.

Jtem lagdi [Jon Lofftson[1]) til kirkiu sem svarid var halfa jordina a Saurumm. og a kirkiann nv allann.

portio oreiknud vmm ij är medann Jon hiellt.

CLXX. A Søndumm.

Nichulaskirkia a Sondumm a heimaland allt oc Galltardal allann.

skipshofn a Skaga.

skog j Dyrafirdi milli Seliageila oc Middæla. skog firir ofann Gôtu.

vj vikna beit vnder Backahlyd.

Hun a x kyr. iiij asaudarkugilldi. Hundradz hross.

Hun a innann sig kross. skrijn. Mariuskriptt. Thomas lijkneski. alltarisklædi ij. annad med pell. kluckur iij. alltarisdvkar ij. bok oc kanttarakapu. hokul oc glodarkier. iij psalltarar. iiij[2]) reflar. fonts vmbuningur vondur.

Þar skal vera heimilisprestur.

þangad liggia vnder x bæer ad tiundum oc lysitollum.

Halfkirkia j Hvammi oc syngia annann hvern dag helgann.

þar tekst heima tiund og lysitollur.

Jtem giefist kyr.

Portio Ecclesiæ [viijc[3]).

ccc j stadarspioll.

CLXXI. Eýre.

Mariukirkia oc hins heilaga Peturs a Eýri j Arnarfirdi a Karlstadi oc Hornstrond med ollumm giædumm. tolli oc vidumm hvorutueggium. oc Latravijk. Geirþiofs jord milli Kollagotu[4]) oc Stapagils. vtan jtok i Skoga skog i Svidningsdal[5]).

a Nedstukleif kalfarekstur oc svijna oc hallda vpp haga.

skogarhogg i Hvamsskog sem vill.

---

[1]) 147; hin hafa ýmist: Jons Lopts(!) eða Jon Lopts(!); [2]) iij. 260; [3]) [vmm viijc. ar 260; [4]) Kolagotu 260; [5]) Svidinngsdal, Bp.

skogarhogg j Kirkiubolsland a .lx. hesta hvertt haust.

skogarhogg i Þverardal.

torfskurd i Breidamyri sem vill. vj kyr. iij hesta.

smellta krossa ij. oc þridia gylltann. silfurskrijn. kaleik er stenndur vj aura. þrenn messuklædi. eru þau nýustu med buningi er Hrafn lagde til. alltarisklædi med bastard oc iij onnur. kluckur iiij. Mariuskriptter ij. kantarakäpur ij. Peturs lykneski. tiolld vmmhverfis sig. glodarkier. lykakrak. munnlaugar ij. kiertistikur iij. baksturjarn. slopp.

messobok. suffragium sanctorum. iij Legendur per Anni circulum. hin fiorda Communisbok samsett er virdar voru firir cccc. oc psalltara.

Kirkia a hvalreka a Sliettanesi mille Svadhols oc Toargils[1]).

Þetta lagdi Thomas Snarttarson[2]) til kirkiu a Eyri.

tolfttung i hvalreka a Hornstrond.

Settung j hualreka j Flioti.

Settung j hualreka j Hloduvijk.

þridiung j hvalreka oc hinn sextandi hlutur a Griotleiti j Kagadarvijk oc Sandvijk.

kirkiann a glerglugg.

Sa skal rada sem a Eyri byr hvortt hann flytur prest til Kirkiubols eda er hann soktur.

Þangad liggia tiunder af ollumm bæiumm milli Langadals oc Kuluär. lysitollar oc smatiunder.

Romaskattar af Tialldanesi.

jord halfa j Sperdlablyd oc vijc j virdingarfie er til lagde Hrafn Thomasson.

Jtem reiknadist vjc j portionem Ecclesiæ medann þeir brædur hielldu Thomas[3]) oc Sigmundur[4]) vmm v är.

Þar skal vera heimilisprestur oc diakn. tekur prestur iiij merkur.

Jtem a kirkian kugilldi oc c.

---

[1]) Toarzgils 256; [2]) leiðrétt; Suartzson 147; Suarttarson, hin; [3]) Thomas Hrafnsson kemr við bréf gert á Eyri í Arnarfirði 1473 (AM. dipl. afskrr. 1122); [4]) Sigurdur 350.

CLXXII. Alfttamýre.

Mariukirkia a Alftamýri a heimaland allt oc Stapadals lannd.

viij kýr oc naut.

kirkia â innann sig ij bækur. Brever fra päskumm til Jolafostu. psalltara. kluckur iij oc biollur iij. skrijn. kaleik. kross med lykneski. Mariuskriptt. Jons skriptt baptistæ. eina kiertistiku. glodarkier. sæikapu forna.

Jtem c.

Jtem aukist ein kyr. ij hross. sijdann sira Jon tok med.

giefist vj ær oc ij kyr.

portio Ecclesiæ ccc.

CLXXIII. Otrardalur.

Kirkia j Otrardal er helgud allsvalldanda Gudi. Heilagre Guds modur Mariæ oc blessada Bartholomeo postula. Thoma archiepiscopo. Þollaki biskupe oc Ceciliæ meýo.

a alltt heimalannd milli Haganess oc Beitilshamra[1]).

skog i Trostansfirdi[2]) til allra þarfenda. enn leyfa ongvumm.

Stadarmenn[3]) skulu hoggva þar sem þeir vilia svo vijtt sem land a skog.

Hun a x kyr. xij ær. ij hross.

kistv oc kaleik. kluckur ij. krossa iij. kistil. alltarisklædi iij. glodarkier og kanttarakäpv. tiolld vmm kirkiu. Ordobok.

Þangad liggia tiunder oc gröpttur af ollum bæiumm milli Galltar oc Langaness.

þetta hefer lokist kirkiunne j Testamentum epter Markus Þorkelsson. Half jord ad Fosse oc x kugilldi.

Jtem vjc epter sira Svein skalla er hann var kirkiunni skylldugur i reikning.

Jtem kugilldi epter Þorkel Markusson.

---

[1]) Ketilz hamra (!) 256: [2]) Trostransf. 350; [3]) Staðarmennirnir 350.

Jtem kugilldi epter Markus Steinolfsson.

Jtem c vôru.

Summa i kugilldumm kirkiunnar iiij oc xx. oc ij hross. hunndradi hvortt. oc viijc j metfie.

Jtem giefist iij kyr.

portio Ecclesiæ vjc.

CLXXIV. Selärdalur.

Mariukirkia oc heilaga Peturs j Selardal ä lond oll milli Lykastapa oc Kalfadalsär.

Skoga i Geirþiofsfirdi ad helmingi þa sem leigid hafa til Sperdahlijdar ad fornu milli Kollagôtuär oc Seliadalsär.

Tiunda hlut i hualreka æ Kirkiuboli i Kolmvladal hvern veg[1]) sem a land ber vtann smahvale.

tollur kirkiunnar tiundi huer fiskur sivalur sem a land kiemur bædi j Kopavijk oc nidri vid fiôru.

xix kyr. xvj ær oc xx. ij gielldnaut tuævetur. hestur oc þriggia hundrada skip. iij kier j jordu. xvijc j metfie.

Jtem xij manada tijdabækur.

fern messuklædi.

sloppar iij. kantarakapur ij med pell. ein bla med lereptt. alltarisklædi ij med pell oc eitt hversdagsligtt til haalltaris. Jtem til vtalltara ij med pell oc ij med silki. fontklædi. kaleikar iij[2]). glodarkier oc elldberi. smellter krossar v. oc einn kross stor oc under ij lijkneski. Mariuskriptt. Pieturs lykneski. Olafs lijkneski. viij kluckur.

Jtem ij brottnar.

Jtem griotbrot ij. lektarar ij. merki. Reflar forner vmmhverfis kirkiu oc steintiôlld.

Jtem vattzkall oc ij munnlaugar. messofatakista. kiertistikur iiij med kopar oc ein stor med jarn.

Jtem ordubok oc skrijn gyllt.

Skallagrijmur lagdi til kirkiu viij bækur. formælabok oc Nichulassôgu. messingarkietil. vattzkietil. steinklædi. biarnfelld litenn. messufatakistv olæsta. bokalektara. baksturjarnn

---

[1]) dag 256; [2]) ij. 259.

og þridiung i hvalreka vestann til Nessskieria. geingur þat i giöf j þessum hlutumm sem ei þarf j gialldi[1]).

Jtem gefist til ij kyr oc c. oc enn kyr.

portio Ecclesiæ medann sira Andres var cccc. enn sijdann c oc ij merkur[2]) a ij ärumm.

CLXXV. Laugardalur.

Mariukirkia oc heilaga Nicholai j Laugardal a land firir innann a.

kyr vj.

cc ofrijd.

bækur ij firir hundrad.

elldberi oc glodarkier firir mörk. alltarisdvk med hladi oc alltarisklædi med hlad. kross firir c. Reflar ij firir xij anra. Smelltur kross. Mariuskriptt. Nichulas lykneski. kluckur iiij. biollur ij. kiertistika med kopar. merki. glergluggur oc fontz vmbuningur.

Þangad liggia tiunder af xiij bæiumm.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

Jtem gefist hestur oc hokulsefni med sæi.

portio Ecclesiæ xxc. ccc oc half mörk.

CLXXVI. Bær.

Mariukirkia oc hins heilaga Jons postula j Saurbæ a Raudasandi a lannd i Hvammi oc x^c frijd. iij kýr oc eitt hross.

hina tiundu hveria[3]) vætt af ollumm hualreka innann þijnga.

Jatadi Loptur bondi Philippus[4]) son þesse jskylld æfinnliga firir sijnar jarder. so oc Magnus broder hanz firir sijnar jarder.

Jtem vætt skreidar af hveriumm skattmanni innann þinga.

Jtem skædatollur af hveriu Bænhvse.

Kirkia a þrenn messoklædi. kaleika ij. pells kantarakapu. kluckur v. oc ij biollur. Mariuskriptter ij. Jons lykneski

---

[1]) gialld 256, 147; [2]) merkum(!) Bp.; [3]) hueriu 350; [4]) Phlippz 256.

postula. Jons lijkneski baptistæ. krossa iiij. oc er einn smelltur. skryn. iij alltarisklædi. eitt med pell oc hlôd. glodarkier ij. vattzkietill. elldberi. sacrarium munnlaug. glerglugg. vattzkall. merki ij. tiolld vmmhverfis sig vtann vmm dyr. kiertistikur ij. messofatakista.

Graduale. sequentiubok. lesbok de sanctis. Aspiciensbok. fimtta a fornann hatt. sumarbok de tempore et de sanctis fra Paskum til Jolafostu.

Þangad liggia tiunder af viij oc xx bæiumm.

Gudspiallabækur ij a vetrin. onnur med song.

þar skulu vera prestar ij.

portio Ecclesiæ vijc.

Jtem sijdan herra Oddgeir reid j seinasta sinne hafa giefizt iiij kugilldi oc cccc.

Jtem gaf Vilborg Benedikttzdotter iiij kugilldi oc eru ij olukt.

Jtem gaf hun refil braut. kôgur oc handklædi.

Jtem hefur gefist kugilldi.

portio Ecclesiæ lxc oc viij hundrud.

[Hér kemr á eptir skipanarbréf Jóns biskups Gerrekssonar frá 1431 um hálfkirkju í Breiðuvík].

CLXXVII. Hage.

Þessi er maldagi kirkiunnar j Haga a Bardaströnd. ad hun a Haga hinn minna. Mvla land allt.

slijkt i Rekumm oc Skogumm sem hun hefur att ad fornu.

Skogur j Vattsdal j[1]) amotum.

Jtem eitt kugilldi.

tiolld vmm kirkiu med ferskepttu oc vantar vtan vmm þvertt. kluckur iij. skrijn. Mariuskript oc Nichulas lykneski. ij rodukrossa. glerglugg og glodarkier. kiertistikur ij.

psalltari oc handbok.

tuenn messofot oc Gudvefiarhokul. iij alltarisklædi oc eitt med gudvef. silfurkaleik allgylltann[2]).

---

[1]) sl. 259; ad 147; [2]) gyltan Bp.

þar skal vera prestur oc diakn. messa hvern dag [þann er til er giǫrtt oc annann hvern þess j milli. ij messur huern dag[1]) vmm Langafostv. messa hvern dag vm Jolafostv oc Vigilia j hverri viku. ij messur æ ymbrodaga.

lykakrakur er giefist hefur thil.

Þangad liggia xij bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

hier til lagdi Philippus Gijslason iiij bækur oc fimta kirialskuaterni. metnar firir ccc.

þetta hefur gefist til kirkiunnar sijdann Philippus kom. viij kugilldi.

portio fiell nidur fyrer kirkiu vppgiǫrd.

CLXXVIII. Lækur.

Kirkia hins heilaga Gregorij ad Breanslæk a heimaland halftt oc halfa Eingeẏ.

vj kyr.

c. frijdt.

krossar ij. Mariuskriptt. messoklædi. alltarisklædi ij. ij kluckur oc bialla. fonts vmbuningur. glodarkier. elldbera. refvil oc merki.

Þangad liggia vnder xv bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

þar liggur prestskylld og lvka honum iiij merkur.

kirkia a abreidsl.

portio oreiknud vmm xvij är.

CLXXIX. Midhlijd[2]).

Halfkirkia i Midhlijd er helgud Gudi oc hinum heilaga Olafi kongi.

hun a skog allann j Morudal[3]) upp fra Halza[4]).

hun a innann sig Mariuskriptt. Olafs lykneski. rodukross. kluckur ij. alltarisklædi oc dvk.

þar tekst heima tiund oc lysitollar.

Þanngad skal syngia annann hvern [dag helgann[5]) og lvka presti ij merkur.

---

[1]) [sl. 259; [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) Mörudal 256; Mórudal 147; [4]) Hatzä 259; Hattzæ 147; [5]) [256, 350, 147; helgan dag 260, ofl.

CLXXX. Flateý.

Jonskirkia postula j Flatey a xxc. j heimalanndi og Sandeyar.[1])

xij kyr. hross oc c frijdt.[2])

[iiij krossa.[3]) Mariuskriptt. oc Jonsskriptt.

Dominicubok.

glodarkier. elldbera oc kiertistikur ij. kluckur ij oc biollur ij. baksturjarn. kvern oc lvdur. fonts vmmbuning. alltarisklædi. messoklædi tvenn. kaleik. slopp oc kantarakapu. merki oc messoboc oc lesbok.

þar skal vera prestur og[4]) diakn oc lvka presti iiij merkur.

Syngia messv hvern dag er giort er til oc allar heimilistijder .ij messur hvern dag vmm Langafostv .ij messur annann huern dag a Jolafostv oc alla ymbrodaga vmm haust oc salutijder fullar med.

ij daga skal syngia j viku hid sialldnasta messv. þess a milli ij messur einn dag j viku j hverri gagnföstv.

CLXXXI. Mvle.

Laurentiuskirkia vnder Mvla a Skalmarnesi a lannd ad Vrdumm og Hvijtingseyar oc Vattardal hinumm eystra meiginn allt ad Slo.

skog ad Selskerium inn fra Vydimyri. c j landi i Selskeriumm.

Hun a x^c frijd. ij kyr oc asaudar kugilldi oc ij rodukrossa. Mariuskriptt oc Laurentiusskriptt. alltarisklædi ij. kiertistiku. sacrarium munnlaug. bækur iij. merki. elldbera. kluckur ij oc biollur ij.

Þangad liggia tiunder af Svijnanesi. [fra Selskerium. vr Skalmardal. af Wattarnesi[5]). fra Hamri. fra Deilldarā. fra Firdi. af Kirkiuboli. so vr Nesi. og so af þeim bæiumm. sem bygder verda innann þetta takmark.

Þar skal vera heimilisprestur oc lvka iiij merkur.

portio Ecclesiæ xvc.

---

[1]) Saudeyar(!) 147; [2]) ofrijtt 256; [3]) [b. v. 256, 350, 147; [4]) sl. Bp.
[5]) [sl. 260.

CLXXXII. Gufudalur.[1])

Kirkia j Gufudal er helgud Gudi oc worri frv. og hinum helga[2]) krossi.

Hun a allt heimaland oc Hofstadi med ollumm gognumm og giædumm.

Skog æ [Melanesi[3]) med Hofstodumm og allann skog fra Geithvsgile og vpp ad Miallgile.

Manadarbeit i Breckuland. Veturbeit naut(um) yfer vmm a. skog hia vatni hinv nedra. og Lambhaga skog j Alftadalsmvla.

akurgierdi vnder Hrauni a Skalanesi.

xiij kyr. xiij ær. ij hross.

vijc innann gätta.

xij aura j vidumm.

ein messuklædi og hokul ad auk. alltarisklædi.[4]) krossa iiij. merki ij. krossdvkur. klukkur iiij. kiertistikur ij. glodarkier. fontklædi.

bækur iij. Gudspialla bok fra Jolafostu til Päska. Onnur fra Hvijtasunnu til Jolafostv. psalltarar ij forner.

lykakräkur. elldberi. Mariuskript. mvnnlaug.

Þangad liggia tiunder af xx bæiumm. malsmiolk vndan ollu fie vm Pietursmessu skeid. skiæde af hveriumm bonda.

þar skulu vera prestar ij.

CLXXXIII. Reykiaholar.

Kirkia hins heilaga Bartholomei a Reykiaholumm a heimaland halft.

ix kyr oc xiij ær.

Þar skal vera prestur oc diakn. nema sa vilie helldur tvo presta sem þar byr oc omaga vist. og skal sa rada er byr. hvort vera skal kvenngilldur omagi oc meigi (vinna) sialfumm sier oc presti og þat sem þarf inni j hvsumm. enn ei er hann skylldur ad vinna vti nema hann vilie. klædi skal honumm fa dag oc natt so ad meigi nyta.

---

[1]) 147 hleypr yfir Gufudalsmáld.; [2]) heilaga, Bp.; [3]) [mela nidri, Bp.; [4]) Hér þrýtr brotið 256, og vantar niðrlag bókarinnar.

kirkiann a bækur iiij. oc eru þar æ xij manadatijder. messoklædi iij. kaleik oc kross smelltann. glerglugg oc alltarisbryk. alltaraklædi iiij. æ haalltare. enn iij hvoru meiginn vtar. kluckur iiij. eru ij litlar. merki ij.

hest einn.

Kirkiann atte Eyolfsey þa er hun var vijgd. enn Snorre Narfason tok hana fra oc gallt vjc.

Hun a Reka oc renningar æ Sandnesi ad helmingi.

Þangad liggia tiunder af xx bæiumm oc halfum fiorda.

Philippus bondi Þorleifsson lagde til kirkiunnar firir portionem jordina j Bôrmum og þar med iiij[1]) kugilldi. vj stikur heidid stycki. refil nyann xix alna langann. ij kiertistikur oc eina silfurskæl til ad giora af kaleik.

CLXXXIV. Garpsdalur.

Mariukirkia j Garpsdal a xxc j heimalandi.

Hrijshogg j Borg.

c timburs j Raudalsskogi hvertt sumar.

torfskurd j Svardhols[2]) lannd j Garpsdalsgrafer.

Sôlvafiôru til bvnautnar ollum heima monnumm.

vij kyr. vj ær. hesta ij.

tiolld vmm alla kirkiu.

messvfôt og tijdabækur.

smar kluckur vij. alltaraklædi vij. rodukrossa iij. Mariuskriptt. oc Þollaksskriptt.

þangad liggia tiunder af xv bæium og [fiordungs ostur[3]) af hveriumm bonda j þyngunumm.

hokul oc kaleik.

þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

Jtem tvo hundrud.

portio xiiijc.

CLXXXV. ad Hvole.

Mariukirkia ad Hvoli i Saurbæ a Werdmarskelldu i Hvols landi.

---

[1]) vij 147; [2]) Svardzholz 259; [3]) fiordungur ostz 350, 147.

vj kyr.

ccc vadmäla.

kross einn. merki. glodarkier. elldbera. haksturjarn. kierttistikur ij. messoklædi ein. slopp. tiolld slijk sem eru. alltarisklædi ij med dvkumm. munnlaugar brot.

c j Bokumm.

kluckur iiij. skyrnarsa med fonts vmbunadi. Mariuskriptt forna.

Þar skal vera heimilisprestur.

Þangad liggur tiund oc lysitollar af viij bæiumm og half tiund vr Olafsdal. enn oll onnur skyllda til Hvóls.

Hun a Midhvsaland oc settung i hualreka med Ennislandi oc fyrer Breckulandi milli Hundzvôrdu oc Stiga. enn þridiung j vidreka milli Hundzvôrdu oc Kirkiulækiar.[1])

Jtem aukist iij kugilldi.

CLXXXVI. Stadarholl.

Pieturskirkia a Stadarhole a heimaland halft og Þverdal allann.

fiordung j hvalreka oc vidreka milli Merkilækiar oc Hellu þeirrar sem nordur er fra Sandvijk og alldri fiarar fyrer.

Halfan hualreka med Eÿri j Jngolfsfirdi.

xx kyr oc xx ær. ij hundradz hross.

messoklædi þrenn ad ollu. kaleika ij. kluckur iiij. oc ij biollur[2]). ein litil hialla. glodarkier oc elldbera. alltaraklædi iij vond oc hid fiorda med pell. Dvkar iij. vondur annar. kantarakapa med balldekinn[3]) oc adra slitna med liettumm kosti. lykakräk. kross yfer alltare med lykneskiu. Mariuskriptt oc Pieturssk riptt oc kross sæmiligann. vattzkietil vondann er virdur var firir halfmork. tiolld ij vmm kor vond. paxspialld. messufata kistv. kierttastikur ij med järnn og iij med kopar. merki ij. oc biarnskinn.

ccc j hokunm.

Þangad liggia xiij hæer ad tiundumm oc lysitollumm.

þar skulu vera ij prestar heimilisfaster.

---

[1] Sbr. Dipl. Isl. III. 502 (ár 1395); [2]) ij, b, v. 260(!); [3]) balldurkinn 350.

þridiung j vidreka j Bitru millumm Kirkiulækiar oc Hunndzvorduness.

eigur kirkiann ad auk þess sem ädur seiger xviij kyr oc v hesta oc halfar Biarneyar sem Olafur Tone þolleifsson[1]) gaf. er þetta jnnstæda og oreiknud portio ecclesiæ.[2])

luktte þorbiörg Ormsdotter kirkiunni Biarnarstadi firir xlc. og Kvenngriot firir xvjc. og Biarneyar halfar[3]) firir xxc. og ad auk hier med xvj kugilldi.[4])

CLXXXVII. Stadur.[5])

Olafskirkia æ stad æ Reykianese æ heimaland alltt. [og alltt[6]) land j Barme. og Mulaland j þorskafirdi.

þridiung j hvalreka og vidreka æ hafnarholmi.

Fiordung hvalreka og vidreka j Nesodda.

[afriett j Middal.

akurgierdi[7]) æ Svinanesi j hlidarlandi.

þriggia stacka skurdur j hamarland.

Teigskogur og Torfskurdur j totttadal.

iij. kyr.

halft fimtta hundrad voruvirtt og eru þar j þriggia manna jferd j Saurbæiarfiöru.

Hun æ innan sig krossa ij. Olafsskriptt. kaleika tvo. alltarisklædi iij. messuklæde og haukwll lauss. sacrarium munlaug. Glodarkier. bækur. iiij. Bagsturjarn. og salun. kluckur iiij. tiolld um kirkiu. merkie. kierttastikur ij. likakrakur. fonttklædi.

Jtem greiddi sira Eyolfur j stadarspiöll. ccc. j haustlægie og. ccc. j voru.

---

1) Ólafr tóni dó 1393; 2) b. v. 350, 147; 3) b. v. 350, 147; 4) Niðrlag máldagans (eigur &c.) mun vera frá 15. öld; 5) Hér er prentað eptir Nr. 2314 meðal fornbréfa afskripta Árna Magnússonar; er sú afskript staðfest 31. Dec. 1707 í Skálholti af Magnúsi Markússyni, Arngrími Bjarnasyni og þórði þórðarsyni, en hún er gerð eptir afskript staðfestri á Skarði á Skarðsströnd 4. Apr. 1614 af síra Haldóri Jónssyni, Daða Bjarnarsyni, Agli Guðmundssyni og Birni Markússyni, og lá máldaginn þá á Skarði «med gamallre og godre skriptt»; 6) [b. v. 2314, Bp.; sl. hin; 7) [þannig 2314; Vilchinsbækr hafa: afriett j Middal a kergerdi(!).

Jtem gaf Ormur Snorrason Mariuskriptt.

Jtem cc.[1])

portio ecclesie vm svo langann tima. sem sira Helgie hielltt hundrat.

Jtem ad auk þessa .vj. hundrud j stadarspioll. er sira Helgie tok stadin.

CLXXXVIII. Budardalur.

Michelskirkia j Bvdardal a jord j Hvarfsdal og ad Tindumm. ix kyr.

kross yfer alltari. Michelsskriptt. kaleik. messoklædi. tiolld vond. kluckur iij. oc biollur ij. ij alltarisklædi. kiertistikur iiij. glodarkier. bækur ij fornar. bryk yfer alltari oc glerglugg og hvijtann hokul. kross litinn. fonts vmmbuningur. paxspialld. messobok. Michelssögu. Margrietarsögu.

þar skal (vera) heimilisprestur.

þangad liggur tiund af Tindumm oc vr Hvarfsdal.

Jtem cc vadmala oc eitt hross.

CLXXXIX. Skard.

Mariukirkia ad Skardi a heimaland halft med ollum giædumm þeim sem þar fylgia ad fornu og þessar eigner med somu grein.

Kongursey[2]) oc skier þau sem þar fylgia og Flögur heita.

Rwfey oc Rwfeyarholm oc Nordurskier.

Sigurdarholm.

Svarfadarklett.

Olafsey.

Langey.

Kiortrie hvertt ar af reka þeim er Gudmunndur ad Gnip oc þau Hallveig attu.

Brecka half [a Enni[3]) var logd til Skardskirkiu med reka þa er Siguardur biskup vygde kirkiu j Budardal og hann tok

---

[1]) hér bætir 2314 við: j, sem sýnist vera ofaukið; [2]) 350, 147, Bp.; hin: kongurey; [3]) [259, 350, Bp. og máldaginn frá 1259 (Dipl. Isl. I, 150); eynni 260; [og Enne 147.

hana vndann Skardzkirkiu ad song oc tiundumm og þar med Tinda oc Huarfsdal ad ollumm skylldumm.

kirkiu hluta ad Skardi fylgia xvj kyr. xxx asaudar. vxe fiogra vetra. Selabätur. nætur tvitugar kophelldar.

Hun a ij kaleika sæmiliga. iiij manna messofôt og tvenn fanyt. fern corporalia. kantarakapu af pelli oc adra af gulu sæi og þridiu med raudtt fustan. einn slopp fornann. alltarisklædi ij af pelli med hlodumm oc ij onnur oc lijka abreidsl. kluckur vij. oc biollur ij. munnlaug. kiertistikur ij med kopar. iij (med) iarn. laup med messing oc jarnstika vnder. glodarkier. glerglugg kringlottann. fontklædi slitid. krossar iij yfer alltari oc einn[1]) lijkakross. Mariuskriptt forn oc onnur ny. messufata kista. Peturs lykneski. Jacobi et Mariæ Magdalenæ. tiôlld[2]) forn dvkalaus vmm kirkiu oc salun fornt oc vondt. bækur vij. alltarisbrijk. lektaradvkur. merki eitt vondt. alltarisdvkur glitadur forn. v glerglugga. iij merkur vax.

Þetta lagde Ormur til kirkiunnar ad Skardi.

alltarisdvk glitadann oc annann med bleik[3]) liereptt. slopp nyann oc messostack. messingar kietil nyann oc lykakräk. salun nytt.

Á fiam þessumm skulu vera prestar ij. oc messa hvern dag ad forfallalausu. enn ij messur fostudaga oc midvikudaga wmm langafostv oc Jola.

Þangad liggia Tiunder af þessum bæiumm. Heimabergi. Gnip. Hvalgrofum. Stackabergi. Ormsstodumm. Dogurdarnesi. Svijney. Arney. Langey. Raudeyumm oc Rwfeyum oc ollumm bæiumm þar j millumm ä strondinne.

Þadann skal syngia til Kross. Ballarär. Kvennahols og til kirkiu j Dogurdarnesi. Halfann þridia tug messna j Svijneý. Hrapsey. Langey oc vj messur j Fagureý. Þadan skal oc greidast til Skardz half tiund.

Þetta hefur Ormur bondi enn lagt til kirkiu ad Skardi.

Jn primis iiij kýr. xij ær. tvitugar selanætur. kirkiukietil nyann til ad skyra j born. oc annann vygdz vattz kietil.

---

[1]) b. v. 350, 147, Bp.; [2]) tiôrn, öll hdrr., en Bp. leiðr. á spássíu með yngri hendi í: «tiôld»; [3]) bleiktt 259, 350, 147.

tunnu tioru. postula sogur so ad kirkiann skal eiga halfar. enn sa bondi halfar sem þar byr.

Jtem salun oc refil sæmiligann vij alna längann.

CXC. Stadarfell.

Pieturskirkia vnder Stadarfelli a x^{c} i landi.

v og xx kugilldi.

xiiijc voruvird.

enn firir innann sig kaleik oc tiolld vmm alla kirkiu. smelltann kross. skrijn yfer alltari. messoklædi tvenn. kluckur vij. biollur ij. Mariuskriptt. Peturssikriptt. Þollaksskriptt. ij krossa og einn med tönn. alltarisklædi ij med pell oc ij med odyrri þing. mvnnlaug. glodarkier. elldbera. kierttahialm. kiertistikur iij. kantarakapur iij. oc er onnur med pell. alltarisstikur iij litlar. einn sloppur.

Þangad liggia xx bæer ad Tiundumm oc lysitollumm.

Bænhvs vj oc vj aurar af hveriu.

Þar skal vera heimilizprestur.

Aller þeir menn sem malnytu hafa j Stad(ar)fellsþyngumm eigu ad lvka þängad malsmiolk æ Petursmesso.

Jtem ij kugilldi oc cc vöruvird.[1])

portio Ecclesiæ xvjc.[2])

CXCI. Hvammur.[3])

Kirkia j Hvammi er helgud Gudi oc jungfru[4]) Mariæ. Jonæ baptista. Petro oc Joni postula. Olafo. Thorlaco. Mariæ Magdalenæ oc ollumm Gudz helgumm[5]) monnumm.

---

[1]) sl. 260; [2]) Hér eptir kemr viðauki frá 1451 um þá peninga, er Úlfrún Þorsteinsdóttir lukti Staðarfellskirkju; [3]) Hér er fram yfir Vilchinsbækr haft til samanburðar Nr. 1531 meðal fornbréfa afskripta Árna Magnússonar, og er sú afskript staðfest af síra Sigurði Oddssyni. Enn fremr er hér haft til saman burðar Nr. 1533 meðal fornbréfa afskripta Árna; er það afskript staðfest í Hvammi í Hvamssveit 14. Júlí 1710 af Magnúsi prófasti Magnússyni og Þórði Þórðarsyni, og gerð eptir afskript, sem Oddr biskup Einarsson hefir vottað, að væri «skrifuð eptir gömlu Vilchinsbók í Skálholti 1620»; [4]) jomfru 259; [5]) heilogum Bp.

Hun a land a Akre oc efra Hvamme oc eing j Asgardz land. Hesta iiij. cccc voru. lx kugilldi.

Þetta a hun jnnann sig. iiij kluckur. krossa ij. annann buinn. enn annann smelltann. messuklædi oc kaleik. slopp oc kantarakapu. iij alltaraklædi. Mariuskriptt. Pietursskriptt. Jons baptistę skript. glerglugg. xij manada tijdabækur og þo ecke epter skipan. fontklædi. elldbera. munnlaugar ij. kiertistikur iij. glodarkier. biarnfelld. merki ij. messingarkier ij.[1]) bialla litil. lykakräk. tiolld vmmhverfis kirkiu. baksturjarn sæmileg.

Þa er Herra Arni Helgason vygde kirkiu i Hvamme fiorumm nattumm epter Michelsmesso lagde hann til kirkiunnar iiij[2]) bæe. Kietilstade. Hol oc Radbardarholft oc Teig. skylldu þeir menn sem a þessumm bæiumm bva greida i Hvammi tiunder og lysitolla og allar naudsynniar æfinnlega. þær sem af kirkiu skulu veitast. og so songur til Bænhvsa.

Lagdi Jon[3]) bondi Sveinsson skylld i land sitt Glerárskoga. osttoll [fiordung ostz[4]) edur eyri. og vnder þui nafni gafu adrer bændur ostztoll[5]) til kirkiunnar þeir er lanndeigendur voru innan þijnga sem[6]) Jon gaf. Jatti Jon herra byskuppi tueggia kiennimanna skylld epter þui sem adur hafdi verid i Hvammi prestz oc diaknna.

Jtem[7]) gafst til kirkiunnar j Hvammi epter Jon andadann[8]) attungur j hualreka oc vidreka med ollumm gognumm oc giædumm j Avijkurreka.

kantarakapa sæmilig oc Mariæ lykneski Magdalenę. þat sem ey[9]) kostadi minna enn x aura j Noreigi. A Olof Þorlaksdotter[10]) þetta huorutueggia til ad fa oc iij merkur i annare grein j nokkru þui sem kirkiann þarf innann sig.

iij merkur vax. kom sijdar til iij kyr oc eitt hross.

Þetta lagdi Sveinn til firir portionem Ecclesiæ vmm. v.

---

[1]) b. v. 350, 147, Bp.. 1533, 1531; [2]) iij, 260(!); [3]) Allar afskriptirnar sleppa nafninu, en það er auðséð af öðrum máldögum og því, sem eptir fer, að það á að vera Jon; [4]) [sumar afskriptirnar hafa; fiordungz ostz, en það fær ekki staðizt, og verðr annað hvort að vera fiordung ostz, sem sumar afskriptir hafa, eða þá fiordungz ost; [5]) 350, 147, 1531, 1533; hin: osttoll; [6]) adur(!) b. v. 259; [7]) þetta 1533; [8]) Jón Sveinsson dó 1355; [9]) ey 1533; hin öll: til(!); [10]) Þorleifsdotter 147 (rangt).

ar þa er Herra þorarinn visiteradi. alltarisbrijk med steinklædi Mariæskriptt. [flatskript[1]) med vnderstodumm.

portio Ecclesiæ fiell nidur fyrer þa hluti sem Ormur bondi oc Jon son hanns hafa tillagt.

Jn primis vidreki halfur oc hualreki halfur milli Hvalsär oc Grindar vndannteknumm logligumm jtökumm þeim sem þar eru j ädur. jafnvel j eynni[2]) sem j landi.

Jtem .j.[3]) skogur j Glerärskogumm firir nedann gotu þa er liggur vmm topter mille faskrudar oc Glerär oc firir bækur þær sem hann lagde til og adgiord kirkiu.

CXCII. Hiardarhollt[4]).

Kirkia j Hiardarhollti er vijgd hinumm heilaga Johanne baptista.

Hun æ heimaland allt med gognumm oc giædumm þeim er þar fylgia.

Hun a Spagilsstade og Vislatstade.

Halfa veide j Laxä j[5]) millumm Krosslækiar oc Streings firir ofann Papa. enn þadann einsaman vt j sio oc vmmframm Wolldskriduhyl.

þangad liggia iij bæer oc xx ad tiundumm oc lysitollumm oc osttollumm. skal hann[6]) verda vr mals miolk af hueriumm bæ. þa er mest[7]) er mille Pieturs messo oc þollaks messo.

Hun a Selför j Kikasel ollu fie sijnv. Stodhrossa beit j þverdal.

xx kyr. ij asaudarkugilldi.

---

[1]) [fyrer latskriftt 350; fyrer lætskrift 147, Bp.(!) f' latskript 260, 259; [2]) eyum 350; [3]) = einn; [4]) Hér er fram yfir Vilchinsbækr haft til samanburðar Nr. 2374, sem Arni ritar á «Epter kalfskinns brefi Hiardarholltzkirkiu i laxárdal» og var það transskript máldagans gert 1591 af Hannesi Björnssyni, Arna Oddssyni, Haldóri Jónssyni og Skúla Jónssyni eptir transskripti séra Ólafs Einarssonar og séra Ásmundar þormóðssonar, sem komið var frá Skálholti og gert «epter Vilkismaldagnabok i Skalhollti»; [5]) b. v. 2374; [6]) hann 350, 147, Bp., 2374; hin: hun; [7]) 2374; Vilchinsbb. hafa flestar: næst(!).

v^c^ innann gätta.

vj hross.

halft fiorda hundrad vôru [og enn[1]) halft annad hundrad vôru fyrer klucku þa[2]) er brottnad hafde medann sira Þosteinn hiellt stadinn og malminn.

alltaraklædi ij oc onnur tvo slitin. messoklædi tvenn fanyt. messufata kista. sacrarium mvnnlaug. skijrnarsä. rodukrossa iiij med trie. Mariuskriptt. Johannis lijkneski baptiste. smelltann kross. Laurencius lijkneski. kiertistikur ij med messing. iij med jarn. kierttahialmur af jarnni. elldbera. glodarkier. messingarkolu. merki eitt oc v kluckur. fonts vmmbuningur. stola ij. lektara ij. glerglugg.

Graduale med fornumm hætte. messubækur ij. [per Annum[3]) bæde ad Dominicum et de sanctis. Omiliæ Gregorij ij oc xx a Norrænu. iiij messobækur med fornum hætti. bakstúrjarn. psalltara ij. tialld eitt vmm kor. lijkakrak brotinn.

Kirkiañ a nv v asaudarkugilldi. viij hross.

portio medañ sira Jon Ormsson hiellt halft xi^ta^ hundrad.

CXCIII. Snoksdalur.

Kirkia i Snoksdal er helgud hinum heilaga Stephano.

Hun a lond þriu half.

Snoksdal halfann og þui meir sem er i mille Þreskialldar oc Leirmvla. sionhending framm j A.

Gilsbacka halfann.

Hordabol halfft.

Botn hia Svijnbugh oc Dalaholm oc skerinn med.

Val[4]) attung j ollumm reka a Hardavelli i millum Drangs oc Grindar oc kiôrtrie ad auk.

val[4]) settung i þeim hvolumm er koma a Fallandastada reka j Hrutafirdi.

alla veide j Midä sem land liggur vid vt j sio.

ix kyr oc vijc voru oc hross.

Olafsskriptt. alltarisklædi iij vond med tveimur dvkumm.

---

[1]) [b. v. 2374; [2]) b. v. 2374; [3]) [sl. 2374; [4]) = vel.

einn hokul. refil dvklausann oc fontklædi. psalltara tvo oc bok stor i selskinnumm[1]) forn. kaleik. kluckur iiij.

Þar skal vera prestur oc diakn.

þiela hogg.

Þangad liggia xvj bæer ad tijundumm oc lysitollumm.

Jtem ij kyr. ij hross.

portio Ecclesiæ mörk.

CXCIV. Kvennabrecka.

Mariukirkia ad Kvennabrecku oc hins heilaga Jons[2]) postula a heimaland allt. Krijnglu oc Eystraskog.

Skogarspottur j Nordurärdal.

viij kyr. ij kugilldi asaudar. ij hross.

iiijc voru.

xl alna hafnarvodar oc halfmörk. kier j jordu.

messuklædi ein. hokul vondann. stola oc handlin.

Aspiciensbok til paska [fra Jolaföstv. onnur bok fra ix vikna fostv oc til päska[3]) ij messubækur med fornumm hætte. bok de sanctis fra Andresmesso til päska.

alltarisklædi ij med einumm dvk og kross med tveimur lijkneskiumm. kiertistikur ij. paxspiolld ij. lekttarar ij. merki oc fonts vmbuningur. skijrnarsär oc lijkakrakur. glergluggur brotinn oc kaleikur.

Þesser bæer liggia vnder kirkiuna ad tollumm oc tijundumm. Harrastader tvenner. Þosteinsstader. Kolldukinn. Midskogur. Litlaskogur. Krijngla. Svalbardi. Svijnaholl. Þvfa. Oddstader. Kolstader.

Af þessum bæiumm ollum skal lukast osttollur til Kvennabrecku utann af eystrumm Harrastodumm.

Kirkiann a selför i Gielldingadal oc hann allann.

kluckur iiij.

Jtem aukist iij kyr.

portio xij alner.

---

[1]) selskinni, Bp.; [2]) Johannis, Bp.; [3]) [sl. 259.

CXCV. Saudafell.

Ad Egidiuskirkiu ad Saudafelli er æfinnleg prestskylld j heimalandi oc diakns.

kirkiann a vij kyr.

ccc vadmāla.

iiij klucknr. fonts umbuning. kross med lijkneskiumm tveimur smām. kiertistikur ij. refil vmm bior i songhuse. alltarisklædi iij. blæia ein. glodarkier. elldbera.

þar eru v bænhvs oc lukast vj aurar af hveriu.

Hun a kaleik oc kanttarakāpu. einn hokul oc slopp vondann. ein bialla litil. paxspialld. glerglugg.

Þar liggia til xv bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

Jtem giefist til ij hross.

portio Ecclesiæ vc med(an) Jon ātte vmm v ār.

CXCVI. Vatzhorn.

Kirkia ad Vatshorni j Haukadal er helgud med Gudi Mariæ drottningv. Andreæ. Petro. Olavo. oc Thorlaco.

Hun a x^c j landi oc v kyr. ij hross.

vjc vadmāla.

kross oc alltarisbrijk. Mariæskriptt oc Peturs skriptt. iij kluckur oc biollu. onnur brotinn. glodarkier. sacrarium mvnnlaug. alltaraklædi ij. merki. bækur ij. alltarisdvkur ovijgdur.

þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur.

þangad liggia xv bæer ad tiundumm oc lysitollumm. eru v bænhvs oc takast vj aurar af hveriu.

Jtem aukist ein kyr. iij hross. cc vadmāla.

portio Ecclesiæ vmm xij ar vjc oc vj aurar.

CXCVII. Þyckuaskogur[1]).

Mariukirkia oc hins heilaga Magnus eyajarls j Þyckua skoge a v kyr. alltarisklædi oc dvk. glodarkier. sacrarium tinkier og þar til handklædi. Mariuskriptt. Olafs lijkneski. Jons. Nichulas og Magnus lijkneski. brijk oc kross.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263.

CXCVIII. A Eyre.

Marteinskirkia a Eyre i Alftafirdi a xx hunndrada eyar.
xv kyr.
xjc i metfie. skipum oc bvsgognum edur hvsbuningi.
Þangad liggia tiunder[1]) af Holmlatri oc Orlygsstodumm. og af ollumm bæiumm þar a medal nema bonda tiund j Langadal hinumm ytra þess er rijkastur er j dalnumm. Enn þadann skal giallda[2]) til Eyrar iij merkur a hveriumm misserumm hvort sem heimilisprestur er j Langadal edur ei. til Eyrar ä ad giallda fiordunng ostzvægs matar hver bondi sa sem þijngfararkaupe a ad giegna j Eyrarþijngumm.
Songur a Holmlatur oc a Backa. til Dranga oc (i) Exney. j Langadal. a Karstade.
tiǫlld vm kor oc eitt vtar. kluckur vj. kantarakapu oc slopp. alltarisklædi iiij. kiertistikur iiij. bækur iij. messuklædi. tannskrijn med helgumm domumm. krossar ij. Mariuskriptt. fonts vmmbunad. baksturjarn. lijkakrakur. merke tvo. beinstockull. munnlaugar ij. glerglugg.
þar skal vera heimilisprestur.
Þetta lagdi Hrafn til kirkiunnar.
Tabulum oc brijk oc spiolld tuo.
Jtem ix kyr.
Þessa hluti hefur Erlendur tillagt.
Lafrans skriptt. Þollaks skriptt. eitt merki. iij alltarisklædi. baksturjarn. fonts vmmbuning. messuserk. Hamettu oc dvk. vijgdz vattz kietil.
Portio vmm so langann tijma sem Erlendur bio halft tiunda hunndrad[3]).

CXCIX. Helgafell[4]).

Klavstur ad Helgafelli a heimaland alltt med gognvm oc giædvm.

---

[1]) iij under, 260(!); [2]) gialldazt 260; [3]) Hér eptir kemr virðingargerð á Eyrarkirkju i visitatiu Sveins biskups 1467; [4]) þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. 263. Fol. bls. 101—103, skr. 1598 («Vilchinsmaldage»), en til samanburðar eru hafðar Vilchinsmáldagabækrnar hinar sömu og við hina máldagana.

Rossholltt firir xvj hvndrad.
Svarbol[1]) xvj hvndrad.
Veller xij hvndrud.
Midhravn xx hvndrud.
Yzsta hravn x hvndrud.
Hiardarfell xxx hvndrada.
Molldbrecka xij hvndrud.
Dalur xxx hvndrada.
Stravmfiardartunga xvj hvndrud.
Lœgafell xv hvndrud.
Ytra Lœgafell xx hvndrud.
Skallastader xij hvndrud.
Stackhamar xvjc.
Brecka xc.
Ytre Brecka xijc.
Yzstv gardar xxc.
Vazholltt [ccccc. oc xx.[2])
Akranes xc
Olafsvijk xxxc.
Foss [ccccc. oc xx.[2])
fiordvng j vallsægsejde iijc.
J eydehusum cc.
Skard xvj hvndrud.
Jngialldzhuoll viijc oc xx.
Kiolvegur xc.
Þrandarstader xij hvndrud.
Keflavijk halft vj hvndrad.
Hravnskard xvjc.
Hella xijc.
Herradar lon[3]) viij. c.
Botn oc þorvstader xxc.
Hravnfiordur xx hvndrud.
Horn xvjc.
Akurey .l. hvndrada.
Besserkiahravn xlc.

---

[1]) Svarfhol 260, 259, 350, 147; [2]) xxiiijc 260, 259, Bp.; [3]) Heradarlon 260. 259, 350, 147, Bp.

Grishorn xx c.
Savrar [cccc oc xx.[1])
Hofstader xvjc.
Jonsnes x c.
Augur xvj c.
Sælon[2]) xvj. c.
Fagureÿ xl hvndrada.
Gudmvndareÿ xvj. c.
Olafseÿ xij. c.
Eskigraseÿ xx hv́ndrud.
Kioeÿar[3]) xx hvndrud.
Häls xvj. c.
SetBerg xij. c.
Breidabolstadur xx hvndrud.
Valshamar cccc oc xx.
Hegstadi[r] xl hvndrada.
Reykianes halft x. c.

Þessar liggia vbygdar[4]) eyiar vnder Helgafell.

Odznavtar xx. c.
Melrackaeÿ.
Valldzsőgsey[5]) xxc.
Billzeÿ.
Skialldeÿ.
Hromvndarnavtar. xl. hvndrada.
Kidey.
Skoreyiar. xl. hvndrada.
Stravmlond. xl. hvndrada.
Kideÿ firir lande xxc.
Sőrlœtur.[6])
Þormodzeÿ.
Hoskulldzeÿ.
Hafnareÿiar. xl. hvndrada.
Knifseÿ cccc.

---

[1]) xxiiij c 260, 259, Bp.; [2]) Sellon 260, 259, 350, 147, Bp.; [3]) Kroeyar 259, Bp.; [4]) v bygdar(!), hdrr.; [5]) Valldzsøgsey 260; valldzsögzey, Bp.; [6]) Saurlätr 260, 259, 350, 147, Bp.

Klavstrid a. cc.[1]) kvgillda. â leigvstodvm. lxx kugillda oc eitt med hrossvm xij.
þrevetrer vxar. iiij vetra oc fimm vetra xvij oc xx.
tuævetrer ij oc xx.
veturgomvl navt. iiij oc xx.
kalfar ij oc xx.
kyr heima oc ad savrum med kujgvm xxx.
asavdar hvndrad. tivtiger oc vij.
gelldingur iij fatt j xl annarz hvndradz.
veturgamalltt fe c oc xtiger.
hross roskin xij oc xx.
vj veturgomvl.
iiij tuævetur.

Þessa reka a stadurinn a Strondvm.
J Bæsvm halfan reka.
allan (reka) millvm hrvteyiar kleifar oc merkihamars.
a mvnvdarnesi[2]) fiordvng j ollvm reka oc fiordvng j ollvm agoda ad afteknv þuesti oc Beinvm med halfvm fiordvngi oc ad auk kiortre.
J þrætvteig j Hlijdarlande attvngur j hval.
a melvm hinn sextandi hlutur j hval.
mille skardz og hnararnes allan vidreka oc hvalreka. enn mille skardz oc œrooss halfan hvalreka oc ad auk þridivng or helminge. er Þordur Narfason gaf.

attung (or) hvalreka oc vidreka ollvm oc med agoda oskerdan fra Ravf til knararness. er Jon hvammur gaf. skilur rekamark sa hinn innzte forvade er geingur j sio vt.

A reykianese fiordvng j vidreka oc hvalreka oskerdan oc ad auk attvngur. or þeim fiordvngi er gvdmvndur hefur att.

J akurvijk millvm Spors oc varmalækiar helming j hualreka oc vidreka halfann.

---

[1]) xx. 260, 259, 350, 147; [2]) Munaðarnesi, Vilch.

J Rifskerivm fiordvng j ollvm reka.
ad giogre attvngur j hvalreka.
J kersvagi fiordvngur j ollvm reka.
Ad Kambi hinn xvj hlvtur j hval.
J veideleysv oc rekavijk allan reka oskerdan med ägoda.
Tolftungur j hvalreka j Birgisvijk. oc settungur j vidreka.
attvngur j Kalldbak oc savrareka. alltt mille Kolbeinsær oss ad klejfvm.
fiordvng j ollvm hvalreka agodalausan. er Hromvndur Jngimvndarson gaf.
J kleifarvjkvm allann hvalreka oc allan vidreka.
J eyinne ytre halfur hvalreki. oc suo j Kasarholm med Arfvasker.
Attvngur j hvalreka j Asparvijk.
attvngur j hvalreka j Biarnarnesi.

J Bæ j Steingrimsfirdi halfur hvalreke oc þridivngur j vidreka.
A drængsnese fiordvng j ollvm reka.
J Akranesi allur vidreki oc hvalreki.
Laxveydur j allre Stravmfiardaræ.

Klaustrid a allan reka millvm Hravnshelliss oc þar til er saman kemur divpsker oc landsker vidar oc hvala oc allz þess er ä land kemvr.

[Hér kemr: Skipan Ögmundar ábóta Kálfssonar um kanokasetr og staðarforráð að Helgafelli 1186, Dipl. Isl. I, 69].

Þetta a kirkia nv jnnan sig.

xx manna messvklæde.
kantarakapur xiij.
Alltarissklædi viij.
iij Alltarissdukar glitader oc a gudzspialla lectara.
jtem ij adrer storer oc vj smaer.
jtem fontklædi.
xij sloppar.

einn messustackur.
fostvtialld.
brijkarklædi.
Tabulvm med brijk.
viij kalekar.
Textar iiij.
lagasongvabækur .iij.
korbækur þrennar per annvm oc ein med fornvm hætti.
gradvalia ij secundum ordinem.
iij sequencivbækur.
gudspiallabækur ij.
Collectarij iij.
Capitularij ij.
Ymnarij ij.
smellter krossar iij. og einn steindur[1]) med vnderstodvm.
jtem kross yfer kor.
Tannkross[2]) med likneskivm.
paxspiolld ij.
amplar ij.
Sacrarij[3]) mvnlaug.
jtem gudspiallakross.
Marivskrifter ij storar oc ein lijtil.
Jonsskrift. Olafsskrift. Augustinusskrift.
kluckur vij. biollur v.
viij glergluggar.
Alltarissteinar iiij.
baglar ij.
bagstur[4]) jarn v.
messingarstikur iiij. oc ein jarnstika stor.
krismaker med kopar.
skirnar mvnlavg.
jtem tuennar legendur.
jtem jarnkertistikur firir ollvm lykneskium [a scor.[5])
halfur fiordi tugur[6]) norrænv boka.

---

[1]) sl. 259, 350, Bp.; [2]) sl. 260(!); [3]) sacrarium 260, 350, 147: [4]) bakstur 260, 350, 147, Bp.; [5]) [ä kor 260, 259, 350, Bp.; i kor 147; [6]) fiordvngur, 263.

jtem nærre hvndrade Latinvboka. annad eru tijdabækur.
jtem mvnlavgar iiij. tuo stettar ker.
v silfurroser.
Tindiskar seytian.
konnur xij.
tiolld vm mycklu stofv. Abotastofv. conventu oc malstofv. oc hier med vender til allra.
jtem ij reflar goder vm framkirkiv.
vj salun. vj linlauk. iij borddvkar.
teflingshægiude .v. med koddvm.
knifadvkar fimm.
pallklædi oc pallkoddar viij.
hvijluklædi so sem gegner sængvm. j myckla skala oc brædra skala.
teinæringur oc attæringur.

Þessar jarder erv ad avk þeirra[1]) sem standa j fornvm maldaga[2]).
rifgerdingar[3]).
langeý[4]).
vxaeý.
hælsgrøf.
akurholltt.
saxahvoll.
vallstaksheidur[5]) oll.
gardar oc holar.
midgardar.
hals j kios.
þveræ j fliotzhlijd.
hris[6]).
þrir hlutir j Hravnhofn.
gavl.
Svo mikid er silfur klaustursins.
eirn silfurbolli.
iij horn bvinn.
vij silfurker.

[1]) þess Bp.; [2]) standa, b. v. hdrr., en er ofaukið; [3]) sl. 260; [4]) lombey, Bp.; [5]) Wallstakksheidur 260, 259, 350; [6]) sl. 260.

ij bikarar.
ij stettarker.
lijti skvrn bvinn.
vij silfuspæner.
Allt saman silfrid veginn fiordvngur.
ad auk propiciatorium med silfur og glodarker.
einn trebolli bvinn.
eitt gvll.
kross med silfurfestvm.
Jons likneske baptiste med alabaztrvm.
iiij kertistikur med kopar.

CC. Biarnarhøfn.

Nichulaskirkia i Biarnarhøfn a land ad Gudnyarstôdumm.
xxx asaudar. ıx kyr oc hest.
c j wadmälumm.
skog j Hrijsdal.

krossar ij oc Mariuskriptt. Nichulas lijkneski. sloppur oc ij kantarakäpur. messuklædi. alltarisklædi iiij. eru iij med hlôdumm. ij alltarisdvkar. iiij fordvkar. glergluggur brotinn. fontklædi. kaleik. kluckur iiij oc ein bialla. ij merki. dvkur[1]) yfer Nichulas lijkneski. ij kiertistikur med kopar oc iij med jarn. paxspialld. sacrarium munnlaug. vattz sär oc vatn(s)horn. vpphalldzkierti med trie. refill fanýtur. glodarkier.

xij aurar i bokumm. bokakista vond.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af ix bæiumm.

Þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

eitt Bænhvs.

Þetta hefur tillagst kirkiunnar sijdann Biorn kom.

iiij kyr. xij manada tijdabækur. Tabulum. brijk. kross med vnderstodumm. ij textaspiolld. kiertistika. fontur med klædi oc krossi. glerglugg. slopp. skugsion. baksturjarn forn. Nichulas saga. vattzsteinn oc beinstockull. artijdaskra. iij[2]) triestikur renndar. ij skons. hanndlektara fastann vid alltari. reykelsis bvdkur.

reiknadist hier til portio.

---

[1]) dvkar, Bp.; [2]) iiij, Bp.

CCI. Setberg.

Krosskirkia ad Setbergi a heimalannd allt. Kverna oc Hamra lannd. ɪxᵉ j Spiarar lanndi. Melrackaey.

Hun a viij kýr. iij asaudar kugilldi.

cccc j voruvirdum eyre.

iiij hross oc xxᵉ innann gätta.

Hun a kross og skriptt oc þad er hann hefer æ sier. tuo sma smellta krossa. alltarisstein oc alltarisbrijk sæmiliga. glerglugg stikuhäfann. alltarisklædi med balldurkinn. annad med pell. ij med vef. ij alltarisdvkar glitader. kaleikar ij. messuklædi þrenn ad ollu oc ij hoklar vmmframm. sloppur einn. kantarakapur ij. onnur med balldurkinn. enn onnur fielitil. kola. ij glodarkier. kiertistikur iij med kopar oc ein krokstika med jarn. kluckur iiij oc ij biollur. merki eitt. oc vijc j Bokum. Sacrarium mvnnlaug oc baksturiarn.

Hun er akallslaus med Eyrar kirkiu oc a henni ongvo ad suara æfinnlega vmm þa vj aura sem hun hefur vmm langann tijma lokid.

Hun a messofatakistv.

Jtem gaf herra Otthgeir kirkiunni kugilldi.

Jtem ein kyr oc c. oc annad c er Arni Einarsson gaf.

Jtem gaf Flosi Philippusson c.

CCII. Øndurd Eýre[1]).

Mariukirkia a Ondurdre Eyre a heimaland halftt. ij hluti j Þordijsarstodumm.

Halfann afriett j Kolgrafarfirdi.

Halftt Selskier.

Halfann Grafarsand.

Halfann reka a Þernusanndi.

xviij kýr oc vj ær.

vᶜ ofrijd.

Þetta æ hun innann sig. vj kluckur. messoklædi tvenn. kaleik. alltarissteinn bvinn. kiertistikur ij af messing. alltarisklædi

¹) Vilchinsmaldage 263.

tuo fielitil. lesbækur per Anni circulum. Songbækur ij fornar. messobok fra Adventu oc endist in Domine intra[1]). martyrilogium. Handbok med fornumm hætti. Mariuskriptt oc kross med tveimur lijkneskiumm oc annann kross minna yfer alltare. font.

Þangad liggia ix oc xx bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

Þar skulu vera prestar ij.

Sveinn bondi a ad lvka kirkiunni hundradzgrip innann sig.

Jtem iij kýr.

Jtem hafa giefist viij c.

portio v c oc xx.

CCIII. Frodä.

Mariukirkia ad Frodä a heimaland halft med gognumm oc giædumm þeim sem þar fylgia. oc Trada land.

Hun a vj kyr oc ij hesta.

cc ofrijd.

Þetta a hun innann sig. kross einn. kluckur iiij oc elldbera.

þangad [skal lvka[2]) x aura hvert är af Jngialldzhvóli.

glodarkier oc kantarakäpu. dvk glitadann. alltarisklædi ij. kiertistikur ij. munnlaug.

þangad liggia viij bæer ad tiundumm oc lysitollumm. eru þar ij Bænhvs af. Mäfahlijd til Söngs. takast af ij merkur.

Jtem iij kyr oc hestur og eitt hunndrad.

portio vij hundrud.

CCIV. Saxahvoll[3]).

Mariukirkia ad Saxahvole ä xx c i heimalandi. v kýr oc eitt asaudar kugilldi oc hundradz hest.

---

[1]) it^a eða ita eða jta, hdrr.; [2]) [skulu luka, Bp.; [3]) Borið hér saman við AM. 264. 4to bls. 16, skr. 1606 (afskr. i AM. dipl. afskrr. 1657) og AM. 263 Fol. skr. 1598. Fyrissögn í 263 «Vilchinsmaldage». Sbr. Dipl. Isl. II, 75.

Hun a Mariuskriptt oc kross sæmiligann. kluckur ij. alltarisklædi oc [Dvka ij[1]). slopp oc messoklædi. glodarkier oc lektari.

þangad liggia vj[2]) bæer ad tijundumm oc lysitollum.

þar skal vera prestur heimilisfastur oc taka iiij merkur.

Jtem hefur gefist kirkiunni ein kyr. oc Are Þollaksson[3]) hefur gefid henni hundrad j vidumm.

Hun a kiertistikur tuær og skijrnarsä.

CCV. Ingialldzhvoll.

[= máldagi Árna biskups Helgasonar 13. Okt. 1317, prentaðr í Dipl. Isl. II Nr. 232, bls. 410—411].

CCVI. Ad Hnerre.

Mariukirkia ad Hnerri a x c j heimalanndi.

xv kýr. ij hross. c vadmäla.

Þetta a hun innann sig. kross litinn med einu[4]) lijkneski og annann fornann kross. sacrarium munnlaug. glodarkier oc slopp. kanttarakapu vonda. messoklædi ein med tveimur höklumm. kiertistikur ij med kopar. psalltarar iij fielitler. alltarisklædi med pell oc annad med fustan. bædi vond. lijkakräk.

Þangad liggia tiunder oc lysitollar af xviij bæiumm. er af þessumm iiij Bænhus oc vj aurar af hveriu.

Jtem iiij kyr oc hestur.

portio Ecclesiæ vmm xij är vj c.

CCVII. Stadur.

Mariukirkia ad Stad a Sniofellsnesi a heimalannd allt med gognum og giædumm.

Hun a veidi alla i Stadarm. gamla Holm.

Reka millum Deilldarhamars oc Hrafnshellis.

gielldfiar rekstur j Kolgrafarfiord.

Selskier firir Akranesi.

---

[1]) [duk. tuo 264; [2]) vij 264; [3]) þorkielsson (rangt) 264; [4]) b. v. Bp.

stodhrossa beit a Baularvollu.
gielldneyta rekstur a Vatnaheidi.
gielldfiar rekstur [á flautur[1]).
Selfor j Duggasdal[2]) til bondaselia.
stodhrossabeit j græntoar.
Samstadaskog halfann med tupt oc vexti.

Þessar vtjarder. ij er hvor heiter ad Krossi. Arnatunngu. Brecku. Foss. Aulkielldu. Grof. Hol. Slijtandastadi. Arnes. Trader. Tungur ij. Lon halft. Halfa Gufuskæla[3]).

---

[1]) [350, Bp. = á Flötur, og svo stendr í afskript þeirri, er fylgir kirkjunni á Staðastað og staðfest er 30. Aug. 1751 af Ólafi biskupi Gíslasyni; a aflôtur 147; a aflautur 260, 259; [2]) Duggusdal, Bp.; [3]) Til er gömul skrá yfir landamerki kirkjujarðanna á Staðastað, og liggr hún þar við kirkjustólinn í afskript með hendi séra Guðmundar Jónssonar (d. 1836). Læt eg skrá þessa fylgja hér máldaganum, því að ekki er henni auðskipað til árs í safni þessu ella. Er hún prentuð hér eptir afskript séra Þorkels Eyjólfssonar, sem staðfest er á Staðastað 24. Febrúar 1887 eptir afskript séra Guðmundar. Í prestakallsbókum Staðastaðar er og «Forlíkunarmanna álit» 7. Aug. 1809 um þessi landamerki; enn fremr liggr þar við prestakallsskjölin sáttargjörð um þau 18. Júlí 1855.

I. Landamerki Syðri-Krossa*.)

Úr skerinu í Þrætuvík sjónhending í stein þann, er stendr undir baðstofuhorni (í) Kerlingarholti; úr þeim steini í Litla-Torfstapa; þaðan og í keldu þá, er geingr fyrir ofan Brúarholt og Bolluholt og stekkjarholtið á Syðri-Krossum; sjónhending úr henni og í Deildarhamar.

II. Ytri-Krossa landamerki.

Úr skerinu í Þrætuvík og út á melana í rúst þá, er stendr nær því upp undan Rifskeri og kallast Markrúst. Hún á Sölvafjöru í Rifskeri og selveiði á Launguskerjum, og það(an) svo að Syðri-Krossa landamerkjum, og upp með þeim í keldu þá, er geingr út í Gróulæk, og tekr til hjá keldu þeirri, er greind er í Syðri-Krossa landamerkjum.

III. Arnartungu landamerki.

Hún á út með öllum Krossalæk út að Mararnesi, og þaðan fyrir ofan Mararnes, og í keldu, sem geingr fyrir ofan Mararnesgarð og

---

*) «Syðri- og Ytri-Krossar eru nú orðnir að einni jörð fyrir mörgum árum, en hjáleigan Kerlingarholt fyrir laungu fallin í eyði. Þ[orkell] E[yjólfsson]». Kerlingarholt var bygt í tíð Árna Magnússonar.

xvij kyr. xxx asaudar oc iij ær. iij naut veturgomul. iij hundrads hesta.

xiiij^c j metfie vôruvirdu.

Þessa hluti a hun innann sig. gylldan kross med lijkneskiumm. ij Mariuskripter. kluckur v oc hin vj er sira Flose fieck til er stenndur ɪx fiordunnga. handklucka. kaleik litinn oc annann gylldann storann. iiij pellshokla med messoklædumm. fustanshokul raudaun. lierepptz hokul. eina Dalmatiku. pellskâpur ij. kapa med balldurkinn. hvijta kâpu med bunadi. sloppa iij. iij Antependia. glodarkier. vattzkietill. Sacrarium munnlaug. messofatakista. fonts vmmbuningur. kiertistikur iiij. baksturjarnn tvenn. xj^c i ʙokumm.

Þangad liggur vnnder halfkirkia a Gaul oc lvkast af ij merkur oc tiundinn til Stadar. v bænhvs oc lukast vj aurar af hveriu.

til tiundar oc allra tolla liggia þar vnder iij bæer oc xl.

Jtem ein kiertistika oc kola.

Portio Ecclesiæ vmm so[1]) langann tijma sem sira Helgi hiellt c.

Jtem ad aukꝫ þessa vj^c j stadarspioll er sira Helgi tok stadinn.

út í Viðralæk, og þaðan upp með öllum Viðralæk, jafnt við Bolastein, sem stendr suðr í mýrinni fyrir sunnan Viðralæk.

IV. Brekku landamerki.

Steinn stendr upp í fjalli fyrir sunnan Kúlu, og Faxafallssteinn heitir; þaðan sjónhending ofan í Hnausunga; það eru steinar, sem standa á holtinu fyrir utan Bergsholtsstekk; þaðan ofan í Staurrima og svo í Litlu-Kornholt; þaðan út í Furu; þá ræðr Furufarvegr gamli til fjalls. Þetta er land Foss og Brekku tilsamans.

V. Ölkeldu landamerki.

Furufarvegr gamli ræðr fyrir sunnan til fjalls. Hún á Lyngkinn alla og út í Markhrygg; úr Markhrygg og ofan í Miklaholt, og þaðan ofan með læk þeim, sem kallast Tálmi; hann ræðr í Staðará, þar til að sjónhending er frá Furu, að efri þúfan á Móholti skal standast á við norðara hornið á Staðastaðarheygarði.

---

[1]) b. v. Bp.

CCVIII. Mýklahollt.

Jonskirkia baptistæ j Myklahollti a heimaland allt med gognum og giædumm þeim sem þar fylgia.

VI. Grafar landamerki.

Hún á suðr í Markhrygg og út í rústina fyrir utan Titlingshól.

VII. Álptavatns landamerki.

Hún á suðr í rústina fyrir utan Titlingshól og það(an) út í Krossdalsgil; sjónhending þaðan ofan í stein þann, er stendr í Melrakkaholti; þaðan sjónhending í Barnalækjarauga.

VIII. Hóls landamerki.

Hún á suðr að fyrr greindum Álptavatns landamerkjum, sjónhending úr Barnalækjarauga og út í Sátuholtskeldu; þá ræðr keldan upp í dýið, sem er fyrir neðan Holtatöglin, og þaðan upp eptir holtum og í stein þann, er stendr á Háubrekku, og þaðan í fjall.

IX. Slítandastaða landamerki.

Hún á fyrir sunnan að Hóls landamerkjum, úr Sátuholtskeldu og í Barnalækjarauga; úr Barnalækjarauga og fyrir ofan Smalaskálaholt og út í Laxárfarveg gamla; þá ræðr Laxá til fjalls.

X. Syðri-Tungu landamerki.

Hún á grasnyt alla millum Grannagarðs og grjóthrúgu þeirrar, er stendr á sjávarbakkanum hjá læknum, sem rennr á millum tungnanna; þaðan sjónhending upp í Kjósarhól; þaðan upp í Staðará. Hún á x hundraða land fyrir ofan Staðará, sem kallast Barnanes, og ræðr Laxárfarvegr forni fyrir utan, enn Barnalækr fyrir sunnan, en kelda fyrir ofan sú, sem geingr úr Laxárfarveg forna og suðr í Barnalæk. Grannagarðr ræðr fyrir neðan Staðará og ofan í sjó.

XI. Ytri-Tungu landamerki.

Hún á fyrir sunnan að Syðri-Tungu landamerkjum og upp í Hófarhól, og það(an) út með Hólmsvatni út í garðinn, sem geingr frá vatninu og ofan til sjávar að Hrafnshelli.

Þwfna lannd. Hafursfell. Hamlu[1])hollt oc Keflavijk halfa.

Reka allann a Hamlisbarda[2]). reka fra fosslæk vt vmm Leyningar ad helmingi vid Skognesinga. Tadnasker halft oc Helluskier halftt oc Kietilsskier halft.

naustgiord j Skogarnes land oc akurgierdi.

Nauta afriett a Flôtur.

skog j Langadal[3]).

Hyle ij j Straumfiardarœ.

Hun a xiij kyr oc iij hross. ij ær oc einn saud veturgamlann.

Kirkiann æ innann sig kross smelltann. kluckur iij. oc ein brotinn. messoklædi þrenn oc hin fiordu fanýt oc brestur alltarisdvkur. Corporale oc Lindi. kaleik einn oc annann brotinn. ferskeptta oc mvnnlaug. glodarkier. kantarakapa forn. fontklædi.

Þangad liggia xxx bæer ad tijundumm oc lysitollumm oc heytollumm. eru þar j v bænhvs oc takast vj aurar af fiorumm. enn xij aurar af einu.

kirkiann a bok eina oc adra Jons sogu baptistæ.

Þar skal vera prestur oc diakn.

Hun a c vadmäla. alltarisklædi ij fielitil. kiertistika ein med kopar.

Jtem iij kýr oc cc vadmäla.

portio vmm iij är ccc oc v aurar sijdann sira Jon hiellt stadinn.

CCIX. Haffiardarey.

Nichulaskirkia i Haffiardarey a heimaland allt med gognumm og giædumm.

Holaland allt. eingiar milli Blafens oc Bugskielldu.

stacksskurdur j Torfvogi oc j Seliagrǫfumm.

Saudhofn[4]) i Hausthusa jord.

Selveidi æ Gnuparose[5]) half oc Haffiardarose. Half j Þorisose.

Hun æ iij kýr. ij c vadmäla.

---

[1]) Hamla 259, Bp.; [2]) Hamlisbardi, Bp.; [3]) Langagil 259; [4]) Sandhofn(!) Bp. 260; [5]) -äse, hdrr.

ij kiertistikur. skrijn litid.

Nichulas lijkneski fornt. messoklædi vond. kantarakapu. alltarisklædi med pell oc ij onnur vond oc einn dvk.

Þangad liggia xi bæer ad Tiundum oc lysitollumm. og er(u) þar (j) v bænhvs.

iiij kluckur oc bialla litil.

CCX. Hitarnes[1]).

Mariukirkia a Hitarnesi a heimalannd allt med rekumm oc veidum ad helmingi vid Krossholltzkirkiu.

Hun a einsamann reka framm fra Hallbiarnarvördum oc vpp j Os.

Hun a v kýr. xij ær. naut tvævett.

c ofrijdt innann gätta.

Hun a smelltann kross oc ij adra. Mariuskriptt forna. messufot tvenn forn oc einn dvkur med. alltarisklædi ij. annad med raudt sæi. annad med vef. kiertistikur ij oc dvkar ij. mvnnlaug. iiij kluckur. kiertaklofi.

Jtem hundrads hestur oc vj. ær er gafst[2]) firir Kiarraksey[3]) og þar til ij voder tvitugar.

portio eyrer sijdann Jon tok stadinn.

CCXI. Kolbeinstader.

Nichulaskirkia a Kolbeinstodum er helgud Gudi oc Gudz modur Mariæ. Petro postula. Magno. Nichulao. Dominico. Katerinæ oc ollum Helgumm.

kirkia a ad fornu land j Mydal. oc Hegstade gaf herra Kietill oc frv Vna med þeirre skylld. ad sa bondi sem kirkiu vardveiter a Kolbeinstodumm skal lvka presti þeim er þar sýngur vj aura frijda æfinnlega a hverium xij manudumm af landskylldinne fyrer säl herra Kietils og frv Vno. er presturinn[4]) þar i mot skylldugur ad hallda salutijdumm oc salumesso (vm) sinn j viku firir beggia þeirra sal æfinnliga. enn syngia salutijder med messu ä artijdardag þeirra.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) gäfust 143; [3]) Kiaraksey 143; [4]) prestur Bp.

Jtem skal kirkjubonde gefa xij alner fatækumm monnumm firir säl herra Kietils a ärtijdardag hans og adrar xij alner firir sal frv Vnu a hennar artijdardag. Og skiptta med rade heimaprestz oc hreppstiora.

Artijdardagr herra Kietils Þorlakssonar er in festo Marcelli oc Apulei. Enn artijdardagur frv Vnu Guttormsdottur er v nottumm eptter Krossmesso a vorid.

Jtem a kirkiann viij kýr oc xij ær. og skal gefa vndann einni kunni hvern laugardag j annad mäl.

v hesta. hunndrad hver.

þar skal vera[1]) prestur oc lvka honum iiij merkur og hvert er sa vill er byr diakn edur kvennomagi af ætt Kietils prestz Þollakssonar. oc giefa omaganumm xij alner hafnarvodar ä hveriumm misserum til klæda sier.

Jtem ä kirkiann halfann reka a gømlueyri og hallda þar firir bräde a kirkiu epter räde biskups eda profastz.

Þetta ä kirkia innann sig. Evcharistarium[2]) med silfur gýllt oc grafid oc amalerad oc stenndur nær ij merkur.

kaleik gylltann er stenndur ij merkur.

annann er stendur mork.

kross med lijkneskium.

brijk yfer alltari oc ij smellta krossa.

Mariæskriptt. Peturs skriptt. Nichulas lijkneski. Magni. Katerinæ.

Jtem messoklædi vij oc þar med hoklar. einn med balldurkinn oc ij med pell.

Jtem silkehokull raudur.

fustanshoklar iij. hvijtur. raudur. blar. oc svartur lerepttzhokull.

Jtem alltarisklædi tvenn med baldurkinn oc eitt med pell. eitt af sæi oc ij af salune.

Dalmatika af vef.

Ottusongs sloppar ij.

Kantarakapa af balldurkinn. onnur af pelli. þridia af salune.

kluckur vj. ij handkluckur.

---

[1]) sl. 260; [2]) Eucharistarum 147.

kiertistikur ij.

Herra Kietill liet penta innann kirkiuna oc lagdi þat firir tiolld er kirkiann atte oc voru þau vord þriggia hunndrada.

glodarkier oc elldbera.

font oc munnlaug.

fontskross. sacrarium mvnnlaug med iiij hanndklædum. messufatakistu oc Almarium.

vatzkietil.

krismakier grafid med tönn.

bndkur.

þielahogg oc griotbrot.

iij dvkar glitader oc hinn fiordi sprangadur.

paxspialld oc merki.

Þetta æ hun j Bokumm.

Texta med gylltum bvnadi.

Graduale stort med sequentium per Annum.

Aspiciensbækur ij de tempore og de sanctis per Annum.

[messobækur ij de sanctis et de tempore per annum[1]). [Legendarij .ij. de tempore og de sanctis per annum[2]).

Commune suffragium ad söng oc lese. og þar med ymnarium per annum.

Alltarisbok.

Capitularium.

processionale.

eina Sögubok og er þar a Nichulas saga. Ambrosius saga oc Basilius saga.

Psalltare. subtill.

baksturiarn.

kiertistikur ij fornar.

bokastóll.

ampli.

kiertahialmur.

Jarnstikur ij.

bialla.

boka gull.

Sira Flosi gaf kirkiunni kantarakapu med viliaklædi.

---

[1]) [sl. 259; [2]) [b. v. 350, 147.

Jtem a kirkia æ Kolbeinsstodum hälfa jord j Lone a Snæfellsnesi. er Jon Guttormsson gaf til j sijnu Testamento med þui skilordi. ad hann jatadi ad giaura alltari j Nichulasstvku a sinn kost og skal þar seigiast salumessa (vm) sinn j vij nottumm su er Herra Kietill hefer ädur alagtt og presturinn er skylldugur. oc leggiast af landskylldinne prestinumm til offurs xij alner a hveriu äre.

gaf Oddný ku.

Grijmur ku med þeim skilmäla. ad seigia skal salumesso Gudrijdi konu hanz a hennar artijdardag jafnliga a hveriumm xij manudumm. er hun þrim nottumm epter Marteinsmesso.

portio Ecclesiæ er suara ä Narfi Vigfusson fyrer sig oc faudur sinn xl^c oc vij^c [1].

[Hér kemr aptan við visitazia Goðsvins biskups 1444].

CCXII. Hraun.

Mariukirkia vnder Hrauni a heimaland med gognumm oc giædumm og Bruarfoss allann.

viij kyr. iiij asaudar kugilldi. hundradz hross.

v^c j ofrijdu.

Hun a innann sig xij manada tijdabækur per usum. aspiciensbok fra Jolafostu til Päska. Onnur frä päskumm de sanctis til Jolafostu.

Jtem c j bokumm er Þorbergur prestur gaf kirkiunni j Testamentum sonar sijns.

iiij kluckur oc bialla ein. kaleik oc Mariuskriptt. messuklædi ein oc onnur fanýt. Hoklar ij lauser. kantarakapa ein. kiertistikur iij. alltarisklædi iij. alltarissteinn bvinn. paxspialld. krossar iij. skrijn buit.

Jtem iij kýr.

portio oll fiell nidur fyrer kirkiu adbot medann sira Thomas hiellt stadinn.

---

[1]) Vigfús Flosason á Kolbeinsstöðum var i banni 1394, þegar þessi máldagi mun vera gerðr.

CCXIII. Hitärdalur.

Allra heilagra kirkia j Hitardal a heimaland allt med gögnum oc giædumm. Knararnes. Tungufell. Alftta[1]). Saura lannd. Wollu. Molldbrecku. Midskog. Ysta[2]) skog. Bruarhraun. Haga. Hraunsmvla. Setahraun. Ondurtnes. Helluland ij.

reka halfann a gömlu eyri.
afriett j Langavatsdal.
letorfnaskurd j Hofstada land a x hesta.
laxveidi ad helmingi i Hafsfiardara[3]).
Hualseyar halfar.
Hun a vij kyr oc xx. vxa þrevetra.
xı naut tuævetur.
iij naut vetrgömul.
iiij kalfa. c. asaudar oc v. ær.
L gielldings oc iiij ad auk med hrutumm.
Lx veturgamallt oc einn saud.
xı hross oc x^c med kugilldi j odru lage.
xiijc innann gätta j metfie.
j mat. iij vætter allt samann smiör.
vj fiordunga mörs.
iiij limu kiöts.
xıx vndermörfa kiotz.

Hun a innann sig messoklædi fern hin betri. þrenn hin liettari med höklum.

iiij hoklar hiner betri.
ij sloppar.
kantarakapur iiij.
kaleika iij.
smelltann kross.
skrijn med helgumm domumm oc enn skrijn med tönn.
Mariuskriptt.
kross med iij lijkneskiumm.
kiertahialm.
paxspialld.
kiertistikur iij.

---

[1]) alftta ä, Bp.; [2]) ystra, Bp.; [3]) -ey 259, 350, Bp.

glodarkier. merki.
Dalmatika ein.
alltaraklædi iiij.
kluckur iiij.
spallak med nyumm dvkumm.
messufatakista.
borda einn vondann.
Sacrarium munnlaug.
fonts vmbuning.
brijkarklædi.
fordvkar tvenner.
einn dvkur glitadur.
lekttara dvkur sprangadur.
vattzkietill.
allttarissteinn silfurbuinn.
x^c i bokumm.
Jtem gafust v^c med lijkumm.
oreiknud portio.

CCXIV. Alfttartunga.

Mariukirkia i Alfttartungu a x^c i heimalandi.
ıx kugilldi oc c voru.
hest oc hundrad i slātrumm.
messofōt tvenn. kluckur iiij. glodarkier oc elldbera. tiolld fangalitil. Sacrarium munnlaug. kirkiukolu. alltarisstein. alltarisklædi tvo. fonts vmbu̇nad. slopp. kiertistiku eina.
xij manada tijdabækur fornar ecke eptir ordu.
þangad liggia x bæer ad tiundumm oc lysitollumm.
þangad skal lvka vj aura af Rafnkelsstodumm hvert ār.
þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.
Jtem eitt kugilldi.
v^c i hrossumm.
cc vadmāla.
portio oreiknad.

CCXV. Akrar.

Mariukirkia æ Økrum a heimaland halft.
xj kugilldi oc cccc.

Hafurstadi halfa.

tiolld vond. kluckur iiij oc eina biollu. alltarisklædi med ij[1]) dvkumm. munnlaug. slopp oc glodarkier.

þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.

Mariuskriptt. krossa iij. skrijn med helgumm domum. hôkul feinglitinn.

prestur ad Økrumm skal hafa heÿtolla af vj bæiumm. Hann skal oc annast naudsynniar allar firir sunnann Kalfalæk og ef naudsyn krefur allt til Hitār.[2])

Bondi sa er byr ad Økrumm skal hafa tiund allra heimamanna. Af Eireksstodumm. Jsleifarstodumm[3]) oc Hvalseyiumm.

Þar skal grafa alla heimamenn. fatæka menn oc þa er þangad er hægra ad færa enn j Krosshollt. af ix bæiumm fyrer sunnann Hitaræ þeim sem vnder Krossholltz kirkiu liggia skal færa lijk til Akra iafnann er eij[4]) er færtt til Krossholtts. skal helmingur af þeim hlunnendumm sem fylgia lijkunumm leggiast til Akra af þeim bæiumm hvortt sem færd eru. þar skal grafa lijk af Eireksstodum oc Jsleifarstodumm oc vr Hvalseyumm oc þadann lysitollur oc (vr) Skutilsey.

Jtem iij kyr. cc ofrijd.

einn kaleik er Torfi bondi gaf.

Jtem hefer Snorri tillagt steintialld. kiertistiku med kopar. Mariuskript med Alabastrum. brijk yfer alltari. alltaraklædi med dvk.

portio Ecclesiæ vmm iij ar hundrad oc ix aurar.

CCXVI. Sygnaskard.

[Máldagi frá c. 1325 prentaðr í Dipl. Dipl. Isl. II Nr. 360, bls. 577—78. Seinasta viðbót þess máldaga mun þó vera frá c. 1417.]

---

[1]) b. v. Bp.; [2]) Bp.: Hitarär; [3]) Jsleifarstodum, Bp.; Jsleifsstoðum, hin; annars stendr Isleifarhúsum í bréfunum Dipl. Isl. III, 585 og 608; [4]) eij, 143; hin: til(!). Sbr. bréf frá 28. Marts 1406 (Dipl. Isl. III, 585) og 10. Marts 1410 (Dipl. Isl. III, 608).

CCXVII. Alfttanes.

Mariukirkia a Alfttanesi ā xijc i heimalanndi.

xv kýr. ij hross oc hest.

viijc vadmala oc eitt hundrad j slätrumm.

lagdi Oddur til kistu jarnada med läse in qvartam partem Decimæ.

asaudar kugillde er Olafur lagde kirkiunni.

þetta a hun innan sig. messoklædi ein med iij hoklumm. kaleik. kantarakāpu oc slopp. fontklædi. kluckur iiij. ij krossar smellter. ij rodukrossar. Mariuskriptt. Petursskript. alltarisklædi ij. lijkasalun grænt er Jngibiorg gaf. munnlaug. glodarkier. bokakista. bokastoll. kirkiukola. Mariuskript. paxspialld. alltarissteinn. kistill buinn Reliquiarum.

messobok de tempore et de sanctis per Annum. textus Evangeliorum. Sequentiubækur ij fornar. Graduale. Ymnarium. Commune suffragium hia Jone presti Solmundarsyni. psalltarar ij. alltarisbok. Aspiciensbok j kverum. vorhlute ad song oc lese de tempore. songbok de tempore fra ix vikna fostu til päska oc fornskrär nockrar felitlar.

Jtem Matutinale ad song og onnur bok. er a vor Matutinale de tempore et de sanctis fra Trinitatisdeigi til Adventu.

Jtem lauk Stephan j portionem ccc vadmäla.

med so miklu tok þorgrijmur krokur.

xiiij kyr. iiij asaudar kugilldi. iiij hross.

Jtem mork hins xvij hunndradz j kirkiuspioll. enn sijdann hefur tilgefist eitt asaudar kugilldi oc iiij kyr oc eitt hross.

Oreiknad portio.

CCXVIII. Borg.

Michaelskirkia ad Borg a Myrumm a xxc j heimalanndi.

Hun a xc asaudar oc xj kyr.

storann kross steindann med vnderstodvmm oc annann kross yfer kor. Mariuskriptt. Michaelisskriptt. Olafsskriptt. Blasius lijkneski lited. messoklædi þrenn ad ollu. kaleik. glodarkier. kiertistikur ij. fontur med buningi fornumm.

ij hross hundradi hvort.

þangad liggia xij bæer ad tiundumm oc lysitollumm oc half tiund af Olvalldastodumm.

Þar skal vera prestur oc diakn.

Hun a kluckur ij oc biollur ij.

Jtem ij kyr. ij hross. cc vadmala oc eitt asaudar kvgillde. portio oreiknad.

CCXIX. Stafhollt.

Kirkia hins heilaga Nicholai j Stafhollti a heimaland allt med gognumm oc giædumm. Suarfhol. Biargastein. Hofstade. Skoga. Laxhollt. Eingines oc reka med.

afriett j Westurärdal.

Biarnardal allann firir ofann Mælefellsgil.

Afriett j Rodurbiargardal[1]).

Selför j Þverärdal.

Hrijsey a Roduvattni.[2])

ey vid Hvijta. þræley.

laxveide j Þverä. og a Feriubacke j fiordunng.

Kirkiann a xvijc j woruvirdu goze oc iiijc j slatrum.

xc. j hrossumm.

xvij kyr.

iij Asaudar kugilldi.

þetta a hun innann sig.

Jn primis v manna messoklædi[3]) ad ollu. voru med tvennumm hvijter hoklar. annar med lerept. enn annar med fustan. hinn þridie fustanshokull raudur. hinn fiorde pellshokull. hinn besti purpurahokull med godumm hlodumm.

Jtem blär lierepts hokull laus oc ij allvonder. annar blär. enn annar hvijtur.

pellskapa ny oc iij adrar vondar.

iiij Antependia til Haalltaris. enn iij til vtalltara. oc ij fanyt brijkarklædi.

---

[1]) Rodu-, sum; [2]) Hreiðuvatni, Steinamáldagi (Dipl. Isl. I, 28); [3]) -klædi sl. 259, 260.

dvkur glitadur oc annad brijkarklædi vondt.
einn dvkur laus veigadur.
Dalmatika bla.
sloppur einn.
iiij alltarissteinar lauser.
skrijn med silfur oc steinn bvinn.
smelltur kross yfer alltare.
hvslkier lited med silfur.
Mariuskriptt sæmilig.
Nichulasskriptt.
kross stor yfer kor.
fonts vmbuningur med krosse oc ij krossar obuner.
paxblad oc paskablad.
kiertistikur ij med kopar oc ein stor med järnn.
kiertahialmur med jarn.
Sacrarium munnlaug oc kola.
kluckur vj oc ij biollur.
glodarkier.
baksturjarnn god.
iij lectarar.
iij glergluggar.
krismakier med tönn.
messofatakista stor oc bokakista vond.
tiolld vmm kirkiu forn oc vond.
vijgds vatts kietil.
lijkakrakur.
ij stolar.
kirkiu stigi.
elldbere.
kaleikar ij. enn Jon biskup Eindridason hafde gullkaleik j Skalhollt.

Likasalun fornt oc rotid.

vj merkur vax.

Legendur ij per anni circulum de tempore.

messobok samsett de tempore fra Paskumm oc til Jolaföstv er sira Bergur gaf virdar firir cccc.

Jtem Legendur fornar per anni circulum oc de sanctis metnar firir vij[c].

Jtem Graduale metid firir cc.

ij bækur de tempore.

Matutinale et Diurnale per circulum anni. oc adrar ij de Sanctis.

Orda oc Capitularius.

Ymnarius. Missale de sanctis.

Jtem samsett Missale de tempore per anni circulum.

Jtem Seqventiubok forn.

Alltarisbok oc Martyrilogium.

eru þessar allar samann vij^{c} og vmm fram fornar skrär.

Ad auk þessa lauk Sira Grijmur v^{c} j hrossumm. ij asaudar kugilldi. ij^{c} j slätrumm. viijc vôru.

Jtem hafa gefist til sijdann sijra Einar kom xij kugilldi oc vij hross. cccc j haustlagie oc viij (hundrud) vadmâla.

portio Ecclesiæ xviijc oc xj aurar.

CCXX. Hiørsey.

Kirkia i Hiôrsey er helgud Gudi oc vorri frv. sancto Paulo oc Thorlaco oc ollum Helgumm.

Hun ä fiordung i heimalandi oc lannd ad Selium.

xj kyr. Lx asaudar.

tiolld vmmhverfis kirkiu. nema vmm songhvs. messoklædi tvenn. kaleik. slopp. kantarakäpu. alltarisklædi ij med glitodum dukumm. tuenn brijkarklædi. glodarkier oc elldbere. rodukross yfer alltari. Pæls lijkneski oc Þollaks lijkneski. v kluckur. ij mvnnlaugar. merki. þielahogg.

þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur oc taka heima tiund sijna oc heimamanna allra og so fra Seliumm. er þar groptur heimamanna oc so fra Seliumm.

Kirkiann a fiordung i ollum þeim gognumm oc giædumm sem fylgia heimalanndi.

kirkiann æ glerglugg oc kiertistikur ij. messobok ab Adventu oc til päska. onnur fra Paskumm til Jolafôstu. Dominicale oc nokkud de sanctis.

Hafa þau Narfi oc [Þuridur kona[1]) hans lagt til bok til Päska. Vorhluti samsettur fra paskumm oc framm vmm

---

[1]) [þurid kvinna 259; þuridur kvinna 350, 147, Bp.

Trinitatisviku de tempore et de sanctis. alltarisklædi med buckram oc litlum hlôdumm.

CCXXI. Bær.[1])

Olafskirkia j Bæi a Stedialand. Kalfanes. Mvlaland.

afriett j Hvarfsartungur.

veide j Flokadalsoa ad helminge vid Warmlækinga medann land[2]) þeirra liggur med enn ein vpp þadann.

afriett j Svangæ[3]) j Skoradal tvævetrum nautum oc yngrumm.

Selfor j Faxadal a Flokadalsheide.[4])

Hun a xvij kyr. Lx asaudar. x hross.

ij smeltta krossa. Mariuskriptt. Olafs lijkneski. vj manna messoklædi oc iiij hoklar lauser. alltarisklædi v med dvkumm. kanttarakapur ij oc einn slopp. kaleika iij. kiertistikur ij. texti silfurbuinn oc alltarissteinn silfurbvinn. merki ij. glodarkier. sacrarium munnlaug. brijkarklædi ij. kluckur iiij oc biollur iij. fonts vmbunadur. vjc j bokumm.

Þar skulu vera ij prestar oc diakn.

þangad liggia viij bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

Magnus gaf kugilldi oc c j lerepti.

portio xxc medann Magnus hiellt. fiell nidur af viijc.

portio vmm iij ar medann Einar hiellt.[5])

CCXXII. Hvanneyre.

Mariukirkia a Hvanneÿri á xijc land. er heiter j Tungv oc iiij kugilldi. hestur hid fimmta.

Þar liggia til viij bæer oc xx ad tiundum oc lysitollum.

iijc vøruvird.

þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur.

kirkiann a Kielldna eingi [i Kalldardal[6]) oc halftt Kirkiuhollt.

torfskurd j Asgardz lannd.

---

[1]) þessi máldagi er og í AM. 238. 4to bl. 124 b skr. c. 1570; [2]) lond 260; [3]) Svanga 238; [4]) hér hættir238; [5]) Hér er eins og gleymzt hafi upphæð portionis; [6]) [b. v. Bp.

Selfor j Eindridastada[1]) land.

tvenn messoklædi med hoklumm oc einn hokull laus. alltarisklædi ij. glitadur dvkur oc annar med typping. Mariuskriptt. Olafsskriptt. Þollaksskriptt. smelltur kross oc iij adrer. kiertistikur ij med kopar oc ij med jarn. leckttarar iij oc einn dvkur til. kantarakapa. sloppur. merki. kaleikur. vijgdz vattz kietill. iiij kluckur og smabiollur iij.

[psalltarar iij[2]). Aspiciens bækur ij fornar. messobok ad pistlum. Graduale oc tiolld vmmhverfis kirkiu oc helldur styttri. þielahogg. brijkarklædi. Sacrarium munnlaug. fonts vmbuning. elldberi. glodarkier. paxblad.

Jtem hefur þetta tillagst sijdann Gunnar kom.

viij kugilldi. hestur. naut tvævett. cc vadmála.

Hefur Gunnar vordid skylldugur kirkiunni iiij hundrud oc xx oc ein mǒrk.

Jtem v kugilldi oc ij hestar.

portio xLc^{a}.

CCXXIII. Jndridastader.

Kirkia a Eindridastodumm er halfkirkia.

skal syngia annann hvorn dag helgann oc lvka presti ij merkur.

Skal þar takast[3]) heima tiunder oc lysitollar wistarmanna.

CCXXIV. Melar.

Mariukirkia a Melumm a heimalannd allt[4]) med gognumm oc giædum þeim er þollakur keypti oc Magnus lagde til. og Selialannd allt er liggur j millumm Fosslækia oc Tunguär.

Hun a nv xxx kua oc vij asaudar kugilldi. x hross oc halfur þridie tugur hundrada j metfie til vadmäla oc sierliga eitt hundrad voruvirdt.

Hun a xv^{c} j Skarrhollti.[5])

Þetta á hun innann sig. v manna messoklædi ein med

---

[1]) Eindradastada 260(!); [2]) [sl. 259; [3]) taka, Bp.; [4]) sl. 259, 350 Bp.; [5]) = Skorrholti.

pellshokli. onnur med vefiarhokli. þridiu med raudumm fustanshokli. fiordu med hvijtumm fustanshokli. fimmttu med dockvumm vefiarhokli. kantarakapur v. ein med pell. onnur kolmerkt [.iij med huijtt fustan. iiij med salun. v. sæmilig. alltarisklædi viij.[1]) iij a haalltare. v til vtalltara. sloppa ij. kaleika ij. stenndur annar vj aura. enn annar halfmork. brijk sæmiliga yfer alltari. smelltann kross. budkur er j eru helger domar. rodukrossa ij litla. kiertistikur iij. glodarkier. glerglugg halfrar annarar alnar häfann. merki ij med silki. steinklædi vondt vmm songhvs. fonts vmmbunad. messufatakistu. sacrarium munnlaug. lijkakrak. kluckur iiij. oc ij biollur.

Þetta er i bokumm. Gudspiallabækur iij per anni circulumm. Graduale per anni circulum. Seqventiur fār a kveri. Lesbækur ij de sanctis per annum. adrar ij de Dominicis. Songbækur ij[2]) per anni circulum. ymnarius. Capitularius. les. suffragium. handbok. allar med fornum hætti. psalltarar ij. textti. lesbækur ij j triespiolldumm ad Dominicum. er taka til ad[3]) Jolafostv oc endast til Hvijtasunnu. Latinubækur ij. onnur de Canticis Canticorum. onnur Corrector. Þollaks saga a latinu. Margrietar saga.

Þar liggur tiund af xv bæiumm. æfinnleg iskylld[4]) j fiskilæk. mork vax edur saud a hausti þann er jafnngodur sie.

þar skulu vera prestar ij eda prestur oc diakn oc kvenngilldur omagi vr kyni Magnus.

Þar er lofadur grôpttur ollumm þeim lijkumm er menn vilia þangad færa.

þar liggia til kirkiu tijund af xv bæiumm oc half vr Hôfn.

þar fylgia kirkiur ad Læk. oc j Hofn oc bænhvs iij oc lvka vj aura af hveriu.

Jtem a kirkiann litinn dvk oc litla munnlaug oc messingar kietil litinn. elldberi vondur. baksturjarn oc tiolld vond vm kirkiu framm.[5])

portio oll fiell nidur firir kirkiu adbot oc stadarins medann sira Vigfvs hiellt.[6])

---

[1]) [sl. 259; [2]) sl. 260; [3]) ä, Bp.; [4]) skylld 260; [5]) frammi 259, 350; [6]) Hér á eptir kemr virðingargjörð á Melakirkju í visitatíu Gottskálks Hólabiskups (1452).

CCXXV. Leira.

Peturskirkia ad Leirꝏ a þridiung i heimalandi oc vtlondum oc þridiunng allrar veidi j Laxꝏ.

Olafur Grijmsson tok vij kyr oc iij ær oc ij hross.

Hun a tiolld vmm sig. alltarisklædi iij. messofōt ein oc hokla ij. slopp. artijdaskra oc songbækur ij. brijkarklædi ij. kiertistikur iij. munnlaug og kolu. stola iij. elldbera oc glodarkier. skorningur yfer alltari oc alltaris dvka iij ovijgda. kolur ij litlar firir krossi oc Petro postula oc skijrnarsā. abreidsl oc sotdript. handklædi. psalltara ij. kluckur ij oc biollu eina. lekttara ij.

þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.

Jtem cc j vidum.

c j landi.

c i bokumm oc enn c i bokumm.

Kista oc steintiolld er Teitur gaf med lijki modur sinnar. þar liggia vnder viij[1]) bæer ad tijundumm oc lysitollumm. reiknadist portio Ecclesiæ a v ārum halft fimmta hundrad.

CCXXVI. Skard.[2])

Kirkia j Skardi a þridiung j heimalanndi. ij kȳr oc slijkt innan sig sem finnst.

CCXXVII. Lækur.[2])

Kirkia ad Læk æ þridiung j heimalanndi og þat fleijra sem finnast mā oc hun ā epter logumm.

Jtem iij kugilldi.

CCXXVIII. Kialardalur.

Kialardalskirkia æ þridiung j heimalandi og þad fleijra sem finnast mꝏ.

CCXXIX. Gardar.

þessi er maldagi kirkiu[3]) hins heilaga Lavrentij oc Sebastiani j Gordumm a Akranesi. ad kirkia a halft heimalannd. Galmasvijk alla.

---

[1]) vij 350, 147; [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) sl. 260.

xv kýr oc hin sextanda firir asaudar kugilldi.

Jtem ix asaudar kugilldi.

Jtem kugilldi j gielldumm saudumm.

Jtem iiij naut tuævetur.

Jtem v [vetur gamla[1]) vxa. iiij kalfa oc eina a. allt samann firir ij gielldfiar kugilldi.

Jtem viij hross oc halft fimmta hundrad vadmala. halft annad punnd vax.

Jtem iij bækr epter ordu. xij bækr epter fornum hætti. v manna messoklædi. tvenn god. tuenn sæmilig oc ein forn. sloppar iij. alltaraklædi vij oc fordvkar med einumm. kantarakapur ij sæmiligar oc ein svortt forn. ij hoklar vonder. fontklædi. Sacrarium munnlaug. kiertistikur iij. jarnstika stor brotinn. kluckur vj. rodukrossa ij og annar smelltur. glodarkier ij. tiolld vmhverfis kirkiu. stol oc messofatakistu läs laus(a). lekttarar ij oc annar med golfum. kiertastockur. vattzkietill vondur. kaleikar iij og hinn fiordi gylltur.

Þetta lagdi Gudmundur[2]) Hrodi til kirkiu j Gördum. kiertistiku med jarn er stannda meiga ä xi kiertti. glerlamp oc blad pentad oc stiga vj alna häfann.

Jtem gaf Gudmundr Skopti steintialld nytt sæmiligt.

Hun æ millumm oss j Arnarnesi oc griotgardz j Galmasvijk allann storreka oc oll þau trie er þar eru leingri enn vj alna oc boloxi megi setia æ fyrer framann. enn fyrer ofan äla a allt Gardaland alla reka vt fra Merkilæk. enn sä er vid gard ad Ose.

Selfarer tvennar. onnur æ Märstodumm. enn onnur vpp med Leira firir vestann gagnvart Biskupsbrecku.

afriett j Svanga j Skoradal ollumm nautumm oc æ Gagnheidi ollumm saudumm.

Þar skulu vera prestar ij oc diakn oc hvern dag messa. ij vmm langafaustv. ef heimilisprestur er a Heýnesi þa skal giallda j Garda c.

j Gordum skal syngia ij messur huern midvikudag[3]) oc föstvdag.

---

[1]) [vetra gamla, 259, Bp.; [2]) Gudbrandur 350, 147, Bp.; [3]) midkudag, Bp.

þanngad liggia tiunder af halfumm fiorda tige bæia.

Kirkiann æ slykiustein oc hvslpunng med pell oc ij alltarissteina lausa. oc. j. vijgdann glerglugga. iij Lijka abreidsl. lijkakräk. messingarlamp. innläs firir kirkiu. iij rodukyrtla oc einn hladbuinn oc silfurbellti vm krossinn. Mariu lijkneski. Johannis postula oc Laurentij.

kirkiu tiund arliga vel cc.

portio oreiknud sijdan þordur Flosason kom til.

CCXXX. Ytre Holmur.

Kirkia ad Ytra Holmi æ Akranesi skal vera halfkirkia med þeim skildaga. ad þar skal sýngia annann huern dag helgann oc lvka presti ij merkur j tijdaoffur.

Skal bondi sa sem þar byr taka heima sijnar tijunnder oc allra heimamanna sinna oc alla lysitolla þa sem þar heima falla.

CCXXXI. Heýnes.[1])

Mariukirkia ä Heýnesi a halft heimaland oc Vôrduhvs halftt. med ollumm gognumm oc giædumm.

viij asaudar kugilldi oc xij kýr.

ein messuklædi ad ollu oc kaleik er stenndur vj aura. Mariuskript. Pieturzskript. krossar iij. v kluckur.

þangad skal sýngia vr Gôrdumm. fæda hann[2]) oc mann med honumm edur hest hvernn dagh helgann oc lvka cc presti. voru edur kvikfie.

Kirkia a reka allann oc veidar allar fra[3]) Rostunghu inn j Vigravik til lækiar þess er fellur firir innann þorgrimsgerdi oc gerdit sialftt.

þar fylger sôlfafiara firir Siafargarde oc j Skarfaskeri.

fiarbeit a Svijnavollu oc allt[4]) Dalssokna.

afriett j Svanga gielldneytum. Skogur i Skoradal firir nedann Selialæk vt fra eýrinne nedri.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) þ. e. prest; [3]) 263; firir, hin; [4]) þannig, hdrr.

Portio Ecclesiæ arliga c.
alltaraklædi tvo med dvkumm.

CCXXXII. Jdra Holmur.

Jonskirkia postula a jdra Holmi a Kirkiubol oc Tyrfingstadi.

hvalreka frã Kirkiuhömrum oc til Bersagerdis ef meire er enn hlasshvalur.

vidreki allur fylger j þui takmarki nema keflareki.

xij kyr.

þangad liggur tijunder af vij bæiumm.

Hun a kluckur iiij. oc eina brottna oc glerglugg. tvenn messoföt oc kantarakapu oc adra vonda. alltaraklædi iiij. kistu. rodukrossa iij. tiolld vmm kor. skrijn. alltarisstein oc glodarkier oc elldbera. kross steindann med vnderstodumm. brijk oc Tabulum. kiertistikur ij. sacrarium mvnnlaug. smellta krossa ij. kietil ad skijra born j oc allann fonts vmmbuning. slopp oc þielahogg. merki ij. oc litla biollu. iij hross.

Þar skal vora prestur oc lvka iiij merkur.

Portio Ecclesiæ xij alner.

Jtem cc.

Jtem ij kugilldi.

portio Ecclesiæ v^c.

CCXXXIII. Saurbær.

Jonskirkia baptistæ j Saurbæ a Hualfiardarstrond a heimalannd allt med gognumm oc giædumm. Hrafnaberg. Ferstiklu. Karanes. Hofda. Siofargard halfann.

xiij kyr. ij naut tuævetur. ij veturgömul.

xxx asaudar. vij sauder tuævetrer. xij veturgamler.

vj hross.

v^c vadmala.

[xx hundrud[1]) j metfie.

þrenn messoklæde oc ij hokla lausa. iij kaleika. ij sloppa. ij kantarakapur. alltaraklædi iij. vattzkietill. baksturjarn. glod-

[1]) [xx^c, 147; xx(!), hin.

arkier. merki ij oc xx bækur. krossa iij. Mariuskriptt oc Johannis baptistæ. Olafs skriptt. Tabulum nytt oc brijk yfer alltari.

Portio arliga iij merkur.

Jtem a kirkiann iiij kýr.

vj hross.

iiij voder tuitugar.

portio fiell nidur oll firir kirkiu vppgiord. og a sira Bjorn ad giora golfit i kirkiuna.

CCXXXIV. Brecka.

Kirkia ad Brecku skal vera halfkirkia. syngia annann hvernn dag helgann.

lvka presti ij merkur.

takast heima tiunder oc lysitollar.

CCXXXV. Kalastader.

Kirkia ad[1]) Kalastodumm er halfkirkia.

syngia annanhvern dag helgann.

lvka presti ij merkur.

skal taka heima tiunder oc lysitolla.

[Hér kemr á eptir bréf Oddgeirs biskups frá 17. August 1375 um ómagavist í Hítardal, prentað í Dipl. Isl. III, Nr. 247 bls. 303—304].

CCXXXVI. Krossholltt.

Pieturs kirkia j Krosshollti. Olavi oc Thorlaci a heimalannd halft enn reida fyrer halft xxx hunndrada.

hun a vj kugilldi oc buning sinn[2]) allann. kiertistikur ij. kaleik. kluckur ij. biollur ij. glodarkier. elldbera.

Hun a Ormsvattzeingi oc Hafurstada lannd.

Þar skal vera heimilisprestur oc veita allar tijder oc kaupa iiij morkumm.

---

[1]) ä, Bp.; [2]) 350, 147, Bp.; sig(!) 259, 260, 143.

þangad skal giallda fra Økrumm hver missere vj aura ef prestur æ Akra lannd. enn ef olærdur (madur) a land oc er þar prestur. þa skal giallda xij aura. er þar ei prestur þa skal giallda iiij merkur.

Ad Okrumm skal vera heima tijunnd oc ij bæiumm audrumm. Jsleifarhvsumm og Eiriksstodumm. enn af ollumm bæiumm audrumm i þeim þijngum. þa skulu vera tijunder oc lysitollar. Heytollar oc gröpttur vnder Krosshollttz kirkiu.

Skal syngia til Akra alla logtekna daga. ef þar er eingi prestur.

af þeim bæiumm firir sunnann Hitara þeim sem vnder Krossholltz kirkiu liggia skal færa[1]) lijk til Akra oc grafa þar jafnann ef ei er vel fært til Krossholltz. Skal oc þridiungur leggiast til Akra þeirra hlunnenda sem fylgia lijkumm af þeim bæiumm hvort sem færd eru.

Oreiknud [portio oll[2]) vmm xvj år.

CCXXXVII. Lomagnvpur.

Nichulaskirkia ad Lomagnvpi æ ij hluti j heimalanndi.

þrenn messoklædi ad aullu. messostack. iij alltarisklædi. iij dvka oc kaleik. iij corporalia. iij kiertistikur. smelltann kross. glodarkier oc elldbera. viij merkur vax. sloppa ij oc ij kantarakäpur. klnckur iij og tiolld vmmhverfis kirkiu. iij merkur i bokumm. Sacrarium munnlaug. trieskrijn med Reliqviis. stoll.

Hun a halft sietta hundrad fiøru.

iiij kyr. L. asaudar. iiij giellldar ær. naut tuævett. ij hundradz hross.

Jtem lagdi Herra Gyrdur til kirkiunnar xij ær oc kv fra Jokulfelli oc fra Selialandi xviij ær.

þangad liggia ij bæer til tijundar og er bænhvs ad Raufarbergi oc takast af vj aurar.

þar skal vera prestur oc diakn.

Jtem lagde Herra Otthgeir til c vadmäla.

portio Ecclesiæ vmm næstu xij är medann sira Gunnar hiellt cc. og fell nidur c. firir kirkiu adbot.

---

[1]) fara(!) 259, 260, 143; [2]) [öll portio 143.

CCXXXVIII. Breidabolstadur.

Kirkia æ Breidabolstad j Fellshverfi æ ij kugilldi. ij alltarisklædi. tiolld vond. Jnnann sig eina klucku. Sacrarium munnlaug. kross smelltan. Mariulijkneski.

þar æ ad sýngia annan hvern dag helgann oc greida c presti.

Jtem einn hestur.

CCXXXIX. Kalfafell.

Olafskirkia ad Kalfafelle j Fellshverfi a heimalannd allt med gognum oc giædumm. skogumm oc fiorumm slijkumm sem eru oc vidhogg[1]) i Holaland a xxx hesta.

ix kyr oc tveimur fått j fimmtie asaudar. og gielldfiar kugilldi. iiij hundradz hross.

vjc j metfie. c vadmala og x aura firir halftt hross.

Hun a innann sig cc j tiolldumm. skrijn. Mariuskriptt. krossa ij. glerglugg. brijk yfer alltare. kluckur ij. kistur ij. [kiertistikur ij[2]) fyrer c. oc þar med glodarkier. kaleika ij. fern messoklædi. alltarisklædi[3]) iiij. dvkar þrijr. kapur ij. messostackur. fonts vmbuningur. merke eitt. munnlaug. lysikola. lekttarar ij. elldbera. þelahogg. cc j bokumm.

þangad liggia tiunder oc lysitollar af viij bæiumm.

þangad liggur kirkia j Borgar[4])hofn oc misser songs hinn fiorda hvern.

Halfkirkia a Breidabolstad oc onnur æ Reynivelli oc iiij Bænhvs oc takast vj aurar af þremur. af einu v aurar. tekst vj aurar oc c af Borgarhofn. enn c af hvorri hinne.

þar er ij presta[5]) skylld oc diakns.

Jtem lagdi herra Otthgeir til vj ær oc kv.

Jtem vj ær.

Jtem a kirkiann nv x kyr.

Lx asaudar.

gielldfiar kugilldi.

c vadmala.

---

[1]) vidarhögg 350, 147; [2]) [tvítekið í 259, 260; [3]) alltarisklædi 147; alltare, hin; [4]) leiðrétt; hdrr. hafa: Biarnar(!); [5]) prestz, Bp.

vjc j virdingarfie.
v^c j hrossumm.
Jtem c ofrijdt.
portio vmm ix ar x aurar a hveriu ări. fellur nidur halft fiorda hundrad firir[1]) kirkiu atbot. skal hann nv bæta til hundradz oc vera þa kvittur vid kirkiuna.

CCXL. Hoffell.

[= máldagi Jóns biskups Sigurðarsonar frá c. 1343, prentaðr í Dipl. Isl. II, Nr. 493, bls. 769—770].

CCXLI. Vidbord.

[= máldagi Staða-Árna c. 1270, Dipl. Isl. II, Nr. 31, bls. 82—83].

CCXLII. Stafafell.

Mariukirkia ad Stafafelli a heimaland allt med gognum oc giædum. rekum oc skogumm milli Bæiarfiðru oc Papafiardaross.

Hun a Krossa land oc þar med vjc fiðru er liggur milli Hualsnesfiðru oc Vikurfiðru.

Skogar teig j Skălar[2])huammi.

selfðr oc v hrossa beit j Barma [a sumar[3]).

Annann Skogar teigh j Stýfingahlijd[4]).

hun a alfttveidi alla a Lone oc selveide alla inn fyrer Straumsnes. Vigur med ollumm gognumm oc giædumm. og skogarteig j Hlijdardal.

þar fylgia ix kugilldi. hundradz hestur. cc voru. hross tuævett. xiij^c j ofrijdu oc x aurar.

fern messofðt ad ollu. kaleika tvo. alltaraklædi iiij. oc einn dvk þar med oc ij dvka adra. tiolld vmmhverfis sig einfolld. kluckur vj oc ein brotinn. smelltann kross. Mariuskript.

---

[1]) i, Bp.; [2]) 350 Bp. setr hér með rauðu á spássíu og vísar inn «fiðru», svo að það verðr: «Skálarfjöruhvammi»; [3]) [leiðrétt; asionar, hdrr.(!); sbr. máldaga Jóns biskups Sigurðssonar 1343 (Dipl. Isl. II, 492); [4]) Stijfijngarhlijd 147.

þollaks lijkneski. budkur cum reliquijs. kantarakapur ij. sloppar iij. biortiolld glergluggar ij. sotdriptt. brijkarklædi. merki eitt. elldberi. glodarkier. munnlaug. ij steintiolld. kiertistikur ij med järn. baksturjärn fern.

vij merkur vax oc reykelsi.

þar skulu vera ij prestar.

þängad liggia x bæer ad tiundum oc lysitollum. eru þar j v Bænhvs oc takast vj aurar af hveriu.

Kristfie halftt fiorda kugilldi er byskuppar hafa samþyckt ad være ad Stafafelli.

Jtem giefist til c ofrijdtt oc hross. kugilldiz hestur oc annar hundradz hestur.

Jtem cc.

Jtem lagdi til sira Runolfur firir tijund ɪxᶜ· halftt i kuikfie oc eitt c j Reka.

Jtem lagdist þanngad frä Hnappavallar kirkiu epter skipan herra Þorarins biskups vj kugilldi. oc kugilldis hross. cc ofrijd. kross stor. kaleikur og skrvde slijkur sem þar var. kluckur ij fra Breidæ oc kross.

Portio Ecclesiæ vmm næstu iiij är vᶜ oc hälfumm eyri minnur.

CCXLIII. Berufiordur.

Olafskirkia j Berufirdi a heimaland halftt.

þängad liggia ad song oc allri skylldu ij bæer æ Berufiardarströnd þeir sem þar eru næster.

messoklædi ein. kaleik. ij alltarisklædi. Mariuskriptt. Olafsskriptt. Jarnstikur ij. merki. lijkakräk. kluckur ij. slopp. kanttarakäpu med salun oc onnur med bastard. skijrnarsä oc fontklædi.

Graduale oc Sequentiubok. messobok samsett a veturin de tempore.

ɪx kyr. Lx asaudar. iiij hross. eitt gielldfiär kugilldi.

xvjᶜ j vöru eda virdingarfie.

mofærsla j Kielldvskogar[1])lannd so micla sem sa vill er byr j Berufirdi.

---

[1]) 350, 147; Kielldaskogar, hin.

naustgiord oc skipsät a Þvfueyri.

Hun a Hrijsey oc Kidiaholm[1]). Langanesholm. Kalholm[2]). Gripne. Hroars[3])holm. Ædastein. Kiellingarholm. Seglstein. Herdebreid. Kypislaug.

Þangad liggur reki frä nausttopt ad[4]) vtann verdri Valardarskridu.

þar skal vera setuprestur oc tekur iiij merkur.

Jtem lagdi sira Sturli til nytt alltarisklædi oc textaspialld.

portio Ecclesiæ næstu v är sijdann Olafur bio halfur xviij eyrer[5]). enn stenndur til Reiknings vmm iiij är medann Jon Sturluson bio sem reiknnad var c. vtann þui minna ef hann hefdi bætt ad kirkiunni.

CCXLIV. Geithellur[6]).

Þetta goz a kirkia a Geithellumm.

forn tiolld vmmhverfis sig. Mariuskriptt forna. krossa ij. Michaelis skriptt. glerglugg. kiertistikur ij. glodarkier. munnlaugar ij. vijgdz vattz kietil. kluckur ij oc standa vj pund.

vj kugilldi.

iij kyr. xviij ær.

Rekar aller halfer firir Melrackaness lanndi oc Miklaholmi[7]).

Hun a seladräp[8]) half firir Melrackaness jordu.

CCXLV. Mvle.

Olafskirkia j Mvla a heimaland allt oc Skriduland oc Flôgu. ij hluti j Hualsnesi.

Reka a Olafssanndi ccc tiræd.

Backalannd. Hallbiarnarstadi.

Skogarteig j Merkiar kvijslum.

Lx timburz i Hallormsstada[9]) skogumm hvert är.

---

[1]) Kidholm, Bp.; [2]) Kælholm 147; Kälholm Bp.; [3]) Hroas 259, 350 Bp.; [4]) 350, 147; af, Bp.; a, 259, 260; [5]) 147; eyri, hin; [6]) Vilchinsmaldage 263; [7]) Miklaholm 259; [8]) seldrap, Bp.; [9]) Hellormsstada(!) Bp.

viij kyr. Lx asaudar. kugilldi j gielldumm nautumm. Veturgamler sauder einn oc xx. oc v ellri.

iij vętter matar.

iij hross.

xiiij° j virdingarfie.

c vadmäla.

Olafslijkneski.

Skog j Sandfells land.

kross smelltann. Mariuskriptt forna. Olafs skriptt. merki ij. kluckur vj. vattskietill. fern messuklædi. alltaraklædi v. skrijn. glerglugg. glodarkier oc elldbera. käpur ij. messingar kross.

Þar er prestz skylld oc diakns oc omaga.

Jtem dvkur yfer Olafs lijkneski. fonts vmbuningur.

Jtem brijk yfer alltare. Andres lijkneski.

ij hross. vj ær.

Jtem laukst kyr fyrer vj ær j innstædu.

portio Ecclesiæ vmm viij[1]) är medann sira Sigurdur var. fellur nidur firir vppgiord kirkiu. oc þar til lagdi hann kugilldi. c wöru. cc j slätrumm. er hann nu kvittur med[2]) kirkiuna.

CCXLVI. Wallanes.

Kirkia hins heilaga Johannis baptistæ j Wallanesi a heimaland allt oc Hvams land. Sandhaga[3]) land allt oc Wijkingstada land.

Afriett i Fagradal oc vnder Skagafell.

Selför ad Tunguseli j Eyvindardal.

Skogarteig milli þrælär oc Holknär.

Annann skogarteig milli Valagilsär oc Eyarär[4]).

Skogteig i Kietilstadaland.

Skogteig i Sandfell hid næsta.

ij skogarteigar j Sandfell hid efsta.

Skogarteig j Medalnes land.

halfer aller Kross skogar.

Attung[5]) j hualreka j Ofæru rekumm.

---

[1]) xviij, Bp.; [2]) vid, Bp.; [3]) Sandhaga, hdrr. = (nú) Sauðhagi; [4]) eyrar ær Bp.; [5]) Attungur, Bp.

attung j Kilmannateig.

Halfann vidreka vid Sledbrotz[1]) menn j vijc.

einn fiordung j hualreka vid Kirkbæinga. ij hluter vidreka j þrimur hundrudumm oc so i hualreka.

iij vætter liggia til Wallanes a Eyarsandi.

Halfann reka vit Sandbreckumenn j x hundrudumm.

Halfer Osrekar bæde hvalreka oc vidreka stærra enn alnarkefli.

Fiordung hualreka a Gripdeilld.

Tolfttung vid Salltstædinga[2]).

annan tolfttung milli Þeistavogs oc Spakardals oc slijkt j fluttningi huargi sem a land kiemur.

fiordung i hvalreka vid Snotrones[3])menn vnder Vogsfôllumm[4]) sunnann fra sunndi og[5]) til Greipsgiär.

tolfttung i Hrollaugstada lanndi.

Halfann hualreka a Eyri j Borgarfirdi milli Drangs oc Kambs.

attung i hval j Brunavijk og j Kiolsvijk og i hvalreka i Hualvijk.

fiordung og j Svijnavijk huar sem a land kiemur.

Stigaäs allann og Grindaräs allann.

xviij kyr.

halftt xiiij hundrad kugillda j asaud. xij oc xx weturgamler sauder. viij tvævetrer oc hrutur.

v kugillde i gielldumm nautumm oc ij naut þrevetur. vxe fiôgra vetra. annar v vetra.

kalfa v.

vij hross. oc xx ç j metfie.

v manna messoklædi oc ad auk iij hoklar.

kantarakäpur v.

sloppa ij.

iiij alltarisklædi med tvennum fordvkumm oc glitadur dvkur.

skrijn.

kross smelltann oc annann gulllagdann.

---

[1]) Slidbrotz 350 (= Sleðbrjóts); [2]) þannig, hdrr. og eins Gíslamáldagi; [3]) Snotnes 350; [4]) -fiollumm 259; [5]) b. v. Bp.

Mariæ skriptter ij.
Jons lijkneski baptistæ.
Marteins lijkneski.
paxspialld.
ij glerglugga.
kluckur vij.
elldbera.
glodarkier.
Jarnstiku stora oc iij adrar og ij firir lijkneskiumm.
wattzkietill.
merki ij.
fonts vmbuningur oc Skijrnarsär.
lijkakrakur.
v^c i bokumm.
þar skulu vera ij prestar oc ij diäknar.

Jtem lagdi til sira Jngi Hafnar land i Borgarfirdi firir spioll.

Sira Oddur lagdi til ij Tabula oc glitadann dvk.

Sira Jon lagde til Dalmatiku.

Þetta hefer sira Oddur Teitsson lagt til kirkiu j Wallanesi.

Jn primis kantarakapu med bastard.
kaleik gylldan. vegur xij aura. atte kirkiann þar i halfmörk.
alltarisklædi raudt med fordvkumm oc ij dvka adra. er dagliga eru hafder.
ij dvka glitada. er vj alna hvör.
einn dvk glitadann.
ij brijkarklædi.
einn slopp.
paxspialld.
messuklædi vtann hokul.
Jons lijkneski baptistæ.
ij krossa steinda med lijkneski.
alltaraklædi ij oc dvka med æ smaalltari.
iiij kiertistikur med kopar.
biarnfell.
lijkakulltt.
Corporale med hvs.
x merkur vax. mork reýkelsis.

Ordubok vmm xij manuđe.
Capitularium.
alltarisbok.
Aspiciensbok ad Ottusongumm til Pāska j tveimur bokumm.

Jtem liet hann penta korinn. reisa forkirkiuna vtann. kom þetta alltsamann firir portionem er fallid hefur medann hann hiellt stadinn. er hann kvittur af tiund og Mortuarijs oc ollumm odrum Reikningi er kirkiuna vardar og hann snertur.

Jtem gaf sira Oddur hest til stadarins.

Jtem skipadi[1]) sira Oddur kirkiunni j Wallanesi til eignar jord j Hofn i Borgarfirde. er adur laukst j stadarspioll. og adra jord ad Ose j Vtmannasveit. og skipadi ad þar skylldi kirkiutiund oc prestztiund af hvorri sem i sokninni liggur.

fiordung j Osreka er Teitur Sockason[2]) gaf.

Mariæskriptt er Jardþrudur gaf oc Jons lijkneski postula.

portio Ecclesiæ vmm næstu iij ar medan sira Sigurdur var ix merkur.

gafst til kirkiunnar kyr er Valgerdur Teitsdotter gaf oc c hestur er Biarni gaf.

Jtem gaf Magnus Teitsson ij arum sijdar eina kv sier til legstadar.

CCXLVII. Hallormstader.

Pieturs kirkia a Hallormstodum a heimaland allt.
xj kyr.
lx asaudar.
ij naut tuævetur. iij veturgomul. þrevett naut. v kalfar. kugilldi i gielldumm saudumm. ij sauder veturgamler.
iij hross.
xiiijc oc xx j virdinngarfie edur vôru.

---

[1]) skapaði(!) Bp.; [2]) leiðrétt (sbr. Vallanesártíðaskrá); Lockason(!) 259, 260, 350, 147; Lakason Bp.

Hun a Myra land og Geirolfstadaland. Areyiar. fiordung i Kielldudal. Diupadal halfann er liggur hia Stafsheidi.

x nauta hofn j nedra dal oc x j Eyvindardal.

Mansfar j Þoriseyar j gäsveidi.

skogarteig vnder Græнafelli.

ij skogarteigar j Sandfelli hinu efsta. liggur annar til Geirolfstada. enn annar til Myra.

xij letorfna skurdur i Strandar land hvert ar.

Stadnum fylger [halfur þridiungur[1]) hundrada fadma a Sondum vt vestur fra Grijmsmel oc [allt vt[2]) vmm aros vestra.

hinn sextandi hlutur i halfumm hval j halfumm Os rekumm.

attungur i ollumm matreka millumm Gerpis oc Krossavijkurär.

Settungur vr fiordungi i hvalreka milli Spakardals oc Helguär.

holmi i Skriduvattnni.

hundrad alna afgreidsla j Miofanesi.

Þangad liggur tiund oc lysitollar af iiij bæiumm. bænhvs tvo. takast af audru xij aurar. enn audru x aurar.

Þar skal vera prestur oc diakn.

Hun a þrenn messoklædi oc einn hokul ad auk.

sloppa ij.

kapur iij.

alltarisklædi v.

brijk yfer alltari.

fonts vmmbunat. Mariuskriptter ij.

Pieturs skriptt.

Þollaks skriptt.

rodukross storann. annann silfurbvinn.

skrijn lited gyllt.

paxspialld.

kiertistikur iij med kopar.

jarnstika stor.

glodarkier. elldbera. vattzkietil.

merki ij.

---

[1]) [hálfr þriði tugr, Gísla máldagi; [2]) [sl. 350; [all 147; vt, sl. Bp. 259.

lijkakräkur. munnlaug.
v^c^ j bokumm.
xı merkur vax.
Jtem messoklædi sæmileg.
psalltari sæmilegur.
Jtem gefist til hestur oc ij kugilldi oc er olukt Sira Joni.
Jtem oluckttur i forna jnnstædu þrevetur vxe. xj merkur vax.

portio Ecclesiæ vmm næstu ij är halfur xiiij eýrer.
Wmm vij ar medann sira Gudine[1]) var fellu cc. tok hann annad[2]) firir atbot kirkiu. enn annad oluktt.
Olukt portio medann sira Jon Þordarson var.

CCXLVIII. Walþiofstader[3]).

Mariu[4])kirkia a walþiofstodum a heimaland allt.
mulaland milli merkigardz [oc[5]) wt[6]) fra aRnnallzstødum oc þess merkigardz sem wt er fra gnufsstødum[7]).
Þorgerdarstade.
fiordung i aRnneidarstødum.
land vnder kleif fram fra þuRidarstødum wnder iokla med ollum gædum. wtan skog.
selland at laugarhusum.
fiordung j kelldudal.
backaskog j wideualla land. oc alla skoga fra lækium fyrir wtan mariutungur[8]) oc til sturloaR.
skogarteig wt fra ytRum wideuǿllum.
skogarteig j hrafnkelstada land.
bwdar tungo. slefhollz[9]) teig.
kirkian a kyR vj oc xx.
skal greidaz eyrir fatækum monnum huern paskadag.
c. asaudar oc. vj. ær. u. hundrud j virdingarfe. iiij. hross.
þar skal reida fatæka menn ýfer a.

---

1) 259, 350, 147; Gudne, Bp.: Gudme(!), 260; 2) leiðrétt; annann, hdrr.; 3) þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. dipl. afskrr. Nr. 1990 «epter Transscripto ä kalfskinn fra Valþiofsstadar kirkiu» frá 29. Sept. 1441; 4) Mariæ, Vilch.; 5) sl. 350; 6) [sem wt er 147; 7) Gnupstodum, Vilch.; 8) tungu, Vilch.; 9) slefholltz 259, 260, 350, 147.

hualreka allan a sueʀesteig.

attung j hual oc fiordung j ollum vfæru rekum oc ꝏ ketilstada sande.

attung j hual j sanduik.

þridiung j hual j seley.

Jon suartr gaf kirkiunni halfann vidreka oc hualreka þann sem hann atti med gilsꝏrwelli oc liggr med strǫndinni vt fra hofstrǫnd.

kirkian ꝏ lesbækr per anni circulum oc tuær at auk. dominicali[1]) vetr oc sumar oc proprium de sanctis. tuær bækr æ fornann hꝏtt. missale per anni circulum. gradualia tuo. sequenciubækr tuær. textum ewangeliorum. mariu sǫgu. saltara. ymnarium. processionale. artídaskræ.

skrín. krossa tuo smellta. þridia med likneskium. þria forna. fontkross. mariuskript. adra forna. líkneski Johannes[2]) baptista[3]). pauli. thorlaci. cecilię. biarnfell. skírnar sꝏr.

watzketell. tabulum lítid. budk lítinn ꝏ[4]) alltare. jarnstikur fím fyrir likneskium. tiǫlld vmhuerfis kirkiu. kaleka þria. huslker. kluckur sex. fimm manna messuklædi. dalmatika. subtill. alltarisklædi sex. tuo í huoʀi stuku. merki tuo. fontklædi. kæpur tuær. sloppa tuo. kertistikur tuær ꝏ alltare. jtem skiǫlldr. alltarisduka þria vvígda oc einn glítadann. glodaker tuo. baksturjarn ein[5]). elldbere. wattzkietill[6]). munnlaugar tuær. kirkiu kola. kistur þriar. stola tuo. lektara þria. jarnstika stor.

Þangat liggia tíunder af xj bæium vtan bessastǫdum oc vídivollum. ero her af sex bænhus. og[7]) tuær kirkiur oc greidaz [tuo .c.[8]) af annare. en iij merkr af annari. af bænhusum. v. sex aurar af hveriu. en af einu ij merkr.

Þar skulu vera prestar tueir oc diaknar tueir. oc iij marka vmagi.

Suo micit hefir lukst[9]) j sælugiafer sidan síra jon kom til.

sex .c. j virdingarfe.

fiogur .c. j vadmalum.

---

[1]) dominicale, Vilch.; [2]) Johannis Vilch.; [3]) baptistæ, Vilch.; [4]) sl. Vilch.; [5]) b. v. Vilch.; [6]) b. v. Vilch.; [7]) b. v. Vilch.; [8]) cc Vilch.; [9]) lokist, Bp.

miracula vorrar frv. messobok per anni circulum. sequenciu bok. alltarisstein storann. cross lítinn med tonn oc líkneski œ. kantara kāpu.

c.[1]) j smidi.

kugilldi j gelldfe. atian ær.

jtem salltara.

vxa .v. vetra.

jtem lagdi til síra sigmundr kirkiunnar. jôrd ā arnhallzstodum fyrir x. c. oc xij. c. j rekum. kluptasandr halfr þar j.

allann vidreka j geitavík hinni ytri. halfan hualreka.

iij hluti vidreka oc halfann hualreka j geitavík hinni jnnri[2]). oc flutning a díla med ytri vík oc iij hluti med jnnri vik. oc allr sa hlutr er liggr til backa hins nedra. en halfann allann reka med backa hinum efra. oc hualreka med œskelsœ.

hœlfann huannstodsreka.

halfann hualreka med desiarmyri oc settung hualreka œ vxafallzfiôru[3]) er liggr til geitavíka. oc þeirra hualreka er þar fara saman. oc ij hluter hualreka jnn fra vxafalls[4])fiôru oc til vogs fiôru flesiar.

hælfr flutningr j brunavík oc sex vetter spikhuals ef xx vetter koma a land edr meira. oc ættung j odru lagi.

fiordung hualreka j hísvík.

halfr hualreki med crossvík oc suo þott fluttr se.

allann hual j bœsum bædum fyrir vtan hialmastrônd.

fiordung at krossi j hualreka oc hlasshual.

jtem lagdi sira jon olafsson xx. c. til vppgerdar kirkiunni.

jtem gaf olafr jonsson efter fôdur sinn songbok fra paskum til jolafôstu. hest oc tuo .c. j gelldfe.

Jtem lagdi hann til duk glítadann oc salltara.

Þetta hefer til gefiz sidan síra gudmundr þorsteinsson tok med.

kugilldi. hundrads hross.

c. vfridt.

kalekr oc sloppr.

hest oc tuo .c. i gelldfe.

---

[1]) cc., Vilchinsbók, en Arni segir að hér hafi ekki verið rúm fyrir meira en eitt c, en gat var á bókfellinu; [2]) idri, Vilch.; [3]) Uxafiallsfiöru, Bp.; [4]) Uxafells Bp.

saungbok fra pꝏskum til jolafǿstu.

porcio ecclesie vm næstu x. ꝏr. xij. c.

jtem vm xviij. ꝏr. ccc. medan síra sturli hellt stadinn. ꝏdr síra gudmundr kom til.

Suo micit gods ꝏ kirkian nu at auk fornrar jnnstædu.

jǫrdina arnnhallzstadi j fliotzdal xvj. hundrvt.

hꝏlfa jǫrd hrollaugstadi xij. c.[1]) koma her af xx. hundrvt j porcionem medan stadinn hellt[2]).

CCXLIX. Bessastader[3]).

Kirkia[4]) (a Bessastodum) a [sæx hundrot[5]) j mætfe oc [tau hundrot[6]) j landi. eitt kwgilldæ:

þar ær skyldt ath wæita hus fatækum monnum ollum huadan sæm ath koma huertt laugar kuældh oc firir postola messor allar oc stærro hatidær.

hun æ tua skogar parta j Rafnketlsstada[7]) jordh millæ buskolækiar oc ath læk þeim sæm fællr firir framan bratta gærdhis eyri. oc annar j glumhofdom millom lækia tuæggia.

Skogartæigh mille gilsaar oc bulungharuallar aar wpp ath gotum þæim er liggia firir ofan alla skogha oc þar med allr skæggiastada hwammr. þar med karatwngha.

Þetta er jnnan kirkiu. Ꝏariuskript. krossar tuæir. thorlaks likneski. altarisklædi oc dukar tuæir. tioldh wm kirkiu. klukkur fiorar oc æin af þeim leest. glodarkær. eldbæri. Ꝏerki. sacrarium munlaugh oc paxspialdh. jarnnstikor tuær firir likneskium. tuær a altari. glær. gluggh.

Porcio ecclesie medan olafr hefuir buit half mork a hueriu are fiorertighæ ara.

CCL.

[Hér er máldagi Oddgeirs biskups um Kristfé á Arneiðarstöðum frá c. 1367, prentaðr í Dipl. Isl. III, Nr. 187, bls. 240].

---

[1]) og xij(!) b. v. 350, 147, Bp.; [2]) «hic desiderari videtur nomen viri» (AM,); máldaginn endar eins í Vilchinsb.; [3]) Hér er prentað eptir AM. dipl. afskrr. Nr. 2011, sem er afskript af transskripti frá 8. Sept. 1421; fyrirsögn: Vilchinsmaldage 263, bls. 97; [4]) það sem hér er fyrir fram af máldaganum er prentað í Dipl. Isl. I, Nr. 92 við ár 1203; [5]) [c, 259, 260, 350, Bp. 263; [6]) cc, 263; [7]) Hrafnkelsstada, Vilch.

CCLI. Vnder Åse.

Mariæ kirkia vnder Ase a halftt heimaland.

iiij kyr. iiij ær oc xxe vöru.

refil dvklausann xij alna längann. Mariæskriptt. glodarkier. elldbera. glerglugg. kiertistiku. baksturjarn. läs. kluckur iiij. messoklædi. kaleik. tiolld vmmhverfis sig. forn alltarisklædi iij. kantarakapu. klakahögg.

þangad liggur tiund med lysitollumm mille Teigarär oc Rangär.

þar skal vera prestur oc taka iiij merkur.

þar skal fæda fatækann mann fra palmadeigi oc framm yfer paskaviku.

Jtem gafst til kirkiunnar c hestur medann Eirekur bio þar.

kirkiann a Jons lijkneski postula. merki ij.

Jtem a kirkiann v^c^ j Hofi.

Jtem Jons lijkneski baptistæ. kross med lijkneski. kaleik. alltarisklædi med fordvkumm. glitadann dvk oc annann yfer lijkneski Joannis. er þetta reiknad i portionem vijc.

vjc firir athgerd kirkiu.

Jtem hokull oc iij dvkar cc kantarakäpa.

stendur epter cccc j portionem af þeirre portione er fallid hafdi vmm xıx är næstv.

CCLII. Wijdeveller.[1])

Vtkirkia a Vijdivollumm ytrumm a innann sig smelltann kross. rodukross storann. alltarisklædi. glerglugg. Jons lijkneski baptistæ oc Iohannis Evangelistæ.

var þetta lukt j tiund kirkiunnar er Olafur Jonsson skildist med.

kirkiann a cccc ofrijd.[2])

brvn innar vmm kirkiu þvert. Sacrarium mvnnlaug. Jarnstikur ij firir lykneskiumm oc ij a alltari.

portio Ecclesiæ xv alner a hveriu are vmm xvj är.

CCLIII. Hofteigur.

Mariukirkia j Hofteighi a heimaland allt med gognum oc giædumm.

---

[1]) Vilchinsmald. 263; [2]) ofrijtt 263

Skog j Hvannär merkiumm.

vj kyr oc ix ær oc xx. Hrvt. v saude veturgamla. Hross kugilldi.

c voru. xL alna hafnar vodar. iiij merkur j virdingarfie.

cc j bokumm.

Skogarteig j Skeggiastadalande.

krossa iij. Mariuskriptt. kaleik. ein messoklædi. Hvslker med tonn. alltarissteinn. alltarisklædi iij. dvka ij. glodarkier. tiolld vmmhverfis kirkiu. nema vtar vmm þuert. fontklædi. Sacrarium munnlaug. lekttari. biollur v. merki ij. kistil yfer.[1])

þangad liggia vnder viij bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

þar skal vera prestur.

Jtem gaf þorkell Asbiarnarson kv med þeirre grein. ad þar skal lvkast af olmusa a hverium xij manudumm fatækumm manni þeim er þurftugastur være j hanns ætt.

Jtem lagdi Oddur prestur til halft annad kvgilldi oc halftt annad hunndrad j vadmälumm.

þetta hefur gefist til. brijk yfer alltari. pieturs lijkneski. paxspialld. sloppur. Legendubok ad Dominicum ä sumarid oc hundradz hross.

þetta lagdi sira Pietur til firir portionem.

giefa x aura fatækumm monnum.

portio Ecclesiæ vmm iiij är vj merkur medann Sira þorvalldur hiellt.

CCLIV. Modrudalur.[2])

Allra heilagra kirkia j Modrvdal ä heimaland allt med gognvm og giædum:

messvklædi ein: Alltaressklædi iij: oc Blæivdvka ij: oc er annar vondur: Tiolld lett oc eigi vm alla kirkiv: krossa iij: med likneskium: kalek: paxblad:[3]) sacrarium mvnlaug: baxtur jarn. kertistikur iij: elldbera: likakrak: broddstaf: merki ij: marivskrift: þorlaks likneski: Peturs likneski: oc Olafs likneski: kluckur ij: glerglugg: messvklæda kista: slopp: kantarakapv:

jtem iiij ær oc xx: vij savde tuævetra: ij kyr: ij hross:

halft annad hvndrat j bokvm:

---

[1]) Svo, hdrr.; [2]) þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. 263. Fol., skr. 1598, og er þar kallaðr »Vilchinsmaldage«; [3]) paxspialld 260, 259, 350; paxspiolld 147.

jtem lagdi herra Othgeir biskup til xij ær: oc kv:

jtem gaf Olafur jonsson: kv med þeim skilmala: ad þar skal gefazt af pvnd matar: edur eyrer vadmals: ad þorlaksmesso firir jol ärlega fätækvm monnvm:

jtem gefizst ij kyr: oc vj ær:

Porcio ecclesie vm xvj ar medan Hiallti hiellt cc.

CCLV. Ad Hofe.[1])

Allra heilagra kirkia ath hofe j uopnafirde a heimaland allt ok tungoland allt ok sirexstade. asdisarstade.[2]) saudardal[3]) ok brunahuam. staksfell[4]) ok mælefell ok egguersholma ij fyrir skalanese med rekvm ok flvtningum ok avstur[5])tær halfar ok iij hlute hvalreka. steinuarartungo alla.[5])

halfan hualreka ok vidreka fyrir strandhaufnn.

halfann hvalreka fyrir divpalæk.

fiordvng fyrir smýrlafelle.

ij hlvte annars fimtungs fra forsa ok til tangahorns.

hun a skalalannd allt ok flutninga alla ok vidreka.

fiordungr heill fra tangahorne ok til mafanes. en þa ij hlvter fiordvngs fra mafanese ok til hrafnabiargarär.

skalauist at ravdabiorgum ok tueggia skipa havfn ef vill.

halfr fimtungr j hual fra baudvarsdalsa ok til vindfullo[6]) marks.

halfan vidreka j mille vidvikrær[7]) ok toalækiar. nema attvngr til þorbranndsstada.

atta alna tre ok aull meire j sveinvngsvik.

fuglberg halft at egguere ok fýggling vid savdanes.

hvn a biarnareý alla ok alla reka jnn fra j mille berglangar[8]) ok [ualldauíkr lækiar.[9]) ok selveidar allar j nefndvm takmaurkvm.

halft stanndanndanes til beitar.

skauruvikrland allt ok gnípsland[10]) hit sydra. ok alla. stravmseýre.

---

[1]) Þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. dipl. afskrr. Nr. 1983 »epter Transscipto fra Hofskirkiu i Vopnafirde ritudu ä kalfskinn« 5. Sept. 1448; AM. dipl. afskrr. Nr. 1984 afskript eptir sama transscripto gerð á Bustarfelli 20. Sept. 1706 og staðfest af Ólafi Gíslasyni og Birni Pétrssyni; [2]) aldisarstadi Vilch.; [3]) Sandardal 350; [4]) Stackfell 260, 350; [5]) sl. Vilch.; [6]) vindfallu Bp.; [7]) ær sl. 259; [8] Berglôngu, Vilch.; [9]) [lækiar j Walldavijk, Vilch.; [10]) Gnýpsland 259, 260; Gnupsland 350, 147.

xij kyr ok xij kvgilde j asavd.
uxa [vj vetra[1]) fyrir ij kvgillde.
iiij navt tvæuetr.
ij navt vetrgavmvl.
vj kalfar fyrir kvgillde.
veturgamler savder iiij ok xx.
viij savder tuæuetrer.
ij gamler. ok ij hrutar.
vj. hross.
xx hundrvd j voro ok uirdingarfe.

Messoklæde þrenn med havklvm ij sæmelegum ok einum fustans haukle. ok ij havklar letter. ok þar med stola ok handlín tvenn. alltaresklæde ij sæmeleg ok iiij lett. kantarakapu med pell ok ij lettar.[2]) einn sloppr. kalekar iij. [paxspialld. bvrdstikur[3]) ij. merke ij. glodarker. messingarketill. vazketill. ample. sakrarivm mvnnlaug. marioskript. ok aunnvr lítil. fontklæde. brik. reflar ij alnvm fatt j lx alna langer. ok ein brun. vj klukvr. kross stor.

Lagde sira Oddr til sæmelegann messoserk. hamhetto. kross bvin ok vnder ij likneske. andres líkneske ok paxspialld. likakrakr. kistur ij vondar.

kirkian a ok sæmelegann havkul med balldurkinn. ok þar med messoserks bvnat ok handlín.

glodarker ok elldbera.

Jtem x kugillde ok x hundrod ofrid. ij kyr. ok vj ær. cc j ofrido. c voro. hestr. iij naut ueturgaumvl. xij sauder veturgamlir.

uar metid j stadarspell ccc.

Jtem lagde sæmundr prestr til kirkivnar kalek ok Messoklæde.

porcio ecclesie vm næstv xij ar adr sira einar kom. uiij. c. lvktt.

CCLVI. Krossavijk.[4])

Þetta fylger Mariukirkiu j Krossavijk.

ij kyr. ij Hross. kugilldiz hross hvort. iiij kluckur oc ein lest. kantarakapa. krossar ij. Þorlaks lijkneski. alltarisklædi ij.

[1]) [Vilch.; vij, 1983; [2]) léttari, Bp.; [3]) [paxspialld buid. stikur 260, 259, 350, 147, Bp.; [4]) Vilchinsmald. 263.

þetta lagdi Biörn til.
Mariæskriptt. brijk yfer alltari. spiolld tvo.

CCLVII. Torfastader.[1])

Bænhvsinu a Torfastodumm fylger vj ær. hundrad j vidumm.

Jtem lagdi Hallsteinn[2]) loki bænhvsinu v kugilldi til eignar oc jatadi ad vera skylldi halft hvortt kyr edur ær.[3])

hann jatadi oc ef feingist glergluggur halfrar annarar alnar hár oc alnar breidur. ad hann skylldi kaupa bænhvsinu med sialfs sijns gotsi.

CCLVIII. Skeggiastader.

[= máldagi Oddgeirs biskups frá 1367, prentaðr í Dipl. Isl. III, Nr. 182 bls. 214, 235].

CCLIX. Bustarfell.[1])

Peturskirkia ad Bvstarfelli a innann sig kirkiukross smelltann sæmiligann oc annann kross med lijkneske. tiölld vmm kirkiu alla oc half dvklaus. kluckur iiij. paxspialld. Sacrarium munnlaug. hanndklædi tvo. merki ij. alltarisklædi ij. dvkur oc bok litla. glodarkier oc elldbera.

þar skal syngia annann hvern dag helgann og lvka ij merkur.

CCLX. Refstader.[1])

Kirkia heilaga Lavrentij a Refstodumm a heimalannd halftt. Raudzhola land.

Widarteig j Öngulsnes vpp fra Forsnesi.

annann j Haugastada skogumm.

þridia j Hveitishvammi.

fiorda j Kleifumm firir framann Oxnahialla.

fimtta j Þorbrandzstada landi.

Kirkiann a fiordung j widreka firir Vindfullu lanndi.

halfan annann fimmtung i hvalreka frä Bodvarsdalsæ[4]) oc til Gliufursär. enn fluttning oll milli Hamra.[5])

---

[1]) Vilchinsmald. 263; [2]) Hallsteinn þorsteinsson var sýslumaðr í Múlaþingi um 1484. Hvort það er sami maðr og hér er nefndr er óvíst, en gæti þó verið; [3]) b. v. 263; [4]) 263, 147; — är, hin; [5]) Hamrä 350; hamræ 263.

allur vidreki og hvalreki og so fluttning æ fuglabiarganesi milli Topttar oc Grofar er liggur til kirkiunnar.

Halfur hvalreki oc fluttningar firir Selalätra lanndi.

attungur j hualreka fyrer Strandhøfn.

Halfur hualreki oc fluttningur fra Vidurvijkuræ og til Grasdalsär.

fiordungur j [widreka oc hualreka[1]) fra Midfiardara oc til vôrdu firir vtann Häfabacka.

Halfur hualreki og fluttningur firir Saurbæ. so hlasshvalur oc svarfhualur.

Halfur hvalur firir felli med slijkum maldag(a).

halfur firir Gunnolfsvijk med slijkumm maldaga.

fiordungur vr fimmtunngi fra Forsa oc til Tangahorns.

halfur enn xvj hlutur fra Tangahorni oc til Mäfaness.

fra Mäfanesi oc til Hrafnnabiargarär halfur attungur oc enn settungur j fiordunge j odru lagi.

fiordungur oc attunngur firir ollu Heidarlandi.

Hinn tolftti hlutur i Lons landa reka.

Settungur fyrer Holm(i) j Gudmundarloni.

attungur j fluttningumm milli Krossoss oc Hraunlækiar.

Þar fylgia v kyr. x ær. forystusaudur. þriggia marka hestur.

vjc j virdinngarfie.

kirkiann æ Skipshofn i Krossavijk hinni jdri.

ein messoklædi. ad auk silkihokul slitinn. þridie pellshokull sæmiligur oc med stola oc handlijn. kantarakapa slitiñ af fustani. alltarisklædi eitt. ij krossar smellter.

alltarissteinn bvinn. kaleikur. v kluckur. biollur ij. tuo tiolld forn. kiertistikur iiij. glodarkier. elldberi.

messobok forn per anni circulum oc lesbok. sequentiubok. Capitularius.

þangad liggia unnder ɪx bæer ad tiundumm oc lysitollumm. iij bænhvs oc takast[2]) vj aurar af hveriu. Vtkirkia oc sunngid annann huernn dag oc takast af iij merkur.

Kirkiann æ Lambseldi af ollumm bæiumm fyrer vtann Sunnodalsæ oc inn af Asbranndzstodumm.

---

[1]) [hualreka og vidreka, Bp.; [2]) af b. v. afskrr. hér inn, en því er ofaukið.

þar skal vera heimilisprestur.

Biörn prestur gaf kirkiunni halft annad hundrad.

Jtem gefist til kugilldi. xij sauder veturgamler oc vj ær.

portio Ecclesiæ vmm ıx år medann sira Pall Eyvindarson hiellt ccc oc iij aurar.

CCLXI. Kirkiubær.

Mariukirkia a Kirkiubæ a heimaland allt. Husey alla oc marga holma firir vestann a. geirastadi.[1])

Hun a Eyasannd x^c fadma tiræd.

Mariusand cccc oc þridiungur til Hallormstada. iijc vid Wallanesinga.[2]) þridiung Hualreka. enn ij hluti vidreka.

Hun a og[3]) Lambey. vij nauta afriettur. Skalldartunngu.

Skogarteig firir utan fiskilæk i milli oc Ambattarleidis.

Hun a og[3]) halfan skog vid Hallfridarstadar[4]) menn j Husastadaasi.

xiij kyr.

ıx tiu asaudar. xvj saudi tuævetra. v gamla. forustusaudur einn. tueimur saudumm fatt j fimmtigi veturgamallz fiår.

iiij naut tuævetur oc vj veturgomul. vj vetra gamall vxi ekinn.

vj hross firir vjc.

xx^c j virdinngarfie oc j busbvhlutumm.

Bondastade. Kietilstadi ytri halfa.

c lamba afrettur a westri eyiar j Torfastada jord æfinnliga.

xv merkur vax oc reykelsi er sira Sæbiorn lauk fyrer xvjc fyrer jord.

Jtem lagdi hann þar epter kantarakåpu sæmiliga med balldekinn. þollakzlijkneski. reykelsis stock amalieradann. iij messoklædi. iij kantarakåpur. alltarisklædi ij. Mariæ skriptt. smelltann kross. kluckur iiij. Katrinar skriptt. kiertistikur ij.

Þar skulu vera prestar ij.

Jtem ij steintiolld.

þar skal vera kvenngilldur omagi.

---

[1]) Bp.; Geirstadi, hin; [2]) Vallnesinga 259, 350, 147, Bp.; [3]) b. v. Bp.; [4]) Hallfiardarstada 259; Hallfridarstada 350; Hallfirdarst. 147, Bp.

gafst kyr epter Pettar[1]) a Galltastodumm.

Oluckt portio xvjc er sira Pall a ad svara oc xviij aurar. er nv hier j eitt c j stadarspell oc half jordinn a Galltastodumm efrum oc cccc j bokumm.

Jtem gafst til c vorugilldt medann sira Gregorius hiellt.

CCLXII. Forsvollur.[2])

Kristfiar Jordunni a Forsvelli fylgia vij ær oc kyr.

CCLXIII. Kietilsstader.[2])

Kristfiär Jordunni a Kietilsstodumm fylger xij ær. iij kyr. c j virdingarfie.

Þar æ ad vera iij marka omagi.

CCLXIV. Ad Eidumm.

Mariukirkia ad Eidumm a heimaland halft med gognumm oc giædum oc Hols land halftt med ollum gognumm oc giædumm þeim[3]) sem þar fylgia. fiordung j Ormstodumm.

vij kyr. xxx asaudar. iiij hross.

xij aura j wirdinngarfie.

x skiolna kieralld. stiga oc þielahögg.

iij messoklædi oc fustanshokul ad auk oc handlijn. sloppa ij. annan nyann. annann fornann. alltarisklædi med pell oc annad blamerkt. kantarakapu [med pell[4]). tiolld einfolld vmmhverfis sig med tvennumm biorumm. ketil. elldbera. skijrnarsä. glodarkier. krossa iiij med lijkneskium. Mariæskriptt. Þorlaks lijkneski. Nichulas lijkneski. kistil. budk. skrijn med silfur. Tabulum yfer alltare. Hundradz psalltare oc xiij aurar i bokumm. kaleik oc glerglugg. kluckur vj. kiertistikur ij med kopar. vj jarnstikur.

þangad liggia xvj bæer ad tiundumm oc lysitollumm. iiij bænhvs. takast af einu xij aurar. mork audru. af tveimur vj aurar af hveriu.

Halfkirkia oc takast af iij merkur.

þar skal vera prestur.

Karl Arnorsson lagdi til xiijc og v[c] firir skogarspell oc jord a Holi.

---

[1]) Pettur, Bp.; [2]) Vilchinsmald. 263; [3]) b. v. 259, 350, 147, Bp.; [4]) [b. v. Bp.

Þorvardur lagdi til Matthiaslijkneski. kross oc vnder ij lijkneski. käpu med salun.

Jtem alltarisklædi med fordvkumm. oc glitadann dvk yfer alltari oc annann dvk[1]) yfer Nichulas skriptt.

portio fiell nidur oll su sem fallid hafdi medann Karl. Þorvardur oc Pall hafa buid firir kirkiu vppgiaurd.

CCLXV. Hialltastader.

Mariukirkia a Hialltastodumm a heimaland allt.

Skogarteig j Hreinstada lands merki.

xiiij kugilldi bvfiär oc hid fimmttanda hross kugilldi.

Þangad liggur lambseldi af hveriumm bæ mille Hleidrargardz oc Niardvijkur.

Þangad liggur tiund af ollumm bæiumm þessumm med lysitollumm vtann Korekstodumm. þar tekst heima. Þangad liggia ij merkur. Bænhvs j þessumm takmorkumm oc tuær merkur a Korekstodumm. iiij. vj aura bænhvs.

Hun a iiij kluckur. c vadmala. messoklædi tvenn. sloppa ij. kantaraküpur ij. krossa ij. Mariuskriptt. oc ij spiolld litil. c j bokumm. tiolld vmmhverfis sig. alltaraklædi iij. fonts vmmbuningur. kirkiukola. elldbera. ij dvka. krokstikur v med jarn. kiertaklofi. merki ij. Sacrarium munnlaug. lijkakrak. sleggiu id est brannd.

þar skal vera prestur.

Jtem kugilldi. hross. Pieturs lijkneski eitt.

Portio Ecclesiæ vmm xvij är halft niunda hunndrad. fiell nidur halftt setta hunndrad fyrer kirkiu adgerd oc þa hluti sem sira Magnus lagde til.

Oluckt j portionem ccc.

CCLXVI. Korekstader.[2])

Christfienu á Korekstodumm fylgia viij ær oc ij kyr kluckur ij. krossar ij. Þorlaks lijkneski. Thomas lijkneski. paxblad. alltarisklædi. ij dvkar.

þar skal lvka af ij merkur presti.

fiogura hunndrada Reki.

---

[1]) sl. Bp.; [2]) Vilchinsmald. 263.

CCLXVII. Niardvijk.[1])

Mariukirkia j niarduik aa suo mikit j hæimalandi sem prestskyÿlldh heyrir.

þriu[2]) kwgildæ.

tolf aura jnnan gatta.

holmr fylger hænni sa sæm liggr a borgarfyrdi oc torfuo skalæ[3]) oc þar medh skipwist.

fiordongr j hualræka a gripdæildh.

klukkur tuær. kalík. mæssoklædi æin oc onnor fornn vtan dukr oc corporalæ er æigi. tioldh duklaus. krossa tua. ældbæra. Marie skript. altarisklædi tuau. sacrarium munnlaugh. duk æinn. kertistiko æina oc boka stola.

Þar skal vera prestr.

Jtem gefnar tuær kyr.

Porcio ecclesie vm níttian aar. halft þridia hundrat medan sira tæitr bio oc biornn son hans.

CCLXVIII. Desiarmyre.

Mariukirkia a Desiarmyri a heimaland allt med gognum oc giædumm og allann Hrafnsdal[4]) motz vid Hofstrandar land.

þridiung j vidreka vnder Oxafalli.

allann vidreka j Hellisvijk fra dräng þeim er stendur giegnt Runoskäla oc inn til þess er næstur (er) vt (fra) Laxä.

Hualreka halfann i Hellisvijk oc so huar sem kiemur inn til Drangs.

vidreka halfann i Mariubäse oc so hualreka.

Salltfioru j Geitavijk milli lækia.

v kyr. vj ær oc xx. oc iiij saudi veturgamla. kalfa ij oc hross.

messoklædi ein. krossa iij. kluckur ij. Nockrar bækur. slopp oc kantarakäpu. kaleik. refil einn. þelahogg. elldbera. merki ij.

Þangad liggur tiund af ollum þessum bæiumm milli

---

[1]) Þessi máldagi er hér prentaðr eptir AM. dipl. afskrr. Nr. 2011, sem gert er eptir transskr. frá 8. Sept. 1421; [2]) med, Vilch.; [3]) Torfuskæle 260; Tofuskale 259, 350, 147, Bp.; [4]) vid b. v. 350, Bp.

Breidarvijkur sydri oc Niardvijkur oc Lambeldi af hveriumm bæ. þar med lysitoll.

fiskivist ad Ollduhamri.

Saudabeit vt a Sand.

xxx sauda beit i Hafnar land oc Hellisskiol.

Hun a halfann hualreka oc vidreka ut a Sandi.

Hun a tveggia manna agongu[1]) a hval j Kiolsvijk.

Hun a hina ix hveriu[2]) vætt i hualreka j Mariufiöru inn[3]) fra Laxä.

Hun a skog j Setbergi.

Hun a allann vidreka oc halfann hvalreka vt fra Drang oc til Kambs.

þar skal vera heimilisprestur.

portio Ecclesiæ vmm xvj är viijc medann sira Einar hielltt. og er luktt j wadmälumm voruvirdumm oc vidumm vc. enn nidur fiellv ccc fyrer atbot kirkiu.

CCLXIX. Hwsavijk.

Kirkia j Hvsavijk a heimaland halftt oc Dal land. Skalanes. Breidavijk med gognumm oc giædumm.

x kyr. Asaudur einni fatt j L. gridung tuævetrann. xij hross. xij aura not.

vij kugilldi j kötlumm oc kierolldumm. v kugillde j tiölldumm oc klædnadi.

vjc j bokumm oc messuklædumm. j kluckumm oc krossumm oc ollumm kirkiubunadi.

vij vætter matar.

þar skal vera prestur oc diaknn. tekur prestur iiij merkur. enn ef ei er diakn til þa skal vera hunndradz omagi.

kirkiann a halft fiorda hunndrad vadmäla oc ij aura.

Hinn xvj hlut j Osreka oc attunng sudur frä Greipsgiä til Almenningarfiöru vnder vogsfiollumm og alla Kallasteins fiöru. og kirkiann a i ollumm samreka firir helming hiona j Hvsavijk oc helming firir Dallannd. Allann reka j Svijnavijk.

CCLXX. Klijfstader.[4])

Mariukirkia a Klyfstodumm a alltt heimaland med gognumm oc giædum.

---

[1]) agong, Bp.; [2]) svo, hdrr.; [3]) sl. Bp.; [4]) sbr. Dipl. Isl. III, 186.

Skogarteig j Stackahlijdar lannd firir ofann reidgötur til Hraunār oc geilar þeirrar sem geinngur firir framann Titlingshol. xiiij fota gröf i þad sama lannd.

Skogarteig j Vlfstada lannd milli Melār oc lækiar þess er þar fellur næstur.

Skogarteig i Hleidrargardz merki.

Hun a vj kyr. veturgamallt naut oc kalf. x aurar j virdingarfie og þridiung j ollumm reka milli Hialmār oc Raunār.

kluckur iij. merki ij. Mariuskriptt. krossa ij. alltarisklædi ij. einn dvk. hokul. stolu. handlijn. serk. kantarakāpv. vj aura i bokumm. þelahogg. baksturjarn.

þangad liggur tiund med lysitollumm af ollum bæiumm j Lodmundarfirdi. er bænhvs eitt oc takazt af vj aurar.

þar skal vera prestur.

lambeldi af ollum bæiumm.

Jtem bokakista.

Herra Otthgeir biskup gaf vj ær.

CCLXXI. Dvergasteirn.

Mariukirkia ad[1]) Dvergasteini a so micid j lanndi sem presti heyrer.

vj kyr. xviij ær. Hunndradz hross. veturgamlann saud.

Hialmarströnd alla milli Hialmār oc Grijmkelzgils.

Reka milli Hamarsness oc Gullsteins.

Reka milli Þorisvægs oc sudur ad Stali. Þridiung i ollumm vidreka.

Vidreka fyrer Kolstada lanndi til Selār oc halfann matreka.

v aura af Brimnesi.[2]) skal halfft hafa þad prestur enn halft bondi.

Kirkiann a oc vervist a Sleitunausti med ollumm afluttningi.

Skogarteig milli Vijkurskāla oc Brimnes[2]) marks.

þangad liggia vnder x bæer ad allri skylldu. eru þar i iij bænhvs. takast vj aurar af ij. enn x aurar af einu.

þar skal vera prestur.

kluckur iij. elldbera. messoklædi. ad auk hokull. slopp.

---

[1]) ā, Bp.; [2]) Brunnesi 259, 260, 147 (Brimnes á síðari staðnum); Brimnesi, Brimnes 350.

lijkakräk. refil[1])stubbar ij. kross einn. merki ij. halfmork i bokumm. krokstiku eina med jarn.

Jtem vj ær.

portio Ecclesiæ wmm xj är næstu iiijc oc mork.

Jtem forn tijund olukt v^c oc xij aurar er Jon Magnusson seigist ecke hafa tekid.

CCLXXII. Seydarfiordur.[2])

Hinn heilagi Olafur kongur j Seydarfirdi[3]) a ij hluti j Þorarinstodumm.

þar fylger kyr oc ij ær.

alltarisklædi. ij kluckur.

CCLXXIII. Miofefiordur.

Mariukirkia j Miofafirdi a fiordung i heimalanndi med ollum gognumm oc giædumm.

fiordung j widreka þeim sem Miofifiordur a j Krosslannd.

v kyr. iiij ær oc xx.

v. gielldneyta afřiett j Dala lannd.

Þar skal vera prestur oc á ad taka iiij merkur.

Þangad liggia vnder xj bæer ad tiundumm oc lysitollumm.

Hun a ij krossa. Mariæskriptt. þollaks lijkneski. kaleik. messoklædi. kantarakäpv. slopp. glodarkier. elldbera. Sacrarium munnlaug. alltaraklædi ij. dvka iiij. kluckur iij. ij merkur i bokumm. lijkakrak. baksturjärnn. font med vmmbuningi.

Jtem ein kyr.

Magnus Teitsson lagde til kirkiunnar alltaraklædi. messuserk. hamettv oc alltarisdvk. var þetta virdt firir iiij merkur.

portio Ecclesiæ vmm iiij är xij aurar. lauk Ari Oddsson halft annad hundrad j Riukendis jordu.

CCLXXIV. Skorrastader.

Kirkia a Skorrastodumm a heimaland allt med gognum oc giædum. Buland oc Grænanes oc Seliadal.[4])

Rekstur i Fannardal firir framann Liosä og vidarteig firir nordann.

---

[1]) refill, Bp.; [2]) 259, 350, 147, Bp.; Reydarfiordur(!) 260; [3]) 259, 350, 147; Reydarfirdi 260, 263, Bp.(!); [4]) Selialand 260.

Vidarteig j Miofafirdi j Myrarskog.

fiordung j ollumm Sandvijkur rekumm firir nordann huad sem a rekur. enn þui minna firir sunnan ad þar eiga adrer settunginn adur af ad taka. þann reka gaf Biorn Sigvatsson sier til salumessu.

Hualreka allann a Monesi milli Valagils oc Svartabiarga. þann reka lagdi til Eyolfur Helgason vid margra manna vittnni.

allt lingrif oc vidinn fyrer sunnann a vmm Hals oc Eyrar til Raudaskridu. enn þad gaf Hilldibrandur prestur stadnumm.

fiskveide[1]) i Helluhyl til mots vid Kirklækinga. Hana selldi Sorli af Skuggahlid og a stadurinn tuo hluti firir þat land oc gaf Hilldibrandur stadnumm.

Hun a halft viij kugilldi. halft annad c j busbuhlutumm. c j bokumm. kaleik. messoklædi. alltarisklædi iij. glodarkier. elldbere. kiertistiku. slopp. kantarakapu. Mariuskriptter ij. smelltann kross oc annann fornann. Lavrentius skript. tvenn Corporalia. merki. Sacrarium munnlaug.

þangad liggia vnder xv bæer ad allri skylldu. eru þar af iiij bænhvs oc takast vj aurar af hveriu. fimmta liggur nidri oc takast þar af vj aurar oc lvka firir fædi.[2])

kirkia ein oc takast þar af ij merkur.

prestur tekur heima iiij merkur.

Jtem gefist til agilldi minna enn halft annad kugilldi. hestur.

portio Ecclesiæ epter sira Tiorfa[3]) xv^c^ medann hann hiellt.

Jtem a sira Gudine[4]) olukt i portionem c. oc ij merkur vmm ij ar medann hann hiellt. enn þordur Rachelarson ā j portionem xviij aura vm eitt ar ad luka.

CCLXXV. Ad Holmumm.

Mariukirkia ad Holmumm a fiordung j heimalanndi.

fiordung j Krossanessreka huad sem ā ber.

Hun a nv oc halfann vidreka j Dala rekumm millumm Dalaär oc Grænanesvoga. og ij hluti i samrekanum er liggur milli Vattarnes(s) oc Kolmvla. huad sem a ber.

---

[1]) fiskiveide Bp.; [2]) fæda 350, 147, Bp.; [3] Torfa 260; [4]) 259, 350; Gudnie(!) 260, 147, Bp.

iiij ær oc xx. iiij kyr. veturgamallt naut. kugilldann bät. xiiij aura j notumm. halfmork vôru. v^c j metfe.

Jtem hundradz hestur oc kyr oc kugilldiz hross. er gafst med lijkum.

messuklæde ein. hokull oc hofudlin til annara.

Gudspiallabækur ij. Graduale. songbækur ij. lesbækur vj.

kluckur iiij. alltarisklædi iij. dvk einn. kantarakäpu. tiolld iij fielitil.[1]) skrijn. kross bvinn. oc annar steinndur. Mariæskriptter ij. kaleik. elldbera. i. baksturjarn. munnlaugar ij. kiertistiku.

þar skal vera heimilisprestur.

þangad liggia Tiunder fra Eyri oc til Gerpis.

Jtem gefist til ij kyr.

portio Ecclesiæ vmm xvj är xijc medan sira Oddur bio.

Jtem tok hann i forna portionem þa hann kom til v^c

Jtem var kirkiann nidurtekiñ. viderner firir [halft annad hundrad.[2]) fiell nidur xijc firir kirkiu vppgerd af portione.[3])

CCLXXVI. Somastader.[4])

Christfiarjordunne æ Somastodumm fylgia iiij kyr oc xx ær. cc j ofrijdu.

Ivka presti vj aura. enn iij merkur j annare grein þeim sem keyptt hefur.

alltarisklædi ij. kross. Peturs lijkneski. klucka ein.

CCLXXVII. Koltreyiustader.

Kirkia hinns heilaga Sixti a Koltreyiustodumm a heimalannd allt med gognumm oc giædumm oc Andey.

xxx asaudar. v kyr. hross eitt. xiiij sauder veturgamler.

keralld oc fat oc bord.

iiij kluckur oc eina biollu. kaleika ij. hvslkier. messoklædi tvenn ad ollu. sloppa ij. kantarakapur ij. glodarkier oc elldbera. kross steindann. Mariuskriptt. paxspialld oc trieskrijn med helgumm domumm. munnlaugar ij. alltaraklædi iij oc dvka ij.

Hun a skogarteig i Kiapteyrarland mille Holmalækiar oc fiskeyrar.

---

[1]) fetlitid, Bp.; [2]) ijc. 260; [3]) Hér eptir kemr i Vilchinsbók visitatia Sveins biskups 1468; [4]) Vilchinsmald. 263.

xx hesta hogg j[1]) Gestada skog hver missere.

Skog i Eyrarland mille Melrackaar hinnar ystu til þeirrar er j midiu fellur.

ij merki. glerglugg einn oc cc j bokumm oc x aura.

Þar skal vera prestar ij.

þangad liggur under af xv bæiumm tiund med lysitollumm. eru hier af vij bænhvs oc greitt firir hid viij. vj aurar af hvoriu. vtann af einu x aurar.

Jtem lagdi sira Jon til vijc. iiijc ofrijd oc ij frijd firir spell.

Jtem gefist til xvjc jord er heiter Vodlar. oc þar med xij ær[2]) oc ij kyr. Og onnur half jord er heiter Gestader.

Jtem ij sauder weturgamler.

Jtem lagdi herra Wilchin til messuklædi forn.

portio oreiknud oc stenndur cccc. vnnder Klængi prest(i).

Ny portio ccc ä iiij ärumm.

CCLXXVIII. Stod.

Mariukirkia j Stod a heimaland allt med gognum oc giædumm.

iij kyr. vj ær. iiij lambgymbrar. ij sauder[3]) veturgamler. hundradz hross.

halft annad hundrad vadmäla.

smelltann[4]) kross. skrijn. messoklædi tuenn. kaleik. slopp oc alslitna käpu. kluckur iij. fiorda brotiñ. ein bialla. sacrarium munnlaug. glodarkier. kiertistikur ij. bior. Mariæskriptt. ij merkur j bokumm.

þadann er songur til tveggia bænhvsa. takast xij aurar af audru.

Þangad liggur tiund med lysitollumm af iij bæiumm.

þar skal vera prestur oc diakn eda [xx aura[5]) omagi.

Sira Grijmur lagdi halft fimta hunndrad firir spell.

portio Ecclesiæ vm ij är medan sira Hrafn hiellt vij aurar.

Jtem tok sira Hrafn af sira Halli halfmörk oc iiij alnar.

---

[1]) og 350(!); [2]) sl. Bp.(!); [3]) äsauder, Bp.; [4]) smellttu, 259; smellttur 350, Bp.; [5]) [Bp.; aura xx, 259, 260, 350; xij aura 147.

CCLXXIX. Heydaler.

Stephanuskirkia j Heydolumm a lond oll mille Tinnvdalsär[1]) oc Ormsär oc Breiddalseyar allar bædi[2]) hinar ytri oc hinar jnnre.

Selför i neyrdradal.

Skog hia Skriduvatni er leingi hefur fylgt oc annann teig er liggur firir ofann fiardarskog hid næsta.

land ad Hole med ollumm gögnumm oc giædumm. Brecku halfa. Stræte[3]). Vafrastadi oc allann reka firir Sambeit.

Þangad liggia tiunder med lysitollumm af ollum bæiumm i Breiddal.

xc j metfie. iij ær oc xx. iiij kyr. ij kugilldi j gielldfie. vxe fiogra vetra. iij hross.

Bænhvsfie fra Streite xiij ær oc ein kyr.

Jtem bænhvsfie fra Anastodumm ıx ær oc kyr.

tiallda leppar vmm kirkiu. cc j bokumm. kantarakapur iiij oc einn sloppur. alltaraklædi iiij. kaleika ij. elldbera ij. glodarkier. krossa ij smellta. skiolld. Stephanus skriptt. merki. ij dvkar med ollumm alltarisklædumm. Bokakista. vij kluckur. iij biollur er fylgia Bænhvsumm (ä) Streite oc Anastodumm.

Sacrarium mvnnlaug. baksturjarn. kiertistikur ij. lektarar ij.

Þar skulu vera prestar ij og diakn. v manna messuklædi ad ollu.

þetta lagdi sira Asgrijmur til kirkiunnar.

In primis x bækur er virdar voru firir xijc. Stephanusskriptt. kross oc ä lijkneski. glodarkier. fonts vmmbuningur. glerlamp. messuklædi iiij. sloppa ij. Dalmatiku. alltaraklædi. pall bord. lijkakrak.

Þetta gafst med lijkumm. vj ær oc hundradz hestur.

Jtem kugilldi.

vr Snæhvammi c.

Jtem c.

þar skal vera þriggia marka omagi er fylgt hefer Streite.

Jtem vj ær oc c hross.

forn tiund er sira Biarni tok xijc. enn ny tiund er fallid hafdi sijdann Biarni kom cccc. enn cccc fiellu nidur firir kirkiu adbot þau sem hann tok i stadarspiöll.

---

[1]) Tunnudalsár (!) 259; [2]) b. v. 350, 147. Bp.; [3]) Svo hdrr.

CCLXXX. Berunes.

Mariukirkia a Berunesi sagde Halle Marsson epter sögu þosteins Runolfssonar ad ætti Skaga framm ad læk þeim. er ofann fellur j Reynibug j kyl þann. er fellur vt j äna. og þar næst stendur varda hia kylnumm fyrer sunnann götuna. fyrer sunnann Saudhvsmyre rædur Hraun þad er geingur sudur j ana og miog so nordur ad Skogarmannslæk. Skogarmannslækur rædur fyrer nordann þar sem (hann) fellur ofann vmm Nautahialla.

Kirkia[1]) a xiij ær oc xx. iiij kyr. hross tuævett. naut veturgamallt. c j ofrijdu.

tvenn messuklædi oc vanttar eitt hofudlijn. iiij alltarisklædi oc med ij dvkar. kanttarakapu oc slopp. Kiertistika. kluckur iiij. Sacrarium munnlaug. skrijn. kross. biöllu eina. merki ij.

þangad liggia tiunder oc lysitollar af v bæiumm.

þadann skal syngiazt xx messur hvertt vetur oc sumar til Kross helga daga oc ix messur rumhelga daga j[2]) ix lestra holldum bædi vetur oc sumar. lykst af iij merkur.

Jtem half mork vax. font med vmbuningi.[3])

Jtem c. hross oc v^c^ j virdingarfie.

Jtem c. voru gillt er sira Oddur gaf.

Portio Ecclesiæ ärliga v aurar vmm v är næstu.

CCLXXXI. Vnder Hälse.

Andres kirkia vnder Halse a heimaland allt med gognumm og giædumm.

Hun a Helliseyar oc Hamars lannd allt. Skialldaskier.

lxx asaudar oc ij ær. iiij kyr. saud veturgamlann.

krossa ij. Mariæskriptter ij. merki eitt. kiertistiku eina med järnn. alltarisklædi iij oc þar med dvk. elldbera. glodarkier. messuklædi tvenn oc ad auk hokul. vantar stolu. handlijn oc linda. kaleik oc fonts vmmbuningur. Andres lijkneski.

þangad liggur vnder Bænhvs à Bulandsnesi oc Hamar ad allri skylldu. takast vj aurar af bænhvsumm. enn prestur tekur iiij merkur. mork vax oc a firir adra. cc vöru oc halfmörk.

[1]) Kirkian 350, Bp.; [2]) og 350, 147, Bp.; [3]) Bp.; buningi, hin.

þar er omagavist oc vj aura toll a ad lvka j audru lagi fatækumm monnumm.

Jtem ij kugilldis hross.

Jtem tok[1]) sira Oddur af sira Tindi i stadarspioll ij kugilldi og ijc ofrijd.

Jtem j forna portionem cc oc xv aurar.

Portio vmm tuo är medann sira Oddur hiellt vj aurar og ij älnar.

CCLXXXII. Þvottä.

Pieturskirkia ad Þvottä a ij messuklædi alltarisklædi iij. tiolld vond vtar ad bior. merki. glodarkier. elldbera lok. budkar ij. paxspialld. munnlaug. kluckur iij. biollur ij. kantarakapu. slopp. fonts vmmbuningur. skijrnarsä.

Þessar jtolur fylgia.

Skogarteigur j Flokahvammi vt fra Diupagrôf oc til skridu þeirrar er gagnvart er Sigmundargili.

Sumarvid j Widartvngv.

Stodhrossa beit i Selardal.

tueggia manada beit j Starmyrarteiga ollumm fienadi.

Selfôr til Granastada.

skogar teigur fra Mosvalarskridu oc framm til Jokulsgils.[2]) nema þad sem Starmyringar eiga j.

xv gelldneyta[3]) hôfn j Gloppudal og hallda vpp nautgardi.

Kirkia a Brimsnes allt oc halfa veide alla vid Hofsmenn firir sunnan Ala innann fiardar.

Halfs manadar beit a Bulandsnes þui fie sem vera skal j eyumm ef þarf. og skipsätur i skalanausti.

lamba afmęding j Môlvijkurhofda.

fiordung reka j Starmyrar fiôrumm ad ollu.

Stadur a Halfar oseyar[4]) oc Skarbakamb. Vigur oc Jls sker.

fiordung vidreka fra klett þeim er nordur er frä Selärose hinum forna oc til vôrdu þeirrar er stenndur i Þvottärnesi. enn allann matreka j þessu takmarki. enn allann reka sudur þadann til Hlaupsgeira.

xiiij aurar j ofrijdu oc iij kugilldi.

---

[1]) sl. 259, 260, 147; [2]) Jokulgils, Bp.; [3]) Bp.; hin ýmislega brjáluð; 260: gelldinganeyta(!); 259: gelldinga, en ritar neyta yfir -inga; [4]) Bp.; Halsaros eyar, hin.

þessi er skylld a þvottarstad. fæda prest oc diakn oc reida presti iiij merkur. reida xviij aura annars hunndradz j[1]) matskap ættmonnumm Eyolfs Skeggiasonar eda fæda omaga epter þui sem monnumm þiker mátulegt. giefa ij málsverdo a xij manudumm. annann Pietursmesso a veturinn. enn annann Mariumesso fyrre.

portio forn er sira Gudmundur tok ccc. oc xij alner.

Jtem ny portio vmm xj ár næstv cc. oc x aurar.

CCLXXXIII. Ad Hofe.

Mariukirkia ad Hofi j Alftafirde á heimalannd allt [og Hellisland allt[2]) med gognumm oc giædumm.

v kyr. halfann setta tug asaudar oc einn kalf. hross ij.

cc j kosti.

iiij[c] vadmála.

xviij alnar j metfie.

kerolld vond. Jarnfestur. lijkakrákur. Nafar stor. pallbord iiij vond.[3]) kolur ij fánytar.

Kirkiann[4]) a allann reka vtann fiardar milli Markskers oc Melrackaness.

fiordung j ollumm reka vid Starmyringa.

Selveide alla halfa innann fiardar vid þvottá. vtann þa er Geithellumm heyrer.

Hofskirkia a þridiung j vtseladrápumm. annann þvottá. þridia Starmyringar. ef þeir drepa. enn fimttung ef adrer drepa.

Hun a kaleik. biortiölld vm songhvs. kluckur iij oc ij biollur. alltarisklædi þriu oc ij dvkar. ij kápur oc ij slopparsmelltann kross oc steindur kross. messoklædi ij. merki ij. Mariuskriptt. baksturjarn. messvklæda kista. sacrarium munnlaugelldbera oc glodarkier. kiertistika ein oc lektari. fonts vmbuningur.

þar skal vera prestur oc diakn.

kirkia á Pieturs lijkneski oc brijk yfer alltari.

kirkia a Kolaskogsmyre.

Jtem eitt c. hross.

portio Ecclesiæ cccc oc ix aurar medann sira Jon þorgrijmsson oc sira Oddur þorsteinsson hielldu.

---

[1]) 350, 147, Bp.; oc 259, 260; [2]) [sl. 260; [3]) bond 259(!); [4]) Kirkia, Bp.

CCLXXXIV. Biarnanes.

Mariukirkia i Biarnanesi a heimalannd hälftt.

xij kýr. xL asaudar oc vjc j ofrijdu goze.

fiogra manna messoklædi oc einn hokul lausann. kantarakapu med balldekinn oc ij lekttara. slopp einn. kross gull(l)agdann med stalle oc iij adra. Þorlaksskriptt oc tiolld vmmhverfis kirkiu. amaleradann ampla oc alltarisstein bvinn. kaleik einn. kluckur iiij. Sacrarium munnlaug oc vatzkietill. lysikolu. elldbera og glodarkier. alltaraklædi iiij oc Tabulum yfer alltari.

Sequentiubok. Dominicubok a veturinn og a sumarid. lesbok De Sanctis fra Jonsmesso baptistæ oc til Jola.

messobok. Hatijdisdaga Gradall.

Kiertistikur iiij. glodarkier. nytt annad.

Þar skulu vera ij prestar og diakn.

Biarnanesi[1]) fylger Hrijsey half. Rafnseyar.

widreka allann oc hualreka a Hornseyri.

Skogarteiga iiij j Laxärdal. j Arennhofda. Galltartunngv. Vidartunngv oc Wallar.

Þangad liggia ij kirkiur oc bænhvs eitt. skylld j Skogey oc v bæer adrer ad tiundumm oc lysitollumm. vtann[2]) af halfkirkiunne tekst heima oll tiunnd oc halfer lysitollar.

iiij merkur tekur kirkiupresturinn.

Jtem v^c^ er gefist hefur til oc eitt Graduale.

Portio Ecclesiæ c. ɑ hveriu äre so langann tijma sem Teitur[3]) hefur (buid).

CCLXXXV. Einihollt.

Mariukirkia j Einihollti a heimaland med gögnum oc giædumm og Lambablikstada lannd oc bolstad.

i afriett æ flām xl sauda höfn.

Skogarteigu j Loni. Nesskog og Þoruskog og fiogra nauta rekstur j Dal.

Skipssät i Skinney.

Huale alla halfa þa er koma a reka j westri Flatey tuituga oc leingri. þridiung j omagavist. c j jordu j Kiellduhollti.

---

[1]) Bp.; hin: Biarnarnesi; [2]) ut, 259; [3]) þetta er líklega Teitr ríki Gunnlaugsson, og er því niðrlag máldagans (frá: Jtem v c.) frá miðbiki 15. aldar.

ix kugilldi i asaud. viij kyr. ij kvgilldi j weturgomlumm saudumm. ij kugillde j nautumm gielldumm. v hross. viijc j metfie.

Jtem vc i stadarspell.

v manna messoklædi oc hokul ad auk.

v alltarisklædi. brijkarklædi. alltarisdvkar ij. kantarakāpa ein. sloppur einn. tiolld vmmhverfis kor. texti. lesbok oc smabækur ij. bvinn kross. skrijn buid. kaleika ij. glodarkier. elldbera. kiertistikur ij. trekrossar ij. stolar ij. lekttare baksturjärn. alltarissteinn laus. munnlaug. kista loklaus. Gudspiallabok per anni circulum. kluckur v. Mariæskriptt. glerglugg.

Annad hvertt haust skal greida af Widbordi gielldinng tvævetrann j Einihollt. enn annadhvert halfa mork vöru.

þar skulu vera prestar ij oc greida audrumm iiij merkur.

Salltfiöru j Kerlingarey oc j Vnazgiafaholmi.[1])

nioti so skogarteigs j Vidbordzlandi sem hun eige jord unnder.

Jtem vc j ofrijdu og hid setta hunndrad i bokumm.

Jtem ad auk jnnstædu vc j stadarspell.

Jtem vjc j stadarspell.

Jtem ny portio er sira Amundi tok þa er (hann) kom til stadarins viijc.

Jtem portio vmm iiij är næstu fyrerfarandi ccc oc mörk.

CCXXXVI. Borgarhofn.[2])

Kirkia j Borgarhöfn a so micid j landi sem prestskylld heyrer.

kirkiann a ij kyr. xxx asaudar.

kluckur iij. biollur ij. kross. tiolld. alltaraklædi ij. kolu. sacrarium munnlaugh. kross annann.[3])

þar tekst heima tiunnd oc halfer lysitollar.

þar skal syngia päskadaginn fyri oc annan hvern dag helgann oc xij messur ad auk firir Bænhvs þad[4]) sem verid hefur j Hegsgardi. tekur prestur oc[5]) vj aura.

---

[1]) Vnazgiafaholmi Bp.; Vunzgiafaholmi 350; Vnasgiafaholmi 259, 260, 147; Vitasgiafaholmi, Gíslamáldagi; [2]) Vilchinsmaldage 263; [3]) »Gamle maldaginn heldur krossa tuo«, 263 á spassíu með hendi Odds biskups; [4]) 263, Bp.; þess, hin; [5]) sl. Bp.

þar skal oc lvka presti c.

þar skal vera biskupsgisting.

CCLXXXVII. Reyneveller.[1])

Kirkiann a Reynevelli a ij alltaraklædi oc dvk sæmiligann. kross. Mariæskriptt. merki. slopp godann. tiolld.

vj ær oc kv.

þar skal lvka presti c. og syngia annann hvernn dag helgann.

biollur ij. kistv. skiolld. sacrarium munnlaugh.

CCLXXXVIII. Kalfafell.

Nichulaskirkia ad Kalfafelli j Fliotshverfi a heimalannd allt. Kelldubacka. Eiriksfell[2]) halft.[3])

fiordung tvitugra triã j Hraunfiðru oc leinngri oc skal fetum mæla. og fiordung tvitugra hvala oc leinngri oc skal þa alnumm mæla. og forsfiðru halfa.

fiskveidi alla j Diupã þa er Diupãrbacka hefur fÿlgtt.

afriett i Skorumm ad helminge vid Svijnfellinga.

Kolskog j vestrum Skorumm so sem til hvs þarf.

fra Lundi skal greidast mork voru til Kalfafells huertt ãr ellegar kvikfie jafngott.

i hvals lannd Sælldings land j veitu hver misseri. skal sa sem a Kalfafelle byr taka võtn vpp ad sijnum hlut.

Sa sem byr ad fossi skal lvka hvertt ãr til Kalfafells ij merkur võru.

kirkiann ã lx asaudar. eru þar j iij gelldær. vj gielldinga gamla. viij tvævetra. iiij hruta tvævetra. xx weturgamla saudi. vj kyr. iij hross firir cc oc vij aura. ij kugilldis hross.

xj[4]) c j metfie. er j vird fitin er liggur vestur firir Breidabolstad.

vj manna messoklædi oc serk ad auk oc ij hokla lausa. alltarisklædi v. kapur iij. sloppar ij. tiolld vmmhverfis kirkiu tuifolld. glerglugga iiij. kluckur iiij. Tabulum oc skrijn. texti oc alltarissteinn bvinn. kaleik gylltann oc annann ogylltann. hvslkier med silfur. krossa ij. Mariuskriptt og Nichulasskriptt.

---

[1]) Vilchinsmaldage 263; [2]) Eiriksfells, hdrr.; [3]) half, hdrr.; [4]) ix, 259.

þorlaksskriptt. kiertistikur oc baksturjarn. halfa fiordu mork vax oc reykelsis. xij manada bækur. glodarkier ij. elldbera. biarnfell. kistur ij.

þängad liggur kirkia ad Lunndi oc sungid annann hvern dag helgann. iij bæn[1])hvs. tekst halfmork af einu. enn vj aurar af tveimur. Halfmork af Dal firir bænhvsskylld.

þänngad liggur tiunnd af vj bæiumm.

þar skulu vera ij prestar oc diakn.

lvka fatækumm monnumm xij aura æ Langafôstv.

Halla Kolbeinsdotter gaf v hrossa eing i Hvols land oc sla austann af jafnliga medann nockud eing er epter.

Jtem tok sira Jon þorleifsson i stadarspell ccc. oc iiij merkur i forna portionem.

Portio Ecclesiæ vmm ij är medann sira Jon hellt xviij aurar.

CCLXXXIX. Kielldugnvpur.[2])

Kristbuid ad Kielldugnvpi a vj kyr. xl asaudar. Hrvt veturgamlann.

vj aurar vôru.

mæler korns eda halfvætt matar.

bænhused a ad auk vj ær.

þar skal vera kuenngilldur omagi.

þar skal gefa malsverd Joladag. paskadag. Hvit Drottinsdag oc nyt fiar þess. allt skal gefa ad morginmali[3]) Petursmesso oc lamb vr steck og giefa vmm haustid ef apttur kiemur.

þar skal ala þvrfamenn og þa er fara skylldra[4]) erinda.

Selsetur j Seltungur. enn halfann manud j Horksdals land.

CCXC. Breidabolstadur.[2])

Kristbuid a Breidabolstad a lx asaudar. vj kyr. ij marka hestar.[5]) iij merkur i bvsgôgnumm oc virda til vadmâla.

þar skulu vera tveir kuenngillder omagar.

þadann skal lvka xij aura vadmala j Kirkiubæ oc presti vj aura.

þar skal gefa nyt fiar þess alls sem fylger a Mariumessudag[6])

---

[1]) sl. 260; [2]) Vilchinsmaldagi 263; [3]) 259, 260, 350, Bp., 263; morgunmáli 147; [4]) 263, Bp.; skylda, hin; [5]) Svo hdrr.; [6]) 263, Bp.; mariudag, hin.

ad morginmali. þar skal gefa karlmannsverd Joladag hinn viij. og hinn xiij. Skijrdag. paskadag. Vppstigningardag oc Hvijtasunnudag.

Breidabolstad fylger Geirlandsheidur med merkiumm.

tiutiger oc ccc fiôru medal þyckuabænga[1]) fiôru oc Horksdæla.

Skogarteigar v j Swlufelli. enn iij j Fliotsdalnumm vestra.

þadann er afriettur j Lambatungur oc a millum A.

fiskveidur j Hôrksä vpp til Merkigardz oc vt j osi fyrer Breidabolstad.

CCXCI. Hraunsmvle.[2])

Marivkirkia ad Hraunsmvla a iiij ær oc xx.

alltaraklædi. fornan dvk. kross. kluckur ij. paxspialld. sacrarium munnlaug og x[c] j lande.

ccc fiôru.

CCXCII. Holltt.[2])

Nichulas kirkia j Hollti a ij kyr. iiij ær oc xx. ij kluckur. tiolld vmmhverfis kirkiu. alltaraklædi ij med dvkumm. kiertistikur ij. glodarkier. sacrarium munnlaug. rodukross. þorlaks lijkneski. handklædi ij. paxspialld.

Kirkiann a x[e] j landi.

þar skal syngia annann hvern dag helgann oc lvka ij merkur presti.

Portio Ecclesiæ vm so langann tijma sem Magnus hefur buid iiijc oc vj aurar.

CCXCIII. Ásar.[2])

Bænhvsed j ytrumm Äsumm a ij kyr.

CCXCIV. Rijfunes.[2])

Bænhusid j Rijfunesi æ xij ær.

CCXCV. Hlijd.[2])

Bænhvsid j Hlijd æ vj ær.

CCXCVI. A Flugv.[2])

Bænhusid a Flugu a kv og eina A.

---

[1]) 263, 260; þykkvabæinga, hin; [2]) Vilchinsmaldagi 263.

CCXCVII. Maldagi Kirkivbæiarklausturs.[1]

Suo mikinn skrvda ā kirkian j kirkivbæ. iiij oc xx hoklar. xiij kapur. v dalmatikur. sloppar iiij. Alltarissklædi til haalltariss ix. til vtalltara v. oc til hvers ferner dvkar til haalltaris med fordvkum. x glitader dvkar. viij manna messvklædi. oc ij messvserker lavser vijgder. vj corporalia. baglar ij. Textar iij. ij. Tabvle. oc ij brijkur. iiij glodarker oc xx glergluggar. ij. lektarar. kirkia tuitiolldvt sæmiligvm tiolldvm oc þrir biorar. jtem fostvtialld. pæskakerti. jarnstikur ij. skrijn med helgvm domvm. krossar vj. marivskrift. katrinarskrift. þorlaksskrift. Cecilivskrift. Agnesarskrift. matheusskrift. clemensskrift. ix sma kertistikur. fylbeins[2]) budkur er fyrer huslker er haft.

Sacrarivm mvnnlaug. skijrnar ketill. tuenn baksturjarn. ij. merki. Textakoddi. ij. paxspiolld.

songbækur tuennar j huorn[3]) kor per anni circulum. [jtem iiij gradvalia. Liber Evangeliorum oc Epistolarum. hin þridia ferivbok. fernar sequenciubækur. jtem tuennar songbækur fornar. capitularij tuenner. lesbækur per anni circulum.[4]) jtem ordobok. processionale. ymnabækur xiiij oc xx latinv bækur og norrænv.

Suo margar jarder a klaustrid j kirkivbæ.

J dal leiga xx avra vett smiors.

J dal odrvm leiga vett smiors oc xx avra vorv.

A Avxlandi[5]) iiij merkur vorv og x fiordvngar smiors. viij navta fodur.

J Auredal[6]) leiga ccc.

A breidabolstad leiga vj avrar oc c vorv.

A Backa leiga ij vetter smiors oc cc vorv med kalfi [a Auxlandi.[7])

J Mortvngv ij vetter smiors oc avrar xiiij.

A geirlandi ij vetter smiors og cc.

---

[1]) Máldagi þessi er hér prentaðr eptir AM. 263. Fol. bls. 86, sem skrifuð er 1598, eptir Vilchinsbók á meðan frumritið enn var til, og hér kallað »Vilchins maldage«. Vilchinsbækr hafa að fyrirsögn: Kirkiubær; [2]) filsbeins 259, 260, 147, Bp.; [3]) hvern 259, 260, 350: [4]) [allar Vilchinsbækr hlaupa yfir; [5]) = Haurkslandi = Hörgslandi; [6]) = Haurksdal = Hörgsdal; [7]) [b. v. Vilchinsbb.

j mork ij vetter smiors oc c.
J ytrabæ ij vetter smiors oc c.
A Heidi vett smiors og xiiij avrar vorv.
A nýabæ vett smiors oc x avrar.
J Tvngv ij vetter smiors og c.
A Karsstodvm vett smiors. og fodra ij kyr oc x avrar.
A erfstodvm[1]) half vett smiors oc fodra ij kýr oc x avra.
J Selbvdvm vett smiors oc fodra ij kyr. oc c.
A efri steinsmýri xx skiolur savlltv oc xx hesta lenur.
Ad fliotum xx skiolur savlltv oc xx hesta leenur. fæda iiij navt gelld.
A nedri steinsmyre xx skiolur savlltv oc xx hesta leenur. fæda viij navt a annann vetur.
A Seli vett smiors oc fæda kv oc vj avrar.
a slýivm vett smiors oc v avra vorv.
j hollti vett smiors. fodra iiij navt gelld oc halfmork.
vnder hravnj vett smiors oc xiiij avra.
Ad felli cccc skreidar oc ij malkerolld lysiss.
Ad breckvm vij[c] skreidar oc x avrar vorv. oc fara med skip stadarins. oc kosta þat ad ollv.

þessar jtolur a stadurinn.

fra þverä skvlv lukazt ix avrar vorv huort vor.
fra kelldvgnvpi halfmork vorv.
Af Horkslandi mork vorv.
Af Breidabolstad mork vorv. huort vor.
Af dalbæ[2]) half mork vorv. oc tueggia vetrvnga fodur.
Af vppsolvm half mork vorv.
Af þyckvabæ halfur fiordi eyri(r).
Af Selbvdvm v avra.
Af Asgarde c vorv. oc vj avra.
J Hatunvm skal fodra iiij kyr oc vetrvng. og greida vett miols.
J efri vijk ij kýr.
J Asgarde skal fodra[3]) [vetrung . . . . .[4])

---

[1]) = Refstaðir í Johnsens Jarðatab.; [2]) Dalki(!) 260, 259, 350, 147, Bp.; [3]) sl. 263; [4]) [Niðrlag máldagans vantar bæði í 263 og Vilchinsbókar afskriptirnar, og hefir því verið glatað úr frumriti Vilchinsbókar 1598.

CCXCVIII. Kirkjubær.

[= Kirkjubæjarmáldagi í Vestmanneyjum frá c. 1269, prentaðr í Dipl. Isl. II Nr. 23 bls. 66].

CCXCIX. Skrá um rekaskipti á Rosmhvalanesi.

[frá c. 1270, prentuð í Dipl. Isl. II Nr. 25 bls. 76—78].

CCC. Rekaskrá Skálholtsstaðar.

[frá c. 1270, prentuð í Dipl. Isl. II Nr. 24 bls. 67—72].

CCCI. Eydala máldagi.

[frá c. 1562[1]), og verðr látinn fylgja máldögum frá tímum Gísla biskups Jónssonar].

---

*301. 29. Marts 1398. á Möðruvöllum.

ÚRSKURÐR Steinmóðar officialis þorsteinssonar um mál Erlends Bergþórssonar, er setið hafði heimildarlaust á Hnúki í Skíðadal, jörð klaustrsins á Möðruvöllum, og þar með haldið ófrjálsum kúgildum klaustrsins.

JSig. 343. 8vo bl. 77—78 skr. c. 1650 (Dómabók frá Upsum). Bréf þetta er prentað áðr í III. bindi Fornbréfasafnsins sem Nr. 522 eptir fúinni og gallaðri afskript, en af því að þessi afskript, sem síðar hefir fundizt, er betri, er það nú prentað hér aptr.

Domzälit ef madur situr ä otekinne Jördu.

(Þ)at giöre eg Steinmodur prestr þorsteinsson hola kirkiu officialis (ollum monnum kunnigt) ad Anno 1398. föstudaginn fyrir palmasunnodag æ Mödruwollum j hörgardal kom æ stefnu fyrir mig sira Sueirn Magnusson j fullu vmbodi klaustursins ä Mödruvöllum og herra Pietur biskup af ejrne alfu. enn Ellendr Bergþoorsson af annare. huðrier þar lögdu vnder minn vrskurd med handabandi hvylykra suara og seckta greindur Ellendur væri skylldugur klaustrino ä Mödruvöllum fyrir þa sauk er sira Suejrn kiærdi til hanz sem var ad hann hefdi setid æ stadarins jördu otekinne ad heymilld er hnjvkur heiter og halldit þar

---

[1]) Jón Sigurðsson hefir ætlað (JSig. 377. 4to), að þessi máldagi væri frá 1589, en það mun þó ekki vera, heldr mun hann einmitt vera frá 1562.

med viij kugilldum heymilldarlaust fyrir stadnum fra næstkomande fardôgum og þar til þa var komit. Nv sakir þess ad ellendur gat ôngua votta leydtt ad sýra Sueirn hefdi bygdt honum þa Jôrd edur kugilldinn vm fyrsagdan tijma þess og annars. ad sira Sueýrn sor og fullann Bokareyd med hvijlijkum skilmâla hann hefdi Bygtt ellende adur sagda Jôrd fyrra ärid og huôrt fortak hann hefdi þar med sett. huor Bygging mier leyst eckert afl hafa ellende til neins frelsis edur asetu sagdri Jôrd. Suo og liet sira Sueirn sveria. ad hann hefdi krafid og Beydst sagdrar Jardar ad næstkomande fardôgum er var. og so kugilldanna af ellende og ofrelsad honum allt þad til äsetu og medferdar enn feingit þa ecki. So og var þar suared fyrir mier ad sira Sueirn hefdi sagt ellendi vm haustid. ad hann villdi ecki ad Ellendur Bygge leingur a sagdri Jôrd enn til næstkomandi fardaga epter. Medkendist ellendr ad hann hefdi a fyrsagdri Jordu setid sijdann fardaga og til þess nu er komit og so ad stadurinn ætte so morg kugillde hia sier sem sira Sueirn til sagdi. Þvi j guds nafne Amen seigi eg ädur skrifadur med fullum laga vrskurdi og samþýckt med râdi þeirra bestu manna er hia mier nu voru greindan Ellend sitia æ otekinne og ofrialsre Jôrdu hnjvke og setid hafa sijdann fardaga j vor. og allar þær landsnytkaner og avoxtu af henne med oheimilld haft hafa j þessum tijma ollum. sem sira Sueirn kiærdi ellend vm. og hann þar fyrir fallinn j Bann af sialfu verkinu og skylldugan ad taka lausn og skripter. hier med dæme eg ellend skylldugann ad hafa sig Burt fært fræ Jordunne hnývke. med allt sitt jnnann fimm natta hiedann j frä. Enn klaustrino a Môdruwollum dæme eg ôll þau hey til eignar og torf sem saman standa æ adurtiedre Jôrdu hnýuke og þar æ ofann lvke ellendur klaustrino .xv. merkur j sitt fullriette ad næstum fardôgum. og xij aura j landnam. og þar til averkaboot epter giord vj manna þeirra er eg þar til nefne. Jtem fyrir hey og torf þad sem hann hefur grafid og elldt skal hann enn lvka stadnum so marga peninga sem goder menn giora ad þad hafe vert verid þegar sied verdur huôrsu vijdtt ad sleigit hafe verid Jôrdinn og suo torfgrafer huad vijdar vera kunna. Skyllde þessir aller peningar vpplvkast ä hnjvke j fardôgum. med sama vrskurdi sagdi eg ellend skylldugan ad afhenda sira Sueyne ôll þau kugilldi sem hann hefdi med þeirre Jôrdu

halldit nu jnnann fyrsagdra fimm nätta heyma ad hnivke. Enn j avöxtu þar af skylldi hann lvka stadnum ad næstum fardögum veturgamlan saud epter huöria æ. og kalf af huörre kv. enn xij alner frijdar af huöriu gielldfiär kugillde. og þar til skyr. smiör og syrv og vll af mälnitunne. so micid huort vm sig sem goder menn giöra. edur og nefne til so langan tijma. sem hann hefur kugilldunum ofriälsum halldit. enn adra peninga hier fyrir ef eý er skileyrer til. dæme eg og adur nefndan sira Sueijn skylldugann ad vera kominn til hnijuks jnnann. v. nätta. þessa peninga ad medtaka. nema þeim semie hier vm annad sijn a mille. Og til sanninda hier vmm.

---

*302. 11. Júní 1398. á Hnúki í Skíðadal.

Mat sex manna útnefndra af Steinmóði officialis Þorsteinssyni á því, hve mikið Erlendr Bergþórsson væri skyldugr klaustrinu á Möðruvöllum fyrir slátt og torfskurð í Hnúksjörð í Skíðadal.

JSig. 343. 8vo, bl. 78b—79, skr. c. 1650 (Dómabók frá Upsum). Bréfið er prentað áðr í III. bindi Fornbréfasafnsins, sem Nr. 523, en eptir nokkuð gallaðri afskript. Er það því prentað hér aptr að þessi afskript, er síðan hefir fundizt, er betri.

Sv seijrne alycktun þessa mälefnis.

(Þ)at giörum vier Jon Þordarson. Jndridi Asgrimsson. eiolfur Jonsson. prestar. Pietur gunnarsson. Jon Þorgilsson og Þorsteirn Botolfsson leikmenn godum monnum kunnigt. ad æ þvi äre 1398 fymtudag j fardögum. ad Hnyuke j Skydadal vorum vier til nefnder af sira Steinmodi Þorsteinssyni Hola domkirkiu officialis ad meta virda og alijta huorsu marga peninga ellendur Bergþorsson være skylldugur klaustrino ad Mödruvöllum fyrir heý þau öll sem hann hefdi sleigit a Jördu þeirre þad fyrir farande är. og torf þau sem hann skored hefdi ä sömu Jördu. og fyrir Beýt er hann hefdi haft ä þeirre Jördu fyrnefndan tijma. fyrir huad allt eitt med ödru. ad vær giörum full .xvc. halft huort vöru. Enn fyrir averka sem hann hefur giört a sagdri Jördu giorum vær .vc. j hafnarvodum edur ödru frijdvirtu fie. Jtem fyrir vll af .xv. äm og .x. saudum viij fiordunga vllar. enn smiör af greindum äm og .iiij. kvm. giörum vær 26 fiordunga. enn skýr 39 skiolur og þar til halfa enu fiordu tunno syru. Enn ef þesse skileyrer er ecki allur

til giördum vær þar fyrir iij kugillde og ijᶜ vadmäla. og verda nu þessir peningar allir eptir vorre giörd. sem ellendur B(ergþors)s(on) er klaustrino skylldugur xj kugillde .viijᶜ· vôru og vijᶜ vadmala edur annad fie frijdvirdt. ef þesse skileyrer er ecki til.

Og til sanninda hier vmm.

---

303. **1400.**

Máldagi og landamerkjaskrá Hjallakirkju í Ölfusi.

AM. 66 A 8vo bl. 5 a—b, og er það afskript frá 1612 gerð fyrir Odd biskup Einarsson og segir hann: «Anno 1612. 19 Septembris liet eg skrifa þetta eptir maldagablade Jnsiglalausu ä Hialla i Ølvesi.» Á sama blaði hefir og verið afhending Hjallakirkju 1549, þegar Eyjólfr Jónsson afhenti Páli syni sínum. Ljósast er, að þessi máldagi sé hinn sami og Páll Eyjólfsson á Hjalla lýsti í Skálholti 22. Mai 1624 fyrir Oddi biskupi, að Hjallakirkja ætti á gamalli saungbók. Segir Páll biskupi, að hann hafi selt Gísla lögmanni Hákonarsyni «allan reka frá Máfagnípu og að Þrívörðum, því það hafi altíð verið eignað Hjallakirkju.» «Og til merkis sagde hann ad þar ä Hialla være gamall Mäldage skrifadur ä Ejnnre gamallre saungbok sem hann sagdest þad hafa epter skiled og hann hielldi grejnelega bæde vm̄ reka Hialla kyrkiu og landamerkie. Enn øngvann inusigladann maldaga sagdist hann hafa afhendt logmannenum Gijsla Hakonarsyne. Enn päll sagde ad sä mäldage sem skrifadur er ä saungbokenne ä Hialla sie so latandi ad kyrkiann ä Hialla eige allann reka j Keflavijk og fiörufar» (AM. 261. 4to bls. 101—102).

Maldage Hialla kirkiu.

Suo mikid gotz kirkiunnar ä Hialla og stadarens.

Jn primis J firstu einn gradall vondur og annar alfær.
ottusonguabok.
salltare.
vondan kirial.
einn kalekur.
ij messuklæde.
iij klukkur.
iij tinföt.
ein skaptpanna.
einn pottur.
xix kyr.
xxx asaudar.

Jtem a Hiallakirkia landed (ä) Backa frä Sandvade sionhendijng j klettinn fyrer austan backa j huerholmunum. Og þadan j þufuna fyrer austan hellrana og so j austanverdann hest.

Hier med a Hialle landed vestur j lækiarbotnalæk og j gard þann sem liggur firir utan borgarstīgenn j gŏturñar under fialled og fialled alltt gagñvartt a motz vid skog hlijdararenda enn ytra.

alla lŏnguhlijd j sanddale.

rædur þa merkium gata su er þar liggur.

a þa Hialle enn nordara partt. reykiafell og laka med.

Somuleides a Hialle hws og skipstŏdu frij j Thorlakshŏfñ. enn þeir sem j Thorlakshŏfñ bua eiga stodhrossa beit j Melsmyre.

So og a Hialla kirkia reka og fiŏrufar a Keflavijk ä motz vid nes.

datum m. cccc.[1])

304. 1402.

Máldagi Víðimýrarkirkju í Skagafirði.

MSteph. 27. 4to bls. 76, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730. Á undan er Auðunarmáldagi og Ólafs máldagi Rögnvaldssonar, og er þetta úr hvorugum þeirra. Víðimýri er nú ekki í Pétrsmáldagabók. Gæti því verið, að svo stæði á, að Víðimýrarmáldagi hafði verið glataðr úr bókinni áðr en hún var afskrifuð á 17. öld (1639), og að þetta væri leifar af honum, sem stafaði frá afskript úr máldagabókinni áðr en þessi máldagi var týndr. A eptir kemr klausa í handritum úr rekaskrá Jóns skalla 1374.

Jtem i þridia mäldaga sem dateradur (er) Mcdij.

Kirkiann a vijdemyre er helgud sællreMariæ og Petre postula.

hun ä land a Hole.

viij kyr. asaudar kugillde.

Jtem hualreke og vidreke a Hualnese halfur motz vid stad.

305. 1415.

Skiptabréf milli fimm syskina, tveggja bræðra og þriggja systra, óvíst hverra.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206) 4to bl. 42 b. Syrpa sira

[1]) Hér eptir kemr í handritinu afhending Hjalla frá 1549.

Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—93. Vér þekkjum nú ekki bréfið öðruvísi en í þessu ágripi hjá séra Gottskálki.

Reiknaz svo micill partr tveggia sona oc þriggia dætra vr þrim hvndrvdum. c.

Skulu þeir hafa hver um sig tivtige hundrada oc ij^e betur oc .x. ærgilldi at avk oc ij alner voru. Enn þeim systrunum þrimr hverre þeirra fimtigi hvndrada oc eitt .c. betur. mork oc halfr eyrer betur. oskipt þrim (.c.) uoru med þeim ollum saman. anno domini ꝏ .cccc. xv skrifadiz þa þetta bref uar giort.[1])

---

306. 19. Janúar 1416. á Mel í Miðfirði.

Úrskurðr Rafns lögmanns Guðmundssonar um þrætu milli Þorleifs Marteinssonar og Þorleifs Árnasonar um það, hversu Guðný og Helgi börn Jóns Hákonarssonar hefði erft Víðidalstungu eptir hann.

AM. Fasc. VII, 9, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskrr. 423 (eptir frumbr.). Pappírsafskriptir nokkrar aðrar eru til af þessu bréfi.

Videdalstungubref.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia æðr heyra sendir Rafn gvðmunðzson logman norðan ok væstan a islanði kvæðiu guds ok sina kunnigt geranði at þa ær lidit war fra burd kristz þushundrut fiogr hundrut ok sextan ær a laugardagin næsta efttir festum antonii æ torfustodum j midfirdi. kuomu æ stæfnu fyrir mig þorlæifr martæinsson ok þorlæifr arnason. ok saker þæss at þorlæifur arnason hæfir bæitt mic ok kraft vrskurdar æ. huad gudnyiu jonsdottur hæfir fallit j ærfd eftir jon hakonarson faudr sinn eðr helga jonsson broðr sinn i iordunne wididalstungu ænn þorlæifur martæinsson ær aðr næfnda jord hellðr. her med logum fyrir kallaðr. hæfir þorlæifur

---

[1]) Hér neðan við stendr:

x gelldingz gærur æ havstit firir skatt.

halfur en þridie þumlungr af hueriu c. þann sitr opt upp æ domstolen ei kann at skipta sadi bland hunda.

[2]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

martæinsson birt fyrir mer bref wndir godra manna jnziglum at jon hakanarson hæfði wnt helga syni sinum jordina alla j vididalstungu til æignar æftir sinn dag til iafnadar vid aunnur syskin sín. enn mer litz fadir mega giora iafnadar skipti med bornum sínum samþycktu ok þæssa hans giorð med Rettum fiarskiptum logarfar aðr næfnz jons þeir sæm mæganði menn woro fyrir sig.

j annarre græin hefir þorlæifr martæinsson synt mic kaupmala bref hælga jonssonar ok margretar dottur sinnar hvert at wottar wm þeirra helmíngarfelag enn míns herra kong hakonar Rettarbot seger at frændr geri kavpmala ok hælmíngarfelag eptir þui sem þeim semur. þui at til kaullvðum þeim bæzstum monnum sæm hia mær woro ok mer samþyckivnndum. at svo profuðu sæm nu ær fyrir mig komit seger ek Rafn guðmundzson logmann j guds nafne amen med fullum laga vrskurdi. helga jonsson ætt hafa alla viðidalstungu æptir jon faudr sinn eptir þui sæm þar hafa skipti a gæingit j millum hælga ok syskina hans ok þorlæifvi martæinssyni til erfdar hafa fallit half iordin viðidalstunga. eptir margretu dottur sína. konu títth næfndz hælga enn half iordin viðidalstunnga hefir fallit gvdnyiu jonsdottur systur helga. eptir helga jonsson broðr sinn at Rettum erfdum. enn nu þorlæifi arnasyni til fullrar æignar eptir kaupi sínu sem hann hefir kæypt med suæin bergdorsson ok optnæfnda gudnyiu konu hans ok þorlæif martæinsson skyllðugann at syna fyrir fardaga med skilRijki æða vottum ath ærfingiar helga jonssonar hafi afhent honum æðr skipt honum halfri jordinne æða hvert frælsi hann hefir haft fyrir þeirræ halfre er fæll j erfð eptir helga jonsson af gudnyiu eða hennar wmbodsmanne eða auðrum erfingium helga. skal þorlæifr martæinsson leida þessi prof firir sýslumanni eda logmanni jnnan nefndz tíma. en ef hann leidir eigi þessi prof. þa skal þorleifr marteinsson luka þorlæifui arnasyni a næstum fardogum heima j wididalstungu allar landskylldir af vididalstungu med leigum ok leiguleigum þær sem hann getr eigi af battad æftir þui sem jordiñ hefir tiundut werit hundrat af huerium tiju hundrudum er j jordu liggr. skolu leigurnar wera halft huart j fridu gozi edr vfridu en jordina til skiptis a næstum fardogum ef eigi eru lagaskipti adr a hana geingit.

Ok til sannennda hær wm setta ek mitt jnsigli fyrir þetta

wrskurdarbref gert a mel j midfirdi a sama ꜵ́ri degi sidar enn fyr segir.[1])

---

307. 13. August 1416. að Helgafelli.

Prófentusamningr þeirra Vermundar ábóta á Helgafelli og Árna Helgasonar, og gefr Árni með sér til klaustrsins jarðirnar Látr í Aðalvík og Höfða í Grunnavík og tólf kúgildi.

AM. Fasc. VII, 12, frumbréfið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. AM. dipl. afskrr. 1661 (eptir frumbr.)

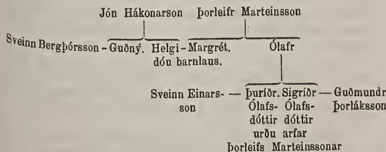
vm latr j adalvik.[2])

Jn nomine domini amen.

var þetta kaup þeira herra vermundar med guds nad abota ath helgafelli med samþykki conventobrædra ok arna helgasonar. ath nefndr arni gefr klaustrino ath helgafelli til fullrar eignar fimtigi hundrada med þessum fridleika. jord a latrum j adalvik fyrir þria tigi hundrada ok þar til adra jord er heitir ad hofda fyrir atta hundrut er stendr j grunnavikrþingum ok þar til tolf kugilldi atta med latrum enn fiogr med hôfda. gefur hann þessa peninga klaustrino j sína profento. her j mot skilr adr greindr

---

[1]) Á blaði hjá afskript þeirri af bréfinu, er Árni hefir látið gera, hefir hann ritað þessa ættartölu:

En samkvæmt dómi Rafns lögmanns frá 22. Dec. 1427 er þetta þó ekki allskostar rétt rakið. Ólafr staði var Marteinsson og bróðir Þorleifs. Dætr hans hétu Þuríðr og Solveig og Sveinn maðr Þuríðar er þar nefndr Bjarnason.

[2]) Aptan á bréfinu; þar stendr og: »Brief vm lꜵ́tur i adalvijk.«.

arni ser af klaustrino æuenliga sæmeligan kost sem adrer profentomenn hafa þeir sem vidrlika peninga hafa gefith ok þionosto ok tuitoga vod til kklæda[1]) ser arliga. hann skal hafa sæng til klaustr(s)ins en klaustrid skal hallda henni sidan ok eignazst eftir hans dag. skal þratt nefndr arni koma j profento sína þegar hann vill en klaustrid skal eignazst alla þessa peninga vpp þadan. hefir ok þrattnefndr arni mer ok klaustrino þessa adr greinda peninga lukt ok afhent suo mer vel anægir. þuí gerir ek títtnefndan arna j þesso sama profentobrefi ollungis kuíttan vm adr greinda profento fyrir mer ok ollum mínum eptir komandum klaustur(s)ins vmbodsmonnum. samþickti ok virdoligr herra herra arni med guds nad biskup j skalhollti þessa profento giof med handabandi stodugliga ok ohræriliga fyrir ser ok sínum eftirkomandum. for þetta profentokaup fram j stora[1]) stofunni ath helgafelli þessum kaupuottum hia verondom lopti gutthormssyni gunari gudmundarsyni joni þorgilssyni ok gizsuri Runolfssyni ok morgum odrum godum monnum.

Ok til saninda her (vm) setto þessir fyrnefndir menn sín jnsigli med convento brædra jnsigli fyrir þetta bref gert ath helgafelli idus augusti anno domini m°cd° sexto dicimo.

---

308. 13. August 1416. í Reykholti.

Árni Ólafsson biskup í Skálholti fær Halli Þorgrímssyni jörðina Hof í Vatnsdal og Eyfre-Tungu í Vatnsdal til fullrar eignar og kvittar hann fyrir andvirði jarðanna, en jarðirnar hafði Árni biskup feingið hjá þeim hjónum Styr Snorrasyni og Þuríði Jónsdóttur.

AM. dipl. afskrr. Nr. 754, «Ex originali», með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er ä kalfskinn, og er orded miög blackt, enn þo allt med giætne læsilegt. Jnnsigle eru oll j burt, enn epter þrir þveinger, hafa og ecke Jnnsigle fleire vered.» Bréfið var á Hofi í Vatnsdal 1729.

Wær arne med gudz naadh biskup j skalholti gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso varo opno brefe ath wer hafum fengit halli þorgrímssyni jordhina hof j vatsdaal sæm er sextigi hundrada jordh at fornu oc eyfre tungu sæm er tuttugu hundrada jordh ath fornu er oc liggr i uatzsdaal adr

[1]) þannig.

greindum medr ollum þeim goghnum oc gædhum sæm huorre þæira vm sigh hafuer fylgt ath fornu oc nyiu honum oc hans ærfvingium til æuenligrar æignar. oc freals forrædis fraa oss oc vorum ærfvingium þessar[1]) jardær sæm ecki koma vidr æign kirkiunar j skalholti. sæm styr snorrason oc þurídr jonsdotter kona hans fengu oss sialfuom til auenligrar[2]) æignar af ath gera huat oss likadi. hefuer sagdur hallr lokit oss huern peningh heilan oc halfan suo sæm oss uel anæger firir sagdar jarder af þui sæm i okart kaup kom þij firirbiodum vier hueriom manne lærdum sæm læikum hindra edr talma edr akæra sagdar jorder[2]) firir greindum halli vtan med retto. Oc til sanenda her vm oc meiri stadfesto setto ver uortt jnsigle oc hallr olafsson oc audun salomonsson er hia uoru ath sogdh hion styr snorrason oc þuridr jonsdotter handlagdo oss sagdar jorder[2]) til æuenligrar æignar af ath gera huat oss likadi þy setto þæir sín jnsigli med voru fur þetta bref ær gert var j Reykholti i borgarfyrdi fimtadag nesta firir marie messo fyrri anno ꝏ⁰ cd⁰ sexto decimo.

---

309. 25. December 1416. á Hofi á Höfðaströnd.

Þórðr Örnólfsson afhendir Finni Gamlasyni í umboði Valgerðar Vilhjálmsdóttur konu hans, jarðirnar Barð í Fljótum, Reyki, Grilli, Steinavöllu, Illugastaði, Nes, Yztamó, Móskóga og Laugaland.

AM. Fasc. VII, 10, frumbréfið á skinni, og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu. AM. dipl. afskrr. 295 (eptir transskr. frá 1487). Bréf þetta er víða til í pappírsafskriptum.

laugaland og bard.[3])

Mote þessu brefe hlyder vrskurdur Hrafns gudmundzsonar lögmans. hann vrskurdar magnuse fra þessum finne gamlasyne jordina Bard. Dat. j vrskurdi Hrafns er 1417 þridiudaginn fyrir Jonsmessu.[3])

Þat gerir eg jon ketilsson og elldiarn stufsson godum monnum kunnigt med þessu ockru brefi at þar voro ver j hia

---

[1]) þriar, afskr.; [2]) Svo; [3]) Aptan á bréfinu með hendi frá 16. öld; [3]) þessi klausa er aptan á bréfinu og er með hendi Guðbrands biskup.

saum og heyrdum a þat er þordr ornnolfsson afhennti finne gamlasyni j umbodi ualgerdar vilhialmsdottur konu hans iardir þessar er suo heita. bard j fliotum og þar med reyki og grilli steinauollu og illugastadi nes og yzstamo moskoga og laugaland og þar med allan halfann rekann fyrir litla backa huals og uidar og flutninga merkigardana a milli laugalandz og stærra backa liggia þessar allar jardir j bardz kirkiu sokn sagdiz hann eigi uita annat sannara en þessar greindar jardir hafi fallit j erfd eptir margretu þoruallzdottur fyr nefndri ualgerdi. Og til sannenda hier um settu vid fyr nefndir menn ockur jnsigli fyrir þetta bref er gert var a hofi a hofdastrond in natiuitas domini anno domini ꟍ° cð° sexto decimo.

---

310. 26. Febrúar 1417. á Grund í Eyjafirði.

Loptr Guttormsson og þrír menn aðrir transskríbera testamentisbréf Haldórs prests Loptssonar.

AM. Fasc. VI, 14, frumtransskriptið á skinni; öll innsiglin eru dottin frá. Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar IV, 76, 80. AM. dipl. afskrr. 625.

Aullum monnum þeim sæm þetta bref sia edr heyra senda lopthr Gutthormsson magnus jonsson sigurdr jonsson þoruardr æinarsson kuediu guds ok sína kunnigt gerandi. a grund j eyiafirdæ sæm wær ok ýfer læsum testamentum bref halldors prestz lopthzsonar sua latanda ord eptir ord sem her segir.

[Hér kemr sálugjafabréfið frá 8. December 1403, Dipl. Isl. III, 573].

ok til mæire sanninda her vm settum vær fýrr nefnder (menn) vor jnzsiglæ firir þetta transkripta bref gert a grund j eyiafirde faustudagin næsta eptir matthias ꟍesso. anno domini ꟍ°. cð°. septo[1]) decimo.[2])

---

311. 6. Marts 1417. á Seltjarnarnesi.

Árni Ólafsson biskup í Skálholti vottar, að hann hafi séð bréf Gríms lögmanns Þorsteinssonar [frá 1346, Dipl. Isl. II, 514] með heilu innsigli, og staðfestir bréf Jóns biskups frá 21. Júlí 1413 [Dipl. Isl. III, 626].

---

[1]) mun vera misskrifað fyrir: septimo; [2]) Efst á spássíu transskriptarbréfsins stendr þetta með samtíða ef ekki sömu hendi: »arne minn havskavlldzson haf þu«.

AM. 238. 4to bl. 36 skr. 1570—80 (í transskr. frá 1475); AM. 65. 8vo (eptir 238); AM. dipl. afskrr. Nr. 1792 (eptir 238).

Vær herra Arne með gvðz nað biskup j skalholltti giorvm goðvm monnum kvnnigtt með þessv voro brefi at þetta bref herra grims þosteinssonar riddara sem hier er með bvndit sa eg og yfer las viður hans heilv og oskoddv hanganda ínsiglle þott þat sie nv fyrer farið og hier epter villivm vier sveria ef þvrfa þýcker og hier með eigi siðvr samþyckvvm vær bref herra jons biskups sem hier er með bvndit með ollvm sínvm greinvm og articvlis [myndu]gtt j alla stade. Og til sannenda hier vm settvm vær vortt ínsigle fyrer þetta bref er giortt var æ seltíornnarnese lavgarðaginn næsta fýrer gregorívs messv Anno domini m cd xvij ar.

---

312. 12. Maí 1417. í Skálholti.

Samningr og sáttargerð þeirra Árna Skálholtsbiskups, Lopts bónda Guttormssonar og Halls Ólafssonar, og kvittaði Loptr Hall um meðferð á peningum Ingibjargar Pálsdóttur konu sinnar, er hann hafði haft umboð á þeim, en Árni biskup lauk fyrir Hall hundrað hundraða, og var þar í jörðin Staðarhóll.

AM. Fasc. VII, 18, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir því, en þau eru öll dottin frá. AM. dipl. afskrr. 1449 (eptir frbr.).

Aullum monnum þeim sæm þetta bref sia æðr hæýra sænða þorkell magnusson gæirmunðr heriulfsson pall halldorsson. gunnar annðresson þorkell gautzson ok grimr ægilsson kuæðiu guðs ok sína kunnigt geranði ath þar vorum wer j hia sægum ok hæýrðum vpp æ ath þeir toku hondum saman hæidrligr herra herra arne mæðr guðs næð biskup j skælholti. loptr bonði guthormsson ok hallr olafsson. skilðizt þat vnðir þeirra handaband ath þeir loptr ok hallr skylldu ælsattum sattir vm allan þann peninga ræikning sæm þeirra hafdi j millum farit. suo æi siðr vm þa medferd hallr hafdi haft æ godzi jngibiargar palsdottur konu loptz þa hann hafdi hennar vmbod ath þeim jordum vndanskildum sæm nefndri jngibiorgu palsdottur fiell j ærfð ath helmingi vith Ragnhilldi systur sina eptir flosa þordarson ok hallr lofuadi nu framlæidis ath afhænda lopti bonda suo honum vel ænægdi ædr hans vmbodsmanni æ næstum

farðogum. Hær til lukti biskup arne lopti bonða hundrað hunðraða a vegna hallz olafssonar var þar vt j jordin half ath staðarholi j saurbæ firir sextigi hunðraða medr þuilikum gognum ok giæðum sæm þeirri jorðu fylgir ok fylgt hæfvir ath fornu ok nyiu ok biskup arne vard fremzst æigandi ath. æn aðra sextigi hunðraða skylldi loptr bondi taka nærr sialfum sier j suo mæta ath biskup arne giordi hann kuittan ok ækiærulausan firir þa peninga sæm hann var kongdominum skylldugr j ræikningskap a vegna jnngibiargar konu sinnar firir þat hirdstiornar vmbod sæm pall þoruardzson fadir jngibiargar hafdi yfuir allt jslanð af vigfusi jfuarssyni ok æenn her til æru loptr ok hallr huor vm sik skylldugir biskupi arna sex tigi hundraða j aðr græindann Reikninngskap. Ok til sannenða hær vmm settum wer fyrnefnðir menn vor jnnzsigli firir þetta bref gert j skalholti miduikudagh næsta firir halluarðzvoku. anno domini ᴍ⁰ cð⁰ decimo septimo.

jtem j annare græin gerði loptr bondi hall olafsson jafn vel kuittan vm medferd jarda ok kugillða ær fiellu j erfd eftir flosa þordarson jngibiorgu palsdottur sæm vm allt annat goðz þat hallr hafdi med farit hennar vegna þott þat sie glæymt j brefinu samþyckium ver þetta allir saman.[1])

---

313. 18. Mai 1417. á Gilsbakka.

Sex menn votta, að Þorkell Magnússon handlagði Árna biskupi Ólafssyni jörðina Bakka í Bæjarþingum í Borgarfirði, og að Kolbeinn Þorgilsson handlagði biskupi jörðina Þingnes til æfinlegrar eignar.

AM. Fasc. VII, 19, frumbréfið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Um Backa i Bæiarþingum og Þingnes.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senða auðun salomonsson. þorsteinn olafsson. snorre torfason. helge

---

[1]) þessi viðbót er með sömu hendi og bréfið; [2]) Aptan á bréfinu með hendi Árna. Á lausum miða segir Árni: »Backe þesse mun vera Backakot, Bæiarkirkiu eign. Þingnes er nu bonda eign«.

guttþormsson. pall halldors(son) ok þorarinn gizurarson. kuediu guds ok sina kunnegth gerandi at vær worum þar j hia sagum ok heyrdum æ handaband þeirra af einne halfu herra arna med guðs nadh biskups j skalhollti ok af annarre þorkels magnussonar. skilldizst þat undir þeirra handa bandi at nefndr þorkell handlagdi fyrr saugdum biskup arna jördina æ backa er liggr j bæiar þingum med öllum þeim gognum ok gæðum sem greindri jördu fylgir ok fylgt hefir at fornu ok nyiu ok hann vard fremzst eigandi at.

Jtem j annarre grein vórum vær j hia sagum ok heyrdum æ ath kolbeinn þorgylsson handlagði nefndum biskup arna jördina j þingnesi til ęfinlegrar eignar med þeim öllum gögnum ok gædum sem henne fylgir ok fylgt hefuir at fornu ok nyiu ok hann vard fremzst eigandi ath.

Ok til sannenda her vm settum vær vor jnzsigli fyrir þetta bref skrifuat a gylsbacka þridia dagh næsta fyrir vppstigningar dag. anno domini ꝏ° cð° decimo septimo.

---

314. 31. Maí 1417. á Hólum.

SVEINN Hallvarðsson selr Árna biskupi Ólafssyni, með samþykki Ástríðar Jörundardóttur konu sinnar, jarðirnar Borg og Ýrafell í Tungusveit, en Árni biskup selr honum á mót Ríp í Hegranesi og þar með tíu kúgilldi (sbr. bréf 1. Júní 1417, Nr. 316).

AM. Fasc. VII, 15, frumbréfið á skinni. Sjö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru að eins eptir brot af fjórum.

bref vm borg ok yrarfell j skagafirdi.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea eðr heyra senða olafr arnason. þorkell þorðarson prestar arne guðbiartzson finnr gamlason. biarne ottarsson. gunnarr biarnarson ok grimr egilsson kuediu guds ok sína kunnegth geranði ath wær worum þar j hia sagum ok heyrðum æ hanðabanð þeirra af einne halfu ærligs herra ok anðaligs föður herra arna med guðs nædh biskups j skælhollte ok af annarre halfu sueins halluardzsonar ok hans kuinnu astrídar jörunðardottur. falst þath ok skildizst

[1]) Aptan á bréfinu.

wndir þeirra handabanði ath nefndr sueinn med samþýcki kuinnu sinnar selldi nefndum biskup arna tuær jarder er suo heita borg ok yrafell er lig(g)ia j tungusueit j skagafirde med öllum þeim gögnum ok gædum sem greindum jördum fýlgir ok fýlgt hefir at fornu ok nýiu ok hann ward fremzst eiganði ath. wndan ser ok sínum erfingium enn nefndum biskup arna til æfinlegrar eignar ok hans eftirkomendum. Skal nefnðr biskup arne greinðar jarðer hafua fýrir fimtigi hundrata. Her j moth selr hann nefndum sueine sína jörd er heitir æ Ríp er liggr j hegranesi j skagafirðe. med öllum þeim gögnum ok gædum sem þeirri jörd fýlgir ok fýlgt hefir at fornu ok nýiu ok hann ward fremzst eigandi ath fyrir fioratigi hunðrata ok þar til tíu kugillðe nefndum sueini til æfinlegrar eignar ok frials forrædis. ok hans erfíngium. Skal aðr nefndr biskup arne suara lagaʀiptíngum a sinne jörd enn nefnðr sueinn hallda til laga.

jtem skýlldi nefnðr sueinn suara lagaʀiptíngum a sínum jördum enn adr nefndr biskup arne hallda til laga.

Ok til sannenda her wm settum wær wort jnzsigle fýrir þetta bref skrifuat æ holum j hialltadal mannadaghinn j huítasunnu wiku anno domini ꝏ° cð° decimo septimo.

---

315. 31. Maí 1417. á Hólum.

Árni Ólafsson Skálholtsbiskup og umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju tekr Ástríði Jörundardóttur í prófentu upp á Hólastað með samþykki Sveins Hallvarðssonar bónda hennar, og gefr hún með sér jörðina Vallholt í Skagafirði fyrir fjörutíu og fjögur hundruð.

AM. Fasc. VII, 16, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

bref (vm) walhollt.[1])

Wær arne með guðs næðh biskup j skalhollte ok wmboðsmann heilagrar holakirkiu gerum goðum monnum witrligth með þessu woru brefue ath wær höfum tekit astríði jörundardottur

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

til æfuinlegrar profentu konu wpp a holastað j suo mata ath hun gefr með sampÿcki sueins halluarðzsonar bonða síns wallhollt er liggr j skagafirðe fÿrer fiögur hundrut ok fioratigi. ok þar til sextan kugillde. Skulum wær greinða jörð gefa mega eðr selia huerium sem oss lystir enn gefa staðnum aptr aðra sextigi hundrata j profentu fÿrer greinða astríðe. Skal hun hafua hws a staðnum síðan hun kemr j profentuna. þau sem köllud eru ómaga hws. hun skal hafua sæng ok kistu til stadarins. skal staðrinn hallða sænginne línlaka lausre wm hennar daga. enn eignazt huorttueggia eftir hennar dagh. hun skal ok hafua tuítuga wodh a hueriu are síðan hun kemr ok par skoo. ok lika bordhallð sem aðrir profentumenn þeir sem wiðrlika penínga gefua. jtem skal hun hafua fiórar alnar lerepth a hueriu ære. hun skal ok frialslega hafua ser þiónostu konu a staðnum j suo mæta ath hun skal sialf leggia kost fÿrir hana. Ok til sannenða her wm settum wær worth jnzsigle ok nefnðr sueinn sith jnzsigle fÿrer þetta bref skrifuat a holum j hialltaðal manaðagin j huítasunnu wiku. anno domini. ᴍ⁰. cd⁰. decimo septimo.

---

316. 1. Júní 1417. á Hólum.

Árni biskup Ólafsson selr Sveini Hallvarðssyni jörðina Ríp í Hegranesi fyrir jarðirnar Borg og Ýrafell í Tungusveit, og geldr biskup Sveini upp í mismun tíu kúgildi.

AM. Fasc. VII, 21, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá, en annar innsiglisþveingrinn er fyrir, og er á hann ritað upphaf annars frumrits af þessu bréfi.

Þetta bref og annad til. her vitne ad anno 1417. hefur biskup Arne verid a holum. oc kann vera þar vtgiefid ku(i)ttan honum brandi. þvi at liklegt er hann hafe Rijdit hingat arliga til hola. Datum j vrskurde hrafns. er 1417 þridiudaginn næstan fyrir Jonsmesso. þvi er hier af augliost. hafe biskup arne giefit þa kuittan anno 1417 þa hann var a holum. þa er su kuittan elldre. enn vrskurdur hrafns og kaup brandz a bardi.[1])

Vær arne med guðz nadh biskup j skalholte gerum goðum monnum witrligth med þessu woru brefe ath wær höfum sellt

[1]) Aptan á bréfinu með hendi Guðbrands biskups.

sueine hallvarðzsyne[1]) wora jôrð er heitir Ríp ok liggr j hegranesi j skagafirðe med ôllum þeim gôgnum ok gædum sem henne fylger ok fylgt hefir at fornu ok nyiu ok wær wrdum fremzst eiganðe ath. Skulum wær suara lagariptingh æ jôrðenne enn hann hallda til laga. Her j móti fær hann oss tuær jarðer er suo heita. borg ok yrafell er liggia j tungu sueit j skagafirðe með ôllum þeim gôgnum ok gædum sem þeim jôrðum fylger ok fylgt hefir ath fôrnu ok nyiu ok hann warð fremzst eiganði ath. Sellði hann oss greindar jardir wnðan ser ok sínum erfingium. enn oss til æfinnlegrar eignar ok wórum eptir komendum. Skylldi hann suara laga Riptingum a sínum jôrðum enn wær hallða til laga.

jtem j annarre grein fyrir þat er hans jardir woru betri enn wor jôrð skylldum wær fæ honum tíu kugillðe.

Ok til sannenða her vm settum wær wort jnzsigle ok nefnðr sueinn sitt jnzsigle fyrir þetta bref skrifuat æ holum j hialltadal tyrsdaginn j huíta sunnu wiku. anno domini. ꝏ°. cð°. decimo septimo.

---

317. 6. Júni 1417. í Krossavík.

Járngerðr Ormsdóttir selr Gunnlaugi Guðmundssyni jarðirnar Torfastaði og Skálanes nyrðra í Vopnafirði, hvora um sig fyrir hálfan þriðja tug hundraða, en hann geldr í lausafé, og tilgreinir hún ítök jarðanna og hlunnindi.

AM. 273. Fol., bréfabók Brynjólfs biskups XII, 100, með hendi Odds skólameistara Eyjólfssonar eptir transskripti frá 6. Maí 1457.

Bréf um Torfastaði og nyrðra Skálanes í Vopnafirði.

Öllum mönnum þeim, sem þetta bréf sjá eður heyra senda Erlindur Pétursson, Jón Magnússon, Eyjólfur Mánason, Magnús Tjörvason, Andrés Þorkelsson, Ólafur Skæringsson kveðju guðs og sína, kunnugt gerandi, að þá liðit var frá hingaðburð vors herra Jesu Christi 1417 ár, trinitatis sunnudag í Krossavík ytri í Vopnafirði vorum vér í hjá, sáum og heyrðum á handaband þeirra af einni álfu Gunnlaugs Guðmundssonar, en annari

[1]) Hingað má lesa á innsiglisþveinginn.

Járngerðar Ormsdóttur með þeim skilmála, að Járngerður seldi Gunnlaugi jarðir þær, er svo heita, hálfa Torfastaði í Vestradal og hálft Skálanes, hvort um sig fyrir hálfan þriðja tug hundraða tíundarvirt, með öllum þeim gögnum og gæðum, sem þessum jörðum hafa fylgt að fornu og nýju, að tilreiknuðum torfskurð í Ljótzstaða jörð, hálfur hvalreki og viðreki fyrir Ljósalandi, viðarteigur í Núpsmó hinn syðra, stillisveiði á Gnípssandi og í Ós alla selveiði.

Kendist nefnd Járngerður að Gunnlaugur hefði lukt henni hér fyrir vj° í vaðmálum, fjögur kúgildi, þrjár stikur klæðis og ketil.

Jtem fjögur kúgildi bænhúsinu á Torfastöðum. Skildi hún af sér fyrnd á þeim, en Gunnlaugur skyldi eiga sókn að þeim, sem á hefði búið jörðunum ólögliga, eða bænhúsið hefði eigi feingið sínar skyldur af þeim.

Jtem þrjár kýr Eyjólfi Mánasyni og tvö naut tvævetur, en þau sjö hundruð, sem þá standa eptir, skyldi Gunnlaugur lúka í fríðum peningum og ófríðum, þeim sem honum hentaði vel að lúka, en henni að taka, og lúka aungva fémissu af til næstu fardaga.

Skyldi nefnd Járngerður svara lagariptingum á áðurnefndum jörðum, en Gunnlaugur halda til laga. Skildi Gunnlaugur sér aptur svo marga peninga og svo fríða, sem hann lyki fyrir og viðurlíkum saladögum. Léti Gunnlaugur bæta jarðirnar, þá skyldi hann hafa þar fulla peninga fyrir ef jarðirnar riptist. Gekk Gunnlaugur í borgun að lúka þau fjögur kúgildi, sem hér standa skrifuð, bænhúsinu.

Og til sanninda hér um settum vér fyrrnefndir menn vor innsigli fyrir þetta bréf gert í stað, degi og ári sem fyrr segir.

318. 22. Júní 1417. á Hólum.

Rafn lögmaðr Guðmundsson úrskurðar Finn Gamlason skyldugan að afhenda Magnúsi presti Böðvarssyni jörðina Barð í Fljótum til fullrar eignar.

AM. Fasc. VII, 13, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir því, en þau eru nú öll dottin frá. Pappírsafskriptir af bréfinu eru nokkrar til. Elzt þeirra er afskript Guðbrands biskups

í syrpu hans í AM. 242 A. 4to bls. 467—72, 475. Í IBfél. 67. 4to bl. 47 (Iclis) er ártal «MCDLxx og eitt».

vrskurdur hrafns logmans vm bard sijra magnuse til handa[1].

Ollum monnum sendir hrafn gudmundsson logman nordan oc vestan a islande q(uediu) gudz oc sijna kunnugt giorande ad þa er lidit var fra hingad burde vorss herra jesu christi m cd oc xvij ar a þridiu dæginn næstan firir ionsmesso baptistę kom æ stefnu fyrir mic æ holum i hialtadal magnus prestur boduarsson og[2]) finnur gamlason. Kiærde adur nefndur magnus epter barde i fliotum eignarhlutanum. Liet titt nefndur magnus sveria ad þora magnusdotter moder hans hefde lyfat svein magnusson broder sinn.

item i Annare grein var þar suarid ad Rannueg moder sveins hefde profentad sig til adurnefn(d)s sveins oc giefid med sier eignarhlutan i barde i fliotum med samþycke sona sinna magnus press og halls press. Afhendu og fyrrnefnder prestar sijra sveine broder sijnum titt nefnda iord. atte oc sveinn buskap æ greindre iordu þa ed hann deyge.[2]) var og eii sijdur suarin lysing ranvegar oc sveins um nefnda profentu. enn mier lyst sem þora hafe erft svein broder sinn enn nefndur sijra magnus moder sijna þoru. Krafde adur greindur sijra magnus mic urskurdar a. hvert afl hafa skillde þesse hans profaleidsla.

Nu saker þess ad svarin var eign sveins vpp a jordune og[2]) hans buskapur stod þar æ. og[2]) arfurinn hefur so fallid sem adur hefe eg[2]) greint: Þvi at til kolludum þeim bestu monnum sem hia mier voru og[2]) mier samþyckundum og[2]) ad so profudu sem þa kom firir mig sagde eg[2]) i gudz nafne amen med fullum laga urskurde adurnefndum magnuse preste til hallds og[2]) eignar iordina bard i fliotum. þar til sem annar leidde sig til þann sem framar stendur edur iafnframt erfdum og[2]) adurnefndan finn skylldugan at afenda innann halfs manadar fyrr nefnda iord sijra magnuse bodvarssyne og[2]) sveria eineide ad hann hugde þat sinnar konu eign og[2]) erfd oc vera þar med kvittur um medferd æ jordinne enn ef hann sværi ei þa skyllde hann luka land-skylld af iordunne so leinge sem hann hefde a buit.

Og til sanninda hier um et cetera.

[1]) Aptan á bréfi, að því, er virðist, með hendi Guðbrands biskups;
[2]) þannig, frbr.

319. 30. Agúst 1417. á Höfða á Höfðaströnd.

HALDÓRA Broddadóttir, Brandr Brandsson og Ingimundr Sighvatsson selja Jóni Þorvaldssyni vasa jörðina Laugaland í Fljótum.

AM. Fasc. VII, 17, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu. Bréfið er með sömu hendi og Nr. 327, og mun það vera hönd Stúfs Haldórssonar.

vm laugalandt i fliotum.[1])

Þat gerir eg jon ketelsson og stufur halldorsson godum monnum kunnigt med þessu ockru brefi at þar voro vid j hia saum og heyrdum a at þau toku hondum saman jon af einni alfu þoruallzson vasa og halldora broddadotter og brandr brandszson og jngimundr siguaszson at þau selldu jordina a laugalandi j fliotum er liggur j bardsz kirkiu sokn fyr nefndum jone til fullrar eignar fra sier og sinum erfingium (og) eptirkomendum fyrer .xx. hundrud rettlukt j ollum peningum og voro þar giord fim hundrud þegar af þessu iardar uerdinu undir eyiolfi loptzsyni. skylldi berþor biarnarson eignasz þessa penninga fyrer þa peninga er hann atti undir þorkatli bonda hennar.

jtem j annare grein voru lukt avnnur fim hundrud j uadmalum smiori og slatre[2]) brandi brandzsyni og jngimundi siguaszsyni j fyr greint jardar uerd.

Og til sannenda hier um settu uid fyr nefndir menn ockur jnsigli fyrer þetta bref skrifat a haufda a haufdastrond manudagin næstan epter bartholomei apostoli þa lidit var fra higat burd vors herra iehsv christi þusund þriu hundrud ellefutigir og sio ær.

---

320. 1417. á Grund í Eyjafirði.

INGIBJÖRG Loptsdóttir handleggr Magnúsi Jónssyni og Inguni konu hans hálfa Grund í Eyjafirði, Dvergstaði, Eyrarland, Kotá, Hrafnstaði í Kræklingahlíð, Snartastaði í Gnúpasveit og Leirhöfn á Grjótnesi upp í þá peninga, er Ingibjörg hafði tekið að sér og Inguni höfðu fallið til erfða.

---

[1]) Aptan á bréfinu; þar stendr og: »lauga land j fliotum«;
[2]) slat', frbr.

AM. Fasc. VII, 20, frumbréfið á skinni. Átta innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins eptir innsigli síra Kálfs og Lopts, og eru þó bæði bráknð. Bréf þetta virðist vera með sömu hendi og AM. Fasc. IX, 21, frá 1. Okt. 1432, og af því að Höskuldr Runólfsson er með að gefa út bæði bréfin, en eingir hinna, er það líklega hans hönd, sem á bréfum þessum er.

Grund. Duergstade. Eyrarland. Kotaa. Raffnstadi j Kræklijngahlijd. Snartastade og Leirhoffn ahræraude.[1])

Þeim godum monnum sæm þetta bref siæ ædr hæyra senda kalfr prestr jonsson. lopthr guthormsson. hauskaulldr Runolfsson hælge biarnarson. Runolfr jonsson. biorn nikolæsson kuædiu guds ok sina kunnigt gærandæ ath þa ær lidit war fra hingat burd vars herra jehsu christi þushundrat fiogur hundrat ara ok siautian æR. æ grund j æÿiafirdæ voru vær j hia sæm ok heÿrdum æ handaband jngibiargar lopzdottr af æinnæ hælfu ok magnus jonssonar ok jngunnar konu hans af annaræ at sua firir skildu at fÿrr nefnd jngibiörg handlagdi adr greindum monnum magnuse ok jngunnæ þessar jarder til fullrar æignar halfa grund j æÿiafirdæ. duergstadi. eÿrarland. kotæ. hrafnstader j krækliugahlid. snartastader j gnupasueit ok her til tiu kugilldæ. skÿlldu þau þessar jardir eiga ok medtaka æ næstum fardaugum med aullum þeim gaugnum ok gædum sæm þæssum jördum hefer fÿlgt at fornu ok nÿiu ok hun vard fremst æigandæ ath enn jordina læirhaufn æ griotnesi æfter sinn dagh til fullrar æignar. ænn hier j mot handlaugdu fÿrr nefnder menn magnus ok jngunn titt næfnda jngibiörgu kuitta ok liduga firir sier ok sinum epterkomendum wm alla þa peninga sem hun hefer at sier tekit ok vt lated fasta ok lausa frida ok vfrida ok jngunnæ hefer til erfda fallit ok aull þau skiptæ lauglig hallda sæm hun hæfer skipt edr skipta lætid jarder ædr lausa godz j burtu fæinngit. Ok til mæ(i)ræ stadfestu hier wm setti jngibiorg loptzdottir ok magnus jonsson sin jnziglæ med varum jnzsiglum firir þetta bref gert j sama stad sæm fÿrr segir.

---

321. 1417.

Bréfságrip um Arney á Breiðafirði.

AMagn. 252. 4to bls. 53, skr. c. 1660; AM. 430. 4to c. 1730 (séra Jón í Hítardal); AM. dipl. afskrr. Nr. 1570.

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

Arney.[1])

Lofftur[2]) Guttormsson sellde klǒstrinu a Helgafelle Jǒrdina Arney[1]) og gaff kuijtt anduirded Anno 1417.

---

322. 1. Júlí 1418. á Þingvelli.

Árni biskup í Skálholti, umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju, visitator og hirðstjóri yfir alt Ísland, selr Guðina bónda Oddssyni jörð sína Hamraenda, en Guðini selr honum jörðina Snóksdal, er báðar liggja í Breiðafjarðardölum.

AM. dipl. afskrr. Nr. 1432, auðsjáanlega eptir frumriti.

Wær arne med guðs nædh biskup j skalhollte oc vmboðsman heilagrar hola kirkiu visitator oc hirdstiore ýfer allt jsland gerum godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at vær hǒfum sellt gudina bonda odzsyni vora jǒrd er heiter hamraendar oc liggia j breidafiardardǒlum med ollum þeim gǒgnum oc gædum sem henne fýlger oc fýlgt hefer at fornu oc nýiu oc vær vrdum fremzst eigande at. honum oc hans erfingium til æfinlegrar eignar oc frials forrædis oc vndan oss oc aullum vorum erfingium oc efterkomandum. gaf[3]) greinda jǒrd kirkiunne j hiardarhollti sira jon langr. hier j mot seldi guðine bondi oss sína jǒrd er heiter snoksdalr oc liggr j breidafiardardǒlum oc fýlger . . . . . .[4]) med ǒllum þeim gǒgnum oc gædum sem henne fýlger oc fýlgt hefer at fornu oc nýiu oc hann vard fremzst eigandi ath oss oc vorum erfingium til alldrs oc odals oc æfinlegrar eignar enn vndan sier oc sínum erfingium huat af at gera sem oss lýsti. skulum vær suara laga riftingum a vorre jǒrdu. enn gudine bondæ hallda til laga. jtem skal gudine bonde suara riptingum a þeirre jord sem hann oss selldi enn vær hallda til laga. Oc til sannenda her vm settum vær vort

---

[1]) Korney(!) 430; [2]) Fyrst hefir verið skrifað Lofftur, en það svo strykað út, og skrifað Leyffur, sem líklega er rangt; 430 hefir Liefur(!); [3]) þetta orð er hér sett að ágizkan, því að í afskriptinni hefir gleymzt eitthvað úr, og getr verið að sama gleymzka hafi orðið í frumritinu; [4]) eyða í afskr. fyrir svo sem ²/₃ úr línu, og er eins og eitthvað hafi ekki orðið lesið í frumritinu.

jnzsigle firir þetta bref skrifuat a þinguelle jn octaua sancti johannis baptiste anno domini ꝏ°. cd°. xviij°.

---

323. 11. Júlí 1418. í Vatnsfirði.

Þorleifr Árnason kaupir af Þorsteini Sigurðarsyni og Helgu Þórðardóttur konu hans jörðina Bæ á Rauðasandi fyrir hundrað hundraða í jörðum »forngilt«, og er þar í tilskilin jörðin Laugardalr í Tálknafirði.

AM. dipl. afskrr. Nr. 1144 og Nr. 1349, eptir frumbréfinu frá Bæ á Rauðasandi, »collata accurate«.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia eðr heyra senða æinar markusson ok biorn amunðarson quæðiu guds ok sína kunnigt geranði ath þar worum vid j hia savm ok heyrdum wpp æ j bæ æ rauðasanði. þridia dag næsta epter pascaviku[1]) þa lidit war fra hegatburd wors herra iehsu christi þushundrut fiogur hvndrut ok atian ær. at þau hellðu haunðum saman þorlæifr arnason af einne alfu enn þorstæin sigurdarson ok helga þordardotter hvstrv hans af annare at suo firir skildu. at fyrnefndr þorlæifur keypti jordina j bæ æ rauðasanði med aullum þeim gognvm ok gædum sem bæ hafði fylgt at fornu ok nyiu ok þau þorstæinn ok helga fyrnefnd havfdu fremzst eigandi at worðit. Her j mot skylldj þorlæifur gefa þeim þorstæine ok helgu hundrað hunðraða j iordum fornn gillt. war þar fyrst æ nefnd jordinn laugardalr j talknafyrði. ok þar til flæire iarder þær sem þorlæifur kynne at fa j ta(l)knafirdi suo allar saman yrði hundrat hundraða forngillðar. skilðu þav fyrnefnd hion þorstæinn ok helga j hanðabandinu at bua æ bæ wm æitth ær eðr tuo ef þau villði. ok suo at luka jarðagodz þar æ sandinum j kirkiugodzit j bæ ef þeim þætte ser þat betur henta. enn þorlæifs æign jordin j bæ wpp fra næstum fardogum. skylldu huorer hallda sínum jordum til laga er keypti enn æbyrgiazst laga Riptingar firir þær hvor er selldi ef æ kynne koma. Ok til sanninda her wm settum vid fyrnefnnder menn ockur jnzsigle firir þetta bref skrifuat j watzfirdi j isafirði manadagin næsta firir festum diuisioniss apostolorum a sama æri sem fyr seger.

---

[1]) þ. e. 5. April.

324. **23. Júlí 1418. í Skálholti.**

Árni biskup Ólafsson, visitator og hirðstjóri yfir alt Ísland, kvittar Pál Runólfsson fyrir víseyri (og) landskuldum, sem hann hafi sýslu haft og umboð milli Jökulsár og Norðfjarðarnípu.

AM. Fasc. VII, 25, frumbréfið á skinni, og er innsigli Árna biskups fyrir bréfinu.

ein kuittan arna biskups.[1])

Wær arne med gudz nadh biskup j skalholti vmboðzmann hæilagrar holakirkiu visitator oc hyrðstiori yfer alt islanðh gerom ollum goðum monnum kunnikt med þessu uoru opnu brefe ath pall hrunolfsson hefer giortt oss fullan oc allan ræikninghskap af visæyre lanðskylðum sæm hann hæfuer syslu oc vmboðh vors herra kongsins oc uortt haftt j millom jokulsaar ok norðhfiarðarnípo suo ath oss uel anæghir. Þui gerom wer sagdan paal Runolfsson allungis quíttan fræalsan liðugan oc allungis akærolausan vm græint maal firir oss oc ollum vorum æfter komanðhum vors herra kongsins hyrðstiorum oc vmboðzmonnum. Oc til sanninða her wm sættu wer uortt jnsigli firir þetta quíttencias bref ær gert var j skalholti laugarðagen næsta æfter translacionem sancti thorlaci Episcopi anno domini ꝏ° cð° decimo octauo.

---

325. **11. September 1418. á Höskuldstöðum.**

Þorgrímr Sölvason kvittar Ólaf Ormsson fyrir tuttugu hundruðum, er hann átti hjá honum upp í jörðina á neðri Mýrum í Höskuldstaðaþingum.

AM. Fasc. VII, 14, frumbréfið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Þrjú hin síðustu eru nú dottin frá.

nedre myrar bref.[2])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia ædr heyra senda jon hugason. einar kætilsson. helgi þormodsson ok ormr biarnarsonn kuædiu guds ok sína kunnigt gerandi at þa er lidit var fra

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; þar stendr og: »biskups arna bref«; [2]) Aptan á bréfinu.

hegatburd vars herra jehsu christi þusundrat fiogur hundrat ok siaytian[1]) ar vorum vær j hia sam ok heyrdum æ handaband þeirra þorgríms sauluasonar ok olafs ormssonar at fýrrnæfndr þorgrímr gerdi olaf ormsson allungis kuittann vm þau xx hundrat er[2]) hann atti at luka firir jordina æ nædri myrum j hoskolldsstada þíngum. ok til sannynda her vm sættum vær fýrnæfndir menn vor jnsigli firir þetta bref gert æ hoskolldstodum æ skagastrond sunnudagin næstan eptir mariiumesso ari sidar en fyrr segir.

---

326. 13. September 1418. á Núpi i Dýrafirði.

Vitnisburðarbréf níu manna, að Guðmundr Arason hafi greitt hústrú Þorgerði Ólafsdóttur þá peninga í mála hennar, að henni vel ánægði, og voru þau þá alsátt um allan sinn reikningskap.

Landsbókasafn 115. 4to I, 139—40. Bréfasafn séra Jóns Haldórssonar í Hítardal, skr. c. 1730; IBfél. 126. 4to bls. 48—49. Ártal þessa bréfs er athugavert, því að af því mætti ráða, sem Ari faðir Guðmundar sé dáinn, en 27. Maí 1420 er hann enn á lífi. Dáinn virðist hann samt vera 7. Okt. 1423. Ætti því bréf þetta að vera nokkru yngra en hér er talið, sé þessi Þorgerðr, sem hér er nefnd, kona Ara.

Afhendingar Bref peninga Þorgerdar Olafsdottur Anno 1418.[3])

Øllum mønnum sem þetta Bref siä edur heÿra. senda Biörn prestur Sigurdsson. Gudne Bonde Odsson. Þordur Jörundsson. Kodran Jörundsson. Eÿolfur Jonsson. Petur Þordarson. Sigurdur Þordarson. Halldor Jonsson. Þorer Steinsson Q(uediu) g(uds) og s(ina). kunnugt giörande sub Anno gratiæ 1418 vorum vier i hia og heyrdum ä under Nupe i Dyrafyrde ä ord þeirra og handaband. af einne hälfu heidurlegur mann Gudmundur Arason enn hustru Þorgerdur Olafsdotter[4]) af annare. Enn þad falst under þeirra handabande ad Gudmundur Arason lukte mäla

---

[1]) þannig sýnist skrifað, en eitthvert pírumpár stendr uppi yfir y-inu, eins og það gæti verið x, en er þó óljóst. Aptan á bréfinu stendr ártalið 1417 þrem sinnum; og það er víst að lesa á ártalið siaytian, svo að gerningr þessi er bréfaðr 1418; [2]) tvískr.; [3]) »1428 edur 1410«, setr séra Jón á spássíu; [4]) »Þorgerdur þessi mun hafa verid stiupmoder Gudmundar enn sijdare kona Ara Gudmundzsonar«. Séra Jón á spássíu.

Þorgerdar Olafsdottur. v. hundrud hundrada effter þvi sem utvijsar opid Bref Ara Bonda Gudmundssonar. so miked i Jördum og lausagotse. sem hier seiger.[1])

Jtem Kyrkiubol j Rosmhvalanese. fulavik. Þorersstader. Rafnkelstader firir .j. hundrad hundrada.

Jtem Rafnseyre i Arnarfijrde firir .j. hundrad hundrada.

Jtem Horn. Kyrkiubol og Skog. þessar þriar Jarder j Mosdal. Dyniande. half Borg. Skialldfönn. älfadalur ä Jngialldssande. þessar jarder firir .j. hundrad hundrada.

gaf tijttnefndur Gudmundur Þorgerdi Olafsdottur Bardsvik. sem liggur ä Ströndum fyrer utan allann reikningskap med öllum þeim gögnum og giædum sem til hennar hafa leigid fra fornu og nýu. og med so miklum vide sem nu liggur ä Bardzvik til obrygdanlegrar eignar. skal Gudmundur svara lagarijfftingum ä ollum þeim Jördum. sem hann til lagdi mäla offtnefndrar Þorgerdar. enn hun edur hennar umbodzmann hallde til laga.

Jtem .xl. hundrada i öllu samt gripum og virdingagotse i smiore og skreid og riklinge. festum og skipum. þar med .Lxxx. hundrada i kugilldum. þetta allt saman firir .j. hundrad hundrada.

voru þesser peningar fyrrskrifader afhendter og afgreidder. so Þorgerde husfreyiu i alla stade vel ä nægdi. þvi voru þa offtnefnder menn Gudmundur Arason og Þorgerdur Olafzdotter alsatter um allann sinn reikningskap.

Og til sanninda hier um sette Gudmundur Arason sitt Jnnsigle med vorum Jnnsiglum firir þetta Bref sem giört var under Nupe i Dyrafyrde þridiudaginn næstann effter Mariumessu sijdare ä þvi äre sem fyrr seiger.

---

327. **22. September 1418. á Barði.**

Fjórir menn votta, að Jón Þorvaldsson hafi greitt Haldóru Broddadóttur, Brandi Brandssyni og Ingimundi Sighvatssyni fult verð fyrir Laugaland i Fljótum, og að hlutaðeigendr hafi kannast við það.

---

[1]) »NB hier synist vanta i Brefid .j. hundrad hundrada. sem verid munu hafa Reykholar«. Séra Jón á spássíu.

AM. Fasc. VII, 23, frumbréfið á skinni, og virðist vera með hendi Stúfs Haldórssonar. Fjögur innsigli hafa verið fyrir brefinu. Tvö af þeim eru dottin frá. Sbr. Nr. 319.

vm laugaland i fliotum.[1])

þat gerir eg jon aurnolfsson og stufr halldorsson einar teitzson þorsteinn þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu voro brefi at þar voru uer j hia saum og heyrdum a at halldora broddadotter og branndr branndzson og jngimundr sigvazson med kennduz at þau hefdi uid tekit og upp borit af jone þoruallszsyne alla þa penninga sem hann vard þeim skulldugr firir jordina a laugalandi j fliotum j bardz kirkiu sokn hefir hann lukt oss med solum og frideika allt verd firir jordina a laugalandi eptir þui sem j kaup vort kom. hier med gafu þessir fyr nefnder menn greindan jon kuíttan og akiærulausann med handabandi firir sier og sinum erfingium eptir komendum um fyr greint jardar uerd. ok til sanninda hier um settum ver fyr nefndir menn vor jnsigli firir þetta kuíttunarbref skrifat at barde j fliotum fimtudaginn næstan eptir mathei apostoli um haustit þa lidit uar fra hingatburd vorss herra jehsu christi þushundrat þriu hundrut ellefu tiger og atta ar.

---

328. 18. Oktober 1418. á Gunnsteinsstöðum.

Styrr Snorrason selr Einari Bessasyni jörðina Vatnahverfi í Höskuldstaða þingum með öllum gögnum og gæðum fyrir lausafé.

Add. British Museum 15, 898, frumrit, keypt af Charles Devon 12. Apr. 1862. Fyrir bréfinu hafa verið fjögur innsigli, en nú eru þveingirnir einir eptir. AM. dipl. afskrr. Nr. 424 «Ex originali sira Sæmundar Hrolfssonar.» Árni lýsir frumbréfinu.

þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heyra senda thumi berþorsson gisle sigurdarson biarne bardarson oc juarr þordarson kuediu guds oc sina kunnickt gerandi at ver vorum þar í hia a gunnsteinsstodum i langadal in festo luce ewanngeliste anno domini ᴍ° cccc° xviij° saum oc heyrdum a handaband þeirra styrs snorrasonar oc einars bessasonar at suo firir skilldu

---

[1]) Aptan á bréfinu.

at adrnefndr styrr selldi fyrrnefndum einari iordina alla a vatnahuerfi er liggr j hauskaulldzstada þingum med aullum þeim gaugnum oc gædum sem adr greindri iordu hafer fylgt at fornu oc nyiu oc hann oc þuridr jonsdotter kona hans vard fremzst eigandi at apter logum. her i mot gaf þrattnefndr einar optnefndum styrr atian hundrvt med þessum fridleika. x bufiar kugilldi. halft kyr oc halft asaud oc þar til þriu hundrvt i slatrvm oc ijc í smiore oc iij hundratzs hesta oc luka ut a nęsta vori vj kugilldi oc iij hesta a næsta hausti allt smiorid oc slatvrid a adru vori fiogur kugilldi med femissa. skillde tittnefndr einar suara fyrnd a kirkiu allri þeirre er styrr atti at suara. skilldi adrgreindr einar hallda títtnefndri iordu til laga enn styr suara lagariptingum a iordunni ef a kynni at verda. oc til sannennda her um settum vær fyrr nefndir ꝍenn vor incigli firir þetta bref er giort var j sama stad degi oc ari sem fyr seger.

---

329. 29. Oktober 1418. í Ási í Öxarfirði.

Árni biskup Ólafsson kvittar Finnboga Jónsson (gamla), svein sinn, fyrir öllum þeim peningum, sem hann varð honum skyldugr.

AM. Fasc. VII, 24, frumbréfið á skinni, og er innsigli Árna biskups fyrir því.

enn kuittan arna biskups.[1])

Wer arnæ med guðz nadh biskup j skalhollti gerom ollum godum monnum viturligt oc kunikt ath wer hofum gifuæt finnboga jonsson vornn swæin allungis quíttan fræalsan oc liðughan oc allungis akærolausan firir þau sæxtighæ handraðha sæm hann warðh oss skyldugr af þui hann hæfer blifuæt j woru fullo oc allo minnæ suo ath oss væl anæghir vm sagda peningha firir oss oc ollum vorum æfter komandum biskupum a holum. Oc til sanninða her vm sættu wer uort jnsighli firir þetta bref gert var j asæ j auxarfirði laugardagen næsta firir allra hæilagra messo anno domini ꝍ° cd° decimo octauo.

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

330. 1. Júli 1419. á þingvelli.

HYLLINGARBRÉF Íslendinga til Eiríks konungs af Pommern.

Ríkisskjalasafn Dana «Island og Færöe» Fasc. I, 3, frumritið á skinni. Fyrir bréfinu eru 24 innsigli; flest bráknð. Prentað í Safni til sögu Íslands II, 172—173; Dipl. Norv. II, 485—486.

theres breff aff islande at the aff gantzæ island haue hyllet myn herre konung Erik. 1419.[1])

Worum wyrdolighum herra herra Eirikæ met gudhz naadh Noreghz swærikis Danmarcks gota kononge oc hærtuga yfuær Pomren Heilsum wij allr almughæ lærdhir oc læikæir a yslandæ. kærliga met gudz quediu oc worre audhmiukre þenostu.

kunngerandi ydr naadh ath wer lofum ydr vora troo þenostu: oc vilium ydr hylla oc hafua firer Rettan konongh yfuer oss oc enghan annan oc vndir binddum oss ath wæra ydhr hollir oc truer. sæm rettum þænorum ber sinom herra ath wera oc wor loghboc vt visar oc vorer forfedr hafua ueitt ydrum foruerorum Rettum Noreghs kononghum jattandi ydr þar medr skatt oc alla hlydskyldu af landino sæm loflighum landhsins vana bær kongdomenum gera. Her j moti bidium wij ydr nadher audmiukligha ath ij holden oss met fridh oc lagh: oc latir oss niotandi wærda allra þæira rettar bota sæm landit er adr suoret krononne oc kongdomenum.

Kom oc ydart bref hit j landhit til oss j huerio ij forbudut oss ath kaupslagha met nokora vtlendska mænn. En worar rettarbeøtr giora suo raadh firer ath oss skyldæ koma sæx skip af noreghi arligha: huat sæm æi hefuer komit vpp a langha tima: huar af ydr naadh ok þetta fatæka landh hefuir tækit grofuan skada: þy vpp aa gudz naadh. oc ydart traust hofum wij wordit kaupslaga met vtlændska menn sæm medh fridh hafua faret oc Rettum kaupninghskap oc til hafua siglt. En þæir duggarar oc fiskarar sæm reyfat hafua oc ofridh giortt þæim hofum wij refsa latidh. Nw star til gudz nadh oc ydr ath ij scrifit oss til huor(s)u wij mættum bestan fridh hafua oc ydan vinskap oc hylli. her met befalom wij ydr gudh oc alt himenrikis hærskap.

---

[1]) Aptan á bréfinu.

Oc til mæiri stadfestu[1]) oc audsyningar wors troskapar met ydr þa hofum wij hengt wor Jnsigli a almugans wegna: fyrær þetta bref er suo hæita.

anfinnr þorstæinsson ydra forældra hirdmann.
Rafn loghman. oddr loghmann.
lopptr gudþormsson. gislæ andresson.
hallr olafsson. hauskauldr hrunolfson.
olafr jonsson. arnnæ einarsson.
audun salomonsson. þorualdr oddzson.
helgi styrsson. siugurdr arngrimsson.
gudyne oddzson. asgæir arnason.
siugurdr þorualdzson. semundr oddzson.
magnus jonsson. ghæir arna son.
bryniolfr stæinraudarson. jon Egillsson.
sighmundr oddzson. boduar hrafnsson
oc hælgi biarna son.

giortt a þinghuælli laugardagen næsta eftir petrs messu vm sumaret Anno domini ꝏ° cd° decimo nono.

---

331. 13. Júli 1419. i Hafnarfirði.

Arnfinnr hirðstjóri Þorsteinsson veitir tveim utan ríkis kaupmönnum verzlunarleyfi á Vestmannaeyjum og um land alt, svo og leyfi til fiskiveiða («útróðra»).

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færöe» Fasc. I, 4, frumritið á skinni; innsiglið er dottið frá. «Island & Færöe» Suplem. I, 4, afskript frá 1749, með hendi Jóns Marteinssonar gerð fyrir Klevenfeld. Sbr. Tidsskr. for nord. Oldkyndighed 1833, II, 115, 138. Finnr Magnússon telr eptir enskum sið Margrétarmessu 20. Júlí, og ætlar bréfið þá dagsett, en það mun þó varla vera.

Þath gærer egh arnfinnr þorsteinsson hirstiore yfuer allt island godum monnum kunnickt med þessu minu brefvi ath egh hefuer gefit þol[2]) til tua kauplyd[3]) af kristaforu[4]) sem nu

---

[1]) stadfeffu, frumritið; [2]) = leyfi; [3]) = kauffleute = kaupmenn, sem munu hafa verið þýzkir; Finnr Magnússon ætlar þeir hafi verið enskir (Tidskr. f. Oldn. II, 115), en þetta orð bendir að vísu á þýzkan uppruna; [4]) Kristaforus er skipsheiti.

er j hafnarfiord. skulu þeir kaupa ok selia fyrer mek ok alla syslumenn j landit oklagader. j vestmannaeyiom. ok vm allt land huar er þeir vilia. skulu þeir hafua sitt skip til vtrodrar þar er þeir vilia j landit. med suo marga menn sem vel nægher til vtrodrar til fiska eitt aar. Ok til sanninda her vm setta egh mitt jnscigle fyrer þetta bref er gert uar j hafnarfiord jn festo sanctę margarete virginis et martiris anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ decimo nono.

---

332. [1419].

Máldagi Jónskirkju í Vallanesi [er Árni biskup Ólafsson setti].

AM. dipl. afskrr. Nr. 2002 «ex orig. membr. fra Vallaness kirkiu», sem er vidimus Jóns biskups krabba frá c. 1463. Árni biskup Ólafsson reið yfir Austfjörðu 1419 (Ann.), og virðist þessi máldagi geta verið frá þeim tíma.

Kirkia hins helga johannes baptiste[1]) j vallanesi æ heimaland alltt oc huamsland. saudaga land allt oc uigingsstada land.
afret j fagradal oc under skagafelli.
selfor ad tunguseli j eÿuindardal.
skogarteig j milli þrælarar oc holknar.
annan skogarteig [milli] ualagilsar oc eÿrar ar oc skogarteig j kettelsstada land oc skogarteig j hofda merki firir austan sionaras oc ad læknum er þar fellur firir austan.
skogarteig j sanfell id nedsta.
tueir skogarteigar j sanfel ed efsta.
skog j medalnes land.
halfer aller krosskogar.
attungur j hualreka j ofærv rekum.
attung j kilmana teig. halfuan uidreka uid sledbriotzmenn j siau hundrudum en fiordung hualreka uid kirkbæinga. tueir hluter uidreka j þrimr hundrodum oc suo j hualreka.
þriar uetter liggia til uallanes (æ) eÿiar sandi.
halfuan reka uid sandbrekkumenn j x hundrudum.
halfir osrekar bædi hualrekar oc uidreka(r) stærri en alnar keffli.
fiordung hualreka a gripdeild.
xij tung uid gallstædinga.

---

[1]) baztptiste, afskr.

annan tolftung milli þeista(va)gs oc spakardals oc slik(t) j fluttninghi huar sem a land kemr.

fiordungr j hualreka uid snotrunesmenn under uagsfiolðum[1]) sunan fra sundi oc til gripsgiar.

tolftung a hrollaugstada sandi.

hualfuan hualreka a eyri j borgarfirdi milli drangs oc kambs.

attung j hual j brunauik oc j kiolsuik oc j hualuik oc j suínauík huar sem a land kemur.

stigaas allan. grindar as allann.

kirkian æ fiorar kýr oc xx^er. tuau kugillde oc xx^er j asaud oc tueimur am betur. v. vxar gamler. xic.[2]) vj. naut tuæuetur. vj ueturgaumul. iiij sauder oc xx^er. veturgamler xj. c. [i] gelldum saudum oc enn .ij. k(ugilldi) j gelldfe. vj kalfar. xij hestar. v. c. j hrossum oc ath auk tau hross klyfbær. xj. c. j virdingarfe oc xvj. c. j fridvirttum peningum.

Suo margar bækr æ kirkian j uallanessi. jn primis .ij. alltaris bækr .ij sequencio bækr .ij. graduale .ij. capitularius. ordubok .ij. ottusaungsbękr er taka vm xij. manade. oc adrar .ij. fra aduentu oc framan til paska .ij. salltarar. gaumul ottusaunguabok per anni circulum oc .iij. adrar lesbękr.

Jtem v manna messokledi: at aullu oc at auk .iij. hauklar .v. kapur. ij. sloppar. viij. alltariskłędi. iiij. med fordukum. iiij. dukar glitader oc adrer. iiij. liettare. vj. adrer vigder dukar med brunum. ij. kalekar gyllter. einn ogýlltur. iiij. alltaris steinar.

Jtem silfurkross med festi er vegur vart vj aura .ij. ymnabękr oc kiriale. processionale. de sanctis bok æ sumar. missale. prima lestur. bok gaumul. iiij les skrar vondar. gudspialla bok vond æ vetrin. ample oc vatzhorn. iij. paxblaud oc paskablad. sacrarium munlaug oc ij. sacrarium handklędi.

Jtem ij brikarklędi. subtill oc dalmatika.

---

[1]) uagsfiolð, hdr.; uágsfjöllum, Oddgeirsmáld. 1367; vágsföllum, Sveinsmáld. 1471; [2]) «ita extat. sed delendum» (AM.).

333. 31. December 1419. á Hólum.

Sex manna dómr útnefndr af Jóni biskupi á Hólum um prófentusamning Ástríðar Jörundardóttur, er hún hafði gert við Árna biskup Ólafsson, þá er hann var umboðsmaðr Hólastóls.

AM. Fasc. VII, 26, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nema annað innsiglið.

bref vm valholt.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda herra hannes palsson jonn biarnarson are þorbiarnarson kalfr jonsson. petur kollason prestar ok þorsteinn olafsson leikmann. kvediu guds ok sína kunekt gerandi ath þa lidit var fra burd iehsu christi ꝏ⁰ cd⁰ ok nítiann ar vorum vær j dom nefnder af biskup jone atth holum huortt su prouentta sem astridr jorundardot(t)er gaf med ser til æuinligrar framfærslu þa biskup arne hafdi vmbod holastadar mætti halldazst edr eigi. nu saker þess ath astridr fyr nefnd sór fullann bokareid ath hun gaf til hola kirkiu j prouenttu med ser jordina j vallhollti ok hun gaf alldri samþycki til atth jordinn skylldi seliazst edr gefazst j adra stadi helldr skylldi hun vera æfinlig (æign) kirkiunnar ath holum. þui dæmdum ver astridi jorundardottur fylgia eigha prouentunne þar til sem vitad er hvortt biskup arne edr hans epterkomendr vilia luka kirkiunne fullt epter þui sem hans bref vottar þar vm giortth. kann kirkian öngua penninga fæ suo hunn se skadlavs af þeim astridr gaf. skal prouentann eingi vera. vtann med þui ath kirkiunne her atth holum dæmizst aptur jordinn j vallhollti med suo mørghum kugilldum sem astridr gaf þa skal prouentann henne æuinlig med ollum sinum skildaga eptir þui sem hennar prouentubref vottar. Ok til sanenda her vm ok fullz vittnisburdar vors doms. settum vær vor jnsigle firir þetta bref giortth atth holum jn festo siluestri pape a þui are sem fyr segir.

---

334. [um 1420—1445].

Skrá um peninga þá, er Úlfrún Þorsteinsdóttir lukti kirkjunni í Sælingsdalstungu, en Gunnar Jónsson tók með.

[1]) Aptan á bréfinu.

JSig. 143. 4to bls. 301, skr. c. 1600. Þessi skrá er eldri en máldagi Gottskálks biskups frá hér um bil 1452; er því annað hvort að séra Þorkell Ólafsson hefir látið sjá að um Tungukirkju nær 1420 í fyrsta lagi, þegar Árni biskup bróðir hans fór af landi burt, eða í síðasta lagi um 1445, þegar Goðsvin biskup fór burt og biskupslaust var syðra um hríð.

Þessa peninga lucktti Vlfrun Þorsteinsdotter kirkiunni j tungu. enn Gunnar Jonsson tok med. (jord at) saurum j Laxardal jtelulausa sem forn maldagi vottar. viij kugilldi oc þar til jörduna þambarvøllu j bitru fyrer xvj^{c} j so mata ad Gunnar Jonsson skal leysa til sijn firrgreinda jörd fyrer xvj^{c} j þridiungagosse nær sem hann vill.

Jtem reiknadist j kÿrkiubot er Gunnar liet giora ad kyrkiunne j Tungu. vrdu þat vj^{c}. er metin var kirkian er siera Þorkiell olafsson liet ad sia.

Þetta hefur Gunnar (lagt) til kyrkiunnar. vors herra lijkneski yfer kordyrum. alltarisdukur. ij. koparstikur. ij. med jarn.

vidreka oc hualreka æ kyrkian j tungu j stikuvijk. xij manna jferd j saurbæiar fioru (suo sem) hinn forni mældagi vottar.

---

335. 24. Janúar 1420. á Munkaþverá.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundssyni um jörðina Grund í Eyjafirði, hvor þeirra væri réttr eigandi hennar Magnús Jónsson, er hélt jörðina, eða Þorleifr Árnason er kærði til hennar fyrir hönd Kristínar Björnsdóttur konu sinnar og Solveigar Þorsteinsdóttur teingdamóður sinnar.

AM. Fasc. VII, 29, frumbréfið á skinni. Tólf innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Sex af þeim eru fyrir, og er fyrst þeirra innsigli Lopts ríka (S. LOPTONIS GUTTORMI), og er höggormsmynd í miðjunni.

grundarbref.[1])

Ollvm godvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heÿra. sennda loptr gvttormsson. gamli marteinsson. olafr eyiolfsson. gvnnar anndresson. rvnolfr stvllvson. helgi biarnarson. gvttormr

[1]) Aptan á bréfinu.

biarnarson. sigvrdr þorvalldzson. steffan gvnnlavgsson. gvnlavgr teitzson. hallr olafsson ok oddi þosteinsson. kvediv gvds ok sina kvnnigt geranndi. at. sub. anno. gracie. m°. cd°. vicessimo. at hrafnagili. j. eyiafirdi. æ. þridivdaginn næsta fyrir palsmessv. vorvm vær j dom nefndir af ærligvm manni. hrafni gvdmvndzsyni lavgmanni nordan ok vestan af islanndi. at dæma i millum þorleifs bonda arnasonar ok magnvs bonda ionssonar. kærdi þolleifr til magnvs. at hann hefdi at hallda. hælfa iörd grvnd .j. eyiafirdi. er hann kalladi eign solveigar þorsteinsdottr. enn arf kristinar biörns dottr. hvstrv sinnar. birti fyrr nefndr þolleifr kavpmalabref solveigar þosteinsdottr ok biarnar bonda einarssonar huert er svo hliodadi. at helmingarfelag hafi verit lagt med fyrrnefndvm monnvm æ þeirra brvdlavpsdegi.

jtem. i annari grein syndi. ædr greindr. magnvs. bref vnndir godra manna innsiglvm. at tittnefndr biörn einarsson hafdi sellt halldori prest loptzsyni. ædrgreinda halfa jörd er Magnvs hefir at hallda fyrir tivtigi hvnndrada. medr keundizt þorleifr fyrir oss. at biörn hefdi lyst fyrir ser. at hann hefdi alla peninga vpp borid fyrir fyrrgreinda halfa iörd. af sira halldori ok ingibiorgv loptzdottr. svo mikit sem. a. hennar þria parta kom ok hvn hafdi þa at hallda.

nv sakir þess at vors herra hakonar kongs rettarbot er svo latannda. at einginn madr skal selia eignir hvspreyiv sinnar edr þat sem þav eiga bædi saman vtan hennar samþycki ok fyrir fvlla navdsyn ok þa þo med skynsamra manna radi. þvi dæmdvm uær fyr greinnder menn medr þvi at magnvs var þar med lavgvm fyrir kalladr hann skylldvgann fyrir fardaga. at syna ok leida þav prof at solveig hefdi samþykt þessa iardarsaulv biarnar bonda einarssonar bonda sins. skal þessi prof fram koma at hrafnagili i eyiafirdi fyrir hrafni lavgmanni. edr þeim sem hann skipar til ok ef magnvs getr þessi prof leitt. standi iord sem komin er j eigu magnvsar. en ef hann leider eigi þessi prof. þa dæmdvm vær þorleifi arnasyni. i vmbodi solveigar ok kristinar fyrr nefnnda halfa iörd grvnnd i eyiafirdi ok þorleif bonda skylldvgann at lvka fyrr nefnndvm magnvsi atta tigi hvnndrada ok nitian hvnndrvt i fridvirdv godzi skvlv þeir atta tigir hvnndrada lvkazt i iordvm innan fiordvngs a næstvm fardavgvm.

Ok til sannennda her vm settvm vær fyr nefnndir doms-

menn vor innsigli fyrir þetta bref skrifat a mvnkaþvera i eyiafirdi .a. sama ari degi sidar enn fÿrr segir.

---

336. 11. April 1420. i Vestmannaeyjum.

Sex enskir kaupmenn, sem höfðu haft vetrsetu í Vestmannaeyjum og verzlað þar og reist hús í óleyfi, lofa herra Hannesi Pálssyni og Helga Styrssyni sýslumanni í Vestmannaeyjum fyrir sig og sína sveina að koma til næsta alþingis og hlýða þar góðra manna umdæmi.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 5 b, frumbréfið á skinni; eitt (fyrsta) innsiglið er dottið frá, en fimm eru fyrir. Sbr. Finn Magnúss. Om de Engelskes Handel paa Island í Nordisk Tidsskr. for Oldkyndighed 1833 II, 138—39. Segir Finnr ranglega, að bréfið sé dagsett 4. Apr. Nafnatal Eingleudinga hjá Finni er og ekki vel nákvæmt.

Ek Rafliin tiringtun. Jon efrardh. [thomas kodrel. Thomas Castel[1]). nicles wanflit oc Richardh plebel enske kaupmen liggiande j westmannaøyum nv j vetter er var kenvmfzst þat med þesso varo brefue at af þui heiderligher mæn herra hannes paalsson agætz herra kongs Erix Capellan oc sændebodh oc helghe styrsson sysloman j westmannaøyum. hafa talat til oss. a kongdomsens vegna. vm vettersætu ok vm þat veer hofum sæt vp hws j westmannaøyum vttan nokors manz løyfue. þa lofuom veer aller saman oc huer vaar serliga fyrer sek oc vara sueina sæm er ek rafliin furnefndr fyrer mek oc fyrer richard plebel. robert bulintun. richardh brillintun. jon wachfeld. Thomas krathorn. jon gatrey oc jon durdey. ok ek jon efrardh fyrer mek oc fyrer richardh stokeley. at veer fyrnefnder sex mæn skulom koma til alþingis vm petursmesso nv nest komande til þinguualla vttan alt hindr edr motemæle oc vden all hyelperthe at suara ok lydha godra manna vmdøme. vm furnefndar sakar þar a alþinge. badhe fyrer oss oc fyrer vaara sueyna furnefnda. þetta furskrifuada lofuom veer aller saman oc huer vaar serliga a vaara tru sanninda oc æro oc vare þat sua sæm gudh fyrerbiodhe at nokor af oss kome eigi oc giorde eigi sæm fyr sæghir.

[1]) [úr þessum tveim nöfnum gerir FMagn. eitt: Thomas Cadsel(!).

þa skal hann þar fyrer hafua fyrergiort liifui oc godze oc skal vera tøker oc godz hans vptøkt vttan landz oc jnnnan þat vilkorom wer oss med varom friom vilia.

Ok til sanninda her vm sættom wer vaar jncigle fyrer þetta bref er gort var j vestmanna øyum. þorsdagen nestan tiburcij oc valeriani martirum Anno Domini ꟿ cd vicesimo.

---

337. [1420].

Kaupsetning á Vestmannaeyjum.

Add. British Museum 11, 250 (FMagn. 405) úr bók í 4to á skinni, og er þetta með hendi frá 15. öld, samtíða. Kaupsetning þessi er prentuð í ritgjörð Finns Magnússonar um verzlun Englendinga á Íslandi á 15. öld í Nord. Tidsskr. f. Oldk. II, 146—48, með danskri þýðing og skýringum. Finnr segist (nefnt rit, bls. 165) hafa feingið þessi skinnblöð frá séra Gísla Jónssyni (Teitssonar), en hann hafi feingið þau eptir Hálfdán rektor Einarsson teingdaföður sinn.

(Ek) ꝁ ꝁ set hier j dag almenniliga kaupstefnu a millvm þeirra eingelskra ok islenskra manna sem hier eru komnir med godum fride ok riettvm kaupskap ok a millvm þeirra jslenskra manna ok eyfastra sem hier vilia sinn kaupskap giora. Set eg hier þessa kaupstefnv fyst med fride ok lagagridum. huorer vid adra. suo at huer sie sialfradur sins radandi huad sem hann selur eda kauper.

Gillding a skreid iiij ꟿarka fiskur ok fimm marka enn þa j fiorda uætt. j. c. ef eigi semur vm gilldingina.

Lag a warninge iiij stikur klædis ok xx med þribreitt gott warningsklædi firir hundrat.

fiorar stikur liereptz ok .xx. med tuibreitt firir hundrat.

vj tunnur mallz firir hundrat.

iiij tunnur varnings miols firir .c.

ij tunnur med hueite (firir hundrat).

iiij tunnur biors firir hundrat.

tunna smiors firir hundrat med hreinnt ok klart.

tunna vins firir klent .c.

tunna biks firir lxxx fiska.

tunna hratioru firir lx (fiska).

jarnfat firir hundrat. ok teliezt ur iiij^c.

hunangs attungur firir xv fiska.
lyses attungur firir xv fiska.
iij fisk mork uegen j godvm eirkotlvm.
eindubladir suartaskor firir iiij fiska.
konuskor firir iij fiska.
varnings aklædi uppa xxx fiska.
alin j borduide ok arvm firir v fiska.
salltattungur firir v fiska.
vax mork firir iiij fiska.
vnder v hesta jarn firir xx fiska.
enn hufur ok hnifa(r) eda annat smakram sie epter þui sem sialfum semur.

Minne eg a alla bædi almuga folk jnnan af lande ok suo hier eyiamennina. ad þier giorid þeim ecki jslangur[1]) eda omak upp fra því sem uaukumerki er upp sett nema þeir vilie sialfer lofa. allt þeirra riettarfar eykzt at helminge sem hier erv uanvirter med ordum eda uerkvm.

Suo ok eigi sidur minne eg kaupmennina ad þeir hafi riettar stikur. ok rietta mæling. a aullv þvi sem lauginn skipa. suo sem er a smiore uine eda bior. miole eda mallte. hunang eda tioru suo at einginn hafi fals eda svik vid annann j sinvm kaupskap. huer þad giorir uist uitandi er sekur bædi wid kongdominn sem hann hefdi stolit audru jafnmiklv ok suo onytt kaupit. en þeim riett sinn epter dome sem suikinn war.

fordumzt nu godir menn allann von(d)skap ok uielar. uppsteyt eda oroa. helldur sie huer annars uin. ad uielalausu ok haulldum suo grid ok gamlann landzins sid og sitied j gudz frid.

---

338. 14. April 1420. á Hofstöðum i Skagafirði.

Kaupmálabréf Einars Jónssonar og Sigríðar Einarsdóttur.

AM. Fasc. VII, 28, frumbréfið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá. AM. dipl. afskrr. 589 (eptir frbr.).

---

[1]) þannig hefi eg lesið (get *nú* ekki vitað hvort rétt er). Finnur Magnússon og Eiríkr Magnússon lesa: slangur.

Kaupmalabref.[1])

Jn nomine domini amen.

birtizst ok stadfestizst svo felldr kavpmali a brullaups degi j mille einars jonssonar ok sigridar einarsdo(t)tr atth þav laugdu helminga felag med ser feingins fiar ok ofeingins. skÿlldi huortt þeirra eiga kiorgrip af annars goze vm fram helming er leingr lifdi. voru þessir festingarvo(t)tar a brullavpsdegi kalfr prestr jonsson olafr hallzson ormr einarsson þorarenn einarsson. ok til sannenda her vmm setthvm vær fyrr nefnder menn vor jnsigle fyrir þettha kavpmala bref er giorth var a hofstodvm j skagafirde jn festo tiburcii et valeriani. anno domini m^mo cccc^mo vicessimo.

---

339. 27. Mai 1420. undir Gnúpi i Dýrafirði.

Ari Guðmundsson gefr Oddfríði dóttur sinni til kaups við Haldór Jónsson hálfan Valþjófsdal fyrir sextigi hundraða, en seldi honum hálfan og tekr fyrir jörðina Álfadal og á Vífilsmýrum; gerir hann þetta með samþykki Guðmundar sonar síns, og kvittar Haldór fyrir andvirðinu.

AM. Fasc. VII, 27, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá: «feinged af þorbiörgu Sigurdard(ottur) ä Kulu» (AM.). Afskr. í AM. 253. 4to, bls. 151—152, eptir transskr. frá 30. August 1428.

Þat giavrer ek are gvdmvndsson godvm monnvm kvnnigt med þessv minv brefui ath ek hefver gefvit oddfride dottvr minni til kavps vid halldor jonsson halfan valþiofsdal fyrir sextigi hvndrada enn halfan hefver ek sellt halldore jonssyni med þvilikvm vexti ok fridleika og j moti teket hvndrat ok tvttugv vpp j iavrdina alfvadal ok javrdina a vifuilsmyrvm fyrir tvttugv hvndrvt ok her a ofvan ellifv kvgilldi ok fiora hesta med avllvm þeim gavgnvm ok giedvm er adrnefndvm javrdvm hafva fÿlgt j valþiofsdal ath fornv ok nÿiv ath vndan teknvm mosdal. [skal hvar fÿʀ nefndra manna halldor ok are. svara lagariptingvm fyrir þer iardir er sellt hafva en hallda hinvm

---

[1]) Aptan á bréfinu með yngri hendi.

til laga.[1]) hefver gvdmvndr arason samþykt þessa adr greinda giavf ok jarda savlv. þvi giavrvm vid þessar adr greindar jardir avllvngis qvittar ok akiervlavsar fyrir ockr ok avllvm ockrvm epterkomendvm.

Ok til sanninda her vm settvm vid fyʀnefndir menn ockr insigli fyrir þetta kavpbref ok qvittan er gert var vndir gnvpe j dyrafirdi manvdagenn nęsta eptir hvitasvnnv. anno domini ꝳ° cccc° xx°.

---

340. 22. Juni 1420. hjá Vestenskógskirkju á Lágalandi.

Árni Ólafsson biskup í Skálholti lýsir því, að hann skuldi Eiríki konungi af Pommern þrjú þúsund góða, fullvektuga gamla enska nóbela eða jafnmikið í öðrum reiðupeningum upp í gjöld konungs af Íslandi um sjö ár, er biskup var umboðsmaðr hans, og skuldbindr hann sig til að hafa greitt þetta fé fyrir Michaelsmessu næsta ár, og ganga fimm menn í borgan fyrir skuldinni.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 9, frumritið á skinni og eru öll (sex) innsiglin fyrir. Sbr. Danske Magazin. Anden Række I, 1794 bls. 2.

Wy arne med gudz nadh Biskup j Skalholtæ j islande widergaungom med þesso ware opna brefue at wer sculduge ero af Rætte sculd hôchbornom oc mægtugan herra oc føsta herra Erike med gudz nadh noregs danmarks Swerigs Wenda oc gota kononge oc hertughe yuer pomern wor nadhige herra þryþusande gode fulwegtuge gamble ængelske nobelæ. ædher sua meghet lødegt silfwer æder redho penninga gode oc gefwe sæm ein god man ma giøre annen fult med fire suadan oc sua mange nobelæ sæm førscrefuet stander. at betale for jnnan þetta oc sancti mikiels dagh nw nest komende vm ett aar huilke forscrewne nobelæ wer hafuum lofuet oc en nw lofwom med fullo ja oc handerbande at betale oc wpluka adrnemdom warom werdhiligom herra herra Eriki noregs kononge. ædher þeim sæm þetta wart bref hafua vpa hans nades wegna. oc han hafuer befalet vpa sina wegna þesso adrnemdo nobelæ vtkrefuia oc aname. j þan rekingscap sæm wer hanom plichtuge ero af þui at wer hafom haft hans nades vmbode i islande. fylgt oc

[1]) [Á spássíu bréfsins með sömu hendi, en er ekki vísað inn.

vpborett hans jngielldom oc kronono j norege med allom konungligom Ræt j siaw aar. kan oc ytermere spørias eder befinnæs at wars nadigs herra konongs rekingscap af fornemdo islande þan høygre draghe j sua mange aar sæm for ero næmpt. Þa scal wær nadhige herra konung Eriker blifue þar vti j alle mate vforsømet. Samuledes oc vm jsland ekke sua meghet rænter j forscrewne siaw aar. at þat komme os til godhe sua at wer blifue þar vti oc vforsømet. Oc scule wer aldre vt af berghwin at kome før en þetta wart bref er haldet wtan med þirras minnæ oc wilia sæm for os hafua lofuet. oc sagt hafua for adrnemdo gull. sæm þetta wart bref hafua sæm før er sagt. En vm þat atande aret oc huat sæm forscrewne island þa rænte kan. kiennæs wer. at wer þat vpa godh tro hafua vnnder fullan grein oc rekning af fornemde ware nadige herra konung Erike. Alle þesso forskrewne stykkia oc artikle oc huart serdelis firer sich lofwe wer fornemde Biskup arne oc ware ærfuingia oc efterkommende adrnemde ware nadige herra konung Erike oc hans erfuingia oc efterkommende ædher þeim sæm þetta wart bref hafua vpa hans wegna sæm før er sagt stadugt fast oc vbrydeligt at halde wider ware gode tro oc ære oc wider þan eidh er wer hafuum sworit war nadige herra konung Erike oc kronono oc Riket j norege. wtan all lengre tøfring. vnderfundh edher argheliist. Oc til ytermeire oc fullare bewarinng alle þesso forscrewne stykkia. Þa hafuum wer bidet oc en audmyukelige bidiom þesse ware werdhiligre herra oc winir. Biskup Aslac af berghwin Biskup andbiðrn af hamre herra jønis jacobsson profaste j Roskyldo. herra andres jacobsson oc herra benedictus pogwiisk Riddere. at þeir lofwe firer os oc med os for adrnemdo gull. þrotnæmpdo wor nadige herra herra Erike noregs konunge. hwilko adrnemdo gode mæn wer scule j alle mate skadelause halde wider ware gode tro oc sanninde. Hafuum wer fornæmpd Biskup arne sua oc wer adrnemde Biskup aslac Biskup andbiðrn. jønis jacobsson profaste. andres jacobsson oc benedictus pogwisk Riddere latet ware jnsigle til meire wissu oc witnisburd alle þesso forscrewne stykkia hengæs fore þetta bref Er gort war hia westenskogh kirkiu j lalande loardagen nest fire jonswaku a .xxxj. are Rikes herra Eriks med gudz nadh Noregs konungs.

341. 1. Júlí [1420]. á þingvöllum.

Bréf frá alþingi til Eiríks konungs af Pommern um erindi Hannesar Pálssonar og þorleifs Árnasonar af Íslands hálfu.

Ríkisskjalasafn Dana «Island og Færø» Fasc. I, 6, frumritið á skinni. Fimm innsiglu eru fyrir bréfinu. Prentað í Safni til sögu Íslands II, 174.

Serenissimo principi ac domino domino Erico dei gratia Regnorum norwegie. dacie. swecie slauorum gothorumque regi illustrissimo domino nostro gratiosissimo. Hec littera humiliter presentetur.

Vtmynka oc skuldugha thiænista te foren sænd. Ma idhar nadh wita at idher nadhes thiænare oc capellan her hanes pauelson hawer hær warit i rikesens landsens oc idher nadhes ærande æfter thy som idher nadh hanum befalat hafdhe. thær hawer han sik trolika oc wæl vt i bewist. can han oc thorlef arneson idher nadh beræta yterlika om landsens nødh. nøthorft oc gagn ytermeer æn wi idher nadh til skriua kunna thy at thet ær them ganze kunnukt om alla stykke huru hær nu stander oc standit hawer. oc huru thet beleghligt ær i allæ mata. thet ma idher nadh oc wæl tro hwat the idher beræta thær om. thy havom wy oc ganze almughen som nu ware hær saman pa landsthinget troet them thær til oc befalat. guthi befale wy idher nadh ewinnelik. scriptum a thingwallum in octaua sancti johannis baptiste sub sigillis.

Jon met gutz nadh biscop a holum.
Rafn oc odder laghmæn.
thorsten helmingson oc helghe styrsson hirdhstiora.
lofter guthormson. haller olafson. arnfin thorstenson.
are gutmundson. gutloger gutmundson. oc audur.[1]) salmonson.

---

[1]) þ. e. Auðunn (Salomonsson), sem nefndr er einnig í bréfunum fyrir og eptir; hann bjó á Hvanneyri í Audakil, og var dóttursonr Gunnars bónda, sem þar var á Hvanneyri þegar Wilchins máldagi var gjörðr (Sjá Nr. 346).

342. 28. Júli [1420].

Jón biskup á Hólum ritar Eiríki konungi af Pommern meðmælabréf um Hannes Pálsson kapellan konungs, er verið hafði á Íslandi í umboði hans.

Ríkisskjalasafn Dana «Isl. & Færø» Fasc. I, 7, frumbréfið á skinni. Innsiglið, sem hefir lokað bréfinu, er nú dottið frá.

Serenissimo principi ac domino domino erico dei gracia noruegie. dacie. suecie. slauorum. gothorumque regi illustrissimo domino meo graciosissimo presentetur L(itera) h(ec).[1])

Mina vtmyuka thyænistæ te foren sænd. nadhige herra ma idher nadh wita at tha jak war i fiordh i berghen tha war mik swa mekit sacht vm her hanes pauelson idher nadhes capellan af some at iak hiolt hanum ganze vmær. oc war mik mykit radhit at iak skulde haua forstyyrt at han skulde ikke haua komit til island. hwar fore the thet giordhe thæt ma nu ither nadh wæl befinna. mæst for thy at iak hauer enkte af hanum befunnet vtan got oc stoor troskaap eki at eens til meek. vtan swa oc i alla idher nadhes ærende i alla matæ. oc ær thet stoor nytta at han hiit kom. æn tho at soma hafdhe giærna seet at han hafdhe eki komet hær i landit thy at hanum ær nu witerlikt vm allæ stykke huru hær staar oc standit hauer. oc hwat skadhe riket mate haua fanget hær af oc fanger om hær wardher ikke radhit boot a oc ma idher nadh wita for sanninda at han ær idher nadh een ganze nyttugh man e hwat idher nadh hanum befaler nær ællær fiærn.

thær med befale iak idher nadh guthi oc sancto Johanni. datum yslandie in profesto beati olaui regis et martiris meo sub signo.

Johannes dei gracia episcopus holensis.
vestre serenitatis capellanus.

343. 14. August [1420]. á Íslandi.

Stephan Schellendorp, er sendr hafði verið til Íslands, ritar Eiríki konungi af Pommern kæru um yfirgang Englendinga þar, bæði kaupmanna og sjómanna, og reki það svo á eptir, að hætt sé við, að landið gangi undan krúnunni, sé ekki reistar skorður við sigling þeirra til landsins; segist hann hafa verið til aðstoðar

[1]) Þetta er utanáskriptin.

(herra Hannesi Pálssyni) fógeta konungs, en ekki muni skaða, þó að fleiri væri konungssveinar á Íslandi; hafi herra Hannes riðið víða um land og viti hvernig ástatt sé; segist Stephán gjarnan vilja vera í konungs þjónustu enn honum til gagns og góða.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 8, frumritið á skinni. Sbr. Tidsskr. for nord. Oldkyndighed II, 1833, bls. 118.

An den durchlucchtichsten fursten vnd grotmechtigen hern van godes gnade konyng Erik ouer Norwege Sweden Denemark mit wirdecheit kame disse breff.[1])

Minen vnder denyngen dinst. nw vnd tho allen tyden to voren gesant.

Wetet liue gnedige herre dat ik toch to yslande vmme vorsendes wille vnde mende dat ik flochz wolde weder to juwen gnaden komen hebben. nw ist it hir also gelegen dat dit lant steit vnmaten varliken van der engelschen wegen de hir groten schaden don beyde komplůde[2]) vnd vyschers dem ryke vnd der cronen dat dar var an is. wirt dar nicht eyn rat to vim̄den[2]) dat de segellacio wirt vorkert. dat wol steit to donde. so geit dit lant van der cronen. secht juwer gnade anders ymant de wil sin beste liuer weten wen des rykes. dar vmme so bleaf[2]) ik hir by juwen fogede dat ik im sollde behulplik wesen so lange so dat ik tydinge hebbe van juwen gnaden vnd dat enschade nicht dat gij juwer knechte mir hir hedden. se solden sik wol suluen mit rechte louen dar jw recht nw vnder licht. so hebbe ik ok mit her hans reden jn juwen dinste also he jw wol vor richten kan. ijm ist ok alle ding wol witlik wo it hir steot[2]) wente he heft nicht up eyner stede gelegen vnd heft dat lant dar vnn dar reden vnn heft jw beste weten vnd dan. anders kunde ik van im nicht ir varen. liue gnedige herre nw wil ik hir gerne bliuen jn juwen dinste vnd wil jw beste weten also ik schuldik bin vnd wil gerne vor teren vnd to setten wat ik hebbe. god geue dat ik it jw dinste mit vnn profit don múchte. an dem willen sollde it nicht brechen. dat steat[2]) to gade vnn to jw. wo juwe gnade by my don wil dar late ik my gentzlik to. dar mede beuele ik jw gnade gade vnd der juncvrauwen marien vnd sinte johannes.

scriptum Jslandie vigilia assumpcionis beate marie virginis meo sub sigillo.

Steffan schellendorp.

[1]) Utanáskript bréfsins; [2]) þannig.

344. 15. August 1420. í Brautarholti.

GUÐRÍÐR Ingimundardóttir, kona Vigfúsar Hólms, handleggr herra Hannesi Pálssyni konungdómsins vegna það góz alt, sem hún hefir með að fara laust og fast og Vigfús átti, í konungdómsins vald og heitir að fara á konungs fund næsta sumar og hafa og njóta hvað, sem hans náð vill hér um gert hafa.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færø» Fasc. I, 5 a, frumbréfið á skinni. Tvö innsigli fyrir. Sbr. Tidsskr. for nord. Oldkyndigh. 1833, II, 143.

Øllum monnum þeim sæm þetta bref sea eðr hôra sender helghe styrsson hirdstior(i) svnnan ok austan a jsland ok stefan skeldindorp Q(uediu) g(uds) ok sina kunnigt giorande at anno domini ꝏ⁰ cd vicesimo a mari(u)messo aftan fyrra warom wer j broterholte saghom ok hyrdom[1]) a sammtall skilordh ok handerband af einæ halfuo heiderlllighs mans herra hannes paalsonar a kungdomsins vegna en af andra halfuo erlligrar kuinno hustrv gudriidar ingemvndzdotter a sina vegna ok sina barna vegna vigfus yfarssonar eruingia vm þat at war nadighe herra kungr hafde bodhet fyrnemdom herra hannes palssyni at anama alt þat godz efter vigfus fyrnemdan efter þui som wars nadighar herra kungsins bref wtviste ok han þa lesa léét oc han ofta med henne fyrr þar vm talat hafde. skylldest þau swa attt[1]) vm þat erende at fyrnemdh hustrv gudrid handlagdhe fyrnemdom herra hannese a kungdomsins vegna godz alt þat som hon hafuer med at fara laust ok faste ok vigfus atte j wars nadughar herra kungsins valld ok traust oc at hon skal koma til hans nadhe at somera nv næst komande ok hafua ok niota hwat sæm hans nadh vill her vm giort hafua oc skal hon giora honom fulla grein fyrer swa mykit sæm alt godzen renta kunno her fyrer jnnan swa at herra hannes see her vm skyldelaus at hann eigi her vm swa yterlligha giordhæ sæm honom war vmbodhet skal hon koma fram sæm fyr seiger vtan alle hielpreidhe nema swa stor forfald bannæ at warum nadughum herra kungenom sialfuom synizst þau vera full ok laglighar oc þakkade hon fyrnemdom herra hannes mykeligha at han giordhe med henne swa vinligh ok wel up a wars nadighe herra kungsins nadh traust oc mildan herradom.

[1]) þannig.

Datum anno die et loco quibus supra nostris sub sigillis presentibus coappensis.

345. 10. September 1420. í Björgvin.

»Arno dei gracia Scalholtensis et Anbernus eadem gracia Hamerensis ecclesiarum episcopi« rita Marteini páfa hinum fimta með því nafni og fara þess á leit við hann, að Munkalífsklaustr í Björgvin mætti hér eptir verða sett undir reglu heilags Benedicti. »Datum Berghen anno domini mcd°. xx°. feria tercia infra octauas natiuitatis beate virginis sub sigillo mei Arnonis atque mei Anberni secreto presentibus appensis.«

[Dipl. Norv. IV, 810, eptir afskript bréfsins í Vadstenabréfabók í Konungssbókhlöðunni í Svíþjóð].

346. 22. Nóvember 1420. í Stafholti.

Jóhannes Koðránsson, tveir prestar aðrir og tveir eða þrír leikmenn votta um skoðunargjörð og mat, er þeir, eptir tilnefning síra Þorkels Ólafssonar í sérlegu umboði Árna Skálholtsbiskups [bróður hans] frömdu á jörðum þeim, er Auðun Salomonsson lukti Hvanneyrar kirkju í Borgarfirði í portionem fyrir þann tíma, er Gunnar móðurfaðir hans hafði búið þar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 1733, með hendi Árna Magnússonar. »Epter original-kalfskinns-brefe hia Sr Þorde Jonssyne ä Stadarstad« (AM.). Þar með fylgir afskript af niðrlagi bréfsins eptir afskript með hendi Páls Gíslasonar á Hvanneyri alþingisskrifara (d. 1678). »Blöden med hendi Pals gaf eg S[r] Þorde Jonssyne ä Stadarstad, eiganda Hvanneyrar« (AM.). Frumbréfið var grantfúið, þegar Árni ritaði það upp.

Ollum [monnum þeim sem] þetta bref sia edur heyra senda Johannes Konradsson. Olafur ey[uind]sson. brandur h[ogna]son [prestar skalholltz biskupsdæmis] . . . . . .[1]) arne Magnusson

[1]) »Sira brandur Högnason er i domi andress garda biskups 1461 um prestinn i Hruna. prestar Skalholltz biskupsdæmis mun hafa staded i eydunne og sidann nafn eins leikmans sem burtu er.« (AM.).

ok jon . . . gilsson leikmenn qvediu guds ok sina. kunnikt [giorandi] ath [þa er l]idit v[ar fra hingatburd var]s herra jehsu christi þushundrat fiogur hundrat ok tuttugu ær[1]) laugardaginn i gangdagaviku[2]) . . . . [vorum] vær til nefnd[ir] af sira þorkeli olafssyne j serligu umbodi herra arna med guds nad biskups i sk[alholl]ti ath skoda ok meta iardir þær sem Audun Salomonsson let i frammi til ath luka kirkiunne a Hvanneyre i portionem er fallit hafde medan gunnar modurfader hans hafdi buit. voro þat fimm iarder er svo heita. asgardur. ausa. kista. horn. ok eyr.[3]) en saker þess ath ur sor uoro geingnar taudur ok hus voro eingi matum vær allar þessar nefndar iarder firir halfvan fimta [tug] hundrada. Lyste adurnefndur audun firir oss ath hann lykte þessar iarder allar [sa]man i portionem greindrar kirkiu epter voru mati. Saum [vær] ok skodudum maldaga kirkiunnar ath[4]) honum bar ecki minna ath luka.

Ok til sannynda hier um [seti]um vær fyrrnefnder menn vor insigli firir þetta bref er giort var i stafhollti in festo sancte cecilie virginis æ sama are ok fyrr seger.[5])

---

[1]) »ärstaled er i allann mata skirt og læselegt, hvad eg annotera, so eg ei þurfi sidar þar um ad efast« (AM.); [2]) þ. e. 18. Mai; [3]) »Eg las i fyrstu: kista. biaurg (biourg). eyr. og ætlade ad biörg þesse munde þad sem nu heiter Hamrakot, og liggur samtynis vid Hvanneyre. Sidan sä eg ad ein af Hvanneyrar kirkiu iördum er Horn. og gat eg þä grant lesed þetta, þott nockud oskirt sie i originalnum, og stendur þar: kista. horn. z eyr.

asgardur er nu	xij^c.
ausa	xij^c.
kista	xij^c.
Horn	xij^c.
stora Drageyre	xij^c

og eru allar þessar enn nu Hvanneyra kirkiu eign.« (AM.) þvi næst tilfærir Arni »Ur kirknaregistre Skalholltzstiftes 1583« þetta: »Kirkian ä Hvanneyri a 10 kyr, og 10 äsaudarkugilldi, 10^c j gelldum saudum og kôplum. þessar jarder. Asgard. Ausu. Kistu. Horn. Jtem Eydijôrd Drageyri. fastagotz 2^c hundrada xtigier og 4«; [4]) Hér byrjar afskript Páls Gíslasonar; [5]) Aptan við ritar Árni: »Jnnsigled er fra slited, og brefed sialft til storskemda fued og trosnad. Utan ä brefenu stendur skrifad med hendi ei miôg gamalle. Dyrleike kirkiu iarda ad Hvanneyre.«

347. [um 1420].

Bréfságrip um Böðvarsholtsreka í Staðarsveit.

AM. 252. 4to bls. 50, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 10, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskrr. Nr. 1569. Afskript séra Þorkels Eyjólfssonar staðfest 24. Febr. 1887 eptir skjölum Staðastaðarkirkju.

Bǫdvarshollts reke.[1])

Þad vottar Magnuz Þordarson og Arne Þorleiiffzson. ad þa Herra Vermundur abote fieck Jǫrdina Bǫduarshollt Halldore Smid Vermundzsine. þa skildo Herra abote frä rekann. Anno.[2])

---

348. [fyrir 1421].

Landamerki Sjáarborgar í Skagafirði, þegar Benedikt Brynjólfsson afhenti Geir Árnasyni frænda sínum jörðina.

Dóma og bréfabók úr safni Jóns háyfirdómara Péturssonar, í 4to, bls. 206, merkt Ψ b, skr. c. 1630—40. Hér prentað eptir afskript með hendi cand. theol. Hannesar Þorsteinssonar. Geir Árnason var höggvinn 1421 fyrir áverka við Brand Haldórsson (Ann.).

Borgar maldage.

Med þessum landamerkium afhenti Benedict Briniolfsson Geir Arnasyne frænda sijnum Jordina Sioarborg.

wr gardsendavijk Riettsyne og ofan j fuglstapa þufur sem hver (er) upp af annari. og þadan fram j sio og sijdan alla Jord Jtolulausa austur ad Osum og upp j laxavijk og alla skoga wpp ad myrlæk sem rennur wr miklavatni og ofan j kvislina. er fellur ofan j laxavijk og landeign wpp ad gardi þeim sem geingur ofan j votnin og wpp j hvǫrfin milli Borgar og Kimbastada.

Rædur gardur firir sunnan Borgargerdi. wr vatninu wpp i hol lijtinn a myrinni. sem kallast Einbwe.

þadan rettsyne j gardzenda firir sunnan Brennigerdisslæk og i klett framan i fiallinu og i fuglstapaþufu wpp ä bruninne. þadan vestur i Saudaa.

---

[1]) 430; [2]) ártalið vantar í 252, 430.

Rædur þa Saudaa merkium ā motz vid gard þann sem geingur ā millum Saudar og Ashilldarholltz.

Borg ā selfor i Kalfārdalzjord firir bwfie þad sem fædist ā Siafarborg og tuo selhross.

---

349. 8. Febrúar 1421. í Stafholti.

Þorkell prestr Olafsson og sex menn aðrir votta, að Ari Guðmundsson hafi á Reykhólum 9. August 1416 handlagt Árna biskupi Ólafssyni til fullrar eignar þau tuttugu hundruð, sem Magnús Hallsson skuldaði Ara upp í verð jarðarinnar Hjarðardals í Önundarfirði, en Árni biskup handlagði þau aptr Magnúsi; kvittar Ari þá Magnús fyrir jarðar verðinu og handleggr honum tveggja ára leigur og leiguleigur af skuldinni.

AM. Fasc. VII, 11, frumbréfið á skinni. Sjö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá, nema hið 2. og 7.

Hiardardalsbref ytra i onundarfirde.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda þorkell prestur olafsson audun salamonsson þorkell Magnusson hakon einarsson geirmundur heriulfsson kolbeinn þorgilsson ok loptur haldanarson leikmenn quediu guds ok sina kunnickt gerande ath þar vorum uær j hia j storastofunni æ Reykiolum[2]) Manudaginn næsta eftir olafsvoku sidarri anno domini M°. cd°. decimo sexto[3]) saum uær ok heyrdum æ handaband herra arna biskups olafssonar ok ara gudmunzsonar ath greindur are handlagdi herra arna til fullrar eignar þau tuttugu hundrot sem magnus hallzson uar skylldugur adurnefndum ara fyrir jordina j hiardardal enn ytra j onundarfirde ok j saumu handabande handlagde biskup arne fyrr greindum Magnusi þau somu tuttugu hundrot til fullrar eignar.

Jtem j annarri grein handlagdi tittnefndur are optnefndum Magnusi enn j saumu handabande til fullrar eignar þær leigur ok leiguleigur sem hann uar honum skylldugur fyrir adurgreint iardaruerd um tuau ær ok þar med adur greinda jord hiardardal handlagdi hann honum ollungis frialsa ok akærulausa fyrir ser

---

[1]) Aptan á bréfinu; [2]) þannig; [3]) þ. e. 9. August 1416.

ok sinum erfuingium med ollum þeim gognum ok gædum sem henne fylgia ok fylgt haua ath fornu ok nyiu ok hann uard fremzt eigande at. skyllde tittnefndur Magnus hallda jordinne til laga enn are gudmundzson suara lagariptingum æ þrattnefndri jordu.

Ok til sannynda hier um settum uær fyrrnefndir menn uor innsigle fyrir þetta bref er skrifuat uar j stafhollti sexto idus februarii anno domini. M°. cd°. vicessimo primo.

---

350. 9. Febrúar 1421. á Myrká.

Þrír menn votta um vitnisburði tveggja manna um reka jarðarinnar á Brimnesi í Svarfaðardal.

AM. Fasc. VII, 31. Frumbréfið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu og eru tvö af þeim dottin frá.

vitnisburdur um reka Brimnes i Suarfadardal.[1])

Þat gerum vær jon magnvsson. halldor jonsson ok steingrimr bergfinzsson godum monnum kunnikt at vær vorum j hia sam ok heyrdum a at olafr nicholasson. ok haukr hakonarson handfestu sua felldan vitnisburd birni jonssyni. at þeir uissu fyrir full sannendi at jordin a brimnesi j suarbadardal æ reka allann. fra steini hinum stora er stændr j flædinni. gegnt gardzendanum. at sunnan verdri dælinni storu. sudr fra bænum. ok vt at brimness osi hinum forna ok sua vissu þeir at þorsteinn logmadr vrskvrdadi þessi somu reka mork. þa vm var kiært. ok sijdan var þetta rekamark haft akallzlaust. huat sem a bar sua leingi sem þeir mattu muna. ok hier eftir villdu þeir sueria ef þurfa þickir.

Ok til sannenda her vm settum vær fyrrnefndir menn vær jnzsigli fyrir þetta bref giort at myrkæ j horgardal svnnudagin j fostugang. anno domini M° quadringentesimo vicessimo primo.

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

351. 6. Marts 1421. á Hólum.

Jón biskup á Hólum lýsir því að hann hafi «unt» systrunum á Stað í Reynisnesi staðinn að Hofi á Skagaströnd um aldr og æfi forfallalaust præter porcionem ecclesiæ.

AM. Fasc. VIII, 1, frumbréfið á skinni. Innsigli Jóns biskups er dottið frá, en hefir verið fyrir bréfinu enn 1640, því aptan við afskript sína í AM. 277. 4to bls. 36, segir Guðmundr Andrésson: «medur jnnsigli Biskupsins». Nokkrar fleiri afskriptir eru til af bréfinu, en það er ekkert gagn í þeim, úr því frumritið er til. Árni ritar aptan á bréfið: »R[eynistaðar] kl[austrsbréf]».

vm hoff.[1])

Uær jonn med gudz nád biskup a holum gerum godvm monnum viturligt med þessu voru brefi ath vær hofvm vnntth[2]) sýsturrnum ok klavstrinv ath stád j Reýnisnesi stadinn atth hofi er stendr a skagastrond med ollum þeim gognum ok gædum sem honum fylgir ok fýlgtt hefir atth fornu ok nýiu. preter porcionem ecclesie. skulu þær lia ok leigselia mega sagdann stad huerium er vilia stadnum ath skadlausu ok hafa vm aldvr ok æfi forfallalavst.

datum holis feria v^a annte dominicam passionis anno domini ꝏ° cð° xx° j° nostro svb sigillo.

---

352. 30. Marts—5. April 1421. í Glaumbæ.

Dómr tólf manna geinginn að Sauðá eptir útnefning Þorsteins Guðmundssonar, í umboði Þorsteins hirðstjóra Ólafssonar, um kæru Þorleifs Árnasonar, í umboði Kristínar konu sinnar, til Margrétar Eiríksdóttur, að hun héldi nokkrum jörðum og lausafé, er Kristínu hefði fallið til erfða eptir Jón Jónsson, son sinn, en hann hefði erft eptir Sophíu Eiríksdóttur, föðurmóður sina, en hún hefði erft eptir Ásu og Ingileifu systur sínar.

AM. dipl. afskriptir, Nr. 5663, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er ā pergament, med sex jnsiglum,

---

[1]) Aptan á bréfinu; wmm Hoff. Beneficium AM. 280. 4to; wmm Hoff a Skagastrond 277; [2]) í frumbréfinu stendr að vísu vnntth; Guðmundr Andrésson les það: virt; Hákon Ormsson (AM. 280. 4to) les wnt eða wurt.

tvejmur þveingjum, og fjorum þveingförum. Jnnsiglenn oskir ad lesa.» Afskript Jóns er, eins og vant er, mjög nákvæm, en bréfið hefir verið orðið skemt í annan endan, þegar hann afskrifaði, svo að vantað hefir nokkuð aptan af hverri línu, en þær hafa alls verið átján með síðustu línunni, sem var stutt. Eru því eyður í afskript Jóns, en flest af þeim má fylla út svo víst sé. En bréf þetta er merkilegt í ættfræðislegu tilliti.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda illugi biorgolfsson. suæinn biarnarson. oddi þorstæinsson. biorn amundarson.[1]) sigurdr þorualldzson. snorre olafsson. halldor þordarson. suæin hall[uardzson . . . .]sson. jon jonsson. juar hallzson oc biarne snorrason. kuædiu guds oc sina kunnigt gerandi at þa er lidit war fra hegatburd vorss herra ichsu christi þushundrud fiogr hundrut tuttug[u oc eitt ar[2]) . . . .] dag næstan epter pascaviku at saudæ j skagafirdi worum wær i dom næfnder af þorstæine gudmundzsyni sem lauglegt vmbod hafdi þorstæins olafssonar hirdstiora [nordan oc vestan a islandi] at dæma millum þorlæifs arnasonar i vmbodi kristínar konu sinnar af æinne alfu. enn margretar æireksdottur af annare. kærdi þorlæifr til margretar at hun helldi. [fyrer sier þær] jarder epter asu oc jngilæifu æreksdætur er suo hæita siofarborg j skagafirdi. asgrimsstadi. gil. helluland oc þær adrar flæire jarder sem i arf hafua fallit epter jngilæifu. oc sv[o tede þor]læifr adr nefndr bref fyrer oss vnder godra manna jnzsiglum at jngilæif fyrnefnd tiundadi halft fiorda hundrad hundrada. suo oc kærdi þorlæifr vpp a margretu vm a[dra peninga frida] oc vfrida. oc jardar parta sem kristínu biornsdottr hafdi fallit i arf epter jon jonsson son sinn enn honum epter faudr modr sina sophiu æireksdottur oc sophiu epter systr sina[r adrnefndar jngilæ]ifu oc asu. oc saker þess at margret þrattnefnd kendizst fyrer oss oc lysti ath biorn æinarsson hefdi sellt þessa saumu jardar parta oc lausa godz sem þorlæifr kærdi [til bonda sinum benedickt bry]niolfssyne oc vændist þar wottum ath. syndizst oss margret optsaugd lauglega fyrer kaullut. þui dæmdum vær þorlæifui arnasyni vegna kristínar konu sin[nar adrnefndrar] alla þessa jardar parta oc lausagodz sem fallit hefer epter ingilæifu oc asu æireksdætur svo mikit wr jordum oc lausa

[1]) þannig; [2]) Sbr. Nr. 355 og 356.

godzi sem at Rettu til ber honum i s[itt hlutskip]ti[1]) med adra. at Rettum erfdvm epter fyrgræindar systr. nema margret syne her i dag med wottum edr skylrykium ath biornn æinarsson hafui sellt i loglegu vmbodi [kristínar dottur] sinar þessa saumu jardar parta oc lausa godz benedickt bryniolfssyni oc fulla peninga fyrer lukt birne adr græindum. leider hun eigi her prof sveri hun fullan [bokareid her æ þingi]nu at hun skal þeim æinum profum vænazst sem hun hýggr saunn vera. vill hun ei sveria þa er hennar profuum fyrer skotid. enn ef hun sverr sem dæmt er. þa læidi hun laga [vitni til fulln]adar her at saudæ fyrer þorstæini hirdstiora eda hans wmbodsmanne. enn ef þa fallazst titt nefndri margretu vitni. þä dæmum vær hana sk[ylduga til ath giallda þo]rlæifui arnasyni fulla femissu epter hvert hundrat. sem han hefer ætt i jordum oc lausagodzi. þar til sem þorlæifr krafdi benedickt peningana. enn sydan [med laga vô]xtum oc þar a ofan sex merkr j fullRette þorlæifs fyrer þat hann let sveria tvo skylRijka wotta at hann hafdi kraft benedickth peningana. skulu þær sex merkr vera [luktar sid]azst at saudæ a næstum fardogum. enn abatin af godzunum þar hver sem fallit hefer oc luki margret þrattnefnd þetta godz wt at næ[stum fardogum þorlæ]ifui eda hans vmbodzmanne. Oc til sanninda her wm settum wær fyr skrifuader menn wor inzsigle fyrer þetta bref skrifuat i glaumbæ j skagafirdi æ sama ari degi] sidar enn fyr seger.

---

353. 5. Mai 1421. í Glaumbæ.

Sex menn votta um jarðakaup þeirra Þorleifs Árnasonar og Kristínar Björnsdóttur konu hans af einni hálfu og Ásgeirs Árnasonar og Guðfinnu Þorgeirsdóttur konu hans af annari.

AM. Fasc. VIII, 2, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

bref fyrir hvamme. ok fyrir audrum jordum.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr hæyra sænda þorstæinn gudmundzson biornn amundason gudmundr þordarson iuar hallzson branndr gunnarsson ok gunlaugur þorgilsson. q(uediu) guds ok sina kunnigt gerandi at þar worum vær j hia saaum ok hæyrdum æ j glaumbæ j skagafirði at þorlæifr

[1]) i s . . . . . . tr, afskr.; *tr* mun ranglesið fyrir *ti*.

arnnason selldi asgæiræ arnnasyni med samþycki kristinar biornsdottur konnu sinnar jardir ær suo hæita huamr j huammsuæitth kyrinastadir skarfstadir glerarskogar ok leysingiastadir hueria vm sig med aullum þeim gôgnum ok gædum sæm þæssum jordum hæfir fylgt at fornu ok nýiu ok hann varð fræmzst æigandi ath. sagdi þorlæifr at kirkian j huamæ atte jordina a akræ ok æfra hvamm. hær j motæ gaf asgæir fyr nefndr med samþyckæ gudfinnu þorgæirsdottur konnu sinnar þorlæifui þessar jardir halfuar audkulu j suínnadal. halft mosfæll halfua gæithamra halfua grund halfua liotzhola halfua snædinngstadi half hrafnabiorg ok halft hollt huoria wm sig med aullum þeim gognum ok gædum sem hann vard æigandi ath ok gudfinna kona hans ok þar til gaf asgæir fyr næfndr þorlæifui alla jordina j tungunæsi med þui sæm hænne fylgdi at fornu ok nyiu skylldi huor hallda þeim jordum til laga ær kæypte ænn (sca) suara laga Riptingum fyrir þær er selldi æf þær genngi med laugum af. woru þæsser aller fyr næfnder menn j einu handabandi er kaupiñ foru fram þorlæifur kristínn asgæir ok gudfinna. Ok til mæire stadfæstu her vm settum vid ockr jnzsigli med fyrnefndra manna jnzsiglum fyrir þetta bref skrifuat j glaumbæ j skagafirde manadag næsta æptir krossmæssu wm worid anno domini ᴍ° cð° vissæsimo primo.

---

354. 9. Mai 1421. á Vatni enu syðra.

Pétr Ormsson lýkr klaustrinu á Reynistað með samþykki Sigríðar konu sinnar allan Fossárteigsreka fyrir þrjú kúgildi.

AM. 277. 4to bl. 7 b, skr. 1640, með hendi Guðmundar Andréssonar.

vm forsarteigs Reka.

Þad giore eg petur Ormsson godum monnum kunnugt. medur þessu mijnu Brefi. ad eg hef lukt stadnum j Reininesi Rekan allan fra forsärteig a Reykiaströnd til æfinligrar eignar. med samþycke sygrijdar konu minnar. firir þriu kugilldi. er þat reka mark vti midia forsā. oc sudur til mots vid fagranes. skylldi stadur eiga bædi vidreka oc hualreka oc allt þat er til gagns kann ad koma. skal þat eign stadarins obrigd enn fra

skilid forsarteig. oc ollum þeim er hana eiga oc a bua. Og til sannenda hier vmm setta eg mitt jnncigli (firir) þetta Bref. huort ed giort var a vatni enu sydra j Skagafyrdi. fostudag næstann firir Botolffsmesso Anno 1421.

---

355. 4. Júní 1421. í Glaumbæ.

Dómr tólf manna geinginn daginn áðr að Sauðá eptir útnefning Þorsteins hirðstjóra Ólafssonar um kæru Þorleifs bónda Árnasonar til Guðmundar bónda Ólafssonar, sem hafði löglegt umboð Margrétar Eiríksdóttur, að hann hefði rofið á sér dóm, og ekki goldið það jarðagóz og lausafé, er Margréti var dæmt að greiða Þorleifi, og er Guðmundr nú dæmdr til að halda dóminn.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5664, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er med. 8. Jnnsiglum, og 4. þveingjum. Jnnsiglenn eru oskir.»

Þeim godum monnum sem þetta bref sia eda heýra senda sveinn biarnarson. hallr olafsson. þorsteinn gudmundzson. lytingr hialltason. einar magnusson. gudmundr þordarson. olafr leifsson. hilldibrandr þordarson. magnus þordarson. kaarr biarnarson. einar olafsson oc einar olafsson Q(uediu) G(uds) oc sina kunnigt gerandi at þaa er lidit var fra higat burd vors herra iehsu christi þushundruth fiogur hundruth tuttugu oc eitt aar aa þridivdagen næsta post octavam corporis christi. aat saudaa j skagafirdi aa almenniligv þingi voru vær i dom nefnder af erligum manni þorsteinni olafssyni hirdstiora nordan oc vestan aa islandi ath dæma i millum þorleifs bonda arnasonar oc gudmundar bonda olafssonar. kiærdi nefndur þorleifr til gudmundar ath hann hefdi rofit aa honum dom oc eigi lukt honum þa penninga sem honum voro dæmder af margretu eireksdottur epter því sem domsbref þar vm giort vottar. oc saker þess ath greindr þorleifr let þar sueria tuo skilrika votta at fýrr nefndr gudmundr hafdi tekith fvllt oc laugligt vmbod margretar eiriksdottur firir fardaga i gagndaga viku.[1]) suo oc var suarith af teimr skilrikum vottum ath laugligur vmbodsmadr þorleifs hafdi beitt oc kraptt penninganna a faustudagin j fardaugum[2]) oc

[1]) þ. e. 27. Apr.—3. Maí; [2]) þ. e. 23. Maí.

fenngit ecki. því dæmum vær opttnefndan gudmund olafsson dominn rofit hafa oc vera enn skýlldugur hann ath luka epter þvi domsbrefi sem hier var lesit i dag jnnann siau nœtta oc hier œ ofan firir halld oc rangliga medferd fullretti þorleifs sex merkr i voru edr voruvirdu godzi oc mork i domrof oc lukizt heima i glaumbæ innann halfs manadar. Oc til sanninda hier vmh settum vær fýr nefnder menn vor inzcigli firir þetta domsbref er giortt var i glaumbæ i skagafirdi a sama œri deigi sidar enn fýrr seger.

---

356. 30. Júni 1421. í lögréttu.

Rafn lögmaðr Guðmundsson úrskurðar þá dóma, sem geingið höfðu í máli Þorleifs bónda Árnasonar og Margrétar Eiríksdóttur, löglega í alla staði (Nr. 352 og 355).

AM. dipl. afskrr. Nr. 5666, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er ā kalfskinn með einu brotnu Jnsigle, enn Þveingurenn er slitenn ódrumeigin og þvi laus fra þaug bref sem þar hafa vered med fest, so sem urskurdurenn seiger.»

Þeim godvm monnum sem þetta bref sia edr heyra sender hrafnn gudmundsson laugmann nordan oc vestan œ jslande Q(uediu) G(uds) oc sína kunnigt giorandi ath sub anno gracie ꝳ° cccc° vicessimo primo manudag næstan epter peturs ꝳesso i lavgrettv æ jslandi kom firir mic þorleifur bondi ærnason birtandi mier domsbref ath dæmt hafdi verith i milli adrnefnz þorleifz oc margretar eireksdottur. Jtem i annari grein tedi œdr nefndur þorleifur mier domsbref er dæmt hafdi verith i milli tittnefnz þorleifs oc gudmundar olafssonar i lavgligv vmbodi margretar eireksdottur. beiddi oc krafdi þrátt nefndr þorleifur mic vrskurdar œ hvort þesser domar edr domsbref væri lavgligh edr eigi. nv saker þess ath egh invirdiliga skodadi þessu saummv domsbref oc litvzt þav mier j alla stadi lavglig. þvi at til kavllavdvm þeim bestvm monnum er i hia mier voru oc mier samþýckiandvm sagda eg j guds nafni amen med fvllvm laga vrskvrdi œdr nefnda doma laugliga i alla stadi oc þessi domsbref bædi lauglig er hier er(v) med fest þessv minv vrskvrdarbrefi med aullvm sinum greinvm oc artikvlis oc obrigdi-

liga halldazt eiga. Oc til sanninda hier vm setta eg mitt jnzcigli firir þetta mitt vrskurdarbref er giort var i sama deigi oc œri sem fyr seiger.

---

357. 8. September 1421. í Bræðratungu.

Einn prestr og tveir leikmenn transskríbera máldaga Bessastaða í Fljótsdal og Njarðvíkr í Borgarfirði eptir Vilchinsbók (1397).

AM. dipl. afskrr. Nr. 2011 «epter originalbriefe fra Niardvik i Mulasyslu». Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar III, 99.

Ollum godum monnum þeim sæm þetta bref sea ædhr heyra sænda þorkell gissorarson prestr þorualdr oddzsson oc Jon Egilsson læikmænn Q(uediu) gudz oc sina kunnikt gerandi ath mær saghum oc jnwirdoliga yfuerlasom maldagh(a) þessara kirkna bessastadær j fliotzdaal oc niarduik j borgarfyrdi er liggia j austfiordum suo latandæ huor þeirra vm sigh ordh fraa ordhi med ollum sinom græinom oc articulis sæm her sæghir. [Hér koma máldagar Bessastaða frá 1397 (sbr. Dipl. Isl. I, Nr. 92 ár 1203) og Njarðvíkr frá 1397; sjá hér að framan Vilchinsbók CCXLIX bls. 212 og CCLXVII bls. 222].

Oc til sanenda her wm setto wer furnæfndir mænn wor jnsigli firir þetta bref er gert var j tungu er liggr j biskups tungom marie messo sidaræ anno domini ꝏ⁰ cd⁰ vicessimo primo.

---

358. 18. December 1421. í Tungu í Fljótum.

Höskuldr Runólfsson selr Arnfinni bónda þorsteinssyni jörðina Tungufell í Svarfaðardal, en Arnfinnr gefr á mót jarðirnar Lund og Nefstaði í Fljótum og þar með tíu kúgilldi.

AM. Fasc. VII, 30, frumbréfið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins brot eptir af 2. og 4.

Tungufells Breff[1]).

Þat gærer ægh hauskulldr runolfsson godum monnum kunnigt med þæssu minu brefi at æk kænumz at ægh hæfer

[1]) Aptaná bréfinu með yngri hendi.

fæingæt arnnfinnæ bonda þorstæinssýnæ til fullrar æignar jôrdæna tungufæll ær liggr j suarfadardal med ollum þeim gôgnum ok gædum sæm fýlgt hæfer at fornu ok nýo ok ægh hæfer fræmzst æigandi at vordætt.

Hier j moti gaf arnnfinnr mier jôrdæna lund ok næfstadi badar j fliotum med ôllum þeim gognum ok gædum sæm græindum jôrdum æ at fýlgia at laugum. æru þær vtluktar ok afhændar sua mier væl anægir [ok þar med tiu kugilldi[1]). þui gærer æk adr næmdan arnnfinn bonnda allungis kuittan fýrir mier ok ollum minum æftir komandi af greindu jardar værdi.

for þetta jarda[2]) kaup fram a vôllum j suarfadardal olafs messo fýrri[3]) þa lidæt var fra burd kristz þusund fiogr hunndrat ok xx ar þæssum godum monnum hæa verandum olafæ æýolfssýnæ gudlæiki þorstæinssýnæ hauki gudmundzsýnæ ok birtinngæ jonssýnæ.

Ok til sanænda hier um sættum vith hauskulldr ok arnnfinnr ockr jnzsigli med fýr næmdra manna jnzsiglum fýrir þetta bref skrifuat j tungu j fliotum fimtadagh næstan fyrir jol ari siidar æn fýr sæghær.

---

359. 16. Febrúar 1422. á Egilsstöðum.

Dómr Orms Jónssonar, kongs umboðsmanns í Múlaþingi, og þeirra dómsmanna, er hann útnefndi, um vígsbætr eptir Sigurð Þorsteinsson, er Pétr Tumason óforsynju í hel sló.

Ny kgl. Saml. 1945. 4to bl. 53 a, skrifað af Hannesi Gunnlaugssyni 1666.

Domur vmm vijgsbætur epter Sigurd Þosteinsson.

Þad g(iörum) v(ier) Jørundur Vijgfusson. Eivindur Gudmundsson og Jon Jonsson g(odum) m(onnum) k(unnugt) m(ed) (þessu) v(oru) opnu brefe ad Anno m. cccc. xx og ij är mänudaginn næsta fyrir Simonsmessu. ad Eigelstödum j fliotsdalshierade þingstad R(iettum) v(orum) v(ier) j d(om) n(efnder) med odrum 12 dandemönnum af velbornum manne Orme Jonssyne

---

1) [ritað á spássíu og vísað inn; 2) nokkuð óljóst; 3) þ. e. 29. Júlí 1420.

kongs vmmbodsmanne j Mwlaþinge ad d(æma) hvorsu hāfar bætur skyllde koma effter Sigurd heitenn Þosteinsson er Petur Tumason oforsyniu j hel slo.

nw af þvi vær vrdum ā eitt samþycker. þā dæmdum vier 27e j vijgsbætur effter greindann Sigurd ef hann hefde vered saklaus j hel sleigenn. en þa skyllde falla af þessum vijgsbotum ef greindur Sigurdur hefde hoggved þad sama hogg sem Petur fieck j hofuded ā þeim sama funde. so og dæmdum vier Arna Þosteinsson skylldugann ad selia greindum Petre Tumassyne (grid). so og sellde Arne greindum Petre med handsolum effter vorum dome erfingianna vegna grid og frid.

d(æmdum) v(ier) f(yrr) n(efnder) d(oms)m(enn) tijttnefndann Petur wtlægann.

Samþycte.

---

360. 22. Júní 1422. á Torfustöðum.

Dómr tólf manna útnefndr af Ásgeiri Árnasyni, kongs umboðsmanni í Húnavatnsþingi, um nokkur fjármál Jóns Arnbjarnarsonar og Rafns Sveinbjarnarsonar við Þorvarð Ólafsson.

Eptir dómabók í 4to, bls. 51—52, sem eg á, skrifaðri um 1608 (= *a*), og AM. 211c. 4to, bls. 149—150, skr. c. 1680—1700 (= *b*). Dómrinn er prentaðr í Sýslumannaæfum Boga Benediktssonar I, 442—444.

Domur vm [Rangligt halld œ peningum[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia eda heyra senda Matteus Pietursson. Hakon Magnusson. Arnbiorn Einarsson. Gudmundur Þorlaksson. Kolbeinn Andriesson. Ari Vigfusson. Þorualldur Berþorsson. Þorarinn Oddzson. Þorkiell Asbiarnarson[2]). Magnus Þormodsson. Ofeigur Þorgeirsson. [Suartur Stephansson[3]). kuediu Guds og sijna. kunnigt Giorandi a Torfustaudum j Midfirdi œ almenniligu þingi. vorum vier i dom nefndir af ærligum manni Asgeiri Arnasyni er þa hafdi kongs[4]) vmbod yfir allt Hunauatzþing. Ad dæma œ milli þeirra Jons[5]) Arnbiarnarsonar. Hrafns Sueinbiarnarsonar[6]). og Þoruardar Olafs-

---

[1]) [ranglegt peninga halld *b*; [2]) Asbiörnsson *b*; [3]) [Einar Jonsson *b*; [4]) kongsinz *b*; [5]) *b*; Jón, *a*; [6]) Snæbiarnarsonar (!) *b*; af einni hálfu b. v. Sýsl.

sonar af annari alfu. og Greindur Þoruardur var [þar þa Riettiliga[1]) firir [kalladur og[2]) stefndur. og sakir þess ad adur [greindur[3]) Jon og Hrafn. kiærdu þad til Þoruardz Olafssonar ad hann hefdi ad hallda vostack[4]) med Briggishnappa med vir og spensl med silfur. er Katrin modir hans hafdi skipad sera Asgrimi Snorrasyni firir Bord og kenzlu Þoruardar sonar sins og hennar bref þar firir[5]) giort uottar.

Þui dæmdum vier þrattnefndir domsmenn. þrattnefndann Þoruard[6]) Olafsson skylldugann ad afvenda og luka adurgreinda Gripi Jone Arnbiarnarsyni og Hrafni Sueinbiarnarsyni[7]). eda þeirra laugligum vmbodzmanni jnnann manadar ad[8]) heyrdum dominum. hier œ Torfustada þingi j midfirdi ef þeir ero til. Enn ef þeir ero eigi til þa adra suo goda[10]) vndir sinn suarinn eyd. nema hann syne med suornum vottum ad þeir sieu afhendtir adur.

Jtem j annari Grein [suoru tueijr skilrikir[11]) vottar. ad tittnefndur Þoruardur hefdi [handlagt sera asgrijme[12]) Snorrasyni j fiarskipti og Reikningskap. fimm kugilldi til fullrar Eignar.

Þui dæmdum vier opt nefndann Þoruard skylldugann ad[13]) luka ad næstum fardaugum. fimm kugilldi [med þessum frideijka[14]). ku og asaudar kugilldi med fullum lauguoxtum[15]). og þriu Gielldfiar kugilldi med leigum [og leiguleigum[16]). ef [þeir[17]) gieta þad synt[18]) ad þeir hafi beitt og krafit ad laugum. Enn þeim fullrietti[19]). Jone. v.[20]) merkur. Enn Hrafni 4[21]) merkur. Riett lukt j aullum laugaurum jnnan manadar. hier œ Torfustaudum[22]) ad heyrdum dominum.

[Enn ef þeir syna eigi ad þeir hafi krafit ad laugum. Gialldi þœ med leigum þessi fimm kugilldi. nema tittnefndur Þoruardur gieti synt ad hann hafi lukt adur. Skal hann aull sin prof leida hier œ Torfustaudum j Midfyrdi. firir kongs vmbodsmanni jnnan manadar ad heyrdum domnum.

---

[1]) [Riettiliga þa *a*; [2]) [sl. *a*; [3]) greinder menn *b*; [4]) vastach *b* og bætir »med« framan við; [5]) vm *b*; [6]) Þoruardz (!) *a*; [7]) Snæbiarnarsyne (!) *a*; [8]) af *a*; [9]) profasta (!) *a*; [10]) jafngoda *b*; [11]) [suo . . . . . ilrikir *a* (rifið) og bætir »Jtem« við í upphafi greinarinnar; [12]) [ha . . . . . *a* (rifið); [13]) sl. *a*; [14]) [sl. *b*; [15]) lagavôxtum *b*; [16]) [sl. *b*; [17]) þeirra, *a* (!); [16]) [þad synest *b*; [19]) [sl. *b*; [20]) iij *b*; [21]) iiij *b*; [22]) Thorfastôdum *b*.

Jtem i þridiu grein vm þann eid er Þorarinn Halluardsson sór og tueir uottar adrir soru eins vitnis. þann eyd og skra dæmdum vier til laugmannz og suo mikid sem oss bar ẏfir ad taka[1]). en kongi Riett eptir bok.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrnefndir menn vor Jnnsigli firir þetta domsbref skrifad[2]) ꝍ torfustaudum i Midfirdi manudæginn firir [Jonsmesso baptista[3]) anno dominj ꝏ⁰. cd⁰. xx⁰. secundo.

---

361. 13. Júlí 1422. í Skriðu.

Rafn lögmaðr Guðmundsson samþykkir og staðfestir dóm tólf manna frá 22. Júní 1422 (Nr. 360).

Dómabók í 4to, bls. 52—53, sem eg á, skrifuð c. 1608 (= *a*); AM. 211c. 4to bls. 150—51 skr. c. 1680—1700 (= *b*).

Vrskurdur Hrafns laugmannz yfir[4]) þennann dom.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia eda heyra. Sendir Rafn Gudmundzson laugmann nordan og vestan ꝍ Jslandi. kuediu gudz og sijna kunnigt giorandi. ad þa lidit uar fra hingadburd vors herra Jehsu christi [þusund iiijc xx og ij[5]) ar ꝍ manudæginn næstan firir Þorlaksmesso ꝍ skridu j Reykiardal.[6]) kom firir mic Jon Sæmundarson j [laugligu vmbodi[7]) Jons Arnbiarnarsonar.[8]) [Tiaandi mier[9]) dom [vndir godra manna Jnnsiglum. huer ad[10]) dæmdur hafdi verid j millum[11]) [adur nefnds[12]) Jons Arnbiarnarsonar[13]) og Þoruardz Olafssonar. Beiddi [og krafde[12]) fyrnefndur Jon mic[14]) vrskurda [vm ad[15]) huort þessi domur væri laugligur edur eij. Enn sakir þess ad ec [jnnuirdiliganna skodadi[16]) þennann dom og domsbref. og leijst mier þad i alla stadi lauglegt.

Þui ad til kaulludum þeim[17]) bestu maunnum er[18]) hia mier voru og mier samþyckiundum.[19]) Sagda eg i Gudz nafni amen med fullum laga vrskurdi. adur nefndan dom laugligann

---

1) [vantar í *b*; 2) sl. *b*; 3) [Johannem Baptista *b*; 4) vppa *b*; 5) [M. cccc. xxij *b*; 6) Vykiedal (!) *b*; 7) [vmbode lỏgligu *b*; 8) arnbiðrnssonar *b*; 9) [og med *b*; 10) [sem *b*; 11) mílle *b*; 12) *b*; rifið úr *a*; 13) sl. *b*; 14) ad b. v. *b*; 15) sl. *b*; 16) [skodade jnnvirdulega *b*; 17) sl. *b*; 18) sem *b*; 19) samþickendum *b*.

j alla stadi og þetta domsbref statt og staudugt er hier er med fest þessu minu vrskurdarbrefi med aullum sijnum greinum og articulis halldast eiga obrigdugliga.[1])

Og til sanninda hier vm setta ec [firir þetta mitt vrskurdarbref mitt Jnnsigli giort i sama stad deigi og ari sem fyr seigir.[2])

---

362. **10. Oktober 1422. í Brautarholti.**

Jón biskup á Hólum kvittar Steindór Andrésson um hálfa jörðina Brúarland í Óslandshlíð.

AM. Fasc. VIII, 4. Frumritið á skinni; innsigli biskups er dottið frá «þetta bref er skrifad med sömu hendi sem þad Jons biskups bref er liggur i Archivo Regis Daniæ. þad man eg glögt» (AM). [Sbr. Nr. 342] AM. dipl. afskrr. Nr. 296.

brvarland.[3])

Ver Jon med gudhz nadh Biskup a holom giorom godhom monnom vitterleight med þesso. war(o) brefi þat om alle þan rett oc tiltala som wi hafom til steindor andresson om þan halfua Jærd bruærland sem ligger j ouslandz lidh. gifom wer honom quitt. free oc freels fyr oss oc allom warom æfter kommandom om fyr nemda jærd. Oc til sanninda her om settiom wer wart jncigil fyr þetta bref er giort war j bryterholte liogerdagen nest fyr calixte pape Anno domini ꝏ° cccc° xx° ij°.

---

363. **21. Oktober 1422. á Torfustöðum.**

Dómr útnefndr af Guðmundi bónda Arasyni um kæru Péturs Finnssonar til Þorvarðs Ólafssonar um þá peninga, er Ingibjörgu Klementsdóttur féllu til erfða eptir Margrétu móður sína.

Dómabók í 4to, bls. 53—54, sem eg á, skrifuð c. 1608 (= *a*); AM. 211c. 4to bls. 151—152 skr. c. 1680—1700. Dómrinn er prentaðr í Sýslumannaæfum I, 444—445.

Domur vm [Rangligt penninga halld.[4])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. Senda Hallur Þorgrimsson. Pietur Þordarson. Jon Þorgrimsson. Arn-

---

[1]) obrigdannliga *b*; [2]) [mitt Jnnsigli firir þetta vrskurdar breff Anno die et loco vt supra *b*; [3]) Aptan á bréfinu með fornri hendi: [4]) [penningahalld Rangligt *a*.

biorn Einarsson. Gudmundur Þorlaksson. Biarni Gunnarsson.[1]) Hallur Þorkielsson. Þorkiell Asbiarnarson.[2]) Colbeinn Andriesson. Einar Þordarson. Þorarinn Asbiarnarson.[3]) Jon Oddzson. Suartur Stephansson. (kuediu gudz og sina). kunnigt giorandi ad þa ed[4]) lidit uar fra hingad burd uors herra Jehsu christi [ꝏ° cð°[5]) visessimo secundo[6]) miduikudæginn[7]) fyrstann i vetri vorum vier i dom nefndir. Af Gudmundi bonda Arasyni ꝏ Torfustaudum[8]) i Midfyrdi ꝏ þingstad ʀiettum. ad dæma i millum[9]) pieturs finnssonar og Þoruardar[10]) Olafssonar vm þa penninga. er Jngibiorgu Clemensdotter til erfda[11]) fiellu eptir margrietu modir sijna. og Þoruardur[12]) tok ad sier eptir Margrietu modir þeirra. og suarid er af tueimur skilrijkum vottum ad magnus grimsson ʀeiknadi niutie hundrada sier og sinni kuinnu hid næsta haust adur hann deydi. og uann þar ꝏ fullann bokareyd.

Þui dæmum[13]) vier adur nefndum pietri j vmbodi kuinnu sinnar halfan fimta taug hundrada[14]) af þeim [nietiu hundrudum.[15]) med leigum og [leigu leigum[16]) sidan hann fieck Jngibiargar til þess er pietur beiddi og krafdi. sidan dæmdum vier med fullum[17]) laga auexti vm þau tuo ar ad suarit var ad pietur hefdi bædi beytt og krafit.

Jtem dæmdum vier Þoruard Olafsson skylldugann ad luka þessa peninga heima ꝏ audunarstaudum ad næstum fardaugum.[18]) Skylldi tittnefndur Þoruardur syna med suornum eidum huort meira væri fritt ędur ofrijtt. jnann manadar særra daga. Enn ef eigi verdur synt. þa dæmdum vier þridiung ofritt enn tuo hluti frijtt. Annad enn þad j Jaurdu lyggur. Skal Þorvardur[19]) þessi prof leida firir Gudmundi syslumanni edur hans laugligum vmbodzmanni.

Sidan dæmdum vier optnefndum pietri. v. merkur j sitt fullrietti ꝏ huorri krauf.[20]) og lukast[21]) jnnan manadar heima ꝏ Torfustaudum[22]) ad heyrdum dominum j aullum laugaurum.

---

[1]) grijmsson *b*; [2]) Asbiornsson *b*; [3]) *b* bætir hér rangliga inn aptr: »Einar þordarson«; [4]) sl. *b*; [5]) dc, misskr. i *a*; [5]) [M. cccc. xxij, *b*; [7]) midkudag *b*; [8]) Torfastöðum *b*; [9]) mille *b*; [10]) þorbiarnar (!) *a* (hér, en þorvarðr síðar í bréfinu); [11]) Clemusdóttur, *b*, og bætir við: til erfða; [12]) þoruardur *b*, Olafur *a*; [13]) dæmdum *b*; [14]) sl. *b*; [15]) [niutigum hundrada *b*; [16]) þannig *b*; leigu leigu leigum *a*; [17]) fullkomligum *b*; [18]) og. b. v. *b*; [19]) þorgrimur *a* og *b*; [20]) kröfu *b*; [21]) lukest *b*; [22]) Thorfastôdum *b*.

Og til sanninda hier vm setium vier fyr nefndir menn vor Jnnsigli firir þetta domsbref giort[1]) i sama stad [deigi og ari sem fyr seigir.[2])

364. 12. Janúar 1423. á Torfalæk.

Tveir menn votta, að Þorsteinn Þorgrímsson hafi samþykt sölu Þorgríms föður síns á jörðunni Neðstabæ í Norðrárdal til Helga Þormóðssonar, og að hann kvitti Helga um greinda jörð.

AM. Fasc. VIII. 6, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Nedstabæiar bref.[3])

Þath gerum uid einar hallfredarson ok markus eÿiolfsson godum monnum viturligt medr þessu ockru brefe ath a mardargnupe j uatzdal fiorda dagh jola voru uid j hia sam ok heÿrdum a handaband þeirra helga þormodssonar af einni alfu en þorsteins þorgrimssonar af annarre ath sua firir skildu ath þa somu jord nedstabæ j nordrærdal sem þorgrimr fader hans hafde sellt fÿrr nefndum helga samþykte adr nefndr þorsteinn a sinna vegna huort sem hann hefde j att meira edr minna ok þui gerde hann þrattnefndan helga ollungis kuittan ok akærulausan firir ser ok sinum erfingium edr umbodsmonnum um adr greinda jord. ok til sanninda her um settum uid fÿrr nefnder menn ockr jnsigle firir þetta bref skrifat a torfalæk j hialltabacka sokn eine natt firir geisla dag anno domini ᴍ° cccc° xx° tercio.

365. 3. Apríl 1423. á Möðruvöllum.

Michael prestr Jónsson lýsir því að Jón biskup á Hólum góðrar minningar hafi kallað sig frá Noregi til að gerast prestr í hans umdæmi, og hafi biskup veitt sér Breiðabólstað (í Vestrhópi), og hafi hann meðal annars gerst fjarráðamaðr biskupsstólsins, og á deyjanda degi hafi Jón biskup, er hann sá af forvitru sinni og lækniskunnustu, að sjúkleikr sá, er hann hafði tekið, mundi draga hann til bana, skipað sig til officialis og hafi

[1]) sl. *b*; [2]) [etc. *b*; [3]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

það verið samþykt af mörgum lærðum og leikum, en því embætti hafi hann lítt náð, og kennir það ofríki séra Þorkels Guðbjartssonar og séra Ara Þorbjarnarsonar, er prestafundr á Möðruvöllum kaus til officialis, og stefnir hann þeim því báðum á ársfresti fyrir erkibiskupinn í Niðarósi.

AM. Fasc. VIII, 5, frumrit á skinni, og er stungið saman við bréf Hannesar Pálssonar og fleiri manna frá 15. Apríl 1423. Aptan á bréf þetta er ritaðr með hendi frá c. 1500 dómr visitatorum frá 7. Nóv. 1357 um laxveiði Grenjaðarstaðar í Laxá (sjá Dipl. Isl. III, Nr. 85). Skjal þetta fékk Árni Magnússon frá séra Skúla Þorlákssyni á Grenjaðarstað. Afskript af þessu bréfi er meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 161, gerð eptir þessu frumriti: «Ex authentica tabulâ pergameuâ et appensis originalibus literis.» Um bæði bréfin, sem hér eru samfest, fer Árni þessum orðum: «Utrumque horum documentorum exaratum est manu Norvegi cujusdam, non vero Islandico calamo. Jn utroque eadem manus esse videtur. Communicavit autem hæce mihi Dominus Sculo Thorlacius Sacerdos, Greniadarstadensis.» — Þess er getið í bréfinu frá 15. Apríl 1423 að þetta bréf hafi upphaflega verið ritað á pappír, og eru það hin elztu rök, er vér nú vitum til að pappír hafi verið notaðr til ritgerðar á Íslandi. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 229—232.

Jn nomine domini amen.

Vniuersis præsens scriptum cernentibus michael johannis presbyter et officialis Ecclesie holensis notumfacio per presentes quod Reuerendus in christo pater et dominus dominus johannes bone memorie dei gracia Episcopus holensis me ad ecclesiam suam holensem caritatiue uocauit cum a(u)tem ad presenciam suam perueneram literas testimoniales quas de noruegia et patria mecum portaueram super conuersacione fama et natalibus diligenter inspexit et attente examinauit. quo facto. cognouit parentes meos securus factus de fama et conuersacione hactenus habita petiuit et optauit me fieri clericum Ecclesie sue holensis peticioni uero et voluntati suis gratuitis humiliter acquiescenti contulit mihi canonice Ecclesiam vacantem jn breidabolstadha et cum hoc prepposituram adiacentem que vulgariter dicta est hunauatzthing et super utroque dedit michi suas patentes literas sub sigillo suo maiori impendente. precedente uero tempore. tradidit mihi thesaurum suum necnon et ecclesie sue holensis custodiendum me in diuersis ecclesie negocijs et procuratorijs sepius experiendo. Comperiens autem me fidelem in commissis assiduum et vigilantem in omnibus proposuit me ulterius pro

ecclesia sua debere sustinere labores et ut onus honor consequeretur prepositi ut uoluit prout juris est Ecclesie sue et sibi suisque successoribus juramentum fidelitatis. Elapso tandem paruo tempore cepit ipsum repentina infirmitas et licet lente ipse tamen ut erat sapiens et expertus in medicinis cognouit quod sibi non esset spes de vita. cepit igitur statim disponere de rebus ecclesie de familia et familiaribus et officialibus et procuratoribus qualiter post mortem suam melius staret ordinauit eciam et fecit testamentum de singulis prout de jure potuit conuocauit tamen clericos et laicos et colonos ecclesie quos protunc habere potuit habens colloquium et maturam deliberacionem cum ipsis de singulis. Placuit autem sibi et omnibus protunc presentibus concorditer ut me eligeret et constitueret officialem tam in temporalibus quam in spiritualibus. et licet uoluntati sue et consensui eorum in hac parte sepius resisterem requisitus tamen ab ipso sub iuramento per me ecclesie et sibi prius prestito mandato ipsius et uoluntati eorum acquiescens assumpsi mihi onus et officium et potestatem officialatus et procuratorium et yconomiam de manu domini mei quibus assumptis idem dominus meus jn continenti assignauit michi propria manu omnes claues res et clenodia curam et liberam administracionem omnium rerum ecclesie omnem eciam insuper familiam et familiares et officiarios qui mihi omnes juxta mandatum domini mei sponte promiserunt fidelitatem ex parte ecclesie quousque successor canonice intrans superueniret. super istis autem fecit dominus meus immediate literas fieri quas propri(i) sigilli munimine pluribus fidedignis presentibus roborauit. jstis autem factis disposui de munitis[1]) officijs cuilibet prout necessitas exegit. jllis tamen qui prius habuerant hoc adiecto quod omnes in fidelitate mea prout promiserant ex parte ecclesie prouenirent. Defuncto tandem domino meo conuenerunt aliqui clerici et laici qui omnes unanimiter dederunt mihi consensum ad premissa inter quos primus erat thorkillus gudberti presbyter qui mihi super omnes fidelitatem et firmam assistenciam in omnibus promisit conficiens super hijs literas quas ipse primus et ante alios contentos in eadem litera sigillo suo proprio sigillauit. Conuocantur postmodum alij clerici et laici et conuenerunt die

[1]) AM. les: munitur, og vill leiðrétta í: iniunctis.

statuta videlicet dominica proxima post purificacionem in cenobio modruualla ut et eorum consensum acquirerem non quod jus hoc exegit sed propterea ut singulorum fauorem desideraui efficiuntur modo aliqualiter discordes et hoc propter aliquos qui omni nisu conantur effici officiales non propter commodum ecclesie nec ob salutem animarum sed solomodo propter temporale lucrum volentes vocari rabi et sic dissipare bona ecclesie decerpendo eciam populum ducendo ceci cecos et sic vtrique in foueam cadentes. jnter quos principales erant thorkillus presbyter prelibatus qui michi ut premittitur fidelitatem et assistenciam prius promiserat et alter cum eo aro thorberni presbyter qui se jam gerit pro officiali de facto licet de jure minime possit. hij in tantum clamorem et inauditos strepitus prorumpunt quod ex hijs tumultus magnus generatur in populo. Jam omnes surgunt iam pro maxima parte parant se ad dominum dicentes se nec velle nec posse se ulterius intromitti de istis. sed quasi vna erat vox omnium quod ille sit et maneat officialis qui de jure et iusticia esse poterit. et sic dispersi quilibet arripit viam suam nisi solummodo thorkillus et aro prenominati et complices sui. hij dictant hij scribunt et conficiunt literas secundum velle suum quod aro sit officialis et aliam quod ego renunciaueram juri meo inferentes in hijs literis presentes et absentes qui nunquam in eodem facto fuerant nec aliquem discretum credo easdem literas sigillaturum quia multa falsa et plura non verisimilia jn eisdem leteris aperte continentur. fferia vero iij[a] proxima veni ad ecclesiam holensem et curiam holensem credens omnia in pace et tranquillitate et fidelitate mea fore ut antea fuerant. peruenerat ibi dictus thorkillus presbyter ad curiam et ecclesiam holensem et omnes claues vi prodicione et fallacia jam adeptus fuerat et omnes qui mihi fideles ut promiserant esse uoluerunt extra curiam violenter expulerat clausit curiam clausit domos infra ponendo armatos clausit quoque et serauit ecclesiam retinuit vi et violencia cum armata manu quasi laicus pluribus armatis stipatus omnes res meas et libros et seruitorum meorum similiter et omnes literas meas quas portaui de noruegia et patria ac eciam literas domini mei episcopi holensis super ecclesia bredabolstadh et prepositura prenominatis et licet sepius ablata petierim mihi restitui subiciens me velle stare jure semper non

potui rehabere jota unum. Sequenti uero die venit aro presbyter et omnia que thorkillus prefatus iam gesserat et attemptauerat collaudat et ratificat sibi assistenciam in premissis omnibus faciendo et me et meos in fugam propulerunt et nisi sic spoliatus absque dilacione vias transissem ipsi cum suis complicibus me et meos aut occisos seu laceratos dimisissent aut captos in custodia tenuissent donec securi facti fuissent quod propter jniurias et dampna et prodiciones mihi et meis per ipsos factas nunquam agerem contra ipsos. nunc vero de nouo ut prius feceram te aronem thorberni presentem et thorkillum presbyteros moneo primo 2° 3° et peremptorie ut michi omnia ablata infra x dies ab ista die computando jntegre restituatis. alioquin sentencias excommunicacionis quas vos ipsi ipso facto incurreratis propter premissa ac eciam propter sequentia faciam ammodo denunciari. nam primo vltimam voluntatem domini mei episcopi et vestri impedistis ymouerius fraudulenter et perperam de facto licet de jure nullatinus unquam poteratis infregistis. Secundo injecistis manus violentas in aronem. thorgremum et steinmodum dyaconos ipsos incarcerando[1]) crudeliter tractantes quia noluerunt sic eciam non potuerunt fouere jniusticias vestras. Tercio nitimini cotidie infringere facta domini nostri premissi ipsos destituendo quos ipse instituit tam in ecclesijs per ipsum rite collatis quam in prepposituris et alijs perpetuis officijs illos destituendo qui vestre violencie et injusticie noluerint esse participes volentes uero instituendo nam thorstano helming laico contulistis ecclesiam curatam in myklebæ destituendo asgrimerum stendori dyaconum qui ad eandem ecclesiam est ordinatus et quam plura alia inaudita que ad presens nimis longum esset enumerari que tamen suo loco et tempore enumerabuntur. Jnsuper presentes te aronem thorberni presentem et thorkillum presbyteros ad sedem metropolitanam cito peremptorie ita ut uos personaliter infra annum a crastino tiburtij et valeriani proxime futuro computando coram domino meo metropolitano nidrosiensi compareatis mihi de omnibus et singulis premissis et de ceteris alijs causis que inter nos vertuntur seu verti poterint secundum iuris exigenciam responsuri obligans me vna vobiscum ad penam

[1]) incerando, skbr. AM. leiðrétti.

tallionis jnhibens uobis firmiter in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicacionis ne uos ulterius in negocijs sic violenter et jniuriose adeptis ammodo jntromittatis precauens eciam omnibus et firmiter jnhibens[1]) ex parte dei et officij michi commissi sub pena excommunicacionis ne predicto aroni tamquam officiali cum non sit nec de jure esse poterit ammodo obediatis nec sibi aut socio suo uel complicibus suis aliqualem assistenciam jn premissis contra deum et justiciam faciatis omnibus eciam ex parte ecclesie loca et beneficia predia et terras tenentibus mando ut ad me absque dilacione veniatis et nichil contra me seu absque consilio et consensu meo incontentis faciatis nec alteri redditus seu prouentus Ecclesie holensis soluatis preter michi et quibus ego commisero subleuanda. nisi quicunque contra fecerit voluerit bis reddere id ipsum et preter hoc ecclesie et mihi pro inobediencia et omni dampno jnteresse et injuria secundum leges jntegras respondere.

Datum modruualla jn eyafiord anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xxiij⁰ iij nonas aprilis meo sub sigillo.

---

366. 15. Apríl 1423. á Möðruvöllum.

Séra Hannes Pálsson, Loptr Guttormsson og sex menn aðrir votta, að Adam Jakobsson hafi lesið fyrir kirkjudyrum í Saurbæ í Eyjafirði stefnubréf Michaels prests Jónssonar til Ara prest Þorbjarnarsonar og Þorkels prests Guðbjartssonar að mæta á ársfresti fyrir erkibiskupinum í Niðarósi.

AM. Fasc. VIII, ad 5. Frumbréfið á skinni; AM. dipl. afskrr. 161 (eptir frumbr.). Sbr. bréf frá 3. Apr. 1423, Nr. 365.

Ollum monnum þeim sæm þetta bref sea ædr høyra kungiorom ver hannes paalsson prestr et cetera. lofter gutþormsson. herman jonsson prestr hakon einarsson hakon magnusson hannes vidhen jon biernasson oc abr(a)ham gudnesson at anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ tercio iij⁰ non. aprilis varom ver j saurbæ j eyafirde. var þa þar j kirkiune sira are þorbiernarson er þar ær heima oc þar syngr. saghom ver oc höirdom a at sira

---

[1]) jnhibiens, skbr.

michael jonsson prestr oc officialis heilagre holakirkiu taladhe haat firir kirkiu hurdonom j saurbæ oc beidde oc krafde sira ara fyrnefndan at hann skilde koma oc høira hans bref oc þagar efter j stundene fek sira michael fyrnef(n)dr adam jacobssyni med handarbande sit fult oc logliget vmbodh at læsa vidrlíikt bref sæm her ær med fæst oc var þat þo a papíír scrifuat oc inciglat a ryggen med sira michials jncigle æn adam furnef(n)dr lass þat sama brefuet þar firir kirkiu hurdonom j saurbæ þagar samstundis oss oc morgom adrom ahøirande.

Oc til sanninda her vm sættom ver vaar jncigle firir þetta bref. er gort var j modraualla j æiæfyrdi crastino tiburcij et valeriani martirum anno domini ₥cd° xx tercio.

---

367. 3. Júní 1423. í Lögmannshlíð.

Ingibjörg Loptsdóttir gefr Magnús Jónsson öldungis kvittan um það umboð, er hann hefir haft yfir hennar peningum, nema þeim peningum, er hún á í Holti í Fljótum.

AM. Fasc. VIII, 7, frumritið á skinni. Innsigli Eyjólfs og Ingibjargar eru fyrir bréfinu.

Kuittunarbref jngebiargar loptzdottur.[1])

Þat giorir ek jngibiorg lopthzdotter godum monnum kunnigt med þesso mino brefi. ath egh giorir ₥agnus jonsson ollungis kuittan oc ækiærolausan fyrir mer ok ollum minum erfingium ok eftir komendum vm alla þa penninga sem hann hefir vmbod yfir haft ok ath sier tekit edr vmskipti æ giort æ minna vegna frida ok ofrida fra þeim fýrsta deghi sem vit attum peningaskipte saman oc til þess sem nu ær komit ath vndan teknum þeim peningum ek eigur j hollti j fliotum. þui hann hefir mer þar fulla ok alla peninga[2]) fyrir lukt ok þeim afhent sem ek hefir skipat ok ʀæd fyrir giort at lukaz skýlldi j minar skulldir. skulu þeir ok allir kuittir æ minna veghna sem hann hefir kuitta giort af suo miklu sem hann medkendiz at hann hefdi at sier tekit. Ok til sannenda her vm setta ek mitt jnzsigli fýrir þetta bref. ok til meiri stadfestu ok sannenda her vm

---

[1]) Aptan á bréfinu; [2]) Hér stendr mer í frbr., en því er ofaukið.

setto þessir menn sin jncigle med minu jnzcigle fyrir þetta bref er hia voro þessum ockrum giorningi er suo heita æÿiolfur hallzson þorsteinn bergsson ok ketill æÿiolfsson. for þesse giorningur fram j lǫghmanzhlid sunnodag næsta eptir festum corporis christi. anno domini ᗰ⁰ cd⁰ vicessimo tercio.

---

368. 29. Júní 1423. á Þingvelli.

Alþingisdómr tólf manna, Kráks Jónssonar (gamla í Skarði) og ellefu annara, útnefndr af Balltízar hirðstjóra, um mál Þorláks Vigfússonar og Jóns Ófeigssonar um jörðina í Skarði á Landi; var Jón fyrir hönd Guðrúnar Sæmundardóttur konu sinnar, er eignaði sér jörðina í arf eptir Sæmund föður sinn, og dæma þeir Guðrúnu jörðina eptir að Jón hafði leitt skilrík vitni að sínu máli.

AM. Fasc. VIII, 8, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema fjögur og er eitt af þeim brákað.

Skardz bref j landmannahrepp.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heÿra. senda krakr jonsson. sÿgurdur anngrimzson. asgrimr ormsson. oddr odzson. jon gutthormsson. jonn palsson. þorkell ionsson. þorsteinn sygurdsson. hrafnn sueiñbiarnarson. stÿrkár ionsson. helgi eiriksson oc andres þorarinsson q(uediu) guds oc sina kvnnickth gerandi ath þa er lidit var fra hingatth bvrd vors herra iehsu christi þushundrutt fiogur hundrutt .xx. oc þriu ár fimtadaginn næsta eptir peturs ᗰesso a auxarár þingi vorum vær j dom nefndir af balltízar hirdstiora atth dæma j milli þorlaks vigfussonar oc jonns ofeigssonar a vegna gudrunar sæmundardottur konu sinnar vm iordina j skardi er liggur j landmannahrepp sem nefnd gudrun þottizt eiga j erfd eptir fodr sinn. oc sakir þess atth jon ofeigsson lett sueria tuo skilrika votta atth sæmundr fadir gudrunar atti jordinna j skardi oc henne fell jordin fÿrnefnd til eignar eptir hann. suo oc leiddi jonn þa

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; þar stendr og með hendi frá c. 1700: »Bref wm skard a Lande«.

votta. er þat soru atth gudrunn sæmundardottir fyrirbaud þa er jonn prestr þordarson selldi jordina j skardi att hann skÿlldi hana nokkurvm manni selia. Jtem leiddi jonn þa votta er þat soru ath jon prestr þordarson lysti þíj atth gvdrunn sæmundardottir hefdi alldri vpp lagtt jordinna j skardi vid sigh til saulu edr eignar oc aungua penninga fyrir tekit. oc sakir þess atth fÿrnefndr þorlakr vigfusson leiddi þau eiginn prof atth oss leitz nokkutt afl hafa j moti þeim profvm sem jonn leiddi. þíj dæmdum vær fÿr nefndir menn atth suo profudu jordinna j skardi gudrunnu sæmundardottur til fullrar eignar. Oc til sannenda her vm settum vær fÿrnefndir menn vor insigli fyrir þetta domsbref er gerth var a þinguelli a sama degi oc ari sem fÿr segir.

---

369. 1. Júlí 1423. á Þingvelli.

Þorsteinn lögmaðr Ólafsson staðfestir alþingisdóm frá 29. Júní 1423 (Nr. 368) um Skarð á Landi, að það skuli vera erfðaeign Guðrúnar Sæmundardóttur.

AM. Fasc. VIII, 9. Frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Ek þorsteinn olafsson logmann sunnann ok austann a islandi gerir godum monnum kunnickt med þessu minu brefi atth jonn ofeigsson beiddi mik ok krafdi orskurdar æ. huort þath domsbref skylldi stodugtt halldaztt er gudrunu sæmundardottur konu fyrnefnz jonz var dæmd jordinn j skardi j landmannahrepp. þíj atth til kaulludum þeim godum monnum sem hia mer voru ok mer samþykiundum. þíj j guds nafni amen sagda ek þorsteinn olafsson logmadr austann ok sunnann a islandi med fullum laga orskurdi þat domsbref [loglight sem hier er med fest ok eiga[1]) ath halldaztt med ollum sinum greinum ok articulis. Ok til sannenda her vm setti ek mith jnsigli fyrir þetta orskurdar bref er gert var a þinguelli. fimta dagin næsta eptir peturs ɱesso. þæ er lidit var fra hingatbvrd vors herra iehsu christi þushundrut fiogur hundrut xx ok þriu ar.

[1]) [nokkuð óljóst í frumritinu, en sýnist víst eiga að lesast svo.

370. 7. Oktober 1423. í Vatnsfirði.

KAUPMÁLABRÉF Guðmundar Arasonar og Helgu Þorleifsdóttur.

AM. dipl. afskrr. Nr. 1145 «Ex transscripto anni 1486 fra gudrunu Eggertsdottur i Bæ» gerðu 15. Febrúar 1486; AM. dipl. afskrr. Nr. 1160, eptir sama transskripti.

Jn dei nomine amen.

Lýstizt ok stadfestizt suo felldur kaupmale millum gudmundar bonda arasonar ok helgu þorleifsdottur ꝍ þeirra brudlaupsdege þridiudaginn[1]) nęsta efter Mikaels Messo j Vazfirde þa er lidit uar fra hingatburde uors herra Jehsu christi M. cccc. xx. ok þriu ar. at nefndur gudmundr hafde tolf hundrud hundrada i sina eigin peninga til kaups med helgu. hier j mot gaf þorleifur arnason helgu dottur sinne til kaups med gudmund jordina j bę ꝍ Raudasande firir hundrad hundrada ok þar til hundrad hundrada j audrum jordum. ok hundrad hundrada j lausagoze. gaf optt nefndur gudmundr tített nefndre helgu fiordungs giof af þeim tolf hundrut hundrada sem hann hafde til kaups med hana. kiore Kristínn biornsdotter helgu dottur sina med samþýcke ok handabande sialfs gudmundar ok Rafns gudmundzsonar faudurbrodr hans er þar uar þa honum skylldaztur helmingar kono j gard gudmundar allz fiar feingins ok ofeingins. skýllde nefnd helga eiga um framm helming j gard gudmundar fioratige hundrada j sęmeligum gripum uoruuirdum. er tített nefndur gudmundur gaf þratt nefndre helgu j sina beckiar giof.

Voru þesser brudlaupsuottar. Lopttur guttormsson. Rafnn gudmundzson. Audun salamonsson. Arne Einarsson. gamle marteinsson. gunnar andresson ok helge guttormsson.

Ok til sanninda hier um settum uęr fýr nefnder menn vor jnnciglle firir þetta bref skrifat j sama stad ok are tueim nottum sidar enn fyrr segir.

---

[1]) Drottinsdaginn, stendr í báðum afskriptunum, en Árni hefir leiðrétt þetta við afskripta númer 1354; þar er afskript af transskriptinu frá 15. Febr. 1486. Ætti hér að standa drottinsdaginn, þá væri það 3. Okt., en þriðjudagr er 5. Okt. 1423.

371. 24. April 1424. í Eiðsborg.

»Gotskakt Kænikason prester j Lardall« og tveir menn aðrir votta, að Gunnvör Hallsteinsdóttir seldi Hallvarði Árnasyni sjö laupa land í «Nesta rudi» fyrir lausafé. Brefið er gert «j Æidzborg annan dagh paska a xv are og xx[te] rikis vars virdelex herra herra Eriks meh gudhz nadh Noreghs kono(n)gs.»

Dipl. Norv. I, 695, eptir frumritinu í Deichmannssafni í Kristjaníu. Bréf þetta kemr Íslandi ekki við öðru en því, að hér mun vera nefndr Gottskálk Kæniksson, er síðar varð biskup á Hólum; og hefir hann því áðr verið prestr í Læradal í Noregi.

---

372. 24. April 1424. á Möðruvöllum.

Gunnlaugr Teitsson og Sigurðr Þorbjarnarson lýsa því, að þegar Hrafn Guðmundsson reið fyrst til Reykhóla eptir pláguna, þá hafi Ari bróðir hans handlagt honum þá peninga, er honum höfðu fallið í erfð eptir móður sína og Snjólf bróður sinn, og Hrafn hafði að sér tekið, en Hrafn bazt undir að lúka allar skuldir Snjólfs.

AM. Fasc. VIII, 11, frumritið á skinni, töluvert skemt. Innsigli Gunnlaugs Teitssonar er dottið frá.

Þath gerum vit gunnlaugr teitzson ok sigurdr þorbiarnarson godum monnum kunnigt at uit uoru j hia saum ok heyrdum a j korksfirdi firir uestan borg þann sama uetr er hrafn gudmundzson reid fyst til Reykhola eptir plaguna. at þeir brædr ari gudmundzson ok hrafn gudmundzson tokv haundum saman. at suo firir skildu at þa peninga. er ara gudmundzsyni hafdi fallit eptir modur sina ok sneolf gudmunzsson brodur sinn. ok hrafn gudmundzson hafdi at sier tekit. ok ædr nefndum ara hafdi til erfdar fallit. handlagdi ari brodur sinvm hrafni til fullrar eignar æn nockors reikningsskapar vit sik. edr · sina erfingia. enn Rafn vnndir batt sig medr hanndabandi at lu[ka] allar skulldir eptir sneolf brodur þeirra. lofadi Rafn brodur sinum ara at ef ari gerdi honum bod at hann uillde fa j burt einhveria hans jord þa skýlldi sv hans. fratekinne skridu. þeirra favdurleifd. skylldi þat Rafns bati. ef meira uæri gozit en skulldernar. en luka sem ædr af sinu gozi skulldernar þott eigi

rýcki arfurinn til. ok her eptir uillivm uit sueria fullann bokar eid ef þurfa þickir. Ok til sannenda her um settv uit fýrrnefndir menn ockvr jnnzsigli firir þetta bref gert æ maudruuollum j eyiafirdi manudaginn næsta eptir festum johannes holennsis. Anno domini ꟿ°. cd°. vicessimo quarto.

---

372. 5. Maí 1424. á Môbergi i Langadal.

Vitnisburðr tveggja manna um torfskurð frá Hofi í Vatnsdal í Brúsastaða jörðu.

AM. dipl. afskrr. Nr. 755 «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er ã kalfskinn jlla skrifad, med slæmu bleke, roted, so sumstadar verdur ecke lesed. Jnnsigle hafa vered þriu, er eptir eitt, og lauser þveingerner tveir.» Bréfið var á Hofi í Vatnsdal 1729.

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edr heyra sender jon jonsson kongs umbodsmadr i hunauaz þingi kuediu guds ok sina kunigt gior[andi] oss kader[1]) med þessu minu briefi ad þorstein sigursson ok arnar[1]) kert(a)nsson sor firir mier j asi [a] allmennelegu þingi ad hafdr hefdi uerit torfskurdr fra hofi i uazdal . . . . i brusastada iord sua þeir uissu ok þa fann eingi ad sua þeir heyrdu. ok til sanninda hier umm settu þeir sin inzigli firir þetta brief giort ad mobergi i langadal fostudag næsta epter krossmesso a vorit þa er lidit var fra hollgan jehsu christi þushundrat fiogur hundrat tuttugu uetr ok fiogur ær.

---

374. 10. Maí 1424. á Ríp.

Grímr Egilsson kaupir hálfa jörðina Brúarland í Deildardal af Ólafi Hallssyni og Jóruni konu hans fyrir lausafé.

AM. Fasc. VIII, 13, frumritið á skinni. Tvö síðustu innsiglin eru dottin frá.

brvarland.[3])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr heýra senda gunnar andresson einar halldzon snöræ olafsson halldor þordar-

[1]) þannig; [3]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

son juar halldzson ok þorlakr sigurdarson quediu guds ok sina kunnikt gerandi ath þa er lidit var fra hingatburd vors herra jehsu christi þushundrat fiogur hundrat. xx. ok fiogur ær vorum vier j hia sæm ok heýrdum æ a gudmundardag[1]) æ holum j hialtadal æ handabannd þeirra grims eigilssonar af æirne alfuo en olafs halldzsonar ok iorunar eiginkonu hans af annarre at suo fýrir skildu at fýrrnefndr grimur kæýptæ iordæna halfua bruarland er ligur j deildardaal j hofs kirkiu sokn þann partt jardarænnar sem næfndr olafur attæ med ollum þeim gögnum ok giedum hlutum ok hlunnændum sem fýrr greindre jordu hefer fylgt at fornnu ok nýiu ok þessi fýrr nefnd hion vordu fremdz eigandi at jtölulausa j alla stadæ. her j mote gaf næfndr grimur. x. kugilldi ok fimm hundrat j þarflegu godzi. skýlldu þessir peningar lukaz wt æ þrimr ærum næma grimr villdi fyrr giallda. skylldi lukaz .xij. ælna abatæ eftir huertt hundrat medan j iordu stedi. skylldi olafur halldzson afhenda adr nefnda halfua jord bruarland grimi eigilssyni æ næstum fardogum. skylldi oftt nefndur grimur hallda þratt nefudre jordu til laga en titt nefndr olafur hallzson suara laga Riptingum ef æ kynne falla. ok til sannennda her vm settum wer fýrr nefndir menn vor jnsigli fýrir þetta jardarkaupsbref skrifat æ Rip j hægranesi. midvikudagæn næsta eftir krossmessu æ worit æ þui ære sem fyrr segær.

---

375. 10. Júlí 1424. / 4. Marts 1430. } á Glaumbæ.

Brandr Haldórsson og Ragna Rafnsdóttir, kona hans, selja Einari Magnússyni jörðina Sólheima í Sæmundarhlíð, með tilgreindum landamerkjum, fyrir jarðirnar Ós og Pálmholt á Galmarströnd, og votta það sex menn sex árum síðar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 350, eptir frumritinu. Landamerki Sólheima eptir þessu bréfi eru rituð í syrpu séra Gottskálks í Glaumbæ (frá 1543—93) í Add. British Museum 11.242. 4to bl. 2 b.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda Rafn gudmundzson logmann nordan ok westan a jslandi. gamli

[1]) þ. e. 16. Marts.

marteinsson. þorsteinn gudmundzson. þorhallr sigurdarson. magnus Runolfsson ok brandr oddzson kuediu guds ok sina kunnigt gerandi: þa er lidit war fra higatburd wars herra jehsu christi þushundrat ara fiogur hundrut tutugu vetur ok fiorir vetr. a manu[dag] næsta epter seliumanna messu j glaumbæ j skagafirdi worum vær þar j hia sam ok heyrdum a handaband þeirra brandz halldorsssonar ok Rognu Rafnsdot(t)ur konu hans af einni alfu en einars magnussonar af annari. suo firir skilldu kaupi at þau brandr ok Ragna selldu einare jordina j solheimum j sæmundarhlid er liggur j glaumbæiarþinga[1]) med þeim gognum ok gædum sem greindri jordu hefer fyllgt at fornu ok nyiu ok þau vrdu fremzst eigandi at til reiknudum halfsmanadar teig firir nedan langholt[2]) j grafar jord ok tueggia manada beit firir nedan a j eliuaga jord med þessum landamerkium. rædr gardr sa er geingr vpp ur flioti ok vpp firir vtan solheimagil enn firir sunan rædr gardr er vpp geingr af holnum firir vtan dæli suo rettsyni vpp i fiall. sagdi brandr til kirkiuskylldar at syngia ætti prestr vr glaumbæ huern dag helgan ok takaz heima liostol(l)ar ok tiunder. Her j mott gaf einar fyrgreindum hionum jarder tuær er heitta oss ok palmholt er liggur a galmarsstrond j modruuallaþingum ok þar til fim kugilldi. handsalade huarr odrum greindar jardir vndan ser ok sinum erfingium til frials forrædis ok æfinligrar eignar vndir huars þeirra erfing(i)a. skilldu fÿrnefnder menn brandr ok einar hallda jordunum til laga epter þui sem huar keypti. en huarr abyrgiaz lagariptingar æ þeim er sellt hafdi.

Ok til sanneynda her wm settum vær fÿr nef(n)der menn varr jnzsigli firir þetta jardakaupabref skrifat j glaumbæ j sama stad næsta dag epter jonsmessu hola biskups j fostu sex vetrum sidar en fÿr segir.

---

376. 4. September 1424. á Ökrum i Skagafirði.

Sæmundr Oddsson vottar, að hann hafi verið nær í Hvalsey á Grænlandi, að Sigríðr frændkona hans Björnsdóttir gekk með ráði hans að eiga Þorstein Ólafsson, og að Þorsteinn festi Sigríði sér löglega til eiginkonu að lýsingum geingnum.

[1]) = þinghá; [2]) lḡholt, afskr.

Ríkisskjalasafn Dana, Supplem. Grönland Fasc. I, 1. Afskript frá 1625, staðfest af Oddi biskupi Einarssyni, og þar með tvö önnur bréf um Grænland, og er fyrirsögn «Wtskript af nauckrum Grænlendskum Brefum vm hionaband». «þetta innlagt hefi eg feinged af landzskrifaranum Sigurde Sigurdssyne A° 1708» (AM.). Sbr. Dipl. Isl. III, 597 og 632. Prentað í Grönlands historiske Mindesmærker III, 155—59.

Egh Semundur Oddsson kennest med þessu mijnu brefe ad egh var ner. i Hualzeý i Grenlande sa egh og heyrde vppã ad Sigrijd Biornzdotter frendkona mijn gifte sig Þorsteine Olafssyne til eigenqvinnu med mijnu rãde oc samþýcke bãde med jã og handabande. Sua var egh og ner ad nefndur Þorsteirnn Olafsson feste Sigrijde Biornzdottur sigh til ejgennkuinnu. med Gudz logum oc heilagrar kirkiu ad lysijngum geingnum. sem vottar þad bref sem hier er medfest. i ãdr sogdum stad. Og (til) meire sannenda oc fullz vittnizburdar hier vm settu Þorgrijmur Solfvason. Brandur Halldorsson. Þordur Jorundarson og Jon Jonsson. sijn jnzigle med mijnu jnncighle firir þetta bref. giort a aukrum j Skaghafyrde. manadagh nesta firir mariu messo sijdare Anno Domini ꝏ°. cd°. xxiiij. vorum ver fyrrnefnder menn ner fyrrsagdre giptijngh oc festijngh.

þetta fyrrskrifad bref var med .ij. gômlum hangande Jnnsiglum. hia Arna Oddssyne Radsmanne i Skalhollte 20. Augusti 1625.

---

377. 8. og 9. September 1424. á Möðruvöllum.

Balltzsar af Damme, hirðstjóri á Íslandi, Ólafr Loptsson og fjórir menn aðrir votta, að Sveinn Bergþórsson og Guðný Jónsdóttir, kona hans, seldu Lopti Guttormssyni jarðirnar Ásgeirsárbáðar í Víðidal, og kvittar Loptr þau fyrir fimtíu hundraða skuld, og lofar að lúka þeim aðra fimtigi hundraða í tilteknu lausafé.

AM. Fasc. VIII, 12 frumritið á skinni og er komið «fra Stadarholi». Innsiglin eru dottin frá, nema hvað annar helmingr fyrsta innsiglisins er eptir á þveingnum. Á spássíu bréfsins stendr með fornri hendi «aue maria». Um Baltazar af Damme er þess að geta, að eptir þetta spyrst lítt til hans, en áðr finst hans getið í norskum bréfum.[1]) Eg læt ósagt, hvort hann hefir verið flæmskr, en Damme er bæjarnafn fornt í Flandr.

---

[1]) 30. Nóv. 1411 gefr »Balthazar fan Damme« ásamt fleirum út bréf í Björgvin, sem ekki snertir Island (DN. I, 630). 2. Febr. 1415 er »Baltazar fander Dammen« lénsmaðr konungs á Sunnhörðalandi (DN. I, 643) og 23. Okt. 1415 gefr »Baltazar wander Daem« út bréf í Björgvin með öðrum fleirum (DN. I, 646).

Kaup(bref) firir asgeirsæ.[1]

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heẏra senda balltzsar af damme hirdstiore áá jslande. olafur loptzson. abraham gudenason. jon biarnarson. hiallte eireksson ok runolfur jonsson kuediu guds ok sina kunnigt gerande ath sub anno gracie M°. cð°. uicessimo quarto a maudru(u)ollum j eẏiafirde mariu Messo dag sidarre vorum vær j hia sáám ok heyrdum æ. ath sueinn bergdorsson ok gudnẏ jonsdottir eigen kona hans selldu lofte Guthormssẏne medr handabande jardernar asgeirsār j videdal med aullum þeim gaugnum ok gædum rekum ok hlunnendum sem jordunum badum fylgir ok fẏlgt hefuer at fornu ok nẏiu ok þau vvrdu fremst eigande ath. enn her j mot handlagde loptur gutthormsson adur nefndum sueine ok gudnẏiu kuitta ok akærulausa þa fimmtige hunndrada er þau vrdu honum skylldug ok þau haufdu adur lofat haunum ok her til fimmtige hundrata med þessum fridleika halfua þridiu lest med vel gillda skreid firir tuttugu hundrat ok tuttugu hundrud j uadmalum. fimm hundrat j smiðre ok fimm hundrat j slatrvm. skẏllde skreidin ok uadmalin lukaz sueine j hannd at jons Messo at vore komannda enn smiðr ok slatur j haust. enn þær fleire jarder sem þau sueinn ok gudnẏ ætte j uidedal edr annars stadar her j landit lofudu þau at selia adr nefndum lopte fẏstum firir fulla penninga. skyllde fẏrr nefndur sueinn ok gudny afhennda nefndum lopte adur nefndar jarder asgeirsār at uore komanda eige seinna enn at fardaugum ok þar med fiorar kirkiu kẏr ok þath sem þau hefdi medtekit edur geẏmt þath sem kirkian ætte. enn þath kirkiu godz at asgeirsæ. sem meira være ok æ vanntade æ fiordungin or godze adur nefndrar kirkiu handlagde greindur loptr þrattnefndan sueiñ ok gudnẏiu quitta ok aakærulausa vm sagdan fiordung. skyllde tíјttnefndur sueinn ok gudnẏ suara lagariptingum æ nefndum asgeirsœm j uidedal enn þrattnefndur loptur hallda adr nefndum gozdum[2] til laga. kunne þrattnefndar jarder asgeirsār af at gannga med laugum af tíјttnefndum lopte skẏllde sueinn ok gudnẏ luka honum aptur tiutige hundrata uidurlíјka penninga sem hann

[1] Aptan á bréfinu með hendi frá c. 1700. [2] þannig.

hafde þeim adur lofat. ok til sanninda her um settu vær fyrr nefndir menn vor jnzsigle firir þetta bref giort j sama stad ok are degi sidarr enn fyrr segher.

---

378. **11. Oktober 1424. á Gunnsteinstöðum.**

Ásbjörn ábóti að Þingeyrum selr Einari bónda Bessasyni jörð klaustrsins Ytri-Ey á Skagaströnd fyrir hálfan þriðja tug hundraða í lausafé, en komi brigður á jörðina, þá á lausaféð að ganga til kaustrsins í prófentu Einars með öðru því, er hann vill meira gefa.

AM. Fasc. VIII, 10, frumritið á skinni. Fjórða innsiglið er dottið frá og þriðja að mestu.

Eyar Breff.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia ædr heyra senda þorsteinn sigurdsson. vigfuss nikulasson. jon hugason. þordr gislason ok oddr gudlaugsson kuediu guds ok sina kunnigt gerandi at þar vorum vær j hia sám ok heyrdum æ handaband þeirra herra asbiarnar med guds nád abota at þingeyrum[2]) af einni alfu en einars bessasonar af annari at sua firir skildu at adr næfndr herra asbiorn aboti selldi fyrr greindum einari bessasyni ytri ey er stendr æ skagastraunnd j hauskuldstada þingum med þeim ollum gaugnum ok giædum sem jordunne hefir fylgt at fornu ok nyiu ok klaustrid vard fremzt eiganda at ollu til skildu en eingu fra. en hier j mot gaf þrattnefndr einar fimm kugilldi tiu hundrat j slatrum fim hundrat j smiori ok vadmalum ok hestum. fim hundrat j þeim þarfligum hlutum sem þeir yrdi vel æsattir. jtem skal herra asbiorn abote suara laga Riptingum firir adrgreindri jordu edr annar klaustrsins formann en einar bondi hallda jordunni til laga. jtem kynni sua til koma at jordin brigdizt þa skylldi þessir peningar halfr þridi tugr hundrada snuaz vpp j proventu einars bonda til þingeyra ok þat meira sem einar vill til leggia. for þetta handaband fram æ

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. [2]) hér er ofritað í frumbréfinu: med ok.

gunnsteinstaudum j langadal. Ok til meiri stadfestu ok audsyningar her vm setti herra aboti sitt jnsigli med conuentu brædra jnsigli (firir þetta bref). Ok til sannynda her vm settum vær fyrr næfndir menn vor jnsigli firir þetta jardarkaups bref gert æ gunnsteinnstaudum j langadal einni natt eptir festum geirionis martiris. anno domini ꟾ° qudringentesimo xx° quarto.

---

379. 2. Mai 1425. á Knerri.

Tveir menn votta, að Þorleifr Marteinsson hafi mánudaginn í fardagaviku 1418 handlagt Nikulási Broddasyni alla jörðina Máfahlíð, Holt og Tungu, er Nikulási féllu í erfð eptir Svein Marteinsson móðurföður sinn og Jón Þorgilsson föðurföður sinn, og ætti þó Nikulás meira fé í hans garð.

AM. Fasc. VII, 22, frumbréfið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. Krossmessa getr verið hér hvort sem vill 3. Maí eða 14. September.

Bref firir mauahlijd.[1])

Þath giorum uid þoruidr[2]) liotzson ok magnus jonsson godum monnum kunnigt med þessu okkru brefi þæ lidit uar fra hingatburdi uors herra jhesu kristi þusshundrud cccc ok atian ær manudaginn j fardaga uiku æ knerri i breidauik uoru uid j hia sæm ok heyrdum æ a hanndabannd þeirra þolleifs marteinssonar af einni ælfu enn nikulas broddasonar af annarre alfu ad suo firir skildu ad fyr nefndr þolleifr æfhenndi ok hanndlagdi adurnefndum nikulase ælla jordina mafahlid er liggr j milli haufda ok ennis þar til hollt ok tungu er þrat nefndum nikulase fiell till erfda eptir suein marteinsson modur faudur sinn ok jon þorgilsson faudur faudur sinn til fullrar eignar ok ækærulausar j alla stade. lysti þui ok oppt nefndr þolleifr ad þesser peningar fiellu till erfda þrat nefndum nikulase eptir faudur sinn ok modur ok fyr greinda menn. ok enn lysti tíítnefndr þolleifr ad opt nefndr nikulas etti enn meiri peninga j

---

[1]) Aptan á bréfinu; [2]) annað hvort verðr að lesa þetta nafn svo ellegar þá þormdr og hafi þá gleymzt úr o = þorm[o]dr.

hans gærd. Ok til sanninda hier um settum uid fyrr nefndir menn okkor jnnsigli fyrir þetta bref skrifat a knerri j breidauik miduikudagin nesta fyrir krosmessu anno domini ꝏ° cccc° xx° iiiij°.

---

380. 7. Mai 1425. á Akrhúsi.

Eiríkr konungr af Pommern bannar útlendingum verzlun um Hálogaland, Finnmörk, Ísland og önnur skattlönd ríkisins.

Bréf þetta er áðr prentað í Grönlands historiske Mindesmærker III, 159—60, eptir afskript Jakobs Langebecks af gamalli afskript meðal «Hansestædernes Privilegier» í Ríkisskialasafni Dana (tvær afskriptir eru í Fornbréfasafni Langebecks).

A.

AM. 333. Fol. bl. 74, skr. á pappír c. 1580 í Björgvin.

Jngenn wdlenske maa sigla norder. et cetera.

Erikar met guds naade Norgis. Dannmarckis. Suerrikis. Wendis konningar. Hertug offuer Pomeren. Sender allom monnum theim som þetta bref siaa eda heira Q. G. oc sina.

Fir oss oc Raad vort er komit at þan vane er nyliger hafuer byriader verit. so som om sigling tydeska oc adra wtlenska manna Ther som ei ere loggiffther her i Norgie att their siglla eller siglt haffua tiill Helgolantz. Finmarckenn. Islandz oc andre wore skatlande moþa logum oc skipan wore foreldre huad weer viliom mett jngo mothe lenger lida latha.

ffor thii biodom wiir fæhyrder worum i Bergwin oc allom worum adrum vmbotzmannum. hueriom i sinu vmbode att sokia them tiill Rettha. thenum som þegar sigla oc sigilt haffua och saa thenum er thenum fõra eda fõrt hafa oc latha thessa huerio tueggia jngar stad omfara fõr end the hafua giort oss eller worom omboetzmannum saa mõkit som Laugenn wduisser.

Serdelis Biodom wiir Lougmannum worum att the seigia Log oc Reth offuer thenum oc alla the frammara att weir hafom vortt bref ei vppaa giffuit for vthan alt hinder heller mothe mæle. saa frampt som their vilir ey suara woro sannre vvblide.

Scriptum Aakerhuuss Anno domini m c d xxv crastino beati Johannis ante portam Latinam nostro sub secreto presentibus est appenso.

B.

AM. 330. Fol. bl. 125 a á pappír með norskri hendi frá c. 1610.

Erickir med gudtz Naade Norgis Danmarckis Suergis Vennde Konungar. Herttug aaffuer Pomeren Sennder aullum monnom theim sem thetta breff sia Edder höyra Q. G. och sina.

For oss och Raad uort er kommit att thann Vanna er nijliger haffuar byriader verit so sem er om Siglling Thijdska och adra vthlenndska manna their som eij ere Louggiffter her ij Norgie att their Siglla heller Sigllat haffua thiill Heilgalanndes. Finndmarkenn. Jslandtz och anndra vora Skatlanda moth lougum och skipann vore forældrar huadt ver viliom meth Eingo mothe lenger liida latha.

For thi biodum ver fæhyrdum vaarum (j) Berguin och aullum adrum Ombodtzmannom hueriom i sino Ombode att söckia theim thiill Retha som hegatt Siglle edr Sigllit haffua. och sua theim er theim föra eda fört haffua och latter thesse huario thueggia Jnngenn stadtz om fara förennd their haffua giort oss heller vorum Vmbodtzmonnom sua mökit som Lougenn vth viisser.

Serdelis biodum ver Lougmannom vaarum att their segia loug och Reth ijffuer theim oc alla thuj frammare att ver hoffuom vort breff och Oppa giffuit foruthann all hinder heller mottemelle sua frambt som their villit eigi suara vaara [sannara oblida.[1])

Scriptum Aggerhus Anno Domini M cd xxv Crastino beati Johannis ante portam Latinam Nostro sub secreto presentibus est appenso.[2])

C.

Ny kgl. saml. 979. Fol. bl. 41 á pappír c. 1580.

Erich medt gudttz naade Norgis Danmarckis Suerrigis

---

[1]) [sanmara obilda, hdr.; [2]) appet, hdr.

Venndis oc gottis konning. Hertug öffuer pomeren sennder allde mennd them som thette breff seer eller hörer guudtz hiillssenn och sinne.

thett er kommit ffor oss oc wor Raad att thenn sedvanne som nijliige begijndt er aff thijdske och anndre wdlenndske mennd som icke ere lougliige giiffte wdij Norrige att the haffue seijlet och seijle till helliglannd finndtmarckit jsslannd och anndenn wdij wort Skattelannd emod lougenn och wore forfedris tilskickend huilckit wij jnngennledes lennger liide willie.

Therfor biude wij wor Rennthemester och alle anndre woro Ombutzmend huer vdi sinn befallinng att siige thennom som seijler och seijlit haffuue till Rette, och saa thennom som them thedt förer eller fört haffuue. Saa att jnngenn aff thennom wnndkomer för ennd the haffuue pleijgit oss eller wor Vmbutzmannd saa mögit som lougen vduiss.

Besönnderligenn biude wij wore laugmender att the dömer ther laug oc Ret offuer thennomm och saa mögit meir som wij wortt breff ther aappaa wdgiffuit haffuue vdenn alld hinnder oc igiennsiigellsse. saa frempt atthi icke wille haffue wor vgunst och wrede.

giffuit paa Aagerhshuus anno m cd xxv chrastino beati Johannis ante poram latinam nostro sub secreto presentibus appennsis (!).

D.

Hans Paus: Gamle Kongelige Forordninger og Privilegier udgivne for Kongeriget Norge. Kh. 1751, sem III. bindi af Gl. Norske Love, bls. 185. Paus eignar þetta Eiríki konungi Magnússyni 1280—99, en það er án efa á röngum rökum bygt (sbr. Grönl. hist. Mindesm. III, 160; Saml. til det norske Folks Sprog og Hist. V, 627), og er þetta auðsjáanlega ekki annað en ágrip úr bréfi Eiríks af Pommern frá 7. Maí 1425.

Eric med Guds Naade &c.

Eftersom Udlændiske have seylet og seyle til Helgeland, Findmarken, Jsland og andensteds i vort Skatte-Land imod Loven og vore Forældres Anordning, hvilket Vi ingenlunde længere lide vilde, saa byde Vi vor Rentemester og alle andre vores Ombudsmænd hver i sin Befaling at söge dem, som seyle

og seylet have, til Rette, saa og dennem, som dem före eller fört have, saa at ingen af dem undkommer, førend de have pleyet os eller vor Ombudsmand saa meget, som Loven udviser.

---

381. 1425.

Skýrsla Hannesar Pálssonar, umboðsmanns og kappellans Danakonungs, um yfirgang, rán, vígaferli, löglausa verzlun og allskonar óskunda Englendinga á Íslandi á árunum 1420—1425.

Ríkisskjalasafn Dana »Island & Færø» Supl. I, 2, frumritið á skinni; stungið saman við bréf ráðsins í Björgvin frá 3. Sept. 1426, og er innsigli ráðsins fyrir bréfunum. AM. 115. 4to, afskript með hendi Árna Magnússonar. Ýmsar fleiri pappírsafskriptir eru til af skjali þessu, en þær eru til einskis. Skjal þetta er prentað í F. Johann. Hist. Eccl. Isl. IV, 162—169 neðanmáls. Það er skýrt tekið fram í bréfi Björgynjarsráðsins 3. Sept. 1426, að Hannes Pálsson hafi ritað þessa skýrslu 1425.

litera cum articulis contra illos de hwll et aliis locis anglie.[1])

Jsti sunt articuli causarum et transgressionum quos officiales illustris regis norwegie et dacie et cetera habent contra illos qui de villa de hull et alijs locis anglie. per plures annos ad ýslandiam nauigio deuenerant contra leges regni norwegie et contra antiquas consuetudines contra statuta et ordinaciones eiusdem regni ab antiquo sancitas. et eciam contra specialem inhibicionem illustrissimi regis norwegie et dacie et cetera jn magnum preiudicium et derogacionem juris regij et corone ac eciam inhabitancium regnum necnon mercatorum extraneorum eiusdem regni licita mercata visitancium et hoc fecerant predicti contra vt premissum est et contra voluntatem nostram vi et violencia.

est autem omnibus extraneis prohibitum in legibus et statutis ne ad jslandiam deueniant sub priuacione vite et bonorum nec eciam ad halgalandiam seu finmarchiam nec eciam indigene possunt ad jslandiam nauigare absque speciali licencia regis norwegie nec possunt sic licenciati deferre videlicet[2]) stokfisk ad alias partes seu loca nisi solummodo ad ciuitatem bergensem quam vocant hic nortberne quia ibi est generalis stapula de stokfisk sicut calisie de lana et ad eandem ciuitatem bergensem possunt indifferenter tam extranei quam

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) í frumritinu stendr viz. Árni vill breyta því í pisces.

indigene venire cum mercimonijs suis quiete et vendere et emere tam pisces stokfisk quam alia soluendo regi norwegie ea que ei de jure et statuta consuetudine tenentur.

jtem jus regis norwegie fuerat semper prius quod qui licenciam a rege habuerat transeundi ad jslandiam quod ipse rex norwegie habuit pro proprio quartam partem cuiuslibet nauis ad jslandiam transeuntis et cum hoc libere sex pisces de quolibet centenario in northerne de quibus rex norwegie nichil habuerat postquam isti adiuerant ad istas partes et hoc redundat regi et regno quasi in infinitum dampnum.

jtem isti transeuntes ad jslandiam occiderant ibi aliquos homines regis norwegie et quam plurimos wlnerauerant plures captiuos tenuerant multos eciam spoliauerant bonis suis et presertim bona regis norwegie receperant multotiens violenter.

jtem quidam eorum spoliauerant ecclesias et quasdam flamma et incendio destruxerant.

jtem naues de norwegia non possunt secure transire ad jslandiam nec ibi pacifice manere quin isti de hull et alijs locis et cetera inferunt eis dampna pericula et incommoda quam plurima.

jtem rex norwegie scripsit pro vno notabili viro ad jslandiam qui vocatur thorleff arnasson quod veniret ad ipsum qui cum in propria naui veniret circa ferøy venit ad eum in crepusculo vna magna nauis cum hominibus anglicis qui destruxerunt nauem ipsius et wlnerauerunt homines suos et cum magna difficultate destructa naui applicuerunt ad ferrøy hoc est ad vnam insulam regis norwegie sic vocatam.

anno domini ∞ cd xx nicholaus dalstunn cum socijs suis captiuauerunt me johannem paulsson officialem regis norwegie postquam interfecerant famulum meum tideke bekker et alios wlnerauerunt usque ad mortem non obstante saluo conductu et treugis pro tempore illo meque ıx diebus in suis nauibus tenuerunt violenter et pro dicto homicidio neque regi neque episcopo emendam vnquam fecerunt jnsuper eadem quasi hora receperunt scapham regis norwegie violenter proicientes bona ipsius de illa hac et illac ad valorem ccc nobilium que bona propterea erant deperdita pro maiore parte.

jtem eodem anno prope episcopatum hollensem anglici

percusserunt quendam presbyterum yconomum ecclesie cathedralis nomine jon palsson et hoc furtiue in treugis.

jtem eodem anno prope episcopatum hollensem in portu dicto skaghafurde applicuerunt tres naues de anglia ex quibus nauibus ascenderunt homines ad terram in multitudine magna inter quos erat quidam nomine richard qui hoc anno presenti erat ductor nauis roberti holm et ascenderunt cum vexillo suo extento et manu armata et trumpetis et intersignijs belli dicentes se velle captiuare depredare et occidere tam masculos quam fæminas et omnes quos comprehendere possent quod eciam fecissent si non fuissent cum dei auxilio per homines terre repulsi. Et eodem tempore exceptis alijs innumerabilibus dampnis per eos factis quendam notabilem ligeum regis nomine jon jbe captum secum duxerunt ad quandam insulam et truncauerunt eum capite absque iusticia.

jtem eodem anno spoliauerunt de redditibus regis in westmanne ix lestas piscium ad valorem cxxx marcarum fuerunt principales in isto facto jon morys rauulin tirringtonn cum socijs suis.

jtem destruxerunt vnam nauem de nortberne jn mari et wlnerauerunt homines et vnum interfecerunt qui vocabatur jesse jute et hoc eodem anno quo supra.

jtem anno domini ꝏ cd xxij rauulin bek et johannes persy intrauerunt curiam regis bessastadh cum violencia et ibi quendam hominem famulum johannis nystadh cum cultellis in cimiterio wlnerauerunt letaliter que ecclesia propterea destructa est ac eciam curia regis ibidem est desolata propter incursus et violencias ipsorum.

jtem anno domini ꝏ cd xxiij dum nouiter de norwegia cum mandato et litteris illustris regis norwegie et dacie et cetera jntraueramus ijslandiam et ipsi de hull ac eciam aliqui de lenn nouiter nauigio deuenerant in terram illam misimus eis nuncium circa festum pentecostes quod venirent ad certum locum qui vocatur eseberch et haberent saluum conductum ipsi vero ex parte omnium miserunt ad nos ad eundem locum eseberch aliquos inter quos erant thomas dale. robertus borne et henricus auystine significauimus tandem eis de literis regis norwegie et cetera prohibitoriis nec accederent ad terram illam sub priuacione vite et bonorum. ipsi autem dicebant se

habere litteras promotorias regis anglie serenissimi in nauibus illorum presertim ad officiales regis norwegie et dacie et cetera in terra ijslandia quod non infestarentur ab eis nos creduli in verbis illorum prefiximus terminum vsque ad festum natiuitatis beati johannis baptiste quod vellemus venire ad portum vbi applicuerant ad videndum easdem litteras quas dicebant se habere a rege anglie et cetera et quod non infestaremus ipsos interim nec ipsi nos in aliquo. Cum autem ad terminum prefixum venirem ego johannes pauli presbyter officialis regis norwegie et cetera venit quidam johannes persy. rauulin bek. thomas bell ex parte omnium ad curiam regis norwegie et cetera bessastadh que ibi est situata prope portum haffneford simulando pacem dixerunt quod ille qui inter illos custodiebat[1]) literam illam noluit ipsam ostendere. ego autem confidens in verbis illorum et in treugis positis ex vtraqve parte inuitaui ipsos ad mensam. nobis vero sedentibus in mensa miserunt clam vnum de suis qui vocatur thomas bell ad vocandum socios eorundem circa quinquaginta cum arcubus quos furtiue prope posuerant in insidijs ipsis vero ex arrupto irruentibus cum maxima difficultate equestris euasi.

jtem postquam ijslandenses audiuerant literas prohibitorias regis norwegie et dacie et cetera ne cum anglicis mercarentur ipsi statim desistebant a mercacione illorum volentes vt oportuit seruare mandatum regis sui anglici hoc percipientes scripserunt concito literas comminatorias ad communitatem terre que est penitus pauper simplex et inermis ita quod si nollent mercari cum illis ipsi nichilominus vellent habere pisces illorum violenter ipsis inuitis retinueruntque pisces quorundam violenter reddentes eis postea pro illis aut parum aut nichil nec potuerunt ijslandenses habere quantum sufficeret eis ad sustentacionem vite de piscibus proprijs quibus communiter vtuntur pro pane quia pane carent et similiter ceruisia et frugibus nec habent vnde viuant nisi solummodo de bestijs piscatura et piscibus quibus ablatis restat vt vel viuant omnino misere vel pereant inedia et fame. Quidam autem qui ibidem reputantur pro pocioribus illius terre prece potu et precio fatue sunt corrupti in quibus nichilominus simplex et pauper communitas delusa confidit non attendunt ad vtilitatem terre nec ad commune bonum sed nec curant a perdicione et destruxione aliorum

[1]) custodiebant, skbr.

dummodo ipsi commessacionibus et ebrietatibus nouis et insolitis in quibus multum delectantur poterint inhŷare nec potest communitas se defendere ab iniuria et incursu anglicorum in mari vel circa mare tum quia loca circa mare sunt quasi inaccessabilia propter montana et inuia vbi anglici applicant tum quia non habent naues nisi solummodo minimas scaphas quia terra illa penitus caret lignis aptis ad faciendum naues tum quia ipsi anglici recipiunt se infra vnum locum circumdatum aqua et eundem locum muniunt omni anno quasi castrum et si non alia contra regnum norwegie fecissent sufficeret eis istud solum ad deperdicionem vite et bonorum de iure nam secundum leges regni quicunque contra voluntatem regis norwegie quemcunque locum munierit ipso facto incurrit culpam criminis lese maiestatis.

jtem prouinciam olafuesforde desolatam fecerant omnino et consimiliter insulam risøy. ecclesiam husauŷk spoliauerunt et spoliatam cremauerunt.

jtem ecclesiam risoŷ cremauerunt.

jtem de ecclesia grimsøy spoliauerunt calices libros vestes sacras nec non et campanas et secum ad angliam detulerunt.

jtem oues boues et bestias innumerabiles in diuersis locis ijslandie quasdam vi quasdam furtiue receperant omni anno et consimiliter in alia terra que vocatur ferrøy.

[jtem insulam sandøy spoliatam cremauerunt vbi erant lxxxj predia seu domicilia.

jtem rapuerant multos homines pueros et infantes in ijslandia quosdam violenter quosdam vero decipiendo simplices ymmoverius fatuos parentes eorundem dando eis modica munuscula deducentes sic raptos seu emptos ad angliam habebunt eos pro seruis et empticijs perpetuis et propterea terra ijslandia destituitur hominibus et in multis locis redditur desolata et consimiliter faciunt in alia terra regis norwegie que vocatur ferroy[1]).

jtem anno domini ꝏ cd xxiij duo homines jon pasdall et johannes werner quendam hominem regis gerek nomine transfoderunt per brachium.

jtem anno domini ꝏ cd xxiiij jon persy et jon pasdall et thomas dale et socij eorum intrauerunt curiam regis

[1]) [stendr neðst við fald í frumritinu, og er vísað inn.

bessastadhe et gubernatorem curie albertum captiuaueruerunt et ligatum secum duxerunt ad naues et alteri famulo regis peter jonsson in cimiterio et ecclesia plusquam xx^ti^ wlnera cum sagittis et securibus intulerunt et receperunt omnia bona que fuerunt in ecclesia et ibidem in omnibus locis circumiacentibus spoliauerunt pisces et alia bona hominum regis ad valorem plusquam centum marcarum.

jtem idem homines jon persy et pasdall et robert thorkel cum socijs suis alijs circa quadraginta plusquam triginta leucas intrauerunt terram volentes occidere me. baltazar et olaum nicholasson et nobis (non) inuentis quosdam famulos regis olavum duwe et thomam jude captiuauerunt alium in ecclesia saurbe et alium extra et spoliauerunt de ecclesia et cimiterio gladios balistas loricas et equos tam istorum quam aliorum qui se receperant infra ecclesiam eandem propter incursus et horrorem predictorum.

jtem anno domini ꝏ cd xxiiij robert thorkel. jon werner et richard tod et complices eorum quam plures captiuauerunt in treugis olauum nicholasson et alium andream olefsson viros regis ipsum andream wlnerantes letaliter surripientes ei vnum balteum argenteum ad valorem .vj^c.^ piscium.

jtem eodem anno thomas dale. richart aytonn et nicholaus dalstonn et socij eorum spoliauerunt de olauo nicolasson sex lestas piscium.

jtem circa idem tempus robert hugnall et johannes thextonn spoliauerunt de hakon enarsson .xiij^c.^ piscium.

jtem de quodam ebiörn øyulfsson aduocato regis eodem tempore violenter receperunt duas lestas piscium ad valorem xxx marcarum.

jtem circa idem tempus captiuauerunt vnum notabilem virum brander haldorsson nomine nec dimiserunt eum ante quam dederat eis pro redempcione sua quatuor lestas piscium. duas lestas soluit statim antequam solutus est et pro duabus posuit fideiussores. prefuit eis unus qui hoc fecerunt qui vocatur jon selby.

jtem circa idem tempus fuerunt ibi interfecti duo fratres germani a hominibus anglicis.

jtem anno domini ꝏ cd xx qvinto jon persy et jon pasdall et complices eorum intrauerunt domum quorundam

claues junghe et magni hakonsson et percusserunt eos et wlnerauerunt eos letaliter surripientes pisces eorum quotquot habuerunt et posuerunt homines suos in domum eorum ad commorandum tempore piscacionis ipsis inuitis et reclamantibus.

jtem post hec circa dominicam trinitatis eodem anno homines jon persy wlnerauerunt claues olafsson in cimiterio ecclesie bessastadh et eum inde violenter extraxerunt et secum ad angliam captiuum duxerunt receperunt eciam de ipso violenter .xijᶜ· piscium et arma ipsius.

jtem spoliauerunt nauem domini Endridi erlendi militis bonis ad valorem plusquam mille nobilium.

jtem fregerunt nauem domini episcopi bergensis et extraxerunt ferra dicta bolt.

jtem statim post hec venit olaff nicholasson aduocatus regis ibidem positis treugis volens habere emendam pro transgressione johannis persy et pasdall et hominum johannis persy et ipsi cum pluribus armatis captiuauerunt ipsum et adam jacobsson ex improuiso et duxerunt eos captiuos in angliam qui eciam spoliauerunt ipsos bonis regis et suis videlicet piscibus decem lestis et armis et vna scapha de treugis datis nichil curantes. principales in isto facto fuerunt jon persy. thomas york. thomas dale. richard agitonn. richard tod. henricus dawtre. richard rafneshed et jon pasdall.

jtem jon persy statim eodem tempore cepit vnum jesse syondesson et posuit eum in compede et manicis ferreis et tractauit ipsum valde inhumaniter et recepit de ipso loricas et alias res et .xviijᶜ· piscium.

jtem vnus qui vocatur jon lyffly amputauit vni ligeo regis manum circa idem tempus.

jtem vnus qui vocatur thomas crathorn et robert westtonn et alij cum illis wlnerauerunt letaliter eciam quendam ywar halsson nomine ita vt non erat ei spes vite. wlnerauerunt eciam famulum ipsius receperuntqve ei violenter equos. cellas[1]) et arma et ommes pisces suos.

jtem eodem anno circa idem tempus receperunt de quodam biorn øylfsson aduocato regis quatuor centenaria piscium inter eos qui istud fecerunt fuit vnus qui vocatur Crathorn.

¹) þ. e. sellas.

jtem vna insula circa ijslandiam que vocatur westmannø[1]). pertinet ad regem norwegie specialiter omni jure ita quod non habet ibi aliquis nisi solus rex norwegie et in illa insula est melior piscatura tocius ijslandie ad eandem insulam applicuerant anglici omni anno postquam ista dampnifica nauigacio incepit jn illa edificant domos figunt papiliones fodiunt terram piscantur vtuntur ibi omnibus ac si essent propria eorum nec petierunt nec obtinuerunt unquam licenciam ab officialibus regis sed morantur ibi cum violencia nec sinunt deferre pisces regis norwegie nec aliorum de jnsula eadem antequam isti onustauerant naues illorum juxta libitum et multotiens ita receperunt pisces ibidem quod coloni regis ibidem non habuerunt vnde soluerent regi pensionem et quidam illorum qui hoc fecerant fuerunt ibi isto anno videlicet jon morys et alij similiter erat ibi nicholaus dalstunn qui interfecit vnum famulum meum tideke bekker et eciam spoliauerat prius de olauo nicholasson famulo regis pisces in magna quantitate. fuerunt ibi eciam plures qui scripserant ad communitatem terre et ad nos litteras comminatorias quod si non sustineremus ipsos habere omnem voluntatem eorum quod ipsi vellent spoliare et depredare tam in mari quam in terra tam bona regis norwegie quam aliorum. Scripserunt eciam anglici qui applicuerant ad haffneford in ijslandia ad istos qui applicuerant ad predictam insulam regis westmannø et e conuerso. quod quilibet per se faceret finem in terra illa et quod non dimitterent ibi aliquid intactum seu inexaminatum et quia premissa fecerant videlicet priuauerant regem norwegie et dacie et cetera jure [et redditibus[2]) suis et quia in contemptum ipsius et contra leges regni et contra prohibicionem suam intrauerant occiderant wlnerauerant spoliauerant loca et prouincias desolata fecerant ecclesias et predia cremauerant regi et regno norwegie magnum dampnum intulerant. homines regis videlicet olauum nicholasson. adam jacobsson. claus olefsson. jesse syondesson in vinculis captos et spoliatos tenuerunt quos tentos ad angliam violenter duxerunt præter vnum jesse syondesson quem spoliatum et male tractatum reliquerunt

[1]) Það var 1425, að Hannes Pálsson og Baltazar van Damme voru fangaðir í Vestmannaeyjum (Nýi annáll); [2]) [hedditibus, frumritið; AM. vill sleppa jure og lesa: redditibus.

propterea exiuimus ad predictam insulam regis norwegie videlicet westmanno ad arestandum illos qui ibidem violenter intrauerant et multa alia mala ibidem fecerant ac naues non ipsorum ymmoverius illustris regis norwegie que ipso iure multipliciter deuolute erant ad ipsum jpsi vero insurrexerunt contra nos quasi publici hostes et fregerunt scaphas nostras statim vt non haberemus potestatem abeundi quas caphas per eos fractas angariauerunt nos soluere possessoribus earum post capcionem nostram et accesserunt ad terram cum vexillo suo extento ad spacium duarum leucarum vbi recepimus nos causa refugij et ibi circumuallabant nos paucis comitatos tandem inedia sagittis et armis eorum compulsi iniuimus fedus ita quod ex vtraque parte deberet esse pax ita quod secure transiremus quilibet pro alio saluis vita et rebus et omnibus et istud fedus confirmauit nicholaus dalstonn capitaneus eorum cum iuramento socijs ipsius omnibus consencientibus et quod illustris rex dacie et serenissimum consilium regni anglie facerent finalem concordiam et bonum finem in materia ista. quo facto recessimus a loco predicto ad mare volentes transire ab ipsis ad terram. et ecce statim ex improuiso irruunt omnes in nos et spoliauerunt omnibus que habuimus ad valorem cccc nobilium et tandem nobis duobus violenter retentis dimiserunt famulos nostros spoliatos preter vnum notabilem famulum regis olauum duwe uocatum quem postea post duos dies per prodicionem occidi fecerunt quem occisum spoliauit nicholaus dalstunn sigillo meo et alijs rebus quas occulte seruauerat scripseruntque litteras ad socios suos haffneford et ad aliquos ijslandenses quos credebant proditores regis dacie quod ipsi dimiserunt famulos nostros propterea inermes et nudos quod illi eo facilius possent interficere ipsos et quod non deberent tardare in interfectione illorum et quod denunciarent eis dum essent interfecti tunc ipsi eciam vellent nos interficere quos captos tenuerunt in nauibus eorum ita quod rex dacie nunquam perciperet factum nobis omnibus interfectis. sed per prouidenciam dei iste littere non deuenerunt ad ipsos. sed fuerunt capte in via et nos credimus easdem litteras cum pluribus alijs consimilibus ad daciam deuenisse.

jtem postquam dicti anglici captiuauerant et spoliauerant

nos vt præmittitur habuerunt nos ita angustiatos quod non potuimus alicui loqui de nostratibus nec vnus nostrum alteri nec permiserunt nos quidquam disponere in officio regis norwegie et cetera nobis commisso et ideo stat terra illa videlicet ijsland absque gubernatore sed tributa et bona corone siue regis ibidem per nos collecta et leuata depereunt nullo de eis disponente nobis tam fraudulenter captis et inhumaniter coarctatis vt pretactum est et istud redundat regi et corone in maximum dampnum.

jtem quamdiu anglici manent sub ijslandia ijslandenses non possunt esse in mari seu piscatura propria qui si exierint cum exiguis scaphis eorum anglici frangunt scaphas et destruunt wlnerant et verberant homines et aliquando proiciunt ipsos in aquam et quosdam interficiunt.

jtem isti anglici intrantes ijslandiam nolunt ibi stare iuri nec facere aliquam emendam pro qualicunqve delicto eorum sed viuunt ibi omnino sine lege secundum propriam voluntatem nam multotiens citati nunquam comparuerunt sepius iurauerant quod venirent ad iudicium et non venerant. dederant eciam officialibus regis litteras sigillatas proprijs sigillis quod acqviescerent legibus regni pro forefactis suis et hijs omnibus non obstantibus nunquam voluerunt facere ea que de iure deberent multotiens eciam bona eorum fuerant adiudicata fisco regio et ipsi nichilominus vi et violencia detulerant ea de terra sed de iuridica arrestacione per officiales regis facta penitus nichil curant istas enim iniurias et violencias dampna et incommoda et alia quam plurima predicti fecerant et eorum socij que longum esset enarrare et ea tolerauerat illustrissimus rex norwegie et dacie et cetera huc usque propter meram et quasi innatam amiciciam quam ipse specialiter gerit ad serenitatem regis anglie et ad suos et propter bonum pacis et concordie que semper ex intimi cordis affectu desiderauerat sperans semper de anno in annum per ordinaciones serenissimi regis anglie et consilij sui fieri remedia ad premissa.

jsta premissa denunciando proponimus humiliter supplicantes quatenus ad premissa dignemini adhibere remedia vt ab ista illicita nauigacione et a temerarijs ausibus eorum desistant et vt recompensacionem condignam et emendam

habere possit illustris rex norwegie et dacie et cetera et homines sui honore et iure ipsius regis norwegie et cetera in omnibus semper saluis. saluis eciam in omnibus excepcionibus nostris et forma et modo mutandi addendi et minuendi pro loco et tempore secundum quod nobis iuste videtur expedire.

---

382. 27. December 1425. á Þingeyrum.

Bróðir Asbjörn ábóti að Þingeyrum kvittar Einar Bessason fyrir þrjátigi hundraða, er hann var ábóta skyldugr fyrir jörðina Ytri-Ey í Höskuldstaða þingum.

AM. Fasc. VIII, 14, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Eyar Breff.[1])

Ver broder asbiorn med guds nad abote at þing(e)yrum medkenumzt med þessu voru brefi at einar bessason hefir lykt ok afhent oss ok vorum vmbodsmanni þa þriatigi hvndrada sem han var ꝍer skylldvgur fur iordina at ey env ýtri er stendur j hoskullzstada þingvm svo ꝍer vel ꝏ næger ok þui giorum ver nefndan einar frialsan lidvgan ok ollvngis kvittan af allri vtlukningu adur greinz iardar verdz. Ok til sanenda her vm settum vier vort incigle firir þetta bref skrifat at þinge(y)rum þrid(i)a dag iola. Anno domini ꝍ° cd° xx° quinto.

---

383. [um 1425].

Skrá um eignir Helgastaðakirkju, er Jón Bjarnarson lukti, en séra Þorkell tók við.

Stockh. Isl. membr. Nr. 16. 4to, bl. 2a, með hendi frá c. 1425, og framan við Nikulássögu, frá Helgastöðum, skr. c. 1400. Séra Þorkell sá, er hér er nefndr, mun vera séra Þorkell Guðbjartsson, því að öll þau skjöl, sem rituð eru á þessa bók, snerta hann, og mun hann sjálfr hafa látið rita þau á bókina.

[1]) Aptan á bréfinu.

Þetta var goz a helgastavdvm er ion biaRnaRson lvkte en siRa þorkell tok med.

kyr x. oc kviga tvævetR. asavdar kvgilldi .iiij. halft .viij. i gelldfie. halft fiorda ofrit i porcionem half mork ens þridia hvndrads oc stendr vndeR ione af þessvm peningvm med fvllRe leigv þRiv asavdar kvgilldi oc þriar kýr oc eitt gelldfiar kvgilldi.

Jtem ath avk þessa er olvkt tveiR hestar ok tvævett hRoss oc stadarspell vm atta ær. er þetta hans Reikningr sialfs.

Jtem ornamenta .xxx. boka. kalekr. Messoklædi tvenn vand. glodarker. elldbere. kistv þrvm. klokr. iij. oc er ein broten oc kolflavs avnnvr. Mariv likneski oc nikulaslikneski. krossar. ij. smelltir oc einn steindr.

---

384. 23. Mai 1426. á Hóli í Bolungarvik.

Guðni Oddsson og tveir menn aðrir votta, að þeir hafi séð bréf Þorleifs Árnasonar um það, að hann hafi lukt Þorsteini Sigurðssyni og Helgu Þórðardóttur, húsfrú hans, jörðina Laugardal í Tálknafirði fyrir þrjátíu og sex hundruð upp í verð fyrir Bæ á Rauðasandi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 1146 og Nr. 1350, eptir frumritinu frá Bæ á Rauðasandi «collata accurate».

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr hæyra sænda gudine oddzson. vigfus oddzson. audun grimsson q(uediu) g(uds) ok sina kunnigt gerande at vær sæm ok ýferlasum opit bref heidarligx mannz þorlleifs arnnasonar ok[1]) þorsteins sigurssonar ok helgu þordardottur med hans heilu ok oskoddu hanganda jnzcigli at æk[2]) þorlleifur arnnason kennvmzst med þerssu mínv brefi at ek hefer lukt þorsteini sigurssýni ok helgu þordardottur hustru hans jordina laugardal j talknafirdi fur sextan hundruth ok tuttugu j verdit fur bæ æ Raudasandi med aullum þeim gognum ok gædum sem henni hefer fýlgt at fornnv ok nýiu ok ek vard fremzst eigandi ath epter þui sem þau pall halldorsson ok anna olafsdotter selldu mer. skal adrnefndr þorlleifur svara lagaRiptingum[3]) a sagdri jordu æn þau

[1]) helgu þordardottur, b. v. afskrr., en því er ofaukið; [2]) eck, 1350; [3]) lagaryptingum 1146.

fÿrr nefnd þorsteinn ok helga hallda til laga. Ok til sanninnda her um settum ver fÿrnefnder menn vor jnzsigle fur þetta transkripttum sem giort var a holi j bolungarvik fimtadagin næsta fur trinitatisdag þa er lidit var fra higatburd vors herra jehsu christi þushundrud cccc xx sex ar.

---

385. 25. August 1426. í Grindavík.

Jón prestr Pálsson, ráðsmaðr á Hólum, og Gottskálk Landbriktsson votta, að herra Hannes Pálsson hafi hinn 16. Júlí þá um sumarið í Björgvin feingið Hermanni langa, «forstandara» að allra heilagra kirkju í Björgvin, jörðina Hvalsnes á Rosm(hv)alanesi bæði herra kongsins og sinna vegna.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5619, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. «Brefed er a pergament, med tvejmur Jnnsiglum oskirum, mädum og ecke lesande.»

Ollum godum monnum þeim sæm þetta bref sea edr heyra senda jon paalsson prestr oc Radzmann ath holum j hialtadaal ok gotskalk landbriksson q(uediu) gudz oc sina kunnikt gerandi ath mit worum þar j hia saghom oc heyrdom wppaa. aa kanucka bergino j berguín tyrsdaghen nesta firir festum sancti thorlaci Episcopi[1]) Anno domini m⁰ cd⁰ xx⁰ sexto ath herra hanis paalsson feck med fullo handabande herman langha forstandara ath allra heilagra kirkiu j bergwín huaalsnes a Rosmalanesi liggiande badæ síns herra kongsins oc suo sína vægna firir alla þa tiltaulo sæm hann til hennar[2]) hafdi ath tala a vors herra kongsins j noregi oc sína (vegna) til freals forrædis oc fullrar æighnar j suo mata ath greindr hermann forlikæ sek med minom herra konghenom þat besta hann kann suo ath hann ghiore herra hannis skuldlausan firir minom herra kongenom þar vm. ok firir þui at hann var til ræido þa ath s̈eckia wors herra kongsins nadhær. oc til mæiri stadfesto oc sannindha her vm okarar nerwero oo hiavistar setto mit okr jnsigle fir þetta bref skrifuaat j grindhawík sunnodaghæn nesta efter festum bartholomei apostoli a sama aræ sæm adr segher.

---

[1]) = 16. Júlí. [2]) þannig.

386. 3. September 1426. í Björgvin.

Ráðið í Björgvin lýsir því að skýrsla Hannesar Pálssonar um yfirgang Englendinga á Íslandi muni vera sönn í öllum greinum, nema hvað telja megi miklu fleira en þar er gert, sem mundi verða laung þula og leiðinleg, svo þeir láta hjá líða að auka þar framar við að sinni.

Ríkisskjalasafn Dana «Island & Færöe» Suplement I, 2 (frumrit); er áfast við skýrslu Hannesar Pálssonar 1425 (Nr. 381). Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 169.

Nos Thorbernus herberni iusticiarius. Olauus thorie. Johannes yuari. Aslacus vlfonis. Johannes euindi. Thorla(c)us erlingi. Thorias johannis. Martinus haquini. nicholaus magni. Petrus ketilli. Petrus johannis. laurencius mws. Endridus haldani et Bero andree Consules Bergenses Notum facimus vniuersis quod anno domini ꝏ cd xx sexto feria tercia ante festum natiuitatis beate ꝏarie virginis jn Curia episcopali Bergis a nobili consilio regni norwegie specialiter constituti recepimus testes et attestaciones multorum fidedignorum iuramenta prestancium iuxta leges regni norwegie super caussis et articulis transgressionum anglicorum de hull. Eboraco et lenn et alijs locis anglie in jslandia et ibi circumquaque contractarum que quidem cause et transgressiones erant vt veraciter accepimus nobili nonsilio regis anglie et specialiter domino duci Exensi amarallo anglie per honorabilem virum johannem pauli Capellanum domini nostri regis norwegie et dacie et cetera anno proxime preterito in scriptis propalate juxta tenorem cedule presentibus coaffixe quos quidem articulos inuenimus lucide per diligentem examinacionem et legittimas attestaciones multorum fidedignorum vt prefertur omnes et singulos probabiliter veros hoc adjecto quod idem anglici multa alia mala ibidem perpetrauerant que omnia propter prolixitatem eorum et tedium auditorum ad presens distulimus enarrare. Jn quorum omnium testimonium sigillum Communitatis Ciuitatis Bergensis presentibus duximus apponendum.

datum anno die et loco supradictis.

387. 30. September 1426. á Þingeyrum.

Sveinn Bjarnason og Þuríðr Ólafsdóttir kona hans handleggja Guðmundi Þorlákssyni jörðina Krossnes í Eyrarsveit «upp á réttan reikning.»

Eptir afskript staðfestri 3. Sept. 1703 á Geirrauðareyri af Guðmundi Þorleifssyni, J(óni) Jónssyni og Birni Jónssyni.

Ollum mônnum þeim sem þetta bref siä edur heira senda Hallur Þorgrijmsson. magnus Teitsson. Jon arnorsson quediv gudz og sijna kunnigt giörandi ad þar uar(um) uier i hiä ä audunarstôdum j Vijdedal. saum og heirdum ä handaband þeirra gudmundar Þorlakssonar og Sueins biarnasonar og Þuridar Olafsdottur. handlôgdu (þau) adur nefndum Gudmundi Jördina Krossnes i eirarsveit. sem fremst uard hann eigande ad oc hans kuinna efftir lôgum uppa riettann rejkning.

for þetta handaband fram fôstudæginn j fardôgum nu j vor j firrnefndum stad.

Og til sannz vitnisburdar hier umm setium vier firr nefnder menn uor Jncigle firir þetta bref giört ad Þijngeirum j hunauatnz-þijnge ein(n)e nat(t) efftir festum micaelis Anno Domini .m. kuadringentesimo¹) vicesimo sexto.

---

388. 15. Oktober 1426. á Barði í Fljótum.

Steinþór Andrésson selr Steini Eyjólfssyni hálfa jörðina Brúarland í Deildardal fyrir fimtíu hundruð í lausafé.

AM. Fasc. VIII, 15, frumritið á skinni. Tvö síðustu innsiglin eru dottin frá. Bréfið er ef til vill með hendi Brands Haldórssonar.

brvarland.²)

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda brandr halldorsson. sumarlidi þorgilsson. sigurdr erlendzson ok helgi hroolfsson. kuediu gudz ok sina kunnigt gerandi þa er lidit war fra burd kristz þushundrat cccc xx vetur ok sex ar jn festum audomari³) a bruarlandi j de(i)ldardal vorum wær j

¹) kuadrangeꝭteisimo, afskr.; ²) Aptan á bréfinu með fornri hendi; ³) þ. e. 9. Sept.

hia sam ok heyrdum a handaband þeirra steinnþors andressonar af einni halfu ok steinns eyulfssonar af annari at suo firir skilldu at steinnþor selldi steini jordina halfa bruarland j de(i)ldardal er liggr j hofs kirkiv sokn med ollum þeim gognum ok gædum sem greindri halfri jordu hefir fylgt fra fornu ok nyiu ok steinnþor vard fremstz eigandi ath. her j mot gaf steinn steinnþori fimtan hundrut j smiori ok slattrum luka vt a þremr arum jardar verdit. Skilldi steinn hallda jordune til laga en steinnþor abyrgiaz laga riptingar a greindri jordu. Ok til sanneynda her wm settum vær fyrnefndir menn war jnzsigli firir þetta jardar kaupa bref skrifat at bardi j fliottum jdus octobris a sama ari sem fyr segir.

---

389. 3. Nóvember 1426. á Víðimýri.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundarsyni geinginn að Þorkelshóli í Víðidal um mál þeirra Jóns Jónssonar og Arnbjarnar Einarssonar; kærði Jón til Arnbjarnar domróf, að hann hefði leyfislaust búið að eignarjörð sinni Söndum í Miðfirði í tíu ár og hefði einnig leyfislaust bygt jarðir sínar hálfar Aðalból, Bessastaði, Oddstaði og Bálkastaði.

AM. Fasc. VIII, 16, frumritið á skinni. 1., 3., 5., 6., 7., 8., 9. og 12. innsigli er dottið frá bréfinu. Bréfið mun vera með hendi Rafns lögmanns; að minsta kosti er á því sama hönd og mörgum öðrum dómum hans.

Domur vm adalbol. Bessastader og Balkastader nyrdra.[1])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra. senda olafr loptzson. helgi biarnarson. matheus petursson. magnvs teitzsson. hallr þorkelsson. lafranz hauardzson. jon petursson. bergr jonsson. sigfus liotzson. eyolfr lodinsson. þordr þorsteinsson ok brandr jonsson Q(uediu) gvds ok sina kunnigt gerandi. at þa er lidit var fra hingat burd vors herra jehsu christi þvshvndrat fiogur hvnndrat tvttvgv ok sex ær. fimta daginn næsta firir allra heilagra messv[2]) a almenniligv þingi a þorkelshuoli j

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [2]) þ. e. 31. Okt.

uididal a þingstade rettvm. vorum ver j dom nefndir af ærligvm manni hrafni bonda gvdmunndzsýni laugmann nordann ok vestan a jslandi. at dæma j millvm jons jonssonar af einne alfv enn arnbiarnar einarssonar af annari. kærdi fýrr nefndr jon til greindz arnbiarnar at hann hefdi rofit þann dom sem dæmdr var a millvm þeirra ædr a torfvastôdvm j midfirdi. Jtem j annari grein kærdi opt nefndr jon til þrattnefndz arnbiarnar at hann hefdi bvit a jordv hans sôndvm hælfvm. env næstv tív vetr j aungv hans frelsi. enn býgt ok med farit adrar jardir hans. halfvar. þær er suo heita. adalbol. bessastadir. oddzstadir ok balkastadir. enn j avngv hans frelsi. nu sakir þess at oss leitzt arnbiôrn einarsson þar lavgliga firir kalladr ok þath annat at jon jonsson birti oss þann dom er dæmdr var a millvm þeirra ædr dæmdvm ver jon skýlldugann at sýna med uottvm. at arnbiôrn hefdi hia verit at vpp var sagdr dómvrinn. edr jon latid lesa firir honum dominn. ok laugmann skylldugann at taka þessi prof nærr sem jon leiddi. enn at leiddvm profunvm. dæmdvm ver joni jonssýni mork j domrof. ok halfa fimta[1]) môrk j fvllretti. halft hvart fritt ok ofritt. jnnan manadar at heýrdvm þessvm dominvm. heima æ savndvm j midfirdi ok arnbiorn skýlldugann at afhenda allar fýrgreindar jardir a næstvm fardogvm ok tolf alna abata eptir hvert hvnndrat þat j jordv stenndr a hverivm tolf manvdvm. ok allar leiguleigur eptir þenna abata fýrr greindvm jóni. enn at heyrdvm dominvm[1]). Ok til sannennda her vm settvm uer fyrrnefndir domsmenn vor jnnzsigli firir þetta domsbref gert a vidimýri j skagafirdi drottinnsdaginn næstann eptir allra heilagramessu. æ sama ári sem fyrr segir.

---

390. 1426—1493.

Nokkrir reikningar kirkjunnar í Goðdölum í Sagafjarðardölum frá árunum 1426, 1427, 1428, 1491, 1492 og 1493.

AM. dipl. afskrr. Nr. 3762 «Ex paginâ pergamenâ Templi Goddalensis, variis coævis manibus exarata», með hendi Arna Magnússonar. «Þessar 2 skrár guddalakirkiu[2]) eru skrifadar â vacuas paginas ur einni bok i folio, hvar â vered hafa præfationes eda

---

[1]) þannig; [2]) þ. e. þessi og önnur frá 1490.

messulegendur Catholskar, og hefr su bok gömul vered. Hun mun heil vered hafa, þä skripternar giördust, og sidan þesse blöd alleina conseruerud orded, þä boken hefur i sundurrifest epter Reformationem» (AM.).

Swo mikit war ofridt innan veggia i guddaulum þa er gudmundr let laust.

xvij trog wond.
viij. uppgerdar kerolld.
tvær fautur.
eirn strockur.
ij. matarlok.
vij. tinfaut.
xx. allt saman tunnr ok halftunnr ok stampar.
iij. paunnr Eingelskar.
pottr litill.
iij. dynr fanytar ok .iij. hægindi.
iij. liaer.
ij. hardsteinar.
reka. krokar ok hrip.
ij. lasar.
ein aux ok krakr.

Anno Domini ϹϽ°. cd°. vicesimo vj. kirkiutiund tvær merkr.
[«Hactenus unâ eâdemqve manu»].[1]

Anno Domini ϹϽ°. cccc°. xx°. septimo. kirkiutiund half onnur mork.

Anno Domini ϹϽ°. cccc°. xx°. octafuo kirkiutiund half onnur mork.

Suo mikit var ofrith innan veggia i guddaulum þa er Magnus leth laust.

x. trog oc aunnur .x. brotin.
sex uppgiordarkerauld.
ij. fautur vondar.
eirn strokur.
ij. mattarlok.
iiij. tinfauth. oc iij brackud.
ij. bollar.
v. saudhyrnings spæner.

[1]) Athugsemd Árna.

xij. allt saman tunnu stryki oc stampar.
iiij. klyberar oreyder.
ij. klarar.
iij. beder fanyter.
ij. hæginde.
. . . reykiu voder.
ij. aklæde.
ketil med messing oc slitin a botni.
messingar panna slitin oc pottur.
litil munlaug brakud oc eirn las.
[«Et hactenus eâdem manû, alienâ à priori»].

Suo mikit iardagoz la under guddala kirkiu þa sira gunnar tok vid.

Solvanes xx^c.
Sveinstader xx^c.
Holl .xx^c.
breid .xxx^c.
nes xviij hundrud oc xx.
Svarturdalur[1]) .xx^c.
Yrarfell .xx^c.
abær .xx^c.
nyabær .v^c.

Anno Domini ꝏ°. cd. nonagesimo primo kirkiutiund tvær merkur.

Anno Domini ꝏ°. cd°. nonagesimo secundo kirkiutiund tvær merkur oc halfur eyrer betur.

[«Et hactenus una manus diuersa a prioribus»].

Anno domini ꝏ°. cd°. nonagesimo tertio kirkiutiund atian aurar.

[«hæc adhuc aliâ manu»].

---

391. 1. Janúar 1427. á Reynistað.

Próventusamningr Illuga Björgólfssonar og systur Þórunar Ormsdóttur fyrir hönd klaustrsins í Reynisnesi.

---

[1]) Snartadalur, ritar Arni uppi yfir.

AM. Fasc. VIII, 18, frumritið á skinni. Öll innsiglin, nema 2. og 3. eru dottin frá. Afskr. AM. 280. 4to, bls. 24—25; AM. 277. 4to bls. 36—37 (ártal rangt 1428).

bref vm ipishol.[1])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra sennda sira arnni nikolasson. íngimvndr steinsson. ion bergsson. þordr hrodbiarzson ok pal olafsson leikmenn kveidiv gvds ok sína kvnnigt gerandi ath þa er lidith var fra hegath bvrd vars herra iehsv christi þvsvnd fiogvr cccc xx ok vij ar atta dag iola ath stad j reynisnesi vorv vær j hia sæm ok heyrdvm a ath sva fellt kavp stadfestiz medr handabandi medr systvr þorvnni ormsdottvr ok illvgha biorgolfssynni ath hvn tok hann med godra manna nadi ok samþycki allra sinna conventv systra til æfinligrar profentv æ stadinn j reynisnesi medr sva felldv ath sagdr illvghi gaf j profentv med ser iordina aa jpisholi j skagafirdi til fvllrar eignar firir fioratighi hvndrada til þeirra vmmerkia sem þar eigv adrir menn rettliga j moti med þvi fremzta sem fyrnefndr illvghi vard eigande at adr grendri[3]) iordv. heir[3]) til gaf illvghi fim kyr ok ij æsavdar kvgillde til legx ser en hann kiðri ser leg j stavplinvm en staderens eign peningarnir vpp fra þeim deigi er handabandith for fram skildi illvghi ser bord sæmilikt smyr[2]) ok skreid nog skyr ok j reit[3]) tvitvga vad æ tolf manvdvm hverivm ella ij stikr klædis hreinliga þionostv litlv stofvña inni firir framan bvr ok þar med klefann ok hallda þeim a sinn kostnath fra þvi hann tekr med þeim skilldi optt nef(n)dur illvghi ath hafa einn mann æ stadnvm ef hann vill firir fvlla peninga. Ok til sanninda her vm setvm vær fyr nefnder menn medr capitvla innzsighli var innsigli firir þetta bref giort j sogdvm stad degi ok ari serm fyrr segir.

392. 23. Marts 1427. á Hólum.

Jón ábóti í Þykkvabæ og officialis heilagrar Hólakirkju samþykkir og tekr Illuga Björgólfsson til æfinlegrar prófentu á staðinn í Reyninesi.

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) þannig = smiðr; [3]) þannig.

AM. Fasc. VIII, 19, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Afskr. AM. 280. 4to, bls. 25—26; AM. dipl. afskrr. Nr. 337 (að eins upphaf).

Ver broder ion medur gvds nad aboti j þykkvabæ j veri ok officialis heilagrar hola kirkiu gerum godum monnum kunnight med þessu uaru brefi ath uær hofum samþyckt ok tekith jllugha biorgolfsson til æfinligrar prouentu a stadinn j reyninesi med ollum þeim greinum ok articulis sem þath bref uattar er hier er med fest. ok til sanninda hier umm settum uær uart officialatus jnnsigli firir þetta bref er giorth uar a holum j hialtadal sunnudaghinn næsta eptir ymbrouiku j fostu anno domini[1]) ꝏ⁰ cccc⁰ uicesimo septimo.

---

393. 23. April 1427. á Munkaþverá.
7. Janúar 1428. á Grund i Eyjafirði.

KAUPMÁLABRÉF Þorsteins Magnússonar og Olofar Arnadóttur.

AM. Fasc. VIII, 21, frumritið á skinni. Innsigli Björns Jónssonar er enn þá fyrir bréfinu. Hin eru dottin frá.

holltzbref.

Kaupmala Bref Þorsteins Magnussonar og Olufar Arna Dottur.[2])

Jn nomine domini[3]) amen

giordezt suo fellt kaup millum þorsteins magnussonar ok olofar árnadottur ath nefndr þorsteinn hafde til kaups vid greinda olofu tuo hundrut hundrada suo til komet. at loptur guttormsson gaf þorsteine sextige hundrada ok Reiknadi þar j jôrdina skutur firir þriatige hundrada. magnus fader hans adra sextige hundrada ok jnngunn arnardotter hundrad hundrada ok Reiknadi hun þar til jordina hollt j fliotum ok jordina saurbæ þar ed næsta firir tiutige hundrada ok þar til tutugu hundrud j lausagoze. skilde jngvnn at þetta skyllde vera fiordungsgiôf af hennar peningum ok adrar þær lauggiafer sem hun matti med lôgum gefa. En magnus Reiknadi j þa peninga sem hann gaf þorsteine syne sinum jôrdina hol j flokadal enn nedra firir

¹) domino, frbr.; ²) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; ³) domine, frbr.

tuttugu hundrud ok þar til fiðrutigi hundrada j lausagoze. samþýktu huortt þeirra hiona annars giof magnus jonsson ok jnngunn arnardotter. Gek magnus jonsson j fulla borgan ath suara vpp æ sina peninga ǫllvm kirkiunnar gozum ok fýrnd ok nidrbrapan kirkiunnar j hollti j fliotum. Her j mot gaf arne einarsson olofu dottur sinne hundrad hundrada med þeim peningum sem hun hafdi erft epter modur sina. ʀeiknadi nefndr arne j þessa peninga jordina at biðrgum j kynn ok tuennar leikskalar allar saman firir fimtige hundrada ok þar til jordina vigastadi æ svalbarzstrond firir þriatigi hvndrada ok fiðrutige hvndrada j lavsagoze. Gaf tíjt nefndr þorsteinn greindre olofu sextige hundrada j tilgiof ok sæmiliga beckiargiðf ok morgengiðf. for þessi giorningr fram æ munkaþuera j eyiafirde fiorda dag paska. þa er lydet var fra hingatburd vors herra jehsu christi þvsvnd fiogur hundruth tutugu ok si(a)u ar. Voru þessir kaupavottar biðrn jonsson. þorsteinn hauskaullzson. einar arnason. jon sigmundzson. grimr pælsson ok grimur jonsson. Ok til sannenda her vm settum vær fýr nefnder menn vor jnncigle firir þetta kavpmalabref giðrt ꝍ grund j eýiafirde miduikudagenn næsta firir geisladagen are sidar en fyr seger.

394.

19. Júní 1427. i þykkvaskógi.

Guðni Oddsson selr Böðvari Rafnssyni jarðirnar Þykkvaskóg í Miðdölum, Harastaði og Miðskóg með tilgreindum ítökum, fyrir lausafé.

AM. dipl. afskrr. 5793 b, »þyckvaskogsbref ur originalibus Einars Magnussonar accurate collata» (AM.). Það sem Árni hefir látið rita hér eptir hefir verið transskript frá 8. Apr. 1588, sem gert hefir verið eptir transskripti frá 20. Júní 1470. Ártal þessa bréfs er undarlega og óvenjulega orðað. Árni Magnússon hefir getið upp á, að það mundi vera 1439, en það getr ekki staðizt, því að vér vitum að Guðni Oddsson deyr úr bólunni 11. Dec. 1431 og Helgi Guttormsson deyr samkvæmt Nýa annál 1427, svo að bréfið getr ekki verið yngra enn frá því ári, og frá því ári mun bréfið vera; tercio uono verðr ekki þýtt öðruvísi en annað hvort þriðja og nínnda og ætti þá ártalið að vera 1412, ellegar þriðja nínnda (= 27.) og yrði það 1427. Hvorttveggja er alveg óvenjuleg táknan ártals. Hugsast gæti að hér væri misskrifað tercio nono fyrir tercio decimo (= 1413), en líklegt er það ekki.

þad giore eg Gudne Oddzson godum monnum kvnnigt med þessu minv opnu brefi. ad (eg) hefi sellt heidarligum manne bauduare Rafnssýne jarder þessar sem hier greiner. þýckvaskog j middolum. harastadi. og midskog. med ollum þeim gognum og giædum sem jordunum fylger oc fylgt hefur ad fornu ok nýu. oc ec hefir fremmst eigandi ad ordit. Hier j moti gaf bauduar Rafnsson atta tiger hundrada med þessvm frijdleika. þriatiger kuigellda .x. hundrud j smiorum og vadmalum. oc skylldi tuær voder til hundradz. og .xx. hundrud j slatrum .xx. hundrud j hestum og stodhrossum. skylldi liuka vt a þrymur arum nema bauduar villdi fýrre. Reiknadi Gudne kirkiune j skogie tuo kvigelldi messuklædi og kaleik. sagdi Gudne ad skogur ætti allann þuerdal. fram fra hrutagile er geingr ofan fram fra kolldukinn. oc suo nordr oc sudur epter fialle j motz vid vatnn. Eigv vatnn veidi j haukadalsa einn dag j anare vikv enn tuo i annare. a skogur jord alla fram ad prestagili oc oll græningiabol. firir nedan lytla vatzhornn. a skogur veidi alla audrumeiginn j haukadalsa fra vatni og vtj sio. og enn leingsta grasholminn er stendur fram j vaudlvnvm. Skýlldi adr greindur boduar hallda fýrr saugdum jordum til laga. Enn Gudne svara lagaryptingum ä jordunvm. voru þesser kaupvottar. helgi bondi Guttormsson. jon þorgilsson oc jon aronsson og fleyre adrer goder menn. Og til sanninda hier vm set ec mitt jnnsigli firir þetta jardakaupsbref med þeirra jnnsiglum er skrifad var j þyckvaskogie j middolum fimmtvdaginn næstan firir jonsmesso batthista anno domini millissimo cccc tercio nono.

---

395. 14. Júli 1427. i Skriðu i Reykjadal.

Rafn lögmaðr Guðmundsson úrskurðar Solveigu og Þuríði dætrum Ólafs staða Marteinssonar allan arf eptir Þorleif Marteinsson föðurbróður þeirra, nema að fram komi, að aðrir standi jafnnærri eða nær.

IBfél. 309. 8vo, bl. 139 a-b: Öxnafellsbók rituð á pappír c. 1620. Dagsetning bréfsins getr verið hvort sem vill 14. Júlí eða 22. December, en mér þykir hið fyrra fult svo sennilegt; IBfél. 67. 4to, bl. 41—42 (séra Eyjólfr á Völlum). MSteph. 60. 4to, bls. 9—10.

Vrskurdur wmm arftekiu.

Þeim Godum maunnum sem þetta brief sia edur heyra sennder Rafnn Gudmundzson laugmann n(ordan) oc v(estan) a Jslanndi Kuediu Gudz og sijna. kunnugt giaurannde ad þa er lidet var fra hijnngad burde vors heRa Jeshu christi. m. (c)d. [xx. oc vij[1]) ar. manudaginn næstann firir thorlakzmessu j skridu j Reykiadal. kom firir mig Sueyrnn biarnnason[2]) og Gudmundur thorlackzson Birtannde mier brief vnder Godra mann(a) Jnnsiglum. Er suared hafde verid af tueymur skilrijkum vottum. ad olafur marteynsson. er kalladr var stade. oc sagdur var broder þorleijfz marteijnssonar. hefde fest sier til Eygnar kuinnu hallberu kolbeijnsdotter. modur Solueijgar olafzdottur stada.

J annari Greijn hafde og fyR nefnndur olafur fest sier til Eyginn konu ad Gudz laugum Jngiebiaurgu arnnadotter modur þurijdar olafzdotter stada.

Beiddu oc kraufdu ædur nefnder menn.[3]) Sueyrnn og Gudmundur mig vrskurdar æ huert ad Solueijg olafzdotter stada og þurijdur olafzdotter stada. ætte ad taka arf Epter þorleijf marteijnsson faudurbrodur sinn. saker þess ad brædra dætur standa j siettu erfd. næst Epter brædrasonu. þa ad til kaulludum þeim bestum monnum Er j hia mier voru sagda jeg j gudz nafnni amenn. med fullum laga vrskurde. ædur nefndar konur Solueijgu og þurijde. allann arf eijga ad taka Epter þorleijf marteijnsson. faudurbrodur sinn. nema adrir leijde sig til. þeir Er jafn framme stannda j Erfdum Epter þorleijf marteijnsson Edur framar en ædur greyndar kuinnur.

Og til sanninda hier vmm set eg mitt Jnnsigli firir þetta vrskurdar brief [giort i sama stad ari og degi sem fyr segir.[4])

---

396. **8. September 1427. á Flatalandi i Héradal.**

•Gotskalk Kønekason prester j Lagardalæ» og tveir menn aðrir votta að séra Ketill Ívarsson í Héradal galt Olafi Auðunarsyni og sonarsonum hans fult verð fyrir átta marka ból í Syðra Flatalandi og ýmislegt feira. «a flatulande j Hiærdalæ wppa øfra Mariu mæsso dagh anno domini m°. cd°. xx° vij°.»

Dipl. Norv. I, 718, eptir frumritinu í Antikv. Ark. í Stockhólmi.

[1]) [20 oc 7, hdr.; [2]) biarnarson 67; [3]) dandismenn 67; [4]) [b.v.67.

397. 27. September 1427. á Kálfstöðum.

Þorsteinn Einarsson gefr Brandi Haldórssyni með sér í prófentu jörðina Skálá í Sléttuhlíð með tilgreindum rekum og að tilskildu ýmsu (falsbréf?).

AM. Fasc. VIII, 20, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá Árni hefir ritað aptan á bréfið «*fb», sem á að merkja falsbréf. En hvorki af skriptarlaginu né af útliti bréfsins verðr það álitið tortryggilegra en mörg önnur bréf, sem tekin hafa verið fullgild. Það er ekki uppskafningr og ritháttr bréfsins er rétt hinn sami og tíðkaðist um þessar mundir, svo að sá sem hefði búið bréfið til yrði annaðhvort að hafa haft lag á því að gefa skinninu fornlegt útlit og hafa verið nákunnugr fornbréfum, ellegar bréfið hlytr að vera gert hér um bil á þeim tíma, sem það sjálft segir. En rekarnir eru tortryggilegir. Annars er bréf þetta með keimlíkri hendi og Brautarholtsbréfin 1434 og kaupmálabréfið 1436, sem geta verið tvísýn.

bref firir skala og hennar Rekum.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda steinn eyolfsson. þorsteinn sigurdzson. arne Runolfsson. sumarlide þorgilsson ok hallsteinn eilifsson guds quedio ok sina kunnigt gerandi ad sub anno gracie ꝏ° cd° xx° vij° a kalfsstodum j hialtadal vorum wær j hia sam ok heyrdum a manudag næst eptir varr(ar) fru messu fyri handaband þeirra brandz halldorssonar ok þorsteinss einarssonar at so firir skilldu at þorsteinn gaf brandi med ser til profentu jordina alla at skala er ligur j sleittahlid firir xxxx^c (med) þeim gognum ok gædum sem jordune hefir fyllgt at fornu ok nyiu serliga þessa Reka parta.

fiordung reka fra forna osi ok vt til Raufarbergs firir hrolleifs hofda [huals oc uidar[2]) allan Reka fra skarfasteiñe ok j millum hladbergs bædi huals ok vidar ok allt þat er rekamadur a at hafa fremzst at logum. so ei sidr alla þa penninga sem nefndr þorsteinn atti sialfur hia ser ok honum hefir til erfda fallit eptir fodur sinn ok modur ok asdisi modur systur[3])

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [2]) [þessi orð eru nokkuð undarlega skrifuð; [3]) það er Ásdís Ásgrímsdóttir, og eru reka ákvæðin hér það eina, sem tortryggilegt er, við bréfið, því að Ásdís hafði gefið Hólastað áttung í reka milli Skarfasteins og Hlaðbergs fyrir 1374 (sjá Dipl. Isl. III, Nr. 232) og kemr þetta því í bága við rekaskrá biskupsstólsins, og má leita að því sé snúið hér upp á Skálá, sem þar er eignað Hólastað, og því mun bréfið vera falsbréf.

sina ok hann matti fremzst eigandi at verda med logum. her j mot skillde þorsteinn ser eyuenligt bord nær brandi edr hans erfingium sem þorsteini syni sinum þar til bord er hann veri af omaga alldri. skilldi sueinnen vina þat sem hann veri til ferr. skilldi þorsteinn ser vadmal til klæda arliga. en brandr skilldi a þorstein at hann skal vinna allan hreinligan starfa.

Ok til saneynda her vm settum vær fÿr nefnder menn var jnzsigli firir þetta bref skrifat j sama stad ok ari quinto kalendas octobris.

---

398. 11. og 12. November 1427. á Grenjaðarstöðum.

Jón ábóti í Þykkvabæ, síra Þorkell Guðbjartsson og fjórir menn aðrir meta stað og kirkju á Grenjaðarstöðum eptir tilnefning Jóns prests Pálssonar.

AM. Fasc. VIII, 17, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Vm maatt kirkiunar oc stadarins a greniadarstodum.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendha brodir jon med guds naad aabote j þyckabæ j veri ok officialis heilagrar hola kirkiu. þorkell gudbiartzson. þorlakr ellingsson. prestar. þordr þorsteinsson. gamle marteinsson. magnus oddason. leikmenn. q(uediu) G(udz) oc sina. kunnigth gerande at anno domini ꝏ° cd° xx° septimo. miduikodagin næsta eptir marteins messo a greniadarstodum j Reykiadal vorum vær tilnefndir af jone prest(i) palssyni ath meta kirkiu hins heilaga martini ok stadinn a greniadarstodum med ollum sinom fasta eignum er þar til hofdu legith frá fornu oc nyio eptir þui sem erchibiskupsins bref vt visade oc þui eptir godum gomlom vana gerdom vær fyrnefndir menn upp aa stadin kirkiuna oc utjardir siau bundrod voruvird vpp a huert ar sidan kirkian oc stadrinn var næst metin oc at auk porcio þath sem fell oc falledh hefir þeim a hendur sem luka eiga med logum en þeir hafui firir bot sina sem bætt hafua kirkiuna oc stadin j sinne abudh suo miket aptr af þessom kirkiu peningom sem metid uerdr eptir godra manna skynsemi. Oc til sanninda her vm settom vær vor incigli

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

firir þetta bref scrifuad j sama stad ok are degi sidar enn fyr segir.

---

399. 4. December 1427. á Gunnsteinsstöðum.

Testamentisbréf Einars Bessasonar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 358, »Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna. «Brefed er a kalfskinn og skored nedann af so ei siest hvert nockurt Jnnsigle hefur vered fyrer þvi».

Jn nomine domini amen

saker þess at ekke er visara en davden en ekke visara nær hann kemr þvi gere ek e(i)nar bessason mitt testamentvm heill i likama oc so at skynsemi. ek gefr fyst mina syndvga sal vnder vægd oc myskvnnsemi almatigs gvds oc hans signadrar modr jvngfrv sancte marie oc hins sæla m(i)kaels hofvds eingils oc ens blezada petRus oc iohanes edevangelista[1]) oc ens signada olafs kongz oc ens sæla benediktvs oc allra gud(s) heilagra manna. þa kys ek minvm likama legstad i heilogvm kirkivgarde at þingeyrum gefande þar[2]) til gvde oc klavstrenv þriv æsavdar kvgillde. tvær kyr .j. vxa þan er ek a beztan .j. hest þan er geingr vnder likama minvm .j. aklæde mier til salvhialpar.

kirkiuni æ guntsteins[1]) stodvm a ek at giora Reikningsskap fur porcionem sidan byskyp[1]) jon viseterade oc þar vm geiort[1]) bref vottar. lyk ek þar j mariv likneske med alebastrvm[1]) oc ny messoklæde oc þokt þat sie meira en þad[1]) er ek æ at lvka kirkivne þa gef ek þad[1]) sancte olafe oc þar til eit(t) kvgilldi.

hvndrad holtastadar kirkiv.

kvgilldi holastad.

kvgilldi stadar kirkiv.

c preste þeim er mik oliar.

c preste þeim er mik syngr til molldar.

herra abota silfrspon liten.

x avra preste hverivm[3]) er stendr yfer greptre minvm.

vigdise haflidadottr kv.

---

[1]) þannig; [2]) star(!) afskr.; [3]) her rv(!), afskr. og er það án efa mislesið.

bornvm bodvars magnvssonar vxa fiogvra vetra.
bornvm margretar jonsdottr kv.
bornvm rogvalzt kapal.
þriv hvndrvt fatækvm monnvm i olmosv oc luka sem fyst ma.
bid ek alla dvgande menn rika oc fatæka þa er mit anlat fretta at þeir firirgefe mer ord oc verk oc bide firir mer til gvds med drottenlegre bæn pater noster. svo vil ek oc giarna furgefa ollvm þeim er vid mik hafa nokvt misgiort ord eda verk. Oc til sanenda hier vm setta ek mitt inzsigli firir þetta bref giort a gvnsteinsstodvm j langadal tveim natvm firir nikulavs messo. þa er lidet var fra hegatbvrd vors herra iesu kriste m .cccc. xx oc vij ar.

---

400. 4. Janúar 1428. í Glaumbæ.

SAMNINGR Kristínar Björnsdóttur við lögarfa Þorleifs Marteinssonar um að gera upp kirkjuna í Víðidalstungu svo stóra sem hún var áðr en hún brann, og feingu þeir henni Vatnshorn og Gauksmýri í Línakradal og lofuðu að svara henni fjörutíu hundruðum ef þær jarðir riptuðust.

AM. Fasc. VIII, 26 í transskripti á skinni gerðu á Helgafelli 1442. AM. dipl. afskr. 425 eptir transskr.

Um vydedalstungu.[1]

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edur hæyra senda arne einarsson gudene oddzson petur finnzson jon jonsson hallr bauduarsson ok halldor þordarson quediu guds ok sina kunnegt giorandi at þar vorum vær j hia[2] savm ok heyrdvm æ hanndabannd hustru kristinar biornsdottur af einne hælfu enn af annari sueins biarnarsonar j vmbodi þuridar olāfsdottur konu sinnar ok gudmundar þorlækssonar j vmbodi saluæigar olafsdottur konu sinnar er orskurdadar voro logharfar epter þorleif martæinsson at suo firir skildu ad adur nefnd kristin lofadi med hanndabanndi fÿr nefndum monnum suæine ok gudmundi.

---

[1]) Aptan á bréfinu með yngri hendi; [2]) hér stendr «h» í frbr., en því er ofaukið.

ath giora vpp kirkiuna j videdalstunnghu med torf ok vid suo langa ok breida sem hun kynne sannazt at spýria. at hon hefdi fýrr verith. medurkennduzt adurnefndir menn at þeir ætti vpp at giora kirkivna j videdalstunghu ok suara ollum hennar ornamentum epter orskurdi biskup jons enn kristin skildi vpp a suæin ok gudmund at þeir skýlldu leggia til kirkiunnar j videdalstungu allt ornamentum þat hon ätti adur hun brann. her j moti hanndlögdu optnefnder menn suæinn ok gudmundur hustru kristinu jardernar vatzhorn ok gauksmýri. er liggia j línakradal til fullrar æignar med öllum þeim gögnum ok giædum sem jordunum hefer fýlgt ad fornu ok nýiu. skylldi kristin hallda til laga nefndum jordum enn suæinn ok gudmundur luka henne xxxx tigi hvnndrada ef af henne kiærdizt jardernar med laughum.

Ok til sannenda her vm settum vær fýr nefnder menn vor jnncigli firir þetta bref er giort var j glaumbæ j skagafirdi xi dag jola anno domini ᴍ° cd° xx° octauo.

---

401. 20. Janúar 1428. i Glaumbæ.

Þórólfr Brandsson og Guðrún Bjarnardóttir kona hans selja Kristínu Björnsdóttur í löglegu umboði Þorleifs Árnasonar bónda hennar jörðina Flatatungu í Skagafirði með gögnum og gæðum, en Kristín gefr í móti Syðri-Bægisá og skilr sér fyrstri kaup á, þegar hún verði föl.

AM. Fasc. VIII, 25 í transskripti á skinni frá 5. Maí 1460, mjög blakt. AM. dipl. afskrr. Nr. 303, eptir transskriptinu, afskriptin staðfest 1. Sept. 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og Þórði Þórðarsyni.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sender arni einarsson. þorsteinn gudmundzson. halldor þordarson. eigill olafss son. jon eigilsson. jon teizson kvediv gvds ok sina kunigt gerandi at ver vorvm þar j hia savm ok heyrdum a handaband kristinar biarnardottvr j logligv vmbodi sinv ok bonda sins þorleifss arnasonar af eirni alfv enn þorolfs þranzsonar ok gvdrvnar biarnardottvr hans eigin konv (af) annarri ath (suo) fyrer skildv ath nefnder menn þorolfur ok gudrvn selldv alla jordina flatatvngv j skagafirdi adur nefndri kristinv til fullrar

eignar med ꜹllvm gognum ok gædum hlvtum ok hlvnendvm þeim sem jordin æ ok henni hefir fylgt at fornv ok nyiv ok ei er med logvm fra komit ok þav vrdv fremz eigandi ath. sagdi þorolfur til kirkiv skylldar j flatatvngv ath þar ætti ath wera heimilis prestur ok livka (honvm) fiorar merkr arliga ef prestvr syngvr til. sagdi ok opt nefndur þorolfur ath kirkian j flata- tvngv ætti allann widreka fra hravni a skaga fyrer ꜹstan fram vr fornv vor ok jnn ath hofsenda ok settvng vr ꜹllvm hvalreka jnn fra fornv vor ok jnn ath horknæ ok enn tolftvng vr ꜹllvm hvalreka vt fra fornv vor ok ath deilldar hamri. hier j mot gaf opt nefnd kristin tít(t) nefndum monnum þorolfi ok gudrvnv jordina bægessæ hina sýdri j ꜹxnadal fyrer sextiu hvndrada ok þar til þriatigi hvndrada. kendiz ok þrattnefndur þorolfur ath þessa þriatigi hvndrada hefdi hann vpp borit svo honum vel anægdi. sagdi optnefnd kristin bænhvs skylld æ jordvnni ok jordin ætti skog med vmmerkium fyrer handan ꜹxnadalsæ. skilldi tit(t) nefnd kristin ser aptvr jordina ok sinvm erfingivm ath bægissæ fyrer fulla peninga þat fyrsta hvn væri fol. skýlldi hvort vm sig kristin ok þorolfur suara lagariptingvm æ adur nefndvm jordvm þeirri er seldi en hallda þeirri til laga sem hvort tok med. Ok til sanenda hier wm settvm wer fyrr nefndir menn wor insighli fyrer þetta bref sem giort war i glꜹmbæ j skagafirdi þridiudagin næsta fyrer palsmessv postola anno domini ꝏ° cd° wicessimo octavo.

---

402. 23. Janúar 1428. á Holti í Önundarfirði.

Fimm menn votta, að Haldór Jónsson handlagði Oddfríði konu sinni Aradóttur Mosdal, en galt henni Kirkjuból, sem Ari Guðmundsson gaf Oddfríði dóttur sinni til kaups við Haldór; ennfremr handlagði Haldór dætrum sínum Valgerði og Ingibjörgu Þorfinnsstaði, Grafargil og Tungu.

AM. 253. 4to bls. 152, bók Ara Magnússonar skr. c. 1600. «Þetta fyrrskrifad bref er med einu heilu hangandi jnsigli», stendr aptan við bréfið.

Enn Bref vm dyrleika kirkiubols j valþiofsdal.

Þad giorum vær Einar Jonsson. Halldor Jonsson. Magnus þorkelsson. Pall Jonsson. Jon þorbiarnarson. godum monnum

kunnugt med þessu voru opnu brefi. ad þar vorum vær j hia saum oc heyrdum ä ord oc handaband Halldors Jonssonar oc Oddfrijdar Aradottur konu hans (at) Adur greindur Halldor handlagdi fyrrnefndri Oddfrijdi mosdal enn gallt henni kirkiubol j þau sextiu .c. sem are B(onde) Gudmundsson gaf Oddfrijdi dottur sinne til kaups vid Halldor Jonsson. Jtem handlagdi tijttnefndur Halldor dætrum sijnum Valgerdi oc Jngibiorgu þorfinnstadi. Grafargil oc Tungu oc þar til xij^c j lausagotze. oc skylldi af þessum greindum peningum eiga xxx hundrada huor þeirra. og til sannenda hier vm settum vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta bref er giort var j Hollti j Ønundarfirdi friadaginn næstann firir pälsmesso. Anno domini m^o cccc^o xx^o octauo.

---

403. 13. April 1428. á Þingeyrum.

Tveir menn votta að Einar prestr Hafliðason hafi selt Sveinbirni Hrafnssyni jörðina Sauðadalsá á Vatnsnesi með þeim landamerkjum, er þeir skýra frá; svo telja þeir og landamerki Bergstaða og Stapa á Vatnsnesi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 461 «Ex originali monasterii Thingeyrensis, accurate» og er afskriptin staðfest í Skálholti 2. August 1712 af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Innsiglin voru fyrir bréfinu og skýrir Árni frá hvað hafi staðið á þeim. «þetta bref er ritad med krokottum stöfum, ä mind sem norsk bref, enn miklu verr skrifad» (AM.).

Saudadalsarbref.

Þat gerum vid hrafn sueinbiarnarson ok þorarinn haluardsson godum monnum viturligt med þessu ockru brefi at sira einar haflidason selldi sueinbirni hrafnssyni saudadalsꝏ a vaznesi med þeim ollum gögnum ok gędum sem jordunni hefdi fylkt at fornu ok nyiu ok þessum landamerkium til teknum at brandaskardsꝏ rędur landamerkium j millum bergstada a vaznesi ok saudadalsꝏr allt ofan ór fialli sva sem draug ganga leingst at ok vt j sio ok ek adurnefndur hrafn sꝏ ok yferlas sva latandi bref vm landamerki sem nu seger her med heilum ok oskauddum hanganda jnnzsiglum dandi manna.

Jtem j annari (grein) heyrdu vid fyrr nefnder menn sagt

af ockur ellri monnum þessi landamerki j milli bergstada ok stapa riet(t)sýni ofan ór fialli sem leingst dregr votn at ok ofan j bergstada vatn enn bergstada lękr er fellr or uatninu rędur allt üt j sio ok heýrdu vid þa her alldri tvímęli a af þeim sem atti stape.[1])

Ok til sanninda her vm settum vid fýrrnefnder menn ockur jnnzsigli firir þetta bref gert æ þingeyrum einni nætt firir festum tiburcij et valeriani anno domini ꝏ° cd° vicesimo octavo.

---

404. 21. April 1428. á Silfrastöðum.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundarsyni og geinginn við Vallalaug 20. Apríl um kæru Einars Hallssonar í umboði barna sinna til Jóns Ásgeirssonar í umboði Ingibjargar Sæmundardóttur konu sinnar, út af erfðamáli þeirra á milli um fjörutíu hundruð í Silfrastöðum í Blönduhlíð.

AM. Fasc. VIII, 22, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema 2., 5. og 8.

Þetta er silfrastada bref.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edhr heýra sennda loptur guthormsson biornn sæmundzson brandr halldorsson helgi biarnarson biorn jonsson biorn eyiolfsson þorleifr eigilsson steinndor jonsson Einar magnusson þorleifur jonsson jon jonsson þosteinn sigurdzson kuediu guds ok sina kunnight gerande at þa er lidhit var fra higath burdh vorss herra jehsu kristi þushundruth fioghur hundrut xx ok atta ar vorum ver j dom nefndir af ær(li)gum manne Rafnne gudmundzsýne logmanne nordhan ok vestan æ jslande æ þridiudaghin næsta firir jons ꝏesso holla biskups vith vallalaugh j skagafirde j millum æinars hallzsonar j loghligu vmbodhe barnna sinna af einne alfu. En jons asgeirssonar j loghligu vmbodhe jnngibiargar konu sinnar af annare. kiærde adr nefndr einar þat til jons at hann hefde at hallda fioratighu hundradha vpp j jordina a silfrastadum er bornum sinum hefde fallit til erfdha eptir gudrunu jonsdottur modur sina ok sýnde þar til bref at male jnngibiargar sæmund-

---

[1]) þannig; [2]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

ardottur var lagdr vpp j silfrastadhe fioretighe hundradha huert er wer gerdum statt ok stodught ok þorgeir[1]) huórke hafa matt gefa ne selia ne til skiptis gannga sidan malinn var j laghdr ok þui dæmdum ver títt nefndum Einare til hallz enn bornum hans til fullrar eignar fýr sagdan jardar part. Nema jon asgeirsson sýne medh brefe edr vottum at jnngibiorgh sæmundardottir hafe vpplaght med jaýrdhe ok handabande adr greindan mala. skal jon leidha þesse prof jnnann mannadar at heýrdum dominum æ okrum j skagafirde firir kongs vmbodzmanne ok hann skylldughan at taka. En ef adr nefndr jon leidhe eigi profin j nefndan dagh dæmdum ver hann skýlldughan at afendha adhr nefndan jardarpart einare hallzsýne jnnan manadar at heýrdum dominum. getr jon sýnt at jnngibiorg sæmundardottir hafi vpp laght fyr greindan jardar parth þa dæmdum vær jon skýlldughan at luka at afenda Einare hallzsýne at heýrdum dominum heima æ silfrastodum þriatighe kugilldha ok x hundrut voruvirdh jnnann manadar [ok] jon skýlldughan at sueria eins eidhe firir syslumanne[2]) at hann hugdiz med loghum halldit hafa fýrr nefndan jardar parth æ vegna jnngibiargar konu sinnar. suer hann eigi eidhinn þa dæmdum vær hann skylldughan at luka einare xii. alnar j abata eptir huert hundrat a huerium tolf manudum sua leinghe sem hann hefir halldit ok. v. merkr j fullrette j voru edr voruvirdhu godze æ hans heimile jnnan manadhar. Ok til sannenndha her vmm settu ver fýr nefndir menn vor jnnsigle firir þetta doms bref giort a silfrastodum j blonduhlidh æ sama are deghe sidar en fýr seghir.

---

405. 21. Apríl 1428. á Silfrastöðum.

Rafn lögmaðr Guðmundsson staðfestir tólf manna dóm frá (20. og) 21. Apríl um Silfrastaðamál.

AM. Fasc. VIII, ad 22, frumritið á skinni, áfast Silfrastaðabréfinu frá 21. Apr. 1428 (Nr. 403), og eru bæði með svipaðri hendi.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edhr heýra sendir Rafn gudmundzson loghmadr nordan ok vestan æ jslandi quediu guds ok sina kunnight gerandhe at þa er lidhit var fra higat-

[1]) þannig; [2]) sylsumanne, frbr.

burdh vors herra jehsu christi þushundrut fiogur hundrut. xx. ok atta ar a þridiu dag næstan fyrir jonsmesso hola biskups at vallalaugh (j) skagafirdhe kom fyrir migh einar hallzson beidde ok krafdhe migh orskvrdar æ huort sa domr were loglighr. er þar hafde dæmdr verith j mille hans ok jons asgeirssonar. Nu sakir þess at mer leidhz domrinn loglighr j alla stadhe þui at til kolludum þeim bedzum monnum er hia mer voru ok mer siamþyckiandum.[1]) saghda ek j guds nafne amen med fullum lagha o(r)skurde adhr nefndan dom loglighan j alla stadhe ok þetta dom(s)bref statt ok stodught er her er med fest þessu minu o(r)skurdarbrefe med ollum sinum greinum ok artikulis ok obrigduligha halldaz eigha. Ok til sannenda her vmm setta ek mitt jnnsigle fyrir þetta o(r)skurdarbref giort a silfrastadum (j) blondhuhlid a sama ar(e) deghe sidar enn fyr seghir.

---

406. 27. April 1428. við Vallalaug.

Rafn lögmaðr Guðmundsson úrskurðar þá ættleiðing löglega í alla staði, er Steinmóðr prestr Þorsteinsson ættleiddi Pál Sæmundsson að sextigi hundruðum.

ÍBfél. 309. 8vo bl. 138b—139, Öxnafellsbók rituð á pappír c. 1620. ÍBfél. 67. 4to, bl. 42 (séra Eyjólfr á Völlum); MSteph. 60. 4to bls. 10—11.

Páll og Björn Sæmundarsynir eru synir Sæmundar Þorsteinssonar, er keypti Svalbarð af Ásu Eiríksdóttur 1390. Sæmundr dó 1421 og hefir verið bróðir séra Steinmóðar.

Vrskurdur vmm ættleijdinng.

Þeijm godum maunnum sem þetta brief sia edr heyra sendir Rafnn Gudmundzson laugmann n(ordan) oc v(estan) æ Jslannde kuediu Gudz og sijna. kunnigt giaurande ad þæ lidet var fra hijngadburdi vorz heʀa jehsu christi m. (c)d. xx oc viij[2]) ar. ad vallalaug j skagafirde æ þrydiudagenn næstann epter Jonsmessu Hola Byskups kom firir mig[3]) biorn Bonde Sæmundzson birtande mier brief vnder godra manna Jnnsiglum. huert ed vottade ad steijnmodur prestur þorsteijnsson hefde ættleijtt pal

---

[1]) þannig; [2]) 8, hdr; [3]) oc, b. v. hdr(!).

sæmundzson til .lxc· epter sig. beijdde og krafde ædur nefndur biørn mig vrskurdar æ huertt su ættleijding væri lauglig edur eij. Nu sakir þess ad mier leijst ættleijdinngenn lauglig j alla stade. þuij ad til kaulludum þeim bestum maunnum sem j hia mier voru og mier samþyckivndum. sagda jeg j Gudz nafni amenn. med fullum laga vrskurde. ædur nefnda ættleijding lauglig a j alla stade. og þetta ættleijdingar brief statt oc staudugt er hier er med fest þessu mijnu vrskurdar Briefe. med aullum sijnum greijnum og articulis og obrigdannliga halldast eijga. og til sanninda hier vmm. [set Eg firir þetta vrskurdarbrief mitt Jnnsigli.[1]) skrifat i skridu j Reykiadal sunnudaginn næstan eptir festum Bonifacii æ sama æri sem fyrr segir.[2])

---

407. 18. Mai 1428. i Múla i Reykjadal.

Þorleifr Egilsson lýsir mála Sigríðar Þórarinsdóttur konu sinnar, og að hann hafi fastnað hana eptir guðs lögum og heilagra feðra setningum, og lýsir öll þau börn, sem hann «eigr» með henni skilgetin og arfborin.

AM. Fasc. VIII, 24, frumritið á skinni, og er innsiglið fyrir því.

Kaupmalabref.

Þath gereR ek þoRleifR egelsson gedvm monnum vitRlegt med þessv minv bRefe ath sigRidR þoRaRensdottir kona mín er malakona i minn gard ok eigR fimtigi hvndrada i sinn mala ok hefir ek lagt mala hennaR i mitt bv edR, beztv eignn er ek eigR edR eigandi kann ath verda suo oc ei sidR hefir ek fastnad hana eftir gvds lavgvm ok heilagra fedRa setningvm ok avll þav bavRnn sem ek eigR med henne eRv skilgetenn ok lavgliga til aRfs komen. ok til sanennda hier vm setta ek mitt insigli fur þetta bRef skrifat i Mvla i ReykiaRdal þridia dag næstann firir huitasvnnu anno domini M° cccc° xx° viij°.

---

[1]) [setta ek mitt innsigli fyrir þetta orskurdarbref 67; [2]) [þ.v. 67.

408. 14. Júní 1428. í Hvammi.

Tólf manna dómr útnefndr af Þorsteini bónda Ólafssyni, «er þá hafði hirðstjórn norðan og vestan á Íslandi» um mál Ásgeirs Árnasonar og Jóns sonar hans, er Þorsteinn bar þá fullri ráðasök um líftjón Sigmundar Illugasonar.

Landsbókasafn 115. 4to I. 132—133. bréfasafn séra Jóns Haldórssonar í Hítardal skr. c. 1730; IBfél. 126. 4to, bls. 33—34 með hendi séra Gísla Einars í Kálfholti; Ny kgl. Saml. 1945. 4to, bl. 300 a, skr. 1666 af Haunesi Gunnlaugssyni.

Domur Þorsteins Olafssonar hijrdstiora nordan og vestan ā Jslande um rādasôk og lijftion med ordum Anno 1428.[1])

Øllum monnum (þeim) sem þetta Bref siā edur heyra senda Arne Einarsson. Gudne[2]) Oddsson. Petur finnsson. Brandur[3]) Jonsson. [Jon Sæunarson. Steinþor Andresson. Jôrundur Klemensson. Halfdan Biôrnsson. Brandur Einarsson. Tume Þorbergsson. Þorsteinn Gudmundsson og Jon Einarsson[4]) Q(uediu) g(uds) og s(ina) kunnigt giorande [þa lided var fra gudz burd 1428[5]) är ā mānudaginn i nijundu viku sumars i Hvamme i Hvammssveit vorum vier i dom nefnder af ærlegum manne Þorsteine Bonda Olafssyni er þa hafde hirdstiorn nordan og vestan ā Jslande ad dæma hvôrra svara edur sekta asgeÿr Arnason og Jon son hans yrde skyllduger fyrer þa sôk er nefndur Þorsteinn kiærde [ad þeim.[6]) og bar þa fullre rādasok um lijftion Sigmundar Jllugasonar a kongdomsins vegna. liet og adur greindur Þorsteinn sveria tvo skilrijka menn[7]) ad Jon Sigmundsson hefdi giefid greindum asgeire og Jone fulla rādasok um dauda fôdurs sijns. sônnudu þennann eid atta valinkunner menn med þeim tveimur er ädur soru. og saker þess [ad optnefndur[8]) þorsteinn hafde med sier þesse vitne sem [lôg giora[9]) rād fyrer ad kongs umbodzmadur skal hafa ef hann sæker[10]) menn um[11]) svo vorden māl. [Nu sakir þess ad þeir voru

[1]) Dómr um ráðasök og líftjón Sigmundar Illugasonar 1945; [2]) Guðmundur 115, 126; [3]) Ønundur 1945; [4]) [sl. 1945; [5]) [Anno M. cccc. xx. viij, 1945, [6]) [til þeirra 1945; [7]) votta 1945; [8]) [b. v. 1945; [9]) [bók gerir 1945; [10]) særir 126; [11]) með 1945.

loglega fyrer stefnder[1]) þvi[2]) dæmdum vier fyrrnefndum asgeire og Jone tylfftareijd innan x vikna særra daga [þar[3]) i Hvamme fyrer þorsteine og [titt nefndan[4]) þorstein skylldugann ad taka þa[5]) þegar ā þingenu. ef þeir være tilfærer þar[6]) ad sveria. ad unnum eidnum dæmdum vier þrättnefnda menn asgeir[7]) og Jon olldungis kvitta og äkiærulausa fyrer greinda äkiæru hirdstiorans. og öllum profum fyrer skotnum ad leida kongdomsinz vegna upp a þessa akiæru.

Og til sanninda [hier um.[8])

---

409. 30. August 1428. á Brekku í Dýrafirði.

Þrír menn transskríbera bréf um jarðakaup Ara Guðmundssonar.

AM. 253. 4to, bls. 151—52 bók Ara Magnússonar í Ögri, skr. c. 1600 og þar eptir (með hendi séra Sveins Símonarsonar að mestu) «Sialft hofudbrefid med tueimur hangandi Jnsiglum».

Vm dyrleika ā walþiofsdal.

Øllum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Einar Jonsson. Sueirn Brandsson oc Halldor jonsson q(uediu) G(uds) oc sijna. kunnigt giorandi ad vær säum oc yferläsum op(i)t bref Ara Bonda Gudmundssonar oc Gudmundar Arasonar suo lätandi ord eptter ord sem hier seiger med heilum oc oskoddum þeirra hangandi jnsiglum.

[Hér kemr bréf frá 27. Maí 1420, Nr. 339 hér að framan].

Og til sannenda hier vm settum vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta transscriptum. Giört ā Brecku j dyrafirdi manudaginn post festum decollationis Johannis baptistæ. Anno domini m°. cd°. vicesimo octauo.

---

[1]) [b. v. 1945; [2]) [þá 1945; [3]) [og það 1945; [4]) [b. v. 1945; [5]) þar 1945; [6]) sl. 1945; [7]) asgrijm(!), 115; [8]) [b. v. 1945.

410. 17. September 1428. á Laugum í Reykjadal.
1429. á Víðivöllum.

Vottorð tveggja manna, að Þórðr bondi Þorsteinsson með samþykki Solveigar Runólfsdóttur konu sinnar feingi Gunnlaugi Guðmundssyni til eignar þá jarðarparta, sem Solveig stóð til að erfa eptir Herdísi Þorgeirsdóttur móður sína, konu Gunnlaugs; átti Þórðr að fá Kúske(r)pi í Skagafirði, en Gunnlaugr jarðir í Hornafirði.

AM. Fasc. VIII, 23, frumritið á skinni og eru bæði innsiglin fyrir bréfinu.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heÿra senda olafur þorgrimsson ok jon hauardsson Q(uediu) G(uds) ok sina kunigt giorandi med þesu ockru oppnu brefi at uid uorum þar j hia sam ok heÿ(r)dum æ j kirkiunne æ laugum i Reÿkiadal fostudagin næsta efter kros Messo um haustid þa lidit uar fra hingat burd uors herra jesu christi þusund fiogur hundrud xx ok atta ar at þordur bondi þorsteinsson fek gunlaugi bonda gudmundssyni med ja ok samþÿcki solueigar Runolfsdottur konu sinnar þa jardar parta sem solueig adr nefnd stod til eptir herdisi þorgersdottur modur sína en kuinu Gunlaugs bonda sua framt sem titt nefnd solueig lifdi herdisi modur sina ok henni felli þesser jardar partar til arfs ok eignar. hier j motti gaf titt nefndr gunlaugur gudmundsson adr nefndum þordi adra jord er liggur j skagafirdi j blonduhlid er kvskepi[1]) heitir. skylldi hvor taka at ser þessar jardir þegar herdis dęi þordur kvskerpit[1]) en gunlaugur þa jardar partana sæm solueigu fellu til erfda ok liggia j hornafirde j austfiordum. Ok til sannenda hier vm settum uer fyr nefndir menn ockur inzsigli fyrir þetta bref at giort uar æ vidiuollum j skagafirdi j blonduhlid ari sidar en fyr seigir.

---

411. 1428 eða síðar.

Skrá um eignir erkistólsins í Niðarósi.

Þegar Áslákr Bolt varð erkibiskup í Niðarósi 1428 voru glataðar hinar fornu jarðabækr erkistólsins; lét hann þá rita eignir

[1]) þannig.

hans á eina bók, sem kölluð er Jarðabók Asláks Bolts, og er handritið að henni nú í þeim hluta Ríkisskjalasafns Norðmanna, er kallast Münchenarsafn Nr. 4292. 8vo, en útgefin er sú bók af P. A. Munch: Aslak Bolts Jordebog, Christiania 1852, og er kafla þann, er Ísland snertir og fer hér á eptir að finna þar á bls. 119—120, en mjög er handritið skemt á þeim stað.

Islandh.

Thesse ij beneficia j hoola biscopsdøme j jslande agher nideros domkirkian.

G[re]niadhastadh[1]) j røkiadale som man faar norder till . . . fra hol[om] j jslande oc ligger hart hoss sion oc ther er got lax [fiske.

Br]edhebollstadh j westhope dagxleidh wester fra hol[om].

. . . .

j skalholt biscopsdøme.

Egher domkirkian j nidheros if . . . .

. . sancte . . . .

. . . .

---

412. 29. Marts 1429. á Hólum.

Dómr séra Jóns Pálssonar officialis heilagrar Hólakirkju um barneignir Margrétar Sigurðardóttur og Brynjólfs Egilssonar.

AM. Fasc. VIII, 29, frumritið á skinni. Innsigli séra Jóns er enn fyrir bréfinu, en brákað.

Wm barneign margrietar Sigurdardottur med briniolfe Eigilsine.[2])

Jn nomine domini amen

sakir þers ath marghrett siugurdzdottir ath þu komt eigi j þan suaræn stæfnodagh er ek ion prestr paalsson officialis heilagrar holakirkiu stæfnde þigh firir mik laugadagen firir pascer[3]) heim til hola anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ ix⁰ firir þa sauk ath þu sagdizst hafua att fim born j frillolifernne med bryniolfui egillssyne. en þu forsmadir ath koma. oc syndir þigh suo j vhlydnæ vidh gudh heilagre kirkiu oc mik en suo lata

---

[1]) Munch hefir misskilið hér og les: S . . . . miadhastadh(!);
[2]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [3]) þ. e. 26. Marts.

logh heilagrar kirkiu ef domandæ stæfnir mannæ til sinn oc kæmr hann æigi þa skal hann halda þat hann dæmir. þui ath akalladre gudz nadh. Dæmir ek jon prestr fursagdr med fullom laga orskurdæ. þigh marghrætt siugurdardotter skyllduga vera ath luka mork uoruvirdha j stæfnofaall heilagre holakirkiu jnnan manadar ath heyrdum domenum vtan þu synir jnnan þessa manadar loghlig forfaull firir mer edr minom vmbodzmannæ ath þu mattir æigi koma.

Jtem her med dæmdi ek þigh fursogdh marghretta skylldughar wera ath luka heilagræ holakirkiu firir þa fiordu oc fimttu barnæighn sæm þu hafdir att med fyrsogdum bryniolfui oc æinghin quittan tedizst fur mer. mæir æn af þrimr j stæfnodæginom tolf aura a næstum faardogum firir frilloliferni. En firir scriptrof oc afturhuarf til saumo syndar þriar merkr firir huora þærssa barnnæighn efter þui sæm kristen rettr latr oc gerir radh firir vm skriptrof ef madr gængr aftur til saumo syndar vm þat sem sækt bitr. Skulo þessir pæningar lukazst a nestom fardogum hæima a holom ath heyrdom þessom minom domæ j woro ædr uoruvirdhu godzsæ. mær ædr minom vmbodzmanni j hond. vtan þitt maal profist annan uægh sidar mæir med logum.

var þesse min domr gior oc in scriptis framboræn mær j domsæti sittianda j sama stadh dægi oc are sæm furr sæghir. Oc til sanenda oc mæire audsyningar her vm þessa mins doms setti ek officialatus jnsigle firir þetta mitt domsbref scrifat þridiadagen j pascaviko hæima a holum anno domini ɱº cdº xxº nono.

---

413. 1429.

Vísitazíugerð Jóns Hólabiskups Vilhjálmssonar hin fyrsta um Vaðlaþing og Þingeyjarþing.

AM. 235. 4to bls. 52–58. Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni. Af Myrkármáldaga (VIII) má sjá að þessi vísitazía er gerð 1429. Af því að bók þessi er í alla staði merkileg og fyllir allra bóka mest vpp Fornbréfasafnið á 15. öld, þykir mér réttast að skýra hér í fám orðum frá henni við fyrsta skjalið, sem hér er prentað eptir henni. Bók þessi er rituð með

ýmsum höndum, eins og hún liggr nú fyrir, af því að hinir síðari biskupar nokkrir hafa látið færa inn í hana ýms bréf, svo sem Goðsvin biskup í Skálholti og Gottskálk biskup Kæneksson, en allr aðalstofn bókarinnar er þó frá dögum Jóns biskups Vilhjálmssonar. Er þar á allmörgum bréfum hönd Jóns Egilssonar bisknpsskrifara, er biskup kallar notarius publicus, og hefir hann einnig skrifað sumt af bréfum Jóns biskups, er þekkjast annarstaðar frá, svo sem AM. Fasc. IX, 1, 3, 4. Víða er bókin máð og ill aflestrar, og lítr svo út sem lýsi hafi farið ofan á hana að minsta kosti á einum stað; blekið hefir og verið misjafnt. Allr þorri bréfanna stendr í köflum eptir ártölum, þó er opt út af því brugðið. Þegar bókin kom í hendr Árna Magnússonar var hún öll í sundrlansum kverum. Fékk hann hana á árunum 1721—1727 frá séra Snorra Jónssyni, frænda sínum á Helgafelli og Steini Jónssyni biskupi á Hólum, og segist Árni eiga að skila bókinni aptr, eins og hlaut að vera, því Hóladómkirkja átti bókina, svo Steinn biskup hafði ekki heimild til að gera framar en ljá hana upp á sitt eindæmi, og sjálfsagt hefir biskup léð séra Snorra það, sem Árni fékk frá honum af bókinni, en líklega hefir það verið með leyfi Steins biskups. Séra Snorri hefir skrifað bókina að mestu fyrir Árna og eru þær afskriptir nú meðal fornbréfa afskripta Árna Nr. 3612—3696.[1]) Með afskriptum þessum ritar Árni og séra Snorri á þessa leið, og er þetta með hendi séra Snorra, er fyrst kemr:

»Þad sem Eg get observerad um hendurnar ä brefabok Jons Biskups Vilialmssonar er þetta:

1° Num. 1. 2. 3. 4. synast ad sônnu med olikre hende sierdeilis þad fyrsta og sidarsta þar af vid hin tvô, enn eg hygg þau af sama manne skrifud vera og ecke annad mismuna, helldur enn hvad penne og fliter vallded hafa. Þau eru öll sæmeliga skrifud med settletur, ad miklu leite, enn þo sist penultimum, þvi þar er ad sia fliter ä.

2° Num. 5. 15. þad fyrra Godsvins, hid sidara (sem likt er) Gottskalks, biskupa, synast ad sônnu lik, og ecke get eg med fäum ordum þar mismun ä giort, þo er þanke minn, ad sinn mune hvert brefed skrifad hafa. þau eru bæde smätt skrifud med settletre og godu bleke, sem ovidast er gott ad finna j allre bokinne.

3° Num. 6 og ôll bref Jons biskups Vilialmssonar, og ôll þau hônum vidkoma j þessarre bok, þau scilecet, sem utgefen hafa vered annis 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. og 1434. eru

[1]) Þess skal getið að afskript af bréfabókinni er í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar með hans hendi.

ad visu øll med sømu hende (nema hvad kemur af mismun penna og misjöfnum flite) fyrer utann Num. 9. 11. 12. 93. 94. 95. hver øll eru med sømu hende skrifud literis quadratis, þo eige rett vel, enn med sæmelegu bleke. Hin øll eru skrifud med smärre hende, þo misjafnt, flestøll med vondu bleke og ad minum þanka øll af sama skrifara. Su hønd er ecke rett äsiäleg og nær fliotaskrift enn settletre ad mørgu leite. Þad sama sem um þau flestu af biskups Jons brefum seger, er og ad segia um bref Arna biskups N⁰ 44 utgefed Anno 1417 og Peturs biskups Visitatiubref N⁰ 86.

4⁰ Num: 8. 16. eru skrifud med godre hende, qvadratis literis, bleked er gott, enn sidara brefed er fliotlegar skrifad og med þyckre penna.

5⁰ Num: 10. 13. 85. 97. 98. 100. eru øll med olidlegre hende skrifud og slæmu bleke, olikt settletre, þo øll, ad eg hygg, med sama manns hende.

6⁰ Num: 14 er nær þvi skrifad med fliotaskrift, og eingen hønd þvi lik j bokinne.

7⁰ Num: 17 er skrifad med liotre hende og fliotre, þo allæselegre, svipadre ad sønnu sumum ødrum, sierdeilis þeim sem sidust eru, fyrir utann eitt af brefunum Gottskalks biskups, þo ætla eg þä sømu sie ecke j bokinne annarstadar ad finna.

8⁰ Num: 18. er nær sanne vel skrifad med settletur, enn finn eg þo ecke sømu hönd j bokinne annarstadar.

9⁰ Num: 19. er ad snøggu älite likt N⁰ 18, enn er þo ecke sama hönd, og eingen ønnur j bokinne, so vidt eg kann ad sia, aldeilis eins.

10⁰ Num: 111. er smätt settletur med godu bleke skrifad enn vidlikt äsýndar, so sem vær pløgum ad kalla vidvænings-hønd.

11⁰ Lemmata eru flest øll med sømu hende skrifud literis qvadratis, er þad olik hønd øllum hinum, sem j allre bokinne eru, þo ætla eg þau hafe skrifad Jon Eigilsson edur sä sem um hans tima vered hefur skrifare biskups Jons Vilialmssonar. Þad syner Num: 106. þvi þar er j upphafe skrifad einasta artaled, aldeilis med sømu hende, sem lemmata flest eru, enn þadann frä er brefed sialft med sømu hende, sem þau flestu af biskups Jons Vilialmssonar brefum j þessare bok.

Fleira get eg ecke um hendurnar skrifad j þetta sinn, þvi

skyllde þad meira vera, þä sie eg ecke ad þad kynne ad giörast fyrer utan langa Dissertation, og verdur þad j þetta sinn ad bida.

Hier hia er ad observera, ad Num: 10, sem eg hier kalla, eru tvö bref latine skrifud, enn so samfelld j originalnum, ad eg man ecke hvert eg hefe þau adur conjunctim skrifad edur ej. Sieu þau skrifud divisim, þä verda þau þo bæde ad gyllda fyrer N°10 so vidt sem þetta snerter, þvi epter þau bæde kemur N° 11, cujus lemma est: Judicium Jons Ulfssonar Anno Domini qvarto, et sic deinceps«.[1])

»Sera Snorre Jonsson 1725. 20. Sept.

Nu sende eg hier med þad sem epter var i fyrra (af brefabok Jons biskups Vilhialmssonar) og er so bokin utskrifud, fyrer utan 5. bref, þo ecki öll i sama stad, sem eg eingann vegin treyste mier til ad lesa fyrer sorta. enn þore ecki ad leggia i vatn (þvi eg veit ecki hvad bleked kann ad þola, med þvi þad er miög dauft) vegna hinna brefanna sem ä sömu blödunum eru. Framar þessu eru i bokinne nockur Maldagabrot Jons Vilhialmssonar, sem eg veit ecki hvurt skrifast skal. Þvi sumt af þvi er einkis verdt, og ecki nema faein ord, enn sumt er nockud langordt. Skylldi þetta skrifast, þä villde eg synast þar vid epter þvi sem eg kynne. og læt eg bokina enn hia mier bida til ärs, ef hun ecki so alvarlega heimt verdur, ad ecki sie undanfære.

Brefen hefi eg numererad epter þvi sem þau i bokinne standa. Enn allur hennar ordo er sine ordine. þvi skrifararner hafa hlauped framm og tilbaka epter þvi sem plassen hafa aud vered.

Um hendurnar get eg eigi ödruvis skrifad, enn siä er ä þvi, sem eg hef þar um noterad. þvi hönden synest a sumum brefanna olik, Enn er þo reverâ hin sama ef vel er ad gäd stafagiordenne«.

Á blað, sem liggr utan um afskriptir séra Snorra ritar Árni: »Brefabok Jons Vilhialmssonar Holabiskups. Kom til min i pörtum fra Sr Snorra Jonssyne 1721—24—25«.

Á miða, sem festur er inn í sjálfa bréfabókina (AM. 235. 4to) á milli 11. og 12. blaðs skrifar Árni: »Kom til min fra

[1]) Þetta að framan er með hendi síra Snorra. Það, sem nú kemr, er með hendi Árna Magnússonar.

Hr. Steine Jonssyne biskupe ā Holum 1727. ā ad skilast aptur«.

Af því að bréf þau, er í bókinni standa, koma víðs vegar fram í safni þessu og í alt annari röð en í sjálfu frumritinu, læt og hér fylgja skrá yfir bréfin í sömu röð og þau standa í skinnbókinni, svo menn fái þó nokkra hugmynd um hana eins og hún liggr fyrir. Innihald bókarinnar er þetta:

1432. Vísitazíngerð Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 1—7.
1447, 10. Aug. Bréf Kristophers konungs af Baiern um jarðaafhending til Pétrs Pétrssonar bls. 2.
1449, 1. Apr. Bréf Ásláks erkibiskups, er skipar Gottskálk Hólabiskup yfir Skálholtsbiskupsdæmi bls. 8.
1449, 16. Febr. Áslákr erkibiskup leyfir Gottskálki biskupi að veita Odda og þrjá staði aðra hverjum, sem hann vilji bls. 9.[1])
[1440]. Officialiseiðr séra Jóns Pálssonar, nær ólesandi, bls. 11.
1440, 17. Sept. Officialisbréf Goðsvins biskups handa séra Jóni Pálssyni bls. 11.
[1432, 30. Apr.] Dómr um Kelduland, nær ólesandi og í ágripi, bls. 12 (= AM. Fasc. IX, 12, 13).
[1432, 30. Apr.] Úrskurðr Jóns biskups um þenna dóm, nær ólesandi og í ágripi (= AM. Fasc. IX, 12, 13), bls. 12. Það virðist hafa helzt lýsi úr kolu eða grútarlampa yfir þessa blaðsíðu bókinnar.
1449. Skrá um eignir Skinnastaðarkirkju bls. 1, 12.
1447, [fyrir 3. Maí]. Ráðsmannsbréf síra Þorsteins Jónssonar bls. 10.
1432, 8. Júlí. Próventubréf Jóns smiðs Úlfssonar bls. 13.
[1432]. Ráðsmannseiðr hræðilegr bls. 13—14.
[c. 1450]. Bréf Gottskálks biskups til séra Þorkels Guðbjartssonar um Ólaf Loptsson bls. 14.
1433. Prestastefnu samþykt bls. 15.
[c. 1450]. Vegabréf handa biskups sendimanni bls. 15.
[c. 1450]. Vegabréf handa pílagrími bls. 15.
1434, 11. Jan. Dómr um Jón Úlfsson bls. 16.
[1434]. Dómr um Bjarna Sigurðsson bls. 16.
[1448]. Bréf um hustrú Margréti og meistara Pétr. bls. 16.

---

[1]) Á bls. 9 eru ritaðar með samtíða hendi þessar vísur:

hygia ma þath madur hver
mikel oc uænn med kloklig svor
orvænnt er eigi alma bor
annan dægin han ligge (j) kor.

gefi eigi ad sier giætur ne gaum
geingur j bvrtv avnden avm
settur nidur med seggia flavm
oc svidinngs grof(en) er þo navm.

1430, 13. Marts. Staðarbréf Jóns Einarssonar fyrir Goðdölum bls. 29.
1430, 18. Apr. Skriptabréf Ingibjargar Stulludóttur bls. 29.
1430, 21. Apr. Umboðsbréf handa Ásbirni ábóta um Breiðabólstað bls. 30.
1430, 30. Apr. Staðarbréf Jóns Jónssonar fyrir Ásskógi bls. 30.
1430, 2. Maí. — Þórðar Ögmundssonar um Bægisá bls. 30.
1430, 4. Maí. — Arnbjarnar Markússonar um Helgastaði bls. 30.
1430, 7. Maí. Kvittunarbréf Benedikts Jónssonar bls. 31.
1430, 6. Maí. Staðarbréf séra Sigurðar Jónssonar um Bergstaði bls. 31
1430, 5. Maí. Kanokabréf Sigurðar Jónssonar bls. 31.
1430, 10. Maí. Prestaeiðr bls. 31—32.
1430, 3. Maí. Kanokabréfið á latínu bls. 32.
1430, 18. Maí. Um óhlýðni séra Jóns Pálssonar bls. 32.
1430, 23. Maí. Staðarbréf Jóns Bjarnasonar fyrir Möðruvalla stað bls. 33.
1430, 6. Júní. Ráðsmannsbréf Lopts Guttormssonar bls. 33.
1430, 15. Jan. Sátt þeirra séra Ara og biskups bls. 34.
1430, 21. Sept. Um bónarmensku Jóns smiðs bls. 34.
1430, 30. Sept. Bréf Jússa Sæmundarsonar bls. 34.
1430, 7. Júní. Staðarbréf Odda Þorsteinssonar um Tjörn bls. 34.
[1430]. Stefnubréf Sokka Einarssonar bls. 34.
[c. 1430]. Klerkatal á Hólum bls. 35.
1430, 5. Júlí. Um jarðir séra Jóns Pálssonar bls. 35.
[c. 1430]. Prestaeiðr á lat. & ísl. bls. 35.
[c. 1450]. Prestaeiðr bls. 35.
1430, 20. Aug. Um séra Jón Pálsson bls. 36.
s. d. Dispenseranarbréf séra Jóns Pálssonar bls. 36.
1430, 30. Aug. Um biskups gisting (Finnbogi & Jón biskup) bls. 36—37.
1430, 31. Aug. Um skipbrotið á Harðbak bls. 37.
1431, 5. Okt. Staðarbréf Magnúsar Bjarnasonar fyrir Grímstungum bls. 37.
1430, 7. Sept. Staðarbréf Vigfúss Einarssonar fyrir Skinnastöðum bls. 38.
1430, 11. Sept. Próventubréf Odda Þorsteinssonar bls. 38.
1430, 16. Sept. Um Jón prest Pálsson bls. 38.
1430, 27. Okt. Staðarbréf Jóns Guðmundssonar um Glæsibæ bls. 38.
1430, 2. Okt. Skilnaðr Kolbeins Böðvarssonar og Vigdísar Eiríksdóttur bls. 39.
1430, 3. Nóv. Um stóra Stein bls. 39.
1430. Um Árna búra bls. 39.
1431, 27. Aug. Jón biskup tekr Odda Þorsteinsson í próventu bls. 39.
1431, 10. Jan. Kvittunarbréf Lopts Guttormssonar af ráðsmensku bls. 40.
[1431]. Afsakan Kolbeins Böðvarssonar bls. 40.
[c. 1450]. Veitingarbréfsform bls. 40.
[1394]. Vísitazíubréf Péturs biskups Nikulássonar bls. 41 [= Dipl. Isl. III, 418].

[1431]. Vísitazíubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 41.
1432, 7. Febr. Um Arna Steingrímsson og Inguni Ólafsdóttur bls. 42.
1432, 28. Febr. Um sama bls. 42.
1432, 7. Marts. Um Inguni bls. 42.
1431, 19. Apr. Staðarbréf Guðmundar Bjarnasonar fyrir Felli bls. 43.
1431, 23. Sept. Kvittanarbréf Jóns Bjarnasonar um norðrumboð bls. 43.
1434, 21. Okt. Ráðsmannsbréf Guðmundar Sveinssonar bls. 43.
1434. Kvittunarbréf þorláks Sigurðarsonar bls. 44.
1434. Ráðsmannslofun þorláks bls. 44.
1434, 19. Apr. Dómr um Kára Gunnarsson bls. 44.
1434, 24. Júní. Veitingarbréf Magnúsar þorbergssonar fyrir Laufási bls. 44.
[1448]. Skriptabréf þorsteins Finnssonar bls. 44.
1431. Vísitaziugerð Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 45—48.
1448, 8. Aug. Kvittanarbréf séra Jóns Pálssonar af officialisstarfi bls. 47.
1431, 18. Sept. Ráðsmannsbréf séra Einars Hjálmssonar bls. 49.
1448, 9. Aug. Staðfestingarbréf á veiting séra Jóns Pálssonar á Grenjaðarstað bls. 49.
1431. Um Ólaf Stuttsson bls. 50.
1434, 21. Júní. Umboðsbréf séra þorfinns þórólfssonar í Fljótum bls. 50.
1430, 22. Dec. Bókareiðr Bergþórs Haldórssonar bls. 51.
1432, 11. Jan. Eiðr og lofan Ólafs Stuttssonar bls. 51.
1449. Skrá um Rómaskatt bls. 51.
1429. Vísitazíugerð Jóns biskups Vilhjálmssonar bls. 52—58. (bls. 59 er auð).
[1429]. Kirknatal bls. 60—61.
1431, 25. Maí. Um kirkjugerð á þorleiksstöðum bls. 62.
1431, 16. Sept. Um kúgildamál séra Jóns Pálssonar bls. 62.
1448. Skrá um Rómaskatt bls. 62.
1431, 4. Febr. Systravígsla til Staðar bls. 63.
1431, 6. Febr. Um Ríp bls. 63—64.
s. d. Um Ríp, að Sveinn Hallvarðsson hefði eingum feingið umboð yfir jörðinni bls. 64.
1431, 17. Febr. Ástríðr Jörundardóttir handabandar Jóni biskupi hálfa Ríp bls. 64.
1431, 25. Marts. Próventubréf Sveins Hallvarðssonar bls. 64 (= Fasc. IX, 10).
1431, 26. Marts. Trúnaðareiðr Sveins bls. 64.
1431, 23. Febr. Bréf um frillulífi og guðsifjar bls. 65.
1450, 10. Febr. Dómr um Víðnæm Jónsson bls. 65.
1431, 10. Apr. Dómsbréf um Guðmund og Guðríði og Brynhildi dóttur hennar bls. 66.
1431, 19. Apr. Bréf um Markús Oddsson bls. 66—67.
1431, 18. Apr. Bréf um Skeggja Álason bls. 67.
1431, 3. Marts. Um Knút Einarsson og Ingiríði bls. 67.
1431. Um sexæring biskups (þorlákr Sigurðarson) bls. 68.

[1431]. Bréf Jóns biskups til Rafns lögmanns bls. 68.
[1431]. Stefnubréf biskups til séra Þorkels Guðbjartssonar bls. 69—70.
1431, 19. Júní. Skriptabréf séra Þórðar Roðbjartssonar bls. 70.
1431, 16. Aug. Áminningarbréf til Helga Bjarnasonar bls. 71.
1431, 17. Sept. Staðarbréf Eiríks Upplendings fyrir Hólum í Vestrhópi bls. 72.
1431, 3. Okt. Verndarbréf Jóns biskups fyrir Englendinga bls. 72—73.
1431, 11. Okt. Vottorð um að séra Þorkell Guðbjartsson hafi lesið upp áminningarbréfið til Helga Bjarnasonar bls. 73.
1431, 11. Nóv. Samningr Jóns biskups og Einars Magnússonar bls. 74.
[1431]. Vitnisburðr Erlings Eyjólfssonar, að Þórðr Héðinsson bað hann ríða til Borgar bls. 74.
1432, 8. Febr. Dómr um Knút Einarsson bls. 74.
[eptir 1544]. Kæra Björns Jónssonar upp á Krossholt bls. 75—76.

Eins og sjá má af þessu registri eru það ekki nema örfá bréf af þeim sem á bókinni standa, er þekkjast annarstaðar frá, og er bók þessi hin langelzta bréfabók í frumriti, er nú þekkist. — Afskriptir séra Snorra af bréfunum úr þessari bók mega heita furðugóðar; optast hleypr hann þó yfir það, sem örðugast er að lesa, og auk þess ná afskriptir hans ekki yfir nærri alla bókina.

I. kirk(i)a a vrdum j suarfa(dar)dal.

Kirkia a vrdhum a þetta fæ. Landh a skraflastodum. annat a hole. seau hundrot i audnum .ij hundrot voru oc vj aurar ær magnus gaf. Messoklædi þrænn. tioldh vm alla kirko wondh. Merki æitt. kertistikur ij med Messingh. badar brottnar. Ok ij jarnstikor firir likneskium. Glodarkær. Eldbæra brot. kluckur iiij.

Þetta j bokum. Messobok tekr til ath jolafaustu oc til pasca. Graduale. Ordo ad dominicum per anni circulum. handbok. lagha songhuakuær.

kista olest. sacrarium munlaugh. glærgluggr lestr. Bakstrjarn. paxspialdh. sloppr. brik. Cantarakapa. kirkiu kætil. songhbok a vætren. andres saga. xv alnar lerept. Calikr.

Þetta j kuikfæ. ij kwgildæ oc hestr.

fustanshauklar ij. psaltare fornn. brodhstafr. forn graduale. forn aspiciensbok til pasca de tempore ad eins songhbok (ath) sumarhluta fra pascum oc til jolafaustu per totum. Messobok. dominicale fra pascum oc til aduentu. oc med nokot de sanctis. Psaltara konn. altara brik. fimm merkr vax.

þetta hefuær anfinnr þorsteinsson til lagt. tuttugu hundrot j audhnum. psaltara. koparstiku. megu standa j .iij. lios oc onnor med piat(r). mægu standa j .ij. lios.

Porcio a þui aræ xviij aurar.

Heytollr oc liostollar af xvj bæiom. ero nu fimm æinar af þeim bygdar.

Dedicacio ecclesie in octaua sancti petri.

Porcio ecclesie vm atian aar medan anfinnr hefuer buet oc fiorertiger. sextiger hundratha. skulo her j ræiknust .xx. hundrot j audnum oc adrer þæir luter sæm han læggr til kirkonar.

II. kirk(i)a a wollum i s(u)arfadadal.

Kirk(i)a a vaullum j swarfadadaal aa hæimalandh alt. vppsale. hanefsstadæ. birnnonæs. Selaa. hool. kongsstadæ. hværaargliufr. [aa stafn(i).[1])

jtem .xx. kyr. ellifuo asaudar kwgildæ. fimm gældhfiar kwgildæ i saudum. tuttugu hundrot j virdinghar godz .vj vættir smeyr. iij. vettir flot oc maur. xx. skiolor skyr. fimm hæsta. iiij Merhryssæ Roskin.

þetta jnnan kirkiu. messo(klædi) þræn oc bræstur til haufutlin. ij dukar. ij stolor lausar. iiij Cantarakapur. dalmatica. ij sloppar vondær. v altarisklædi oc æitt slitidh. iij Calikar. v altarisstæinar. textakoddæ. ij amplar. ij hirtter med kopar. Crismakær med taunn oc annat med kopar. ij ringar med kopar. ij koparstikr. pascabladh. paxspialdh ij. Texti. skrin med helgum domum. brik litil. vatskætil. sacrarium munlaugh. uondr ældhbæri. broddr litil.

Hefuer gifest med likum medan sira paall tæittsson helt nio kwgildæ oc iiij hundrot j hrossum.

Porcio ecclesie vm tolf aar medan sira paall helt stadæn xij hundrot oc x aurar. fellr porcio half(t) þridia hundrat. Heytollar oc lysætollar af .xxx. bæia. lamsældi vm allan suarfuadadaal. þar eigu vera prestar ij oc diakn.

Dedicacio ecclesie in festo sanctorum in selio.

---

[1]) [það getr verið vafamál hvort hér eigi að skilja sem þetta sé tvær jarðir, sem hafi heitið *Á* og *Stafn* (í Skíðadal) ellegar eins og hér er gert: á Stafni; er það líklegra af því að ekki er getið í öðrum máldögum um kirkjujörð frá Völlum, er heiti *Á*.

fæll aftur firir bot a kirkonæ badæ firir torf oc vidh medan sira paall bio med yfuersion sira jons biarnasonar oc vj skynsamra manna huer er var officialis holakirkiu tio hundrot. Er sira paall skyldugr kirkonæ j porcionem halft þridia hundrat voruvirdt.

III. Modruwallaklaustr.

Ath klaustrino a modruwollum. Jn primis suo mikit med jordum halfr ellifti tugr kwgilda ær sira jon med (tok) voru sex daudh oc ecki til. Hæima iiij kyr oc xx. allar afgamllar. aasaudr halfr setti tugr. ellifuo saudær oc .xx. tuewetter med hrutom. xx veturgamllær saudær. atta kalfar. iij oxar fiogura vætra oc ij fimm vætraa. xiiij naut tueuetr .vij oc xx þrævætr. iij vætrgomoll. viij hestkapplar. halfr þridæ tugr mærrhross. Suo mikit j kosti. tuær wætter smeyr .xv skiolor skyr. xiiij nauta limær. iiij oxa hudær. hundrat fiska. Porcio hundrat.

IV. Glesebæiar kirk(i)a.

Kirkia j glæsebæ aa suo mikit. iiij kwgildæ. vj hundrot j virdhinghar godzsæ. iij hundrot j hrossum. jtem xvij aurar serdæilis.

Porcio hundrat oc atian alnar vpp aa tuau aar. bræstur vidh helga siugurdzson iij hundrot j jnstædu oc twitugh vodh.

J porcionem bræstr med jon magnusson tuau hundrot j porcionem.

V. kirk(i)a sancti thorlaci a grytobacka.

Kirkia sancti thorlaci a grytobacka hon a þridiungh j hæimalandi oc þui sæm til liggr j Rækum. xv uetta afræidzslu vt fra sandhzhornæ til sællingharvikr.

Þetta jnnan kirkiu. Messoklædhi ath ollu vtan Corporale. haukol. ij stolor. handlin. altarisklædi æitt. Cantarakapo. kertta-stikor ij med kopar. Sacrarium munlaugh. æin calikr.

VI. kirkia i laufase.

Kirk(i)a i laufasæ ær helgut med gudæ hinom helga petro apostolo. hon aa alt hæimalandh. lomatiorn. þorstæinsstadæ. oll smalondh millom gasagils oc vpp til grofar ofuan til siks hia næs landi oc þuilikar afræidslor oc ingioldh sæm . . . . . .[1])

[1]) Hér vantar orð í.

suo mikit godz tok hælgi biarnason j ofridu.

Jn primis v kistur lestar. Sængr vj med þrimr aabræidum. pallklædi oc vannd(a)r Metaskalær med iiij metum. iiij storkærolldh oc ero onnor tuo vondh. fimm matar lok. ix tighær bordkæralda. stockr med tio sponum. x diska brot. viij bordhdiskar. ij tinfaut stor oc onnor ij smærri. kanna. Munlaugh. hardstæinn oc eyx. x smaa keroldh med ij skiolum. xiij trogh. katlar ij. pottr. strokkr. æin dukr allvondr. lasar ij. dryckiaraskr. lioskola. var þetta alt saman wyrdt firir halft tolfta hundrat.

Þætta j quikfæ. atian kyr. x. asaudar kugildæ. fimm kugildæ j gældum nautom. xv. fiordungar j smæyre oc iiij hundrot j hrossum.

Porcio ecclesie vm æitt aar mædan helgi helt staden hundrat.

Dedicacio ecclesie in festo bertini abbatis. þat ær prim̄ nattum firir Mariemesso sidaræ.

Þetta jnnan kirkiu. krossar fimm. Mariescript. Englar ij. peturs liknæski oc andres. Skrin. Tabula. brik. Glergluggr brotæn. klockur iiij. bialla. Tialda slittæ. fontr med vmbunadæ. Eldbæri. Glodarkær ij. vatzkætil. sacrarium munlaugh vondh. krokstikur. vj. med jarn. altarisstikur ij med jarnn. adrar ij med kopar. jarnstika stor. paxspialdh ij. altarisklædi oc brikarklædi.

VII. Munckaþueraar klaustr.

Ath klaustrino ath munckaþuæraa j skruda. xix hoklar. xviij Cantarakapur. v altarisklædi. iiij dukar. fiorar bruner. ij textar. Ein jarnnstika. Marieskript hurdalaus. æin aspiciensbok. Marie sagha. ij sloppar oc litil marie saga. jons sagha hola-biscups j latino. onnor j norræno.

VIII. Nicholai kirk(i)a æ Myrckæ.

Kirk(i)a ath myrckaa ær helgut gudi oc sancto nicholao. Jnnan kirkiu sæm fornt Registrum til sægir. bræstr. ij. dukar. Þetta j quikfæ. xiij kwgildæ. ij hundrot j hafnarvodum. Hæfuer gæfist sidan plagona .iiij hundrot j hrossum.

Porcio ecclesie vm seau aar mædan biorn bondi jonsson hefuer buet fra þui herra Jon biscup henriksson deôdhi halft fiordha hundrat.

Ecclesia non dedicata.

Heytollar oc lysætollar af v bæiom anno domini ᴍ⁰ cccc⁰ vicessimo[1]) nono.

IX. kirk(i)a i æsskoghe.

Kirk(i)a j aas skoghæ a alt hæimalandh. liggr þar til hagikalfsskinn. soluabackæ. grvnd. klæif. brattavællir. aas. skogr. krossar. hamundarstadir. birnnones. selarbacki. fylgia þar med iiij kyr. æin messoklædi. ij johannis baptiste ymagines. ᴍarie likneski fontt. kross gyltr yfuer altare. Eitt altareklædi. ij klockur oc æin bialla broten. kertti(stika) med kopar.

X. ᴍariukirk(i)a i mula.

Kirk(i)a j ᴍula ær helgut gudi oc vorri frv sancte marie oc (enom) helga nicholao episcopo. Er alt efter þui sæm gomol registra til sægia

Porcio ecclesie vm vj aar medan sira þorkæl hefuer buet fiorttan aurar oc t(u)au hu(n)drot.

Gaf þorey kirkonæ ij kwgildæ.

Jtem gaf hvstrv ᴍargrett kirkonæ psaltara sæmiligan oc altarisklædi.

Jtem gaf þordis silkæskart oc brun.

Ecclesia non dedicata.

Jtem gaf sira þorkæll gudbiarttzson kirkone j mula skrudakistu stora oc læsta. iiij merkr vax. stofuokolu oc pundara oc alla bot þa sæm han hafdæ bætt stadæn mædan han heldr stadæn.

ᴍetin kirk(i)an af vj monnom skynsomom fyrir vj kwgildæ oc vj hundrot voruvirdt.

Gaf æn sira þorkæll stæintialdh fagurt.

XI. kirk(i)a sancti ᴍartini a græniadarstodum.

Greniadarstadar kirkia er helgut med gudhi hinum helga marthino episcopo. hon aa alt hæimalandh med ollum vmmerkium oc ollum iordum oc itaulo Rækum oc fluttningum sæm stendr j fornu registræ. slikt jnnan kirkiu sæm adr ær scrifat j bokum oc skruda oc afgioldh æi sidr. suo j kuikfæ.

---

[1]) fyrst skr. tricessimo, en svo leiðrétt á spássíu með sömu hendi.

Porcio Ecclesie mædan sira jon biarnason helt stadæn ællifuo aar oc þar med þui sæm gafst med likum .xx. hundrot vt lukt.

Porcio Ecclesie vm þriu aar mædan sira jon paalsson helt stadæn mork vppa huert aar.

Mariu liknæski or flatey. altarisklædi med silkæ .ij klukkurhokul.

XII. Mariukirk(i)a a helgastodum.

Kirk(i)a a helgastodum er helgut vorri frv oc hinum helga nicholao. hon aa alt hæima landh ok sælfaur j haurgzdaal. þingey halfua oc þinghstaudh vmfram. afrett j nattfaravik. ok ær þar jtala af græniadarstadh oc mulastadh. hon aa hambbralandh alt oc foss landh.

Jnnan kirkiu. Marie likneski. nicholas liknæski. krossar ij smeltir. æin osmæltr. Messoklædi tuænn uondh. vidrlikt annat sæm sæghir j forno rægistro. bræstr tioldh af fyrnsku.

Þetta lausagodz. x. kyr. iiij asaudar kwgildæ. halft seaunda kwgildæ i gældhfæ. halft seaunda j virdingar godzsæ oc ær þar j ij hundrot j vadhmalum. ij hundratz hestar oc æitt tolf aura hross. æin quigha gior firir iiij aagildæ.

Porcio ecclesie vm t(u)au aar mædan olafr gudmundzson heldt mork vm bædi aren.

Dedicacio ecclesie in festo sancti Egidii abbatis.

XIII. Ceciliokirk(i)a i nes(i).

Kirk(i)a j næsi er helgut gudi oc hinne heilogu Cecilie. hon aa alt hæima landh jtaulolaust oc itolor allar sæm j fornu registro sægir.

Þetta jnnan kirkiu. kross stor. annar litil oc æcki a likneskit. Cecilio liknæski. Olafs liknæski. Messoklæda leppar vonder. Calikr.

Þetta i lausagodzsæ. atta kyr. vj asaudar kwgildhæ. vij hundrot i gældhfæ. iiij lambgymbrar. hundrats hæst. hross. hundrat j virdingargodzsæ.

J porcionem ecclesie gamalt vj hundrot.

Jtem j porcionem a mædan jon kætillsson helt stadæn vm t(u)au ar eitt hundrat oc Eyre mæir.

Ecclesia non dedicata.

Er þar marie liknæski oc kross er jon biarnason let flytia or flatey er kirk(i)an þar fæll nidhr.

XIV. Petrskirk(i)a æ einarsstodum.

Kirkia aa æinarsstaudum ær helgut hinom helga petro apostolo. hon aa kwikændisdaal oc wollu. stendr jnnan kirkiu vidrlight sæm sægir j fornu registro.

Ecclesia non dedicata.

Tiundh kirkiu lute a þui are iij merkr.

Þetta j lausagodzi. x. kwgildæ. xxx hundrada j woruvirdhu godsæ oc. x. hundrot j hafnarvodum. fællo tiunder vm sex aar hundrat vpp a huert aaret. hefuer gifuest med likum. x. hundrot.

XV. kirk(i)a sancti johannis postula a sualbardi.

Kirkia a suaalbardi er helgut med gudhi jon(i) postula. stenndr vidrlikt jnnan kirkiu sæm sægir j fornu registro. brestr cantarakapa oc æin dukr mior glitadr.

Þetta j lausagodzsæ. xiiij kugildæ. xvj hundrot oc .xx. j vaurovirdo fæ oc mork ath auk. iiij hross.

Jtem fimm hundrot uoro.

Jtem ij hundrot j porcionem ecclesie.

Jtem porcio ecclesie vm vij ar ær biorn sæmundzson helt hundrat aa huert aar. En et atta iij mærkr.

Ecclesia non dedicata.

XVI. kirkia sancti Michaelis i gnupafelli.

Kirkia i gnupafelli er helgut med gudi vorri frv. michaeli. olaui. hon aa allan þridiungh j hæimalandhi.

Jnnan kirk(i)o vidrligt sæm sægir j fornno Registro.

Þetta j lausagodzsæ. ix kwgildæ med þeim sæm magnus bondi gaf æfter paal brodur sinn. sex hundrot woruvirdh.

kirkiudaghr in decollacione sancti johannis baptiste.

Porcio ecclesie medan hauskauldr Runolfsson helt kirkona vj hundrot oc xv aurar.

kirk(i)an a gnupafælli aa hris ok þormodzsstadæ oc allan.[1])

---

[1]) [bætt við með öðru bleki, en þó samtíða.

XVII. kirk(i)a sancti Johannis postola a backa i eyxnadal.

Kirk(i)a a backa j Eyxnadaal er helgut med gudæ hinum helga jone postula. hon a æin messoklædi. klukkur ij.

Ecclesia non dedicata.

Porcio ecclesie medan hauskauldr hrunolfsson helt vm. x. aar. fimm hundrot oc xj aurar.

XVIII. kirk(i)a sancti Johannis baptiste a holum i eyiafirdi [sem hier nu seiger.[1])

Kirkia a holum j Eyiafyrdi er helgut gudi oc hinum helga johanni baptista. hon aa færnn messoklædi ath ollu oc æinn seymiligur hokull ath auk. Cantarakapa godh oc onnor vondh. sloppr. kalikr. krossar ij smeltir. Marie liknæski sæmiligt. jons liknæski baptiste sæmiligt. a bladæ marie likneski Magdalene. kross yfuer koordyrom. Tioldh vm frammkirkiu. bior vondr. klockur iij oc ein bialla. likakrakr. Gafst til æin kyr.

Porcio Ecclesie vm þriu ar medan hrunolfr jonsson helt vj aurar oc iiij alnar.

Dedicacio Ecclesie nesta dagh æfter decollacionem sancti Johannis baptiste.

XIX. kirkia sancti martini a modruuollum j eyiafirdi.

Kirkia a modruuollum j Eyiafirdi er helgut med gudi hīnum helga martino. hon a þridiungh i hæima landhi oc i skoghum suo mikit sæm þarf til husa vmbota. vidrlikt jnnan kirkio sæm sægir j forno Registro. ok suo æi·sidr fridt oc ofridt. lagdi loptur bondi til tuænn messoklædi sæmiligh. Gaf hann kirkonnæ ath auk sæmiligan hokul oc dalmatico huorttueggia med laudom oc lofuadæ ath lata gera til særk oc haufutlin.

XX. Sancti laurencij kirk(i)a a grvnd i eyiafyrdi.

Kirkia sancti laurencij oc sancti olaui. hon a landh aa finnastodum.[2])

XXI. kirk(i)a sancti petri a hrafnagili.

Kirkia helga petri a hrafnagili aa halft hæimalandh. Ranastadæ. botn. halft nylændi. gil. kæpsaa. halfuan blæik-

---

[1]) tvískrifuð fyrirsögnin, og frá [bætt við á síðari staðnum;
[2]) Hér er ekki skrifað meira af þessum máldaga og er svo sem 10 lína eyða í skinnbókinni.

smyrardaal framm fra skardæ. aa torfskurd j sightuna landh.

Jnnan kirkiu sæm sæghær j fornu Registro. brestr kapa oc vondr sloppr. serkr oc fonts vmbunadr.

Þar er tuæggia presta skyldh oc ij diakna.

kirkia ær ecki vigdh.

Þetta j lausagodzsi. vj. kyr. xxx. asaudar. halft fiorda hundrat j geldhfe. v hestar oc ij Mærrhrysse. halft þridia hundrat j virdingar godzi.

Porcio ecclesie vm iiij ar fiogur (hundrot). olukt porcio vm fimm aar medan sira berghulfr hafdi buet seau hundrot. j annare græin hundrat oc mork j voru.

J annare græin mork oc hundrat enn j tiundh.

XXII. kirkia sancti johannis a laugalandi.

Kirkia aa laugalandhæ er helgut med gudi hinum helga johanne baptista. hon a jordina . . . . . .[1]) griotgardæ.

Jnnan kirkiu flæst alt sæm sægir j fornu registro. b(r)æstr æitt altarisklædi. pungr med helgum domum. litil munlaugh. biarnnfell oc vtlas firir kirkiu. Texti fornn. Eyrir reykelsis. iij kyr oc æin ær.

Porcio ecclesie vm .xxx. ara mædan runolfr stullason bio. xv hundrot. hefuer han lagt til kirkonnar æin Calekk. a rættan ræikninghskap.

Porcio ecclesie ellifuo aurar ok fimm hundrot vm tio aar medan hauskoldr runolfsson hefuer haldit.

---

414. [1429].

Kirknatal í Hólabiskupsdæmi á dögum Jóns biskups Vilhjálmssonar.

AM. 235. 4to bls. 60—61, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Þessar eru kirkiur i holabiskupsdęmi.

[Þijngeyiarþing.[2])

a saudanesi prestz skyld.

ath sualbardi prestr.

---

[1]) Hér er eyða í skb.; [2]) [á spássíu með nýjari hendi.

J holum prestr.
J hafrafellztungu prestr.
a skinnastaudum ij prestar.
J ase prestr.
J Garde prestr.
J Husavik ij prestar.
J Nesi prestr.
a Græniadarstodum iij prestar ok ij diaknar.
J ɱula iij prestar ok ij diaknar.
a helgastodum prestr ok diakne.
a Einarsstodum ij prestar.
ath þueræ prestr.
J Reykiahlid prestr.
a skutustodum prestr.
ath lundarbrecku prestr.
ath Eyiardælsæ prestr.
ath liosavattne prestr ok diakn.
a þonglabacka prestr.
æ halsi ij prest(a)r [ok diakn.[1])
æ draflastodum prestr.
æ Jllugastodum ij prestar.
Wndir laufase ij prestar ok diakn.
æ Grytubacka prestr.
J Haufda prestr.
æ sualbardi prestr. [xx ok viij med flatey.[1])
[vodluþing.[2])
J kaupangi prestr.
ath ɱuncka þueræ prestar ij. diaknar ij.
æ ɱodruuollum prestar ij ok diakn.
J gnupufelli prestr ok diakn.
ath holum prestr.
J sa'rbæ ij prestar ok diakn.
J daal prestr.
J ɱiklagardi prestar ij.
æ Grwnd ij prestar ok diakn.
ath hrafnagili ij prestar ok ij diaknar.
J hlid prestr.
J Glæsibæ prestr.

[1] [önnur hönd; [2]) [á spásíu með nýjari hendi, hinni sömu og áðr,

ꜳ Modruwollum prestr ok diaknar ij.
ath begisꜳ prestr ok diakn.
ꜳ backa prestr.
ath Myrkꜳ prestr.
ꜳ yxnaholi prestr.
[ꜳ laugalandi prestr.¹)
J ꜳrskoge prestr.
ꜳ waullum ij prestar ok diakn.
ath vrdhum prestr.
ath Tiorn prestr.
ath vpsum prestr.
ath quiabeck prestr ok ij diaknar.
ꜳ siglones(i) prestr. [xxiiij.²)

[Hegranesþing.²)

ath bardi prestr ok diakn.
ꜳ knappstaudum prestr.
J felli prestr.
ath haufda prestr.
ath hofui prestr.
ꜳ Miklabæ ij prestar ok diakn.
a holum prestar iiij ok iiij diaknar.
ꜳ hofsstodum prestr.
[j] vidvik prestr.³)
a Ríjp prestr.
[a þuerꜳ.⁴)
a flugumyri prestr.
ꜳ Miklabæ ij prestar ok diakn.
a videuollum prestr ok diakn.
ꜳ silfrastodum prestr.
[J flatatungu prestr.⁴)
[J . . . . . . .⁴)
j reinesstad prestr ok diakna(r) ij.
ath hofi prestr.
J Guddaulum ij prestar.
ath Mælifelli ij prestar ok diakn.
ath Reykium prestr.
ꜳ videmyri prestr ok diakn.

¹) [skafið og ekki talin með þessi kirkja í þeim 24; hér er og hálfskafið nokkuð meira; ²) [nýjari hönd, sama og fyrri; ³) [á spássíu með nýjari hendinni; ⁴) [skafið.

J hollte prestr.
J Glaumbæ ij prestar ok diakn.
ath borgh prestr.
a fagranesi prestr.
J huamme prestr. [xx ok vj.[1])
[Hunavatzþing.[1])
ath hofui prestr.
[ath spakonufelli prestr.[2])
a hauskaulldzstodum prestar ij.
[a holltastodvm prestar ij.[2])
J hlid prestr.
a bergstodum prestr.
J holum prestr.
ath swinavatne prestr.
a kulu prestr.
a hialtabacka prestr.
a þingeyrom prestar ij ok diaknar ij.
a Masstodum prestr.
[a hiallalandi.[2])
j Grimstungu ij prestar ok diakn.
ath vndunfelli einn prestur ok diakn.
ath bræidabolstad prestr ok diakn(ar) ij.
ath asgeirsa prestr.
J videdalstungu prestr.
at Gnupe prestr.
a stadarbacka ij prestar.
a Mel ij prestar ok diakn.
ath stad prestr.
J huammi prestr.
ath Tiorn prestr.
J holum j vestrhopi prestr ok omagaprestr.
a breidabolstad ij prestar ok ij diaknar. [xx ok uij.[1])

Jn summa soknar[3]) kirkiur i hola biskupsdęmi [tivtigir ok uiij med Grimsey flatey ok hrisey.[4])

---

[1]) [nýari hönd sama og áðr; [2]) [skafið, og er þetta ritað ofan í með nýjari hendinni; [3]) með nýrri hendinni fyrir ofan línuna; [4]) [fyrri talan skafin og er þetta svo aptr ritað með nýjari hendinni.

415. 13. Júlí 1429. á Hólum í Hjaltadal.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Helga Bjarnasyni staðinn í Laufási fyrir bænastað Lopts bónda Guttormssonar.

AM. 235. 4to bls. 21, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Ver jon med gudz nadh biscup a holum gerom þat ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso varo opnu brefe ath wer hofum uæitt oc skipat staden oc kirkiuna laufaas er liggur j haufdahuerfui firir bæn oc bædo wors ælskoligz vinar loptz bonda guthormssonar oc hans hustrv hælga biarnasyni med ollum þeim gognum oc gædum sæm til hlyda i faustu oc lauso j fridu oc ofridu preter porcionem ecclecie. suara skal hann aullum skýlldvm kirkiunar oc stadarins efter gaumlum oc nyium godum vana vm æina xij mãnade oc þat læingur sem vorar nader til segia vtan prestar beidizt sidar mæir til.

Ok til sanninda her vm oc mæire audsýningar setium vær vortt jnnzsigle firir þetta stadarbref skrifat a holum j hialtadal in festo sancte margarete virgines. anno domini m° cd° vicessimo nono.

---

416. 21. Júlí 1429. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Steindóri presti staðinn í Miklabæ í Blönduhlíð fyrir bænastað Lopts Guttormssonar.

AM. 235. 4to bls. 21, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti.

anno domini m° cd° xx° nono.

Wer jon med gudz nadh biscup a holom gerom godum monnum viturligt med þesso uoru brefuæ ath sakir bænastadar wors elskoligz sonar oc vinar lopts bonda guthormssonar hafum wer vntt oc uæitt stæinddore preste stadin oc kirkona sancti olaui regis j miklabæ j blondohlyd med ollum þeim gognum oc gædum lauso fausto fridu oc ofridu sæm þar til liggr oc lægit hefer ath fornu oc nyio preter porcionem ecclesie þar til asgrimr diaknæ (sonr) hans til kæmr. En kann sannliga spuriazst lat asgrims sonar hans þa skal stæindor þo halda staden til næsto fardaga þar

næst æfter komandæ oc suare ollum Rettum skyldum kirkonar oc jardarenar efter gomblum oc nyiom lofligum vana.

Oc til mæire audsyningar oc stadfesto her vm sætto wer uortt Jnsigli firir þetta bref gert oc skrifat a holom j hialtadaal fimtta dagin næsta firir jacobsmesso anno domini m° cd° xx° nono.

---

417. 25. Júlí 1429. á Reynistað.

Jón biskup á Hólum staðfestir bréf hinna fyrri Hólabiskupa, Jörundar, Auðunar og Jóns, gefin til styrktar og verndar klaustrinu á Reynistað.

AM. Fasc. VIII, 28, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Afskrr. AM. 280. 4to bls. 26—28; AM. 277. 4to bls. 23.

Wær Jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum godum monnum viturligt oc kunikt med þæsso varo opno brefuæ ath wer sagom oc skodadom oc invirdeliga lætom yfer lesa firer oss bref virdoligra herra godrar aminningar biscupanna a holom er verit hafua firer oss gudh þeirra saal hafuæ med þeirra hanggandum jnsiglum huerir er med faudurligre forsea oc gudligre ast hafua vt gefuit klaustrino ath stadh j Reynisnæse oc systronom þar gudæ þionandæ oc sancto benedicto þeirra Ræglo fadur furst biscup jorundar herra audunar biscups oc jons biscups til styrcktar fridar frælsis eflingar oc nada þeim oc klaustur(s)ins godzæ oc systonar er stadin halda oc heilaga ræglu pryda med fogrum lifnadæ. Nu med þui ath oss synizt þessæ þeirra bref oc skipan suo hialpsamligh sæm nýtsamligh badæ til salu oc sæmdar þæim oss oc ollum vorum loghligum æfter komandum þa stadfestum wer med þesso voru brefuæ aull þeirra bref oc priuilegia med ollum sinom græinum oc articulis æuænliga obrigdæligha haldazst hedan af vpp fra sæm her til vm wora daga. viter oc firer wist ath wer vilium þeirra formadr oc verndaræ vera þeim oc þeirra godzsæ til hialp oc hegenda j ollum þeim lutom wer formægum. þy bidium wer vinliga[1]) alla wora loghlega efterkomændr hola biscupa oc alla adra goda mænn lærda sæm læika ath þer vendit goduilia til klaustrsins

---

[1]) Nokkurt bil á milli vin og liga, og í bilið krábullað nokkuð.

oc systrana med astsæmdh oc faudurligre vmhyggiu oc fullan styrk firer biodandæ hueriom manæ ath kallsa þær ædr vnada hindra ædr talma þær ædr þeirra godz af sinum Rættendum. ventum wer oc troystom fastliga ath aller þeir goder mænn sæm til þeirra gera vel oc vinattusamliga audlizst af gudi sealfum j himænriki sæmdh oc saluhialp en þeir skulu faa af oss þack oc ofuso oc at allir mænn verandæ oc æfterkomandæ viti firer vist oc trui stadfastliga þessa vora skipan settu wer firer þetta bref uort jnsiglæ.

Datum anno domini ꝏ° cd° xx° nono loco prefato in die sancti jacobi apostoli.

---

418. [1429].

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Jón prest Pálsson um ráðsmensku staðarins og prófastsdæmi í Hegranesþingi.

AM. 235, 4to bls. 21, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3622.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum gerum godum monnum viturligt med þessu uoru brefi ath sakir þess at sira jon palsson sæm adr hefer (værit) wor Radzmadr ath holum oc profastur j hægranæsþinghi hefuer oss Rettan oc allan ræikninghskap gert af holastadar godzæ oc af biscupstiundum þeim sæm hann hefer vt tækit af sogdu profastdæmi. þers oc annars ath hann hefer ut lukt oc afhendt vnder yfersyn oc vittandh godra manna badi stadarins godz oc biscups tiunder. Ok wer hofum peninga suo vppboret sæm oss vel anæger af greindum sira jonæ. Þy gerom wer sagdan sira jon paalsson allungis kuittan oc akærulausan firir oss oc worum æfter kommandum vm radzmansdæmi oc profasts firir biodandi huerium mannæ hann krænkia ædr asaka vm sogdh æfni.

Oc (til) sanninda her vm settum wer uortt jnsigli firir (þetta) bref er gert uar a haufda a hofdastrondh.

---

419. 14. August 1429. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Jóni Kolbeinssyni sveini sínum staðinn að Stað í Hrútafirði.

AM. 235. 4to bls. 23, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3627.

stadarbref jons kolbeinssonar.

Ver jon med gudz naadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uoru opnu brefe ath wer hofum ueitt oc skipat jonæ kolbæinssyni worum swæini stadæn oc kirkiu sancte marie ath stadh j hrutafirdæ med ollum þeim gognum oc gædum sæm þar til liggr oc leiget hefer ath fornu oc nyio j fausto oc lauso j minna hlut oc mæira preter porcionem ecclesie. Skal han hafua fult oc loghligt vmbodh efter ath tala oc kæra ollu þui godzæ sæm stadnum oc kirkonæ er æigi logit ædr rangliga firir haldit fyrr ædr sidar þeim til uor kalla oc stænfna er æigi vilia j hans minnæ blifua kirkonæ oc stadnum skadalaust. skal han æiga alt þat ær minna er gefit kirkonnæ en hundrat vtan gefit sæ ornamenta. þat skal kirkan æiga. skal han suara ollum skyldum jardarænar efter godum gomblum oc nyium lofligum vana. Skal þessæ uor gerdh oc skipan standa vm æina tolfmanadæ fra næstum fardogum oc til annara fardaga þar nest efter komandæ oc þat længr sem uorar nader til sægia oc han uæiter oss oc worre kirkiu tro þionostu.

Oc til mæire audsyningar oc sanninda her vm et cetera. scrifat a holum j hialtadaal marie messo aftan furræ anno domini ꝏ° cd° xx° nono.

---

420. 14. August 1429. á Möðruvöllum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Vigfúsi Einarssyni sveini sínum staðinn á Skinnastöðum um næstu tólf mánuði.

AM. 135. 4to bls. 23, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3629.

stadarbref vigfus einarssonar.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom monnum viturligt ath wer hafum væitt oc skipat vigfusæ Einarssyni vorum swæine stadin oc kirkia sancti petri a skinnastodum j Eyxarfirdi vm æina tolfmanadi fra næstum fardogum oc til annara. et cetera. suo sæm onnor stadar bref.

Oc til mæire sanninda et cetera.

scrifat a modruvollum j Eyiafyrdæ Marie messo aftan furra[1]) anno domini M° cd° xx° nono.

---

421. 15. August 1429.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Hermanni presti (Jónssyni) staðinn á Undunfelli um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3623.

litera domini hermanni ecclesiam vndunnfell per vnum annum.

Ver jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uoru opnu brefe ath wer hofum wæitt oc skipat stadæn oc kirkiona ath vndunfelli sira hermanæ prest vm næsta æitt aar oc þat længr sæm uorar nader til segia med ollum þeim gognum oc gædum sæm þar til liggr oc lægit hefer ath fornu oc nyiu j faustu oc lausu j fridu oc ofridu j minna hlut oc mæira preter porcionem ecclesie. skal hann hafua uort fult oc loghligt vmbod efter ath tala oc kæra ollu þui godzsæ sæm stadnum oc kirkiunæ er eigi lokit ædr ranghliga firir haldit fyr ædr sidar þeim til wor kalla oc stænfna er eigi vilia j hans minnæ blifua kirkonæ oc stadnum skadalaust. skal hann æiga alt þat sæm gifit werdr til kirkonar sæm ær hundrat oc þar firir jnnan vtan þat sæ hundrat ornamenta. þat skal kirkian æiga. skal hann oc suara skyldum jardarenar efter godum gomblum oc nyium lofligum vana.

Oc til mæire audsyningar oc stadfestu et cetera. in die assumpcionis beate marie virginis anno domini M° cd° xx° nono.

---

422. 15. August 1429. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Jóni djákna Einarssyni staðinn í Goðdölum um næstu tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3624.

---

[1]) þannig; ætti líklega að vera: síðara.

bref vm guddale.

Ver jon med gudz naadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uaro opnu brefe ath wer hofum uæitt oc skipat jon diakna einarsson stadæn oc kirkona j goddolum vm næsto tolfmanudæ upp fra fardogum er nu næst kæmur med ollum þeim gognum oc gædum j faustu oc lausu j minna hlut oc mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggia ædr lægit hefer fra fornu oc nyiu preter porcionem ecclesie. Skal han oc hafua fult oc logligt vortt vmbodh til æfter ath tala oc kræfia ollu godzsæ sæm ranghliga er vndan þeim hefdat oc drægit fyr æda sidar oc þeim firir oss kalla loghliga oc stænfna er þat hafua giortt oc æigi vilia blifua j hans logligu minnæ kirkonæ oc stadnum skadalaust. Skal han oc suara ollum loghligum skylldum jardarennar efter godum gomblum oc nyiom lofligum vana. Oc til sanninda her vm et cetera. scrifat a holum j hialtadal in die assumppcionis beate marie virginis anno domini ꝏ° cd° xx° nono.

---

423. [1429].

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Brynjólfi Nikulássyni staðinn á Tjörn á Vatnsnesi um tólf mánuði eptir beiðni Lopts bónda Guttormssonar og hústrú Ingibjargar.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3625.

stadarbref bryniolfs.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uaro opnu brefe ath wer hofum firir bæn loptz bonda oc hans hustrv hustrv jngibiargar varra elskoligra vina uæitt oc skipat stadæn oc kirkiona tiorn a watznæsi bryniolfi nicholassyni vm æina tolfmanadi fra næstum fardogum oc til annarar nest efter komandæ med ollum þeim gognum oc gædum j faustu oc lauso j minna hlut ok mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggr oc lægit hefer fra fornu oc nyio preter porcionem ecclesie.

---

424. 1429.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Arnbirni Markússyni staðinn á Helgastöðum um tólf mánuði fyrir bænastað Lopts bónda og hústrú Ingibjargar.

AM. 235. 4to bls. 22, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3626.

stadarbref arnbiarnar. helgastade.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uaro opnu brefæ ath ver hofum firir bæn loptz bonda oc hans hustrv hustrv jngibiargar worra ælskoligra vina wæitt oc skipat stadæn oc kirkona helgastadæ j R(æ)ykiadaal arnbirnæ (marcus)syne vm æina tolfmanadæ vpp fra nestum fardogum oc til annara nest efter komandæ med ollum þeim goghnum oc gædum j faustu oc lauso j minna hlut oc mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggr oc lægit hefer fra fornu oc nyio preter porcionem.

---

425. 4. September 1429. á Einarsstöðum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar síra Jón Pálsson «forðum» ráðsmann Hólakirkju fyrir góða þjónustu og trúskap.

AM. 235. 4to bls. 23, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3628.

quitonarbref sira ions palssonar vm Radzmanzstarf a holum.

ver jon med gudz miskun biscup a holom heilsum ollum monnum þetta bref seandum oc heyrandum med gudz quediu oc worre blessan.

ydr skal ollum viturligt vera ath wer varn ælskoligan son med uorum herra iesu christo jon paalsson prest fordum radzmann vorar kirkiu a holom firir sina goda þionozstu oc truskap sæm ver hofum med honum funnit oc troom oss alt tidh med honom finna skulom af ollum saukom oc þionozstu þeim sæm hann j fursaugdo sino starfuæ hefuer vanrækt ædr glæmt lausan gerom han firir sin æinfalldan truskap sæm wer iafnan til hans treystom sæm han hefer oss lofat vm afhendingh allra godza

oc serhuerra godzsa suo tiunda sæm allra annara kirkonar godza fastra oc lausra sæm til hôra kirkonæ frialsan oc lidugan firir oss oc vorum loghligum efterkomandum. wer bodum honom wora almenniliga quittan oc sættum med þesso uaro brefæ j huers lutar vittni vortt jnsigli kringlott oss nerverandum er med hanggandi.

Vt gifit ath vorre kirkiu einarsstodum in translacione beati guthberti anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ nono.

---

426. 7. September 1429. á Möðruvöllum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Vigfúsi Einarssyni sveini sínum umboð yfir öllum rekum Hóla staðar í Hjaltadal fyrir norðan Jökulsá í Öxarfirði.

AM. 235. 4to bls. 23, bréfabók Jóns biskups Vigfússonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3630.

vmbodzbref vigfus.

Jtem ver jon med gudz et cetera.

geroom ollom viturligt ath wer hofum fængit vigfusi Einarssyni vorum suæinæ wortt oc heilagrar hola kirkiu loghligt vmbodh yfer ollum þeim ʀækum huala oc vida sæm reka kann oc oss til heyrer oc kirkunne a holum firir nordan jokulsaa gøma oc vmhyggiu ifir hafua med ollum trvskap efter þui sæm honom ær mõgiligt oc hann er mann (til) oc oss fulla visso gera ef hualæ kann reka oc geøma efter þui sem hann ser oss bæst hæntta et cetera sæm brefit seger.

Oc til sanninda her vm et cetera.

scrifat a modruuollum j eyiafyrdi ꝏariemesso aftan sidarre anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ nono.

engin termin asettur vm vmbodit.

---

427. 13. September 1429. í Gnúpafelli.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Helga Bjarnasyni staðinn í Laufási.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum (vitrligt) med þesso uoru opno brefuæ ath ver hofum uæitt oc skipat heidarligum mannæ helga biarnasyni kirkona hins signada petri i laufasæ oc stadæn med ollum þeim pæningum sæm honum fylgia et cetera. skal hann stadæn hafua vm næstu þriu aar forfallalaust fra nestum fardögum med vidhræka oc huaalræka þeim stadnum fylger. hann skal sækia mæga a hola stadar Reka vidu oc bæta med staden oc kirkiu oc hennar jarder. skal han æignazt x aura vtan bækr edr ornamenta jnan kirkiu til prydis oc abyrgiazt kirkona oc stadæn oc stadarens godz efter logom.

oc til sanninda et cetera.

vt gifit j gnupafelli j eyiafyrdæ nesta dagh firir krossmesso vm haustæn.

---

428. 13. September 1429. i Gnúpafelli.

Jón Vilhjálmssonar biskup á Hólum unnir og skipar Eiríki Gaut(asyni) kristfjárjörðina Hól í Höfðahverfi honum til viðrlífis og hans fólki.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollum monnum viturligt med þesso voru brefæ at ver hofum j hæidr vidh gudh vntt oc skipat Eirikæ gaut(asyni)[1]) kristfiar jordina hool j haufdahuerfi med ollum gognum oc gædum er jordonnæ fylgir oc fylgt hefer at fornu oc nyio fridum oc ofridum faustum oc lausom. skal hann þetta kristfæ hafva oc halda ser til hialpar oc vidrlifis oc sino folki so lengi sæm warar nader til sægia. firirbiodum ver hueriom mannæ hann ath talma edr hindra af saugdo kristfæ holi j haufdahuerfi.

oc til saninda et cetera.

vtgifit i stadh dægi oc ari sæm j fyrra copia sægir vm helga biarnason.

---

429. 22. September 1429. á Hólum.

Stefnubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar til þeirra Ingibjargar Sturludóttur og Ormfríðar Þorsteinsdóttur.

---

[1]) hefir líklega verið bróðir Rögnu Gautadóttur frændkonu biskups. og er líklega sami maðr og Eiríkr Upplendingr.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3631.

Jtem litera citacionis ingibiargar stullodottur. er stænfnodagræn fimtta dagin efter mattheusmesso nu j haust er kæmr hæima a holom vm hordæmi med sigmundi oblaudzsyni. sira bergþor haldorsson skuldi stæfna. a sama dagh oc scrifat are sem adr sægir.

Jtem er stænfnd ormfridr þorstæinsdotter til hola a sama fimtta dagh firir þa sauk ath sigmundr oblaudzson hefer kænst ath han hefer lofuat henne leyniliga æigænordæ adr æn han kæypti inguælldi erllændzdottur med faudur radæ oc modor oc lyst j kirkiu þeirra j millom efter gudz logum oc verit saman tiu aar eder bætr oc ængin quittr a komet a(th) hon veri hans frilla æda horkona oc ath ormfridr hafuæ minnr geymt þigh oc þitt lifuernæ heldr (æn) þeim oc þigh til bæri sæm a slikum malom standa edr kæra vilia.

eodem anno vt prius.

---

430. 27. September 1429.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar séra Hermann Jónsson prófast millum Vatnskarðs og Vatnsdalsár.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns bisknps Vilhjálmssonar í frumriti.

sira hermans profastbref a mins herra vegna.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

heilsum alla goda menn millom vatzskardz oc uatzdalsaar med g(udz) q(uediu).

ver uilium ydr uiturligt gera ath wer hofum scipat hæidarligan mann sira hermann profast et cetera vt[1]) alii. vtan serliga skal hann (hafua) uortt fullt oc serligt loghligt vmbodh þeim monnum karllom oc konom lærdum sæm læikum stefna ædr stæfna lata firir oss edr þænn er uer til setium yfer dæma a uora vegna þeim sæm brottliger hafua uordit med oss oc heilaga kirkiu j þeim saukom sem oss sealfuom til bærr oc æigi er adr logligr sattmale vm giorr oc ver hofom honom serliga

[1]) et (z), hdr.

til sagt j huat profastdæmi sem þeir ero j hunavatzþingi en þetta profastdæmi skal standa til nesto faardaga.

Oc til sanninda et cetera.

ut gifit þridia dagen nesta firir michialsmesso anno domini ꝏ° cd° xx nono.

---

431. 6. Oktober 1429.

Veitingarbréf Atla Guðmundarsonar fyrir Tjörn í Svarfaðardal.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3632.

bref atla gudmundzsonar vm tiorn i suarfua(dar)dal.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollom monnum viturligt et cetera ath wer hofum uæitt vorum suæine atla gudmundzsyni stadæn tiorn j suarfadadaal vm eitt ar fra nestu fardogum oc til annara oc vera efterkeromann oc ful(l)r aasakare kirkonar peningum vnder rettan reikningskap oc vorn dom oc þan ver þar serligar til skipum yfer segia oc æiga sealfur þat gifuast kann tiu aurum minna vtan ornamenta jnnan kirkiu ædr bækr gifizst kirkon(i).

vt gifit in festo fide virginis anno domini ꝏ° cd° xx° nono.

---

432. 7. Oktober 1429.

Jón Vilhjálmsson veitir Jóni Ketilssyni sveini sinum staðinn að Nesi í Aðaldal.

AM. 235. 4to bls. 24, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3633.

stadarbref jons ketilssonar.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum (viturligt) et cetera ath wer wilium sealfer hafua stadæn j næsi j adaldal þui hofum wer han j hendr fengit til geymslu oc medferdar a vorra vegna jonæ kætilssyni uorum svæini vm æitt aar fra nestum fardogum oc til annara oc her med gerom wer ollum monnum viturligt ath han ær uor suæin breftækin oc heilagrar kirkiu suo lengi sæm ver (æi)

kallom aftur uortt bref oc hann uæiter oss trv þænuzstu oc heilagre kirkiu.

vt gifit dægi sidarr en j fyrra brefe er scrifat eodem anno.

---

433. 1429.

Framburðr þeirra Þorleifs Þórðarsonar og Þorgerðar Böðvarsdóttur um hjónaband sitt.

AM. 235. 4to bls. 25, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Vm hionskilnad þorlæifs þordarsonar ok þorgerdar boduarsdottr.

Ath þorgerdr boduarsdotter jattadæ þui med suornum bokaræidæ firir herra joni biscupi. asbirne abota a þingheyrum oc sira hermannæ j hunauatzþingi halfo at hon alldri saman batt hionaband med þorlæifui þordarsyni med sinom vilia oc alldri vilia til hafdæ fyr næ sidar oc swor ath (hon) vildæ vera fyr maunlaus alla sina lifsdaga en han æiga oc kuast aldræ med honom blifua med sam(þycke ædr) vilia. oc ængum mannæ lofat sina trw til hionabandz og ængan man haft til likams losta til þess ath hon vildæ skiliazst uidr hann. vtan þat litla jayrdæ sem hon lagdi þar til. giordi hon af fortolom annara manna ok otta oc rædslo firir faudur sinom.

Jtem er þetta framsogn þorlæifs þordarsonar firir fyrnefndum herra jone biscupi aa holum oc fyrnefndum monnum læggiandi sinar hendr a helga bok oc suor ath han skyldæ þat fram segia firir honom sem min herra spurdæ hann upp a sin sannindi. fyrst spurdæ herra biscupæn han huortt han taladæ fyrr med faudr hennar ædr hana sealfa.[1]) En þorlæifr sagdizst fyrr hafua taladh med faudr hennar þar vm en sidar med hana. Ok þa han taladi med hana þa sagdæ hon huorcki næi næ ia. Ok þar æfter er han taladæ sidar med hana þa kaupit for fram þa sagdi hon jaa ath fader hennar skuldæ rada. æi sidr spurdi herra biscupenn hann huortt han hafdæ hana (fæst) ædr æi. en þorlæifr sagdizst ecki hafua fæst hana.

[1]) tvískrifað.

434. [1429].

VITNISBURÐR Sölva Arngrímssonar og Siugurðar (Sigurðar) Þórðarsonar um hjónaband Þórðar Þorleifssonar og Þorgerðar Böðvarsdóttur.

AM. 235. 4to bls. 25, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Kemr á eptir Nr. 435.

Jtem var þetta vittnisburdr vm þetta sama maal þeirra soluaa arngrimssonar oc siugurdar þordarsonar ath þar vorum uitt i hia oc heyrdum a handabandh boduars arasonar oc þorgerdar dottur hans af æine halfuo en þorlæifs þordarsonar af annari ath suo firir skildo ath næfndr boduar gifti þorgerdi dottur sina fyrnefndum þorlæifi til loghligrar æigen kono. Ok heyrdum uitt ath hon gaf jayrdi til ath æiga þorlæif oc vit sagum þat æigæ ath hon veri vviliugh til kaups vit honom. taladæ boduar vid þorgerdi dottur sina firir handabandet ath hon skuldæ æigi til handabandz ganga næma henne væri viliugt han ath æiga en hon sagdi jaa vidr ath hennæ veri uæl viliugt ath æiga hann.

---

435. 1. Nóvember 1429. á Þingeyrum.

HJÓNASKILNAÐARBRÉF, er Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum gefr Þórði Þorleifssyni og Þorgerði Böðvarsdóttur.

A.

AM. 235. 4to bls. 25, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Nos johannes dei et apostolice sedis gracia episcopus holensis exhaminauimus ptt' diligenter tam in publico quam secreto et non invenientes matrimonium contractum ñitit nec et in personis vt oportet uoluntatem contrahendi inter thorlæfum thorderi et thorgerde boduari. jtem vna persona thorgerda non consentire nec wlt adhuc consentire. ipsas disiungimus et discopulamus ac disiunctas et discopulatas denunciamus per presentes. Et liberos facimus contrahere alibi vbicunque lex diuina permiserit aliunde[1]). per presentes insuper omnibus

[1]) atjende, hdr.

nostris svbditis in virtute sancte obedientie iniungimus. et svb pena excommunicacionis precipimus vt nvllus impediat seu impedire faciat istas predictas partes seu alterum ipsorum quum nubere uel matrimonium contrahere poterit vbicunque locorum viderint uel uiderit contrahendi. coram hijs facta est hæc separacio videlicet abbate asberno de thingeyris. domino sigurdo. domino hermanno preposito in hunavatzthingh, johanni egilli publico notario. johanni johannis. johanni thorgrimsson. Mattheo[1]). halloni thorgrim(i) et beroni amundi et alijs pluribus notabilibus personis presentibus.

B.

AM. 235. 4to bls. 25—26, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

skilnadarbref þorlæifs þordarsonar oc þorgerdar boduarsdottur.

Wær jon med gudz nadh biscup a holum skodadom græinoliga opinberliga oc leyniliga hionaband þorlæifs þordarsonar oc thorgerdar boduarsdottur ecki logliga saman bundit vera þeirra j millom suo sæm ber med bæggia þeirra vilia af þui ath sogdh thorgerdr af sinnæ halfuo hefuer æigi med sinom fullom vilia oc ecki en vil samþyckia. Þui sundrskilium wer oc sundrslitom oc sundr sægium þeirra hiouabandh (oc) med ollo laust gerom. þeim mæga giptazst j huern stadh annan er gudz logh þeim lofuar. huar firir wer biodum ollum worum vndermonnum vnder heilaga hlydnæ oc skyldu vnder hans pino ath þær hindræt ædr talme þessa fyrsagda lutæ ath þau mæga giptazst oc hionabandh binda huar þau vilia oc j huern stadh er þeim synizst.

Nerverandom þesse worre giordh oc hionskilnadæ asbirnnæ abota a þingeyrom. sira siugurdæ jonssyni. sira hermannæ jonssyni profasti i hunavatzþingi. jonæ egilssyni publico notario. jonæ þorgrimssyni. hallæ þorgrimssyni oc biorne amundasyni oc flæirom uæl kændom monnum.

datum a þingeyrom allra heilagra messo aftan anno domini M° cd° xx° nono.

---

[1]) dregið út.

436. 1429.

Jón Vilhjálmsson veitir Ara Vigfússyni sveini sínum staðinn á Staðarbakka um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 26, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3634.

stadarbref ara vigfussonar.

Ver jon med gudz naadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt ath wer hofum væitt ara vigfussyni vorum oc heilagrar hola kirkiu swæine stadæn aa stadarbacka vm eitt aar oc huorcki læa næ læighsælia a i honom oc rida med oss ein manodh vm sumar oc annan vm vætur nær ver vilnom suo med sin æigen oc plaga oss oc vora suæina med mat oc eyl þa ver til hans komom.

Datum anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ nono.

---

437. 21. November 1429.

Veitingarbréf Illuga Bergúlfssonar fyrir staðnum á Fagranesi um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 26, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3635.

stadarbref illuga bergulfssonar.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum et cetera.

gerom ollum monnum viturligt ath wer hofum uæitt vorum kerligum syni illuga bergulfssyni stadæn oc kirkiuna a fagranæsi a reykianæsi vm eitt aar oc lea ecki næ læighselia af stadnum vtan uortt minnæ.

oc til sanninda et cetera.

anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ nono in vigilia sancte cecilie virginis datum.

---

438. 20. December 1429. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir sínum kærlegum vin Lopti bónda Guttormssyni staðinn á Sauðanesi um þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 26—27, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

stadarbref loptz bonda vm saudanes vm þriu ar.

Ver jon med gudz nadh biscup a holum et cetera.

gerom ollom monnum vitrligt oc kunnikt ath ver hofum væitt oc skipat vorum kerligum vin loptæ bonda guthormssyni stadæn og kirkona saudanæs med vidræk(a) hualræka oc ollum gognum oc gædum et cetera vm þriu aar nest efter komandom. skal han mæga lia oc læighselia af stadinom þeim honom likar stadnum skadalaust oc kirkonæ oc vera fullr eftertolomadr ollu þui godzsæ sæm kirkan oc stadræn æiga hæimta oc firir oss bioda.

Oc til sanninda et cetera.

vt gifit a holum in vigilia sancti thomæ apostoli var þat þridia dagin nesta firir jol anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ nono.

---

439. 20. December 1429. á Hólum.

VEITINGARBRÉF Jóns Guðmundssonar smiðs fyrir Glæsibæ um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 27, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3636.

stadarbref jons smidz gudmundzsonar vm eitt ar glesibæ.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum kunnikt ath (vær) hofum uæitt oc skipat stadæn oc kirkona j glæsibæ jonæ smidh vm æitt aar med ollum gognum et cetera oc eckki læighsælia edr lia af stadnum oc mæga tala efter stadarens godzsæ logliga oc bioda firir þeim rangliga hafua haldit.

Oc til sanninda her vm et cetera.

vt gifuit a holum j hialtadaal þridia dagæn næsta firir jool er þat thomas messo postola aftan anno ꝏ⁰ cd⁰ xx⁰ nono.

---

440. 15. Janúar 1430. [á Hólum].

Samningr Jóns biskups Vilhjálmssonar og Ara prests Þorbjarnarsonar um nokkur fjárskipti milli þeirra.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og er þetta skafið. AM. dipl. afskrr. 3650.

Anno domini m° cd° xxx° [a sunnodagen nesta efter gæisladagh[1]) var þetta skilmalæ herra jons biscups a holum oc sira ara thorbiarnarsonar ath nerverandum oc aheyrandom erligum monnum loptæ bonda guthormssyni. sira jonæ biarnasyni officiali hola biscups dæmis. sira siugurdi jonssyni. Einare hallssyni oc mer jonæ Egilssyni publico notario . . . . firir þau fim hundrot sæm hann hafdæ ath sær tækit af hola . . . . æiga oc hafua j sinn þionozstu læyn oc minn herra giordæ hann . . . . ræikningskap og huad ær hann hafdæ vt latidh edr j gert . . . . skaga fiordh er herra jon hafdæ honom vnt adr. gaf sira aræ . . . . j suo mata skildæ herra jon firir at sira aræ skuldæ alt þat æiga sæm hann hafdæ vpp boritt oc hann hafdæ j sinom handum hesta ædr annat godz en herra biscupen þat sæm hann hafdæ ekki fængit.

---

441. 17. Janúar 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar séra Ara Þorbjarnarson af ráðsmannsstarfi frá Þorláksmessu, er var, og til geisladags.

AM. 235. 4to bls. 27, bréfabók Jóns biskugs Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3637. AM. 238. 4to bl. 62 afskr. frá c. 1570 (ekki góð).

kvittonarbref sira ara af Radzdæmi a holum.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso voru opnu brefuæ ath ner verandom Erligum monnum loptæ bonda guthormssyni. sira jonæ biarnasyni uorum officiali. sira siugurd(i) jonssyni. Einaræ hallssyni oc jonæ Egillssyni nostro publico notario giordæ sira (aræ) thorbiarnarson oss

[1]) [yfir línunni.

ræikningskap. oss sealfum nerverandum suo feldan af ollum stadarens godz(um) j holom sem hann hefuer vmbodh oc radzmans starf yfer hafdt fra thorlaksmesso j sumar er uar oc til gæisladags þar nest efter komandæ suo ath oss uæl anæygir. Þui gerom ver med fyrnefndra godra manna radhæ oc samþykt sagdan sira ara thorbiarnarson allungis quittan oc lidugan af allræ þeirræ medferdh sæm hann hefer hafdt a godzsæ oc æignum kirkonnar a holum oc voru vm fyrnefndan tima j sogdu radzmans starfuæ oc þionvzstu jntæket edr vt latedh oc honom bær oc han aa oss ræikningskap af gera suo ath han æi skal oss næ uarom efterkomandum framar ræikningh gera þurfua hedan af vm þetta ænfni vm suo langan tima sæm adr seger suo ath jam frialser skulo þeir vera sæm kaup oc skipte hafua vidr han att sæm han sealfr. at þui vndan tekno ef nokot finst glômst edr vanræikninghr sidar mæir fari efter logum.

Oc til mæire stadhfesto oc audsyninghar settum ver uortt jnsigli firir þetta quittanarbref vt gifit a holum j hialtadal[1]) þridia dagen nesta efter gæisladagh anno domini ꝏ° cd° xx° decimo.

---

442. 26. Janúar 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson skipar séra Jón Bjarnason officialis yfir alt Hólabiskupsdæmi.

AM. 235. 4to bls. 28, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

officialisbref.

Ver johannes dei gracia et cetera.

heilsum ollum monnum j hola biscupsdæme lerdum oc læikum med gudz quediu oc vorre.

ver uilium ydr viturligt gera ath med samþycke allra uorra presta j synodo hafum ver sett oc skipat uorn elskoligan son sira jon biarnason her med ydr officialem oc almenneligan domara yfer alt hola biscups dæmi med allan þann heidr æro rett oc stett sem officiali bær ath hafua a hæilagrar kirkiu uægna oc vora þui ollo undan tekno er ver uiliom serliga rada stodum ollum oc collacionibus ecclesiarum et dispensacionibus

[1]) dagh, skb.

. . . . . ac religiosorum. þar vilium wer sealfer ualdh yfer hafua. En . . . allt . . . annat er officialis starfuæ til bær. biodum ver nefndum uorum officiali jonæ biarnasyni skylldugliga svb virtute sancte obediencie fram fylgia oc full giora gudz lofli . . . . med ollum trvskap suo med lærda sæm læika oc Rida oc visitera alt biscupsdæmit oc sea ath þeirra liferne ath kristiligh trv uerdæ uel haldæn sæm gudz ord allungis til skyldar efter kristinrett at illir oc vondir osidir . . . . syndir metti eydazst oc yfer rettazst med loghmali heilagre kirkiu vorri til heidrs oc æro oc godhsidungum til fagnadar en vandum monnom til vidrsionar þeim firir sik stæfnandi er honum synizst þers med þurfua oc rett af gera sæm þær [sira jon[1]) vilet a(th) suara firir gudi oc suo oss ath þer hafuet þar ængan orettligan sliolæika med huorcki saker pæninga vinatto edr frendseme med lærdom næ læikom. En þeim sæm þrioskast vilia edr firir honom æigi logh standa oc han getr æigi logh af fengit . . . stæfna til wor j meygiligan tima huar ver ærom. bidium wer . . . . . . liga alla goda menn lærda oc læika j voru biscupsdæmi stydia oc styrckia oc hialpliger vera greindum sira jonæ vorum officiali j ollum lutum ath han mægi þui heldr gudz retti fram koma oc vorom ærendom medan han (ær) j þessu heilagrar kirkiu starfuæ oc voru. En þat skal suo leng(i) sæm vorar nader til segia oc ver æigi adra skipan a gerom.

oc til sanninda oc mæire audsyningar settu ver uortt jnsigli firir þetta officialisbref ut gifit a holum j hialtadaal fimttadagin nesta efter palsmesso vm vettrin anno domini ϻ⁰ cd⁰ xxx⁰.

---

443. 11. Febrúar 1430. á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson veitir Brandi Gunnarssyni sveini sínum staðinn í Felli í Sléttuhlíð um næstu tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 29, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3639.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollum monnum viturligt [ok kunnikt[2]) med þesso uoru opnu brefe ath wer hofum uæitt oc skipat brandæ gunnarssyni

[1]) [lika skrifað yfir línunni; [2]) [tvískrifað.

uorum svæine staden oc kirkona fell j slettuhlid a haufdastrondh vm nesto tolf manadæ fra nestum fardogum er nu kæmr oc þat længr sæm vorar nader til sægia oc okr badum sæmr med ollum þeim gognum oc gædum j fausto oc lauso j minna lut oc mæira j fridu oc ofridu sæm þar til liggr oc lægit hefer fra fornu oc nyio preter porcionem ecclesie. Skal hann oc hafa fult valdh oc loghligt vmbodh af oss efter ath tala oc krefuia alt þat godz sem ranghliga er haldet ok vndan hefdat oc drægit kirkonnæ oc stadnum fyr oc sidar ok þeim firir oss loghliga stenfna oc kalla er þat hafua giortt æda segia oss til huerir þeir ero er æigi vilia blifua j hans minnæ stadnum oc kirkonnæ skadalaust. Skal hann æiga alt þat sæm stadnum oc kirkonnæ verdr gefit sem minna er æn hundrat vtan þeim gifuizst ornamenta vtan sigh edr jnnan oc suo bækr.

Ok til sanninda et cetera firir þetta stadarbref vt gifit a holum j hialtadaal laugardagen nesta efter festum sancte scolastice virginis anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xxx⁰.

---

444. 13. Marts 1430. á Hólum.

Veitingarbréf Jóns djákna Einarssonar fyrir Goðdölum um næstu tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 29, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3640.

stadarbref jons diakna einarssonar guddala.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollom monnum viturligt oc kunnikt med þesso noru opnu brefe ath ver hofum uæitt oc skipat uorum kerom syni jonæ diakna Einarssyne stadæn oc kirkona j goddolom j skagafyrdi vm næsto þriu aar fra fardogum nu nest komandum med ollum þeim gognum oc gædum j fausto godzsæ frido oc ofrido j minna lut oc mæira sæm þar til liggr oc lægit hefer fra fornu oc nyio preter porcionem ecclesie. skal hann oc hafua fult oc loghligt vmbodh af oss efter ath tala kæra oc kræfuia alt þat godz sem fyr ranghliga ær fra kirkonæ dregit oc haldit oc fulla(r) saker mæga a gæfua sækta oc sækia oc logliga firir oss stænfna þeim er þat hefer gert oc æigi vilia blifua j hans

minnæ efter logum kirkonnæ oc stadnum skadalaust. skal hann æiga alt þat sæm stadnum oc kirkone er gefit minna æn hundrat vtan ornamenta ædr bækr oc suare ollum skyldum jard(ar)ænar efter godum gomblum lofligum vaua.

Oc til sanninda her vm setivm ver uort jnsigle firir þetta stadarbref vt gifit a holum j hialtadaal manadagen nesta æfter gregorius messo anno domini ₥⁰ cd⁰ xxx⁰.

---

445. 18. April 1430. á Hólum.

Skriptabréf Ingibjargar Sturludóttur.

AM. 235. 4to bl. 29, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3641.

skriptabref ingibiargar stullodottur.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þessu uoru opnu brefe ath ver hofum leyst jngibiorgu stullodottur af æinfoldu hordæmi sæm hon hefer j fallit med sighmundh oblaudzson oc sett henne þar firir þuilika skript sem her fylger.

jn primis watni fior(i)tigæ natta oc syngi salltara jafn marga oc hafui lukt jnnan tolfmanada. standi vtan kirkiu vm fyrstu tolfmanadi nema vm jol oc pascaviku oc hina helgu viku oc adrar hinar hestu hatider. En þadan af tuau ar vm jolafaustu oc langafaustu oc gagnfaustur. En firir gudz skuldh oc saker godra manna bænastadar hofum ver lofat heunæ ath taka gudz likama eitt aar af þrimr vtan ver gerom sidar mæir med hana mæire nadær vm þionozstu bannet efter þui sæm ver siam hennar bætran oc godan vilia vtau j lifshaska oc faræ hon wel med siær. haldæ gagnfostum seau ar moti jonsmesso baptiste ₥ichialsmesso oc andresmesso. hafi æinmelt manadaga j þeim oc miduikudaga huitan mat en fastæ j þeim þurt föstunætur iij vætur. vatni allar mariumessor vm vij aar. fastæ uid þurt iij langafaustur oc falli a hnæ j kirkiu ædr firir krossæ xx. sinnom ædr x sinnom huern dagh Rumhelgan oc syngi jafnan salltera med viku j gagnfostum. En fiora vetur hafi æinmelt manadaga oc miduikudaga huitan mat. en fastæ vid þurtt faustunetur. Æuenligh skript. vatni firir mariomesso

j faustu oc fædi fatækan mann a sealfan dagen ef hon hefir til oc syngi xv sinnom versit aue maria. syngi huern dagh fimm sinnom Pater noster. lukæ oss ath fardogum þriar merkr j sækt um f(ram).

Jtem dæmdum ver vpp a greinda jngibiorgu stulladottur firir þat forbrot vhlydnæ oc forsman oc langliga vndanferdh [er hon[1]) med oss her til hafdt hefer odrum til vidrvoronar ath forsma sva storliga heilagrar kirkiu rett oc vorar oc vorra vmbodzmanna stænfnor oc Ryma or heilagrar kirkio fangelsæ med veel oc slægdum xxx marka. En firir gudz skuldh oc hennar vina oc annara godra manna bænastadar ef ver seaom oc heyrom ath hon fær uæl med ser oc heldr uel med godre hlydnæ oc trvlyndæ greindar scripter vilium ver vppgifva med hana fimtan merkr af greindum xxx marka. En ver uilium ath hon edr hennar vmbodzmann ædr viner luki til heilagrar hola kirkiu uppressingar xv merkr vtan uorar nader vilæ odruuis bætr med hana gera her vm oc suo vm scripter med hana ef hon fær uæl med siær oc trvliga heldr sin æidh oc scrifter oc ath vt ændadre suo feldræ skript oc fiarpino þa gerom ver greinda jngibiorgu stulladottur allungis quitta af sogdu mali firir oss oc ollum uorum efterkomandum biscup(um) a holum oc ollum uorum oc heilagrar kirkiu vmbodzmonnum verandum oc efterkomandum. En ef suo illa verdr ath hon fellr aftur j sama brot oc syndh þa vilium ver ændiliga alla pæninga sæm ver hofum vpp a hana dæmdt at ecki vm bæra oc ænga linan a scriptum gera.

oc til sanninda (her) vm settum ver uort insigli firir þetta scriptarbref oc quittonar. scrifat a holum j hialtadal iij dagh pasca anno domini ꟾꟾ⁰ cd⁰ xxx⁰.

---

446. 20. April 1430. á Möðruvöllum.

Gjafabréf Lopts Guttormssonar til sona sinna og Kristínar Oddsdóttur, Orms, Skúla og Sumarliða, þar sem hann gefr hverjum þeirra þrjú hundruð-hundraða í löndum og lausafé, og skipar fyrir um ómagavist á höfuðbólum sínum.

AM. dipl. afskrr. Nr. 591, með hendi Árna Magnússonar án efa eptir frumritinu. Árni hefir átt aðra afskript bréfsins, því hann

[1]) [tvískrifað.

ritar framan á þessa: »Est mihi accuratissimum apographum alibi. Er Lopts Rika«. En sú afskript er nú ekki til, enda gerir það litið því þessi er í alla staði góð, eins og afskriptir Árna eru vanar að vera.

Ollum þeim monnum sem þetta bref sia edur heyra send[1]) eg lopptur guttormsson kuediu gudz og mina. kunnigt giorandi at eg hefi gefit Ormi. Skula og Sumarlida. sonum minum og Kristinar Oddzdottur. svo heitandi iarder og frida penninga og ofrida. sierhverium um sig sem hier seigier.

Jn primis jordina Stadarhol i Saurbœ. Lx. c^m. ad dyrleika. þuerdalur og þuerfell. mula tuo og huitadalina bada. er standa i saumu sveit. jarder i Haukadal j Breidafiardardaulum gnup. Villingadal. skridu. saurstadi. mioabol. silfurskoga j Hvamssveit. og þar til .Lx^c. j fridum penningum og .xx. kugilldi fyrer fyrnd og nidurhrapan kirkiunnar og henni til uppgiordar. skipa eg og gief þessi þriu hundrud hundrada ormi frænda.

Skula gief eg jordina gardz(dal) j gilsfirdi .Lx^cm. ad dyrleika. mula. brecku. krogsfiardareyiar j saumu sveit og jardernar uestur a nesium kirkiubol. Jllugastadi. Bæ og grounes. jarder j breidafiardardolum. Dunk. gunnarstader. blaunduhlid. og bugdustadi. og hier (til) tuær jarder (i) bitru. einfætugil oc huitahlid. allar þessar jarder fyrer halft þridia hundrad hundrada og þar til .Lx^c. j fridum penningum og xx kugillde ad auk fyrer fyrnd og nidurhrapan kirkiunnar j garsdal oc hennar ornamentum. sidan ec tok þa iord.

Sumarlida gief eg þessar jarder j Daulum. Vatnzhorn. Lx^c. ad dyrleika og vatn. Hrafnabiorg. tungu. lauger og laugardal halfan. þorsteinsstadi og kaulldukinn. og hier med jarder a Finnmork. Hollt. hol. kaulldukinn. hafstadi. Reiknast þessar jarder halft þridia hundrad .c^a. og þar til .Lx^c. j fridum penningum.

Er þetta nu alls niu hundrud hundrada. gief eg þessa penninga fyrnefndum monnum j mina fiordungsgiof og j allar lauggiafer þær eg m(a) fremst giefa med logum. Skipar eg minum erfingium ad afgreida þessa peninga ad næstum fardaugum. suo sem mitt testamentum bref[2]) inni helldur. og jordina backa skipa ec apptur Snorra halegg edur fulla peninga fyrer.

---

[1]) þannig; [2]) Testament Lopts ríka þekkist nú ekki.

Jtem skipa ec ormi. Skula og Sumarlida. ad hallda omaga æfinliga. sierhverium þeirra af Skardzveriaætt a Stadarholi. garsdal og vatnzhorni. þeim sem mest þurfa. Skal sa omagann hallda sem jardernar eignast. og svo skipa eg minum logligum erfingium. ad omagi skal fædast æfinliga a aullum þeim hofutbolum er þeir erfa eppter mig. a Skardi. flatey. galltardalstungu skulu þeir vera af Skardzveriaætt. Enn af Maudrufellingaætt [a] Maudruvollum. logmanshlid. asgardzbrecku. Siafarborg. Marstaudum. Asgeirsæ. Enn Pals ætt Þoruardzsonar a Eidum. Niardvik og Kietilstaudum. Enn af ættinni gisla bonda a Mork og Dal under eyiafiollum[1]). Skipar eg ad þeir fae þeim atta alner vadmals æ huerium .xij. manudum. huerium fyrer sig. Skipar ec minum laugligum erfingium ad hallda þessa mina skipan stauduga sem mitt testamentum inni helldur.

Lati vor herra Jesus Christus þeim ad hialp og syndalausn verda sem mest þarf. og minni salu til hialpar og fridar eppter lifit.

Oc til meire audsyningar og stadfestu hier um set eg mitt inncigli fyrer þetta bref huert ed skrifuad var a Maudruvollum j Eyiafirdi fimtadaginn næstan eppter magnusdag anno domini [ꝏ] cd tricessimo anno.

---

447. 21. April 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Ásbirni ábóta á Þingeyrum umboð til að taka við staðnum á Breiðabólstað í Vestrhópi af Guðna bónda Oddssyni eða hans löglegum umboðsmanni.

AM. 235. 4to bls. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. 3642.

Vmbodzbref vm bræidabolstad i vesturhope.

Ver jon med gudz (nadh) et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uoru opnu brefæ ath ver hofum fængit vorum ælskoligum syni asbirnæ abota a þingæyrum uortt oc heilagrar kirkiu fullt oc

---

[1]) Það er Gísli Andrésson, og er hans getið 1399 og 1409 (DI, III, 649, 723) og enn 1419 (DI. IV, 330).

loghligt vmbodh mædr ath taka stadnum a bræidabolstadh j væsturhopæ nu ath næstum fardogum komandæ af gudhina bonda oddzsyni edr hans loghligum vmbodzmannæ oc ollu þui godzsæ sæm stadrinn oc kirkan aa j faustu oc lauso j fridu oc ofridu vtan gardz oc jnnan bæida oc kræfuia stadaræns kirkiunnar oc als þeirra godz j faustu oc lauso j fridu oc ofridu vtan gardz oc jnnan oc fullar saker a vora vægna a gifua ef nokor vill j motæ uorum vilia þui halda ath ollu jafnfullo sæm ver sealfuer gæfuom ef þers þarf med. Ok ath til kalla oc bæida oc kalla þessa goda mænn ath mæta stadæn oc kirkona aa bræidaboolstadh adrnæfndan oc alt þat godz sæm þar til bær med retto oc gudinæ bondæ ædr hans vmbodzmadr ydr afhendir oc hann hefuer medtækit. Nefnum ver þar til med þesso uoru opnu brefæ sira þordh loptzson. sira hermann jonsson oc brodur sigfus biornsson ef broder eystæinn er æigi hæim komæn j fardagana oc þæssa læikmænn Mattheus petursson. Einar hallfrædarson oc ara vigfusson læikmenn ath mæta stadæn oc kirkona a bræidabolstadh adr sagda oc alt þat godz j faustu oc lauso j fridu oc ofridu vtan gardz oc jnnan er þau nu æigu oc gudinæ bondæ edr hans vmbodzmadr þar afhenda oc hann medtok oc suo af porcione ecclesie mædan han hefuer buæt. her med biodum ver greindum matzmonnum lærdum sæm læikum ath giora þetta mat suo fulloliga vndir kraptæ hæilagrar lydnæ sæm þær vilæt suara firir gudæ oc oss ath greindh kirka oc stadr hafuæ þat sæm þau æiga. skal greindr gudinæ bondæ vera allungis quittr oc akærolaus firir oss a hæilagrar kirkiu vægna firir suo mikit sæm hann afhændir sogdum asbirnæ abota suo ath honom vel anæger efter sagdra godra manna matæ oc afhendæ sidan stadæn oc godzsæn sira magnussæ vmbodzmannæ.

Oc til sanninda her vm settum ver uortt jnsigli firir þetta vmbodzbref scrifat a holum j hialtadaal faustodagæn j pascaviku anno domini M° cd° xxx°.

Nefnum ver oc j þetta mat sira magnus prest ef nokot kann j bræsta oc med vera huoro(m) sæm heldr ær.

---

448. 30. April 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Jóni Jónssyni sveini sinum staðinn í Ásskógi um eitt ár.

AM. 235. 4to bl. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3643.

stadarbref ions ionssonar vm staden j askoge.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt med þesso varo opno brefe ath uer hofum uæitt oc skipat jonæ jonssyni uorum suæine stadæn oc kirkona sancte johannes baptista j aasskogæ vm æitt aar nu fra næstum fardogum oc til annara næst æfter komandum med ollum þeim gognum oc gædum j fausto oc lauso j fridu oc ofridu sem þar til liggr oc legit hefer ath fornu oc nyiu j minnæ lut oc meiræ preter porcionem ecclesie. skal hann vera fullr oc logligr eftirtaulomadr oc m(æga) logliga æfter kera allu þui godz(sæ) j hueriu sæm huert ær sæm þau æiga huerr sæm halda hefer ædr haldet hefuer fyr ædr sidar oc æigi vilia þæim oc honom þat luka oc þeim firir oss boda oc oss til sægia er med þriosku oc illvilia vilia þeirra godzsæ halda. ær ver vilium so rett af gera ath avdrum sæ til virdrsionar ath giora heilogum kirkium vrætt. skal hann suara ollum skyldum jardarenar efter godum gomblum landsins wana lofligum oc loghligum.

Ok til sanninda her (vm) setium ver uort jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadaal sunnodag nesta firir festum philippi et iacobi anno domini ↀ⁰ cccc⁰ xxx⁰.

---

449. 30. April 1430. á Hólum.

Samningr Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum og Jússa Sæmunda(r)sonar um þjónustulaun Jússa.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3652. Prentað í F. Job. Hist. Eccl. Isl. II, 586.

bref iussa se(m)a'ndasonar.

A sumodagæn næsta firir philippi et jacobi a sama aræ uar þetta forordh mins herra oc iussa sæmundasonar ath minn herra skuldæ gifua honom v hundrot j þionozstu læyn j þesso tuæggia kua fodur hæima a holum med nyt oc kalfs ældi

tuituga uodh goda oc x aura j voru .xij ferdonga smôr. æin godan panssara med forstalæ oc ij hundrot firir huder firir kækimæistara ræntto. oc xij fiordonga smôr oc ij naut oc her til gaf hann iussa ij tuæggia kua fodr oc nyt oc kalf ath æino huerio vtbuæ. skuldæ min herra hesta hann en iussæ skuldæ hesta sin pilt.

---

450. 2. Mai 1430. á Hôlum.

Veitingarbréf Þórðar Ögmundarssonar fyrir Bægisá um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3644.

bref sira þordar ogmundzsonar vm bægisa.

Jtem a krosmesso aftan vm varæn væitti min herra sira þordæ ogmundzsyni vm eitt ar fra næstum fardogum oc til annara fardaga stadæn oc kirkona sancte johannes baptista a bægisaa j haurgardal anno domini ꝏ° cccc° xxx°.

---

451. 4. Mai 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir fyrir bænastað Lopts bónda Guttormssonar sveini hans Arnbirni Markússyni staðinn á Helgastöðum í Reykjadal.

AM. 235. 4to bls. 30, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3645.

stadarbref arnbiarnar markussonar vm stadæn helgastadæ.

Ver jon med gudz nadh et (cetera).

gerom godum monnum viturligt med þesso uaro brefæ ath ver hofum skipat firir bæn loptz bonda guthormssonar arnbirnæ markussyni hans svæine staden a helgastodum j Rækykiardaal med ollum sinom jngioldum fridum pæningum oc ofridum faustum sæm lausum fra næstum fardogum oc til annara ath vndan tækinnæ porcione ecclesie. skal hann a stadnum bua oc abyrgiazst stadæn oc stadarens godz fæda prest oc luka honum kaup sæm suarligt ær en vidu alla skal hann hafua stadnum

til vppheldis oc vmbota æn ongua sælia framar æn logæn lofar oc suare ollum skyldum firir stadæn sæm log gera radh firir.

Ok til sanninda her vm setium ver uortt jnsigli firir þetta stadarlansbref scrifat a holum j hialtadaal fimtta(dag) næsta æfter krossmesso vm varet anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xxx⁰.

---

452. 5. Mai 1430. á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson skipar Sigurð prest Jónsson kanoka á Hólum.

A.

AM. 235. 4to bls. 32, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 384—385 neðanmáls.

Nouerint vniuersi per presentes quod nos johannes dei gracia Episcopus holensis ad honorem omnipotentis dei et beate Marie semper virginis et sanctissimi confessoris episcopi patroni[1]) nostri [johannis episcopi holensis[2]) et beati godemundi et ad ampliacionem cultus diuini in ecclesia holensi recepimus ꝟ ꝟ dilectum filium nostrum ad honorem et dignitatem canonicatus et manendi in ecclesia nostra holensi in expensis eccelsiæ quandocunque et quamdiu sibi placuit cum duobus famulis ad faciendam residenciam et cum nostro consensu recedere quum tibi placet. vnde te tanquam nostrum filium et verum membrum nostri[3]) capituli approbamus et ratificamus per presentes et tibi in perpetuam prebendam assignamus x marcas de pecuniis nostris annuatim tibi soluendas jn tali loco vbi tibi et nostre ecclesie inuenitur minus dampnosum secundum modum terre consuetum. et te et omnia bona tua tamquam nosmet ipsum et nostram ecclesiam defendemus omnibus viribus et modis secundum nostram possibilitatem et potenciam ita que promissum tuum sub juramento corporali et fidelitate et stabilitate obseruanda et obedienciam et reuerenciam nobis semper exhibendam. Jtem cum ad nos quater in anno videlicet in istis festiuitatibus. in assumpcione beate marie in festo sancti johanni(s) nostri patroni in festo assenscionis domini et in deposicione beati

---

[1]) patronis, hdr.; [2]) [hefir óvart gleymzt úr; [3]) nostre, hdr.

godemundi sub pena duarum marcarum pro quolibet si pretermiserit sine nostra licencia absque infirmitate seu alterius graui(s) dampni occasione fuerit prepeditus.

Datum in nostra ciuitate holensi in festo sancte helene seu invencione sancte crucis. sub sigillo nostro rotundo anno domini ꝏ° cccc° xxx°.

B.

AM. 235. 4to bls. 31, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 384—385.

Littera canocis(!) ꝧ holensis.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollom monnom kunnict med þessu varo brefuæ ath i hæidr vid gud oc hans helgustu modur jungfru sancte marie oc æns helgasta gudz játtar(a) Jons holabiscups wors patroni oc heilaga gudmundar biscup(s) oc til mæire auaxtar gudhligrar þionozstu hofum ver tækit [siugurdh prest jonsson[1]) vorn kæran son j hæidr oc virdingh canunkligrar stættar ath blifua j worre kirkiu a holum til kost oc fædu þa sæm han vill oc suo længi sæm honum likar þar ath duæliazst oc sitia Oc æigi vtan med voru lofui oc samþycki brott fara þa honum likar. Ok huar firir wer þigh suo sæm vorn sannan æigæn son oc lim vorar kirkiu anduardhum skipum oc stadfæstum med þessu varo saumo ner værendæ brefæ Ok æærverdoliga Ræntto oc prebendo setium oc skipum .x. merkr af uorum pæningum oc godzsæ arliga huert aar þigh ath luka j þeim stadh sæm þær oc vorre kirkiu kæmr til minsta skada efter landsins vana. Ok þigh oc suo alt þitt godz sæm oss sealfua oc vora kirkiu vernda oc væria med allan handa mata oc Rætt efter allre vorre makt oc valdæ. Suo framt sem þu heldr þessa þina lofuan oc likamligan æidh med oss oc vora loghliga æfterkomændr med trvskap oc stadfæstu gæymandi oc vaktandi oc þar med skyldoliga lydnæ oc vyrdingh oss jafnan væittandæ oc giorandi oc vorum logligum efter komandum j samræ stætt. Ok æi sidr til vor koma fiorum sinnom a hverio aræ suo sæm a þessum timum oc hatid-

---

[1]) [er hér skafið í skinnbókinni; sl. Hist. Eccl.

um in assumpcione sancte marie jn festo sancti johanni(s) biscups uors patrona (in festo ascenscionis) domini Jesu christi ok j liflatsdægi hæilags gudmundar biscups. vidr tuæggia marka sækt firir huert ær æfter blifr vtan uortt orlof. Ok vtan siukdom ædr annan þungan skada oc forfaull hindra kunno han.

var þetta bref vt gifit oc skrifat a vorum stadh holum j hialtadaal faustudagæn næsta æfter invencionem sancte crvcis. Jnsiglat oc stadfest med varo jnsigli Rotundo oss sealfuom ner uerandom anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ firir maltidh factum(?) predicto.

---

453. 6. Maí 1430. á Hólum.

Veitingabréf séra Sigurðar Jónssonar fyrir Bergsstöðum í Svartárdal um eitt ár.

AM. 235. 4to bls. 31, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3646.

stadarbref sira siugurdar (vm) bergzstade.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt med þesso uaro opno brefi ath ver hofum uæitt oc skipat vorum kærligum syni sira siugurdi prest jonssyni stadæn oc kirkona a bergzstodum j suarttaardaal vm æitt aar fra næstum fardogum komandæ oc til annara med ollum lutum oc lunnendum j frido oc ofridu preter porcionem ecclesie et cetera.

Ok til sanninda her vm setium uer uort jnsigli firir þetta stadarlans bref scrifat a holum laugardagæn næsta æfter krossmesso vm varæn anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ oc suo flæire articuli sæm stændr (j) stadarbrefuæ jons diakna einarssonar.[1])

---

454. 7. Maí 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Benedikt Jónsson fyrir níu mörkum, er hann hafi greitt fyrir það mannslag, er hann varð Þórði Gíslasyni ófyrirsynju að skaða.

---

[1]) frá 13. Marts 1430, Nr. 444.

AM. 235. 4to bls. 31, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

quittonarbref benedicts ionssonar.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum godum monnum viturligt oc kunnikt ath benidict jonsson hefuer lukt oss oc vorum vmbodzmonnum nio merkr suo ath oss vel anægir firir þat mans slagh er hann vardh ath skada þordæ gislasyni oforsynio efter þvi sæm gamal rettr heilagrar kirkiu vm þuilik verk til sæger efter gomblum rett oc landsins vana suo ath oss vel anæger. Þui gæfum ver fyrsagdan benedict jonsson allungis quittan fræalsan lidugan oc akærolausan vm sagda pæninga oc brot sæm oss oc hæilaga kirkiu arærir vm greindt brot firir oss oc ollum uorum loglig-um æfter komandum biscup(um) a holum oc suo firir vorum vmbodz(monnum) oc þeirra.

Ok til sanninda her vm settu ver uortt jnsigli firir þetta quittanarbref vt gifit oc scrifat a holum j hialtadaal sunnodagæn næsta efter krossmesso vm varæn anno domini (ꝏ°. cd°. xxx°.)

---

455. [1430]

Prestaeiðr um daga Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 35, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Sbr. næsta bréf hér á eptir.

A.

presta eid(r).

Ego ꜧ presbiter voueo et promitto deo omnipotenti beate marie virgine[1]) et sancto petro et sancto thorlaco et omnibus sanctis et tibi pater quod amodo ero tibi obediens et omnibus successoribus tuis canonice intrantibus et deo auxiliante caste uiuam et nullam concubinam in expensis ecclesie tenebo Et bona ecclesie michi tradita non alienabo sicut me deus adiuuat et sancti eius.

B.

vm presta eid i þeirra vigslo.

Ek ꜧ prestr heitr oc lofar gudi alualdogum oc heilagre

[1]) Svo.

iungfrv sancte (Marie) oc sancto petro oc sancto thorlaco oc ollum helgum monnum oc ydr fadær ath ek skal hedan af vera ydr lydæn oc ollom ydrum loghligum æfterkomandum oc med gudz hialp ræinliga lifua oc ænga frillo a kirkunnar godzsæ (halda) ok godz kirkonnar er mær (ær) j hendr fængit skal æk æcki j hrot lata. Suo hialpæ mer gudh oc hans helgir mænn.

---

456. 10. Maí 1430. á Hólum.

Prestaeiðr [séra Sigurðar Jónssonar?] unninn Jóni biskupi Vilhjálmssyni á Hólum.

AM. 235, 4to bls. 31—32, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; prentaðr í F. Joh. Hist. Eccl Isl. II, 386—87. Sbr. næsta skjal hér á undan.

Þat sæ ollum monnum viturligt oc kunnict þeim þetta bref sea ædr hóra at ek ꝁ prest(r) ꝁ kænnizst ath ek medr fullkomnum æidæ vpp a mina saal oc min prestdom læggiandæ hendr a mitt briost nerverandi jonæ Egilssyni puplico notario med min æigæn vilia vnaudigr. ath ek lofuadæ minom virduligum faudr oc herra herra Jonæ viliallmssyni med gudz nadh hyrdingia oc biscup a holum trvskap lydnæ oc hol(l)r æuerdliga staudugliga halda oc gæyma [vtan alla[1]) afsakan oc forþrott oc nokora fanyta forsættningh oc motblastr oc motægangh. Suo længi sæm han er mer hialpligr oc værndaræ j meygiligum lutom oc fyrsagdre kirkiu trur fadær oc værndaræ æfter radæ forsion visdomæ oc bæskædlighæit mæira parts Capitnli næfndrar kirkiu a holum. han skal æk suo halda sæm min mildan faudr oc vaktara minnar salo ok han veriastyrckia ok vernda oc hans kirkiu fyrnæfnda ok honom oc þar med gefua skulandhi hæil godh radh læynilig oc opinberliga efter minnæ hestri samvisku ok æigi af honom ædr hans kirkiu skal æk Rada ædr draga firir mik (næ) mina vinæ þat sæm honum oc fyrsagdræ (kirkiu) verde komandi til skada oc fordiarfuonar oc Rangdæmis edr nokurs þunga. Ok þeim sæm radh oc skada giora honum oc fyrnæfndre kirkiu skal æk j motæ standa med allre minnæ makt þat ek forma þau ath styrckia oc væria.

[1]) [tvískrifað.

Oc til mæire sannenda þessara luta oc minnar lofuonar ok sans vittnisburdar her vm setti ek mitt jnsigli firir þetta (bref) med script minnar æiginar handar giortt j fyrnefndum stadh holum j hialtadaal Decimo die mensi(s) Maij anno domini M° cccc° xxx°.[1])

---

457. 18. Maí 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum lýsir bann yfir Jón prest Pálsson fyrir þann hugmóð, er hann hafi sýnt sér á prestastefnu með þrem tigum alvopnaðra manna, ef hann komi eigi að beiðast náða á sunnudaginn kemr.

AM. 235. 4to bls. 32, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3647.

vm sira ion pallsson.

Jtem a fimta dagæn næsta efter haluardzmesso hæima a holum j hialtadaal anno predicto j kirkonæ j fyrnæfndum stadh bæiddæ min herra biscup jon vilialmsson efter hamesso oc krafdæ sira jons prestz palssonar æin tima oc annan tima efter þui sæm hann hafdæ sett honum þræ daga frest oc tima or synodo firir sik koma oc lydnas med sik æf hann vildæ lydnazst oc audmykiazst firir sitt brott oc hugmod er hann hafdæ honum j motæ giortt in synodo ollum lærdum monnum þar nerverandum heyrandum oc vittandum opinberliga seandum ath hann færdi sitt folk næri xxx til prestastænfno med alwæpni panssarom jarnnhattom forstalum arbrystum oc swærdum vppdrægnum harnæskium sæm æin stridzmann j mot sinum biscupæ komandi. gaf min herra sogdum sira jone en framlæidis af sinnæ giæsko oc godra (manna) bænn fræst til læidrætto oc bidstundh freadagen þar næst æfter komandæ laugardagæn oc sunnodagæn til midz dags ef hann vildæ þa heldr æn adr til hans koma oc beidazst nada firir sin brot oc med hann tala en ef hann kæmi æigi sagdan sunnodagh þa lystæ min herra fulkomit bann yfuer hann oc sagdæ sigh skulo fullkomliga efter heilagrar kirkiu logum hann bansettia med alla sina lærda mænn ef hann vildæ æigi til hans koma ath hlydnas innan sagdan (tima) oc setti honum þæna alla(n) tima firir

[1]) Á spassiu stendr reyndar: »annum predictum factum eodem die« og »ista facta die predicto«, þ. e. eins og Nr. 452.

þrimr aminningum peremptorie oc loghligum sæm hann hafdæ honom sett j synodo adrar iij aminningar ollum sinum lærdum monnum aheyrandæ oc lystæ bann yfer honum ef hann innan þær iij aminningar[1]) oc hann æigi kom þessum monnom nerværandum nu j sidara tima fyrst loptæ bonda guthormssyni oc hans hustrv. sira stæinmodæ bardarsyni. brodur birnæ. sira magnusi þorbergzsyni oc flæirum lærdum monnum kirkonar ok mer jonæ Egilssyni puplico notario oc morgum bondans suæinom loptz oc biscupsins oc morgu odru godo folki. oc her ofan a sændi biscupen til hans sin prest sira stæ(i)nmodh til sira jons ath (hann) kæmi til læidrætto jnnan sagdan tima.

---

458. 23. Maí 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar séra Jóni Bjarnasyni staðinn á Möðruvöllum í Hörgárdal um næstu þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 33, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3648.

bref sira jons biarnarsonar[1]) vm modruuallarstad i haurgardal.

Ver jon med gudz nad et cetera.

gerom godum monnum viturligt þetta uortt bref seandum oc heyrondum (ath ver hafum) skipat vorum elskoligum syni jone prest biarnasyni med godra manna radæ lerdra oc læik(r)a i synodo staden a modruuollum j haurgardaal med ollum sinom æignum fridum oc ofridum fastum oc lausom vndan tekine porcione ecclesie. skal hann stadæn hafva oc stadarens godz vm næstu þriu aar fra fardogum nestum nu komandum oc æiga alla avoxtu oc landskyldæ þa sæm falla kunno æi sidr kugilda læigor. skal fyrnæfndr sira jon æiga helmingh af ollum huolum ef ræka kann en vm vænda honum mæire er edr geyma oss til handa oc hola kirkiu æda afhenda vorum vmbodzmanni. En vidræka skal hann hafua stadnum oc kirko stadarens jordum til vppheldis. skal hann vera fullr soknare huar hann finnr kirkonar godzsæ rangliga haldet vera sokia oc sekt kræfuia oc kæra oc ollum þeim firir logh stænfna sem honum þycker þess med þurfua. ath þeim ollum ræikningsskap oc godzsum vndan teknum som jon palsson eigr

[1]) þannig.

giora edr luka þuiath ver vilium sealfer þær nadær honum þar til gera sem oss litzst hann verdugr þar firir. Skal jon prestr leggia efter stadæn oc hans godz tiu kugilldæ a huærio are. han skal oc fæda prest oc diakna oc fæda oc klæda tua brædr oc klaustrino med hialpa suo ath þeir mæge vel med hialpast. kann nokot til kirkonar gifazt þat skal standa til vorrar nadh hvat hann skal þar af hafua. kunno ver fyr til koma en þriu ar ero lidæn þa skal hann halda til næsto faardaga þa efter komandum en stadræn þa aftur vnder uort vald. Oc til sanninda oc fullrar stadfestu settum ver uortt jnsigli Rotundum firir þetta bref ut gifit a holum j hialtadaal þridiadagen j gagnadagaviku anno domini ꝏ⁰ cd⁰ tricessimo.

---

459. 6. Júní 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson skipar sinn kæra vin Lopt bónda Guttormsson ráðsmann Hólakirkju í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 33, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3649.

[radzmannsbref loptz bonda Guthormssonar.[1])

Ver jon et cetera.

ath gerom godum monnum viturligt med þesso woro brefæ wer hofum sett oc skipat hæidarligan mann oc vorn kæra vin [lopt bonda guthormsson heilagrar hola kirkiu oc worn radzmann[1]) med ollum þeim rett oc hæidr sæm æinfoldum radzmannæ[2]) til bær. hann skal hion rada jardær byggja. kaup gialda hueriom efter þui honum þyckir til standa. lan(d)skyldær oc kugilda læigur skal hann vpp bæra stadnum til nytta. Radzmænn oc vmbodzmen skal hann sætia j nordr vmbodh skaga oc fliota vmbodh. oc suo til vtbua sæm hann sær henttiligt vera oc ræikningskap af ollum þeim taka sæm hann j vmbodæn setr. En hann sealfr ræikningh giæra ef wer ærom nær ædr þeim wer til skipum med annara godra manna

[1]) [skafið út og því les afskript séra Snorra þetta ekki, og má þó lesa það með nokkurn veginn vissu; [2]) radz er mjög skafið út og verðr þó lesið.

yfersyn. Hann skal oc ollum nytsamlegum kaupum kaupa firir stadæn bæde smaam oc storum oc þo med vorre vitændh ef wer erom nær. oc luka allar loghligar skuldær sæm hann gerir logliga edr med logum werda a stadæn settar. af kirkonar godzsæ. oc mæga vmskiptæ gera sina vægna oc annara af stadarens pæningum ath skadlauso undir rettan ræikninghskap. Skal hann hafua iiij suæina sealfan sigh æn fimtta. skal hann sealfur hafua linklæda ænfni oc par sko. æn allir þessir fimm vasklæda ænfni huitt ok suart. hefer hann flæire menn til kostnadar vpp a stadæn en fyr greiner. skal hann fulla pæninga firir þa læggia med godra manna yfuersyn. Skal hann hafua af huolum sæm ræka kunno bæin talkn sinar oc seymi. aflaup skurda mægringar allar. En sea suo firir kirkonar hual sæm hann mægi til nytta koma. Skal (hann) j þessum vmbodum standa vm næsto þriu aar næma wer fyr til komum þa skal (hann) þo halda þessum storfum til næsto faardaga efter komande. skal hann a huerio aræ oss ræikningskap giora med þeirra godra manna yfuersyn sæm wer skipum En oss sealfuom rættan oc sannan ræikningskap gera þa wer bæidum. hann skal oc fræalsliga mæga kæra sekta oc sækia huar hann finnr edr vpp kann spyria[1]) kirkonar godz ranghliga haldit hafua verit j alla stadæ sæm gudz logh æi j moti sægia. Skulo wer þat alt halda oc hafua stadugt sæm hann giorær loghliga j þessum worum oc kirkonar vmbodhum Ok þæir allir quittir firir oss sæm honum gæra rættan ræikningskap sæm honum anægir.

Oc til sanninda[2]) oc fuls vittnisburdar her vm settum wer uortt jnsigli Rotundum firir þetta radzmans bref vtgifit a holum j hialtadaal þridia dagæn in fraa octauam ascencionis domini prestum vorum nær verandum oc samþyckiandum anno domini ϖ° cd° tricessimo.

Jtem j þessum vmbodum oc brefsins viditokum. skildæ [loptr bondæ guthormsson[3]) af siær alla abyrgdh af stadnum oc stadaræns æignum huer wauæifligr skadæ sæm til kunnæ bæra huart heldr veri med ranæ hernadæ fiarfækkon eldz vppgongu ædr vinda. firir vtan alt þat sæm logæn skylda honum til j abyrgdum ath standa vidr kirkonar godz. En lofuadæ þo

---

[1]) huar hann vpp spyria, stendr hér í skb., en er ofaukið; [2]) her, b. v. skb., en er ofaukið; [3]) [er skafið, en er þó læst.

ath gæyma suo sæm sealf sins æigna pæninga morgum godum monnum hia værandum.

---

460. 7. Júní 1430. á Hólum.

Veitingarbréf Odda Þorsteinssonar fyrir staðnum á Tjörn í Svarfaðardal um þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3653.

bref odda þorsteinssonar vm tiorn i suarfadadaal.

Ver jon et cetera.

gorom godum monnum viturligt med þesso uoru brefæ ath wer hofum uæitt oc vnt hæidarligum mannæ odda þorstæinssyni stadæn ath tiorn j suarfadadaal med ollum sinom æignum fridom oc ofridom faustum oc lausom ath vndan tekinne porcione ecclesie. skal hann a stadnum bua nesto þriu aar fra næstum fardogum er nu koma forfallalaust. skal hann bæida. kræfia oc kæra sekta oc sækia hvern ær rangliga heldr ædr haldit hefer kirkonar pæningum. En þeir allir quitter firir oss oc vorum æfterkomandum sæm honum gera sannan reikningskap edr a settazt med hann so ath honum vel anæger. kirkonæ þo ath skadalauso. skal hann abyrgiazt stadæn oc stadarsæns godz efter logum. kann hann stadæn bæta hafui firir æftir godra manna giordh. En æf gæfazst kann kirkonæ pæningar ath vndan tekno þui hennæ ma vera til prydæ jnnan sigh. skal þat standa til wora nada oc godum monnum litst suarligt vera.

Oc til sanninda her vm settum ver uort jnsjgli firir þetta stadarlans bref vt gifit a holum j hialtadaal Miduikodagæn infra octauam assencionis domini anno M° cd° tricessimo.

---

461. 12. Júní 1430. á Hólum.

Vottorð tólf klerka og tólf leikmanna um það, að þeir hafi aldrei heyrt né vitað annað en veiting Grenjaðarstaða í Reykjadal hafi legið undir Hólabiskup fyrri en Jón prestr Pálsson nú kom út með veitingarbréf erkibiskupsins fyrir staðnum.

AM. Fasc. VIII, 30, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema hið 13. og 17.

bref vm veizslu a grenia(dar)stad.[1])

Ollum godum monnum þæim sæm þetta bref sæa ædr hæyra Senda asbiorn abotæ aa þingheyrum þorgyllss abotæ a munkaþuæraa Jon biarnarson aræ þorbiarnarson þorkæll gudhbiarttzson pall tæittsson magnus magnusson bergþor haldorsson tæitr kætillsson sighmundr gudmundarson Einar hialmsson ok magnus þorberghzson prestar Rafn loghmann gudmundzson loptr guthormsson annfinnr þorstæinsson þordr þorstæinsson gamlæ marthæinsson biorn jonsson finnboghæ jonsson jon jonsson þorkæll berg(u)lfsson pall ormsson stullæ berghþorsson ok olafur Eyiulfsson læikmænn quædiu gudz ok sina kunnikt gerandi ath oss er sannliga viturligt ath stadræn aa græniadarstodum j Reykiadaal hefuir lægit vndir hæilaga hola kirkiu ok væittr verit ok skipadr af holabyscopum ok hennar formonnum ok alldræ heyrdtt ath hann hafuæ af odrum wæittr wærit fyr ænn jon prestr pallsson kom vt higat med erkibyscupsins brefuæ ath hann hafdæ vntt honum ok uæitt adrnefndan stadh.

Ok til sanendba her vm settum wær fyrnefndir mænn wor jnsigli firær þetta bref giortt aa holum j hialttadaal manadagen næsta firær festum corporis christi anno domini Millessimo quadringentessimo tricessimo.

---

462. [1430.]

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum stefnir Sokka Einarssyni fyrir ýmsar sakir, sem taldar eru í bréfinu.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3654.

stenfnobref sokka.

Ver jon et cetera.

gerom godum monnum kunikt ath ver stæfndum socka æinarssyni firir oss vm þessar saker.

fyrst ath wer gafuom saker af vorum rækavidh a siglonæse medan han þar bio ath han hafdæ mæira af honum en honum bar med logum.

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi og «Num. 537».

jtem j annaræ græin ath ver hofdum han grunsamligan ath han hæfdi haft saum or þeim ængilskum batæ er þar rak oc j þridiu græin ath han hefer lægit j frillolifuernæ med gunildo gudmundardottur oc att nio born med hennæ oc fallit aftur j sama glæp oc giortt suo iteracionem delicti.

hefer han giort oss fullt oc lika vm fæsekter er a greindum brotum standa oc blifuit j varo fullo mine oc tekit scrifter efter þui sæm bær þuilikum brotum suo oss vel anæger. þui gerom ver greindan socka allungis quittan oc frialsan oc allungis akærolausan vm oll sogd brot a heilagrar kirkio vægna oc uora firir oss oc ollum uorum efter komandum biscupum a holum oc suo ollum uorum vmbodzmonnum.

jtem hofum ver oc lagit honum vidh af uorum rekum so mikin sæm han hefir æigi sealfr til ath gera sær æin sexering so storan sæm han fæck oss. skal stæin eðiulfsson vor vmbodzmann j fliotum fa honum vidæn.

---

463. [um 1430].

Klerka og djáknatal á Hólum í Hjaltadal um daga Jóns biskups Vilhjálmssonar.

AM. 235. 4to bls. 35 bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar.

Broder biorn skal hafua mariemesso daghliga oc hafua ecki gera med Coren vtan in summis festis oc standæ i kor daghliga j hamesso ok geri in duplicibus sem rector Cori skipar.

heimaprestar vicarij.
Sira oddr gudhmundzson.
jtem þordr rodbiarttzson.
Jtem Messodiaknar.
Sira oddr þorkælsson.
Jon Einarsson.
Jtem svbdiaknar.
jon gamllason.
sueinbiorn þordarson.
Smadiaknar in coro.
Teitr.

þorstæin jllugason.
Magnus einarsson.
gudmundr thorlaksson.
Jon þorkælsson formesso klærckr.

---

464. 5. Júli 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar Þorkeli presti Guðbjartssyni, er hann hefir veitt Grenjaðarstað, að taka að sér fé Jóns prests Pálssonar, hvar sem það finnist i Þingeyjarþingi, og, þar séra Jón sé bannsunginn, afhenda sér það sjálfr, þar til Grenjaðarstaðr hafi feingið sína peninga fulla, er Jón prestr hafði eigi staðið skil á.

AM. 235 4to bls. 35, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3655.

vm iarder sira ions palssonar til græniadarstadar.

Vær jon med gudz nad et cetera.

gerom godum monnum viturligt med þesso uoru brefuæ ath sira þorkæll gudbiarttzson kom firir oss oc kærdi vpp aa ath stadræn a græniadarstodum þan sæm wer hofum honum wæitt med collacione hefdi eigi fengit fulla pæniuga huorki frida næ ofrida af sira jonæ paalssyni næ hans vmbodzmannæ. Ok sakir þess ath næfndr sira jon er nu bannsungen af fullum sinom verkum oc han aa huorcki suara firir sigh næ adra. suo æi sidr hafua ængir ærfvingiar til komet ath giora rettan ræikningh ædr nokora satt ædr sæmdh firir hans brot oss næ heilogum kirkium. Þui seam wer æige annat sanara efter gudz logum oc heilagrar kirkiu En wer æigum ath oss ath taka þa alla pæninga sæm han hefuer vndir sinnæ verndh edr geymslu hafdt huortt heldr hann hefuer ræiknadh sina æighn ædr vmbodz pæninga. Þui skipum wer af worre biscupligre tign oc valdæ biodum ver oc bodum svb virtute sancte obediencie svb pena suspencionis ab officio sira þorkæll gudbiarttzsson skyldugan ath sær ath taka oc afhenda ser sealfr alla þa pæninga hann kann vpp spyria j þingheyiarþinghæ er sira jon hefuer ser ræiknadh þar til græniadarstadær hefuer alla sina peninga af þrattuæfndum sira jonæ paalssyni. næfnom

wer þar til særliga þriar jardær eyfræholaa ær stændr j gnupaswæit. launden bædhi ytra oc sydra er stendr i eyxarfyrdæ. skal han þessum jordum halda oc fulla aawoxstu oc abata vpp bæra suo sæm af odru stadaræns godzsæ þar til sæm sira jon paalsson edr hans ærfingar luka græniadarstadh fult oc alt þat sæm næfndum stadh bær af þeim hafua. forbiodum wer vndir bans pino ollum monum lærdum sæm læikum nokor mottkaust talmon ædr trægdon sira þorkæli væita her vt j suo ath hann mægi þui sidr þessa vora skipan fylla fræmia oc fullgera.

Ok til sanninda her vm setto wer uortt insiglæ firir þetta bref vt gifit j holum j hialtadaal midhuikudagen næsta efter festum apostolorum petri et pauli anno domini ɱ° cd° tricessimo.

465

1430.

Máldagi Krosskirkju í Landeyjum, er Jón biskup Gerreksson setti.

Máldagi þessi hefir verið færðr inn í Vilchinsbók aptan við Krossmáldaga, og er hann hér tekinn eptir Vilchinsbókarhandritinu AM. 260. Fol. bls. 39, sem ritað er um 1640—50.

Anno Domini ɱ°. cd°. xxx. þa er biskup Johannes Visiteradi hefur aukist vmm framm þad sem Herra Wilchins maldagi vottar sijdann Helgi Styrsson kom til Kross.

iij asaudar kugilldi oc iiij kyr oc ij hestar.

Jtem lagde Helgi bondi til kirkiunnar sæmilig messuklædi ad ollv oc einn hokul lausann. eina kantarakapv. alltarisklædi med fordvkumm oc tvo dvka bvna oc einn glitadann dvk. eitt propiciatorium forgyllt med kopar. kiertahialm med kopar. Olafs lijkneski. Jons baptistæ bilæte. Katrinar lijkneski. Nichulas skriptt. Mariuskriptt sæmiliga og giord vpp kirkiann ad aullu. Graduale. Sequentiubok. De Sanctis bok per anni circulum.

Jtem reiknadist portio xviij° sijdann Helgi bondi tok.

466.

20. August 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum biðr í margra manna viðrvist, að Jón prestr Pálsson haldi þann dóm, «sem biskup Jón

vor forverari og vér» höfum yfir honum sagt, og að hann standi á dómi heilagrar kirkju um brot sín.

AM. 235. 4to bls. 36, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Vm sira jon palsson.[1])

A sunnodagen infra octauam assumpcionis beate marie eodem anno kom [sira jon palsson[1]) firir oss jon biscup vilialmsson j timbrstofuona aa holum j hialtadaal vorum prestum hiaverandum sira Einare hialmssyni. sira oddæ gudhmundzsyni. sira siugurdæ jonssyni. [brodur biorn.[2]) jon diaknæ einarsson. jon diaknæ gamblasson. sueinbiorn þordarson. andres stæindorsson. þorstæin jonsson. þessir læikmenn gudinæ bondæ oddzson. jon egilsson pupblicus notarius. thorlakr jonsson. thomas peis oc biscup jon fyrsagdr bæiddi ath sira jon fyrnæfndr skuldæ lofua honum oc gæra hæilagre kirkiu oc honum logh oc rett oc halda þan dom sæm biscup jon wor forweraræ oc wær hafuom dæmtt vpp aa hann ef hann geti eigi afsakadh han efter yfuersyn tolf presta. En huat sæm han hefuer brottligr wordæt j mott hæilagre hola kirkiu oc oss j ordh oc verkum þatt læggr han a hæilagrar kirkiu doom ef þæir forlika sigh æigi sealfuer þar vm her jnnan landz. setto þeir dagh sin a millum til þingæyra med handabandi þessom fyrnefndum monnum ner verandum fausto-dægen oc laugardagen nesta æfter krossmesso er nu kemr til tals.

---

467. 20. August 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum dispenserar með Jóni presti Pálssyni og sveinum hans, að þeir megi samneyta kristnum mönnum, en sé að öðru leyti í banni þar til þeir hafi gert heilagri kirkju rétt.

AM. 235. 4to bls. 36, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3656.

Jtem eodem die et anno et loco dispenserodom wer jon biscup wilialmsson med sira jon prest palsson med suo feldum

---

[1]) [skafið; [2]) [á spássíu í skb.

skilmala oc forordum til samneytis med adra kristna mænn vt yfer faustodagæn oc laugardagæn nesta efter krossmesso næst komandæ suo ath han skal æigi ganga j kirkor ne heyra messor edr nokot gudz æmbetti jnnan sagdan tima vtan standa j fullo bannæ sæm adr oc sama skilmala hans swæinar oc þæir honum samþyckia þar til hann oc þæir hafua giortt heilagræ kirkiu oc oss rett oc logh heilagrar kirkiu edr blifuet j uoru fullo minnæ.

---

468. 30. August 1430. á Hólum.

Dómr Ara prests Þorbjarnarsonar milli þeirra Jóns biskups Vilhjálmssonar og Finnboga Jónssonar um biskupsgistingar.

AM. 235. 4to bls. 36—37, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 581—82.

Anno domini ꝏ° cd° tricessimo a miduikudagæn nesta efter decollacionem sancti johannis baptiste var ek aræ prestr thorbiarnarson officialis hæilagrar hola kirkiu til skylldadr af minom virdoligum herra herra jonæ biscupi villialmssyni a holum ath sægia logh millum hans oc finbogha bonda jonssonar vm biscups gistingh þan tima han gistæ ner honom j asæ i keldohuerfui oc ath þeim badum vndir læggiandæ med handabandæ biscupinum oc finnboga. þui in nomine domini amen sægir ek biscupin skyldugan þan tima han wil visitera gere han sitt gistingarbref or presta stænfno þægat sæm han vill rida oc þat lata forda kirkiu fra kirkiu þat sæinasta ath fardoghum sua ath þæir hafuæ fulla visso sæm med honum skulo taka. En þann prestr ædr bondi sæm med honum tekr skal ætla biscupinom oc hans monnum tolf oc honum ænom þrettanda sæmiligan kost oc maaldryckio biscupinom sealfuom oc hans tolf monnum en herra biscupen skal skipa mann til ath ræida sin kost oc keykimæistara en huar herra biscupæn veri æigi suo haldæn sæm adr sægir þa skulo prestar ædr bændr lika firir gera suo sæm biscupinom uel anægir oc þeim han gister nær lærdr ædr læikr oc suo prestar oc bændr skyldugir ath kræfuia oc bæida ræidskiota huerr j sinnæ kirkiusokn efter þui sæm huer hefuer fongh til ath forda biscupæ i adra kirkiu sokn vndir þuilika sækt sæm kristæn rettr gerir þar radh firir. var þessi min orskurdr fram sagdr j kirkonæ (j) asæ j kældohuerfui

mer j domsæti sittiandæ minom herra biscupinum sialfuom samþyckiandi oc þessum lærdum monnum oc læikum aheyrandum oc ner uærandum jon prest biarnason. þorkæli gudbiarttzsyni. þordi ogmundzsyni prestum. þordi þorstæinssyni. jonæ egillssyni publico notario. gambla martheinssyni oc jonæ kætilssyni læikmonnum oc morgum odrum godum monnum samþyckiandum j sama stadh dægi oc aræ sem fyr sægir.

---

469. 31. August 1430. á Hólum.

Meðkenning þeirra Auðunar Magnússonar, séra Þorkels Guðbjartssonar og Helga Bjarnarsonar um það, hvað þeir hafi feingið af því skipi, er braut fyrir Harðbak, jörð Hólastaðar í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 37, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3657 a-b, 3658.

Anno domini ꝏ° cd° tricessimo a fimttadagen nesta efter decollacionem sancti johannis baptiste kændizst audon magnusson firir minom herra ath han hafdæ[1]) haft af þui skipæ sæm braut firir hardbak sæm hola stadr aa jordina eina pipo med aul. tunno miol. iij pipor tomar. litedh lodh akkaræ. vittnadæ greindr audun ath hola kirka aa greinda jordh hardbak efter þui honum ær sagdt oc morgum godum monnum er viturligt her j landet.

Jtem kændizst sira þorkæll hafua suo mikit af þui skipæ sæm braut aa hardbak eitt akkæri brotæt. iij pipor tomar oc attungh oc æin tunna med eyl. vj haufudhtogh. boghlina. æin kabæl stor .lx. fadma. læntti hann abota a munckaþuæraa hundradh saums oc ij vppstaudu strængi. hustrv margreto ij hundrat saums med room oc halft seglit med sigh oc xl spikara smaa oc vj kroka oc vj lækki. vogh alt þetta jarnn fiorar uetter atta fiordunga vætter oc ath auk hundradz saums er han læntti sogdum abota.

Jtem kændist helgi biornsson hafua suo mikit af þui skipæ sem braut a hardbak oc hola stadr aa ath han hafdæ haft skipbrotedh oc halft af sægli med sira þorkæll oc eitt bunitt vondt. eitt akkæri gott. vj hofudbændor. iij spiltar af þeim.

[1]) tvískrifað, og á fyrra staðnum ritað hefdíí.

half fimttugr stor kadal oc annar strængr oskiptr stor. ij snære[1]) til fisk .æin tunna bior oc slikt sæm han drak medan han var hia skipbroteno oc ij blystæina. talgoeyx. xxx ongla. kendizst han hafua alt halft skipbrotedh med træ oc saumæ sliku sæm j þui var.

---

470. **7. September 1430. á Grenjaðarstað.**

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Vigfúsi Einarssyni sveini sínum staðinn á Skinnastöðum í Öxarfirði um eitt ár fyrst um sinn.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3660.

stadharbref vigfus einarssonar a skinnastodum i eyxarfyrdæ.

Vær jon med gudz nad biscup a holum gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þesso uoru opnu brefuæ ath wer hafum uæitt oc skipat vorum svæine vigfusæ æinarssyni stadæn oc kirkiona sancti petri a skinnastodum j eyxarfyrdi fyrst æitt ær oc þat længr sæm hann blifur j voru minnæ oc varar nadær til sægia oc wer æigi adra (skipan) a gerom vtan prestar bæidizst med logum fyrræ til fra næstum fardogum komandum. et cetera.

Ok til sanninda her vm et cetera.

æn vt gifit a græniadarstodum j Reykiardaal mariemesso aftan sidaræ anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo[2]).

---

471. **11. September 1430. [á Möðruvöllum].**

Próventubréf Odda Þorsteinssonar og Guðríðar Þorgeirsdóttur konu hans.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3661.

Prouentobref odda þorstæinssonar ok hans kono.

Anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo manadagæn næsta firir krossmesso vm haustæn var þessi skildagæ gior millum biscups

---

[1]) fyrst skrifað: vadær; [2]) Hér á eptir kemr í skinnbókinni: »Ver jon med et cetera gerom godum monnum viturligt med þessu uoru opno brefe ath« (framhald aldrei ritað).

jon(s) vilialmssonar oc odda þorstæinssonar oc gudridar þorgheirsdottur hans æigenkono ath þau gafuo med ser j prouento stadnum a modruwollum j haurgardaal jordina arnarnæs a gaalmarsstrond firir fimttigæ kugildæ oc þar til tuttugo kwgildæ tio kwgildæ nu j haust j gældum nautom oc .x. kwgildæ nu ath næstu woræ. her j moti skildu fyrnæfndir mænn sær æuenligt bordh af stadnum ath lidnum þrimmr arom oc huortt þeirra twituga wodh aa hueriom tolfmanadum linklæda ænfni huoru þeirra. sitt hettoklædi huoru þeirra aa hueriom þrimr arom medan þau lifua. skildu þau siær litlo stofuona jnnæ j stadnum altidhliga vtan þa biscup væri aa gardinom. þau skildo oc hafua æin þionozstumann karll ædr kono hia ser a sinn kost oc fræalsliga haga sino fæ vm sumaræn j stadarens jordu vndir rettan ræikningh. kunno þau wera þriar nætr a prouentonnæ þa skal stadræn þo æiga alla sagdha pæninga þo ath þeirra missæ widr hedan j fraa. kunnæ þeirra vidr missa jnnan þriggia ara þa skal lukazst efter þau j salogiafuær sex hundrot j smeyr oc slatr oc vadhmaal. En ef annars þeirra missær vidh þa skal lukazst fiogur hundrot j vidrlikum pæningum jnnan þriggia ara. þau skulo oc hafua sængh oc kisto a prouentonæ oc haldæ stadræn huorttuægia færdugt oc æighnist stadræn huorttuæggia efter þeirra dagh.

voro hia þesso kaupi sira jon prestr biarnason er þa heldt modruwalla stadh oc samþykti þetta kaup. broder hugæ biscupsins Capellanus. jon egilsson puplicus notarius. hallr olafsson. biorn markusson oc jon hual thomasson.

jtem uar her j hia sira paal teittsson.[1])

---

472. 16. September 1430. á Þingeyrum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum biðr Jón prest Pálsson að halda þann dóm, «sem biskup Jón vor forverari» og «vér dæmdum» upp á hann, og gera sér fullan rétt fyrir «forþrot» á prestastefnu.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3662.

---

[1]) þessi lina rituð á spássíu í skb.

vm jon prest pallsson.

Anno domini predicto a laugardagen nesta efter krossmesso vm haustæn a þingæyrum bæiddæ min herra jon biscup sira jon palsson halda þan dom sæm biscup jon vor forverararæ orskurdat hefuer vpp aa han vm nidrrapan kirkonnar a modruvollum oc þar med vorn dom oc orskurdh sæm ver demdum vpp aa han oc þar med þeirra tolf presta dom er þeir dæmdo vpp aa han oc æi sidr þeirra xij godra manna giordh lærdra oc læik(r)a sæm þeir giordo vm daga biscups jons vor(s) forverara oc giora oss fullt oc lika firir þat forþrott sæm han giordæ oss a prestastænfno oc suo sidan.

---

473. 21. September 1430. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kaupir við Jón smið Guðlaugsson, svein sinn, að Jón skyldi vera bónarmaðr heilagrar Hólakirkju og ens góða Guðmundar um Vestfjörðu.

AM. 235. 4to bls. 34, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3651. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 585—86.

Vm jon smid.

Anno domini ꝏ° cd° xxx° var ek jon Egillsson bpublicus[1]) notarius þar næri a holum j hialtadaal in festo sancte mathei apostoli j forstofuone firir framan timbrstofuona j sogdum stadh oc nerverandum Ormæ . . . . .[2]) syni. Þorstæini jonssyni oc swæini haluardzsyni ath herra jon biscup a holum keypti med jon smidh gudlaugzsson sin swæin ath væra bonarmadr heilagrar holakirkiu oc æns goda gudmundar biscup(s) vm allan væstfyrdinga fiordungh. skildæ herra biscupen honum j sin þionozstulæyn fiogur hundrot. skuldæ jon hafua jordina aa j vnadaal oc þau sex kugildæ sæm þar nu med standa firir ij hundrot badæ saman oc þar til skuldæ min herra faa honum med jordonæ ij kugildæ til medferdar ok her (a) ofan skuldæ æn min herra faa honum tau hundrot onnor j ollo þarfligu godzæ honum takandæ oc minom herra vtlatandi. skuldæ jon

[1]) þannig; [2]) eyða fyrir föðurnafninu í skb.

mæga skipta oc gefua j millom hesta oc taka af þui sæm gefazst kynnæ til allan farar græida oc kostnadar j ræisonæ vppaa rettan ræikningh en hola kirkia oc biscupin æiga alt þat gefit verdr smatt oc stortt. jtem skuldæ jon taka nu vt adr hann fær j bonena æina vodh tuituga en adra j wor er nu kæmr.

---

474. 2. Oktober 1430. á Reynistað.

Sigurðr prestr Jónsson prófastr í Skagafirði dæmir Kolbeini Böðvarssyni og Vigdísi Eiríksdóttur fullan skilnað.

AM. 235. 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3664.

vm skilnad kolbeins boduarssonar oc vigdise eriksdottur.

Sakir þess ath kolbein boduarsson suor þann bokaræidh ath hann hafdæ aldræ heyrdt vigdisæ eiriksdottur skilia þat til vidr sigh ath þat skuldæ þeirra fult oc loghligt æigenordh væra ef han lægi hia henne likamliga. Ok sua j sama æidæ suor han ath honum war aldri viliugt hana ath æiga sær til æigenkono. þenna æidh saunnodo med honom tuæir skilrikær menn jllugæ berghulfsson oc jngimundr stæinsson ath þeir hugdo þan æidh særan oc sannan sæm han swor. Þui j gudz nafne amen seghir ek siugurdr prestr jonsson profastr j skagafyrdæ þetta tilkall wigdisar eiriksdottur til kolbeins boduarssonar ekki afl hafua næ hafdt hafua. oc huort ykart vm sigh giptazst mæga j huernstadh sæm æi mæina gudz laugh. skipandæ þær vigdis eiriksdotter æuenliga þaugn þessa maals.

Var þessi min domr in scriptis fram boræn mær j domsæti sittiandæ ꝏinom herra jonæ biscupi oc þeim bestum monnum mær nerverandom þenna min dom samþyckiandom. þeim badom loghliga firir komnom oc þenna min dom heyrandom j Capitulanom aa stadh j Reynisnæsi manadagen næsta æftir michialsmesso anno dmini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo.

iij merkr heilagri kirko en vigdisæ iiij merkr j sin rett.

---

475. 25. Oktober 1430. á Hólum.

Jón biskup á Hólum skipar heilagri Hólakirkju og staðnum til æfinlegrar og óbrigðilegrar eignar jarðirnar Valþjófsstaði og

Arnarstaði í Gnúpasveit upp í þá peninga, er Jón prestr Pálsson varð brotlegr biskupinum og Hólastað í málaferlum sínum, en jarðir þessar hafði Jón prestr Bjarnason afhent Jóni presti Pálssyni Hólakirkju til handa, þegar hann var ráðsmaðr, en Jón ábóti Þorfinnsson galt þær séra Jóni Pálssyni í ráðsmannskaup, og ógildir biskup það, af því að kirkjueignir eigi ekki að látast burt gegn öðru en fasteign.

AM. Fasc. VIII, 31, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Jón Espólín ruglast þar, sem hann getr þessa bréfs; í Árb. II, 15 heimfærir hann það til 1419, og fer þar eptir lélegum pappírsafskriptum; stendr og í þeim sumum ártalið 1410, en þess þó getið um leið, að það muni eiga að vera 1419, („legendum existimo Mcdxix“). Í Árb. II, 23 við árið 1430 getr hann þess enn, og heimfærir það þá til þess árs, eins og rétt er, og hefir hann í því líklega farið eptir frumbréfaskrá Grunnavíkr-Jóns.

Valþiofsstadabref ok arna(r)stadabref.[1])

Wær jon med gudz nadh biscup a holum gerom þat ollum godum monnum viturligt ok kunnikt med þesso woru opnu brefuæ ath wær hofum vntt ok skipat worræ andaligræ modur hæilagræ holakirkio ok stadnum til æuenligrar æignar jardhænnar walþiofsstadæ ok arnarstadæ j gnupasuæit j holakirkiu sokn med ollum þeim goghnum ok gædum sæm þeim fylgær ok fylgt hefuer ath forno ok nyio ollu til skildu æn ængho fraa er jon prestr paalsson lukti oss ok afhendti j þa pæninga er hann wardh med oss brotligr ok hæilaga holakirkiu j sinom mala færllum huæriar adrnefndar jardær hafdæ jon prestr biarnason lukt hæilagræ holakirkiu adr j sina pæningha ok biscups tiundær ok afhendt jonæ prest paalssyni er þa war Radzmadr a holum j hialtadaal. En sidan þessar saumo jardær skipadæ jon abote þorfinsson er þa war samþyktr officialis hæilagrar hola kirkiu jonæ prest paalssyni firir þriatigæ hundrada j sitt Radzmans kaup. hwatt ær oss litzt han æigæ matt loghliga giortt hafua æfter Rettum kirkonar loghum nokorar hola kirku jardhær burt ath faa ædhr skipa firir lausa godz. þui vilium wær ath þessi wor giordh ok skipan obrigdæligha haldæst ok stande ath fyrnæmdar jardær walþiofsstadær ok arnarstadæ(r) j gnupasuæitt. skal væra hædan af æuenligh

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

æign hæilagrar holakirku vm aldr ok æfuæ. Þui firærbiodum wær aa gudz wæghna ok hæilagrar hola kirkiu badæ lærdum ok læikum ath nokor(er) mænn aakæri brigdæ æda brigdha latæ þessar adr optnefndar jardær. vndir fullt bans afælli ok fæpino huær ær þat dirfuist hædan af ath giora.

Ok til sanænda her vm settu wer uortt jnsigli Rotundum firær þetta bref scrifat a holum j hialtadaal miduikodagen næsta firir flestum symo(n)is et iude apostolorum anno domini ɱ° cccc° tricessimo.

---

476. 27. Oktober 1430. á Hólum.

Veitingarbréf Jóns Guðmundssonar fyrir Glæsibæ um tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 38, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3663.

stadarbref jons gudmundzsonar vm glæsibæ.

Ver jon med gudz nadh et cetera.

gerom ollum monnum viturligt oc kunnikt med þessu uoro brefuæ ath wer hofum uæitt oc skipat jonæ gudmundzsyni stadæn oc kirkona sancti nicholai episcopi j glæsibæ um æina tolfmanadi nu fra næstum fardogum oc til annarra oc þat længr sæm uorar nadær til sægia oc han gerir oss oc hæilagre kirkiu troa þionustu efter þui han hefer oss lofad med ollum þeim gognum oc gædum j fostu godzsæ fridu oc ofridu j mina lut oc mæiri preter porcionem ecclesie. skal han oc hafua fult oc logligt vmbodh til (ath) bæida (oc) krefuia sem odda bref sægir et cetera[1]). en ef huali kann ræka skal hann æiga þridiung en kirkan oc ver ij lutæ oc vaktæ hennar lut oc vorn sæm bæst hann (kann henne) oc oss skadalaust en vidræka allan kirkonnæ til nytt(a) oc suaræ ollom skyldum jardarennar.

vt gifit a holum faustodag(in) nesta firir symonis et iude anno predicto.

---

477. 3. Nóvember 1430. á Hólum.

Vistarsamningr Jóns biskups Vilhjálmssonar við Stóra-Stein, sem langi er kallaðr, um þriggja ára vist.

---

[1]) Sjá Nr. 460.

AM. 235 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3665.

vm stor(a) stein,

anno domini m° cccc° tricessimo faustodagæn nesta æfter allra hæilagra messo j timbrstofuonne a holum rædh herra jon biscup stæin . . . . .[1]) son langæ kalladr vm iij ar fra þeim næstum fardogum sæm vtæ uoro þau radh sæm adr var han radæn med hola stadh en þau þionozstu læyn sem han attæ hafua firir þa xij manadæ ath fardogum nu j (ar) þat skuldæ standa til mins herra nadh huortt han vildæ þau hafua ædr gifua þau vpp ner veranda jone egilssyni pupplico notario. þorgilssæ oddzsyni kolsa oc þorgæiri olafssyni.

---

478. 1430.

Árni Jónsson búri lofar Jóni biskupi Vilhjálmssyni at róa út fyrir hann í tvö ár, og sé hann að því höldnu kvittr af því broti, er hann sló Steinmóð prest Bárðarson, þegar hann var súbdjákn að vígslu.

AM. 235. 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3666.,

vm arnna bura.

Anno predicto lofuadæ arnnæ buræ jonsson minom herra ath roa vt firir han tua aar oc fa sær sealfr vadæ ongla skinnklædi oc hesta sigh sealfr en min herra faa honum kost oc skiprum. þesso holdno er mins herra quittonarbref fast oc stadugt efter þui sæm þat liudar firir hans brot er hann sloo sira stæinmodh prest bardarson þa han war svbdiakn ath wigslu.

---

479. 22. December 1430. á Hólum.

Bergþór prestr Haldórsson sver þess fullan bókareið að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um öll sín brot við hann.

[1]) eyða fyrir föðurnafninu.

AM. 235. 4to bls. 51, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3678.

Anno domini ⅿ⁰ cccc⁰ tricessimo faustodagen næsta firir iul j timbrstofuonæ a holum nærwerandum sira magnusæ prest magnusssyni. sira sigurdæ jonssyni. sira þordæ gudbiarttzsyni. jonæ einarssyni. andressi stæindorssyni messodiaknum. þorstæine jonssyni. suæinbirnæ þordarsyni svbdiaknum oc jonæ egillssyni publico notario ath sira berdor haldorsson suor fullan bokaræidh firir vorum virdoligum herra jonæ biscupi villialmssyni ath (hann) skuldæ standa a hans domæ oc nadh vm alt þat hann hafdæ j mot honum brotidh mæira ædr minna. þat alt halda oc hafua obrigdiliga sæm hann vildæ a hann læggia j scriptum ædr fæpino(m) æfter sinnæ makt oc ækki brott fara af hola stadh vtan biscupsens gott orlof.

---

480. [um 1430].

MÁLDAGI kirkjunnar í Hólum í Hrunamannahrepp (Hrepphólum).

AM. 262. 4to. bl. 3a—b. c. 1600. AM. 66 A. 8vo bl. 10ᵇ c. 1600. þessi máldagi sýnist vera nokkuru eldri en máldagarnir frá 1440, og mætti því líklega heimfæra hann til hér um bil 1430.

þessi fa ord hef eg¹) nyfundit og eckjirt datum yfer skrifat.

sa er maldagi j holum j Hrunamannahrepp þat kirkiann a xx kyr og c asaudar.

vij hesta og iiij hross.

iij hundrut j nautum og iiijᵉ innan gatta.

allan skog ā steinastodum j mille holtama(nna)ar og raudær. annann j aslægstungum. hin(n) þridia j bringu j millum gilia.

---

481. [um 1430—1440].

TESTAMENTISBRÉF Margrétar Bjarnardóttur.

AM. dipl. orig. Fasc. LXIV, 4. frumbréfið á skinni. AM. dipl. afskrr. Nr. 2873 »þetta mun vera Kirkiubæjarklaust-

¹) þ. e. síra Jón Egilsson prestr í Hrepphólum.

ursbréf« (AM.) Mun Margrét vera kona Rafns lögmanns Guðmundssonar (d. 1432).

Þat gerir ek margreta biarnardotter godum monnum viturlight med þessu minu opnu brefi sakir þess ath cristinn madr a sinum skapara margann velgiorningh at luka þui gefr ek mik ok mina sal vndir guds vald oc hinnar signudu junfru sancta mariu ok allra guds heilagra manna giorir ek suo fellt testamentum heil j samvitsku.

klaustrinu j kirkiubæ a sidu tiu hundrat.

gunnvauru ketilsdottur frændkonu minni gefr ek fimtan hundrat j suo mata sem ek gere Rad fyrir henni til forgiptar.

gro þorleifsdottur frændkonu minne þriu kugillde.

asgrime frænda minum hundrat.

odrum asgrime brodr hans annat hundrat.

laudmunde frænda minum eyiulfssyni kugillde.

gro sÿstr hans ku.

hakoni augmundarsyni hundrat.

Ragnillde eÿiulfsdottur mat ok klæde vm sex ær ok fylge peningum hia minum erfingium.

gudrun(u) þorgrimsdottur kugillde.

ingibiorgu hialmsdottur tiu ꜳra frida.

Ok til sanninda her vm setti sira andress steinþorsson ok gamle marteinsson sin incigle fyrir þetta testamentum bref.

---

482. [um 1430—1440].

Ólafr bóndi Vigfússon kaupir land á Auðbrekku í Hörgárdal af Eiríki Ísleifssyni fyrir jörðina Aungulsstaði og nokkurt lausafé þar til, og skýrir Eiríkr frá ítökum.

AM. Fasc. XII, 18, transskript á skinni frá 5. Maí 1449. AM. dipl. afskrr. 148 (eptir transkriptinu). Jón Sigurðsson árfærir bréfið til c. 1420, en það er heldr snemt. Eyjólfr Arnfinnsson hefir verið mjög ungr þá. Ólafr sá, sem hér getr, má hafa verið sonr séra Vigfúsar Þorbjarnarsonar í Odda.

audbrecku bref.[1])

Jn nomine domini amen

var þetta kaup þeirra olafs bonda vighfussonar ok eireks

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

jsleifssonar. ath nefndr olafur keypte land j audbre(c)ku at adr nefndum eireke. gefande j mote aungulsstade ok j mille greindra jarda fiora tige hundrada. skyllde optnefndr olafur ganga j skulld vm xx hundrut vid jllugasonu magnus jon ok þorfin en reida eireke aunnur xx c. keypte olafur optnefnda audbrecku at eireke medr fornu ok nyiu ok aullu þui sem eirekur vard eigande ath. griottar lande fram j haurgardal ok faugruhlid. þriggia xij fedminga torfskurd j tregrefstada land. skogahris j skogaland. samþyckte halldora gudmundardotter busfru eireks nefnt kaup medr handlage. sagde eirekur jtaulu j brecku jaurd halfs manadar teigur af laugalande.

voru þesser vottar bergur þorvalldsson. eirekur þorvardsson. prestar. Eýolfur arnfinnsson. asgrimur biarnasson. hakon helgason. þorsteinn sumarlidason.

Ok til skilrikis hier wm settu nefnder menn sin jnscigle firir þetta bref.

---

483. 2. Janúar 1431. í Húsavík.

Skiptagjörningr þeirra bræðra Halls og Finns Ásgrímssona á landi, öllu búi og býbýlum að Héðinshöfða á Tjörnesi.

AM. dipl. afskr. Nr. 650, eptir frumritinu, og voru þá tvö fyrstu innsiglin fyrir því, en tvö hin síðustu voru dottin frá.

Þad giorum uier jon prestur skieggjason. magnus markusson. gudmundur þorkielsson ok þorleifur gudmundsson godum monnum kunnigt med þessv uorv opnu brefi. ad vier uorum j hia saum ok heyrdum so fallin skipti foru fram a biedinshofda a tiornese med þeim brædrum halli asgrimssyni ok finne asgrimssyni a krossMesso um uorid. ad annar þeirra brædra skyllde hafa uollin sudur fra heimalæk enn annar heimavollinn ut fra læknum. þar med skyllde sa sem ytra uollinn hefdi. hafa holkot til slægna ok krossteiga sudur vid a. enn annar skylldi hafa trollagils gerdi ok þær slæiur sem þij fylgia fyrir sunnan reydara. enn adrar utslægiur sem sialfum semdi. so ok skylldv bader hafa stecka a hofdagierdi. hier med skylldi annar hafa selfor j reydararbugvm enn annar j burfelstungu. skylldu ok badir hafa lundey til jafnadar. skala ok badstofu

ok eldhus til jafnadar. sitt bur j gaungum huer. sitt fios ok hlodu huor þeirra. rekan ok oll onnur gognn til jafnadar so ok skylldi hvor hallda uppi logskilum fyrir sinn partt til jafnadar. fyrir adur greinda jord hiedinshofda. skylldi þetta standa so leingie sem þeir lifdu ok ættu adurgreinda jord. Ok til sanninda hier um settum uier vor jnsigli fyrir þetta sættmalsbref skrifad j husavik .ix. dag jola arum eptter gudz burd ꝏ. iij^{c.}[1]) xxx og .j. ær.

---

484. **10. Janúar 1431. á Hólum.**

Jón Vilhjálmsson kvittar Lopt bónda Guttormsson af ráðsmannsstarfi á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 40, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Vær jon med g(udz) n(adh) biscup a holum gerom þat ollum godum monnum viturligt ath uor kerligr vin loptr bondæ guthormsson hefuer giortt oss ræikningskap oc vissu firir stadaræns pæningum her a holum ath nær verandum uorum officiali oc odrum flæirom godum monnum bæde lærdum oc læikum þeim sæm ver til skipudum fyrst in primis af landa læigum kwgilda læigum. vinnomanna gioldum af vtlatom oc inntektum heima a stadnum oc stadar bwm æi sidr þeim quikfeam sæm j fodrum ero hæima oc a stadar bwm oc þar med af ollum kwgildum med iordum bædhi fliot skagha oc nordr vmbodh æfter þui sæm wer trwm sannr mono vera oc adrer godær radzmænn hafua giortt firir honum. oc suo æi sidr firir þat sæm han hefuer jnlagt til stadaræns med huærræ grein sæm hann hefer þat firir oss ræiknadh oc odrum godum monnum. Ok þar vmfram hefuer hann oss oc stadnum vnt tiu hundrot nu j wor firir þann kosnadh sæm hans folk hefuær hafdt fra fardogum oc her til sæm nu ær komet. Ok vm fram þat halft skip sæm braut j haust sæm han lofuadæ med goduilia halft aftur ath

---

[1]) Þannig, en Árni hefir ritað efst í horn bréfsins að framan »1431«. Afskript af bréfinu er í bréfabók séra Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstað AM. 255. 4to bls. 201, og er þar eins ritað ártalið og hér, en þar skrifar Árni við: »corrigendum absque dubio 14 . . .«

luka oss oc stadnum bidiandæ hann vinliga ath hann mætti þess bætr gæra hædan af. suo ath hann mæghi odhlazst þauck af gudæ æn ofuso af oss. her med giorom wer þenna worn ælskoligan vin lopt guthormsson allungis quittan oc akærolausan firir oss oc ollum vorum æfterkomendum hola kirkiu vmbodzmonnum vm allan adr greindan ræikningskap oc (af) hola kirkiu vmbodum.

Ok til sanninda her vm settum wær uortt jnsigli firir þetta quittonarbref er giortt var a holum j hialtadaal miduikudagh næsta æfter þrættanda dagh i jolum anno domini ɱ⁰ cccc⁰ tricessimo primo.

---

485. 4. Febrúar 1431.

Vígslubréf Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum handa átta nunnum, er hann vígir til systralags að Stað í Reyninesi, og þar með fylgjandi eiðstafr þeirra.

AM. 235. 4to bls. 63 (nr. 107), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. IV, 264 neðanmáls.

anno domini et cetera xxx⁰ primo votum sororum in monasterio ath stadh j ʀæynisstadh.

Anno domini ɱ⁰ cccc⁰ tricessimo primo in dominica lxª vigdæ virdoligr herra herra jon med gudz naadh biscup a holum i sogdum stadh til systra j klaustr sancte marie oc sancti benedicti ath stadh j ʀæynisnæsi.

Jn primis systor sighridæ sæmundardottor.
systor þoro finsdottor.
stæinunnæ biorgholfsdottor.
þoru jllughadottor.
hælgu biarnadottor.
andisæ Einarsdottor.
agnæs jonsdottor oc
þordiso finnsdottor

Mædr suo firir skildræ lofuan til gudz þionostu sæm her seger.

Ego soror sighrida filia semundi promitto deo et beate marie et beato benedicto et omnibus sanctis stabilitatem meam

in ista sacra Religione et conuersione morum meorum et quod ero obediens omnibus diebus vite mee abbatisse siue priorisse secundum regulam beati patris nostri benedicti viuendo in obediencia sine proprio et in castitate et adseruiendum deo in monasterio beate marie in stadh ath Reynisnæsi et hoc idem protestor Manu propria[1]) in presencia domini mei johannis diuina gracia episcopi holensis.

Ek syster Ꜧ Ꜧ dotter lofuar gudæ. hæilagre marie hæilogum benedicto oc ollum helgom monnum stadhliga j þesso heilago Ræinlifuæ oc samlifnadæ minna sida ath æk skal wæra hlydæn alla mina lifdagha mins lifs Minnæ abbadis ædr priorisse efter Reglu wors heilaga faudrs sancti benedicti. lifua skulandæ med hræinlifui oc lydnæ Ok æigha ænga pæningha vtan minna systra vitordh oc þiona gudæ j hæilagrar Marie klaustre ath stadh j Reyninæsi oc þetta sama stadfestir ek oc vitnar med minnæ æigenne hendi Nærveranda herra (jone) med gudz nadh biscup a holum med þesso signo et cetera.[2])

---

486. 6. Febrúar 1431. á Hólum.

Ástríðr Jōrundardóttir próventukona á Hólum lýsir því, að hún hafi aldrei gefið Sveini Hallvarðssyni, bónda sínum, umboð yfir jörð sinni Ríp í Hegranesi, og handabandar hún Jóni biskupi hálfa jörðina í porcio og annan reikning.

AM. 235. 4to. bls. 63—64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3682.

Eodem anno.

Þridia dagæn nesta efter dominicam sextogessimam videlicet in festo sanctorum vedasti et amandi sanctorum confessorum j timbrstofuonnæ a holum j hialtadaal firir virdoligum herra Jonæ biscupæ aa holum nær verandum siugurdæ jonssyni oc oddæ þorkelssyni prestom. jonæ Egilssyni pupplico notario oc thomasæ pæis jonssyni læikmonnum ath astridr jorundardotter prouentokona j sama stadh kændizst oc sagdæ ath hon hafdæ aldræ fænghit svæine haluardzssyni sinom bonda vmbodh næ samþykkæ til hafdæ lagt ath hann hefdi nokkorum mannæ vmbodh fængit vpp a sina jord Rip j hægranæsi ath sælia hana oc

[1]) proprio, skb.; [2]) neðan undir stendr í skinnbókinni krossmark með hring utan um.

aldræ sagdizst (hon) þar samþykci sitt skulo (til) læggia. handabandadhæ (hon) honum halfua jordina Rip j porcionem ecclesie oc annan ræikninghskap kirkonar en huat sæm jordæn half uæri dyrræ en kirkonar ræikninghskap tilstændr þa skuldæ min herra luka astridæ fulla pæninga æfter þui sæm þau wyrdæ a satt sin j millom firer suo mikæn part j iordinæ sæm mæira er En ræikninghskapren kirkonar stændr til. lysti hon firer greindum herra jonæ oc oss ath hon vildæ gifua gudhmundi þorlakssyni sinom fostursyni halfua greinda jordh Rip oc ef þorlakr hans fadær vildæ selia þan helmingæn þa vildæ hon samþykkia þat ath hann seldi þan parten herra hiscupinom oc hæilagræ hola (kirkiu) fyr æn odrum firer lika pæningha.

---

487. 6. Febrúar 1431. á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson bannar Sveini Hallvarðssyni undir banns pínu að selja jörðina Ríp í Hegranesi.

AM. 235. 4to bls. 64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3682.

jtem a sama dagh oc aræ j storu stofuonnæ a holum spurdæ min herra hiscupen swæin haluardzson ef hann hæfdi nokorum mannæ fængit vmbodh a jordinnæ Rip edr hana burtu fængit æn hann sagdist ængum hafua fængit þar vmbodh vpp aa næ seldt. þi forhaudh min herra greinddum suæini haluardz(syni) vnder handz pino ath sælia græinda jordh næ vmbodh fra þeim tima vpp aa fa fyr æn hæilogh kirka hæfdi sinn rættan oc allan ræikningskap [neruerandum sira siugurdi jonssyni jonæ ægilssyni pupplico notario oc þorlakæ hrytia. þorstæini diakna oc thomas pæis þa min herra forbaudh suæini.[1])

---

488. 17. Febrúar 1431. á Hólum.

Vitnisburðr fimm manna að Ástríðr Jörundardóttir hafi handabandað Jóni biskupi Vilhjálmssyni jörðina Ríp upp í porcio og annan reikning.

AM. 235. 4to bls. 64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3682.

[1]) [á spássíu, og ekki vísað inn.

Eodem anno laugardagen næsta firir faustogangh j timbrstofuonnæ j sogdum stadh a holum vorum wer nær sagum aa oc heyrdom vpp aa sira siugurdr jonsson. þorgyls oddzson. þorlæifr helgason. jngimundr stæindorsson oc jon Egilsson pupplicus notarius ath astridr jorundardotter prouentokona a holum handabandadæ vorum virdolighum herra herra jonæ biscupæ a holum halfua jordina Rip er liggr j hægranæsi j ræikningskap oc porcionem ecclesie oc annat godz kirkonar a Rip er aa hana kunno ræiknast med logum oc suo mikit mæira vpp (j) annan hælmingæn skildæ min herra sæm ræikninghskap kirkonar mæire verda æn odrum hælminginom kynnæ suara skildæ astridr sær suo marga pæningha af minom herra sæm minnræ wyrdæ ræikninghskapr kirkonar æn suaradæ halfræ jordonæ.

---

489. 23. Febrúar 1431. á Hólum.

Bréf Jóns Vilhjálmssonar biskups á Hólum til prófastanna í Húnavatnsþingi um þá menn, er liggja í opinberum hórdómi og frillulifnaði og liggja líkamlega með guðsifjum sínum.

AM. 235. 4to bls. 65 (nr. 110), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 583—584.

bref vm frillolifuerne oc gudsifiar.

Vær jon med (gudz) nadh biscup a holum gerom ollum monnum (kunnikt) j voru biscupsdæmi ath sakir wors biscupsligz æmbettis oc stættar bær oss vmhyggiu oc forsio firir hafua ath kristindomren aukizst oc rettliga haldizst i alla stadæ huar wer mægum þat bættra. En ver seam þo vida storra vmbota a vantta j morgum stodum mæir æn oss er liuft. þui firir(biodom) wer sterkligha ollum monnum sæm liggia j opinberligum hordomæ oc frillolifuernæ oc þar med þeim sæm likamliga liggia med sinum gudsifium konom oc kollom huortt sæm þeir edr þær hafua þeim haldæt vndir skirn ædr biscups hondh med ollum þeim wænsslum sæm gudz laugh þar ytazst vm græina ath taka gudz likama fyr æn þeir skilæst med glæpin oc syndina oc tækit scrifter oc fælat sæm brotonom til bærr efter gudz loghum oc hæilagrar kirkiu med suornum æidum oc

trvlofuan. Þui biodum wer vorum profastum j hunavatzþinghæ asbirnnæ abota a þingheyrum oc sira hermannæ jonssyni vndir krapptæ heilagrar lydnæ med þesso varo opno brefæ ath læsa þetta bref opinberliga ath huerræ graptar kirkiu firir þeirra tidasoknarmonnum oc þeir firirbiodæ ollum prestum j sinom vmbodhum ath gifua þeim gudz likama er briota þetta uortt bodh oc skipan En stænfnæ þeim firir oss sæm her j motæ vilia þrioskazst.

Ok til sanninda her vm settum wær uortt jnsiglæ firir þetta bref er scrifat war a holum j hialtadaal faustodagæn j ymbrodogum j langafausto anno domini ꟾ° cccc° tricessimo primo.

---

490. 3. Marts 1431. á Hólum.

Meðkenning Knúts Einarssonar að hann hafi fest sér Ingiríði Þórisdóttur í votta viðrvist.

AM. 235. 4to bls. 67, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3688.

vm knut einarsson oc jng(i)ride.

Eodem anno in festo sancti johannis episcopi holensis i fausto kændizst knutr Einarsson j timbrstofuone a holum ath hann fæsti jng(i)ridæ (þoris)dottur firir ingialdæ berdorssyni oc odrum mannæ j badstofuone a gilaa j millum atta dagz oc xiij dagz jola brodur jngiridar nærverandæ gesti þorirssyni. kændizst han ecki hafua kærtt sitt maal firir officiali æda odrum hola kirkiu vmbodzmonnum. var ek jon egilsson pupplicus notarius ner þessu oc flæire adrer goder mænn. lofuadæ knutr (ath) taka greinda jng(i)ridæ þorirs(dottur) aftur til siñ til æigenkono oc settizst med jon deel sæm hafdi lægit (med henne).

---

491. 24. Marts 1431. á Ríp.

Sveinn Hallvarðsson og Ástríðr Jörundardóttir kona hans fá Jón biskupi Vilhjálmssyni jörðina Ríp í Hegranesi upp í reikningskap, en það sem jörðin var dýrari geingr upp í próventu Sveins, og ákveða þeir ýtarlegar um próventuskilmálana.

AM. Fasc. IX, 1, frumritið á skinni. Fyrsta, fjórða og fimta innsiglið er dottið frá og hið sétta er brákað. Bréfið mun vera með hendi Jóns Egilssonar.

littera super Ripam.
J norrænv vm jordina Rip.
Ryp feingenn herra Jone Wilhialmssyne.[1])

Ollum godum monnum þeim sæm þetta bref sea ædhr heyra Sænda jon prestr Einarsson suæinbiorn þordarson diakne stæinþor jonsson jllughæ biorghulfsson ok jon Egillsson pupplicus notarius quediu gudz ok sina kunnikt (gerandi) ath anno domini M° cccc° tricessimo primo worum wer i hia ok heyrdum vpp aa laugardagen næsta firir palmsunnodagh a Ríjp i hægranæsi j skagafyrdæ ath suæin haluardzson ok astridh jorundardotter hans æigenkona bædi med æinom vilia ok samþycki. handabandadho ok fængu worum virdoligum herra ok andalighum fadur herra Jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscupe a holum fyrnæfnda jordh Ríjp med ollum sinom gognum ok gædum ok þar til mædr nio kugilldæ til fullrar ok æuenligrar æignar honum ok hans loghligum efterkomandom biscupum a holum j þan ræikninghskap gamallan ok nyian er þar war Ræiknadr af godum monnum ær herra jon biscup fyrnæfndr þar til næfndi a kirkonar wægna adrnænfndrar a Ríjp. er ræiknadizst halft niunda hundrat ok tuttugo ·voruvirdt. En þat sæm jordæn ær dyrræ æn fyrnænfndir pæningar gaf fyrnænfndr suæin haluardhzsson med samþycki astridhar sinnar æigenkono fyrnænfndrar til greindan herra jon biscup ok hæilagrar hola kirkiu j prouentto firir sigh ok þar til sina þionozstu suo længhi sæm honum wæl anægdi. her j motæ lofuadæ herra jon biscup honum æuenligæn kost ok prouentto sæm adrir prouenttomæn hafua aa holum efter godum gomllum vana ok æina wodh tuituga a hueriom tolf manadum ser til klæda. En firir þan goduilia ok kerlæika sem greindh astridr jorundardotter hafdæ til sinn systorson gudhmund þorlaksson diakna. þa lofuadæ optnænfndr herra jon med sin godhwilia ath gifua j moguligan tima nefndum gudhmundi suo marga pæninga sæm aftur stodh i jardar wærdit vm fram ræikninghskapæn j lauso godzsæ ædr fausto ef hann

[1]) Aptan á bréfinu; tvær fyrstu línurnar eru með hendi frá 15. öld, en síðasta línan er rituð á 17. öld.

kynnæ þat faa. En (ef) hann kann ecki faa fasta æign æfter þui sæm þeim pæningum suarar þa skal herra biscupæn faa gudmundi suo marga pæninga sæm þar a kæmr ath kaupa sær jordh mædhr þar sæm han kann. skuldæ græindr herra jon biscup halda optnænfndræ jordo ok hans loghliger æfter komændr biscupar a holum til lagha akærolaust firir þeim ok þeirra ærfingium. En þau suaræ laga Riptingum.

Ok til mæire stadfæstu ok sanænda her vm settu wær fyr næfndir mænn wor jnsigli allir ok suæin haluardzson sitt jnsigli med uorum ok astridr fyrnænfndh hans kona lænto jnsigli thomas jonssyni pæis vottum hia verandum siugurdi prest jonssyni ok þorstæine diakna jonssyni (til) stadfæstu þessarar sinnar giordar firir þetta bref scrifat ok giortt j stadh dægi ok aræ sæm fyr sægir.

---

492. 25. Marts 1431. á Hólum.

Jón biskup á Hólum vottar, að hann hafi tekið Svein Hallvarðsson til próventu heim á Hólastað upp í það, sem jörðin Ríp í Skagafirði er dýrri en kirkjureikningnum nemr, en af því að biskupi þótti það oflítið fé, lofaði Sveinn honum tíu ára þiónustu. En fyrst að Sveinn hefir þjónað biskupi og staðnum út þessi tíu ár, þá kvittar biskupinn hann með öllu um próventuna.

AM. Fasc. IX, 10, frumritið á skinni, og er innsigli biskups fyrir því, en er þó dálítið brákað. AM. dipl. afskrr. 323; AM. 235. 4to (nr. 109), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti (AM. dipl. afskrr. 3683).

prowentvbref vm ríjp.[1])

Vær jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum godum monnum kunnikt ath wer hofum tekit suæin haluardzson til prouænto hæim a hola stadh til æuenligan kost þylikan sæm adrær prouænttomænn þar plaga hafua æftir godum lofligum gomblum ok nyiom vana firir þa pæninga sæm[2]) hann hefer oss fængit j jordinæ Ríp j skagafyrdæ sæm jordæn ær dyrræ En þan kirkiuræikningr uottar er wer lætom þar ræikna dandæmænn er wær þar til nænfndum En af þui ath oss þotti

---

[1]) prouentobref sueins haluardzssonar 235; [2]) sl. 235.

hann faa oss of litla pæninga j sagda prouentto þa lofuadæ hann oss þionozstu vm tiu aar ok slaa af a hueriom tolfmanadum suo marga pæninga sæm wer gifuom adrom vorum dandhæsuæinom ok gifua honum æina wodh tuituga a hueriom tolf[1])manadom sæm odrum prouentomonnum. skal hann hafua þat sama hus ok hærbyrghi sæm astridr hans kona hefuer a stadnum adr ok hafua til stadaræns sæng ok kisto sæm adrær prouentomænn ok skal stadræn halda. sængine ferri[2]) ok æignast huorttuægia æfter þeirra dagha. En fyrsta[3]) suæin adrnænfndr hefuer þionadh oss ok stadnum vt sogdh tiu aar þa gerom wær hann allungis quittan ok akærolausan firir oss ok ollum worum æftirkomandum biscupum a holum vm sagdha prouentto. Ok til sannænda her vm settu wer uortt jnsigli firir þetta prouentobref skrifat a holum j hialtadaal palmsunnodagh anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo primo.

---

493. 26. Marts 1431. á Hólum.

Hollustueiðr Sveins Hallvarðsson við Jón biskup Vilhjálmsson.

AM. 235. 4to bls. 64, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og kemr þetta sem áfast próventubréfi Sveins Hallvarðssonar frá 25. Marts 1431, Nr. 492. AM. dipl. afskrr. 3683.

Jtem manadagæn næsta efter palmsunnodagh j sama stadh oc are sæm fyrr sægir suor greindr suæin fullan bokaræidh ath wera hollr oc troor greindum herra jonæ biscupi oc hans logligum æfterkomandum oc hann skuldæ æigi vita hans næ hola kirkiu skada oc herra biscupæn lysti hann vera loghligan prouentomann sinn oc kirkonar a holum vpp fra þeim dægi neruerandi sira siugurdi jonssyni. suæinbirnæ þordarsyni. þorstæine jonssyni diaknum. jonæ egillssyni pupplico notario. thomas pæis.

---

[1]) tolfm IX, 10; [2]) færri 235; [3]) þannig bæði.

494. 5. April 1431. á Hólum.

Jón biskup á Hólum veitir Sveinbirni djákna Þórðarsyni umboð yfir staðnum í Garði í Kelduhverfi í Þingeyjarsýslu, til þess að veita hann og fleiri staði, og til þess að heimta inn tekjur biskups og Hólastóls og borga skuldir og gefa og taka kvittanir fyrir.

AM. Fasc. IX, 8, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir, en bráknað.

Vær jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum kunnikt ath wær hofum fængit vorum elskoligum syni suæinbirnæ diakna þordarsyni uortt fult ok loghligt vmbodh [at]h ollu jamfullo sæm wer sialfuer ath sea rath firir stadh j þeim soknum[1]) gardi j kælduhuerfi ok suo ath uæita rett sæm wer sealfuer suo læingæ sæm han ser oss ok stadenum skadalaust væra ok nyttsamlight ok þa flæire sæm ovæitter ero þar ok alla adra wora pæninga sæm wer æigum j þingheyiar þinghæ ath hæimtta mæir ædr minnræ[2]) skal hann vpp bæra kræfia ok bæida æf þarf ok sakir a gifva ef þers þarf med en stænfna þæim firir oss sæm æigi vilia blifua j hans fullo minnæ ok mægha gæfua þæim quittencias sæm honum luka wel ok ræideliga vora pæninga sæm honum wæl anæger oss (ath) skadalauso. hann skal ok luka jonæ gamblasyni vj kugilde þar af uorum pæningum ok þui flæiro sæm wer þar æigum ath luka ok taka quittencias af þæim ath wer quitter sæ. hann skal ok skipta med sira þorkæll ollum þæim pæningum sæm oss ok honum hefuer fallit j profastdæmino j þingeyiar þingi oss skadalaust Ok byggia þa alla nidr sæm aa wortt lutskipti koma sæm hann ser oss ny(t)tugazst vera. skal hann ok næfna mat yfer stadinum ef þers þarf med sækta ok sakir a gifua ollu þui oss ok hæilagre kirkiu werdr ologhliga giortt ok firir haldit med þriosku ok illvilia ret [sæm wer[3]) sealfer. skulo wer þat alt halda ok hafua sæm hann gerir loghliga j þesso varo vmbodæ vnder rettan ræikningskap med oss ok hæilagre holakirkiu.

Ok til sanænda her vm settom wer uortt jnsigli firir þetta vortt vmbodzbref skrifat a holum j hialtadaal fimttadagen j pascaviku anno domini ꝏ° cccc° tricessimo primo.

[1]) eg get ekki lesið þetta orð öðruvísi, og er það þó eitthvað misskrifað í frb.; [2]) Svo frbr.; [3]) [tvískrifað.

495. 9. April 1431. á Hólum.

Þorlákr Sigurðarson gefr með samþykki Guðmundar djákna sonar síns allan þann rétt og tiltölu, sem þeir áttu og höfðu til jarðarinnar Rípr í Hegranesi og Ástríðr Jörundardóttir gaf Guðmundi, heilagri Hólakirkju og Jóni biskupi Vilhjálmssyni (sbr. bréf frá 24. Marts 1431, Nr. 491).

AM. Fasc. IX, 3, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Einn af innsiglisþveingjunum hefir verið ristr úr öðru frumriti þessa sama bréfs; bréfið mun vera með hendi Jóns Egilssonar.

bref wm rip.[1])

Þat giorær ek þorlakr siugurdzson ollum godum monnum kunnikt med þessu minu brefuæ ath ek hefuer med fullo handabandhi ok med minom godum ollum vilia vpp gifuit med samþycki oc godum vilia gudmundar diakna sonar mins skilgætins allan þan rætt oc tiltaulo sæm æk oc hann attum oc hofdum til iardarennar Ríjp j hægranæsi j skaghafyrdi sæm astridhr hiorundardotter gaf græindum gudhmundi minom syni oc sinom systorsyni huortt sæm þat war mæira ædr minna til fullrar oc æuenligrar æignar hæilagræ holakirkiu oc minom virdolighum herra oc andaligum faudr herra jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscupi a holum fraa okr oc okrum ærfvingium vtan alla akæro oc tiltaulo vm aldr oc æfui honom oc hans loghligum æftirkomandum biscupom a holum fræalsa oc akærolausa med ollum þeim rætt sæm mit fræmst urdom æigandi j sagdræ jardu. hefuer greindr herra jon biscup lokit okr badum fædgum alla pæninga firir okarn partt j greindræ jordu oc giortt okr fult oc lika suo ath okr wæl aa næghir eftir þui sæm j wortt kaup kom þæssum godum monnum nærwærandum þæsse minnæ giordh oc fyrgræinddum skilmala jonæ Einarssyni oc siugurdæ jonssyni prestum jonæ Egillsssyni pupplico notario oc thomasæ jonssyni peis. Oc til mæire stadfæstu oc sanænda her vm oc sinnar nærwæro oc vittnisburdar þæssar minnar giordar oc mins sonar fyrnæfndz settu fyrnæfndir mænn sin jnsigle med mino jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadaal manadagæn næsta firær sumar anno domini M° cccc° tricessimo primo.

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

496. 10. April 1431. á Hólum.

Dómr sex manna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um Guðmund og Guðríði Áladóttur, er héldu Brynhildi dóttur hennar, sem var lögráðið hjú biskups, og svo um sekt Brynhildar sjálfrar.

AM. 235. 4to, bls. 66, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3685.

Domsbref vm gudmund oc gudridu aladottur oc brynildi dottor hennar.

Anno domini ϻ° cccc° tricessimo primo þridiadagæn næsta æfter paskaviku hæima a holum dæmdu siugurdr jonsson profastr oc siugurdr jonsson kirkiuprestr a holum. þordr gudbiarttzsson prestar. jon Egilsson puplicus notarius. þorlakr siugurdzsson. ormr gudmundzson læikmenn ath wer dæmdum herra jonæ biscupi vilialmsson vpp a gudmundh oc gudridu hans kono fimtan mærkr firir þa sauk oc olydnæ oc forþrot ath þau hofdo haldit brynildæ er radit var hans tolf manada hion oc kaupit vt tækit oc j hans forbodæ skyldugh þau honum ath luka j wor ath fardogum næstum komandum sagdar xv merkr rætt goldit j ollum aurom sæm bok gerir radh firir.

Jtem a sama aræ stadh oc dægi sæm fyr sæghir dæmdo wer fyrnænfndir menn lærdir oc læikær vpp aa brynhildæ fyrnænfnda at luka greindum herra jonæ biscupi a holum xxx marka firir þann skada oc forþrott ath hon hafdi brott hlaupit fra hans þionozstu or þeim staudom sæm hann hafdæ hennæ skipat ath þiona oc vinna nu ath næstum fardogum elligar fullan borgonarmann þann sæm herra biscupinom vill luka sagda pæninga firir hana en ælligar vinnæ af ser sagda pæninga firir herra biscupinom ædr odrum efter þui sæm bok þar vm skilr vm auræiga En herra biscup takæ sina skuldh af hennar þionozstu læyn.

---

497. 18. April 1431. á Hólum.

Úrskurðr Jóns biskups Vilhjálmssonar um hjónaband Skeggja Álasonar og Þórdísar Magnúsdóttur.

AM. 235. 4to bls. 67, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar frumriti. AM. dipl. afskrr. 3687.

bref vm skeggia alason.

Vær jon med gudz nadh biscup a holum kungerom ollum godum monnum med þesso voru brefuæ ath a miduikudagæn nesta æfter paskaviko anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo primo komo firir oss j forstofuona firir timbrstofuonnæ a holum j hialtadaal skæggi alla(son) oc þordis magnusdotter huer ær æigi þottizst med logum æiga græindan skæggia oc sagdizst aldræ hafua[1]) viliat hann æiga til æigænbonda En hon kændizst þo firir oss þa þar ath hon hefdi att greinddan skæggia oc saman verit med hann tio wætr oc war hon þa fimtan wætra ær skæggi kæypti hana[2]) j kirkonæ a fælli j slættuhlid gudruno Eiriksdottur modur hennar nerverandæ oc samþyckiandæ þeirra kaup ok ærllendi þorissyni segiandi firir þeirra kaupi. sagdizst hon oc aldri hafua kærtt sitt maal firir nokorum kirkonar domara vtan firir sira jonæ paalssyni er þa war officialis hæilagrar hola kirkiu. kændizst hon oc ath erllendr þorærsson fyrnæfndr hafdi sagt firir þæirra handabandæ er skægghi kæypti hana. kændizst oc ærllendr þorisson adrnæfndr ath þau hæfdi hondum saman tækit oc ath hann kæypti med þeim suo sæm her j landet ær plaghr oc sidr til oc gudz logh æigi j motæ tala. Bæiddu wer hana flæiræ profua her vm læida ef hon hæfdi til En hon sagdi næi þar til oc sagdizst ækki onnor prof hafua framar her vm æn hon þa tædi oss.

Jtem suoro fullan bokaræidh firir oss tuæir skilrikær uottar jon Egillsson pupplicus notarius oc jngimundr stæindorsson ath þeir voru þar næri oc heyrdu vpp aa at sira jon palsson adrnæfndr sagdi saman med sinom laga orskurdæ oc domæ skæggia alason oc þordiso magnusdottur fyrnæfndh logligh hion þadan fra suo framt sæm gudz logh æigi bannadhæ oc þeir sagu ath þau kæyptu þa ænn a nyiu sinn a millum morgum dandæ monnum þar nerværandi oc ath þæir sagu hana æcki gangha oovilIuga til handabandz oc kaups med skæggia fyrnæfndan oc læggia vnder sira jonss palssonar orskurdh oc dom.

---

[1]) hann, skb.; [2]) tvískr. í skb.

Nw firir þæssar græiner oc prof oc allar adrar sæm fyrr æro sagdar sæm þa firir oss komo. Þui sægium wer jon vilialmsson med gudz nadh biscup a holum adrnæfndr med fullo doms athquædi oc uorum loghligum orskurdæ skæggia alason oc þordiso magnusdottor fyrnæfnd loghlig hion vera hedan af efter sogdum profuom oc skilrikæ suo framt sæm gudz[1]) logh æigi banna oc onnor[1]) prof kunno sidar mæir her vm finnazst oc oll þau prof oc framburdhr sæm hon þar fram baar æcki afl hafua oc fanyt være. var þæssæ uor domr med voru æigæn minni fram sagdr j sogdum stadh dægi oc aræ sæm fyrr sægir oss j doomsæti sittiandom þeim badum loghliga firir komnom oc kalladom af oss. forbudum wer hueriom mannæ oc suo æigi sidr firirbiodum wer med þæssuo[2]) voru saumo brefuæ hueriom mannæ lærdum sæm læikum ath hysa ædr herbyrgia optnæunfnda þordiso magnusdottur æf (hon) dirfizst hædan af brott ath laupa fra greindum skæggia sinom bonda.

Nærverandum sira siugurdæ prest jonssyni kirkiupresti a holum oc brodur birnn æjonssyni penitensiario vorum conuentali sama stadar. sira þorstæini presti jonssyni. jonæ ægilssyni pupplico notario. ærllendi þorissyni. ormæ gudmundzsyni læikmonnum.

Ok til sanninda her vm þessa vors doms oc orskurd(a)r sættum wer uortt jnsiglæ firir þetta bref scrifat j stadh dægi oc aræ sæm fyrr sæghir.

---

498. 19. April 1431. á Hólum.

Veitingarbréf Guðmundar Bjarnasonar fyrir staðnum í Felli í Sléttuhlíð um þrjú ár.

AM. 235. 4to bls. 43, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3671.

Vær jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt ath wer hofum uæitt gudhmundi biarnasyni jordina oc stadæn j fælli j slættuhlidh vm næstu þriu aar fra næstum fardogum med ollum þeim gædum lutom oc lunnendum sæm jordunnæ oc stadnum fylgir ath fornu oc nyiu ath undan tækinæ porcione ecclesie oc hualræka oc vidræka næma til

[1]) tvískr. í skb.; [2]) þannig.

husbotar smaavidu æn alla storvidu oc oll onnor jngioldh kirkonar smærri oc stærri skal j woru waldhæ oc forsio vera. vtan lysætolla alla þa sæm þar til kirkonar liggia skal greindr gudmundr til sin taka oc lysa kirkona oc hafua fiorar kyr med stadnum er nu fylgia þar læigulaust En hafua fimttan kyr bulægar oc læigufærar a wora vegna þar a stadnum til michialsmesso oc lata gera vndan þeim oss til nytta oc skadalaust so framt sæm wer faa þeim bwsgagn sæm þeim þarfuazst til sagdra kwgilda vtan kætil skal hann sealfr til faa En wer skulom faa honom . . . . . .[1]) bryniolfsdottur til Mialtar oc þionozstu suo længi sæm hann færr med sogd wor kvgildæ oc læggi oss æfter huert kwgildæ smeyr skyr oc syro sæm her j landæt plagar oc godra manna gængr j millum vndir Rettan ræikningskap med oss. skal hann a stadnum bua suo længi sæm fyr sægir suo framt hann heldr allan þenna fyr skildan skilmala med oss.

Oc til sanænda her vm settum wer uortt jnsigle firir þetta bref scrifat a holum j hialtadaal þorsdagen næsta firri jonsmessu holensis vm varæn anno domini M° cccc° tricessimo primo.

---

499. 19. April 1431. á Hólum.

Dómr útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um vistarbrigði Markúsar Oddssonar við biskup.

AM. 235. 4to bls. 66—67, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3686.

bref vm markus oddzson.

Ollum godum monnum þeim sæm þetta bref sæa ædr heyra sænda siugurdr jonsson kirkiuprestr a holum. jon Einarsson. þorstæin jonsson prestar. jon Egilsson pupplicus notarius[2]) oc þorlæifur jonsson quediu gudz oc sina kunnikt gerandi ath aa fimtta dagæn næsta firir jonsmæsso holabiscups vm varæn j timbrstofuonnæ a holum j hialtadaal anno domini M° cccc° tricessimo primo uorum wer j dom næfndir af ærlighum herra

---

[1]) fornafnið vantar í skb.; [2]) Hér er eyða í skinnb. fyrir einu nafni, sem aldrei hefir verið skrifað í bókina.

herra jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscup a holum ath dæma j millum honum oc markus oddzson vm þær sakir sæm herra biscupin gaf honum oc hafdi stæfndt honum firir sigh j næfndan stadh oc dagh sæm hans bref þar vm giortt wottadæ er herra biscupæn læt þar læsa opinberliga oss aheyrandæ oc anæfndar allar sakir þær sæm hann stæfndi honum firir. war þat uar domr loghliga tilkrafder af biscupinom ath wær (dæmdom) radæn stadugh oc standa skulo suo længi sæm markus oddzson fyrnefndr hefuer radizst med herra biscupinom oc halda allan þann skildaga sæm herra biscupæn kann vitni til hafua ef hann vil æigæ kænnazst radæn En hann kændizst bædi radæn oc allan þeirra skildaga suo badæ vm pæninga er hann hafdæ honum lofat j þeirra sattmala. En æf markus hældr æigi med biscupæn þat sæm hann lofadæ j þeirra sattmala vitnum nerværandi oc gætr biscupen þat til hans syndt med logum gialdæ biscupinom xv merkr jnnan næsto tolf manado. En firir þann fiarskada sæm biscupen hæfer fængit af hans vangæymslu nu j vetur þa dæymdom wær markus skyldugan aftur luka herra biscupinom alt þat fæ sæm af hans forsoman oc vangæymslu hefuer misfaræst j vætr j hans gæymslu oc nu kann misfarazst til krossmesso j wor af hans vangæymslu hædan fra þui vndan tækno sæm nu kann misfarazst mædan hann ær a stæfnonnæ oc suæri lyrittaræidh sealfr þridæ nu her j dagh firir minom herra biscupinom ath heyrdum dominom oc suæri þat med huersso marga bitædh hefuer oc abyrgis þa alla æfter bok oc hafui þat æi sidr j æidstafinom med ath hann kunnæ æcki bætur ath gæyma þærs fiaræns oc ængan jllvilia næ ofundh þar til hafdæ. En æf honum fælst æidren oc will hann æigæ hann suæri[1]) gialdæ herra biscupinom fullrætti efter domi oc allan skadan æfter þui sæm loghbokin gerir radh firir. war markus loghliga komæn med orskurdæ herra biscupsins.

Ok til sanændha þæssa wors doms settum wer uor jnsigli firir þetta uortt domsbref scrifat a holum j stadh dægi oc aræ sæm fyr sægir.

---

[1]) þannig.

500. 18. Mai 1431. á Mælifelli.

Dómr fimm manna útnefndr af Ara Þorbjarnarsyni officiali heilagrar Hólakirkju um hald Stepháns Hallssonar á prests og kirkjutíundum af Uppsölum fyrir Munkaþverárklaustri.

AM. Fasc. IX, 2, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

bref vm munkaþuera[1]).

Sækir þess stefann hallzson. ath þorgils æbote fra mvnckaþveræ hefver kærtt firir mer æʀa þorbiarnarsýne officiali heilagrar hola kirkiv. ath þw hafer ʀangligha haldith oc eige lvkt. kirkiv tivndh oc prest(t)ivndh aff jordvnne vpsolvm er liggur vndder mvnkkaþueræ kirkiv þar med lavsagozi þinv ollv oc þinnar kvinnv þvi sem þitt attvdh j fridhv oc ofridhv. nw med þvi ath herra æboti beiddi mik her doms æ hverra svara edr sektta þw steffan yrdir her firir skýlldvgvr kirkivnar vegnna. þvi nefnda ek þessa menn til doms med mer oc samþykttar. bergþor prest halldorsson. magnvs prest þorbergsson. þorkel bardarson. narfva einarssson oc seming magnvsson diakna. þvi er þath fýrst (vor) domur ath þv nefndr stefann siert her logligha firir kalladr nv j dagh. oc þar med dæmvm vær þik skýlldvghan ath leida þav prof her j dagh ef þav erv til. ath þw hafer med logvm vidh skiliz þessar tvęr tivnder sem æbote kærer til þin stefann hallzson ath þw hafer ologligha haldith vm næstv þriv ær samfleýtt edr sattmæla æ giortt vidh herra æbota edr hanns loglighann vmbodsmann. en ef þessi prof erv nv eige her. dæmvm vær þik skýlldvghan ath læida þessi prof edh seinsta midvikv daghinn fýrsta j fardoghvm nw næst er kemur firir sira ara edr hans loglighvm vmbodsmanne. her ath mvnkaþveræ. en ef hann leider þæ eige þessi prof. dæmvm vær klavstrinv j sekt af þer stefann firir halld oc ologligha medferd attian merkvr æ huori tivnd vpp æ þesse þriv ær. vttann nefndr stefæn sýne ath hann hafi lvktt vpp æ eitt ær edr tva(u) af þessvm þrimr. falli nidr eptter þvi sem kristen riettur giorer rædh firir. en elligar tvigildhi tivndernar æ hveriv æri þvi sem olvkt er med vorvvirttv gozi. en sekttafie skal lwkaz æ næstvm fardogvm her heima ath mvnkaþveræ. halft hvors fritt oc vadmala virtt

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

goz. vnder godra manna ýfersionn. enn þæ penninga sem stefan hefer haldith otivndadha. þæ halfa meire enn sekttvnvm svara dæmvm vær vnder biskups valld oc forrædhi eptter loghvm. enn þath demvm vær vnder vrskurd biskups ions a holom hvortt penningar konv stefans væri falner eptter loghvm eda skal lvkaz af þeim tvigildar tivnder med sekttafie. stefan skýldvghann ath koma dominvm vnder vrskvrd biskups firir fardagha. var þessi domur vpp sagdr a mvnkaþveræ j æýiafirdhi. ok til meire avdsýningar her vm settvm vær fýr nefnder prestar oc diaknar vor insigle firir þetta domsbref er skrifath var ath mælifelli j skaghafirdhe fostvdagh næsta firir hvítasvnnoviko. anno domini ꟿ⁰. cccc⁰. xxx⁰. primo.

---

501. 25. Mai 1431. á Ökrum i Skagafirði.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum leyfir Þorsteini lögmanni Olafssyni að láta gera hálfkirkju á Þorleiksstöðum í Skagafirði, eignarjörð sinni.

AM. 235. 4to bls. 62, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3680.

Vær jon med gudhz nadh biscup a holum gerum þat godum monnum viturligt med þæssu uoru brefuæ ath wer hofum vnt vælbornum mannæ þosteine olafssyne laugmann ath lata gera halfkirkiu aa sinne jordu þorlæiksstaudum j skagafyrdæ gude til lof oc sancte andree med þeirræ Renttu oc skilmala ath fyrnefnd kirkia skal taka hæima æfvinliga presttiundh oc kirkiutiund oc lysetolla hæimamanna af greindræ jordu oc lausagodzsæ huortt ath þeir eru heldr þar hialæigumænn ædr husmenn. skal prestr syngia þar annan huern dagh hælgan oc taka tuær merkr kaups ef hann syngr suo til. skal þæsse wor gerdh standa æfvinliga obrigdiligh firir oss oc aullum vorum efterkomendum hola kirkiu vmbodzmonnum vpp fra þæssum dægi [oc fraa þeim tolf manadæ dægi sæm græindh halfkirkia ær fullgiordh suo ath væl megi j hennæ syngia oc hon er uel standandæ oc uel songhfær sæm gudz embetti til bærr oc hon ær vigdh.[1])

Ok til sanænda oc æfvinligrar stadfæstu her vm settum

---

[1]) [á spássíu í skb.

wær wort insigle firir þetta bref scrifat aa aukrum j skaghafyrdi faustudagin næsta epter huitasunno anno domini ꝏ° cd° tricessimo primo.

Suo framt skal þessæ uor giordh oc bref stadugt blifua sæm greindr þostæin bondæ hefuer latedh vpp byggia ath ollu greinda halfkirkiu ath ollu wæl saunghfæra jnnan tolf manadha dagh fra þui hon ær byriudh ath giora.

---

502. 2. Júni 1431. á Laugum í Reykjadal.

Gamli bóndi Marteinsson selr Helga bónda Bjarnasyni jörðina Ljósavatn í Ljósavatnsskarði með tilgreindum ummerkjum, rekum og ítökum kirkjunnar á Ljósavatni.

AM. Fasc. IX, 7, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskrr. Nr. 53 eptir transscripto frá c. 1542, komnu frá séra Ólafi Stephánssyni í Vallanesi.

bref vm liosauatn.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heÿra senda þordr þorsteinsson maghnus oddason gvnnlaugr ellendzsson þorleifr jonsson jon jonsson ok olafr gudmundzsson quediu guds ok sina kunnigt gerandi ath þar worum vær j hia ath ÿtrvm laughvm j reykiadal. sæm ok heÿrdvm̄ æ handaband gamla bonda marteinssonar af eirne halfu ok helga bonda biarnasonar af annarri ath suo firir skildv ath gamle sellde helga javrdina ath liosawatne med avllvm gaugnum ok gædvm er adr greindri jord hefdi fylgt ath fornv ok nÿiu ok hann ward fremzst eigandi ath skilldi helghi luka gamla firir ædrgreinda jaurd t(v)av kvgilldj ok tuttughv tuo kugilldiss hersta ok segs vætter skreidar ok luka allt ædr greint jardar werd æ næstum fardaugvm. geck helgi j borghan ath suara æ sina peninga aullvm tiundareikningi þeim sem fallith hafdj medan gamle bio ok þora eyiolfsdotter ætte ath suara er gamle hafdj vnder bvndit sigh ath suara æ hennar weghna er hann keÿpti ædr greinda javrd suo eigi sidr kirkiu fÿrnd ok ornamentum kirkiunnar suo miklu sem ædr greindvm gamla bar ath suara. Reiknadj gamle ath kirkian ath liosawatne ætte j finnstada javrd halfsmanatar teigh firir avstan tiavrn ok gard-

stada þar nær ok annann halfs manatar teigh wt fra j mýrina j krossjavrd teigh med vmmerkivm. rædr lækr firir svnnan skridvgerdj. vr læknum rettsýne ofan j merkisik. rædr sikit sudvr j diupæ. snidgavtvr firir ofan. stendr steirn firir svnnan mariutopter. rettsyne vr þeim steini ofan j gavtvr er liggia sudr ifver æ j torfhollt. hrvteyiar land allt j fliote. weidr j liosawatne þriu dægr j huerri wikv firir huers manz landi ok þeir wr fara ef liosvetninghar koma ath. fylger heimalandj kroxdalr fra galltar grof framm ath kidiagile. reke a fliozsandj. er þar ath rida saman setbergh j barnafelle ok skridnafell. er þa vestvr þadan skammareke t(v)av hvndrvt fadma tiræd. þa liosvetningareke westr ath fliozose. skilldj ædr nefndr helgi hallda greindri javrdv til laga en gamle suara laghariptingum a sagdri javrdv. Ok til sannenda her vm settvm wær fýrrnefnder menn wor jnnsigle firir þetta bref skrifat ath lavghvm j reykiadal laugardagh næstan efter dýradagh anno domini ᴍ⁰ cccc⁰ tricessimo primo.

Með hendi séra Hálfdanar Rafnssonar (d. 1665) stendr þetta ritað aptan á bréfið:

Medkennum [jeg[1]) haldan Raffnsson prestur þad eg[2]) var vidstaddur þar Jurgen Daniel[3]) byffalade med handsolum Sijra Jone Magnussyni morgum godum monnum vidstoddum a alþijnge ad byhallda ollu þui þessi kirkiunnar maldage tilsegde og til sannenda mitt nafn med eigenn hendi

Haldan Raffnsson.

---

503. 19. Júní 1431. á Hólum.

Skriptabréf Þórðar prests Roðbjartssonar fyrir barngetnað með systur Þóru Illugadóttur (nunnu á Reynistað).

AM. 235. 4to bls. 70, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3692. Prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 387—389.

skriptabref sira þordar.

Vær jon med g(udz) nadh et cetera heilsum ollum monnum med gudz blessan oc vorræ kunnukt gerandæ ath þordr prest(r)

[1]) [vid olafur ellendsson og, dregið aptr út; [2]) vid, ritað fyrst, en dregið út; [3]) Jörgen Daníel dó 4. Mai 1638. Var umboðsmaðr fyrir Herluff Daae 1617 og víst optar.

Rodhbiarttsson hefuer kændzst opinberliga firir oss ath hann hefuer oforsynio drykt likamliga munodh med systor þoro[1]) illugadottor oc ath hann er kiotligr fadær ath þui barnnæ sæm hon hefuer honum kæntt.

Nu af þui ath hann hefuir gengit til settar vidh gudh oc heilaga kirkiu oc oss oc bæidzst lausnar oc lagt alt þetta sitt maal a gudz valdh oc worn doom oc nadh. Þui hofum wer j gudz nafnni afleyst hann af sogdu brotæ oc sett honum penitenciam salutarem.

Jn primis skal hann fasta vm seau aar midhuikodagha oc faustudagha med vatn oc braudh oc a þessom seau arom j langafaustu skal hann vatnfasta manadagha. midhuikudaga oc faustudagha oc med ængan mann tala a þessum dogum vtan j hans ytrasta tima vtan naudsynia oc jnne lestr sagda dagha Ok suo æi sidhr i sama mata halda sagda dagha j iolafaustu sæm her fyrr sæghir vm seau aar. Ok æi sidr skal hann jnnan tueggia manadha byria pilagrimsfærdh af þui hann ær eigi mægtughr at ganga til Romam. til allra hofudhkirkna þar oss bær ath gista j voru biscupsdæme skal hann ganga oc vitia bærfættur fra þui hann siær hueria þeirra oc lese Marie psaltara ath huerræ kirkiune gudligha oc huern laugardagh vm seau aar. oc æi sidr skal hann læsa dauidhs psaltara æin j huerre viku nocturno a hueriom dægi vm seau aar. vtan siukdomr hindre. hann skal ok sagdha pilagrimsferdh byria jnnan manadar ath heyrdu þæssu brefæ oc vt ændadha jnnan tolf manadha Ok þar æfter gefua sigh jn j æitt klaustur þar sæm hann vill sealfr kiosa oc blifua þar suo længhi sæm hans lif Reyckr til vtan oss synizst sidar mæir dispensera edr vorum loghligum eftirkomandum med han j þessum græinom.

Jtem biodum wer þigh sira þordhr vndhir bans pino ath þu her æftir aldri j Kunnoklaustr jnn gangi oc med ængha systor tala j nokorum stadh æinsaman vtan med voru orlofui oc worra loghligra efterkomanda oc þo aldri lika wæl vtan tuæimr skiluisum monnum oc konom oc suo længhi skaltu wera afsettr ollu prestligu æmbetti oc samneyti þinnar prestligrar stettar sæm vorar nadæ tilseghia ædr vorær loghligær æftirkomendr

---

[1]) ritað: soro, í skb., en á að vera þetta, sbr. bréf 4. Febr. 1431. Finnr biskup les Jóro, sem er rangt.

synizst þigh fulloligar hafua haldit oc vpp fylt sagda script æftir þinom brotom æfter þui sæm þu hefuer firir oss suorit ath halda þessa med suornum bokaræidæ.

Ok til mæire audsyningar þessa scriptabrefs settu wer uortt jnsigle firir þetta bref vtgifuit a holum j hialtadaal þridiadaghen nesta firir festum sancti johannis baptiste anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo primo.

---

504. 30. Júni 1431. á þingvelli.
1. Mai 1432. á Munkaþverá.

Björn bóndi Sæmundarson selr Þórkatli presti Ólafssyni jarðirnar í Sigluvík og að Geldingsá á Svalbarðsströnd fyrir þá peninga, er séra Þorkell átti hjá Birni eptir Þóruni dóttur sína eða henni höfðu til erfða fallið.

Eptir afskript af frumbréfinu á skinni, staðfestri á Helgafelli 29. Maí 1703 af Gísla Sigurðssyni og Ásmundi Árnasyni.

Ollum Goduῦ mønnuῦ sem þetta Bref siä edur heira. senda hauskulldur runolfsson. Magnus Jonsson. Einar Arnason. Þorstejrn haullskulldsson[1]). Jon Eigilsson og päll dadason [kuediu gudz og sina kunnigt giorandi.[2]) ad þar vorum vier j hiä. þä lided var frä hijngadburd vors herra Jesu christi þushundrud. fiøgur hundrud þriätije og eitt är ä laugardagenn næstann eptter petursmesso ä Þijngvelle fyrer (östan) auxarä. og säuῦ ä handaband þeirra sira Þorkiels prestz Olafssonar. af Birne Alfu. og Biarnar bonda Sæmundarsonar. af annare. heirduῦ so fyrer skilid. ad nefndur Biörn sellde greindum Þorkele Prest tuær Jarder fyrer nordann land er so heita. Sigluvijk og gielldingsä ä sualbardströnd. til fullrar Eignar med øllum gögnuῦ og giæduῦ. hlutuῦ og hlunnenduῦ. rekuῦ og vῦmerkiuῦ. og þui ed greindum Jördum hefur filgt edur filgia ätte ad fornu og nyu. og Biörn vard fremst Eigande ad. sagde greindur biörn hälfkirkiu skilldu (ä) sigluvijk. enn tueggia mänada verk einge Eige Jnn ä myruῦ jnn frä kaupängi.

---

[1]) þannig! [2]) [hefir gleymzt úr í bréfinu.

hier j mote gaf firr nefndur sira þorkiell opt nefndum birne alla þā peninga sem hann ātte hia birne bonda Epter þorune dottur sijna eda henne hafde til erfda fallid. fasta og lausa. frijda og ofrijda. skillde fyrgreindnr Biörn og Akiærulaus fyrer sira Þorkele. og ⱺllum hanz Epterkomendum̄ vm̄ alla fyrrgreinda peninga. og alla medferd ā peningunum. skillde þrātt nefndur Biörn suara ǫllum lagariftingum̄ a firrgreindum̄ peningum̄. En siera Þorkiell hallda til laga.

Og til sannenda hier vmm setium vier firr nefnder menn vor innsigle fyrer þetta kaupbref. skrifad ā mwkaþuerā j eyafirde ā tueggia postula messu philippi et Jacobi Einu Are sijdar enn firr seigir.

---

505. 30. Júní } 1431. { á Þingvelli.
5. Nóvember } 1431. { á Grund.

Árni bóndi Einarsson selr séra Þórkatli Ólafssyni jarðirnar Geitraðareyri (Geirrauðareyri) í Álptafirði, Leiti, Kársstaði, Borgir og Laxárdal fyrir hundrað hundraða og þar með þrjá tigi hundraða í lausafé, en séra Þorkell geldr á móti jarðirnar Sigluvík og Geldingsá á Svalbarðsströnd og þar til þrjátigi hundraða í jörðum fyrir norðan land.

Eptir afskript af frumbréfinu á skinni staðfestri 29. Maí 1703 á Helgafelli af *Gísla Sigurðssyni og Ásmundi Árnasyni*.

Ollum̄ Godum̄ monnum sem þetta Bref sia edur heira senda hauskulldur runolfsson. Magnus Jonsson. Þorstejrn Hauskulldsson. Jon Eigilsson. Arne Geirmundsson og Þorstejnn Arnason. kuediu gudz og sijna. kunnugt giǫrande. ad þa er lided var fra Gudz burd. m. iiijᶜ. tuttugu og xj ār. laugardægenn næstann epter petursmessu ā Þijngvelle fyrer østann øxarā. vorum vier j hia. sāum og heirdum ā ord og handaband sira Þorkels Olafssonar af Eirne Alfu. og Arna Bonda Einarssonar af annare. ad so fyrer skilldu. ad nefndur Arne sellde greindum̄ Þorkele Jarder er so heita. geitradar Ejre j Alftafirde og leite þar ed næsta og kārstade. borger og laxārdalur. ā skoog-

arstrônd. allar saman fyrer hundrad hundrada. til fullrar Eignar so framt sem birgit eiginkona Arna villde samþyckia þetta kaup. Sagde nefndur Arne ad Bænhws ætte ad vera â kärstôdum og villde hann þar ongvv fyrer svara. þo ad þad være nidur falled. so og ei sijdur sagde hann til kirkiu skilldu â Eyre. og þar være graptrarkirkia og heimilisprestur. og luke honum fiorar merkur j saungkaup. reiknade Arne ad kirkiañ ætte xx hundrada eyar. og iij hundrud oc xx fiôgur kugillde og xx hundrud i frijdu. lofade Arne ad leggia þar til fiegur kugillde. so ad kirkiañ ætte xxx^c j lausagotze. so og lijka vide sem Arne sagdest hafa lagt til kirkiunnar og þriar bækur er kirkiañ skillde eiga. enn (ef) j riettann Reikningsskap profadest ad kirkiañ A Eyre ætte mejre peninga. huort þejr hefde fallid j Porcionem eda (menn) gefid kirkiunne medañ Arne Atte med ad giôra. so og eij sijdur vmm hraurnun og nidurfall kirkiunnar og hennar fyrnd og ornamentis. skillde sera Þorkiell standa j allre borgan vid kirkiuna vppa sijna peninga. enn Arne ølldvngis kuittur og akiærulaus og aller hanz Erfijngiar vmm allann Reikning firrgreindrar kirkiu.

hier j mot gaf sera Þorkell adur greindum Arna tuær Jarder fyrer nordan land er so heita Sigluvijk og gellding(s)a a svalbardsstrônd til fullrar Eignar med rekum og vmmerkium og ôllum gôgnum og giædum sem greindum Jôrdum hafdi filgt ad fornu og nyu. og hann vard fremdst eigande ad. sagde sera Þorkell til halfkirkiu skilldu Ä Jôrdunne Sigluvijk. Og hun ætte eingeteiga tueggia mânadar verk jnn â myrar jnn frä kaupange. sellde sera Þorkell greindar Jarder fyrer nijutije hundrada. og þar til þriatie hundrud i Jordum nordur þar. og afhenda Arna ad næstum fardôgum allar saman Jardernar. enn sera þorkell skillde taka þær Jarder ad sier sem Arne sellde hônum af þorvallde sine sijnum epter þuj sem Arne hafde þær hônum afhent adur. skillde huor vmm sig sera Þorkell og Arne suara lagariptingum â þeim Jôrdum sem huôr hefde ôdrum sellt. enn hallda þeim til laga sem keipt hefde. Jtem allt þad lausagotz sem Arne atte hia Þorvalde sine sera Þorkelz. skillde sera Þorkell ad sier taka Arna annad gotz ad næstum fardôgum jafnmikid og jafnfrijdt fyrer nordann land. med Jôrdum þeim sem hann hefde selldt hônum.

Og til sannenda hier vmm setium vier firrskrifader menn

vor innsigle fyrer þetta kaupbref. skrifad ā grund i Eyafirde mānudægenn næstann epter allra heilagra messu a sama āre sem firr seiger.

---

506. 30. Júní 1431. á alþingi.

Hyllingarbréf Íslendinga hið síðara til Eiríks konungs af Pommern.

Bréf þetta er hér prentað eptir syrpu séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ í Add. British Museum 11, 242, 4to bl. 48 a, skr. á árunum 1543—1593, en höfð er til samanburðar afskript i Ríkisskjalasafni Dana, »Island og Færöe« Nr. 10, frá 1544; eptir þeirri afskript er bréfið áðr prentað í Safni til sögu Íslands II, 175—76.

[almennelig samþyckt æ alþinge. þorsteinn olafzson logmadr sunan oc austan[1]).

Anno domini ϖ° cd° xxx° primo war þetta samþyckt ā alþinge vtan vebanda oc jnnan lavgardagen næstan epter petrsmesso [oc palz[2]) af hirdstiora.[3]) logmonnum oc[4]) logrettumonnum oc almvganvm[5]) med lofataki.

Fyrst at vier vilium [vera holler oc trver[6]) vorum virduligum herra [Eiriki med gvdz næd norikis. danmarks. suerikis oc göta kongr ok hertugi offver pomarin[7]) oc hallda þau log sem sancte olafur hefur sett oc hans Retter epterkomendr hafa sidan samþyckt millvm konvngdomen oc þeirra sem landit byggia bade[8]) logbok oc[4]) kristinriett oc Rettarbætr konvnganna. Enn allar nyar ælogur sem biskupar [oc adrer valldzmenn[2]) vilia ā leggia med banne. firirbiodun[9]) eda yferreidum framar en fyr seiger [oc log votta[2]) vilium vier eingileidiz vnder ganga.

Jtem var þat oc samþyckt at ongver vtlendzker menn skylldi hier j landit vera vpp fra mariumesso sidare [nv er[10]) kemr wtan þeirra hvsbændr eda þeir hefdi vorz nadvga herra [kong Eireks[11]) bref firir sier at þeir mætti hier med riett vera. enn sierliga ensker oc þysker skylldi hier ongua vetrsetv

---

[1]) [sl, Ríkisskj.; [2]) [sl. Ríkisskj.; [3]) hirdstiorvm, Ríkisskj.; [4]) [sl. Ríkisskj.; [5]) almuga, Ríkisskj.;; [6]) [hollir ok trvir vera, Ríkisskj.; [7]) [Rettum noregz konvngi 11, 242; [8]) bædi, Ríkisskj.; [9]) forbodum, Ríkisskj.; [10]) [er nv, Ríkisskj.; [11]) [noregs konvngz 11, 242.

hafa oc ongvan kavpskap framar en forn vandi hefr til verit. en danska (oc) svenska samþycktnm[1]) vier þvi[2]) vt af landit sem hina. at vier vissum[3]) ei hvort þeir væri[4]) med lika oc vorz herra konvngzens vilia vtsiglder af hanz rikium. fra hanz strid ob orlog. vtan þeir hefdi hans bref oc þess annars at kærumal komu yfer [þa oc uppæ[5]) svmliga[6]) af þeim. at þeir hefdi bade barit menn oc bvndit saklavsa. Enn hver sem[7]) þa helldr edr halldit [hefr skulu[8]) svara logum firir oll þeirra brot. en landrada sok vid[9]) minn herra konvngen. sierliga þeir sem þa hielldi vpp fra þann tima sem fyrr seiger. oc riett fangader vnder dom. hvar sem þeir verda tekner. oc ei [domz sæter ne[10]) vitnisbærer.

Jtem var þat oc samþyckt at eingen armbrysti[11]) oc[12]) handbogar skylldi færaz yfer landit vtan konvngzens umbodzmenn edur þeir sem landit villdu frida [firir vtlendzkum hernade[13]) [færdi þᴍ̃.[14]) Enn hver avdruvis færdi þa skylldi boganner[15]) vpptæker oc þo seker vid konvngdomen svo micit[16]) sem log votta. oc uid logmenn oc logrettumenn oc almvgan ei sidr at þeir hallda ei[17]) þat sem þeir giora logliga.

Oc til sannenda hier vm setium[18]) vier
jvar vigfusson.
Gvnlavgr gudmundzson.
audun salamonsson.
teitur gunnlavgzson.
asbiorn þordarson oc
pall jonsson
uor jnciglli fyrir þetta samþycktarbref giort j sama[19]) stad deigi oc are sem fyr seiger.

---

507. [1431—1449].

Afsakan Kolbeins Böðvarssonar um eiginorðslofan við Kristínu Jónsdóttur.

---

[1]) sögdv, Ríkisskj.; [2]) þeim(?) 11, 242; [3]) vistvm, Ríkisskj.; [4]) sl. Ríkisskj.; [5]) [ok vpp ꝏ, Ríkisskj.; [6]) sierliga(?) 11, 242; [7]) sl. 11, 242; [8]) [hafdi skylldi, Ríkisskj.; [9]) med, Ríkisskj.; [10]) [domsæter eda, Ríkisskj.; [11]) arbrysti, Ríkisskj.; [12]) eda, Ríkisskj.; [13]) [sl. Ríkisskj.; [14]) [sl. 11, 242; [15]) bogarnir, Ríkisskj.; [16]) myklu, Ríkisskj.; [17]) eigi, Ríkisskj.; [18]) settv, Ríkisskj.; [19]) sl. Ríkisskj.

AM. 235. 4to bls. 40, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Virðist þetta eptir hendinni fremr frá dögum Gottskálks biskups en Jóns.

kolbein baubuarsson[1]) huessu han afsak(ad)e ath kristin jonsdotter kallade til hans.

Jtem sagde kolbein nei ath han hefde legit med henne j fril(l)ulifue vm þrenna . . . . .[2])

Jtem neittate kolbein ath han hefde lofat henne eigenorde huorke leynt ne liost.

Jtem kendezt kolbein ath han hefde keypt helgu snoradottur ser til logligrar eiginkonu.

---

508. [1431].

Vísitazíubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar á Hólum.

AM. 235. 4to bls. 41, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Á undan þessu bréfi í bókinni stendr og er alveg áfast því vísitazíubréf Pétrs Hólabiskups Nikulássonar frá 1394 (Dipl. Isl. III, Nr. 418).

Biodum wer oc aminnom alla oc serhueria presta oc alla þa sem æigu gistingar halda ath þeir firir hugsæ oss oc varum suæinom til hæyriligan kost m[ed] aul suo længi j hueriom stadh sæm oss berr oc maldagar kirkna til segia efter lofligum landsins vana oc skyldu oc þar med ræidskiota suo marga sæm kristen Rettr uottar þar um oc vndir þuilika sækt sæm þar til bær a huern sæm æigi gerir er bæiddr ær fra æinom gistingarstadh til annars oc suaræ oss þan skada hindran oc talma sem wer oc heilog kirkia kunnom þar firir taka j heilagrar kirkiu ærendum oc voru biscupligu æmbetti efter domæ oc orskurdæ wors officialis huerr sem þat dirfuizst gera med þriosku oc illvilia suo ath odrum verdi til vidrsionar. Oc her med biodum wer skyldoliga lerdum sem læikum j nefndu takmarki vnder hæilaga hlydnæ oc bans afelli at þær vppi latedh firir oss sannan Rækningh oc skodan a ydrum kirkium oc ollum þeirra godzsom. En þeir sæm æigi ero j færum til med sannenda forfaullum med oss ath taka efter sinnæ skyldu oc kristen Retti. kome til wor jnnan fiorttan daga fyr æn wer Ridum hæiman til huers wer mægum han vm etla oc forlikæ sigh med oss vm gistina

[1]) þannig; [2]) eingin eyða i skb.

af þeim sæm ver vilium þat med giora. gioret oc þessum breffærara sæm þetta uortt gistingarbref bær. Giorum wer oc med þæssu varo saumo brefi prestum oc bondum er kirkor oc beneficia halda ath lata bændr gera kirkiugarda sem kristen rættr þeim til skyldar aminningh peremtorie æn sem fyr huerium vm sigh suo ath aller kirkiugardar se fullgiord(er) þa wer komom til kirknana ædr skoda latum huortt þetta uortt bodh ok skipan efter ydar skyldu oc kristen rætt er trvliga fullgiortt. En huar sæm wer annat finnom oc profuom med sannendum skulo suara oss fullom sektum oc fepino efter gudz logum oc þæim ænga linan a giora er med illvilia forsma þessa skipan oc sina Rætta skyldu.

Oc til mæire stadfestu oc sanninda her vm et cetera.

---

509. 1431.

Vísitazíugerð Jóns biskup Vilhjálmssonar hin önnur um Vaðlaþing og Þingeyjarþing.

AM. 225. 4to bls. 45—48, bréfabók Jóns Vilhjálmssonar í frumriti. Rómversku tölunum framan við máldagana hefir útgefandi bætt við.

Anno domini ꝏ° cccc° tricessimo primo et consecracionis venerabilis patris in christo domini johannis filii wiliallmi anno sexto in secunda visitacione in prepositura uodlaþingh tali modo visitabat et in tali forma invenit ecclesias infra scriptas vt postea inferius patebat.

Jn primis.

I. Wrda.

kirka sancte andree apostoli. dedicacio in octaua apostolorum petri et pauli. sextan bæir liggia þar til. sex bygder af þeim æn x obygder. a kirkian audner oc skrauflustadæ. ero bader eydæ. engi reikninghskapr giordr vtan sæm j gomblo registro finst scrifat.

Jtem aa kirkan halfuan hellu Reka er annfinnr gaf oc lukti j ræikninghskap.

II. Tiorn.

kirka sancti johannis baptiste. Ecclesia dedicata in decollacione sancti johannis baptiste. kirka a jngwarastadæ.[1]

[1]) hálf lína auð hér.

jnnan kirko Calekkr litel. tuænn messoklædi ath ollu oc ij altarisklædi ij fordukar. messobok godh oc graduale. antifonarium. de sanctis et de tempore fra jolum oc til pasca. ein saltare. item messobok ecki full. item commune med ollu oc annat communæ. sequenciubok. legenda de tempore de aduentu oc til pasca. jtem antifonarium per anni circulum a tuæimr bokum vantar de sanctis fra aduentu oc til pasca. vantar breuiarius er ecki hefuer sedst sidan sira siugurdr oc jon Einarsson foru med þui jons saga baptiste. ero als bækr atian. ij altaris stæinar. vaskall brotæn. sloppr uondr. ij kertipipor. kross yfer altare med vnderstodum. stoor kista laslaus. Mariescript. johannis baptiste liknæski. ij klockur. onnor broten. alteris stæinar ij.

hefer sira berdor brot fra arnarnæsi marie likneski stort. katrinar liknæski oc olafs liknæski oc sæmiligan spægil.

III. vfsar kirka sancti (bartholomei).

kirka sancti bartholomei er brendh. brestur ræikningskapr af sex oc xx vetr. ligr þar til vj bæir iij bygdir oc iij obygdir. Porcio ecclesie a huerio aræ .v. aurar oc half þridia alen betur. ongua pæninga a kirkan vtan ij kyr gamllar. huorkki bækr næ messoklædi.

IV. Valla kirkia.

Kirka a vollum sancti olaui regis. Ecclesia est dedicata in festo sanctorum celio. ornamenta sæm j forno registro vtan han tok ij sloppa forna oc gerdi æin af þeim tuæimr. Porcio ecclesie sidan herra jon adr næfndr visiteradæ j fyrsto visitacione oc her til hefuer fallet porcio half mork oc tuau hundrot oc æin hestur hefuer gæfist sidann vmfram þau xiij hundrot sæm adr ero scrifut j ellra rægistro en onnor kwgildæ fridt oc ofridt oc jnnan veg(g)ia sæm j forno rægistro er scrifat. er þat til summa sextige hundrot oc fiogur hundrot mæir. er þat scrifat vidr nafnn huat j huerio var vtan sex vetter smeyr oc iij vetter flot oc maur er vm fram.

V. asskogh.

Kirka sancti Johannis baptiste. ecclesia dedicata tuæim nottum efter festum sanctorum in Celio. porcio ecclesie halfr

niondæ eyrer. gomol porcio mork. ny porcio oc gomol vm þriu aar halfr sætti eyrer minna en tuau hundrot. aa kirka vj kwgildhæ. lig(g)r til kirkonar xv bæir med tiundum oc lysætollum. ero .x. bygdir æn v eydhæ. ein Calekr. æin messobok. lesbok fra iolum til pasca. jtem antifonarium per anni circulum. jtem legenda de tempore in aduentu totam natiuitatem. jtem bok af gudhspiollum oc pistlom per totum annum de sanctis et (de) tempore. jtem graduale per totum annum. jtem collectarium. jtem graduale per anni circulum. jtem bonum psalterium oc iij vonder. jtem gomol bok med gudhspiollum oc pistlum. jtem Collectarium pro missa. jtem quinque libri antique et putride. messo med ollum ræidhskap oc altarestæine oc alt sæm j fornno registro stændr jnnan kirkiu.

VI. Sualbard.

kirka (ens) heilaga johanni(s) apostoli non dedicata. porcio ecclesie isto anno xviij aurar. jnnan kirko sæm j forno registro oc suo mikit minna sæm i fyrsto visitacione er scrifat. liggia her til kirkonar x bæir med tiundum oc heytollum oc lysetollum.

VII. laufas.

kirka sancti petri apostoli est dedicata in festo sancti bertini. tok sira aræ med porcione þriu hundrot er fallet hafdæ medan helgi biarnarson bio. a kirkan fimm jardær. ero ij bygdar æn þriar obygdar. En quikfe sæm j fyrræ visitacione er scrifat oc metfæ oc suo jnnan væggia. jtem vj manna messoklædi bræstur ij hofutlin. iij calekkar. bræstr kirkonæ æitt gældfiar kwgildæ af helga biarnarsyni eftᵒr þui sæm scrifat ær j fyrræ visitacione. Rekar sæm j forno registro stændr. feria tercia infra octauas beate virginis.

Eodem anno næfndi virduligr herra herra Jon biscup villialmsson til ath sea athur mæta huer spell hafua wordit a kirkoni oc stadnum j laufasæ vm næsto x aar adr j annaræ hans visitacione hermann jonsson. siugurdh jonsson presta. jon gamllason messodiakn. jon Egillsson publicus notarius. þorstæin kætilsson oc jon egilsson læikmæn. Mato þeir aa kirkona fiorar merkr vaurovirdar a huerio aræ vm tiu aar. verdr þat xvj hundrot. En aa stadæn hæima .vj. merkr aa hueriu aræ. er

þat j summa vm .x. aar fiogur hundrot oc xx fridhvirdht. En oss læidst stadræn bættr til fimm hundradha lætom wer þat aftr falla af sogdum fiorum hundrodhum oc xx. ero þat nitian hundrot sæm stadren aa (at) hafua ser til vppressingar. Ero þessir pæningar a kirkona oc stadæn half(r) fiordi tugr hundradha.

VIII. gardr.

kirka sancti thorlaci non dedicata.

in festo sancti bartholomei apostoli næfndi herra jon biscup villialmsson in secunda visitacione eodem anno sira herman jonsson. teitr ketilsson prestar. suæin messodiakn. jon Egilsson publicus notarius. þorstæin ketilsson oc jon kætilsson. mato þeir a stadæn xv aura a huerio aræ vm xx aar. er þat xv hundrot fridhvirdt.

IX. grytubakka.

Kirka sancti thorlaci non dedicata. hon a suo mikit j jordu sæm greiner oc scrifat ær j fyrræ visitacione oc suo jnnan kirkiu iam mikit. porcio xv aurar. kirkan aa atta kwgildæ oc serliga ij kwgildæ oc v hundrot j woru oc ij bross oc v merkr vax. skal lukazst af sogdum tuæimr kwgildum læigan af þeim artidardagh eyiolfs bonda.

X. Haufda.

Kirka sancti nicholai non dedicata. hon aa ij kwgildæ. ornamenta.[1])

XI. Greniadarstadr.

Kirka sancti marthini. Dedicata in festo sancti Egidii abbatis. æigr kirkian xvij jarder. ero xv bygdar æn iij vbygdar.[2]) a kirkan tua lutæ j siugurdarstodum. liggia þar til xv bæir ath tiundum oc lysætollum oc liggr þar æin halfkirkia. Porcio ecclesie mork isto anno.

brestur widh sira jon palsson vij hundrot oc xx j virdingargodzi ath ræikningæ sira jons biarnasonar oc vmfram æin sylfrskal ok æin sylfrspon. halft þrættanda hundrat j hrossum oc hestum. stadarspell vm fiogur aar mædan sira jon hefuer haldet atta hundrot oc xx. oll stadárspell sidan plagona olukt. bræstr sira jonæ pallssyni porcio vm fiogur aar.

[1]) Hér er ekki skrifað meira af þessum máldaga; [2]) Svo, hdr.

kænnizst sira þorkell med hafua tækit æfter afhendingh oddz asmundzsonar tuau kwgildæ oc sextan tigæ kwgilda j ollum kwgildum asaudh oc kwm oc gældhfæ. woru her med Ræiknodh þau tio kwgildæ er stodu med laundonòm j Eyxarfyrdæ oc Eyfraholum. jtem iij hundrot oc lx hundrada j virdingargodzsæ. fimm hundrot j hrossum oc hestum.

XII. Mula.

Kirka sancte marie non dedicata. porcio mork arliga medan sira þorkell heldt iij hundrot vm viij aar. a kirkan atta kyr oc xx. tiu aasaudar kwgildæ viij kældhfiar[1]) kwgildæ. vj hundrot j hrossum. seau hundrot j virdingargodzsæ. t(u)au hundrot ofridh j gambla porcio. jtem fimm hundrot j smeyre. fimtan fiordungha smeyr j huert hundrat. a kirkan iiij jardær oc ij lutæ j seualandi. þridiungh i siugurdarstodum. selfor j teistaræykia landi. eitt kot j kælduhuerfui med Ræka. er gefit til kirkonar jordin vindhbælgh med mywatn.

XIII. stad j kinn[2]).

kirka j kinn sancti nichulai. porcio (. . .) aurar. a kirkian ofeigstadi eydi. liggia þar til xiij bæir ath. tiundum oc lysetollum. ero þrir eydi af þeim. fylgia þar ellefu kyr oc ij asaudar kugilldi gielldfiar kugilldi oc þat reiknad porcio eitt hundrat j hrossum. ornamenta sem j forno registro.

XIV. helgastodwm.

kirka sancti nichulai dedicata die sancti egidii abbatis. a kirkian iij bæi. liggia þar til vj jardir. þriar jardir (bygdar) oc þriar obygdar. porcio xviij alner. ellefu kyr med quigv. fiogur asaudar kugilldi. vj gielldfiar kugilldi. j kwm hundrat. j hey hundrat oc mork betur. hundrads hestr. hross þrævætt. sæx aurar ens þridia hundrads j vadmalum oc vidum. j virdingargoze halft v (hundrat).

XV. a halse.

kirka sancti petri dedicata tueim nottum efter olafsmesso. Nefndi minn herra biscupin midvikudagin decollacioni(s) sancti johannis baptiste til ath meta stadin oc kirkiuna a halse þorgils abota (a) munkaþuera. herman jonsson. sigurd jonsson

[1]) þannig; [2]) það sem eptir fer er með annari hendi.

presta. jon egilsson publicum notarium. þorstein ketilsson oc þorgils oddzson. mato þeir bot a kirkiuna halft annat hundrat voruvirt en spioll a stadin vm fim ar iij merkr a hueru arenu ær þat j sum(m)a sex hundrot j fridvirdu goze.

---

510. 1431.

Jón biskup Gerreksson skipar hálfkirkju að Breiðuvík í Saurbæjarþingum.

AM. 263. Fol. bls. 79. skr. 1598 tekið eptir Vilchinsbók og kallað hér »Vilchinsmaldage«; AM. 260. bls. 92—93 (aptan við Bæjarmáldaga á Rauðasandi, clxxvi)..

Anno domini m°. cd°. xxx. j°. skipade herra Johannes med gudz nad biskup j skalhollti halfkirkiv j breidavijk er liggur j Savrbæar þijngum med þeim maldaga: ad hvn skal eiga x hvndr-ad j heimalandi. sem þordur jonsson gaf henni. er þa atti greinda jord.

skal hvn taka heima manna Tijvnder oc lysitolla alla meire og minne. oc luka presti ij merkur kaups.

---

511. 23. August 1431. á Hólum.

Áminningarbréf Jóns biskups Vilhjálmssonar til Helga Bjarnasonar um ýmsar sakir, einkum aðtekt á skipi því, er braut fyrir Harðbak á Sléttu.

AM. 235. 4to bls. 71, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3693.

aminningarbref helga biarnasonar.

Ver jon medh gudz nadh biscup a holum heilsum þigh helge biarnason medr vidurlikre quediu sæm þu ert af heilagre kirkiu verdugr oc os.

Þat ær ollum godum monnum viturligt ath manadagen nesta efter geisladagen j wætur er vaar j loghligum þinom stæfnodægi sæm þu vartt loghliga firir oss kalladr a vidæuoll-um j skagafyrdi firir þat sama skipbrot oc godz sæm vpp raak

aa hardbak a slettu hola stadar obrigdhiliga æign oc þu sealfr kændizst ath þu hefdir aa fyrnefndri hola stadar iordu godzet ath þær tekit sæm marger goder menn heyrdu. i þessum sama stænfnodægi dæmdo tolf prestar oc lerder mænn þigh helga biarnason skyldugan godzet aftur at læggia a næstum fardogum nordr a slættu þat sæm æi var adr afhendt j glæsibæ vndir þin suaren bokaræidh. her med skyldir þu fyrnæfndr helgi biarnason luka hæilagre hola kirkiu xxx markka j fullretti sitt hæima a holum a næstum fardogum j sama dagh oc stad orskurdudhum wer j gudz nafni amen loghligan vera med ollum sinum græinum oc articulis. wor vmbodzmann swæinbiorn þordarson messodiakn bæiddæ oc krafde nordr a slettu þetta dæmdt godz af þær helgi biarnason oss til haldz oc hæilagre hola kirkiu oc fæck æigi. wær sealfuer hæima a holum aa fardogum bæiddum oc krafdum þat sama fullrætti sæm af þær var dæmdt. oc hofum ænn j dagh æigi fenghit huar firir þessar allar saman vpptaldar græiner hefuer þu helgi biarnason Rofuet xij manna dom oc worn loghligan orskurdh yfuer þessu mali. wær hofum ok þolenmodhliga bidlæikat alt her til ef þu vilder hlydnazst oc luka oss oc hæilagræ kirkiu dæmda peninga oc orskurdadha. En wer hofum fundet langan tima onguan godhwilia edr lydnæ af þær til heilagrar kirkio oc wor. Þui j gudz nafni minnom wer biscup jon wilialmsson a holum þigh helgi biarnason optnefndan æin tima oc annan ok þridia tima peremtorie ath innan næstu þrigia vikna er þu heyrer ædr heyra matt þetta wortt aminningarbref hafuer hæim skilat til hola kirkonar fullretti oss sealfuom j hændr oc æi sidr j þessum tima afhendir þu vorum vmbodzmannæ suæinbirnæ diakna þordarsyni alt þat godz sæm þu atter nu j wor ath luka æfter domenum oc orskurdinum ath fardogum næstum nu j wor ær var. þui wer setium þær seau daga firir hueria aminningh loghliga. huat æf þu helgi biarnason optnæfndr fyrnæmfst ath luka hæilagre kirkiu sitt fullretti oc alt adr tintt godz haldandæ suo ranghliga med ofbældi oc þriosku hæilagrar kirkiu æighn. skalt þu helgi biarnason vera fallen j fult forbodh oc afsettr jnngongu hæilagrar kirkiu oc afsettr ollum hennar sacramentis ath aminningonum ollum adr vel ændhadum. vittandi firir vist ef þu helgi biarnason hardnar j þinnæ þriosku oc wlydnæ framlæidis skulo wer fram fara motæ þær med stridæ hæilagrar

kirkiu suo ath þu skalt æigi fordazst fult bans afelli af oss oc ollum lærdum monnom firir þina þriosku oc Rangendi. Biodum wer þigh sira þorkell prestr gudbiarttzson sub virtute sancte obediencie oc afsettningh als prestligz embettis ath þu lesir þetta uortt aminningarbref firir helga biarnasyni optnæfndum wottum hiaverandum æ sæm fyrst þu matt oc forda brefeno aftur til woor hæilo oc ospilto adr æn amininnganar ero vtæ til vitnisburdar ath þu hefuer þænna wornn bodskap trvliga giortt.

Ok til sanenda her vm settum wer uortt jnsigle Rotundum firir þetta forbodzbref huert er giortt war a holum j hialtadaal quinta feria infra octauam assumpcionis beate virginis anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo primo.

---

512. 27. August 1431. á Möðruvöllum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum tekr Odda Þorsteinsson og Guðríði Þorgeirsdóttur konu hans í próventu á staðinn á Möðruvöllum í Hörgárdal.

AM. 235. 4to bls. 39, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3667.

Ver jon med g(udz) nadh et cetera

gerom godom monnum viturligt med þessu uoru brefe ath wer hofum tekit heidarliga mænn odda þorstæinsson oc gudridhi þorgheirsdottor æigen kono hans til prouentu aa modruvollum j haurgardaal med suo feldum skilmala ath þau gafuo med sær j æuenliga forgipt alla jordina arnarnæs aa galmars strondh firir fimttige hundrada oc þar til xx kugildæ. her j mote skildu fyrnefnder men siær ewenligt bordh sæmiligt af stadnum ath lidnum þræmr arum. oc huort þeirra skildæ hafua tuituga wodh a huerium tolf manadum oc linklæda ænfni huortt þeirra sitt hettuklædi huortt þeirra a þræmr arom medan þau lifua. Skildu þau siær litlu stofuona jnne a stadnum alltidhliga vtan biscup ver(i) a gardinum oc æitthuert ræinligt hus ath geyma j sitt godz. jtem skildu þau hafua æinn þionostomann kall ædr kono hia ser a sinn kost oc frialsliga hafua haga sino fe a sumaren vnder rættan ræikningh vidr stadæn

En fiallhaga oc afRett sæm þeim hentar vtan ræikningh. kunno þau vera þriar nætur a prouenttonne þa skal stadræn æiga alla græinda pæninga oc suo þo ath þeirra missi fyrr vidh hedan j fra. kunnæ þeirra vidh missa jnnan þriggia ara þa skal lukaz æfter þau i salogiafer sex hundrot j smeyr slatr oc uadmal. En ef annars þeirra misser vidh jnnan þriu aar þa skal lukazst fiogur hundrot j vidrlikum pæningum. þau skulu oc hafua siængh oc kistu j prouenttona oc haldæ stadræn huorttueggia oc æignizst bædi sængh oc kistu efter þeirra dag. hofum wer vnt þeim þa þau vatnfasta ath gefist af stadnum vngmennis verdhr fatækum. gafu þau þar til eitt kwgilldæ. lagdæ sogdh gudridhr til þessa kaups sina æigen pæninga þa sæm hon hafdæ til kaups med odda oc han quittan ef þeirra misdaudæ wyrdæ. En ef hon lifdæ odda længr skildæ hon æiga alla halfua pæninga efter han.

voru hia þessu prouentu kaupi jon bjarnason. paall tæittzsson prestar. brodir hugi vor capellanus. jon Egilsson publicus notarius. hallr olafsson oc biornn marchusson læikmænn þetta kaup samþyckiandum med oss.

Ok til sanænnda hier vm settum wier uortt jnsigli Rotundum med fyrnæfndra (manna) insiglum firir þetta prouenttubref giortt a modruuollum j haurgardaal manadagen infra octauam assumpcionis beate virginis anno ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo primo.

---

513. 16. September 1431. á Hólum.

Jón prestr Pálsson skipar Jóni biskupi Vilhjálmssyni nokkur kúgildi með ýmsum ánefndum jörðum.

AM. 235. 4to bl. 62, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3681.

Anno ꝏ⁰ cccc⁰ tricessimo primo jn dominica infra octauam natiuitatis beate marie virginis skipadæ sira Jon pallsson virdoligum herra Jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscupi a holum þriu kwgildæ hia sira oddæ. Jtem hia hauskauldæ vilialmssyni vj kwgildæ a kaalsaa. Jtem a londonum sin þriu kwgildæ med hworu. Jtem med arnarstodum iij kwgildæ.

med vaalþiofsstaudum fimm kwgildæ. þessum vitnum nerverandum jone biarnasyni. berdori. oddhi prestum. johanni Egilssyni. stulla bardasyni. thorlaki siugurdzssyni oc Einar hallssyni læikmonnum.

---

514. 17. September 1431. á Hólum.

Veitingarbréf Eiríks Upplendings fyrir staðnum á Hólum í Vestrhópi.

AM. 235. 4to bl. 72, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3694.

stadarbref Eiriks vpplendings.

Ver jon med g(udz) nadh et cetera gerom godum monnum viturligt med þessu uoru brefe at wer hofum uæitt oc vnt uelkændum mannæ Eirikæ . . . . .[1]) ssyni stadæn at holum j væsturhopi med ollum sinum æignum fridum oc ofridum faustum oc lausum at vndantækinæ poricione ecclesie. skal hann a stadnum bua vm næstu t(u)au aar fra næstum fardogum er nu koma suo framt sæm hann heldr med oss þan godhvilia sæm hann hefuer oss lofat. skal hann bæida kræfia oc kæra sekta oc sekia huern er Rangliga heldr oc haldæt hefuer kirkonar pæningum. En þeir allir quitter firir oss oc vorum æfterkomandum sæm honum gera sannan oc rættan[2]) Ræikninghskap ædr a settazst med hann suo ath honum wæl anæger kirkonæ oc stadnum þo ath skadalauso vndir rettan (ræikningh)skap. skal hann abyrgiast [stadæn oc[2]) stadaræns godz efter logum. kann hann stadæn bæta hafui firir efter godra manna giordh. En ef gæfast kirkonæ pæningar at vndan tækno þui henne ma vera til prydæ innan sigh skal þat standa til wora nada oc godum monnum lizst suarligt vera.

Oc til sannenda her vm settum ver uort jnsigli firir þetta stadarlans bref vtgifuet a holum j hialtadaal manadagæn infra octauam natiuitatis beate marie virginis anno domini ᴍ° cccc° tricessimo primo.

---

[1]) föðurnafnið vantar í skb., en Eiríkr hefir líklega verið Gautason og bróðir Rögnu; [2]) [tvískrifað í skb.

515. 18. September 1431. á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson skipar séra Einar Hjálmsson ráðsmann á Hólum í Hjaltadal·

AM. 235. 4to bls. 49, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3676 b.

Radzmandzbref sira einnar(s) hialmdzsoñar.

Wer jon med gudz nad biscup a holum gerom godum monnum viturligt med þæssu uoru brefe ath wer hofum sett oc skipat worn kæran son Einar prest hialmsson worn oc heilagrar kirkiu vmbodzmann oc Radzmann hæima a holum sæm æinfeldum radzmannæ til berr. hann skal hion Radajardær byggia. kaup gialda hueriom æfter þui sem honom þycker til stunda landskylder oc kwgilda læigur vpp bera stadnum oc oss til nytta vnder Rettan Ræikninghskap med oss oc hæilaga kirkiu. skal han oll sin Radh smeræ oc sterre gera med woru samþycki oc vittendh oc efter vorum vilia oc skipan huat wer vilium so hafua þa wer erom neri oc bæra oss ængum Radum oc þann wer yfer skipum til vmsionar oc heilla Rad med oss En þa wer erom æigi hæima edr nær neyti godra manna rada. skal hann oc taka med tiundum worum oc vppbæra oc so Romaskatt af profastum worum oc taka Ræikningskap af þeim þar firir vnder fulla græin oc ræikninghskap med oss oc heilaga kirkiu oc sidan oc fyrr suo med fara oc gæyma sæm wer skipum honum oc Radh firir gerom. skulo wer þat alt halda oo hafua obrigdiliga sæm hann gerir loghliga nyttoliga oc skadalaust j þessu woru vmbodæ ath ollu jafnfullo sæm wer sealfuer giordum. skal hann wortt vmbodh oc starf so lengi hafua sæm vorar nader til sægia oc wer æigi adra skipan a gerom. bidium ver vm kerligha alla goda mænn oc serliga gudz vine oe hæilagrar kirkiu oc swo wora ath þer seedh sogdum sira æinare worum vmbodzmannæ til hialp oc styrck oc heilla Rada medan hann stændr j þessu uoru vmbodhæ oc heilagrar kirkiu ærendum. En þar skal oss æiga mæta med allræ worræ biscupligre makt sæm honum gera nokot forþrot vrett oc yferwaldh hvortt sæm þat kunno giora lærdir ædr læikær ædr hans nyttliga skipan oc Radh oss oc stadnum gaghnsamligh vilia æigi halda oc giora huortt sæm þat ero

vinnomænn oc onnor hion wor oc stadarens huar sæm þau helst ero her hæima ædr ath bwm worum. skal hann suo wel hafua uortt fullt oc loghligt vmbodh oc yfuersyn hafua a þeim sæm her hæima ner oss til allra nytligra Rada oc forstodu oc þo alt æfter vorum vilia oc samþykt alt giora þar sæm annarsstadar vnder fulla græin oc ræikningh med oss. en huer odruwis gerir sæm adr segir skal sæta worre oblidu oc sannom vwinskap En hiner sæm wel oc audvelliga[1]) giora hans skipan oc sina þionozstu oc hann styrckia. stydia oc efla j þessu woru oc heilagrar kirkiu vmbodæ. skulo hafua þauck aufuso oc vinattu af oss en ombon af als waldandæ gudæ oc hans mildostu modur jungfrv sancte marie warre patrona oc sancti johanni hola biscupi oc ænom goda gudhmundi biscupi.

Ok til sannenda her vm settum wer uortt jnsiglæ Rotundum firir þetta worrt vmbodzbref vtgifit aa holum j hialtadaal þridiadagæn næsta efter krossmesso vm hausten anno domini ꝏ° cccc° tricesimo primo.

---

516. 18. September 1431. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kaupir hálft skip með rá og reiða, er heitir Bartholomeus og liggr fyrir ósnum í Skagafirði af Vilhjálmi Bell og Játmundi Smidh fyrir tólf lestir skreiðar, er lúkist á tveimr árum.

AM. Fasc. IX, 4, frumritið á skinni. Fyrsta, þriðja og fjórða innsiglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá. Bréf þetta mun vera með hendi Jóns Egilssonar.

vm kaupskip.[2])

Ollum godum monnum þeim sæm þetta bref Sea ædr heyra Senda jon Einarsson profastr j skagafyrdæ siugurdhr jonsson prestar. Jon Egillsson publicus notarius thorlakr siugurdzson stullæ bardason ok jnghimundr stæindorsson læikmænn Quediu gudz ok sina kunnikt gerandæ ath wer (worum) þar j hia saghum ok heyrdum vpp aa j timbrstofuonne aa holum j hialtdadaal manadagæn næsta æfter krossmesso vm haustæn[3])

---

[1]) tvískr. í skb.; [2]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [3]) = 17. Sept.

anno domini ↀ⁰ cccc⁰ tricessimo primo ath wor virdoligr herra ok andaligr fadr herra jon vilialmsson med gudz naadh biscup aa holum keyptæ med handabandhæ siær ok hælagre holakirkiu til fullrar æignar af wilialm bæll ok jattmundh smidh halft þæira skip ær bartholomeus hæiter er þaa la firir osenum j skaghafyrdæ ær þæir atto halft med ollum þæim ræidskap smaam ok storum ok sægle er sogdhu halfuo skipæ fylger serligha til greinddum fiorum ackærum ok fimm storum kabelum ok ollum odrum smaam ok storum toghum ok ollum odrum ræidhskap sæm græindo haluo skipæ fylger jnnan bordz ok vtan j hværio sæm hwert ær firir tolf lester skrædar. Skuldæ græindr herra jon biscup luka þeim sex læster skræidar ædr annat jafn gott godz sæm þæir vildo taka ok þeim wæl nægdæ ath sumræ næsto komandi. En adrar sæx læstar skræidar med sama skilmala att odru aræ þar næst æfter komanda. lystæ ok sagde vilialmr ok iathmundr j sogdhu handabandæ ok kænduzst ath allær skipmænn j sogdhu skipæ skuldo wera skipmænn fyrnæfndz herra jons biscups ok hæilagrar holakirkiu ok sighla aa þui aptur til ænglandz hædan af islandhæ aa þæira wæghna biscupsins ok kirkonar a holum. lystæ ok græindr herra jon biscup firir oss ath greindt halft skip skuldæ wera hæilagrar holakirkiu sæm sin æwenligh æighn vpp fra þeim dæghi ok alla tima þadan fra ok suo æfter hans dagha.

Ok til mæire sanændha ok stadhfæstu þæssa kaups ok vorar nærvero settum wær fyrnæfndir mænn wor jnsiglæ firir þetta kaupa vitnis bref er giort war j sama stadh ok aræ sæm fyrr sæghir. En skrifat dæghi sidar.

---

517. 23. September 1431. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Jón Bjarnason fyrir réttan reikning af norðrumboðum Hólastóls.

AM. 235. 4to bls. 43, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3672.

kwittonarbref jons biarnasonar vm nordrvmbodh.

Ver jon med gudz nadh (biscup a holum) gerom ollum godum monnum viturlight ath jon biarnason hefuer giortt oss

fullan oc allan Rettan oc sannan ræiknigskap oc vissu firir stadarens pæningum a holum j nordrvmbodvm er hann hefuer vmbodh yfer hafdt þetta aret suo ath oss wæl anæger bædi af landzlæigum oc kwgildum med iordum oc annars stadar oc þar med af ollum kwgildalæigum j sogdu vmbodæ efter þui sæm wer troom ʒannan vera efter þui honum bær. kændizst hann oc hafua siær tekit a wortt traust oc nader af vorum oc hola kirkiu rekum j sogdu vmbodæ æin aas fiogura fadma til sinna nytta oc þarfua oc þar med stafvidh til fiorettighæ skiolna keraldz. huat wer honum vnnom frealsliga hafdt hafua med voru godu minnæ oc orlofui. Þui gerom wer sagdan jon biarnason allungis quittan frealsan oc akerolausan firir oss oc ollum vorum æfterkomandum biscupom aa holum vm allan adrgreindan ræikninghskap oc (af) hola kirkiu vmbodæ oc voru. Ok til sanenda her vm settum wer uortt jnsigli firir þetta quittonarbref er giortt var a holum j hialtadaal sunnodagæn næsta efter ymbrouiko vm hausten anno domini ꝏ° cccc tricessimo primo.

---

518. 3. Oktober 1431. á Hólum.

Jón biskup Vilhjálmsson á Hólum tekr þá ensku menn af skipi því, er liggr í Kolbeinsárósi, og komizt höfðu í mannslag við Íslendinga, í vernd sína og lofar að svara lögum fyrir þá, en þeir höfðu flúið í Hólakirkju og gefið hálft skipið í vald hans, en selt honum hálft.

AM. 235. 4to 72—73, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Espólín (Árb. II, 34) þekkir þetta bréf, en árfærir orustuna við Mannskaðahól til 1434, og hefir hann því haft fyrir sér að öllum líkindum afskript með raungu ártali.

Ver jon med gudz nadh biscup a holum hæilsum allum godum monnum med gudz blessan oc worre.

Ver vilium ydr viturligt gera ath æingilskær mænn aller af þui ængilska skipæ sem nu liggr med kolbæinsaaross i skagafjrdæ er (ver) hofum halft kæypt oss oc hæilagri hola kirkiu til fullrar æuenligrar æignar En adra helfdina hafua þeir vpp gefit i waaldh heilagrar kirkiu oc worttligt traust æi sidr til fullrar æignar oc þar med alt þat godz sæm a skipino waar oc nw ær mæira oc minna huerir hæim komo til hola j

hialltadaal i kirkiu staudona firir korsdyrnar oc bæiddu oc krafdu firir gudz skuldh hæilagrar kirkiu fridh oc frelsæ af oss huat wer moti gudz retti oc heilagrar kirkiu logum mattum æighi þeim synia sæm kristenrættr wottar suo. ath efter hæilagra fædra settningh oc skipan gudz laga oc manna skulo wer þyrma kirkiu oc kirkiugordum su(a) ath huat sæm hwer hefuer giortt oc flyr hann j kirkiu ædr kirkiugardh ser til hialpar þa skal hann fridi hæilagr vera firir hueriom mannæ mædan hann er þar et cetera.

Þui biodum wer firir alla sagda ængilska mænn med huerio nafnæ sem hwer þæirra vm sigh hæiter er flydu til fyrsagdrar vorar kirkiu sær til fridar oc traustz fridh oc frelsi heilagrar kirkiu efter gudz logum oc manna lifs oc lima ef nockur will þeim nockorn vfridh giora suo længi sæm þeir ero a kirkonar nadum oc vorum En æinghilæidis oc ængu moti j moti mins herra kongsins logum næ rietti. þat af syniom wer allungis. En huat sæm med logum kann profast til sagdra ængilskra manna ædr huerlensker þeir æro sæm i sogdu skipæ ero ath huat sæm þeir kunno brottliger hafua uordit her i landet med nokorn mann i mot kongdomenum ædr ef nokor vill oss skuldh gifua ath wer holdum þeim a kirkonar nadær þa biodum wær oss oc þa fram vndir mins herra kongsins naadh oc Rikissens Radh ath suara þar logum oc Rett minom herra konginum þar firir.

Jtem æi sidr biodum wer fram med þessu voru brefe hyrdstiora oc loghmannæ firir nordan oc væstan aa islandæ æf nokor þyckis vera rættliga til komæn a mins herra kongsins wægna ath wer suarom þar aller saman logum oc Rett hwer odrum jnnan nesto tolf manadha hædan fra oc biodum þeim far a sogdu skipæ vpp aa þeirra æigen kosnadh oc pæninga. En þeim godum monnum sæm nokorn skada hafua af sogdum skipmonnum oc worum monnum fængit vilium wær her jnnan lands þa lata bæta annat huort med sattmala ædr med domæ.

Jtem firirbiodum wer a gudz wægna oc hæilagrar kirkiu med þesso varo saumo brefuæ ath nokor dirfist ath orskurda ædr dæma ædr doma nænfna yfuer sogdu skipi oc godzsæ oc yfer worum greindum monnum vndir fult forbodh oc bans afelli oc ollum odrum sæm snærtt(er) oc til bær hæilagrar kirkiu æighn oc frelsi efter gudz logum oc hæilagrar kirkiu

ath vitnæ allra þeirra godra manna sæm þetta wortt bref sea edr heyra lesit.

Jtem med samræ græn firirbiodum wer æi sidr hwerium lærdum sæm lækum huerra(r) stettar mæire edr minnæ sæm hwerr ær ath briota kirkiufridh oc hæimafridh aa oss ædr vorum monnum vndir fult forbodh oc bans afelli oc biodum firir oss oc vorn gard a holum oc wortt folk lærda oc læika fullan oc allan fridh oc heilagrar kirkiu frelsi efter hefd oc Rett priuilegiorum heilagrar kirkiu andhligra oc veraldligra ath vittnæ allra godra manna sæm þetta wortt bref sea ædr heyra lesit.

Biodum wer vndir hæilaga lydnæ sira jonæ prest Einarssyni profaste vorum j skagafyrdi ath læsa þetta uortt bref opinberliga a þingino ath wallalaugh j skagafyrdi oc þar vidara sæm honum þycker þurfua oc fallet vera wottum til næfndum suo hatt oc skilet at allær mægi hŏra sæm vilia.

Ok til sanninda her vm settum wer u(ort) jnsigli firir þetta vort bref scrifat a holum j hialtadaal miduikodagæn næsta æfter micialsmesso anno domini ꝏ° cccc° tricessimo primo.

---

519. 5. Oktober 1431. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum veitir Henriki Jónssyni sveini sínum staðinn í Grímstungu um tvö ár.

AM. 235. 4to bls. 37, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar i frumriti AM. dipl. afskrr. 3659.

stadarbref magnusar biarnasonar vm þriu aar fra nestum fardogum[1]).

stadarbref hennriks ionssonar fostr(a).

Anno domini ꝏ° cccc° tricessimo primo wæitte minn herra henrik jonssyni sinum swæine staden grimstungu vm tuau aar fra nestum fardogum er nu næst koma forfallalaust med saumo materio sæm stadarbref Odda bonda þorstæinssonar vtan ef hann bæter skal hann hafua firir efter godra manna matæ.

var brefit vt gifit a holum j hialtadaal faustodagæn nesta æfter micialsmesso a saugdo (aræ).

[1]) bréfið sjálft hefir ekki verið skrifað í bókina.

520. 11. Oktober 1431. á Hólum.

Vitnisburðr tveggja manna að séra Þorkell Guðbjartsson hafi lesið áminningarbréfið Jóns biskups til Helga Bjarnasonar á Ljósavatni.

AM. 235. 4to bls. 73, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3695.

Anno domini ꝏ° cccc° tricessimo primo fimtta dagæn næsta firir festum reliquiarum j timbbrstofuonnæ a holum j hialtadaal suoro snioolfr hallbiarnarson (oc) Eyiulfr symonar(son) firir herra jonæ biscupe ath þeir heyrdu vpp aa ath sira þorkæll gudhbiarttzson las aa liosauatni nerverandæ oc aheyrandi þoru stullodottur hans æigenkono oc hans hæimafolki nokoru aminningarbref sagdz biscups jons vm helga biarnason hwert er læsit war j sogdum stadh. heyrdu þeir ath þeim war sagdt ath hælgi biarnason war þann sama dagh hæima oc þeim þotti þat likaræ ath (hann) war hæima heldr æn brotto ath sinnæ hyggiu.

jtem kændizst sira þorkæll gudbiarttzson at hann hæfdi læsit sagt aminningar oc forbodzbref at liosavatni. græniadarstodum oc mula godum monnum nerverandum.

jtem voru her nær i sogdum stadh a holum oc dægi sira jon einarsson. sira siugurdr jonsson. þordr rotbiartzson prestar oc jon Egilsson publicus notarius.

---

521. 11. Nóvember 1431. [á Hólum].

Samningr Jóns biskups Vilhjálmssonar og Einars bónda Magnússonar um það góz er fallið hafði óráðstafað eptir séra Jón son Einars.

AM. 235. 4to bls. 74 (nr. 124), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og er þetta mjög máð. AM. dipl. afskrr. 3696.

Eodem anno in die sancti martini vm qvelden vm aftansongh i sacrasti vrdu þeir herra jon biscup vilialmsson oc Einar bondi magnusson suo ofr eins vm þat godz sæm fell efter sira jon son hans intestatum ath Einar bondi skuldæ þat

alt at ser taka oc efter refla[1]) huar sæm þat væri standandi oc heimta vt skuldær þær sæm han etti hæimtta ath odrum monnum smaar oc storar vnder rettan ræikninghskap oc sin æidh . . . . huar sæm han veri skyldugr nokorum mannæ oc huer skuldæ sigh med logligum vitnum til læida firir herra biscupinum. skuldæ Einar bondi geyma alt hans godz fridt oc ofridt oc koma til mins herra jnnan halfs manadar oc gera honum ræikningh af þui ath herra jon biscup kallar sigh efter[2]) logum æiga gera med ollu hans godz oc radh firir skipa . . . . oc testamento. En huat sæm yfer þat lypi þotti honum [wera hæilagrar kirkiu æign[3]) oc æigi læikmann æiga med ath gera.

þessum monnum uerverandum sira vilialmæ . . . . .[4])syni oc jonæ egilssyni publico notario.

---

522. 29. Nóvember 1431. á Möðruvöllum.

Stephán Gunnlaugsson og Þórný Bergsdóttir selja Árna Einarssyni hálfa jörð á Dálksstöðum á Svalbarðsströnd, og á Árni upp í jörðina að lúka út ómagaeyri dætrum þeirra Geirríði og Helgu, þar þau eigi ekkert lausafé til.

AM. Fasc. IX, 6, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskrr. 162.

Þat giorer eg eÿiolfur hallsson þorsteinn þorsteinsson og olafur þorkelsson godum monnum vitturligt med þessu voru brefi at þar voru ver j hia saum og heyrdum a a dalkstaudum a sualbardzstrond at steffan gunnlaugsson og þorny bergsdotter eiginkona hans at þau selldu med handabandi arna einarssyni halfa jordina a dalkstaudum a sualbardsstrond er liggur j sualbards kirkiu sokn skildu fyrnefndir menn steffan og þorny at adrnefndr arne skylldi luka þat omaga gozs sem greindr stæffan atti at luka dættrum sinum geirridi og helgu þui adr nefndir menn steffan og þorny ættu þa eingin lausagoz til at

[1]) skr. r'fla, i skb.; [2]) Séra Snorri Jónsson (AM. dipl. afskr. 3696) les med, og kynni það að mega standast; orðið er klest; [3]) [svo les séra Snorri; Jón Sigurðsson les . . . . . kirkia æiga; [4]) eyða fyrir föðurnafninu í skb.

luka nefndum omogum geirridi og helgu en fyr nefndum arna bar þa til fiarhald þeirra epter laugum. skylldu þessir penningar koma firir greinda jord halfa dalkstade. Ok til sannenda hier um setum ver fyr nefndir menn vor insigli firir þetta bref skrifat a maudruuollum j haurgardal fimtudagin næsta firir andries Ϻesso þa er lidit var fra hinngat burd vors herra jehsu christi þushund fiogur hundrut þrir tiger og eitt ar.

---

523. 3. December 1431. á Reynistað.

Testamentisbréf ónafngreinds manns, er gefr ýmsar gjafir, einkum klaustrinu á Reynistað og systrunum þar, en bóla geingr um land.

AM. Fasc. IX, 9, skrá á skinni maukfúin og hefir aldrei verið innsigluð. Árni ritar á hjálögðum miða: »Testamentisbréf 1431. er klárt soddan sem þad kann skie og þarf alldrei meir ad skodast«. Afskript Árna finst nú meðal fornbréfaafskripta hans Nr. 334, og lýsir Árni þar skrá þessari nákvæmlega: »Ex pagina pergamenâ Bessastad. pagina inqvam pergamenâ non orginali, nec unqvam sigillis munitâ. Synizt vera fyrsta uppkast, scriptura n(am) coæva est, er illa skrifud, og rãngt vida, sem af þessarre copiu siã er. Er nu vida rotin og illa læs. nafned testatoris hefur hier alldri i staded, hverki in textu nie ã spatiunum. Distinctiones eru eingar i skrãnne, enn eg setti commata mier til skilnings[1]). þad sem under strikad[2]) er er ỏlldungis olæst. Þad sem puncta eru under var oskírt. Artaled getur ei annad vered enn tricesimo primo þvi t' er audsynelegt, ss. eru og audsien. Jtem o. quod ultimo loco est in tricesimo. primo clarum est. Hefur oefad komid til Bessastada, medal Reynistadar klausturs brefa, iafnvel þot(t) þad ei eiginlega komi Reynistad vid. Ratio, þar er bisna miked gefed klaustrinu og systrunum. Jtem Jlluga Biorgolfssyne er alltid var klaustrinu handgeingenn«. Nú er meira dottið úr bréfinu en þegar Árni lét afskrifa það.

Testamentisbref.[3])

in nomine domini amen giore [ek þetta mi]tt testamentvm hel[4]) ath samviz[kv] en krangr j likam.

j fyrstv ath e[k gef mi]g gvde j valld ok hans signnavdv modr ione postola ok petro [ivngfr]v[5]) katerinv ok ollvm gvds

---

[1]) Hér í útg. eru settir punktar sem aðgreiningarmerki; [2]) Hér í útg. i hornklofa [ ]; [3]) aptan á bréfinu með hendi Árna; [4]) Jta texta: lege heill (AM.) [5])þannig vill Árni útfylla eyðuna ellegar frv avn.

heilugvm monnvm. kiosande minvm likama legstad j forkirkivnne a stad gefande þar til asavdar kvgill[de] hia ollave stek
kvi(gillde) hia þorbirne.
asavdar kvgillde hia magnvse j gravf.
asaudar kvgillde hia ione a bessastavdvm.
asavdar kugillde hia asmvnde.
dala brvn en bakhe(i)la.
brvn en grada.
ravdan hest hia birne kek.
ravda mere med fyle.
mere vnder langa petre.
brvna mer[e] i kavldvkin.
aklæde stok læstan.
ione postola asavdar kvgillde hia petre langa ok gefizt [vndan leigan[1]) a ionsmesso.
systvr þorvnne hest brvnan.
þvride hvit klæde vij stikr.
systvr sigride kv a bessastavdvm.
þorv finsdottvr blatt fodr.
helgv biarnardottvr kistv ok abre(i)zl.
agnesv kistv ok lindaskære en hinum systrvm asavdar kvgillde hia asmvnde.
illvga biorgolfssyni sverd mitt ok hanzka.
iij ær j holzmvla [en] uj[2]) a stad.
þyngeyra stad kv hia einarre arnnarsyne. ok kv hia . . . . . halzsyni.
kvgillde havskvlzstada kirkiv er stendr i enne.
sira m[agn]vse kvgillde a ysta gili.
holtastadakirkiv kv a synzsta g[ili].
. . . . . jonssyne ij kyr a vakrstavdvm.
preste þeim mig olia[r . . . av]ra. en þeim mig syngr til moldar hest moalot(t)an.
fa[tekvm] kv a bessastavdvm. halft annath .c. j kosste firir vo[rv] er þar er. ok .j. c. a stad.
kv astride er stendr vestr j enne ef hvn lifer af bolvna en elligar hafe . . .
. . . fatekvm nv er vnder skvfi.

[1]) [virnndlegan(!) hdr.: [2]) eða iij.

. . . . . . tvævet hros.
ione a bessastodvm hest. b(r)ekan ok stak [brv]nan.
ione kettilssyni stak min en ravda ok hettv.
b(i)arnhedne folan ravda.
þorste(i)nne ionssyne savdvl minn ok be(i)sl ef hann lifer af bolvna. en stadren ella.
styrkare ivk mitt ok hossvr.
b(i)arna herdis(ar)s(yni) æ (er ek) a vnder oddabirne.
skal þesse min skipon standa obrigd nema ek giore adra sidar.
Ok til sanninda her vm setta ek mitt insigle firir þetta bref er giort var æ stad manvdagen fyrstan i iolafavstv anno domini m° cccc° tricessimo primo.

---

524. 8. December 1431. i Ögri.

Testamentisbréf Guðna Oddssonar, þar sem hann gefr ýmsar gjafir fyrir sál Þorbjargar Guðmundardóttur konu sinnar.

AM. Fasc. IX, 5, frumritið á skinni, og hefir annaðhvort aldrei verið innsiglað ellegar þá að nú er rist neðan af bréfinu, svo að ekkert sér til innsiglafaranna. Frumritið fékk Árni frá Páli lögmanni Vídalín, og var það komið frá Ögri. AM. dipl. afskrr. Nr. 961 (eptir frumbr.) og Nr. 2350 (einnig eptir frumritinu).

Testamentisbref.[1])
Effter Þorbiörgu konu gvodna Oddssonar Effter hana dauda og dæmda fyrer laungu.[2])

Jn nomine domini amen.
gerir ek gudini odzson suo fallid testamentum firir sæl þorbiargar gudmundar(dottur) kuinno minnar til fridar ok frelsis ok sannrar sýndalausnar ok hreinsanar hennar andar saker þess er hon matti eigi sialf firir sig tala saker skiottligs atburdar voueifligs dauda[3]) treystandi framarliga vpp æ nad ok myscun vors liufa lausnara at þet hefuer guds vili verit trvandi þui fastliga at vor herra iehsus christus kallar þa huern er hann er bezt vid buin:

---

[1]) með hendi frá 15. öld; [2]) með hendi frá 17. öld; [3]) Þorbjörg andaðist 3. Dec. 1431 (ártíðaskrá Vestfirðinga), og mun hún hafa dáið úr bólusótt, er þá gekk á Íslandi.

Jn primis kirkiu j augri med liki hennar smidiuuik.
jtem rekavik hia hofn til myra.
jtem fim kugilldi andresi postula til hols.
jtem vii c fatæcum monnum skulu gefaz tua(u) j augri innan siaundar.
item ii æ myrum j langa fostu.
jtem ii æ holi ad huitasunno.
jtem iic stadar kirkiu j sugandafirdi.
onnur ii c til sandastadar.
jtem c til eyrar.
c. til alftamyrar.
c. til hrauns.
c. til gnups.
c. til sæbols.
c. til alfuadals.
c. j hollt.
fiogur hundrut er þorbiorg gaf hinom goda gudmundi biskupi.
katrino odzdottr v c.
þorualldi halldorssyni skipid þet sem hia honom er
jtem modolfi landskylld af þernouik
osaudi c.
gudruno þorhallzdottur ku.
þorgerdi hermundardottr ku.

bidr ek fyrnefndur gudini vm. alla goda menn eincanliga vora frændr ok vini at þier minniztt sem optaz sælar þrattnefndrar þorbiargar. bidiom nu aller saman ok sierhuerr vm sig allzualldanda gud i vpphafi ok hans sætuztu modur iumfru sanctissimam mariam ok hin blezada petrum postula ok alla gudz helga menn ad greindar olmusor mætti verda tittnefndri þorbiorgu til eilifrar hialpar ok andligrar sadningar ollum kristnom sælum til licnar ok lausnar en vorum herra iehsu christo ok hans milldu modr til vegs ok virdingar vm allar allder allda.

Ok til sanninda hier vm sette ek mitt inscigli firir þetta testamentum bref giortt j augri j isafirdi in concepcione beate marie virginis anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xxx⁰ primo.

prestinom þeim er syngur þorbiorgu mina til molldar skal hafa ii c.

var ek þa alheill ad viti en siukr litt j licama er ek giordi þessa ockra skipan.[1])

---

525. [1431].

Jón biskup Vilhjálmsson fær Ólafi Eyjólfssyni umboð yfir þeim peningum, sem standandi voru á Völlum í Svarfaðardal eptir séra Pál Teitsson dauðan.

AM. 235. 4to bls. 50, (Nr. 101) bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3677.

vm olaf stuttsson.

Ver jon med gudz (nadh) et cetera.

gerom godum monnum viturligt ath saker þess ath olafr Eyiulfsson hefer a ærfvingia vægna alla þa pæninga sæm saman[2]) uoro standandæ aa vollum j suarfuadadaal er sira pall tæitzsson fell fra er ver Ræiknum oss oc hæilagre kirkiu falna vera alla[3]) þa pæningha sæm þa voro þar saman standandi er sira paal dæydi En nu saker þerss ath greindr olafr hefer j settst alla fyrsagda pæninga þa frealsum ver honum hedan j fra i ath sitia oc ath geyma ollum godzsonum til næstu fardaga fridum oc ofridum vtan stocks oc jnnan suo framt sæm hann letur aftur koma alla þa peningar sæm þadan hafua brott faret (sidan) sira paall deydi vnder sinn suaræn bokaræidh oc bans afelli. vnder bindr greindr olafur sigh ath luka stadnum aa vollum oc oss alla vora pæninga ath næstum fardogum. fimttodum ver oc aftur ollum pæningum sæm þadan hofdu brott faret sidan sira paall deydi godum monnum nerveraudum oc adr var kuor[4]) sætt af vorum vmbodzmannæ. skal greindr olafur mæga bæida oc kræfuia allrar þeirrar skyldo sæm kirkonnæ aa lukast firir fardagh. skal hann hafua alla tolla sæm kirkiu bonda til bærr En giora oss Ræikninghskap af tiundum oc porcione.

Oc til et cetera anno eodem datum holis.

---

[1]) Guðni Oddsson andaðist 11. Dec. (áðrnefnd árstíðaskrá) eflaust þetta sama ár; [2]) Hér stendr: standa, í skb., en því er ofaukið; [3]) tvískr. í skb.; [4]) = kyr.

526. 1431

SAMNINGR Jóns biskups Vilhjálmssonar og Þorláks Sigurðssonar um sexæring.

AM. 235. 4to bls. 68, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3689.

Eodem anno vorum mit jon Egilsson pupplicus notarius. thomas pæis. þorgæir olafsson þar neri. sagum oc heyrdum vpp aa ath herra jon biscup vilialmsson fimttadæ aftur þeim sæxeringhæ sæm þorlakr siugurdzson hafdæ latedh færa til borgar oc herra biscupæn atti jnnan fiortan dagha fra sunnodæginom næsta firir jonsmesso biscups holensis til haufda j slættohlíjd. Ꞓn æf þorlakr giordæ æigi suo þa sagdæ min herra greindr þorlakr skuldæ suara honom þeim skada upp a sina pæninga sæm hann þar af fængu[1]) ef hann færdi æigi skipæt aftur j sagdan dagh.

---

527. [1431].

ÁVÍTUNARBRÉF Jóns biskups Vilhjálmssonar til Rafns lögmanns Guðmundarsonar um ýmsar sakir, og hótar biskup lögmanni banni.

AM. 235. 4to bls. 68, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3690.

Ver jon med gudz nadh et cetera

heilsum þig Rafnn loghmann gudmundzson medr þuilikre quediu sem þu ert af oss makligr oc heilagre kirkiu.

Oss er sannliga flutt af morgum welkændum mannæ ath þu hefuer orskurde yfuer sagt þeim pæningum oc godzsæ sæm helgi biarnason kændizst firir oss oc morgum odrum godum monnum lerdum sem læikum j kirkonæ a holum j gnupasuæit ath hann hefdi ath siær (tækit) a hola stadar jordu hardbak a slettu Ꞓn suaret var firir oss j stæfnodægi fyrnæfndz helga ath mestur partr af þui godzsæ var vpp rekin adr æn menn af skipbroteno komo aa landh er hann kændizst tekit hafua ath siær. oss oc heilagre kirkiu var þetta godz dæmdt aftur af helga af tolf monnum sem þeirra bref uottar þar vm giortt. Wer sogdum med fullom laga orskurdæ þeirra þenna dom loghligan med ollum sinum græinum oc articulis. her efter hefuer þu ænn af nyio Rafnn gudmundzson prof a tekit oc dom yfuer

[1]) svo skb.

næfndt oc orskurdh saght yfuer vorum landseta gunnlaughi asmundarsyni huern wer sealfuer til skipudum ath brænna þat sama skipflak sem wer funnom sealfer obrendt a holastadar jordu oc worræ. huat wer ræiknum wora oc hola kirkiu æighn til haldz efter loghum domæ oc vorum orskurdhæ. Þu Rafnn gudmundzson vartt sealfr nær mariemesso sidare j kirkonæ a græniadarstodum ath ver firirbudum huerium mannæ yfuer þesso male giora huorcki doma edr orskurdæ fyrr æn heilog kirka hefdi sinn Rett af þessu male. huat sem oss líjst þu æigi haldet hafua oc þigh framar jnn læidt j kirkonar logh domæn ahrærandæ oc worn orskurdh framar æn þigh bær. þuiat gudz logh oc heilagrar kirkiu æigu ianfnan fyrr ath ganga æn landz sem kristenrettr wottar æf a skilr. huar firer oss líjst þu oc aller þeir sæm j þessum malum oc domum oc orskurdum hafua verit oc framet sidan kirkonar domr oc wor loghligr orskurdr a fell oc wer firirbudum. hafuet þær aller viliandæ felt aa ydr fult kirkonar forbodh efter þui sæm gudz logh wotta ath huerr sæm setr sigh jnn j kirkonar logh framar en honum berr er bædi j gudz bannæ oc manna.

Nu saker þess ath wer vilium oc æigi mægum lengr þægia edr þola þylikan agangh oc ofsokn worre kirkiu veittan oc hennar Rætti. Þui ænn af nyio firirbiodum wer þigh Rafnn gudmundzson logmann optnæmdum oc alla adra med huerio nafnæ sem huerr ær orskurdh at segia. doma ganga ædr nænfna yfuer nokorum þeim malum ædr lutom sæm kirkona oc hennar rætt snerttr mæira ædr minna oc serliga yfuer þessu godzsæ oc skipbrotæ sæm Raak a hardhbak hola kirkiu jordh. vitandæ firir vist ath huerr sem þat giorer giora lætr oc giortt hefuer skal j fult forbodh falla oc fallen wæra oc vt settur af heilagræ kirkiu oc hennar sacramentis oc hueriom sæm æinom presti j woru biscupsdæmi firirbiodum wer þeim sacramenta væita en[1]) nokora gudliga skyldu adra vtan þæir oc þu Rafnn snwest til hlydnæ med gudh oc oss Ɛn huerier sæm hardna j sinnæ þriosku oc ofbeldi med ofsokn oc aagangæ med heilaga kirkiu oc hennar æigner oc mænn skulo vist vita af oss voon bans afellis oc æilif boluonar nema þeir bætri sigh med þessar uorar aminningar.

[1]) þannig = eða.

528. [1431].

Stundarstefna Jóns biskups Vilhjálmssonar til séra Þorkels Guðbjartssonar um ýmsar sakir.

AM. 235. 4to bls. 69, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3691.

Ver jon med gudz nadh et cetera stænfnum þigh þorkæll prestr gudbiarttzson stundarstefno firir oss heim til hola j hialtadaal faustudagen nesta efter michialsmesso er nu nest kæmr firir þa fyrstu sauk ath þu lyster þigh vera worn vmbodzmann oc heilagrar hola kirkiu yfuer þui skipæ sæm braut j fyrra sumar firir hardbak worre oc heilagrar hola kirkiu jordu oc til þin tokt bædi skip oc godz sem fullr æignarmadr oc lyster vera heilagrar hola kirkiu æign oc wora €n sidan leest þu kaupa sagdt halft skip oc godz þær til æighnar Ok skipter sidan þar medr sogdu halfo skipæ oc godze medr læikmænn efter þui sæm þu vildær oc þær likadæ oc samþyckter þat wisvittandæ med þeim ath þeir toku oc letus kaupa sæm þu þat godz oc skipbrot sem wer oc heilogh hola kirka attom halda med logum oc oss þetta sama skip oc godz uar sidan dæmdt af tolf lærdum monnum til haldz. giorandæ suo aller vittandæ j mote gudz logum oc heilagrar kirkiu rette oc j foorsmaan oc stoortt forþrot med oss oc uorn Rett.

jtem firir þa adra sauk ath nu j sumar rak einn engilskan bat ænn aa heilagrar kirkiu jordh oc vora firir nordan. huern þu selder vtan wortt orlof oc vilia oc tok(t) pæninga firir slika sem þu vildær edr leest adra taka efter þinnæ skipan oc tilskipadum radum.

jtem j þridiu græin ath þu hefuer handabandat þeim vitnisburdh med læikmonnum vtan uortt orlof j motæ oss oc hæilagrar kirkiu rætte.

jtem firir þa fiordu sauk ath þu baudt þigh til ath wera j samtakæ oc conspiracione med læikmonnum þeim sæm j motgangæ vildu vera oss til skada oc heilagrar kirkiu retti oc worum vildu hindra. þott þeir vildu þigh ecki i þui samtakæ hafua.

jtem firir þa fimttu sauk ath þu hafdær vm langan tima kirkonar vmbodh a holum badi profastsdæme oc onnor.

hwar firir wer þyckiumst ænn j dagh æigi hafua fullan ræikninghskap ne allan af þær fængit.

jtem firir þa settu sauk at þu tok(t) oc fangader sæm ræningia ragnfridæ gautadottur uora frendkonu heima a holum oc byrgder hana med sinom syni tolf vetra gomblum bædi saman mestu klædlaus j miklu frostæ oc kulda oc þa þau komu vt sa mænn hana bædi blaa oc bloduga oc þar med tokt þu vpp hennar godz an doms oc laga oc æi sidr þat godz sem reiknadh uar heilagre hola kirkiu oc hon skæindizst af þinom knifæ sem þu hafder a þær j ykaræ samæighn oc þu vilder henne þrugat hafua sæm hon hefuer fram boret firir oss optliga.

jtem firir þa vij° sauk ath goder bændr hafua oss sagt oc kærtt ath þu ridær optliga med marga wopnada mænn aftur oc fram vm bygder til litilla nytsemda æda ongra oc þu sealfr sæ wapnadr badæ hæilaga daga oc vircka synandæ þigh so mæir likan einom ribbalda oc hermannæ en preste giorandæ suo þuærtt j mote þinne prestligre ræglu. werdr þar af morgum monnum stortt vmak oc agangr med vrettligum peninga drætti þer sealfuom til vfrægdhar Єn oss til amælis oc hirtingharleysis.

jtem firir þa atto sauk ath wer hofum scrifat til þin þrimm sinnum edhr optar ath koma til wor til godra rada oc kirkonar nytsæmdar. hefuer þu þessi wor bodh oc bref litels virdt oc med ollu forsmaad oc aldræ viliadh til wor koma Єn giortt þer þar firir afsakan med draflæ oc osannendum.

Skaltu vera komen j nefndan stadh oc dagh firir oss loghliga stæfndr oc kalladr med ollu þino profuæ oc sannenda skilrikæ sæm þær ma vera til frægdar oc logligrar afbatanar vm oll þessæ maal oc vorar sakargipter adrnefndar oc þær flæiræ sem wer med logum mægum til profua heyrandæ þa þar þann doom edr orskurdh sem wer þar yfuer sæghium ædr saa ædr þæir wær skipum oc suara oss þa þar oc heilagre kirkiu Rettum logum Ok wær komæn firer hadægi sittiandæ suo længi stæfnnona med logbligum andsuarum sæm þesse maal oc vorar sakagifter siærhwer vm sigh mæghe til vægar ganga oc wer oc heilogh kirka hofum fullan rætt oc logh af þiær hwærtt sæm heldr næger tuæir dagar æn[1]) æin ædr flæire. setium wer þigh peremtorie firir loghliga stænfno dagha siærhwern vm sigh.

[1]) = eða.

529. [1431]

Erlingr Eyjólfsson vottar, að Þórðr Héðinsson hafi beðið sig að ríða til (Sjáar)Borgar og segja (Lopti) «bóndanum» (Guttormssyni) til manns eins, er kominn væri til nokkurs staðar hertygjaðr, og vottar hann um samtal þeirra hjóna Lopts og húsfrú Ingibjargar.

AM. 235. 4to bls. 74, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er afarmáð. Ártal bréfsins sést ekki, en það mun án efa vera frá 1431 eða 1432. Næsta bréf á undan er frá 11. Nóv. 1431, en næsta bréf á eptir frá 8. Febr. 1432.

. . . . a holum . . . . herra jonæ biscupe . . . . . ellingr Eyiulfsson vnder [suaræn] æidh a boc ath þordr hædinnsson badh han rida til borgar oc sægia bondanum ath þar veri komin til hans . . . . . . oc . . . arbrysti . . . . oc onnor þingh oc ekki væit ek huer þau ero oc ek reidh til bondans til borgar oc sagdi honum suo feldt. En bondin suarade huat man mer aa liggia þau komi nær ban . . . . . vita flæire samþyckia ath han var . . . . boræn. þa kom hustruen jnghibiorg oc sagdi ath þat veri hæst ath taka af honum slikt sæm han hefdi huort sæm þat veri bref ædr annat bodh. bondin sagdi ath hustruen skuldæ næfnna þa til hon vildæ. komo þessir . . . . jon jonsson. arngrimr bæssa(son). jorvndr pallsson . . . . . stæingrimr jslæifsson oc suo sændi þordr mik aftur . . . . . oc sea hvat sæm þæir gæymdu(?) sa ek ath arngrimr hielt a æino brefæno oc ek sa ath æin þæirra hellt a arbrystinu. fornam æk æigi huer sa var. handabandadi erlingr adr sitt maal oc . . . . a mijns herra dom oc hæilagrar kirkiu.

---

530. 1431.

Bréfságrip um Hraunsmúla, jörð Helgafellsklaustrs.

AM. 252, 4to bls. 53, skr. c. 1660; AM. 430, 4to bls. 14, séra Jón í Hítardal c. 1430; AM. dipl. afskrr. Nr. 1571 og Nr. 1644.

Hraunsmuli.[1])

Stijr Bonde Snorrason sellde abota Niäle Jôrdina Hrônsmula firer xijc.[2]) j lausafie. Anno domini 1431.

[1]) 430; [2]) xxj, 430.

531. [eptir 1431]

Lýsing Sigurðar Þórðarsonar (í Haga) í banalegu sinni, að hann skuldaði eingum manni neitt og ekki heldr Þormóði Ólafssyni.

AM. Fasc. LXIV, 21. óinnsigluð skinnrolla. AM. dipl. afskrr. 5786, eptir skinnrollunni. Sigurðr Þórðarson er með vissu enn á lífi 1431, en dáinn er hann fyrir 1439 eða á því ári.

Jn primiss lyste sigurdr þordarson þui þæ er hann giorde sinn Reikning j sinne banalegu adr enn hann var oliadr heill ad vite enn sivkur j likama at hann ætte avngum manne skvlld at lvka nema sira liote firir íí fiordvnga tioru. spurdu þeir epter syner hans sira greipur ok þordur huortt hann ætte aunga peninga at giallda þormode olafssyne eda hans erfingvm ok badu hann firir guds skulld til seia þat sem visse sanaz firir gude enn fyr nefndr sigurdr sagdiz þui villdv svara firir gvde at hann hefde lvkt adr nefndum þormode olafssyne fulla peninda ok alla sem fremzt uar hann honum skvlldvgur ok þo meir enn til kom.

Woru þesser menn hia þessare lysingh sigurdar [þordarsonar[1]) nicklas odzson[2]). olof gudmvndardotter. gudlaug magnusdotter. gvdrvn eyolfsdotter. Ragneidur sigmundardotter. jnguelldr þorallzdotter.

---

532. [eptir 1431]

Vitnisburðr Halls Alexanderssonar um ýms viðskipti þeirra máganna Sigurðar Þórðarsonar (í Haga) og Þormóðar Ólafssonar.

AM. Fasc. LXIV, 21. á innsiglaðri skinnrollu, hinni sömu og bréfið næst hér á undan. AM. dipl. afskrr. Nr. 5787, eptir skinnrollunni.

Jn primis er þetta vitnesbvrdr hallz alexsanzsonar.[3])

ek heyrda sigurd þordarson lysa þui firir mer at hann hafde fengit þormode olafssyne þriar kvikur[4]) ok þær savmu kvikur Rak ek savdr[5]) æ Rossmalanes firir þormod olafsson ok ek var hia fyrnefndum sigurde xx vettr ok ek vissa optt

[1]) [sonar þordar, hdr.; [2]) odzsonar, afskr.; [3]) þannig; [4]) = kvígur
[5]) = suðr.

nefndan þormod olafsson alldre sigurde peninga fæ ok alldreege peningum vnder hann koma svo eg vissa ok var ek hia optnefndum sigurde firir savnan havst ok vor ok ek vissa þormod olafsson koma til sigurdar þordarsonar med konv sina ok barnn mote þollaxmesso ok voro hiæ opt nefndum sigurde til næstu fardaga ok dotter hans gvdrvn kom til s(igurdar) þ(ordar)sonar at mariomesso æ þvi sama svmre ok voro þesser fyrnefnder men aller hia sigurde þordarsyne til næstv fardaga vpp æ hans kost ok her komv avnguer peningar med ne fyrir svo ek vissa. en ek vissa sigurd þordarson koma þormode olafssyne optt at gagne ok lide. var ek med sigurde æ Rossmalænese vm veturen þa er þ[ormod]r stak þria men niv[1]) stynge [allra] heilagra messo kvelld ok ek sa sigurd æ þui kuellde skeindan j neipene æ hægre hende. bar hann þenan æverka ath þormode[2]) olafssyne mage sinum ok ek h[eyr]da þa enna savmmv men er þorm[o]dr stak lysa þui at hann skyllde þeim alldre slopit hafa ef sigurdar hefde þæ eigi at notit ok þesser ennv savmv men gafv j valld sigvrdar þordarsonar þæ savmv skada er þormodr[2]) veitte þeim orlvngis kvitta.

---

533. **11. Janúar 1432.** **á Hólum.**

Ólafr Eyjólfsson sver þess bókareið að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um afhending þess fjár til Lopts bónda (Guttormssonar), er Katrín Klængsdóttir barnamóðir séra Páls Teitssonar átti, og lofar Ólafr biskupi og heilagri Hólakirkju trúrri þjónustu.

AM. 235. 4to bls. 51, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3679.

eidr oc lofan olafs stuttssonar.

Anno domini ꝏ° cccc° xxx° secundo faustodagæn næsta firir gæisladaghen j timbrstofuonæ a holum j hialtadaal suor olafr Eyiulfsson a boc ath þat godz sæm hann hafdi fængit lopti bonda er katrin klængzdotter barnamoder pals ættens hafdi att hafde hann honum æigi afhendt j nokot forþrot med

---

[1]) dálítið óvíst; sýnist helzt ritað: mv, eins og lesa ætti: mvstynge;
[2]) þormorde(!) — þormordr, hdr.

hæilaga kirkiu næ herra jon biscup vtan hann þænckti at greindh katrin mætti loghliga hafua þat gifuit sinnæ dottur oc þar med suor hann æi sidr aa boc ath læggia aftur herra jonæ biscupi adra jamgoda pæninga efter virdingu sæm .x. aurar sylfrs veri verdir ef hann gæti æigi þat sama sylfr aftur fængit af bondanum lopti sæm hann honum hafdi fængit af arfuæ greindrar katrinar oc ath standa a domæ heilagrar kirkiu oc herra biscupsens vm alt þat sæm greindr olafr hafdi þar vt j brotædh oc þat hann hafdi sæst j arf sira paals a wollum sagdi herra biscupen med sinom orskurdæ vpp a olaf fyrnæfndan .xxx. marka ath luka ath næstum fardogum þar næst æfter er min herra vill þat af honum hafua. item lofuadæ greindr olafuor greindum herra jonæ biscupi oc hæilagre hola kirkiu sina trv þionozstu opinberliga oc læyniliga oc min herra biscupsæn honum aftr j motæ sinom styrck oc hialp sæm herra biscupsins bref vottar er hann gæfur greindum olafui.

voru her nær sira siugurdr jonsson. suæinbiorn diaknæ þordarson oc jon Egillsson publicus notarius.

---

534. 7. Febrúar 1432. á Hjaltastöðum.

Árni Steingrímsson á Hjaltastöðum í Skagafirði festir Inguni Ólafsdóttur sér til eiginkonu.

AM. 235. 4to bls. 42, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3668.

vm arna steingrimsson oc Jngunne olafsdottur

Anno domini ṁ° cccc° xxx° secundo a fimtadagæn næsta efter kyndilsmesso † fæste ek arnnæ stæingrimsson a hialtastodum jngunne olafsdottur mer til æigenkono med minom godum vilia ok suo wæl hennar med samþyckæ ok radæ hennar faudurs olafs þæssum godum monnum ner verandum stæinmodæ stæingrimssyni ok markusæ oddzssyni ok wppa sama dagh kæyptæ ek hana mer til æigenkono stæindoræ jonssyni nerverandæ ok sæghiandæ firir okro kaupæ ok handabandæ ner verandæ fyrnæfndum wottum stæinmodæ. markusæ. annori stæindorssyni oc olafuæ magnussyni Ok olafui hennar faudur adrnæfndum ok læt ek lysa j hæilagre kirkiu okkar j millum. vill ek her æfter suæria ef þurfua þyckir.

† Gudh sæ wattr okar oc þeir goder mænn sæm hia ero ath ek arnæ stæingrimsson fester mær jngunnæ olafsdottor mær til æigenkono med gudz logum ok landz ok æfter hæilagra fedra settningh. gud væri med oss.

---

535. 8. Febrúar 1432. [á Hólum].

Dómr sex manna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um Knút Einarsson fyrir það forþrot og vinnumissi, er hann hafði brottu verið tveim sinnum úr þjónustu biskups leingr en hann hafði orlof til.

AM. 235. 4to bls. 74, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Anno domini ꝏº ccccº secundo faustodagæn næsta efter festum sanctorum amandi et vedasti vorum ver j doom næfndir af erligum herra jonæ biscupæ vilialmssyni ath dæma millum hans oc knut Einarsson firir þat forþrot oc vinnomissi er hann hafdi brotto verit tuæim sinnom or hans þionostu længr æn han gaf honum orlof. dæmdum ver sira sigurdr ionsson. þordr rodbiarttzson prestar. andres stæindorsson diaknæ. stullæ bardason. þorlakr siugurdarson oc jon Egillsson publicus notarius læikmænn. var þat vor domr ath wer dæmdum herra jonæ biscupæ tuænn fullrætti .xxx. marka j huortt fullrætti Ꞓn firir vinno missæ skal han þiona herra biscupinum jam langan tima sæm han war brotto or hans þionostu vm fram þann tima sem hann var adr med honom radæn. kerdi biscupen ath han hefdi burtu verit sex vikor j fyrra sinnæ æn i odru sinnæ xiiij vikor oc luki ath næstum fardogum sogdh fullretti suo mikit sem han hefer til.

---

536. 28. Febrúar 1432.

Árni Steingrímsson og Ingunn Ólafsdóttir segja sig í sundr og það handaband, sem þau hefðu gert til hjúskaparbands.

AM. 235. 4to bls. 42, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3669.

Jtem a sogdu aræ fimtta dagæn næsta æftir Cathedram petri apostoli handlogdhu mitt arnnæ stæingrimsson oc jngunn olafsdotter okr j swndr oc þat kaup oc handaband sæm mit hofdum okar j millum giortt til hiuskaparbandz suo framt sæm mit mattom þat med gudz logum giora okr badum wæl viliughom ath ner verandum sira oddæ gudmundzsyni. stæindori jonssyni. annori hans syni. brandæ oddzsyni oc flæirom odrum.

jtem a sama wættfangæ handfæstu greindær menn arnæ stæingrimsson oc jngunn olafsdotter sira oddæ gudmundssyni med handabandæ ath sweria þan bokaræidh ner kirkonar woldh vildu ath þau hofdu æcki likamligha saman komet ath ner værandum greindom monnum.

---

537. 21. Marts 1432. á Hólum.

Ingunn Ólafsdóttir og Árni Steingrímsson lofa að standa á dómi Jóns biskups Vilhjálmssonar um hjúskaparmál sitt.

AM. 235. 4to bls. 42, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3670.

Anno domini ꝏ° cccc° xxx° secundo faustodagen fyrsta j fausto kom jngunn olafsdotter firir herra jon biscup a holum loghliga stæfnd j timbrstouonnæ a holum kændizst ath hon hafdæ med sinom vilia genget til festingar med arna stæingrimsson oc suo sagdæ arnnæ stæingrimsson saumolæidis ath hann hafdæ hana fæst med sinom godum vilia. lagdæ hon alt sitt mal a herra biscupsins nadh vm alt sitt maal a gudhz nadh oc biscupsins oc suor fullan bokaræidh ath hon skuldæ halda alt þat til herra biscupsins nadha med fæskriptum oc fæpino j þæssum hennar malom oc þeim flæirum sæm hann kunnæ med gudz logum oc hæilagrar kirkiu. jtem lofadæ arnæ med suornum bokaræidi ath halda alt þat sæm greindr herra jon biscup sægdi j millom þeirra j þeirra malom oc lofado bædi ath koma aftur firir hann sem loghliga stæfnd j timbrstofuona a holum midhuikodagin nesta firir passionem er nu næst kæmur til ath heyra þann doom ok orskurd sem hann vildæ þar yfuer þeirra maal sægia ædr þess hann til skipadi a sina vægna þessum godum monnum ner verandom

singurdi jonssyni. oddi gudmundzssyni. þordæ Rodbiarttzsyni prestum vorum. þorlaki siugurdzsyni. stulla bardasyni læikmonnum vorum sæminghæ magnussyni. magnussi jonssyni oc flæirum godum monnum.

---

538. 26. Marts 1432. á Hólum.

Jón biskup á Hólum kvittar Þuríði systur Haldórsdóttur um barneign með Þorláki Sigurðssyui.

AM. Fasc. IX, 11, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá, og bréfið er fúið. Aptan á bréfið er ritað með hendi frá 17. öld: »Adskilliannlig bref vidvikiande Reynestadarklaustre fyrer nordan«.

Vær jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum godum monnum viturligt med þessu voru brefi ath systir þuridr haldorsdottir hefuer kændzst opinberliga firir oss ath hon hefuer alet ok gætidh barnn med þorlakæ siugurdzssyni. hefuer hon audhmiukliga þar firir g[eingit] til hlydnæ ok yfuerbotar med gudh oss ok hæilaga kirkiu ok blifuæt j voru fullu oc ollu minnæ efter þui sæm oss wæl anægir a hæilagrar kirkiu uægna ok wora ok sett henne firir sagt brott salutarem penitenciam et competentem. Þui gerom wer greinda systur þuridhæ a hæilagrar kirkiu vægna ok vora allungis quitta fræallsa ok akærolausa vm sagdht brot firir oss ok ollum worum vmbodzmonnum oc þar mædr firir worum ollum æfterkomandum biscupom a holum. Ok til sannenda her vm settum wer uortt insigli Rotundum firir þetta uortt quittonarbref vt gifuit a holum j hialtadaal Midhuikudagen nesta efter Marie Messo j langa faustu anno domini M° cccc° xxx° secundo.

---

539. 30. April 1432. í Viðvík.

Dómr sex presta og sex leikmanna útuefudr af Jóni Vilhjálmssyni biskupi á Hólum, þar sem jörðin Kelduland í Skagafirði er dæmd óbrigðileg eign heilagrar Hólakirkju í Hjaltadal.

AM. Fasc. IX, 12, frumritið á skinni og hefir verið innsiglað, en nú er helmingr innsiglanna (6) dottinn frá; AM. Fasc. IX, 13, frumritað uppkast á skinni með sömu hendi og hitt, en hefir aldrei verið innsiglað (= b). AM. 235. 4to bls. 12, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni, en hér er að eins ágrip af dómnum, og er það því nær ólæsilegt.

domsbref wm kælduland.[1])

Ollum monnum þæim sæm þetta bref sea ædr heyra Senda jon biarnarson siugurdr jonsson bergþor haldorsson siugurdr jonsson jon gamllason swæinbiorn þordarson oddr gudmundzson oc nicholas kalfsson prestar brandr haldorsson illughæ berghwlfsson stæindor jonsson oc olafur Eyiulfsson læikmænn Q(uediu) gudz oc sina kunnikt giorandi ath þa lidhet war fra burdh wors herra iehsu christi. þusundh wætra fiogr hundrot þrætigher oc twau aar miduikudagæn næsta efter paska wiku j widhwik j hialtadaal worum wær j doom næfndir af hæidarligum herra herra jonæ biscupæ a holum ath dæma vm jordina a kælduландi j skagafirdhi hwortt hun mætti verda æighn kirkonar a holum ædr æighe efter þæim profuom oc skilrikium sæm biscupen þar læiddæ firir oss. Nw sakir þerss ath þat war swaret af æinom skilwisom watt ath arnndis boduarsdotter attæ alla jordina aa kældulandæ j skaghafyrdæ oc fyrnæfndh arndis bodwarsdotter lyste jnghridæ boduarsdottor systor sina sinn ærfwingia oc jnghridr lifdæ arndisæ systor sina. oc þat swor annar wottr ath arndis attæ jordina keldulandh oc bioo aa. J annaræ græin kom fram̄ bref med þriggia manna jnsiglum ospelldom oc oskauddom ath walgærdr erlendzdotter handfesti sira hauskauldæ hakonarsyni fullan bokaræidh ath þar war hon j hia plagoaret j forn̄haga j haurgardaal ath jnghiridr boduarsdotter gaf kirkonæ aa holum j hialtadaal jordina a kældolandæ j skaghafyrdæ med þæim fasta æignum sæm þar fylgdæ. swo æi sidr sagdiz hon bæra vilia med fullom bokar æidæ ath Einar son næfndrar jnghridar oc loghligr arfwæ lystæ þui ath hann vildæ þessa giof halda oc samþyckia obrigdæliga vidh kirkiona. J þridiu græin kom fram bref med heilo oc oskauddu hanggandæ jnsigle þorualdz Eirikssonar ath hann war þar j hia oc heyrde aa plaghuaret j fornhaga j haurgardaal ath Einar þorbiarnarson lysti þui firir honum ath hann samþyckti þa testamentum giof sæm jnghridhr boduarsdotter modær hans gaf hæilagre hola kirkiu jordina kældulandh j skaghafyrdæ oc

[1]) Aptan á IX, 12 með fornri hendi, en hönd frá 17. öld bætir við »j Skagafirdi«. Þar stendr og með fornri hendi »bref vm kælduland«. Aptan á stendr: »kelduland« (fornt) og með hendi frá 17. öld »Kielduland Num. 526. Annad 527« og mun það merki í bréfasafni Hólastóls.

hana j allan mata loghliga oc obrigdæligha halda. Ok æi sidhr sampyckti þorlaugh nicholasdotter kona hans sagdha giof. Nw sakir þess ath hauskauldr Runolfsson war þar loghliga firær kalladr efter biscupsins orskurdi þwi dæmdum wer fyrnæfndir mænn lærdir oc læikær opttnefnda jordh kældulandh j skaghafyrdæ kirkonæ ath holum til fullrar æighnar efter þui sæm græindh bref oc skilrikæ vt wisa. Ok fyrnefndan hauskauld skyldugan ath afhænda jordhina kældulandh aa næstum faardogum biscupinom æda hans vmbodzmanne ath heyrdum domenum. kann biscupen æigi domenum yfuer optnefndan hauskauld ath koma firir hans þriosku sakir oc vndanferda. Skal biscupen tidt næfnda jordh kældulandh j skaghafyrdæ Rettliga mæga ath siær taka med godra manna yfwirsyn æfter seau vikna fardagha. Nw sakir þess ath wær þyckiumst æighi mæga yfuer taka hwert affall æda aabati er wordit hefuer af jordunnæ kældulandæ sidan biorn Eyiulfsson tok hana ath siær fyrsta sinnæ. Dæmum wer þui þat til biscups jons[1]) villialmssonar orskurdar hwerra sækta ædr suara hauskauldr runolfsson werdr þar firæ skyldugr erwingia biarnar Eyiulfssonar oc sinna wæghna nokora æda ængra.

Ok til sannenda her vm settum wer fyrnefndir mænn wor insigli firir þetta dooms bref giortt j sama stadh aa dæghi oc are sem fyr seghir.

---

540 30. April 1432. [í Viðvík].

Jón piskup Vilhjálmsson úrskurðar samkvæmt dómi háðum í sama stað og dag Höskuldi Runólfssyni að lúka árlega fjögur hundruð friðvirð síðan Björn Eyjólfsson tók fyrst að sér jörðina Kelduland og svo síðan Höskuldr tók við henni og Höskuldi þessutan mörk í stefnufall.

AM. Fasc. IX, ad 12, frumritið á skinni og hefir verið læst við IX, 12 (Keldulandsdóm frá 30. Apríl 1432) með innsigli biskups, en innsiglið er nú dottið frá; AM. Fasc. IX, 13, uppkast á skinni óinnsiglað, ritað neðan við dómsbréfið frá 30. Apr. 1432; AM. 235. 4to bls. 12, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni, en úrskurðarbréf þetta er þar því nær alveg ólæsilegt.

[1]) Johannes 235.

um kielduland orskurdar Bref ions biscups.[1])

Jn nomine domini amen

sakir þess ath badæ lærdir oc læikir dæymdu undir worn orskurdh hwillikt affall fallet hæfdi af iordonnæ keldulandæ j skagafyrdi sidan biorn Eyiulfsson tok ath ser fyrnæf(n)da jordh kældulandh. er nu þesse jordh kældulandh dæmdh holakirkiu æign af tolf monnom. Þui sægium wær biscup jon ath holum med fullom laga orskurdæ þigh hauskauldr Runolfsson skyldugan ath luka hæilagre holakirkiu a næstum fardogum ath heyrdum orskurdænom fiogur hundrot fridhvirdh aa huerrt þat aar sæm biorn Eyiulfsson heldt jordina [a kældulandæ[2]) oc swo æi sidr firir þau aar sæm hauskauldr hefuer haldet jordina kældulandh firir hand erfvingia biarnnar Eyiulfssonar motæ hæilagrar kirkiu rætt. war þesse wor domr giðr oc jn skriptis fram boræn oc oss sealfuom i doom seti sittiandom morgum godum monnum nerwærandum þær hauskauldæ runolfssyni loghliga firir kaullodum anno domini ꝏ° cccc° xxx° secundo miduikodægæn næsta æfter paska viku j sogdu aræ oc þigh hauskauldr runolfsson sakadan mork med oss j stefnnofaall þuiath þu sazst æigæ wora stæfnno æfter logum luka ath næstum fardoghum.

---

541. 6. Júni 1432. i Saurbæ.

Dómr þriggja presta og þriggja leikmanna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um það, hvort bréf Jóns prests Pálssonar skyldi álítast sem fult skilríki, þar sem hann vottar að Ari prestr Þorbjarnarson hafi handabandað að lúka Hólastað sextíu hundruð, og dæma þeir bréfið gilt, en ógilda bréf Michials officialis, sem Ólafr Loptsson bar fram, þar sem hann geingr í ábyrgð fyrir skuldinni, en skilríki vantaði fyrir því, að peningarnir hefði greiddir verið. En hverra sekta verð sé vanrækt séra Ara í officialisstarfi og reikningsforsóman dæma þeir undir biskups úrskurð.

AM. Fasc. IX, 14, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu og eru nú þrjú af þeim dottin frá.

---

[1]) 235: [2]) [kældulandh IX, 13.

Ollum monnum þæim sæm þetta bref sea ædr hæyra Sænda siugurdr jonsson bergþor haldorsson þorstæinn jonsson prestar hauskauldr hrunolfsson arnæ einarsson oc magnus jonsson Q(uediu) gudz oc sina kunnikt gorandæ ath þa ær lidæt war fra hingat burdh wors herra ieshu christi þussundh vætra fiogur hundrot oc þriatigæ vætra oc tau aar faustudagæn j fardagha viku worum wer j doom næfndir af hæidarligum herra herra joni biskupi viliallmssyni a holum ath dæma huortt þat væri fult prof oc skilrikæ þat bref sæm herra jon biscup birttæ þar firir oss med hæilo oskaddu hangandæ jnsigli jons prestz paalssonar suo latandæ ath ek war þar nær a modrawollum j haurgardaal ath aræ prestr þorbiarnarson handabandadhæ ath luka hæilagræ holakirkiu sextighæ hundrada þa vidh settumzst vm þa fangan[1]) oc askilnadh sæm okar var j millom. þui dæmdum wer næfndir mæn sagt bref fult laga prof þuiath oss list prestins bref oc jnsiglæ fullan vittnisburd oc allan vm fyrsagdha pæningha.[2]) En vm þat bref sira Michials officialis holakirkiu med officialatus jnsiglæ er olafr loptzson tædi þar þa firæ oss i saurbæ j eyiafyrdæ ath næfndr sira michial hafdæ gængit j borgan firir ara prest þorbiarnarson ath luka hæilagre hola kirkiu sagda pæninga oc gifuct honum quittan firær sogdum pæningum. Þui dæmdum wer fyrnæfndir mænn med worum fullom domæ greindt sira Michials bref oc quittan ænga makt næ afl hafua. sakir þess ath þar war þat æigæ þa syndt ath sagdir pæningar weri luktir hæilagri hola kirkiu. Þui dæmdum wer ath greindær sextigæ hundradha skuld(æ) lukazst biscupi jonæ j hondh ædhr hans loghligum vmbodzmannæ innan seau natta fra þæssum dæghi j næfndum stadh saurbæ af þæim pæningum sæm sira aræ þorbiarnarson hefuer att. Jtem j annaræ græin kærdi biscup jon ath sira aræ hafdæ wanrækt oc forsomat þat officialis starf sæm hann hafdæ hann j sætt oc scipat vm tau aar oc siær ængan ræikninghskap þar af giortt oc æigi komæt efter hans brefom oc bodæ æfter hans bæidzslu. dæmdum wer vndir orskurdh græindz biscups jons huilik sækt þar skuldæ a falla firir græindar sakir. Oc til sannænda her vm scttum (wer) uor jnsigli firir þetta uortt domsbref skrifat j stadh dægi oc aræ sæm fyr sægir.

[1]) þannig; r.: peninga?; [2]) þannig.

542. **6. og 7. Júní 1432.** **í Saurbæ.**

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum dæmir séra Ara Þorbjarnarsyni hundrað hundraða gjald til sín og heilagrar Hólakirkju fyrir forsómun í officialisstarfi á ýmsan hátt og óhlýðni við sig.

AM. Fasc. IX, 15, frumritið á skinni, og er innsigli biskups fyrir bréfinu.

domsbref biscups jons vm hundrat c propter inobedienciam et raciocinium.[1])

Vær jon med gudz nadh biscup a holum gerom ollum monnum viturligt med þessu voru brefuæ ath aahyggia biscupligs æmbettis sæm wer ærom wuerduger j skipadær skyldar oss til ath huer æin kirka wors biscupsdæmis hafuæ sinn Rett oc frælsæ oc æinkanliga wor helgasta moder hæilogh holakirka med hueriom hætti sæm henne oc oss ær vanlaga giortt oc æigæ full hlydnæ wæitt æda haldæt rættum skuldom firir kirkonæ æinkanligha af hennar oc worum andhligum sonum prestum oc lærdum monnum wors biskupsdæmis. worum wer j saurbæ j Eyiafyrdi faustudagæn j fardogum anno domini ϖ° cccc° xxx° secundo. Dæmdhu sæx dandæ mænn af oss loghliga til næfndir lærdir oc læikær vm þat officialatus starf sæm aræ prestr þorbiarnarson hafdæ hafdt oc haldæt af oss a hæilagrar kirkiu vægna oc vora vm næstu tuau aar oc vm þat forþrott oc whlydnæ sæm han oss wæitt hafdæ er hann wildæ æigi til wor koma j þa tima sæm wer til honum scrifadom oc budhum til oss koma j worum oc hæilagrar kirkiu naudsyniom oc malaferllum huat wer til hans kærdum huerra saka æda sækta hann æda þeir sæm hans godz hafua æda halda oc loghsuaur æigu med logum firir ath væita vndir worn dom oc ordskurdh. þuiath þæir þottust æcki þar yfuer kunno dæma oc ecki siær til bæra. En sakir þæss ath allir lærdir mæn infraa sacros ordines bær med skyldu æfter gudz logum oc hæilagrar kirkiu efter þui sæm þeir lofua oc suæria j sinnæ vigzslu hæilga hlydnæ væita sinom biscopum[2]) oc hælagræ hola kirkiu sinnæ andhligræ modur trwskap wæita med ordum

---

[1]) Þetta er aptan á bréfinu með fornri hendi. Þar stendur og: »vrscurdr super bonis domini aronis«; [2]) biscopodum, frbr.

oc werkum oc j ollum sinom giorningum huat sæm græindr sira aræ þorbiarnarson adr næfndr hefuer æigi haldet æfter sinnæ skyldo j morgum græinom. Þærs oc annars ath hann hefuer oss ænguan ræikninghskap giortt af sogdu officialatus starfuæ vm tuau aar oc æighe heldr af profastdæmi þui sæm hann af oss heldt. En hann þoo wpp bar af oss oc hæilagre kirkiu suo margha pæninga firir sitt officialatus starf sæm worum lærdum monnum þotti suarligt wera. helldr forsomat oc vanrækt wor oc hæilagrar kirkiu staurf oc ærendi þau sæm wer honum hofum skipat at giora oc yfer ath dæma æigæ til fullra lykta læitt med sinom orskurdum oc domum þa sæm til hans hafa dæmdir verit huar af wer oc hæilogh kirka hofum storan skada af fængit j morgum lutom. Þui j gudz nafni amen sæghium wer biscup jon vilialmsson a holum med fullom lagha orskurdæ oc domi firir sogdh brott vhlydnæ skada oc forsoman græindz sira ara þorbiarnarsonar er hann hefuer oss oc hæilagre hola kirkiu uæitt oc giortt j woru(m) rætt oc hæilagrar hola kirkiu af godzsæ sira ara optnæfndz hundrat hundradha huar sæm wer kunnom þat finna ædr vpp spyria j woru biscupsdæmi æda skalholtz biscupsdæmi oc þan hwern vm sigh skyldugan wæra oss ath afhenda æda worum vmbodzmonnum suo margha pæninga sæm huer hefuer ath halda ath heyrdum þæssum worum orskurdi oc domæ þar til ath wer oc hæilogh kirkia hofum sagt hundrat hundradha af godzsæ sira ara med fullnadæ suo ath oss wæl ath næghir med godra manna yfuersyn. vndir fult forbodh oc bans afælli huer sæm dirfuizst þenna vorn dom oc orskurdh at riufua oc æigi halda.

War þessi wor domr oc orskurdhr fram sagdr af oss sealfuom j doomsæti sittiandæ j stadh oc dæghi sæm fyr sæghir æu birttr opinberliga oc læsin af vorum puplico notario jonæ Egillssyni dægi sidar æn adr sæghir.

Ok til fullrar stadfestu þæssa wors orskurdar oc doms settum wer uortt jnsigli her firir.

---

543. 23. Júní 1432. á Grenjaðarstöðum.

Úrskurðr Þorkels prests Guðbjartssonar, officialis heilagrar Hólakirkju, að Haldóra Erlendsdóttir svari tólf álnum í legkaup

fyrir barn sitt, ef hún hafi eigi lýst lagaföður að því áðr það dó, og þriggja marka sekt að auk.

IBfél. 315. B. 4to bls. 140—141: Dómabók á pappír frá Pétri Sæmundsen, skr. c. 1680. IBfél. 67. bl. 43b—44, með hendi séra Eyjólfs á Völlum. Sbr. MSteph. 60. 4to bls. 11 (með hendi séra Eyjólfs á Völlum). MSteph. 27. 4to bls. 387—398.

Wrskurdur vm legkaup oc seckt þar a [huor hun sie.[1])

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heyra sender Þorkiell prestur Guðbiartsson Officialis h(eilagrar) Hola kyrkiu kuediu Gudz oc sijna kunnugt giorandi ad sub Anno gratiæ 1432[2]) faustudaginn næstan firir Jonsmesso Baptistæ a Greniadarstodum j reykiadal. kom a stefnu firir mig Sueinbiorn prestur Þordarson. beyddi mic oc kraffdi vrskurdar vppa huorra suara edur seckta Halldora Erlendzdotter væri honum skylldug firir þa sok er hann kiærdi til hennar. ad hun hefdi eij lucktt legkaup epter barn sitt til Mwla kyrkiu. oc saker þess ad[3]) hun var þar logliga firir stefnd þui in nomine domini amen[3]) segir[4]) ec Þorkiell prestur Gudbiartsson Officialis h(eilagrar) Holakyrkiu med fullum laga wrskurdi adurgreinda Halldoru skylldugа ad syna med [skilrijkum vottum[5]) jnnan manadar ad heyrdum domenum[6]). ad hun hefdi lyst lagafaudur ad Barninu. adur enn[7]) þad do. giæti hun þad syndt. wrskurda eg hana skyllduga. ad lvka heima j Mwla jnnan manadar .iiij. alner vðru edur vðruvirdar oc mork. a næstum fardogum. [enn heima j Mvla[8]). giæti hun eij syndt. ad hun hefdi lyst lagafaudur ad Barne sijnu. adur enn[9]) þad deydi wrskurda eg hana skylldugа. ad lvka .xij. alner voru edur voruvirdar j legkaup epter Barn sitt. heima j Mvla jnnan manadar. og .iij. merkur ad næstum fardogum enn heima j Mwla Sveinbýrni edur hans logligum vmbodsmanne.

Oc til sanninda hier vm setta ec officialatus jnsigli firir þetta vrskurdar Breff giortt j sama stad þremur dogum sijdar enn fyrr segir.

---

[1]) [sl. 67: [2]) millesimo. cccc°. xxx°. secundo 67; [3]) sl. 315; [4]) segi 315; [5]) [vottum skilrijkum 315; [6]) úrskurðinum 67; [7]) sl. 67; [8]) [þannig 315, 67, 27; [9]) sl. 27.

544. 5. Júlí 1432. á Hvaleyri.

Fjórir menn votta um samræður Vigfúsar Ívarssonar við Guðríði konu sína 9. Aug. 1429 um peninga þá, er Guðrún Sæmundardóttir ætti í hans garð.

AM, Fasc. VIII, 27, frumbréfið á skinni; innsigli Steins er fyrir bréfinu, hin eru dottin frá; með sömu hendi og Fasc. IX, 36 (Brautarholtsbréf frá 1436). Sumir hafa viljað ugga ártalið 1429 og haldið að það ætti að vera 1419, en það stendr nú svo. Bréfið er að mestu prentað í Safni II, 539. Til eru af bréfi þessu nokkrar pappírsafskriptir.

Brautarhollzbref.[1])

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda asgrijmʀ snorrason einar hallzson steinn eyiolfsson oc olafur sigtryggsson kuediu guds oc sijna kunnigt gerandi þa er lidit uar fra hingat burd uors herra ieshu christi þushundrath fiogr hundrod xx oc ix ær a þridiodagin firer sancte laurenciusdag[2]) j gaurdum æ ackranesi uorum uier þar uith stadder oc heyrdum upp æ ath uigfws juarsson hirdstiori taladi suo til hustru gudrijdar kono sinnar.

gudrijd mijn sagdí uigfws þad uil ek ath þu giorer vel thil gudrunar sæmundardottʀ frændkono minnar þui uith hofum ath hallda brautarhollt er hun eigʀ oc adra hennar peninga meire enn uith hofum ongua peninga henne hier firer feingit skulo þier gudrijd min gudruno hier firer fæ fulla oc alla peninga sem henne uel lijkar einkanliga firer brautarhollt oc hof ef ek kemʀ eige aftʀ thil jslandz. enn uith hofum þo ath hallda hennar peninga halfu meire bædi fasta oc lausa þui hun hefer þa ecki af mier feingit þo gudrun hafi þa ath mier heimt. hefer ek haft hennar umbod upp æ morg ær. vil ek eige greina huersu mikler peningarner ero. hofum uith gudrijd min oc (ath) hallda annara manna peninga enn gudrunar sæmundardottr þo mesta.

uar þetta ed seinzsta sinn er uigfws sigldi braut af landit. hafdi uigfws hier þo fleire ord umm uith hustrv gudrijdi þo ath uier minnomzst þau ecki enn efter þessum ordum sem fyrr

[1]) Aptan á bréfinu; [2]) þ. e. 9. August 1429.

skrifud standa j þessu brefi uilium uier sueria ef þurfa þiker. oc thil meire audsyningar oc stadfestu hier um setium uier fyrskrifader menn uorr jnnscigli firer þetta uitnisburdarbref er skrifad uar a hualeyri j hafnarfirdi fimtodagin efter petRsmesso oc pals a sumarit þremur arum sijdar enn fyr seiger.

---

545. 25. Júlí 1432. á Hólum.

Jón biskup á Hólum tekr Jón smið Úlfsson í próventu staðarins á Hólum í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 13, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3612.

prouentubref ions smidz wlfssonar.

Wer jon med gudz nadh biscup a holum vidrkænomzst med þæssu voru brefi ath wer hofum tekit jon vltsson til æuenlighan prouentumann til hæilagrar holakirkiu med suo felldum skilmala ath hann skal þiona stadnum at smidha j þann mata sæm hann hefuer kunatto til ok hann ær til fær suo længi sæm hann hefuer styrck ok hæilsu til medan hann lifuer æfter þui sæm kirkonar forstodumann siær kirkone ok stadnum nyttsamligt vera. Skal næfndr Jon taka aarliga firir sina þionostu fiogur hundrot j þarfligum pæningum ok þar j skilæt arligha tuitugh uodh. En þat fyrsta hann ær æighi winnofær. þa skal hann hafua af stadnum æuenligt bordh sæm odrum prouentomonnum til bær oc tuitugar[1]) uodh til klæda siær arligha. Ok koma j stadarens þionozstu ath michialsmesso j haust er nu næst kæmr. Ok til sanenda her vm settum wer uortt jnsiglæ firir þetta bref vt gifuit a holum j hialtadaal in festo sanctorum in Celiu anno domini m° cccc° xxx° secundo.

---

546. 1432.

Samningr Jóns biskups Gerrekssonar við Gunnar bónda Bjarnarson, að Gunnar tekr að sér nokkrar jarðir kirkjunnar í Hvammi í Norðrárdal, en á að leysa þær í lausafé.

[1]) þannig.

AM. 260. Fol. bls. 72. (Vilch. cxlvj), aptan við Hvammsmáldaga, sem er Oddgeirsmáldagi frá 1375).

Anno Domini ꝏ° cd° xxx° secundo. vrdu þeir so asatter Heidarligur herra oc andaligur fader herra Johannes med Gudz nadh biskup j Skalhollti oc Gunnar Biarnarson ad nefndur Gunnar tok ad sier fyrer kirkiunnar goss i Hvammi iarder er so heita. Krokur. Harekstader. Klepstia oc half Desey. Hier til geck nefndur Gunnar i borgun at giora kirkiuna sæmiliga standanndi oc lvka henni j lausa gossi alla sijna peninga epter þui sem hun hafde att ad fornv.

---

547. 6. August 1432. á Hálsi.

Dómr tólf manna útnefndr af Rafni lögmanni Guðmundssyni um kæru Ólafs Eyjólfssonar til Lopts Guttormssonar, að Loptr héldi fyrir honum jörðunum Fagraskógi og Hyllum.

Landsbókasafn 69. 4to bl. 175b—176a. Skr. c. 1640.

Hierads Domur Raffns Lögmanns mille Loffts Guttormssonar og Olafs Eiolffssonar wm Fagraskog og Hilla.

Þeim goodum monnum sem þetta Breff siä edur heyra sennda hoskulldur Runolffsson. Arne Einarsson. Biorn Sæmundsson. Magnus Jonsson. Gamle Marteinsson. Þorsteirn Hoskulldsson. Þorsteirn Magnusson. Þorleiffur Brandsson. Jon Sigmundsson. assgrijmur Jonsson. Þordur Magnusson og Oddur Snorrason kuediu Guds og sijna kunnugt giorande ad þa lidid var fra hijngadburd vors herra Jesu Christi 1432 aar a miduikudaginn næstann fyrer Laurentiusmessu a Halse j Hnioskadal vorum vier j dom neffnder aff ærlegum manne Raffne Bonda Gudmundssyne lögmanne nordann og vestann a Jslande ad dæma a mille Loffts B(onda) Guttormssonar og Olafs Eiolffssonar.

Kiærde neffndur Olaffur thil fyrsagds loffts ad lofftur hefde ad hallda tuær Jarder. er suo heita fagreskogur og hillur. er liggia i modruvalla kyrkiusokn.

Reiknade greindur Olaffur Jardernar sijna Eign og synde þar Breff vnder godra manna Jnnciglum. ad hann heffde keifft greindar Jarder ad Halle Olaffssyne. og Lofftur hafde ei skilrijke fyrer Jordunum ad hann ætte þær. enn kiendest ad hann heffde

þessar Jarder ad hallda. og saker þess ad neffndur Lofftur haffde sättsamlega sig vnder lagt þann dom sem Raffn logmadur þar yffer neffnde og hann var aadur dæmdur skilldugur af oss vnder ad leggia. þui dæmdum vier fyr sagder domsmenn Olaffe fullann bookareid ad sueria þar vppa stadinn fyrer Raffne Lögmanne ad hann heffde eige þessar Jarder sellt edur gieffed og aunguum manne vmbod thil feinged þær vr sinne eign ad lāta.

Suor hann eidinn effter þui sem honum var dæmdur.

Þā dæmdum vier Jardernar Olaffe effter kaupe sijnu og lofft skilldugann ad affhenda þær greindar Jarder Olaffe ad næstum fardögum. nema Lofftur synde fyrer fardaga fyrer Raffne lögmanne ad hann heffde fiekeifft Jardernar og skillde þær þaa standa j eign loffts sem aadur.

Og thil sanninda hier vm settum vær fyrnefnder menn vor Jnncigle fyrer þetta doms Breff skriffad a grund j Eyafijrde a sama are sem fyr seiger.

---

548. 6. August 1432. á Hálsi.

Úrskurðr Rafns lögmanns Guðmundssonar um gjöf Haldóru Þorfinnsdóttur til Lopts Guttormssonar á peningum þeim, er henni höfðu fallið til erfða eptir Sturlu Bárðarson systrung sinn.

Add. British Museum 11, 095. 4to (FM. 234) bl. 102a, með hendi Þorleifs sýslumanns Magnússonar á Hlíðarenda (d. 1652); Bibl. Bodl. Oxford. Collect. FMagn. 127. 4to bl. 179—80, skr. c. 1640; AM. 196. 4to bl. 132a-b, skr. 1669; Ny Kgl. Saml. 1945. 4to, skr. 1666 af Hannesi Gunnlaugssyni; Bók í Fol. sem eg á, bl. 17a-b, skr. 1665 á Fróðá af Guðmundi Jónssyni (= B).

Vrskurdur Hrafnz logmanz vm [Giafer.[1])

Þeim godum monnum sem þetta brief siaa edur heyra sender Hraffn Gudmundsson logmann nordan og vestan ꜳ jslande kuediu gudz og sijna[2]) kunnigt giorande. ad Anno

---

[1]) Vrskurdur Raffns Lögmanns ad huor madur hallde sinn giörnijng 1432, B; [þad einginn meigi sialfur riufa sinn eyginn giorning og hann skuli halldast medann hann lifir, 127; [2]) B; vora 11095, 127.

[Jesu[1]) christi[2]) 1432 ǻr midvikudaginn næstann firir[3]) laurentiusmesso æ hælse i hnioskadal [æ almenniligu þijnge kom firir mic[4]) lopttur gutthormsson. beidde og krafde vrskurdar æ. huort su giof væri lôglig eda ætte ad halldast. sem halldora þorfinnsdotter[5]) hafde[6]) gefid og handlagt ædur nefndum lopti. [sem var[7]) alla peninga þæ er henni fiell[8]) i erfd epter [sinn systrung[9]) sturla bǻrdarson[10]) oc til mijn var[11]) dæmt af .xij. skynsômum[12]) monnum.

nu saker þess ad mier lijst madur[13]) eij sialfur mega riufa þann giorning sem hann sialfur giorer og [handabandar i burt af sier.[14]) hinnz annarz ad þrattnefndur[15]) lopttur liet sueria ij skilrijk[16]) witne firir mier. ad greind[17]) halldora[18]) fieck nefndum[19]) loptte [fyr sagda[20]) peninga til fullrar[21]) eignar med fullnadar[22]) handsôlum.

Þui [i Gudz nafne Amen.[23]) ad tilkolludum þeim[24]) bestu[25]) monnum sem hiæ mier voru oc mier samþyckiundum seige ec [i gudz nafne[26]) med fullum[27]) laga vrskurdi ædur nefnda peningagiof halldast eiga. [er greind halldora hafdi gefid fyrskryffudum[28]) loptti guttormssyni.[29]) suo[30]) leingi sem halldora[31]) lifer. enn sijdann[32]) fare[33]) sem lôgmæled giorer ræd firir. Enn[34]) tijttnefnd[35]) halldora hafe [framfæri æ firr sogdum peningum[36]) til matar og dryckiar og klæda [so leinge sem hun þarf þez vid.[37])

Og til sanninda hier um set eg mitt jnnsigli firir þetta brief.[38])

---

[1]) sl. 127; [2]) [sl. B; [3]) s(ancti) b. v. B; [4]) [kom fyrer mig ä hieradsþijnge B; [5]) þorsteinzdotter. B; [6]) hefde B; [7]) [B; sl. 11095, 127; [8]) fiellu, B; [9]) systurson 127, B; [föður systur son sinn 196; [10]) Biarna Sturlason(!) B; [11]) B; sl. 11095, 127; [12]) sl. 11095; [13]) mann, B; [14]) [handsôl ad hefur, B; [15]) firrnefndur 127, B; [16]) lauglig 127, B; [17]) b. v. B; [18]) hallbera(!) 11095; [19]) fyrskryffudum, B; [20]) [þessa B; [21]) fullkomlegrar, B; [22]) b. v. B; [23]) [b. v. B; [24]) sl. B; [25]) skynsômustu, B; [26]) [sl. B; [27]) fullkomlegum B; [28]) b. v. B; [29]) sl. B; [30]) [sl. 11095; [31]) hallbera(!) 11095; [32]) sijdar 127; [33]) b. v. B; [34]) og 127; [35]) optnefnd, B; [36]) [sl. B; [37]) [b. v. B; [38]) yfir 4 síðustu línurnar í 11095 er límt, svo þær verða ekki lesnar.

549. 16. August 1432. á Hólum.

Illugi Björgólfsson gefr heilagri Hólakirkju og Jón biskupi Vilhjálmssyni þrjá hluti í jörðunni Hóli á Skaga með öllum gögnum og gæðum, og vill ekki neitt fyrir taka, nema umbun af guði og ýmsum guðs helgum mönnum, og þar á meðal hinum góða Guðmundi biskupi.

AM. Fasc. IX, 20, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

bref vm jordina hola a skaga i hwamskirkiu sokn.[1])

Þat gerir ek illughæ berghulfsson godum monnum kunnikt med þæssu mino brefuæ ath ek medgængr oc kænnezst ath ek hefuer gæfuit hæilagre holakirkiu oc herra jonæ vilialmssyni med gudz nadh biscupe a holum þria lutena j jordunne a holæ a skagha er liggr j huams kirkiu sokn medh ollum þæim goghnum oc gædum lutum oc lunnændum rækum oc odrum lutom sæm þar til liggr oc lægit hæfuer ath fornnu oc nyiu oc ek hefuer fræmst ath æigandæ uordit græindræ hola kirkiu til æuenligrar æignar oc fræals forrædis fraa mer oc minom ærfvingium oc ængha læyn næ pæningha firir taka vtan ombaun af gudi jungfrv sancte marie hans mildastu modur sancti johannes oc æns goda gudhmundar biscups.

Oc til mæire stadfestu oc sannænda her vm setti ek mitt jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadaal laugardagæn næsta æfter marie messu fyrræ anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ secundo.

---

550. 17. August 1432.

Vísitazíugebð Jóns Hólabiskups Vilhjálmssonar hin þriðja, um Húnavatns og Hegranessþing.

AM. 235. 4to bls. 1—7, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar. Í þessari kirknaskrá eru miklar eyður, milli kirkna, sem átt hefir að rita máldagana í, en aldrei af orðið.

Anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ secundo.

Venerabilis pater in christo dominus johannes vi(li)almi. fecit visitacionem suam hoc modo secundo die post festum assumpcionis beate marie.

---

[1]) Aptan á bréfinu með gamalli hendi.

Primo ecclesia vidhuik sancti ambrosij Episcopi non dedicata aa alt hæima landh et cetera.[1])

Jtem hofstodum ecclesia sancte marie Dedicata. a alt hæima landh oc suo mikit j lausa godzsæ. jn primis.

Jtem þuæra ecclesia sancti Petri non Dedicata hefer suo mikit godz jnnan kirkiu,

þetta i kuiffæ[2]) fiorar kyr.

jtem j gambla portio .x. aura.

Jtem flugumyræ Ecclesia sancti Petri non dedicata a suo mikit lausagodz oc quikfæ iiij kyr.[3])

Jtem aa aukrom halfkirkia ecclesia sancti johannis holensis episcopi.[4])

Jtem Micklabæ ecclesia sancti olavi regis non dedicata aa suo mikla prestskyld oc diakns et cetera.[5])

Jtem vidævollum ecclesia sancti johannis apostoli.

Porcio ecclesie .x. aurar huert aar.

liggia þar vnder fiorer bæir midhskytia hella soolhæimar oc vlfstadær ha(l)fkirkia.[6])

Jtem eccelsia sancti petri apostoli aa widæmyri war metin firir .x. hundrot æn giortt vpp a kirkona xx hundrot.

Jtem Ecclesia sancti michaelis j bolstadalidh var giorth nu firir viij hundrot æn vantar til xij hundrot firir fynd.

Jtem Ecclesia sancti olaui regis a bergzstodum var giordh firir xuij hundrot æn firir fyndh sex hundrot læggi vppa stadæn hundrat arliga. porcio ecclesie xviij aurar vm ij aar.

Jtem Ecclesia sancti[7]) a holum var giordh firir vj hundrot æn firir fynd niv hundrot læggi a stadæn ij merkr ærliga.

S(v)inavattn.

Jtem Ecclesia sancti petri appstoli a swinavatni dedicata secunda die post festum mathei apostoli giordt vpp a kirkona fyndh x hundrot æn hon var virdh half þridiatigæ hundrada þa hon var uæl standandi.

---

[1]) Hér er dregin upp mannsmynd og ritað við: »hier er are aue mar(ia)«; [2]) þannig = kvikfé; [3]) Hér kemr með annari hendi klausa um fé á Skinnastöðum, þegar séra Magnús afhenti; [4]) Hér í eyðuna párað: »jtem hefer sira«; [5]) Hér kemr kgsbr. 1447; [6]) þessi klausa um Víðivelli er með dekkra bleki og feitari penna; [7]) eyða fyrir nafninu.

mardargnup.

Jtem Ecclesia sancti jacobi a mardargnupi kirka firir xij hundrot en firir fynd iij hundrot.

Grimstungu.

Jtem Ecclesia sancti nicholaus grimstungo kirka giordh firir .xx. hundrot æn firir fyndh .xv. hundrot læggi vpp a stadæn iij merkr arliga.

a audculu.

Jtem Ecclesia johannis baptiste aa audculu dedicata tueim nottom efter dionisiusmesso tækr hon hæima tiundh heytolla oc lysætolla af viij bæium ero sæx af þeim nu bygdar Porcio nu vm næstu fiogur ar aa huerio aræ halfr sæxtanda[1]) Eyrer oc xij alnom bætr. En vm atta aar þar firir halft annat hundrat a huerio aræ. Summa vm greindh xij aar af ollo saman .xv. hundrot oc ij aurar bætur. kirkan aa tio hundrada j jord er heiter litla daal er stændr j slættadaal læigdh vm tolf aar firir x aura a huerio aræ æn ath forno var hon bygdh firir hundrat. oll læiga af sagdræ jordu vm greindh tolf aar vi hundrot. Er suo saman ræiknadh alt sagdt godz æitt hundrat oc tutt-ugh(u) oc ath auk oræiknat alt gamalt kirkonar godz sæm j gomblu registro stændr.

Jtem tækr prestr j læigu hæima a Culo halfua fimtto mork æn vtan gardz iij merkr.

ase i vatsdal.

Jtem Ecclesia j asæ sanctorum Geruasij et prostasi kirka giordh firir hundrat en j fynd vij hundrot Porcio vj aurar vm tau ar a huortt.

vndenfelli.

Jtem Ecclesia sancti nicholai j vndenfelli giordh firir xij hundrot æn firir fyndh viij hundrot.

Porcio xij aurar vm tau aar oc halfr æyrer læggi vpp aa staden hundrat arligha.

videdalstungu non dedicata.

Jtem ecclesia sancti johannis baptiste j widædaalstunghu. hon a þridiungh j hæima landæ liggia þar til xviij bæir ath tiundum heytollum oc lysætollum. Porcio j huert aar hundrat vm atta aar. hundrat huert aar medan boduar hafdæ vmbodet oc sidan stendr oræiknat fiogur aar medan jon bondæ jonsson hefer hafdt vmbodhet.

[1]) þannig.

Jtem kirkan virdh firir xiiij hundrot æn j fyndh vj hundrot er a brast.

huamme.

Jtem Ecclesia sancte katerine j huammæ war giordh firir. xx. hundrot æn firir fyndh .x. hundrot.

breidabolstad.

Jtem ecclesia sancti andree non dedicata jn bræidabolstadh var giordh.[1]) þar fylgia xiij bæir vij bygder sex Eydæ.

mars stadr.

Jtem ecclesia wors herra ieshu christi a mars stodum dedicata þar liggia til iiij bæir. æin af þeim ær Eydæ. porcio a huerio aræ[2]) stændr wæl.

asgeirsaa.

Jtem Ecclesia sancti Petri apostoli ath asghæirsaa dedicata virdh firir fiorttan hnndrot. En j fyndh vj hundrot. En[1]) liggia þar vnder fiorer bæir ath tiundum lysætollum oc heytollum oc æin half.

mels kirka.

Jtem kirka sancti stephani prothomartiris a mæl j midfyrdhi dedicata in festo firmini virdh firir fiorertigæ hundrot enn j fyrndh .xx. hundrot. En læggi a stad oc stadaræns jarder iij hundrot arligha elligar suo mikit skyldugur stadnum arliga.

stadarbacka kirkia sancti Johannis baptiste. Var hon virdh firir fimttan hundrot. Enn j fyndh onnor fimttan. bæti stadæn arliga tau hundrot.

Jtem halfkirka a toruastaudom giordh firir .x. hundrot. En firir fyndh tau hundrot.

Jtem halfkirka a Reykium giordh firir sex hundrot. En firir fyndh fiogur hundrot.

Jtem halfkirka ath osæ giordh firir .x. hundrot. En firer fyndh ij hundrot.

kirka j hwammi sancti thome arch(i)episcopi.

Var hon giordh firir .x. hundrot æn firir fyndh vj hundrot liggia þar vndir .x. bæir ath tiundum oc lysitollum.

Jtem kirkia sancti johannis baptiste j westra hops holum giordh firir xij hundrot. En firir fyndh vj hundrot. bæti stadæn arligha hundrat.

[1]) eyða í hdr. fyrir nokkru; [2]) hér sýnist eitthvað hafa gleymzt úr.

Jtem kirka sancti olaui Regis et martiris a bræidabolstadh j westur hopæ giordh firir atta hundrot. En firir fynd fiortighæ hundrot oc tau hundrot. bæta stadæn oc stadharens jardær arligha fimm hundrot. fellr þar porcio arligha hundrat. liggia þar vnder tolf bæir oc ath auk tuær halfkirkor.

Jtem kirka sancti nicholai aa hialtabacka gerdh firir xij hundrot. En firir fyndh vj hundrot.

kirka sancti petri aa hauskaulsstodum giordh firir halfan þridiatigæ hundradha. En firær fyndh xv hundrot. Porcio iij merkr aa huerio aræ. Ecclesia dedicata in festo sancti suiptuni Episcopi.

Jtem kirka sancti thorlaci ath spakonofelli giordh firir x hundrot. En firir fyndh v hundrot. liggia þar til vij bæir ath tiundum oc lysitollum. Porcio huertt aar halfr ælliftæ eyrer. En olykt tiundh af jordonnæ þuæraa vm morgh aar.

Jtem halfkirka j skardæ sancti johannis baptiste giordh firir xiiij hundrot. En firir fyndh vj hundrot.

Jtem kirka sancti nicholai aa holtastadum giordh firir xvj hundrot. Enn firir fyndh fiogur hundrot.

Jtem kirkia sancti olaui regis et martiris a gunstæinsstodum giordh firir x hundrot En firir fyndh ij hundrot. Porcio huert aar IX aurar. liggr þar vnder æin jordh.

Jtem kirka[1]) j glaumbæ giordh firær tuttugu hundrot En j fyndh x hundrot.

---

551. [1432].

Rádsmanneiðr á Hólum um daga Jóns biskups Vilhjálmssonar.

AM. 235. 4to bls. 13—14: Bréfabók Jóns biskups Viljálmssonar í frumriti.

Radsmans eidr [hrædiligr.[2])

Þes læggh ek. N. N. hond a helga (bok) ok þat jattar ek gudi ok iunghfrv sancte marie ok ollum gudz helgum monnum sancti johanni biskupi ok minom herra .N. biskupi a holum ath medan ek stændr j hæilagrar holakirkiu Randzmans dæmi ok starfuæ ath ek skal suo rada ok styra ollu stadaræns godzi j holum faustu ok lausu hæima ok burttu vtan stocks ok jnnan j fridu ok ofridu. sæm ek bæst kan ok tryggiligazst efter mino bæstu samvite ok megni opinnberligha ok leyniligha.

[1]) eyða nokkur hér í skb.; [2]) [í annari línu.

Ok þar fram koma j ordum ok verkum sæm ek profuar stadnum ok ydr minn herra bæst hentta oc nytsæmdh j vera med huat manna hlut aa j oc æingu stadarens godzse skutla selia æda byta fridt æda ofridt til werra skipazst forfallalaust nytligra mer j vil æda odrum leynt æda liost stadnum ok ydr til skadha med vilia æda forakt ok ecki vinnofolk æda sakadha karllmænn ædha konor lokka æda radha fra stadnum ok ydr fyrr [æn þeir[1]) hafua ydart gott orlof. Ok þa sæm storum malum ero bæryktader ok bornær skal ek æi vndir migh dragha til þionostu suo ath stadræn misse j stadin Badæ landseta ok þionoztofolk Ok hæilogh kirkia a holum sinn Rett vtan med ydru lofui ok vpplaghi Ok rada ænghum Radhum vtan med ydræ samþykt ok vilia Ok bæra ydr ænghum radhum leynt æda liost sæm þær vilet vera lata. ath giordh sæ Ok standa suo j ollum odrum staurfuom hæilagrar hola kirkiu sancti Johannis oc ydrum ath ek skal þau aull sækia vndir stadhin ok ydr med trygdh oc trvskap sæm bæst æk kann Ok maa ok æk væit efter minnæ samuizsku firir gudhi. ok hafua ænghar dualer aa malaferllum þarflausligar til vndandrattar ok faals vidh hæilaga kirkiu ok ydr ath þær ok hun missæ sins rettar ok taket skada af. vtan swo hægan sakeyrer sæm þær mer væitet ok vnnet ok gera æinghar launsetter ydr til fiarmissu æda sæmda æda manna Radha.

Suo siæ mær .N. gudh hollr ok oll heilogh ordh a þessi bok ok oll hæilog ewangilia gudhz.

---

552. **1. Oktober 1432. á Möðruvöllum.**

Jón ábóti í Þykkvabæ og sex menn aðrir votta um fjórðungsgjöf og löggjafir Lopts bónda Guttormssonar, «guð hans sál hafi», til Sumarliða sonar síns.

AM. Fasc. IX, 21, frumritið á skinni. Þrjú innsigli eru dottin frá, en fjögur eru fyrir bréfinu. Þetta bréf er með sömu hendi og AM. Fasc. VII, 20 frá 1417, og mun það vera hönd Höskuldar Runólfssonar.

[1]) [tviskr.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda herra jon medr guds nad abote j þyckuabæ hoskulldr runolfsson arne Einarsson Maghnus jonsson þorstæinn hoskulldzson bersi Einarsson ok þorlæifur branndzson quediu guds ok sina kunneght gerannde ath wær säm ok yferläsum ok heyrdum yfer lesit oped bref loptz bonda gutthormssonar gud[1]) hans sæl hafe suo latanda ath hann gaf sumarlida syne sinum jordina vatzhorn j haukadal ok vatn firir tiutighe hundrada. hrafnabiorgtungho. laugar ok laugardal halfan ok þorstæinsstadi[2]) ok kauldokinn firir þrettan tighe hundrada ok her med jardernar a finnmork Radbardarhollt. hol. kauldukinn ok hafstadi firir siautige hvnndrada ok her til sextige hvnndrada j fridum penninghum. gaf hann þessa penninga j sina fiordungsgiof ok allar þær lauggiafer sem hann matti fremzt gefa med loghum. gienghu erfingiar loptz bonda til hanndabanndz vit sumarlida. þoruardr ok olof ok samþýcktu þessar giafer staudugar ok logligar j allan mäta. ok til sannennda her vm settum wer fýr nefnder menn vor jnncigle firir þetta bref gerth a mödruuollum j æyiafirdi miduikudaghinn næsta epter Michaelismesso anno domini m° cd° tricessimo secunndo.

---

553. 13. Oktober 1432. á Hólum.

«Ærleg kvinna og velborin» Margrét Eiríksdóttir afhendir Jóni biskupi Vilhjálmssyni og Hólastað, með samþykki Magnúsar sonar síns, jörðina Sjóarborg, er hún hafði áðr selt honum.

AM. Fasc. IX, 16, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Í pappírsafskriptum finst bréf þetta heimfært rangliga til 1332 (Bisk. 2. Fol.; Landsb. 18. Fol. bls. 1—2).

bref wm siogarborg.

Ollum godum monnum þæim sæm þetta bref sea ædr heyra sænda Magnus Einarsson diaknæ oddr asmundzson siugurdr erllendzson oc arnæ runolfsson læikmænn quedio gudz oc sina kunnict giorandi ath aa faustudagen næsta firir Calixtusmessu[3]) anno domini M° cccc° xxx° secundo vorum

[1]) guds, frbr.; [2]) tvískrifað; [3]) = 10. Okt.

wer þar j hia saghum oc heyrdum vpp aa firir kirkiudyronom a siofuarborgh j skaghafyrdi ath ærligh quinna oc uelboræn marghrett Eiriksdotter afhændi med handabandi hæidarligum herra herra jonæ med gudz nadh biscupe a holum vilialmssyni greinda jordh siofuarborgh efter sæm hon hafdæ hana adr seldt honum. skuldhæ hun hans æighn oc stadaræns a holum wæra þadan j fraa efter þeirra kaupæ oc lysti þui þar firir oss ath hon hafdi jordhina adrnæfnda siofuarborgh ængum mannæ seldt næ gæfuet æda goldæt odrum æn næfndum herra jone oc ræiknadæ hona[1]) alla adr veret. hafua sina æighn æf hon skuldæ orætt wæra oc samþykti med hennæ magnus hennar son þæssa hennar giordh.

Ok til sans vittnisburdar her vm sættum wer fyrnefndir mænn (vor jnnsigli) firir þetta bref scrifat aa holum j hialtadaal manadagen næsta firir Calixtus messo a sama aræ sæm fyrr sæghir.

---

554. 8. Nóvember 1432. á Hólum.

Einar Ketilsson fær Jóni biskupi Vilhjálmssyni jörðina Stafshól í Hofsþingum, er hann og Auðun bróðir hans erfðu eptir Helgu Þorfinnsdóttur frændkonu sína.

AM. Fasc. IX, 17, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá, nema tvö.

stafshool.[2])

Ollum godum monnum þæim sæm þetta bref sæa ædr heyra Senda siugurdr jonsson berdþor haldorsson prestar ok jon Egillsson pubblicus notarius Qvediu gudz ok sina kunict gerandi ath aa laugardagæn næsta firir marthæinsmesso anno domini m° cccc° xxx° secundo j timbrstofuonnæ aa holum j hialttadaal worum wer þar j hiaa saghum ok heyrdum wpp aa handabandh þeirra af æinne halfuo hæidarligz herra herra jons viliallmssonar med gudhz naadh biscups a holum æn annari Einars kætilssonar. falst ok skildizst þat j þeirra handabandæ ath græindr Einar fæck sogdum herra jonæ ok hæilagre holakirkiu alla jordina stafshol er liggr j hofsþinghum a haufda

[1]) þannig; [2]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

strondh er hann sagdi wera fiögur hundrot ok tuttughu dyra ath fornno med ollum þæim goghnum ok gædum sæm til hennar hefuer lægit ath fornno ok nyio ok hann ærfdi æfter helgu þorfinsdottur frendkono sina ok audun kætilsson brodær hans. vnder batt næfndr Einar sigh ath suara audonæ brodur sinom þæim hælminghi j sagdræ jordu sæm honum bar til ærfdar j sagdræ jordu æfter næfnda helgu þorfinsdottor sina frendhkono sogdum herra jonæ biscupi ok hæilagre holakirkiu til æuenligrar æighnar ok freals forrædis af sær ok sinom ærfvingium frealsa ok akærolausa. skyldæ herra jon halda jordonæ til lagha. En Einar adrsagdr ollum lagha Riptingum suara firir jordenæ.

Ok til mæire sannenda ok stadfestu her vm settum wer fyrnæfndir mæn wor jnsigli ok adrnæfndr Einar kætilsson sitt jnsigli med vorum firir þetta bref scrifat j stadh dæghi ok aræ sæm fyrr sægir.

---

555. [Haustið 1432]. á Möðruvöllum.

Skiptabréf eptir Lopt (ríka) Guttormsson.

Add. British Museum 11, 242. 4to bl. 51, Sópdyngja séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ, skr. 1543—1593; ÍBfél. 309. 8vo bl. 15a—16a skr. c. 1620 (Öxnafellsbók); IBfél. 79. 4to bls. 321, skr. c. 1680; IBfél. 67. 4to bl. 43 »Iclis« með hendi séra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745); MSteph. 60. 4to bls. 11—12 (ágrip, með sömu hendi); Landsbókasafn 115. 4to I, bls. 50—51 (bréfasafn séra Jóns í Hítardal); Auk þess eru til margar afskriptir bréfsins, misjafnlega góðar, sem hér eru notaðar á einstaka stað við bréfið, svo sem MSteph. 27. 4to bls. 165—66 (með hendi Benedikts lögmanns þorsteinssonar); MSteph. 62. 4to bl. 127—128, skr. c. 1650; IBfél. 126. 4to bls. 167—68; Add. British Museum 4882. 4to bls. 269—70, skr. c. 1650; Advocates Library í Edinb. 21, 714. 4to (með hendi séra Björns Haldórssonar í Sauðlausdal); Bibl. Bodl. Oxford Collect. FMagn. 55. 4to bls. 105—106 (með hendi séra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði, d. 1690) og 142. 4to í sama safni, skr. c. 1700; prentað í Sýslumannaæf. I, 162, og í Safni I, 695—96 í ritgerð Jóns Gizurarsonar, með orðamun úr afskript séra Ásgeirs Bjarnasonar (d. 1772) og Stockh. 34. 4to (með hendi Jóns Rúgmanns).

Skiptabref þeirra syskina barna lopz rika.

Ollvm godum[1]) monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendum vier havskulldur runolfsson. arne einarsson. olafur[2]) lopzson. Magnvs jonsson. þorsteinn havskulldzson[3]) .oc einar arnason[4]) Q(uediu) G(udz) oc vora[5]) kunnugt giorandi ad[6]) arum epter gudz burd [.M. cccc. xxx. oc .ij.[7]) ar a Modruvollum j eyiafirdi worum vier tilnefnder[8]) af þorvardi lopzsyne oc Olofu lopzdottur at virda[9]) peninga oc skipta a millum þeirra[10]) [allra saman[11]) syskina.[12]) Þoruarz. Eiricz. Soffiu oc Olofu[13]) epter lopt bonda[14]) gvttormzson oc jngebiorgv palzdotter moder þeirra.

Handlavgdv þav þorvardr oc Olof at hallda þat[15]) lagaskipti sem vier fir nefnder menn skiptum þeirra a millum.

[Reiknvdvz svo miclar fastaeigner.[16])

at þorvardr hlavt j sitt hlvtskipte halft tolfta hvndrad hvndrada.

Eirekr broder hanz annat jafnmicit[17]) j jordum oc fastaeignum.

Enn Olofv hlotnadiz j sinn hlvt .v^{c}. hvndrada oc .ix. tiger .c. betur.

[oc[18]) Sofia jafnmicit.[19])

Svo micit virdingagodz virtiz a modrvvollum j eyafirde. j hlid.[20]) a siafarborg j skagafirde. a marstodum j uazdal.

---

[1]) 11242, 79, Sýsl.; hin sl.; [2]) Lofftur 79 (rangt); Álfr 34 (rangt); [3]) Haldórsson 34 (rangt); [4]) Einarsson, 115, 126, 34, Ásgeir (líklega rangt); J. Gizur. og 309 nefna einungis tvo fyrstu skiptamennina; [5]) sina 11242, 27; [6]) sl. 11242, 309, 79, 115; [7]) [M. cccc. oc xiij, 11242, 79; 1400, JGizur.; 1412, Ásgeir, 309, 34, 55, 4882, 21714; •M iiij^{c} og xxij ar• 142; •1413 (1436)•, 115; •M cccc xxxvj (non— xvj ut vulgo male)• 67; 1436, 27; 1413, en síðar leiðrétt í 1433, 62; •Mccccxxxvıı (aðrir 1436)•, Sýsl. Loptr ríki er á lífi 6. August 1432 (Nr. 547—48), en er dáinn, þegar hans er getið í bréfi 1. Okt. s. á (Nr. 552). Er skiptabréfið því líklega frá haustinu 1432; [8]) í dóm nefndir 115; til dóms nefndir JGizur.; [9]) þá, b. v. 79, 115; þar 67; [10]) þessara 34; [11]) [sl. 67; saman sl. 79; samborinna JGiz.; [12]) sl. 115, 27, Sýsl.; [13]) 11242, Ásg., 27; Olðfar 67, 79; Olofar 309, 34, 115; [14]) sl. JGiz.; heitinn 309; [15]) þau, JGiz.; [16]) [Reiknadest so myked j fastaeign 79; þær miklu JGiz.; so margar, Asg.; [17]) í sinn hlut b. v. JGizur.; [18]) þar til, 67, 27, Sýsl.; [19]) [einnig Soffíu í sinn hlut annað jafnmikið í jörðum og fastaeignum, JGiz.; [20]) = Lögmannshlíð.

at þorvardr hlaut. cc. hundrada oc halfan þridia tvg hvndrada j sitt hlvtskipti.

oc Eiricr broder hans jafnmicit j sinn hlut.

Enn Olof hlavt j sitt hlvtskipti. c. hvndrada j virdingargozi og [halft xiijc.[1])

oc Sofia[2]) annat jafnmicit j sitt hlvtskipti.

Hlotnadiz svo micit j smiore virt til kvgilldis. xx. fiordvngar firir hvert[3]) c.

þorvardr hlavt þar af [.lxc. og .xvjc.[4])

oc Eirekr broder hans annat jafnmicit j sinn hlut.

Enn Olof hlavt [.xxxc. og .viijc.[5])

oc Sofia annat jafnmicit.

[Oc til sannenda hier um.[6])

---

556. 28. Nóvember 1432. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum tekr hústrú Margréti Bjarnadóttur til systralags á Stað í Reynisnesi, en hún gefr klaustrinu sextigi hundraða í þarfligum peningum.

---

[1]) [11242, 79, 67, 115, 27, Sýsl.; hálft seytjánda hundrað, JGiz., Ásg.; hálft xvj. hundrað 309; hálft tólfta 34; [2]) hlaut, b. v. JGiz.; [3]) sl. 309; eitt, JGiz. »ɔ: fjórðungr hver fyrir vj álnir« 115 (á spássíu); [4]) [11242, JGiz., 34, 79, 309; Lxxvc, Ásg., 27; Lxxc og vc, 67; Lxxijc, 115; sjötiu hundruð og tólf hundruð, Sýsl; [5]) xxxvj, 115, Sýsl.; Lxviii, 34; [6]) [11242, 309; sl. hin; »vantar þad meira er af þessu brefi« 67; 79 bætir aptan við: »Reiknudust þesse smior hundrad hundrada og LL hundrud og viij hundrud betur«. Í 115 stendr þessi athugasemd á eptir bréfinu, og á spássíu:

»jcc 36c í smjörvum eðr 3820 fjórðungar, sem gera 390 vættir«.

»NB. Loptr Guttormsson átti fjóra launsonu við Kristínu Oddsdóttur hjákonu sinni Ólaf, Orm, Skúla og Sumarliða. Ceciliu telja og sumir með launbörnum Lopts.

Hefur þetta fastagóz verið alls 43cc og 60c.

Í virðingargózi 6cc 75c.

og öðru 1cc 96c.

Summa summarum 51cc. iijc.

Hér að auki tilgjöf til launsona hans ɪxcc.

Summa Lxcc LLxjc.«

Aptan við bréfið í 11242 er ritað:

»Summa iiijc og ɪx tyier vætter.

Enn ad auratali xij firir iijc hundrada oc xx hundrut«.

AM. Fasc. IX, 18, frumritið á skinni; innsiglið er dottið frá. Bréfið er fúið og dottið á það stórt gat. AM. 280. 4to bls. 28—29, með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640, og má fylla skallana eptir því.

Vær jon med gudz nadh biscup aa holum vidrkænnomzst med þæsso voru brefuæ ath sakær þærss ath ærligh hustru ok wor ælskoliga dotter marghrett biarnnadotter wil af hæilags anda nadh ok jnblestri ok godfysæ sins hiartta widr skiliazst þessa hæims glædi ok æfterlæti €n gæfua sigh vnder gudhliga þionozstu ok hæilagt ʀæglu hald in ordinem sancti benedicti abbatis ath stadh j ʀæynisnæsi j skagafyrdi suo længi sæm hon lifuer hedan af ok þar med gæfua klaustrinu [ok] kirko[næ] til hialp [ok] vpphældæ sextighæ hundradha j þarfligum pæningum faustum ædr lausum ok þ[ui s]am[þyc]kium [wer ok][1]) skipum ath þæssæ hennar gerningr ok gudligr vilæ standæ staudugur af woru [byskupligu valld]æ ath [ho]n jn ganghæ ok blifuæ systær j sogdu klaustri nær hon will til koma ok b[iodum wer[2]) vnder] kraptæ [hæ]ilagrar lydnæ ollum systrum ok radzmannæ sagdz stadar ok klaustrs med ollum hæidr ok g[odum vilia] med hennæ ath taka j systra samlagh ok gudliga Reglu hænnæ skipandæ sæmiligt hærbyrgæ j klaustrino þar til æina dygga þionozsto kono til þæss tima hon vigist til systor ok þa lutæ adra sæm hænnæ wæl þarfnazst lati hænnæ til ræido vera vtan alt hindr ok nokora talman.

Ok til sannænda ok mæire stadfæstu her vm þessarar vorar skipanar ok vilia settum wer uortt jnsigli firir þetta uortt bref vt gifuæt a holum j hialtadaal faustodagæn næsta firir andresmesso anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ secundo.

---

557. **1. December 1432. á Hólum.**

Bréf þriggja presta um það, að séra Þorkell Guðbjartsson fékk Jóni Hólabiskupi í umboði hústrú Margrétar Bjarnadóttur jörðina Hóla í Laxárdal, sem hún gaf í testamentum Rafns bónda Guðmundssonar bónda síns, og lofaði biskup að láta

[1]) ok, vantar í afskr. Hákonar Ormssonar líka; [2]) vantar í afskr. Hákonar líka.

segja þrjátíu sálumessur fyrir sál Rafns og kvittaði sál hans og líkama á guðs vegna, en ekki erfingja Rafns fyrir brotum Rafns við heilaga kirkju.

AM. Fasc. IX, 19, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru fyrir bréfinu.

littera super terram holl i laxa(r)dall.
bref wm hola jord j laxardal.[1])

Ollum godum monnum þæim sæm þetta bref sea ædr hæyra Senda siugurdr jonsson suæinbiorn þordarson jon gamblason prestar quediu gudz ok sina kunnict gerandæ ath þar worum wer j hia sagum ok heyrdum vpp aa j timbrstofuonnæ aa holum j hialtadaal faustodagæn næsta firir andresmesso[2]) anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ secundo ath þæir heldo hondum saman af æinne halfuo hæidarligr herra herra jon med gudz nadh biscup aa holum æn annare þorkell prestr gudbiarttzson. handabandadhæ greindr sira þorkæll adrnæfndum herra jonæ biscupi ok hæilagre holakirkiu jordhina j holum j laxardaal j fullo vmbodæ hustrv margrettar biarnadottur ok þar med tiu kugildæ aa næstum fardogum til æuenligrar æighnar ok fræals forrædis er sogdh hustrv marghrett gaf holakirkiu ok biscupinom j testamentum firir saal Rafnns gudhmundzsonar bonda sins þuiath hennæ þotti hann æigi hafua giortt nokora minningh hæilagre hola kirkiu j sino testamento en herra biscupæn lofuadæ ath lata segia þriatighæ salomessna hæima aa domkirkonæ aa holum jnnan næstu fardagha firir saal næfndz rafnns bonda ok tuær salomessor huerr prestr ok brædra j hans biscupsdæmi. skulo sægia firir hans saal firir næsto fardaga. fraa skildæ ok vtan tok herra biscupæn erfwingia greindz rafnns vm nokora quittan firir þau brot sæm optnæfndr rafnn bondi hefdi brottligr wordit mot hæilagrar kirko loghum ok biscupinom ok hann vpp aa hans pæninga kærdi. æn gaf quitta hans saal ok likama a gudz wægna ok þa kirkiu sæm hann huiler ath af þui forbodi sæm hann hafdi læsa latedh firir honum sealfuom ok æfter hann latæn. þuiath þat suor sira þorkell adrnæfndr er næri uar andlatæ Rafnns bonda ath

---

[1]) Aptan á bréfinu með tvennslags fornum hðndum; [2]) = 28. Nóv.

hann hafdæ fullan vilia til hafdt ath settazst vidh hæilaga kirkiu huat sæm hann hafdæ med hana brottligur wordıt.

Ok til sannænda her vm settum wer fyrnæfndir prestar wor jnsigli firir þetta bref scrifat aa holum j hialtadaal manadagæn næsta æfter andresmesso a saumo aræ sæm [fyrr sægir.[1])

---

558. **24. December 1432. í Kaupmannahöfn.**

Samningr milli Eiríks konungs af Pommern og Henriks VI. Englakonungs út af ýmsu sundrþykki og óeirðum, er fram hafði komið meðal þegna beggja ríkjanna.

Dipl. Norv. VI, Nr. 446, eptir frumritinu í Ríkisskjalasafni Dana, England Nr. 1 b. Sbr. Lovsaml. f. Island I, 35; Grönlands hist. Mindesm. III, 163. Hér er þeim köflum slept, er ekki snerta Ísland.

•

Confederatz emellom koning aff Engelandt och koning Erick af Danmarck.

. . . .

2. Articulus secundus, de dampnis jniurijs grauaminibus per Anglicos in terris Jislandie Halghalandie Finmarchie et ceteris terris ac portubus prohibitis in regno Norwegie postquam magister Willelmus Sprener legumdoctor et Johannes Grymmesby armiger anno preterito fuerunt hic Haffnis, illatis et presertim si ut fama tenet venerabilis in Christo pater dominus Johannes episcopus Schalholtensis in Jislandia[2]) uel sui familiares anno currenti dampna uel jniurias perpessi sint. prouideatur effectualiter per regem Anglie et cetera suumque regale consilium quod horum actores si qui reperiri uel deprehendi possint ita legali racionabili pena castigentur, prout fraternus regum amor requirit et transgressorum pena alijs transeat in exemplum. Alias verisimiliter pertimetur quod pax et amicicie inter reges et regna predictos sic solide seruari non possunt quemadmodum vtilitas reipublice et fraternalis regum amor expostulat et requirit.

3. Articulus tercius de hominibus quos Anglici abduxerant de regnis Dacie Swecie et Norwegie specialiter autem de terris

---

[1]) [aræ (!) frbr.; [2]) þ. e. Jón biskup Gerreksson.

Jislandie Ffinmarkie Halghalandie et alijs quibuscunque terris regni Norwegie prouideat cum effectu rex Anglie et cetera illustrissimus vnacum venerando consilio suo quod huiusmodi abducti absque fraude dolo et quouis quesito colore vbicunque et apud quoscunque sunt aut reperiri possunt in Anglia liberi dimittantur. sic quod proprias eorum terras natiuas uel alias vbi placuerit ad et in regna Dacie Swecie Norwegie expedite et absque impedimento quolibet cum primum voluerit reuerti poterint et laborum et seruiciorum suorum premia congrua consequi cum effectu. Et articulus iste publice proclamari et notificari debet per ciuitates villa et loca jnsignia Anglie infra annum a die dati presentis. sic quod iste idem articulus ad dictorum abductorum noticiam indubitanter valeat deuenire.

. . . .

6\. . . . . . . Ceterum mercatores et alij vtriusque partis homines ac subditi confidenter et pacifice tam per terras quam per mare se mutuo visitare possunt in locis et portubus non prohibitis suasque mercancias legaliter exercere. jta tamen quod faciant et exhibiant debita vniuscuiusque loci ad quem peruenerint secundum quod ibidem debeat exhiberi. Caueant nichilominus omnino mercatores et alij quicunque homines et subditi regis Anglie et Francie et cetera ne decetero sub pena amissionis vite et bonorum visitare presumant terras Jislandie, Ffinmarchie Halghalandie seu alias quascunque terras prohibitas aut portus illegales in regnis Dacie Swecie et Norwegie. Similiter caueant homines et subditi regis Dacie Swecie et Norwegie et cetera sub pena premissa terras seu portus prohibitos et illegales regis Anglie et cetera visitare nisi hos uel illos euidens maris periculum aut tempestatum impulsus coegerint vbi tunc sub pena predicta minime mercari licebit . . . .

7\. . . . . Specialiter autem prouidere et consulere dignetur rex Anglie serenissimus effectuali complemento iusticie indempnitati et subditorum regni Norwegie ne sic de cetero sicud hactenus multis in retroactis temporibus corona ledatur et subditi per illicitas Anglicorum nauigaciones ad terras regni Norwegie prohibitas molestetur. ne quaquam enim saluis honore regio legibus et libertatibus eiusdem regni sicud nec prefatarum pacis et amiciciarum vinculo et alligancijs sustineri uel dissimulari potuerit amplius huiusmodi nauigaciones Anglicorum ad

sepedictas terras prohibitas et exinde secuta dampna et lesiones corone necnon inuasiones et offense subditorum.

Acta sunt hec in ciuitate Haffniensi Roschildensis diocesis anno ab incarnacione domini millesimo quadringentesimo tricesimo secundo mensis Decembris die vicesima quarta.

---

559. 23. Janúar 1433. undir Gnúpi í Dýrafirði.

Kaupmálabréf Hákonar Jónssonar og Oddfríðar Aradóttur.

AM. 253. 4to bls. 153, bók Ara Magnússonar, rituð um 1600.

Jn nomine domini Amen.

var suo felldur kaupmäli lystur ä Brullaupsdeigi oc sambycktur ä mille ærligra manna. Hakonar Jonssonar oc Oddfrijdar Aradottur. ad adurnefndur Hakon hefur til kaups med fyrrnefnda Oddfrijdi attatiu hundrada. Hier j mot hefer Oddfrijdur attatigi hundrada. kirkiubol j valþiofsdal oc þar ofan ä tuttugu hundrud. Gaf Hakon ädur greindri Oddfrijdi. oc huort þeirra odru sem leingur lifdi fiordungsgiöf vr fie sijnu. Jtem gaf þrättnefndur Hakon fyrrsagdri Oddfrijdi fimtan hundrada beckiargiöf. kiöri tijttnefnd Oddfrijdur med samþycki modur sinnar sig mälakonu j gard fyrrnefndz Hakonar. oc reiknadist mälinn hälfur tijundi taugur hundrada.

voru þesser Brullaupsvottar. liotur prestur helgason. sighuatur prestur Biarnason. Einar Jonsson. Halldor Jonsson. Sueirn Brandsson oc Teitur Magnusson leikmenn.

Og til sannenda hier vm settu vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta kaupmälabref er giört var vnder Gnupi j dyrafirdi fostudaginn næsta post festum sanctæ Agate virginis Anno Domini ꝏ° cd°. xxx°. tertio.

---

560. 13. Febrúar 1433. á Hólum.

Jón biskup á Hólum kvittar Svein Hallvarðsson fyrir reikningsskap kirkjunnar á Ríp í Hegranesi.

AM. Fasc. IX, ad 10, frumritið á skinni. Brot er fyrir bréfinu af innsigli Jóns biskups hinu minna. AM. dipl. afskrr. 324. Í

sumum pappírsafskriptum, svo sem Landsbókasafni 107. 4to bls. 42—43, er þetta bréf árfært til 1425, og Jón Espólín (Árb. II, 20) árfærir það eins, og segir það auk þess gert um sumar, en hvorttveggja er rangt.

Medkienning Jons Byskups umm kyrkiugods a Rijp.[1])

Vær jon med gudz nadh biscup a holum vidrkænozst med þessu voru brefuæ ath suæin haluardzson hefuer lukt oss allt kirkonar goz a Rijp j skaghafyrdi ok þar med alt hennar ornamentum ok tiundær ok wer vppbarum alt sagdrar kirkiu godz ok suo firir fyrndh sagdrar kirkiu suo ath oss væl anæger þui gerom ver næfndan suæin allungis quittan ok akærolausan vm fyrsagda kirkiu ok alt hennar godz firir oss ok ollum kirkonar formonnum vorum æfterkomendum biscupum a holum. Ok til sanænda her vm settum wer uortt jnsigli firir þetta uortt quittonarbref vt gifuet a holum j hialltadaal faustudagæn fyrsta j langa faustu anno domini ᴍ⁰ cccc⁰ xxx⁰ tercio.

---

561. 15. Febrúar 1433. á Hólum.

Þorkell prestr Guðbjartsson vottar um skipti þeirra Jóns biskups á Hólum og Ólafs Eyjólfssonar, að Jón biskup lætr Ólaf fá þann part, sem Hólastaðr átti í Höfða í Höfðahverfi fyrir jörðina Héðinshöfða á Tjörnesi.

AM. Fasc. IX, 23, frumritið á skinni, og er innsigli séra Þorkels fyrir bréfinu.

brief um hofda i Hofdahuerfe.[2])

Þat gerir ek þorkell prestr gudbiartzson godum monnum viturligt med þæssu mino brefe ath ek sagdi firær handabandi virduligz herra herra jons med gudz nadh biscup(s) aa holum ok olafs Eyiulfssonar med suo firær skildu ath greindr herra jon seldi olafui fyrnæfndum parten þan holastadr atti j iordonæ ok stadnum j hofda j haufdahwerfui. her j moti gaf olafr jordina hedinshofda aa tiornesi med ollum sinom gognum ok gædum. skildæ olafr selia biscupinom aftur fyrstum sagdan

---

[1]) 107; [2]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Aptan á bréfinu er og latínsk fyrirsögn sama efnis og þessi.

partt j hofda ef hann vildæ selia. Ɛn ef olafs kynnæ med ath missa fyr æn hann seldi sagdan partt j haufda. þa skuldæ holastadr aftur æigha þann sama jardar partt j optnæfndum haufda Ɛn ærfuingiar olafs hædenshaufda fyrnæfnda jordh a tiornæsi. Ok til sannenda her vm setti ek mitt Jnsigli firær þetta mitt vittnisburdar bref scrifat aa holum j hialtadaal sunnodagæn firær Cathedram sancti Petri apostoli anno domini M° cccc° xxx° tercio.

Jtem heyrdi ek aldræ parten j haufda Ræiknadan med sannændum mæir æn þrætighæ hundradha. þan sæm holastadr atti en olafui Ɛyiulfssyni war seldr Ɛn þria luti niotighi hundrada i jordunnæ hofda optnæfndum heyrdi ek af mer ellri monnum ræiknadh beneficium ok þar haufdo aa (verit) tuæir prestar gudmundr prestr kalladr Coor ok Rafn prestr oddason er heldu þat sæm beneficium var Ɛn læigdu holastadar part firær þriu hundrot.

562.

21. Febrúar 1433. undir Hvassafelli.

Þrír menn votta, að Björn Sæmundsson seldi Oddi Snorrasyni jörðina Gautstaði á Svalbarðsströnd, en Oddr leggr í móti jarðirnar Miðvík í Höfðahverfi og Nes í Hnjóskadal og segir til ítaka.

AM. Fasc. LXVI, 6, frumritið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins hið fyrsta eptir.

Gautstada Bref.[1])

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edr heÿra sennda steinmodr havskavlldzsson. helgi jonsson ok þorgrimr gudmvnndzsson Q(uediu) gvds ok sína kvnnigth geranndi. ath þa er lidith var fra higat burrd vors herra jehsv christi þvshvnndrath. fiogr hvnndrat þrirtigir ok þriv ær a manvdaginn næsta firir peturs Messo[2]) a grytvbacka j havfdahverfvi. vorvm ver j hia sæmm ok heyrdvm a hanndabannd þessarra manna biörns sæmvndzsonar af annarri ælfvv enn oddz snorrasonar af annarri. at svo firir skildv. at ædr nefnndr biornn selldi fÿrrnefndum oddi

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar sendr og með danskri hendi frá 18. öld: »Thingoe Syssel i Sualbardsogn«(!); [2]) Þ. e. 16. Febrúar.

jordina gavtzstadi. er ligr a svalbardzstraund med ôllvm gôgnvm ok gædvm. sem jôrdvnne hefir fylgt at fornv ok nýiv ok hon er nv stanndanndi. her j mot gaf ædr nefnndr oddr tittñefndvm birne tuær jardir er svo heita. midvíjk j havfdahverfi er liggr j lavfæsþingvm. ok nes j hnioskadal. med ôllvm þeim gôgnvm ok gædvm sem fýrrnefndvm jordvm hefir fýlgt at fornv ok nýiv ok þær eru nv. med samþycki gvdrvnar magnvsdottvr. kvinnv þrattnefnndz oddz. sagdi biorn til bænhvs skýlldar a gavtstavdvm. enn oddr skýlldi siælfr bænhvs vpp gera j víjk ok hafva vpp gert jnnan tólfmanada fra þeim tíma er biorn væri akærdv̄r vm. sagdi ok oddr til jtavlv at midvíjk ætti skipstavdv ok navstgerd j ýtztv vikar jôrd. enn tveggia hrossa beit j mote j midvikar jord. skylldv ok hvorir hallda fýrnefnndvm jordvm til fvllra laga er keypti. enn hvorr svara lagariptingvm a þeim jordvm er selldi. kynni ok tiv hundrada partvrinn j gavtzstavdvm med lavgvm af oddi at ganga. sa er holastadr hefir ætt. þa skylldi biorn lvka oddi forngillda tív hvndrada jôrd. edr tiv kvgilldi. Ok a sama vættfangi. adr enn þessi jardakavp forv framm. vorvm ver j hia. at oddr snorrason keýpti tiv hvnndrvth ath magnvsi oddasýni. þav er hann ætti j jordvnne midvíjk. ok gaf honum firir sex kvgilldi. tvô hvnndrvth j smiore. ok tvô hvnndrvth j slatrvm.

Ok til sannennda her (vm) settvm ver fýrrnefndir menn vor jnnzsigli firir þetta bref skrifath vnndir hvassafelli. j eýafirdi. a lavgardaginn næsta firir peturs ᴍesso. sama æri sem fýrr segir.

---

563. 17. Marts 1433. á Hóli í Bolungarvík.

Oddr (leppr) Þórðarson handleggr að afgreiða Jóni Ásgeirssyni alla þá peninga, sem Kristín sonardóttir hans hafði erft eptir Guðna föður sinn og Þorbjörgu móður sína.

AM. Fasc. IX, 25, frumrit á skinni. Innsiglin dottin frá.

Bref ad oddur þordarson handlagdi ad giallda Joni asgeirssyni alla þa peninga er kristin sonardotter hans hafdi att.[1]

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Þat giorvm vær liotur prestur helgason ion þordarson olafr isleikxson godvm monnum kvnnigt med þessv uorv brefi at uęr uorvm þar j hia ath oddr bondi þordarson han(d)lagdi ione asgeirssyne ath afhenda alla þa peninga er kristinv sonardotter hans hefdi til erfda fallit epter gudena bonda faudur sinn ok þorbiorgv modvr sina sierliga augur ok þa peninga sem hvn mætte fremst med lavgvm eiga. skylldu þesser fẏʀ greinder peningar afgreidazt ath næstum fardavgum ok suo ei sidr kirkivnar goz. uæri fẏʀ nefndr oddr ei færr til afhendingar eda hans umbodsman uilldi j naukkurn mata talma utlẏkt þessara peninga þa skẏlldi fẏʀ nefndr ion ath frialsv j setiazt ok at ser taka titt nefnt goz ok jarder. Ok til sanninda her vm settvm uær fẏʀ nefnder menn vor insigli firir þetta bref giortt a holi j bolvngarvik næsta dag epter gvdmvndardag hola biskup(s) anno domini ↀ° cd° xxx° tercio.

---

564. 23. Marts 1433. i Vatnsfirði.

Hústrú Solveig Þorsteinsdóttir gefr Birni Þorleifssyni dóttursyni sínum hálfan Vatnsfjörð í Ísafirði með gögnum og gæðum, og skipar á jörðina ómagaskyldu um fimtán ár, og samþykti Kristín móðir hans þenna gjörning, en Björn má ekki lóga jörðinni.

Krigers safn Nr. 2. 4to, bls. 138—141, skr. um 1700, með hendi Styrs Þorvaldssonar. Arni Magnússon hefir haft bókina undir höndum og gert athugasemdir hér og hvar á spássíu.

Solveig þorsteinsdotter kona Biőrns Einarssonar gefur hälfann vatsfiőrd dottursyni sijnum Bijrne þorleifssyne.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Hämundur Bärdarson. Philippus Guttormsson. þordur þorolfsson og Joseph magnusson. kuediu Guds og sijna. kunnigt giorandi. ad þar voru vier j hia. saum og heÿrdum ä. ad Hustru Solveig þorsteinsdotter gaf til fullrar eignar med handabandi Byrni þorleifssyni dottursyni sijnum Jȯrdina hälfa Vatsfiőrd j Jsafyrde med ȯllum þeim gȯgnum og giædum. hlutum og hlunnindum. sem greindri Jȯrdu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyu. og hun vard fremst eigandi ad. gaf fyrnefnd Solveig og skipadi med skylldu. ad eirn omagi skylldi eiga

framfæri nm .xv. ar a sagdri Jórdu. helldur henne skylldur enn oskylldur. ef hverertveggiu væri til. enn þā tijma sem ei væri omaginn halldinn ā gardinum. þā skylldi gefast fātækum monnum hans forlags Eyri(r). skyllde fyr greindur Biôrn suara ôllum kirkiunnar Reiknigskap fra þvi er Hustru Solveig vard eigandi at Jorduni uppa sijna peninga. þessa sômu giôf og giôrning tijttnefndrar Solve(i)gar samþyckti Kristijn Biôrnsdotter dotter hennar med Handabandi. er þa var hennar erfingi med þessum skilmāla. ad ef Biôrn sonur hennar dæe svo. ad hann ætti eij skilgetid Barn edur Born eptir sig og lifdi hun honum leingur þa skildi hun sier aptur Jôrdina til fullrar eignar. enn undan hans Erfingium. skylldi tijttnefndur Biôrn hverki selia nie gefa. og eigi leggia māla i adurnefnda Jord þo hann gipti sig. og ā aungvann māta honum loga. nema hann villdi gefa hana Gude og Sancti Olafi. Lysti Hustru Solve(i)g þvi fyrir oss. ad þessi giôf skylldi snuast upp i hennar lôggiôf. ef nockur ākiærde þenna hennar giôrning.

Ok til sanninda hier um settum vær fyrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta bref. Skrifad i Vatsfyrdi i Jsafyrdi mānudag næsta fyrir Mariumesso i Langafosto Anno domini ꝏ. cd. xxxiij.

---

565. 16. April 1433. í Brautarholti.

Guðríðr Ingimundardóttir gefr staðnum í Viðey jörðina Hóla (Klaustrhóla) í Grímsnesi fyrir sál Vigfúsar Ívarssonar bónda síns og Erlends sonar síns.

Bréf þetta er hér prentað eptir Bessastaðabók í safni Árna Magnússonar 238. 4to bl. 24b, skr. c. 1570. Afskript af bréfinu er og í AM. 65. 8vo bls. 66—67 og meðal fornbréfaafskripta Árna 1788, og enn fleiri afskriptir eru til af bréfinu, sem allar munu stafa frá Bessastaðabók. Ártalið 1407, sem stendr í handritinu, fær með eingu móti staðizt, því að Vigfús er með vissu á lífi 7. Okt. 1415 (Dipl. Isl. III, 864—65). Í bréfi 15. Aug. 1420 stendr Guðríðr fyrir skulda lúkningum Vigfúsar til konungs, og er Vigfús þá dáinn, en í bréfi frá 5. Júlí 1432 er talið, að Vigfús hafi verið á lífi 4. August 1429, en það ártal mun rangritað, sé alt falslaust, og mun eiga að vera 1419. Þess er að geta, að sumar afskriptir árfæra eptirfarandi bréf til 1434 (sbr. Rymbeglu, Hafn. 1780 Corall. bls. 63; Safn II, 637), en ekki fær það heldr staðizt, því að Ívar junkæri Vigfússon lézt verið 1433 í Kirkjubólsbrennu, en hér er

hann enn á lífi. Eptir þessu getr því bréfið ekki verið eldra en frá 1419 (1429) og ekki yngra en frá 16. Apr. 1433. Bréfið er áðr prentað í Thomassögu erkibyskups ed. Eiríkr Magnússon, London 1883 II, formáli bls. clxix, og í Safni II, 636.

bref firir holvm j grimsnesi.

Þad giore ec gvdridur ingemvndzdotter ollvm godvm monnvm kvnnigtt med þesso mino opnv brefi. at eg gefur j heidur med gvd oc hans signada moder marie til æverndiligx bænahaldz til videyar stadar[1]) jordina sem holar heita med viij kvigilldvm. sem lig(g)ur j grimsnesi firir sal vigfvsar jvarssonar oc hans sonar ellendz sem gvd þeirra sal frelsi til æfverndiligrar eignar. med ollvm þeim gognvm oc gædvm sem til hennar liggur oc leigit hefur fra fornv oc nyiv oc avngvv vndann skilldv. svo framt sem ec matte framast med logvm hana eignazt.

Samþyckte minn sonvr jvar þessa mina giord med mier. Og til sanninda hier vm setti ec mitt innsigle firir þetta bref er giortt var j bravtarhollti jn̄ die sancti Magni martiris anno domini [M cd vij.[2])

---

566. 24. Mai 1433. í Krossavík ytri.

Þau systkin Ormr Eiríksson og Ragnhildr Eiríksdóttir selja Jóni Bjarnasyni þann part, sem þau áttu, í jörðinni Efstafelli í Ljósavatnsþingum, alls 26 hundruð, fyrir lausafé.

AM. Fasc. IX, 24, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá. Afskr. AM. 280. 4to bls. 65—66.

fells Breff 1433.[3])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia ædr heyra sennda jon attlason jsleifr asmundarson anndres þorkelsson jon odszson þorsteinn odszson jon leifsson quediu guds ok sina kunnegt giorannde at subb anno gracie m° cccc° xxx° ííí° sunnodagenn næsta fyrer festum urbani j krossavik ytre j vopnnafirde voro

[1]) stadars(!) hdr.; [2]) [þannig 238, 65, 1788, sem ekki getr verið rétt. [3]) Aptan á bréfinu með fornri hendi. Árni ritar aptan á: »Um Efstafell i Liosavazþingum«.

ver j hia saum ok heÿrdum a handaband jons biarnasonar af einne halfo en orms eirexsonar ok ragnilldar eirexdottur af annare. selldo (þau) fÿrr nefndvm jone þa parta sem þau atto j jordenne efszta felle er ligr j liosavaszþingum. hann xviii havnndravd en hvn vi. havnndravd. med aullum þeim gaugnum ok giædum sem henne hefer fÿlkt at forno ok nyio at til re(i)knaudo grimstada lande ok afrett æ flateÿiardals heide halfs manadar eing j halldorostada jordu skog med vmmerkiom j barnafelsz lande eppter jafnnade vid aunnor sÿsken sin. s(k)yllde títtnefndr jon her j mote gefa adr nefndum orme .x. kvgillde en systor hans iii kvgillde. skyllde þrattnefndr jon alla sokn ok akiæro eiga a kirkiunar gosze frido ok ofrido ok nidrfalle kirkjonar en adr nefnnd sÿsken kvitt med kirkiona suo leinge sem þau hafa hallded. skÿlldo adrnefnd syskenn ormr ok ragnhilldr svara lagariptingo en þratt nefndr jon hallda til lag(a) greindre jordo. Ok til sannennda her vm settum uer fÿrnefnder menn uor jnnsiglle fyrer þetta bref skrifat j sama stad are ok dege sem fÿr seger.

---

567. 31. Maí 1433. í Saurbæ í Eyjafirði.

Vottorð séra Þorkels Guðbjartssonar og séra Sigurðar Jónssonar um bókareið Ólafs Eyjólfssonar, að síðan pláguvetrinn hefði einginn búið á Sjávarborg þangað til Benedikt (Brynjólfsson) dó, nema þeir sem leyfi hefði feingið af honum.

AM. Fasc. IX, 26 frumritið á skinni. Annað innsiglið er fyrir bréfinu. Í bréfabók Landsbókasafnsins 18. Fol. bl. 66 (á papír) er þetta látið vera dagsett »manudaginn í fardögum 1430«, sem er rangt, og er afskript sú í eingu góð.

bref wm siogaborg.[1])

Þat gervm vær þorkel prestr gudbiardzson ok sigurdr prestr jonsson godvm monnum kvnnikth med þessu uoru brefe ath sunnudagen j fardaugvm anno domini ℳ° cccc° xxx° tercio j savrbæ j eyafirde vorv vid j hia savm ok heyrdvm æ ath olafr eyiolfdzson sor svo felldan bokareid minvm herra biskup

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

nærverandum ath sidan plagvvetvren ok til þess benedekt deydi ok onguan bua[1]) a borg nema þa sem af benedikz tokv eda margretu havfdv frelse ok avngvan akæro veita ne ser jordena ath eigna adrir en þav benedi(c)t ok margret sidan partarnir uorv þeim eignader j borg ok þeim jordum fim sem þar ligia til. Ok til sannenda her vm settvm uid okkvr insigli firer þetta vittnisburdar bref giortt[2]) æ sama are ok dege sidar en fyr seigir.[3])

---

568. 2. December 1433. á Hólum.

Dómr þorkels prests Guðbjartssonar, fimm presta annara, tveggja messudjákna og fjögurra leikmanna, útnefndr af Jóni biskupi á Hólum, um sættargerð þeirra Brands Jónssonar og Magnúsar Benediktssonar í umboði Margrétar Eiríksdóttur móður sinnar um kirkjufén að Hofi á Höfðaströnd.

AM. Fasc. IX, 22, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru nú dottin frá, og bréfið hefir orðið fyrir illri meðferð, svo það er nú víða því nær ólæsiligt. AM. dipl. afskrr. Nr. 294 eptir frumritinu, en skilr eptir kafla ólesna.

Domur fra hofi.[4])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda þorkell gudbiartzson. sigurdr jonsson bergþor halldorsson andres steinþorsson semingr magnusson. [jon] biarnarson prestar. Magnus jonsson þorgrimr jonsson messodiaknar brandr halldorsson jon jonsson þorlakr sigurdzson . . . . . fson leikmenn Quediu Gudz oc sina kwnnigt gerandi ath sub anno gracie M° cd° xxx° tercio a midvikodaginn næsta epter andress messo ath biscups stolinom a holum j hialltadal vorum ver i dom nefnder af heidarligum herra oc virdoligum fedr herra jone med Guds nad biscupe a hoolum ath dæma mille þeira brandz jonssonar oc magnuss benedictzsonar vm þa sætt sem þeir hofdu giort sin j millum vm kirkiu godzith ath hofue a hofdastrônd j þeim degi sem margret Eireksdotter moder magnus var logliga firir stefnd en magnuss benedictzsson hafde logligt vmbod margretar modur

[1]) þannig; [2]) orðið er fyrir ofan línuna; [3]) þ. e. 1. Júní: [4]) aptan á bréfinu með fornri hendi.

sinnar suared af tueimr skilrikum vitnum. var þetta þeira sætt fyrnefndra manna brandz oc magnusar ath magnus benedictzson handlagde ath luka brande fioretige kugillda oc tio hundrod j virdingargodze a næstum fardogum j suo mata ath brandr skylldi suara vid kirkiuna ath hofe halft þridia hundrad oc fioretige hundrada epter þui sem maldage kirkiunnar vtvisar suo framt sem biscup jon samþykti þenna gerning þeira. Nw af þui ath þessi þeira sættargiord fyrnefndra manna brandz oc magnussar var suarin af tuæimr skilrikom prestum. þess annarss ath biscup jon samþycti med handabande med brand jonsson þessa þeira sættargerd kirkiunar vegna a hofe oc sinna þui dæmdum ver fyrnefnder domsmenn þessa þeira sættargerd stodoga oc halldazt eiga med ollum sinom greinum oc artikulis oc optnefndan magnus benedictzson skylldogan ath luka fyrgreindom brande jonssyni a næstom fardogum fioretige kugillda oc tio hvndrod i virdingargodze enn margreto Eireksdottur kuitta bade vm eid oc suo vm peninga fyrsagda ath luktum fyrsogdum peningum þrattnefndum brande jonssyni.

Oc til saninnda her vm setti virdoligr herra biscup ion sitt incigle med vorum inciglum firir þessa vora samþyct oc vort domsbref scrifuat j sama stad dag oc ar sem fyr segir.

---

569. 1433.

Samþykt gerð á prestastefnu fyrir norðan land af Jóni biskupi Vilhjálmssyni og klerkum hans.

AM. 235. 4to bls. 15: Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 582—83.

anno domini ꟿ° cccc° xxx° tercio

var þetta samþykt j prestastefnu af biskup ok ollum prestum.

Jn primis fyst er biscup ridr j uisitacione skal hann skoda kirkiur ok hennar eignir ok stadena ok stadarens peninga. bøkr ok skruda. alltare ok allt þat sem til gudz embęttis (heyrer). skal hann skoda oll sakramenta prestanna. þar næst skoda lęring lærdra sem leikmanna eda huerssu þeir hallda sina tru[1]) med

[1]) tur, skb.

gudz[1]) ok sina formenn andliga ok verdaldliga suo sem seger j kirkiunnar laga bok. serliga ath biscup skal ok Rada kirkiu ok kirkna eignu(m). tiundum ok tilgiofum. skipa þeim til ok fra epter þui sem hann uill med lærdra manna rade.

Jtem skaulu bændr ok prestar gera fullan ok allan reikninghskap æ ollum kirkna godzum ok serliga tiundum sem þeir vita firer gudze[1]) eda þeirra erfingiar ef þeirra kann vid ath missa þar næst ath setia ok semia lærda sem leika ok suo skylda til alla lærda menn ok suo leikmenn ath veita allan þan færleik sem þeir eru skylldir ath gera sinum biscupe þa hann visiterar sina kristne huort heldr þarf æ lande edr vottnum.

Jtem skipathe biscupen ok allir prestar samþyktu ath prestar take allar presttiundir ef þeir syngia fim messur ath haufutkirkiu.[2]) synge hann halfan saung eda meir take prestar allt kaup en bondr presttiundir allar.

Jtem villia ei lærdir sem leikir hlydnadz med biscup hirte þa fyst med andligth suerd þa med veraldligth suerd.

---

570. **11. Janúar 1434. á Hólum.**

Dómr um það, að Jón smiðr Úlfsson próventumaðr staðarins á Hólum eigi að vinna alla vinnu á staðnum, er biskup skipi, og taka það kaup, er honum var lofað.

AM. 235. 4to bls. 16: Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3614.

Judicium jons ulfssonar anno domini (ꝏ° cd° xxx°) quarto.[3])

Ollum monnum et cetera.

manadagen næsta firir geisladag uorum uer til skipader æ holum j hialtadal af uirduligum herra herra jone med gudz nadh biscup æ holum ath dæma huerra suara edr sekta jon ulfsson yrde skyldugr firir þat ath biscupen kærde til hans ath hann hefde skilet ser meira kaup af honum en hann hefde til aunet þa tolf manade sem hann hefde uæret j biscupens Radum ok

---

[1]) þannig; [2]) haur' kirkiu, skb.; [3]) uppi á spassíu yfir þessu bréfi stendr: »et super hoc publicus adulter est deuictus per incestum prepetrauit peregrinam suam stuprando uiolando et de . . . .«.

leget siukr atta uikur. En nefndr jon sagdizt hafa skilet af ser ath saga vid. En biscupens bref vottade þat gert var vm Rad fyr nefndz jons ok profentu ath hann skilde smida stadnum. þar med þa þionosto (væita) er stadarens formonnum æ holum þætte nyttiligazt. ok saker þess ath jon uar þár logliga firir kalladur ath hann vndir legiandi uorn dom dæmdum uær fyrnefnder menn þrat nefndan jon skyldugan ath uinna stadnum æ holum alla þa vinu sem hann er til fær aungre aundan tekenne. ok stadarens formenn uilia honum skipa. En hann eiga ath hafa þat kaup sem honum var lofat med audrum skilmalla suo leinge sem hann er Raden. kunne jon ath verda siukr edr sar dæmdum uær aptr af hans kaupe til stadarens tolf alner a huerri uiku suo leinge sem Raden standa.

ok til et cetera.

---

571. 14. Febrúar 1434. i Reykjaholti.

Þorkell prestr Ólafsson og Jón prestr Magnússon lýsa því, að þeir hafi lofað að gefa Eyjólfi mókoll Magnússyni hvor um sig tuttugu hundruð til kvonarmundar, ef hann kvæntist í þann stað, að hann feingi fulla peninga í mót sínum.

AM. Fasc. IX, 28, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá; bæði IX, 27 (Nr. 574) og 28 með sömu hendi; AM. dipl. afskrr. Nr. 1684 (eptir frbr.).

Þetta heyrer til mokolli magnussyne.[1])

Þat gerum vid þorkell prestr olafsson ok sira jon magnusson godum monnum kunnikt med þesso ockro brefi ad vit medkennumz at vid hofum lofath[2]) eyiolfi mokoll magnussyni til kvonarmundar ef hann giptiz j þann stad sem hann fær fulla peninga j mot sinvm xx° hvndrvdvm huor ockar. hefir sira þorkell lofad honum .xx°. hundrada jordv at tiundar lagi ellegar sextan hvndrada jordu ok þar til cccc. enn sira jon .x. kugilldi ok .x. hundrvt j þarfligo gozi.

ok til sannenda her vm settum vid fyrr nefndir menn ockr jnsigli fyrir þetta bref skrifat j reykiahollti sexttanda kalendas martij anno domini ꟿ° cd° xxx° quarto.

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) hér stendr eitthvert stutt orð sem sýnist vera ofaukið og yfirstrykað.

572. **15. Marts 1434. í Núpufelli.**

MAGNÚS bóndi Jónsson selr Einari Eiríkssyni jörðina Teig í Hrafnagilsþingum með tilteknum kvöðum og ítökum, en Einar leggr í móti jörðina Kálfskinn í Árskógsþingum.

AM. Fasc. IX, 35, frumritið á skinni; hafa verið fyrir því átta innsigli, en þau eru nú öll dottin frá nema eitt. Árni ritar á það, að það sé Munkaþverárklaustrsbréf. Afskript af bréfinu með hendi Hákonar Ormssonar er í AM. 280. 4to bls. 75—76.

kavpbref vm teig.[1])

Þeim godvm monnvm sem þetta bref sia edr heyra senda bergþor prestr halldorsson arne einarson þorsteinn havskvllzson jon arnorsson grimr palsson skeggi sigurdarson ok grimr ionsson quediv guds ok sina kvnnigth geyrande ath vær vorum ihia savm ok heyrdvm a ath magnus bonde ionsson sellde einare eirekssyne iordina teig er liggur i hrafnagils þingum med ollvm þeim gavgnvm ok gędvm sem hann vard fremst eigande ath til fullrar eignar. sagde fyr nefndr maguvs ionsson ath iordin ætte halfs manadar teig firer handan æ suo ok ei sidr sagdi magnvs ath þar ætte ath uera æfinlega kristfiar omagi ok lambselde fra mvnkaþuera. hier i moth sellde einar eireksson opth nefndvm magnvsi ionsyni iord er heiter kalfskinn er ligr i arskogs þingum ok þar til fimtan kugillde. skillde lvkazt ath næstvm fardaugvm. sagdi opth nefndr einar ath þar uęri bænhvs skyld ok uęre nidr hrapad. skillde magnvs bęta up bænhvsid a nefndri iordv ok suara ollvm skylldvm firer a sina penninga en einar kuittr ok vid skilldr. skilldi huor vm sig hallda til laga fyrnefndvm iordvm ok svara laga riptingum æ eptir þvi sem lavg giora rad firer. Ok til saninnda her vm settvm uęr fyrnefndir men uor incigli firer þetta kavpbref er skrifad var i hnvpafelli manadaginn næsta firer gvdmvndardag anno domini M° cd° xxx° quarto.

---

573. **21. Marts 1434. á Hólum.**

JÓN biskup á Holum selr Þórði Árnasyni jörðina Geitaberg á Hvalfjarðarströnd, en Þórðr gefr á móti hálfa jörðina undir

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Fjalli í Slettuhlíð með tilgreindum rekum í öðru lagi og þar að auki að lúka tólf kúgildi, sem greiðist á tveim árum.

AM. Fasc. IX, 31, frumritið á skinni. Fjögur innsigli eru fyrir bréfinu, en tvö eru dottin frá.

vnder felle vm rekaparta j bardz þingum.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta brefe[2]) sia edr heyra senda andres steindorsson semingr Magnusson prestar þorlakr sigurdzson sigurdur palsson þorgeir olafsson brandr oddzson leikmen quediu gudz ok sinna kunnikt gerande ath sub anno gracie M° cd° xxx° quarto jn dominica palmarum vorum ver j hia saum ok heyrdum æ j timburstofunne æ holum handaband virduligs herra herra jons med gudz nadh biskups æ holum af annare alfu En þordar arnasonar af annare alfu ath biskup jon selde þorde arnasyni jordena æ geittaberge er ligr j saurbæiar þingum æ hvalfiardarstraund med ollum sinum gognum ok gædum sem greindre jordu hefer fylgt ath fornu ok biskupen vard fremzt eigande ath ok þordr geirmundzson selde honum til fullrar eignar. skal biskupen svara laga Riftingum æ greindre jordu En adr nefndr þordur hallda til laga. her j mott skal þordr gefa jordeña halfa vnder fialle er ligr j felldz þingum j slettahlid med ollum þeim gognum ok gædum sem fyr greindre jordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu. þar til fiordungspart j Rekka fra skarfasteine æ straumnese ok til hladbergzts ok fiordungs part j littla ba(c)ka Rekka er ligr j bardz þingum. her med skal hann gefa oss tolf kugilde ok luka vtt æ tueimr ærum nema nefndr þordr vile fyr luka. skal fyr greindr þordr suara laga Riftingum æ greindre jordu ok paurtum en biskupen halda til laga. tok hann þessa jord ok parta firir tolf hundrud.

Ok til sannenda her vm settum ver fyr nefnder men vor jnsigli firir þetta kaupabref skrifat a sama are ok dege sem fyr seger.

---

[1]) Aptan á bérfinu með fornri hendi. þar er og utan á áskript á latínu; [2]) þannig.

574. 18. April 1434. i Reykjaholti.

Þorkell prestr Ólafsson og Jón prestr Magnússon lýsa því, að Þorkell prestr hafi gefið Eyjólfi Magnússyni tuttugu hundruð til giptumála, en séra Jón gefið Eyjólfi bróður sínum tíu kúgildi og tíu hundruð í þarflegum munum.

AM. Fasc. IX, 27, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskrr. Nr. 1685 (eptir frumbr.).

mokollz bref.[1])

Þat ger[um] vid þorkell prestr olafsson jon[2]) magnusson prestr godum monnum kunnikt med þesso ockro brefi ad eg adr nefndr sira þorkell medkennumz ad eg hefir gefit eyiolfi magnussyni til gipto[m]ala sextan hvndrada jord ok þar til fiogur kugilldi elligar xx⁰ hvndrada jord epter fornu tiundarlagi huort sem mig bihagar betr vti ad lata.

jtem gefur eg nefndr sira jon[2]) eẏiolfi brodr minum .x. kugilldi ok .x. hundrut j þarfligum peningum.

afskilio vid ockr her nockora peninga fyrir. skal han hafa þessa peninga kuitta ok ækærolausa fyrir ockr ok ockrum erfingium.

ok til sanenda her vm settum vid fẏr nefndir menn okkr jnsigli fẏrir þetta bref skrifat j reẏkiahollti sunno(daginn) næsta fyrir jonsmesso holabiskups anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xxx⁰ iiij⁰.

---

575. 18. April 1434. á Sjóarborg.

Björn Þorleifsson selr Eyjólfi Arnfinnssyni jarðirnar Voga á Rosmhvalanesi og Gunnólfsá í Ólafsfirði fyrir jarðirnar Þernuvík, Efstadal, Ós, Hanhól og Gil á Vestrlandi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 761, með hendi Arna Magnússonar «Ur gömlum pappirsblödum in 4to fra Hole i Bolungarvik».

Aullum monnum sem þetta brief sia edur heyra. senda Stein . . . . . nzson. gisle þorgilzson. Eingemundur þorsteinsson. Helge . . . alldzson og Eigill Magnusson. kvediu gudz og sina. ku[nnugt] giorande þa lidid var fra hingadburd vors herra Jhesu

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) ritað svo í skbr.: jmj, eins og það ætti að vera Ími, en á þó víst að lesa Jón, sbr. Nr. 571.

Chri[sti] M CCCC 34 ar a sunnudægen nærstan fyrir Jonzmessu [Holabi]skups ad þar vorum vier i hia saum og heyrdum a a Sioa[r-bo]rg i Skagafirde handaband og ord[1]) þeirra Biaurns þorleifsso[nar] og Eyolfs annfinssonar. ad svo fyrir skildu. ad adur greindur Biorn sellde Eyolfe iarder tvær er svo heita: Vogar a Rosm-hualanese er liggur i Kalfatiarnarþijngum fyrer sextije hundrud. gunnolfsæ. er liggur i Olafsfirde i Kvijabeckiarþijngum. fyrer tuttugu hundrud [og hier til] 4. kugillde. Hier i mot giefur Eyolfur optnefndum Birne iarder 5. er liggia a Vestfiordum. er svo heita: þernevijk og Efstedalur. er liggia i Augurþijngum. fyrer sextan hundrud og tuttugu. Os 4e og tuttugu. hanol 12e. gyl 12e. er liggia i Holsþijngum i Bolungarvijk. Skylldu þrattnefnder menn Biorn og Eyolfur. hvor um sig. sijnum jordum hallda thil laga og svara lagariptingum hvorar sem brigdast kunna fyrr greindar iarder. Och til sanninda hier um setium vier fyrrnefnder menn vor innsigle fyrer þetta iardakaups brief. sem giort var sama stad are og deige sem fyrr seiger. og til meire audsyningar og sanns vitnisburdar sette Eyolfur arnfinnsson sitt innsigle med fyrrgreindra manna Jnnsiglum.

---

576. 19. April [1434]. [á Hólum].

Dómr um Bjarna Sigurðsson, er ráðinn var hjá Jóni biskupi Vilhjálmssyni, en hljóp burt úr verinu.

AM. 235. 4to bls. 16, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3615.

Judicium biarna sigurdarsonar.

Ollum monnum. et cetera.

manadag næsta eptir jonsmesso hola biscups vorum ver ij dom nefnder af virduligum herra herra jone et cetera ath dema huera suara edr sekta ath biarne yrde skyldugr firir þat ath biscupen kærde til hans ath hann hefde hlaupet burt vr verenu halfum manade fyr en hann atte ok hann lyste þui ath hann hafde nogan matt. þui er þat vor domr ath ver dæmdum hann

---

[1]) ad(!) hdr.; Arni leiðrétti.

skyldugan ath abyrgiazt þa skreid sem hann lett þar eptir ok svo mikla skreid sem þar hlydz a eptir þat hann var ij burt ok afenda þessa skreid alla ospilta firir jonsmesso biscupi ij haund eda hans vmbodzmanne.

Ok til sannenda et cetera.

---

577. 19. April 1434. [á Hólum].

Dómr sex manna útnefndr af Jóni biskupi Vilhjálmssyni um Kára Gunnarsson, er drepið hafði hest biskups.

AM. 235. 4to bl. 44, (nr. 95), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3675.

Domr vm kara.

Ollum monnum et cetera senda andres steindorsson semingr magnusson broder jon bernarson broder einar ysleifsson prestar. Magnus yonsson diakne ok sigurrdr palsson leikman quediu gudz ok sina kunikt gerande ath sub anno gracie M° cd° xxx° quarto vorum ver ij dom nefnder af virduligum herra herra yon med gudz nadh biscup æ holum æ Manadagen næsta firir yonsmessu holabiscups ath dæma huerra suara edr sekta ath kare gunarson yrde sekr firir þæ ækæru ath biscup yon kærde til hans ath hann hefde drepet hans hest. þui er þat ij fyrstu vor domr ath vær dæmdum kara logliga firir kalladan ok kara skylldugan ath luka biscupinum aptr jafngodan hest ath næstu fardaugvm nema kare gette þat synt med tueimr vottum ath hann hefde eige af þui daet sem hann meid(d)e hann. skal hann þesse prof leida jnnan seio natta elligar fallen æ mallenu.

Ok til et cetera.

---

578. 28. April 1434. i Vestminster.

Henrik Einglakonungr hinn VI. bannar öllum þegnum sínum að fara til fiskiveiða eða verzlunar til skattlanda Noregskonungs, einkum og sér í lagi til Íslands, Finnmerkr og Hálogalands, en Noregskonungr hafði heitið Einglendingum sömu verzlunaréttindum í Björgvin og Hansakaupmönnum.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 6. Henrik VI. 12 ár.

Super stapula regis Daciæ.

Vicesimo octavo die Aprilis, anno duodecimo apud Westmonasterium concordatum fuit quod fiat warrantum sub privato sigillo in forma subsequenti.

Henricus dei gratia rex Angliæ et Franciæ et dominus Hiberniæ, dilectis et fidelibus nostris, ballivis et custodibus cæterisque officiariis villæ de Chepstowe in partibus Southwalliæ Salutem.

Cum nos nuper ex intimatione carissimi avunculi nostri, regis Daciæ, Norwegiæ et Sweciæ acceperimus qualiter idem Avunculus noster,

Considerans multiplicia et grandia pericula, dampna et dispendia, quæ tam sibi et suis, quam aliis forinsecis extraneis etiam amicis, et specialiter subditis nostris de regno nostro Angliæ, ex introitu ingressu et transitu personarum hujusmodi forinsecarum et extranearum in regnum suum Norwegiæ et alia dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca sibi subdita et subjecta præsertim in insulas suas de Island et Fymmarck et alibi tam in personis quam in earum rebus et bonis nuper evenerunt,

Pro vitandis hujusmodi perditionibus, periculis, dampnis et dispendiis et ne similia (quod absit) evenirent in futurum,

Ordinavit et statuit quod omnes et singuli extranei, tam Anglici, quam alii, ad et in regnum suum Norwegiæ et alia dominia, districtus, territoria, jurisdictiones, insulas, et loca prædicta, causa optinendi vel habendi pisces aut aliqua quæcunque mercandisas sive bona, navigio applicare et accedere volentes, applicent et veniant ad villam suam de Northeberne,

Ubi dictus avunculus noster stapulam suam pro concursu extraneorum et specialiter Anglicorum ad exercitium hujusmodi mercandisarum statuit et specialiter stabilivit,

Concedendo dictis Anglicis quod ipsi ibidem gauderent, in omnibus et per omnia eisdem favoribus, privilegiis et prærogativis, quibus gaudebant ipsi de Hansa,

Nos igitur

volentes dilectionem, affinitatem et amicitias,

quæ inter præfatum avunculum nostrum, inclitæque memoriæ

nobiles progenitores suos, regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca sua prædicta, ac nos et inclitæ recordationis nobiles progenitores nostros vasallos, subditos, regna, terras et dominia nostra ab olim et longissimis retro temporibus coaluerunt,

Firmiter observari, nec aliquid per nos (quod absit) aut nostros attemptari vel fieri, per quod hujusmodi amicitiis præjudicium aliquod irrogari posset vel inferri, aut inimicitiæ, dissensiones vel debatæ gererari,

De avisamento dominorum spiritualium et temporalium ac communitatum regni nostri Angliæ in Parliamento nostro apud Westmonasterium anno regni nostri viij. tento, congregatorum,

Statuerimus, prohibendo, ne quis ligeorum seu subditorum nostrorum de regno nostro Angliæ, propriæ temeritatis ausu, contra ordinationem, prohibitionem et interdictum ipsius avunculi nostri, superius memorata, et in contemptum eorundem regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones et loca dicti avunculi nostri prohibita ingredi seu intrare præsumat, sub poena forisfacturæ omnium bonorum suorum mobilium et imprisonamenti personæ suæ ad voluntatem nostram, prout in statuto nostro prædicto plenius continetur,

Vobis præcipimus, firmiter injungentes, quod statim visis præsentibus, in singulis locis infra villam prædictam et præcinctum ejusdem ubi melius fuerit faciendum ex parte nostra publice proclamari et inhiberi faciatis, ne quis cujuscunque gradus seu conditionis regna, terras, dominia, districtus, territoria, jurisdictiones, insulas seu alia loca dicti avunculi nostri, contra ordinationem et statutum sua prædicta, aut inhibitionem nostram de cætero ingredi seu intrare præsumat, quouis modo, sub poena supradicta.

Et si aliquos inveneritis contraiium a modo facientes, seu ad hoc se disponentes, aut qui transierunt, tunc ipsos sine dilatione arestetis, et in prisona nostra salvo et secure poni et custodiri faciatis ibidem moraturos quousque pro earum deliberatione aliter duxerimus demandandum, ac omnia bona sua mobilia, tamquam nobis forisfacta in manus nostras capiatis.

Et ad nos de omni eo, quod feceritis in præmissis, districte et aperte, sine dilatione, in cancellaria nostra reddatis certiores;

taliter vos in executione præmissorum habentes, ne per accessum ligeorum nostrorum ad loca ipsius avunculi nostri prædicti, præsertim ad Islandiam, Fymmarchiam et Halgalandiam, statuta, ordinationes et inhibitiones in hac parte hinc facta conclusa, et determinata, quoquo modo (quod absit), lædantur, violentur, seu infringantur.

Et hoc sub gravi indignatione nostra et sunt vos indempnes erga nos in hac parte præservatos volueritis, nullatenus omittatis.

Datum et cetera.

---

579. 7. Maí 1434 á Grenjaðarstöðum.

Jón prestr Gamlason selr Þorkeli presti Guðbjartssyni jarðirnar Strönd við Mývatn, Bæ og Bjarnastaði í Bárðardal, og kvittar hann fyrir andvirði þeirra; svo og kvittar hann Þorkel prest fyrir andvirði jarðarinnar Breiðumýrar, er hann hafði selt honum.

AM. Fasc. IX, 29, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Þetta bréf er með sömu hendi og Fasc. X, 5 (11. Maí 1437) og mun það vera hönd séra Þorkels Guðbjartssonar, og er með norskum blæ.

Þath gerer ek jon prestr gamlason godvm monnvm vitrlegt med þessv ϖinv brefe ath ek hefer sellt þorkele prest gvdbiartzsyne iarder þriar stravnd vit mývatnn i skvtvstada þingvm oc bæ er stendr i bardardal i liosavatz þingvm oc biarnarstade er stendr i bardardal i lvndarbrekkv þingvm med ollvm þeim gavgnvm er þessvm iordvm fýlger oc fýlgt hefer at fornv oc nyiu oc ek vard fremzt eigande ath firir þriatigi hvnndrada oc þessa peninga alla hefer hann mig lvkt oc afhent. þar med hefer hann mer lvkt alla þa peninga er ek atta nær honum oc hann hefer vmbod ifer oc hann lvkte mier firir iordena æ breidamýre er ek sellda honum oc þvi gerer ek hann avrlvngis kvittann oc akiærvlavsann firir mier oc ollvm minvm erfingivm vm alla þessa peninga. oc til sannenda hier vm setta ek mitt innscigli firir þetta kvittvnarbref er skrifat var æ greniadarstavdvm i reykiardal favstvdag næstann efter vppstigningardag anno domini ϖ° cccc° xxx° quarto.

---

580. 12. Mai 1434. í Hjarðarholti.

Páll prestr Bjarnarson selr Sigríði Þorsteinsdóttur jörðina Kambsnes í Laxárdal og kvittar fyrir andvirðinu.

AM. Fasc. IX, 34, frumritið á skinni. Fjögur innsigli eru fyrir bréfinu, en þrjú eru dottin frá.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda Ormur Loptzson. þordr þorstæinsson. Magnus Aurnolfsson. Olafr jonsson. þorstæinn magnusson ok are markusson. Quediu guds ok sina kvnnegth gerandi. at sub anno gracie M° cd° xxx° quarto j hiardarhollti j laxardal miduikudaginn næsta firir huitasunno Worum vær j hia sám ok hæýrdum a hanndabannd þeirra pals prestz biarnarsonar ok sigridar þorstæinssdottur at suo firir skildu at greindur sira pæll feck nefnndre sigride þorsteinsdottur til fullrar æignar alla jordina. kambsnes er liggr j hiardarholltz kirkiu sokn med aullum þeim gognum ok gædum sem þessari jordu fýlger ok fýlgt hefer. at fornu ok nýiu ok sira pall vard fremzt æigandi at ok her til sex kugilldi er stodu med jordunne. Medr kenndizt sira pall firir oss j sama handabanndi at hann hefdi fulla pennjnga ok alla vpp borit af sigride firir þessa jord ok kugilldi suo honnum alþingis vel anægdi j alla stadi firir sig ok sjna erfingia ok þui gerdi sira pall tittnefnda sigridi kuitta ok akærulausa firir ser ok sinom erfingivm vm greint jardar verd ok kugillda. Skylldi síra pall suara laga Riptingum a greindri jordu. Enn sigridr þorstæinsdotter hallda til laga.

Ok til sanennda her vm setti sira pall sitt jnncigle firir þetta bref med vorum jnnciglum er gert var j sama stad degi ok ari sem fýR seger.

581. 30. Mai 1434. á Mýrum í Dýrafirði.

Jón Ásgeirsson og Kristín Goðinadóttir kona hans samþykkja fjórðungsgjöf, tíundargjöf og allar löggjafir þær stöðugar og löglegar, er Oddr bóndi Þórðarson gaf Skúla Loptssyni dóttursyni sínum, svo og ei síðr samþyktu þau um þau sextíu hundruð, er Oddr hafði gefið Skúla í erfðislaun fyrir það, er hann hafði umboð

barna Guðna bónda Oddssonar, svo mikið, sem í þeirra part kom, og Kristín átti að erfa eptir Odd föðurföður sinn.

AM. Fasc. IX, 33, frumritið á skinni. Fyrsta og sjötta innsiglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá.

Þath gerum vær síra sighuatur biarnason ingimundʀ borgarson prestar audun grimsson sueinn brandzson hakon eindridason ok gudmundr isleiksson godhum monnum viturligt med þessu woro brefui ath sub anno gracie ᴍ° cd° tricessimo quarto sunnudaginn næsta post festum corporis christi ꞷ myrum j dyrafirde voro vær i hia saum ok heyrdum a ord ok handaband þeirra skula loptzsonar af annarre halfu enn jons asgeirssonar ok kristinar gudinadottur konu hans af annari ad suo firir skildu ath adr nefndr ion ok kristin samþyktu fiordungsgiöf tiundargiöf ok allar lauggiafer staudugar ok laugligar þær sem oddr bonde þordarson gaf adurnefndum skula dottursyni sinum iordina kelldr ær stendr i kroki j millum ʀangꞷ. Jtem Suo ok eigi sidur samþyktu fyrrnefnder menn ion ok kristin vm þau sextigi hundrada j iördum sem optnefndur oddr bonde þordarson hafde gefuit þratt nefndum skula j sin erfidislaun ær hann hafde vmbod barna gudina bonda oddzsonar kuitt ok akærulaust firir sier ok aullum sinum laughghum erfuingium ok epterkomendum vm suo mikit sem þeim bar þa j sinn parth ok tyttnefnd kristin stod til epter odd bonda þordarson faudur faudur sinn um fyrgreinda fiordungsgiöf ok tiundargiof ok lauggiafer ok adur greind ærfindis[1]) laun. Ok til sanninda hier wm setta ek mitt inzigli med þessarra fyrrnefndra manna innzsiglum firir þetta kuittunarbref sem gert var j sama stad deghi ok aro sem fyrr seger.

---

582. 21. Júní 1434. á Hólum.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum voitir séra Þorfinni Þórólfssyni fult og löglegt umboð heilagrar kirkju í Fljótum frá Vámúla til Höfðahóla, og skal það standa um tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 50, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

[1]) þannig.

vmbodzbref sira thorfins j fliotum.

Ver jon med gudz nad

gerom monnum viturligt med þessu uoru opno brefe ath ver hofum fengit sira þorfinnæ þorolfssyni vorum kerum syni uortt oc heilagrar kirkiu fult oc loghligt vmbodh j fliotum fraa væmula[1]) oc til hofdhhola vm tolf manadæ vpp fra þessom dægi jardær at byggia landhskylder vpp ath bæra oc þeim til hola heim ath flytia. En kwgildæ skal han oc vpp bæra oc skræidh oc flytia þat huorttueggia til skæmmo j haganæs efter fornum vana oc lata þar geyma. Skulo þeir allir quittir oc akærolauser firir oss sæm honum gera rettan oc sannan ræikninghskap edr a settazst oss oc heilagre kirkiu skadalauso. En hann giorer oss allan sannan oc rettan ræikninghskap af ollu þui sæm hann giorer j greindu vmbodæ. Skal hann oc j greindu takmarckæ wora reka (vel) oc trvliga uakt(a) oc vakta lata oc fa vidu af þeim til jardanna skipta vidum oc skipa til jardanna efter þui sæm (hann) siær uel hentta en oss oc voræ kirkiu er skada-minst. Skal hann ei sidr geyma hualæ oc vakta skipta oc til skurda skipa oc af þeim hafua efter þui sæm adrer vmhodz-mænn firir honum hafua adr hafdt þeir sæm trvliga oc væl hafua stadit j sogdu vm(bodæ) þeim ath salta oc sault til faa vpp aa worn kosnadh sæm ræka kunno. Skal hann oc lata byggia æin attæringh edr sæxeringh huor heldr er oss þar hæfuiligr oc nyttoligr vpp aa worn kosnadh af vorum pæningum oc spare þeim ecki þar til ath þess heldr komæ han skipgerdine af stadh oc sua odrum ærendum medan hann stændr j þessum uorum ærendum oc vmbodæ giorandæ þat besta hann kann af stadh koma. Skulo wer þat alt halda oc hafua sæm hann gerir loghliga j þesso woru oc heilagrar kiɹkiu vmbodæ. skal hann taka j sitt kaup oc starfua laun fimm hundrot vm greindhan tima. Ok til sanninda her vm settv wer uortt jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialtadal manadagin nęsta firir jonsmesso baptiste anno domini ↀ° cd° xxx° quarto.

---

583. **24. Júní 1434. á Hólum.**

VEITINGARBRÉF séra Magnúsar Þorbergssonar fyrir Laufási.

[1]) annaðhvort verðr að lesa svo eða: vannula.

AM. 235. 4to bls. 44 (nr. 96), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Nostras literas collacionis concessiue indultas.

Pateat vniversis per presentes quod nos johannes Miseracione diuina Episcopus holensis concessimus dilecto filio nostro Magno thorberghsson prestbytero Ecclesiam sancti petri apostoli de laufwase cum omnibus suis pertinencijs habitis et in futurum habendis preter porcionem ecclesie libere possidendam quam diu nobis successoribus nostris delictam reuerenciam exhibuerit pariter ac honorem.

Jn cuius collacionis testimonium sigillum nostrum Rotundum est appensum.

Datum hollis in festo sancti johannis baptiste anno domini M° cd° xxx° quarto.

---

584. 17. Oktober 1434. á Reykhólum.
27. April 1449. á þingeyrum.

Kaupmálabréf Lopts Ormssonar og Solveigar þorleifsdóttur.

AM. dipl afskrr. 2627. »Ex original. Scalholt. accuratissime« (AM.). »Eitt af innsiglunum var heilt« (AM.). Frumbréfið er nú ekki til í Biskupsskjalasafninu. það datt í sundr af fúa, þegar Árni var að láta afskrifa það. Önnur afskript bréfsins er og meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 762, og er með hendi hans sjálfs eptir pappírsblöðum frá Hóli í Bolungarvík, skrifuðum nálægt 1600 (= b). þriðja afskript bréfsins er í bréfabók séra Skúla á Grenjaðarstað í Árnasafni 255. 4to bls 326, eptir transskripti gerðu á Skriðu í Reykjadal 30. Maí 1556, en ekki er hún nákvæm.

Kaupmalabref Solueigar þorleifzdottvr[1]) [og Orms Loptssonar[2]).

Jn nomine Domini amen.

Var þesse kaupmæli lýstur ok stadfestur j millum tueggia velborinna manna. af einne hælfuo Orms bonda Loptzsonar. enn æf annari hans eiginkuinnu hustru Solueigar[3]) þolleifsdottr. æ Reýkiaholum sunnudagin fýrstan j vetri. þa er lidit var fra hingath burdd vars herra Jesu Kristi þushundruth fiogr hundruth þrir tiger ok fiogr ar æ þeirra brullaups degi

---

[1]) »Utan ä brefinu stod [þetta] med gamalli hendi« (AM.); [2]) [b. v. b; [3]) Salveigar b (alstaðar).

ath hustru Kristin Biornnsdotter gipte fyrrnefndum ormi Loptzsyne dottur sina Solueigu þolleifsdottur ædr nefnda med suo felldu fekaupe ath Ormr Loptzson hafdi til kaups med tithnefnda Solueigu. sex hundruth hundrada. Hier j moth reiknadi hustru Kristin [halft þridia hundrath[1]) hundrada vnnder arna þolleifssyne. syne sinum. ath Solueig hefdi erft epter faudr sinn. ok her til gæf hun henni sextigi hundrada af sinum penningum. gat þrættnefndr Ormr bondi Loptzson optnefndri hustru Solueigu þolleifsdottur fiordungsgiof or þeim sex hundrudum hundrada sem hann hafdi til kaups med[2]) hana. ok sextigi hundrada [j tilgiauf. beckiargiof ok morgungiof.[3]) verdr þui mælinn allr saman j gardh Orms Loptzsonar fimm hundrudh hundrada.

For þesse giorningr fram æ Reÿkiaholum æ Reÿkianese þessom brullaupsvottum hiaverunndum. sira pali Biarnnasyne.[4]) sigurde jonssyne. Magnusi Biarnnarsýni prestum. skula Lopzssýne. Geirmunde heriolfssýne. Jone þorgilssyni.[5]) huerer til sannenda hier vm settu sin jnscigli fyri þetta kaupmælabref er skrifat var æ þingheÿrum sunnodaginn næsta[6]) epter festum Marci[7]) Ewangeliste Anno Domini M°. CD°. xl°. nonóó.

585.

21. Oktober 1434. á Hólum.

Þorkell prestr Guðbjartsson officialis heilagrar Hóla kirkju, lýsir því að hann hafi ráðið Guðmund Sveinsson ráðsmann í Bjarnarstaðarhlíð um tvenna tólf mánuði.

AM. 235. 4to bls. 43, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3673.

Ek þorkell prestur guthbiarttzson officialis heilagrar hola kirkiu vid kænnizst med þessu mino brefuæ ath ek hefer radit oc skipat gudmundh Suæinsson Radzmann j biarnarstadarlydh vm nestu tuænna tolfmanadæ fra fardogum er nu nest koma oc þar med hans quino til radzkono suo langan tima oc þat lengr

---

[1]) 3c, b, sem án efa er misskilningr fyrir iijc; [2]) vid, b; [3]) [j beckiargiof, b; [4]) Biarnarsyni, b; [5]) þorkielssyni b, án efa rangt; [6]) sl. b; [7]) Johani b (rangt).

sem nu er framan til fardaga af þeim skilmala sæm herra jon biscup giordi ath hann skal taka iij kugildæ j sin þionozstu leyn a huerio are sem hann er oc verit hefer €n hans quinа tio alnar sauluwadar a huerio are oc fædu æino barnæ. skal greindr gudmundr gera alla lutæ sem radzmannæ oc verkstiora til bær oc gamaal wandæ radzmanna ath vtbuum holastadar er oc verit hefer oc giora mer fullan oc allan ʀæikningh þa ek kræfur æ[1]) radzmannæ holastadar. kaupa þa bwsbulutæ sæm æi ma missa þat[2]) sæm bresta kann Ok æi sidr rada vinnomen ef þeir kunno bresta oc gera þetta med fullo vitordæ radzmansens æ[1]) vmbodzmanz kirkonar. luka stadarens pæninga firir þat han kauper til greindz stadar bws stadnum ath skadalauso.

Oc til sannenda her vm setta ek officialatus jnsigli firir þetta bref scrifat a holum j hialltadaal in festo vndecim ɱilia virginum colonie anno domini ɱ⁰ cd⁰ xxx⁰ quarto.

---

586. 2. November 1434. í Laufási.

Þorkell Bergsson fær Guðrúnu Andrésdóttur konu sinni þrjátigi hundraða upp í jörðina Dálkstaði á Svalbarðsströnd og þrjátigi hundraða í lausafé, og átti Guðrún svo mikið fé í hans garð.

AM. Fasc. IX, 32, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá. AM. dipl. afskrr. Nr. 163, að því er virðist eptir frumbréfinu.

Dālkstada kaupbref.[3])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sæa edr heẏra sennda magnus prestr þorbergsson ok steinmodr hauskuldzson Quediu guds ok sina kunnikt giorandi at sub anno gracie ɱ⁰ cccc⁰ xxx⁰ quarto a dalkstaudum a sualbardzstraund þridia daginn næsta epter festum luce euanngeliste[4]) uorum uid i hia saum ok heẏrdum ɑ̃ hanndabannd þessara manna þorkels bergsonar af einne alfu ok gudrunar anndriesdottur hans eiginkonu af annare halfu medrkenndizt adr nefndr þorkell ath fẏr nefnd gudrun kona hans ætte sextigi hundrada i hans gard i sinn mala. lvkte optnefndr þorkell títtnefndre gudrvnu þriatige hunndrada

---

[1]) þannig; [2]) þt̄; [3]) Aptan á brèfinu með hendi frá 17. öld; [4]) þ. e. 19. Oktober.

upp i iaurdina a dalkstaudum epter tiundar uirdingu ok þar til þriatigi hunndrada i lausa gozi.

Ok til sanninnda hier um settum uid fyr nefndir menn ockur jnnsigle firir þetta bref er giort uar j lavfase þridia daginn næsta epter allra heilagra messu á sama áre sem fyr seger.

---

587. **10. December 1434. í Vík i Sæmundarhlíð.**

Hústrú Margrét Bjarnardóttir lykr staðnum í Reyninesi jörðina Skefilsstaði í Hvammskirkju sókn, í hönd Illuga Björgólfssyni ráðsmanni klaustrsins.

AM. 280. 4to bls. 29—30 «Liber copialis Bessastadensis» með hendi Hákonar Ormssonar skr. c. 1640. AM. 277. 4to bls. 28 með hendi Guðmundar Andréssonar 1640.

Skeffilstada Breff.

Øllum godum mönnum sem þetta breff sia edur heyra. senda sira Nikulas Kalffsson. Einar Magnusson og þorsteirn Dagssón. kuediu Guds og sijna. kunnugt giörannde. ad þa er lided var frä hingadburde vors herra Jesu Christi M°. cccc°. þriatiger og iiij är j kirkiunne a Stad i Reynisnese. sunnudaginn næsta fyrer Mariumessu sijdare[1]) voru vier i hiä. säum og heyrdum ä hanndabannd hustru Margretar Biarnardottur og Jlluga Biörgolffssonar er þa haffde raad stadarins. ad so fyrer skildu. ad fyrrneffnd Margret luckte stadnum jördena a Skeffelsstödum er liggur i huamskirkiu sokn med öllum þeim gögnum og giædum. hlutum og hlunnendum sem þeirre jördu heffur filgt ad fornu og nyiu og huu vard fremst eigande ad. epter þui fremsta sem Byskup Jon haffde henne selldt. þar til loffade optneffnd Margret ad luka stadnum x kugillde. skyllde og adurgreind jörd Skeffilstader obrigd(elig) eign stadarins i Reynenese vpp frä þeim deige. og Jlluge ad sier taka stadarins vegna og leigu vppbera.

Og til sannenda hier vmm settum vær fyrrneffnder menn vor jnsigle fyrer þetta breff. er giordt var i vijk i Sæmundarhlijd föstudaginn næsta fyrer Magnusdag. a sama aare sem fyrr seiger.

---

[1]) þ. e. 12. Sept.

588. 1434.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum kvittar Þorlák Sigurðsson af öllum ráðum, reikningi og umboðum, sem hann hefir hann í sett.

AM. 235. 4to bls. 44, (nr. 93), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskr. 3674.

Anno domini ᴍ⁰ cd⁰ xxx⁰ quarto.
quittunarbref þorlaks sigurdarsonar.

Wær yon et cetera.

med þessu voru brefe ath ver hofum gefit þorlak sigurdzson aurlungis quittan oc ækærulausan frialsan ok lidugan af ollum Radum os Reikningh ok þeim ollum vmbodum sem ver hafum hann j sett fra fysta dege er han tok med ok her til sem nu er komit þui han hafer oss ok heilagre hola kirkiu gert Rettann ok sanna(n) Reikninghskap firir serhueriu íj wtlætum ok jntektum íj fridu ok ofridu. þui gerum ver greindan þorlak quittan ok akærulausan firir oss ok ollum vorum epterkomendum. Ok et cetera.

---

589. 1434.

Jón Vilhjálmsson biskup á Hólum skipar Þorlák Sigurðsson ráðsmann á Hofstöðum.

AM. 235. 4to bls. 44 (nr. 94), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni.

Radzmandzlofun.

Vær yon et cetera.

at ver hofum sett ok skipat þorlak sigurdzson Radzman ath hofs staudum. skal hann hion Rada ok þeim kaup lyka. skal hann ollum nyttsamligum kaupum kaupa firir staden med stadarins peningum huort hann þarf heldr ath kaupa skreid edr jarn edr smid. skal hann taka kaup epter þui sem ver hofum honum lofat. skal hann j þessu vmbodi standa tolf manade. Ok til et cetera.[1])

---

[1]) þar eptir er párað inn: Vier jon et cetera ath uier bidium ydur u' ath þier giorit suo ual sem nu er tijtt suo.

590. 1435.

Bréfságrip um Kambana í Breiðuvík, jörð Helgafellsklaustrs.

AM. 252. 4to 51, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 11—12, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskrr. Nr. 1574 og Nr. 1646.

Kambar bader.[1])

Anno 1435[2]) keÿpte abote Niäll Kambana Bāda j Breiidauijk. firer xl[c]. j lausafie aff Biarna Bonda þorleiiffzsine.

---

591. 8. December [1435]. á Hólum.
5. Júní 1436. á Mælifelli.

Halldór Steinþórsson selr Jóni presti Gamlasyni, ráðsmanni og umboðsmanni heilagrar Hólakirkju, og staðnum á Hólum jörðina Nýlendi á Höfðaströnd fyrir lausafé.

AM. Fasc. X, 2, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

kaupbref um nylende a hofdastron(d).[3])

Þeim godum monnum sem þetta bref sea edr heÿra senda sira þorkell gudbiartzson officialis heilagrar holakirkiu sygurdr jonsson prestar. steinþorr jonsson. þorlakkr sygurdarson ok arnbiaurn markusson leikmenn Q(uediu) guds ok sina kunnigth giaurande at þar voro vær j hia sæm ok heÿrdum æ handaband ok ord þeirra ions prestz gamlasonar er þa hafdi rad ok umbod heilagrar holakirkiu ok halldors steinþorssonar ath suo firir skildu at adr greindr halldor seldi stadnum a holum j hialltadal jaurdina æ nylendi æ havfdastravnd er liggr j hofs þingum med aullum gaugnum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem þeirre jaurdu hefer fylgt ath fornu ok nyiu ok hann vard fremstz eigandi at. Hier j mot skilldi fÿrr nefndr sira jon gefa æ stadarins vegna halfan þridia tug hundrada med þessum

---

[1]) 430; [2]) 1245, 252. sem er rangt; verið gæti að tölu víxl hafi orðið í afskriptinni, og ætti að vera 1425, en Finnur biskup fylgir ártalinu 1435 (Hist. Eccl. Isl. IV, 71) og hefir það eptir föður sínum að líkindum, því svo stendr í 430; [3]) Aptan á brefinu með hendi frá c. 1600.

fridleika fimm oxa fiogurra vetra. sex tuæuetra. þria kugilldis hesta ok atta vodir tuitugar ok tiu kugilldi. skilldi þessir peningar aller lukaz at næstum fardaugum. for þesse giorningur fram a holum j hialltadal æ marivmessv æ jolafaustv.[1]) Ok til sannenda her vm settum ver fyrr nefndir menn vor jnsigle firir þetta jardarkavps bref giorth a mælefelle j skagafirdi þridia[2]) daginn næsta fyrir festum corporis christi anno domini ꝏ⁰ cccc⁰ xxx⁰ sexto.

---

592. 16. December 1435. á Gilsbakka.

Jón prestr Kárason vottar um viðtal Árna biskups Ólafssonar um vetrinn 1419 eptir Jól í stórustofunni í Skálholti við Helga Guðinason, systrson sinn, er biskup setti hann hjá sér, drakk honum til og gaf honum jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5607, eptir transscripto á skinni frá 25. Apr. 1480, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna.

Þess kennizt ek sira jon prestur kærason med minu opnu brefe. at sub anno gracie. ꝏ⁰. cccc⁰. decimo nono. heyrda ek fyrnefndur sira jon. biskup ærna olafsson tala suo felld ord til sinns systurson(ar) helga gudinasonar æ jolum vm veturin epter atta dag j storu stofunne j skalahollte. ok sette hann nidr æ beckinn til vinstre handar er geingit er j stofuna. hielt biskup ærne æ eirne skæl ok drack helga aulit til. ok hier til gef ek þier jaurdina er hualsnes heiter er liggr æ Rosmalanese til fullrar eignar. ok til sanenda hier um setta ok mitt jnnsigle firir þetta bref er gert var æ gilsbacka friadaginn næsta post festum magni martiris.[3]) anno domini. ꝏ⁰. cccc⁰ xxx⁰. quinto.

---

[1]) þ. e. 8. December 1435; [2]) þridiadia, frumritið; [3]) Þetta er án efa Magnúsmessa á Jólaföstu (13. Dec.), Magnúsmessa á vor er 1435 á laugardaginn fyrir páska, svo að næsti föstudagr eptir Magnúsmessu þá yrði = föstudagrinn næsti eptir páska, og hefði þá án efa verið miðað við páskana, því það er meiri helgidagr.

593. 17. Janúar 1436. á Ökrum.

Snorri prestr Ingimundarson og þrír menn aðrir votta, að þeir heyrðu á að Guðrún Styrsdóttir handfesti Helga Guðinasyni þann vitnisburð, að hún hafi heyrt Árna biskup Ólafsson lýsa því, þegar hann var í Seltjarnarnesi á langaföstu 1419, að hann hefði gefið Helga jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi, og að hann gerði það enn.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5607, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eptir transscripto á skinni frá 25. Apríl 1480.

Þat gerum vær snorre prestur jngemundarson. stýr snorason. kolbeinn þorgilsson ok helge biarnarson godum monnum kunnigt med þessu voru brefe at vær vorum þar j hia in festo sancti antonii abbatis confessoris. a aukrum a mýrum j hraunhrepp. Anno domini. m° cd° xxx° sexto. sauum ok heyrdum a ath gudrun stýrsdottir handfeste helga gudinasýne suo felldan vitnissburd. ath hun heýrde heidarligan herra ok andligan faudur herra arna med guds nad biskup j skalhollte kennazt ath þa er hann var j seltiarnarnese a langafaustu firir midfaustu. Anno domini. m°. cd°. Decimo nono. ath hann hefde gefit nefndum helga jaurdina er hualsnes heiter er liggr a rosmalanese til fullrar eignar ok sagdizt þa enn gefa honum adr nefnda jaurd. ok til meire sanninda hier um sette fýrnefnd gudrun sitt jnnsigle med vorum adr nefndra manna jnnsiglum firir þetta bref skrifat j stad. deige ok are sem fýrr seigir.

---

594. 24. Marts 1436. i Görðum.

Helgi prestr Ingjaldsson vottar, að hann hafi verið við og heyrt á í kirkjunni á Hvalsnesi, er Ingunn Gunnarsdóttir fékk Árna biskupi Ólafssyni jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi til fullrar eignar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5617, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er ä kalfskinn, með einu Jnnsigle oskiru, enn mä räda ur nafninu, og ä ad vera mannsmynd j midjunne».

Þess kenunz eg sira helgi jngialdsson med þesso mino brefi at eg var þar i hia ok heýrda a j kirkiuni a hualsnesi

at þau heldu hondum saman biskup arne olafsson af eirne alfu ok jngun gunnarsdotter af annare. var þetta i þeirra handabandi at nefnd jngun feck biskup arna jordina a hualsnesi er liggr a rosmalanesi til fullrar eignar med ollum þeim gognum ok gædum sem til liggr ok legid hefir ath forno ok nýio ok hun vard fremst eigandi ad vndan ser ok sinum erfingium en vndir biskup arna ok hans erfingia j suo mata at optnefndr biskup arne skýldi luka hermat[1]) fiortan lestir fisk sem titnefnd jngunn var honum skyldug. ok til sanenda her vm setta ek mitt insigli firir þetta bref er giort var j gordum a altanesi laugardagin firir annunciacio sancte marie anno domini ꝏ° cccc° xxx° sexto.

---

595. 10. April 1436. i Görðum.

Ásbjörn Þórðarson lýsir því, að Ingunn Gunnarsdóttir hafi afhent Árna biskupi Ólafssyni jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi í umboði Hermanns langa, og að hún hafi sagzt bezt unna biskupi kaups á jörðunni.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5607, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna eptir transscripto á skinni frá 25. Apr. 1480.

Þath gerir ek asbiorn þordarson godum monnum kunnigt med þessu minu brefe ath ec var þar j hia ath hualsnese ath jnngunn gunnarsdotter afhende biskup ꜵrna jaurdina ꜵ hualsnese. j vmbode hermanz langa ok sagdizt honum bezt unna ath leýsa jaurdina ef hann giæte leýst. ok til sanninda hier um setta ek mitt jnnsigle firir þetta bref skrifat i gaurdum ꜵ akranese. þridiudaginn j paskaviku. Anno domini ꝏ°. cd°. tricesimo sexto.

---

596. 26. Maí 1436. á Kirkjubóli.

Hákon Jónsson beiðist Odds Vigfússonar eða hans löglegs umboðsmanns, og býðr sig undir lög um það tilkall, er Oddr þóttist eiga til jarðarinnar Kirkjubóls í Skutulsfirði, er Hákon

[1]) þannig.

hafði að sér tekið og á sezt; téði og Hákon sín vitnisburðarbréf um, að hann hefði erft jörðina eptir foreldra sína, og lögfestir hann sér hana.

AM. Fasc. X, 1, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema hið fjórða.

Agreiningarbref vmm kyrkiubol j Skutulsfirde.[1])

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda audun grimsson ēinaR markusson halldorr ionsson sueinn brandzson alexiss ionsson ok teitur magnusson quediu G(vds) ok sina kunnigt gerandi ath sub anno gracie ꝏ° cd° xxx° vi° voro vær i hia sꝏum ok heyrdum ꝏ æ kirkiuboli j skutilsfirdi faustudaginn i fardaughum[2]) ath hakon jonsson beiddiz oddz bonda wigfussonar eda hans laugligs umbodsmanz enn baud sig til andsuara vid adur nefndann odd vm þath sama tilkall er hann þottiz eiga j fyrnefndri iordu kirkiuboli er fyrr[nefndr hako]n hafdi ath sier tekit ok ꝏ setz.

Jtem j annari grein tedi opt nefndur hakon aull sin vitnisburdarbref þau er hann hafde þa nærr sier firir adr sagdri iördu ok lysti sigh laugarfua epter faudur sinn ok modur ath tíjtt nefndri iordu kirkiuboli ok laugfeste firir adur greindum monnum. Ok til sanninda hier vm settv vær fyrr nefnder menn vor inzsigli firir þetta bref er gert var j sama stad ok are deghi sídaR enn fyrr seger.

---

597. 28. Mai 1436. Westminster.

Leyfisbréf Hinriks hins sjötta, Einglakonungs, að Jón Hólabiskup megi senda skip til Íslands.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 31; Safn til sögu Íslands I, 8—9.

Pro episcopo Olensi in Islandia.

Rex universis & singulis admirallis &c., ad quos &c., salutem. Supplicavit nobis Johannes episcopus Olensis in Islandia, in regno nostro Anglæ oriundus, ut,

[1]) Aptan á bréfinu með hendi Ara Magnússonar í Ögri; [2]) 25. Maí.

Cum dominus summus pontifex ipsum Johannem ad episcopatum prædictum nuper providerit, ipseque, ob discrimina tam maris quam terræ, episcopatum suum prædictum personaliter adire et visitare, ac possessionem inde capere, ac ibidem installari quam plurimum pertimescat,

Velimus, ea consideratione, sibi licentiam, quod ipse Johannem May, magistrum cujusdam navis, vocatæ la Katryne de Londonnia, procuratorem et attornatum suum in hac parte, versus partes Islandiæ, cum navi prædicta, ad videndum episcopatum prædictum et sibi de statu & situ ejusdem reportandum et nunciandum, transmittere possit, annuere gratiose:

Nos, supplicationi suæ hujusmodi benignius inclinati, ac pro eo quod idem episcopus ac Johannes Bristowe de Coventre Merchant, et Ricardus Weston de Londonia, stokfisbmonger, coram nobis in cancellaria nostra personaliter constituti, manuceperunt pro præfato Johanne May (videlicet quilibet eorum sub poena quadraginta librarum) quod idem Johannes May, transeundo cum marinariis in navi prædicta usque dictas partes Islandiæ, quicquam in eisdem partibus, quod in læsionem seu derogationem cujusdam statuti (sive) ordinationis, nuper per regem Daciæ de mercatoribus, stapulam suam apud Norberne ordinatam exercere debentibus, editi, et per nos, de assensu dominorum spiritualium & temporalium ac communitatis regni nostri Angliæ in Parliamento nostro, apud Westmonasterium anno regni nostri octavo tento, affirmati, nec prohibitionis et defensionis nostrarum super statuto sive ordinatione prædicto. tunc ibidem factorum, non attemptabit nec faciet attemptari:

Quam quidem summam quadraginta librarum quilibet manucaptorum prædictorum concessit, de terris & catallis suis, ad opus nostrum levari, si præfatus Johannes May quiquam contra formam statuti sive ordinationis prædicti regis, ac prohibitionis & defensionis nostrarum prædictarum, attemptet seu faciat quomodolibet attemptari.

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum Johannem May ad dictas partes Islandiæ, cum navi prædicta ac marinariis competentibus in eadem, ex causa prædicta transire et redire permittatis,

Non inferentes eis, seu, qvantum in vobis est, ab aliis inferri permittentes injuriam, molestiam, damnum, violentiam, impedimentum aliquod seu gravamen,

Et, si quid eis forisfactum sive injuritatum fuerit, id eis sine dilatione corrigi et debite reformari faciatis.

In cujus &c. usque festum natalis domini proximo futurum duraturas.

Teste rege apud Westmonasterium, vicesimo octavo die Maji.
Per Consilium.

---

598. 14. Júní 1436.

Einar Þórða(r)son seia lýsir því, að hann hafi heyrt Árna biskup Ólafsson lýsa því í Björgvin, að hann hafi lokið Hermanni langa átta lestir skreiðar fyrir Hvalsnes af skuld Ingunar Gunnarsdóttur til Hermanns.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5618, »Ex originali« með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er ä kalfskinn, med einu Jnnsigle oskiru, og er eckert merkelegt ä ad sjä«.

Þat giorer eg einar þordason seia[1]) godum monnum kvnnekt med þesso mínu brefe ath eg var þar nær ath biskup arne lýsti þvi j biorgvin fýrer mig ok fleirum audrum godum monnum hia verondum ath han hafde loket hermant langa viij lester fisk fyrer hualsnes af þeire skulld sem jngun gunarsdotter var honum skýlldug ok hier epter vil eg sveria ef þurfa þiker. ok til sannenda hier vm sette eg mitt jnsigle fýrer þetta bref er giort var fimtudagen næsta efter festum corpus[1]) christi Anno domini ᴍ° cccc° xxx° sexto.

---

599. 30. Júní 1436. á Öxarárþingi.

Alþingisdómr tólf manna útnefndr af Ormi Loptssyni »hirðstjóra norðan og vestan á Íslandi« um jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi, þar sem þeir dæma hana Helga »lögmanni« Guðinasyni, en Nikulás Snæbjarnarson frá.

AM. dipl. afskrr. Nr. 5606, »Ex originali« með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er ä kalfskinn med .6. Jnnsiglum bräkudum og oskirum, og .4. þveinngjum Jnsiglalausum. tvö

[1]) þannig.

þveingjafor eru tom«. AM. dipl. afskrr. Nr. 5607 með hendi Jóns Magnússonar eptir transscripto frá 25. April 1480.

Ollum godvm monnum þeim sem þetta bref sea edr heÿra sennda þorualldr oddzson. are Dadason. asbiorn þordarson. loptr halfdanarson. jôrhvnndr klemensson. oddr fusason. petr finnzson. oddr hallzson. sigurdr anngrimsson.[1]) snorri jonsson. asgrimr ormsson ogh þorvalldr ꝏsmvndzson kuediu guds ogh sina kunnight giorandi ad sub anno gracie. ꝏ⁰. cd⁰ xxx⁰ vj⁰ laugardaghinn næsta epter petrsmessv ogh palz ꝏ avxarꝏrþinghi voru vier j dom nefnder[2]) af erligvm manni ormi loptzsÿni hirdstiora nordan ogh vestan ꝏ jslandi at dæma i milli herra laughmannzins helga gudinasonar ogh nikulas snæbiarnarsonar. kærdi fÿrrnefndr helghi ath ꝏdrnefndr nikulꝏs hielldi ogh sier eignadi jôrdina hvalsnes er liggr ꝏ́ rosmhvalanęse. Nu saker þess ad títtnefndr helghi leiddi þar prof ad jngunn gunarsdotter hefdi sellt bÿskvp ærna ogh afhænt fÿrrnæfnda jôrd hvalsnes. [til fullrar eignar. ogh.[3]) j annari grein leiddi optnefndr helgi þav prof ad bÿskvp ærne hefdi gefit honum títtnefnda jôrd hvalsnes til fullrar eignar. ogh med þvi ad þad var sÿnt ogh svarid ogh dæmt ath þrattnefndr nikulas væri þar med loghvm fyrer kominn. þvi dæmdvm vier fÿrrnefnder domsmenn títtnefndom helgha optnefnda jord hvalsnes til fvllrar eignar svo mikit sem gilldi ꝏtta lester fisk fram̄ kompnar i bergvin en honum til hallz þad sem jôrdin væri dÿrri. þvi oss leizt þad skial litid afl hafa sem nikvlas bar þar fram̄. skÿlldi hann þo frialslægha megha bva ꝏ jordvnni til næstu fardagha hinvm ad skadlavsv.

Ogh til sannenda hier vmm settvm vier fÿrrnefnder menn vort innziglo fÿrer þetta bref er giort var j sama stad deghi ogh ꝏ̃ri sem fÿrr seger.

---

600. 2. Aug. 1436. á Útskálum.

FJÓRIR menn votta, að þeir hafi verið í Brautarholti 16. Júlí 1434 og heyrt á viðræður þeirra hústrú Guðríðar [Ingimundar-

---

[1]) arngrimsson 5607; [2]) nefder 5606; [3]) [sl. 5607; undirpunktað í 5606; hefir þetta því líklega verið þegar orðið svo máð í frumritinu 1480, að transscriptores hafa ekki getað lesið það.

dóttur] og Guðrúnar Sæmundardóttur um Brautarholt og Hof á Kjalarnesi, er Vigfús Ívarsson bóndi Guðríðar hafði haldið leigulausum, en Guðrún hafði erft í plágunni miklu.

AM. Fasc. IX, 36, frumbréfið á skinni. Innsigli Eyjólfs er fyrir bréfinu; hin eru dottin frá.

brautarhollzbref.[1])

Ollom monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda kolbeinn kolbeinsson sæmundr jonson magnus nicholausson oc eyiolfr jonson kuediu guds oc síjna kunnigt gerandi þa er lidit uar fra burd krizst(s) ꝏ cd xxx oc iiij ær a faustudagin næstan firir þorlaks ꝏesso æ sumarit[2]) j brautarhollti æ kialarnesi uorum uier j hia sæum oc heyrdum æ ath hustru gudrydr gieck ath sæng þeirri er gudrun sæmundardotter huildi j. uar greind gudrun þa nockut kraunk j lykama enn heil ath uiti oc allri annari sinni sammuizku. taladi nefnd gudrydr til adr greindrar gudrunar.

gior nu sua uel gudrun míjn sagdi gudrydr ath þu methkendz nu hier firir dandi monnum ath þu hefer kuittan gefit hwsbondann uigfws juarsson umm brautarhollt oc hof æ kialarnesi oc þau tua(u) hundrod hundrada sem þar thil heyra.

enn nefnd gudrun gaf hier suar thil oc taladi sua.

nei nei sagdi gudrun. brautarhollt oc hof æ kialarnesi oc þau tuꝍ hundrot hundrada skal ek alldri kuitt gefa sem ek æ j gard uigfws juarssonar frænda mijns en bonda þijns gudríjdr myn þui þessa peninga tok ek j erfd efter systr míjnar þordisi oc jngibiorgo sæmundardætr j plagunnj miklo oc þui undrar mig þad gudrydr sagdi gudrun ath þu beidezst slikra hluta af mier þar sem þu ueizst sialf gudrydr ath ek hefi huorki feingit leigr nie leiguleigr af þessum míjnum peningum af uigfwsi bonda þoth jon minn ofeigsson oc ek hofum þeirra beidzst. uill nu sancte nicholaui ath ek niote brautarhollz daud er ek fieck þad alldri lyfs.

Ok til saninda hier um settum uier fyrnefnder menn uor jnscigli firir þetta bref er skrifad uar æ wtskalum æ rosthuala-

[1]) Aptan á brèfinu; [2]) þ. e. 16. Júlí 1434.

nesi fimtodaginn efter olafs Messo fyrrj tueimR mRum seinna enn adr stendr skrifath.

---

601. 19. Oktober 1436. í Brautarholti.

Kaupmálabréf Þorvarðs Loptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur.

AM. Fasc. X, 3, frumbréfið á skinni; fjórða og sjötta innsiglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá.

kaupmalabref margrietar uigfusdottur.[1])

Jn nomine Domini Amen.

War suo felldur kaupmale lystur ok stadfestur ij millom Erligxs mans þorwardz bonda loptzsonar ok ærligrar kuinno hustru Margretar Wigfusdottur æ þæirraa brullaupz deghi. Þaa er lidith war fraa hingat burdhi wors herra jehsu christi þuzundrud fiogur hundrut þrir tighir ok sex ær. Sunnodaghin fýrsta ij vætri[2]) ij brautarhollti æ kialarnesi at adurnefndr þorvardur lagdi til kaupz vit greinda Margretho gardin æ æidhum j austfiordum sæm liggur ij fliotzdallsheradi ok þar til jarda godz sæx hundrud hundrada ok fiogur hundrud hundrada j lausagodzi. hær j mothæ hafdi adurnefnd Margretha jordina hlidarenda er liggur j fliotzhlid ok þær[3]) jardir þar liggia nær fyrir þriu hundrud hundrada ok hundrad kugillda. ok þriu hundrud hundrada ij virdingargodzi ij sæmiligum gripum.

Jtem gaff opt nefndur þoruardur titt nefndri margreto sextigæ hundrada j tilgiof ok hundrad hundrada j bekkiargiof ok þar til sextige hundrada j morgingiof.

Jtem kiori hustru gudridr þratt nefnda dottur sina Margretho malakouo j gardh titt nefndz þorvardz. Reiknadist malin allur saman in summa oft nefndrar margretar nio hundrad hundrada.

Vorw þæssir brullaupz wottar
þorkell olafsson
þorsteinn suarthofdason ok
sira olafwur Eyiolfsson prestar.

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 16. öld; [2]) þ. e. 14. Okt. 1436; [3]) *þ*-ið nokkuð feitt og ekki ólíkt því sem *b* væri og *r*-ið skáhalt uppi yfir *æ*-inu, eins og lesa ætti: bæar

skule loftzson
kætil snæbiarnarson
jon biarnarson leikmenn
ok margir adrir godir menn.

Ok til sanninda hær wmm settum wær fyrrnefndir menn wor innsiglæ fÿrir þetta kaupmala bref er giorth war fostudaghin nesta efter festum luce Ewangeliste j sama stadh ære sæm fyrr sæghir.

---

602. 22. Nóvember 1436. Westminster.

Leyfisbréf Hinriks sjötta, Einglakonungs, að Jón Sálholts biskup megi ferma skip til Íslands og þaðan aptr.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, I, 36; Safn til sögu Íslands I, 9—10.

Pro episcopo Scalholtensi.

Rex omnibus, ad quos et cetera, salutem.

Sciatis quod, de avisamento & assensu Consilii nostri, concessimus et licentiam dedimus venerabili patri, J. episcopo Scalholtensi in partibus Islandiæ, infra regnum carissimi consangvinei nostri regis Daciæ,

Qui ad adeundum partes prædictas, causa visitandi episcopatum suum prædictum, se disponit, ut accepimus:

Quod ipse quandam navem, de regno nostro Angliæ existentem, cum victualibus, ac aliis bonis et rebus, sibi ac gentibus et familiaribus suis, cum ad partes prædictas venerit, necessariis & opportunis carcare,

Et cum navi prædicta, sic carcata, ad partes illas se divertere, ac navem illam in eisdem partibus cum aliis bonis et rebus suis, in regnum nostrum prædictum, ad satisfaciendum certis creditoribus suis, quibus indebitatus existit, reducendis, recarcare et in idem regnum nostrum remittere possit licite et impune;

Proviso semper quod de custumis, subsidiis et aliis deveriis, nobis in hac parte debitis, fideliter respondeatur, ut est justum,

Ac quod idem episcopus, per se vel alios, quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti, in Parliamento nostro, apud Westmonasterium anno regni nostri octavo tento, pro

parte prædicti consangvinei nostri editi, cedere valeat, non attemptet nec faciat quomodolibet attemptari.

In cujus &c.

Teste rege apud Westmonasterium, vicesimo secundo die Novembris.

Per Consilium.

---

603. 3. December 1436. í Vík í Sæmundarhlíð.

Þóra Finnsdóttir, systir á Stað í Reynisnesi, selr Jóni Bergssyni útibúrið á Stað það, sem norðast er frá «skalla» (þ. e. skála) og næst réttinni, og þá ljóstolla, er hann átti að lúka klaustrinu, en hann geldr fyrir fimm kúgildi á næstu fardögum.

AM. 280. 4to bls. 31. «Liber copialis Bessastadensis» með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Þad giörum vier sira Nikulas Kalffsson, Jlluge Biörgolffsson og Snorre Olaffsson godum mönnum kunnugt med þessu voru breffe. ad þar voru vier i hiä saum og heyrdum ä i skiemmunne ad Stad i Reynenese. ad Syster Þora Finnsdotter sellde Jone Berkssyne[1]) med hanndabannde vtebured a Stad. þad nordast er fra skalla nærst riettenne og liostolla hanns so leinge sem hann liffde og hann ætte stadnum ad luka. hier i mot gaff fyrrneffndur Jon Bergsson fimm kugillde a næstum fardögum. enn hann skyllde ad sier taka husid vpp fra þeim deige. enn stadurinn eiga epter hanns dag.

Og til sannenda hier vmm settum vær fyrrneffnder menn vor jnsigle fyrer þetta breff. skriffad i vijk i Sæmundarhlijd. manudaginn fyrstann i Jolaföstu Anno Domini. M°. cccc°. tricessimo sexto.

---

604. 26. Janúar 1437. á Grenjaðarstöðum.

Björn Sæmundsson selr Þorsteini Magnússyni jarðirnar Hvamm með tilgreindum landamerkjum, Foss og Molastaði í Fljótum, en Þorsteinn leggr í mót jarðirnar Syðri-Laugar, Dattstaði og Hóla í Reykjadal í Einarsstaðaþingum.

AM. Fasc. X, 4, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

[1]) þannig

kaupbrief firir huame fosse og molastodum j fliotum.[1])

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heýra senda olafur lofzson þordr þorsteinsson jon biarnason ok sniæbiorn helgason. Quediu guds ok sina kunnigt gerande. þa er lidit var fra hingat burd vors herra jehsu christi þusund fiogur hundrot þrirtiger ok siau ær. þridia daginn næsta firir pals Messo.[2]) a helgastodum j reýkiadal voro vier j hia saum ok heýrdum æ. ord ok handaband þeirra biarnar sæmundzsonar af einne alfu enn þorsteins magnussonar af annari at sua fyrer skildu at adr nefndr biorn sæmundzson selldi fyrgreindum þorsteine magnussyni jarder þriar j fliotum er sua heita huamur foss ok molastader er liggia j hollz þingum med aullum þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem fyrgreindum jordum eiga at fýlgia ok fýlgt hafa at fornu ok nýiu ok hann vard fremtz eigandi at. sagdi biorn at jordin huamur ætti landeign sudr at hunstada ær osi ok aiñ redi vpp þadann til uppsprettu. En þadann langa hrýgur upp j fjall. sua ok sagdi biornn at huamur ætti tuo attfedminga[3]) torfsskurd arliga j gilia iord ok lambhaga j backa jordu þann sem þar ligur vt med anni ok alla lagsveide j fliotæ fyrer allri backa jordu ok selland framm firir vtann drýckiaræ. nedan fra mytiorn ok vt at jardfollum æ lagheide. upp j fiall ok ofan j æ. millum greindra takmarka ok allan gelldfiar rekstur fram a hnarfsdal. Hier j mot gaf titt nefndr þorsteinn greindum birne jarder þriar er sua heita sydri laugar ok dattstader ok holar er liggia j reykiadal j einarstada þingum. med aullum þeim gognum ok gædum hlutum ok hlunnendum sem fyr greindum jordum fýlger ok fýlgt hefir at fornu ok nyiu ok hann uard fremtz eigandi at. skýlldi biornn suara fyrer tuo bænhus er nidvr voru falleñ æ dattstodum ok holum upp æ sina peninga. Jtem sagdi optnefndr biorn til halfkirkiu skylldar j huammi. skýlldi þratt nefndr biornn sæmvndzson hallda þeim jordvm til fvllra laga sem hann keýpti. En titt nefndr þorsteinn magnusson suara laga riptingum æ optnefndum jordum. Sua ok eigi sidr atti nefndr þorsteinn at hallda til laga þeim adr greindum jordum er hann keypti. en greindr biornn suara laga riptingum.

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [2]) = 22. Janúar; [3]) elldi, hefir verið ritað hér að öndverðu, en svo dregið stryk í það.

Ok til saninnda her vm settvm vier fÿr nefnder menn vor insigli fyrer þetta bref er gert var a greniadarstodum j reykiadal laugardaginn næsta epter pals Messo. a sama ari sem fÿr segir.

---

605. 30. Janúar 1437. á Grenjaðarstöðum.

Tveir menn votta, að Oddr Snorrason handlagði séra Þorkel Guðbjartsson öldungis kvittau um þau tíu hundruð, er hann varð honum skyldugr í milli jarðanna Gautstaða og Öxarár.

AM. Fasc. LXVI, 7, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru nú dottin frá bréfinu.

Gautstada kuittun.[1])

Þath gervm vit hallr finnbogason ok oddr brÿniolfsson vitrlegt med þessv okkrv brefe ath vit vorvm i hia sævm ok heÿrdvm æ ath oddr snorrason hanndlagde sira þorkel gydbiartzson avrlvngiz kvittann ok ækiærvlavsan firir sier ok avllvm sinvm erfingivm vm þav tiv hvndrvt er hann vard honum skylldvgr i millvm iardanna gavtzstada ok avxarær ok kenndezt oddr ath sira þorkell hefde þesse tiv hvndrvt honum lvkt ok afhent svo honum vel likade. Ok til sannenda hier vm settvm vit okkr innscigli firir þetta bref skritat æ greniadarstavdvm i Reÿkiardal midvikvdagenn i nivvikna favstv anno domini M° cccc° xxx° vij°.

---

606. 24. Febrúar 1437. á Möðruvöllum.

Fimm menn votta, að Magnús Jónsson selldi Ólafi Eyjólfssyni í fardagaviku fyrir þremr árum jörðina Kálfskinn í Árskógsþingum fyrir Bakka í Svarfaðardal og nokkurt lausafé.

AM. Fasc. IX, 30, frumritið á skinni. Hið fimta innsigli er fyrir, en hin eru dottin frá.

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld. Þar stendr og: »Astrydi sigurdzdotter» og enn fremr. »Thingoe Syssel Greniadarstad».

bref vm kalfskinn 1434.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra senda hakon biarnarson simon jonsson þorgrimur gvdmvnsson hognne einarson ok stephan einarsson kuediu guds ok sina kunnigt giorande ath þa er lidit var fra higatburd vors hera iehsu christi þushundrut cccc xxx ok iiij ær æ kalfskinne j ærskogsþingum j fardagaviku[2]) vorum vær j hia saum ok heýrdum æ handaband Magnus jonssonnar af einne alfu en olafs eyiolfssonnar af annare ath suo fyrer skilldu ath Magnus sellde olaue fýrr nefndvm jordina kalfskinn med ollum þeim gognnum ok gædum sem jordunne hefer fýlgt at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigande ath. hier j mot skillde olauur gefa greindum magnuse jordina brekcu j suarfadardal med ollnm þeim gognnum ok gædum sem jordunne hefer fýlgt ath fornu ok nýiu. skilde þrat nefndr Magnus gefa j mille jardanna olafe viij hundrud ok helgu koñu hans x stikr klædis. skilde optt nefndr Magnus suara laga Riptingum æ kalfskinne en olafr hallda til laga svo ok ei sidr skilde olauur suara laga Riptingu æ jordunne breku en magnus halda til laga. Ok til sannenda hier vm settum uær fýr nefnder men vor jnsiglle fýrer þetta bref skrifat æ maudruvollum j horgardal sunnudagin næsta fyrer jons Messo hola biskup(s) æ langa fosto þrimur ærum sidar en fýr seger.

---

607. 11. Mai 1437. á Grenjaðarstöðum.

Ásgrímr Jónsson selr með samþykki Guðrúnar Magnúsdóttur konu sinnar Þorkeli presti Guðbjartssyni jarðirnar Þverá í Laxárdal og Höskuldstaði og Hól í Reykjadal fyrir jörðina á Breiðamýri í Reykjadal; en ef riptingar koma á Þverá fær Þorkell prestr aptr tuttugu hundruð í Mýri eða þrjátigi kúgilda.

AM. Fasc. X, 5, frumritið á skinni. Þriðja innsiglið er dottið frá. en brot er eptir af hinum tveimr. Þetta bréf er með sömu hendi og Fasc. IX, 29 (7. Maí 1434), og er það líklega hönd séra Þorkels Guðbjartssonar.

---

[1]) Aptan á bréfinu með gamalli hendi; [2]) Fardagar 1434 hófust 3. Júní. Magnús hafði keypt jörðina 15. Marts s. á. af Einari Eiríkssyni.

bref vm hauskulldzstadar[1]) i reykiadal.[2])

Þeim godvm monnum sem þetta bref sia edr heyra senda erlendr gvnnsteinsson oddr bryniolfsson oc þorleifr þorsteinsson qvediv gvds oc sina kvnnegt gerande ath vær vorum i hia oc sæm æ handabannd þorkels prestz gvdbiartzsonar oc asgrims jonssonar med svo firir skildv ath asgrimr sellde med samþykke gvdrvnar Magnvsdottur konv sinnar sira þorkele iarder þriar þveræ i laxærdal oc havskvllzstade oc hol er standa i Reykiardal med avllvm þeim gavgnvm oc giædvm sem þeim fylgde oc fylgt hefde ath fornv oc nyiv oc hann vard fremzt eigande ath. hier i mot gaf sira þorkell iordena æ breidamyre i Reykiardal med þeim gavgnvm sem henne fylger oc fylgt hefer ath fornu oc nyiv oc hann vard fremzt eigande ath oc sagde þar vera halfkirkiv skylld oc skillde asgrimr abyrgiazt hana en sira þorkell skillde svara kirkiv goze æ þveræ en asgrimr kvittr firir honum oc hans erfingivm. skillde hvor svara laga Riptingvm æ þeim iordvm er sellde en hallda þeim til fvllra laga er þeir keyptv. kynne iordenn æ þveræ ath riptazt af sira þorkele skillde hann eiga aptr i iordena æ myre tvttvgv hvndrvt vird edr þriatige kvgillda. Oc til sannenda hier vm settvm vær vær innscigli firir þetta bref skrifat æ greniadarstavdvm i Reykiardal æ lavgardag næstann efter vppstigningardag anno domini M° cccc° xxx° vij°.

---

608. 21. Mai 1437. í Vík í Sæmundarhlíð.

Nikulás prestr Kálfsson kvittar Illuga Björgólfsson fyrir afhending á kirkjufjám á Hofi á Skagaströnd.

AM. dipl. afskrr. Nr. 462, «Ex originali monasterii Thingeyrensis, accurate» (AM.). Árni lýsir innsigli séra Nikulásar. «þar sem þesse understrikudu ord [hér í útg. í hornklofum] nu standa í brefenu, hefur eitthvad utskafed vered, og þesse understrikudu ord skrifud i stadenn þess. Er höndenn ä þessu understrikada miklu nyrre til ad siä enn hitt annad i brefenu. þo getur þetta ecki vel fals vered» (AM.).

---

[1]) þannig; [2]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Þath giore ek sira nicholas kalfssonn godvm monnum kvnnickth med þessv minv brefe at ek medkennvmz[1]) at ek hefer vtt tekid af illvgha biorgolfssyni j kirkivgodzith a hofi a skagastravnd niv kvgilldi ok tvttvgv. vij hesta. ij merar .cc j vadmalvm. c j virdingargozi ok .x. hvnndrvd j porcio ok lvktvz honum þav apptur j kirkiv bótt ok stadar. ok þvi giore ek fyr nefndan illugha[2]) biorgolfsson orlvngiss k(v)ittann vm adur gre(i)nnda penninga [alla þa er ek hefi ut] tekit. ok til sanninda her vm setta ek mitt insigli firir þetta bref er giort var j vik j sæmvndarhlid þridiadagenn j hvita[3]) vikv anno domini m° cccc° tricessimo septtimo.

«aptann ä briefinu stendur med sômu hende ad visu eins gamalli» :

var þessi fridleiki xvj kyr. ij kvigur. fim asaudar kvgilldi. fim i gelldvm navtvm. ij j saudvm. vij hestar. ij merar.

---

609. 25. August 1437. á Þingeyrum.

Godsvin biskup í Skálholti skipar samkvæmt kosning konventunnar Þóru til abbadísar í Reynistaðarklaustri, sem hafði verið abbadísarlaust um mörg ár síðan Ingibjörg abbadís dó, og sömuleiðis dispenserar hann með Þóru um eitt ár um aldr hennar, sem eigi var lögboðinn.

AM. Fasc. X, 7, frumritið á skinni með útlendu handarlagi. Innsiglið er dottið frá. Bréfið hefir fylgt Reynistaðarklaustri.

Víj Godhswin med gudz naadh biskup j skalholti ok wmbodhsmann heilaghrar holakirkiu kunngórum allum godhum monnum med þessu waro opnu brefui at þa ær lidith war fra burdh wors herra iehsu christi þusund fioghr hundrot þretighi ok siaw aar komum wíj til klostridh a stad j reynines sem stendr j skaghafirdhi j holabiskups dømi hôrdhum wíj ok wndirstodhum af konuent ok systrom adhrnefndz klostrs at

---

1) þannig; 2) illigha, hdr.; 3) «Mille j og viku er nockud, sem ecki verdur lesed i originalnum. Þad synest vera hviij enn h. og iij. er aptur utskafed. v. stendur enn skirt». (AM.). Hér hefir því líklega annað hvort staðið hvíta viku eða hvítasunnu viku eða hvítadaga viku.

efter andlat wyrdhulighrar jungfrw ok hreinlifrar persono frw jngibiargar milldrar aminningar som seinazt war abbadis j sagdho klostri hafr nefnt klostr j morgh aar werit wtan abbadis ok hennar Regiment. Samoleidhis hafuum wíj wndirstadhit af fyrsaght konuent ok systr at þær hafua sett ok skipat erligha ok reinlifua jungfrv syster thoru som wigdh ær ok professa j oftnefndu klostri til priorissam wm nockur aar. þotti os sem fyrsaght klôstr matti æi skadaleyst sta wtan rettom formanne. ok efter waro radhi gekk allt þeirra konuent j capitulum. hwar allar systr með einnæ rôst reghlulighа sik kusu systr thoru til formanz ok abbadis hidhiandis os ødmiukligha confirmera þeirra laghlighan kosningh. hwerra hønum wíj med allom godhwilia samþykkiandis ok þeirra Reghlulighan kosningh af warri biskuplighri makt confirmerandis.

Jtem dispenserum wíj af sama makt med nefnda systr thoru wm eitt aar ædher litt meir þat hon hafr æi swo fullilighan ædhr laghlighan alldhr som henni bær af loghmali heilaghrar kirkiu.

Hær ofr bidhium wíj ok biodhum wnder krapti heilaghrar hlydhni allom swo leikom som lærdhom sem til hôra fyrsaght klôstr at their se fyrnefndhri systr thoru hlydhughir efterlatughir ok ôdhmiukir j allom þeim hlutom sem þeim bær sinum rettom formannæ ok abbadis at gôra.

Ok til sanninda hær wm heingdom wíj wort jnsighli forer þessa confirmacionem sem skrifuth war a þingheyrom. dominica proxima post festum sancti Bartholomei apostoli ipsius gloriosi sama ari som fyr seghir.

---

610. 13. September 1437. á Möðruvöllum.

Þorvarðr Loptsson selr Gunnsteini Jónssyni jörðina í Leyningi í Eyjafirði fyrir jörðina í Vogum við »Mývötn«.

AM. Fasc, X, 6, *frumritið á pappír.* Innsigli Þorvarðs er dottið frá, en þó er ekki rifinn faldr bréfsins út úr innsiglisgatinu; hefir því innsiglisþveingrinn líka líklega verið úr pappír. Þetta bréf er langelzt af öllu, sem til er frumritað á pappír á íslenzku. Þó finnast rök til þess að kæra Michaels prests Jónssonar frá 3. Apríl 1423 (Nr. 365) hafi verið rituð upphaflega á pappír, þótt hún sé nú einungis til í samtíða frumriti á skinni. Bréf þetta má heita, að hafi haldið

sér vel. Aptan á blað, er Árni Magnússon hefir lagt um bréfið ritar hann: »þetta innlagt bref hefi eg feinged â Kalfafelli i fliotshverfe. þad synest ad vera originall, hvar under hangt hafe innsigle eitt. Og man eg so eigi, ad eg hafi sied Jslendskt bref a pappir. iafngamallt þessu«.

Þath giere ek þoruardr lofzson godum monnum viturligth med þessu minu brefe ath ek hefer sellth gunnsteine yonsyne yordena halfa íj leẏninge er liggur íj hola þingum íj eẏiafirde med aullum þeim gaugnum oc gædum sem greindri yordu fẏlger oc fylgth hefer at fornu oc nẏiu. her íj mote gafh adr nefndr gunnsteinn yordena íj vogum vit mẏuautn er liggur íj Reykia hlidar kirkiu sokn med ollum þeim gaugnum oc gædum er greindri yordu fẏlger oc fylgth hefer ath fornu oc nẏiu oc hann vard fremst eigande ath. skẏllde huor suara laga Riptingum firir þa yord er sellde. enn bader skẏllder ath hallda til laga. Oc til sannennda hier vm setta ek mítth ynnsigle firir þetta bref skrifath æ maudrouaullum íj eẏiafirde friadagenn næsta firir krossmesso vm hausteth anno domini ꝏ° cd° tricessmo septimo.

---

611. 25. Nóvember 31. December 1437. i Hrossholti. á Helgafelli.

Sex presta dómr útnefndr af séra Þorsteini Svarthöfðasyni prófasti milli Hítarár og Skraumu um ágreining séra Páls Bjarnarsonar í Miklaholti vegna Miklaholtskirkju og Njáls ábóta á Helgafelli um Keflavíkr reka.

AMagn. 264 4to bls. 3—4, skr. 1606. AMagn. dipl. afskrr. 1629 með hendi Árna Magnússonar.

Aullum godum monnum sem þetta Breff siâ edur heyra senda Olafur Eyolfsson. Kietill Narfason. Jon Brandsson. Gijsle Þorlaksson. Snorre Jngimundarson oc Aron Helgason Prestar Qvediu Gudz oc sijna kunnigt giaurandi. ad ärum epter Christi hingadburd ↀↄ cd xxx oc vij är jn festo sanctæ Chatarinæ Virginis j Hrossholllte j Eyiahrepp vorum vier tilnefnder af Erlegum manne Sijra Þorsteine Suarthaufdasyne profaste j millum

Hiitarär oc Skraumu ad dæma j millum Herra Niäls abota aa Helgafelle oc Sijra Päls Biarnarsonar fyrer kyrkiuna j Mÿklaholltte. huertt eignast mætte fyrnefndur Herra abote oc klaustrid allann þann hual sem nu j haust rak j Kieflavijk aa Snæfellsnese. oc alla reka fyrer greindre jaurdu Kieflavijk. Jtem var þad suarid af tueimur skilriikum vitnum þar þa fyrer oss. ad optnefndur Sijra Päll· hafdi lagtt med handabande þetta mäl under þann vj presta dom sem greindur Sijra Þorsteirnn Suartthofdason nefnde yfer fyrr sagtt hualmal oc reka. Nu af þui ad fyrrnefndur Herra Abote hafde ei(g)i þar þa aull sijn skilriki oc mäldaga þann sem vær þottumst endelegan veg oc alÿktardom aa mega leggia umm greintt hualmäl oc reka. Þui dæmdum vier fyrrnefnder menn þetta sama mäl under þann vj eda xij presta dom sem Herra Godhsuin med Gudz näd Biskup j skalholltte villde tilneffna aa þeirre prestastefnu enne fÿrstu sem hann helldur j skälholltte. Og til sanninda et cetera. skrifad aa Helgafelle die Silvestri Papæ et confessoris aa sama äre sem fyrr seiger.

---

612. 4. December 1437. á Sveinsstöðum.

Bróðir Ásbjörn Vigfússon ábóti á Þingeyrum selr Birni Þorleifssyni þá veiði alla í Víðidalsá, er fylgt hefir Borgarlöndum, fyrir jörðina Kelduland á Skagaströnd.

IBfél. 79. 4to bls. 368—370, skr. c. 1680.

Briefs Copie af Jnnsigludu maldagabriefe sem liggur i Bolstadarhlijd hliodande um̄ veyde firer borgarlondum sem abote asbiornn af þijngeyrum sellde til borgar firer Kielldduland a Skagastrond Datum 1437.

Vier broder asbiornn vigfusson med guds nad äbote a þijngeÿrum giorum godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ad vær hofum sellt Erlegum manne birne Þorleifssyne alla þa veyde i Vijdedalsä er borgarlondum hefur adur filgt ad fornu til loglegrar eignar med samþicke brodurs asgrims jonssonar sijns [conventu] brodurs. enn hier j mot gaf adurnefndur

biornn firgreindum herra asbirne äbota og klaustrinu aa þijngeyrum jordena Kiellduland til obrigdanlegrar eignar er liggur a Skagastrond i Hofskirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum. er þeirre jordu hefur fylgt ad fornu og nýiu. og hann vard fremst eigande ad. og so firerbiodum vier oftnefndur[1]) broder asbiornn äbote ollum vorum loglegum effterkomendum ad kiæra edur riufa þetta vort kaup.

Voru þesser kaupvottar Jon Sigurdsson og Jon Eijnarsson.

Og til sanninda hier um̄ setium vier vort insigle med firrgreindra manna Jnsiglum firer þetta bref er giort var a Sueýnstodum Sanctæ barbare virginis et martiris dag Anno Domini[2]) ꝏ cd xxx septimo,

---

613. 29. Janúar 1438. [Windsor].

Leyfisbréf Hinriks hins sjötta Einglakonungs, að Jón Skálholtsbiskups megi ferma enskt skip til Íslands, og þaðan aptr til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes. Tom. V. P. I., 45; Safn I, 10—11.

Pro episcopo Scalholtensi.

Rex omnibus, ad quos et cetera, salutem.

Supplicavit nobis venerabilis pater, Johannes episcopus Scalholtensis, in partibus Islandiæ, infra regnum carissimi consangvinei nostri regis Daciæ,

Qui adeundum partes prædictas, causa visitandi episcopatum suum prædictum, se disponit, ut accepimus:

Ut ei licentiam concedere velimus, quod ipse quandam navem, de regno nostro Angliæ existentem, cum victualibus ac aliis bonis et rebus, sibi ac gentibus et familiaribus suis, cum ad partes prædictas venerit, neccessariis et oportunis, carcare, et cum navi prædicta, sic carcata, ad partes illas se divertere, ac navem illam in eisdem partibus cum aliis bonis & rebus suis in regnum nostrum prædictum, ad satisfaciendum certis creditoribus suis, quibus indebitatus existit, reducendis, recarcare et in idem regnum nostrum remittere possit licite et impune;

---

[1]) oftnefnder, hdr.: [2]) Dominæ(!), hdr.

Nos, pro eo quod Richardus Weston de Londonia, stokfyshmonger, & Thomas Harlowe de Londonia, iremonger, coram nobis in Cancellaria nostra personaliter constituti, manuceperunt (videlicet, uterque eorum sub poena centum marcarum) pro præfato episcopo, quod ipse quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti, in Parliamento nostro apud Westmonasterium, anno regni nostri octavo, pro parte prædicti consangvinei nostri editi, cedere valet, non attemptet nec faciat quomodolibet attemptari.

Quam quidem summam uterque manucaptorum prædictorum concessit de terris et catallis suis ad opus nostrum levari, si prædictus episcopus quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti prædicti cedere possit, attemptaverit, seu quomodolibet attemptari fecerit:

Licentiam illam tenore præsentium de avisamento & assensu Consilii nostri duximus concedendam,

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum episcopum navem prædictam in forma prædicta carcare, et eam versus partes prædictas ducere, ac etiam in partibus illis recarcare, et in regnum nostrum Angliæ remittere, permittatis;

Proviso semper, qvod dicta bona ad partes prædictas & non ad alias traducantur, et nobis de custumis, subsidiis, et aliis deveriis, nobis in hac parte debitis, bene & fideliter respondeatur.

In cujus &c.

Teste rege apud [Windsor] XXIX. die Januarii.

---

614. 18. Febrúar 1438. Westminster.

LEYFISBRÉF Hinriks hins sjötta, Einglakonungs, að Jón Hólabiskup megi ferma tvö ensk skip til Íslands, og þaðan aptr til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, I. 45. Safn I, 11—12.

Pro episcopo Holensi.

Rex omnibus, ad quos et cetera salutem.

Supplicavit nobis venerabilis pater, Johannes episcopus Holensis in partibus Islandiæ, infra regnum carissimi consangvinei nostri regis Daciæ,

Qui adeundum partes prædictas, causa visitandi episcopatum suum prædictum, se disponit, ut accepimus:

Ut ei licentiam concedere velimus, quod ipse duas naves, de regno nostro Angliæ existentes, cum victualibus et aliis bonis et rebus, sibi ac gentibus et familiaribus suis, cum ad partes prædictas venerit, neccessariis et oportunis, carcare, et cum navibus prædictis, sic carcatis, ad partes illas se divertere, ac navem illam in eisdem partibus cum aliis bonis & rebus suis, in regnum nostrum prædictum reducendis, recarcare, et in idem regnum nostrum remittere possit licite et impune:

Nos, pro eo quod Johannes Balle de Londonia, draper, et Edvardus Frenche de Londonia, grocer, coram, nobis in Cancellaria nostra personaliter constituti, manuceperunt (videlicet uterque eorum sub poena centum librarum) pro præfato episcopo, quod ipse quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti, in Parliamento nostra, apud Westmonasterium anno regni nostri octavo tento, pro parte prædicti consangvinei nostri editi, cedere valeat, non attemptet nec faciat qumodolibet attemptari.

Quam quidem summam uterque manucaptorum prædictorum concessit de terris et catallis suis ad opus nostrum levari, si prædictus episcopus quicquam, quod in enervationem seu derogationem statuti prædicti cedere possit, attemptaverit seu quomodolibet attemptari fecerit,

Licentiam illam, tenore præsentium, de avisamento et assensu Consilii nostri, duximus concedendam,

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum episcopum naves prædictas in forma prædicta carcare, et eas versus partes prædictas ducere, ac eas in partibus illis recarcare, et in regnum nostrum Angliæ remittere, permittatis;

Proviso semper, quod dicta bona ad partes prædictas et non ad alias traducantur, et nobis de custumis et subsidiis ac aliis deveriis, nobis in hac parte debitis, bene et fideliter respondeatur.

In cujus &c.

Teste Rege apud Westmonasterium, XVIII. die Februarii.

615. 28. April 1438. í [Skálholti.]

Tólf presta dómr útnefndr á synodo af Goðsvin biskupi í Skálholti um ágreining séra Páls Bjarnarsonar í Miklaholti og Njáls ábóta á Helgafelli um hval, er komið hafði á Keflavíkr reka, og séra Páll hafði tekið af vegna Miklaholtskirkju, en dómrinn gerir honum að greiða aptr.

AMagn. 264. 4to bls. 4—5 skr. 1606; AMagn. Dipl. afskrr. Nr. 1629 með hendi Árna Magnússonar; AM. 252, bls. 45—46, skr. c. 1660 (ágrip); AM. 430. 4to bls. 4—5, séra Jón í Hítardal c. 1730 (ágrip); AM. dipl. afskr. Nr. 1572 (ágrip).

Ollum godum monnum sem þetta Breff sia edur heyra senda Þorkiell Olafsson. Jsolfur Simonsson. Olafur Eyolfsson. Jon Brandsson. Steinmodur Audunarson. Helgo Jngialldzson. Brandur Haugnason. Hreinn Biarnarson. Eirekur Oddsson. Oddur Jonsson. Andries Þorbiarnarron oc Gudne Biornsson Prestar kuediu Gudz oc sijna kunnigtt giaurande. ad sub anno gratiæ cio cd xxx oc viij in festo Vitalis papæ in sinodo vorum vær j dom nefnder af ærlegum Herra oc andalegum faudur herra Godhsuin med Gudz nad Biskup j Skälhollte ad dæma j millum Herra Niäls abota vegna klaustursons aa Helgafelle. oc Sijra Päls Biarnarsonar fyrer kyrkiuna j Mýkhollte.[1]) huertt eignast mætte Herra Niall abote oc klaustrid allan þann hual sem nu j haust rak j Kieflavijk aa Snæfellsnese. oc allan reka fyrer nefndri jaurdu Kieflavijk. Jtem säum ver oc yferläsum þau bref oc skilrijke sem fyrrnefndur Herra Niall abote tiede fyrer oss klaustursins vegna huer oss leist fulla maktt hafa j þui takmarke sem nefndur Herra Niäll abote epter kiærde uppa klaustursins vegna. fra Badsteine oc til Saudhskertz oc abotans oc klaustursins bref þar umm votta. Suo oc saum vier oc yferläsum þad domzbref. er ädurgreintt hualmäl var dæmtt til þeirrar prestastefnu ennar fyrstu. sem vor andlegur fader Herra godhsuin Biskup j Skalhollte fýrst hiellde. under þann vj edur xij presta dom sem fýrnefndur Biskup Gothsuin þar yfer nefnde. Nu medur þui ad ädurnefndur

[1]) þannig, hdr.

Sijra Páll kom eigi edur hanz laugligur vmbodzmadur til forsuaranar umm greintt hualmál. þui dæmdum vær ädurgreindann reka allan fra Badsteine oc thil Saudzskerz fyrer utann Hialla sem liggur aa Snæfellsnese fyrnefndu Helgafells klaustre thil æfinlegrar eignar oc tiittnefndan Sijra Pal skýlldugan thil aptur ad giallda optnefndum Herra Niäle Abota allan þann hual sem nu hefur hann til ospillttann. eda suo mikla peninga sem hualurinn var verdur þann hann upp bar af greindum Reka oc abotanum oc klaustrinu være nyttelegtt. nu ad næstum fardaugum. ad heýrdum dominum under sinn suarenn Bokareid. suo framtt sem nefndur sijra Pall fær eij ädur leitt fullara prof aa kyrkiunnar vegna j Mýkholltte. Oc til et cetera. giaurt j sama stad deige oc äre sem fýrr seiger.

---

616. 10. Júní 1438. í Skálholti.

Dómr sex klerka útnefndr af Goðsvin biskupi í Skálholti um kæru Eiríks Krákssonar (í Skarði) til Eyjólfs Þorvaldssonar, að hann hafi eigi haldið dóm séra Jóns Pálssonar, er hann dæmdi honum um reikning kirkjunnar í Skarði á Landi.

AM. Fasc. X, 8, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sennda broder jon med guds nad aboti j þyckuabæ j vere. jsolfur simunarson. jon jonsson. þorkell þordarson. einar halldorsson ok eirekur oddzson prestar quediu guds ok sina kunnigt giorande ath sub anno gracie ꝺ⁰ cd⁰ xxx⁰ octauo friadagenn j helguviku j skalhollte vorum vier j dom nefnder af virduligum herra ok andalegum fedur gozsuin med guds nad biskupe j skalhollte ath dæma vm þa sauk sem heidarlegur man eirekur krakson kiærdi til eyiolfs þorvallzsonar ath hann hafe ei halldet þann dom sem sira jon palsson hefer dæmt bonum vm̄ kirkiunar Reikning j skardi æ landi epter þui sem hans domsbref þar vm giortt vottar. þui dæmdum vær fyr nefnder prestar adr nefndañ eyiolf skylldugan ath hallda greint domsbref med aullum sinum articulis epter þui sem þat wt visar ok koma heim til skarz faustudagenn næsta epter pieturs messu nu j sumar. ok giora fyr greindum eireke kraksyne sem vmbod hefer

heilagrar skardz kirkiu edr hans vmbodsmane fullañ ok allañ reikningskap. ok heilagre skalhollzkirkiu fiorar merkr j domrof. Ok til sannenda hier vm̄ settum vier vor jnsigle firir þetta domsbref skrifat þridiudagenn næsta firir festum korpus christi j sama stad ok are sem fyr seger.

---

617. 16. Júlí eða 17. December 1438. á Reynistað.

Þjóðólfr Þorvaldsson kvittar Jón Bergsson fyrir andvirði Neðstabæjar í Norðrárdal í Höskuldstaðaþingum.

AM. 280. 4to bls. 179, »Liber copialis Bessastadensis« með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640; AM. 277. 4to bls. 16 með hendi Guðmundar Andréssonar skr. 1640; AM. dipl. afskrr. 481 (eptir 280).

Nedsta Bæiar Breff 1438.

Þad giörum vier Sijra Teitur Finnsson. Illoge Biörgolbsson og Einar Magnusson godum mönnum viturligt med þessu voru breffe. ad þar vorum vær i hiä. säum og heyrdum ä. ad Þiodolbur Þorualldsson medkiendest ad hann heffde alla peninga vppbored fyrer Jördena ä Nedstabæ i Norduraardal. er liggur i Höskullstadaþingum aff Jone Bergssyne. og þui handlagde fyrrneffndur Þiodolbur ädurgreindann Jon Bergsson öllungis kuittann og äkiærulausann fyrer sier og öllum sijnum epter-komendum vmm alla þa peninga er tijttneffndur Jon vard skylldugur opttneffndum Þiodolbe fyrer ädurgreinda Jörd.

Og til mejre sannenda hier vmm. settum vier fyrrneffnder menn vor Jnsigle fyrer þetta kujttunarbreff. er skriffad var aa Stad i Reynisnese midvikudaginn næst(a) fyrer Þorlaksmessu-dag Anno Domini M⁰. CD⁰. xxx⁰. octavo.

---

618. 24. Júlí 1438. í Skálholti.

Goðsvin biskup í Skálholti skipar séra Páli Bjarnarsyni í Miklaholti að gjalda klaustrinu á Helgafelli hval þann, er bann tók á Keflavíkrreka undir eið að fyrirsögn, en hótar honum að öðrum kosti afsetning.

AMagn. Nr. 264. 4to. bls. 5—6 skr. 1606. AMagn. Dipl. afskr, Nr. 1629 með hendi Árna Magnússonar.

Wi Godhswin med Gudz nad Biskup j Skälhollte giaurum aullum godum monnum kunnigtt med þessu voru opnu Breffe ad sub anno gratiæ cıɔ cd xxx viij in festo vitalis martiris j skalholltte in sinodo heyrdum vi uppsagdann oc dæmdan suo felldann dom af xij prestum aa millum herra Nials med samre nád abota aa Helgafelle af eirne alfu. oc Sijra Päls Biarnarsonar af annare oc kyrkiunnar j Mykholltte. umm alla reka j millum Badzsteins oc Saudzskers fyrer utan Hialla sem liggur aa Snæfellsnese fyrnefndu Helgafellz klaustre til æfinlegrar eignar. oc allur sa hualur er þar rak um hid næsta haust ed var. hann var oc dæmdur nefndu klaustri til eignar. Nu sakier þess ad oss lijst þesse xij presta domur fullur oc lauglegur j aullum sijnum greinum oc articulis. og vi haufum sannlega spurtt þijna ohlydne Sijra Pall Biarnarson oc þriosku. j þui ad þu hefur fordast oc undan farid ad heyra fyrsagdan dom. ad næstum fardaugum er var. hindrad suo riette Abotans oc klaustursinz at Helgafelle. Þui biodum vi þig fyrnefndur Sijra Pall biarnarson sub virtute sanctæ obedientiæ oc afsetning officij oc Beneficij ad þu giallder fÿrnefndum herra Niäle abota allan þann hual sem nu hefur þu ospillttann. Enn fyrer þann sem er eij thil oc þu hefur j burtt feingid oc sellt audrum edur logad giallder þu aptur abotanum og Helgafellsklaustre suo mikla peninga sem þeim vj skýnsomum monnum þiker verdur hafa verid optnefndur hualur sä er þu uppbartt oc ad þier tokst edur j burtt fiecktt af greindum reka. sem Sijra Þorsteirn Suartthofdason profastur j millum Hiitarär oc Skraumu til nefner j þeim peningum sem Abotanum oc greindu klaustri nytteliger eru jnnan manadar ad heyrdum domenum oc þessu voru Brefe heima aa Helgafelle under þinn suarenn bokareid fyrer þiinum profaste oc suer þennan eid jnnan halfzmänadar fra þui er þu heyrer optnefndan dom oc þetta vortt bref sem þiinum profaste lijst framar ganga edur laugligari vera enn abotans oc klaustursinz prof umm optgreindan reka oc hualmäl. Jtem minnum wi uppa tijttnefndur Sijra Pall einn tijd oc annan tijd oc þridia tijd oc biodum under skÿllda hlýdne ad þu hallder staudugtt þetta vortt Breff. Vit fyrer viist ef

þu giaurer ei(g)i suo. ad wi skulum framm fara med þic med meire strijdu uppa heilagrar kyrkiu wegna. Og til meire stadfesting oc sanninda settu þorsteirnn Suartthaufdason. Olafur Eÿolfsson. Jon Brandsson oc Oddur Jonsson prestar sijn jnnsigle med voru jnnsigle fyrer þetta bref sem giaurt var j Skälholltte in vigilia sancti Jacobi Apostoli ipsius gloriosi aa sama äre sem fÿrr seiger.

---

619. 23. August 1438. á Lágafelli.

Þorsteinn prestr Svarthöfðason prófastr milli Hítarár og Skraumu úrskurðar, að próf séra Páls Bjarnarsonar í Miklaholti um það, að Miklaholtskirkja eigi hálfa jörðina Keflavík, sé ógild gegn klaustrinu á Helgafelli.

AMagn. 264. 4to bls. 2—3 skr. 1606. AMagn. Dipl. afskrr. Nr. 1629 með hendi Arna Magnússonar; AMagn. 252. 4to bls. 45 skr. c. 1660 (ágrip); AM. 430. 4to bls. 4—5 séra Jón í Hítardal c. 1730 (ágrip); AM. dipl. afskrr. Nr. 1572 (ágrip).

Agreining sem verid heffur millum Helgafells og mÿkholltz um kieflaviikur Reka.

Þad giaurer eg Þorsteirnn Prestur Suarthöfdason Profastur j millum Hiitarär oc Skraumu godum monnum kunnigtt med þessu miinu opnu Breffe. ad þä er lidid var frä hingadburd vors Herra Jesu christi þusund fiaugur hundrud þriatijge oc ätta är jn vigilia Bartholomei Apostoli aa ÿtra Lägafelle j mÿkholltz hrepp kom fyrer mic Päll prestur Biarnarson. sem helldur kyrkiuna j mÿkholltte. og leidde þar þau prof er þad suaro ath þau hefde alldri annad heyrtt enn kyrkiann j mÿkhollte ætte hälfa jordina Kieflaviik aa Snæfellznese oc þau vissu ei(g)i annad. enn jafnann var skiptt j helminga þui sem aa fyrnefndri jaurdu rak j millum Helgafellzklausturz oc mÿkholltzkyrkiu. Enn þesse fÿrrsaugd prof villdu ecke þad sueria ad kyrkiann j mÿkhollte ætte nokkurñ reka med greindri jaurdu kieflavijk eda nockur gaugn eda giæde. Jtem beidde oc krafde fyrnefndur Sijra Päll mig ad leggia þar þä dom aa huad afl þesse prof hefde. oc hann sagdist einginn prof aunnur hafua enn þesse. oc einge framar leida mega um nefnda Reka fyrer kieflaviik. Nu sakier

þess ad Herra godhsuijn Biskup j skälholltte hefur bodit mier oc skipad med sijnu Breffe. ad giaura fullan oc allann lagaveg aa millum Helgafellz klausturz oc kyrkiunnar j Mýkholltte huerra prof framar gangi. þesse sem sijra Päll leidde nu fyrer mier edur þau sem abote Niäll aa Helgafelle hafde ädur leitt. oc Bref þar um giaurt utviisar. Nu af þui ad adurgreindur Herra Niall abote oc tijttnefndur Sijra Päll laugdu þä med handabande under þann urskurd sem eg seige þar þä yfer ad hann skule obrigduliga halldast fyrer beggia þeirra kyrkiur. Þui ad tilkalladri heilags anda nad oc þeim bestum monnum sem vid voru seige eg þorsteirnn prestur Suarthofdason med þessu mijnu doms adkuæde oc laga urskurdi þesse saumu vitne ädurnefndz Sijra Päls ecki afl hafa umm greindann reka huale oc vide j þessu mäle. Og til sanninda hier umm set eg et cetera.

---

620. 29. August 16. Oktober 1438. á Stakkhamri. á Helgafelli.

Sex menn tilnefndir af Þorsteini prófasti Svarthöfðasyni meta hval þann til tólf kúgilda, er séra Páll Bjarnarson í Miklaholti tók af Keflavíkrreka, og sem dæmdr var Helgafellsklaustri og séra Páli var gert að skila aptr eða borga.

AMagn. 264. 4to bls. 6, skr. 1606. AMagn. Dipl. afskrr, Nr. 1629 með hendi Arna Magnússonar.

Ollum godum monnum sem þetta Breff siä edur heyra senda Stephan Oläfsson. Jon Thorsteinsson. Sveirn Thorleifsson. Steirnn Andriesson. Thorgijls Snorrason oc Þorläkur Markusson Qvediu Gudz oc sijna kunnigtt giaurande. ad þa er lidid var frä hingadburd vorz herra Jesu christi cıɔ cd xxxviij är faustudagien næstann epter Bartholomeus messu a Stackhamri j Mýkholltzhrepp vorum vier tilnefnder af Erlegum manni Sijra Þorsteine Suartthofdasýne sem þä var profastur millum Hitärär oc Skraumu epter Biskupsins bode oc brefe ad virda oc meta allan þann hual sem Sijra Pall biarnarson sem heldur kyrkiuna j mykholltte. kiendist þä þar fyrer oss ad hann hefde ad sier tekid hid næsta haust fyrer a rekanum j kieflavijk aa Snæfellznese. Var þat xxxij vætter feita hualz. vj vætter Reingiz oc iij vætter af þueste. oc annad Bæxlid oc hälfur spordurinn. Virttum vier

fyrnefnder menn oc matum þenna hual sem ádur nefndur Sijra Páll kiendist fyrer xij kugillde edur kugillda virtt. Og til sanninda setium vier fyrnefnder menn vor jnnsigle fyrer þetta bref er giaurtt var aa Helgafelle fimtudaginn næstann fyrer festum Luce Evangeliste aa sama áre sem fýr seiger.

---

621. 8. Nóvember 1438. Eltham.

Léyfisbréf Hinriks hins sjötta Einglakonungs, að Jón Hólabiskup megi senda skip og vörur til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes. Tom. V. P. I. 56. Safn I, 13.

Pro episcopo Holensi.

Rex omnibus, ad quos &c., salutem.

Supplicavit nobis venerabilis pater, Johannes episcopus Holensis, in regno Norvegiæ, ut:

Cum ipse ad triennium jam elapsum ad episcopatum prædictum per dominum summum pontificem promotatus fuisset, et possessionem in eodem episcopatu ac bullas suas inde, ob defectum primorum fructuum in camera apostolica, hucusque obtinere non potest,

Quæ quidem bullæ in civitate nostra Londoniæ in manibus certorum mercatorum existunt de præsenti,

Et, nisi eas extra manus eorundem mercatorum infra mensem Januarii proximo sequentem ceperit, bullæ illæ usque curiam Romanam remittentur, et alius episcopus ad episcopatum prædictum providebitur infra breve:

Velimus licentiam eidem episcopo, quod ipse omnimodos fructus episcopatus illius a dictis partibus Norvegiæ, in una navi sive pluribus, cariare et traducere valeat, concedere gratiose.

Nos, præmissa considerantes, de gratia nostra speciali concessimus et licentiam dedimus præfato episcopo, quod ipse omnes fructus, de ecclesia sua provenientes, in regnum nostrum Angliæ a partibus prædictis, in una navi sive pluribus, cariare et traducere possit, absque aliqua impetitione sive impedimento, virtute alicujus statuti in contrarium editi,

Et ideo vobis mandamus, quod ipsum episcopum fructus

prædictos a partibus prædictis in una navi sive pluribus, ut prædictum est, cariare et traducere permittatis, aliquo statuto, in contrarium facto, non obstante.

In cujus &c.

Teste rege apud manerium suum de Eltham, octavo die Novembris.

Per ipsum Regem & Concilium.

---

622. **3. Febrúar 1439.** **á Hólum.**

Sigurðr Jónsson príor á Möðruvöllum ættleiðir Jón son sinn með samþykki Jóns Ólafssonar föður síns.

AM. Fasc. X, 12, frumritið á skinni, og eru öll innsiglin fyrir, nema eitt, en sum þeirra eru nokkuð bráknð. Saman við bréfið er stunginn úrskurðr Brands lögmanns Jónssonar um þessa ættleiðing frá 10. Febrúar 1455. Bréf þetta er prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar IV, 72—73.

Form eirnrar løgligrar ættleidingar. og løgmanns vrskurdur vppa.[1])

Ollum monnum þeim sæm þetta bref sea ædhr Hæyra Sendha Gudhmundr Þorlaksson Magnus Einarsson prestar Eyiolfr annfinsson brandr jonsson biorn jonsson ok Magnus gudbrandzson læikmænn Quediu gudz oc sina. kunnict giorandæ ad sub anno gracie Millesimo cccc⁰ xxx⁰ nono in purificacione sancte Marie gioriose virginis[2]) aa holum j hialtadaal. worum wær j hiaa saghum ok heyrdum aa firir kirkiu dyrom j sogdum stadh ath þæir heldu allir þrir a æinnæ boc siugurdhr prestr jonsson ok jon Olafsson fadir greindzs sira siugurdhar ok jon son greindz sira siugurdar. ath nefndhr sira siugurdhr jonsson Ettlæiddæ greindan jon son sinn Medh suo feldum ordum sæm her sæghir.

Ek siugurdr prestr jonsson Ettlæidhæ þænna mann jon siugurdharson. son minn til fear þess er ek gef honum tiu kwgildæ til gialdhz oc til giafuar. Til soss ok til sætis ok til alz þess Rettar er loghbok skyrer ok ættlæidinghr aa ath hafwa ath loghum. Ath wittnæ allra þeirra manna sæm ordh min mægha heyra.

---

[1]) Aptan á úrskurði Brands, en á við bæði bréfin; [2]) þ. e. 2. Febrúar.

Samþykti þessa ættlæidingh ok giof adr sagdha jon Olafsson fyrnefndr fadær adhr nefndz sira siugurdhar jonssonar medhr fullo handabandæ oss fyrnefndom monnum aa heyrandom ok seandum þænna fyrsagdan þeirra gerningh.

Ok til sannendha hær wm sætti ek optnefndr jon olafsson mitt jnsigli medhr þessara fyrnefndra godra manna jnsiglum firir þetta bref er skrifuadh waar j sama stadh a fyrsogdu aræ dæghi sidar æn fyr sæghir.

---

623. 18. Apríl 1439. í Kálfholti.

Pétr Þorsteinsson gefr sánkti Ólafskirkju í Kálfholti í Holtamannahreppi fjögur hundruð fjöru tólfræð, er liggr fyrir Þykkvabæ, og skýrir frá fjörumörkum.

Add. British Museum 11, 245. 4to bl. 226 a—b (FM. 402), tekið upp í máldagabók Odds biskups frá 1590. Sbr. AM. 262. Fol. bl. 153 (vísitazíubók Brynjólfs biskups).

Wm Kalfholltzfioru 1439.[1])

Þad giori eg Petur þorsteinsson godum monnum kunnigtt med þessu mijnu opnu brefi. ad eg hefi gefid s(ancti) olafs kirkiu j kalfhollti j holltamannahrepp halfa fioru vid mig iiij^c tolfræd. þa sem liggur fyrer þyckvabæ j sogdum hrepp. eru þar þessi fiorumork. ad allri þeirri fioru sem hier seiger.

fyrer austan liggur burfell. austan ad glæsihusi. þui sem stendur a hladinu j þyckuabæ. Enn hin vestri fiorumork skal bera burfell austan ad eydzmel. og akhlijd[2]) j milli.

seygi eg þessi fiorumork epter þui sem eg veit sannast fyrer gudi. og þessi hin somu hiellt og sagdi minn fader þorsteinn styrkarsson og marger adrer goder menn. Kann og a nockurn mata af mier ad ganga edur mijnum erfingium adur greind fiara. þa skipa eg adur fyr nefndri kirkiu j kalfhollti til æfinnligrar eignar jafnlanga fioru sem þessi reinist half ed liggur austur fyrer bryggiu og krossi j landeyum. sem eg gaf fyrer opt nefnda fioru. Og til sanninda hier vm setta eg mitt jnnsigli fyrer þetta bref. skrifad j kalfhollti laugardæginn næstann post festum sancti magni martyris Anno domini ꟾꟾ°. cd°. xxx°. ix°.

[1]) Ártalið er með hendi Odds biskups; [2]) Akshlid 262.

624. **2. Mai 1439.** **á Munkaþverá.**

Þorkell Blængsson handfestir Einari ábóta á Munkaþverá vitnisburð um landamerki Stóra-Hamars í Eyjafirði, sem bréfið inni heldr.

AM. Fasc. X, 10, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. Bréfið er úr bréfasafni Munkaþverárklaustrs. Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar IV, 74—75.

landamerkiabref vm stora hamar.[1])

Þat giorum vit hauskolldr runolfsson oc philipus ormsson Godum monnum viturligt met þessu ockru optnu brefui ath vith vorum j hia sáum oc heyrdum a. æ bægisá j haurgardal in festo sancti antonij at þorkell blængsson[2]) handfesti einare abota fra munckaþuera suo felldan vitnisburd vm jardar eignina a meira hamri ok alldri visse hann no heýrdi getit odru visu halldit hafua verit en hamar ætti alla jord sudr ꝏ sandhol er liggr fýrer utan vollin æ bringu ok þadan rettsyni vpp a hals suo langt sem sier ór tuninu a grund. oc þadan þa rettsýni sudr a ǫgsnafell oc eigr hamar alla jord fýrer avstan þa sionhendinng j motz vit stadinn a munckaþvera. ok hier villdi greindr þorkell sueria efter huenar sem þurfua þætti.

Oc til saninda hier vm settum vid ockr inzigli fyrer þetta bref skrifuat a munckaþuera j eýafirde laugardagin næsta fýrer krossmessu a varit anno domini ꝏ° cd° xxx° ix°.

---

625. **5. Júní 1439.** **á Hólum.**

Jón prestr Pálsson fær Brandi Jónssyni fult umboð yfir Breiðabólstað í Fljótshlíð og öllum þeim eignum, sem hann á milli Þjórsár og Markarfljóts, svo og yfir Teigi í Fljótshlíð og öllum þeim peningum, sem hann hafði til umboðs af Erlendi Narfasyni frænda sínum.

AM. dipl. Nr. 5605., «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. »Brefed er ä kalfskinn, með einu brotnu Jnnsigle, verdur nockurn part lesed nafned, og j midiunni ä ad vera Postula mynd«.

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) Jón Pétrsson prentar »Blægsson«, en það er rangt.

Ek jon prestr palsson geri þat godum monnum viturligt med þesso mino brefi ath ek hefer feingit brandi jonssyni mitt fwlltt ok logligt vmbod yfer stadnum a breidabolstad j fliotzhlid ok ollum þeim peningum sem til kirkivnnar ok stadarins liggia ok legit hafa ath fornu ok nyio. Suo ei sidr skal hann hafa vmbod yfer teigi ok ollum þeim peningum faustum (ok) lausum sem ek hefer til vmbods ok medferdar af ellende narfasyni frænda minom ok ollum þeim peningum faustum ok lausum sem ek eigur þar sialfr mille þiorsar ok markarfliotz. Skal hann taka alla avoxtu ok jnnRentur af ollum þessum fyr sogdum peningum sier til eignar enn fa mer aptur godzin jafngod sem hann medtekur ok giallda ellendi narfasyni þau fimtan hvndrod sem af teigs peningvm eiga ath lukazt ok ek er honum skylldögur. skal hann heimta allar minar skwllder ok at sier taka þar sem hann kann ath fa ok kwittan gefa mega þeim sem honum luka vel ok Rreidoliga ath ollu jafnfullo sem ek sialfr. Suo ei sidr skipar ek honum til þionorstu alla þa arbeidismen konur ok kalla sem ek hefer Radit a breidabolstad ok teigi ok miner Radzmenn fyrer mic. skal hann þessum vmbodum hallda til næstu fardaga epterkomande. ok til sanninda hier wm setti ek mitt ineigle fyrer þetta avmbodsbref scrifuat a hoolum i hialltadal fostudaginn næsta epter festum corporis christi. anno domini. ꟾꟾ°. cd°. xxx°. ix°.

---

626. 17. Júní 1439. í Björgvin.

Ólafr Nikulásson féhirðir í Björgvin og hirðstjóri upp á Ísland gefr Karli Stegenberg fult umboð sitt til að saman taka konungsins skatt, skuld(a) eptirstöðvar og sakeyri, og sé menn kvittir um það, er þeir greiða honum, bæði fyrir Ólafi sjálfum og Bertilt Burhamer.

AM. Fasc. X, 11, transskript á skinni frá 7. Okt. 1441. Prentað í Norsk Hist. Tidskr. III, R. II, 119 (1892).

Alla þa goda men sem byggia ok bua nordan ok vestan vpp a islandj heilsar ek olafur nikulasson fehirder j biorguin ok hirdstiore vpp a jsland huerrn æinkanliga um sik kiærliga med Gud. kunngiere ek med þessu minu opnu brefe at ek hefer fengit þeim brefit færer karl steginberg minn suein mitt

fullt ok lauglígth umbod þar nær ydr vpp at bera mins herra kongsins skatt ok skulld epterstaudur ok sakbræra. þvj bidr ek ydr kiærliga at þier latet honum greidliga ok goduiliuliga ath komaz ollum þeim retti gaumlum ok nýium sem ydr ber at giaura mic ok bærthillt burhamer vpp a mins herra kongsins vegna ok huat sem j forde karl anthuarde edr fange þa lætur ek ydr kuitt ok aullungis akiærulausa bædi firir mic ok suo forer berthillt burhamer ok huat sem hann laugliga giorir j þetta mitt vmbod þat vil ek allt bædi hallda ok hafa mic vnder grein ok Reikningskap.

Ok til saninda hier vm liet ek heingia mitt innsigle firir þetta bref er giort var j biorgvin anno domini ꝏ° cd° xxx° nono upp a sancte bothulfs dag.

---

627. 26. Júní 1439. í Skálholti.

Skipan Goðsvins biskups í Skálholti, þar sem hann staðfestir skipanir hinna fyrri biskupa Magnúsar Gissurarsonar, Árna Þorlákssonar, Jóns Sigurðarsonar og Vilchins, og skipar ýmsa hluti af nýju.

AMagn. Nr. 354. Fol. bls. 85, skinnb., þetta skr. c. 1500; prentuð í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 476—477 í nótu, en með sköllum, því að skinnbókin er hér mjög máð. Það er prentvilla í Kirkjusögunni, að statúta þessi sé prentuð eptir AM. 351. Fol., því að þar hefir hún aldrei verið, og er nú einungis til í þeirri skinnbók, sem hér er prentað eptir. Í AM. 234. 4to bls. 330, sem er bók rituð á pappír c. 1600, er ágrip úr § 3, 4, 2 og 6.

Statutur Godsuins byskups.[1])

(A)nno domini ꝏ° cd° xxx° ıx° jn festo sanctorum martirum Johannis et pauli j skalhollte jn synodo voru þesse bod sett af virduligum herra herra Godsuin med Guds nad biskup j skalhollti. oc[3]) uoru[2]) þau[3]) j samþykt tekiñ af aullum lærdum monnum.

1. Jn primis at þær constitutiones sem gert hafa godrar aminningar skalholtz biskupar Magnus. arne þorlaksson. jon sigurdarson oc biskup vilckiñ synazt oss vel halldanda.

---

[1]) 234; eingin fyrirsögn í 354; [2]) [ógreinilegt í skb. Finnr bp. les voru, og svo sýnist það helzt vera; [3]) vantar í skinnb.

2. Jtem[1]) ath biskups tiund sie lukt med kirkiu tiund oc prestz tiund skipt[2]) [biskups tiund vr[3]) j burt ad tiltolw.

3. Jtem ath einginn leysist af audrum enn profasti sinum þar sem hann brytur.

4. Jtem ath einginn prestur taki vin edr hueite annars stadar enn j skalhollti nema med[4]) sierlikt[5]) orlof. oc giallde [v. aura[6]) eyre. [v. aura j[6]) vintoll til skalhollts[6]) arlegha. oc afhende sinum profaustum.

5. Jtem ath setter sie sua margir penetenciarij sem þurfa þikker ath leysa[6]) af þeim syndum sem biskupe sialfnm ber afleysa.

6. Jtem þar[7]) sem prestar [lesa nefnt skrif oc[6]) jnsigla sinu jnsigle. oc kemur sua aptur [j stefnwdaghinn bref[8]) med[6]) oskauddu prestsins jnsigle. sie halldin sem suaren eidur.

7. Jtem ath huer prestur hafi til prestastefnu med sier jnsigle sitt oc slopp.[9]) enn abote huer bagal sinn jnsigle oc slopp.[10])

8. Vilianligur manndrapare skal skriptazt vm.·vij. aar oc hallda .iij. karinvr. oc gagnfostvr. et cetera svo sem skrifat er j penitenciario. oc giallda. ıx. merkur heilagre kirkiv j fiarseckter. ete ecki slatvr þan vikvdag sem hann slo mannen. oc bide gvd jafnan firir hans sal oc vatnfaste æfenliga firir annvnciacionem beate virginis.

---

628. 1439.

Bréfságrip um helmingafélag þeirra hjóna Þorvarðs Loptssonar og hústrú Margrétar Vigfúsdóttur og um fjórðungsgjafir þeirra.

---

[1]) [Finnr biskup les ekki; ógreinil.; [2]) til saman, bætir Finnr biskup við, en það stendr ekki i skinnb.; [3]) [þannig = biskups tíundir?; [4]) Finnr bp. les ekki, er og mjög máð; [5]) ser slikt, les Finnr bp.; [6]) [þannig; Finnr bp. les ekki; [7]) þeir, les Finnr bp.; [8]) brfie, skb. misskr.; [9]) hér stendr eyða hjá Finni fyrir nokkru: eyða er og í skinnbókinni, en þar stendr ekkert, nema hvað stafirnir hinumegin á blaðinu drepa í gegn; [10]) það sem eptir fer er með miklu skýrara bleki.

MSteph. 27. 4to bls. 334, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730. Þetta getr eins vel verið ágrip af helmingalagsbréfinu sjálfu sem af úrskurði Helga Guðnasonar.

Anno 1439 logdu þav Þorvardur Lofftsson og Hustru Margriet med sier Helmingafielag ad feingnu fe og ofeingnu. fôstu og lavsu.

Hier med gaf hvert odru þvj leingur lifde fiordungsgiôf ur sinum Helminge.

Urskurdade þetta Helmingafielag og fiordungsgiof nyta og minduga Helge Gudnason l(ogmadur).

---

629. 1. Júlí 1439. á alþingi.

Helgi lögmaðr Guðinason úrskurðar helmingafélag þeirra hjóna Þorvarðs bónda Loptssonar og Margrétar Vigfúsdóttur löglegt og óbrigðilega haldast eiga samkvæmt réttarbót Hákonar konungs háleggs um félagsgerð hjóna frá 1306 (Dipl. Isl. II, Nr. 184).

AM. Fasc, X, 9. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Þeim godhum monnum sem þetta bref siꜳ edhr heyra. sendir helgi gudhinason lôghmann q(uedi)o Guds ok sina kunnight giorhandhe. ath sub anno gracie ꝏ° cd° xxx° nono. miduikudag nærsta efter peturs messo ok pꜳ̄ls um sumarith ꜳ̄ alþinge kom firir mig þoruardr bonde loptzson ok tedi mer bref vnder godra manna jnnsiglum ath hann hefdi lagt helmingsfelag[1]) vid margrethu wigfusdottur hustru sina ok huort þeirra wid annath. Nu saker þess ath suo wottar landz laga bok ath æingin kuinna ꜳ ath synia bonda sinum felags. jtem j annare grein stendr suo j brefi wirduligs herra hakonar kongs godrar minningar ath hion mega leggia felag sin a millum þegar þau eiga skilgeted barn til arfs. þui ath til kôlludum þeim beztum monnum sem hia mer woru ok mer samþyckiandum sagda ek j guds nafne amen med fullum lagha vrskurde fyrrnefnt helmingarfelag j alla stade lôgligt greindra hiona j millum ok [o]brigdiliga halldaz eigha. jtem wm fiordungsgiôf þꜳ

[1]) felags, frb.

sem þau gafuz sin j millum. skal hun loglig standa [e]fter þíj sem bok giorer rædh fyrer. Oc til sannindha her vm setta eg mitt jnsigle firir þetta bref skrifath j sögdum stadh deghi ok áre sem fyrr segir.

---

630. 10. Júli 1439. í Selárdal.

Árni Guttormsson selr Bjarna presti Sigurðssyni jörðina Kvígandisfell í Tálknafirði fyrir þrjátigi og tvö hundruð í lausafé.

AM. Fasc. X, 13, frumritið á skinni og er brot af innsiglinu enn fyrir. AM. dipl. afskrr. Nr. 1083 (eptir frbr.) Tímarit Jóns Pétrssonar IV, 74.

kaupbref fyrer felli og wmm þess landamerki.[1])

Þat giorer ek arni gutthormsson godum monnum kunnigth med þessu minu brefe ath ek medkennumzt ath ek hefer sellt biarna prest sygurdssyni jordina kuigandisfell j talknafirdi sem liggur j laugardalskirkiu sokn med ollum þeim gaugnum ok gędum sem greindri jordu hefer fylgt ath fornu ok nyiu ok ek hefer fremst eigandi ath ordit med þessum landamerkium ath kuigan̄disfell æ allann fagra dal badum megin ar framan ath hagagardi ok ath kambsgili firir utan stegludal enn adr greindur biarni prestur gaf firir xij hundrut ok xx med þessum fridleika xv kugilldi bulęg. viii hundrut j hrossum. v hundrut j vadmalum. ij hundrot j·smiore. ij hundrod j slatrum. skýlldi ek fyrnefndur arni suara laga riptingum æ adr nefndri iordu. en opt nefndur sira biarni hallda til laga. Ok til sannennda her vmm setta ek mitt jnzcigli firir þetta kaupsbref sem giort var j selardal j arnarfirdi tueim nattum epter seliomanna messo anno domini m° cd° xxx° ix°.

---

631. 18. Júlí 1439. í Skálholti.

Dómr sex presta útnefndr af Goðsvin biskupi í Skálholti um eignarrétt Skálholtskirkju til reka milli Dyralóns og Stjörnusteins á Eyrarbakka.

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

AM. 261. 4to bls. 31—32, transskript frá 4. Maí 1605 gert eptir transskripti frá 26. Dec. 1476: »Suo felldann vitnisburd berum vier eptter skrifader menn Oläfr Einarsson og pall erassmusson prestar. Jon Bardason og Biarne Jonsson leikmenn ad arum eptter Christi fæding 1605. þann 4 dag Maij manadar säum vier og yferläsum suo latande gamallt brief ord firir ord sem hier firir ofan̄ skrifad stendur. var þad heilltt og oräsurat og vel lesannde og med tueimur gomlum hangande Jnnsiglum. Og til sanninda hier vm̄ festum vier fyrnefnder menn vor Zignet og Jnnsiglle firir nedan̄ þetta Transkriptarbrief. skrifad j skalhollte ä sama are og deige sem fyrr seiger«.

Wm þann Reka ä millum Dýralons og Stiornusteins. fyrst gamallt Domsbrief ad sa reke var dæmdur vera og verid hafa eignn kirkiunnar og stadarins j Skalhollte.[1])

Þeim godum mönnum sem þetta brief siä eda heyra. sender Jon Jonsson. Narfe Einarsson. Þorstein Jonsson. Steinmodur Auduñarson. Einar Olafsson og Gijsle Oddsson prestar quediu Gudz og sijna. kunnugtt giorande. ad sub anno graciæ ꝏ. cd. xxxix. laugardagenn næsta fyrer Translacionem sancti Thorlaci episcopi hejma j skalhollte j biskupsstofunne vorum vier j dom nefnnder af vorum virduligum herra og andaligum faudur Godsuijn med Gudz näd Biskup j skalhollte. ad dæma vm þau Prof. sem sera Lodvijk Hallsson leidde fyrer hönum oss nærveröndum j fullu vmbode kirkiunnar j skalhollte. vm þann reka sem liggur fyrer stokseyre ä eyrarbacka j millum dyralons og stiornusteins. og sionhending framm j aulldurif. Nu saker þess ad Gijsle Sjmaunarson og Jon Eyolfsson soru med fullum bokarejde. ad vmbodzmenn kirkiunnar j skalholltte hefdi haftt ädur greindann reka og eignat kirkiunne og stadnum j skalholltte vm xxx ära. suo þeir vissu til. og þeirra forelldrar hefde þeim sagtt. ad þesse same reke hefde verid hafdur og eignadur kirkiunne j skalhollte vm lx ära eda leingur äkiærulaust j alla stade. Ad vndannteknum so storum hual. sem aller hejmamenn af einfelldu[2]) Bue ä stokseyre med einum eyk giæte af stad hrærtt. og allann vid tueggia alnna langann j millum snida. og þadann af smærra hefdu þeir menn haftt sem a stokseyre Bua. Enn stadurinn alltt þad meira er. Þui dæmdum

¹) Á eptir þessum dómi koma mörg skjöl önnur um þenna reka.
²) þannig.

vær fyrnefnder menn ädur greindann reka vera og verid hafa eignn kirkiunnar og stadarins j skalholltte so framtt sem eingin prof onnur fäst logligre hier j mot.

Og til sannenda hier vmm setium vær tijttnefnder menn vor jnnsiglle fyrer þetta domsbrief skrifad j skalholltte laugardag hinn næsta fyrer festum translacionis sancti Thorlaci episcopi ä sama (äre) sem fyr seiger.

---

632. 20. Júlí 1439. í Skálholti.

Goðsvin biskup í Skálholti skipar, að bænhúsið á Hvilft í Önundarfirði skuli vera æfinlega hálfkirkja héðan í frá.

JSig. 143. 4to bls. 324, á pappír skr. c. 1600; Landsb. 107. 4to bls. 39 (með hendi séra Jóns Halldórssonar).

Huilltt j Önundarfirdi.

Wij[1]) Godsuijn med Gudz nad biskup j Scalhollltti giorum godum monnum kunnigt med þessu voru brefi ad vier hofum giortt og skipad ad bænhusid a Huilptt j önundarfirdi skal vera æfinliga halfkirkia hiedan i fra med so felldum skilmäla ad Einar Jonsson sem eigur greinda jörd Huilltt gefur til hennar .v^c. og skylldi hann hallda ſagdri kirkiu so kostuligri[2]) ad hun væri .x^c. eptir skynsamra manna virdingu og þar til .v^c. j ornamenta.

Jtem skal hann giallda suo marga peninga þä er hann skilur med[3]) edur hans erfingiar sem kirkian er okostuligri enn ädur var greintt.

Jtem skal sagdur Einar gefa kirkiunne j Holltti j önundarfirdi .v. kugilldi ad næstum fardogum firir tijundir og lysistolla. skal ädur nefnd kirkia a Huilt taca heima tijundir og lysistolla bonda og husfreyu og allra heimamanna. þar skal og hion saman vijg(i)a og born skijra og syngia annan huornn dag helgan og lucka presti ij merckur kaups. þar skal og mega syngia pascha[4]) og Jola dag[5]) og allar hinar stærstu hatijder annad huortt ädur[6]) edur sijdar epttir þui sem prestur kemst med.

Og til sanninda hier vmm setium vier vort Jnnsigli firir þetta bref skrifad j Schalhollltti jn translatione s(ancti) Thorlaci Episcopi Anno domini m. cd.[7]) xxx. og ix.

---

[1]) Eg 143; [2]) ſagda kyrkiu so kostulega 107; [3]) vid 107; [4]) pashca 143; [5]) dal, misskr. 143; [6]) sl. 143 í ógáti; [7]) d, misskr. hdrr.

633. 29. Júli 1439. i Skálhotli.

Jón Jónsson officialis heilagrar Skálholtskirkju og fimm menn aðrir transskríbera vitnisburðarbréf um hálfkirkjur frá 17. Júní 1368.

Landsbókasafn Nr. 115. 4to II, 26, (bréfasafn séra Jóns Halldórssonar í Hítardal).

Ollum mönnum þeim sem þetta Bref sia edr heira senda Jon Jonsson officialis heilagrar Skálhollts kirkiu. Narfe prestur Einarsson radzmann j Skálhollte. Þorsteinn Jonsson. Oddr Jonsson kirkiuprestur i Skœlhollte. Helge þorkelsson. prestar. Qvediu Guds og sina. kunnugt giörande ad vier höfum sied og yfer lesed oped Bref medur haungundum jnnsiglum osköddum so lätande ord effter ord sem hier seger [Hér kemr vitnisburðr séra Snorra Þorleifssonar kyngis, séra Flosa Jónssonar og séra Þorláks Narfasonar um biskupsgisting á hálfkirkjum frá 17. Júní 1368, Dipl. Isl. III, 198]. Og til sanenda hier um settum vær fyrrnefnder prestar vor jnnsigle fyrer þetta transskriftar bref skrifad j Skalhollte in festo Sancti Olavi regis & martyris Anno Domini M°. cd°. xxxix°.

---

634. [1439].

Máldagi kirkjunnar á Staðarhrauni, [er Goðsvin biskup í Skálholti setti].

A.

AM. 257. 4to skinnbl; AM. dipl. afskr. 2239 með hendi Árna.

Mariu kirkia under hrauni a heimaland allt med gögnum oc giædum. oc bruarfoss allan.
ix. kyr. v. asaudar kugilldi. hest oc hross.
liggr þar under liostollar oc tiunder af halfum siönda bæ.
kirkian a jnnan sig.
xii manada tidabækur per usum.
asp(i)ciensbok fra jolaföstu til paska. önn(u)r fra paskum de sanctis til aduentu.
iij. kluck(u)r oc kluckubrot hid fiorda.
ij. mariuskripter.
peturs likneski.
ij. krossar omalader.

messoklædi tuenn.
altarisklædi.
kantarakapa forn.
koparskrin med helgum domum.
kertisstik(u)r .ij. med kopar.
alltaris steinn.
glodarker.
paxblad.
hefer porcio fallit a xij uetrum oc .xx. er sira aron hefer halldit .vij. hundrut oc .x. aurum betur er hann lukti j subsidium pallij. [Reiknazt hier aptur af fimtan alnar. er hann lukte j subsidium pallij.[1])

B.

Landsb. 268. 4to bl. 82a, skr. 1601.

Vnnder hraune.

Mariu kirkia vnndir raune a heimalannd allt med gögnum oc giædum oc bruarfoss allann.

ix kyr. v asaudar kugillde. hest oc hross.

liggia þar vnnder liostollar oc tijunnder af halfum siounnda bæ.

kirkian a jnnann sig. et cetera.

porcio ecclesie ä xij vetrum oc xx. ä medann sijra aron[2]) hefur halldid halft hid atta hundrad. reiknast hier aptur af fimtan älnnar er hann luckte j subsydium pallij.

---

635. [1439].

Máldagi Maríukirkju í Hjörsey, [er Goðsvin biskup í Skálholti setti].

A.

AM. 257. 4to skinnbl.; AM. dipl. afskrr. 2238 með hendi Árna.

Kirkian i herseẏ er helgut jungfru marie. hinum helga pali postula. þorlaki biskupi oc ǫllum guds helgum monnum. hon a fiordung j heimalandi oc ǫllum þeim landznytium sem þar til heyrer.

[1]) [með annari hendi; [2]) þ. e. séra Aron Helgason.

xx. kyr.
lx. asaudar.
land allt at selium.
Messoklædi tuenn.
kalek.
slopp.
alltarisklædi forn oc brik.
g(l)itadan duk.
glodarker.
rodukross.
mariuskript.
pals likneske.
þorlaks likneski oc peturs likneski.
Trinitatis likneski.
v. kluckur.
þela hôgg.

þar skal vera heimelisprestr oc taka. iiij. merkr kaups.

þar takast heima liostollar oc tiunder bonda oc husfreyeu. oc allra heima manna. liostolla alla oc tiunder af selium. fell nidr porcio j kirkiubot oc trekors giôrd medan helgi bondi helgason var.

hefer fallit porcio sidan sira aron tok med a. x. arum x. agilldi.

B.

Landsb. 268. 4to bl. 81 b, skr. 1601.

Hiørseÿ.

Kirkia j hiorseÿ er helgud gudi oc vorri fru. sancte paulo. sancte thorlaco oc ollum helgum monnum.

hun a fiordunng j heima lannde oc lannd ad selium.
xx kyr.
lx asaudar.

messuklæde ij. kalek. slopp. alltarisklædi fornnt oc brijk. glitadann duk. glodarker. Rodukross. mariuskript. palz likneski. þollakz likneski. peturz likneski. trinitatis likneski. fimm kluckur. þelahogg.

þar skal vera heimilisprestur oc taka iiij merkur kaups. þar takast heima liostollar oc tijunnder bonnda oc husfreyu og allra heima manna. suo oc liostollar. tijunnder af selium. fiell nidur porcio fyrir kirkiubot. er helgi bonnde helgason hafdi giora latid. jtem hefur fallid porcio sijdann sijra aron tok med a x arum x ägillde.

---

636. 14. August 1439. á Kirkjubóli.

Goðsvin biskup í Skálholti setr hálfkirkju á Laugabóli í Langadal.

Landsbókasafn 107. 4to bls. 414, með hendi séra Jóns Haldórssonar í Hítardal.

Bref Gottsvinns Byskups um alkyrkiu[1]) ä Laugabole Anno 1439.

Wij Godsvinn med gudz näd Byskup i Skalhollte et cetera. giörum godum mönnum viturlegt med þessu voru opnu Brefe ad vij höfum skipad ad Bænhused ä Laugabole i Kyrkiubolsþingum skal vera æfenlega hiedan af halfkyrkia. med svofelldum skilmäla. ad Jon Nicolasson. sem þä ätte greinda Jörd Laugabol. gaf til hennar .v. kugijllde. og skyllde hallda sagdre kirkiu so kostulega ad hun væri .xc. effter skynsamra manna virdingu. enn giallda þa so marga peninga þa er hann skilur vid edur hans Erfingiar sem kyrkian er okostulegre enn ädur var greindt.

Jtem skal sagdur Jon gefa kyrkiunne ä Kyrkiubole i Langadal. v. kugijllde fyrer Tijunder og Lysistolla og luka ad næstum fardögum effterkomande.

Jtem skal þesse fyrrnefnd halfkyrkia ä Laugabole taka heima Tijunder og lysistolla bonda og husfreyiu og allra heimamanna. þar skal og hion samanvijgia og börn skijra. leida konur i kyrkiu. þar skal syngia annann hvern dag helgann og luka preste .ij. merkur kaups.

Og til sanninda hier um setium vij vort Jnsigle fyrer þetta skipunar Bref utgiefed ä Kyrkiubole i Längadal in vigilia beate Mariæ virginis Anno Domini 1439.

«Anno 1623 var þetta Bref i höndum Magnusar Gijssurarsonar ä Kirkiubole med eigen Jnsigle Godsvinns Byskups. i hvoriu ad var mynd sancti Peturz og hiellt a tveimur lyklum i kross. ad vitne Herra Odds Biskups Einarssonar».

---

[1]) þannig.

637. [14. August] 1439. á Kirkjubóli.

Reikningr kirkjunnar á Kirkjubóli í Langadal, er Goðsvin biskup tók í yfirreið sinni.

AM. dipl. afskrr. Nr. 2340, «Ex pagina pergamena fra Kirkiubole i langadal. pagina þesse pergamena hefur alldrei innsiglud vered nie giörd in formam instrumenti, helldr alltid vered laust. slikt passeradi i gamla daga firir nogu gillt. Skriftarlaged ä henne. eins badum reikningunum. er eins og ä Leidarholms-samþycktar Copiunne sem eg a[1]) og ödrum þeim documentum sem eru med sömu hendi, og (sem mier synest) hin sama hönd, nema þetta er miklu stærra, betur og settara ritad, enn stafagiörden er hin sama, og literatura ä stundum eins. þad er vist, ad sie þad ei hin sama hönd, þä hefur annar hver imiterad annann, eda bader lært af sama manni ad skrifa. ad minimum leidarholmssamþyktar skrifarenn breitt epter stafagiörd þessa ritara, eda annars þviliks». (AM.). Aptan við þessa skrá ritar Árni: «Hier firir nedan er so sem þumlungs breid eyda óskrifud ä bokfellenu. þad er i litlu folio snunu ä þvervegenn, eins og menn kalla saungqvers form. og þar nedan firir er skrifadur annar reikningur Kirkiubols kirkiu de anno 1469. quem alibi exscriptum habeo».

Anno domini. m°. cccc°. xxx°. nono.

Jtem woru suo fellder peningar Reiknader æ kirkiubole j langadal þa er loptr halfdanarson hiellt. sagditz hann hafa tekit tiu hundrut frid ok sex hundrut j porcionem. Reiknaditz porcio medan loptr hiellt halfr þride taugr hundrada. Runnu þar aptur .xx. hundrut er hann giorde upp kirkiuna alla af uelle. lagde loptur til kirkiunnar messuklæde ný ok alltarisklæde med sæi. þria duka. tuo med brun. ok mariuskript med alebastrum. uar þetta allt giort firir tiu hundrut. Reiknade loptr kirkiunne .xij. hundrada jord er heiter bakke firir .xij. hundrut frid. uard þa skylldug kirkian adrnefndum lopte fimm hundrut.

War þetta giort af .vj. skynsaumum monnum þeim sem worr andligr fader herra godsuin tilskipade þa hann war j sinne uisetacio j uestfiordumm.

[1]) er nú í AM. Fasc. LXXIII, 13, og er með hendi Björns Guðnasonar.

638. 17. August 1439. á Þingeyrum.

VITNISBURÐR Brands Þorgilssonar og tveggja manna annara, að Þingeyraklaustr hafi átt og haldið alla fiskveiði í «Víðudalsá» fyrir Syðri-Borg að helmingi við Þorkelshólsmenn frá Ingimundarhóli og ofan til Melrakkadalsáróss meir en þrjátíu ár átölulaust.

AM. dipl. afskrr. Nr. 463, «Ex originali monasterii Thingeyrensis, accuratè» (AM.). Afskriptin er staðfest 7. August 1712 í Skálholti af Árna Magnússyni og Páli Hákonarsyni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þá var eitt af þeim eptir. Utan á bréfinu stóð með gamalli hendi «az bref».

bref vmm veidina j wijdidalsæ firir litluborg.

Þat giorum vær brandr þorgilsson. þordr snorason ok íuar halluardzson godum monnum viturligt med þessu voru brefi at vær uissum at formenn þingeyraklausturs haufdo ok hielldu klaustursins eign ꝺ́ þingeyrum vera ok verid hafua alla fiskveide j vidudalsꝺ́ firir iordunni sydri borg at helmingi vid þorkelshuolsmenn. fra holi þeim er kalladr er ingimundarholl ok ofuan til melrackadalsār os. hafua stadarins menn ꝺ́ þingeyrum farid j fẏrrgreindann ꝺ́r reit sumar epter sumar meirr enn ꝺ þriatigi ára suo vær fẏrrnefndir menn vitum. hafua þar huerki at fundit þeir sem buid hafua ꝺ jordunni sydri borg ok eigi þeir sem iordina hafua att. hafua þessir menn farid med iordina sydri borg ok sier eignat sidan vær vissum til. fyrst þorgrimur sauluason. þa biorn bondi einarsson ok hustru kristin biórnsdotter. ok fann ecki þeirra at þott stadarins menn hefdi adr greinda veidi. ok alldri hofum vær þar tuimæli ꝺ heÿrt at stadrinn ꝺ þingeyrum ætti ei greinda veide j fẏrr greindu takmarki.

Ok til sanninnda hier vm settum uær fẏrrnefnder menn vor insigli firir þetta vitnisburdarbref er giort var ꝺ þingeyrum j hunavadzþingi manudagin næsta epter assumcionem[1]) marie virginis. þa er lidit var fra hingatburd vors herra iehsu christi þusund fiógur hundrut .xxx. ok niu ár.

[1]) assumciosce̅. hdr.

639. 23. August } 1439. { í Hvammi.
2. September } { á Reykhólum.

Godsvin biskup í Skálholti staðfestir máldaga Jóns biskups Haldórssonar frá 1327 (Dipl. Isl. II, 383) og skipan Gyrðs biskups um tíundir og eyristolla frá Ásgarði til Sælingsdalstungu, en ónýtir bréf Jóns biskups Gerrekssonar um sama efni.

JSig. 143. 4to bls. 398—99 á pappír c. 1600. AM. dipl. afskrr. 5754, auðsjáanlega eptir einhverri pappírsafskript (= b). AM. dipl. afskrr. 1527 (með hendi séra Ketils Jörundarsonar í Hvammi, d. 1670). Landsb. 107. 4to bls. 394—95.

Wier Gottsuijn med Guds næd Byskup j Skalhollte giorum godum monnum viturligt med þessu voru opnu briefi ad sub anno domini m. cd. xxx. ix. sunnudaginn næstan fyrer Bartholomeusmessu j huamme j huamssueit þann tijma er vær vorum i vorre visitatione. kom fyrer oss Gunnar Jonsson er þæ bio j Sælingsdalstungu af eirnri alfu enn Tvmi berþorsson af annari er þa hielltt kyrkiuna j Asgarde. tiede adur greindur Gunnar oss þann maldaga sem Byskup Jon godrar minningar j Skalhollti sæ sem vijgdi adr greinda[1]) kyrkiu j Sælingsdalstungu hefdi sett. so oc eigi sijdur sŷndi oss fyrr nefndur Gunnar skipunarbrief herra Gyrdz Byskups ad hann styrkti oc stadfesti þann sama maldaga med sijnu brefi oc jnnsigli.

Jtem j annari grein tiadi[2]) oss fyrrnefndur tume opid brief Byskupz Jons Gerrikssonar[3]) ad hann hefdi burtt skipad tijunder oc lysistolla oc eyristolla af efrum skogum oc til Asgardzkyrkiu. oc nu saker þess ad vij[4]) höfum spurt oc heyrtt ad fyrrnefndur maldagi oc fyrrgiört skipunarbref Gyrdz kom ei framm fyrer Byskup Jon Gerriksson[3]) fyrrnefndan oc ecki vissi hann nockud af þui. þui kollum vier apttur þat sama brief Byskups Jons Gerrikssonar[3]) oc villium hallda med fullri magt fyrgreinda[5]) Gyrdz skipan oc so biodum vij[4]) vnder skyllda hlydni þeim. sem efri skoga eiga. ad þeir luki arliga ars[6]) allar skylldur fyrrnefndar oc serliga eyristolla til Sælingsdalstungu eptter þui sem sæ maldagi oc þat brief vtvijsar. sem[7]) hier er med festur so leingi sem vij[4]) giörum ecki adra skipun æ þar vmm.

[1]) nefnda 1527; [2]) tiede b, 1527; [3]) Gerisson(ar) 143; [4]) vier 143; [5]) fyrrgreint öll; [6]) sl. b, 1527; [7]) sl. 143.

oc til enn[1]) meiri avdsýningar oc stadfestu hier vm settum[2]) vij[3]) vort[4]) jnnsigli fyrer þetta bref med ræde oc samþýcki vorra presta er þa voru nær oss. Þorkell Olafsson. Þorsteinn Suartthöfdason. Þorsteinn Jonsson. Skalhollts Byskupsdæmis herrar.[5]) Jon Jonsson. Loduik hallsson holabýskupsdæmis.

settu fyrr nefnder prestar sijn jnnsigle med [voru jnnsigle[6]) fyrer þetta bref. [skrifad ä Reykholum ä Reykianese midvikudaginn epter Festum Egidii abbatis & confessoris. ä sama äre sem fyrr seiger.[7])

---

640. 23. September 1439. á Auðkúlu.

Björn Þorleifsson selr Eiríki Loptssyni jörðina Grund í Eyjafirði og Holt, fyrir tvö hundruð hundraða, sem er Sjóarborg í Skagafirði, fyrir tíutigi hundraða, Kimbastaði tvenna, Gil, Ásgrímsstaði og Kálfadal, fyrir tvö hundruð hundraða alls.

Frumritið í safni Jóns Sigurðssonar Nr. 3, á skinni. AM. dipl. afskrr. Nr. 231, með hendi Árna Magnússonar «Ex originali Sr Sæmundar Hrolfssonar. accuratè». Öll innsiglin nema hið 7., eru að nafninu til fyrir bréfinu, en mörg af þeim eru mjög brákuð. Hér er prentað eptir afskript Árna.

Jnn nomine domini æmen

var suo fellt iardarkaup milli biornns þorleifssonar ok eireks lofszsonar. æd ædrnefnndr biornn selldi fyrrnefndum eireki iarder tuær er suo heita grund i eyiafirde ok hollt med ollum þeim gognum ok gædum. hlutum ok hlunnenndum sem iordunum hefuer fylgtt ad fornu ok nyu ok hann vard fremst eigandi ad i ærf efter födur sinn firir tuo hundrod hundrada bædar iardernar. hier i moti selldi adrgreindr eirekr fyrsogdum birnne iarder þær er suo heita siofarborggh i skagafirde firir tigitige hundrada. kimbastadi tuenna firir fimtigi hunndrada badar saman. gil firir fimtigi hundrada. asgrimsstader firir. xx. hundrod. kalfardæl firir. xx. hundrod. liggia þessar iarder allar i skagafirde med ollum þeim gognum ok gædum. hlutum ok

---

[1]) sl. *b* 1527; [2]) setium 1527; [3]) vier 148; [4]) vor 148; [5]) herra *b*, 1527; [6]) [vorum Jnnsiglum 148; [7]) [sl. 148.

blunnendum sem þessum ollum iordum fylger ok fylgtt hefuer ad fornnu ok nyu ok hann vard fremst eigandi ad. med þeim skildaga ad þeir somu partar sem þorleifui arnnasyne voru dæmder ok urskurdader or ædurgreindum iordum ok hans bornnum fell til erfdar efter hann huortt þeir verda meire eda minne efter Rettum reikninge. Skylldi fyrr greindur biornn eignazt suo micit vpp i iordina hellulænd i hegranesi sem partarner kunna med rettu ad reiknazt ur fyrgreindum iordum. Jtem sagdi tittnefndur eirekr þessar iarder sem hann selldi birnne i moti grvnd tuo hundrod hundrada. kynne þær ok odyrre Reiknazt þa skylldi þat ganga vpp i fyr sagda iord hellu-land birne til fullrar eignar. Jtem yrde ok meire dyrleika munur iardanna edr partanna þa skylldi eirekur til leggia adrar fæsteigner innan fiordungs efter Rettri tiltolu. Enn eignn eireks obrigdiligh iordin oll æ grund i eyiafirdi. verda ok iardernar dýrre þa Renne aftur vnder eirek efter Rettri til-tolu. Skylldu oftt nefnnder menn biornn ok eirekur suara ollum lægaRiftinngum æ þeim iordunum er huor selldi odrum. Enn huor firir sigh hallda þeim til læga er keypti ok afentar allar iardernar ok frialsliga ad sier taka huor sinar iarder ad næstum fardogum. Voru þesser vot(t)ar hiæ þessu kaupi. þor-uardur bondi lofszson. ornn helgason. þorarenn aronsson. helgi ionsson. ingemundr þosteinsson ok þosteinn ionsson. huerer sin inzsigli med inzsigli ofttnefnnz eireks lofszsonar settu firir þetta iardakaupabref. giortt æ kulu i suinadæl. miduikudægh næsta efter festum sancti mattei apostuli. anno domini ꝏ° cd° tri-cessimo nono.

---

641. 30. September 1439. á Ytri-Ey á Skagaströnd.

Eiðfestr vitnisburðr þriggia manna um eignarrétt Þingeyra-klaustrs til jarðarinnar Ytri-Eyjar á Skagaströnd.

Bisk. Isl. Hol. Fasc. II, 4, frumritið á skinni, og eru tvö inn-sigli fyrir. AM. dipl. afskrr. Nr. 3564, stafrétt afskript gerð af séra Snorra Jónssyni fyrir Árna Magnússon (fylgt hér).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heýra senda biorn amundson.[1]) biorn audunarson ok aurn helgason q(uediu)

[1]) þannig.

guds ok sina kvnnikt gerandi at þa er lidit var fra hingatburd worss herra jehsv christi ꝏ. cccc. xxx. ok ıx. ær æ ýtri ey æ skagastrond worum ver j hia sæum ok heyrdum æ at jon aboti tok suo felldan vitnisburd med bokareidi af þorualldi ionssyni at hann bio suo æ ýtri eý æ skagastrond. x. vetrum leingur at hann lukti stadnum (æ) þingeýrum landskýlld af jordunni ok klaustursins vmbodsmanni. suo ok eigi sidur sor hann at einar þorsteinsson hefdi buit æ sagdri jordu eý fiora vetur enu nęstu fýrer stadarins vegna æ þingeýrum ok broder asbiorn las fyrer honum þat bref at valdis helgadotter gaf klaustrinu æ þingeýrum jordina ýtri eý til fullrar eignar. Ok til sanninda her vm settum wer vor inzsigle fyrer þetta bref skrifat æ ýtri eý æ skagastrond jn festo jeronimi presbiteri ꝏ sama æri sem fýr segir.

---

642. 27. Nóvember 1439. i Saurbæ á Rauðasandi.

Kaupmálabréf Þórðar Sigurðssonar og Ingibjargar Haldórsdóttur.

AM. dipl. afskrr. Nr. 1108, eptir frumritinu. Árni lýsir innsiglunum, en 1., 3., 4., 6., 7., og 9. voru dottin frá. «Brefid er annars ritad med krokottum ängastôfum vidlikt og finnst i brefum, sem skrifud eru i Norege um þetta bil, eda helldr nockru fyrr». (AM).

Jn nomine[1]) domini amen
var suo felldur kaupmæli lystur ok lagin millum þordar sigurdzsonar ok inngibiargar halldorsdottur æ þeira brudlaupsdeigi. ath fýrnefnndur þordur hafde til kaups med ædur nefnnda jngibiorgu halba jaurdina haga æ bardastraund. firir sextige hundrada. her j moti hafdi fyrnefnd jngibiorg jordina þorfinnzstadi j walþiofsdal. ok þar til sex hundruth firir þriatigi hundrada. þar til gaf tittnefndur þordur optnefndre jngibiorgu fimm hundruth j beckiargiauf. telzt þetta allzt halfur fiordi taugur hundrada. kiauri oddfridur aradotter jngibiorgu dottur sina mælakonu j gard þordar sigurdzsonar. Ok skýlldi sæ mæli leggiazt j nefnda jord haga. gæfu adurnefnder[2]) menn huort audru fiordungsgiof þui er leingur lifdi [ef þau deydi barnlaus.[3])

---

[1]) nomini, afskrr; [2]) adurnefndur(!) afskr.; [3]) [«þesse ord: ef þau deydi barnlaus. eru i originalbrefinu yfir dregin med bleki. verda þo lesen. Hvert þetta sie skied i öndverdu eda sidar, er æred ovist. Eg ætla þad sie

Her ath auk gaf þrattnefndur þordur tjttnefndri ingibiorgu kiorgrip. ath auk þessara peninga. Skýlldv erfingiar þordar eiga lausn æ greindri jordu haga. firir lika peuinga sem j worv lagder. Skyllde ok oddfridur moder jngibiargar [fyst til ath[1]) kaupa þæ jord sæm jngibiorg hafdi til kaups med þord [sem fe liggur j.[2])

Voru þesser brudlaupswottar ok suo festingarwottar. sera biarne sigurdzson. Gudmundur bondi arason. hakon jonson. ellingur þordarson. einar þordarson. bauduar klængson. jon narbason. audun magnusson. Gisli magnusson.

Ok til saninda her wm settum wær fýrnefnder menn wor jnzsigli firir þetta kaupmælabref. Skrifuat j Saurbæ æ Rauda sandi. friadag næsta firir andresmesso. anno domini ꝏ⁰ cccc⁰. xxx⁰ nono.

---

643. **18. Febrúar 1440.** **á Reynistað.**

Jón ábóti á Þingeyrum og fjórir klerkar aðrir votta, að systir Margrét Þorbergsdóttir hafi lýst því í náveru Goðsvins Skálholtsbiskups, að hún hafi lofað frú Guðrúnu abbadís á Kirkjubæ hlýðni, eins og hún hafi fyrr sagt hlýðni í hennar klaustr í Noregi, og að hún hafi verið í fimm ár í greindu klaustri.

AM. Fasc. X, 18, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema eitt. Niðr í innsiglisþveingina hefir verið rist annað frumrit sama bréfs. Bréfið er úr bréfasafni Reynistaðarklaustrs.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendvm vær broder jon aboti af þinge(y)rum. þostein jonsson af hauskulldz

---

skied i öndverdu, þvi þad er vidar i þessum Hagabrefum ad skrifarinn hefr af ogiætne ritad þad, sem strax hefr þurft ut ad draga, og svo mun hier vera• (AM.); [1]) [•þesse ord fyster ath hafa i originalnum yfer og under strikud vered med bleki, älika og hier er giört. Sidan eru striken burt skafen, orden eiga og manifestè ad standa, og hefur att at heita: Skyllde z Oddfridur moder Jngibiargar fyst til ath kaupa þæ jord sæ• (ɔ: sem) Jng. Skrifarinn hefr af ogiætne sleingt þessu saman og ur fyst t' giort fyst'• (AM.); [2]) [•þesse ord sem fe liggur j. eru hier sett inn ä mille ordanna og uppi yfir linunni. og þad med annare hendi enn ä brefinu er. og miklu smærre skrift. propter angustiam Spatii. þo synest þetta strax i aundverdu giort vera•.

staudum. loduick halzson. þosteinn jonsson. þostein illugason prestar. Q(uediu) gudzs og sina kunigt gerandi ath sub anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xl⁰ fimtodaghin fystan j langa faustu j stadh j reynenes klaustri j nærueron vors naduga herra godsuin med guds nad biskups j skalholldi og vmbodzmann heilagrar hola[1])-kirkiu vorum vær j hia og heyrdum a ath syster margret þorbergsdotter sagdi fram fyrer oss vpp a sin full saninde ath hunn hefdi sagt fulla hlydne fru gudrunu abbadisi j kirkiubæiar klaustur ordinis sancti benedicti skalhollzs biskupsdæmis j næruerond systur annleifar og systur brigitar conuentus systra sagdzs klausturs j allan mata sem conuentus systur plaga ath segia þeirra abbadise sem hun hafdi fyr sagt hlydne j hennar klavstur j noregi og ath hun hefdi verith j fyr greint klaustur vpp a fim ar og[2]) ath þangat hafi lagizst sextigi hundrata med henne at vitund sira haflida[3]) (og) sira amunda[3]) presta skalhollzs biskupsdæmis.

Og[2]) til sanninda hier vm settum vær vort jnsigle fyrer þetta bref skrifat a stad j reynenese j skagafirdi j sama stad degi og are sem fyʀ seger.

---

644. 22. Febrúar 1440. á Hólum.

Bréf Goðsvins Skálholtsbiskups til Jóns ábóta í Þykkvabæ í Veri, þar sem hann biðr hann að «taka opit bréf séra Ámunda [Hallssonar] og séra Hafliða [Jónssonar] hvat þeir mega framast vita um lýsing» Margrétar Þorbergsdóttur (Nr. 643) og svo að hann fái skjallega að vita, hvað systurnar Ingveldr og Brigit (á Kirkjubæjarklaustri) muna þar til.

AM. Fasc. X, 19, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Víj godsu(i)n med gudhs nad biskup j skalhollti og vmbodzman heilagrar holakirkiu bidium ydr broder jon aboti j þyckua-

---

[1]) tvískrifað; [2]) Hér ritað fullum stöfum í frumbr.; [3]) Eyða fyrir föðurnafni í frumbr., en það er enginn efi á því að hér er átt við séra Hafliða Jónsson á Kálfafelli í Fljótshverfi, sem afhenti þann stað 1448 í hendr séra Guðna Björnssyni, en Ámundi prestr er séra Ámundi Hallsson í Eyvindarhólum (sbr. bréf frá 22. Febr. 1440 og frá 14. Júlí 1440).

bæiar klaustur ath þier tackit opith bref sira amunda og sira haflida vnder þeirra jnsiglum huath þeir mega framazst bera vm lysing systur margretar þorbergsdottur epter þui sem þetta opit vittnis burdar bref vtvisar sem hier er med fest[1]). og suo ei sidr faith ath vita skiallega huath systurnar ynguelldr og brighit muna þar fremzst til. og[2]) til saninda hier vm settum vij vort jnnsigle forer þetta bref skrifath j holum j hialltadal jn cathedra petri apostoli anno domini ꝏ cd xl°.

---

645. 26. Febrúar 1440. Windsor.

Leyfisbréf Hinriks hins sjötta, Einglakonungs, að tveir enskir menn megi færa Skálholtsbiskupi tvo skipsfarma af nauðsynjavörum til Íslands, og taka þaðan aptr farm til Englands.

Rymeri Foedera, ed. Holmes V, I, 75; Safn I, 13—14.

Pro episcopo Islandico de providendo.
Rex omnibus, ad quos et cetera, salutem.
Sciatis quod:

Cum per quandam supplicationem, nobis per Johannem Secheford & Johannem Candeler exhibitam, acceperimus, qualiter confessor carissimi fratris nostri regis Daciæ, qui in episcopum de Scalhelte in Islandia nuper est creatus, panem, vinum, servisiam, neque alium liqvorem, nisi lac et aquam, ad manducandum et bibendum, sev pannum ad se et servientes suos induendum, non habeat;

Pro qua quidem causa idem episcopus dictos Johannem et Johannem, ad licentiam pro duabus navibus, extra regnum nostrum Angliæ in terram prædictam, cum victualibus et panno (solutis prius custumis et aliis deveriis nobis debitis) libere transeundis, habendam, penes nos prosequi desideravit.

Nos, præmissa considerantes, ac etiam, quod divinum servitium, communionemque et baptismum in terra prædicta, absque relevamine et auxilio nostris in hac parte, verisimile est deficere et cessare, eo quod in dicta terra neque frumentum, vinum, neque sal existant, ut informamur, de gratia nostra

---

[1]) það er nú laust frá; [2]) ritað þannig fullum stöfum.

speciali concessimus et licentiam dedimus eisdem Johanni & Johanni, quod ipsi duas naves cum mercatoribus et marinariis eisdem necessariis in dicto regno nostro cum centum quarteriis frumenti, in utraque (videlicet) navium prædictarum, ac aliis victualibus et panno onerare et carcare, ac extra dictum regnum nostrum in terram prædictam (solutis prius custumis ac aliis deveriis nobis debitis) libere transire, ac ibidem easdem naves ad usum dicti episcopi exonerare et discarcare, ac ab eodem episcopo et deputatis suis hujusmodi mercandisas, prout in eadem terra existunt, recipere, et cum eisdem mercandisis naves prædictas onerare et in regnum nostrum prædictum cariare valeant licite et impune; aliquo statuto sive ordinatione, in contrarium factis, non obstantibus.

In cujus &c.

Teste rege apud castrum suum de Wyndesore XXVI. die Februarii.

Per Breve de Privato Sigillo.

---

646. 23. April 1440. á Hólum.

Goðsvin biskup í Skálholti og umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju skipar tíundir og ljóstolla bónda og húsfreyju, barna þeirra og ómaga, til hálfkirkjunnar í Vík í Staðarþingum í Skagafirði, en allir aðrir heimamenn greiði til «Reynisklaustr».

AM. dipl. afskrr. Nr. 5654, «Ex originali» með hendi Jóns Magnússonar bróður Arna. «Brefed er ä kalfskinn, med einu Jnnsigle. Verdur letred j kring ei lesed. Enn j midjunne er madur j gejstlegum habit sitiande, med spiru j hægre hende. og merke ä. Hefur fyrer sier Skiölld med krufenne örn ä.»

Wíj godsuin med gudz nadh biskup i Skalholti formann ok vmbodzmann heilagrar holakirkiu gerum þat godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefui ath wær skipum ath halfkirkian i vik i stadarþingum i skagafirdæ skal taka hæima tiundær ok liostolla bonda ok huspreyiu ok allra þeirra barna ok þeirra wmagha er þau æiga med logum fram ath færa. En allar adrar tiunder ok liostolla þeirra er þar ero hæimilisfaster skulo vera lukter til Reynisklaustur[1]) obrigdiliga hedan af. ok

[1]) þannig.

til sanenda her vm settum víj uortt insigli firir þetta bref scrifuat a holum i hialtadaal in die Georgii martiris anno domini ᛘ° cd° xl°.

---

647. **24. April 1440. á Hólum.**

Sáttargerð þeirra séra Jóns Pálssonar og séra Þorkels Guðbjartssonar í viðrvist og að tilhlutun Goðsvins Skálholtsbiskups og margra annara klerkmanna og leikmanna; sættast þeir alsáttum á allan reikningskap og óvinskap, er þeim hafði farið á milli, og heitir séra Þorkell séra Jóni fullri vináttu og fylgi, og kyssast þeir að lyktum «fyrir munninn trúlega».

AM. Fasc. X, 16, frumritið á skinni, sem aldrei hefir verið innsiglað, og mun því vera fyrsta uppkast. AM. Fasc. X, 15, transskript á skinni frá 14. August 1471, og er það haft hér til samanburðar. Afskript gerð eptir transskriptinu er í IBfél. 126. 4to bls. 41—42. Það sem skinnbréfunum ber á milli er einungis stafsetningarmunr. Bisk. Hol. Fasc. V, 1, transskr. frá 18. Júní 1490, eptir transskr. frá 14. Aug. 1471; afskrr. þar af í AM. dipl. afskrr. Nr. 3141 og 3565.

bref vm sira jon palsson.[1])

Ollum monnum þeim sæm þetta bref sea ædr heyra Sendom wær Godhswin med gudz nadh biskup j skalholt formann oc vmbodzmann hæilagrar holakirkiu[2]) kunnict giorandi med þessu voro brefuæ ath sub anno domini ᛘ° cd° xl° aa faustudagin næsta firer jons dagh holabiskups[3]). kom firer oss j storu stofunnæ aa holum j hialtadaal sira jon paalsson wor officialis oc Radzmann holabiskupsdæmis af æinne halfuo oc sira þorkell prestr gudbiarttzson ens sama hola biskupsdæmis af annaræ halfuo nær verondum worum prelatum brodur jon abota a þinghEyrom broder siugurdar[4]) prior aa modruwollum Suæinbiorn þordarson. siugurdr jonsson. þorstæinn jonsson. Gudmundr þorlaksson. Magnus jonsson. Teitr finnsson. lodhuik halsson. hallr arnnason. steinmodr bardarson. prestar. arnnæ þorlæifsson. brandr jonsson. stæindor jonsson. jllugæ biorgulfsson. Oddhr asmundzson. hallr Einarsson. læikmænn. med morgum odrum lærdum oc læikum hwar þeir sira jon oc sira þorkell fyrnefndr toku hondum

[1]) Aptan á x, 15 með fornri hendi; [2]) þannig; [3]) þ. e. 22. Apríl; [4]) sigurdr x, 15.

saman ath suo firer skildu ath sira jon paalsson fyr sagdæ suo til þrattnefndhs sira þorkells. allan Rett oc kærumaal vm alla þa pæninga sæm migh þicker þar þu ert mer skylldugur. En ek þat ecki wæit firer sanendi. huortt þat ær ædr ei hwortt þat hefuer matt verda vm landhskylder græniadarstadar æda af minom æighin jordum sæm eru þiner mænn edr þeir sæm vpp a jordunom hafua buet med ollum odrum askilnadæ oc owinskap sæm okar hefuer j millum faret her til sæm nu er komit. Skalt þu vera ollungis kwittur oc akærulaus af mær firer gudz skuldh oc mins herra biskupsins oc fru abbadisar af Reynisnesklaustur oc allra dandæ manna nær verandum. Her til skildæ sira jon ath þæir skildu blifua her vm allungis sattir oc kwittir ok alla tima hedan af godær viner hier vpp aa. Oc þetta sama samþyckti sira þorkell ok sagdæ jaa til. oc kystuzst sidan firer Munnen trwligha. Ok til sannenda her vm settum wij uortt jnsigli oc fyrsagder prelatar. prestar oc læikmænn sinn jnsigli firer þetta bref giortt aa holum j hialtadaal sunnodagin j(n) festo sancti Georgi[1]) Martiris anno domini M° cd° xl°.

---

648. 26. April 1440. á Hólum.

Jón prestr Pálsson lýsir því, að séra Þorkell Guðbjartsson hafi afhent sér stað og kirkju á Grenjaðarstöðum með öllum eignum, og að hann ætli að borga sjálfr það, sem á bresti hjá séra Þorkeli; sé þeir alsáttir nú fyrir guðs skuld og bænastað Goðsvins biskups, og heitir séra Jón séra Þorkeli vináttu og fylgi.

AM. Fasc. X, 14, transskript á skinni frá 14. Aug. 1471. Afskript af bréfinu í IBfél. 126. 4to bls. 40.

Ek jon prestur paalsson medkennunzt med þessu minu opnu brefui. ath þorkell prestur gudbiarzsson. hefer lukt mier ok afhennt stadin ok kirkiuna áá greniadarstodum med sinum eignum faustum ok lausum epter þui sem biskup gottsuin hefuer dæmt ockar j milli. ok suo hefuer hann afhennt mier minar jarder sialfs ok lausa peninga. enn allt þat goz sem

[1]) Georgiusdagr er 23. Apríl og var það laugardagr 1440. en tíðir hans hafa verið haldnar sunnudaginn eptir, þann 24. Apríl, og því mun vera komizt hér svo að orði.

meira er nær honum enn hann hefer mier vth lukt ok anamat[1]) mitt eda heilagrar kirkiu ã greniadarstodum. hefuer ek kuitt gefit ok akærulaust honum ok hans erfingium j heidr vid gud ok bænastad biskups gottsuins ok annara godra manna. bæde firir mier ok aullum kirkiunnar vmbodzmonnum. ok minum erfingium. bade vm aabud ok medferd fyrsagdra peninga ok huad kirkiunne aa greniadarstodum brestur j sinn Reikningskap vid hann skal ek sialfur bitala edr miner erfingiar. þo ath greindr sira þorkell gere þar eigi meira til. suo ok eigi sidr skulu þeir ok aller kuitter sem þessa penninga hafua ad sier tekit. med faret eda halldit ath hans skipan. skal eg vm þessar greiner vid hann ollungis sattur ok alla þa sem honum hafua til stadit j ockrum aaskilnadi. ok hier med lofar eg honum miuum obrigdili(g)um vinskap ok tilstodu vid hvern mann sem hann ã ok hans heidur er þa meir(i) enn adr ath okreinktum heidr mins biskups ok heilagrar kirkiu ok þeirra dandi manna sem mier ber eigi med æru moti standa.

Ok til sanninda hier vm setta eg mitt jncigli firir þetta bref er giort var áá holum j hialltadáál þridiudaginn næsta eppter festum marcij ewangeliste. anno domini ↀ⁰ cd⁰ xl⁰.

549.

27. April 1440. i Tungu i Fljótum.

Valgerðr Gizurardóttir samþykkir sölu Árna Guttormssonar bónda síns á jörðinni Kvígandisfelli í Tálknafirði til séra Bjarna Sigurðssonar, svo framt sem séra Bjarni héldi allan skilmála við Arna.

AM. Fasc. X, 22, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu. Fyrri innsiglisþveingrinn er ristr úr frumriti af einhverju afsalsbréfi, sem ekki sést hvernig á stendr. Þetta má lesa samstætt á þveingnum: «. . . godvm monnvm vitvrligt med þessu minv brefi at ek hefer sellt til fvllrar eignar brodvr . . .» AM. dipl. afskrr. Nr. 1085 (eptir frumbr.).

kaupbref fyrer kuíındisfelle.[2])

Þat giorvm vid filipus ormsson ok illvgi ælfsson godvm monnum vitvligt[1]) med þessu ockv[1]) brefi at þa er lidit var

---

[1]) Svo; [2]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

fra hingatbvrd vors herra iehsv christi þvshvndrvd fiogvr hvndrvt ok fiorer tiger æra Midvikvdagin næsta firir tvegia postula Messo philipi et jacobi j tvngv j fliotvm vorvm vid j hia savm ok heýrdvm vpp a ord ok hanndabannd árna gvthormssonar ok valgerdar gizvrardottur hans eigin kvinnv at svo fyrer skildv ath greind valgerdr samþyckti þat sama kavp at fýr nefndr árni hennar eigin bondi selldi sira biarna sigurdzsyni til fvllrar eignar jordena kviganndisfell er liggur j talknafirdi j lavgardals kirkivsokn sva framt sem greindr sira biarni helldi allan skilmala vid tíjt nefndan árna vm ádr greint kavp.

Ok til sanninnda her vm settvm vid fýrnefnder menn ockvr jnzsigli fyrer þetta samþýcktarbref giort j sama stad á degi ok ári sem fýr seger.

---

650. 14. Júni 1440. á Hólum.

Goðsvin biskup í Skálholti og formann og umboðsmann heilagrar Hólakirkju vottar, að hann hafi séð próventubréf Jóns biskups Vilhjálmssonar og Sveins Hallvarðssonar, og af því að Sveinn hefir fullgoldið próventukaupið kvittar biskup hann öldungis fyrir því.

AM. Fasc. IX, ad. 10, frumritið á skinni. Innsigli Goðsvins biskups læsir þetta bréf saman við Rípbréf Jóns biskups frá 25/5 1431 (Nr. 492) og 13/2 1433 (Nr. 560). AM. dipl. afskrr. Nr. 293.

Víj godzsuin med gudz nad biskup j skalhollte formann ok vmbodzmann heilagrar hola kirkiu giorum ollum godum monnum kunnikt med þesso woro oppno brefue at víj hofum sied ok jnnvirduliga skodat opith bref biskups jons wilialmssonar j hueriu hann hefer teket profentomann suein halluardson til holastadar j hialltadal j huert bref sem þetta vort bref er vid fest. Nu saker þess ath fýrgreindr sueinn hefer fullt giort heilagre kirkiu bæde fýrer penninga ok þionosto sem hann skylldugur var epter fýr greinz biskup jons bref þui giorum víj hann ollungis kuittan ok akærulausan fyrer oss ok fyrer worum efterkomendum biskupum eda formonnum fyr greindriar[1] heilagrar hola kirkio fyrer fyr sagda peninga ok þionosto j allan mata sem honum er bezst til bihof. Ok til saninda hier

[1]) þannig.

vm settum víí vort jnsigle fyrer þetta kuittunarbref skrifat æ holum j hialltadal þridiudagen næsta efter festum barnabe apostoli anno domini ꝏ° cccc° xl°.

---

651. 14. Júlí 1440. í Eyvindarhólum.

Ámundi prestur Hallsson lýsir því, að hann muni ekki til þess, að hann hafi neina peninga út tekið vegna klaustrsins í Kirkjubæ af Margréti Þorbergsdóttur, en vill þó ekki þræta þess, ef leiðir tvö skilrík vitni að því með svörnum eiði.

AM. Fasc. X, 20, frumritið á skinni., sem hefir verið meðal Reynistaðarklaustrsbréfa, Innsiglið er fyrir bréfinu. Sbr. bréf frá 18. Febrúar 1440 og 22. Febrúar 1440.

Þat giori ek sera amundi hallzson godum monnum vitrligt med þessu minu brefe at ek hefer enga peninga ut tekit uegna klaustrsens i kirkivby af systr margretv þorbergsdottur sua[1]) ek mvni. en ef hun hefer þar skialleg uitne til þa þræte ek þar ecki um ef þat er suarit af tueimr uottum skilrikum. Ok til sannenda her vm sette ek sera amundi hallzson mitt insigli fyrer þetta bref skrifat j holum under eyiafiöllvm fimta dagin næsta fyrer diuisionem apostolorum anno domini ꝏ° cd° xl°.

---

652. 10. September 1440. á Möðruvöllum.

Sigurðr Jónsson príor á Möðruvöllum lýsir því, að hann hafi tekið bókareið af Þorkeli Blængssyni um landamerki Stóra-Hamars í Eyjafirði, svo sem bréfið hér vottar.

AM. Fasc. X, 17, frumritið á skinni með innsigli Sigurðar príors fyrir. Bréfið er frá Munkaþverárklaustri.

landamerkia bref vm stora hamar.

Þath gerer egh broder sigurdr jonsson prior af mavdruuallum godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnnv brefe ath anno domini ꝏ° cccc° xl° favstvdagen nesta eppter natiuitatem beate marie virginis[2]) sovr[3]) þorkell blengsſon firir mier svo

[1]) þannig; [2]) þ. e. 9. Sept.; [3]) = sór.

felldann bokareid heima aa begesa enne sýdre j avxnadal nerveranda sira odde þorkelssyne ok jone helgasýne wm jardar eigniña aa meira hamre ath alldre wisse hann nie heýrde geted avdrvwisse halldet hafa vereth enn hamar ette alla jaurd sudr aa sandhol er liggur firir wtan wollin aa bringu ok þadann rettsyne wpp hals suo langt sem sier or tvñenv a grvnd ok þadan þa riettsýne sudr aa avxnafell ok eigr hamar alla jaurd firir avstan þo sionhendingh j mozs wid staden aa Munk(a)þvera. Ok til sanenda hier wm sette egh mitt jnscigle firir þetta wittnisburdarbref wttgefet a Mavdrvvavllvm j havrgardal aa sama are dege sidar enn fýrr segir.

---

653. 17. September 1440. á Hólum.

Goðsvin biskup í Skálholti og umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju skipar Jón prest Pálsson til officialis í Hólabiskupsdæmi.

AM. 235. 4to bls. 11, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti.

Vij Godhsuin med guds naad biscup j skaalhollti formann ok wmbodsmann heilagrar holakirkiu giorum godum monnum witurligt med þessu woro opnu brefi ath med Radi ok samþycki worra presta ok lerdra manna j hola biscupsdêmi haufum wij sett oc skipat worn kæra son sira jon paalsson heilagrar hola kirk(iu) ok worn officialem gefandi honum fulla makt ok wmbod aa worra wegna ok heilagrar hola kirkiu til yfer ad déma ok prof aa taka aullum mala fellum þeim sem heilaga hola kirkiu a hrêr(er) ok oss a hrêrer eptir þui sem officialis starfi til heyrer. Skal fyr nefndr sira jon afleysa prest[1]) lêrda ok leika þaa sem brottliger kunna ath werda ok dispensera med klerkum ok setia þeim penitencias competentes. Skal hann sêkia aull hin stêrri maal þau sem eighi heyra profaustum til wnder heilaga hola kirk(iu) ok oss ok hafa firir sitt starf ok médu ser til lettis ok eignar helmingh af ollum fesektum ok giora oss fullann ok rettan Reikningskap þar af. Skal greindr sira jon

[1]) prest, stendr í skb., en er þó eins og nuddað hafi verið yfir orðið nýskrifað,

skipa prestum ok diaknum til kirkna epter þui sem honum þicker naudsynligt wera ok þaurf til stannda firir wtan þad sem wij haufum adr skipad. hann skal ok sia ath lêrdra manna lifnadi suo profasta sem annara presta ok suo eighi sidr leikmanna ok minne þeim wpp aa betr ad giora ok hirti þaa med makligri ok matuligre stiorn ok stridu heilagrar kirkiu þaa sem ecki wilia audmykiazt nie til hañda ganga. Skulum wij sialfer weita stade ok profastdêmi medan wij erum til enn sira jon optnefndr skal skoda kirkiur ok kirkna eigner ok lata meta þêr ok þeirra godz þaa þess þarf medh. skal hann ok sitia aa holum epter gaumlum wana ok epter þui sem wij werdum bader wm eins. Bidium wij wm alla goda menn ok serligha kirkiunnar wine ok wora lêrda sem leika ok þar med allann almugann ath þer styrkit titt nefndann sira jon til allra Rettra mala medan hann stenndr j þessu heilagrar kirkiu ok woru starfi ok embætti takandi þar firir aumbun af gudi enn þauck af oss. Skal þessi wor skipan standa wm nêstu xij manadi ok þath leingr sem eigi werdr aunnr skipan aa gior. Ok til sanninnda her wm settum wij wort jnnzsighli firir þetta bref skrifat aa holum j hialltadal laugardaginn infra octauam natiuitatis beate marie virginis Anno domini ɱ cd xl°.

---

654. [1440].

OFFICIALISEIÐR séra Jóns Pálssonar, er hann sór Goðsvin Skálholtsbiskupi, er þá var umboðsmaðr heilagrar Hólakirkju í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 11, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar á skinni. Eiðstafrinn er nær ólesandi með öllu og virðist lýsi einhvern tíma hafa helzt yfir hann, líklega úr grottalampa. Grillir í sumt framar en hér prentast. Eiðstafr þessi er alls 11 línur.

(Þ)ath gerer ek Jon palsson officialis heilagrar holakirkiu [viturligt med þessu minu brefi] ath ek hef lofat ok lofar m[ed þessu brefi] . . . . faudr herra G(odsuin) med gudz nad . . . . . ath ec willdæ wera minn ælskuligann herra [lydigh] eins ok truum þenara berr . . . . ok skyrkia hann med Raad ok daad efter þi sem j minne makt er ath . . . . alla sina lifdaga wera . . . . . . suo leingi sem [ek helld þessu] vmbodi ok starfi ok einghi lougligr biskup kemr til [stolsins] sierdeilis ath hann meghi niota ok bihallda velia af aullum sinum . . . . neiner sem fare

. . . . allann mata sem [mier er] til latid ok hans bref
þar wm giort [vtvisar . . . .]
af . . . . hann maa med heidr ok æru
forsuara firir danndi monnum.

---

655. 2. Oktober 1440. á Kolbeinsstöðum.

KETILL prestr Narfason ættleiðir börn sín, Jóna tvo, Guðrúnu, Oddnýju og Herdísi, til alls arfs eptir sig, en lofar að gjalda Erlendi bróður sínum þrjátigi hundraða fyrir arflausn, og á helmingr þess að ganga til þess að kenna Halli Grímssyni til prests.

AM. Fasc. X, 24, frumritið á skinni. Sjö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru öll dottin frá. AM. dipl. afskr. 1147 (eptir frumbr.).

Sera Ketill Narfason ættleyder born sijn.[1])

Þeim godhum monnum sem þetta bref sia edr heÿra senda sira gisle þorlaksson prestur. jnngimundr snorason. þorgieir halldorsson. eÿiolfur þorualdzson. gudlaugur kolbeinsson. þordr þorgrimsson. gudlaugur jmason. leikmenn. kuedio guds ok sina kunnigth giorandhi. þa er lidhit var fra hinghat burdh vars herra jehsu christi þusundh fiogr hundruth ok fiorir tighir ara. a kolbeinsstodhum fyrer kirkiodÿronom. sunnodagh næsta efter michaelsmesso. vorum vær j hia sœum ok heyrdhum œ ath sira ketill prestr narfason ættleiddi baurn sin. ion ok annan ion. gudruno. oddnÿio. herdisi. hielldu þau œ einne bok sira ketill er ættleiddi ok erlendhr narfason brodhir hans lofadhi ok vpplagdhi ættleidhingina. joni ok audhrum joni. gudruno. oddnÿio. herdisi. er ættleidd voro. taladhi sira ketill sva.

ek ættleidhi hier i dagh. baurn min er sva heita. jon ok jon. gudrun. oddnÿ. herdis. til fiar þess er ek gef þeim. til gialldz ok giafar. til sess ok til sætis. til arfs ok allz rettar þess sem logbok skÿrir ok ættleidhingur a ath hafa at loghum.

heÿrdhum vær ath erlendhur narfason jatadhi þessa ættleidhing ok vpp gaf sva framarligha sem hann matti med loghum. en efter ættleidhingina gaf sira ketill bornum sinum.

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

jarnhatt ok panzara huorum sona sinna. en dætrum sinom hundhrads grip huerri þeirra. sva ok æigi sidhr vorum vær j hia j stora stofunne j fyrsogdhum stadh ath sira ketill lofadhi erlendhi brodhur sinum j arflausn. þriatighi hundradha med handabandhi. skýlldu fimtan hundhrut lukazt j þeim peninghum sem þeim kæmi vel saman j þarflighum hlutum. en aunnor fimtan hundhrut skylldi leggiazt fyrer hall g[rim]sson[1]) vegna erlendz. er sira ketill skýlldi taka ath sier ok koma honum j skola til skalholltz vpp æ þriu ær ok lata kenna honum sva ath hann mætti verda prestur fyrer lærdoms sakir eda annan stadh þar sem hann mætti vel læra. ath helgafelli ædr j audro klaustri ef hann giæti æigi komit honum j fyr sagdhan stadh til læringhar forfallalaust. en ef gengi til omenzka eda forsoman sira ketils ath fýr nefndr hallr væri æigi lærdr. þa skýlldo sva maurgh hundhrut leggiazt vpp j iordhina laugharbrecko sem hann kostadhi æigi optnefndum halli til kenzlu af þeim fimtan hundrudum sem adur voro greindh. en ef sira ketill kiæmizt med minna af ath lata læra hann þa skýlldi hann þess sialfur niota. en ef tittnefndhr hallr andadhizt fyr en þessi timi væri vti þa skylldi skipa annan mann j stadhin jafn lærdhan honum.

Ok til meire sýninghar ok sannindha hier vm setto fýr nefndhir menn sin jncighli fyrer þetta bref er giort var j sama stadh deghi ok œre sem fýr seghir.

---

656. **14. December 1440. í Selárdal.**

Bjarni prestr Sigurðsson afhendir Árna Guttormssyni tíu kúgilda virði upp í jörðina Kvígandisfell í Tálknafirði, og votta það fimm menn.

AM. Fasc. X, 23, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá nema hið fimta (síðasta). AM. dipl. afskrr. 1084 (eptir frumbr.).

Breff fyrer quijndissfelli.[2])

Þat giorum vęr jon narfvason. halldor eiriksson. grimur gvttormsson. jon hallzson. jon svmarlidason godum monnum

[1]) gat á frbr., en afskr. hefir: grimsson; [2]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld

vturlikt med þessv vorv brefe at þar vorv vær j hia j selærdal at biarne prestur sigvrdsson afhendi arna guttormssyne svo fellda peninga. ketel ok sodvl fyrer ætta kvgilldi. c. asmvnda ok viij stikur klædis fyrer t(v)av kvgilldi. hest ok panzara fyrer þriv kvgilldi. æklædi ok vadmæl fyrer .c. ok fim ælnum uadmæls fætt j. tok fyr nef(n)dr ærne gvttormsson þessi tiiv kvgilldi j fysta sal þat er biarne prestur sigvrdsson ætti at lvka j iardar uerd fyrer kvigandisfell j talknafirde enn þa peninga er meire vorv lvkti hann honum j annad sal fyrer somv iord. főr þessi giorningvr fram fimtvdaginn næsta efter mathevs messo postvla.[1]) Ok til saninda hier vm settum vær fyr nefnder menn (vor jnnsigli) fyrer þetta bref er giort uar j selærdal midvikvdagin næsta efter magnvs messo æ jolafostv anno domini m⁰. cccc⁰. xl⁰.

---

657. 1440

MÁLDAGI kirkjunnar á Hólum í Hrunamannahreppi (Hrepphólum).

AM. 262. 4to bl. 1 b, sk. c. 1600. AM. 66 A 8vo c. 1600.

Þridie mældagi og ber næri samann og sa fyrsti.

Anno Domini 1440.

þennann maldaga agreiner j fau edur ongu og þann fyrsta[2]). utann hier þa eru skrifadar xviij kyr.

Enn þar xx.
hier vij hestar.
Enn þar iiij.
hier 4 hross.
Enn þar ij.
hier iij messuklædi og eirnn hokull.
Enn þar ein og ij sloppar.
Enn um beit æ galltafell talar hier ecki par.

---

658. [um 1440].

MÁLDAGI kirkjunnar á Hólum í Hrunamannahreppi (Hrepphólum).

[1]) þ. e. 22. Sept.; [2]) þ. e. Nr. 658.

AM. 262. 4to bl. 1 a skr. c. 1600: á bl. 1—3 eru Hrepphólamáldagar, sem Jón prestr Egilsson hefir safnað 1582: »Máldagar kyrkjunnar j Hoolum j Hrunamannahrepp þeir allir sem eg hefi j hennar bokum fundit nyir og gamlir«. Við þennan máldaga ritar séra Jón: »Yfer þessum mæaldaga var eckertt datum«. AM. 66 A 8vo bl. 6. Þessi máldagi er yngri en sá máldagi Hreppbóla, sem stendr í Vilchinsbók, því að þar á kirkjan hvorki »Núps land« né »skóg í Bringu á millum gilja«, sem hér er talið; og úr því að annan máldaga frá 1440 »ágreinir í fáu eða öngu« og þennan, er einsætt að þeir muni vera nær því frá sama tíma.

Þessi er mæaldagi kyrkiunnar j Holum j Hrunamannahrepp.
hun ɑ̃ heimaland allt med gognum og suo giædum. Backa land og suo[1]) nups land.
xx kyr. en .lx. Asaudar.
iiij hesta og .ij hross.
iiijc j busbuhlutum og voruvirdum eyri.
skog ɑ steinastodum og j aslakstungum. hinn þridia j bringu æ millum gilia.
hrutahofn j Hagaey fra veturnottnm til hrutmæls.
Solheimingar einer skulu hallda upp gardi ɑ millum landa.
Alldz[2]) fiar afriettur j sandafell og annar til þorarinnsstada.
Eingiar ɑ skeidum j seydisholum.
messuklædi fornn[3]). kluckur .iiij. biollur ij. tiolld vond. Pellz alltarisklædi og .iij. onnur. glo(d)arkier og lioskier. ij langstolar. ij kertastikur. sacrarium munnlog. skijrnarsær.
Gudzspiallabok.
iiij merkur vax.
glergluggur.
Þar skulu vera ij prestar og eirn diakni.
þangat liggur tiund af ǫllum fim[4]) bæium og lysistollur. halfur liostollur fra midfelli. Langhollti nedra og unnarhollti. groftur af ollum þessum bæium.
kyrkann ɑ eirnn kaleik og huslkier med silfur. ij sloppar. fontklædi[5]). dukur glitadur og messinga(r)ketill.
kyrkiann a beit upp a galtafell xx kuum og hundrad asaudar .ij manudi j annat mal. er gunnar nikulasson gaf kyrkiunne.

[1]) sl. 66; [2]) Allz 66; [3]) í Vilchinsbók stendr: fern, og mun það réttara; [4]) 262; V. 66; í Vilchinsbók stendr: þessum, og mun það einnig réttara; [5]) fontzklædi 66.

659. 1440.

BRÉFSÁGRIP um Syðra-Skógarnes.

AMagn. 252. 4to bls. 49, skr. c. 1660; AM. 430. 4to bls. 9, séra Jón í Hítardal c. 1730; AM. dipl. afskrr, Nr. 1573 og Nr. 1545. Það er án efa Oddr leppr Þórðarson, sem hér er nefndr, því að hann var sonr Þórðar Flosasonar, en Flosi prófastr Jónsson var leingi prestr á Staðastað, og hafa þeir feðgar því án efa átt fasteignir í þeim héruðum. En þegar hér er komið hefir Oddr verið orðinn fjörgamall.

Sydra-Skogarnes.[1])

Oddur bonde Þordarson Gaff Clôstrinu a Helgafelle og sancte[2]) Johanne fiordunginn j sidra skogarnese Anno 1440.

---

660. 1440.

BRÉFSÁGRIP um Úlfarsfell.

AM. 252. 4to bls. 51—52, skr. c. 1600; AM. 430. 4to bls. 12, séra Jón í Hítardal c. 1730; AMagn. dipl. afskrr. Nr. 1563. Árni Magnússon hefir ætlað að ártalið ætti að vera 1390, en þeirrar gátu mun ekki þurfa, því að ártalið virðist geta staðizt eins og það er.

Ulfarsfell.[2])

Herra þorsteijrn abote ad Helgafelle. keiffte wlffarsfell aff Olaffe þorarinzsine med samþicke konu hans og suo þria parta j Hrijsum j Helgafellzsueit. Og gaff i stadinn jôrdina alla Borg j Mikll(a)holltzhrepp. med halffum Borgardal. Og þar til alla jôrdina Grôff og Kâlffarvelle[3]) alla Anno 1440.

---

661. [um 1440].

SKULDAREIKNINGR eptir Jón Ketilsson andaðan.

AM. 232. Fol. bl. 54 b, stór skinnbók með sögum á, skr. c. 1300—1350. Þetta er ritað með stórri hendi, að því er mér virðist, nálægt 1440. Dr. Kålund gizkar á c. 1400 (Katal. over den Arnamagn. håndskriftsaml.), en mér sýnist það of snemt. Jón biskup Vilhjálmsson veitir Jóni Ketilssyni sveini sínum staðinn að Nesi í Aðaldal 7. okt. 1429 um eitt ár (Nr. 432).

---

[1]) 430; [2]) 430; [3]) Klofarvelle, 430.

Þetta var vtt lvktt j skvllder epter jon kettilson andadan.
med jordvne. vi. kugillde ok .c. j smyore.
biorgu .iii. kugillde.
vlfhilde .c.
salbiorgv .c.
stadar kirkiv kugillde.
ness[1]) kirkiv kugillde.
siRa þorkele halft annat kvgillde.
bennedict .ii. kugillde,
vigdise .xii. fiordvnga smior.
einare .x. avrar.
skida .x. avrar.
yngvlde .x. avrar.
arnore .x. avrar.
erne gelding gamlan.
[gunnar ij vetran hest.
lioti .ij. hross.[2])

---

662. 16. Febrúar 1441. á Grenjaðarstöðum.

Jón prestr Pálsson selr Birni Jonssyni jörðina að Sólheimum á Ásum í Svínavatnsþingum, en Björn gaf við jarðirnar Böggustaði og Brimnes í Svarfaðardal.

AM. Fasc. XI, 1, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Sol(he)imar sellder Birne Jonssine.[3])

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sia edr heyra sennda sira pietur eiriksson. sueinn þorkelsson. dade jonsson. are gizurarson ok sygurdr þorkelsson kvediv gvds ok sina kvnnigt giorande ad sub anno gracie ꝏ°. cd°. xl°. primo æ fimtudagin i niuwikna fostu æ greniadarstodvm j Reykiardal woru wær j hia sam̄ ok heyrdvm æ handabannd þessara manna sira jons palssonar af einni alfu en biornns jonssonar af annare med suo fyrer skildv at sira jon palsson sellde birne jonssyni jordina j solheimvm æ æsvm j svinawatzþingvm med ollvm þeim

---

[1]) þ. e. Nes í Aðaldal; [2]) [með daufara bleki, en sömu eða svipaðri hendi; [3]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

gognvm ok gædvm sem þeirri jordv fýlger ok fylgt hefer at fornu ok nyiv ok hann ward fremzt eigande at. hier i mot gaf fýrr nefnndur biornn tuær jarder boggvstade ok brimnes er stendur j svarwadardal j vpsaþingvm fyrer sex tige hundrata med ollvm gognvm ok gædvm sem þessvm jordvm fylger ok fylgt hefer at fornv ok nyiu ok eigi er med logvm fra komit. sagde tit nefndur biorn jonsson at bænhvs skylld wære a bauggvstodvm ok skyllde hann þar ongua peninga fýrer luka þo þat wæri eigi wppi. skylldi sira jon palsson ok biornn jonsson hvor vm sig svara laga Riptingvm æ þeim jordvm er sellde. enn sæ hallda til laga er keýptti.

Ok til saninnda hier vm settv wær fyrr nefnder menn wor jnsigle fyrer þetta bref er giortt war j sama stad degi okære sem fyrr segir.

---

663. 29. September 1441. á Valþjófsstöðum

Fjórir prestar og tveir leikmenn transkríbera máldaga Valþjófsstaðarkirkju frá 1397 (Vilchinsmáldaga).

AM. dipl. afskrr. Nr. 1990 »Epter transscripto ã kalfskinn fra Valþiofsstadarkirkiu« (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edr heyra senda þorstæinn jonsson. æinar olafsson. stæinmodr bardarson. kare þorolfsson prestar. martæinn olafsson oc sigurdr þorwalldzson. leikmenn. Quediu guds oc sina. kunnigt gerandhe. ath wer saum oc yferlasum j Registrum kirkiunnar j skaulhollti. maldaga kirkiunnar a walþiofsstodum j fliotzdal. swo latandha ord efter ord sem her seghir. [Hér kemr máldaginn 1397, Dipl. Isl. IV, 209—213, CCXLVIII]. Oc til sanninda her vm settum wer fyRnefndir menn wor jnncigle firir þetta bref scrifat a walþiofstödum j fliotzdal. jn festo beati michaelis archangeli. anno domini ↀ° cd° xl° primo.

---

664. 7. Oktober 1441. á Þingeyrum.

Tveir menn transkríbera umboðsbréf Ólafs Nikulássonar fyrir Karl Stegenberg.

AM. Fasc. X, 11, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá, en brot er fyrir af því síðara.

Þat giorum vier broder jon med guds nád abote a þingæ(y)rum ok þordr magnusson godum monnum viturligth med þessu ockru ǫpnnu[1]) brefe at vid saum ok yferlásum opit bref olafs nikulassonar vnder hans hanganda innsigle sua latanda ord epter ord sem hier segir.

[Hér kemr umboðsbréf Ólafs Nikulássonar fyrir Karl Stegenberg dags. 17. Júní 1439, Dipl. Isl. IV, 626].

Ok til sanninnda hier vm settum vit fyr greindr abǫte ok leikmann ockr insigle firir þetta transkriptabref giorth a þingæyrum tueim nattum firir festum diunisij episcopi et martires[1]) anno domini ᴍ° cd° xl° primo.

---

665. 12. Nóvember 1441. á Hólum.

Jón prestr Pálsson handabandar Jóni Finnbogasyni jarðirnar Böggustaði og Brimnes í Svarfaðardal til æfinlegrar eignar fyrir sextigi hundraða, en Jón Finnbogason lætr í móti jörðina Reyki í Ólafsfirði fyrir þrjátigi hundraða og þrjátigi hundraða í lausafé, er Jón prestr varð honum skyldugr í sárabætr fyrir Svein Þorkelsson og sonu hans Þorkel og Björn og Gísla Pétrsson mág hans.

AM. Fasc. XI, 2, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sennda gudmundr prestur þorlaksson ok steinolfur kalfsson. prestar. olafur grimsson. sæmundr jonsson ok sýgurdr ionsson leikmenn kuediu guds ok sina kunnigt giorandi ath anno domini ᴍ° cd° xl° primo æ sunnvdaginn næsta eppter marteinsmessu æ holum j hialltadal worvm wær j hia sám ok heyrdum æ ord ok handaband þessara manna sira jons palssonar af annari halfu en jons finnbogasonar af annari at suo fyrer skildv at jon prestur palsson handabanndadi joni finnbogasyni jardirnar boggustadi ok brimnes er ligia j vpsaþingum j suarfadardal til æwinligrar eignar med ollum þeim gognvm ok gædvm sem greindum jordum hefer fýlgt at fornnv ok nyiv ok sira jon ward fremzt

[1]) þannig.

eigandi at fyrer sextige hundrada. hier i mot gaf ok selldi jon finnbogason greindum sira joni jordina Reyki j kuiabeckiar þingum er liggur j olafsfirdi fyrer þriatige hundrada til æwinligrar eignar med ollum þeim gôgnvm ok gædum sem greindri jordu hefer fylgt at fornv ok nýiv ok jon ward fremzt eigande at ok steinunn anfinnzdotter kona hans ok hier til þriatigi hundrada er fyrnefndr sira jon ward skylldugur at luka titt nefndum joni finbogasyni j sarabætur fyrer suein þorkelsson ok sonv hans tuo þorkel ok biornn ok gisla petursson mäg hans ok at til logdum þeim þingum sem jon prestur gaf joni finnbogasyni handabandade titt nefndr jon finbogason adr greinda menn ollungis kuitta ok akærulausa fyrer sier ok ollum sinvm epptter komendum ok frendum vm allan æskilnad ok saRa bætur. skylldi jon finbogason hallda jordunum til laga böggustodum ok brimnesi enn jon prestur skylldi suara laga Rippt-ingum ok luka joni adra sextigi hundrada jord jamgoda ef fýr sagdar jarder ganga af med logum enn jon prestur palsson skylldi hallda til laga jorduni a Reýkium enn jon finbogason skyldi suara lagaripptingvm ok giallda apptur þriatigi hundrada j lausagodzi jamvirtta sem hann tok hana þa þeir keyptv ef jordin geingi af med logvm.

Ok til saninda hier vm settvm wær fyr nefnder menn wor jnsigle fyrer þetta bref skrifad j sama stad degi ok are sem fýr seger.

---

666. 1441.

VITNISBURÐR Sveins Þorkelssonar um landamerki Víkingavatns í Kelduhverfi.

MSteph. 27. 4to bls. 152, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730.

Wm landamerke vijkingavatns effter þvi Sveirn þorkielsson tilsagdi Anno 1441 þorgrime Jonssyne.

Sagde firrnefndur Sveirn ad vijkingavatn ætti jardareign austur yfer Moduoxl og ut i sio og oll Rekavotn allt vestur i vestmotz vid lons jord. standa þar .iij. þufur og er i ena[1])

[1]) Ema, hdr.

ustu Rekamark fra vijkingavatne. var þar i hvalbeju þā eg vissa. og þadan Riettsyne upp j Hol er stendur i litlu Myre. og þadan framm i þrihirning. svo austur þadann alla Haukdali og svo langt austur ā hejde sem . . . . .¹) geingur i mote. svo ofann j Hestdal og þadann i vordu er stendur ā austan-verdumm veggiar enda. og svo ofann i gardenn fyrer austann Olafsgerde og riettsyne þadann i þufu er stendur fyrer austann i götu. og alla jardareign i Myre þeirre. er stendr i vijkinga-vötnum. sliettuholm og annann holm til. þar austur fra. dag-slattu i vijkingavatns Jord fra Grasijdu og kiemur i mote þeirre land.

Ok til sannenda hier um etc.

---

667. 1442. á Helgafelli.

Transskriptarvottorð fimm manna um Víðidalstungubréf.

AM. Fasc. VIII, 26, transskriptið á skinni. Fyrsta innsiglið er fyrir, en hin eru dottin frá. AM. dipl. afskr. Nr. 425 (eptir frumbr.).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heẏra senda olafur prestur æyiolfsson. ormur loptzson. are dadason. dadi arason ok þorstæinn jonsson quediu guds ok sina kunnekt ger-andi at vær sꜳ̃m ok ẏferlæsum ok hæẏrdum yferlesit opit bref vnnder godra manna jnnzciglum suo lætanda ord efter ord sem her segher.

[Hér kemr Víðidalstungubréf frá 4. Janúar 1428, Dipl. Isl. IV, 400].

Ok til sannenda her vm settum vær fẏrnefnder menn vor jnnzcigle firir þetta transskriptabref scrifat a helgafelli anno domini ꝏº cdº xlº secundo.

---

668. 8. Janúar 1442. á Einarsstöðum.

Séra Þorkell Guðbjartsson og þrír leikmenn votta, að Finnbogi Jónsson hafi með upplagi og samþykki Margrétar Höskulds-dóttur konu sinnar fyrir tveim árum (1440) gefið Halla syni sínum hálfa jörðina Nes í Höfðahverfi, og ennfremr jörðina Byrgi í Kelduhverfi.

¹) eyða í hdr.

AM. Fasc. X, 21, frumritið á skinni. Fyrsta innsiglið er fyrir, en hin þrjú eru dottin frá. Bréfið fékk Arni frá séra Skúla Þorlákseyni á Grjenjaðarstað. AM. dipl. afskrr. 72 (eptir frumbr.).

bref um nez j hofdahuerfue.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edr heyra sennda þorkell prestur gudbiartzson. oddr bryniolfsson. olafur egilsson ok gudmundr hallkellsson quediu guds ok sina kunnigt giorandi ath sub anno gracie Millisimo quadragentissimo quadragessimo voru vier j hia sam ok heyrdum a j hafrafellztungu j auxarfirdi ath finnbogi jonsson gaf med vpplage ok fullu samþycki margretar hauskaullzdottur konu sinnar halle syne sinum halfa iordena j nesi er liggr j haufdahuerfi j laufasþingum fyrer halfan þridia tug hundrada med aullum þeim gaugnum ok giædum sem þessi greindri halfri iordu fylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok fyrr nefndr finnbogi ok margret kona hans vrdu fremzt eigandi ath efter laugum. hier med gaf opt nefndr finnbogi adr greindum halle syne sinum halfa iordena j byrgi er liggr j kellduhuerfi j asþingum med aullum þeim gaugnum ok giædum sem þessi halfri ior[d f]ylger ok fylgt hefer ath fornu ok nyiu ok þrattnefndr finnbogi vard fremzt eigandi ath med laugum. ok til sannenda hier vm settum vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrer þetta brief skrifat a einarsstaudum j Reykiardal manadagenn næsta fyrer geisladagen tueimur arum sidar en fyrr seger.

---

669. 14. Maí 1442. í Múla.

Tveir menn votta, að Jón Ófeigsson og Þórðr Böðvarsson handfestu séra Sveinbirni Þórðarsyni þann vitnisburð, að jörðin Kúskerpi í Silfrastaðaþingum hafi verið tíunduð fyrir hálfan þriðja tug hundraða.

AM. Fasc. XI, 4, frumritið á skinni. Bæði innsiglin eru fyrir bréfinu, en letrið á bréfinu er nú mjög máð, því að það hefir verið ritað með vondu (sortu)bleki. AM. dipl. afskrr. 3143.

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

kuskerpi ij silfrastadaþingum.[1])

Þath gerum vid oddur bryniolfsson ok jonn ualgarsson[2]) godvm monnvm kvnigt medr þessu ockrv opnv brefe ad þar vorv vid j hia savm ok heyrdvm a ad jon ofeigsson han(d)feste sira sveinbirne þordarsyne fvllann vitnisbvrd ad hann visse ad jorden a kuskerpi er liggr j silfrastada þingvm var tivndvd firir halfan þridia tvg hvndrada a medan hann bio a silfrastaudum ok svo vorvm vid hia ad þordr b(a)vdvarsson handfeste sira sveinbirñe fvllan vitnisbvrd ad hann tivndadi adrgreinda jord firir halfan þridia tvg hvndrada vm tiv ar er hann bio a greindre jordv. ok til sanenda hier vm settvm vid fir nefnder men ockur jnsigle firir þetta vittnisbvrdarbref skrifad j mvla j Reykiadal manadagen næsta epter vppstigningardag anno domini ꝏ° cccc° xl° secvndo.

---

670. **15. Mai 1442. [á Kikjubæjarklaustri].**

Haldóra abbadís og konventusystr í Kirkjubæjarklaustri lýsa því, að þeim hafi, úr því Goðsvin biskup hafi lagt frjálsa kosning í þeirra skaut, komið saman um að leggja heldr frá klaustrinu árlega eitt hundrað til Reynistaðarklaustrs í kost systur Margrétar Þorbergsdóttur, en að taka hana til Kirkjubæjar og fá lagt árlega hundrað frá Reynistaðarklaustri.

AM. Fasc. XI, 6, frumritið á skinni götugt og fúið. Innsigli abbadísarinnar er fyrir bréfinu. Árni kallar það Reynistaðarklaustrsbréf.

Virdulegum herra oc vorum andalegum favdvr herra godsvin med gvds nád biskup j skalholti heilsvm vier halldora abbadis oc conventv systur allar j kirkivbæiar klavstr ordinis[3]) sancti benedicti med vorri ædmivkri þionvstv oc bæn til gvds.

saker þess kiæri fader ath þier hafid gefid oss frialsligan kosning vm systur margretv vors fyrgreinz ordinis sem þier hafit skipat j reynines klavstur holabiskupsdæmis ef vier helldr villdvm vt lvka huert ar sva leingi sem hvn lifdi eitt hvndrat hennar kost til hialp en at taka hana til vor oc eitt hvndrat med henni af fyrgreindv reynines klavstri sem fyr

[1]) Aptan á bréfinu með gamalli hendi; [2]) svo les afskr.; mætti þó ef til vill lesa: helgason; [3]) ordo, frbr.

skrifat stār. þvi kvngiorvm vier ydare nād at vier hier vm ervm ordnar yfer eins svo at vier kiosvm oc þar med lofvm med þetta vart opid bref at vier skôlvm oc vilivm reidvlega lvka fyrgreindz reynines klasturs vmbodsmane hvert ær svo leinge sem fyrr greind syster margret þorbergsdotter lifer ions Ꝏesso vm mitt svmar eitt hvndrat med svadan skial at vier skolvm sva giora rad vm þa fyrr greindv peninga at fyrgreint reynines klastur edur klastursins vmbodsman skal finna þeim hvert ær oc tid sem fyrr skrifat star nær radzmane j skalhollte oss ok vorv fyrr greindv klastri þar med kvittvm oc ôllungis akiærvlasvm blifandi.

ok til sanenda hier vm settvm ver vort conventv jnsigli firir þetta bref skrifat jn[1]) festo sancti hallvardi anno domini Ꝏ⁰. cccc⁰. xl⁰. secundo.

---

671. 15. Mai 1442. á Möðruvöllum.

Björn Jónsson gefr Sigurði príor Jónssyni og klaustrinu á Möðruvöllum til æfinlegrar eignar skógarpart í Öxnadal milli Skuggagötu og Almenningsgötu.

AM. 280. 4to bls. 131, með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

Vmm Skogarpart 1442.

Þat giðrum wid Jon Sigmundsson og Þorsteirn Þorsteinsson godum mônnum kunnigt med þessu ockru breffue. ad vid vorum i hiā. saum og heirdum ā sunnudaginn næsta epter wppstigningardag vm̄ vored. þa er lidit vạr frā hingadburd vors herra Jesu christi þusund fiðgur hundrud. fiorutige og tuo aar i Stadartungu i Hôrgārdal. ad Biðrn Jonsson gaff med handabandi Prior Sigurdi Jonssyne og klaustrinu ā Môdruvôllum i Hôrgaardal til evinlegrar eignar skogar part er liggur i Øxnadal millum Skuggagôtu og almenningsgôtu sudur ad skridu þeirri er vid heirdum eignad var Saurbæ. og vt ad Môdruvallastadar skogie. affhendti Biðrn Jonsson Prior Sigurdi þenna fyrrgreindann skogarpart med adurneffndum vmmerkium samdegris.

---

[1]) z, frbr. (= oc!).

Og til sannenda hier vm settum vid ockur Jnsigle fyrer þetta breff. skriffad a Mődruvöllum i Hőrgaardal tueimur dögum seirna ä sama äri sem fyrr seiger.

---

672. 19. Mai 1442. á Skarði.

Ari Bessason selr Birni bónda Þorleifssyni jörðina á Kleifum í Gilsfirði fyrir þrjátigi hundraða í lausafé, er skyldi lúkast út á þrem árum, og skildi Ari Haldóru Helgadóttur konu sinni þetta fé til fullrar eignar.

AM. Fasc. LXVI, 8, frumritið á skinni. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er hið síðasta eitt eptir. Það eru dottnar dálitlar skellur í bréfið af raka áðr fyrrum.

bref fyrir kleifum j gilsfirdi.
kaupbref firir kleifum.[1])

Þat giorvm ver þorarin arvnsson. helge ellinngson ok helge þorallsson [godvm] monnvm kvnnekt med þessv vorv brefvi at þar vorvm vęr j hia sam ok heyrdvm a ord ok handaband þessara manna biarnar bonda þorleifssonar ok ara bessasonar at svo fyrer skildv. at fyr greindr are sellde adr nefndvm birni jordina a kleifvm j gilsfirdi er liggur j garst[dals] kirkiv sokn med avllvm þeim goguvm ok gędvm sem greindri jordv kleifvm fylger ok fyl(g)t hefer at forno ok nyiv ok þav halldora helgadotter ok ari bessason vrdv fremst eigandi at hvort sem hvn kvnne at verda hans eda hennar at logvm. Her i mot gaf opt nefndr bioru þorle(i)fsson þriatigi hvndrada ara bessasyne j moti nefndri jordv kleifvm. skylldi lukazt fimtan hvndrvd a fyrstvm xii manvdvm. skylldi þar j vera viii kvgilldi bvlęg .ii hvndrvd j kosti. en hin fim kvgilldin j þeim peningvm sem adr nefndri halldorv bihagati at taka. en þat sem efter stędi skylldi lvkazt a tveimr arvm. skildi tit nefndr ari adr greindri halldoru þessa peninga alla saman til fvllrar eignar. Ok til sanenda her vm settvm vęr fyrnefnder menn vor insigli fyrer þetta jardar kavpsbref skrifat a skardi a skardstravnd lavgardaghin nęsta fyrer hvitasvnnvdagh anno domini[2]) ꝏ° cd° xl° secvndo.

[1]) Þetta hvorttveggja stendr aptan á bréfinu, en fyrri línan er með eldri hendi; [2]) domino, frbr.

673. 17. Júní 1442. á Brekku i Dýrafirði.

Vigfús og Sveinbjörn Oddssynir handleggja Hákoni Jónssyni til fullrar eignar gegn lausafé það tilkall til Kirkjubóls í Skutilsfirði, er þeir máttu framast erfa eptir Odd föður sinn.

AM. Fasc. XI, 7, frumritið á skinni; fyrir bréfinu hafa aldrei verið fleiri en tvö innsigli og eru þau nú bæði dottin frá. AM. Fasc. XI, 9, transkript á skinni frá 17. Júlí 1444, og er þeirra einn munr að stafsetningu.

Þath gerum vær bessi bondi einarsson. loptur halfdanarson. þordr sigurdzson. Olafur einarsson. þordr þorvardzson ok þorwalldr biðrnsson godhum monnum kunnickt med þessu brefvi ath sub anno gracie M° cd quadringessimo secundo voru vær j hia sꜳmum ok heÿrdum æ j berufirde faustudaghinn næsta epter krossMesso wm vorit[2]) ord ok handaband vigfuss ok sueinbiarnar oddzsona af einne halfu. Enn hakonar ionssonar af annaʀe. En þath skildizt vnder þeirra handaband. ath adur nefnder menn sueinbiðrn ok wigfuss handlaugdu fÿrrnefndum hakoni til fullrar eignar slika eign ok tilkall sem þeir mattu fremst eigande ath werda j iordunne kirkiubole j skutilsfirde med laughum j arf epter odd faudur sinn med aullum þeim gaugnum ok giædum sem adr nefndri iordu fÿlger ok fÿlgt hefer ath fornu ok nÿiu ok adr eigi med laughum vndan geingit.

Jtem Hier j mote handlagde hakon optnefndum sueinbirne ok wigfuse niu kugillde ok sextan hundraud skreidar med gillda fiska fÿrer atta hundrod ok atta hundrud j smiore. ok slatrum ok wadmalum. halfua þridiu vod til hundrads ok tolf fiordunga smiors til hundrads. þrewett naut til hundrads. fiorer sauder til hundrads. skÿlldu þesser penningar lukuzt ꜳ þrennum tolf manudum eigi uestar enn i jsafirde ok standa leigulaust. skyllde þratt nefnder menn vigfuss ok sueinbiðrn suara lagariptinghum æ fÿrrgreindre iðrdu enn tijtt nefndur hakon hallda til lagha. Ok til sanninda her wm settu wær fÿrrnefnder menn vor inzsigle fyrer þetta iardar kaups bref gert æ brecku i dyrafirde botholfsvaukudagh ꜳ̃ sama ære sem fÿrr seger.

---

[1]) þ. e. 4. Maí.

674. **14. Júli 1442. í Ósló.**

VERNDARBRÉF Christophers konungs af Bayern handa Gottskálk Hólabiskupi og Hólakirkju í Hjaltadal.

Biskupskjalasafn Íslands Hol. Fasc. I, 2, frumritið á skinni, og er innsiglislaust. AM. dipl. afskrr. Nr. 3566, með hendi séra Snorra Jónssonar eptir frumritinu, og var þá innsiglið dottið frá og er því á hjálögðum miða lýst svo: »þetta bref er skyrt og vel læselegt. þar vid er eckert jnnsigle, enn partur af pressunne hanger j brefinn, og hefur annad hvert jnnsigled verid fra skored, ellegar af pressunne skored epter þad jnnsigled hefur verid fra brefinu, enn ecke synest þad nylega giǫrt. brefid er original ã pergament«.

Wy Cristoffer med gudz nadh Norighis. Danmarks. Suerigis. wendis oc gota konunger. palatzgreue vpa Ríjn oc hertugh j beyeren Sendir ollum þeim monnum sem þetta bref sea æder heyra kerligha heilso med gudh oc ware nadh. kunnicht gorande med þesso waro opno brefue at weer hafuom tekit wyrdheligh fadher oss elskeligh herre Gotzskalk med gudz nadh biscop a holom j islande oc hans kirkiu med all hennes priuilegiis. þienestemen. landbola oc wardhnadh. godz oc eigner laust oc fast badhe til sio oc landz j ware heghnath. wernd. wæriu oc fulla beskermelse. biodhande ollum monnom þeim sem gøra oc lata vilia fore wara skuld jnlendzskum oc wtlendzskum jnbygiarom j fyrnemda islande. oc serdelis warom foghutom oc vmbodzmonnom at þe honom oc hans kirkiu oc allu adru sem fyr seghir fordhe. hielpe oc til godho styrke. huar heltz han eller (hans) wardhnader kan thes wider þurfua til allra rettra mala oc ey stædhiande nockrom manne honom eller nokot þat er honom til herer hindra. kuelia æder med nokrom vrett æder vlagh ofuerganga. swa framt at þeir vilia ey sæta wara konungligha hæmfd oc wredhe. oc þer mæder brefuabrot fulleligha firir swara efter laghum. the sem her a mot gøra eller ganga. Til sanninde her vm þa hengiom weer wart jncigle firir þetta bref sem giort war j oslo sabbato infra octauam visitacionis beate marie virginis. anno domini ɱ⁰ cd⁰ xl⁰ secundo.[1])

[1]) Gottskálk Hólabiskup hefir verið utan í Noregi um þessi ár. Í norsku bréfi frá 14. Mai 1440 er hans getið sem umboðsmanns Jóns biskups í Ósló (DN. II, 555–57), og enn í öðru bréfi frá sömu tímum (DN. XI, 151–52); ennfremr í bréfi frá 26. Okt. 1441 (DN. I,

675. 1442.

MÁLDAGI og afhending Hvammskirkju í Norðrárdal, þegar Gunnar Bjarnason afhenti, en Grímr Þorvarðsson tók við.

A.

[Stólsmáldaginn].

Landsb. 268. 4to bl. 81 a, skr. 1601.

Huammur j nordurardal.

Mariu kirkia j huamme j nordurārdal a lannd ad hole oc froda einge. jtem krok. harekstade. klepstiu oc halfa desey. er lucktar hafa verid j reiknnijnngskap kirkiunnar. jtem iij hundrud j hrossum. ij hundrud j gelldfee.

kross med vnnderstodum og ij adrer. māriu lijkneske stortt. þorlakz lijkneske. gamallt alltarisklædi. merki med silke. ein messuklædi med ij hocklum fornum. ij paxblaud. slopp oc kapu huortueggia fornut. ij koparstikur oc ein jarnnstika. glitadann duk ýfir altare. glodarker oc eldbera. tialld vm þuerra kirkiu gamallt. iij kluckur. xiiij bækur ad tolu. in primis missale de sanctis per anni circulum. onnur missale de tempore fra pāskum oc til adventu. Gudspiallabok fra jolafostu til paska. Grallare Gamall oc ecke epter ordinem. ij laga saungva bækur oc ein burtusaunguabok god. þrijr psalltarar oc brestur vid eirnn. capitularius. forn skræda. historia [de tempore. christe[1]) ā kuere oc lesbok de sanctis a sumarid fra jonnzmessu baptiste oc til lorenciusmessu. ein artijdaskrā. kalekur. jtem messuklæde ný med corporal nyium er gunnar[2]) lagdi til. alltarisklædi med brun. Annthonius lijknneski. kertta klofi oc kistu skref. [jtem hefur fallid j mortualium cccc sijdan grijmur þorvardzson tok med. porcio ecclesie oreiknad.[3])

B.

[Heimamáldaginn].

AM. 257. 4to bl. 2 a skb. c. 1500; AM. dipl. afskrr. Nr. 2235; JSig. 143. 4to bls. 330 skr. c. 1600.

563—64); 9. Júní 1442 er hans enn getið í Noregi (DN. IV, 649—51) og 10. Júlí 1442 er hann í Ósló (DN. I, 567—68). Hans finst og enn getið i norskum bréfum 26 Okt. 1447 (DN. I, 585) og 9. Nóv. 1448 (DN. IX, 290—91); [1]) xpe, hdr. [rétt: corpus christi; [2]) Gunnar Bjarnarson gerir 1432 samning við Jón bp. Gerreksson, Dipl. Isl. IV, 546; [3]) [seinni viðbót.

Hvammur j nordurærdal.[1])

Anno domini ꝏ°. cd°. xl°. [ij°.[2]) þa er gunnar biarnarson afgreid(d)e[3]) iordena i huammi j nordrardal. en grimur þoruardzson tok med. lucktust suo fellder[4]) peningar med kirkiunni þar.

Jn primis. iij. hundrut i hrossum. ij hundrut i gelldfe.

Ornamenta kirkiunnar.

Jn primis kross med understodum yfer altari oc ij krossar adrer. stor Ꝋariuskript. þorlaks likneski gamalt altarisklædi med tefling. merki med silki. ein Ꝋessoklædi med ij hoklum fornum oc oll slitin. ij paxspiolld. slop(p)ur oc kapa huortueggia fornt. ij koparstikur oc ein iarnstika. glitadr dukur yfer altari. fornn lektari. gamallt glodarker oc elldberi oc tialld gamallt um þuera kirkiuna. iiij klu(c)kur. fiortan bækur ad tolv.

jn primis misali de sanctis per anni circulum.

onnur misale de tempore fra pascum oc til adventu.

gudspiallabok fra jolafaustv til pasca.

grallari gamall oc er hann ecki epter ordu.

ij laga saunguabækur oc ein burtsaunguabok fullgod.

iij. salltarar oc er einn gamall oc ecki allr.

kapitularius.

forn skræda oc híjstoria h(eilags) korpus christi ꝺ̃ einu kueri. oc lesbok de sanctis ꝏ svmarit fra jonsꝎesso baptista oc til laurenciusꝎesso. oc ein artidaskra. oc ein(n) kalekur.

Jtem ny messuklædi er fyrrgreindr gunnar lagdi til. nyr korporal. alltarisklædi med bukram oc þar til brun. añthonius likneski vegligt. kertaklofi oc kistuskref.

[Jtem hefer fallit i mortualia fiogr hundrut sidan greindr grimur tok med. oreiknat porcio sidan hann tok med.[5])

676.

29. Júlí 1442. i Miklabæ.

Þórðr Jónsson selr systursyni sínum Þórði Árnasyni sextán hundruð í jörðunni Reyðarfelli í Borgarfirði, og tekr undir sjálfum sér fimm hundruð, er hann hafði haldið í þrettán ár af móðurarfi Þórðar Árnasonar og þrjú hundruð í ábata, en

[1]) 143; [2]) [nono 143; [3]) afhenti 143; [4]) mycler 143; [5]) [seinni viðbót.

setr eingi söl á hinum helmingi jarðarverðsins af því Ásta systir hans hafi orðið fyrir fjárskakka í fornum arfaskiptum við sig og bræðr sína.

AM. Fasc. XI, 5, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá, og bréfið sjálft er nokkuð skemt.

Þath gerum vid olafr sygurdzson oc þorualldr þorbiarnarson godum monnum kwnnigt med þesso ockro opnu brefi ath þa er lidit var fra hingat (burd) vors herra ieshu christi þvshvndrod ·iiij. hundrod .xl. oc .ij. ar j galmars tungo j borgarfirde vppstigningardag[1]) vorum vid j hia saum oc heyrdum a ord oc handaband þeira þordar jonssonar oc þordar arnasonar ath suo fyrir skildo at þordr jonsson selldi þordi arnasyni til fvllrar eignar sextan hvndrod j jordunne reydarfelli j borgarfirdi j galmarstungo kirkiu sokn med ollum þeim gognum oc gædum sem greindri jordu hefer fylgt at fornu oc nyio oc hann vard fremst eigandi ath. her j mot gaf þordr arnason fyrnefndum þordi jonssyni sextan hvndrod j suo felldom peningum. j fysto grein at þordr arnason akærdi þord jonsson vm arf oc peninga er hann hafdi at ser tekit eptir asto jonsdottur systur sina skilgetna enn modur þordar arnasonar skilfeingna. medrkendizt þordr jonsson at hann hefdi at ser tekit fimm hvndrod j þarflego godzi epter asto systur sina er þordi arnasyni syni hennar fell til erfdar epter hana ok hefdi halldit vm þrettan ar suo at þordr arnason feck onguan abata af oc alldri hefdi hann hans frelsi fyrir haft vm greindan tima þessum peningom. kom þeim þat þa saman j þesso handabandi ath þordr jonsson skylldi luka þordi arnasyni .viij. hvndrod. voru þar af fimm hvndrod j jnnstædo oc arf fyrgreindum. enn .iij. hvndrod j abata oc fyrir olaugliga medferd a fyrsogdum peningum. Jtem lukti þordr arnason þordi jonssvni j þesso sama þeirra handabandi aptor vndir ser þessi viij. hvndrot fyrir jordina reydarfell en onnor .viij. hvndrod j þarfligum peningum oc afhenda þa at hann þættizt bezt fyrir kominn oc þordr jonsson heimti fyrir þa skulld at þordr jonsson lysti ath asta systir hans hefdi feingit mikin fiarskacka j gomlum arfaskiptum vid sig oc adra brædr sina. villdi þordr jonsson onguar salastefnor þui a setia greint jardar

[1]) þ. e. 10. Maí

verd at hann skylldi þar med kvittur vm fornan oc nyian reikningskap vid asto systur sina oc þord arnason son hennar. skylldi þordi arnasyni jordin frials oc afhend vpp fra næstum fardogum eptir komandi oc greindi landamerki fyrir honom oc hurdir oc vido þa sem jordvnne fylgdi vpp a suo mikit sem hann hafdi honom sellt. skylldi þordr arnason hallda jordune til laga enn þordr jonsson suara lagariptingom.

Oc til saninda her vm settu vid fyrnefndir menn ockr incigli fyrir þetta bref scrifad a miklabæ j blondohlid drottins daginn næsta fyrir petursmesso a sama ari sem fyrr segir.

677.

13. Oktober 1442. i Selárdal.

Árni Guttormsson kvittar Bjarna prest Sigurðsson fyrir alt andvirði jarðarinnar Kvígandisfells í Tálknafirði.

AM. Fasc. XI, 3, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir, en töluvert brákað. AM. dipl. afskrr. 1086 (eptir frumbr.).

Bref fyrer quijndijsfelli.[1])

Þath giorer ek ærne gutormsson godum monnum viturlegt med þessu minv brefe at sira biarne sigurdzson hefer lukt mik fulla penninga ok alla fyrer kuigandisfell j talknafirdi svo mier vel anægier ok allan þann skildaga ok kaupmala halldid sem j ockat kaup kom j fystv vm adr greinda iord kuigandisfell ok þvi giorer ek adr greindan sira biarna sigvrdzson[2]) avrlungis kuittan ok ækærulausan fyrer mier ok minum efterkomendum um opt nef(n)da jord kvigandisfell j talknafirdi. ok til sanninda her vm setta ek mitt jnnsigli fyrer þetta kuittvnarbref skrifat j selærdal lavgardaginn fyrstan j vetri anno domini mº cdº xlº secundo.

678.

18. Febrúar 1443. i Skálholti.

Fjórir menn transskríbera tvö bréf frá 14. öld og eitt frá 15. öld.

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [2]) sigrvdzson, frbr.

AM. Fasc. XII, 21, eptir transskripti á skinni frá 18. Júlí 1449.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendum wær þosteinn prestur jonsson officialis heilagrar skalhollzkirkiu firir sunnan. jon prestur jonsson. styrr diakne snorrason oc jngimundur snorrason leikman. skalhollzbiskupsdæmis. kuediu guds oc wora. wær giorum witurligt med þessu woru opnu opna brefi at sub anno gracie ꝏ cd xl iij° manudagin næsta firir festum ad cathedram petri apostoli j skalhollte. wor nad-ugi herra oc andalegur fader herra godhsuin med guds nad biskup j skalhollte et cetera let opinberligha lesa firir oss oc maurgum audrum dandimaunnum lærdum oc leikum tuo opin bref med haungaundum oc oskauddum jnnsiglum oc til saman fest [hit annat[1]) kong magnus. enn annath kong hakonar hans sonar konga af noregi oc suia(rike) suo latanda huort wm sig ord efter ord sem hier segir. [Hér kemr:

1. Bréf Magnúsar konungs Eiríkssonar frá 21. Aug. 1374, Dipl. Isl. III, 234.

2. Bréf Hákonar konungs frá 13. Marts 1375, Dipl. Isl. III, 238].

Hier efter liet wor fyrrgreindur nadhugi herra biskupinn lesa opinberligha opid bref godra manna med þrimur heilum hangandum þeirra jnnsiglum oskauddum suo latanda ord efter ord sem hier segir.

[Hér kemr próventubréf Odds lepps frá 5. Nóv. 1415, Dipl. Isl. III, 541].

Ok til sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnnsigle firir þetta transkriptarbref skrifat j skalhollte j sama dag oc are sem fyrr segir.

---

679. 1. Marts 1443. á Möðruvöllum.

Tveir menn votta, að Þórðr Magnússon hafi selt Steingrími Ísleifssyni jörðina Helluvað við Mývatn fyrir tólf hundruð og kvitti Steingrím með öllu fyrir andvirði hennar.

AM. Fasc. XI, 15, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá.

---

[1]) hn̄at, transskr.

kaupbref fyrer helluuade uid mijuattnn.[1])

Þat giorum vid rvsticvs sigmvndzson ok þolleifur gunnason godum monnum viturlegt med þessv okkrv brefi ath þar vorum uid i hia savm ok heyrdu(m) a at þordr magnvs(son) kendiz at hann hefdi selt steingrimi isleifssyni til fullrar eignar iordina helluuad uid myuatn er liggr i skvtustada þingvm fyri xij hvndravd. kendiz ok fyrnefndr þordr at adrnefndr steingrimr hefdi lugt honum fvlla ok alla peninga fyri adr greinda iord helluuad ok giorde fyrnefndr þordr oftnefndan steingrim med hanndahanndi kvittan ok akiærvlausan fyri sier ok sinvm erfingivm um adur greint iardar verd. Ok til sannenda hier um settvm uid fyrnefndir menn okur incigli fyri þetta bref skrifad a maudruuollvm i eyafirdi faustu(u)dagen næsta fyri ions Messo holabyskups[2]) anno domini M° cccc° xl° tercio.

---

680. 30. Mai 1443. á Höskuldsstöðum.

Jón ábóti á Þingeyrum tekr með samþykki konventubræðra Helga Þorvaldsson og Guðrúnu Ólafsdóttur konu hans til próventu á staðinn á Þingeyrum, en þau gáfu í próventu með sér jörðina í Kirkjubæ í Norðrárdal í Höskuldsstaðaþingum.

AM. 280. 4to bls. 180—81 skr. c. 1640 af Hákoni Ormssyni. AM. dipl. afskrr. 482.

Kirkiubæiar Breff 1443.

Wier Broder Jon med Guds Naad abote a' Þingeyrum giörum þad godum mönnum viturligt med þessu woru opnu breffe. ad med raade og samþycke allra conventisbrædra fyrrgreinds klausturs. höffum vier tekid Helga Þorvalldsson og Gudrunu Olaffsdottur konu hanns heim til stadarins til æffinlegs framfæris og Proffuentu med þeirri grein og skilmāla ad fyrr greind hion eiga ad haffa aff stadnum sæmiligann kost apter þui sem godur gamall vane er til og adrer bestu Proff-

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá c. 1600; [2]) Hér mun miðað við translatio Jóns biskups 3. Marts, því föstudagrinn næstr fyrir Jónsmessu í Apr. verðr 1443 langifrjádagr, og er óliklegt að bréfið hafi þá verið gert, nema staðið hefði: in passione domini.

uentumen haffa. Hier til skal hann og hun haffa eitt hus sierlega bæde saman ä stadnum og giöra þad vpp sialff og þar til tuijtuga vod huort vm sig arlega. haffa til stadarins tuær sængur færar ad öllu og eina kistu goda. edur tuær lettare. Skal klaustrid hallda sængunum færum og leggia til þeirra eff þarff. Enn eignast Sængurhus og kistu epter þaug framm lidenn. hier til gäffu fyrrsögd Helge og Gudrun. huort med annars samþycke.

J fyrstu grein i sijna Proffuentu Jördena Kirkiubæ i Norduraardal sem stendur i Höskullzstada þijngum med öllum þeim gögnum og giædum. hlutum og hlunnendum sem þeirri Jördu heffuer filgt ad fornu og nyu sem hann vard fremst eigande ad. og þar til x mälnytukugillde og tuð hundrud frijdvird ad næstum fardögum og xx hundrud og luka vt jnnan þriggia aara. Skyllde aadurgreindt Klaustur hallda til laga fyrr sagdre Jördu. enn Helge suara lagariptingum. Skyllde stadurinn og klaustrid eignast alla fyrrskrifada Peninga ad næstum fardögum. Enn ädurgreind hion Helge og Gudrun meiga frialslega koma ä Proffuentuna þä er lidin eru sex aar.

for þesse giörningur framm ä Þingeyrum jn festo Gordiane og Epimakij[1]) Anno domini M°. CD°. XL°. tertio.

Og til sannenda hier vmm settum vier vort Jnsigle med conventubrædra Jnsigle fyrer þetta Prouentubreff. giört ä Höskulldstödum ä Skagaströnd in festo ascensionis Domini ä sama äre sem fyrr seiger.

---

681. 16. Júli 1443. á Hólum.

Tveir menn votta að Úlfhildr Ketilsdóttir gaf klaustrinu á Stað í Reyninesi allar sínar bækr eptir sinn dag svo að aungvir peningar skyldu í móti koma.

AM. Fasc. XI, 14, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er fyrir bréfinu, en er þó bråkað. Bréfið er úr bréfasafni Reynistaðarklaustrs.

Þath giorum widh gudmundr þorlaksson ok teitur finnzsson prestar holabiskupsdæmis godum monnum kunnigt med

[1]) þ. e. 10. Maí.

þessu ockru opnu brefi ad sub anno gracie ꝏ° cd° xl° tertio sunnudaginn næsta firir botolfs voku aa hoolum j hialltadal vorum vidh j hia saum ok heyrdum aa hanndabannd þeirra systur barbaru abbadisar aa stad j Reynenesi af einne haalfu enn vlfhilldar ketilsdottur af annarre ad suo firir skildu ad fyrr greind vlfhilldr gaf klaustrenu aa stad j Reynenesi til æfinlegrar eignar allar þær bækr sem hun ætti ef hennar kynne vidh ad missa fyrr enn hun kæmi j klaustr suo ad aunguer penninghar skylldu j mote koma. enn ef hennar vid væri kostr ok hennar hugur skipadizt suo ad hun villde eighi j klaustr fara þaa skylldi klaustred eigha bækrnar sem adr.

Ok til sanninda her vm settum vidh fyrr nefnder menn ockur jnnzsigle firir þetta bref skrifat j saugdum stad. deghi ok aare sem fyrr seghir.

682.

20. Júlí 1443. í Skálholti.

Goðsvin biskup í Skálholti býðr Jóni ábóta á Þingeyrum, Sigurði príor á Möðruvöllum og fimm klerkum öðrum fyrir norðan land að taka fullan reikningsskap af séra Jóni Pálssyni fyrir officialis og ráðsmanns starfi hans á Hólum fyrir næstu þrjú ár undanfarin.

AM. Fasc. XI, 13, frumritið á skinni. Innsigli Goðsvins biskups er fyrir bréfinu, en er nokkuð bráhað.

Skickun Godsuin(s) um̃bodsmans Hoola kirckiu ad taka reickning af Jone palssyne official.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Sendum wíj Godhsuin medh guds nadh biskup j scalhollte formann ok vmbodsmann heilagrar hola kirkiu Guds quediu ok uora.

Saker þess ath wor kęre son sira jon palsson wor officialis ok radhsmann holabiskupsdęmis hefer til bodet sig at giora oss reickningskap af fyr greindu starfe. fra þann tid ath hann gerde oss seinazt reikningskap þar af suo sem uar anno domini ꝏcdxxxix° j trinitatisviku til þessa nęruerande tidh. Ok nu af þui ath wij icke erum liduger j þenna tima ath sitia þar

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld.

ÿfer. Þui skipum ok biodum wij ydr vorum elskuleghum sonum brodir jon abote af þingeyraklaustur ordinis sancti benedicti. broder sigurdr prior a(f) modruualla klaustur ordinis canonicorum regularium sancti augustini holabiskupsdęmis. Gudmundr þorlacksson kirkiuprestur j holum. sueinbiorn þordarson. þorstein jonsson af hauskulldzstodum. Magnus jonsson af vollum. Teitur finzson prestar fyr greindzs holabiskupsdęmis. ath þier heyred ok taked af vorum fyr greindum officiale ok radzmanne hans fullkomin ok skyldulighan̄ reikningskap af fÿrgreindu starfe fra þan fyr greinda tid. ok til þess hann werdr honum giorande. ok sierdeilis af sier hueriu are vm sig ok ath þier fylgit ok haldit þar ut j fyr greindrar holakirkiu ok stadarins gamlan ok godhan wana epter þui sem þad kann skynsamligazt til ganga af beggia halfu. oforsomad ok skadlaust epter yduare beztre makt ok skynseme ydra modr holakirkiu. oss ok honum. Skipum wij ydr samaleidis til ath taka af honum riettan ok skynsamlighan reickningskap af suo micklum peningum sem hann hefer upp borith af helmingi allra biskupstiunda utlausna ok fieseckta. sem fÿr greindre holakirkiu ok oss fallin eru sidan wij þeim logdum ok gafum til upphelldis fyr greindre holakirkiu. sub anno domini Mcdxxxix° sem wort bref þar wm giortt vtuisar. ok samþyckt war j wore prestastefnu j vidiuollum sama biskupsdęmis sub anno domini Mcdxl vm kyndilMesso tid [ok] wij þad skipad haufum enn stendur oreiknad nęr greindri hola kirkiu ok uorum fyr greindum officiale ok radzmanne ok malskę[1]) icke enn er komed til hennar upphelldis sem wij adur rad þar um haufum giortt. ok þeim sama uorum fyrgreindum officiale ok radzmanne ma betur uiturlickt uera. Bidium wij ydr fyr greinda wora elskuligha sonu abota prior ok presta ok sierhuern wm sig ok suo biodum j krapte heilagrar hlÿdne ok vndir heilagrar kirkiu hęstu banzs pino ef þess þarf med ath þier heÿrande ok takande fÿr greinda reikningskape bÿuised ydr suo hier ut j til ydrar modur heilagrar holakirkiu ok oss ok suo uorn̄ fyr greindan officialem oc radhsmann. sem þęr meghit ok uiled med sanninde ok ostrafader tyrer wors herra sidazsta dom oss ok audrum dande monnum bÿkender uera. ok ad þier suo siaed til ok rad wm giored nu ok suo huertt ar hier epter ath þeir fyr greinder peningar sem wij gefit haufum

[1]) þannig.

fyr greindre holakirkiu til uppheldis uerde til samans tekner ok til hennar lagder; j allañ mata sem vij adur rad þar wm hafum giortt ok wortt bref þar wm giortt utuisar ok fyr skrifath star. ok sem þier giarna uiledh ath wij icke þeim skulum aftur krefia ok þar wm rad giora. sem þad epter uortt fyr greintt bref ok presta samþyckt j uore makt ok uilia stendur ef þad af tilskipudum af oss prelatum ok prestum forsomad edr icke uor skipan þar wm fullgiord ok halldin yrde. Bidium ok biodum wij ydur samleidis ef þier finnedh uors fyr greindz officialis ok radhsmanz huoratueggiu reikningskape laugligha ok skiallegha hafi til geingit sem þad ber wm aull fyr greind stycke sem fyr skrifath star ok wij fulkomlegha trwm ok trę(y)stum. ath þier þa taket strax eitt fulltt transumptum af þeim huorumtueggium fyr greindum reikningskopum ef þier þeim suo finnedith[1]) hafit. ath þier þa jnnan tuo manudu þar epter sendit oss medh yduartt uissubodh ok til skrifith oss undir ydra allra opid bref ok jnsigle suo latanda sem hier epter stendur huersu þier hafit hans fyr greinda reikningskape fundith standande ok ef oss þar efter ber med riett honum gefa þar upp æ uortt fulltt ok laugligtt kuittunarbref fyrer oss ok alla uora efterkomendur holakirkiu formenn wm wij þa erum j landit. Erum wij þa ok icke j landit þa gefum wij ydr med þetta sama wortt bref uora fulla mackt til at gefa honum suodan kuittunar bref sem honum hier wm ber ath hafa ok fyr skrifath star þo suo wm hann skilst med fyr greintt radzmanz starf medan wij erum i landit. ath hann þa skal epter þui sem oss þicker bijhof uera hallda fyrer oss medh sinum bokar eide ath hann hefer riettan ok sannan reikningskap ok fulla bijtaling giortt heilagri holakirkiu ok oss af aullum fyr greindum styckium ok fyr greindan tid efter þui sem honum ber upp a guds uegna med riett ad giora. Skær þat ok suo ath hann icki skillzt fra fyr greindu starfe medan wij erum j landith edr j life ath þa skal standa til vorn efterkomande hola kirkiu biskup edr formann med samþycke kongs af norghi ok erkibiskups af nidarose taka af worum fyr greindum officiale ok radzmane suodan fyr greindan bokareidh. Ok j aul(l)um fyr greindum styckium ok j sierhueriu wm sig ok suo j uorum biskuplighum riette mackt og uald sem wij epter skipan Erchibiskups af nidarose haufum yfer hola kirkiu biskupsdęmi oss

[1]) þannig.

forsomat j allan mata fyrer utan alltt fals ok undirhyggiu. Skulu þier ok sem fýst uerda ýfer eins wm tid ok stad nęr ok huar þier skuledh saman koma ath taka fyr greindan reickningskap.[1])

Ok til saninda hier wm settum wij wortt jnsigle fyrer þetta bref skrifat j skalhollte jn festo translacionis sancti thorlaci episcopi anno domini ꝏ cd xl iij°.

---

683. 21. Júlí 1443. í Skálholti.

Goðsvin biskup í Skálholti skipar Reynistaðarklaustri í kost með systur Margréti Þorbergsdóttur árlega hundrað frá Skálholti, annað hundrað frá Hólum og þriðja hundraðið frá Kirkjubæjarklaustri.

AM. Fasc. XI, 11. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Bréfið er frá Reynistaðarklaustri. Það er með sömu hendi og Fasc. XI, 10 frá sama degi (Nr. 684).

Þath gervm víj Godsvin med gvds nad biskup j skælhollti forman ogh vmbodsman heilagrar hola kirkiv godvm monnum viturligth ath víj hofum skipat ogh gefit til Reýnenes klavstur ordinis sancti benedicti hola biskupsdæmis svo sem lifer ogh blíjfur j þvi klavstri syster Margreth þorbergsdotter henne kost til hialps af fýrgreindri skælhollzkirkiv ogh svo af holakirkiv ogh samaleidis af kirkivbæiarklavstur fýr grein(d)s ordinis af hverivm fýr sagth eith hverth hvndrad. biodvm víj vorum Razmonnum j skælhollti ogh svo j holvm ogh samaleidis abbadíjsi j kirkivbæiar klavstur vnder hlydne ath lvki ærliga þan fýrgreindan stad hver fýr sagt þessi fýr greind hvndrvd til fýr greinz Reýnenes klavsturs bíhof sama klavstursins Razmane fyrer vtan allth hindur. Ogh til sannenda hier vm settum víj vorth jnzsigli fýr þetta bref skrifad j skallhollti næsta dag epter translacio sancti thorlaci anno domini ꝏ° cd° xl° tercio.

---

684. 21. Júli 1443. i Skálholti.

Goðsvin biskup í Skálholti samþykkir kaup þeirra Barbaru abbadísar á Reynistað við Guðmund Björgólfsson á jörðunni Skíðastöðum fyrir Skarð á Reykjaströnd (sjá bréf frá 24. Júlí 1443).

---

[1]) reicknaıskap, frbr.

AM. Fasc. XI. 10. frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. Bréfið er frá Reynistaðarklaustri. Það er með sömu hendi og Fasc. XI, 11, frá sama degi (Nr. 684). Sbr. Nr. 686.

Þat gervm víj godsuin med guds nad biskup j skalholllti forman ogh vmbodsman heilagrar holakirkiv godvm monnvm viturligth med þessv vorv brefi ath víj hofvm samþýckth þav iardakavp er syster barbara abbadíjs ath stad j Reýnenesi hefer keýpth med gvdmvnd biavrgolfsson æ klavstursins vegna ath fyr greind systir barbara keýpti ath adur nefnndvm gvdmvndi jordina skidastadi j laxardal er liggur j hvams kirkiv soknn fyr fimtigi hvndrada. hier j mot gaf syster barbara skard er liggur j fagranes kirkiv soknn. Ogh med þvi ath oss lizth þetta fyr greint jardakavp æ stadarens vegnna avllungis skadlavst vera þvi samþýckivm víj þetta iardakavp æfenliga halldaz skvlv kvith ogh obrigdanligth fyr oss ogh ollvm vorvm lavgigvm epterkomendvm. ogh til sannenda hier vm settvm víj vorth jnzigli fyr þetta bref skrifat j skalholllti en næsta dag epter translacio sancti thorlaci anno domini ∞° cd° xl° iij°.

685.

23. Júli 1443. í Skálholti.

Godsvin biskup í Skálholti áminnir alla skattbændr milli Kleifa í Seyðisfirði og Kjálkafjarðar undir banns pínu að lúka Holtskirkju í Önundarfirði eyristoll samkvæmt máldaga kirkjunnar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 2328 »Eptir original fra Holltz kirkiu i Önundarfirdi, accuratissimé« (AM.). AM. dipl. afskrr. Nr. 2330 eptir transskripti Holtskirkju frá 24. Nóvember 1492, en það, sem þar munar frá frumritinu, er afbakanir einar að mestu.

Uíj Godhsuin medh Guds nad biskup j skalhollte Giorum godum monnum viturlickt med þessu voru opnu brefe ath wor kęre son olafur jsleiksson prestur hefer kęrtt fyrer oss ath j morgum stodum luckazt eigi suodan gamlar yskylldur og gud-tollar sem godfuser menn hafa vm langan tima huer epter annan gefit med goduilia og golldit arligha til kirkiunnar sancti laurencij[1]) i hollti j aunundarfirde fyrer sinne sal. og sinna epter

[1]) laurcij, frb.

komande erfingia epter þui sem maldaghi fẏr greindrar holltzkirkiu utuisar. þui aminnom wíj alla goda menn og sierhuernn wm sig þa sem þetta mal uardar ath þer lukith hiedan af reiduligha huertt ar sem ẏdr ber med fullri skylldu suodan[1]) fyrrgreindar jskylldur til kirkiunnar j[2]) hollte sem fẏr skrifath star. Takannde þar firir æuenlig laun af uorum herra. jumfrv marie og sancti laurencij. Enn huer sem audruuis giorer og dirfizst hiedan fra ad hallda rangligha vndir sig med þriosku og ohlydne fẏr greindum gaumlum og nẏiom gudtollum efter þad þeir hafa heyrtt þetta uortt aminingar[3]) bref lysum wij fallna wera j heilagrar kirkiv forbod. og hestu banz pino af sialfu uerkino. Setium wıj þeim xxx dagha fyrer[4]) þriar laugligar aminingar[3]) ath þeir þar fyrer jnnan kome til fullrar betringar vid heilagha kirkiu. fimtan þar af fyrer hino fystu. atta þar nest epter komannde fyrer þa adra og siau hino sidustu fyrer þa þridiu. hueriom endaudum og yferbot þa eige fram kominni afsetium wíj þeim fadme heilagrar kirkiu og hennar sakramentis og samneyte annara kristinna manna. Skulu þeir halldazst af aullum suo sem bannsetter menn þadan fra þar til þeir settaztt og fulkomligha med audmyckt yferbęta med gud og heilaga kirkiu. og til sanninda hier wm settivm wíj wortt jnnsigle fyrer þetta bref skrifat j skalhollte jn festo sancti appollinaris episcopi et martiris anno domini ꝏ cd xl iij°.

---

686. 24. Júli 1443. á Reynistað.

Guðmundr Björgólfsson og Ragneiðr Þorvarðsdóttir kona hans selja klaustrinu á Reynistað jörðina á Skíðastöðum í Laxárdal fyrir jörðina Skarð á Reykjaströnd, og tilskildu það, að Barbara abbadís á Stað ætti að láta kenna syni þeirra til prests, og fór kaupið fram tíu dögum áðr en það væri bréfað (Sbr. Nr. 684).

AM. Fasc. XI, 12, frumritið á skinni. Fyrsta innsiglið er fyrir bréfinu, en hin eru dottin frá. Bréfið er frá Reynistaðarklaustri.

---

[1]) allar, transskr.; [2]) sl. frbr.; [3]) amingar frbr.; [4]) ꝼhr', frbr.

bref vm skidastade.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edr heyra senda sira teitur finnzson. jon diakne snorrason. halldor steindorsson. bergvr vigfvsson. einar bavdvarsson kvediu gvds ok sina kvnnigt giorandi ath þꜳ er lidet var fra hinngatbvrdi vors herra jehsv christi þvshvndrvt ok cccc hvndrvt fiorirtiger ok iij ar. ath drottensdaginn fyrer þorlaksmessv vm sumaret[1]) j bænhvsenv ꜳ skidastavdvm j laxardal vorvm ver j hia ok heýrdvm ꜳ ord enn savm ꜳ handaband þeirra frv barbarv abbadisar er þꜳ var formann klavstvrsens ok stadarens j reýnesnesi af einne alfv. Enn gvdmvndar biorgolfssonar ok ragneidar þorvardzdottur konv hans af annari ath svo fyrer skildv ath greind hion gvdmvndvr ok ragneidvr selldv stadnvm j reýnesnesi jordena ꜳ skidastavdvm j laxardal er stenndvr j hvams kirkiv sokn til æveulegrar eignar vndan sier ok avllum sinvm erfingivm ok epterkomendvm med avllvm þeim gaugnvm ok gædvm eignvm ok jtavlavm[2]) hlvtum̄ ok hlvnenndvm sem greindri jordvne ꜳ skidastavdvm hefer fyllgt ath fornv (ok) nyiv ok þav yrdv fremz eigandi at. enn þar ꜳ moti gaf frv abbadis stadarens uegna fimtige hvndrada j svo ordnvm peningvm. jordina j skardi er stendvr ꜳ reykiastravnd j fagranes kirkiv sokn fyrer þritig(i) hvndrada. þar til skylldi fru abbadisen̄ taka son gvdmvndar vpp ꜳ stadarens kosnat til skola. klæda hann ok fæda þar til er hann mætti vel vigiazt fyrer kvnnattv saker ef hann villde. skýlldi sꜳ kostnadur lvkazt fyrer .xx. hvndrvt j fur greint verd skidastada. Enn ef sveinnenn kynne ath deyia eda ef hann vildi eigi læra þꜳ skýlldi fram falla fyrer hann fiogur[3]) kvgillde ꜳ hverivm tolfmanavdvm vpp j iordna[2]) ꜳ skidastavdvm. skilde frv abbadis allar flýtningar huala ok vidar ok skreidar frialst ꜳ lannd leggia ꜳ skardz rekka reynesnes stadar vegna. ok svo skips satvr med. kynne jorden j skardi ꜳ nakkvn[2]) mata favl ath verda skilldi frv abbadis hana aftur af gvdmvndi ok ragneidi j þeirra hanndabanndi vnder stadinn (ok) klavstvrit j reynesnesi fyrer þriatigi hvnndrada en þav savgdv bædi jꜳ vitt. En ef jordin skidastadir kýnni med logvm af ath gangga skylldi iordin̄ skard falla vnnder stadin aftur til fvllra(r) eignar. ok

[1]) þ. e. 14. Júlí; [2]) svo; [3]) fiorgur. frbr.

þar til .xx. hvndrvt j þarfligvm peningvm fyrer kostnad ok kenzlv sveinsins sonar gvdmvndar ok ragneidar. skylldv þratt nefnd hion gvdmvndvr ok ragneidr svara avllvm laga riftingvm a jordinni skidastavdvm. Enn stadarens vmbodsmadr hallda til laga,

ok til sannenda hier vm settvm ver fyrnefndir menn vor insigle fyrer þetta jardarkavps bref er skrifat uar ath stad j reýnesnesi midvikvdaginn næsta fyrer jacobs Messo a sama are sem fyr seger.

---

687. 24. August 1443. i Kaupmannahöfn.

Kristopher konungr af Bayern tilkynnir sýslumönnum sínum í Noregi og Björgynjarmönnum, að hann hafi leyft borgarmönnum í Amsterdam á Hollandi að verzla í Noregi gegn venjulegu gjaldi, en undan tekr verzlun á Íslandi og í öðrum skattlöndum ríkisins, því verzlun þar sé með öllu bönnuð.

Dipl. Norv. V, Nr. 720 eptir frumritinu, sem er í skjalasafninu í Amsterdam, og sem innsigli konungs er enn fyrir.

Wy Cristoffer van godesgnaden to Dennemarcken Sweden Norwegen der Wende vnde der Goten koninck pfaltzgraue bij deme Rine vnnd hertigh in Beyern doen witlik allen de dessen vnsen breff zeen offte horen lesen jn vnseme rike Norweghen vnde besundern vnsen leuen getruwen vogheden laghmannen borgermeistern reatmannen vnnd eren vmbodesmannen besundern jn vnser stat Berghen jn Norweghen dat de van Ampsterdam vte Hollant moghen vriigh vngehindert vnnd veligh kopslaghen jn vnsem vorbeno^dem^ rike Norweghen wor en des behoff wert sunder in Jislande vnnd andern schatlanden de vorboden sin vnnd geuen vnsen vorbenomeden vogheden vnnd ambitmannen eren wonliken tollen vnnd rechticheit de en mit rechte boert wt to geuende. Worumme wi beden vnnd beuelen vnsen vorbeno^den^ vogheden vnnd ambitmannen dat see de worbenomeden jnwonre von Ampsterdam wor se komende werden jn vnseme rike Norweghen vorbenomet van vnser weghen vorderen vnd vorderen laten vnnd nicht hinderen laten vnder vnser koninckliken hulde vnnd vngnade so lange also se dat van vnser gnade hebben.

Geuen vnd screuen vp vnsem slote kopenhauen vnder

vnsem secrete die beati Bartholomei apostoli anno domini mcd quadragesimo tercio.

---

688. **21. Oktober 1443. í Kaupmannahöfn.**

Kristopher konungr af Bayern tilkynnir sýslumönnum sínum í Noregi og Björgynjarmönnum, að hann hafi gefið Zierikzeemönnum í Zelandi á Hollandi verzlunarleyfi í Noregi gegn venjulegu gjaldi, en undan skilr Ísland og önnur eylönd.

M. Pontanus Rerum Danicarum Historia 1631 lib. X, 623. Í Zeverii Boxhornii Apologia pro navigationibus Hollandorum adversus Pontum Hevterum og víðar er bréfið prentað og heimfært til 1445, og þó tekið eptir bók Pontanusar. Afskript frá 16. öld af bréfi þessu á hollenzku er í Ríkisskjalasafni Dana (»Nederlandske Privilegier«), og er dagsetning þess 21. Oktober. Sbr. William Christensen: Unionskongerne og Hansestæderne, Kh. 1895 bls. 97—98.

Nos Christophorus Dei gratia Danię, Svecię, Norvagię, Vandalorum, Gothorumque Rex, Palatinus Rheni, dux Bavarię, constare omnibus volumus has lecturis, et maxime regni nostri Norvagiæ dilectis, fidelibus, præfectis, judicibus, consulibus ac senatoribus aliisque civitatis nostræ Bergensis incolis atque indigenis, indulsisse nos civibus ac civitati Ziriczeensi, quæ est in comitatu Zelandiæ, libere ac tuto intra regnum nostrum prædictum Norvagiæ, exceptis Islandia aliisque in vicino insulis prohibitis, negotia sua commerciaque exercere, solutis, quæ pro more debentur, oneribus ac vectigalibus. Quapropter mandamus atque imperamus prædictis nostris judicibus, præfectis, ceterisque, ut prænominatos cives oppidi Ziriczeensis, intra regnum nostrum Norvagiæ negotiantes, provehant et promoveant, eisque commodent ac esse adjumento velint; nec ipsis ullo modo molestiam exhibere quenquam permittant: nisi regiam nostram incurrere inclementiam cupiant: idque quamdiu hac nostra fruantur gratia.

Datum in arce nostra Haffniensi anno domini 1443.

---

689. 23. Oktober 1443. í Kaupmannahöfn.

Kristopher af Bayern Danakonungr ritar Henriki Einglakonungi hinum sjötta umkvörtun yfir megnum yfirgangi enskra þegna á þegna sína, en einkum á Íslandi, og beiðist þess að reistar sé skorður við slíkum ágangi og óskunda, og að skaðabætr fullar sé veittar.

AM. 295. Fol. bl. Lij. á pappír c. 1500.

Cristoferus dei gracia Dacie Swecie Norwegie Sclauorum Gothorumque Rex Comes palatinus Reni et Dux Bauarie, serenissimo et illustrissimo principi eadem gracia Anglie et Ffrancie Regi et Hibernie Domino et cetera. Salutem et Regie felicitatis prosperum jncrementum.

Serenissime princeps ffraterque noster carissime, Diuerse, diuersorum nostrorum subditorum querimonie quam pluribus vicibus coram nobis exarate sepissime replicate, animum nostrum non sine cordis suspirio frequencius conturbarunt funestis vocibus et sonoro gemitu querelando, qualiter quidam subditorum terrarum vestrarum terras nostras et dominia precipue Jslandiam citra et contra nostrum concensum voluntatem et permissionem sub negociandi et mercandisandi colore accesserant et invaserant accedunt et invadunt censum nostrum theolonea aliaque tributa nobis jure Regio cedencia et cedere debencia deportando dirimendo et subtrahendo, subditos nostros jmmanissime talliant spoliant ad abbissumque durissime periciunt paupertatis, in nostra maxima preiudicia dispendia vilipendia et contemptum, Quorum malorum ferocia non contenti malis mala accumulantes, jncolas nostros bonis temporalibus exutos de terris natiuis ad fines exteros deportauerant et deportant nedum leges terrarum nostrarum, verumeciam legem fauiam de plagiis per viuorum subtraxionem vnde Romanorum Jmperium capitalem minatur summam verissime jncidendo, Jpsis eciam deportatis et subtractis seruitutem pharaonicam jn omni vilitatis opere ingerunt et jnfligunt non solum jure nostro regio quinymmo christianitatis vinculo humanitatis jntuitu et pietatis conpassu despectis penitus et contemptis, Qua propter tantis flagiciis celeritatis indicere terminum tantis suspiriis pietatis applicare remedium nostrisque dominiis et terris felicitatis rependere gubernationem volentes,

Vestram caritatem serenissimam duximus exhortandam quatenus per vestram serenissimam rigidam jnhibicionem vigorisque precepta vestrarum terrarum subditi, terras nostras et dominia citra et contra consensum nostrum voluntatem et permissionem visitare seu quouis modo perturbare de cetero non attemptent. Quodque pro flagicijs perpetratis nobis et nostris emendam restauracionem et satisfactionem plenariam refundant effectualiter et persoluant. Super quibus nostris petitis vestre serenitatis carissime Responsionem cum latore presencium expectamus ffirmissime sperantes vestram serenitatem jn nostro desiderio juxta premissa pro equitate et justicia fore prouisuram sicut a nobis si similia occurrerent affectaret.

Vestram serenitatem illustrissimam conseruet Rex regum continuo prosperam ęt felicem.

Datum jn Castro nostro de Copenhauen x° kalendis Nouembris. Sub secreto. Anno et cetera ꝏ cccc xl iij et regnorum nostrorum Dacie quarto Swecie tercio et Norwegie secundo et cetera.

---

690. **11. Nóvember 1443. í Skálholti.**

Goðsvin biskup í Skálholti staðfestir öll privilegia, náðir, frelsi, testamenta og aðrar ölmusur, sem Viðeyjarklaustri hafi verið og verði lögð og skipuð, en sérdeilis skipun Magnúsar biskups Gizurarsonar um osttoll til klaustrsins (Dipl. Isl. I, 124).

AM. 238 4to bl. 22 a—b (Bessastaðabók) skr. c. 1570 Til eru ýmsar yngri afskriptir af bréfinu, svo sem í bréfasafni séra Jóns Haldórssonar í Hítardal (Landsbókasafn 115 4to I, 193—94), en þær stafa allar frá Bessastaðabók.

Breff godsuins biskups um os(t)toll.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia eðr heyra sendvm vij Goðsvin með guðz nað biskup af skalhollti forman og vmboðzmann heilagrar hola kirkiv kveðiv guðz og vora.

Saker þess at j avllvm goðvm verkvm sem vor herra skipar j heilagre kirkiv ýfer allan kristindom med goðra mana hialp

og tillogvm hlvttakarar verða aller aðrer heilagrar kirkiv limer og þeir mest sem sialfer med sin eigiñ verk eður goðan villia sic best bijhialpliger þar til sýna Og nv firir þvi at oss ber eigi at eins af allmenniligre kristeligre elskv vtann jafnnvell og sierdeilis af vorri biskupligri skylldv vegna at samþyckia og staðfesta og svo fvllmegttvgtt hallda og epter vorri magtt hallda lata hvað vij vitvm ęður finnvm vita ęður finna kvnnvm. ath vorer forfeður biskupar j skalhollti ęður aðrer danndi menn til vp(p)reistar ęður vp(p)helldis ęður hialp kirknanna ęður klavstra. ęður þeirra personvr ęður annara fatækra manna hafa logliga aður giortt. lagtt. gefit. skipað ęður vnt hafa. Og þess villivgligar og bijhialpligar oss þar til at sýna. sem vij giarna villivm vera hlvttakarar þar vti með þeim sem fýrst þat gioreð. gefit. skipit ęður vnt ęður siðann samþýkt staðfest ęður með þeirra goðvm villia til latið hafa. Og sierdeilis til vorrar frv klavstur j viðeý. ordinis canonicorum regvlarivm Sancti Avgvstini vors fýrgreindz Skalholltz biskupsdæmis og þeirra persona sem þar skvlv þiona vorvm herra jesv christo. þvi meðkiennvmst vij með þetta vortt opit bref at víj firir oss og firir vora epter komendur Skalholltz kirkiv biskupa samþyckt og staðfest havfvm. samþýckivm og staðfestvm avll þav privileigia. nað. frelsi. testamenta og aðrar olmosvr sem finst at af vorvm fýrgreindvm forfeðrvm ęður avðrum dandi monnum. fýrgreindv klavstri ęður bræðrum. eigi at eins logliga hafa verit gefinn. lavgð. skipvð. ęður vnt. Vtann jafnnvell hvað sem finzt ęður hier epter med lavgligum ęður trvligvm vottvm fvndit eður sýnt verðr. þat fyr greint klavstur. firir xxx vetur og nockvra þar epter hafa notið og ecki finzt at þat siðann hefer verit lavgliga þar fra komit ęður með logvm sem þat ber þar j mot talað. og sierdeilis vm þann os(t)toll sem vor forfaðer biskup Magnus goðrar aminningar ęður aðrer dandi menn fyrgreindv klavstri gefit. skipat ęður vnt hafa. sem fýr seiger. forbioðvm víj avllvm og hverivm manni firir sig vnder krapti heilagrar hlýðni at giora fyrgreind(v) klavstri og bræðrum nockvt ologligtt ęður oskialligtt hindvr og motstand þar vt j svo framt sem þeir villia forðazt heilagrar kirkiv hæstv banz pinv ok hərðvstv refsing. biðivm víj og þeim með foðurligri aminning at þeir helldur lati greiðilega niota þeim. þat sem þeirra forelldrar hafa gefit. skipat ęður vnt þar til og enn hier epter. takandi firir

litlla avlmosv af vorum herra æfinlig lavn j himerikis gleði. Og til sanninda hier vm settvm víj vortt insiglle firir þetta bref skrifað j Skalhollti jn festo Sancti martini episcopi Anno domini ᗰ° cd° xliij.

691.

29. Janúar 1444. á Möðruvöllum.

Þorvarðr bóndi Loptsson selr Birni bónda Þorleifssyni jörðina Reykjarhól í Fljótum fyrir jarðirnar Egilsá og Þorbrandsstaði í Norðrárdal í Silfrastaðaþingum.

AM. Fasc. XI. 17, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá.

Þat giorer ek þorvardr bonnde loftzson godvm monnum viturligt med þessv minv brefi at ek vidurkenniz at ek hefer sellt birne bonnda þorleifssyni javrdena Reỳkiarhol j fliotvm er ligur i holltz kirkiv sokn til fvllrar eignar med avllvm þeim gavgnvm ok giædvm sem greindre javrdv fỳlger ok fỳlgt hefur at fornv ok nỳio ok ek vard fremst eigandi at. hier j mot gaf biornn bonde tvær jarder er sva heita egelsæ ok þorbrandzstader er liggia j nordærdal[1]) j silfrastada kirkiv sokn til fvllrar eignar med avllvm þeim gavgnvm ok giædvm sem greindvm javrdvm fỳlger ok fỳlgt hefer at fornv ok nỳio ok hann vard fremmz eigandi at. skal hvor greindra manna svara laga Riptingvm æ nefndvm javrdvm enn bader skỳllder at hallda til laga.

Ok til sanninda hier vm setta ek mitt jnzsigle fyrer þetta bref giort æ ᗰavdrvvavllvm j eyiafirde midvikvdagin næsta fỳrer pvrifikacionem sancte ᗰarie anno domini ᗰ° cd xl quarto.

692.

28. Febrúar 1444. á Hofi á Höfðaströnd.

Ari Bessason selr Örnólfi Einarssyni jörðina Tannstaðabakka í Hrútafirði fyrir lausafé.

AM. Fasa. XI, 19, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

[1]) þannig.

kaupbref firir tannstadabacka.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta (bref) sia edr heyra senda brandr jonsson. ellendr sygurdarson. jon gvnnarson. oc jon stefnisson Q(uediu) G(uds) oc sina kwnnigt gerandi ath svb anno gracie ꝏ⁰ cd⁰ xl⁰ quarto fimtodagin næsta epter kyndilmesso[2]) j heradsdal j skagafirde vorum vær j hia saum oc heyrdum (æ) handabandh þeirra aurnols einarssonar af einni halfo enn ara bessasonar af annari. skildizt þat vnder þeirra handaband ath ari bessason selldi aurnolfi einarssyni med ja oc vpplagi margretar konu sinnar jordina alla tannstadabacka j hrutafirdi er liggur j stadar kirkiu sokn til fullrar eignar med ollum þeim gognum oc gædum sem greindri jordu hefer fylgt ath fornu oc nyio oc ari uard fremst eigandi at. her j moti gaf aurnolfr einarsson .xij. malnyto kvgilldi .ij. gelldfiar kugilldi .ij. kugilldiss hesta. iij. vætter smiors. vij. voder fyrer iij. hvndrod. silfrhnappar fyrer .iij. hvndrod oc silfrkross er vo sex aura. skylldo malnýto kvgilldin oll lukazt ath næstom fardogum enn leiga xij alnum huert hvndrad annat þat sem ei lyktizt at næstom fardogum oc j jordu liggur. skylldi aurnolfr halllda jordunne til laga en ari suara lagariptingum. Oc til sanninda her vm settvm vær fyrnefndir menn vor jncigli fyrer þetta bref scrifat a hofe a haufdastraund faustudagin næsta epter petursmesso a sama ari sem fyrr segir.

---

693. 22. Marts 1444. í Skálholti.

Steinmóðr ábóti í Viðey og fimm menn aðrir transkríbera skrá Skálholtskirkju um reka á Ströndum.

Bisk. Skalh. Fasc. IX. I; AM. dipl. afskr. 2607.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder steinmodr aboti j uideý ordinis canonicorum regularium sancti augustini. þorsteinn jonsson. loptur jǫrundzson. hallr finnzson. prestar. stýrr diakne snorrason oc biorn sueinsson leikmenn quediv guds oc sina. kunnigt giǫrandi ad sub anno gracie. ꝏ. cd. xl. quarto sunnudagin næsta epter festum sancti

[1]) Aptan á bréfinu með hendi c. 1600; [2]) þ. e. 6. Febr.

benedicti abbatis j biskupstofunne j skalhollti sæmm uær oc yferlasum maldagabok oc registrum kirkiunnar j skalhollte suo latanda sem hier segir. [Hér kemr rekaskráin frá 1327, Dipl. Isl. II, 381 B].

Ok til sanninda hier vm settum vær fyr nefnder menn vor jnsigle firir þetta bref skrifad j skalhollti sunnudagin næsta epter benedictusmessv. anno domini ꝏ. cd. xl. quarto.

---

694. 12. Maí 1444. í Westminster.

Hinrik Einglakonungr hinn sjötti ritar nokkrum verzlunarstöðum á Englandi og bannar skipagang til Íslands og annara hluta Danmerkr ríkis, sem bönnuð sé verzlunarviðskipti við.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 132.

De non navigando ad loca per regem Daciæ prohibita.

Rex vicecomitibus Londoniæ, salutem.

Præcipimus vobis, firmiter injungentes, quod statim, visis præsentibus, in singulis locis, infra libertates civitatis prædictæ, ubi melius expediri videritis, ex parte nostra publice proclamari faciatis,

Ne quis ligeorum nostrorum, cujuscunque status, gradus, seu conditionis fuerit, colore alicujus licentiæ nostræ, eis perantea concessæ, seu quovis alio quæsito colore, naves seu alia vasa sua versus partes Islandiæ seu alia loca prohibita carissimi consanguinei nostri regis Daciæ transmittat, seu transferat, sub pæna forisfacturæ navium et vasorum hujusmodi, ac omnium quæ nobis forisfacere poterit.

Teste rege apud Westmonasterium, duodecimo die Maij. [Anno domini ꝏ°. cd°. xl°. iij°. anno vero regni nostri xxij°.[1])

Consimilia brevia diriguntur vicecomitibus in comitatibus subscriptis, sub eadem data, videlicet:

Norff.	
Suff.	Villæ de Kingeston super Hull.
Lincoln.	Villæ Novi Castri super Tynam.
Eborum.	Villæ Bristoll.

[1]) [Sbr. úti á spássíu.

695. 9. Júní 1444. á Hofi í Vopnafirði.

Sex menn votta um skipti þeirra Bustarfellsbræðra Ólafs, Sæmundar og Andréss eptir föður sinn.

AM. dipl. afskrr. Nr. 4443, »Ex originali Biörns Petrssonar á Bustarfelle« (AM.). Tvö fyrstu innsiglin hafa verið fyrir bréfinu.

Þat giorvm ver sira ormr eirekxson. jsleifr asmvnndsson. Olafr svartson. halldor gvnnsteinson. sigmvndr eyolfson. teitr einarson godvm monnvm kvnnegt med þesso voro brefe at ver vorvm i hia æ bvstarfelle j vopnafirde savm ok heýrdvm æ at svo felldr skilmale for fram med ordvm ok handabande mille Olafs ellenndssonar ok brædra hans sæmvnndar ok anndres at þeir vrdo asatter hvad hver þeirra skýllde hallda j jordvm epter favdvr sinn til þess enndelegr vegr felle æ med þeim hvort olafr vill helldr vnnder dom eda dandemanna giord vm þær lavggiafer sem erlendr gaf Olafe sýne sinum. skýllde olafr hallda þriatige hvnndrada j bvstarfelle en sæmvnndr .xx. hvnndrod en anndres svnnodal. þvi Olafr reiknar ser jordena alla bvstarfell til eignar. Ok til sannenda her vm settvm uer fýr nefnder menn vor inscigle fýrer þettha bref skrifat at hofe j vopnafirde þridia dagenn næsta fyrer festvm corpvs christi anne domini[1]) ꝳ°. cccc. xl. quarto.

---

696. 1. Júlí 1444.

Hinrik Einglakonungr hinn sjötti svarar bréfi Kristophers Danakonungs frá 23. Oktober 1443 (Nr. 689) um kæru yfir óskunda enskra þegna á Íslandi, og skýrir konungr frá því, að hann hafi með bréfum og opinberum auglýsingum bannað þegnum sínum að fara til Íslands og lagt við þungar refstir, og að skip þeirra skyldu upptæk gjör (Sbr. Nr. 694).

AM. 295. Fol. bl. Lij á pappír skr. c. 1500.

Responsum Regis Hinrici Anglie et francie et cetera.

Henricus et cetera. Serenissimo principi Dacie Swecie Norwegie Sclauorumque Regi et cetera. fratri nostro carissimo Salutem plurimam et felicissimam juxta vota omnium rerum euentum.

---

[1]) domine, afskr.

Serenissime princeps et humanissime Rex ffrater noster carissime jd in primis vestram serenitatem animaduertere desideramus nichil esse quod magis nostro incedit animo quam regij officij debita quo fungimur super terram [debite vt tenemur[1]) exequamur. Jta quod decet omni populo crescat celebris nostre directionis fama, et nemini jniuria nobis permittentibus jnferatur, stringimur namque superiorum vi et maiorum auctoritate altri[2]) non ledere, sed constanti voluntate justiciam vnicuique tribuere. Quidem per serenitatis vestre literas quas nuper jocunde et letanter vidimus, non solum nostra displicencia jntelleximus graues subditorum vestrorum querimonias que exarate in primis et jterum replicate vt scripsistis vestrum multifariam turbarunt animum, et jntensa serenitati vestre dederunt suspiria, lamentabili voce terrarum nostrarum subditos jnculpant, quod ipsos jmmanissime talliant spoliant, et pertractant vestra[3]) censum tollonia tributa et regalia dirimunt et subtrahunt, presertim jn Jslandia humanitatum et Romanorum jura offendunt jn legem fauiam de plagiis jncidentes, et vltra hijs non contenti, multa facinora at flagicia exercent pharaonicam mittentes tirannidem, Quas ob res serenitas vestra nos duxit exhortandos, quod tantis peractis malis per nostram inhibicionem rigidam velimus prouidere ne similia amplius committerentur atque restauracioni emendacioni et satisfactioni attemptatores pro equitate et justicia jncumbere dignaremur. Equidem Rex Serenissime hec longe preter jntencionem nostram si peracta sint contigerunt, nec nobis conniuentibus oculis sic abibunt, citra literarum vestrarum recepcionem juxta regium vestrum desiderium jnhibuimus strictissime et rigide satis omnibus nostris per scripta et proclamaciones publicas ne decetero ausi sint jn Jslandiam se transferre sub grauibus penis confiscacionibus[4]) nauium suarum jn ea parte vestram jntencionem perinpleuimus paratissimi ad ampliora precepta dirigenda, et remedia si casus exigat, Est quoque nostre concideracionis intencio firmissima attemptatorum reformacioni studere nostra pro virili, Dummodo delinquentes intingere possimus vt delicta suos teneant auctores sine vacillacione jntingat serenitas vestra quam

[1]) þannig; [2]) þannig; [3]) þannig; [4]) arrestacionibus, ritað hér yfir línunni.

primum male et contra iusticiam attemptata et per acta specifice fuerint nobis ostensa et declarata non deerit, quantum ad nos spectat iusticie complementum, et debitum in hac parte juris remedium, Non aliter pro certo vestros subditos tractari cupimus a nostris quam nostros proprios a vestris desideramus, Et vestre continue prosperitatis successum ad felicissimos exitus perducat omnipotens regum Rex benedictus Deus.

Datum et cetera. primo Julij Anno et cetera. xxij. regni nostri.

---

697. 17. Júlí 1444. á Brekku í Dýrafirði.

Tveir menn transskríbera bréf um Kirkjuból í Skutulsfirði.

AM. Fasc. XI, 9, frumtransskriptið á skinni. Innsiglin eru dottin frá bréfinu.

Þat gerum wid sueinn brandzson ok halldorr ionsson godum monnum kunnickt med þessu ockru brefui ath wid sæum ok yfer læsum opit bref bessa einarssonar ok loptz halfdanarsonar med heilum ok oskauddum þeirra hangande inzsiglum suo latanda ord epter ord sem hier segir.

[Hér kemr bréf um Kirkjuból í Skutulsfirði frá 17. Júní 1442, Nr. 673].

Ok til sanninda her wm settu wid fyrrnefnder menn ockur inzsigle fyrer þetta transscriptum bref er gert var æ brecku i dyrafirde faustudagen næsta fyrer þorlaksmesso biskups wm sumarit. anno domini ꝏ° cd° xl° quarto.

---

698. 18. Júlí 1444. í Skálholti.

Dómr sex presta útnefndr af Goðsvin Skálholtsbiskupi um eyristoll til Holtskirkju í Önundarfirði af hverjum skattbónda á milli Kleifa í Seyðisfirði og Kjálkafjarðar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 2329, «Epter original fra Holltzkirkiu i Önundarfirde, accuratissime». Tvö fyrstu innsiglin hafa verið fyrir bréfinu og lýsir Árni þeim. Bisk. Isl. Skalh. Fasc. XIV, 1, transskript á skinni frá 10. Febr. 1480; afskr. þaraf í Dipl. afskrr. AM. 2467.

Þath giorum uær þorkell prestur olafsson. þorsteirn suart-hau(f)dason. ísolfr símunarson. ion brandzson. hialmur hallzson. olafur gunnarsson prestar godum monnum kunnigt med þessu opnu brefi ath sub anno gracie ꝏº cdº quadragessimo quarto faustudag næsta firir translacionis sancte thorlace episcope[1]) in sinodo j skalhollti uorum uær j dom nefnder af uorum uirduligum herra ok andaligum faudur godsuin med guds nad biskup j skalholti atth dæma um þan eýristoll er maldagabokin j skalholti utuisar ath eigi kirkian j holti i aunundarfirdi ath huerium skattmanni j milli kleifa j seýdisfirdi ok kialkafiardar ok sira olafur isleikxson beiddi adr nefndan herra biskupin þar dom ýfer nefna huert afl hafa skýlldi fýr greindr maldagi um adrnefndan eýristoll.

Þui dæmdum uær adrnefnder prestar greindann toll skýllduliga lukazt eiga huert ar æuenliga af aullum skattmonnum j fýʀ greindu takmarki til adurnefndrar kirkiu j holllti j aunundarfirdi j uauru eda uauruuirdum eyri suo framt sem hier finzt eigi annar laugligri maldagi j moti. Ok til sanninda hier um settum uær fýʀnefnder prestar uor inzsigli firir þetta domsbref skrifat j sama stad ok ar. degi sidar enn fýʀ seger.

699.
25. Júli 1444. á Breiðabólstað.

Vitnisburðr Hrafns Sveinbjarnarsonar um landamerki jarðanna Ness, Sigríðarstaða og Melatúns og um reka fyrir Sigríðarstaðasandi.

AM. dipl. afskrr. Nr. 3753, «Ex originali Breidabolstad. Vesturhopeñ». (AM.). «Sigillum abest». (AM.).

Þat giorer eg hrafnn sveinnbiarnarsonn godvm monnvm uitturligt med þessu mínu brefue ad eg uisse firir full sannende vm daga gvnnsteinns æbota ok sveinnbiarnar æbota voro þesse lanndamerke j millum nes ok sigridastada ok mellatunsz sem firir (uestann) liggur biargalæk ok kirkian æ breidabolstad j uesturhoppe atte fýrgreindar jarder ætollulausar firir hverium manni med þessumm vmmerkium. ad biargalękur rædvr vtt j

[1]) þ. e. 17. Júli.

brannzlonn. en þatann sionnhenndingg j mitt gelldinggafell æ skaggastrondd en vestur fra þessu rekamarke atte fvrgreind breidabolstadar kirk(i)a allan sand ok reka hvalla ok vidar ok allra fiorogæda j midiann sigridarstadar os sidann allar veidar j sigridarstadar vatne. so ok reka hvalla ok vida ok alftveidar j vatnenu jnn ad lanndenu j þann tima sem sira einar hafiidason var haldande fyr nefndann stad ok kirkiu ok var off(i)cialis heilagrar Hola kirkiu. komm bæde hvaler ok vidur ok tok hun sin ok fan einge ad hvorke lerdur ne leikur þat sem j vatnid var komannde. ok til meire sannenda her vm sette eg fyr-nefndur hrafnn mitt jnnsigle firir þetta bref er giort uar a breidabolstad j vesturhoppe jn festo sancto jachobi æpostoli anno domini ꝏ⁰ cccc⁰. xl⁰. iiij⁰.

---

700. 25. August 1444. i Skógum i Öxarfirði.

Guðríðr Ólafsdóttir vottar að Rannveig Eiríksdóttir hafi 13. August 1407 gefið Oddi Oddssyni í fjórðungsgjöf hálfa jörðina Skóga í Axarfirði og þar til tíu hundruð; samþykti Oddr Eiríksson bóndi hennar gjöfina og lagði mála konu sinnar upp í jörðina Ærlæk.

AM. Fasc. VI, 24, frumritið á skinni. Innsigli Guðríðar (S GVDRIDI O) er fyrir bréfinu. Árni segir þetta Munkaþverár-klaustrsbréf. Afskript af þessu bréfi er í AM. 280. 4to 71—72 með hendi Hákonar Ormssonar c. 1640.

vm skoga og ærlæk.[1])

Þad giorer egh gvdridr olafsdotter godvm monnvm kvnnight med þessv minv brefi ad þar var egh j hiaa saa ok heyrdi ek aa ad ærlæk j avxarfirdi lavgardaginn næsta fýrer assvmcio sancte marie virginis þaa er lidit var fra hingadbvrd vors heRa jehsv christi þvshvnndrad fiogvr hvnndrad ok siav ar[2]) ad rannveig eirexdötter kona oddz eirexsonar gaf ok hannda-banndadi oddi oddzsýni til fvllrar eignar fiordvngsgiof af avllvm sinvm peningvm er þaa reiknavdvzt sextan tiger hvnndrada. vard þaa fiordvngsgiofin fiorer tiger hvndrada. skylldi fýr nefndr

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) þ. e. 13. August 1407.

oddr oddzson eignazt fẏrer þessa fiordvngsgiof jordina halfa er heitir j skogvm j avxarfirdi er liggr j skinnastadar þingvm. fẏrer þriatigi hvndrada. ok þar til tiv hvnndrvd. samþẏkkti. oddr eirexson bonndi rannveigar alla þessa hennar fiordvngsgiof ok peninga lvkningar med hanndabanndi bædi vid rannveigv ok odd son sin ok vpp lagdi sinna vegna. en lagdi mala rannveigar konv sinnar vpp j jordina er heiter ꝏ ærlæk er liggr j avxarfirdi j skinnastadar þingvm med hanndabanndi. skẏlldi þꝏ jordin ærlækr ver(a) eign optnefndrar rannveigar ok hennar ervingia. var hia þessvm giorningi biorn sigvrdarson er kalladr var rodvbiorn ok fleiri menn adrer. Ok til sannennda her vm setta ek mitt jnnzigli fẏrer þetta vitnisbvrdarbref skrifad j skogvm j avxarfirdi þridiadaghinn næsta epter bartolomeus ꝏesso. anno domini ꝏ°. cd°. xl°. iiij°.

701.

Godsvin biskup 27. August 1444. [í Skálholti].

Smyrlahvol og Giljaland í Haukadal fyrir jörðina hálfa á Bálkastöðum í Hrútafirði og tíu kúgildi að auk. — Godsvin biskup í Skálholti selr Skúla bónda Loptssyni jarðirnar

AM. dipl. afskrr. Nr. 548, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna «Ex originali». «Brefed er ã kalfskinn Jnnsiglalaust. Enn 7 þveinger lauser eru vid».

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heẏra senda broder steinmodr aboti j videẏ. jon jonsson officialis heilagrar skalhollz kirkiu. þorkell olafsson. jon branzson. pall biarnason. þorsteinn jonsson. brandr haugnason ok snorri jngemundzson prestar [quediu guds ok sina[1]) godum monnum kunnigt [gerandi[1]) med þessu uoru opnu brefi ad sub anno gracie ꝏ° cd° xl° quarto fimtudagin næsta firer festum sancte augustinei episcopi vorum vær i hia at virduligr herra gottsuin med gudz nad biskup j skalhollti selldi ærligum manni skula bonda loptzsyni jarder þær er suo heita. smillahuoll ok gilialand er liggia j vazhorns kirkiusokn med ollum þeim gaugnum ok gædum sem þeim hefer fylgt ath fornu ok nyiu. hier j moti gaf adr-

[1]) [hefir gleymzt úr frumritinu.

nefndr skuli stadnum j skalhollti halfa jördina balkastadi er stendr j hruttafirdi j stadar kirkiusokn med aullum þeim gaugnum ok gædum sem greindri halfri iördu hefer fylgt ath fornu ok nýiu ok þar til .x. kugilldi. kynni iardernar ath verda dýrri enn þriatige hundrada þa skylldi skuli til leggia suo marga peninga sem fe lægi j jördum. skýlldi skuli hallda jördunum til laga fýrrgreindum enn herra biskupin suara lagariptingum a. for þetta kaup framm med fullu handabandi þeirra a millum. ok til sanninda hier vm settum ver fýrr-nefnder menn vor jnsigli firer þetta jardarkaupsbref skrifat j sama stad degi ok æri sem fýrr seger.

---

702. 5. September 1444. á Hesti.

Skúli Loptsson selr Hallsteini Höskuldssyni jörðina Þingnes í Borgarfirði fyrir sextigi hundraða, en Skúli leggr í mót hálf Bíasker á Rosmhvalanesi, Hraunhafnarbakka á Snæfellsnesi og þar til fjögur kúgildi búlæg, og votta þetta fjórir menn ári síðar en kaupið fór fram (1445).

AM. Fasc. XI, 18, frumritið á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru tvö hin síðustu dottin frá.

vm býasker.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda hrafnn þorarinsson. olafur þorsteinsson. sueinn jonsson ok arni geirmundzson kuediu gudz ok sína kunnigt gioranndi ath þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusunndrut cccc xl ok fiogur ær laugardaginn næsta firir natiuitate sancte marie virginis æ hesti j borggarfirde worum vær j hia saum ok heýrdum æ ord þeirra ok hanndabannd af einni alfo skula loptzsonar enn af annari hallzsteins hóskóllzsonar ath suo firir skildu ath adr nefndur skwli selldi fyrr nefndum hallsteini jordina þingnes er stenndr j bæiar kirkiu soknn j borggarfirde firir sextigi hundrata med aul(l)um þeim gognum ok gædum er greindre iordu fýlger ok fylgt hefer ath fornnu ok nýiu ok

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi. þar stendr einnig með hendi frá 17. öld: «þingnes j Bæiar kirkiu sokn j borgarfirde».

hann vard fremst eigandi ath. hier j mot gaf nefndur hallzsteinn halfa iord er heiter biasker er stendr æ Rosthualanesi firir halfan fiorda tug hundratha ok þar til sextan hundrata jord er heiter hra(u)nhafnarbacki er stendr j stadar kirkiu sokn æ ølldu-hrygg ok þar til fiogur kugillde bulæg. kynni þingnes ath ganga af med logum þa skýlldi skuli eiga bíjasker eppter sinv kaupi enn hallzsteinn huitarvollu j huanneyrar kirkiusoknn enn ef biasker geingi af skula med lögum þa skilde skuli sier apptur fioritigi hundratha j þingnesi. kynni hraunhafnarbacki ath ganga af med lögum firir þorde þorgrimssýni þa skylldi hallzstein luka skula sextan kugilldi enn ef hann kærdizt af med audrum hætti af skula þa skyllde hallzsteinn fá skyla[1])sextan hundratha jord j borggarfirde enn ef dýrri jord væri þa skyllde skuli leggia peninga æ millum. feck titt nefndr hallzsteinn þratt-nefndum skula half biasker ok adr greinda jord hraunhafnar-backa med aullum þeim gognum ok gædum sem greindum jordum fýlger ok fýlgt hefer ath fornnu ok nýiu ok hann vard fremst eigandi ath. skylldi huor vm sig opttnefndr skuli ok fyrr nefndr hallzsteinn suara lagaRiptingum æ þeim jordum er huor selldi audrum enn bader hallda til laga.

Ok til saninnda hier vm settu vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta jardakaupsbref er skrifat var a holltastodum j langadal ari seinna enn fyrr segir.

---

703. **21. September 1444. á Möðruvöllum.**

Þrír menn votta, að Runólfr Sturluson hafi fyrir tveim árum (1442) selt Magnúsi syni sínum jörðina Laugaland fyrir sextigi hundraða, en Magnús hafi lagt á móti jörðina á Kamphóli í Hörgárdal fyrir þrjátigi hundraða og hitt í lausafé.

AM. Fasc. XI 8, frumbréfið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heýra Senda þorsteinn þorsteinsson. þorsteinn jonsson ok helgi helgasson kuediu guds ok sina kunigt gerandi ath þa er lidet var fra hingatburd vors herra jehsv christi þusvnd fiaugr hundrut fiorertiger ok tuo ar sunnudagin nesta epter olafsmesso sidari[2])

[1]) þannig; [2]) þ. e. 5. Aug.

aa laugalandi j haurgardal voru vier j hia saum ok heyrdum aa handaband þeirra runolfs stullusonar ok magnus runolfssonar. at fyrnefndr runolfur selldi magnusi adr nefndvm syni sinum javrdina alla aa laugalandi fyrer sextigi hundrada med aullum þeim gaugnum ok giedum sem javrdvni aa laugalandi hefer fylgt at fornu ok nyiv ok hann vard fremst eigandi ath vordin at vndanteknvm teignum a stadarnesiunum. reiknadi runolfr ath jaurdin aa laugalandi ette halfs manadar teig yfer j audbreku jaurd. hier j mott gaf titnefndr magnus runolfsson runolfi faudr sinum jaurdina alla aa kampholi er liggur j maudrwallaþingvm fyrer þriatigi hvndrada med aullum þeim gaugnum ok giedum sem jaurduni aa kampholi hefer fylgt at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi ath vordinn ok þriatigi kugillda edr kugilldavirt. sagdizst magnus skilia af sier ath suara kirkiv gozvnvm. skylldi huor vm sig runolfur ok Magnus suara lagariptingum a adr greindum jordum laugalandi ok kampholi ok huor vm sig hallda til laga. sagdi runolfur ath jordin a laugalandi etti gelldfiarrekstur vnder bravttvbrekku a haurgardaal.

Ok til sanninda hier vm settvm vier fyrnefnder menn vor jnscigli fyrer þetta bref scrifath a Maudrwavllum j haurgardaal aa Matheusmessu vm havstid tveimur arvm sidar enn fyr seger.

---

704. 8. Oktober 1444. í Klofa.

Vitnisburðr Jóns prests Jónssonar um það, að kirkjan í Skarði á Landi hefði ætíð verið talin eiga Ölmóðsey í Þjórsá.

Landsbókasafn Nr. 62. 8vo bls. 13—14 (d, 21), úr bréfabók Ögmundar biskups með hendi Árna Magnússonar. Bréfið er prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar I, 43.

Þat giori eg sira Jon Jonsson godum monnum kunnigt med þessu minu brefi. at eg hefir uerit prestur vm .ij. ar og .xxx. og heyrdi eg vmtalad huer eyna Olmodzey ætti. er liggr i þiorsæ fyrer vtan arbæ. heyrdi eg ecki annat ellztu menn seigia avallt er til uar talat. enn kirkian i Skardi a Landi ætti sagda ey. Var fader minn Jon Palsson .Lxxx. uetra (þa) hann deydi. heyrdi eg hann þratt þui lysa. ad kirkian i Skardi

ætti sagda ey. og til sanninda hier um setta eg mitt innsigli fyrir þetta bref giort i Klofa demetrij martyris Anno domini. m. cd. xxxx. iiij.

---

705. 3. Nóvember 1444. á Hólum.

FJÓRTÁN klerkmenn fyrir norðan land kanna skilríki þau, er Gottskálk biskup (Kæneksson) hafði fyrir biskupsembætti á Hólum, og úrskurða þeir þau fullnægjandi og samþykkja hann fyrir löglegan Hólabiskup.

AM. Fasc. XI, 16, frumritið á skinni. Fimtán innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en þau eru nú öll dottin frá.

Vitnissburdur Vppa Confirmationem H(erra) Goskals.[1])

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda herra einar aboti æ munkaþuera. jon aboti æ þýngeyrum. priur sigordr af modruualla klaustri. sira jon palson officialis heilagrar holakirkiu. þorkell gudbiartzson. sigurdr jonson. semingur magnusson. gudmundr thorlagsson. magnus jonsson. hallur finzson. jon þormodson. thorleifur magnusson. jon ormsson. magnus asgrimsson ok olafur brandzson prestar holabiskupsdæmis [kuediu guds ok sina. ver[2]) giorum godum monnum viturligth med þessu voru brefui at ver hofum skodath ok ýferlesith vors nadugha herra biskups godhskalks bref ok skilriki sem hann hafdi af vorum andaligum faudr herra aslaki med guds nad erkibiskup j nidarosi ok vors naduga herra kong kristofur bref til biskupstolsins j holum j islandi. huer at oss leizt skiælig j allan mata ok þui samþýktu ver hann vorn andalighan biskup ok fullkominn formann ýfer oss ok alltt holabiskupsdæmi at vndan teknu apturkalli þeirra kuittana sem fýri biskupar ok formenn heilagrar holakirkiu hafua giort ok vt gefit. Ok hier med hofum ver lofat honum hlýdni ok truskap sem oss berr at giora vorum rettum biskupi. Ok til sani(n)da hier vm settum ver fýrnefnder prelatar ok prestar vor jnzsigli firir þetta samþýktar bref skrifat ꝗ holum j hialltadal þridiudaghin næsta epter allra heilagra messu. anno domini ꝏ° cd° xl°. quarto.

---

[1]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [2]) [hefir gleymzt úr frumbréfinu.

706. 1444.

Virðing á Kolbeinsstaðakirkju í Hnappadalssýslu, þegar Goðsvin biskup visiteraði.

AM. 260. Fol. (aptan við Kolbeinsstaða máldaga í Vilchinsbók CCXI); AM. 259. Fol. skr. c. 1640; AM. 256. 4to skb. 1640; Landsb. 350. 4to skr. 1643; JSig. 147. 4to skr. 1655.

Anno Domini ꝏ⁰. cd⁰. xl⁰. qvarto þa biskup Gottsvijn visiteradi var metin̄ kirkian̄ a Kolbeinstodum̄ og var giort halfur setti tugur Hundrada. su bot er Erlendr Narfason hafdi latit bæta kirkiuna oc .xv^c.[1]) j odru laghi.

---

707. 1444.

Afhending staðarins í Hólum í Hrunamannahrepp (Hreppbólum), þegar Sæmundr Jónsson slepti, en Erlendr Brandsson tók við.

AM. 262. 4to bl. 1b, skr. c. 1600. AM. 66 A. 8vo c. 1600.

fimti mældagi.

Anno domini 1444 afventi suo mykla peninga j Holum Sæmundur Jonsson enn medtok ellendur brandzson.

kyr xv. og lx asaudar.

þria hesta og iij hross og v kalfa.

J portio iiij voder og xij alner betur.

J busgagni vj trog. iiij kerolld. ij skiolur. iij diskar vonder. vond kan(n)a. vatzkall og lasin̄ panna og onnur litil vefstadur. ij bord. pundari. vond sæng. kijsta vond. iij marka pottur. aklædi. sessa og litill stijgi.

---

708. 1444.

Reikningsuppteiknan staðar ráðsmanns á Hólum í Hjaltadal.

AM. 276. 4to skinnblöð. Er þessi klausa rituð inn í reikning Hólastaðar 1389 (DI. III, 363).

---

[1]) xvj^c. 259.

Anno domini. ꝳ⁰. cccc⁰. x. l⁰. iiij⁰. lukti sira magnus af holastadar peningum.

jn primis vndir matseliv kvgilldi.

firir sin kost siu sokka.

ij. ær j kavp sitt ꝳagnvsi oddasyni.

æ firir smior.[1])

---

709. 10. Janúar 1445. 7. September 1446. á Grýtubakka.

Fjórir menn votta, að Magnús Oddason hafi feingið Guðrúnu Arnfinnsdóttur konu sinni tilgreindar jarðir til fullrar eignar fyrir jarðir, er Magnús hafi selt og Guðrún átti.

AM. dipl. afskrr. Nr. 4065, með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna »Ex originali«. »Brefed er ä kalfskinn, med hangande Jnsigle, og ödrum þremur þveingiastufum« og er innsiglinu lýst.

Þat giorum vier sira magnus prestur þorbergsson ok oli biarnason. steinmodr haoskullssfon ok aornolfur eyolfsson godum monnum viturlegt. med þessu uoru oppnu brefi at uer vorum i hia saum ok heyrdum æ gʀytubakka j hofdahuerfi Anno domini ꝳ⁰. cccc⁰. xl. qvinto svnvdagen næsta efter en þrettanda dag i iolum at magnus oddason fiek ok lukti med handabandi gudruno arnfinnzdottur eiginkonu sinne halfa fiordu iord til fullrar eignar er suo heita vazennder i liosauazþingum ok hol i draflastadaþingum. yztu uik ok halfan fagrabæ j laufasþingum fyrer þær iardir er fyr nefndr magnus hafdi sellt ok adrnefnd gudrun hafdi att ok heiman haft er suo heita bakki ok vazendi i olafsfirdi ok holl i skidadal i uallaþingum ok grimsnes i gritubaka þingum. lukti ok anefndi optnefndr magnus fyrnefndri gudruno i fyrsaugdu handabandi til fullrar eignar iordina miduik i laufasþingum ok nes i laufasþingum i sina fiordungsgiof ok lauggiafir er hann hafdi gefid henni af aullvm þeim peningum er honum hofdu aflaz sidaʀ en þau kuomu saman. tiundadi han þa atta hundraud hundrada. skylldi hun hafa fyrnefndar iardir miduik ok nes fyrer attatige hundrada. skylldi þessi giorningr allur staudugur standa ok

---

[1]) þessi klausa er ekki leingri.

obrigdilegr ef titnefnd grudrun lifdi honum leingr en med aullu ekki afl hafa ef þrattnefndr magnus lifdi henne lengur. ok til sannenda hier um settum uer fyrnefndir menn uor incigli fyrir þetta brief skrifad a grytubacka j haufdahuerfi miduikudagen næsta fyrer mario messu sidare aʀe sidaʀ en fyr segir.

---

710. 1. Febrúar 1445. á Grund í Eyjafirði.

Einar Þorleifsson selr Eiríki Loptssyni jöðina Auðbrekku í Hörgardal með skógi í Skógajörðu fyrir handan Hörgá, fyrir jarðirnar Skarð í Langadal, Ytra-Gil, Harastaði og Bakka; ennfremr selr Eiríkr Einari Yzta-Gil í Langadal fyrir Steinstaði í Öxnadal, og samþykkir Guðný Þorleifsdóttir kona Eiríks kaupin.

AM. Fasc. XI, 23, frumritið á skinni. Sjö innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru ekki eptir nema þrjú af þeim, og er þó eitt ekki nema hálft. AM. Fasc. VI, 18, transskript á skinni frá 20. Sept. 1508. AM. dipl. afskrr. Nr. 626 (eptir transskriptinu).

Þetta erv audbreck(u)bref.[1])

Jn nomine domini amen

var sva felld iarda kavp milli eireks loptzsonar ok einars þolleifssonar at adr nefndr einar selldi fyr nefndvm eireki jordina avdbreckv j haurgardal med aullvm þeim skogi sem stendr j skoga jordv fyrir handan havrga ok med avllum þeim gavgnvm ok gædvm sem jordvni hefir fylkt at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigande at. Hier imote gaf fyrnefndr eirekr jordina skard j langadal. ytra gil. myrar. harastadi ok backa. reiknadizt þessar jardir allar samt fyrir halft anad hundrad hundrada. Jtem gelldr titt nefndr eirekr þratt nef(n)dvm einari jordina yzta gil i langadal med avllvm þeim gædvm ok gavgnvm sem henni hefir fylkt at fornv ok nyiv. her jmot gaf adr nef(n)dr einar steinstade er ligur j avxnadal med aullv.

Samþykti gudny þolleifsdotter kona eireks med handabandi fyr greind jarda kavp.[2]) skylldi fyrgreind jord avdbrecka j

---

[1]) Aptan á frumritinu með fornri hendi, og hafa þá fleiri Auðbrekkubréf legið saman; [2]) skipte, transskr.

havrgardal obrigdilig eign eireks lopztsonar. skylldu opt nefndir menn eirekvr ok einar svara aullum lagariptingvm ꜳ þeim jordvm er hvor selldi avdrvm enn hvorr fyrir sig hallda þeim til laga er keypti ok afhendar allar jardirnar ok friælsliga at ser taka hvor sinar jardir at næstum fardaugum.

Vorv þessir vottar hia þessv kavpi. oddi þosteinsson. gvdmvndr þorgilsson. vilialmvr finsson. jon atlason. hrafn jonsson ok jon sygvrdzson huerir sin jnsigli med jnsigli opt nefndz einars þorlleifssonar settv fyrir þetta ydvart[1]) kavpa bref er geyrt var ꜳ grvnd j eyiafirdi manvdagin næsta fyrir pvrificacio sancte marie virginis. þa er lidit var fra hingat burd vors herra iehsv kristi þvshvndrvd fiogvr hvndrud fiorir tigir ok fim ꜳr.

---

711. 7. Maí 1445. á Þingeyrum.

Torfi bóndi Arason selr Skúla bónda Loptssyni jörðina Hvalsnes á Rosmhvalanesi og Gegnishól í Skagafirði, en Skúli selr Torfa jarðirnar Þykkvaskóg, Miðskóg, Þórólfsstaði, Smyrlahól, Giljaland og Heinaberg.

AM. Fasc. XI, 22, frumritið á skinni. Eitt innsigli er fyrir bréfinu. Hin eru dottin frá. AM. dipl. afskrr. 1451 (eptir frumritinu) og 5794 (»Ex orig.«); afskript með hendi Dr. Guðbrands Vigfússonar (1858) liggr í drögum Jóns Sigurðssonar til Fornbréfasafnsins, eptir »bréfi á skinni hjá Ólafi Guðmundssyni á Þorbergsstöðnm« í Dölum. Ártalið »1445« stóð þar »in marg.« með hendi Árna Magnússonar. Guðbr. getr og um dóm um kolviðarhögg í Ljáskóga vegna kirkjunnar í Þykkvaskógi (1608—11) og lögfestu fyrir Þykkvaskógi 1628 (1635) í frumriti hjá sama manni. Eg hefi spurzt fyrir um þessi bréf (1895) hjá Guðmundi Jónssyni á Hornsstöðum, sonarsyni Ólafs, en hann vissi ekkert hvað af þeim var orðið.

Jardakaupsbref skula loptzsonar vm̄ Hualznes a rosmhualanese.[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda broder jon med guds næd aboti ꜳ þingeyrum. ordinis sancti benedicti. haflide juarsson. jon gudinason. Magnus þorsteinsson. sigurdur þorsteinsson ok sęmundr þorarinsson. kuediu guds ok sina kunnickt gerandi ad sub anno gracie M°. cd°. xl°. quinto j stora stofunni

---

[1]) þannig bæði; [2]) Aptan á XI, 22, með hendi frá 17. öld.

æ þingeyrum jn festo johannis bauerlacensis vorum wer hia sæum ok heyrdum œ ord þeirra ok handaband. af eirni alfu skula bonda loptzsonar. enn torfa bonda arasonar af annarre at suo firir skildu. at adur nefndur torfi selldi fyrrgreindum skula alla jordina hualsnes er stendur æ Rosmhualanesi med ollum þeim gognum ok gędum sem jordunne fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi at. Reiknadi torfi at hualsnesi fylgdi tuęr jarder nes ok Melaberg ok stędi onnur firir omagavist. enn adra ętti kirkian ok þar til tolf kugilldi. kynni skuli at spyria at helge gudinason hefdi fleire peninga tekit kirkiunnar vegna æ hualsnesi þa skylldi torfi þa til leggia.

Her med selldi greindur torfi adur nefndum skula jordina gegnishol i skagafirdi er nu er kalladur kryddholl. er stendur j vidimyrar kirkiu sokn med ollum þeim gognum ok gędum sem þeirri jordu fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyiu ok hann vard fremst eigandi ath.

Her j Mote selldi opptnefndur skule þratt nefndum torfa þessar jarder er suo heita þẏckuaskog j breidafiardardaulum. Midskog. þorolfstadi. smillahuol. gilialand ok ymiaberg. sérhueria vm sik med ollum þeim gognum ok gędum sem greindum jordum fylger ok fylkt hefer at fornu ok nyio ok hann vard fremst eigandi at. Reiknadi skule at kirkian j skogi ętti sex kugilldi ok þar til gaf hann kirkiunni æfuinlekt koluidarhauggj liaskoga jord suo mikit sem sæ bondi þyrfte til gardin er þar byr ok hundrad raptvidar wpp æ huert ær ęfinliga j sueinatungu j nordrærdal. kẏne torfe at spyria at skule hefdi fleire peninga tekit kirkiunnar vegna j skoge enn sex kvgillde þæ skyllde skule þæ til leggia. Geck skule j borgan vm fẏrnd kirkiunnar æ hualsnesi vm suo langan tima sem helgi hielt jordina ok hun var honum dęmd at skuli skylldi suara þvi vpp œ sina peninga. skildi skule af ser at suara vm fyrnd kirkiunnar edur porcionem framar en adur er skrifat. Geck torfe j borgan vm fyrnd kirkiunnar j skogi ok porcionem vm suo langan tima sem skule atti jordina. skylldi huorr vm sik skule ok torfe suara lagariftingum firir þeim jordum er huorr selldi odrum enn bader hallda til laga. kynne adrar huorar jardernar at ganga af med logum skẏlldi huor vm sik ganga aptur at þeim jordum er huor selldi audrum an kęru. Ok til sanninda her vm settum wer fyrrnefnder menn wor jnzsigli firir þetta jardakaupsbref giort j sama stad ok ááre degi sidar enn fyrr segir.

712. 13. Mai 1445. á Hólum.

Guðmundr prestr Þorláksson gefr kirkjunni á Hólum í Hjaltadal allan þann hluta í jörðunni Ríp í Hegranesi, sem Ástríðr Jörundardóttir hafði gefið honum.

Landsbókasafn 18. Fol. bls. 98, nýleg pappírsbók, »med einu Jncigli.« Hér prentað eptir afskript Bjarna realstúdents Jónssonar.

Giafabrief Gudmundar Prests Thorlákssonar um Part i Rijp Anno MCD. XLV.

Þat giöre eg Gudmundur prestur Thorláksson gódum mönnum kunnugt med þessu mijnu opnu briefi. ad eg gief kirkiunne á Hólum til æfinnlegrar Eignar. þann part. er Astrijdur Jörundardotter[1]) gaf mier i Rijp i Hegranesi med ollum gögnum og giædum sem þeim parte hefur filgt at fornu og nýu og eg vard fremst eigande ad. og til sannenda hier um setta eg mitt Jncigle fyrer þetta Brief. skrifad á Hólum i Hialtadal Fimtudæginn fyrir Festum Sancti Hallvardi. Anno domini MCDXLV.

---

713. 31. Juli 1445. í Ytra-Djúpadal.

Fimm mennn votta, að Steindór Jónsson hafi feingið Inguni Ólafsdóttur konu sinni til fullrar eignar alla jörðina Djúpadal hinn ytra í Skagafirði, og reiknaði Steindór henni hálfa jörðina upp í helmingafélag þeirra, en hinn helming fyrir fjárskakka til Rómferðar og annars, er á sig hefði fallið síðan kaupmáli þeirra var gerðr.

Afskript Haldórs konrektors Hjálmarssonar (d. 1805) eptir frumbréfinu, og liggr hún í Fornbréfasafni Jóns Sigurðssonar, og virðist vera allnákvæm og stafrétt, en þó undarlega stafsett. Haldór kallar hana: »Utskrift af gömlu kálfskinnsbrefe, þó læselegu, sem fyrst hefr vered med 6. hangande Jnnsiglum, hvar af eitt er enn nu líted skaddad, partr epter af ödru, enn hin 4. hreint af fallin«. »Utan á brotinu stendr, enn er daúft orded, og þvi ei sem best aflestrar: þetta Breff virdizt mier standa verde jnn til þess þad verdur med lögum rekidt. 1624. Gjsle Haakonarson.« Að síðustu ritar Haldór: »Framan skrifad Document hefe eg

[1]) Geirmundardotter, hdr.

epter beidne Mr. Biarna Eyrikssonar í Diúpadal uppskrifad, og vilde láta þad vera ordrett, og jafnvel stafrett epter sinum original ad svo miklu leite eg hafde vit a ad lesa, vitnar Hofstadasele d. 17. Maji 1799».

Jehsus christus.

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heira sennda. olæfr grimsson. jon guidnason. jon halldorsson. þorsteinn jonsson ok jon þoruardsson. kuediu gudz ok sijna. kunngtt giorande. at þꝏ lidit var (frꝏ) hingatburd wors herra jeshu christi Ꝏ. cccc. xl. ok v. ꝏr faustudaginn næstann ephter olafsmesso[1]) j itra diupadal vorum vær j hiæ. saum ok heirdum æ ord ok handaband þeirra steindors jonssonar ok ingunar olæfsdotter konu hans. at suo fyrer skildu. þat nefndur steindor lugtti ok skipade Jngune ædurnefndre thil fullrar eignar alla jordina itra diupadal j skagafirde j flugumyrarþingum. med ollum þeim gognum ok gædum sem greindre iordu filger ok filgtt hefur at fornu ok nyu ok hann vard fremst eigande at ordinn. ollu tilskildu enn onguo fræ. med þessum tilskildum landamerkium. at firir sunnann framm rædur diupadalsæ til jokuls og austur j gloppugil. gagnuartt þadan nordur epter fiallinu mots vid holastadar menn. sijdan rett j vestur epter ollu fiallinu og allt æ feikirs nauf ok rettsynes i jtra nautaskalar enda ok steingard þann sem geingur ofan j æ. er hennar heimaland æ mille þessara vm(m)erkia sem fyr seiger. Reiknate steindor henne halfa iordina i sinn helming efhter þui sem i þeirra kaupmalabrefi stendur. at helming skylde eiga huorth þeirra feingins fiær og ofeingins. enn halfa iordena lugthe hann henne firir þaug giolld ok fiarskakka er hann reiknade æ sig hafa komit. war þat i firstu. xl^c. er tittnefndur steindor vard skylldugur þoruarde bonda lofthsyne j þeirra reikningskap ok .xv^c. er hann gaf birgethu dottur sinne ok .xx^c. er hann gaf til romferdar. komu þesse giolld æ þrattnefndan steindor morgum vetrum seirna enn hann giorde fiekaup med opthnefnda ingune konu sijna. samþictthe tijttnefnd ingun onguæn þennan giorning nie penninga wthlæt sem ædur eru skrifud. skillde fyrgreiñd iord ithre diupedalur obrigdulig eign ingunar fyrer steindore ok ollum hans loghligum erfingium. afhenntthe steindor þessa fyrgreinda

[1]) þ. e. 30. Júlí.

ihord þrættnefndre ingune þæ strags oss hiœverondum med hañdsolum. Og til meijre stadfestu og audsyningar hier wm setthe margnefndur steindor sitt inncigle med worum ædurgreinndra manna innciglum fyrer þetta giorningsbref huertt skrifad war deige sijdar enn fyr seiger.

714.

11. September 1445. á Þingeyrum.

Hrafn Sveinbjarnarson og tveir menn aðrir votta um landamerki Reykja, Bergstaða og Torfustaða í Miðfirði og að Reykir ætti fljótið fyrir ofan Bugðhyl og Bugðhyl hálfan til móts við Staðarbakka og Mel í Miðfirði.

AM. dipl. afskrr. Nr. 510, «Ex originalibus þordar þorleifssonar â kirkiubæiarklaustri» (AM.), og er afskriptin staðfest 18. Sept. 1712 í Reykjavík á Seltjarnarnesi af Árna Magnússyni, Páli Hákonarsyni og Magnúsi Einarssyni. Sbr. bréf frá 2. Dec. 1446.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heÿra senda hrafn sueinbiarnarson. oddur brÿniolfsson ok jon viguatzson q(uediu) guds ok sína kunnigt gerandi. at wer heÿrdum oss ellri menn segia þessi vera landamerki mille reykia ok bergstada at hlifartiorn redi efst ǽ halsinum ok sidan sloder þęr er liggia fyrer sunnan tiörnina ok ofan j grästein en ór steininum rettsÿni ok ofan j skrępludęl. en ór dęlinne ok ofan j mógil. ór mógili ok ofan j einstaka hól. enn j mille torfastada ok Reykia ór holnum ok ofan j jsolfs melshorn. en þetta berr hrafn framar at þa er hann var med olafi skeggiasyni ʀidu þeir æ landamercki brędurner ketill skeggiason er þa ǽtti torfastadi ok olafur skeggiason er þa atti ʀeÿki ok marger adrer goder menn ok sogdu þessi landamerki at reyker ętti nedan at midgardinum er gengr sudur at sikinu er fellur ofan med jsolfs mels horni enn sikit redi þadan ok fram j ǽ ok olafur eignadi ser fliotid fyrer ofan bugdhÿl ok halfan bugdhÿl til motz vid bada stadina stadarbacka ok mel ok sidan felli þar j sama stad bugdhÿlur nu sem hann fell firir fimtigum uetra ok alldri heyrdi hann tuimęli œ at reÿker ętti eigi þessa jord ok veidi ok þar til sem nu er komit. Ok til sanninda her vm settum wer fyrrnefnder menn wor jnzsigle fyrer þetta

vitnisburdarbref skrifat a þingeýrum laugardaginn nęsta fyrer krossmesso a haustid. anno domini. m°. cd°. xl°. quinto.

---

715. c. 14. September 1445.

Dómr um þrjá Einglendinga, er stolið höfðu pilti einum á Íslandi og haft hann með sér til Einglands.

Liber niger admiralitatis (The Black Book) í Monumenta juridica I, London 1871, ed. by Tr. Twiss, bls. 273. Hér er einungis tekinn sá kafli úr dómnum, er snertir þetta mál.

Item quod Willelmus Byggemane de Suetesham magister cujusdam navis vocatæ le Trinyte, dictæ vulgariter a dogger,[1] Johannis Pigot et Henrici Torysby de Lenna Episcopi, circa festum Exaltacionis Sanctæ Crucis, anno dicti regis[2] vicesimo tertio, cepit unum puerum in partibus de Islandia, et ipsum duxit in dicta navi ad ibidem usque Suetesham ad sibi serviendum, contra statuta regia in hac parte facta &c.

---

716. 30. September 1445. á Möðruvöllum.

Dómr sjö klerkmanna útnefndr af Gottskálki Hólabiskupi um séra Odd Þorkelsson, er biskupinn kærði fyrir það, að hann hefði haldið Bægisárstað ólöglega.

AM. Fasc. XI, 21, frumritið á skinni. Af sjö innsiglum, sem hafa verið fyrir bréfinu, eru nú þrjú eptir.

doomsbref vm sira od(d) a begisaa.[3])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heýra senda broder sigurdr prior aa maudrwollum. þorkell gudbiartson. brodir mattheus wigertson. jon hroarson. þorgrimur jonsson. jon halldorson prestar ok broder kolbeinn jonsson diackne kuediu guds ok sina kunnigt gerandi at sub anno gracie m° cd° xl° quinto a fimtadaghinn nesta epter mickelsmesso a maudrwavllvm j havrgardal uorum ver j dom næfnder af

---

[1]) þ. e. einskonar fiskiskúta; [2]) þ. e. Henrici sexti; [3]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

virduligum herra herra Gothskalk med guds nad biskupi a holum huerra suara edur seckta oddr prestur þorkelsson veri skylldugur firir þa akierv herra biskupin kierdi til hans at hann hielldi stadin a begisaa ok hefdi halldit wpp a langan tima med orett. handabandadi sira oddr sig sem laugliga stefndan vnder dom worn fyr nefndra manna wm halld ok asetv stadarins a begisaa ok hans peninga. þui dæmdu wer hann skylldugban at syna biskupinum fvllt skial firir nefndum stad begisa af rettum formanni hola kirkiv jnann þriggia daga. En ef hann gietti eigi þat synt collacionem.[1]) demdum wer sira odd skylldvgan at afhenda stadin a begisa med aullum sinum peningum fridvm ok ofridvm faustum ok lausum ok aullu þvi er þeir hafa frvcktad sidan nestu fardaga an þess er nyttilig hion hafa neytt biskupinum j havnd edr hans wmbodsmanne jnan siav natta. þar med allt mortalia þat fallit hefer medan hann hefer halldit fyrnefndan stad a begisa j haurgardal ok porcionem ok prest(t)iunder. En a nestum fardaugum tolf alner ofridar efter huert hundrad bedi j jaurdu ok lavsagozsi epter dýrleika stadarins en laugleigu epter huert fritt kugilldi suo micket wpp a buert ar sidan hann war prestur ok hiellt stadin a begisa ok þriatigi marka heilagre holakirkiv heim(a) a holum enn at nestum fardaugum j fridum peningum ok friduirdum. En allt þat er hann getur eigi luckt a nestum fardaugum sveri eineidi at hann skal luka holakirkiv ok begisarkirkiv epter þvi fremzsto sem gud gefur honum peninga til. Jtem demdu wer til biskupsins nada huort honum hefer borit at hafa kost ok kavp af stadnum aa begisa til jafnadar vid adrar kirkiur sem hann hefer curam yfer haft ok þar med sira odd skylldugan at tacka lavsn ok skript firir oriettligt halld kirkivnar ok stadarins a begisa af herra biskupinum slika sem hann will a hann leg(g)ia med riett.

Ok til sanenda hier wm settum wer fyrnefnder menn wor jnscigli firir þetta bref scrifat j sama stad deghi ok ari sem fyr seger.

---

[1]) þetta orð ritað yfir línunni.

717. 4. Oktober 1445. á Munkaþverá.

Þrír klerkmenn votta, að Einar ábóti á Munkaþverá seldi með samþykki konventubræðra Gottskálki biskupi og Hólastað þann part, er klaustrið átti í Laxármýrarósi, til móts við Grenjaðarstað, en biskup lét klaustrið fá í staðinn alla þá laxveiði, er Hólastaðr átti í Deildará norðr á Sléttu.

AM. Fasc. XI, 20, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, og eru það enn, nema hið síðasta, sem er dottið frá, en brákuð eru tvö hin fyrstu. Gömul afskript af bréfinu er í bréfasyrpu Guðbrands biskups (AM. 242. 4to bl. 97 a).

bref vm laxaveida skipte millwm holastad ok munkaþuera.[1])

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heÿra sennda sÿgurdr prior af mödruvaullum. þorkell prestur gudbiartzson. Ýon prestur hroazsson Quediu guds ok sina. kunnigt giorandi at sub anno gracie m° cccc° xl° quinto. a munkaþuera j eÿiafirdi sunnudaginn næsta epter mikaelsmessu[2]) vorum uær j hia saum ok heÿrdum a handaband virduligs herra herra gothskalks med guds nad biskups ath holum ok einars abota af munkaþuera med suo firir skildu. at einar aboti selldi herra biskupinum med samþÿcki sinna conuentubrædra þann part ok jtaulu er klaustrid a munkaþuera atti j laxármÿrar osi. tuau hunndrut af sex hundrudum til motz vith greniadarstad biskupinum ok heilagri holakirkiu til æfinligrar eignar. hier j moti gaf herra biskupinn gothskalk laxveidi alla þa holakirkia atti j deilldara nordr a sléttu er fellr a milli hols ok raufarhafnar klaustrinu a munkaþuera til obrigdiligrar eignar.

Ok til sanninda hier vm setti einar aboti sitt jnnsigle med sinna conuentubrædra jnnsigle med vorum jnnsiglum firir þetta bref skrifat j sama stad ok æri degi sidar en fÿr segir.

---

718. 4. December 1445. í Westminster.

Henrik Einglakonungr hinn sjötti gefr Goðsvin Skálholtsbiskupi verndarbréf til eins árs veru á Einglandi fyrir hann sjálfan, fylgd hans og fé.

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) þ. e. 3. Okt.

Rymeri Foedera ed. Holmes V, I, 151.

Pro episcopo in partibus Islandiæ.

Rex, per literas suas patentes, per unum annum proximo futurum duraturas, suscepit in protectionem, tuitionem et defensionem, ac salvam gardiam suas speciales venerabilem Godsuinum Scalotensis ecclesiæ episcopum in partibus de Islandia, in regno regis Angliæ ad præsens existentem, extra idem regnum regis, una cum familiaribus, equis, bonis, rebus et hernesiis suis licitis, ac cum vasis argenteis et jocalibus, pro statu suo necessariis, necnon argento et auro in massa ponderis viginti et trium marcarum Troie, pro calicibus et aliis vasis ecclesiasticis ad honorem dei et ecclesiæ suæ inde fiendis, versus partes suas proprias se divertendo et exinde in regnum regis prædictum, cum familiaribus, equis, bonis, rebus et hernesiis suis licitis et honestis, reveniendo, ibidem morando, nocte dieque perhendinando, et exinde versus partes suas proprias, quotiens et quando sibi placuerit, redeundo;

Proviso semper quod idem episcopus, ac familiares sui prædicti, vel eorum aliquis, quicquam in contrarium pacis, inter regem et regem Daciæ nuper captæ et conclusæ, seu quicquam, quod in regis aut regni sui præjudicium seu populi sui dampnum cedere valeat, non attemptent, seu attemptet, aut attemptari facere præsument, vel præsumat quovis modo.

Teste rege apud Westmonasterium, quarto die Decembris [Anno domini ꝏ° cd° xl° v° anno vero regni nostri xxiiij°.[1])

---

719. 8. Januar 1446. í Langadal.

Kaupmálabréf Ólafs Geirmundssonar og Sigríðar Þorsteinsdóttur.

AM. Fasc. XII, 4, frumritið á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en fjögur af þeim eru nú dottin frá.

kaupmala(bref) sigridar þor(steinsdottur).[2])

Jn nomine domini amen

War suo felldr kaupmali lýstur ok stadfestur æ millum

---

[1]) [sbr. á spássíu; [2]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

þeirra olafs geirmundzsonar ok sigridar þorsteinsdottur ath[1]) æ hronnýiastaudum j laxarhdalh j hiardharhollz kirkiu soknn sunnudaghinn næsta fýrir jolhafaustu þa er lidit var fra hingat burd vors herra jehsv christi þushunndrud fiogur hunndrud fiorir tighir ok sex[2]) arh ath huort þeirra hafdi til kaups med annat vm sigh tuau hunndrud hunndrada. Jtem gaf adur greindur olafur fyrr nefnndri sigride sextighe hunndrada j tilgiof ok beckiargiof. var þa hennar gotzs j hans gard halft þridia hunndrad hunndrada.

Woro þessir festingaruottar sira pall biarnnason. þorualldur þorkelsson. gunnar biarnason. þorarinn biarnason. þorsteinn gudmundzson. eýuinndr kolbeinsson leikmenn.

Jtem æ sama arhe ath hronnyiastaudum j laxardal j hiardarhollz hrepp ok kirkiv soknn þa er titt nefnndur olafur feste opt nefnnda sigride sier til laugligrar eiginkonu kiore þorgerdur modur hennar sigride dottur sina malakonu j gard fyrr greins olafs. var þa malhinn halft þridia hundrad hundrada. skyllde hann leggiazt vpp i buu eda betzstu eignn er þau ætti edur eigannde ath ýrde.

Ok til sannenda hier vm settv fyrr nefnder menn sin jnsigli fyrir þetta kaupmalabref giort var j langadal laugharдagin næsta epter þrettanda dagh jolha þa er lidhit var fra hingatburd vors herra jhesu christi þushundrud fiogur hunndrud fiorir tighir ok sex arh.

---

720. [1446.]

Testamentisbréf Þorvarðs Loptssonar á Möðruvöllum.

Add. British. Museum 11, 242 (FM. 206) bl. 50—51: Syrpa séra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ skr. 1543—91; IBfél. 79, 4to bls. 327—29 skr. c. 1680. Afskript af bréfinu er og í Bibl. Bodl. Oxf. Coll. FMagn. Nr. 55. 4to bls. 142—45 með hendi séra Guðbrands í Vatnsfirði; Advoc. Library Edinb. 21, 714. 4to (ágrip).

Testamentvmbref[3]) þorvardz lopzsonar [bonda hvstrv margretar.[4])

Jn nomine domini amen.

---

[1]) svo; [2]) þannig; mun annað hvort eiga að standa hér: fimm. eða þá sjö síðast í bréfinu; [3]) Testamentisbrief 79; [4]) [a Mødruvøllum 79.

Gerer ec þorvardr lopzson heill at viti oc samuizcu en krankr j likama svo fallit mitt testamentvm Gvde allzvalldanda til lofz oc dyrdar oc hanz blezudu moder sancte[1]) jvngfrv mario oc ollum gudz helgum monnum til sæmdar oc virdingar en mier syndugum til syndalausnar oc saluhialpar oc ollum þeim sem gud lofar at sia[2]) olmusa þickiz[3]) firir.

Jn primis iatar ec mic Gvdi skylldugan. Gef ec mic oc mina sal j valld oc vernnd skapara [oc lausnara mins herra[4]) iesu christi oc j skiol oc myskunnar fadm heilagrar kirkiu oc arnadar ord[5]) jungfru sancte marie og en[s] blezada Martini[6]) erkibiskups oc sancte[7]) Nicvlaus erkibiskupz[8]) sancte[7]) Johannis holabiskups oc[9]) bartholomeus postula oc ennar blezudu barbaru oc allra gudz heilagra manna.

Kys ec likama minum legstad at kirkiu hins sæla martini heima ɑ̃ modruuollum j eyafirdi. Hier med gef ec kirkiunne til æfenligrar eignar messoklædi at aullu oc kalek forgylltan. [alltarizbrun med bunade. ij. likneski. koparkross gylltur.[10]) iij. hialmar .ij.[11]) med jarn. [enn einn[12]) med kopar.

Jtem kirkiunne at holum j hialltadal .x^c^. oc þar til sæmiligan grip.

Jtem kirkiunne j skalholti .x^c^. oc þar til sæmiligt þing.

Jtem[13]) kirkiunne at munkaþuera [oc klaustrinu[14]) .x^c^. j nytteligum[15]) peningum þeim sem kirkiunne oc klaustrinu ero til uppreistar oc nytta.[16])

Jtem[17]) klaustrinu at modruuollum [j horgardal[18]) fimm .c.

Jtem [17]) .v. c. reyneneskIaustri.

Jtem[17]) þingeyraklaustri .v. c.

Jtem[17]) helgafellzklaustri .v. c.

Jtem[17]) videyarklaustri .v. c.

Jtem[17]) þyckuabæarklaustri .v. c.

[Jtem kirkiubæiarklaustri .u. c.[18])

Jtem[17]) breidabolstadar kirkiu j fliozhlid .c.

bæarkirkiu j floa .c.

Strandarkirkiu .c.

---

[1]) b. v. 79; [2]) su 79; [3]) þiggest 79: [4]) [mijns og lausnara 79; [5]) ordz 79; [6]) martinus 79; [7]) sancti 79; [8]) og b. v. 79; [9]) sl. 79; [10]) [sl. 79; [11]) einn 79; [12]) [og tveir 79; [13]) sl. 79; [14]) [sl. 79; [15]) nytsamlegum 79; [16]) nytsemdar 79; [17]) sl. 79; [18]) [sl. 79.

krysuvikr[1]) kirkiu .c.
Bravtarholltz kirkiu .c. [j uide.[2])
[kalladarnes krosse hundrat
krossenum æ hofi j vopnafirde hundrat.[3])
Myklagardz kirkiu [mariu likneski.[4])
Savrbæarkirkiu .c.
Hrafnagils kirkiu .c.
Greniadarstadar kirkiu. c.

Jtem presti þeim edr abota sem mic syngr til molldar iij. c. Sira magnuse einarssyne messoklædi oc hverium þeim[5]) presti sem yfer minum greptri stendur hundrat. huerium klerk [edr diakna .x.[6]) aura.

Prestvm[7]) j nordlendinga fiordvngi .xx. c. til salumesna.

Jtem fatækum monnum[8]) .xx. c.

Jtem oreiga skullder allra þeirra manna er æ minum jordum [bvat[9]) hafa gef ec kuitta(r) firir gvdz skulld oc sancte martinus.

Jtem skipar ec fatækan mann til huerz mins bvs fiogra [Modrvvollum. Eidum. hlidarenda oc strond[10]) þann[11]) sem margret min vill til taka svo leingi sem hvn lifir til [12]).

Bidr ec vm margretu mina at hun minniz mins artidardagz svo leingi sem hun lifir vpp æ huert ar. oc suo alla þa sem þær kirkiur hallda sem ec hefi nockura minning til giortt. svo micit sem gvd[13]) skytur huerium i hvg minne salu til hialpar.

Hefi ec feingit margret[14]) minne mitt fullt oc logligt umbod med handabandi þetta mitt testamentum ut at luka oc sierhuerium af greida j moguligan tima suo sem henne er nadugligt j sierhuerium stad.

Bidur ec um[15]) alla oc sierhuern lærdan mann oc olærdan vine sem ouine einkum fatæka menn gudz[16]) at þeir firirgefi mier alla þa hlvti sem ec hefi [med þeim[17]) brotit firir gvdz saker. Vil ec giarnan[18]) ollum monnum firirgefa hvad ed þeir hafa [med mic[19]) brotit. Þackar eg ollum minum vinum

[1]) kiesuvijkur(!) 79; [2]) [sl. 79; [3]) [úti á spássíu í 11242; [4]) [jc, 79; [5]) b. v. 79; [6]) [.v. 79; [7]) prestunum ollum 79; [8]) sl. 79; [9]) [bua edur bued 79; [10]) [Modruvalla. Eyda. Strendur. Hlijdarenda 79; [11]) þa 79; [12]) sl. 79; [13]) minn b. v. 79; [14]) margrietu 79; [15]) nu 79; [16]) b. v. 79; [17]) [vid þa 79; [18]) sl. 79; [19]) [mier a mote 79.

firir allan þann goda er þeir hafa mier til giortt oc bidit firir mier [til gudz[1]) med einne pater noster oc verzinu[2]) aue maria oc finnunz i paradis med gledi aller saman firir myskvnnar dom vorz liufa[3]) lausnara iesu christi.

Bidur eg almattugan gud at þat kome fyrst oc sidaz til hialpar ollum þeim sem mier syna oc giora til goda oc minni[4]) syndugre salu til fridar oc nadar suo at aldrei þrotne en þeim til[5]) syndalausnar oc gledi af lifanda guds syni jesv christo er med fedr[6]) oc helgum anda lifer oc riker um allar allder [uerallda.[7])

---

721. 30. April 1446. [á Möðruvöllum].

Bréf um peninga þá, er hústrú Margrét Vigfúsdóttir kjöri í fjórðungsgjöf sína eptir Þorvarð Loptsson.

MSteph. 27. 4to bls. 334—335, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730. Það er auðsætt, að þetta er ekki annað en ágrip bréfsins.

Anno 1446 ær lavgardagenn næstann firir Jonsdag um̃ vorid kiore Hustru Margret i sina fiordungsgiof þessa peninga. fyrst ij c^e j Jardagotse og so hejtande Jarder.

Sigluvijk.

Gielldingsæ.

Halland.

er liggia æ Svalbardz strond.

halfañ lejning i Eyafirde.

Tiarner og Halldorstade.

Hier til ijc^e j frijdum peningum.

L^e i virdingagotse.

sampikte þetta kiôr Eyrekur lofftsson broder þorvards.

---

722. 6. Mai 1446. á Möðruvöllum.

Skiptabréf eptir Þorvarð Loptsson á Möðruvöllum.

---

1) [sl. 79; 2) sl. 79; 3) b. v. 79; 4) sl. 11242; 5) sem(!) 11242; 6) hædstum gude 79; 7) [allda. Amen 79.

AM. 238. 4to bl. 119—120 (Bessastaðabók) skr. c. 1570. MSteph. 27. 4to bls. 335—36, Svartskinna, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar c. 1730 (upphaf bréfsins, stytt og vikið við).

Medkenningar bref.

Þad giorum uer olafr loptzson. magnus benediktzson. einar arnason. arne hauskaulldzson. Halfdan biörnsson. oli biarnason godum monnum vitrligt med þessu uoru breffi þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jehsu christi 1446 æ Jonsdag postula um uorit æ maudruuaullum j eyiafirdi worum uier til nefndir af eireki bonda loptzsyni af eirni alfv æ uegna barna þorvardz loptzsonar brodr hans en hustru margrietar wigfusdottr af annari. ad virda alla þa peninga og skipta sem fiellu eptir fyrr greindañ þoruard loptzson j fridum penningum og ofridum faustum og lausum. og medr þvi ad fyrr nefnd hustru margriet birti þar fyrir oss bref vndir dandimanna jnsiglum. ad þau þoruardr loptzson bondi hennar haufdu lagt helmingsfielag millum sin epter þui sem laugbok wottar. og þui skiptum uier greindir menn aullum peningum helminga. faustum og lausum. fridum og ofridum. annan helming til eignar baurnum þoruardz skilgetnum. en annan helming fyr greindri hustru margretu eigiñ kuinnu hans henni til eignar.

Reiknadist jardagoss þad er baurn þoruardz hlutu j sitt hlutskipti x^c hundrata. og xl^c. og eru þar j Reiknadir halfir maudruuellir. watzeñdir. Jokull. halldorstadir. tiarnir. torfufell. villingadalir tvennir halfir. leynengr. skallastadir. breckanes. liggia þessar allar jardir j eyiafirdi. og hier til. iij. jardir æ sualbardzstraund er suo heita. sigluvijk. gelldingsã og halland.

Jtem og jardagotz j austfiordum. er reiknadist .v^c. hundrata. og xlvij^c.

Jtem j annari grein Reiknadist hustru margrietu j sitt hlutskipti halfir maudruuellir. finnastadir. keeholl. anastadir. augxnafell. rugstadir. bringa. þraumr. gardzæ. holar tvennir. þuertingsstadir. brecka. þoroddzstadir. kaupangur. hafrstadir og leifstadir. liggia þessar allar æ eyiafirdi. uigastadir æ sualbardzstraund. wetrlidastadir j hnioskadal. ytri tunga j bardardal. aslakstadir j kraklingahlid. eigilsæ og þorbrandzstadir j nordrardal j skagafirdi.

Jtem jarda gotz sunnan landz. hlidarenda eignir fyrir .iij^{c}. hundrata og .l^{c}. xx^{c} j Reykium. xiiij^{c} j nupum er liggia j Aulvosi. xij^{c} j munadarnesi er liggr j borgarfirdi.

Reiknadist þetta jardagoss .x^{c}. hundrata og xj^{c}. leggiast hier til ıx kugilldi og xx til jafnadar med þad jardagoss sem baurn þoruardz hlutu j sitt hlutskipti.

Jtem Reiknadist hier til fridir peningar kugildi. hestar og hross allz ıx^{c} hundrata og lx^{c}.

Jtem virdingargoss .j. gulli og silfri .iij^{c}. hundrata. xx^{c}. j dyrum klædnadi j^{c} hundrata og lx^{c}. Reflum og bordbunadi. sængarklædum. kautlum. tijum og hardneskum og audru þarflegu gossi. og ad auki .lxxx^{c}. j virdingargossi j austfiordum.

Reiknadist þessir peningar fridir og ofridir og virdingargoss vij^{c} hundrata. og halfr sietti tugr hundrata j huorum helming fyrr greindra manna. hustru margrietar og barna þoruardz bonda hennar.

Og til sanninda hier um.

---

723. 7. Maí 1446. í Deventer á Hollandi.

Goðsvin biskup í Skálholti heitir hverjum þeim fjörutíu daga syndalausn, er heimsæki með guðsótta eða gjöfum eða styrki á nokkurn hátt klaustrið í Hoenepe í Hollandi á vissum helgidögum, sem til teknir eru í bréfinu.

Bréf þetta er tekið hér eptir riti W. Moll's um Goðsvin biskup, og er bréfið þar á bls. 46—48, og er þar prentað eptir frumritinu, sem nú er í skjalasafninu í Zwolle. Rit þetta hefir svo látandi titil: „Gozewijn Comhaer, een Nederlander aan het hoofd der kerk van IJsland. Door W. Moll. Amsterdam 1876«. Er það prentað í „Verslagen en Mededeelingen der koninklijke Akademie van Wetenschappen, Afdeeling Letterkunde, 2de Reeks. Deel VI,« en hér er hún fyrir sér sérprent úr því. Ritgjörð þessi er merkileg, því að hún dregr fram alveg nýar upplýsingar um Goðsvin biskup, sem íslenzkir sagnaritarar hafa ekki þekt neitt til, og vil eg því hér í stuttu fororði skýra frá hinu helzta, því að rit þetta mun vera í fárra manna höndum á Íslandi. Finnr biskup hefir ekki vitað um, hverrar þjóðar Goðsvin biskup var, og Jón Sigurðsson hefir í Safni til sögu Íslands ætlað, að hann hafi verið danskr eða þýzkr. En Moll skýrir frá því, að hann hafi verið Hollendingr og af góðum ættum, og hét fullu nafni *Gozewijn Comhaer*, og var Comhaer ættar-

nafn hans. Hann gizkar á að Goðsvin biskup sé fæddr hér um bil 1380. Goðsvin hafi feingið gott uppeldi, sem hæfði dýru klerkefni. 1414 hafi hann verið orðinn príor í einu karthuisaklaustri í Zeelhem, og hafi menn þurft að vera hér um bil þrítugir til þess að geta verið það. Príor var hann langan tíma, og lýsa sagnaritarar Hollendinga honum fagrlega. Petreius Dorlandus segir í kroniku sinni, að hann hafi haft »fram úr skarandi gáfur, verið sérlega verkhygginn og ágætlega lærðr.«[1]) Hann hafi »meðal annars samið ritgjörð um drottinlega bæn með mjúku orðfæri, skilmerkilega og fagra.«[2]) Hann var alvörumaðr og siðavandr, og hélt ríkt klerkalifnað sem príor og var í mikilli virðingu. Eitthvað um það leyti sem Goðsvin var orðinn príor hafði Gerrit Camhaer faðir hans flutzt til Danmerkr, og lifði hann þar í virðingum við of fjár. Segir Moll sögu af því, þegar Goðsvin heimsótti eitt sinn föður sinn, sem dæmi upp á góðleik hans og guðselsku og ást hans á klaustrum og klerkdómi, og tekr hann söguna eptir einhverjum sagnaritara, en hún er svo: »Þegar Goðsvin kom til Danmerkr til föður síns, sat faðir hans og ætlaði að fara að skrifa eitthvað. Spurði hann þá föður sinn hvað hann væri að rita. Hann svaraði: Eg er að skrifa miða upp á þá hundrað nobela, sem eg hefi lánað Diepenweenklaustri. Þá sagði Goðsvin: Nei, faðir minn, skrifaðu ekki lánað, heldr gefið. Faðir hans sagði: Eg hefi *lánað* því. Goðsvin sagði: Nei, faðir minn, ekki lánað, heldr gefið. En faðir hans mælti bistr: Eg hefi *lánað* því. Sonr hans svaraði: Nei, faðir minn, skrifaðu gefið. Hann ávann það við föður sinn að hann ritaði: »Eg hefi gefið Dinpenveen-klaustri hundrað nóbela.«[3]) Faðir hans dó c. 1417—18, og Goðsvin sjálfr hefir að líkindum yfirgefið príors embættið og farið til Danmerkr og verið þar í miklum metum og gerzt skriptafaðir Eiríks konungs af Pommern, en 1437 hefir hann orðið biskup í Skálholti. Á Íslandi hefir Goðsvin verið samfleytt í 8 ár. Hann hefir farið utan haustið 1445 og hefir þá ætlað að dvelja árlangt á Englandi, en úr því hefir ekki orðið og er hann kominn til Hollands á næsta vori, eins og þetta bréf sýnir, og kom hann aldrei til Íslands framar. Hann dó í »góðri elli« í Zeelhem 19. Júlí (»á Margrétarmessu kvöld«) 1447. Eins og áðr er getið var hans fulla nafn Gozewijn Comhaer, en í íslenzkum bréfum er nafn hans allajafnan ritað *Godsuin* og ættarnafninu slept, en Íslendingar hafa borið það fram *Gottsveinn*, og þekkist það nafn ekki á Íslandi fyr en eptir hans daga, er menn hafa farið að láta heita eptir honum, og helzt nafnið við enn í dag, og er venjulega í daglegu tali stytt í »Gosi«. Hollendingar hafa nú myndina »Goesen« (= Gossveinn = Goss-sveinn = Gottsveinn).

---

[1]) »præclaras animi dotes singularemque rerum agendarum prudentiam atque eximiam eruditionem«. Chronicon lib. I; [2]) »inter caetera scripsit librum super oratione dominica, nitidum, disertum, elegantem«. Chronicon lib. VIII.; [3]) Moll bls. 19.

Universis et singulis christifidelibus, ad quorum cognicionem presencium seriem literarum in futurum deduci contigerit, Godsuinus, permissione divina Scalotensis ecclesie in Islandia episcopus, sempiternam in Christo cum pace salutem.

Quum pium arbitramur ac debitum piarum exitare mentium pias affectiones, ut in exequendis pietatis operibus tanto studiosius insistant, quanto ad hoc per spiritualium remunerationem stipendiorum crebrius excitantur, hinc est quod omnibus et quibuslibet vere confessis et corde contritis, qui ecclesiam sanctimonialium in Honepe ordinis Cisterciensis, Traiectensis dioceseos in festis infrascriptis, videlicet Natalis Domini, Circumcisionis, Epyphanie, Pasche, Ascensionis Domini, Pentbecostes, Trinitatis, Corporis Christi, Nativitatis beati Johannis baptiste, Petri et Pauli, Marie Magdalene, Assumptonis, Nativitatis, Concepcionis, Annuntiationis et Visitationis beate Dei genetricis, Virginis Marie, Michaelis, Martini, Benedicti, Bernardi, omnium sanctorum Commemoracionis, animarum similiter, et in Octavis memoratarum festivitatum, octavas habentium, die quoque Dedicacionis prefate ecclesie, congruo honore ac devocionis aut peregrintationis causa visitaverint, aut pro reparatione memorati monasterii, altarium, librorum, ornamentorum, et aliorum ad prefata requisitorum, vel ad ipsius conventus sustentationem manus ,adiutrices pro Christo porrexerint, aut in testamentis suis ad prefata, seu aliquod eorum, quidpiam legaverint vel donaverint, aut legari sive donari per se aut per alias procuraverint, omnibus proinde et singulis memorati monasterii personis, videlicet Abbatisse, Priorisse, Cellarie, Sacriste, Sororibus conventualibus velatis et non velatis, atque Noviciis, quotiens ante altare chori ac tabulam reliquiarum, in eo stantem, aut ante reliquias seu ymagines, quas circa lectos suos singule earum repositas habent aut habuerint, Confessoribus quoque et Capellanis ante altare inferius, seu ante corpus dominicum, ibidem locatum, orationem dominicam cum angelica salutatione devote et cum supplici genuflexione dicentibus, de omnipotentis Dei clementia et beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritati confisi, quadraginta indulgentiarum dies de iniunctis eis a iure vel ab homine penitentiis, in quantum nobis ex pontificalis potestate officii id permittatur, gratiosi relaxamus.

In quorum omnium et singulorum premissorum testimonium presentes literas nostri appensione sigilli fecimus communiri.

Datum Davantrie, supradicte dioceseos, Anno domini millesimo quadragentesimo quadragesimo sexto, sabbato post Philipppi et Jacobi.

---

724. 10. Mai 1446. á Sveinsstöðum.

VITNISBURÐR sex manna um próftöku Bessa sýslumanns Einarssonar, í umboði Einars Þorleifssonar jungkæra, um yfirgang Guðmundar (ríka) Arasonar.

AM. Fasc. LXXVI, C, 5, transskript sex manna ódagsett og ártalslaust í afskript frá dögum Árna Magnússonar, og er það svo látandi: »Þat giorer og Einar Geirmundzson. Skuli Jonsson. Eigell magnusson. helgi þorallzson. helgi Ellingsson og arni oddzson Godum monnum vitrligt med þessu voro brefe at ver sáum og yfirlásum og heyrdum yfirlesit opin bref med heilum og óskauddum hangandi inciglum svo latanda ord opter ord sem hier seger«.

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heÿra senda Brandr jonsson. Steindor jonsson. Oddr asmundzson. halldor Steindorsson. magnus teitzson oc hallr þorgrimsson kvediu guds oc sina kunnugt giorandi med þessu voro brefi at þá ær lidit var fra hingatburd vors herra iehsu christi þushundrat cccc xl oc sex ar þridiudagin næsta epter festum sancti Johannis ante portam latinam á Sveinstaudum i Vatzdal a almennilighu þingi toc Bessi Einarsson ær þa hafdi syslu af velbornum manni jungkæra Æinare þorleifssyni svofelld prof oc sakargiptir wppa Gudmund bonda arason.

J fyrstu grein kom fram Biorn kærsson oc leiddi[1]) svofelld prof wpp a Gudmund arason af tveimur skilrikum wottum er svo hetu jon þosteinsson oc gunnar þorkelsson. at þeir voro á Breidabolsstad j watzdal. þa ær optnefndr Biorn kærsson bio þar at gudmundur bondi arason kom þar oc sa flokkr manna sem honum fylgdi oc brutu upp bæin oc geingu jnn i bæin med brugdnum swerdum oc audrum wopnum. sóru þeir at Gudmundr arason oc hanz menn báru burt i sinum hondum þat fe sem Biørn kærsson átti.

J annari grein soro þat adrir tveir skilrikir wottar Oddr asmundzson. jon þorsteinsson. at þá er loptr bondi guttormsson. gudh hanz sal hafi. hafdi hirdstiorn nordan oc westan á Jslandi a holawadi i watzdal i f[yrnefndum] degi at gudmundr bondi skyldi koma þar til swars um malaferli hans. oc adr

[1]) leiddu, hdr.

greinda hunwettningha at biorn karsson beiddizt bota af tittnefndum gudmundi arasyne æ adr greindu mali oc feck aunguar swo þeir uissu. þui gaf adrgreindr Biorn fwllar sakir fyrir adrgreint ʀan ok ofriki gudmundi arasyni a adrgreindu mali eptir þui sem hann matti fremst giora med laughum.

J þridiu grein leiddi þorwardr olafsson tuo laugligh wittni ær svo hetu haflidi þordarson oc jon þrandarson fyrir adrnefndum Bessa æinarssyni med fullum bokaræidi at þeir woru a ʀeykium j midfirdi þa ær gudmundr arason kom þar wid nitian menn oc xx byrg . . . . [1])

---

725. [1446].

SKRÁ um eignir Guðmundar (ríka) Arasonar á Reykhólum, þegar þær voru teknar undir konung.

AM. Fasc. Lxxvi, C, 1—4. Fjórar afskriptir, allar á pappír: *a*, blöð í 4to rituð með góðri hendi c. 1600, og er þessi afskript bezt; *b*, blöð í 8vo með hendi Jóns Magnússonar bróður Árna. Þar stendr aptast: »ä þaug blöd sem þetta er efftersskrifad var sijdast allra skrifad so: þetta er riett Copia þeirra fiögra kalfskinsblada vm peningareikning effter Gudmund arason hinn rika«; *c*, afskript frá c. 1670 (brot); *d*, afskript gerð að því er virðist austr í Skaptafellssýslu c. 1690. Aptan við þessa afskript er ritað þetta:

»Til minnis uppteicknad vegna Gunnlaugs Magnussonar.

Hann afseigir ad hreppstiorar under fialli rade neirnre biggijngu a Jordini Kielldunupi so leingi sem sitt brief af H(erra) Byskupinum utgiefid standa meigi. og þad sie ecki ad logum til baka geingid. enn miskunsemd þa sem þeir hreppstiorar uilia nu syna þeim fatæka manni sem þar nu byr til þez kirrann vera lata afseigir hann i þetta sinn framkomi. ordsakar þeirrar. ad adur lofad hafi gott firir þann man ad suara mier og honum forsuaranliga huad ecki er enn nu framkomid. þar med stendur hia suaramonnum Jardarennar kugilldi og leiga þar effter. huorz vegna eg enn nu skicka manninum Stara sem eg hefi bigt eirnig a jordina flitia ad næstu fardognm. og bid eg sýslumannin ok Logsagnaran Olaf Einarsson ad sia so til ad huorki eg nie madurinn sie aflaga borinn þar eg uegna minnar fiærlægdar ei til komast kann enn Jordinn syner sig sialf ef skodud er. til merkiz mitt nafn ad Holltum 1691. 30. Aprilis.

Gunnlaugur magnusson m. e. h.«

Meðal afskripta fornbréfa í safni AM. Nr. 5773 er endrrit gert fyrir Árna eptir *c*; af síðasta hluta þessarar skrár er ennfremr

---

1) Hér hættir afskriptin alt í einu, og vantar niðrlagið.

afskript meðal afskripta Árna Nr. 5784, og er gerð fyrir hann. Sbr. Sunnanfara I, Nr. 2 (1891). Sbr. ennfremr Sýslumannaæfir Boga Benediktssonar II, 15.

Þesse var Reikningur. er Gudmundur Arason misti sijna peninga. sem hier seiger.

Þa var til bus a Reykiaholum fimm kyr og xxxx. halft annad hundrad asaudar. og ellefu oxar og fiorutijger tnæuetrer og þreuetrer. og þadan af elldri. ij^c gelldings og vij betur og xij Sauder og hundrad veturgamler. vj kalfar oc xx. og v naut og xx veturgomul. halft annad c lamba j þoskafirde og vij oxar j eyum. fiorer þreuetrer. enn iij niju uetra. xiij vinnuhestar og niju hross fullroskiñ. xj vnghrysse. og v hestar veturgamler. og fiorer hestar þreuetrer. og vij hestar tuæuetrer. viij suijn gomul og grijser ad Auk.

Þetta jnnann gatta.

xiij Sængur og xx. flestar nyar. enn allar alfærar med aklædum og Reckiuvodum. vj manna lijnlok og fimm glitud lijnhægindi. ij munnlaugar storar og v litlar. iij vatzkallar. xij tinfaut og xx sma og stor. og nijutuger trefaut. og meir enn c borddiskar vtlensker. xii storkonnur. og xj halfkonnur og xiij smatinter. [viij Staup (og) lx[1]). xviij stordryckiu horn. sum buin med silfurbeitum. xviij elldzgogn og voru j þrir tunnukatlar. og v pottar ad auk.

Jtem xiij manna aklædnadur med tilgilld[2]) klæde. og voro j ij stackar med skarlat. og enn stackur. er kalladur var[3]) fugla stakkur enn gode. tuennur husbuningur. Refller[4]) og vender vm alla storu stofu og litlu stofu. tuenn fortiold firir framan hionasæng og tuenn tiolld j kring vm sængina. og allt annad þad til buskapar þurfti ad hafa jnnan gardz og vtan. smidia alfær med ollum tolum. med odrum buskaps þarfindum. storkerolldum og smakierolldum. fotum og trogum. skalum og sponum. dukum og diskum og bordhandklædum og sem bordbunadi til heirde. oc oll onnur þarfindi er til buskapar þurfti ad hafa.

Reikiaholar eru[5]) Sextiger hundrud. oc er halft kyrkiu eign. þa lau þessar jarder þar vnder til byggingar er Gudmundr atte.

Valzhamar xvj^c. voru med iiij kugilldi.

---

[1]) [68 staup, b, c; [2]) þannig, a. d, tvígild b; máð í c; [3]) sl. a, b; [4]) a, d: reflar b; máð í c; [5]) b, c; er, a, d.

Brecka xij^c. voru med iiij kugillde.
Suarfholl xvj^c. uoru med vj kugillde.
Groustader xxiiij^c. voru med viij kugillde.
kroksfiardarnes xij^c med iiij kugilldum.
Jngunarstader xx^c med vj kugilldum.
Backi xij^c med iiij kugillde.
Tindar xxx^c og med viij kugillde.
klettur xij^c og med vj kugillde.
holar xij^c og med vj kugillde.
Bær xxx^c med viij kugillde.
Borg xxj^c og med vj kugillde.
hafrafell xvj^c og med vj kugillde.
vogsbotn vj^c med ij kugilldum.
Tunga xvj^c og med iiij kugillde.
Gillastader xvj^c med iiij kugilldum.
kluckufell xij^c med ij kugilldum.
munestunga[1]) viij^c med ij kugilldum.
Hrijsholl xx^c med iiij kugilldum.
Skalldstader viij^c med ij kugilldum.
Berufiordur xvj^c med iiij kugilldum.
Hirningstader viij^c med iiij kugilldum.
Barmar xij^c med ij kugilldum.
Midhus xxx^c med viij kugilldum.
Grund viij^c med ij kugilldum.
Hamraland xij^c med iiij kugilldum.
Skierdingsstader xxx^c (med) vj kugilldum.
Midianes v tijger c med viij kugilldum.
kinnastader xvj^c med iiij kugilldum.
Skogar xij^c med iiij kugilldum.
kollabuder xij^c med iiij kugilldum.
hiallar xij^c med ij kugilldum. kyrkiu eign.

Summa[2]) 33 jarder med Reikiaholum.[3])

Þa var hans annat hofudbol Kalldadarnes j Biarnarfirde.

---

[1]) munenstunga, *b*; [2]) b. v. *b*; [3]) þannig öll. Hér eru og taldar 33 jarðir að meðtöldum Reyhólum. Jarðirnar eru ekki taldar í sömu röð í öllum afskriptum, en hér er fylgt *a*, því sú afskript er langbezt. Á spássiu í *a* er reiknuð út •summa• sem verðr •340^c Q 89•.

lxᵉ at dyrleika. og voru med fimm kyr og xx til bus og hundrad asaudar. xiij gielldingar tuæuetrer og ellre nordur a hruteyiarstrond. og xxx veturgamler gelldingar þar heima. og x tijger lamba. xxv[1]) veturgamlar gimbrar. viij hestar og vj hross. v vnghrysse veturgomul. voru j ij hestar. vij oxar tuæuetrer oc elldri j grijmsey oc voro j ij vij vetra gamler. xij æringur og ij attæringar og vj æringur. xij sængur med aklædum og Reckiuvodum og hægindum og flestar nyar. Smidia med ollum tolum. xiij katlar smaer og storer og iij pottar og oll onnur buskaps þarfinde. þad til bus þurfte at hafa. storkierolld og smakerolld. trog og fotur. duka og diska. skaler og spæne. og þad sem bordbunadi til heirde. Meir enn þriu hundrud alna vader og feriugaugn. og skipin oll med ra og Reida. og margt þad annad jnnan gardz er ecki þurfti þar til buskaps ad hafa. Þa lau þessar jarder þar vnder til Byggingar og Gudmundur atti.

Bolstadur vjᶜ voro med ij kugillde.
Bassastader[2]) xijᶜ med iij kugilldum.
Sandnes vjᶜ med ij kugilldum.
Hella xijᶜ og med iij kugillde.
Kleifar xijᶜ og med iij kugillde.
Reikiarvijk viijᶜ med ij kugillde.
Hafnarholmur xxiiijᶜ med vj kugilldum.
Hamar xvjᶜ med vj kugilldum.
Sindinsvijk vjᶜ med ij kugilldum.
Drangsnes viijᶜ med ij kugilldum.
Bær xxiiijᶜ med vj kugilldum.
Skard viijᶜ med iij kugilldum,
Backe vjᶜ med ij kugilldum.
Biarnarnes xijᶜ. ij kugilldi med.
Sundalur[3]) viijᶜ. ij kugilldi med.
Guddalur xijᶜ. ij kugilldi med.
Suansholl xijᶜ. med ij kugilldi.
kluka vjᶜ med ij kugilldum.
Reikiarvijk vjᶜ med ij kugilldum.
Eyar viijᶜ og med iij kugilldi.
kleifar viijᶜ med ij kugilldum.
kalldbakur xijᶜ med iij kugilldum.

[1]) 35, b, c, d; [2]) Bastastader, a; [3]) Sunddalur, d.

kambur xxiiij^c med iiij kugilldum.
kios viij^c og med ij kugilldi.
Reikiarfiordur xxiiij^c. iiij kugilldi.
naustuijk vj^c og med ij kugilldi.
kiesuogur[1]) xij^c. ij kugilldi med.
Giogur iiij^c. ij kugilldi med.
auijk xij^c med iij kugilldum.
finnbogastader xx^c med iiij kugilldum.
Bær xxiiij^c med iiij kugilldum.
Eyre viij^c. ij kugilldi med.
Jngolfsfiordur viij^c. ij kugilldi med.
Ofeigsfiordur xvj^c. iij kugilldi.

þa var j eyde a nordurstrondum Furufiordur og Reikiarfiordur og Skialldabiarnarvijk.

Summa[2]) 38 jarder med Kalldadarnese.

Þa var hans hid þridia haufudbol Nupur j dyrafirde lx^c og hans buskapur þar[3]) vppa. War þar þa til bus xxxx kyr og ij betur og xij og xx asaudar annars hundrads og nijetijger gelldings tuæuetrer og elldre. med viij hrutum. [vij sauder (og) lx[4]) veturgamler. xviij naut veturgomul og viij naut tuæuetur med kuijgum. x tijge lamba. vij gielldhestar og stadhestur[5]) med vj hrossum. v vnghryssum at auk. iiij veturgomul. xij vetrarkalfar og x suijn gomul. ij gilltur ad auk. med vij grijsum huer. þriu skip med Ra oc ollum reidskap. teinæringur og viij æringur og vj æringur. xiij oxar þreuetrer og þadan af elldri. Fiorar sængur og xx alfærar ad aullu. Tiolld vm alla stofu og þar ij linlauk. xvj elldzgaugn og voro j tueir tunnukatlar bader nyer. storkierolld og smakerolld og aunnur bus þarfinde þau sem þar þurfte. dukar og diskar og allt þad sem til bordz þurfti ad hafa. ij storar munnlaugar og iiij smar. hier med oll þarfindi þad til bus þurfti ad hafa.

Þa lagu þessar jarder þar vndir til biggingar er Gudmundr atti.

Drangar xij^c med iij kugillde.
kiaranstader xij^c med iij kugilldum.
kleif xij^c med iij kugilldum.

[1]) a, c, kesvogur, *b*; [2]) b. v.: *b*. c; [3]) sl. a, b; [4]) [68 sauder b c. d; [5]) stodhestur. b, c, d.

kirkiubol xxiiij^{c} med iiij kugilldum.
Holar xij^{c} med iij kugilldum.
Hraun lx^{c} og med x kugilldum.
J haukadal v tijger c med viij kugilldum.
Sueinseyre xxiiij^{c} med iiij kugilldum.
Saurar xij^{c} med iij kugilldum.
Haufn xij^{c} med ij kugilldum.
Seluogur xij^{c} med ij kugilldum.
Sliettanes xij^{c} med ij kugilldum.
kotnupur xij^{c} med iij kugilldum.
Holar xij^{c} med ij kugilldum.
kluckuland xij^{c} med ij kugilldum.
Gardur viij^{c} med ij kugilldum.
Lækur xvj^{c} med iij kugilldum.
aluidra x tijger med skaganum med x kugilldum.
Arnarnes [med birnestodum[1]) xx og iiij^{c} med .v. kugilldum.
Gerdhamrar xxiiij^{c}. iiij kugilldi med.
hiardardalur lx^{c}. viij kugilldi med.
annar hiardardalur xxx^{c} med vj kugilldum.
.þorfinnstader xxiiij^{c}. iiij kugilldi med.
vedrara[2]) viij^{c} og iij[3]) kugilldi med.
Aunnur vedrara[2]) xvj^{c}. iiij kugilldi med.
vijfilsmyre xxiiij^{c}. iiij kugilldi med.
kirkiubol xxx^{c}. vj kugilldi med.
Annarnes[4]) xxiiij^{c}. iiij kugilldi med.
hestur v tijger c. viij kugilldi med.
kroppstadir xij^{c}. iij kugilldi med.
efsta bol xxiiij^{c}. iiij kugilldi.
kyrkiubol xij^{c}. iij kugilldi med.
Summa[5]) 33 jarder.

Þa var hans ed fiorda haufudbol Briamslækur a barda-strond lx^{c} og hanz buskapur vppa. Var þar þa til bus xx kyr og iij betur og xj tijger asaudar. xij tijge gielldings tuæuetrer og elldri. og v hrutar. lij sauder veturgamler. xij naut vetur-gaumul. iiij naut tuæuetur. vij tijger lamba. vj gelldhestar til vinnu. og iij hross og iiij veturgomul hross og eirn hestur j.

[1]) [sl. d; [2]) vedraa c, d; [3]) þriu. b, c, d; [4]) Arnarnes, c, d; [5]) sl. *a.*

viij kalfar. ij skip. viij æringur og vj æringur. vj naut gelld tuæuetur og þadan af elldri. xiiij elldzgaugn god. var eitt xij fiordunga ketell oc x fiordunga ketill og ij storpottar. kierolld bædi stor og sma. dukar og diskar og allt þad sem til bordz þurfti. og oll onnur bus þarfindi er sa gardur þurfti vid. Raudasmidia stor med ollum tolum og onnur smidia minne.

Þessar jarder lau vndir til biggingar og Gudmundur atti.

J audnum iij^c med j kugilldi.
hamar xij^c og med ij kugilldi.
fossa xxiiij^c og med iiij kugilldi.
Hella xij^c med ij kugilldum.
þuera xij^c med ij kugilldum.
Hlijd xij^c og med iiij kugilldi.
arnorstader xviij^c med iiij kugilldum.
Raudzdalur xx^c med iiij kugilldum.
Huammur xxij^c og med iiij kugilldi.
Hamar xvj^c med ij kugilldum.
litlu[1]) hlijd xij^c med ij kugilldum.
midhlijd xviij^c og (med) iiij kugilldi.
Haukaberg xxiiij ^c med iiij kugilldum.
Hrakstader xxx^c og med vj kugilldi.

Þessar jarder. med læk. ero ad tolu 14.

Þa var hans ed fimta haufudbol Saurbær a Raudasande lx^c til Tiundar. enn hundrad hundrada til giptumala. og hanz buskapur a. var þar þa til bus xl og v kyr og xl asaudar annars hundradz og xviij oxar tuæuetrer og þrir og xx oxar þreuetrer og þadan af elldri og geingu j vatzdal jnn fra læk. xx gelldingar annars hundradz. tuæuetrer og þadann af elldri. og lxx veturgamler. xxx gimbrar veturgamlar ad auk. x hrutar tuæuetrer. xxv vetrarkalfar. xvj naut veturgomul. xx lomb annars hundradz. xij vinnuhestar og vj hross. vj hestar tuæuetrer og ij hross. og viij trippe veturgomul. Niju suijn gomul og ij gilltur ad auk med viij grijsum huor.

Enn þetta jnnann gatta. xj sængur og xx. flestar nyar. alfærar ad ollu. med aklædum og Reckiuvodum. v manna lijnlauk og fiogur hæginde glitud. ij munnlaugar storar og iij litlar. ij vatzkallar. viij tijger trefaut og xj og xx tinfot sma

[1]) litla, c. d.

og stor. x tijger Borddiskar[1]) rauder. xij storkonnur. og niju halfkonnur. xj smatinter. vij manna alklædnadur med tilgilld klædi og kostuligur husbuningur vm alla stofu og vm litlu stofu. vel xl staup og bikarar ad auk. xiiij horn. sum bueñ. xiiij katlar og voro j ij storkatlar. vj pottar. fortiolld firir framan hiona sæng og j kring vm sængina. tunnur og pijpur oc aunnur aulgaugn oreiknad. fiorer borddukar kostuligir. xiij alna huor. og þar til bordhandklædi. og þar til adrer marger vm aull bord. Smidia alfær til allz smijdis. og aull aunnur þarfinde jnnann gardz og vtann er til bvskapar þurfti ad hafa.

Þessar jarder lagu þar vnder til Biggingar.
Lambavatn med breckunni[2]) xxx^c og voro med viij kugilldi.
Stackar l^c med x kugilldum.
Grauf xx^c med iiij kugilldum.
kluka xij^c med iiij kugilldum.
hlijdarhuammur vj^c med ij kugilldum.
kirkiuhuammur xx^c med iiij kugilldum [kirkiu eign[3])
maberg xx^c med iiij kugilldum.
melanes xx^c med iiij kugilldum.
siounda xij^c med ij kugilldum [kirkiu eign.[3])
skor viij^c. ij kugilldi med. [kirkiu eign.[3])
veller iij^c [kirkiu eign.[3])
kollzvijk xxiiij^c. iiij kugilldi med
laganupur xviij^c med iiij kugilldum [kirkiu eign.[3])
vatzdalur xviij^c med iiij kugilldum.
botn xxiiij^c. vj kugilldi med.
Gisseyre[4]) xxx^c med vj kugilldum.
17 jarder med bæ.

Þa var hans ed siotta haufudbol fell j kollafirde. lx^c og þar hans buskapur. var þar þa til bus xij kyr og viij tijger asaudar. xij sauder og xx tuæuetrer og elldri. og xj og xx veturgamler med gimbrum. vij tijger lamba. og iij hrutar vetur-gamler. iiij hestar og iij hross og ij vngtrippi. iiij naut vetur-gaumul og iij tuæuetur. ij vetrarkalfar. vj æringur nyr. x sængurdukar og diskar og allur tuenn(ur) bordbunadur og aull þarfindi jnnan gardz og vtan er til þess bus þurfti ad hafa.

[1]) Bordskierdiskar, c, d; [2]) brecku. b; [3]) [kk, hdr. a, d; sl. b, c;
[4]) a; Giesseyre, d; Geirseyre, b, c.

þessar jarder lagu þar vnder til byggingar.
liufustader viij^c. ij kugilldi med.
fiardarhorn xij^c. iiij kugilldi.
þrudardalur xij^c. iiij kugilldi.
fiardarhorn xvj^c. iiij kugilldi.
heidabær xij^c. iij kugilldi med.
[allz[1]) sex jarder med felle.[2])

Þessar jarder atte Gudmundur j arnarfirde.
kulu l^c og med vj kugilldi.
dyniande xviij^c.
Gliufura xxiiij^c.
horn xxiiij^c.
kyrkiubol xxiiij^c.
Skogar xij^c.
laugaboll xvj^c.
Borg xij^c.
Raudstader xij^c.
Skialldfaunn xij^c.
og med þessum jordum viij kugilldi og xx.

J Mula kirkiu sockn voru þessar jarder.
kirkiuboll xij^c.
Musanes[3]) viij^c.
Jllugastader viij^c.
vattarnes xij^c.
oc med þessum xiiij kugilldi. [19 jarder.[4])

J Gufudals kyrkiu sockn.
Skalanes xxx^c.
klaufastader xij^c.
Galltargia xij^c.
Eyre xvj^c.
eru hier med xj kugilldi.

[J Eya hrepp atte Gudmundur þessar eyar.[5])
Skaleyar xxxx^c med vj kugilldum.
Huallatra eyar xxxx^c. vj kugilldi.
J Talknafirde.
Tunga xxx^c.

[1]) sl. *d*; [2]) [sl. *a*; [3]) musarnes, b, c; [4]) [c; [5]) [J eja hrepp, *b*; sl. a, d.

Eysteinseyre xviij^c.
Botn xxiiij^c.
Sudureyre xij^c.
voru þar med xviij kugilldi.

J Arnarfirde[1]) þessar jarder.
Dugansdalur v tijger c.
huesta xij^c.
austmansdalur xij^c.
kirkiubol xxx^c.
brecka xx^c.
huoll xij^c.
kirkiubol xx^c.[2])
kluka viij^c.
auskubrecka xx^c.
fifustader xxiiij^c. kirkiu eign.
med þessum jordum xxx kugillda. [20 jarder.[3])

Suo mikill jarda dyrleike var j dyrafirdi af Gudmundar eignum.

J Nups kyrkiu sockn med Nupe vj^c og xx ens þridia.
En j sanda kyrkiu sock(n) xiij^c og vj tijger.
Enn j hrauns kyrkiu sockn halft annat c hundrada med hrauns stad.
Enn allz j dyrafirdi med kyrkiu eignum iiij^c hundrada og xl^c betur.
Enn j holltz kyrkiu sockn j aunundarfirde iij^c og lxxx ens þridia.
Enn j Arnarfirde j hrafnseyrar kyrkiu sockn viij^c fatt j ij^c hundrada.
Enn j Selardals þingum og j otrardals þingum j arnarfirde. viij^c og lxxx annars. ad auk fifustader kyrkiujord.
Eru j Arnarfirde xx^c fatt j fiogur c hundrada.
Enn j Raudasandz kyrkiu sockn med gardenum og kyrkiu eignum. vj^c og lxxx ens fiorda.
Enn briamslækur eg lekur[4]) eigner med þrem c j Andnum og vm bardastrond lxxx^c ens þridia.
Enn j mulaþingum xl^c.

---

[1]) atte Gudmundur, b. v. *c*; [2]) xxx, b, c, d; [3]) [a; sl. b, c, d; *c* og *d* endar hér, og kemr þar annað eptir óviðkomandi; [4]) lækiar, *b*.

Enn j Gaufudalsþingum[1]) xij^c og x tijger ad auk skaleyiar og huallatur. xl^c huor.

Enn Reikiaholar og þær eigner med hiollum v^c hundrada og xij^c. ad auk allar eyiar.

Enn kalldadarnes og þær eigner [er þar eru med og[2]) kyrkiu eignum er halft hid fiorda c hundrada. ad auk furufiordur og reykiarfiordur og skialldabiarnarvijk.

En fells eigner med felle er hundrad hundrada og iiij^c betur.

Mardarnupur j vatzdal er halfur bitaladur. enn halfur obitaladur.

Mosfell sudur vid sund lxxx^c jord er aull bitolud.

A Reikiaholum var til bus vmm sumared þa Gudmundar Arasonar peningar voru tekner. eptir vmm haustid. fimm kýr (og) xl og halft annad hundrad asaudar. och xviij kugilldi og xx annars hundradz a leigustodum. med þeim jordum er þar lagu vndir til biggingar hanz vegna. j mille gilsfiardar og þoskafiardar vm kroksfiord og Reikianes.

A kalladarnese var til bus um sumarid fyrir fimm kyr og xx og hundrad asaudar. og xvj kugilldi og lxxx a leigustodum. med þeim jordum er þar lagu vndir til biggingar hans vegna.

Vndir Nupe var þa til bus xl kyr og ij betur. og xij og xx annars hundradz asaudar. og xvj kugilldi annars hundradz a leigustodum med þeim jordum er þar lagu vndir til biggingar.

Med Briamslæk var til bus xx kyr og iij betur. og xj tijger asaudar. og v tijger kugilldi a leigustodum med þeim jordum er þar lau vndir til biggingar vm bardastrond og hiardarnes.

Med Saurbæ a Raudasandi voru fimm kyr og xl og xl asaudar annars hundradz. og lxx kugillda a leigustodum. med þeim jordum er þar lau vndir til biggingar.

Enn med felli j kollafirde var til bus xij kyr og viij tijger asaudar og xviij kugilldi a leigustodum. med þeim jordum er þar lau vndir til Biggingar vm fiordinn og hann atti.

Enn med þeim jordum. er voru j mula kyrkiu sockn a skalmarnese. voru þa xiiij kugilldi til byggingar hanz vegna.

Enn j Gaufudalsþingum[1]) med þeim jordum er þar voru og hann atti. voru med xvj kugillde.

J talknafirde. med þeim jordum er hann atti. þar voru med xviij kugillde.

[1]) Gufudalsþ. *b.*; [2]) [med *b.*

J Arnarfirde þessu meigin j daulum. med þeim jordum er hann atti þar. og med dugausdal. voru med xxx kugillda.

Med skaleyum voru vj kugillda.[1])

Med huallatrum voru med vj kugilldi.

Wmm vorit j fardogum. er Gudmundur Arason var rymdur vt af sijnum peningum. vm haustid. ad Reikiaholum Mattheus Messo apttan þa reiknadist halft ed siounda hundrad malnitu kugillda og viij betur med hans hofudbolum og vtjordum. þeim er hann atti. ad auk allur annar peningur. oxar og gielldingar. og annad kuikfie. og þeir peningar kuiker og dauder er voro med huoriu hanz hofudbole. jnnann gardz og vtann.

---

726. 17. Maí 1446. á Æsustöðum.

Þrír menn votta, að Helgi Jónsson kvittaði Steingrím Ísleifsson um verð jarðarinnar Skútustaða við Mývatn.

AM Fasc. XII, 1, frumritið á skinni. Innsiglin eru dottin frá.

Brief vmm skutustadi.[2])

Þath giörum vær halfdan biörnsson. ketill jonsson ok bergur biörnsson godum monnum kunnickt med þessu voru brefi. ath vær vorum j hia sæm ok heyrdum æ ord ok handaband helga jonssonar ok steingrims jsleifssonar ath suo firir skildu ath nefndr helgi medkenndezt firir oss ath fÿrr greindr steingrimr hefdi lukt honum alla þa peninga sem hann[3]) hafdi honum skvlldugr ordet firir jördina skutustadi vid mÿvatnn epter þui sem j kavp þeirra hafdi komet. ok þvi giördi fÿrr greindr[4]) helgi adr nefnndann steingrim kuittan ok ækærulausann firir ser ok sinum erfingium vm allt adr greint jardar verd epter þui sem hann matti þath framazt med lögum giöra. Ok til sannenda her vm settvm vær fÿr nefnder menn vor jncigle firir þetta kvittanar bref giört æ æsvstödum j eÿiafirde þridiudagenn næsta epter festum sancte halluardi. þa er lijdet var fra hingatburd kristz þusund fiögur hundruth fiorer tiger ok sex ær.

---

[1]) þannig; [2]) Aptan á bréfinu með hendi frá 17. öld; [3]) hér stendr «vard» í frbr., en dregið stryk í; [4]) greingr, frbr.

727. **30. Mai 1446. í Deventer á Hollandi.**

Aflátsbréf Goðsvins biskups í Skálholti útgefið klaustrum nokkrum á Hollandi.

Bréf þetta er prentað í ritgjörð W. Moll's: Gozewijn Comhaer. Amsterdam 1876 bls. 49—63 bæði á latínu og hollenzku, en einungis latínska bréfið hefir verið innsiglað og er hitt þýðing ein. Á innsiglinu hefir staðið: «S. Godsuini ep. eccl. Scalholtensis» Bréf þetta er langt, alls 57 greinar. Er hér að eins tekið upphaf þess og endir, því að efni þess kemr Íslandi ekki við, svo að það eitt varðar oss því hér að vita að bréfið er gefið út af Skálholtsbiskupi, hvar og hvenær.

Universis ac singulis Christifidelibus, ad quorum aspectum vel auditum presentem tenorem deduci contigerit, Godsuinus, permissione divina Scalotensis ecclesie in Islandia indignus episcopus, perpetuam in omnium Salvatore salutem.

. . . .

In quorum omnium et singulorum premissorum testimonium has nostras presentes literas nostri appensione sigilli fecimus communiri.

Datum Daventrie sub anno gracie millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, iij Kal. Iunii.

---

728. **30. Oktober 1446. á Reynistað.**

Þjóðólfr Þorvaldsson selr með samþykki Úlfheiðar Illugadóttur konu sinnar Jóni Bergssyni jörðina Neðstabæ í Norðrárdal í Höskuldstaðaþingum fyrir tuttugu og fimm hundruð í lausafé.

AM. Fasc. XII, 3, frumritið á skinni. Öll innsiglin eru dottin frá.

Nedstabæiar bref.[1])

Þat giorum uęr bergur uigfvssson. magnus nichulassson. sveinn arnnorsson. ok arnbiorn jonsson godum monnum kunnigt med þessv voro optnv brefvi at þar uorum uer j hia savm ok heyrdum aa handaband þeirra jons bergssonar af annarri alfo en þiodolfs þorvalldzsonar af annari at suo fýrir skildu ath fýr

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

nefndur jon bergsson keÿpti jordina á nedstabę j nordrardal j hauskollzstadar þingum ath adr nefndvm þiodolfui med ollum þeim gaugnum ok gędum hlutum ok hlunnendum sem henni hefer fÿlgt at forno ok nyo ok þiodolfur uard fremzst eigandi ath. samþÿkti ulbeidr illugadotter kona þiodolfs þetta þeira kavp. skilde fÿr nefndur jon bergsson sier allan uid sman ok storan fastan ok lausan nema eitt keralld. lofadi opt nefndur þiodolfur títt nefndum joni timburroptum j utibureth suo honum vel nægdi. skildi optnefndur þiodolfur sier halfan þridia tug hundrada ok á lukazst j þessa peninga fimtan malnÿto kvgilldi ok fimm gelldfiar kugilldi ok fimm hundrot j þui sem þratt nefndur jon villdi luka en þiodolfvi henttadi ath taka. skÿlldi jon luka a tuenum argaungvm malnÿtvkugillden nefia[1]) jon vili fÿr lvka en huertt þat epter stędi at vori komanda skÿlldi standa med tolf alna abata. En títt nefndr jon skÿlldi vt luka tiv hundrott þa hann uillde ok eingi abati epterskilin. skilldi þratt nefndur þiodolfur svara lagariptingum a fÿrgreindre jordv en optt nefndr jon bergsson hallda til laga. for þetta kaup fram æ thorlaksmessodag[2]) a stad j reynesnesi. Ok til sannenda her um settum vęr fÿr nefnder (menn) vor jnzsigle firir þetta jardar kaups bref er giort uar a stad j reÿnesnesi a sunnudagin nęsta firir festum onnium sanctorum anno domini mº cdº quadragesimo sex(t)o.

---

729. 6. Nóvember 1446. á Haldórsstöðum.

Gunnlaugr Teitsson vottar, að Þórný Bergsdóttir hafi átt hálfa Dálkstaði á Svalbarðsströnd, og haft þá til kaups við Stephán Gunnlaugsson bónda sinn, en aldrei selt, gefið né goldið burt.

AM. Fasc. XII, 2, frumritið á skinni. Innsiglið er dottið frá. AM. dipl. afskr. 164.

Þath giorer ek gvnnlavgr teitzson godvm monnvm kvnneght med þessv minv opnv brefi ath ek vissi fyri full sannendi at þorny bergsdotter atti iordina halfa æ dalkstaodum æ sualbardzstraond er liggr j svalbardz kirkiv sokn ok hvn hafdi hana til

---

[1]) þannig = nema; [2]) þ. e. 20. Júlí.

kaups vid steffan gvnnlavgsson sinn eigin bonda ok eigi selldi hvn ne gaf edr gallt ok avngvm bavd hvn vm at selia fyr greinda iord svo egh vissa. Ok til sanennda hier um setta egh mitt jñcigli fyrir þetta vittnisbvrdar bref er giort uar a halldorsstaodvm j laxardal svnodagen næsta fyrir marteinsmessv þa er lidit uar fra hingatbvrd vors hera jehsv christi þvsvnd ok fiogvr hvndrvt fiorir tigir ok sex ær.

---

730. 2. December 1446. á Þingeyrum.

Þrír menn votta, að Hrafn Sveinbjarnarson og tveir menn aðrir hafi svarið fyrir Einari Þorleifssyni fullan bókareið að vitnisburði sínum (frá 11. Sept. 1445) um landamerki Reykja, Bergstaða og Torfustaða í Miðfirði.

AM. dipl. afskrr. Nr. 510, «Ex originalibus Þordar Þorleifssonar á kirkiubæiarklaustri», og er afskriptin staðfest 18. Sept. 1712 í Reykjavík á Seltjarnarnesi af Árna Magnússyni, Páli Hákonarsyni og Magnúsi Einarssyni.

Þat giorum uid þorgils einarsson. olafur ionsson godum monnum kunnikt med þessu ockru brefi at uid uorum j hiꝏ ok saum ok heÿrdum ꝏ at þessir menn hrafn sueinbiarnarson. oddur brÿniolfsson. ion uigvazson soru fÿrer einari þorleifssÿni fullann bokareid epter þessu sínu brefi er hier er uid bundit[1]) huer þeirra epter þeirri grein sem innsiglat hafdi i brefinu. ok til sannenda hier um settu uid fÿrrnefnder menn ockur jnsigli firir þetta bref er giort uar ꝏ þeÿngeÿrum[2]) fostudagin næsta epter andresmesso. anno domini. ꝏ°. cd°. xl° sexto.

---

731. [1446].

Rekar og ítök Munkaþverárklaustrs.

AM. 276. 4to I, frumrit á skinni.

Þessi Rekamaurk erv norðr a sliettu. þar sem þuerar staðr a. j.

---

[1]) Þ. e. bréf frá 11. Sept. 1445; [2]) þannig.

Sueinungs vikr Reki er austan fra fýliudals a til súlna hafnar.

Þaðan ormars lóns Reki til hols ꝍr.

Þa hols Reki til deildar ꝍr.

Þaðan vęstur. Raufar hafnar Reki til gegnis lækiar en sumer kalla torflæk.

Vestur þaðan er hauskuldz nes Reki til þess lækiar er fellr ór egvers vatni. vt vm garða vaullu.

Fra steini j harðbaks maul uestur til steins i hesta nes maul. heiter harðbaks Reki.

Þaðan er hesta nes Reki til skinna lóns os.

Þaðan skinnalóns Reki vestur j kana vík miðia.

En þaðan er Rifs Reki vestur til grasteins. er stenndr firir ofan maulina jnn fra hualtiornum.

Þaðan vestur hualtiarna Reki til vaurðu a haganesi.

Vestur þaðan er blika lóns Reki til fornazta os.

Reki a skammheðins nesi er milli straumlóns ós ok vestur (til) skeliahamars ósa.

Kefli ok saltbrennu vm alla manꝍr Reka.

Halfa hriseý.

Fiorðung j grimseý. lýkur mauðruualla klaustur grimseyiar prestum til borðz ₂m̄rn̄tu[1]) efter fornum vana fim hundrvt. en munkaþuera firir sinn fiorðung fiorar merkr ok vííj alner.

Helgár lannd með helgu dal ok ollum sinum vm merkium.

Kuígindis dal halfan.

Selfaur til skarðzsels með jarðar eign millum skarðs ár ok vathamars til sionarhóls ok vpp a fiall.

Ꝍanaðar halld ỏllu fé annat mal j bleiks mýrar dal ok þriggia tigu geldneýta Rekstur.

Skogur j þorðar staða lanndi gegnt fiosatungu.

Skogur j biskupsỏhfða[2]).

Skogur at skuggabiorgum.

Eggver j kelldu huerfi.

Eing ok iarðar eign j mýklu eý.

Eing j þverar kuíslum.[3])

---

[1]) þannig; [2]) bbpshỏfða, skb.; [3]) Hér kemr á eptir í hdr. eign þverárstaðar 1446 (Nr. 732).

732. 1446.

Skrá yfir eignir Munkaþverárklaustrs.

AM. 276. 4to I, frumrit á skinni Utan á þessi Munkaþverárklaustrsskjöl er ritað, án efa með hendi Gottskálks biskups hins fyrra: »Rekenskap af munkaþuero klausteræ anno Domini ꝏ° cd° xl quinto ante natiuitatem Domini«, en ártalið 1445 virðist vera misritað í ógáti, því að í skránni sjálfri stendr 1446.

Anno domini. ꝏ°. cccc°. xl° vi°.

Þetta eru eigner munka þuerar staðar.

Espiholl sýðré. halft annat hundrat. j. l(eigu).

Hamar hinn meire. þriu hunndrut j. l(eigu).

Hamar hinn minne. hunndrat. j. l(eigu).

Refkelsstaðir. halft annat hunndrat. j. l(eigu).

Sigtun. halft annat hunndrat j. l(eigu).

Kambur. halft anna(t) h(undrat). j l(eigu).

Grýta firir h(undrat). j l(eigu).

Laugaland. firir hit sýðra. firir halft þriðia hunndrat j l(eigu).

Laugaland hit ýtra. íj h(undrut). j l(eigu).

Tiarner sýðre. h(alft) þriðia h(undrat) j l(eigu).

Tiarnir ýtri. h(alft) þriðia h(undrat). j l(eigu).

Grauf h(undrat) j l(eigu).

Krókstaðir. h(undrat). j l(eigu).

Huammur. íj h(undrut). j l(eigu).

Hamrar. íj h(undrut). j l(eigu).

Naust. íj h(undrut). j. l(eigu).

Daugurðar eýr h(alft) annat h(undrat) j l(eigu).

Gasir. h(undrat). j. l(eigu).

Belgsa x- aurar j l(eigu).

Backi. h(undrat). j l(eigu).

Saurlastaðir. h(undrat) j l(eigu).

Hialltadalr. h(undrat) j l(eigu).

Snæbiarnarstaðir. h(undrat) j l(eigu).

Tunga. h(undrat). j l(eigu).

Reýkir h(undrat). j. l(eigu).

Helluvað x aurar j l(eigu).

Fagranes. maurk. j l(eigu).

Geitareýiarstrønd. þriar merkur j l(eigu).

Snartastaðir. h(alft) annat h(undrat) j l(eigu).

Haufn. þriar merkur. j l(eigu).

Brecka. x aurar j l(eigu).
Blikalón. x aurar j l(eigu).
Rif. x aurar j l(eigu).
Asmundarstaðir. h(alft) annat h(undrat) j l(eigu).
Raufarhaufn. x aurar. j. l(eigu).
Hóll. h(undrat) j. l(eigu).
Ormarslón. xv aurar. j. l(eigu).

þetta j friðum penningum.

cc kugillda a leigustǫðum.

En heima a staðnum. xl kua. víj kuígur tuæuetrar. x kuigur uetur gamlar. xl oxa(r) þreuetrer ok ellri. xi. oxar tuæuetrer. xíííj oxar veturgamlir með taurfum. xvíj kalfar. c. asauðar. c. gelldíngs. x hrutar. ix tigir viðreldis. xx hestar graðir ok gelldir. ví folar þreuetrer. fiorer tuæuetrer. xvi mer hrýssi þreuetur ok ellri. þriu tuæuetur. fiogur folaulld.

þessar jarðir a staðrinn sua hann tekur aungua leigu af.
Jodisarstaðir.
hauskuldzstaðir.
skalpagerði.
fífilsgerði.
þorðarstaðir.
ok hof j flateýiardal.

---

733. 1446.

Reikningr Reynistaðaklaustrs, er Gamli ráðsmaðr Björnsson gerði fyrir Gottskálki [Kænekssyni] biskupi á Hólum.

AM. 276. 4to bl. 5—6, frumrit á skinni.

anno domini ᴍ° cð° xl sexto giorde swa feldan rækningskap oss sire gamble biornsson radzman a rønestad af jardom ok kogyldom som bygda standa.

Jn primis med hofue a skagastrand xvj kogylde bykt firir xxiij wetter skreder.
Jtem med fialle iiij kogylde bykt firir iiij wetter skreder.
Jtem ravn j kogylde. bykt firir ij vetter skreder.
Jtem med nese v kogylde. bykt firir v vetter skreder.
Jtem med maland iij kogylde. bykt firir ij vetter skreder.
Jtem med selaa iij kogylde. bykt firir ij vetter skreder.

Jtem med brokalek iij kogylde. bykt firir halfua iij vætt skreder.

Jtem med skevelstada viij kogylde. bykt firir ij hundrat ok kalf.

Jtem med skidastadom ix kogylde. bykt firir iij^c.

Jtem med hede viij kogylde bykt firir ij^c.

Jtem med vedramote xij kogylde. bykt firir iij^c.

Jtem med tvnga xj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med riggiom v kogylde. bykt om iij aar x aurom adra hundrat a sidasta.

Jtem med holom vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med brvarlande iiij kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med adra brvarlande vj kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med karastadom vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med roarsdal vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med keldodal vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med hamre iiij kogylde.

Jtem med ketv vj kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med graf viij kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med adra graf vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med pafvestadom x kogylde. bykt firir iij^c ok kalf.

Jtem med kertanstadom x kogyllde. bykt firir iij^c.

Jtem med skardagile iiij kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med røkerhole viij kogylde. bykt firir iij^c ok kalf.

Jtem med ypershole ix kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med bakka viij kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med davfaa vj kogylde. bykt vm iij aar x aurom adra j^c sidasta.

Jtem med røkevaldom x kogylde. bykt firir ij^c.

Jtem med røgladal iij kogylde. bykt firir j^c.

Jtem med leifsstadom xj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med fialle vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med skardzaa ix kogylde. bykt (firir) j^c ok kalf.

Jtem med hole vj kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med dæle vij kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med vermslolande vj kogylde. bykt firir ij^c ok kalf.

Jtem med dvke vj kogylde. bykt (firir) ij^c ok kalf.

Jtem med þreme v kogylde. bykt firir j^c ok kalf.

Jtem med holzmvla x kogylde. bykt fyrir iij^c.

Jtem med girmvndarstadom viij kogylde. bykt firir iij^{c}.
Jtem med mel vj kogylde. bykt firir ij^{c}.
Jtem med hafsteinsstadom x kogylde. bykt firir $iiij^{c}$.

Jtem liggia þessa øda jarder vnder rønastad þau jngen ero kogylde med
jn primis
Jtem nvp bykt firir xx alna.
Jtem stapol. bykt firir xx alnar.
Jtem jnstaland. bykt firir v aura.
Jtem forsaarteger. bykt firir v aura.
Jtem kallastader. bykt firir xl alna.
Jtem lvsabakke. bykt firir xl alna.
Jtem fiæriahammer. bykt firir. xl alna.

Jtem stender sva mykit heima a klostre sialfuo j rønastad.
Jn primis. l. kwa. xxx kalfua. xviij wetergamol naut gelld med gradvngom. x kvikor vetergamlar.
Jtem xiiij kvikor þuevetrar.[1])
Jtem xv naut þveveter med gradvngom.
Jtem ij gradvngar iij vetra.
Jtem lx oxa iij veter ok eldre ok vij beter.
Jtem ij^{c} asaudar
Jtem hundrat vetergamalt fe ok x beter.
Jtem viij rvtar.
Jtem tighetige geldi(n)gx anners hundraz.

Jtem þetta egr rønastader j hrossum ok hestom. Jn primis
Jtem xx hestar gelder.
Jtem iij grader.
Jtem xix ross roskin.
Jtem iij hesta ij vetra ok ij vetergamla.

---

734. 1. Marts 1447. á Valþjófstöðum.

Vitnisburðr Hákonar Kálfssonar um selveiði í Jökulsá fyrir Skógum í Axarfirði.

---

[1]) = tuevetrar.

AM. Fasc. XII, 5, frumritið á skinni og er innsiglið fyrir. Bréfið er úr Munkaþverárbréfum.

Selveidi j jokvlsæ firir skoga.[1])

Þad giorer ek hacon calfsson godvm monnvm kvnnight med þessv minv opnv brefi ad þæ er ek var i skofvm[2]) vegna jons prestz biornzsonar til heimilis vm þriv misseri ad hann let hafa ok eignadi jördinni j skogvm alla halfa selveidi j jokvlsæ ok hafa nv verid meir en tvtvgv vetr sidan ek vissi þessi selveidi hafda skoga vegna. Ok til sannennda hier vm setta ek mitt jnnzigli firir þetta vitnisbvrdar bref skrifad æ valþiofsstavdvm j nvpasveit þridiadaghin j imbrvviku æ langa favstv anno. domini. m°. cd°. xl. vij.

---

735. [fyrir 3. Maí] 1447.

Gottskálk biskup á Hólum skipar séra Þorstein Jónsson á Höskuldsstöðum ráðsmann staðarins á Hólum í Hjaltadal.

AM. 235. 4to bls. 10.: Bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með þeirri hendi, er ritað hefir bréf þau í bókina, sem eru frá dögum Gottskálks biskups.

Radzmans bref.

Wer gotscalk med gudz nad et cetera gerom godom monnom viterligt med þesso varo brefue at ver hafuom seett ok skipat erligan man sire þorstein jonsson prestr a haskolstadom van kere son til van radzman her heima a holom med ollom þeim rett ok heder ok verdogheit sem einfeldom radzmanne til bør. Scal han hion rada. kaup gialda hvariom efter þy honom þykker til standa. jarder at byggia. landskyllder askilia ok kogilda leigor scal han vp bera stadenom til nytta. Radzmanne ok vmbodzmanne scal han settia j nordra vmbodom a skaga ok j fliotom ok sva til vtbva som han seer hemtelig[2]) vera ok fullan rekningscap af ollom þeim taka som han j þessom vmbodom setter. En han sialfuer rekning gøre oss ef ver erom ner eder þeim ver til skipom med andra godra mana

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi; [2]) þannig.

yfuersyn. Scal han oc ollom nytsamligom kaupom kaupa firir staden bade smaam ok storom þo med varo vitorde ef ver erom ner ok luka alla lagliga sculder sem han gørir lagliga eder med laugom verder a stadenom sotter af kirkione godze ok ma han omskipte a gora af staderins pæningiom honom ok oss at skadaløsom vnder rettan rekningscap þa ver han þes kreifuiom. Scal han oc hafua men sik til þionosto a staderins kosti. han scal ok freilseliga mega kera sekta ok søkia huar han finna kan eder vp at spøria kirkionar godz ok pæningia huar som þeir hafua rangeliga verit fra henne haldner j langan tyma eder nyliga ok leter þeim alla þer rett ok lag kirkione firir gøra eder semia med godra mana rade. viliom ver þet alt halda ok hafua stadogt som han gør lagliga j þessom varom ok kirkione vmbodom ok þeir aller quitter ok akerelauser som han gør quitta firir oss ok allom varom efter komandom þo sva at oss ok kirkiona se skadalaust. kan þet ok sva verda at fellir kæmir a staderins godze þa haldom ver ey abyrd a han framar en hans handvommom kan til koma eder firir svman efter godra mana rade. Scal han þetta vmbod hafua ok følgia fra krossmesso som nv er om varit ok til annara krossmesso at are komande længer om oss lenger badom sæmir.

Ok til sanninde her om þa hengiom ver vart. et cetera. anno domini ꝏ° cd° xl° septimo.

---

736. 11. Mai 1447. á Grenjaðarstöðum.

Þorkell prestr Guðbjartsson selr Birni Sæmundssyni jörðina Hrakströnd við Mývatn, en Björn lætr á móti jörðina Jarlstaði í Bárðardal.

AM. Fasc. XII, 6, frumritið á skinni, fáið og maðksmogið. Innsiglin eru dottin frá. Frumritið fékk Árni frá séra Jóni Torfasyni á Breiðabólstað. AM. Dipl. afskrr. 99 (eptir frumritinu). Hrakströnd er nú kölluð Sveinsströnd.

kaupbref firir hrakstrond ok jallstodum.[1])

Þad gioru uier sira hiallti gudmunzson. hallur finbogason. þorualldr jonsson og jon helgason godum monnum vitanlegt

[1]) Apan á bréfinu með hendi Magnúsar prúða.

med þessu uorv opnnv brefi at þar uorum vier j hia saum og heydum ꝯ ord og handabandd þessara manna þorkels prests gudbiartzsonar og biarnar sæmundsonar at so fy(r)er skildu at fyr nefndr síra þorkell selldi adr nefndum birni jordina hrakstrond er liggr uid myuatn j skuttustada þingum med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jorda a med logum at fylgia og sira þorkell uar freimst eigandi at ordin med þui þriggia kua fodre sem sira þorkel keypti j grænauas land yfrum krackꝯ.[1]) en hier j moti gaf opttnefndr biorn optnefndum sira þorkeli alla jordena jallstadi er liggr j bardardal j lundarbrecku kirkiu sokn. med ollum þeim gognvm ok giædum sem greindre jordu fyllger og fygt hefr at fornu og nyu og þratt nefndr biorn vard fremst eigandi at. skylldi huor suara lagariptingum a þeim ordum er þeir selldu en huor hallda til laga þeim er þeir keyptu. og til sannenda hier um settium uier fyr nefnder menn vor jncigli fyrer þetta jardakaups bref skrifat æ greniadarstodvm j reykiadal fimtvdagin næstan fyrer gagndaga uiku anno domini millisimo quadring(ent)isimo quadragesimo septimo.

---

737. 10. August 1447. i Kaupmannahöfn.

Bréf Kristóphers konungs af Bayern, þar sem hann skipar jarðirnar Vatnsenda, Jökul, Halldórsstaði, Tjarnir, Úlfá, Brekku, Nes, Bragholt og Bakka, er allar eru norðan lands, undir Pétr Pétrsson hirðmann sinn, nema því að eins að hústrú Margrét Vigfúsdóttir, ekkja Þorvarðs Loptssonar, sem haldið hefði jörðunum fyrir Pétri, sýni að hún eða börn hennar eigi þessar jarðir með lögum.

AM. 235. 4to bls. 2, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar; er þetta ritað með hinni venjulegu hendi frá dögum Gottskálks biskups Kænekssonar. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 229—30 (neðanmáls).

Wij christoffer med gudz nadh Norgis Danmarks Suiarikis Wendis ok gotha konungher pallatz greffue vpp a Rin ok hertoghe j beyren hilsom allom them byggia ok boa a jslande. kwngørom wi idher med tesso waaro opno breffue at kom for oss peter

[1]) krackꝯ, frbr.; á að lesa Kráká, því svo heitir áin enn.

petersson waar hirdman ok kærde sigh for oss ok waart raadh at torwarder loptzsson haffde hallit medhan liffde swa mykyt jorda gooz med makt ok offwerrike som her sigher vatzenda jokol haldorstada tiærnir vlfaa brecka Nes Bragholt Bakka ok ligger nordanlandz j hoola biscopsdøme j øiafirde a islande ok nw framledis helder hustrv margreth vigfusdotter med makt ok offwerrike æpter torwardh hethen bonda sin. Nw saker thess at fornemder peter heffwer sokt waara nadh til hielpp ok styrk om adher næmpt jorda gooz at han kan ey fa sith gooz for saker maktar ok offwerrike hær med idher. thy skippom wi adher næmpdom petre med warre fulre kongligre makt apter alla sina forgreinda jorder ok affhende sik sielfwer thær som stander vtan forgreind hustrv margret kwnne at syna at hon ædher henne barn æghi forgrenda jorder med løghom. forbiodom wi hwarom manne lærdom ok lekom them at haffwa ædher halda byggia ædher boa a fornemdom jordom vnder waara konunglika hemdh vtan ther haffve adher næmpz petirs loff ædher loffve fyrer.

Jtem biodhum wi hustrv margret vigfusdotter ad leggia vnder sex manna doom jnnan maanadar fra thy hon heffwer seet thetta wart breff ædher hørt huerra swara ædher sekta hon warder skyllog fornæmdom petre for haldh ok medferdh a thessa forgrenda jorda gooze sidhan fornæmder peter vard ægande at thwi. biodum wi hyrstiorom waarom ok logmannom ok allom handgengnom mannom at ther siedh hielpliger fornæmdom petre peterssyni til alra retta maala som ther wilit haffwa tak aff oss.

Datum castro nostro hafniensi die sancti laurencij martiris nostro sub secreto precentibus appensis. anno domini ꝏ° cd° xl° vij°.

---

738. 3. September 1447. á Einarsstöðum.

Björn Sæmundarson gefr Sigurði syni sínum alla jörðina Svalbarð á Svalbarðsströnd.

AM. dipl. afskrr. Nr. 182 »Ex originali Svalbardensi, accuratè« (AM.). »Innsigled hanger under brefinu, enn er olæselegt (AM).

Þat gere ek biorn̄ sæmundzson godum monnum viturligt med þessu minu opn̄u brefi at ek hefir gefit sigurdi biornsyne syne minum alla jordena sualbard æ sualbardzstraund til fullrar eignar med aullum þeim gaugn̄um ok gædum sem greindri jordu fylger ok fylgtt hefer ath forn̄u ok nyu ok ek vard fremst eigandi ath. Ok til sannenda hier vm̄ setta ek mitt jnsigli fyrir þetta bref skrifath æ Einarstaudum j reyckiardal sunnudagenn næsta fyrir mariumessu sidare anno domini ꝏ°. cd°. xl°. vij°.

---

739. 9. September 1447. í Viðey.

Bréf um jarðaskipti þeirra Einars Þorleifssonar og Steinmóðar ábóta í Viðey fyrir hönd klaustrsins.

AM. 238. 4to bl. 5, skr. c. 1570 (Bessastaðabók); JSig. 143. 4to bls. 35—36 skr. 1696; AM. dipl. afskrr. 1794 (eptir 238); AM. 65 8vo bls. 74—75 (eptir 238).

Bref vm Voga. Hlodvnes. Aslakstader tvenner. Hn̄aranes tvenn. Breidagerdi og x[c] j Ottastodvm.

Jn nomine domini Amen.

forv svo felld jardarkavp fram millvm herra Steinmodar med guds myskvn abota i Videy med radi og samþycki hans conventvbrædra af einne alfu. En Einars Þorleifssonar af annari. j Videy lavgardaginn næsta epter Marivmessv sidari Anno domini ꝏ°. cccc. xlvij. at greindur herra Stein̄modur abote sellde nefndvm Einare fiorar jarder at svo heita og (med) slikum dyrleika sem hier seiger: Bodvarshola firir xl[c.] og Horgholl firir. xxx[c.] er liggia j Breidabolstadar kirkiusoknn j Vesturhopi. Jtem adrar tvær jarder. er svo heita. Vatzhorn̄ og Vatzhornshola j Linakradal. er liggia j Tvngv kirkivsokn firir. xxiiij[c.] med avllvm þeim gogn̄vm og giædvm. sem greindvm jordvm fyllger og fyllgtt hefer at fornv og nyiv[1]) og klavstrid vard fremst eigandi at.

Hier j mot gaf nefndur Einar klavstrinv j Videy vij jarder er svo heita og (med) slikvm dyrleika sem hier seiger: Vogar firir .xx[c.] Hlodvnes firir .xx[c.] Aslaksstader tvenner firir xl Hnaranes tvenn firir .xxx[c.] Breidagerdi firir x[c.] og x[c] j Otta-

[1]) nyia. hdr.

stodvm, er liggia í Kalfatiarñar kirkivsokñ með avllvm þeim gogñvm og giædvm. som greindvm jordvm fyllger og fylgtt hefer at fornv og nyiv og hann vard fremst eigandi at.

Skyldv fyrr nefnder menn hvor vm sig svara lagariptingvm æ greindvm jordvm og hver vm sig hallda til laga.

Vorv þesser kavpvottar Sira Andres Þorbiarñarson. Sigvrdvr Bardarson. Þorgeir Jonsson og Bardur Ormsson, hverier at sin innsigle settv firir þetta jardakavps bref. med herra abota. conventv og Einars insiglvm. er giort var j sama stad dag og ar sem fyrr seiger.

---

740. 19. September 1447. í Múla.

Vitnisburðr Sveinbjarnar prests Þórðarsonar og Halls prests Árnasonar um vitnisburð Hákonar Kálfssonar viðvíkjandi Valþjófsstöðum í Núpasveit.

AM. Fasc. XII, 7, frumritið á skinni. Innsiglið annað er fyrir bréfinu, en er skaddað.

bref vm valdiufzstadir.[1])

Þath giorum vid sveinbiorn prestur þordarson oc hallr prestur arnason godum monnum viturlegth med þessu ockru brefi ath uid heyrdum hacon kalfzson lýssa þvi fyrir ockr ath honum hefde bygd vered iorden valþiofszstader i gnupasveit hola stadar vegna vm tvo ar fýr en sira ion palsson reicknade sier iordena oc hann hefde heýrt sira ion biarnnason lýsa þui at hann hefdi feinget hola stad badar iardernar til eignar valþiofsstade oc arnarstade. ok til sannenda hier vm settu vid ockr insigle fyrir þetta bref giort i mvla i reýckiardal pridia dag nesta fyrir matthevs messu anno domini ₥° cccc° xl° septimo.

---

741. 25. September 1447. í Glaumbæ.

Vitnisburðr Sveinbjarnar prests Þórðarsonar um jarðirnar Valþjófsstaði og Arnarstaði í Núpasveit.

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

AM. Fasc. XII, 8, frumritið á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu, en brotinn er af því nær helmingrinn.

Þat gerir ek sueinbiorn prestur þordarson godum monnum viturligtt med þesso mino brefui ath medan ek hafdi holastadar vmbod býgda eg iordina valþiofsstadi ok arnarstadi hola kirkiu vegna er liggia j nupasveit ok ek bar landskýld vpp firir stadin af greindum iordum. suo ok j annari grein heýrda ek sagtt ath sera ion biarnarson hefdi lukt holakirkiu j Reikninghskap fýrr nefndar iarder ok hier efter vil eg sueria ef þurfa þicker. ok til sanninda hier vm setta eg mitt inzsigli firir þetta vitnisburdarbref skrifat j glaumbæ j skagafirdæ manudagin næsta firir michaelsmesso anno domini ɱ⁰ cccc⁰ xl⁰ septtimo.

---

742. **11. Oktober 1447. á Munkaþverá.**

Gottskálk biskup á Hólum selr þorkeli presti Guðbjartssyni jarðirnar hvortveggja Neslönd við Mývatn og Brettingsstaði í Laxárdal fyrir jörðina á Sandi í Aðaldal og þar með rekapart fyrir austan fljótsós, er fylgt hefir Bjarga landi, og ennfremr jörð á Brekkum í Reykjahverfi.

AM. Fasc. XII, 9. frumritið á skinni. Brot af tveim innsiglum er fyrir bréfinu, en þrír innsigla þveingir eru berir: »Brefed gaf mier Monsr. Bryniolfur þordarson á Hlidarenda 1712. og hafdi eg þad ecki adur haft« (AM.). Meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 87 eru tvær afskriptir bréfsins, önnur eptir þessu frumriti, og hefir þá enn verið brot af innsigli Gottskálks biskups fyrir bréfinu, en hin »ex originali greniadarstad. accuratissime« og vorn þar öll innsigli dottin frá. Fyrri afskriptin er staðfest í Skálholti 1. August 1712 af Árna Magnússyni, Gísla Bjarnasyni og Páli Hákonarsyni. Það sem afskriptum þessum ber á milli er einungis fólgið í stafsetningu.

vm jordinar sand og brekku og neslönd.[1])

Uíj gothskalk med guds nad biskup ath holum vidrkennumzt med þessu voru opnu brefi at vi höfum sellt þorkeli presti gudbiartzsýni tvær iardir er heilug holakirkia hefer att. er suo heita neslaund huartueggi er standa vit mýuatn j Reýkiahlidar þingum ok þar til enn jörd er heiter brettings-

[1]) Aptan á bréfinu með gammalli hendi.

stader er stendr j laxardal j þuerarþingum. selldu uær honum þessar iardir med ỏllum þeim gỏgnum ok giædum sem þessum jordum fýlger ok fýlgt hefer at fornu ok nýiu. ok heilug hola kirkia vard fremzt eigandi ath. hier j moti gaf nefndr sira þorkell jordina a sanndi j adaldal er stenndr j nesþingum ok þar med reka part firir austan fliotzos. er fýlgt hefer biarga lanndi j kinn er sira þorkell hafdi þadan keýpt ok gaf firir elldihris or sanndz jord. ok þar med adra jord er heiter a breckum j Reýkiahuerfi j greniadarstadar þingum med ỏllum þeim gỏgnum ok giædum sem þessum jordum fýlger ok fýlgt hefer at fornu ok nýiu ok hann vard fremzt eigandi at. ok skilldi huor suara laga riptingum a þeim jordum er selldi. en hallda til fullra laga þeim fyr nefndum jordum er huor keypti. Samþýktu þetta vort kaup herra einar aboti a munkaþuera. broder sygurdr prior a maudruvỏllum. sira einar nikulasson ok jon petursson prestar. med ỏdrum fleirum lærdum monnum vors biskupsdæmis.

Ok til sanninda hier vm settum vær vort jnnsigli med fýrnefndra lærdra manna jnnsiglum firir þetta bref skrifat a munkaþuera j eyiafirdi miduikudaginn næsta firir festum Reliquiarum. Anno domini M° cccc° xl° septimo.

---

743. 6. Nóvember 1447. á Möðruvöllum.

Reikningr Möðruvallaklaustrs, er Sigurðr príor Jónsson gerði fyrir Gottskálk [Kænekssyni] Hólabiskupi.

AM. 276. 4to bls. 6, frumritið á skinni.

Anno domini M° cd° xl° septimo Giorde sva feldan rekningskap oss herra Prior sigurder at claustreno mavdrwallom jn die leonardi abbatis ok confessoris af jardom ok kogylldom som bygda standa.

Jn primis.

Jtem med hnvke vj kogylde bykt ij^c j landskyld.

Jtem þveraa .v. kogylde bykt j^c j landskyld.

Jtem med skede ix kogylde ok ross. bykt ij^c landskyld.

Jtem bakka vj kogylde. bykt ij^c j landskyld. v. aurom better.

Jtem hofsaa ıx. kogylde. bykt ij^c j landskyld.
Jtem hamvnderstader xj kogylde. bykt j agylde midr en ij^c
Jtem arnaness viij kogylde. bykt ij^c j landskyld.
Jtem bragholt vij kogylde. bykt halft annat hundrat j landskyld ok ij agylde.
Jtem med bakka iiij kogylde. bykt j^c j landskyld.
Jtem kiarna vj kogylde. bykt halft annat hundrat ok v aurom better.
Jtem skreidelande viij kogylde. bykt halft annat hundrat.
[Jtem skogarbrekka vj kogylde. bykt j^c j landskyld.[1])
Jtem med baldrsheime vij kogylde. bykt j^c j landskyld.
Jtem med reisteraa vij kogylde. bykt j^c j landskyld agylde better.
Jtem aslacxstadom vij kogylde bykt ij^c j landskyld.
Jtem hofve vij kogylde. bykt ij^c j landskyld.
Jtem þrasterhole vij kogylde. bykt halft anat c j landskyld.
Jtem med hallgylsstadom vij kogylde halft annat c j landskyld.
Jtem med biargom iij kogylde. bykt j^c j landskyld.
Jtem dvnhaga iiij kogylde. bykt halft annat c j landskyld.
Jtem barkaa vj kogylde. bykt j^c j landskyld .v. aurom beiter.[2])
Jtem þognavaldom vj kogylde. bykt halft þridia c j landskyld.
Jtem flaugv vj kogylde. bykt ij^c j landskyld.
Jtem stadartvngo .v. kogylde. ij^c j landskyld.
Jtem hamrum[3]) vij kogylde. bykt halft annat c j landskyld.
Jtem med ravdeleik vij kogylde. halft annat c j landskyld.
Jtem skogom viij kogylde. bykt j^c j landskyld.
Jtem vavglom ij kogylde. bykt halft annat c j landskyld.
Jtem treigrefstadom vij kogylde. bykt j^c j landskyld.
Jtem med ladom vij kogylde. bykt ij^c j landskyld.
Jtem Eirexstadom iiij kogylde. bykt halft annat^c h(undrat) j landskyld.
Jtem med hravkbø vj kugylde. bykt halft þridia c j landskyld.
Jtem gvnnastadom iiij kogylde. bykt j^c j landskyld.
Jtem j flatøø .v. kogylde. bykt for .v. veitter skreidar.

Jtem þessa ero ødajarder claustærzens þer jngen ero kogylden med. Jn primis.

[1]) [á spássíu; [2]) svo; [3]) hannrum, hdr.

Jtem halfuer brettingstader.
Jtem keflavik.
Jtem xij jarder j grymsøø.
Jtem gyl.
Jtem vaglar. bykt firir xl alna.
Jtem hool. bykt firir xl alna.
Jtem gardzhorn. bykt firir x aura.
Jtem divparbakke xv aurar.
Jtem brytiestadi x aura.
Jtem eingemýre x aura.
Jtem asgeirderstader.
Jtem felokstader.
Jtem odzstader xx alnar.
Jtem grvnd x aura.
Jtem avkrom.
Jtem gardshorn .v. aura.
Jtem iarteiknerbrecko xl alna.
Jtem haals.
Jtem Riis x aura.
Jtem skreidor j^c j landskyld.
Jtem hieltastadom v aurar.
Jtem sandaa.
Jtem atlastader.
Jtem gerde.
Jtem bakke .v. aurar.
Jtem steindyr .v. aurar.
Jtem gardzhorn.
Jtem moskoga j fliotom.

---

744. 15. April 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. leyfir Marcellusi, er kosinn hefir verið til biskups í Skálholti, að halda framvegis Quirinskirkju í Neuss, er honum hafði veitt verið fyrir sextán árum, en Þjóðrekr prestr Vlas hafði haldið fyrir honum.

Dipl. Norv. VI, Nr. 509 eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta, XXIII, bls. 252 b, á páfagarði í Rómaborg.

Nicolaus episcopus seruus seruorum dei dilecto filio Marcello electo Schaholtensi salutem et apostolicam benedictionem. Sincere deuotionis affectus quem ad nos et Romanam geris ecclesiam promeretur, ut in hijs que fauoris sunt et gratie nos tibj promtos gaudeas inuenisse. Cum itaque nos nuper ecclesie Schaoltensi tunc pastore carente de persona tua nobis et fratribus nostris ob meritorum tuorum exigentiam accepta duxerimus auctoritate apostolica prouidendum preficiendo te illi in episcopum et pastorem nos itaque dignorum testimonia informati quod tu parrochialem ecclesiam sancti Quirini Nussiensem et canonicatum ibidem per annos sesdecim circiter canonico titulo possedisti licet per dilectum filium Theodericum Wlas presbiterum dicte diocesis ejusque complices et fautores etiam postquam felicis recordationis Eugenius papa .iiij. predecessor noster quoscunque in partibus illis quorumcunque beneficiorum ecclesiasticorum possessores pacificos remanere voluerat et quietos quod et nos ad Germanie nationes instantiam per plures nostras litteras mandauimus inuiolabiliter obseruarj per violentiam et intrusionem fueris spoliatus ut dictam ecclesiam et canonicatum quorum fructus redditus et prouentus quatuor marcharum argenti secundum communem extimationem valorem annuum ut asseritur non excedunt vnacum dicta ecclesia Scaholtensi assecutus fueris in commendam perpetuam et administrationem retinere valeas non ad tuam vel alicujus pro te petentis instantiam sed ex nostra mera liberalitate et motu proprio ac certa scientia apostolica auctoritate concedimus per presentes ita quod dicta commenda seu administratione durante de ipsius parochialis ecclesie fructibus debitis illius supportatis oneribus disponere et ordinare valeas sicut de illis veri ipsius parrochialis ecclesie rectores qui pro tempore fuerint disponere et ordinare potuerunt seu etiam debuerunt alienatione tamen bonorum immobilium et preciosorum mobilium dicte parrochialis ecclesie tibj penitus interdicta, prouiso quod dicta parrochialis ecclesia de suis interim non fraudetur obsequijs et animarum cura in ea nullatenus negligatur, et si forsan in futurum te ad alterius ecclesie curam transferrj contigerit seu a vinculo quo Schaoltensi teneris ecclesie absolui decernimus commendam huiusmodi in suo nichilominus robore permansuram. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concess-

ionis et constitutionis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo decimoseptimo calendas Maij pontificatus nostri anno secundo.

---

745. 8. Maí 1448. í Æðey.

Kristín Björnsdóttir fær séra Ólafi Ísleikssyni jörðina Kjarransvík í Aðalvík fyrir þá peninga, er hann galt staðnum í Skálholti vegna Barbáru Snorradóttur fyrir hönd Kristínar.

AM. dipl. afskrr. Nr. 2331, «Epter original fra Holltzkirkiu i Önundarfirdi. accuratissimê» (AM.). «Jnnsigle Kristinar Biörnsdottur er burtu» (AM.). Innsigli séra Ólafs var skemt. Árni lýsir því.

Þat giorer ek kristin biörnsdotter godum monnum vituriigt med þesso minu opnv brefi ath eg hefur goldit sira olafi isleikssyni jordina kiarransvik er ligr j adalvikr kirkiu sokn. firir þa peninga sem hann galt stadnum j skalholte vegna barbaro snoradottur firir mina skuld. jtem voru þat tolf kugilldi ok þar til sex hundrud j fridvirdum peningum. geldr eg honum þessa adr greinda jord firir greinda peninga til fullrar eignar kuitta ok œkærulausa firir mier[1]) ok ollum minum laugligum eptterkomindum med ollum þeim gognum ok gædum sem jordunne fylger ok fylgt hefer ad forno ok nyiu ok eg vard fremst eigande ad med samþycki einars þorleifssonar sonar mins. Ok til sanninda her vm settum vid ockur insigli firir þetta bref er skrifat var j ædey j isafirdi miduikudaginn næsta epter jonsmesso postola ante portam latinam. anno domini mº cdº xlº octauo.

---

746. 24 Maí 1448. á Kálfafelli.

Afhending staðarins á Kálfafelli á Fljótshverfi, þá er séra Hafliði Jónsson afhenti, en séra Guðni Björnsson tók við.

AM. 259. 4to bl. 110—111. skr. 1615 «Medkienni ec Sueirnn Runolfsson ad eg hefi þetta skrifad eptter gomlum kirkiunnar bokum a Kalfafelli þann 14 æprylis 1615».

1) meir, hdr.

Anno Domini ꝏ⁰ cð⁰ xl⁰ octauo.

Afhenti sira Haflidi Jonsson so mikid goss æ kalfafelli j fliotshuerfi faustudaginn j fardaugum. Enn sira gudni biornson tok med. ad yfersýn sira þordar sigmundsonar. sigmunds prests eysteijnssonar oc margra annara godra manna.

Jn primis sio manna messoklædi. vj corporalia. ij hoklar oc ij vonder messoserker. eitt hofudlin. eitt handlin ad auk hinna messoklædanna.

Jtem fiøgur alltarisklædi. fiorer dukar forner. ij glitader dukar gamler. tuenner fordukar. iij bruner. einn blamerkttur dukur. ij kanttarakapur. sloppur oc messostackur gamall. rotiñ tiolld tueim mejgin vm kor. kaleykur gyllttur oc laus a bollinn[1]) oc brækud pætijnañ æ honum oc annar kaleykur oc er lestur æ stiettinne oc brækadur æ barminum. skrijn med helgum domum. tex(t)i buinn. skirnarketill. fonntzvmbuningur. sacrarium munlaug. baxturjarnn. jarnnstika stor. alltarisstikur iiij smær med kopar. glodarkier ij festarlaus. kirkiulæs oc er ein mellañ æ.

Jtem iiij legendur. alltarisbok. processionale. psalltari. capitularius. communisbok æ fornann hatt. ymnabok. messobok stor oc er ecki eptter ordu. ij ottusaunguabækur oc er huorgi eptter ordu oc er tyntt fra kuerunum sumum. vj bokaskrär. skruda kista olæst oc boka kistu hrof vontt.

Jtem so mikid j kuikficm lxxx asaudar. vj sauder gamler. viij tuævetrer. iiij hrutar tuæuetrer. viij kyr. vj aurar hins fimtta hundrads j hrossum̄. ätta hundrud j metfie oc er þar j reẏknud fitiñ er liggur vt fyrer breijdabolstad.[2])

---

747. 26. Maí 1448. á Torfastöðum.

Jón Oddsson kvittar Steinmóð ábóta í Viðey fyrir tíu kúgildum sem andvirði fyrir jörðina á Syðra-Hálsi í Grafningi.

AM. 238. 4to bl. 15, skr. c. 1570; JSig. 143. 4to bls. 55, skr. 1696. AM. dipl. afskrr. 1795 (eptir 238).

---

[1]) orðið ógreinilegt, því skrifað hefir verið ofan í; [2]) Sveinn Runólfsson bætir hér við athugasemd um fitina og segir síðast: »Enn nu er hun af firir sandi og vothnum, ad frateknum litlum holma«.

Sydra hals bref.

Þat giorer ec Jon Oddsson godvm monnum kvnnigtt (med) þessv minv opnv brefi. at ec hefer vp(p) borid af herra Steinmode abota i Videy .x. kvigildi. sem hann var mier skyldvgur firir jordena æ Sydra halse firir ofan Grafning. svo mier vell anæger. sem hans kavpbref þar vm giortt vtvisar. Þvi giorer ec fyrr nefndvr Jon Oddsson adurnefndan herra Steinmod ollvngis kvittañ og akærvlavsan firir mier og ollvm minvm erfingivm og logligum epterkomendvm med samþycke konv minnar Jngebiorgar Eiolfsdotter.

Og til sanninda hier vm setta ec mitt innsigle firir þetta bref skrifad æ Torfastodvm i sama kirkio sokñ sem jordeñ liggur in festo sancte Avgvstini Anglorum [Apostoli] Anno domini ⅭⅠ. iiij$^{c.}$ xlviij ar.

---

748. 1. Júni 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. útnefnir þrjá menn til þess að setja Marcellus Skálholtsbiskup aptr inn við Quirinskirkjuna í Neuss, sem Þjóðrekr Vlass hafi haldið ranglega fyrir honum.

Dipl. Norv. VI, Nr. 511, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 253.

Nicolaus episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri . . . episcopo Traiectensi et dilectis filijs . . . sancti Georgij Coloniensis preposito ac . . . sancti Ludgeri Monasteriensis ecclesiarum decano salutem et apostolicam benedictionem. Ex iniuncto nobis de super apostolice seruitutis officio non solum vniuersarum ecclesiarum sed et priuatarum personarum commoditatibus prouidentes sic auctore domino pro animarum salute pretioso saluatoris redemptarum commercio nostre solicitudinis curam impendimus ut illas non solum impietatis et errorum procellis sepius fluctuantes sed et criminis et persecutionum turbinibus inuolutas ad statum optime tranquillitatis reducere studeamus.

Dudum siquidem venerabilem fratrem nostrum Marcellum episcopum Scalorensem seu Schaoltensem tunc ecclesie parrochialis sancti Quirinj Nussiensis Coloniensis diocesis rectorem et canonicum suis exigentibus meritis dudum nobis notis ad dictam ecclesiam Scalorensem tunc vacantem de venerabilium fratrum nostrorum sancte Romane ecclesie cardinalium vnanimj consilio et assensu in episcopum prefecimus et pastorem, eius administrationem ac curam in spiritualibus et temporalibus suis humeris commendantes demum proprio motu et ad nullius pro eo petentis instantiam ecclesiam et canonicatum sancti Quirinj predictos per ipsius Marcelli promotionem dispositioni et donationi apostolice reseruantes cum omnibus juribus et pertinentijs suis sibi in administrationem perpetuam de nostra liberalitate et in commendam reliquimus, prout in alijs litteris apostolicis desuper confectis plenius continetur. verum quod, sicut idem Marcellus sue nobis petitionis serie demonstrauit, ipse dudum ecclesiam et canonicatum predictos per mortem quondam Cristianj Agdorn ipsorum possessoris nouissimi vacantes, dispositioni apostolice tum ex cursu turnali tum pro ipsius Marcelli persona specialiter reseruatos, exequente et ipsum ad illos venerabili fratre archiepiscopo Coloniensi personaliter introducente, assecutus, in qua et ad realem possessionem introductus, et etiam per quendam Venemarum de Wachtendunk ipsius asserta competitione interposita ob id quod contra reseruationis predicte tenorem per dilectam in Christo filiam predicti monasterij abbatissam, ad quam collatio et prouisio predictorum spectare pretenditur, fuerat sibj de dictis ecclesia et canonicatu nulliter et de facto prouisum, sponte deserta, ipsos ecclesiam et canonicatum continue vsque ad annum sextumdecimum pacifice rexit pro tali et ut verus rector et canonicus archiepiscopi parrochianorum et communi omnium asseueratione et fama tenutus habitus et reputatus fouens indesinenter in domo dotis prefate ecclesie capellanos, familiam, lares domesticos, et expensas faciens, redditus, obuentiones, oblationes et emolumenta ex ecclesia et canonicatu prouenientes predictis singulis temporibus percipiendo, et propterea a nemine in suis ecclesia et canonicatu predictis pacto aliquo fuerat molestandus, presertim quia Marcellus antedictus die et tempore date litterarum et post felicis recordationis Eugenij pape .iiij. predecessoris nostri

de possessionibus in eorum beneficijs non molestandus, etiam si aduersarijs in ipsis beneficijs per antea jus fuisset quesitum, in dictorum ecclesie et canonicatus possessione actuali et corporali fuerat constitutus et ad illos per silentij perpetuj aduersarijs quibuscunque inpositionem dictarum litterarum predecessoris prefati continentiam et tenorem Marcello predicto per noue prouisionis indaginem ad illos fuerat de nouo jus quesitum, ut merito decretum ipsum per nos demum ad Germanice nationis instantiam ex certa scientia litterarum nostrarum minime confirmatum sibi debeat suffragarj, nichilominus quidam Theodericus Vlass de Nussia assertus presbiter Coloniensis diocesis, auaritie spiritu et ambitione seductus, pridem, Marcello episcopo et administratore prefato tunc rectore in remotis agente, cuiusdam pretense et friuole permutationis pretextu cum nusquam ipsorum ecclesie et canonicatus possessore in vim quarundam litterarum pretensarum sive processuum ex Basilea per quendam Tilmannum de Suchtelen obtentorum, ut pretendebatur celebrate, etiam postquam dictos processus nullam obtinuisse vel obtinere roboris subsistentiam fuerat auctoritate apostolica declaratum, ipso Marcello legitime non vocato, nulloque seruato juris ordine, ad ipsos ecclesiam et canonicatum ac domum plebanie preter consensum et voluntatem prefatj Marcellj et capellanorum suorum ecclesiam nomine suo regentium si violenter intrusit et intrusus vsque hodie damnabiliter perseuerat licet olım Bartholomeus de Zabarellis tunc archiepiscopus Spalatensis et judex, specialem habens predecessoris prefati de mandato expresso ad illa potestatem, litteras et processus prefatos ex Basilea post aduocationem et litis pendentie coram eo introductionem et inprimis preiudicium necnon apostolice auctoritatis contemptum presumptos annullauerat cassauerat et nullius esse vel fuisse roboris uel momenti decreuit prout in ipsius archiepiscopi et judicis litteris autenticis dicitur plenius continerj, quibus quoque in partibus productis et executis archiepiscopus prefatus per suas patentes litteras sub censuris et penis mandauit firmiter obedirj et in vim illarum prefatum Marcellum in suis ecclesia et canonicatu predictis, contrarijs non obstantibus, quietum atque pacificum tolerarj, vnde exinde per annos decem uel circiter citra nouissimum spolium in suis predictis beneficijs perseuerauit pacificus,

contradicente nemine, et quietus. Quare nobis sepedictus Marcellus episcopus etc. humiliter supplicauit quatinus etc. eidem in premissis de opportuno remedio prouidere de benignitate apostolica misericorditer dignaremur. nos igitur lamentabili Marcelli predicti querele finem apponere debitum cupientes ipsius supplicationibus inclinati quascunque litteras, processus, sententias, mandata ac omnia et singula contra Marcellum episcopum prefatum etc. ex Basilea post consilij hujusmodi translationem in causa presertim ecclesie et canonicatus ipsorum siue contra tenorem et in contemptum ac vilipendium mandatorum etc. per prelibatum Bartholomeum olim archiepiscopum et judicem in causa appellationis ad sedem apostolicam interposite auctoritate prefata decretorum et fulminatorum etc. etc. cassamus irritamus et nullius esse uel fuisse decernimus roboris uel momenti. quocirca discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos uel duo aut vnus vestrum per vos uel alium seu alios vocatis Theoderico prefato necnon Ludolpho de Alen presbitero, Tilmanno de Suchtelen clerico et Euerardo Vlass laico et complicibus necnon alijs qui fuerint euocandi etc.[1]) super eo quod Marcellus episcopus ecclesiam et canonicatum hujusmodi canonico titulo assecutus possedit rexit et gubernauit etc. etc., et quod dictus Theodoricus Vlass predictum Marcellum suis ecclesia et canonicatu iniuste etc. spoliauerat, Marcellum sepedictum etc., amoto exinde Theodorico prefato seu quocunque alio illicito detentore, restituatis etc., et insuper Theodoricum prefatum, Ludolphum presbiterum, Tilmannum clericum et Euerardum Vlass laicum et complices etc., si eos sententiam excommunicationis etc. etc.[1]) Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice m°. cccc°. xl. viij°. kal Junij pontificatus nostri anno ij^do^.

---

749. **1. Júní 1448. í Rómaborg.**

NIKULÁS páfi hinn V. gerir Marcellus Skálholtsbiskup að innheimtumanni allra páfatekna um öll Norðrlönd og veitir honum vald mikið, en kallar aptr veitingu allra annara innheimtumanna, sem hann hefir skipað áðr.

[1]) Sbr. bréf frá 5. Sept. 1448, Nr. 774.

Dipl. Norv. VI, Nr. 512 eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta xlviii, 195 b.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Scalholtensi apostolice sedis nuncio iurium fructuum et prouentuum camere apostolice in prouincijs Lundensi Nydrosiensi Vpsalensi in regnis Dacie Swetie et Norwegie eorumque ciuitatibus et diocesibus debitorum collectori, salutem et apost. bened. Ex fideli et sollicita oc diligenti prudentia, prouidentia quoque et probitate circumspecta alijsque virtutum donis quibus personam tuam nouimus insignitam presumimus euidenter quod ea que tibi commiserimus solerter diligenter oc fideliter exequeris. Hinc est quod nos de tua probitate plurimum in domino confidentes te in provincijs Lundensi Nydrosiensi et Vpsalensi in regnis Dacie Svvetie Norwegie earumque civitatibus et diocesibus nuncium apostolicum ac fructuum reddituum et prouentuum censuum decimarum et denarij sancti Petri, aliorumque iurium quorumcunque et quocunque nomine censeantur nobis et Romane ecclesie ac camere apostolice inibi debitorum et debendorum collectorem et generalem receptorem usque ad nostrum et sedis apostolice beneplacitum tenore presentium facimus constituimus et etiam deputamus, omnes alios et singulos huiusmodi collectores receptores et succollectores in prefatis prouincijs regnis ciuitatibus et diocesibus per nos aut quacunque alia auctoritate deputatos ac commissiones super huiusmodi collectorum et receptorum officijs alijs quam tibj sub quauis uerborum forma per dictam sedem aut alia auctoritate factos penitus reuocando ipsosque collectores succollectores receptores ab eorum officijs et commissionibus alias eis commissis seu factis specialiter uel generaliter amouendo, tibique nichilominus per te vel alium seu alios clericos dumtaxat fide tamen et facultatibus ydoneos, nostro et camere predicte nomine a quibuscunque prelatis collegijs capitulis conuentibus ecclesiarum et monasteriorum quorumlibet et alijsque ecclesiasticis secularibus et regularibus exemptis et non exemptis ordinum quorumcunque ac etiam laicalibus personis, necnon vniuersitatibus et communitatibus ciuitatum terrarum villarum et locorum quorumlibet prouinciarum regnorum ciuitatum et diocesium predictorum omnes et singulas pecuniarum

summas rerum et bonorum quantitates etiam si bona huiusmodi confiscata fuerunt necnon fructus redditus et prouentus primi anni beneficiorum ecclesiasticorum auctoritate apostolica collatorum et inantea conferendorum ac omnia alia et singula jura nobis et ecclesie ac camere predictis in prouincijs ciuitatibus et diocesibus huiusmodi quacunque ratione uel causa debita seu debenda, ac ad nos et easdem ecclesiam et cameram nunc et imposterum pertinentia quecunque quotcunque et qualiacunque fuerint communibus et minutis seruitijs prelatorum ad quarumcunque ecclesiarum et monasteriorum regimmina promotorum dumtaxat exceptis petendi leuandi exigendi et recipiendi, rationes quoque et computa a quibuscunque collectoribus succollectoribus et receptoribus, necnon inquisitoribus heretice pravitatis et officialibus aliis pro dicta camera in prouincijs ciuitatibus et diocesibus predictis deputatis hactenus et personis alijs inquantum negotia et vtilitatem camere memorate concernunt audiendi et exequendi, ipsosque si necesse fuerit ad hoc compellendi et cohercendi ac per ipsos recepta etiam petendi exigendi et recipiendj et de receptis dumtaxat quittandj liberandj et penitus absoluendi, necnon contradictores alios quoslibet et rebelles cuiuscunque status gradus ordinis conditionis uel preheminentie existant etiam si pontificali uel alia quauis prefulgeant dignitate auctoritate predicta per censuram ecclesiasticam et bonorum suorum sequestrationem aliaque juris remedia opportuna appellatione post posita compescendi, nec non contra quoscunque tibi uel succollectoribus receptoribus et alijs tuis officialibus iniuriantes, seu te uel eos coniunctim uel diuisim in executione negotiorum dicte camere directe uel indirecte quomodolibet impedientes auctoritate predicta procedendi prout ordo exegerit rationis, et si necesse fuerit ipsos ad comparendum coram nobis seu camerario nostro aut locumtenente personaliter uel alias legitime infra certum terminum competentem per te eis assignandum citandi et etiam si opus fuerit auxilium brachij secularis inuocandj, sententias quoque excommunicationis suspensionis et interdicti in contumaces inobedientes et rebelles tam per te quam predecessores seu processores tuos uel eorum succollectores coniunctim uel diuisim latas et imposterum quomodolibet ferendas si opus fuerit aggrauandi et reaggrauandi et cum ad obedientiam debitam peruenerint tollendi uel suspendendi

ipsasque personas ab eisdem sententijs absoluendj et cum ipsis super irregularitate si quam sic ligati non tamen in contemptum clavium celebrando diuina uel immiscendo se illis quomodolibet contraxerint auctoritate predicta dispensandi. Non obstantibus tam felicis recordationis Bonifacij papæ. viij. predecessoris nostri de vna et duabus dietis in concilio generali quam alijs constitutionibus apostolicis contrarijs quibuscunque, etiamsi de illis et eorum totis tenoribus de verbo ad verbum habenda esset in presentibus mentio specialis. Seu si aliquibus aut eorum ordinibus communiter uel diuisim a sede predicta sit indultum quod interdici suspendi uel excommunicari aut extra uel ultra certa loca ad iudicium euocari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem auctoritate prefata plenam et liberam harum serie concedimus facultatem. Jta tamen quod de fructibus redditibus prouentibus et bonis alijs quibuscunque ipsi camere debitis persoluendis ultra annuam dilationem dare nequeas et quod in singulis prouincijs ciuitatibus et diocesibus infra tuam collectoriam consistentibus si sint ample et diffuse ultra vnum si uero parue fuerint in duabus et ultra vnum dumtaxat succollectorem non constituas seu deputes et quod omnium et singulorum succollectorum quos te deputare continget nomina et cognomina statim cum illos deputaueris ad dictam cameram clare et distincte transmittas et quod singulis biennijs de receptis et gestis per te et substitutos tuos in huiusmodi collectorie officio rationem et computum reddere et calculum ponere in cameram et gentibus ipsius tenearis, necnon quicquid in predictis recipere te contigerit per litteras cambij aut alium tutum modum nobis aut camerario seu eius locumtententi predictis uel gentibus camere prelibate quantotius poteris transmittere non postponas. Volumus autem quod antequam huiusmodi officium incipias exercere in manibus dilecti filij Ludouici tituli sancti Laurentij in Damaso presbiteri cardinalis camerarij nostri aut alterius per ipsum deputandi fidelitatis debitæ in forma solita prestes iuramentum ipsique succollectores per te deputandi id idem in manibus tuis antequam illud exerceant similiter prestare teneantur. Tu igitur predictum officium iuxta datam tibi a deo prudentiam sic studeas bene fideliter et laudabiliter exercere quod sperati fructus exinde proueniant, tuque

apud nos et sedem predictam non immerito valeas commendari. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

Collata S. Cousin. De curia.

---

750. 1. Júní 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi og innheimtumanni sínum og legáta um Norðrlönd vald til þess að afleysa leikmenn þá, er lagt höfðu heiptugar hendur á [Jón biskup Gerreksson] fyrirrennara hans í embættinu, og setja þeim hæfilega hegningu.

Dipl. Norv. VI, Nr. 513, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 192.

Nicolaus episcopus seruus seruorum dei venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Schaholtensi fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice in Dacie Swetie et Norwegie regnis debitorum collectorj nuncio nostro salutem et apostolicam benedictionem. Cum te in Dacie Swetie et Norwegie regnis ac ipsorum regnorum prouincijs ciuitatibus et diocesibus fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice debitorum et debendorum collectorem ac nuncium apostolicum deputauerimus nos volentes illa tibi concedere per que personis illarum partium te possis reddere gratiosum fraternitatj tue per te uel alium quascunque personas laicales que in quondam Schaoltensem episcopum predecessorem tuum manus iniecerint temere violentas vsque ad effusionem sanguinis etiam vsque ad mortem si hoc humiliter petierint ab excommunicationis et alijs sententijs et penis quas propterea incurrerint iniunctis tamen eis pro modo culpe penitentia salutarj et alijs que de jure fuerint iniungenda in forma ecclesie consueta absoluendj plenam et liberam auctoritate apostolica concedimus tenore presentium facultatem. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

---

751. 1. Júni 1448. i Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, innheimtumanni sínum og legáta um Norðrlönd, vald til þess að afleysa alt að tíu leikmenn og klerkmenn, er lagt hafi heiptugar hendur á presta, og setja þeim hæfilega hegningu.

Dipl. Norv. VI, Nr. 514, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 195 b.

[Upphaf bréfsins eins og Nr. 750 að orðunum]: Nos uolentes illa tibi concedere per que personis illarum partium te possis reddere gratiosum fraternitati tue per te uel alium quascunque personas laicales et ecclesiasticas tam seculares quam regulares partium earundem usque ad numerum decem que in presbiteros et clericos manus iniecerunt temere violentas usque ad effusionem sanguinis seu membrorum mutilationem seu alias enormem lesionem citra mortem si hoc humiliter petierint ab excommunicationis et alijs sententijs et penis quas propterea incurrerint, iniunctis tamen eis pro modo culpe penitentia salutari et alijs que de iure fuerint iniungenda in forma ecclesie consueta absoluendi et cum personis eisdem que sic ligate non tamen in contemptum clauium celebrando diuina uel immiscendo se illis irregularitatis maculam siue notam contraxerint, quod in susceptis ordinibus citra tamen altaris ministerium ministrare possint ipsis tamen prius ad tempus de quo tibi uidebitur a suorum ordinum executione suspensis dispensandi plenam et liberam concedimus tenore presentium facultates. Datum [eins og Nr. 750].

---

752 1. Júni 1448. i Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, vald að leyfa tíu körlum og konum af háum stigum giptingarleyfi, þótt þau sé skyld í þriðja og fjórða lið, og eins að halda áfram hjónalagi, hafi þau verið áðr gipt, ef nægar ástæður sé til og hafi konunni ekki verið rænt.

Dipl. Norv. VI, Nr. 515, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 193.

[Upphafið eins og í 750 að orðinu: alium] tua legatione durante cum decem viris et totidem mulieribus partium predictarum dummodo nobiles vel graues sint, qui tertio et quarto consanguinitatis aut affinitatis gradibus se ad inuicem attingente sex certis rationabilibus causis desiderent adinuicem matrimonialiter conpulari et de quibus tibi videbitur, ut impedimento quod ex consanguinitate uel affinitate huiusmodi prouenit non obstante matrimonium inter se contrahere, et in eo postquam contractum fuerit remanere libere et licite ualeant dumodo mulieres ipse propter hoc rapte non fuerint dispensandi et prolem exinde suscipiendam legitimam nunciandi plenam et liberam auctoritate apostolica concedimus tenore presentium facultatem. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

---

753. 1. Júní 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, vald til að dispensera með tíu mönnum um hvaða «defectum natalium» sem væri, svo að þeir gæti orðið klerkmenn og mætti hafa tvö beneficia.

Dipl. Norv. VI, Nr. 516, *eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 193.*

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello [o. s. frv. eins og í Nr. 750] nos uolentes ea tibj concedere per que amplius aliis te possis reddere gratiosum fraternitati tue dispensandi cum decem personis partium earundem de quibus tibj videbitur super defectu natalium quem quomodolibet patiuntur de soluto genite et soluta etiam si earum alique de presbiteris uel coniugatis aut de quocunque alio illicito uel damnato coitu genito fuerint quod quelibet earum huiusmodi non obstante defectu, si paterne non fuerint incontinentie sectatrices sed bone conuersationis et uite, aliasque ipsis uirtutum merita suffragentur, ad huiusmodi dispensationis gratiam obtinendam possint etiam ad omnes sacros ordines promoueri et quelibet earum etiam si forsan eis alias auctoritate apostolica super

deffectu huiusmodi super ordinibus, et ad vnum dumtaxat beneficium extiterit dispensatum, duo beneficia ecclesiastica cum cura uel sine cura se inuicem compatientia etiam si alterum eorum canonicatus et prebenda in collegiata ecclesia fuerit libere et licite recipere ac retinere si eis alias canonice conferatur illaque simul uel successiue dimittere et loco dimissi uel dimissorum aliud seu alia simile uel dissimile aut similia uel dissimilia beneficium seu beneficia ecclesiasticum vel ecclesiastica recipere et retinere libere et licite valeant, plenam et liberam concedimus tenore presentium facultatem. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

---

754. 1. Júni 1448. i Rómaborg.

Nikulás pafi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni um öll Norðrlönd, vald til að leyfa tíu mönnum, er hafa einhvern líkamsgalla, ef það beri ekki alt of mikið á honum, að þeir megi taka klerklega stétt og staði.

Dipl. Norv. VI, Nr. 517, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 194.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Schaholtensi fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice in Dacie Swetie et Norwegie regnis debitorum collectori nuncio nostro salutem et apostolicam benedictionem. Cum te in Dacie Swetie et Norwegie regnis ac ipsorum regnorum prouincijs ciuitatibus et diocesibus fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice debitorum et debendorum collectorem et nuncium apostolicum deputauerimus, fraternitati tue auctoritate nostra dispensandi hac uice dumtaxat si euidens causa subsit cum decem personis corpore vitiatis infra tue legationis terminos existentibus dummodo huiusmodi uitium non sit adeo notabile quod scandalum generetur in populo ut ad omnes sacros etiam presbiteratus ordines promoueri ualeant prout tibi uidebitur, et quelibet ipsarum beneficium ecclesiasticum cum cura, etiam si dignitas per-

sonatus uel officium fuerit, si ei alias canonice conferatur, recipere et retinere libere et licite, plenam et liberam tenore presentium concedimus facultatem. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

---

755. 1. Júní 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni um öll Norðrlönd, vald til að leyfa tíu mönnum, sem eru orðnir 22 ára, að þeim megi veitast allar klerklegar stéttir og beneficia og að þeir megi fremja embættisverk.

Dipl. Norv. VI, Nr. 518, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 195 b.

[Upphafið eins og í Nr. 750 að]: fraternitati tue auctoritate apostolica dispensandi cum decem personis ecclesiasticis infra limites tue legationis constitutis defectum etatis patientibus de quibus tibi uidebitur expedire ut earum quelibet postquam vicesimum secundum annum sue etatis compleuerit ad omnes sacros ordines etiam sacerdotium promoueri ualeat et etiam cum promotis personis eisdem ut in susceptis ordinibus ministrare necnon ut quelibet ipsarum beneficium ecclesiasticum curatum etiam si dignitas personatus administratio uel officium fuerit si sibi alias canonice conferatur aut ad illum illam seu illud assumatur uel eligatur libere recipere et licite retinere ualeat Lateranensis concilij et quibuscunque aliis constitutionibus et ordinationibus apostolicis necnon statutis et consuetudinibus ecclesiarum in quibus huiusmodi beneficia dignitates personatus administrationes uel officia fuerint iuramento confirmatione apostolica uel quacunque firmitate alia roboratis ceterisque contrarijs non obstantibus quibuscunque plenam et liberam concedimus tenore presentium facultatem. Datum [ut supra].

---

756. 1. Júní 1448. í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellúsi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni, vald til þess að leyfa tíu andlegrar stéttar persónum, sem lofað hafi heitgaungu eða því líku, að þeir megi, með einstökum undantekningum, leysa þessi heit hjá skriptafeðrum sínum með öðrum góðfýsilegum gerningum.

Dipl. Norv. VI, Nr. 519, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 195.

[Upphaf eins og í Nr. 750 að]: Nos uolentes illa tibi concedere per que Christi fidelium omnium animarum saluti salubriter consulatur fraternitati tue decem dumtaxat personis vtriusque sexus partium predictarum tam secularibus quam regularibus vltramarine beatorum Petri et Pauli et sancti Jacobi apostolorum uotis exceptis peregrinationis et abstinentie et alia quecunque uota forsan emissa nisi solennizata fuerint ordinis sacri uel religionis susceptione ut confessor quem quelibet illarum duxerit eligendum eadem auctoritate in alia pietatis opera commutare ualeat prout secundum deum animarum personarumue ipsarum saluti uiderit expedire indulgendi plenam et liberam tenore presentium concedimus facultatem. Datum [ut supra].

---

757. 1. Júní 1448. í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. veitir Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, vald til þess að skipa tíu nýta og ógipta menn klerklausa til skrifara (notarii) og láta þá vinna eið eptir fyrirskipaðri forsögn.

Dipl. Norv. VI, Nr. 520, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 194 b.

[Upphaf eins og í Nr. 754 að]: fraternitati tue concedendi tabellionatus officium decem personis ydoneis quas ad illud per diligentiam examinationem ydoneas esse repperiris dummodo persone ipse ac earum alique coniugate aut in sacerdotio uel alijs sacris ordinibus constitute non existunt recepto prius a singulis a sede personis per te uel alium corporali ad sancta

dei euangelia iuramento in forma inferius annotata plenam et liberam auctoritate presentium concedimus facultatem. Forma autem juramenti quod quelibet personarum ipsarum prestabit talis est. Ego ab hac hora inantea fidelis et obediens ero beato Petro et sancte Romane ecclesie et domino meo domino Nicholao pape quinto et suis successoribus canonice intrantibus, non ero in consilo assensu uel facto ut vitam perdant aut membrum si capiuntur mala captione, consilium quod michi per se uel litteras aut nuncios manifestabunt ad eorum damnum scienter nemini pandam. Si vero ad mei notitiam aliquid deuenire contingat quod in periculum Romani pontificis aut Romane ecclesie uergeret seu grave damnum, illud pro posse impediam, et si illud impedire non possem procurabo bona fide id ad notitiam domini pape perferrj, papatum Romanum et regalia sancti Petrj et iura ipsius ecclesie specialiter si qua eadem etiam in ciuitate uel terra de qua sum oriundus habeat, adiutor eis ero ad defendendum et retinendum seu recuperandum contra omnes homines. tabellionatus officium fideliter exercebo, contractus in quibus (exigitur) consensus partium fideliter faciam nil addendo uel minuendo sine voluntate partium quod substantiam contractus immutet. Si vero in conficiendo aliquod instrumentum vnius solius partis sit requirenda voluntas hoc ipsum faciam scilicet nil addam uel minuam quod immutet facti substantiam contra voluntatem ipsius, jnstrumentum non conficiam de aliquo contractu in quo sciam interuenire seu intercedere vim uel fraudem, contractus in prothocollum (redigam et postquam in prothocollum) redegero malitiose non deferam contra voluntatem illius uel illorum quorum est contractus super eo conficere publicum instrumentum saluo meo justo et consueto salario. Sic me deus adiuuet et hec sancta euangelia. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo kal. Junij pontificatus nostri anno secundo.

---

758. 12. Júni 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. gefr Marcellusi Skálholtsbiskupi, legáta sínum og innheimtumanni á Norðrlöndum, leiðar- og meðmælabréf.

Dipl. Norv. VI, Nr. 521. eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 192.

[1])nos cupientes eundem episcopum cum socijs familiaribus saluis rebus et bonis suis in eundo stando et redeundo plena vbique securitate gavdere vniuersitatem vestram et vestrum singulos requirimus et hortamur in domino subditis vero nostris et gentium armigerarum capitaneis vbique ad nostra et Romane eccelesie stipendia militantibus districte precipiendo mandamus quatinus ipsum episcopum cum eius comitiua equitum et peditum vsque ad numerum quindecim personarum saluis equis rebus et bonis suis quibuscunque per nostra et vestra territoria passus portus pontes et flumina ac alia loca quelibet tam per aquam quam per terram transire stare ire et redire quotiens sibj placuerit absque solutione alicuius passagij dacij uel gabelle aut alterius cuiuscunque oneris indicti uel indicendj exactione pro nostra et sedis apostolice reuerentia libere permittatis nullamque sibj uel eius comitiue aut familiaribus in personis et rebus ac bonis inferatis molestiam iniuriam uel offensam nec ab alijs quantum in vobis fuerit permittatis inferrj quin potius ipsi episcpo pro se socijs et familiaribus huiusmodi de securo transitu scorta saluoconductu atque receptu quotiens pro parte eiusdem episcopi fueritis requisitj sic liberaliter prouidere curetis quod uestra exinde deuotio apud nos et sedem ipsam possit merito commendarj. Datum Rome apud Sanctumpetrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo pridie Jdus Junij pontificatus nostri anno secundo.

---

[1]) Í bréfabók páfa er sagt að byrjunin á bréfi þessu sé eins og á nr. 750, en það þykir ekki geta verið rétt, og ætla menn átt við nr. 538 í Dipl. Norv. VI. Það byrjar svo: Nicolaus episcopus s. s. d. vniuersis et singulis ad quos presentes nostre littere peruenerint salutem et apostol. benedict. Cum venerabilem fratrem nostrum Bartholomeum episcopum Coronensem nuncium et oratorem nostrum ad Dacie Suetie Noruegie et Gotie regna ac nonnullas alias partes et prouincias circumuicinas pro nonnullis nostris et Romane ecclesie negotijs ac pro pace et quiete regnorum et partium predictorum presentialiter destinemus. Hér á þó eflaust að setja Marcellus biskup í staðinn fyrir Bartholomeus biskup.

759. 28. Júní 1448. í Skálholti.

Dómr tólf presta útnefndr á synodo af Steinmóði ábóta í Viðey, officialis heilagrar Skálholtskirkju, um skipti á skógi frá Þingvallarkirkju fyrir reka í Herdísarvík frá Skálholtsstað.

Bisk. Isl. Skalh. Fasc. XI, 13, transskript á skinni frá 24. Apríl 1475. AM. dipl. afskrr. 2440 »ordriett og stafriett» eptir transskriptinu. AM. dipl. afskrr. Nr. 5902, brot.

Þat giorum vær sueinn pe(t)ursson. þorkell þordarson. jon brannzson. ellindr jonsson. olafr gunnarsson. liotr helgason. þorarinn filagsson.[1]) jon arngrimsson. gudine biornsson. guttormr arnoddzson. hauardr jonsson. hallr grimsson. prestar. godum monnum viturlegt med þessu voro opnu brefi at ver vorum j dom nefnder af Ęrligri personu herra steinmodi abota j videÿ er þa var officialis heilagrar skalhollz kirkiu at dæma vm þa akæru er sira jon oddzson kærdi epter þeim settunge huals er Rekit hafdi j herdisarvik a þeim sama Reka er sira jon officialis hafdi skipat kirkiunni a þinguelli j mot þeim skogum sem var gaumul eign fyrnefndrar þinguallar kirkiu ok adr greindr sira jon oddzson hafdi vpp lagt. Ęn sira jon officialis medkenndiz eigi at hann hefdi hualrekan til lagt ok sira Loptur Radzmadr tok at ser þann hual. kom þar firir oss opit bref adrnefn(d)s sira jons officialis suo latanda at oppt nefndr sira jon officialis skylldi giora adr nefndri kirkiu a þinguelli fullan lika firir fyrgreinda skoga eppter skipan virdulegs herra biskups godswins ok samþÿcki sira lopz Radzmanz. þui dæmdum ver fyrnefnder prestar þessa skipan stauduga eiga at halldazt eppter þui sem fÿr greint bref þar vm giort vottar. svo framt sem skogarner vere suo goder geruer sem Rekin er verdr. Ęn ef Rekinn segizt apptr þa dæmum ver sira jone oddzsyni fullan lika firir fyrgreint skogarhaugg suo længan tima sidan þetta vmskipti var giort eppter þui sem godum monnum þicker suarligt vera. ok til sanninda her vm settum ver fyrnefnder prestar vor jnsigle firir þetta domsbref er giort var j skalholl(t)i jn sinudo[2]) j(n) vigilia apostolorum petri et pauli. anno domini ϖ° cd° xl° viij°.

---

[1]) mun vera = Felixson; [2]) þannig.

760. 11. Júlí 1448. í Rómaborg.

NIKULÁS páfi hinn V. skipar Marcellusi Skálholtsbiskupi að sjá um, að peningar þeir og gripir, er gefnir hafi verið Pétrskirkjunni í Róm og öðrum kirkjum, sé heimtir inn hjá þeim, sem haldi þeim.

Dipl. Norv. VI, Nr. 522, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 194b á páfagarði í Rómaborg.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri Marcello episcopo Scalorensi seu Scaholtensi fructuum redditnum et prouentuum camere apostolice in Dacie Swetie et Norwegie regnis debitorum collectori nuncio nostro sal. et apost. bened. Ad nostram notitiam est relatione fidedignorum deductum quod nonnulla clenodia paramenta pecuniarum summe et nonnulla alia ad basilicam principis apostolorum de Vrbe legata ac alias apud quosdam certis in locis per tuum predecessorem in depositum habita nequaquam deputatis sunt assignata locis, ymo per illos in presentiarum retineri dicuntur. Quare fraternitati tue per apostolica scripta committimus et mandamus quatinus per te uel alium seu alios de premissis et super dispositione et statu rerum predictarum et ipsas detinentium diligenter inquiras, ipsorumque detentores quoscunque ad consignandum et restituendum tibj vel per te deputandis nomine nostro uel ecclesiarum quibus legate uel ad quos pertinere noscuntur uijs et modis congruentibus etiam per censuras ecclesiasticas prout tibi expedire uidebitur omni appellatione remota compellas et inducas inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis statutis felicis recordationis Bonifacij pape viij. predecessoris nostri quibus cauetur ne aliquis extra suam ciuitatem et diocesin nisi in certis exceptis casibus et in illis ultra vnam dietam a fine sue diocesis ad iudicium euocetur seu quod judices a sede deputati predicta extra ciuitatem et diocesin in quibus deputati fuerint contra quoscunque procedere siue alij uel alijs uices suas committere aut de duabus dietis in concilio generalj seu quod alicui vel aliquibus ab apostolica sit sede indultum quod excommunicari suspendi uel interdici non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de uerbo ad uerbum de indulto huiusmodi et eorum personis

et locis ordinibus et nominibus proprijs mentionem necnon quibuscunque constitutionibus a predecessoribus nostris Romanis pontificibus tam de judicibus delegatis quam personis ultra certum numerum ad iudicium non uocandis aut alijs editis in contrarium non obstantibus. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo quinto Jdus Julij pontificatus nostri anno secundo.

---

761. 15. Júlí 1448. [í Rómaborg].

SKÝRSLA um það, að Marcellus Skálholtsbiskup var tekinn til þess að taka saman páfatíund á Norðrlöndum og vann eið að því starfi.

Dipl. Norv. VI, Nr. 523, eptir bréfabók (registri) Nikulásar páfa hins fimta LI, 8. á páfagarði í Rómaborg.

Collector Dacie et Swecie etc.

Die xv[a] Julij anno vt supra (ɔ: 1448) reuerendus in Christo pater dominus Marcellus episcopus Scalorensis seu Scaholtensis fuit admissus in collectorem fructuum reddituum et prouentuum camere apostolice in prouincijs Lundensi Nidrosiensi Vspalensi in regnis Dacie et Swetie et Norwegie eorumque ciuitatibus et diocesibus debitorum et jurauit Rome.

---

762. 29. Júlí 1448. á Hólum.

VEGABRÉF Gottskálks Hólabiskups [Kænekssonar] með Þorsteini Finnssyni á Rómvegu, en Þorsteinn hafði getið barn við nunnu.

AM. 235. 4to bls. 17, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti, og er þetta með hendi frá dögum Gottskálks biskups.

Uniuersis christi fidelibus presentes literas visuris seu audituris Nos gothskalkus dei gracia episcopus holensis Salutem in domino sempiternam.

Noueritis latorem presentium thorstanum fynnonis laycum nostre dyocesis dyabolo instigante tam enorme scelus et deo abhominabile commisisse. quod quandam monialem stuprando

violauit (et) cum eadem vnam prolem generauit. Et jam mittimus eum pronunc ad romanam curiam visitandam pro remissione suorum peccaminum optinenda et sibi competente penitencia imponenda. Quapropter caritati vestre in domino recommendamus instancius supplicantes pro eodem quatenus amor dei nostreque peticionis intuitu in necessariis jtineris sui huius eundo et redeundo ad vos ex casu uel proposito venienti sicut fauorabiles promotores. Non sinentes eundem in persona seu rebus a quouis indebite perturbari ab ipso deo omnium bonorum remuneratore et a sua benedicta matre maria eterna premia percepturi.

Datum hola in hislandia ipso die sancti regis et martiris anno domini [ꝏ. cd.[1]) xlviij⁰ nostro sub secreto presentibus appenso.

---

763. 31. Júlí 1448. á Sævarlandi.

Vitnisburðr Illuga Björgólfssonar um osttoll til Hólastaðar af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XII, 13, transskript á skinni frá 17. Júlí 1480.

Þath giore ek illaugi biorgolfsson godvm monnum viturligt med þessu minv brefj ath ek vissi firir full sanninndi ath epter mannplaguna env myklu for madr fra holastad vr hialltadal. vm skagafiord epter ost(t)ollum ok vissa ek aungan a mothe tala ok þath heyrda ek mier ellri menn segia ath þat vęri ęuenlig skyllda ath huer skattbondi j skagafirdj millj hrauns a skaga ok hrauns j fliotum lykti fiortan merkur smiors eda fiordvngx ost æ huerivm tolf manadum j osttoll til holastadar ok hier epter vil ek sveria ef þurfa þiker. Ok til sanninnda hier vm setta ec mitt jncigli firir þetta bref er giort var æ sęfarlande miduikudaginn nęsta epter olafsmessv. anno domi ꝏ⁰ cd⁰ xl⁰ octavo.

---

764. 3. August 1448. á Hólum.

Guðmundr Ólafsson ráðsmaðr í Björgvin selr Gottskálki Hólabiskupi jörð sína Skriðuland í Öxnadal norðan á Íslandi, og og kvittar fyrir andvirðinu.

[1]) [et cetera, skb.

AM. Fasc. XII, 11, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu; eitt af þeim er dottið frá. Það er tæplega norsk hönd á bréfinu.

bref vm yfsta skriduland j auxnadal.[1])

Þath gerer eg gudmundr olafsson radmann j biorguin ǫllum godum monnum kunigt med þessu minu brefi ath eg hefer sellt ok med minu handabande afhent til fullrar eignar minum virduligum herra ok andaligum faudr herra Gothskalk med guds nadh biskupe a holum j hialltadal jaurd mina er skriduland heiter ok nu er kallad efsta land er liggur j auxnadal fyrer nordan a jslande honum ok hans erfingium til eivenligrar eignar ok frials forredis ok vndan mig ok minum erfingium med aullum þeim gaugnum ok giedum sem til þeirrar jardar liggur edr leget hefer ath fornu ok nýiu vtan gards ok jnnann til vmmerkia þeirra sem eiga til mozs vid mig ok ecke vndan skilt sem eg vard fremzst eigande ath. j sama handabande vidrkenvmzst eg fyr nefndr gudmundr olafsson ath eg hefer wpp boreth fyrsta peninga ok sidarsta ok alla þar j mille fyrer fyrnefnda jaurd eppter þui sem i ockart kavp kom sem mig vel a neger. Ok til meire vissu hier vm ok stadfestu þa settu þesser godu men sin jnscigle med minu jnscigle fyrer þetta bref er swo heita sira þorsteinn jonsson. sira olafur þorgeirsson. semundr jonsson ok kolle magnusson er woru ner ockro handabande ok kaupe sau ok hey(r)du a. er giort var a holum j hialltadal olafsmesso sidare anno domini ᴍ° cd° xl° octauo.

---

765. 3. August 1448. á Þverá.

Vitnisburðr Steinþórs Jónssonar um osttoll til Hólastaðar af hverjum skattbónda milli Hrauns á Skaga og Hrauns í Fljótum.

AM. Fasc. XII, 13, transskript á skinni frá 17. Júlí 1480.

Þetta er vitnisburdr steindors jonssonar. þa hann var nýkominn j skagafiord forv faramenn stadarins a holum ath taka saman toll þann er þeir kaullvdv ost(t)oll. skylldj þath vera

---

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

fiortan merkur smiors eda fiordungs ostur ok halft dag þerer j.[1]) vęri þenna toll hver skattbondj skylldr ath luka kirkivnnj a holvm millj hrauns a skaga ok hrauns j fliotvm. lvkta ec þenna toll ok svo vissj ec adrer dandj menn luktu. þeir gamler dandj menn sem ec taladi vid saugdv ęuenliga eign stadarins a holum. ok til sannjnnda hier vm setta ec mitt jncigli firir þetta bref giort a þvera j skagafirdj laugardaginn nęsta epter petvrs messo.[2]) anno domini m° cd° xl octavo.

---

766. 5. August 1448. i Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. skipar biskupinum og klerkaráðinu í Münster, að láta Marcellus Skálholtsbiskup framvegis halda umboði því, sem hann hefir haft, og Daníel Kepken er ætlaðr í, því að Marcellus komist ekki að svo stöddu til biskupsstóls síns bæði sökum vegaleingdar og annars.

Dipl. Norv. VI, Nr. 524, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 193.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri episcopo et dilectis filijs decano capitulo et clero ecclesie Monasteriensis salutem et apost. bened. Proximis diebus vacante ecclesia Schaoltensi nos ad uirtutes et merita venerabilis fratris nostri Marcelli in uestra ecclesia perpetui prebendati dirigentes oculos cordis nostri et ut uiduate ecclesie de utili et digna prouideremus persona ipsum eidem ecclesie in episcopum prefecimus et pastorem per cuius in antea liberam resignationem in manibus nostris sponte factam et demum succedente promotione predicta de ipsa vicaria ex eo sedis apostolice dispositioni reseruata dilecto filio Danieli Kepken clerico Leodiensis diocesis ex certa scientia duximus prouidendum prout in litteris apostolicis desuper confectis latius continetur. Verum sicut uos non ambigere extjmamus beneficia que per promotionem alijs conferuntur non propterea uacare dicuntur donec electus infra tempus a iure statutum munus consecrationis percepit et ecclesie ad quam preficitur possessionem pacificam assequatur

---

[1]) þannig; [2]) líklega: ad vincula; 1. Aug.

et ideo iuxta sacrorum canonum obseruantiam prouisis alias non licet ante tempus ingressum presumere nec ad effectum sortiende possessionis eorundem admitti. Cum itaque ecclesia Schaoltensis predicta itineris tractu terra marique ad aquilonem remota primo tempore adiri non possit cum etiam propter fluctuantes impresentiarum populos principis solatio ibidem destitutos non satis uideatur facile ipsi episcopo celeriter illuc accedere et finem obtinende possessionis optatum inuenire nos dicto Marcello episcopo salubriter in premissis prouidere uolentes, et ne propter impedimenta pretacta uideatur in mora constitui et suis beneficiis in sinistrum euentum fraudari possit, uos coniunctim et diuisim attente in domino requirimus et hortamur uobis districtius per apostolica scripta mandantes quatinus super vicaria prefata et eius possessoris quitquam innouare aut attemptare per ipsum Danielem prouisum uel quemcunque alium seu alios cuiuscunque gradus status et conditionis extiterint quarumcunque etiam litterarum apostolicarum uigore nullatenus permittatis aut attemptata seu presumpta de cetero substineatis absque ipsius Marcelli expresso consensu uel donec ipse per se uel alium super acquirenda possessione sue ecclesie exacta debita diligentia et ipsa obtenta uos super inde reddiderit certiores. Quod si secus quod absit a quoquam attemptari contigerit aut si quoquomodo presumptum, illud tamquam nulla iuris firmitate subsistens et consuetudini contrarium laudabili auctoritate apostolica omnj appellatione remota irritum exnunc decernimus et inane, statutis et consuetudinibus apostolicis ac aliis in contrarium editis non obstantibus quibuscunque. Datum Rome apud Sanctum Petrum anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo Non. Augusti pontificatus nostri anno secundo.

---

767. [1448]. á Hólum.

Bréf [Gottskálks biskups á Hólum] til Margrétar húsfreyju Vigfúsdóttur á Möðruvöllum um mál hennar og meistara Pétrs [Pétrssonar].

AM. 235. 4to bls. 16, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti á skinni. Þetta er með sömu hendi og næsta bréf á eptir,

sem er frá 1448. Sbr. bréf frá 10. Aug. 1447 (Nr. 737). AM. dipl. afskrr. 3616.

hustrv Margarete. Mester peder.

premisso nostro sincero fauore.

vitten kere moder at mester peter þa som han for j brutt siderst af jslande þa bad han kerliga oss vm nokor vilde tala vppa hans qwynno gudny oc þeirra peninga at vj skuldom firir gudz skuld oc hans skuld hialpa henne med varom godom ordom ok daktingan oc vara goda tillagu at hon oc þeirra peninga matta varda oss nokot got niotande til tes at han kempmer heim aftur. þui bidiom vj yder kerliga firir gudz skuld oc idan erligan heider at j laten j mak vera henne gudny oc þesse peninga som han fik henne til mederferd medan hann er j brutto a syna vegar. Þetta er var kerligen bøn til yder. en þa som mester peter kommer sielfuer after, allan þan ret som j kunnen fremst af honum hafua. þat er yder heider oc mandomer þer bidiom vj ekke for. hefuer han vel bruggz drykke þad sielfuer oc ekke qwynnan. kere moder gøren nu som yder tikker at j fan mesta heider af. þer med vare gud med yder altid.

Scriptum hola nostro sub secreto.

---

768 [1448].

Gottskálk biskup á Hólum lýsir Þorstein Finnsson í friði heilagrar kirkju, ef hann komist eigi utan með skipi í sumar til Rómferðar, af því að hann hafi lagt brot sín í guðs vald og heilagrar kirkju.

AM. 235, 4to bls. 44 (nr. 97), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með hendinni frá dögum Gottskálks biskups Kænekssonar. Sbr. Nr. 762.

Wij Gothskalk med G(udz nad). et cetera.

gerom godom monnom vitrligt med þessu voru brefi at efter þui at þorstein fijnsson hafuer lakt audmykeliga med sijna handabande a gudz vald oc helagre kirkio oc a varo nade fulleliga sik vidrkennandis firir oss oc morgom monnom sin abrot þui hafuom wj scriftat han til þorstæin firir sin brot til

roms j swa matto at han fer viist skip nu j somar þa skal han after koma til oss fir en han sıȷglar. þa viliom vj scrifua med honom som þer høirir en han fer ekke viist skip j somar som han mege þrausteliga med fara þa settiom wj honom script efter kirkione logom oc han fulgøre þa scrift her j landeno efter þıȷ som gudh gifuer honom sina nad til. til tes at gud gifuer honom fere til at fara till romz oc þui lysa vj han þorstein finsson vnder fullan helagre kirkio frid frelzse vend oc verio hedan af firir huariom manne firir þesso saker.

Oc til sanninde her wm.

---

769. 8. August 1448. á Hofi á Höfðaströnd.

Gottskálk Hólabiskup kvittar Jón prest Pálsson af officialsstarfi.

AM. 235. 4to bls. 47, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. AM. dipl. afskrr. 3676.

bref (vm) sira[1]) jon paalsson.

Wj gotskalk med gudz nadh biscop a holom gerom godom monnom vitterlikt med þesso varo brefui at sakir þæs at sira jon palsson som veret hefuer officialis oc raadzman helagrar hola kirkio oc profaster j hegranestinge oc for nordan j tingeiritingi hefuer oss oc firuarandom firirmonnom helagrar hola kirkio rettan oc allan rekenskap giort af officialisdøm(e) oc af holastader goozse oc af biscopstiondom þeim sæm han hefuer aat luka oc han hefuer vt teket af sogdom profastadømom. þes oc annars at han hefuer vtlukt oc afhent vnder yfuersýn oc vittond god(r)a manna bede staderens goz romaskatta oc biscopstionder vtlausner oc all annor stykkie þau som oss hefuer til høirt oc helagre hola kirkio oc wer hefuer peninga swa vpboret som vel atnøger af greindom sira[1]) jone oc þui gørom wer sagdan sira[1]) jon pallsson allungis quittan oc akeralausa(n) firir oss oc varom eftirkomandom hola kirkio formonnom wm officialis sta(r)f radzmandemi oc profasta firirbiodande huariom manne han at kreinkia ader[2]) asaka vm sogd efnni. Skulu þeir oc aller kuitter firir oss. som of(t)nefndr sira[1]) jon hefuer kwitta

---

[1]) sir', skb.; [2]) þannig.

gifuit medan (hann) stood j firsagda valdom oc wmbodom heilagre hola kirkio oc varom.

Oc til sannynde her wm settom ver vort incigle firir þetta kuittanabref scrifuat a hofui a hofdastrandh fymtadagen nesta firir festum laurencii martiris gloriosi anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xl⁰ octauo.

---

770. 9. August 1448. á Hofi á Höfðaströnd.

Gottskálk biskup á Hólum staðfestir erkibiskupsveiting Jóns prests Pálssonar fyrir Grenjaðarstað.

AM. 235. 4to bls. 49 (nr. 100), bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með hendi frá dögum Gottskálks biskups.

sira jon palsson.

Wj gotskalk med gudz nadh biscop a holom gerom godom monnom vitterlikt med þesso varo brefue at saker þes at herra eskill med gudz nadh som erkebiscoper var j nideroose hafde vnt oc veit sira jon pallssyni med collacionisbrefue staden oc kirkio hins helge martini a greinniastadom j røkiadal til euenligrar eing(n)ar med allo(m) sıȷnom eignom oc jnrentom en holakirkia var þa biscopslaus er erkibiscopin vnte sira jone firsagdan stadh oc þui samtykkiom wer styrkiom oc stadfestom med varre biscupligri makt at sira jon palsson skal halda oc hafua euenliga staden a greniastadom swa frammeliga at allo som erkebiscopens bref þer vm giort vtuisar oc takom han hier[1]) med j van kerleek oc venskap.

Oc til sannynde hier vm settom wer vort incigle firir þetta bref scrifuat a hofui a hofdastrand fastadagen nesta firir festum laurencii martiris gloriosi anno domini ꝏ cd xl octauo.

---

771. 1448.

Skrá um Rómaskatt úr Hólabiskupsdæmi.

AM. 235. 4to bls. 62, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er ritað með hendinni frá dögum Gottskálks biskups.

[1]) heir, skb.

(anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xl⁰) octauo.

Jtem sira ion ormson cxxvi nagla.
Jtem sira olauur kirkiuprestr .ccc. ok fiora tige betr.
Jtem sira olavvr magnusson .c. nagla.
Jtem sira gudmundr narfason x tige nagla.
Jtem sira sigurdr þorlaksson ellefutige nagla.
Jtem sira gudmundr þorlaksson .cv.
Jtem sira ion broddason .ciii.
Jtem sira þoruardr .cx. ok segstan kalfskin.
Jtem sira ion haldorsson .cc. ok attatige betr. iiii.
Jtem sira steinolbr fioratige annars hundrads.
Jtem sira ol.
Jtem sira.
Jtem sira.
Jtem sira.
Jtem sira.

---

772. 5. September 1448. i Vallanesi.

Fjórir prestar transskríbera máldaga Hofskirkju í Vopnafirði frá 1397 (Vilchinsmáldaga, Dipl. Isl. IV, 215—216).

AM. dipl. afskrr. Nr. 1983 «Epter Transscripto fra Hofskirkiu i vopnafirde ritudu ā kalfskinn»; Nr. 1984, skrifað 20. Sept. 1706 og staðfest á Bustarfelli af Ólafi Gíslasyni (presti) og Birni Pétrssyni. «þetta segir biskupen (ɔ: Jón Vídalín) ad eg meige eiga» (AM).

þat giorum uer jon prestr jonson officialis. arne prestr eirexson. guttormr prestr arnodszson. þordr prestr jonson godum monnum kunnigt med þesso uoro brefe at svbb anno gracie ꝏ⁰ cd⁰ xl viii. fimtadagenn næsta fyrir festum natiuitatis biate[1]) marie uirginis. j uallanese j flioszdalsheradi. saum uer ok yferlasum ok einuirdiliga skodudum maldaga kirkiunnar at hofe j uopnafirde. þann sama sem liggr j. skalholltte. svo latannda ord epter ord sem her segir. [Hér kemr máldaginn, sem er samhljóða Vilchinsmáldaga frá 1397]. Ok til sannennda her vm settum ver fyrr nefnder prestar uor inscigle fyrir þettha maldaga bref skrifat j sama stad are ok dege sem fyrr segir.

[1]) þannig.

773. 5. September 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. skipar þremr andlegrar stéttar mönnum að styðja Marcellus Skálholtsbiskup gegn lærðum og leikum, er geri honum nokkurt réttindarán, og bannfæra þá menn, ef þörf krefr.

Dipl. Norv. VI, Nr. 525, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, bl. 246.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri episcopo Trajectensi et dilectis filijs abbati monasterij sancti Ludgeri Verdenensis Coloniensis diocesis ac decano ecclesie Monasteriensis salutem et apost. bened. Militanti ecclesie licet immeriti disponente domino presidentes circa curam ecclesiarum omnium solertia reddimur indefessa solicite ut juxta debitum pastoralis officij eorum occuramus dispendijs et profectibus diuina cooperante clementia salubriter mandamus. Sane venerabilis fratris nostri Marcelli episcopi Scalorensis siue Schaoltensis et administratoris ecclesie parrochialis sancti Quirinj Nussiensis Coloniensis diocesis conquestione percepimus quod nonnulli archiepiscopi episcopi alijque ecclesiarum prelati et clerici ac ecclesiarum persone tam religiose quam seculares necnon domini terrarum comites barones nobiles milites et laici communia ciuitatum vniuersitates opidorum castrorum villarum et aliorum locorum ac alie singulares persone ciuitatum et diocesium Coloniensis et Monasteriensis ac aliarum partium diuersarum ex eo precipue quod in preteritj temporis turbinibus sedulam et constantem sedi apostolice obedientiam et reuerentiam conseruauit vanis et friuolis pretensis occasionum coloribus in suis ecclesijs beneficijs iuribus litteris priuilegiis perceptionibus rebus fama et bonis turbationes jmpedimenta iniurias et dispendia magna persepe intulerunt et quotidie inferunt et quidam eorum occupant et occuparj faciunt terras domos possessiones piscationes iura jurisdictiones necnon fructus census redditus et proventus ecclesiarum predictarum et aliorum suorum beneficiorum et nonnulla alia bona mobilia et jmmobilia spiritualia et temporalia ad episcopum predictum ecclesias et beneficia sua predicta spectantia et ea detinent indebite occupata seu ea detinentibus prestant auxilium consilium uel fauorem nonnulli etiam ciuitatum opidorum et diocesium predictarum qui nomen

domini in vacuum[1]) recipere non formidant eidem episcopo in premissis minas et insidias ut ipsis ipsius suppeditare violenter justitiam valeant, et quamplurimas violentias inferunt et per alios jnferri procurant ipsum etiam per infames articulos et libellos famosos inique vexantes. Quare dictus episcopus nobis humiliter supplicauit vt cum eidem valde reddatur difficile pro singulis querelis ad apostolicam sedem habere recursum prouidere sibi super hoc paterna diligentia curaremus. Nos igitur cupientes de suorum laudabilium operum frugibus messem eidem tranquille pacis et quietis acquirere et ne super premissis et alijs querelis a quoquam decetero iniuste offendatur aduersus occupatores detentores calumniatores et violentias inferentes huiusmodi illo uolentes eidem episcopo remedio subuenire per quod ipsorum compescatur temeritas et alijs additus committendi similia precludatur discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos vel duo aut vnus vestrum per vos uel alium seu alios etiam si sint uel fuerint extra loca in quibus deputati estis conseruatores et judices prefato episcopo efficacis defensionis presidio assistentes non permittatis eundem super hijs et quibuslibet alijs bonis et iuribus ad ipsum spectantibus ab eisdem uel quibusuis alijs indebite molestari uel ei grauamina seu damna vel iniurias irrogari facturj dicto episcopo cum ab eo uel procuratoribus suis fueritis requisiti de predictis et alijs personis quibuslibet super restitutione jurium priuilegiorum litterarum perceptionum rerum fame et bonorum predictorum necnon de quibuslibet molestijs iniurijs uiolentijs atque damnis presentibus et futuris in illis uidelicet que iudicialem requirunt indaginem summarie et de plano sine strepitu et figura judicii in alijs uero prout qualitas ipsorum exegerit justitie complementum, occupatores seu detentores huiusmodi necnon contradictores quoslibet et rebelles cuiuscunque dignitatis status ordinis uel conditionis extiterint etiam si pontificali prefulgeant dignitate quandocunque et quotienscunque expedierit auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam et alia juris remedia appellatione postposita compescendo, jnuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis o. s. frv.[2]) Non obstantibus o. s. frv.[2]) Ceterum volumus et auctoritate apostolica decernimus quod

[1]) vuacum, stendr í frumritinu; [2]) Sbr. Nr. 549.

quilibet uestrum prosequj valeat articulum etiam per alium inchoatum [quamuis idem inchoans nullo fuerit impedimento canonico impeditus quodque a datis presentium sit uobis et vnicuique uestrum in premissis omnibus et eorum singulis ceptis et non ceptis presentibus et futuris perpetuata potestas et iurisdictio attributa ut in eo uigore eaque firmitate possitis in premissis omnibus ceptis et non ceptis presentibus et futuris et pro predictis procedere ac si predicta omnia et singula coram uobis cepta fuissent et iurisdictio uestra et cuiuslibet uestrum in predictis omnibus et singulis per citationem uel modum alium perpetuata legitimum exstitisset, constitutione predicta super conseruatoribus et alia qualibet in contrarium edita non obstante,[1]) presentibus ad vitam dicti episcopi in suo robore permansuris. Datum Rome apud Sanctam Mariam maiorem anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo Non. Septembris pontificatus nostri anno secundo.

---

774. 5. September 1448. í Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. skipar þremr prelátum að styðja Marcellus Skálholtsbiskup gegn Þjóðreki Vlas, Leiðólfi de Alen, Eberharð Vlas o. fl., sem þreyngi sér að kirkju hans og inn í kanokaembætti hans, og skuli þeir bannfæra þá, ef þörf sé á.

Dipl. Norv. VI, Nr. 526, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 254.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabili fratri . . . episcopo Traiectensi et dilectis filiis . . . abbatj monasterij sancti Ludgeri Werdensis Coloniensis diocesis ac . . . decano ecclesie Monasteriensis salutem et apost. bened. Humilibus supplicum uotis libenter annuimus eaque fauoribus prosequimur opportunis. Sane venerabilis fratris nostri Marcelli episcopi Scolorensis siue Schoaltensis administratoris parrochialis ecclesie et canonicatus sancti Quirini Nussiensis Coloniensis diocesis conquestione percepimus, quod licet ipse rectoriam et canonicatum prefatos per annos. xvj. canonico titulo pacifice possedisset et

---

[1]) [Eptir Dipl. Norv. VI, Nr. 92.

juxta loci consuetudinem in domodotis infra ipsius ecclesie emunitatem existente familiam regiminj ecclesie et parrochialiorum cure accommodatam teneret et lares foueret domesticos, quidam Theodericus Vlass de Nussia, Ludolphus de Alen asserti presbiteri Coloniensis diocesis, et Euerardus Vlass laicus certique alij maligno spiritu insigati nonnullas graues et jmportabiles eidem episcopo tum rectori ipsius ecclesie molestias grauamina jniurias et violentias inferentes preterque voluntatem et censum ipsius domum dotis prefatam propria temeritate agressi serris fractis seu alteratis et cappellanis ecclesiam gubernantibus ac familia domestica eiectis, clenodia, libros, litteras, bullas apostolicas, priuilegia, vtensilia et alia bona mobilia, fructus, redditus, offertoria, jura et emolumenta ecclesie et canonicatus predictorum et cetera quecunque ad eundem episcopum spectantia manumiserunt, detinuerunt et occuparunt collegerunt et vsurparunt prout detinent occupata, spolium violentum turpiter perpetrando, eisdem Theoderico, Ludolpho et Euerardo in crimine tam flagranti predicto ac alias diuersimodo juuantibus assistentibus et cooperantibus Tilmano de Suchtelen clerico, Theodorico Juden et Gerardo Voss, assertis presbiteris eiusdem diocesis, et quibusdam alijs ipsorum complicibus, et per quosdam ipsorum procuratum fuit familiares episcopi antedictj clericos et notarios publicos mandatorum apostolicorum gestores, apprehendj captiuari laicorum carceribus immaniter vinculari et in eis propter dictorum mandatorum executionem aliquandiu detinerj eisque quod extunc executiones huiusmodi inantea non facerent nec huiusmodi carceres uindicarent sub pena corporis seu prestitj juramenti jnhiberj fecerunt et ordinarunt, ac plurimas et diuersas prefato episcopo jniurias irrogarunt, vt propterea excommunicationis suspensionis et interdicti aliasque ecclesiasticas sententias, censuras et penas in tales a iure communj necnon etiam juxta prouincialia ecclesie Coloniensis ordinationes et statuta promulgatas temeraire incurrerint. Verum quod, sicut eadem conquestio subsiungebat, obstante interea quorundam principum Alamanie protestatione, ipse episcopus contra premissa jmpedimenta, violentias, turbationes, spolia et jniurias apud sedem apostolicam, ad quam crebro per ipsum fuerat appellatum, non poterat pro tunc vendicare remedia, prefatos Theodoricum Vlass, Ludolphum de Alen,

Theodoricum Juden, Gerardum Voss assertos presbiteros, Tilmanum de Suchtelen clericum, et Euerardum Vlass laicum antedictos diuersos licet temporibus et diuisim super premissis et eorum occasione coram dilecto filio Bernardo Wyrumk decano ecclesie sancti Martinj Monasteriensis vniuersis beneficiatis prefate ciuitatis et diocesis consistenibus, cuius ipse episcopus beneficiatus erat, contra inferentes eis in rebus et bonis ac juribus ad ipsos spectantibus molestias vel jacturas conseruatore et judice per litteras sedis apostolice deputato, habende cognoscendj de hijs que judicialem requirunt indaginem specialem per easdem litteras potestatem, illius vigore fecerit ad judicium euocarj, et antedictus decanus legitime ac juris ordine seruato in huiusmodi causa procedens diffinitiuam contra Theodoricum Vlass, Ludolphum de Alen presbiteros et Tilmannum de Suchtelen clericum ac Euerardum Vlass laicum et quosdam alios complices predictos sententias promulgasset ac per illam Tilmannum ceterosque sententias censurarum predictas et interdictj incurrisse declarasset, tamen presbiteri missas et alia diuina officia celebrare ac illis clericus et laicus predictj interesse siue verius prophanare ac censurarum sententias minime formidarunt, nonnulli quoque collegiatarum et parrochialium ecclesiarum ac monasteriorum rectores, presbiteros, clericum et laicum et complices prefatos inter excommunicatos et interdictos in diuinis vitare non curant et in eorum presentia celebrantes, in grauem diuine maiestatis offensam ac exemplum detestabile et scandalum plurimorum ipsiusque episcpi et administratoris non modicum preiudicium et grauamen; Quare pro parte dictj episcopi nobis fuit humiliter supplicatum ut in premissis sibi de opportuno remedio prouidere de benignitate apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus jnclinatj discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos vel duo aut vnus vestrum de sententia quod rite lata sit ex processibus actis et actitatis dumtaxat legitime cognoscentes, vocatis presbiteris, clerico et laico ac complicibus predictis necnon alijs quj fuerint euocandj, illam executioni debite demandetis et in omni sui forma continentes faciatis appellatione remota firmiter obseruarj prout de jure fuerit faciendum, necon, auditis hinc inde propositis, quod justum fuerit, appellationis sublato diffugio, decernatis, facientes quod decreueritis

obseruarj. Testes vero qui fuerint, nominati, si se gratia, odio vel timore subtraxerint censura simili appellatione cessante compellatis veritati testimonium perhibere. Contradictores quoslibet et rebelles auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Et insuper presbiteros clericum et laicum predictos, si eos excommunicationis sententiam et interdictum prefata animis sustinuisse induratis jnueneritis, eos tamdiu in dominicis festiuisque diebus dum missarum celebrabuntur solennia et fidelium populus ibidem conuenerit ad diuina pulsatis campanis et candelis accensis et demum extinctis sic excommunicatos et interdictos publice nuncietis uel nuntiari faciatis quousque a nobis super hoc aliud receperitis in mandatis. Datum Rome apud Sanctam Mariam maiorem anno jncarnationis dominice m° cccc° xl° viij°. Non. Septembris pontificatus nostri anno .ij°.

---

775. 9. September 1448. á Þingeyrum.

Rafn Jónsson selr Þorsteini Jónssyni jarðirnar Efra-Núp í Núpsdal með tilgreindum ítökum og landamerkjum, Þverá, Njálstaði, Daðastaði og Barðastaði, en Þorsteinn gefr í móti tuttugu hundraða jörð í Húnavatnsþingi, tíu kúgildi og tíu hundruð í fullum aurum.

AM. dipl. afskrr. Nr. 407, afskript rituð 1724 eptir frumbréfinu, sem var á skinni. «Komu fra Orme Dadasyne 1724 (ɔ: Núpsbréf) höfðu vered i einum process». (AM.); á sama miða er ritað: «Nupsbref i Nupsdalstungu». Sem fyrirsögn fyrir afskriptinni stendr: «Copia af þui firra Efra nups kaupbriefe Daterudu 1448 sem ä kalfskinn skrifad er». Aptan við afskriptina standa þessi vottorð: «Soleidis vppa skrifad: frammlagt og vpplesid firer Rettenum a torfustada heradsþijnge föstudagenn 18da Junij Anno 1723. vitnar

J. Christopher Gottorp.

Ad þetta framann og ofannskrifad sie samhlioda Copia vid sinn original sem ä kalfskinns pergament skrifadur stendur äsamt Syslumannsins uppaskrift. votta underskrifader sem samann lasum ad Kollsä vid Hrutafiörd dag ii Junij Anno 1724.

Jon Jonsson. Paall Sigurdsson. Stijgur Arason.

Þann 14. Junij 1724. ä Skridnes Enne vid Bitrufsfiord(!) var Original þessa briefs fyrir Riettinum upplesenn ä areidarþinge, og var same Original Ritadur ä kalfskinn orotinn og vel læs, ritadur med norskre skrift gamallre, einasta voru jnnsiglinn j burtu, enn Reimarnar stodu eptir».

Øllum mønnum þeim sem þetta brief sia edur heira senda skule loptsson. torfe arason. biørn ämundason. olafur grijmsson. are bessason. og olafur Einarsson kuediu gudz og sijna kunnigt giørande. ad þa er lidid var fra hijngadburd vors herra Jesu christi þusund fiøgur hundrud fiørutiju og ätta är. ad vier vorum þar i hia saum og heirdum ä. ä þijngeyrum i hunavatnsþijnge mänudagenn næsta eptir mariumessu ena sijdare. ad þeir toku høndum samann af eirnre älfu Þorsteinn Jonsson.[1]) enn af annare Hrafn Jonsson.[2]) ad so firer skilldu. ad ädur nefndur Hrafn sellde firrnefndum Þorsteine. med fullu handabande. jørdina Efra nup j nupsdal. med øllum þeim gøgnum og giædum er jordenne hefur filgt ad fornu og nýu og hann vard fremst eigandi ad. med so felldum um̃merkium. itokum og kirkiugotsum sem hier seigir. torfskurd i nedra nups jørd so sem þarf. og tueggia mänada beit øllum innefienade. Enn nupur (æ) i mote gelldfiar rekstur framm ä ønundarfitiar og huannskurd og grasalestur. landamerke mille nupanna. rædur äsholzgil nedann ur nupsä. og vppi maratiørn. þadann og yfir i nupsvatn. og so til fialls. firir austann nupsä rædur riupnadæl og riettsyne vpp i merarhamra og so eptir steinheide og framm i brædur. so riettsýne austur i kastala. þa rædur þorvalldzä framm j þorvalldzvatn. so til motz vid adalbool. og so sudur ad fiølvørdum og mikla huannstod vid sunnannmenn. þadan j austurfloa. og so ofan ä Ønundarfitiar. og galltarsel. Riettsyne heim i nupsvatn. og hier til fiorar jardir er so heita. þueranialstader. dadastader og bardastadir. og hier til kirkiugots so mikil sem hier seigir. jordina tungu firir tolf hundrud j nupsþijngum. tuær kýr og tuø äsaudar kugillde. tuø hross gømul. og fimm hundrada reka ä enne i bitru. Enn hier j mot gaf firrnefndur þorsteirn tuttugu hundrada jørd j hunavatnsþijnge. tiju kugillde og tiju hundrud j fullum aurum þrattnefndum Hrafne Jonssine firir adurgreinda jørd. skal huor umm sig tijttnefndur Þorsteinn Jonsson og optnefndur hrafn suara[3]) lagariptijngum ä þeim jørdum sem huør sellde ødrum. Enn badir hallde til laga.

Og til sannenda hier umm setium vier firrnefndir menn

---

[1]) Þorsteins Jonssonar(!), afskr.; [2]) Hrafns Jonssonar(!), afskr.; [3]) suare(!), afskr.

vor jnnsigle firir þetta jardakaupsbrief. skrifad j sama stad deige og āre sem firr seiger.

---

776. 20. September 1448. i Rómaborg.

Nikulás páfi hinn V. skipar Skálholts og Hólabiskupi að sjá Grænlendingum fyrir prestum og biskupi, því þeir hafi verið biskuplausir í þrjátíu ár síðan heiðingjar réðust á þá, og brutu þar allan obbann af kirkjunum og handtóku þá, sem kristnir voru.

Dipl. Norv. VI, Nr. 527, eptir bréfabók Nikulásar páfa hins fimta XXIII, 251 b; Grönlands historiske Mindesmærker III, 165—176 (með langri skýringu og danskri þýðingu); Münter Kirchengeschicte I, 584—587; Schlegel Samlung zur dän. Geschichte Kh. 1771, I, 1. 178.

Nicolaus episcopus s. s. d. venerabilibus fratribus Schaoltensi et Olensi episcopis salutem et ap. ben. Ex iniuncto nobis desuper apostolice seruitutis officio vniuersarum ecclesiarum regiminj presidentes sic auctore domino pro animarum salute pretioso saluatoris redemptas [sc. redemptarum] commercio nostre solicitudinis curam impendimus ut illas non solum impietatis et errorum procellis sepius fluctuantes sed et erumnis et persecutionum turbinibus inuolutas ad statum optime tranquillitatis reducere studeamus. Sane pro parte dilectorum filiorum jndigenarum et vniuersitatis habitatorum jnsule Grenolandie que in vltimis finibus occeani ad septentrionalem plagam regni Norwegie in prouincia Nidrosiensi dicitur situata lacrimabilis querela nostrum turbauit auditum amaricauit et mentem quod in ipsam jnsulam cuius habitatores et jncole ab annis fere sexcentis Christi fidem gloriosi sui preconis beati Olaui regis predicatione susceptam firmam et intemeratam sub sancte Romane ecclesie et sedis apostolice institutis seruarunt ac quod tempore succedente in dicta jnsula populis assidua deuotione flagrantibus sanctorum edes quamplurime et insignis ecclesia chathedralis erecte fuerunt jn quibus diuinus cultus sedulo agebatur donec illo permittente qui imperscrutabili sapientie et scientie sue scrutinio persepe quos diligit temporaliter corrigit et ad meliorem emandam castigat ex finitimis littoribus paganorum ante annos triginta classe nauali barbarj

insurgentes cunctum habitatorum ibidem populum crudeli inuasione aggressi et ipsam patriam edesque sacras igne et gladio deuastantes solis insula nouem relictis ecclesijs parrochialibus que latissimis dicitur extendj terminis quas propter crepidines montium commode adire non poterant miserandos vtriusque sexus jndigenas illos precipue quos ad subeundum perpetue onera seruitutis aptos uidebant et fortes tanquam ipsorum tyrannidj accommodatos ad propria vexerunt captiuos verum quia sicut eadem querela subiungebat post temporis successum quam plurimi ex captiuitate predicta redeuntes ad propria et refectis hinc inde locorum ruinis diuinum cultum possetenus ad instar dispositionis pristine ampliare et instaurare desiderent et quia propter preteritarum calamitatum pressuras fame et inedia laborantibus non suppetebat hucusque facultas presbiteros nutriendi et presulem toto illo triginta annorum tempore episcopi solatio et sacerdotum ministerio caruerunt nisi quis per longissimam dierum et locorum distantiam diuinorum desiderio officiorum ad illas se conferre voluisset ecclesias quas manus barbarica illesas pretermisit nobis humiliter supplicarj fecerunt quatinus eorum pio et salutari proposito paterna miseratione cucurrere[1]) et ipsorum in spiritualibus supplere defectus nostrumque et apostolice sedis in premissis fauorem impartirj beniuolum dignaremur. Nos igitur dictorum jndigenarum et vniuersitatis habitatorum prefate jnsule Grenolandie iustis et honestis precibus et desiderijs inclinati de premissis et eorum circumstantijs certam notitiam non habentes, fraternitati vestre quos ex uicinioribus episcopis insule prefate esse intelleximus per apostolica scripta committimus et mandamus quatinus vos uel alter vestrum diligenti examine auditis et intellectis premissis si ea veritate fulcirj compereritis ipsumque populum et indigenas numero et facultatibus adeo sufficienter esse resumptos quod id pro nunc expedire uidebitis quod ipsi affectare uidentur de sacerdotibus ydoneis et exemplarj vita preditis ordinandi et prouidendi plebanos et rectores instituendj qui parrochias et ecclesias resarcitas gubernent sacramenta minestrent et si vobis siue alterj vestrum demum expedire uidebitur et opportunum requisito ad hoc metropolitani consilio si loci distantia patietur personam vtilem et ydoneam nostram et sedis apostolice

[1]) þannig.

communionem habentem eis in episcopum ordinare et instituere ac sibj munus consecratonis in forma ecclesie consueta nomine nostro jmpendere et administrationem spiritualium et tomporalium concedere recepto ab eodem prius juramento nobis et Romane ecclesie debito et consueto valeatis uel alter vestrum valeat, super quibus omnibus uestram conscientiam oneramus, plenam et liberam uobis uel alterj vestrum auctoritate apostolica concedimus tenore presentium facultatem statutis et constitutionibus apostolicis et generalium conciliorum ac alijs in contrarium editis non obstantibus quibuscunque. Datum Rome apud Sanctam Potentianam anno jncarnationis dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo duodecimo kal. Octobris pontificatus nostri anno secundo.

Gratis de mandato domini nostri pape.

---

777. [1448 eða siðar].

VITNISBURÐR Hafliða Gizurarsonar um landeign og landamerki Hvaleyrar við Hafnarfjörð.

AM. 238. 4to bl. 40 a[1]) (Bessastaðabók), skr. c. 1570. Til eru og aðrar afskriptir af bréfinu, en þær eru allar komnar frá Bessastaðabók. Bréf þetta veltr eiginlega á árunum 1444—1481, eða þeim tíma, sem Steinmóðr var ábóti í Viðey. Hann var optar en einu sinni officialis Skálholtsbiskupsdæmis, en í fyrsta skipti var hann það 1448, og gæti bréf þetta verið frá þeim tíma. Þess má geta, að séra Gunnar Magnússon kemr við transscripta Viðeyjarbréfa 1475.

Maldagi æ Hualeẏre.

Jn̄ primis svo felldann vitnisburð handfesti hafliði gissvrarson herra Steinmoði Abota j viðeẏ at kirkiañ æ hvaleẏri ætti Þorlakstaðe og hravn̄velle. hamranes ok grisanes ok alltt firir svnnann vtann ok ofan ok vp vr hvaleyrar vatnni ok norðvr j kornnstapa hravn. ok alltt vp með gotvnni firir svnnann ok vp yfer þormoðz hofða ok þar sẏðvr j nẏia hravn ok siðann ofan með ollv nẏia hravni nema litinn skog er lavgarnes kirkia æ við landsẏðri j hvaleẏrar hofða.

---

[1]) Neðst á spássíu hér í bókinni hefir Vigfús á Kalastöðum (d. 1595) ritað nafn sitt: »Vigfus Jonsson æ mig uel mattu sie(!) mig«.

Riðv þessir menn æ landa merki með fýrgreindvm hafliða. gvnnar prestvr magnvsson. brandvr oddzson. gvnnar biarnnarson. hellgi olafsson og vier hvgdvm þessi landa merki savnn vera.

---

778. 16. Febrúar 1449. í Ósló.

Áslákr erkibiskup í Niðarósi gefr Gottskálki Hólabiskupi fult umboð til þess að veita hverjum sem hann vilji Oddastað, Hítardal, Grenjaðarstað og Breiðabólstað í Vestrhópi, og að taka saman subsidium (pallii).

AM. 235 4to bls. 9, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar í frumriti. Þetta er með bendinni frá tímum Gottskálks biskups Kænekssonar. Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. II, 348—49.

Wy aslac med gudz miskund Erchebiscop j nidheross oc paueligx setes legatus heils[e] jder alla wara kęira oc elskeliga syner bade lerde oc leika sem byggia oc boa j skalaholtz oc hola biscopsdømum a jslande kerlige med gud oc ware anndeliga bletzan jder kunnokt gørande med þessu varo opno brefue at wy haufom fengit warom vyrdeligom broder herra biscop gotskalk wort fult wald oc lagligtt vmbod þil at vnna forlena skipa skipta oc gifua til fullar egnar war beneficia oc kirkior sem sancte olafuer oc vy sielfue þer eigande erom vppa jslande som sua heita oddastader oc hitradaler sem liggia j skalaholtz biscopsdøme sua oc greniadarstader oc bredabolstader som liggia j hola biscopsdøme huariom sem helst honom tekkes a wara vegna j þeirra lifdaga nema þeir sielfue þem af sik briota. viliom vy oc þet at alla þe sem þenna beneficia fyrnefnd halda oc hafua til eingnar at þe gifua oss eder uarom virdeligom broder herra biscop gotscalk a vara vegna nokot subsidium oc reñmanceligen[1]) goduilia þer af at vy mattom finna heider oc hersemd af þem beneficijs[2]) sem til høra helga trondems kirkio et cetera. han ma oss þet alt framdeles til oss senda sem han þer af far a vara vegna. her med befala vy jder alla gud oc herre sancte olaf konung nu oc jempnæn.

---

[1]) þannig; veinmanceligen, Hist. Eccl.; [2]) er krullað og óglögt

Scriptum asloye feria 3ª post dominicam sexagesime anno domini mº cd xlº nono Sigillo nostro presentibus appenso jn fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum.

---

779. **16. Febrúar 1449. á Hóli í Bolungarvík.**

BESSI Einarsson selr með samþykki Sæunar Guðinadóttur konu sinnar jungkæra Einari Þorleifssyni jörðina Hól í Bolungarvík og aðrar fleiri jarðir, alt hundrað hundraða og átta tigi hundraða, fýrir Reyki í Skagafirði og fleiri jarðir með sömum dýrleika.

AM. dipl. afskrr. 976 »Epter original fra Sæmundi Magnussyni a Holi i Bolungarvik, accuratissime. Under þessu brefi hafa hangt .7. innsigle, nu er eckert epter nema hid 5ta sem er S. SIGVRDI B. Af þessu kaupbrefe Einars Þorleifssonar og Bessa Einarssonar hefi eg haft (til hans fra Sæmundi Magnuss syne) Copie skrifada med hendi Eggerts lögmanns Hannessonor nisi fallor circa annum Christi 1565 edur sidar. var su Copia ærid oriktug, þvi þar inne var hlaupid yfir eitt og annad er i originalnum stendur, af minna atride, og iafnvel undanfelld nöfn nockurra af þeim iördum er Einar selldi Bessa; hvar ä þo brefed rydur. So stod og *Eyrarfell* fyrir *Yrarfell.* og i fleiru var þesse utskrift oriett. Nedan under brefed var skrifad med sömu hende Eggerts lögmanns, vidimus Sigurdar Ormssonar og Ara Einarssonar i Saurbæ ä Raudasandi arum epter guds burd M. D. lx. v. ära. Copia þesse var skrifud utan ä transscriptum nefndra Sigurdar og Ara, dat. Saurbæ 1565. yfir .3. bref af dato 1469 um Bolungarvikurtolla. Synest ad Eggert lögmadur hafe so tilætlad, ad þeir sem læse þetta, skylldi hallda þad fyrir transscriptum legitimum Sigurdar og Ara. Enn mier þykir ovist hvert þeir hafi medvitandi vered ad þad so være skrifad aptan ä þeirra bref. Er og insvetum ad transscribera soleidis bref under bakvendtum innsiglum og hægasti mati at giöra fals, þvi upp ä þä visu vantadi aldri innsigle under bref, ef bokfelled være hreint aptan ä. So er og þesse copia so raung, ad ecki er liklegt ad adgiætner menn munde vilia läta hana vera under sinum nöfnum edur innsiglum. Þetta er nu so vitt sialfre copiunne med hendi Eggerts lögmanns vid vikur. Her fyrir utan er copian enn þä ad ödrum sidar falsificerud so vitt arstalenu vid kiemur. Su copia af kaupbrefe Einars Þorleifssonar og Bessa Einarssonar um Hol i Bolungarvik, sem skrifud er aptan ä vidimus Sigurdar Ormssonar og Ara Einarssonar 1565. yfir 3. document 1469. um Bolungarvikurtolla, er, nu sem stendur, raderud i arstalenu. Þad synest ad þar mune til forna staded hafa. m | cccc | xl | z niv ara en nu stendur þar j. m | cccc | xl z ıv ara. og er xl z audsynelega

raderad og skrifad i aptur med ôdru bleke. nefnelega. sä sem þetta hefur ætlad ad falsa, epter þvi false sem giört var vid hôfudbrefed. hefur vered oviss i hvôrt arstaled munde þar eiga ad vera xL. eda .L. hefur hann þvi kannske raderad þad xL er stod, og ætlad ad giöra ur .L. Sidan hefur hann beþeinkt sig, þad mundi þo eiga ad vera xL. og hefur so sett aptur xL. eins og þad stod. Nu eru ıv af gômlu skriftenne. þad eru oefad sidustu figururnar af *niv.* hefur falsarenn skafed n framan af, og sidara leggenn af .v. aptan af. Nu vard biled ofmikid milli xL. og ıv. þar fyrir er nu xL stærra nockru ritad, enn hinum numeris sambydur. Jtem *z* sem stendur strax epter xL. flassalega stort, og ulikt ôdrum *z* er i brefinu standa yfir allt. So þetta allt er audkiennelegt fals, giört epter þad (kannske laungu) ad Eggert(nisi fallor) hafdi þessa Copiu hier skrifad. Utan ä brefinu ɔ: nedan under þessarre Copiu stendur. *Til Arna bonda Gislasonar.* Synest mier þad med sômu hende (Eggerts lôgmanns)«. Af þessari kopíu Eggerts, sem Árni talar hér um, finst nú afskript meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 977, þó ekki beint eptir afskript Eggerts, heldr eptir kopíu með hendi Jóns Magnússonar Dalasýslumanns (d. 1641): »þetta fyrer framan skrifad bref hefi Eg underskrifadur lätid rita epter Copiu ä pappir, skrifadre med eigin hendi Jons Magnussonar er syslumadur var j Dalasyslu, og af honum siälfum underskrifadri. Liede mier þessa Copiu Sæmundur Magnusson ä Holi j Bolungarvik. — Arne Magnusson. — Copia þesse er riett ritud epter hende Jons Magnussonar, enn hverge nærre riett epter Originalnum. — AMagnusson«. Fyrirsögn bréfsins í þessari afskript er: »Kaupbref. Holl j Bolungarvijk er gefid vid Reykium j Tungusveit med ôdrum jardaskiptum 1449 ær«. Í safni Árna Nr. 381. Fol. er afskript af þessu bréfi eptir transskripti Egerts frá 1565 með hendi Sæmundar Árnasonar á Hóli, staðfest 20. Marts 1615 á Hóli í Bolungarvík af Sigmundi Egilssyni, Nikulási Jónssyni og Sigurði Snorrasyni, og er ártal þar krullað, en sýnist vera 1422. Í MSteph. 27. 4to bls. 371—72, með hendi Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, er ártalið 1452.

Kaupbref Einars Þorleifssonar fyrir Holi i Bolungarvik.

Þad giorum vær þordr audunarson. þorgeir jonsson. jon þorsteinsson. sigurdr bardarson. nickulas einarsson og hallr þorvalldzson godum monnum kunnjgtt med þessv voru opnu brefui ad þar vorum vær j hia sam og heyrdum a. a holi j Bolungarvik sunnudagen j nivvikna faustu næsta firir peturs messo þa er lidit var fra hingatburdj vors herra jesv christi þvshvndraud fiogur hvndraud fioretiger og niv ar.[1]) ord og

[1]) »þegar eg feck þetta bref i hendur þä var krassad i arstaled med nyu gulu greibleki og nyrre plumpre hende þvilikast sem vera mundi hafa att fimtiger og tvö. Er eg oviss um þä tvo stafi im-

handaband þeirra jvngkæra einars þorleifssonar og bessa bonda einarssonar. ad svo firir skildv ad fyrr nefndur besse sellde adr nefndum einare til fvllrar eígnar og med fvllv samþycki og vpplagi sævnnar gvdinadottur sinnar eiginkonv vndan sier og sinum erfingium nefndum einare og hans erfingium. þessar jardir er svo heita hol j bolvngarvik. mydal. tungu. hlidir tvær. hraun tau.[1]) backa tao.[1]) breida bol. keflavik og botn j suganda firde. var þetta jarda gostz[2]) hvndrat hvndrata og atta tiger hvndrada. selldi fyr nefndr besse allar þessar jardir med aullum þeim gaugnum og gædum sem hann og hans kujnna vrdu fremst eigande ad. og heimjlade tjtt nefndum einare til eignar allt þad fe þar fyndjzt j jordv og a. reiknade optt nefndr besse kirkjunnar eign a fyr nefndum hole jordjna lifur. geirastade og geirsbreckv j sugandafirdi og þar til tjv malnytjv kugilldj og fim hvndraud j aullum þarfligum penjngum og kalec er vegur halfa mørk. gaf tjtt nefndr einar hier j mot jordina reyki j skagafirdi j tvngvsveit. steinstade. merkigard. anastadi. ýrarfell. harrastadj. backa og myrar. var þetta jarda gostz[2]) hvndrad hvndrada og attatiger hvndrada. giordj fyr

þo mier vist syndest ad þad mundi so vera eiga. imò: þad getur ei annad vered þvi i allt fiore var krassad med nya blekinu. hvers ei hefdi þurft ef falsarenn hefdi viliad lata ärstaled hallda sier hac in parte. Annars seigest þetta kaupbref ad vera daterad 1442. i þeirre Dissertation til Jens Sörenssonar um Vatzfiardartollana; kiemur þad þar af, ad epter þetta krass var ärstaled litt læst, og hefur þad synst so (42) vera. Og af sama fundamento er, oefad, ärstaled so corrigerad sem þad er, i apographo þessa brefs med hendi Eggerts lögmanns Hannessonar (vide alibi) nefnelega sä falsarius hefur lated *xl.* vera sem þad var (iafnvel þott hann þad raderad hafi og ur stad fært en ur *niv* (sem synest þar mune stadid hafa) hefur hann giört ıı (ɔ: ii) scilicet eradendo posteriorem virgulam τοῦ *v* og *n*. ante *i* similiter eliminando. *tiger z* hiellt sier af gömlu skriftenne, enn *tvö* var skirt. Eg sä strax ad þetta var fals, og þvode eg svo þetta nya blek burt. Er nu sidan ärstaled skirt og klart med gömlu skriftenne *fioretiger og niv.* hvad ed sama arstal stendur i þeim copium er menn af nefndu brefe hafa i ættartölubokum. Hvar fyrir þetta arstal hafi nu ätt ad falsast er oliost, þad hefur þo eitthvad komid upp ä Bolungarvikurtolla, þvi i þeirre materiu finnast fleiri fölsud bref, bædi upp ä sidu Holsmanna og Vatzfirdinga». (AM.); [1]) þannig; [2]) »gosz. fyrst hefur skrifarenn i þessum tveimur stödum skrifat goztz. sidan er þetta corrigerad, og giört ſ. ur þvi fyrra z. Mundi eiga ad skrifazt gotz» (AM).

nefndr einar optnefndan bessa kuittan af suo miclum penjngum sem hann tekur kirkjunar vegna. skylldi optt nefndr bessi suara lagariptin(g)vm a fyr greindum jordum þeim er hann selldj enn ejnar skyllde hallda þeim til rettra laga.

Og til sannjnda hier um setta eg titt nefndr bessi mitt jncigle med þessara fyrr nefndra manna jnciglum firir þetta jardakaupa bref er giortt var j sama stad degi og æri sem fyr segir.

---

780. 19. Februar 1449. á Helgastöðum.

Ólafr Loptsson selr Ásgrími Jónssyni með samþykki Guðrúnar konu sinnar jarðirnar Tjörn og Hafralæk í Aðaldal, en Ásgrímr leggr á mót með samþykki Guðrúnar Magnúsdóttur konu sinnar jörðina Lundarbrekku í Bárðardal.

A.

AM. Fasc. XII, 16, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú eru þrjú af þeim dottin frá.

vm tiorn i adaldal.

Þath gerum ver sveiñbiörn prestur þordarson. olafvr magnvsson. bergvr steinþorsson. jon þorariñsson. jon oddzsson. þordvr jñgimvndarson ok gudmvñdvr jonsson. godvm monnum kvnnigth med þessv vorv brefvi. at þa er lidith var fra hiñgatbvrd vars herra jehsv christi þvshvnndrat fiögvr hvñdrat. fiorer tigir ok niv ær. vorvm ver j hia þridiadaghinn næsta firer pælsmessv[1]) æ helgastavdvm j Reykiadal. sæm ok heyrdvm æ hañdabañd þessara manna olafs lopthzsonar af einne alfw. enn æsgrims jonssonar af annari. at svo firer skildv. at olafvr lopthzson selldi fyrrnefndvm asgrime. med samþycki gvdrvnar konv sinnar. jardir tvær er svo heita. tiörn ok hafralækvr. er liggia j adaldal. j nestadar kirkiv sokn til fvllrar eignar med ollvm þeim gavgnvm ok gædvm sem greiñdvm jördvm fylgir ok fylgth hefir at fornv ok nyiv ok hann vard fremst eigañdi at. sagdi olafvr bænhvs skylld a hafralæk. enn hælfkirkiv skylld æ tiörn ok skildi olafvr a asgrim allañ kirkiv Reikning. sidan Rafn gvdmvndzsson lavgman atti fyst jordina. Her j moti gaf æsgrimur jonsson med samþycki ok fvllv vpplagi gvdrvnar magn-

[1]) = 22. Janúar.

vsdottvr. konv sinnar. olafvi lopthzssyni jordina a lvñdarbreckv. er liggvr j bardardal. til fvllrar eignar med öllvm þeim gavgnvm ok gædvm ok hlvñeñdvm. sem greindri jordv fylgir ok fylgt hefir at fornv ok nyv ok hann ok gvdrvn kona hans vrdv fremzt eigañdi ath. Reiknadi asgrimvr þriatigi hvnndrada. kirkiveign j jördvnne. skal optnefndvr olafvr svara ok borga vpp æ sina peninga ok konv sinnar porcio ok fÿrnd kirkivnnar ok henar ornameñtvm. þui sem fallit hefer sidan jon Runolfsson atti jördina. skylldv þrattgreindir menn olafvr ok asgrimvr hvor vm sig svara lagariptiñgvm a þeim jördvm sem hvor avdrvm selldi. ok hvor hallda til fvllra laga þeim jördvm. sem hvor at avdrvm keÿpti. skildi olafvr lopthzsson med hañdabañdi. at asgrimvr jonsson ok gvdrvn kona hans skylldv selia honvm aptvr fÿstvm jördina a hafralæk firer svo mikla peniñga sem þav mætti avdrvm dañde monnvm selia. skylldi þessi vedmæli stañda a greindri jördv obrigdilegur. svo leiñgi sem tittnefndvr olafvr væri til. nema þau villdi honvm fÿrr selia. enn einga makt hafua. ef hans misti med. ok til sañeñda her vm settvm ver fÿrrnefnndir menn vor jnnzsigli firer þetta jardækavpsbref skrifuath æ helgastavdvm j Reÿkiadal. midvikvdaghinn næsta firer favstv jnnganng. æ sama ære sem fÿrr segir.

B.

Stockholm. Isl. membr. Nr. 16. 4to bl. 60 b, skr. c. 1450, og stendr á höfði. Sbr. Heilagramanna sögur I, formáli bls. xvj. Hér hefir aldrei verið ritað niðrlag bréfsins, en einkennilegt er það, að því er snúið við og að hér er heill kafli, sem ekki stendr í frumbréfinu *(A)*.

At suo fyrir skildv. at asgrimvr jonsson seldi olafi loptzsÿni med samþÿcki gvdrunar eigin konv sinnar. jordina lvnndarbreckv. er liggvr j bærdardal. med öllvm þeim gavgnum oc gædvm. som greindri jordv fylgir oc fylgt hefir at fornv oc nÿv oc hann vard fremzt eigandi at. Reiknar asgrimur þriatigi hunndrada kirkiv eign j jordvnne. skal olafvr loptzsson oc borga vpp a sina peninga oc konv sinnar porcio oc fyrnd kirkivnnar oc hennar ornamenntvm. þvi sem fallit hefir sidan jon Rvnolfsson atti jordina oc til þess nv er komit. [Reiknadi asgrimvr. at sira þorkell hefdi lagt til kirkivnnar j kavpi þeirra.

fŷst þa bot sem hann hafdi giort æ kirkivnne oc þar til lofadi hann ad leggia fimm lanngbavnnd. tvo biora oc allar sperrvr. messvklædi. tvð merki. tveggia avra kalek med silfvr. tvær jarnstikvr nŷar. olafs likneski. oc martinnvs likneski. allt saman j kirkivreikning.[1]) her j mot gefvr olafvr loptzson med samþycki gvdrvnar konv sinnar. jardir tvær er svo heita. tiorn oc hafralækvr. badar saman fyrir fioratigi hvnndrada. er liggia j nestadar[2]) kirkiv sokn med ðllvm gavgnvm oc gædvm sem greindvm jordvm fŷlgir oc fylgt hefir at fornv oc nyv oc hann vard fremzt eigandi at. segir hann halfkirkiv skŷlld a tiorn enn bænhvs skŷlld a hafralæk.

---

781. [um 1449].

Skrá um eignir Helgastaðakirkju, er séra Þorkell lukti, en Ólafr Loptsson tók við.

Stockh. Isl. membr. Nr. 16. 4to bls. 2 b, skr. c. 1450; er þetta hér framan við Nikulássögu, sem komin er frá Helgastöðum.

Þetta var goz a helgastavdvm er sira þorkell prestur lvkti enn olafvr loptzsson tok med.

xj. kyr. iij. asavdar kugilldi. x. kvgilldi j gelldvm navtvm. halfth fiorda hvndrath j ofridv gozi. ij. hestar oc hrosshalft annat hunndrath lvkt j porcionem vm vij. ær.

Jtem ornamenta kirkivnnar. xij. bækvr oc xx. godar oc jllar. kalekvr. messvklædi tvenn vðnd oc brestvr havfvtlinglodarker. elldberi. kistv þravm. klvckvr þriar. oc ein brotin oc kolflavs. marivlikneski. nicholas likneski. krossar .ij. smelltir oc einn steinndr.[3])

---

782. 21. Marts 1449. á Hólum.

Sigmundr prestr Steindórsson selr Gottskálki biskupi á Hólum fimtán hundraða part í jörðunni í Ási í Vatnsdal, en biskup geldr á móti jörðina Hól í Svartárdal, og á Sigmundr prestr að gefa fimtán kúgildi í milli.

---

[1]) [þenna kafla vantar alveg í *A*; [2]) þannig; [3]) Hinumegin á blaðið er skrifað með hér um bil samtíða hendi:

sialdan kemr lan hlæandi aptur
þvi nu er brotid spialdit oc jlla velgt bok.

AM. Fasc. XII, 19, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu. Eitt af þeim er dottið frá.

bref vm aass j vazsdal.[1])

Ollum þeim monnum sem þetta bref sia edr heyra senda þorstein jonsson Radman heilagrar holakirkiu. gudmundur narfason, prestar. skuli loptzson. þorleifur þorsteinsson ok jon steindorsson kuediu guds ok sina kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra jesu christi þusunndrut cccc xl ok niu ar fostudaginn jn̄ festo benedicti abbatis j studium a holum j hialltadal voru vær j hia saum ok heyrdum á ord þeirra ok handaband af einni alfu virduligs herra ok vors an̄daligs fodur gotskalks med guds nad biskups a holum enn af anare sira sigmundar steindorssonar at suo firir skildu at adur nefndr sira sigmundr selldi verdugum herra biskup gotskalk fimtan hundrut j iordunni ase j vazdal er stendur j vndanfellz kirkiu sokn med aullum þeim gognum ok gædum sem greindum jardarpartt hefer fÿlgt at forn̄u ok nÿiu ok hann vard fremst eigan̄de ath hier. hier j mot gaf verdugur herra biskup gotskalk jord er holl·heitir er liggr j suartárdal j bergstada kirkiu sokn med aullum þeim gognum ok gædum sem greindre jordu hefer fylgt at forn̄u ok nÿiu ok hann vard fremst eigandi ath. skÿlldi nefndr sira sigmundur gefa verdugum herra biskup gotskalk fimtan kugilldi millum jardanna. skal huor vm sig þrattnefndr werdugr herra biskup gotskalk ok optt nefndr sira sigmundr steindorsson suara lagariptingum á þeim jordum er huor selldi audrum enn bader hallda til laga. Ok til sanninda hier vm setu vær fyrrnefnder menn vor jnsigli firir þetta bref er giort var j sama stad degi ok ári sem fyrr segir.

---

783. 1. April 1449. í Oslo.

Áslákr erkibiskup í Niðarósi skipar Gottskálk Hólabiskup yfir Skálholtsstól og visitator yfir alt Ísland og að taka saman subsidium pallii.

AM. 235. 4to bls. 8, bréfabók Jóns biskups Vilhjálmssonar, og er þetta ritað með hendinni frá tímum Gottskálks Kænekssonar, Bréfið er prentað í F. Joh. Hist. Eccl. Isl. II, 346—48.

[1]) Aptan á bréfinu með fornri hendi.

Wy aslac med gudz miskund Erchebiscop j nideross oc paueligx setes legatus helsa jder alla heiderliga prelata herrar oc Erliga lerda men vara keire sønir oc sua allan elskeliga almoga sem byggia oc boo j skalaholtz oc hola biscopsdømum a jslande med quediu gudz oc warre andeliga bletzan kunnikt gørandi at saker þes at þe erliga leirda men j skalaholtz biscopsdøme hafua til oss scrifuat oc ødmyukeliga bidit at wy af vare Erchebiscoplige makt oc valde sem wy hafuom af heilogom fædrom pauom j Rom at skipa oc stadfesta fulkomliga wan wyrdeliga broder herra biscop gotskalk j hola til biscopstolen j skalaholtz biscopsdøme. [sem þe hafua honom prolaret.[1]) þar ein fulmektog biscop at wara stolenom fore standa med alla biscopliga tign oc andeligtt wald oc makt sem einom rettom forman oc biscop bør at hafua af sins embites wegna clauster kirkior oc beneficia sem laus eiro oc warda. weita oc collaciones fore gifua oc wmbodzmen skipa oc til setia þer sem høfuir oc rekningskap af þeim þaka. hafua wy honom þetta alt j wald fengit sem til bør. Jtem scule j oc alla wita at wy hafuom fengit vart fult oc logligt vmbod warom keire broder herra biscop gotskalk at vara visitator øfuer alt jsland a ware vegna med allan þan stet heidr oc wÿrding sem til bør lag oc ret segia oc gøra mellom claustra folk leirda men kirkior oc leikmen at japnfullo makt sem uy sielfue. hafua vy oc befalat honom vpbera oc vt at kreifuia vart subsidium pallij bade þet sem fial j wyrdeligx herra vars forfeiders Erchebiscop Eskils tiid goder amindingar oc swa j vara tiid sedan vy koma til Erchebiscopsstolen j þrondeme er þet subsidium pallij halfuar rentor oc þiundar bede af claustrom beneficiis oc bonda kirkiom sem feller a eina aare j eins Erchebiscops tiid som helga paua hafua stadfest oc dømt som bref j trondemi þer om wel vt uisa. thy bidia vy (j)der alla saman keirliga oc biodom at j laten han eder hans vmbodzman wel oc greideliga at komastz sem for er giort a jslande vttan alt motemele sem giort var ofuer alt norigs Rike sem viterligt er var vyrdelig broder herra biscop gotskalc. þy trondems domkirkio er hofudkirkio ofuer alla kirkior j prouinsia. her med befalom vy jder gud oc sancte olaf konung.

Scriptum asloye feria ij^a proxima post dominicam passionis

[1]) ptaret, skb.; frá [yfir línunni.

domini anno domini ꝏ⁰ cd⁰ xl nono sigillo nostro presentibus appenso in fidem et testimonium omnium premissorum.

---

784. 5. Mai 1449. á Möðruvöllum.

TRANSSKRIPT af kaupbréfi um Auðbrekku.

AM. Fasc. XII, 18, transskript á skinni. Fjögur innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er ekki eptir nema það fyrsta. AM. dipl. afskrr. 148 (eptir transskriptinu).

Øllum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra Senda. Jon sigmundsson. þorsteinn þorsteinsson. oddi þorsteinsson ok sueinn þorkelsson kuediv guds ok sina kunnigt gerande. ath vier yfer lasum ok heẏrdum yferleset opet bref med godra manna jnsciglum suo latanda ord epter ord sem hier seger. [Hér kemr kaupbréf Ólafs Vigfússonar fyrir Auðbrekku frá c. 1430—40, Nr. 482 í þessu bindi]. Ok til sannenda hier wm settum vier fyrnefnder menn vor jnscigle fyrir þetta wttscriptarbref skrifat a maudrvuaullum j haurgardal manadagen nęsta epter krossmesso vm voret. þa er lidet var fra hingatburd vors herra jesv christi þushund fiaugur hundrut xl ok niu ar.

---

785. 8. Mai 1449. á Krossi í Landeyjum.

SEX manna dómr geinginn að Dyrhólum 8. Okt. 1448 útnefndr af Jóni officialis Jónssyni, þar sem Þykkvabæjarklaustri í Veri er dæmd til æfinlegrar eignar hálf Dyrhólaey í Mýrdal (Dyrhóladómr).

AM. Fasc. Lxxv, 2, með hendi Þorsteins sýslumanns Magnússonar á Þykkvabæjarklaustri, skr. 1651. Ritar Árni um það: »þetta ã eg«. Aptan við þessa afskript ritar Þorsteinn Magnússon með eiginhendi: »þennann hier fyrer ofan og framan skrifadañ dom affheñti mier Þorsteijni Magnussyni. Salugi Gijsli heijtiñ Arñason nær hann affgreijddi mier og Biarna heijtnum Hãkonarsyni Þijckuabægiarklaustur j Alfftavere. Anno 1612. huer domur enn same. eg meijna enn nu til syniss sie. þo oinsiglladur. Eijnasta vppa pappijr skriffadur. þvi j þann tijma sem Eijrikur heijtinn Jacobsson haffdi halldid Þijckuabægiar klaustur. þã haufdu fyrer honum skiem̃st vocknad og fwnad. aull klaustursen̄z Bref. svo ecki hauffdu lesañdi verid. vtan fãeijn. huer brefaskiem̃d. ad effter hanz dag. haffdi til alþingiss komid. og þar dæmtt verid ad hanz arffar skilldu Borga og Bitala. allañ þann skada sem klaustrid þar aff feij[illegible]ngi. edur fæ kynne et cetera.

Skriffad ad þijckuabæarklaustri j Alfftaueri þann. 16. Junij Anno 1651. Thorsteirñ Magnusson m. E. h.«

Til er enn önnur afskript Þorsteins af dómi þessum frá 1643 og er henni mest fylgt hér. Var hún á Dyrhólum 1704, en komst síðan til Vigfúsar Gíslasonar. Meðal fornbréfaafskripta Árna Nr. 2858 og 2859 er afskript af bréfinu eptir afskriptum Þorsteins sýslumanns. Aptan við bréfið í afskr. 1643 stendr: »Suo latandi gamalltt (doms) Bref sem hier fyrer framan og ofan skriffad stendur heyrdum vær vnnderskriffader menn vpplesid ord fyrer ord æ þyckvabæarklaustre j alfftaveri þann 11. Junij Anno 1636. Og thil merkis vor nöfn med eiginhendi hier vnder skriffum j sama stad dag og är sem fyr seigir.

Halldor Jonsson m. e. h. Gunnar Sigmuñdzson m. e. h.
Jón Biarnason m. e. h. Snorre Eiolfsson med e. h.«

En Þorsteinn sýslumaðr ritar aptan við bréfið svo látandi grein:

»Jeg Thorsteirñ Magnusson medkienni. ad eg hefe suo latande doms Bref. ohaodskrifftad. oinnsiglad (vppa pappijr skriffad) medtekid med þijckvabægiarklaustri nær Gisle s(alugi) Arñason mier þad affhentti sem hier fyrer ofan og framan skriffad stendur. Og til sannenda merkiss set eg mitt naffñ hier vñder med eigiñ heñdi. Skrifad ad Hollti j Mýrdal þann 10. Januarij Anno 1643.

Thorsteirñ Magnusson m. e. h.«

Rithætti afskriptanna er hér ekki fylgt út í æsar, því hann er að eingu merkr, og margar afskriptir misjafnar munu liggja milli þeirra og frumbréfsins.

Domur vm Dyrholaey Anno Christi 1448.

Aullum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendir Jon prestur Jonsson officialis j millum Botzaır[1]) og Helkundarheidi. Skalholtz biskupsdæmis. kuediu guds og sina. kunnugt giorandi. ad sub anno gracie ꟾ°. cd°. quadragesimo octauo jn festo Demetrij martiris. ad eystri Dyrholum j Myrdal giorda eg suo fallinn dom j millum herra æbota Kolbeins af Þyckuabæ og Gunnars Markussonar vm Dyrholaey. ad herra æboti Kolbeinn kærdi til Gunnars Markussonar klaustursins vegna. ad hann eignadi sier alla beit og haga æ adurgreindri Dyrholaey. [eins vm[2]) lofun og skipatekiur og vndirgiauf a annara manna skip eignar [hann sier allt saman og hefur haft sidan hann kom til Dyrhola og hann fieck þa.[3]) enn herra æboti Kolbeinn kallar alla halfa Dyrholaey klaustursins eign j Þyckuabæ ad aullum gaugnum og giædum. sem eynni fylgir og fylgt

[1]) Bruaraır, stendr í afskriptunum, en Árni setr á spássíu: »lege Botz«; [2]) [enn su, afskrr.; [3]) [Hér ruglast afskriptirnar og hafa: »sier a^t s^n og hefur h^t (hafft) s^n hann kom til Dyrhola og hann fieck þeim«. Þetta er lagfært eða lesið í málið af Árna.

hefur ad fornu og nyu. og vppa þetta æbotans tilkall tok eg eid af tueimur skilrikum monnum Jaurundi Valldasyni [sem sagdi at[1]) sera Hallur Olafsson godrar minningar bygdi haunum eystri Dyrhola fyrir .xl. vetrum og[2]) sagdi honum ad vestri hus ætti slætt og gardastædi æ Dyrholaeẏ ad helmingi huorir uid adra og eystri Dyrholar. og væri æraskipti æ hvorum tueggium bæder til lika. beit og haga til lika. suo og vndirgiauf vndir annara manna skip hader. jafnmikid huorir sem lofudu. huorutueggi lambarekstur j Koltungur. Jtem veidi og afla j Draungum. fiskueidi j osi og þridiungaskipti med Kietilstaudum. og huorum Dyrholum vm sig. til lika huorum fyrir sig. Saumu saugu sagdi mier Jon œboti Þorfinnsson godrar minningar alla þessa sierhueria hluti og orda atkuædi. þæ hann bygdi mier vestri Dyrhola klaustursins vegna j Þyckuabæ. og aunguann heyrda eg ad finna þæ eg hafdi alla.[3]) huorum Dyrholum sem eg hio. Jtem suo ordinn vitnisburd sagdi fram Vestmadur Einarsson. vndir sinn suarinn eid. ad þaug fiogur ær sem hann var forstaudumadur klaustursins j Þyckuabæ æ vestrum Dyrholum og .xx. vetur til vertidar. ad vm garda og eingiar æ Dyrholaey ættu huorutueggi Dyrholar til lika. og æraskipti vppä sydrum Gaurdum og nyrdrum. suo sem æ eingium ed sama bæder til lika beit og haga. lambarekstur j Koltungur. vndirgiauf vndir annara manna skip. huorir sem lofa til lika. Jtem veidi og afla i Draungum. fiskueidi j os. er þridiunga skipti med Kietilstodum og sierhuorum Dyrholum til lika. huorir fyrir sig. Og þessa saugu sagdi mier Jon Jonsson og æsbiörn hrodir hans og margir adrir gamlir menn. og aunguann heyrda eg annad seigia. vtan Sigurd Arngrimsson og Gunnar Markusson. Jtem er þar enn ein grein til sannrar audsyningar æ[4]) klaustursins vegna j Þyckuabæ. ad Þad hefur sellt skips vppsætur[5]) klaustrinu j Kirkiubæ til æfinligrar eignar og hefdar og hefur haft æuallt ef þeir hafa skipti haft. og hafa enn j dag ad allra manna vitund. Jtem hef eg sied og jnnvirduliga skodad dom og vrskurd herra Jons æbota j Videy. sem þæ var heilagrar Skalholltz kirkiu commissor generalis. j huorium ad stod millum annara orda. ad vrdin er liggur austan vndir Dẏrholaey er suarin eign klaustursins j

[1]) [vantar í afskrr. Árni bætir því inn og þarf þess; [2]) afskr. sl. Árni bætir því inn; [3]) þannig; á líklega að vera *á*; [4]) ad, afskr.; [5]) skipsatur, al.

þyckuabæ. og trie sem þar hafa a komid. og Solmundur Magnusson tok ad sier. huor ed þa atti eystri Dyrhola. dæmdi hann aptur klaustrinu halft tried til eignar. Jtem hefi eg sied gamla skra j huorri ad stod vrskurdur lögmanns vottandi suo. ad skipa vppsatur. hagbeit og eing a Dýrholaeý skulu hafa huorir til helftar vid adra a huorutueggia bæ ad Dyrholum.

Hier j mot aullum þessum greinum og vottum abotans og klaustursins. þa bar Gunnar Markusson eingin vitni sier til bata. og aungum vændist hann. huorki briefum nie mældaugum og aunguar greinir bar hann fram þær sem haunum mætti til gagns edur bata koma. edur vera. vtan þad sem Sigurdur Arngrimsson magur hans sagdi haunum. var þad eigi meiri skynsemi. enn hermdi vppa Hall Olafsson[1]) daudan. ad hann skylldi seigia. ad Sigurdur ætti allt saman. og var suarid þuertt i moti þessari hans saugu sem fyr seigir. Oc þui ad suo profudu og fýrir mic komnu og þier. Gunnar Markusson. riett fyrir stefndum. ad heilax anda nad til kalladri. seigi eg Jon prestur Jonsson. officialis heilagrar Skalholltzkirkiu j gudz nafni amen. med fullum vrskurdi og domsatkuædi alla halfa Dýrholaeý klaustrinu j þyckuabæ til æfinligrar eignar til mots vid þa er eiga eystri Dýrhola ad aullum hlutum sem fyr seigir. eingiar og garda og til skiptis. beit og haga. lambarekstur j Koltungur. skipa uppsatur. og taki ad helmingi huorir vndergiof vnder ann(a)ra manna skip huorer sem lofa. og alla halfa reka j vrdinni fyrir austan ey og allstadar þar sem vid ris af sliettu og eynni fylger. vndan tekinni kirkiufiauru hennar. Rekar fari efter þvi sem laugbok vottar med eignarmonnum eyiarinnar. þridiungaskipti ad fuglueidi j Draungum og audrum afla. fiskueidi j os suo sem fyr greinir. War þessi minn domur af mier jnn skriptis fram borinn at eystrum Dyrholum j Myrdal. kalladi eg þessa menn til doms med mier. þormod Sigmundsson. Eyrik Jonsson. presta. Grim bonda Eyriksson. þorleif Steinmodsson. Andries Andriesarson oc Siguat Ormsson, Og til sannrar audsyningar ad þessir godir menn samþycktu þennan minn dom med handabandi. Og til sanninda hier vm settu þeir sin jnsigli jafnframt minu jnnsigli fyrir þennan minn dom. sem skrifadur var ad Krossi j Landeýum eystrum fimtudæginn næstan efter Krossmesso vm vorid. are sidar enn fyr seigir.

[1]) „forte idem q. superius Sr. Hallur.“ AM.

786. 14. Júní 1449. í Hjarðarholti.

Haldóra Helgadóttir selr Þórði Helgasyni bróður sínum þann part í jörðinni Staðarfelli á »Meðalfellsströnd«, sem hún átti, en Þórðr gefr í mót jörðina Hellu í Staðarfellsþingum, að frá skildri selveiði, og kvittar Haldóra hann fyrir andvirðinu.

AM. Fasc. XII. 23, frumritið á skinni. Fimm innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins eitt af þeim eptir. Bréfið fékk Árni frá séra Þórði Jónssyni á Staðastað. AM. dipl. afskrr. eptir frumr. Nr. 1511.

vm selueijde fýrer hellu.
kavpbref vm stadarfell er þordur hellgason hafdi keyptt af systur sinne.[1])

Þath giorvm vær gvnnar jonsson. halldor sigmundzson. þorarinn aronsson. biorn petursson. stvlle þorkelsson ok bio(r)n nickvlasson godvm monnvm kvnnikt med þessv vorv opnv brefvi ath þar vorvm vær j hia savm ok heyrdvm a ord ok handaband þessara manna þordar helgasonar ok halldorv helgadottur systur hans ath nefndur þordur kavpir en halldora selvr svo mikin part j jordvne stadarfelli a medalfellzstraund sem adurnefnd halldora vard fremst eigandi ath med avllum þeim gavgnvm ok gædvm sem greindri jordv stadarfelli fylger ok fylkt hefer ath fornv ok nyiv ok opt nefnd halldora vard fremst eigandi ath vordin. hier j mot sellde opt nefndur þordur þrattnefndri halldorv jordina hellv er liggur j stadarfellz þingvm med avllvm þeim gavgnvm ok gædvm sem greindri jordv hellv fýlger ok fylkt hefer ath fornv ok nyiu ath fra skildri selveidi ok þar til fiogur kvgilldi ok þat meira sem þordur vill þa giort hafa.

Jtem j sama handabandi gafh halldora helgadottir þordi helgasyni brodur sinum jardarparttin þann sem hon ætte j stadarfelli kvittan firir sier ok avllvm sinvm efterkomiñdvm.

ok til saninda hier vm settv (ver) fyrnefndir menn vor insigli firir þetta bref skrifath j hiardarhollti j laxardal lavgardagin næsta efter dyradagh. anno domini ꝏ⁰. cd⁰. xl⁰. ix.

---

787. 29. Júní 1449. á Helgafelli.

Tveir menn votta, að Oddr Þórðarson (leppr) hafi erft eptir

[1]) Hvortveggja aptan á bréfinu með hendi frá 16. öld.

föður sinn (Þórð Flosason) og Erlend bróður sinn jarðirnar Ós, Klungrbrekku, Langadal hinn litla, Vörðufell og Bílduhvol og alla hólma fyrir Skógarströnd fyrir innan Strauma, og hafi verið kölluð Kongslönd, og hafi Oddr haldið þessum eignum til deyjanda dags.

AM. Fasc. XII, 20, frumritið á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. »Þetta bref hefur Arne Gudmundzson i Bildudal gefed mier 1707. Eg hefi þad annars accuratissime afskrifad, og innsiglen annoterud«. (AM.).

Þath giorum wid gunnar biarnarson ok tume berþorsson aullum godum monnum kunnigt med þessu ockru optnu brefe a helgafelli petursmesso ok pauli. þa er lidit war fra hingat burd wors herra jehsu Christi þusund fiogur hundrut fiorertiger ok niu ar at wid wissum firir full sannindi edh[1]) oddr þordarson tok j erfd efter faudur sinn ok erlendh brodur sinn þessar jardir er suo heita. oss ok klungurbrecka. langadalur hinn litle ok waurdufell ok billduhuoll ok þær eyiar ok holmar sem liggia firir skogarstraund firir jnnan strauma at kongslaund hafa kaullud werit langan tima. liggia þessar eignir allar a skogarstraund i eyrar kirkiusokn. uitu wid firir full sannindi at oddur þordarson eignadi sier ok hiellt til deyianda dags ok hier efter wilium wid fyrnefnder menn sueria ef þurfa þicker.

Ok til meire sanninda hier wm settum widh fyrnefnder menn ockur junsigle firir þetta bref er giort war j sama stad degi ok are sem fyr segir.

---

788. 17. Júlí 1449. í Kaupmannahöfn.

Samningr milli Kristjáns Danakonungs hins fyrsta og Henriks Einglakonungs hins sjötta staðfestr af Henriki konungi í Westminster 9. Apr. 1450, og á samningrinn að standa um tvö ár.

Frumritið er í Ríkisskjalasafni Dana. Prentaðr í Diplomat. Christierni I, Kh. 1856 Nr. 8. Sbr. Lovsaml. f. Island I, 36. Hér er einungis tekið það, sem snertir sérstaklega Ísland.

. . . Item mercatores Anglicani, stante illo termino, non debeant versus Jslandiam Halgalandiam et ffinnemarchiam, vnde presentes discordie pro maxima parte surrexerunt, nauigare

[1]) þannig.

seu quouis quesito colore illuc declinare sine serenissimi regis Norwegie aut eius officialis seu officialium ad hoc specialiter deputati seu deputatorum licencia speciali. Si quis illorum oppositum fecerit, comprehensus luat delictum suum secundum iusticiam absque violacione preuarratorum articulorum . . . .

Acta sunt hec sub anno domini ᴍ^mo cccc^mo xlıx^o. decimo septimo die mensis Julij, Copenhaven regni Dacie, in domo capitulari ecclesie maioris.

---

789. 18. Júli 1448. í Skálholti.

Fimm prestar transskríbera transskript frá 18. Febrúar 1443 af tveim bréfum frá 14. öld og einu frá 15. öld.

AM. Fasc. XII. 21, transscriptum á skinni. Þrjú innsigli eru fyrir bréfinu, en frá eru dottin tvö; á innsigli Steinmóðar ábóta stendr *Bardi* og hefir hann því verið Bárðarson.

Vær broder steinmodur med gudz nad aboti j wideẏ officialis heilagrar skalhollz kirkiu. sira loptur jorundzson Radsmann sama stadar. sira jon brandzson. branndur haugnason ok olafur tumason prestar sendum aullum maunnum þeim sem þetta bref sia edr heẏra kuediu guds oc wora. wær giorum uiturligt med þessu uoru opnu brefi at wær haufum sed ok yferlesit opit transkriptum bref þosteins prestz jonssonar ok jons prestz jonssonar. styrs snorrasonar. ok jngimundar snorrasonar med þeirra heilum oc oskauddum hanganda jnnsiglum suo latanda ord efter ord sem hier segir.

[Hér kemr:

1. transscriptum af eptirnefndum bréfum, gert í Skálholti 18. Febrúar 1443, DI, IV, 678.

2. Bréf Magnúss konungs Eiríkssonar frá 21. Aug. 1374, DI, III, 234;

3. Bréf Hákonar konungs frá 13. Marts 1375, DI, III, 238;

4. Bréf frá 5. Nóv. 1415, þar sem Oddr leppr gefr Árna biskupi Ólafssyni próventu sína, DI, III. 541].

Ok til meiri sanninda hier wm settum wær fyrnefnder menn wor jnnsigle firir þetta transkriptarbref er skrifat war

j skalhollte a faustudaginn næsta firir þorlaksmesso.[1]) anno domini ɱ° cccc° xl°[2]) ıx°.

---

790. 18. Júlí 1449. í Skálholti.

Dómr sex presta útnefndr af Steinmóði ábóta í Viðey officialis heilagrar Skálholtskirkju um sekt á því að lúka ekki eyristolla til Holts kirkju í Önundarfirði.

AM. dipl. afskrr. Nr. 2332, »Epter original fra Holltzkirkiu i önundarfirde. accuratissimè«. (AM.). Innsiglin voru öll dottin frá, en niðr í innsiglisþveingina hafði verið rist annað frumrit sama bréfs. »þetta bref er ritad med sæmilega goda seinaskrift, älika og sögur sem smatt eru skrifadar en þo ecki illa.« (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra senda þorsteiꜧ suarthaufdason. einar biarnason. ion branzson. hialmur hallzson. thomas halldorsson. olafur guꜧarson. prestar. kuediu guds ok sina kuꜧigt giorandi med þessu voru opnu brefi. ath sub anno gracie. ɱ°. cd°. xl°. ıx°. laugardagin næsta firir translacionem sancti thorlaci episcopi j kirkivꜧi j skalhollti vorum vær j dom nefnder af ærligum maꜧi herra abota steinmodi er þa var officialis heilagrar skalhollskirkiu ok vikarius generalis sama biskupsdæmis atk dæma huessu mikil sekt ɑ skylldi vera ɑ þeim eyristolli er maldagabokiꜧ j skalhollti vt visar ath gialldaz eigi kirkiuꜧi j hollti j aunundarfirdi af huerium skattmaꜧi j milli kleifa j seydisfirdi ok kialkafiardar ok sira olafur isleiksson ɑkærdi eꜧ jon ingimundarson haꜧdlagdi sig þar sem stefndan til forsuars firir adrgreindan eyrestoll. ok haꜧ hafdi ecki laugligt suar j moti maldaganum. þvi dæmdum vær fyrr nefnder prestar adr nefndan ion ingimundarson sekan þrim morkum ok huern þann aꜧan er adr greindum eyristolli heldr rangliga upp fra þui er vmbodsmadr stadarins heimter eda heimta lætur siꜧ vmbodsmaꜧ vpp frà mariu messv hiꜧi fyrri. Ok til meiri stadfestu ok saꜧinda hier vm setta ek fyrr nefndr aboti mitt insigli med adr greindra presta insiglum firir þetta domsbref skrifat j sama stad dag ok ꜳr sem fyʀ seger.

---

[1]) dagsetningin getr verið hvort sem vill 18. Júlí eða 19. Decemb.;
[2]) cd°, transkr. (misskr.).

Lagfæringar og viðaukar.

Bls. 6^{6} hringuer l. hringsuer; 14^{5} eiga l. hana eiga; 14_{9}. mm. gaf vij^c l. gaf xij^c; 15^{16}. einho ætti að vera eiño; á sömu bls. 6 l. n. mm. arasone . . . sanninda . . . uærr . . . . nęfnder l. ꜳrasone . . . . sannenda . . . uérr . . . . nefnder. Ennfremr er þess að geta, að frumbréfið ritar alstaðar arnfinr, en það er prentað hér sem arnfinnr; 18_{11} mm. enn ecke l. ecke; 20_{15} mm. skrär Aunguu l. skrär adrar Aunguu; 24_{10} mm. Stampe l. Stumpe; 28_{4} mm. ánákvæm l. ónákvæm; 34_{7} mm. þessa l. þessi; 36_{1}. 1067 l. 1607; 37_{12}. visitatazium l. visitazium; 41 nóta $_{11}$. orðin til hier eru transpóneruð í hdr. (AM. 260. Fol.), og ættu því að vera hier til; 81 (neðst)—82 (efst). Það gæti verið umtalsmál, hvort ekki ætti að greiða svo úr Breiðabólstaðarmáldaga:

vr eystra Skardi tveir gielldingar tuævetrer. Heithleifur.

ꜳ Breckulandi giellding tuævetran o. s. frv. Þar með gæti alt komizt heim; 84^{11}. ad laka l. ad taka; 102^{5}. ska (í sumum eint.) l. skal; 124_{4}. Angastodum, stendr svo í hdrr., en það heitir nú á Augastodum; 161^{4}. Jon son hanns. Hér ætti líklega að standa sonarson, — þó að hinseginn standi í handritunum — því að Jón sá. er í Hvammi bjó, þegar þessi máldagi var gerðr, var Jón Guttormsson, Ormssonar, bróðir Lopts ríka. Jón dó í svartadauða 1403. — Sama bls. 3. l. nm. Vilchinsmaldagnabok l. Vilchinsmaldagabok; 172^{3}. lijti l. lijtil; 239. í 1. nótu: Jarðatab l. Jarðatal; 248_{17} mm. dicimo l. decimo; 257—258. Nr. 318. Bréf þetta er að ýmsu leyti grunsamlegt. Ekki þori eg þó að svo stöddu að dæma það falsbréf; 260^{8}. ahræraudi l. ahrærandi; 273 Nr. 334. Þetta skjal finst og í skjalabók einni frá séra Jóni Haldórssyni í Hitardal (Landsb. 107. 4to). Þar er þessi orðamunr: 2. lína bréfsins: med jordunne Saurum; 10. l. Gunnar til kirkiunnar lagt; 13. l. fioru sem hinn; 293 Nr. 354. Dagsetning bréfsins á að vera 13. Júní, en ekki 9. Maí; 299^{12}. Torfustada l. Torfustada[9]); 307^{12}. jntregre l. jntegre; 308_{12}. prest l. prests; 313_{14}. korksfirdi l. kroksfirdi; 323_{16}. poram l. portam; 332^{7}. caphas l. scaphas; 337_{14}. nonsilio l. consilio; 343^{13} nadi l. radi; s. bls. 5. l. n. serm l. sem; 347_{3} mm. feira l. fleira; 352_{4}. þranzsonar l. branzsonar; 367_{22}. bókinnar l. bókarinnar; 369^{19}. 30. Sept. l. 30. Apr. (sbr. bls. 408—409); 371^{5}. 16. Aug. l. 23.

Aug. (sbr. bls. 469); 372^{9}. reiknust l. reiknast; 383_{6}. *Steindore preste*. þetta síðara orð er mjög máð í skinnbókinni, svo að eg er ekki alveg viss um, að það sé rétt lesið; að vísu hefir Jón Sigurðsson lesið það svo sem eg, en mér er nú nær að halda að það megi eins vel lesa það *Jonssyne*, og kæmi það vel heim; væri það þá Steinþór Jónsson, er þá hefir verið sveinn Lopts ríka, en síðar varð ríkr maðr í Skagafirði, og bjó á Þverá í Blönduhlíð; 386_{8}. 135. 4to l. 235. 4to; 396_{15}. hiouabandh l. hionabandh; 402 í fyrirsögn við Nr. 444: næstu tólf l. næstu þrenna tólf; 408_{17}. virdrsionar l. vidrsionar; s. bls. 4. l. n. sumodagæn l. sunnodagæn; 410_{16}. mm. eccelsiæ l. ecclesiæ; 417^{12}. gagnadagaviku l. gagndagaviku; 425 yfir Nr. 468 ætti: á Hólum, að vera: í Ási; 432^{8}. flestum l. festum; 464^{17}. 225. 4to l. 235. 4to; 492^{16-17}. peninda l. peninga; s. bls. 9. l. n. innsiglaðri l. óinnsiglaðri; 499_{11}. piskup (í sumum eint.) l. biskup; 511_{4} mm. appstoli l. apostoli; 512_{15}. prostasi l. protasi; 514_{5}. Randzmans l. Radzmans; 528_{3}. Easc. l. Fasc.; 529_{15}. Krigers l. Kriegers: 538 í 1. nótu: bérfinu l. bréfinu; 545_{5}. Goðinadóttir l. Guðinadóttir; 548 í fyrirsögn við Nr. 584 hafa nöfnin skipt um sæti, í sumum eintökum að minsta kosti, svo að þar stendr Lopts Ormssonar í stað *Orms Loptssonar*, sem á að standa; 563^{10}. Sálholts l. Skálholts: 566 í 3. l. n. fyrirsagnar að Nr. 606: Bakka l. Brekku; 575_{17}. qumodolibet l. quomodolibet; 583_{13} mm. gioriose l. gloriose; 609. Bréfatalan á þar að vera 649 fyrir 549; 625^{15}. Kikjubæjarklaustr l. Kirkjubæjarklaustr; 630^{3}. Bjarnason l. Bjarnarson; 650_{3}. leikmenn, er skammstafað svo í hdr.: leikm^{n}, svo að eins vel eða öllu fremr mætti lesa það: leikmann; 664^{7}. jöðina l. jörðina; 665 Nr. 711, 4. lína í fyrirsögn. Ymjaberg í þessu bréfi mun ekki vera sama og Heinaberg, heldr mun það vera sú jörð á Skógarströnd, sem nú er kölluð Emmuberg; 675_{14}. skalhoilti l. skalhollti; 678^{19}. í sumum eintökum hefir j fallið úr í prentan fyrir framan: helminga; 680_{17}. Dinpenveen, l. Diepenveen; 681^{20}. peregrintationis l. peregrinationis; 685 í 3. nótu Reyholum, l. Reykholum; 697^{12}. Torfustaða l. Torfastaða; 705^{14}. í sumum eintökum er j fallið framan af: ordum (= jordum); 706_{6}. appensis er skammstafað, ætti heldr að vera: appenso; 720^{8}. oc l. ac; 729^{7}. consilo l. consilio; 730_{7} mm. episcpo l. episcopo; 734^{11}. sancti regis l. sancti olaui regis; 761_{12}. einginhendi l. eiginhendi.

Registr.

[1]) Samkvæmt gamalli ritgerð um ættir og slekti eptir Jón Guðmundsson lærða er þetta sami maðr og Auðun hyrna. Hannes ritstjóra hefir bent mér á þetta.

[1]) Hvort þetta er alt einn maðr, eða hvort á sumum þessum stöðum eða öllum sé átt við annanhvorn þeirra manna, sem næstir eru á undan, verðr ekki sagt með neinni vissu.

[1]) Í 11. bindi bls. 619 og 620 er og átt við þessa Bolungarvík, en eigi þá við Ísafjarðardjúp.

[1]) Það getr varla verið efi á því, að þetta sé alt einn maðr og hinn sami og Brandr lögmaðr. 1426 hefir hann verið ungr, um tvítugt á að gizka, og er þá nefndr síðastr dómsmanna.

[1]) Þetta mun alt einn maðr.

[1]) Mun einn maðr hvortveggja.

[1]) Skeggi á Þvottá enn á lífi 1284 (Bps. I, 734).
[2]) Kynni þó að getn verið einn maðr.

[1]) Þetta mun fremr hann en Grímr lögmaðr.

---

[1]) Þetta nafn hefir fallið úr registri við III. bindið, en tilvitnanin komið þar undir nafn Guðbjarts Eyjólfssonar.

¹) Þetta kynni þó að geta verið ein kona hvorttveggja.

[1]) Getr verið sama kona hvortveggja.

[1]) Þessi staðr mun eiga við þenna mann og kynni hann að hafa riðið suðr með Þorvarði til kaupanna.

¹) Það er ekki víst að þetta sé einn maðr, en það getr verið.

[1]) Nýi annáll nefnir þenna Jón tvímælalaust Tófason, en bréfabók Jóns biskups Vilhjalmssonar kallar hann jafntvímælalaust Henriksson, og verðr það líklega að ganga framar.

[1]) Það er ekki með öllu víst, að þessir staðir eigi allir við sama mann, en líklegast er það samt.

[2]) Það getr verið, að einhver af þessum mönnum sé hinn sami og annarhvor þeirra næstu á undan

[1]) Gæti verið einn og sami maðr.

¹) Það er ekki alveg víst, að þessir staðir eigi allir við einn mann, en það getr þó verið.

[1]) Þessir staðir virðast allir eiga við þenna mann; þó er það ekki með öllu víst.

[1]) Mun einn maðr.

[1]) Gæti þó verið einn maðr, ef til vill.

[1]) Þó að Ólafr sé ekki á þessum stað nefndr prestr, mun þetta þó alt vera einn maðr; Ólafr hefr líklega ekki enn verið orðina klerkr 1433.

[2]) Þetta getr alt verið einn maðr, þó ekki sé það alveg víst.

[1]) Þetta gæti verið sami maðr hvorttveggja.

[1]) Virðist ekki geta verið einn maðr, nema þá að hann hefði farið aptr að Hjarðarholti eptir, að hann hefði verið í Miklaholti

[1]) Gæti þó verið ein kona hvorttveggja.

[1]) Kynni þó að vera sami maðr hvorttveggja

[2]) Á mörgum stöðum er ómögulegt að greina á milli þessa manns og fjögurra þeirra næstu hér á eptir.

[3]) Nefndr næst fyrstr í bréfinu, en ekki samt kallaðr prófastr Fyrstr er séra Jón Bjarnarson, sem nefndr er ætíð fyrstr í gjörningum. Í þessu bréfi er og hinn séra Sigurðr Jónsson, en nefndr síðar.

[4]) Bréfið er gert í Saurbæ í Eyjafirði.

¹) Og svo er að skilja II, 620, 621.

[1]) Þetta mun vera svo, en ekki Thomas Hrafnsson um 1473. Er þessi máldagi því eiginlega Oddgeirsmáldagi (c. 1370).

[1]) Mér er grunr á, að þetta sé alt einn maðr, og að Þorbergsson sé misskript, fyrir Bergþórsson, í afskriptunnm af dóminum frá 1428.

[1]) Ekki er víst að þetta sé einn maðr; getr þó verið.
[2]) Þetta kynni þó að vera einn maðr.

---

[1]) Mun einn maðr, þótt preststitlinum sé slept á síðara staðnum.

[1]) Ekki er það með öllu víst, að þessir staðir eigi allir við einn mann, en verið getr það þó, og ólíklegt er það ekki.

[1]) Af þessum stað sést að Þorsteinarnir prestar Jónssynir ern tveir um sama leyti, en hvort allir þessir staðir eigi við þenna eða séra Þorstein á Höskuldsstöðum, er ekki víst að vita.

[2]) Vera má nð þetta sé sami maðr og sérn Þorsteinn á Höskuldsstöðnm aðr hann varð prestr.

[1]) Að þetta sé alt einn maðr er óvíst, en ólíklegt er það þó ekki.

[2]) Hvort eitthvað af þessnm stöðum kynni að eiga við næsta mann, er ekki hægt að segja.

[1] þetta kynni að geta verið einn maðr.